let. Querēdum vo: num omnis quoq; qui in eadē ꝑctā
nō incidit: digne etiā penitentiā egit. Inciderunt quidā
in eadez delicta: ſiue priorib⁹ ꝓfunda obliuiōe ſepultis
atq; obrutis: ſiue qḋ ex voluptate nimiū clemēte deum
ſibi ſuggeſſerunt: ſiue qḋ de ſalute ſua deſperauerunt.
Si qs vo nō me nimis iclemēter accuſare velit: id quo
q; addiderim: q̄buſdā hoc ideo cōtingere / qḋ inimicū
iſtū iā vincere nō poſſint: ſe per cōſuetudinis tyrānidez
violēter ſubigentē. Inq̄rendū quoq; diligētius: quo-
mō cū anima ſit incorporea: eiuſdē ſubſtantie ſpūum in
ſe aduenientiū: naturā videre ſolita nō ſit: nū forte ꝓp-
ter cōiūctionē / quā ſol⁹ ille nouit q̄ cōiūxit. Interroga-
bat aliqn̄ me q̄dā ſcientia maxime illuſtris: his me vbis
cōpellās. Dic oro dic ſcire cupiēti mihi: q̄nā ſpūs hūili-
tare mētē / q̄ue exaltare in peccatis ſoleāt. Ego cum ad
hmōi cōſultationē heſitarē: neq; id neſcire iuramento
firmarem: demū me ijs q̄ diſcere venerat inſtruxit: ita
paucis dicēs. Cū tibi diſcretiōis fermentū dedero: de
reliquis tibi cū labore inquirēdū relinquā. Fornicatio-
nis: ⁊ iracūdie ſpūs gaſtrimargie itē ⁊ acidie ⁊ ſomni:
mētis cornu extollere nō fere cōſueuerūt. Porro auari-
cie ⁊ principatus appetēdi: ⁊ loq̄citatis ſpūs: alijq; plu-
rimi: malo maluz adnectere ſolēt. Idcirco iudicādi quo
q; ſpirit⁹ his ꝑrime accedit. Si quis cuz ad ſecula reſp-
fect⁹ fuerit: aut eos ipē ſuſceperit: ex illorum ſeparatiōe
triſticie iaculuz: ⁊ nō magis leticiā ſuſcipit: vtpote impe-
dimēto ⁊ laq̄o expedit⁹: hic aut ab inani gloria aut a for-
nicatiōis ſpiritu illudit̄. Ante omnia q̄ ex ꝑte vēti flatus
impellat inquiram⁹: ne vela in aliā q̄ debuim⁹ ꝑtē expā-

eniz inimicis nr̄is intētio: vt ꝑ hoc nobis ꝑſuadeāt: ſe no-
ſtras quoq; intimas cogitatiōes agnoſcere. Noli ama-
rus eē ac nimiū ſeuerus iudex: quotiēs aliquos videris
docere magna: ⁊ opari negligētius. Sepe nāq; ſupple-
uit defectū opis: vtilitas vbi. Nō oēs eq̄liter omnia ha-
bemus. In q̄buſdā enim ſermo vberior eſt ope: in alijs
rurſus: ſecūdū primo maius eſt. Malū quidē deus ne-
q; fecit neq; creauit. Seducti ſūt ergo: qui aiūt vitia q̄-
dā in anima eſſe naturalia: ignorātes qḋ cōſtātes natu-
re ꝓprietates: nos in vitia cōuertimus. Puta ſemē in no-
bis ꝑ naturā ineſt: ob liberoꝝ ꝓcreatiōem: nos illud in
fornicatiōis turpitudinē trāſtulimus. Ineſt nobis a na-
tura furor: vt illo cōtra ſerpētē vtamur: nos aduerſus
ꝓximuz illo vſi ſumus. Ineſt emulatio / vt vtutes emu-
lemur: nos in malā ꝑtez emulamur. Adeſt aīe ꝑ naturā
glīam deſiderare / ſʒ ſupernā. Adeſt illi ſupbire: ſʒ aduer-
ſus demōes. Ineſt ſilr̄ ⁊ gaudiū: ſʒ vt in dn̄o ⁊ de ꝓſpri-
ꝓſperitate letemur. Accepimus ⁊ ſeruare memoriā in-
iuriaꝝ: ſʒ cōtra inimicos anime. Accepimus ab illa cibi
appetituz: nō luxurie. Anima impigra ⁊ alacris cōtra ſe
demōes ꝓuocat. Multiplicatis āt aduerſus eā bellis:
corone quoq; multiplicātur. Qui nō pulſat̄ bellis pror-
ſus nō coronabit̄. Qui in ijs caſibus qui cōtingunt non
ꝑturbat̄: neq; animo laſſeſcit: is vt fortiſſimus bellator
ab angelis glorificabit̄. Tres quidā noctes in terra cuz
feciſſet: penitus reuixit: qui vo tres horas vicerit: nō mo-
rit̄. Si qn̄ ex diſciplina diuina nobis diſpenſatiōe ꝓmiſ-
ſa: ſol ille iuſticie poſt q̄ꝫ in nobis ortus fuerat / agnouit
ꝓximuz occaſuz ſuū: poſuit omnino tenebras ⁊ facta eſt

ſtiſſimo amore/ ac ſcdm deū diligentes. Qui tñ dū aliorū cōſcientiā inde ledi cōſpicerent: cōuenit inter eos/ vt ſe ab inuicē ad tēpus elōgarēt. Sicut cōtraria ſūt nuptie ac funus: ita ſibi male cōueniūt/ ſuperbia ⁊ deſperatio. Videas tamē ex demonū peruerſitate ⁊ incōſtātia ſepe vtraqȝ ſimul. Sūt nōnulli ex ſpiritibꝰ immūdis q̄ in tēptatione diuinaꝝ ſcripturaꝝ nobis in exordijs enūciāt. hoc aūt in illoꝝ/ vt plurimū cordibꝰ agere ſolent: q̄ inaniglorie ſtudēt: ⁊ illoꝝ in primis: q̄ externe ſapiētie litteris eruditi ſūt: vt illos ſēſim fallētes: in hereſes ⁊ blaſphemias deducāt. Ex ea vo turbatiōe: effuſaqȝ ac turpi leticia quā enūciatiōis illiꝰ tpe in anima nr̄a fieri ſēſerimꝰ: demonū theologiā: imo vo battologiā ideſt loq̄citatē agnoſcemꝰ: Ordinē q̄dē ⁊ iniciū: q̄dā vo ex ijs q̄ facta ſunt: finē ēt ab eo q̄ illa fecit acceperunt. Virtꝰ vo finē hȝ infinitū. Omnis q̄ppe cōſūmatiōis vidi finē: ait celeſtiū hymnoꝝ cātor. Latū mādatū tuū nimis: atqȝ infinitū. Si q̄dā boni ac probati operarij exui actiua pficiūt in vtutē cōtēplatiōis: ſi charitas nūq̄ deſinit: ſi dominꝰ cuſtodit introitū timoris tui: ⁊ exitū charitatis tue: hꝰ pfecto poſſeſſio: infinitꝰ ē finis: in q̄ pficere nūq̄ deſiſtemꝰ: nō in pñti: nō in futuro: lūini ſciētie lumē adijciētes. Et ſi enim pleriſqȝ qd dicturi ſumus nouū videbit: dicemus id tñ. Scdm eā quā pdiximus demōſtratiōes eq̄dē admirabilꝰ pr/ ne ipas q̄dē intellectuales angelicaſqȝ ſubſtātias dixerim carere pfectu: ſȝ eas quoqȝ magis glorie gloriā ⁊ ſciētie ſciētiā ſemp adijcere diffinio. Noli mirari: ſi demones nōnūq̄ bonas nobis cogitationes ſuggerūt: eiſqȝ intellectualiter cōtradicūt. Ea ē

diſſe inueniamur. Exhortare ex charitate ſenes ſcientia ⁊ actiōe claros: qui corpora ſua in exercitatiōe cōtriuerunt: modicum ſibi quietis indulgere. Iuuenes cōtinēter viuere coge: qui aīas ſuas in peccatis cōtriuerunt: ſēpiternū illis cruciatum ad memoriā reuocās. Poſſibile nō ē/ qd ⁊ alibi diximꝰ: ſtatim in ipis cōuerſiōis initijs gule cōcupiſcentiā atqȝ inanē gliam a nobis omnino ſuperari. Nō tñ erit nobis tutum: velle per delicias inaniglorie reſiſtere. Supata nāqȝ inaniſgloria: iterȝ inanē gloriam gignit: in eis potiſſimuȝ qui rudes adhuc ſunt. Immo vo p inediā aduerſus illā cōfligamꝰ. Venit eniȝ hora ⁊ nunc volentibꝰ ē: vt ⁊ hāc ſubijciat dñs ſub pedibꝰ nr̄is. Nō eiſdē oppugnātur vitijs qui iu[illegible] ſenes ad dei ſeruicium accedunt. Sepe eni[illegible] pēnitꝰ cōtrarijs morbis laborāt. Quocir[illegible] ē ⁊ multuȝ neceſſaria ſctā humilitas: q̄ ⁊ iu[illegible] oribus certiſſima ſimul ⁊ potentiſſima pe[illegible] tur. Nō te id perturbet qd dicturꝰ aduenio[illegible] dem ſunt/ ſed ſunt tñ anime recte: ⁊ ab omni ne[illegible]cia ⁊ malicia: ⁊ ſimulatione: ⁊ aſtu aliene. Eis vo aduerſatur maxime/ hominibꝰ admixta cōuerſatio: cum poſſint ſi duceȝ nacte fuerint: veluti ex portu quodā quietis in celum cōſcendere/ atqȝ vite cōmunis tumultibꝰ ⁊ ſcādalꝰ libere ſine vllo hoꝝ experimento perſiſtere: laſciuienteſ quidem: homines: iniquos autem angeli curare ſolent: ſuperbis vero ſolus deus mederi pōt. Et hoc nōnunq̄ fortaſſe ſit charitatis ſpecies: primo cum ſe ad nos cōtulerit: pmittere in nobis facere vt vult. Nobis tñ oēm hilaritatem oſtendentibus inquirenduȝ quomō: ⁊ qua

N: Caja C-8
24-5-6

tenus: ⁊ quando: ⁊ an penitētia: vt mala ita ⁊ bona quo
qꝫ ſoluere ſit ſolita. Sūma nobis diſcretiōe vtēdū erit:
vt nouerimꝰ qn̄do ſtare ⁊ in quibus / ⁊ q̄tenus aduerſꝰ
vitiorum materias luctari debeamus: ⁊ qn̄ nos a collu
tatione ſubducere. preſtat enim interdum fugam potiꝰ
ob imbecillitatem noſtrarum virium eligere ne moria-
mur. Videamus atqꝫ obſeruemus cautius: quo in tē-
pore: ⁊ quomodo per amaritudinem: bilem exinanire
poſſumus: qui demonum extollant: qui humilient: qui
obdurent: ⁊ qui conſolentur: qui tenebras noſtris mēti
bus obducāt: ⁊ qui rurſus illuſtrationē ſimulēt: qui tar
dos ⁊ hebetes: ⁊ qui cōtra aſtutos: qui triſtes: ⁊ qui noſ
letos efficiāt. Nō pturbemur / ſi initio ſtatim nosipſos
pcliues in vitia viderimꝰ: in ſtadio nr̄e in hoc mūdo cō-
uerſatiōis. Oportet enim cauſas oēs prius moueri: at
qꝫ ita demū / caſtitatem nobis obuenire. Fere enim viti
orum belue: dum interim occulerentur: non perſpicie-
bantur. Quotiens caſu aliquo ij qui iam perfectioni p-
pinquabant: in aliquo tenui delicto: ſuperati a demoni-
bus fuerint: omni arte vtantur: vt hoc rurſus ab eis cē
tuplum diripiant. Sicuti venti aliquando per ſereni-
tatem: ſumma criſpant equoris ter ga: aliquando mariſ
fundum turbare ⁊ vertere ſolent: ita ⁊ in tenebroſis ma
lignitatis flatibꝰ intellige. In ijs enim qui vitioſi hacte
nus ſunt / ipſum ſinū ſenſumqꝫ cordis intimū fluctibꝰ ia
ctare ſolent. In ijs vō qui iā pfecerūt: mētis tm̄ ſuperfi
ciem perturbant. Quocirca hi quoqꝫ citius tranquilli-
tatem propriam incontaminatā perſtitiſſe ſentiunt.
Perfectorum eſt agnoſcere ſemper in animo: quenam

magis vt matres acq̄rat contendet. Matrū q̄dē deus
ipſe in ſua actiōe magiſter ē: filiaꝝ aūt plimi. Caueamꝰ
ne forte delitiaꝝ abſtinētiā: multo ſōno ſuppleamꝰ: hoc
enim inſipiētiū ē opꝰ. Sicuti ecōtra. Vidi pietatis ath
letas: cum caſu aliquo modice vētri indulxiſſent: citius
totis noctibꝰ ſtando: miſeꝝ fortiter cruciauiſſe: ìāqꝫ cuꝫ
gaudio ſaturitatē fugere atqꝫ aduerſari didiciſſe. Lucta
tur q̄dē acriter auaricie ſpūs cū ijs q̄ nihil poſſidēt: cuꝫ
vero illos deijcere inſtituto ſuo non potuerit: tunc iā oc
caſionem pauperum preferens: expeditiſſimos: mūda-
nis rebus iterum implicari ⁊ impediri ſuadet. Quotiēſ
pro peccatis nr̄is meremꝰ ⁊ triſtes ſumꝰ: preceptuꝫ dn̄i
ad petrum ad memoriā reuocare nō deſinamꝰ: ignoſ-
cēdi ſcꝫ ſeptuageſies ſepties peccāti. Qd̄ enī alteri mā
dauit: ipſe profecto multo magis implebit. Cū vō nr̄is
meritis extollimur: eius rurſum meminerimus / qui ait.
Qui totam ſpūalem legem impleuerit: offēderit aūt in
vno vitio: hoc ē in ſuperbie tumore: factꝰ ē omniū reꝰ.
Quidā ſunt neq̄ inuidoꝝqꝫ ſpūum ſtatus: q̄ ſponte ſe a
ſanctis ſubtrahunt: ne ſi illos ijs bellis q̄ vincere nō pn̄t
inquietēt / coronas eis inuiti miniſtrēt. Beatos q̄dē eē
pacificos: nullꝰ ē q̄ refragetꝰ. Ego vō inimicos ēt btōs
vidi. Duo q̄dā ipuro ſe inuicē amore diligebāt. Qd̄ cū
aīaduerteret vir prudēs atqꝫ pbatiſſimꝰ: ſerēdi inter il-
los odij ſe miniſtrū fecit: illi q̄dē apd̄ hūc derogās: vt q̄
eū maledictis iſectaretꝰ: ⁊ huic apd̄ illū ſilr̄. Valuitqꝫ ſa
piētiſſimꝰ hūano aſtu demonū nequitiā repellere: odiū-
qꝫ inſerēs fornicatiōis vinculū ſoluit. Sūt qui mandati
grā / mādatū excludāt. Vidi enim iuuenes ſe inuicē ca-

R. 30909

Sup 2°. sententiar

de la compª de ihs de granada Bd

❡Tabula queſtionum et concluſionum huius ſecū di libri defenſionū theologie diui doctoris Thome de aquino in ſecūdo ſentētiarū per reuerēdiſſimū dominū Didacum de deça archiepiſcopum hiſpalenſem.

Diſ. pme. Queſtio. j.

Utrū mundum incepiſſe ſit concluſio demōſtrabilis.

ꝯcluſio.1. ❡Nō implicat cōtradictionē aliq̄d a deo diuerſum in eſſentia nunq̄ icepiſſe ſed fuiſſe ab eterno ſiue ſit ens pmanēs ſiue ſucceſſiuū.

ꝯclu°.2ª. ❡Mūdū incepiſſe et non ſemper fuiſſe: ſola fide tenetur.

Queſtio. ij. Utrum creatio ſit aliquid.

ꝯclu°.pª. ❡Creatio actiua et conſeruatio actiua ſunt idem omnino re: differūt tñ ſm rationē.

ꝯclu°.2ª. ❡Creatio paſſiue ſumpta nō eſt ꝓprie loq̄ndo paſſio aut mot⁹ vl' mutatio: licet p modū paſſionis et mutationis ſignificet: ſ relatio.

ꝯclu°.3ª. ❡Creatio eſt productio alicuius ex nichilo.

ꝯclu°.4. ❡Omne aliud a deo: eſt a deo productū et a deo conſeruatum: ita q̄ ſine deo cōſeruāte neq̄ ad horam permanere poſſet.

ꝯclu°.5ª. ❡Deus eſt cauſa nō ſolum creature ſed etiā cuiuſlibet actionis creature.

Queſtio. iij. Utrū potentia creādi actiue poſſit communicari alicui creature.

ꝯclu°.pª. ❡Nulli creature cōmunicari pōt potentia creādi nec ſicut cauſe principali nec ſicut cauſe vel agēti inſtrumētali.

ꝯcluſio.2 ❡Potētia creādi nō ē ꝓpa alicui diuine pſone ſ cōmunis eſt toti trinitati: q̄uis aliq̄liter appropet̃ pſonis ꝓcedētib⁹. ſ. filio ⁊ ſpūi ſctō

Diſtin. ij. Queſtio. j.

Utrum angelus ſit in loco.

ꝯclu°.pª. ❡Angelus nō eſt in loco niſi p cōtactū et applicationē ſue virtutis ad locum.

ꝯcluſio.2 ❡Angelus pōt eſſe indifferēter in loco diuiſibile et in loco indiuiſibili. et pōt eē quādoq̄ in nullo loco.

ꝯcluſio.3. ❡Plures angeli nō pñt eē ſimul i eodē loco.

ꝯcluſio 4 ❡Unus angelus nō poteſt eſſe naturaliter in diuerſis locis ſimul.

Queſtio. ij. Utrū angelus tēpore menſuretur.

ꝯclu°.pª. ❡Omnes mot⁹ corporū inferioꝝ mēſurant̃ vno et eodē tēpore qđ eſt paſſio primi mot⁹.

ꝯclu°.2ª ❡In toto tēpore cōtinuo eſt idem nunc ſm ſubſtantiā ſed plura ſm eſſe et rationē.

ꝯclu°.3ª. ❡Preter tempus continuū quod eſt paſſio primi motus: eſt aliud tēpus diſcretum quo mēſurant̃ motus et operationes angelorū

ꝯclu°.4ª ❡Tēpus quātū ad ſui materiale ē ens extra animā: ſ quātū ad ſuū formale ꝓut. ſ. eſt numer⁹ motus: habet cōplemētū p actū anime

ꝯclu°.5ª. ❡Euum ſm q̄ dicitur menſura eſſe angelorum eſt ſm ſe totū ſimul nō habēs in ſe prius et poſterius: licet ei coniungi poſſint.

ꝯclu°.6. ❡Omniū euiternorū eſt vnū et idē euum: ſicut ⁊ omniū tēporaliū eſt vnū ⁊ idē tēp⁹: et illud ē ſubiectiue i ſupremo bonoꝝ angeloꝝ

Diſtin. iij. Queſtio. j.

Utrum angeli indiuiduentur per materiā.

ꝯclu°.pª. ❡Angeli nō ſunt compoſiti ex materia et forma proprie ſumptis.

ꝯcluſio.2 ❡In ſubſtantijs materialibus et corporeis primū principiū indiuiduationis ſm q̄ indiuiduū: eſt q̄d incōmunicabile diſtinctū. et prima ſubſtantia: eſt materia ſignata ideſt materia cum quantitate.

ꝯclu°.3ª. ❡Angelus nō ſolū ſic eſt imaterialis quia nō eſt cōpoſitus ex materia et forma: ſed etiā q̄r nō eſt vnibilis per naturā materie vt forma.

ꝯclu°4ª. ❡Nulla ſpēs angelica eſt de ſe multiplicabilis in plura indiuidua.

Queſtio. ij. Utrū intelligere angeli ſit ſua ſubſtātia.

ꝯclu°.pª. ❡Intelligere angeli eſt aliquid abſolutū differens realiter a ſubſtantia angeli et ab eius virtute intellectiua.

ꝯclu°.2ª. ❡In angelis non ꝓprie habet locū diſtinctio intellectus agētis et poſſibilis quemadmodū in nobis niſi forte equiuoce.

ꝯclu°.3ª. ❡Angeli nō omnia cognoſcūt p eſſentias ſuas ſ multa p ſpēs cōnaturales et cōcreatas.

ꝯclu°.4ª ❡Spēs intelligibilis tam in angelis q̄ in nobis eſt aliq̄d realiter diſtinctū ab ipo intelligere ſicut eius principiū elicitiuum.

ꝯcluſio.5 ❡Quilibet angel⁹ intelligit ſeipm per eſſentiam ſuam.

ꝯclu°.6ª. ❡Eſſentia angeli eſt ſufficiēs principiū quo angelus intelligit deū naturali cognitione.

ꝯclu°.7ª. ❡Angeli p eandem ſpēm intelligunt plures quidditates. et quāto angel⁹ ē ſuperior tāto p ſpēs pauciores et vniuerſaliores itelligit.

ꝯclu°.8ª. ❡Intellect⁹ angelic⁹ per eandē ſpēm intelligibilem cognoſcit naturā cōmunē ſpēi et omnia eius ſingularia.

ꝯcluſio.9 ❡Non omīa illa intelligit angel⁹ ſimul ⁊ in actu quorū ſpēs apud ſe hēt: ſ illa ſimul et in actu intelligit q̄ per vnā ſpēm repreſentant̃.

ꝯclu°.10. ❡Angel⁹ nō intelligit cū diſcurſu ꝓpe dicto.

Diſtin. iiij. Queſtio. j.

Utrū angeli beati ſuā beatitudinē meruerit.

ꝯcluſio.1. ❡Angeli in primo inſtāti ſue creationis mereri potuerunt: non tamē in primo inſtanti potuerunt peccare.

i 15876949

ꝯcluſio 2. ¶ Omnes angeli tā boni ꝙ̄ mali meruerūt beatitudinem ſupernaturalem in primo inſtanti ſue creationis: licet mali ponētes obicem illam nō ſunt conſecuti.

ꝯcluſio.3. ¶ Angeli boni ſtatim poſt vnuꝫ actū meriti beatitudinē ſunt conſecuti.

ꝯclu°.4ª ¶ Meritum in angelis preceſſit premiū non ſolum natura et origine: ſed etiā duratione.

Diſtin. v. Queſtio. j.

Utrum angelus peccādo appetijt equalitatē dei.

ꝯclu°. pª. ¶ Peccatū angeli mali proceſſit ex inconſideratione.

ꝯclu°.2ª. ¶ Diabol⁹ appetijt equalitatē dei nō ſimpliciter quātū ad ſubſtātiā deſiderati vt. ſ. vellet tātā bonitatē habere quātā deus habet: ſed ſm quid. ſ. quātū ad modū habendi.

ꝯclu°.3ª. ¶ Primū peccatū diaboli fuit ſuperbia.

ꝯcluſio 4. ¶ Angelus mal⁹ ſtatiꝫ poſt primū inſtās ſue creationis peccare potuit ⁊ peccauit.

Diſtin. vj. Queſtio. j.

Utrum angelus poſſit moueri localiter.

ꝯclu°. pª. ¶ Angelus poteſt localiter moueri.

ꝯcluſio 2. ¶ Angelus eo modo quo mouet localiter: poteſt moueri de extremo ad extremū ꝑ medium et non per medium ſi vult.

ꝯclu°. 3ª. ¶ Impoſſibile eſt angelū moueri localiter in inſtanti.

Diſti. vij. Queſtio. j.

Utrū volūtas demonū ſit obſtinata i malū.

ꝯclu°. pª. ¶ Angelus beatus peccare nō poteſt.

ꝯclu°.2ª. ¶ Angelus malus ſeu demō habet volūtatē obſtinatā in malo.

Queſtio. ij.

Utrum angelus moueat celū vel quodcunqꝫ corpus per ſolum intellectū et voluntatē ſine alia virtute media.

ꝯclu°. pª. ¶ Motus vel actio angeli circa corpora eſt per eius intellectū et volūtatē et nō ꝑ aliā potētiā angeli mediā q̄ ſit motiua aut executiua

ꝯclu°.2ª. ¶ Licet corpora obediāt angelis ad nutum quantū ad motū localē: non tñ ſic obedit eis materia corporalis in motu ad formā.

Diſti. viij. Queſtio. j.

Utrum demones naturali virtute poſſint cogitationes humani cordis cognoſcere.

ꝯclu°. pª. ¶ Null⁹ angelus bon⁹ aut mal⁹ ex ſola naturali ſua virtute poteſt cognoſcere proprie et diſtincte cogitationes prout ſunt in ipō intellectu: et affectiōes ꝓut ſūt i ſola volūtate.

ꝯclu°.2ª. ¶ Demones poſſunt immutare phantaſiam vel imaginatiuā virtutē hominis.

Diſtin. xj. Queſtio. j.

Utrū angeli proficiāt in cognitione per mutuam locutionē.

ꝯcluſio.1. ¶ Angelū loq̄ angelo nichil aliud eſt ꝙ̄ angelū ordinare conceptū mētis ſue ad alium vt illi innoteſcat.

ꝯclu°.2ª. ¶ Angel⁹ loquēs nichil influit in angelū cui loquit̄ neqꝫ aliquam ſpēm cauſat de nouo in angelo cui loquit̄.

ꝯclu°.3ª. ¶ Un⁹ angel⁹ illuminat aliū quātū ad duo. primū eſt intellectus cōfortatio: ſecūdum eſt veritatē particulatim et diſtincte proponere iuxta capacitatē angeli illuminati.

ꝯclu°.4. ¶ Illuminatio vni⁹ angeli ꝑ aliū eſt de rationib⁹ diuinoꝝ operū: nō d̄ ipā diuina eēntia ſꝫ ſe vel de attributis aut relatiōib⁹ vel ꝑſonis.

Diſtin. xij. Queſtio. j.

Utrū omniū corporaliū ſit vna materia.

ꝯclu°. pª. ¶ In celo eſt veraciter et proprie materia q̄ ē pars corporis celeſtis intriſeca et eēntialis.

ꝯclu°. 2ª ¶ Materia corporū celeſtiū eſt alteri⁹ rōnis ſm gen⁹ phiſicū a materia corporū inferioꝝ.

Diſtin. xiij. Queſtio. j

Utrum materie informitas preceſſerit duratione eius formationē.

ꝯclu°. pª. ¶ Materia prima etiā de potētia dei nō pōt eſſe actu in rerum natura ſine forma.

ꝯclu°.2ª. ¶ Prim⁹ ⁊ imediatus actus materie prime ē forma ſubſtātialis ita ꝙ nullū accidens ipām in materia precedit neqꝫ aliquod mediū intercidit per qd̄ forma ſub̄alis vniatur materie vt forma. hoc eſt dictu ꝙ forma ſubſtātialis informat primo materiā primā nudam ab omni alia forma ſubſtātiali vel accidētali.

ꝯclu°. 3ª. ¶ Nullū accidēs abſolutū imediate inheret materie p̄me ſed cōpoſito vel forme ſub̄ali.

Diſti. xiiij. Queſtio. j.

Utrū celū agat i iſta inferiora per motum.

ꝯclu°. pª. ¶ Omnes mot⁹ et actiones naturales horū corporū inferiorū reducūtur in corpora celeſtia tanqꝫ in cauſam exceptis motib⁹ ⁊ actionibus liberi arbitrij et his que a caſu vel fortuna contingunt.

ꝯcluſio.2. ¶ Nō om̄is actio ⁊ influētia celi ē ꝑ ſe ⁊ imediate per eius motuꝫ: licet ad nouitatē et ad alternationē motuū et actionū in his inferioribus celum agat per motum.

ꝯcluſio.3. ¶ Ceſſante motu celi nō neceſſario ſequitur ꝙ omnis actio ⁊ paſſio naturalis ceſſet in corporibus inferioribus. ita ꝙ poſſet ignis applicat⁹ ſtupe ipſam naturaliter cōburere.

Diſtin. xv. Queſtio. j.

Utrum in homine preter animam intellectiuā ſit alia forma ſubſtantialis.

ꝯcluſio.1. ¶ In homine nō ē alia aīa ꝙ̄ anima rōnalis.

ꝯcluſio.2. ¶ In hoīe p̄ter aīaꝫ rōnalē nō ſūt ponēde forme ſub̄ales elemētoꝝ dātes eē actu materie.

ꝯclu°.3ª. ¶ In homie preter aiam itellectiuā q̄ dat eē actu ſubſtātiale: nulla ē alia forma ſubalis.

Diſti.xviij. Queſtio.j.

Utrum quātitas interminata ſit ponēda.

ꝯcluſio.1. ¶ Quantitas qua formaliter ſubſtātia dicit̄ quanta: eſt accidens ⁊ non ſubſtātia.

ꝯclu°.2ª. ¶ Quātitas poteſt eſſe ſubiectum alioꝝ accidentium preſertim abſolutorū vt eſt in ſacramēto altaris facta conſecratione.

ꝯclu°.3ª. ¶ Non eſt ponēda quātitas dimēſiua interminata eo modo quo illam poſuit auērois connaturalē.ſ.materie omnē formā ſubſtantialem in materia precedentē.

ꝯcluſio 4. ¶ Dimenſiões dici pñt iterminate hoc mō qꝛ .ſ.nō terminãt̄ neqꝫ hñt eſſe actu ꝑ formāi ordine ad quā ſequūt̄ materiā ⁊ a q̄ originē hñt

Diſtin.xix. Queſtio.j.

Utrum ex minima parte coſte vel ex minima carne ade potuerit formari corpus eue ſine additione materie exterioris.

ꝯclu°.pª. ¶ Eſt deuenire ad tā paruā carnē vel ad tam paruū os aut oſſis partē ꝙ nō pōt naturalit̄ eē minor ſepabilis ⁊ ꝑ ſe exiſtēs i reꝝ natura.

ꝯclu°.2ª ¶ Corpus eue tātū et tale quātum et quale fuit in ſua formatione: fieri nō potuit ꝺ coſta ade abſqꝫ additione alterius materie.

Diſtin.xx. Queſtio.j.

Utrum in ſtatu innocentie virgines peperiſſent dūtaxat predeſtinatos.

ꝯclu°.pª. ¶ In ſtatu innocentie per concubitū maris ⁊ femine ſolueret̄ virginitas q̄ʒᵐ ad integritatē carnis ſʒ nō quātū ad integritatē mētis.

ꝯcluſio.2. ¶ In ſtatu innocētie nō oēs q̄ nūc ſūt electi nati fuiſſent: licet tūc nō damnarētur.

Diſtinctiōis.xxj.xxij. xxiij. Queſtio prima.

Utrū alicui creature potuerit vel poſſit conferri ꝙ ſit impeccabilis per naturā.

ꝯclu°.pª. ¶ Impoſſibile eſt aliquā naturā rationalem vel intellectualē factam vel factibilem eſſe impeccabilem per naturam.

ꝯclu°.2ª. ¶ Homo in ſtatu innocentie fuiſſet impeccabilis peccato veniali ad hunc ſenſum ꝙ durāte illo ſtatu ideſt quādiu homo nō peccaſſet mortaliter: nō potuiſſet peccare venialiter.

Diſ.xxiiij. Queſtio.j.

Utrū liberū arbitriū ſit potētia pure paſſiua.

ꝯclu°.pª. ¶ Liberum arbitrium ē potētia aie vna non plures.

ꝯclu°.2ª. ¶ Liberū arbitriū eſt potētia appetitiua nō cognitiua formaliter loquēdo.

Diſti.xxv. Queſtio.j.

Utrum volūtas ab aliquo exteriori moueatur ad actum ſuū.

ꝯclu°.pª. ¶ Uoluntas moueri poteſt ab intellectu.

ꝯclu°.2ª. ¶ Uolūtas mouet ſeipaꝫ ad exercitiū ſui act⁹

ꝯclu°.3ª. ¶ Solus de⁹ pōt mouere volūtatē ſicut principiū extriſecū effectiuū ad exercitiū ſui act⁹.

Diſ.xxvj. Queſtio.j.

Utrum gratia ſit virtus.

ꝯclu°.pª. ¶ Gratia differt realiter a virtute.

ꝯclu°.2ª. ¶ Gratia nō eſt ſubiectiue in aliqua potentia anime ſed in ipa anime eſſentia.

Diſ.xxvij. Queſtio.j.

Utrum habēs gratiam poſſit de condigno mereri gloriā.

ꝯcluſio.1. ¶ Exiſtens in gratia poteſt per illam mereri vitā eternam de condigno.

Diſtinctionis.xxviij. et.xxix. Queſtio prima

Utrum homo ſine gratia habituali gratū faciēte poſſit precepta legis implere.

ꝯclu°.pª. ¶ Homo pōt multas veritates cognoſcere etiam in ſtatu poſt peccatū ſine gratia habituali gratū faciente et ſine auxilio ſpeciali et gratuito dei: nō tñ ſine habitu gratuito aut abſqꝫ noua ⁊ gratuita illuſtratione ſuperaddita naturali: poteſt cognoſcere veritates ſupernaturales que.ſ. vim naturalem nrī intellectus traſcendūt neqꝫ eis perfecte aſſentire.

ꝯclu°.2ª. ¶ Homo poſt ſtatum peccati nō ſolū nō pōt velle et agere actum vite eterne meritoriū: ſed nec etiam pōt velle aut agere actū moraliter bonū q̄lis ē act⁹ virtutis acquiſite abſqꝫ dei gratia vel auxilio dei ſpeciali et gratuito.

ꝯclu°.3ª. ¶ Nullus hō in pſenti ſtatu poteſt ſine habituali gratia vitare omnia peccata mortalia: licet poſſit vitare ſingula.

ꝯclu°.4ª ¶ Nullus exiſtens in peccato mortali pōt ſe ad gratiam habitualē ſufficienter preparare ſine dei ſpeciali et gratuito auxilio.

ꝯclu°.5ª. ¶ Homo in ſtatu nature integre ideſt in puris naturalibus conſtitutus indiguiſſet ad recte viuēdū moraliter ſpeciali motione dei.

Diſtinctionis.xxx.et. xxxj. Queſtio prima.

Utrū defect⁹ quos ſentim⁹ ſicut mors labor fames ⁊ ſitis ſint i nobis pena ꝓ peccato ade

ꝯcluſio.1. ¶ Mors et alij defectus corporales et ſpūales qui generaliter naturā humanā ꝓ ſtatu iſto cōſequūtur: vno modo ſunt pene ⁊ effect⁹ peccati: ⁊ alio mō ſunt homini naturales.

ꝯclu°.2ª. ¶ Peccatū originale eſt aliquid quaſi materiale.ſ.concupiſcentia habitualis: et aliquid quaſi formale.ſ.priuatio iuſtitie originalis.

ꝯcluſio.3. ¶ Peccatum originale prius ē ſubiectiue in
eſſentia anime ꝙ̄ in potētijs.
ꝯclu°.4ª ¶ Caro nō eſt ſubiectū peccati originalis ſʒ
anima: licet ex carnali ſemine traducatur.

Diſ. xxxij. Queſtio. j.

Utrum omnes anime humane ab origine
ſint equales.
ꝯclu°. pª. ¶ In animabus rationabilibus ſunt diuerſi
gradus eiuſdem tamē ſpēi.

Diſ. xxxiij. Queſtio. j.

Utrū peccato originali debeat pena ſenſus.
ꝯcluſio.1. ¶ Carentia diuine viſionis eſt propria et ſo-
la pena originalis peccati poſt mortē loquē-
do de penis formaliter inexiſtētibus aut pſo
nā afficientibus: quod addit ꝓpter carcera-
lē paruulorꝫ incluſionē q̄ eſt pena extrinſeca.
ꝯcluſio 2. ¶ Paruuli decedentes cū ſolo peccato origi
nali afflictionē doloris interioris nō patiunt

Diſ. xxxiiij. Queſtio. j.

Utrum ratio boni ſit abſoluta.
ꝯclu°. pª. ¶ Bonū de principali ſignificato dicit q̄d ab
ſolutū cū reſpectu tamē ratiōis ad appetitū.
ꝯcluſio 2. ¶ Bonū trāſcēdēs cōuertit eēntialit cū ente

Queſtio. ij.

Utrum malum ſit ali
qua natura.
ꝯclu°. pª. ¶ Malum per ſe ⁊ formaliter ſumptū nō eſt
aliqua natura poſitiua.
ꝯclu°.2ª. ¶ Malū per ſe et formaliter ſumptū nō ha-
bet cauſam per ſe: habet tamē cauſaꝫ per acci
dēs q̄ eſt aliquod bonū.
ꝯclu°.3ª. ¶ Malum inquātū huiuſmodi diminuit bo
nū nature ſʒ nō pōt illud totaliter corrūpere

Diſtinctiōis. xxxv. vj. vij. Queſtio prima.

Utrum in quolibet peccato ſit aliquis act⁹.
ꝯclu°. pª. ¶ Omne peccatū quod eſt homini culpa: eſt
actus ideſt actio deordinata vel depēdet per
ſe vel per accidēs cauſaliter vel occaſiōaliter
ex aliquo actu coniucto vel remoto.
ꝯclu°.2ª. ¶ Deus eſt cauſa actus ſeu actionis q̄ eſt in
peccato ſicut materiale: licet non ſit cauſa pec
cati quātum ad eius formale quod eſt defor
mitas ⁊ deordinatio.
ꝯclu°.3ª. ¶ Omne malum in natura rationali inquātū
huiuſmodi eſt culpa vel pena.
ꝯcluſio 4. ¶ Omnis pena inquātū pena eſt: ē propter
aliquam culpam.

Diſtinctionis. xxxviij. et. xxxix. Queſtio. j.

Utrum in actibus intellectus poſſit eſſe pec
catū.
ꝯclu°. pª. ¶ In actibus intellectus poteſt eſſe peccatū
et culpa inquantum ſunt voluntarij.
ꝯclu°.2ª. ¶ Conſcientia proprie loquendo nominat
actū et nō potētiā nec habitum: et ptinet ad
intellectū nō ad volūtatē formalit loquēdo.
ꝯclu°.3ª. ¶ Recta conſciētia ligat et etiā erronea cō-
ſcientia: nō tamē eodē modo.

Diſtin. xl. Queſtio. j.

Utruꝫ aliqua actio humana poſſit eſſe indif
ferens ad bonum et malum morale.
ꝯcluſio.1. ¶ Actus human⁹ ſeu moralis ſm indiuiduū
conſideratus: eſt indifferēs ad bonū ⁊ malū.
ꝯclu°.2ª ¶ Nullus act⁹ humanus ſm indiuiduū con
ſideratus: in habēte gratiā eſt indifferens ad
meritoriū et demeritoriū.

Diſtin. xlj. Queſtio. j.

Utrum quelibet actio hominis infidelis ſit
peccatum.
ꝯclu°. pª. ¶ Nō omnis actio hominis infidelis eſt pec
catū culpabile.

Diſti. xlij. Queſtio. j.

Utrum act⁹ exterior et interior ſint duo pec
cata vel tantum vnū.
ꝯclu°. pª. ¶ Actus interior et actus exterior ſibi coniū
ctus in malis: nō ſunt duo peccata ſed vnum
tantum loquendo de peccato culpabili.
ꝯclu°.2ª. ¶ Actus exterior aliquam addit bonitatem
vel maliciam ad actum interiorem: illā. ſ. quā
habet ex proprio obiecto et ex proprijs circū
ſtantijs: illam tamen quā habet ex ordine ad
finē nō addit ſʒ eſt vna et eadē vtriuſqꝫ. nun-
quā vero addit aliquid ad penaꝫ eternā vel
ad premiū eſſentiale directe pertinens ſi act⁹
interior voluntatis ſit in ſe completus.

Diſti. xliij. Queſtio. j.

Utrum omne peccatum ſit mortale.
ꝯclu°. pª. ¶ Peccatū veniale differt a mortali ſicut im
perfectū a pfecto ſub eodē cōmuni analogo.
ꝯclu°.2ª. ¶ Superbia et cupiditas ſunt radix omniuꝫ
peccatorum.

Diſti. xliiij. Queſtio. j.

Utrum potentia peccandi ſit a deo.
ꝯcluſio.1. ¶ Potētia peccādi quantū ad quid rei et po
ſitiuum quod importat eſt a deo: nō quātuꝫ
ad defectum quem connotat.

¶ Explicit tabula queſtionū et con
cluſionum ſecundi libri defenſionū
ſancti doctoris per reuerendiſſimū
dominum Didacum de deça archie
piſcopum hiſpalenſem.

Didaci deza archiepi hiſpalẽſis nouaꝝ defenſionũ doctrine ãgelici doctoris btĩ Thome de aquino ſup ſecũdo libro ſniaꝝ q̃ſtiões ꝓfundiſſime ac vtiliſſime feliciter incipiũt.

Circa p̄mam diſtinctionem ſecũdi libri ſententiaꝝ queritur Utrum mundum incepiſſe ſit cõcluſio demonſtrabil̃. ¶Et arguitur ꝙ ſic. q2 ſi mundus ſemper fuit: infiniti dies preceſſerũt hãc diem. ſed infinita nõ eſt pertranſire. ergo nũꝙ ꝑuentũ fuiſſet ad hũc diem qð eſt manifeſte falſum. ¶In oppoſitũ arguit̃ ſic. articuli fidei demõſtratiue probari nõ pñt q2 fides eſt de nõ apparẽtibus vt dr̃ hebreo .xi°. ſ3 deũ eſſe creatorẽ mũdi ſic ꝙ mundus incepit eſt articulus fidei. dicimus eñi. Credo i vnũ deũ creatorem celi ⁊ terre. ¶In hac queſtione erunt quattuoꝛ articuli vt ſupra.

Quantũ ad articulũ primũ ſit p̄ma concluſio ꝙ nõ implicat ꝯtradictionẽ aliq̃d a deo diuerſũ in eẽntia nũꝙ incepiſſe ſ3 fuiſſe ab et̃no ſiue ſit ens permanẽs ſiue ſucceſſiuũ. Hec cõcluſio hẽtur ex dictis. S. Tho. i hac di. q. pª. ar. 5°. Et pª. pte. q. 46. art°. 2°. Et de põ. dei. q. vel mã. 3. arti. 13°. ⁊ 14. Itẽ cõtra. gen. li. 2°. ca°. 35. et. 36. et. 37. Et opuſ. 27°. de eter. mũdi. ¶Secũda ꝯ° eſt. ꝙ mundum incepiſſe ⁊ non ſemper fuiſſe: ſola fide tenetur. hanc concluſionem tenet. S. Tho. locis ſupra allegatis.

Quãtũ ad articulũ ſcõ3 ponẽde ſunt obiectiões aduerſarioꝝ. et q̃dẽ ꝯ p̄mã cõcluſionẽ arguũt Hẽrricus. Gauſfredus et q̃dã alij volẽtes ꝓbare ꝙ implicat ꝯdictionẽ aliq̃d diuerſũ a deo in eſſentia: ab eterno fuiſſe ꝓductũ. Primo ſic. De omĩ producto verũ eſt aliq̃ñ vel aliq̃ñ verũ erit dicere ꝙ ꝓducit̃. q2 de filio dei i eternitate producto vere dici põt ꝙ producit̃ in eternitate. creatura igitur aut ꝓducitur ſemꝑ quãdo eſt: aut aliquãdo producit̃ ⁊ nõ ſemꝑ. Si ſecũdo mõ: in illo inſtãti in quo ꝓducit̃: ſic p̄mo capit eſſe ⁊ habetur ꝓpoſitum. Si p̄mo mõ: igit̃ creatura eſt in continuo fieri qð videt̃ incõueniens. q2 tũc eſſet nõ ꝑmanens. videt̃ ẽt ꝙ tũc creari nõ differt a conſeruari. ſ3 hoc iꝓbat̃ dupl̃r. p̄mo q2 creari ẽ ꝓduci de nõ eſſe ad eſſe: cõſeruari aũt eſt ipſi⁹ eſſe prehabiti cõtinuatio. et ita cõſeruari nõ põt eẽ creari Scðo q2 agẽs ꝑticulare generat ⁊ nõ cõſeruat. igit̃ vbi cõcurrũt ambo in eodẽ aliud eſt vnum ⁊ alterũ. Et addit̃ huic rõni ꝙ creatura h3 eſſe acquiſitũ. ⁊ ꝑ ꝯñs eſſe poſt nõ eẽ. q2 ſi nõ: tũc hẽret eſſe ſine acq̃ſitione ſicut filius dei h3 idẽ eſſe eius a q̊ acq̃rit eẽ. ¶Scðo p̄ncipal̃r arguũt ſic. Omne qð eſt: q̃ndo eſt neceſſe eſt eſſe ex 2°. periar. igit̃ nõ põt non eẽ niſi q2 potẽtia preceſſit eẽ eius per quã põt impediri eſſe eius. S3 ſi aliq̃d fuerit ab eterno: nulla potẽtia precedit eẽ eius a deo. igit̃ nõ potuit nõ eẽ a deo. Et ſi inſtat̃ q2 predeſtinatus põt ſaluari ⁊ non ſaluari. igit̃ ſimilit̃ de facto ab eterno poſſibile eſt ipſum fuiſſe et non fuiſſe. Rñdet̃ ꝙ predeſtinatio reſpicit rẽ extra pro aliquo nũc pro quo. ſ. res põt non eẽ ⁊ ita nõ p̄deſtinari q2 p̄deſtinatio correſpõdet vere rei. ſed dare eẽ rei ab et̃no: reſpicit potẽtiã ꝓ infinita eternitate i qua nulla ẽ põ ad oppõ. ⁊ ideo nec i actu creãdi. Cõfirmat̃ q2 in ꝑpetuis nõ differt eſſe et poſſe. et. 9°. metha. nullũ ſempiternũ eſt in potentia. ¶Tertio. ſic Quel3 ſpẽs eque eſt in potẽtia vt ſic cõparando ad deũ vt dantẽ eẽ. igit̃ ſicut ſol potuit eẽ ab eterno: ita ⁊ aſinus ⁊ hõ ꝑfectus potẽs gñare. et ab illo poſſent fuiſſe oẽs alij aſini generati qui nõ ſunt vſq3 ad iſtũ mõ genitum. et tunc q̃ro vtrũ oẽs fuiſſent tunc finiti aut infiniti. ſi finiti: igit̃ totũ tp̃s ab illo vſq3 ad iſtud tp̃s fuiſſet finitũ. ſi infiniti. igit̃ poſitis extremis potuiſſ3 eẽ infinitũ actu qð ẽ incõueniẽs. ¶4° ſic. Creatura nõ h3 de nã ſua ꝙ ſit imo de ſe eſt poſſibilis eẽ ⁊ non eẽ. igit̃ eternalit̃. ſ3 ſi haberet eẽ ab et̃no a deo non eſſet ei eẽ acquiſitũ a deo nec poſſibile

VERSITA

acquiri.qꝛ ſi fuit ab eťno nunq̃ʒ ab eťno erat aliq̃
potẽtia nec ex pte rei nec ex pte dei per quã poſſi
bile fuiſſet ſibi eẽ acquiri de nouo in aliquo initio
tpis:quod ẽ falſum ⁊ ſimilit̃ impoſſibile cũ fides
cõtrarium teneat q̃ ponit ꝙ mũdus aliqñ de no=
uo fuit factꝰ a deo.⁊ ſic patet ꝙ neceſſe eſt pone=
re ꝙ eſſe ſit mũdo acquiſitũ poſt nõ eſſe ð nouo:
qð poſtmodũ ei cõſeruet̃ a deo vt oĩno non poſ
ſit aliter eẽ ab ipo:aut neceſſe eſt ponere ſi hʒ eſſe
ab eťno a deo nõ acq̃ſitũ nouiter ꝙ mũdus abſo
lute nõ põt nõ habere eſſe ab eo:et ſic ꝙ nũq̃ʒ po
tuerit ei acquiri eẽ de nouo nec vnq̃ʒ poterit per
mittere vt cadat in nõ eẽ. ⁋ 5°.cõtra rõnem infi
niti eſt poſſe excedi vel eẽ totũ acceptũ ſicut pʒ
ex eiꝰ diffinitiõe. 3°.phyſi.infinitũ eſt cuiꝰ quãti=
tatẽ accipiẽtibus ſemp eſt aliqd ſumere extra. ß
ſi mũdus potuiſſet eẽ ab eterno et ſine principio
infinita duratio fuiſſet accepta. Nec valet reſpõ
ſio illa q̃ dr̃ ꝙ fuiſſent ĩfinita accepta ĩ põ ⁊ ſemp
in accipiẽdo eẽ ⁊ nõ in accepto eẽ.qꝛ ſignificatio
intellectus nihil facit ad hoc vt ĩfinitũ ſit actu ac
ceptũ.qꝛ ĩpoſſibile ẽ futurũ infinitum aliqñ fuiſſe
acceptũ lʒ nullus ĩtellectus eſſet q̃ ſignaret ptes
illiꝰ tpis ĩfiniti. ⁋ 6° ſic. Nã tũc pars eſſet maioꝛ
toto.qꝛ ſit meridies huiꝰ diei.a.⁊ meridies craſti
ne diei ſit.b.ſi ex vtraq̃ʒ parte ipius.a.tps potuit
fuiſſe infinitũ:pari rõne de preterito reſpectu.b.
ad futurũ reſpectu.b.igit̃ quocũq̃ʒ tpe pteritum
ad.b.eſt maius futurũ ad.b.ſicut totũ ſua pte.igi
tur pteritũ ad.b.eſt maius futuro ad.a.igr̃ futuꝝ
ad.b.eẽt maius futuro ad.a.⁊ ſic pars eẽt maioꝛ
toto. ⁋ 7°.arguit ſic. Aureolus. De rõne ĩfiniti ẽ
ꝙ ſit actus pmixtus potẽtie.rõni aũt preteriti re
pugnat cõtradictoꝛie ꝙ ſit actus pmixtus poten
tie.ergo rõ infiniti repugnat ꝯdictoꝛie rõni pteri
ti.huiꝰ rõnis maioꝛẽ dat phs.3°.phy.et cõmẽta=
toꝛ cõmẽto.58°.phs eni ibi dicit ꝙ infinitũ eſt in
põ.et infra ꝙ infinitũ eſt ĩ ſucceſſiõe ſicut dies ſp
generat̃ ſucceſſiue.et ibi ꝯmẽtatoꝛ dicit expſſius
ſic.infinitũ eẽ in re nõ eſt niſi ẜm potentiã exñtez
in ea.quẽadmodũ differẽtie ſubſtãtiales pluriuz
rerũ que cõſeruant ſuũ eſſe in cõmixtione poten
tie cum eis vt eſt in rebus quarũ eẽ eſt in motu.
et infra.infinitũ eni eſt in cõtinuatione huius cõ
iunctionis nõ in coꝛruptiõe potẽtie adueniente
.ſ.actu.et infra.⁊ pfectio eius eſt in potẽtia coniũ
cta cũ actu ⁊ nõ eſt actus entis qð eſt in actu pu=
ro. Minoꝛ nota ẽ.nã reſpectu pteriti nulla ẽ po=
tẽtia reſpectu cuiuſcũq̃ʒ agẽtis hoc eni ſolo puat̃
deꝰ.⁊c̃. Nec valet inq̃t reſpõſio aliquoꝝ dicẽtiũ
ꝙ in pterito ſemp eſt potẽtia coniũcta cũ actu ſic
in ĩfinito.qꝛ qñ vis accipe preteritũ:qñ aliqd ac=
ceperis adhuc aliud reſtat accipiendũ. vt accipe
diẽ heſternã:reſtat tcia dies accipiẽda ⁊ ſic ſp in
infinitũ.nam qð acceptũ eſt:ẽ in actu.qð vero re
ſtat accipiendũ eſt in põ.contra illã inq̃t ſolutio=
nẽ oñdo qð cõfirmat ꝓpoſitum ⁊ reduco rõnem
ſic. Ex illa pte ineſt tpi infinitas ex qua ĩeſt ei põ
et nõ ex illa ex qua nulla ineſt ei põ ſed excludit̃
oĩs potẽtia.nõ eni hʒ infinitatẽ ex illa pte ex q̃
tñ eſt in actu p cõmẽtatoꝛem q̃ dicit vbi ſupra ꝙ
infinitũ nõ eſt actus entis qð eſt in actu puro nõ
admixto potẽtie:⁊ ꝙ ĩfinitũ nõ eſt ĩ re niſi ẜm po
tentiã exiſtentẽ in actu ⁊ ex continuatiõe potẽtie
cũ actu nõ ex coꝛruptiõe eiꝰ alias coꝛrũperet̃ rõ
infiniti. ß tpi ex pte qua pteritũ eſt nulla ĩeſt põ.
nec ex pte qua accipit̃ in añ ſed ex pte futuri qua
accipit̃ in poſt.ergo ĩfinitas ſolũ ineſt tpi a parte
poſt ⁊ in tpe futuro ⁊ nõ a parte añ nec in tpe pre
terito. Si dicas capio illud a pte poſt:illud tran=
ſit in pteritũ ſimiliter aliud poſt ſequẽs ⁊ ſic ĩ infi
nitũ.ergo infinita poſterioꝛa pterierunt. Cõtra.
ꝓbo ꝙ hoc mõ nõ põt eſſe infinitas ĩ poſt capto
et arguo ſic. Ex pte qua ponit̃ terminꝰ nunq̃ʒ eſt
infinitas.ß conſiderando poſt in preterito tẽpo=
re ſp inuenies terminũ ⁊c̃. vñ hoc mõ accipiendo
infinitatẽ in ipis poſt:accipio ĩfinitatẽ in añ ⁊ nõ
in poſt.qð tñ eſt ĩpoſſibile. ⁋ 2° ad idẽ. Pꝛo tũc
pꝛo quo ponit̃ rõ aliq̃:ſi illa hẽat infinitatẽ ꝓ illo
tũc:opoꝛtet ꝙ ponat̃ poſſibilitas ĩ ea.qꝛ rei nõ ẽ
infinitas niſi p rõnẽ potẽtie p cõmẽtatoꝛẽ vbi ſ.
ß tu dicis ꝙ ĩfinitas ineſt tpi preterito ⁊ ꝟſus añ.
nihil autem eius quod preteritũ ⁊ in añ eſt:eſt in
põ.imo rõ preteriti ꝯdicit preterito.igr̃ ⁊c̃. ⁋ 8°.
arguit ſic. Rõ infiniti ẽ rõ q̃ neceſſario eſt in ꝓceſ
ſu ita ꝙ ẽ accñs entis qð eſt ĩ ꝓceſſu:nec ĩuenit̃ ni
ſi ĩ ꝓceſſu ⁊ ex pte illa ad quã ꝓcedit̃ nõ aũt ex il
la pte a q̃ ꝓcedit̃.ß tps non ꝓcedit in pteritũ ß a
preterito.ẜ oĩs infinitas ineſt tpi pciſe a pte futu
ri. Maioꝛ declarat̃ exẽplo ⁊ rõne. Exẽplũ ei appa
ret de ĩfinito repto ĩ nũeris ⁊ in magnitudine qð
nõ eſt niſi ĩ fieri.ĩfinitas ei vtrobiq̃ʒ eſt proceſſus
ꝟſus ptem ad quã nõ aũt ꝟſus ptez a qua.nõ eni
proceſſus nũeri in ĩfinitum eſt ꝓcedẽdo verſus
vnitatẽ ß ab vnitate.ſimiliter ꝓceſſus diuiſionis
in ĩfinitũ in cõtinuo nõ eſt ad totũ ß a toto. ergo
pʒ ꝓpoſitũ in exẽplo. Simil̃r ꝓpoſitũ pʒ rõne.qꝛ
ex quo ĩfinitas in ꝓceſſu nõ ineſt p rõnẽ termini
a quo qꝛ ille nõ eſt in põ ß in actu pfecto.ergo ĩeſt
p rõnẽ termini ad quẽ. Minoꝛ ãt rõnis pʒ.qꝛ tps
ꝓcedit a pterito ĩ futuꝝ ſic nũerus ab vnitate.ẜ
infinitas ẽ ex pte tpis futi ⁊ nõ ex pte tpis pteriti
⁋ Itẽ cõmẽtatoꝛ vbi ſupra dicit. ꝙ cõe eſt oĩbꝰ
ſpẽbus ĩfiniti ꝙ põt quis accipere aliud poſt alið

Diceť forte ad iſtā rōnē ꝓcedēdo maiorē. et ad
miorē diceret ꝙ tp̄s pōt hoc mō accipi i ꝓceſſu i
infinitū accipiēdo i an̄. vn̄ capiēdo diē heſternā:
poſſū adhuc accipe aliā priorē ⁊ ita i infinitū ⁊ ſic
nūꝗ̄ finieť. ğ v̄ſus ꝑteritū pōt eē ꝓceſſ⁹ ⁊ ꝑ ꝯn̄s i
finitas. Cōtra. iſta rn̄ſio ꝯfirmat ꝓpoſitū. reduco
ei rōnē ſic. Illi pti tp̄is ꝯuenit ifinitas i ꝓceſſu cir
ca quā itellect⁹ ꝯcipit rōnē ꝓceſſ⁹. ſ; circa p̄teritū
nō ꝯcipit itellect⁹ ꝓceſſū in ifinitū niſi mutando
p̄teritū in futurū. probatio. qꝛ qn̄ capio hāc ꝑtē ⁊
poſt aliā mēs mea ꝓcedit in an̄. ſ; p̄teritū nō ꝓce
dit in an̄ ſ; ab an̄ in poſt. ğ p̄teritū ꝯceptū vt ꝓce
dēs hoc mō nō ꝯcipiť vt p̄teritū. vn̄ rō poſſet ſic
fořari. Impoſſibile ē aliquā ꝯditionē attribuere
p̄terito q̄ ſibi attributa mutat rōnē p̄teriti i rōnē
futuri. ſ; infinitas attributa p̄terito mutat ip̄z pre
teritū i futurū igiť ⁊c̄. Maior ē nō. Mior ꝓbať.
qꝛ ꝯditio p̄teriti ē ꝙ ſit ꝓceſſus ab illo. ꝯditio fu=
turi ē ꝙ ſit ꝓceſſus ad illō. infinitū aūt ipoſſibile ē
cape in eo a quo ꝓcediť: imo eo ipſo ꝙ tu accipis
ifinitū: reſpicis neceſſario ad illō qō ꝓcediť. cui⁹
rō eſt qꝛ eūdo ad illō a quo ꝓcediť ſp̄ iuenies fini
tū. nō em̄ ꝓcediť niſi ab aliq̄ determiato ⁊ ꝑ ꝯn̄s
a finito. qꝛ hic finiť ꝓceſſus vbi incipis. ¶ 9°. ar=
guit ſic. Illō de cui⁹ rōne ē ꝙ ei⁹ pō non exeat ad
actū nec ceſſare poſſit illō repugnat rōni p̄teriti.
ſ; de rōe ifiniti ē ꝙ nūꝗ̄ ceſſet ⁊ ꝙ ei⁹ pō nō exeat
ad actū. ğ ⁊c̄. Maior p;. qꝛ illō qō eſt p̄teritū de
rōne ei⁹ ē ꝙ totū exiuit ad actū. dato em̄ ꝙ nō iā
nō eſt p̄teritū. ğ de rōne p̄teriti vt ſic: eſt ꝙ ei⁹ pō
deſinat eē et tollať. et ꝑ ꝯn̄s illō qō nō ceſſat ⁊ ei⁹
pō nō totalr̄ exit ad eē: repugnat rōni p̄teriti. ſ; in
finitū ē hmōi. igiť ⁊c̄. Mior ꝓbať ꝑ ph̄z i. 11°. me=
tha. vbi dicit ꝙ infinitū non eſt aliqō in pō quoq̄
mō ſicut illō qō eſt ſeꝑatū in actu. ſ; ſm̄ ph̄m ne=
ceſſe ē vt act⁹ ei⁹ ſit in pō q̄ nō exeat ad actū. hec
eadē dicit ibidē ꝯmētator. et ē illa rō ei⁹. 4° phy.
Diceť forte ꝙ in p̄terito remanet adhuc pō. qm̄
quātūcūꝗ̄ itelligā p̄teritū in infinitū: ſp̄ accipio
aliq̄d i actu ⁊ remāet mihi aliq̄d accipiēdū in pō.
S; hoc nō valet. nā l; itellect⁹ hoc poſſit facere
vt itelligat i p̄terito aliō ⁊ aliō in ifinitū ꝓcedēdo
⁊ de⁹ hoc poſſit facere: ſ; hoc erit ꝓcedēdo i poſt
et nō in p̄teritū ſ; q̄ſi in futurū. ſ; accipiēdo p̄teri=
tū in rōne p̄teriti: de rōne ei⁹ eſt ꝙ totū exiuerit i
actū. et iō dr̄e ꝙ p̄teritū ſit infinitū: ē dr̄e ꝙ ifini=
tū ſit i actu excluſa rōne potētie. ¶ 10. arguit ſic
ſm̄ ph̄m ⁊ cōmētatorē. Rō infiniti ē rō ꝑtis. et cā
hui⁹ ē. qꝛ rō infiniti ē rō incōpleti ⁊ impfecti. tunc
ſic. Ex illa ꝑte ineſt tp̄i infinitas: ex qua h; rōnē
incōpleti ⁊ iperfecti ⁊ rōnē ꝑtis. ſ; ꝙ ſit incōpletū
et impfectū aut ꝑs: nō ineſt ſibi ſub rōne q̄ eſt p̄te
ritū: ſ; ſub rōne q̄ eſt futurū. imo ſub rōne qua eſt
preteritū h; ꝙ ſit ꝯpletū ⁊ pfectū. igiť ⁊c̄. Maior
eſt euidēs ꝑ ph̄m. 3°. phy. ⁊ 11. metha. et ꝑ ꝯmen
tatorē magis exp̄ſſe q̄ attribuit ifinito rōnē incō
pleti ⁊ impfecti ⁊ ꝑtis. Miorē ꝓbo. qꝛ ſp̄ tp̄s ſub
rōne qua ē preteritū: h; rōnē pfecti. vn̄ dicūt grā=
matici p̄teritū pfectū. et ſub ea rōne q̄ tale: h; rō=
nē toti⁹ ⁊ ꝯpleti. qꝛ vt p̄teritū ē: exť ip̄m nihil eſt.
nec expectat aliq̄d qō ſit ei⁹ ꝑs in quātū p̄teritū
ē. nā q̄cq̄d expectat aliō: totū ꝑtinet ad futurū et
eſt ꝑs futuri. hec eſt rō cōmētatoris. 3°. phy. com
mēto. 65° vbi dicit ꝙ totū ⁊ pfectū oppoūť infi=
nito. ¶ 11° arguit ſic. Illi repugnat ifinitas: cui re
pugnat eē illō exť qō eſt aliō. ſ; tp̄i p̄terito rōne q̄
p̄teritū ē: repugnat eē hmōi. igiť ⁊c̄. Maior ē eui
dēs ex dictis ph̄i. 3°. phy. ille em̄ ibidē reprobat
opiniōes antiquoꝝ de ifinito. nā ip̄i difiniebāt in
finitū dicētes. ifinitū eē intra qō eſt oē. Hoc ipro
bat ph̄s tāꝗ̄ iplicās ꝯ̄dictionē. qꝛ de rōne ei⁹ itra
qō ē oīe: ē ꝙ hēat oēs ꝑtes ſuas. et ſi ſic: iā ē fini=
tū ⁊ terminatū ⁊ ꝯpletum. ſ; hoc ē ꝯ̄ rōnē ifiniti.
et iō ꝯcludit ꝙ infinitū ē exť qō eſt aliō ſp̄. Mino=
rē ꝓbo. et capio illā ꝓpōnē. ifiniti dies trāſierūt.
impoſſibile ē ꝙ aliq̄ dies toti⁹ illi⁹ p̄teriti ſit exť ip
ſū al's nō eēt p̄terita ⁊ ſic nō eēt dies ifra totū p̄te
ritū. de rōne aūt ifiniti ē ꝙ aliq̄d inueniať exť ip̄z
ꝑtinēs ad totalitatē ei⁹. q̄re ⁊c̄. qꝛ ğ eē tale exť qō
ſp̄ eſt aliq̄d: p̄ciſe ꝯuenit tp̄i inquātū futuꝝ eſt: qꝛ
cōditio tp̄is futuri ē ꝙ ſp̄ exť qōcūꝗ̄ datū ſit aliud
accipiēdū: iō ex ſola rōne futuri ꝯuēit tp̄i ifinitas
S; forte diceť ꝙ exť p̄teritū pōt eē aliq̄d. v̄bi grā.
capio extremā diē: reſtat accipe terciā diē p̄teritā
et ſic de aliȷ̄s. q̄re ⁊c̄. Cōtra. qꝛ ſic accipiēdo nō ꝓ
cedis ad p̄teritū ſ; ad futurū. Diceť forte ꝙ imo
qꝛ quel; illarū eſt p̄terita. ꝯ̄ quel; illarū eſt i re p̄=
terita ⁊ iō in re nō eſt ꝓceſſus ad p̄teritas ſ; p̄ciſe
ad futuras. Qō autē ſic accipiēdo ſit ꝓceſſus ad
preteritas: hoc ē tm̄ in mēte tua. et iō dies illi l; i
re ſint p̄teriti: tn̄ in mēte tua ſunt futuri. ¶ 12° ar
guit ſic ſm̄ oēs doctores. Cōtradictio ē infinitū
eē actu. ğ tp̄s preteritū eē infinitū actu ē ꝯ̄dictio.
an̄s cōcediť ab oib⁹. ꝯn̄am ꝓbo. qꝛ ſm̄ doctores
ſi de⁹ faceret ifinitū eē actu: ſeq̄renť impoſſibilia:
puta ꝙ ꝑs eſſet eq̄lis toti ⁊ totū nō eēt mai⁹ ꝑte
ſua. qō ꝓbať. qꝛ ꝑs infiniti eſt infinita. et iō capto
vno ifinito: ibi erūt tot cubiti quot diete qꝛ ifini=
ti cubiti ⁊ ifinite diete. ſ; illa eque bn̄ ꝯcludit in ꝓ
poſito. ꝓbať. ſi em̄ p̄ceſſerūt infiniti dies: ibi ꝯue
nit dare ifinitos mēſes. qꝛ dato ꝙ ſint ſolū finiti.
ğ dies nō erūt infiniti. ſ; dies eſt ꝑs reſpectu mē=
ſis. ergo ꝑs ē eq̄lis toti. Diceť forte ꝙ infinitū nō
eſt eq̄le nec iequale. Cōtra. qꝛ ſic dicā ego ad di=

cta doctoꝝ ⁊ rões eoꝝ. Diceť ꝙ ñ ē ſimile qꝛ vbi
poniť magnitudo ifinita: ibi vere poniť rō toti⁹ et
ptis: nō aūt vbi pono p̄teritū ifinitū. cui⁹ rō ē. qꝛ p
tes ifiniti p̄teriti nō pmanēt ſic ptes magnitudis
⁊ iō nō ꝯſtituūt vnū totū. Cōtra. rñſio iſta ñ eua
dit. qm̄ ita hꝫ ſuas ptes quātitas ſucceſſiua ſic cō
tinua pmanēs. ⁊ ita repugnat pti ei⁹ eq̄ri toti ſic
pti magnitudis pmanēt̄. ſic ei repugnat ꝙ hora
ſit eq̄lis diei ſic ꝙ cubit⁹ digito vľ diete. ex ꝑꝑa ei
rōne ptis oriť mioritas ad totū vbicūq; repiať.
Diceť forte ꝙ ex alio ē ꝙ repugnet ifinito eē actu
q̄ȝ ex eq̄litate ptis ad totū qꝛ hoc ē rōne ſiltatis.
vñ ſi pōereť ifinitū pmanēs: pōereť ifinitas ſimľ
ſi vero poniť ifinitū ſucceſſiuū nō pōiť ſiltas. iō nō
ſic eſt ipoſſibile hoc ſic illō. Cōtra. oñdo ꝓpoſitū
ſic. Nō magis repugnat ifinitas ſiltati q̄ȝ p̄oritati
⁊ poſterioritati. nō ei ē magis ipoſſibile ifinita eē
in actu ſiľ q̄ȝ ifinita eē ſub p̄oritate ⁊ poſteriorita
te. repugnātia ḡ nō ē ex ſiltate ſꝫ ex actualitate.
qꝛ vbi ifinitū eſt i actu: ibi oēs ptes ſunt reducte
ad actū ⁊ p ꝯñs ad finē ⁊ ꝯplemētū. ḡ nō ſūt ifini
te. qꝛ rō ifiniti ꝯſiſtit i rōne icōpleti ⁊ iperfecti. ſi
aūt repugnātia ē rōne actualitat̄. ḡ ifinitas repu
gnat ipi p̄terito cui⁹ oēs ptes ſūt reducte ad actū
Pꝫ igr̄ ex ſex rōnib⁹ vltimo factis ꝙ ipoſſibile ē
et iplicās ꝯdictionē ꝙ tp̄s p̄teritū ſit finitū. ḡ ipli
cat ꝯdictionē mūdū ab etno fuiſſe: ex q̊ illō p̄mū
impoſſibile ſeq̄ť. ¶ 13° arguit ſic. Nulla ꝓductio
mēſurata iſtāti trāſeūte pōt eē etna. ſꝫ omis ꝓdu
ctio creature ex vi q̄ eſt productio creature: hꝫ ꝙ
mēſureť iſtāti trāſeūte. igr̄ ⁊c. Maior videť ma-
niſeſta qđ oñdiť q̄druplicit̄. Ex q̄ ei poniť inſtās
trāſiēs ſi fuit i actu. ḡ tp̄s qđ ꝯſequiť illō iſtās ha-
buit initiū. qꝛ neceſſe ē ꝙ ſi p̄us iſtās trāſijt ⁊ fuit i
actu: ꝙ nō fuerit ꝯtinuatiuū tp̄is p̄cedēt̄ ⁊ ſequē
tis. iſtās ei qđ ꝯtinuat tp̄s p̄cedēs ⁊ ſequēs nō eſt
in actu ſ; tm̄ in pō. igr̄ ſi iſtās mēſurās ꝓductiōeꝫ
fuit i actu: necc̄io tp̄s ſequēſ hēbat initiū. qꝛ p illō
nō poterat ꝯtinuari cū p̄cedēti. igiť ꝓductio illa
mēſurata illo iſtāti nō fuit tp̄e etno. Et p̄terea in
oi mēſurato iſtāti trāſeūte drt manutenētia ⁊ ꝓ
ductio. ꝓductio ei mēſurať inſtāti trāſeūte nō aūt
manutenētia. lꝫ ēt aliq̄d poſſit eē manutentū tp̄e
etno: vel ab etno tp̄e ꝯtinuo nō tm̄ ꝓductū. qꝛ ꝓ
ductio mēſurať inſtāti trāſeūte. et qꝛ iſtās erat i
actu: ñ poterat eē finis tp̄is p̄cedēt̄ ⁊ initiū ſequē
tis. igr̄ necc̄io p̄cedebat tp̄s p̄us. igr̄ illō iſtās nō
fuerat ab etno q̄re nec ꝓductio. Similiť ex hoc
ꝙ inſtās poniť trāſiēs: iā ex terminis pꝫ ꝙ nō ē eter
nū. qꝛ ſi eēt etnū: nō ſtati trāſiſſet ſ; duraſſꝫ i eter
nū. Similiť ex alio. qꝛ iſtās ꝓductiōis fuit initiū
tp̄is mēſurātis manutenētiā: ſ; manutenētia non
eſt etna. igr̄ ⁊c. ſic igr̄ pꝫ maior q̄druplr̄ probata
Maior ꝓbať ſic. qꝛ ſi productio creature hēret ꝙ
poſſet durare ex ſua vi ſic ꝙ nō idigeret manute
nētia: nō videť qui poſſet eē ab etno. ſ; ipotheſis
eſt ipoſſibiľ. qꝛ ex hoc videť ꝙ illa ꝓductio eſſet
neceſſe eē ⁊ ꝙ ꝓductū ñ poſſꝫ anichilari. Nec ob
ſtat ſi dicať ꝙ ex hoc non eſt etna qꝛ differt realr̄
a productiōe actiua. nā in diuinis gñare ⁊ gñari
differūt realr̄. et cū gñare ab etno ifert gñari. nō
eſt ḡ ibi rō q̄re gñare ⁊ gñari ſunt coeterna qꝛ ſūt
in eadē nā: ſꝫ qꝛ gñare et gñari ex vi qua tales ꝓ
ductiōes ſunt: nō determināt ſibi mēſurā ſꝫ inſtā
tia. ſꝫ eo quo tales productiōes ſunt menſuranť
etnitate et ſunt ſp̄. Hoc mō imaginať Auguſtin⁹
ꝙ ſi ſol eēt etern⁹: radi⁹ eēt coetern⁹. qꝛ ꝓductio
radij ibi mēſurareť eternitate ⁊ eēt q̄ſi in ꝯtinuo
ꝓduci. ſꝫ qꝛ ſm fidē creatura tali ꝓductiōe ꝓdu
ciť ꝙ nā in q̄ talis ꝓductio ē nō durat niſi mediā
te ꝯſeruatiōe q̄ cadat ſup illā ꝓductionē vel ſup
rē ſub ꝓductiōe ſm alios: qꝛ circa hoc diuerſi di-
uerſimode opinanť: q̄cq̄d ſit de hoc: vnū tm̄ optꝫ
cōcedere ꝙ ꝓductio creature ⁊ nā in qua eſt taľ
ꝓductio: nō hꝫ ꝙ duret in etnū ſine ꝯſeruatiōe ⁊
niſi mediāte ꝯſeruatiōe alr̄ nō poſſet de⁹ eā ani-
chilare ſi ex vi ſua hēret ꝙ duraret i etnū. ¶ Ex
his pōt rō ſic formari. Productio q̄ ex vi ſua nō
durat niſi p inſtās: mēſurať inſtāti trāſeūte. qꝛ da
oppoſitū igr̄ mēſurabiť alia mēſura. igiť vi ſua hē
bit ꝙ durabat p totā illā mēſurā ſine cōſeruāte. ⁊
per ꝯñs nō tm̄ p inſtās imo in illa duratione erat
neceſſe eē nec poterat anichilari a deo: ſꝫ creatu
ra vi ſue ꝓductiōis ñ hꝫ ꝙ duret niſi p inſtās alr̄
p aliquā durationē durare poterat ſine ꝯſeruāte.
et pari rōne nō videť quare nō p totū tp̄s. Cōſe
quēs eſt ꝯ fidē. qꝛ ꝓ quocūq; tp̄e creatura idiget
cōſeruāte ſm fidē. ⁊ iō ſi durat hoc erit ex alia ma
nutenētia qua manuteneť res ꝓducta vľ produ
ctio ipa. ḡ productio creature nō hꝫ de ſe ꝙ duret
niſi p inſtās. ḡ menſurať inſtāti trāſeūte q̄re non
poteſt eē etna. ¶ 14° arguit. qꝛ ſi mūdus fuiſſet
ab etno pfectus ex ſuis ſp̄ebus vt mō ē: ſeq̄retur
impoſſibilia maniſeſta. Primū ē ꝙ eēnt infinite
aīe in actu. eo ꝙ ſp̄ēs hoīs durat ab eterno ⁊ iō ſp
eſt ꝯtinua gñatio hoīm vel aīarū. aut vnū iduui-
duū duraſſet tp̄e infinito vel fuiſſet cōtinua ſuc-
ceſſio alteri⁹ iduidui. Scōm eſt ꝙ fuiſſent ifinite
circulatiōes. ex quo ſequiť ꝙ tot fuiſſent circula-
tiōes ſolis quot lune: qꝛ vtriuſq; ifinite ⁊ ſic pars
eēt eq̄lis toti. Et ſi dicať ꝙ ifinitū nō eſt mai⁹ nec
min⁹ nec eq̄le alteri ifinito qꝛ ille ſunt paſſiones
quātitatis finite. Cōtra hoc arguiť. qꝛ ꝓꝑriū eſt
quātitatis ſm eā eq̄le vel in eq̄le dici. ḡ vbi fuať

vera rõ quãtitatis:erit vera rõ equalitatis vl̃ in-
equalitatis. ꝟ in finita quantitate ſeruaꝶ vera rõ
quãtitatis vñ in finita linea eſt linea ſm Auicenã
ſcḋo ſue metha. Tertiũ ẽ. qꝛ ſequiꝶ ꝙ cõtinuũ ſit
actu diuiſũ. et hec rõnes ꝯcludũt phiſice a poſte-
rio2i ex dict̃ Ariſto. vt arguẽs dicit ¶ 15° ſic. Que
cũqꝫ ſunt incõpoſſibilia ꝓ eodẽ inſtãti duratiõis
qualẽ hñt o2dinẽ nature: talẽ neccio hñt ſm du-
rationẽ. ſed eẽ ꝛ nõ eẽ creature ſũt incõpoſſibilia
ꝓ eodẽ inſtãti duratiõis ꝛ nõ eſſe p2i⁹ cõuenit ei
o2die nature. ꝰ neccio ſm durationẽ p2i⁹ cõuenit
ei nõ eẽ ꝙ̃ eẽ: et ꝑ ꝯñs nõ põt poni ei cõuenire ab
et̃no eẽ. Mino2 ꝓbaꝶ. qꝛ qḋ cõuenit alicui ex ſe:
p2ius ſm nãm cõuenit ei ꝙ̃ qḋ ſibi cõuenit tñ ab
alio. ꝰ ꝛc̃. ¶ 16. Si de⁹ ꝓduxiſſet aliquã rẽ ab et̃-
no neccio ꝓduxiſſet eã. ꝯñs eſt impoſſibile. igiꝶ ꝛ
añs. ꝓbaꝶ ꝯña. qꝛ de⁹ nõ potuiſſet nõ ꝓduxiſſe il-
lã. nã nõ añꝙ̃ ꝓduxit: qꝛ ante eternũ nihil ẽ. nec
dũ ꝓduxit: qꝛ oẽ qḋ eſt qñ eſt neceſſe eſt eſſe. nec
poſtꝙ̃ ꝓduxit: qꝛ qḋ factũ eſt nõ põt nõ fuiſſe. 6°
ethi. ¶ 17° De⁹ ita cito potuit rẽ aliquam puta
equũ ꝓducere de maĩa ſic̃ potuit de nichilo. ptꝫ
qꝛ qñcunqꝫ de⁹ potuit ꝓducere mãm: potuit ꝓ-
ducere cõpoſitũ al̃s materia ꝓduceretꝶ ſine fo2ã.
ꝟ de⁹ nõ potuit equũ de mã ab eterno ꝓducere.
igiꝶ nec de nihilo ꝛ per ꝯñs nullo mõ. Probatur
mino2. nã ſi ꝓduxiſſet de materia: aut per motuꝫ
aut ꝑ ſubitam mutationẽ. ſi ꝑ motũ: igitur nõ ab
et̃no cũ mot⁹ duratiõe p̃cedat terminũ. nec per
mutationẽ ſubitã: qꝛ illa fuiſſet mẽſurata aliq̊ in-
ſtãti et ꝑ ꝯñs illa habuiſſet p̃mũ inſtãs ſui eẽ ac ꝑ
hoc nõ fuiſſet ab et̃no. ¶ 18°. Oẽ qḋ cõicat aliq̃d
alicui ꝑ electionẽ: neccio p̃intelligit illḋ ſub oppo-
ſito illi⁹ cõicati. ꝟ deus ꝓducẽdo creaturã cõicat
ſibi eẽ ꝑ electionẽ. ꝰ p2eĩtelligit illã ſub nõ eſſe: nõ
aũt itelligit niſi verũ. ergo neccio illa p̃us hꝫ non
eẽ ꝙ̃ ꝓducaꝶ ꝛ ꝑ ꝯñs nõ potuit ab et̃no ꝓduci a
deo. Cõfirmaꝶ. qꝛ electio nõ eſt reſpectu p̃ñtis ſꝫ
tñ reſpectu futuri. 3° ethi. igiꝶ ſi de⁹ elegit creatu-
rã ꝓducere: illa futura erat ꝛ nõ p̃ñs. vñ ſm iſtos
cõtradictio ẽ dicere ꝙ creatura libere fuerit ꝓdu-
cta ꝛ tñ ab eterno. ¶ 19° Si deus p2oduxiſſet ali-
quã rem ab eterno eẽntialiter diſtinctã a ſe: tran-
ſiſſet de cõtradicto2io in cõtradicto2iũ. ptꝫ qꝛ de
facto nõ ꝓduxit ab eterno. ergo fuiſſꝫ aliqua mu-
tatio et in deo cõſtat. igiꝶ in re ꝓducta. et ſic illa
res trãſiſſet de nõ eẽ in eſſe. ꝟ qḋ tranſit de nõ eẽ
ad eſſe nõ fuit ab eterno. ꝰ ſi deus ꝓduxiſſet eam
ab et̃no nõ ꝓduxiſſet eã eterno. ¶ 20° Quicq̃d
eſt in põ ad duo oppoſita ꝯ̃dicto2ie: ſi acq̃rat vnũ
illoꝝ: neccio relinquit reliquũ qñ nõ eſt mediũ intꝫ
cõtradicto2ia. ꝟ ab et̃no fuit veꝝ dicere de qualꝫ
creatura hec res põt eẽ: ſimil̃r hec res põt nõ eẽ.
igiꝶ ſi illa acquiſiuiſſet eẽ: reliquiſſet nõ eẽ. nichil
aũt põt relinq̃re nõ eẽ niſi p̃us fuerit ſub nõ eẽ. et
ſic ſi. b. fuit ab et̃no p2ius nõ fuit qḋ eſt ĩpoſſibile.
¶ 21° Quicq̃d põt fuiſſe eternũ: fuit eternum. ſꝫ
nulla alia res a deo fuit eterna. ꝰ nulla alia res a
deo potuit fuiſſe et̃na. Mino2 pꝫ. ſed maio2 ꝓba-
tur. qꝛ põ q̃ neccio cõiungiꝶ actui infert actum. ſꝫ
põ ad eẽ et̃nũ neccio ꝯiungiꝶ actui qḋ ꝓbaꝶ. Tũ
p̃mo. qꝛ vbicũqꝫ põ nõ neccio cõiũgiꝶ actui: act⁹
põt ſequi potẽtiã ſꝫ durationẽ. ꝟ eẽ eternũ a ꝑte
ante nõ põt ſeq̃ ſuã potẽtiã ſm durationẽ qꝛ tũc
illud nõ fuiſſet ab et̃no. ꝰ põ ad et̃nũ neccio cõiũ-
giꝶ actui ſuo. ſ. eẽ eternũ. Tũ ſcḋo ꝑ illḋ phi. in ꝑ-
petuis nõ differt eſſe ꝛ poſſe. ¶ 22° Si cã natu-
ral̃r agẽs effectiua fuiſſet ab et̃no: nõ potuiſſet ꝓ-
ducere effectum ſibi coeuũ. ꝰ ſi cã libera effectiua
fuit ab et̃no: nõ potuit ꝓduxiſſe effectũ ſibi coeuũ
pꝫ ꝯña ꝛ añs ꝓbaꝶ. qꝛ ſi detꝶ oppoſitũ verbi grã ꝙ
ignis ab et̃no fuiſſet q̃ p2oduxiſſet ſplendo2ẽ ſibi
coeuũ: aut illũ ꝓduxiſſet de nichilo aut ḋ aliquo.
Nõ de nichilo: qꝛ tũc creaſſet ꝛ fuiſſet de⁹. Nec
de aliq̊: qꝛ aut ꝑ motũ aut mutationẽ: qꝛ omis re-
ductio entis de põ in actũ ẽ altero iſtoꝝ modoꝝ.
ꝟ ſi naturale agẽs ꝓduceret de aliq̊ effectũ: ꝓdu-
ceret vt de aliq̊ qḋ eſt ĩ põ ad actũ illius effect⁹.
igiꝶ aut ꝑ motũ aut mutationẽ. Non ꝑ motũ. qꝛ
nũc talis effect⁹ nõ eẽt coeuus ſue cauſe qḋ eſt ꝓ-
poſitũ. Nec ꝑ mutationẽ. qꝛ oĩs mutatio mẽſura-
tur aliq̊ inſtãti. et ꝑ ꝯñs in illo inſtãti nõ fuiſſet ta-
lis effect⁹ ac ꝑ hoc nec ab et̃no. ¶ 23°. arguit q̃-
dã ali⁹. Si de⁹ potuit aliquã rem ꝓducere ab et̃-
no puta roſã: aut hoc potuit creãdo ſeu de nouo
ꝓducẽdo: aut potuit nõ de nouo ꝓducẽdo. non
ſcḋo mõ. qꝛ roſa nõ fuit ab et̃no. igiꝶ nõ potuit ali-
qñ ꝓduci niſi ꝑ nouã ꝓductionẽ ſic̃ nũc nullũ fu-
turũ põt eẽ niſi fiat ḋ nouo. Nec p̃mo mõ. qꝛ hoc
includit ꝯ̃dictionẽ. ſ. noua rei ꝓductio cũ ei⁹ eter-
nitate. ¶ 24° Si de⁹ potuit ꝓducere mũdũ ab
et̃no vel ꝓduxiſſe. igiꝶ potuit ꝓduxiſſe iſtũ mun-
dũ. igiꝶ de⁹ potuit ꝓduxiſſe iſtũ mundũ nouiter
creatũ ab et̃no. ꝯñs includit ꝯ̃dicto2ia ꝛ ꝯña ptꝫ
ſaltim vt nũc qꝛ termini antecedẽtis ꝛ ꝯñtis con-
uertunꝶ vt nũc ꝛ ambe ſunt ꝓpoſitiões ſingula-
res. ¶ 25° Si de⁹ potuit ꝓducere. b. roſã ab et̃-
no: aut añꝙ̃ ꝓduxit. b. aut qñ ꝓduxit. b. aut poſt-
ꝙ̃ ꝓduxit. b. potuit hoc. et ſit. b. roſa hodie ꝓdu-
cta: nõ põt dici ꝙ añ. qꝛ tũc ſequiꝶ ꝙ ĩ aliq̊ inſtãti
añ hoc potuit. ſꝫ hoc ꝯñs eſt ĩpoſſibile. qꝛ tũc ĩ hoc
iſtãti poſſet idẽ facere. ſ. ꝓducere. b. ab et̃no. nec
põt dici ꝙ tũc qñ p2i⁹ ꝓduxit. b. qꝛ accipiaꝶ illud
inſtãs ꝛ ſit p̃ñs iſtãs: ſequiꝶ ꝙ põt ab et̃no ꝓdu-

cere.b.qꝺ eſt falſū. Tū qꝛ hoc nō pōt ꝑ aliquam
actionē ſubitā nec ſucceſſiuā. Tū qꝛ deus nō pōt
facere ꝓteritū nō fuiſſe. igiꝉ nō pōt facere nō ꝓte=
ritū nō fuiſſe. igiꝉ nō pōt facere nō ꝓteritū añ.a.
fuiſſe añ.a. et ꝑ idē pꝫ ꝙ nec poſtꝙ ꝓduxit.b. po=
tuit ipm ab etno ꝓducere. ¶26°. Si aliꝺ a deo
potuit eē ab etno: ſequiꝉ ꝙ aliqꝺ cōtingēs potuit
eē neceſſe eē. ꝯñs eſt falſū. qꝛ oē qꝺ pōt eē neceſſe
eē fuit neceſſe eē. et ſi fuit ē. igiꝉ ſi aliqꝺ cōtingens
potuit eē neceſſe eſſe: aliqꝺ cōtingēs ē neceſſe eē.
qꝺ ꝯñs implicat ꝯdictionē. ꝯña ꝓbaꝉ. qꝛ oīs alia
res a deo eſt ꝯtingēs. ſi ergo aliq̄ hmōi potuit eē
ab etno ponaꝉ ꝙ fuerit ab etno. tunc ſic. Hec res
fuit ab etno ergo nō potuit anichilari a deo quin
priꝰ fuerit tp̄e infinito. igiꝉ per tp̄s infinitū fuit i=
dependēs a deo ⁊ nō poſſibilis nō eē. igiꝉ tp̄e ifi=
nito fuit neceſſe eē. ⁊ vltra. igiꝉ fuit neceſſe eſſe. ſi
igiꝉ añs ē poſſibile ⁊ ꝯñs. pma ꝯña ꝓbaꝉ. qꝛ ſi po=
tuit anichilari ita ꝙ pus nō fuerit tp̄e ifinito. igiꝉ
dato inſtāti anichilatiōis nō ꝓceſſiſſet niſi tp̄s fi=
nitū in quo fuiſſet ⁊ ꝑ ꝯñs nō fuiſſet ab etno qꝺ ē
oppoſitū antecedētis. alie ꝯñe ſunt ſatis euidētes
¶27°. Nō eſt nūc poſſibile aliā rem a deo fuiſſe
ab etno. igiꝉ nec hoc fuit poſſibile. Añs ꝓbaꝉ. qꝛ
ſicut eſt ipoſſibile illud qꝺ fuit añ hoc nō fuiſſe an
te hoc inſtās: ſic eſt ipoſſibile vt id qꝺ nō fuit āte
hoc inſtās fuerit añ hoc inſtās. et eodē mō eſt i=
poſſibile vt id qꝺ nō fuit ab eterno: fuerit ab eter
no. Cōfirmaꝉ. qꝛ oīs propoſitio mere de ꝓterito
ſi eſt vera: ē neceſſaria. ⁊ per ꝯñs ſua oppoſita eſt
impoſſibilis reſpectu illiꝰ inſtātis cuiꝰ illa eſt vͣa.
ꝯña vero pꝫ. qꝛ ſic in hoc inſtāti quelꝫ talis ſingu
laris de preterito hoc nō fuit ab etno q̄cunqꝫ alia
res a deo demōſtrareꝉ eſt vͣa et neceſſaria: ſic in
quolꝫ inſtāti preterito qꝺ fuit aut poſſibile fuit eē
ipa fuiſſet vera ⁊ per ꝯñs neceſſaria ⁊ ſua oppoſi=
ta ipoſſibilis ſi fuiſſet formata. cū igiꝉ in nullo in=
ſtāti fuerit poſſibile aliquā talē eſſe verā hoc fuit
ab eterno qꝺcunqꝫ aliud a deo demōſtrareꝉ. ſeq̄
tur aūt i nullo iſtāti poſſibile fuit iſtā eē verā. igiꝉ
nō fuit poſſibile ipam eē verā. ¶28°. Nā ſi con=
cluſio ſit vͣa: ſequiꝉ ꝙ fuit poſſibile eē magnitudi=
nē infinitā. ꝯñs ē falſum ſic de multitudine. tenet
ꝯña. qꝛ tūc deus potuiſſet qualꝫ die creaſſe vnuꝫ
lapidē cubitalē ⁊ priori vniuiſſe. infiniti aūt lapi=
des cubitales nō eſt dubiū qui cōſtituerēt magni
tudinē infinitā actu. ¶29°. Qꝛ ſeq̄retur ꝙ deꝰ
potuiſſet facere vnū triāgulū infinitū. hoc auteꝫ
implicat ꝯdictionē. qꝛ ex quo eſſet triāgulus: hē=
ret latera cōſtituentia angulos ⁊ ꝑ ꝯñs termina=
ta ad aliq̄ puncta ac ꝑ hoc eſſent infinita. Si aūt
eēt infinitus oporteret ꝙ ſua latera eēnt infinita
⁊ ſic latera illiꝰ triāguli eſſent finita ⁊ infinita qꝺ
implicat ꝯdictionē. Sꝫ ꝓbaꝉ ꝯña dupl'r. pmo. qꝛ
qualꝫ die potuiſſet fecíſſe vnū triāgulum ⁊ q̄libet
die maiorē facto triāgulo ꝓcedēti ſm aliquā quā
titatē ⁊ ſm hoc hodiernꝰ triāgulus eēt infinitus
nā cōtineret in ſe infinities quātitatē determiati
exceſſus. Scꝺo ꝓbaꝉ ꝯña. qꝛ potuiſſet ab etno fe
ciſſe vnū triāgulū. deinde qualꝫ die ad quātitatē
vniꝰ cubiti eiꝰ latera augmētaſſe. quo poſito nūc
eēt infinitus. ſimili mō poſſet ꝓbari de circulo. nā
ſic deus potuiſſet ab eterno fecíſſe celū empireū
ſic qualꝫ die retēta eadē finita ſm ſpēꝫ: ſic ꝯcauū
et conuexū potuiſſet ſm determinatā quātitatē
augere ⁊ ſic nūc eſſet infinitū in cōcauo ⁊ cōuexo
qꝺ implicat manifeſte ꝯdictionē. ¶30. ꝓt argui
per auctoritates Sctōꝝ. Nā Ambroſiꝰ in exame
rō dicit. quid tā incōueniēs eſt qꝫ ꝙ etnitas ope=
ris cōiūgaꝉ eternitati dei. Itē Damaſ. liͦ pͦ crea
tio ē ex dei volūtate opus extrīſ ⁊ nō coeternū eſt
cū deo. qꝛ nō aptū natum eſt qꝺ ex nō ente ad eē
deduciꝉ coeternū eē ei qꝺ ſine pncipio et ſempꝫ ē.
ſi igiꝉ nullū opus dei ē aptū natū vt ſit coeternū:
ſeq̄ꝉ ꝙ nullū opꝰ dei potuit eē ab etno. Itē Aug.
dicit ꝯ felicianū difiniēs creaturā. creatura ē aīal
ex eo ꝙ adhuc nō eſt aut aliqñ non fuit rei cuiuſꝫ
corruptibilis quātū in ſe eſt ꝑ oīpotentis dei vo
luntatē facta ſubſtātia. ex quo pꝫ ꝙ cuiuſꝫ creatu
re nō eſſe ꝓceſſit eē. Itē Hugo de ſacramentis liͦ
pͦ dicit. dei oīpotētis vͣtus ieſtimabilis nō pote=
rat aliud ꝓter ſe hēre coeternū. ¶31° arguit Du
rādus volēs ꝓbare ꝙ repugnat motui ⁊ cuilibet
creature ſub motu fuiſſe ab etno. et arguit ſic. In
q̄buſcūqꝫ eſt dare pmū ⁊ vltimū: illa necc̄io ſunt
finita. ſꝫ in reuolutiōe celi acceptis ſeu ꝓteritis q̄
ſunt ꝓterite vel eē potuerūt: neceſſe ē dare pmā
reuolutionē ⁊ vltimā. ergo necc̄io ꝓceſſerūt reuolu=
tiōes finite ⁊ nō ifinite. ſꝫ motꝰ conſtās ex reuolu
tiōibꝰ finitis quātitate ⁊ nūero nō pōt eē ab etno
igr̄. ⁊c. Maior pꝫ. Mior ꝓbaꝉ. qꝛ in oībꝰ ꝓteritꝫ
reuolutiōibꝰ fuit ordo duratiōis ita ꝙ nūqꝫ fuerꝉ
pn̄tes ſimul ſed ſꝑ vna poſt aliā in poſt ſumēdo vl'
vna ante aliā in añ ſumēdo. ergo q̄cunqꝫ accepta ſit
⁊ oēs ex quo quelꝫ ⁊ oēs ſunt ꝓterite ⁊ pus neceſ
ſario fuerꝉ pn̄tes: aut ē accepta aliq̄ añ quā nulla
aut non. ſi ſit accepta aliq̄ antequā nulla: hētur ꝓ
poſitū. qꝛ illa erit pma. nūc vero ē dare vltimam
acceptā. ſ. hodiernā. igiꝉ ⁊c. Si vͦo nō ſit dare ali=
quā reuolutioneꝫ añ quā nulla ſit accepta q̄ ante
oēs cōiunctim acceptas nulla fuit. ꝑinde aūt ē ꝙ
añ oēs cōiūctim acceptas fuerit aliq̄ alia ab oībꝰ
cōiūctim acceptis ⁊ ꝙ ante q̄libet acceptā fuerit
aliq̄ alia qꝛ nō ſꝑ ſunt accepte niſi quodā ordine

vna añ aliā ⁊ nūq̄ p̄ñtes simł. ḡ nō sūt accepte nisi
sit accepta aliq̄ q̄ includat oēs alioqn int̄ oēs ꝓiū
ctim acceptas nō eēt ordo. Et cōfirmatur. quia i
post sumēdo nō eēnt accepte omēs nisi esset aliq̄
claudēs oēs. igit̄ nec in ante sumēdo. ¶ 2° ꝓba-
tur eadē minor. Aut īter reuolutiōes preteritas
fuit aliqua reuolutio a q̄ hodierna reuolutio di-
stat in infinitū aut nō. si sic illa fuit necessario pri-
ma. q2 non pōt esse maior distantia q̄ infinita. si
nō: ergo nō precesserunt infinite reuolutiōes. q2
quanto plures precesserunt tanto est maior di-
stantia alicuius illarum a reuolutione hodierna.
si ergo a nulla illarum distat reuolutio hodierna
in infinitum: sequitur q̄ nō precesserunt infinite
reuolutiones. et sic q̄cquid detur: semp sequit̄ q̄
nullo mō potuerunt precessisse reuolutiones īfi-
nite. ¶ 3° arguit q̄ generatio nō potuit esse ab
eterno. Quia si eēt possibile generationem fuisse
ab eterno: hoc maxime fuisset ponendo virum ⁊
mulierem creatos ab eterno in pfecta quātitate
et ~~vnitate~~ generādi. ḡ illo modo non fuit possibi
le. ergo nec quocunq̄ alio modo. Maior ꝓbat̄.
q2 si alio modo fuisset possibile generationē fuis-
se ab eterno: ponēdo videlz omēs homies fuisse
genitos quelibet ab alio priore et sic semp ita vt
nō esset deuenire ad aliquē creatum ⁊ nō genitū
si inq̄ hoc modo fuit possibile: similiter fuisset pri
mo mō. quia homo creatus ab eterno coextitissz
cuilibet genito homini ⁊ omibus. et ideo secūdū
ipm potuit ḡnatio fuisse quādocūq̄ potuit fuisse
ḡm alios ⁊ sic patet maior. Minor vero probat̄.
q2 hō genitus ab et̄no aut p̄us fuisset ⁊ posterius
genuisset ⁊ ḡnatio nō fuissz ab et̄no: aut nō prius
fuisset q̄ genuisset ƀ mox vt fuissz genit⁹ genuissz
ƀ hoc nō pōt eē. ꝓbo. q2 agēs p motū ꝑexistit ter
mino mot⁹ nō solū nā sed duratiōe. sz generans
agit p motū alteratiōis cui⁹ termin⁹ extrīsecus ē
ḡnatio. ḡ hō generās necc̄io ꝑexistit ḡnatiōi non
solū vni ƀ omī nec solū nā sz duratiōe ⁊ sic ḡnatio
nō potuit eē ab et̄no. q2 nihil p̄cedit eternū dura
tiōe. cōcludit aūt hec rō nō solū de hac ḡnatione
vel de illa ƀ de ḡnatione simplr̄ si bn̄ aduertat̄. q2
q̄lz ḡnans p̄cedit oīa genita ab eo et̄ cōiunctim
accepta. Itē illō qō est de rōne geniti cōuenit oī
genito nō solū p se accepto ƀ cōiūctim cū alijs. sic
q2 de rōne medij est q̄ sit int̄ extrema: cōuenit oī
medio nō solū p se sumpto ƀ oibus simul sumpt̄.
nūc ita ē q2 de rōne geniti p motū vel alteratio-
nē p̄cedentem ē q̄ sequat̄ duratiōe ḡnantē. ḡ hoc
cōuenit omibus genitis simul sumptis. ƀ hoc non
posset eē ponēdo ḡnationē ab et̄no. igr̄ ⁊c̄. Ex p̄-
dictis videt̄ q̄ 2° 2ª. et 3ª min⁹ bn̄ sint posite.

QUātum ad arti
culum. 3m p̄mo notandū est pro
solutiōe argumētorū q̄ capiēdo
mundū p vniuersitate rerū que
a deo p̄deūt q̄litercūq̄ i diuersi-
tatē nature sic cōiter capit̄ a doctorib⁹: p̄ductio
toti⁹ mūdi eē non pōt ꝓpe loquēdo p motū aut
mutationē ƀ per solā creationē. qm̄ tā motus q̄
mutatio p̄supponit aliqō subm qō in motu aut in
mutatiōe pmanet ⁊ neq̄ p talē motū aut muta-
tionē fit simplr̄ loquēdo. illō aūt in motu est ens
actu: i mutatiōe vō est ens in pō. vnde q2 produ
ctio oīm reruz seu toti⁹ entis simplr̄: excludit oē
subm talis p̄ductiōis ⁊ oē quod p̄supponi possit
ad eā: sequit̄ q̄ mūdi p̄ductio vel toti⁹ entis sim
plicit̄: nō sit ꝓpe mot⁹ aut mutatio neq̄ cū motu
sit aut mutatione. ē igit̄ q̄dam simplex emanatio
et ipius eē acceptio subita et tota simul. et huius-
cemodi productionez seu emanationē doctores
theologi vocāt creationē. ¶ Ex qb⁹ infert̄ q̄ to-
ti⁹ entis p̄ductio siue creatio neq̄ tp̄e neq̄ tp̄is
instāti mensurat̄. eo q̄ hmōi mēsure durationis:
motū ⁊ mutationē ꝓpe loquēdo cōsequant̄. sed
mensurat̄ creatio instāti eui qō neq̄ termin⁹ est
aut p̄cipiū tp̄is neq̄ ē semp fluēs queadmoduz
instās tp̄is. est em̄ instās eui totū simul ac semper
quiescēs. et de hoc magis dicet̄ infra di. 2ª. Si āt
alicubi scriptū reperiatur q̄ res fuerūt create in
principio tēporis, ppterea q̄ dictū est. in p̄ncipio
creauit de⁹ celū ⁊ terrā: intelligendū est q̄ fuerūt
create in p̄ncipio tp̄is nō sicut in mēsura creatio-
nis: sz sicut i mēsura adiacēte creatiōi. eo q̄ simul
fuerint rerū creatio ⁊ tp̄is initiū. de tp̄e etiā dici-
mus q̄ incepit in principio tēporis. s. in instanti:
nō sicut in mensurā eē eius: sz sic in aliquo ipsi⁹
a quo incipit. queadmodū dicim⁹ q̄ dom⁹ icipit
a fūdamēto et linea a pūcto. Sic nōt. S. Th. i hac
di. q. pª ar. 6. ad. 4m. Et pª. p. q. 46. ar. 3° ad pm
Oēs igr̄ argumētatiōes q̄rūdā ad ꝓbād q̄ mūd⁹
n̄ potuerit p̄duci vl̄ creari ab et̄no fūdate sr̄ hac
falsa imaginatiōe q̄. s. creatio mēsurat̄ istāti tp̄is
fallūt ⁊ sūt iepte. vn̄ nō valet tal̄ argūtatio. An̄
instās creatiōis mūdi nullū tp̄s fuit aut istās tp̄is
ḡ mūd⁹ i eo icepit ⁊ p ꝯñs n̄ ē et̄n⁹. p̄cedit ei hui-
uscemōi argūtatio q̄si istās creatōis mūdi fuissz
instās tp̄is. qō q2 ex nā sua ē fluēs neq̄ fuit añ ne
q̄ post pmāet saltē idē rōne: necc̄io iportat noui
tatē sui qō tn̄ falsū ē. qm̄ vt ex sup̄dict̄ pz creatio
nō mēsurat̄ istāti vl̄ nūc tp̄is ƀ nūc eui. qō q2 ē to
tū simł ⁊ sp pmanēs: n̄ iportat ex nā sua nouitatē
sui ƀ pt eē et̄nū. ac p hoc lz añ ipz nūc vl̄ istās eui

nō fuiſſʒ tp̄us neqꝫ aliō iſtās: nō ſeqꝛ ipʒ eē nouū
neqꝫ i eo rem hēre iceptionē eēndi. nā illō potuit
fuiſſe ſꝑ et ab etno: ⁊ ita ꝙ añ ipʒ neqꝫ fuerit tp̄us
neqꝫ inſtās tp̄is. Neqꝫ iterū tale inſtās eui quod
ponereꝛ ſꝑ et ab eterno: dicereꝛ p̄mū inſtās. naʒ
p̄rimū inſtās dr̄ ꝓp̄e loquēdo añ qō nō fuit inſtās
et poſt qō aliud ſuccedit. inſtās aūt eui cū ſit per
manēs ⁊ nō fluēs ſi ponereꝛ ab etno vt ſi mundꝰ
eēt ab etno: eēt vnū et idē ſemꝑ. ac per hoc nūqꝫ
eēt dare ꝙ ante ſe nō eēt inſtās cū ipm̄ met iſtās
fuiſſet ſemꝑ. neqꝫ poſt ſe aliud inſtās ſui gn̄is ſeq=
reꝛ cū ſit ſemꝑ permanēs ⁊ nō fluēs. duo autē in=
ſtātia eiuſdē rōnis ſimul eſſe nō pñt. Si igiꝛ mun
dus fuiſſet ꝓductꝰ ab etno lʒ eiꝰ fieri ⁊ factū eſſe
fuiſſet in inſtāti. ſ. eui: nō tñ fuiſſet aliqō p̄rimū in=
ſtās in quo dicereꝛ fieri ꝓut aliqui male inferūt.
Accipiunꝛ p̄remiſſa ex dictis. S. Tho. in hac diſ.
lec. pª arti. 2° in. c. Et pª pte. q. 45. arti. p°. Et ō
pō dei. q. 3. arti. 2° et. 14°. ¶ Ad itellectū eoꝝ q̄
in hoc p̄mo nōbili dicta ſūt facit diſtinctio Durā=
di de modis q̇bus res fiūt. Ait em̄ in hac di. q. 2.
quattuoꝛ modi ſunt i vniuerſo q̇bus res fieri di=
cūtur. q̇dam em̄ fiunt ꝑ motuʒ ſolū ſicut aqua fit
calida ꝑ motū calefactiōis. Alia fiūt ꝑ mutatiōeʒ
ſequentē motū de neceſſitate. ſicut forma ſubſtā=
tialis introduciꝛ in materia ꝑ gn̄ationē ſequentē
alterationē p̄reuiā cuiꝰ ipa eſt terminꝰ ſaltē extri
ſecus. Tertio mō aliq̄ fiunt ꝑ mutationē quidem
ſequentē motū ſ꞉ nō ꝑ ſe neqꝫ ex neceſſitate: ſicut
illuminaꝛ hemyſperiū noſtrū a ſole. quā illumia=
tionē p̄cedit motus localis ſolis ꝑ queʒ fit nob̄ p̄=
ſens nō tñ per ſe ⁊ de neceſſitate. nā in p̄mo inſtā
ti qñ factus ē ſol: fuit aer illumiatus a ſole: ſed nō
per p̄cedētem motū. Quarto mō fiūt aliqua nō
per motū aut mutationē: ſ꞉ ꝑ ſimplicē emanatio=
nē ſic illa q̄ creātur. In his aūt q̄ttuoꝛ modis: fie
ri et factū eē nō eodeʒ mō ſe hn̄t. nā in illis q̄ fiūt
per motū: factū eē ſe hʒ ad fieri ſic eius terminꝰ.
et ſimili mō mēſura ipius facti eē: ſe hʒ ad menſu
rā fieri ſicut eiꝰ terminꝰ. ꝓpter qō ſicut motꝰ vel
fieri menſuraꝛ tp̄e: ſic factū eſſe menſuraꝛ nūc tē=
poris qō eſt nunc fluēs. et ſicut verū eſt dicere de
tali re ꝙ fit ſolū p̄ro tp̄e menſurāte motū: ſic ve=
rū eſt dicere ꝙ factū eſt ſoluʒ ꝓ illo inſtāti in quo
terminatꝰ ē motꝰ. In illis vō q̄ fiūt ꝑ mutationē
ſequētē motū ꝑ ſe: idē eſt iudiciū. qꝛ em̄ vnum ē
ꝓpꝛ alterū. ſ. motꝰ p̄cedēs ꝓpꝛ ſequētē mutatio
nē: iudicādū eſt ꝙ vtrobiqꝫ ē vnū tm̄ quo ad mē
ſurā: ita ſcʒ vt talis res dicaꝛ ſolū fieri ꝓ tp̄e men
ſurāte motū. facta aūt: ꝓ nūc qō eſt terminꝰ illiꝰ
tp̄is: q̄uis factū eē vl̄ fieri ſm̄ ipaʒ mutationē p̄=
ciſe: ſimul ſint ⁊ vnū ⁊ idē. In his vero q̄ fiūt per
mutationē ſequētē motū localē ſ꞉ nō ex neceſſita
te vt dictū ē de illuiatiōe: ē alr̄. qꝛ ꝓpꝛ motū p̄ce=
dētē: nō dr̄ res fieri qꝛ ꝑ motū localē nec forā acq̄
riꝛ ſubiecto nec aliq̄ diſpō ad formā. et iō factum
eē ꝑ ſequētē mutationē: nō ē terminꝰ p̄cedētꝭ mo
tus niſi ꝑ accñs qꝛ eſt qñ terminꝰ p̄cedētis motꝰ
eſt. nec mēſura eiꝰ ē eadē cū mēſura termini mo=
tus niſi ſʒ accidēs: inquātū ei coexiſtit p̄mo. alio
ei nūc mēſuraꝛ terminꝰ motꝰ localis qꝛ nūc tp̄is
fluēte: alio mēſuraꝛ illuminatio qꝛ nūc ſtāte ⁊ nō
fluēte. Nā ſi ſol accedēs ad p̄mū punctū hemyſ=
perij nr̄i ſtaret ibi ita ꝙ ibi termiareꝛ motꝰ localꝭ
p̄recedēs et inciperet illumiare nr̄m aerē: tūc ſol
maneret idē reſpectu aeris ⁊ ſm̄ idē ageret ex ne
ceſſitate naꝛe. aer aūt maneret i eadē diſpoſitiōe
vt ſuppono. g̊ ſol ſic manēs: ſemꝑ faceret idē. ꝓp̄a
ergo mēſura talis fieri nō eſt nūc fluēs qō nō con
tingit bis accipe: ſʒ nūc ſtās qō pōt pluribꝰ ꝑtibꝰ
tp̄is coexiſtere. verūtñ qꝛ motus p̄cedit: eſt dare
aliqō nūc tp̄is cui p̄mo coexiſtit nūc qō eſt mēſu=
ra illumiatiōis qō nō eſſet niſi motꝰ p̄recederet.
In his vero q̄ fiunt ꝑ ſimplicē emanationē abſqꝫ
motu p̄cedente ſic illa q̄ creanꛋ: fieri ⁊ factū eē ſi=
mul ſūt ⁊ vnū. ⁊ mēſuranꛋ nūc ſtāte qō nō neccio
coexiſtit p̄rio alicui nūc tp̄is. qō pʒ qꝛ actio ⁊ paſ=
ſio ſunt vnꝰ motꝰ ſub diuerſis reſpectibꝰ a quo ⁊
ad quē. g̊ circūſcripto motu: actio ⁊ paſſio dicunt
ſolos reſpectꝰ inter ꝓducēs ⁊ ꝓductū. Cū ergo
creatio ſit ſine motu: creare ⁊ creari dicunt ſolos
reſpectꝰ inꝛ deū ⁊ creaturā. ita ꝙ creare nihil aliō
eſt q̄ꝫ dare eē alteri nullo ſuppoſito. et creari nihil
aliō ſit q̄ꝫ ſic habere eē a deo. hec Durādꝰ. Qō āt
Durādꝰ eo loco p̄tēdit ꝙ. ſ. ꝓ quolʒ iſtāti q̄ crea=
tura hʒ eē a dō ſit veꝝ dicere ꝙ creaꛋ ⁊ creata ē: ñ
videꛋ mihi ꝓbabile. ꝓpꝛ rōes i. 5° nōbili ponēdas

Secundo notandū eſt ꝙ infinitū ea
rōne ⁊ ex ea ꝑte qua ifini=
tū ē: nec recipit terminū nec additionē vel dimi=
nutionem neqꝫ maioritatē aut minoritatē neqꝫ
habere pōt tranſitū. nam qōlʒ iſtorū infiniti rōni
repugnat eo ꝙ limitationē ⁊ determinationē im
plicet ac terminū vel illa p̄reſupponit. Item ēt
qꝛ rō infiniti eſt rō imꝑfecti ⁊ exn̄tis in pō ⁊ hʒ rō
nē ꝑtis ꝓut phs. 3° phyſicoꝝ docet: iō vt ēt phs
ibi ꝯcludit rō ꝑfecti ⁊ rō totius ac exn̄tis i actu cō
pleto: infinito repugnat. ꝓpꝛ qō oīa p̄dicata vel
attributa rōnē totiꝰ aut ꝑfecti vel entis i actu im
portātia aut limitationē ac terminū: falſe ⁊ iepte
de infinito affirmātur. Ex quibus inferꛋ ꝙ pone
re infinitū ⁊ ꝑtes ifiniti ſub quadā totalitate aut
collectiōe vl̄ ſub menſura aut nūero vel ſub aliq̄
vniuſitate eas icludēte aut dicit eas oēs p̄teritas

vel ꝑtranſitas vel quocūqꝫ mō eas comprehendit vel infinito cōplemētū attribuit: cōtradictionē implicat ⁊ ſibi inuicem repugnantia affirmat. Nā omnia huiuſcemodi attributa ſignificāt aliq̄d cōpletū terminatū ac ꝑfectū et cui nihil deeſt ⁊ extra qꝺ nihil eiꝰ ſit. iſta aūt cōtra rōnē infiniti ſunt et cōtra diffinitionē phi. 3° phy. q̇ infinitum deſcribit. cuiꝰ quātitatē accipiētibꝰ ſꝑ eſt aliq̄d vltra ſeu extra accipe ⁊ cui ſꝑ aliq̄d deeſt. Nō recte igr̄ ex eo ꝙ īfiniti dies aut celi reuolutiōes p̄ceſſerūt vſqꝫ hodie ſi mūdus fuiſſet etn̄us: q̄dā īferre nittunt̄ multitudinē actu īfinitā ⁊ q̄dam alia rōni īfiniti aduerſātia. Fallūt̄ plane iſti nō ꝯſiderātes ꝙ modꝰ infinitatꝭ q̇ debet̄ infinito de q̇ nūc loquimur: ſit in accipiēdo ꝑtem poſt ꝑtē: et nō in īfinita ꝑtiū collectiōe ſub totalitate vel vniuerſitate aut pluralitate vel nūero. nā ſic dictū eſt huiuſcemodi attributa rōni īfiniti repugnāt. Vn̄ ſi mūdus fuiſſet etn̄us: infiniti dies p̄ceſſiſſent diē iſtū. non q̄ſi ex ip̄a infinita p̄ceſſiōe poſſet accipi īfinita multitudo aut vniuerſitas īfinita ī actu dieꝝ: ſꝫ fuiſſent infiniti dies ſucceſſiue hoc mō ꝙ diē iſtū preceſſiſſet dies heſternꝰ et illū diē p̄ceſſiſſet aliꝰ et illū alius ⁊ ſic in infinitū. neqꝫ eēt dare aliquē diē quē aliꝰ dies nō p̄ceſſiſſet: ita ꝙ in ip̄a dieꝝ ſucceſſiōe attēderet̄ infinitas nō ī totalitate vl̄ nūero aut collectiōe vel vniuerſitate dieꝝ ex ip̄a īfinita ſucceſſiōe vniꝰ diei poſt alterā reſultāte. quēadmodū phs docet infinitū accipiēdū eē in appoſitiōe nūeroꝝ et ī diuiſiōe magnitudis: nō ī ipſis nūeris appoſitis vel in ꝑtibus magnitudis ex diuiſione collectis. Ex quo pꝫ ꝙ termini collectiui aut totalitatē vel terminationē ⁊ cōpꝛehēſioneꝫ vel actū cōpletū ſignificātes: īfinito nō cōgruūt. et inde ē ꝙ nō valet modꝰ arguēdi a ꝑtibꝰ infiniti ſucceſſiue ſūptis ad eaꝝ collectionē vel vniuerſitatē et cōpꝛehēſionē vel ad īfiniti totalitatē aut termīationē vel actuale ꝯplemētū. Nō eī valet talis ꝯñā. īfiniti dies p̄ceſſerūt diē iſtū. g̊ oēs dies añ hūc diē ſunt īfiniti. Neqꝫ valet iſta. īfinite reuolutiōes celi trāſierūt vna. ſ. añ vel poſt aliā ſm modū ſupꝛa expoſitū. g̊ infiniti dies ſūt ꝑtranſiti aut p̄teriti ⁊ ſic de ſimilibꝰ. ¶ Aduertēdū tñ circa p̄miſſa ꝙ qꝛ nō oē infinitū eſt oīquaqꝫ infinitū: ſꝫ pōt eē infinitū vna rōne vl̄ ex vna ꝑte ⁊ finitū ex altera: nō eſt īcōueniēs neqꝫ ꝯ rōnē infiniti ꝙ ſupꝛadicta vl̄ eoꝝ aliqꝺ attribuat̄ infinito ea rōne et ex ea ꝑte qua finitū eſt. ꝓpt̄ qꝺ oēs argumētatiōes q̇bꝰ videt̄ cōcludi aliq̄d repugnās infinito ex eo ꝙ ſibi attribuit̄ aliq̄d ſub rōne vel ꝓ ea ꝑte qua ē finitū: ſūt argumētatiōes ſophyſtice et peccāt ꝑ fallatiā accidētis. Exēpli gr̄a cū ſic arguit̄. ſi mūdꝰ fuiſſꝫ ab etn̄o: īfiniti dieſ p̄ceſſiſſent diē iſtū et ita tp̄s p̄teritū vſqꝫ hodie eēt īfinitū. ſꝫ additꝭ quīqꝫ diebꝰ ad iſtū: ſūt plꝛes dies ⁊ per ꝯñs tēpus preteritū poſt quīqꝫ dies: maiꝰ eēt q̄ꝫ tp̄s preteritū vſqꝫ hodie. ſꝫ infinito nō pōt eſſe maius. ergo tp̄s preteritū nō pōt eſſe īfinitū. Fallit certe iſta argumētatio pꝛo eo ꝙ additio q̄ nō conuenit tēpoꝛi infinito ex ea ꝑte qua infinitū eſt: negat̄ ip̄i ex ea ꝑte qua finitū eſt ſm quam nō ei repugnat. Et pari mō comittitur fallatia quādo aliq̄d aliꝺ de ſupꝛadictis et ſimilibꝰ attributis concludit̄ eē repugnās infinito ꝓ ea ꝑte qua finituꝫ eſt. Neqꝫ per hoc ꝙ infinito pōt fieri additio ex ea ꝑte qua finitum eſt: cōſequitur ꝙ vel vnum infinitum ſit maius alio vel ſit ſeipſo maius poſt additionem q̄ꝫ ante. quoniā maioꝛitas et minoꝛitas ⁊ totalitas ⁊ partialitas nō accipiūtur ex ea ꝑte qua aliquid eſt infinitū: ſꝫ ex ea ꝑte qua eſt finitū. ita vt cōparatio q̄ fit ſm maioꝛitatem ⁊ minoꝛitatē: ſit cōparatio finiti ad finitū ſꝫ q̄ attendit̄ additio. quēadmodū in numeris ſi accipiamus denariū ⁊ centenariū in cōparatione ad vnitatē a qua incipit omnis numerus: vterqꝫ nūerus finitus ē. nō enim a cētum verſus vnitatē fit proceſſus in infinitū. naꝫ ſtat̄ cum ꝑuenitur ad vnitatē. et ſimilit̄ eſt ꝓceſſus finitus a decē vſqꝫ ad vnitatē deſcendēdo. Unde ſi comparemus denarium ad cētenariū verſus vnitatem deſcendendo: qꝛ vterqꝫ numerꝰ iſto mō eſt finitus: hn̄t int̄ ſe ꝓpoꝛtioneꝫ ſcꝫ ꝑtis ad totū ⁊ ecōuerſo ſꝫ multiplicitatē ⁊ ſub multiplicitatem decuplam ⁊ vnus eſt maioꝛ alio Si tamē comparemꝰ denariū ad centenariū aſcēdendo ſm ſpēs numeroꝛū: qꝛ hmōi aſcenſus ꝓcedit in infinitū: vterqꝫ numerus accipit̄ ex ea ꝑte qua in infinitū tendit: ac ꝑ hoc nulla īter ipſos eſt ꝓpoꝛtio maioꝛitatis et minoꝛitatis aut totiꝰ et ꝑtis. nō enim a numero centenario aſcendendo ſcꝺm ſpēs numeroꝛum: eſt minoꝛ aut bꝛeuioꝛ proceſſus q̄ꝫ aſcēdēdo a nūero denario. nec maioꝛ ⁊ lōgioꝛ ꝓceſſus eſt aſcēdendo a nūero denario. q̄m ſiue incipiat̄ a denario ſiue incipiat̄ a cētenario aſcendēdo: nūqꝫ eſt ꝑuenire ad finē nūeroꝛū ſꝫ ſemꝑ erit ꝓcedere in infinitū. et per ꝯñs vnus ꝓceſſus ſiue aſcēſus nō pōt eſſe maioꝛ alio et per ꝯñs nec vnum infinitū eſt maius alio. et ſicut in numeris ita ⁊ in quantitate cōtinua ſimile eſt de infinito iudiciū. Et per hoc notabile poterunt ſolui multe obiectiones que fiūt in hac materia ad pꝛobandum ꝙ mundum non fuiſſe eternum: ſit demonſtrabile.

Tertio notandū eſt ꝓut ſatis conſtat ex dictꝭ. S. Tho. p°. li. ſē. di. 38.

arti. 5° ad. 4m. Et. p9 pte. q. 14. arti. 13° ad. 2m Et de veri. q. 2. arti. 12° ad. 7m ꝙ illa propoſitio phi pmo libro piarme. oñe qḋ eſt qñ eſt neceſſariũ eſt eſſe: itelligit̃ de neceſſitate abſoluta. et de eadẽ neceſſitate intelligendũ eſt ꝙ oñe pteritũ neceſſariũ eſt fuiſſe. Aliqui tamẽ dicũt dictũ illud phi intelligendũ eſſe de neceſſitate cõditionata ꝓpter ſuppoſitionẽ q̃ videt̃ implicari in eo ꝙ dr̃. dũ eſt vel qñ eſt. nõ eni vt iſti dicunt oñe quod eſt: neceſſariũ ẽ eſſe: niſi facta ſuppoſitione ꝙ ſit. et ſimiliter neqꝫ omne preteritũ neceſſariũ ẽ: niſi ſuppoſito ꝙ fuerit vel preterierit. Sed certe itellect9 iſtoꝝ nõ eſt ad mentẽ phi q̃ in ꝟbis illis expreſſe loquit̃ de neceſſario abſolute. eo ꝙ in pdicta ꝓpoſitiõe phs accipit pro ſubiecto totũ illḋ. oñe qḋ eſt qñ eſt. ad qḋ predicatũ. ſ. eſſe neceſſariã hꝫ habitudinem. verum ẽ ꝙ iſtoꝝ diſcrepãtia magis ẽ ꝟbalis ꝙ̃ realis. Pro quo aduertẽdum eſt ꝙ neceſſariũ abſolute dr̃ dupl'r. quoddam eſt neceſſariũ abſolute qꝛ implicat neceſſariã ꝯñam vel habitudinẽ pdicati ad ſubm qñ. ſ. pdicatum ẽ de eẽntia vel de rõne eẽntiali ſubiecti aut neccio ꝯñs ad ſubm. ꝛ huiuſcemodi neceſſariũ dr̃ ꝓpe ꝛ ſimpl'r neceſſariũ abſolute. qꝛ ex ſe ꝛ ſ̃m ſe nullo alio reqſito eſt neceſſariũ. ſicut hoc hoiem eẽ aial rõnale. lapidẽ eſſe corpus et ſimilia. Aliud dr̃ neceſſariũ abſolute nõ ꝓpt̃ neceſſariã ꝯñam vel habitudinẽ pdicati ad ſbm aut qꝛ pdicatũ ſit de rõe eẽntiali ſubi abſolute ꝛ ſꝫ ſe loquẽdo ḋ re ſubi ꝛ ḋ re pdicati: ſ; rõne ſtat9 vl' ꝯditiõis ſub q̃ ſubm vl' pdicatũ accipit̃. et iſto mõ oẽ qḋ eſt qñ eſt: neceſſariũ ẽ abſolute. et ſimilit̃ oẽ pteritũ vt pteritũ ẽ: ẽ neceſſariũ abſolute. Iſta eñ ꝓpõ petrũ currere dũ currit: neceſſaria ẽ abſolute: nõ qꝛ res pdicati. ſ. curſ9 hẽat neceſſariã hitudinẽ vel ꝯñam ad rẽ ſubti. ſ. ad petrũ abſolute loquendo: ſ; ẽ neccia qꝛ accipit̃ ſubm ſub ꝯditiõe vel ſtatu ꝙ actu currat. Eodẽ mõ i hac ꝓpõne. petrũ cucurriſſe ẽ neceſſariũ poſito ꝙ cucurrerit: res pdicati abſolute loquẽdo nõ hꝫ neceſſariã hitudinẽ ꝛ ꝯñam ad rem ſubi. ſ; dr̃ ꝓpõ neceſſaria abſolute: ꝓpterea ꝙ accipit̃ ſubm ſub ſtatu pteritiõis. Eſt aũt differẽtia attẽdẽda int̃ hos duos modos neceſſitatis abſolute. nã neceſſitas pmo mõ dicta: nõ pt ſimul ſtare cũ cõtigẽtia vel libertate arbitrij eo ꝙ iportet ꝯñam pdicati ad ſubm ex vi nature vtriuſqꝫ. natura aũt neceſſitat ꝛ determiat ad vnũ. vñ nõ cõpatit̃ ſecũ reſpectu eiuſdẽ ꝛ ſub eadẽ rõne oppoſitũ actũ ꝛ p ꝯñs neqꝫ arbitrij libertatẽ q̃ inquãtũ hmõi idetermiatiõnẽ iportat ꝛ extẽſiõnẽ ad plura ꝛ ẽt ad oppoſita. Neceſſitas aũt ſcḋo mõ dicta ſtare põt cũ libertate arbitrij ꝛ cũ ꝯtingẽtia rerũ cõſiderãdo ſubm ꝛ pdicatũ abſolute ꝛ ſ̃m ſe. Et rõ eſt qꝛ vt dictũ fuit neceſſitas ſcḋo mõ dicta nõ hꝫ vi ex nãli ꝯña vel habitudine pdicati ad ſubꝫ abſolute quãtũ ad eoꝝ res: ſed rõne poſitiõis vl' ſtat9 ſub q̃ ponit̃ ſubm aut pdicatũ. et iõ ꝯſiderãdo rẽ ſubiecti ꝛ rẽ pdicati nõ ſub tali ſtatu vel põne ſ; ſ̃m ſe abſolute: nõ hñt int̃ ſe neceſſariã hitudinẽ vl' ꝯñaꝫ ac p hoc vnũ ad alteꝝ ſe hꝫ ꝯtingẽt̃. Ex qb9 inferim9 ꝙ ſi mund9 fuiſſet ab eťno: lꝫ põ nõ pceſſerit duratiõe ei9 eẽ ſ; ſp mũd9 actu fuiſſꝫ: non iõ ſequit̃ vt qdã argumẽtant̃ ꝙ nõ pceſſerit põ ordine nãe inquãtũ mund9 creat9 fuiſſꝫ ex nichilo ꝛ ẽt hẽret eẽ nõ a ſe ſ; ab alio. neqꝫ iteꝝ ſeqt̃ ꝙ mũd9 fuiſſꝫ ꝓduct9 a deo ex neceſſitate. Fallit eñ hec argumẽtatio. eo ꝙ neceſſitas ſcḋo mõ dicta q̃ id qḋ ẽ dũ ẽ: neceſſariũ ẽ eẽ: ñ excludit arb. libtatẽ i cã agẽte. nã tota rõ neceſſitat' aut libtat' i cã agẽte: ſumẽda ẽ ex hitudie potẽtie actiue ad obꝫ põ aũt diuina aut ei9 volũtas: nullã hitudinẽ neceſſariã hꝫ ad aliqḋ creatũ. Neqꝫ pdicta neceſſitas excludit ꝯtingẽtiã reꝝ vt deductũ ẽ. imo ſtat ꝙ aliqḋ ſit neccio tale neceſſitate ſcḋo mõ dicta ꝛ ꝙ ſit poſſibile eẽ ſub oppoſito actu ꝓ eodẽ tpe ꝯſiderãdo illḋ abſolute ꝛ ſ̃m ſe nõ vt accipit̃ ſub tali actu. et rõ eſt qꝛ talis act9 oppoſit9 aut ẽt põ ad nõ eẽ: accipit̃ in reſpectu ad nãm rei ꝛ ad ei9 cãm ꝛ nõ ad tps vel ſtatũ in quo ponit̃ eſſe tale.

Quarto notãdũ ẽ ꝙ qꝛ mũd9 ẽ qḋdã totũ ex reb9 ppetuis ꝛ tpalib9 ꝯſtitutũ: ſi mũd9 eẽt eťnus: ab eťno fuiſſet ꝛ corpa ppetua vt ſupcelẽſtia et corpa tpalia ſic gñabilia ꝛ corruptibilia aliter tñ ꝛ alit̃. nã corpa ppetua fuiſſent ab eťno nõ ſolũ i gñali qꝛ. ſ. nõ eẽt dare aliqḋ tps vl' inſtãs i quo cepiſſet vel añ qḋ nõ eẽt dare corp9 ppetuũ: ſ; ẽt in pticulari qꝛ. ſ. ſingula corpa ppetua fuiſſẽt ab eťno. nec eẽt dare aliqḋ tps vl' iſtãs añ qḋ ſingulũ eoꝝ nõ fuiſſꝫ. corpa aũt tpalia vt gñabilia ꝛ corruptibilia: fuiſſent ab eťno nõ in pticulari ita ꝙ eoꝝ qḋlꝫ ab eťno fuiſſꝫ: ſ; in vniuerſali qꝛ. ſ. ſp et ab eťno eẽnt gñabilia ꝛ corruptibilia ita ꝙ nõ eẽt dare aliqḋ tps ꝛ inſtãs tpis i quo incepiſſet vel añ qḋ gñabilia ꝛ corruptibilia aliq̃ nõ fuiſſet: nõ tñ determiate hec vl' illa. vñ nullꝰ gñabile ꝛ corruptibile fuiſſꝫ eťnũ: et tñ gñabilia ꝛ corruptibilia ab eťno fuiſſẽt. qꝛ nullũ tps aut iſtãs tpis eẽt dare i quo gñabilia ꝛ corruptibilia vniũſal'r icepiſſet ꝛ añ qḋ nõ eẽt aliqḋ gñabile ꝛ corruptibile. Et rõ dr̃e eſt. qm̃ ſi mũdus fuiſſꝫ eťn9: corpora ppetua fierẽt p creationẽ a deo nõ p motũ ꝛ mutationẽ nã loqmur ḋ ppetuis ꝓut ꝯdiuidũt̃ gñabilib9 et corruptibilib9. hmõi aũt ppetua: nõ ſubiacẽt tpi aut inſtanti tpis neqꝫ quãtũ ad eoꝝ

ſubſtantiā neq̄ȝ quātū ad eoꝝ eē: neq̄ȝ ꝑ ꝯn̄s ſubiacent gn̄ationi ⁊ corruptiōi. et ideo q̄d̄lȝ perpetuū in ſe fuiſſet ab et̃no ꝓductū a deo imediate et nō vnū ab alio ꝑ motū aut mutationē. loquimur aūt nūc de reb⁹ ꝑpetuis ſ̃m curſum reꝝ qui nūc eſt ſ̃m ꝙ ph̄i de eis loquunt̃ ponētes eternitatē mūdi. nā ſi ali⁹ curſus ⁊ ordo eēt reꝝ: poſſet de⁹ creare aliq̄s res ꝑpetuas ⁊ non ab et̃no ēt ſi mūdus fuiſſet ab et̃no. Corp̄a aūt gn̄abilia ⁊ corruptibilia q2 fieri nō h̄n̄t niſi ꝑ gn̄ationē ⁊ poſſibilia ſunt corrūpi alias nō eēnt gn̄abilia ⁊ corruptibilia: et iteꝝ certa periodo ⁊ tp̄e menſurant̃ atq̄ȝ ſemꝑ vnū ab alio ꝑ gn̄ationē ⁊ ꝑ motū ⁊ mutationē orit̃: nō h̄n̄t i ſeipis ꝑpetuitatē eēndi ac ꝑ hoc ſingulū eoꝝ nō fuiſſȝ ab et̃no. verūtn̄ eoꝝ productio ⁊ gn̄atio ab et̃no fuiſſet hoc mō. q2 āte ꝓductionē cuiuſlȝ fuiſſet gn̄atio alteri⁹ ⁊ ante gn̄ationē huius fuiſſet alterius gn̄atio ⁊ ſic in īfinitum.

Quinto. notādū eſt ꝙ lȝ creatio actio et cōſeruatio actio in deo ſint vna ⁊ eadē realr̃ actio diſtincta ſ̃ȝ modū noſtrū intelligēdi preciſe: creatio tn̄ paſſio ⁊ cōſeruatio paſſio .i. creari ⁊ cōſeruari realr̃ diſtingunt̃ i creaturiſ. nā creatio paſſio ſi ꝓp̄e loq̄muṙ iportat ipi⁹ eē rei acceptionē q̄ntū ad totā ei⁹ ſubāȝ ex nihilo .i. nullo preſuppoſito in re q̄ creari dr̃. cōſeruatio aūt paſſio ꝓp̄e loquēdo non iportat ipius eē rei acceptionē vel influxū ex nichilo ſ̄ eius ꝑmanentiā ⁊ cōtinuationē ac virtutis cōſeruatiue quendā influxū. Et ex hac differētia formalis ratiōis vtriuſq̄ȝ: ꝯſequunt̃ alie dr̄ie inter creationē et cōſeruationē. Una ē ꝙ creatiōi preſupponit̃ nō eē rei create. nō quidē prioritate tp̄is vel duratiōis neceſſario vt. ſ. ꝓ̇us nō fuerit ⁊ poſtmodū ſit: ſed prioritate nat̃e ea rōne q2 res creata ſi ſibi relinquat̃ hȝ nō eē cū ſit ex nichilo. eē autē non hȝ niſi ex influētia dei creātis. cōſeruatio aūt paſſiue ſūpta. preſupponit eſſe rei. neq̄ȝ ſ̃m ſe hȝ ordinē ad nō eſſe ſ̄ magis ad eē. Alia differētia ē. q2 creatio nō cōuenit creature niſi dū accipit eſſe. et ſi h̄mōi acceptio h̄eat nouitatē ſicut ď facto contingit circa oēȝ rē creatā ſ̃ȝ ordinē q̄ nūc ē: creatio ꝯſiſtit i ꝓ̇ma ipius eē acceptiōe nō in ei⁹ ꝯtinuatiōe ⁊ duratiōe aut ꝑmanēcia. nā ⁊ ſi ſtati poſt ꝓ̇mū iſtans creatiōis res creata anichilaret̃: ꝟe diceret̃ fuiſſe creata: ſ̄ nō ꝓp̄e ꝯſeruata. Si āt creatio reꝝ fuiſſȝ ab et̃no lȝ nō eēt dare circa oēm creaturā nouitatē eēndi neq̄ȝ ꝓ̇mū inſtās ſui eē: ſꝑ tn̄ rerū creatio paſſiua ꝯſiſteret i ipi⁹ eē acceptiōe ex nihilo ⁊ nō in ipius eē cōtinuatiōe aut ꝑmanēcia. cōſeruatio aūt paſſiue ſūpta nō cōſiſtit in ipius eē acceptiōe ſ̃ȝ ꝙ ē ex nihilo: ſ̄ ſicut dictū ē in ei⁹ ꝑmanētia et ꝯtinuitate. nā ꝯſeruatio ꝓut dictū ē ſ̃ȝ ꝓp̄a3 ſignificationē: p̄ſupponit etiā acceptū in re q̄ ꝯſeruari dr̃. Un̄ ēt ſi mūdus fuiſſȝ ab et̃no: nō adhuc videtur ꝙ creatio ⁊ ꝯſeruatio paſſiue ſūpte eēnt oīno idē realr̃ ſic q̄buſdā viſū eſt. Tū ꝓpt̃ dr̄ias ſupra poſitas. Tū ēt q2 in q̊cunq̄ȝ tp̄e ſignato duratiōis reꝝ: res create ꝟe dicerent̃ cōſeruari: nō aūt dicerent̃ vere ⁊ ꝓp̄e creari. nā cū creari ſit accipe eſſe ex nihilo: multū certe abuſiue diceret̃ ꝙ res ab et̃no creata: hodie creatur. ꝟe tn̄ et ꝓp̄e diceret̃ ꝙ hodie ꝯſeruat̃. Tū p̄terea. q2 creatio paſſiua: ſoli⁹ dei eſt ꝓpri⁹ effect⁹. eo ꝙ creare cōicari nō p̄t creature neq̄ȝ vt cauſe principali neq̄ȝ vt cauſe iſtr̄ali. ꝓut. S. Tho. pulchre ďducit i multiſ locis et p̄ſertim ꝓ̇ma ꝑte. q. 45. arti. 5°. in. c. Et de pō dei. q. vel mā. 3. arti. 4°. Cōſeruatio aūt paſſiua nō eſt ſolius ꝓ̇me cauſe effectus: ſ̄ etiā ſc̄daꝝ cāꝝ. depēdet eni rerū cōſeruatio nō ſolū a deo: ſ̄ a ſuis cauſis ēt ꝓximis. ꝓut. S. Tho. docet. p^a. ꝑte q. 104. ar. 2°. in. c. Et. q. 105. ar. 5° i. c. ¶ Neq̄ȝ obſtat q̄ď. S. Tho. dicit de pō dei. q. vel mā. 3^a. arti. 14°. ad vltimū. ꝙ. ſ. de⁹ cōtinue influit eſſe reb⁹ creatis q̄ȝdiu ſunt. Q̄m̄ ex influētia cōtinua ipius eē: non recte ꝯcludit̃ ꝙ res q̄ȝdiu ſunt: cōtinue creent̃. q̄m̄ creari ex ꝓp̄a nois ſignificatione ⁊ ex vſu loquētiū implicat ordinē ad non eē. ⁊ iō importat nouitatē ipius eē influxi: aut ſaltē excludit ipius eſſe p̄exiſtentiā ⁊ anteceſſionē ſ̃m nām Un̄. S. Tho. in eadē. q. arti. 3°. ad. 6^m. inq̄t. creatio iportat relationē cū nouitate eſſendi. vn̄ non oȝ ꝙ res q̄n̄cunq̄ȝ ē: creetur. lȝ ſꝑ refferat̃ ad deū hec ille. Uerū eſt tamē ꝙ ſi nomē creatiōis large accipiat̃ ꝓ influētia ipius eē q̄litercūq̄ȝ et q̄n̄cūq̄ȝ a deo fiat: non ſc̄dm ꝙ dicit ordinem nature ad nō eſſe eo ꝙ in om̄i creatura eſſe eſt poſt nō eſſe naturalr̃: nō eſſet inconueniēs dicere ꝙ ſicut aer q̄ȝdiu lucet illuminat̃ a ſole: ita creatura q̄ȝdiu hȝ eē: fiat ⁊ creetur a deo ꝓut ibidē. S. Tho. dicit. ſ̄ talis loquutio nō eſt ſ̃ȝ ꝓprietatē nois creatiōis quoniāȝ creatio paſſiua ſicut ex dictis patet tam ex vſu loquentiū q̄ȝ a ꝓ̇ma nois impoſitione dicit acceptionē ipius eſſe ſ̃m ꝙ ē poſt nō eē ſimplr̃ ſaltem ordine nature. ⁊ ex ratione huiuſcemodi ordinis accipitur dr̄ia iter creationem ⁊ conſeruationē q̄ ſc̄dm propriā ⁊ formalē rōnem non hȝ ꝙ ſit poſt non eſſe: imo preſupponit eſſe.

Quātum ad articulū quartū rn̄dēduȝ ē ad argt̃a aduerſarioꝝ. Et q̇dē ad ꝓ̇mū ꝯ ꝓ̇mā cōcluſionē dr̃ ꝙ ſi aduerbiū aliq̄n̄ deſignat tp̄s determinatū

productionis vt arguēs pretēdit. Maior ꝓpo=
ſitio ē falſa. neqꝫ eſt ad ꝓpoſitum ſimile qꝺ indu=
cit̄ de ꝓductione filij dei in eternitate. qm̄ aliud
eſt ꝓduci aliqn̄. i. in tp̄e determinato quod repu
gnat ei qꝺ producit̄ ab et̄no: ⁊ aliud eſt produci
in et̄nitate qꝺ ſtat cum eternalr̄ producto. Et cū
vlterius arguit ꝙ creatura aut ꝓducit̄ ſemꝑ qn̄
eſt aut aliqn̄ ꝓducitur ⁊ nō ſemꝑ: dr̄ ꝙ ſi creatu=
ra fuiſſet ab eterno: neqꝫ verū eēt dicere creatu=
rā produci ſemꝑ quādo eſt: neqꝫ aliquādo: capiē
do proprie ⁊ formaliter produci ſm̄ ꝙ importat
fieri diſtinctū a ꝓducto eē. ſꝫ ſemꝑ eēt verū dice=
re ꝙ producta eſt. vt eni. S. Tho. dicit in hac di.
q. p^{a}. ar. 2°. ad. 3^{m}. nulla res ꝑmanens pōt ſimul
fieri ⁊ facta eē ſi fieri ꝓprie ſumat̄. ſꝫ quedam ſūt
que ſignificāt ip̄m factū eē per modū fieri ſicut cū
dr̄ motus terminari. ſimul eni terminat̄ ⁊ termi=
natus ē. ⁊ ſimiliter ſimul illuminat̄ ⁊ illuminatuꝫ
eſt eo ꝙ illuiatio eſt termin⁹ mot⁹ vt in. 7°. phy.
comen. dicit. et ſimiliter etiā forma ſubſtātialis ſi
mul recipit̄ ⁊ recepta ē ⁊ aliqͩ ſimul creat̄ ⁊ crea
tū eſt. Et ſi obijciat̄ ꝙ āte oīe factū eſſe eſt fieri
proprie acceptum: dico ꝙ verum eſt in omnibus
q̄ fiunt ꝑ motum ſicut gn̄atio ſequit̄ motū altera
tionis ⁊ illuiatio motum localē. non aūt ſic eſt in
creatione que nō eſt mot⁹ aut mutatio vt dictuꝫ
eſt. hec ille. Item de pō. dei. q. vel mā. 3^{a}. arti. p^{o}.
ad. 11^{m} inqͭ. in productione ex nichilo ⁊ gn̄alr̄ in
oībus mutationib⁹ momētaneis: ip̄m factū eſſe
dr̄ fieri ſm̄ ꝙ eſt in ꝑmo inſtāti in q̊ factū eſt vel
ſm̄ effluxū ab agēte i facto. Idē in ſūia dicit ꝑma
ꝑte. q. 45. ar. 2°. ad. 3^{m}. Ex qͥbus accipit̄ de mē
te. S. doctoꝝ ꝙ in creatiōe ⁊ in mutatiōibus mo
mētaneis: non ꝓprie dr̄ fieri ſꝫ fctm̄ eſſe. ipſū aūt
factū eſſe ſignificat̄ per modū fieri ſm̄ ꝙ cōſide=
rat̄ vel in ꝑmo inſtāti vel ſm̄ ꝙ a cā agēte ema=
nat. Et ex his patet ꝙ argumētatio ꝓcedit ex in
ſufficiēte diuiſiōe. ¶ Poſſet ēt rn̄deri ad argumē
tū cōcedendo ꝑmum mēbrū diuiſiōis. nec eſſet i
cōueniens ꝙ ſi creatura fuiſſet ab eterno: eſſet in
cōtinuo creari ꝗꝫdiu eſt. capiēdo large creationē
pro iſluxu ipſius eſſe qualitercūqꝫ ſit ꝓut in. 4°.
nōbili dictuꝫ fuit. ſed ꝑma rn̄ſio melior eſt. ¶ Ad
2^{m}. patet reſpōſio ꝑ ea q̄ dicta ſunt in. 3°. nōbili.
¶ Ad. 3^{m}. cōcedimus ꝑmas duas conſequētias.
et cū arguēs vlteri⁹ q̄rit vtrū omēs fuiſſent finiti
aut infiniti: dicimus ꝙ licet hō vl' aſin⁹ fuiſſet ab
eterno potēs gn̄are: potuit non ſtatim gn̄are. et
tunc homies vel aſini gn̄ati: fuiſſent finiti ⁊ ꝑ ꝯn̄s
totū tp̄s a primo generato vſqꝫ ad iſtud temp⁹
fuiſſet finitum. Si autē arguens loquat̄ in caſu ꝙ
ab eterno homo vel aſinus gn̄aſſet ⁊ nō ſolū eēt
potens generare: dicimus ꝙ loquēdo de gn̄atio=
ne nāli: caſus eſt ipoſſibilis eo ꝙ oēm gn̄ationeꝫ
nālem precedit mot⁹ alteratiōis nō ſolum nā ſꝫ
duratiōe. nā talis motus non fieret niſi in tp̄e. qꝺ
autē duratione vel tp̄e precedit̄ ab alio: nō pōt
eſſe eternū. et ideo quocūqꝫ caſu ponat̄ ꝙ omēs
hoīes geniti fuiſſent ab vno homie ⁊ oēs aſini ab
vno aſino: oēs geniti ⁊ hoīes et aſini fuiſſent fini=
ti. ¶ Ad. 4^{m}. concedit̄ aſſumptū ſꝫ negat̄ prima
ꝯn̄a quā ex illo arguēs infert. et ad ꝓbationē ne=
gat̄ iteꝝ ꝯn̄a. licet ei ex ꝑte creature nō fuiſſet pō
vt acq̄reret eē ꝺ nouo i initio tēporis ſi creatura
fuiſſꝫ ab et̄no: fuiſſet tn̄ ex ꝑte dei ꝯſiderādo crea
turā abſolute et quantum ē de ſe. nā potuit deus
creaturā quā ꝓduceret ab et̄no: ꝓducere nō ab
et̄no ſꝫ in initio tp̄is quēadmodū de facto eā pro
duxit ſicut fides tenet. vn̄ arguens videt̄ falli pu
tans ꝙ oē eternū: ex ſua rōne ſit neceſſariū abſo=
lute qꝺ falſum eſt. nā licet ſm̄ ordinē qui nūc eſt
in reb⁹ oē eternū ſit neceſſariū abſolute eo ꝙ ni=
chil eſt eternū in entibus niſi deus: potuit tn̄ de⁹
libere ⁊ pro volūtate ſua creare aliq̄ ab eterno q̄
ſm̄ ſe ⁊ abſolute n̄ fuiſſent neceſſaria. ¶ Ad. 5^{m}.
negat̄ minor. vt eni deductū fuit in ſcd̄o nōbi
li: repugnat infinito ꝙ ſit acceptū ſicut ⁊ termina
tū ſeu cōcluſum. qualiter autē debeat itelligi iſi=
nita duratio ſi mūdus fuiſſet etern⁹: in eo ip̄o nō
bili declaratū eſt. ¶ Ad. 6^{m}. patet rn̄ſio per ea q̄
dicta ſunt i ſcd̄o nōbili. ¶ Ad. 7^{m}. dr̄ primo ꝙ ni=
chil cōcludit ꝯ nos. nā ex toto ꝓceſſu nō aliud cō
cludit̄ niſi ꝙ rō preteriti repugnat infinito. quod
nos nō negamus ſicut pꝫ ex ſecundo nōbili. oīe
eni preteritū inquātū hm̄oi: eſt aliqͩ acceptum
ac cōcluſum ⁊ cui⁹ nichil eſt extra. hoc autē rōni
infiniti repugnat. Dr̄. 2°. ꝙ preteritū nō eſt ens
reale ſꝫ rōnis tm̄. nā nō iā eſt i reꝝ nā ſed fuit. vn̄
ſicut preteritum ē ſola cōſideratiōe intellect⁹: ita
infinitū in ꝑterito nō eſt in reꝝ nā ſed per ſolam
opationē intellect⁹ qui ꝓcedendo a ꝑte ante cō
ſiderat ꝑceſſiſſe ante diē hūc: diē heſternū. ⁊ an̄ il
lū alium ⁊ ſic in iſinitum. In iſto autem proceſſu
rōnis: ſemꝑ eſt dare actū permixtū potētie. nam
quocūqꝫ tp̄e vel die accepto: itellectus pōt aliuꝫ
ſua cōſideratione concipe. et illo accepto vel ſi=
gnato: pōt ante illū aliū concipe ⁊ ante illū aliuꝫ
et ſic in infinitū. Patet igit̄ qꝺ eo mō quo eſt da=
re infinitū in ꝑterito. ſ. ꝑ operationē intellectus:
ita in eo eſt dare ſemꝑ actuꝫ permixtū potentie.
vn̄ falſum ē qꝺ arguēs aſſumit ꝙ. ſ. infinitū in pre
terito: ē in actu non permixto potentie. nā vt de
ductum ē: id qꝺ eſt preteritum non iam eſt in re=
rum nā ac per hoc non eſt in actu. eſt autē ens ꝑ

ſolā appꝛehēſionē intellectꝰ ſm̄ quē modū eſt in
actu ꝑmixto potētie vt dictū eſt. ¶ Ad.8m dr̄ p̄=
mo ꝙ loquēdo de īfinito qđ conſequit̄ ad mūdi
vel alicuiꝰ rei eternitatē de quo eſt ꝓpoſitū: ar=
gumētū pecat in duobꝰ. Pꝛimo qꝛ p̄ſupponit ꝙ
ſit dare aliquā partē a qua ꝓcedit. hoc autē falſū
eſt. Tū qꝛ a quacūqꝫ p̄te ſignata vel accepta in
infinito vſqꝫ ad aliā ad quā ꝓcedit̄: ſemꝑ eſt pꝛo
ceſſus finitus quātūcūqꝫ lōgus. Tū ēt qꝛ in infini
to ꝓpterea ꝙ ab eťno ꝓductū eſt: quacunqꝫ p̄te
data ē accipe aliā aīriorē ⁊ hoc in īfinitū. vn̄ falſū
eſt de huiuſcemodi īfinito ꝙ ꝓceſſus ī infinitū ſit
ex illa p̄te ad quā ꝓcedit ⁊ nō a q̄ ꝓcedit. Q̄uis ī
infinito circa nūeros ⁊ magnitudinē illđ v̄ificet̄.
Deficit ſcđo. qꝛ ſupponit̄ in argumēto ꝙ ſit dare
infinitū duratione pꝛeteritū. qđ falſū eſſe in ſcđo
nōbili ꝓbatū eſt. qđ ēi pꝛeteritū eſt: cōſūmatū ē
et finituꝫ. ac ꝑ hoc oē tp̄s qđ ponit̄ ꝓcedere a p̄=
terito in futurū: neceſſario ē finitū. ¶ Dr̄. 2° ꝙ ſi
mūdus ⁊ tp̄s fuiſſent ab eťno: ꝓceſſus tp̄is vſqꝫ
ad hūc diē cū iam nō ſit in rerū nā: neqꝫ eēt realr̄
infinitus neqꝫ finitꝰ ſicut dictū eſt in p̄cedēti ſolu
tiōe. vn̄ ſi debeat accipi vt finitus vel īfinitꝰ: hoc
erit ꝑ ſolā operationē intellectus q̇ pōt accipe id
qđ nō eſt tanq̄ ſit ens. talis aūt ꝓceſſus ꝑ intelle
ctū fuiſſet in aīn quātū eſt ex p̄te partiū tp̄is ſcđm
eiꝰ decurſū ⁊ ſucceſſionē in rerū nat̄a. nā intelle=
ctꝰ volēs ꝓcedere in īfinitum ꝓpterea ꝙ tp̄s fue
rit ab eťno: opꝫ ꝙ ſemꝑ ꝓcedat accipiēdo diem
ante diē. i. diē q̄ in decurſu tp̄is reali p̄ceſſit aliū
diē ⁊ ante iſtū aliū ⁊ ante hūc aliū ⁊ ſic in infinitū
ſemꝑ ꝓcedēdo a poſt in aīn quantū ad p̄tes tp̄is
ſm̄ ꝙ realr̄ decurrerūt. lꝫ quātū ad ipam intelle=
ctus acceptionē videat̄ eē ab ante in poſt in quā
tū itellectꝰ ꝑmo accipit vnā diē ⁊ poſt aliā. ¶ Ad
9m cōcedimus totū ꝓceſſum. nō eīn aliud cōclu
dit niſi ꝙ rōni infiniti repugnet eē totalr̄ pꝛeteri
tū qđ et nos tenemꝰ ſic patuit in ſcđo nōbili. Et
eodē mō rn̄demꝰ ad.10m ⁊.ad.11m ⁊.ad.12m Ad
oīa eīn iſta pꝫ rn̄ſio ex ſupꝛadictis p̄ſertim ī ſcđo
nōbili. ¶ Ad.13m. negat̄ minoꝛ. et ad eiꝰ ꝓbatio
nē negat̄ ſuppoſitū. ſupponit nāqꝫ ꝙ ſi pꝛoductio
creature ex ſua rōne nō hꝫ ꝙ mēſuret̄ inſtāti trā
ſeūte: ꝙ ex ſua rōne ⁊ ex vi qua ē ꝓductio creatu
re hēat ꝙ poſſit durare ita ꝙ nō idigeat dī manu
tenētia. iſta aūt cōditiōalis falſa ē. nō eni ꝯn̄s ne
ceſſario ſequit̄ ad aīs. nā pōt ꝓductio creature
mēſurari iſtāti q̇eſcēte ⁊ nō fluēte vel trāſeūte: et
ꝙ idigeat dei manutenētia. queadmodū ⁊ āgelꝰ
cuiꝰ ſb̄a menſurat̄ inſtāti nō fluēte vel trāſeūte ſ
ſtāte. et eodē mō ꝓductio creature q̄ vere ⁊ ꝓp̄e
creatio ē: mēſurat̄ inſtāti nō fluēte ſ q̇eſcente ſeu
ſꝑ ſtāte. Neqꝫ ex hoc ſequit̄ ꝙ ꝓductio creat̄e ſꝑ
duret. qm̄ mēſurati ⁊ mēſure nō eſt eađ duratio:
niſi mēſura eēt ꝓp̄a ⁊ adeq̄ta mēſurato qđ nō ē
in ꝓpoſito. nā vt dictū fuit in ꝑmo nōbili creatio
rerū inſtāti eui mēſurat̄ quo ēt multa alia mēſu=
rant̄. ¶ Ad.14m dr̄ ꝙ tenētes mūdi eternitatē:
multiplr̄ poſſēt rn̄dere ad ꝑmū incōueniēs ibi ta
ctum ꝓut. S. Tho. ſcribit ꝑma p̄te. q. 46. arti.
2° ad.8m. Et. ꝯ. gen. li. 2. ca. 38. ¶ Ad.2m incō=
ueniēs pꝫ reſponſio ex his q̄ dicta ſūt in ſcđo nō=
bili. ¶ Ad.15m. dr̄ ꝑmo ꝙ maioꝛ pꝛopoſitio ſicut
iacet ē falſa ſi oꝛdo nature ꝓpꝛie ſumat̄ imo ꝯtra
dictionē iplicat. qm̄ illa q̄ ſunt incōpoſſibilia pꝛo
eodē inſtāti duratiōis nō pn̄t hēre iter ſe oꝛdinē
nature. nā vt ph̄s docet. 5°. metha. ī hn̄tibꝰ oꝛdi
nē nāe: ꝑoꝛa pn̄t eē ſine poſterioꝛibꝰ. poſterioꝛa
vero eē nō pn̄t ſine pꝛioꝛibꝰ. ꝫ ſunt ſimul tp̄e. hoc
aūt repugnat ei qđ eſt eē incōpoſſibilia pꝛo eodē
inſtāti duratiōis. Dr̄. 2° ꝙ ſi maioꝛ ꝓpō aliquo
caſu poſſit verificari large ſumēdo oꝛdinē nāe:
nō tn̄ hꝫ veritatē niſi qn̄ vtrūqꝫ incōpoſſibiliū eſt
ens poſitiuū. fallit aūt ſi alterū eoꝛū ſit ens ꝑua=
tiuū vel ſimplr̄ nō ens. et rō eſt. qꝛ nihil mēſurat̄
duratiōe niſi ens. vn̄ qđ nō eſt: neqꝫ p̄cedere pōt
neqꝫ p̄cedi duratiōe. pōt aūt p̄cedere oꝛdine na=
ture reſpectu rei cui attribuit̄. ſicut eſſe ꝑuatū foꝛ
ma: p̄cedit ī mā oꝛdie nāe ipm eē foꝛmatū nō du
ratiōe: q̄uis eē ꝑuatū foꝛa et eē foꝛmatū ſint icō
poſſibilia ꝓ eodē inſtāti duratiōis. dr̄ aūt p̄cede
re oꝛdie nat̄e id qđ ex ſe. i. ſine q̄cūqꝫ alio rei cōue
nit: id qđ ꝯuenit ſibi ab alio vel ꝑ aliđ. et qꝛ nō eē
cōuenit creature ex ſe. i. ſi ſibi relinquat̄ oī agente
excluſo: ideo nō eē creature p̄cedit eē oꝛdie natu
re nō durationis. ¶ Ad.16m negat̄ ꝯn̄a loquēdo
de neceſſario abſolute ꝑmo mō poſito ī t̄tio nōbi
li. loquēdo aūt de neceſſario ſcđo mō ibi poſito:
admittit̄ ꝯn̄a et ꝯcedimꝰ ꝙ creatura dū ꝓducit̄:
pōt nō ꝓduci a deo. et ad auctoꝛitatē ph̄i. oē qđ
eſt qn̄ ē neceſſe eſt eē: dicimꝰ ꝙ itelligit̄ de necc̄io
ſcđo mō ſupꝛapoſito qđ nō excludit arbitrij liber
tatē aut rerū ꝯtigētiā ꝓut đductū fuit ī tertio nō
bili. ¶ Ad.17. dr̄ ꝙ mioꝛ ē falſa. ⁊ ad ꝓbationē dr̄
ꝙ diuiſio eſt īſufficiēſ ꝓut pꝫ ex p° nōbili. nā ē aliꝰ
modꝰ ꝓducēdi. ſ. ꝑ ſimplicē emanationē q̄ nec ꝓ
ꝑe ē motꝰ nec mutatio. et ꝑ talē modū ꝓducēdi
. ſ. ꝑ ſimplicē emanationē ꝓducūt̄ ea q̄ ꝓp̄e dicūt̄
creari. ¶ Ad.18. dr̄ ꝑmo ꝙ maioꝛ ꝓpō nō ē vniūi
ſalit̄ v̄a ſi ꝓpō. p̄. dicat oꝛdinē duratiōis. ſolū aūt
v̄ificat̄ ī eo q̄ eligit p̄cedēte inq̄ſitiōe ꝯſilij. ſꝫ quē
modū electio nō ꝯuēit đo eo ꝙ inq̄rere đ agēdis
ipfectiōis ſit. ſi ei ꝯuēit libo. ar. niſi ꝓut ē ī nā igno
rare potēte ꝓut. S. T. inq̇t. 2°. li. ſē. di. 25. ar. p°

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

ad.pm Dr.2o ꝙ minor ꝓpõ eſt falſa ſi ꝓprie loq̃
mur.nã vt.S.Tho.docet.po li.ſen.di.41.ar.po
ad.4m electio ꝓſupponit rem q̃ eligit vel aliq̃d
eiꝰ preexiſtere.vñ quia opationi creationis non
preexiſtit aliq̃d in re cũ creare ſit ex nihilo ꝓdu=
cere:ſequit ꝙ res nõ ꝓprie dicat eligi qñ in eẽ ꝓ
ducit. ¶Ad.19m negat ꝯña ſi trãſitus iplicet or=
dinẽ durationis. neq; valet probatio cũ ꝓcedat
a diſſimili. aliter enĩ iudicandũ eſt de trãſitu re=
bus ꝓductis non ab eterno ⁊ aliter ſuppoſito ꝙ
ab etno ꝓducte fuiſſent.nã primũ arguit res ꝓ=
ceſſiſſe a nõ eſſe ad eẽ ordine duratiõis.ſcðm ve=
ro nõ ſ ordine nature preciſe. ¶Ad.20m dr pri
mo ꝙ maior ꝓpoſitio nõ eſt vera vniuerſalr ſ in
caſu in quo id qð eſt in põ ad duo oppoſita ꝯdi=
ctorie acq̃rit vnũ illorũ de nouo. nã vt bñ arguit
Gregoriꝰ ð arimino. ſi maior eẽt vniuerſalr va:
ita cõcluderet ꝯ arguentẽ ſicut cõtra nos. Nã ar
guã ſic. Ab eterno fuit verꝫ dicere mũdus põt eẽ
et ſimilr mũdus põt nõ eſſe.igit ſi mũdus nõ fuit
ab etno:acq̃ſiuit vnũ extremũ ꝯdictionis. ſ.non
eẽ.ergo reliquit aliud.ſ.eſſe.igit priꝰ habuit eſſe.
ex quo ſequit ꝙ ſi mũdus nõ fuit ab etno: mũdꝰ
fuit ab etno qð iplicat ꝯdictionẽ. Dr ſcðo ad mi=
norẽ ꝙ non ẽ vera ſuppoſito ꝙ mũdus fuerit ab
eterno. nã tũc non ẽ de qualꝫ creatura verũ di=
cere ab etno.hec res põt eſſe.ſi potentia excludit
actũ. nã ſuppoſito ꝙ res ſit ab eterno:nunq̃ fuit
in potẽtia ad eſſe ⁊ ꝑ ꝯñs non fuit verũ dicere ab
eterno de illa.hec res põt eẽ.eſſe enĩ actu: exclu=
dit potentiã ad ipm met eſſe. ¶Ad.21m dicit ꝙ
maior ꝓpoſitio ẽ vera loquẽdo de poſſibili ſcðm
potentiã paſſiuã.nõ de poſſibili ſm potentiã acti
uã agẽtis liberi neq; de poſſibili ſcðꝫ nõ repugnã
tiam terminorũ. nã ſcðm iſtũ duplicẽ modũ põt
aliq̃d fuiſſe eternũ qð tñ eternũ nõ ſit.ſicut patet
manifeſte de omĩ creato. nã in deo fuit potentia
ad creandũ illud ab eterno ⁊ ad hoc nulla fuit re
pugnantia terminoꝝ. vñ q2 creatura nõ hꝫ potẽ
tiã paſſiuã ad eẽ añ ſui creationẽ cũ creatio ſit ex
nichilo:ſequit ꝙ argm nõ ſit ad ꝓpoſitũ.nã fũda
tur in maiori ꝓpoſitione q̃ non eſt vera niſi ð po
tẽtia paſſiua de qua etiam procedũt ꝓbationes.
¶Ad.22m negat maior.et ad eiꝰ ꝓbationem
dr ꝙ ignis produxiſſet ab eterno ſplẽdorem de
aliquo:q2 et de põ paſſiua diaphoni ⁊ de potẽtia
actiua ſuimet. Dr enĩ aliq̃d produci vel educi de
põ alterius ſiue actiua ſiue paſſiua:q2 in eo eſt põ
ad illud.ſi eſt actiua:ad illud agendũ.ſi eſt paſſi=
ua:ad illud recipiendũ. Et cũ vlterius q̃rit vtrũ
produxiſſet ꝑ motũ aut mutationẽ:reſpõdemus
ꝙ ignis potuiſſet ꝓducere ſplẽdorẽ per ſimplicẽ
emanationẽ nõ prop̃e ꝑ motũ aut mutationem.
illa aũt emanatio menſuraret inſtãti eui nõ tem
poris. ¶Ad.23m dr ꝙ deus potuit ꝓducere ro=
ſam creãdo:nõ tñ de nouo ſ ab eterno. Neq; va
let huiꝰ improbatio.q2 ꝓcedit de ꝓductiõe roſe
ſm ordinẽ qui nũc eſt.ſi tñ roſa ꝓducta fuiſſet ab
eterno:eẽt alius ordo ⁊ alius modꝰ productiõis
eius. ¶Ad.24m dr ꝙ in argumẽto committit fal
latia ſm quid ⁊ ſimplr.eo ꝙ in conſequẽte addit
determinatio hñs oppoſitionẽ ad illud cui addi
tur poſitũ in añcedente. nã in antecedẽte ponit
mũdus ab etno ꝓductꝰ:⁊ in ꝯñte addit determi
natio de nouo q̃ eſt illi oppoſita.opponunt ſiqui
dem ab etno ꝓduci ⁊ de nouo ꝓduci. vñ falſum
eſt qð arguẽs ifert ꝙ .ſ.termini añcedẽtis ⁊ ꝯñtis
cõuertunt vt nunc. ¶Ad.25m dr ꝙ poſito ꝙ.b.
roſa hodie ſit ꝓducta vt arguẽs ſupponit: deus
potuit ꝓducere roſam ab etno anteq̃ ipam ho=
die ꝓduxiſſet. et etiã cõcedimꝰ ꝙ in aliquo inſtã
ti duratiõis eã potuit ꝓducere: nõ tñ in inſtanti
tpis fluẽte: ſ in inſtanti eui quieſcẽte ⁊ ꝑmanente
qð ab eterno tũc fuiſſet. ꝓut ex pmo nõbili acci=
pi põt. Et ad huiꝰ improbationẽ dicimꝰ ꝙ ſi loq̃
tur de inſtãti tpis prout arguẽs videt itelligere:
ꝯña eſt nulla.ſi aũt loquat de inſtãti eui nichil cõ
cludit ꝯ nos. ¶Ad.26m negat pma ꝯña loquẽ=
do de neceſſitate abſoluta. et ad eiꝰ probationẽ
negat ſcða ꝯña qua infert ꝙ ſi res q̃ ponitur fuiſ=
ſe ab eterno nõ potuit anichilari a deo quin ꝓus
fuerit tpe infinito. igit per tps infinitũ fuit in de=
pendẽs a deo et nõ poſſibilis nõ eſſe loquẽdo de
neceſſitate abſoluta. Nõ enĩ hoc ꝯñs neceſſario
ſequit ex añte imo magis ſequit eius oppoſitum.
nã ꝙ res q̃ fuit ab etno nõ potuerit anichilari q̃n
prius fuerit tpe infinito:ex influxu dei ⁊ manu te
nẽtia ꝓuenit et ſuppoſita determinatiõe ſue vo=
lũtatis de exñtia ipius rei ab etno. et ideo ex illo
antecedẽte magis ſequit ꝙ res fuerit depẽdens
a deo. Si aũt pma ꝯña argumẽti intelligatur de
neceſſitate nõ abſoluta ſed cõditionata:concedi
tur.nõ enĩ ſibi inuicẽ repugnãt ꝙ aliquid ſit ſcðm
ſe et abſolute cõtingens:⁊ ſit neceſſe eſſe neceſſi=
tate cõditionata ⁊ ex ſuppoſitiõe. ſicut petrũ cur=
rere de ſe ⁊ abſolute cõſideratũ eſt cõtingẽs .ſed
ſuppoſito ꝙ deꝰ illud preſciuerit ⁊ diſpoſuerit: eſt
neceſſe eẽ. ¶Ad.27m dr ꝙ argm.quantũ ad om
nes eiꝰ ꝯñas procedit ſuppoſito ꝙ res alie a deo
nõ fuerint ab eterno ſ ex tpe ſic de facto verꝫ eſt.
hac aũt ſuppoſitiõe facta: concedimus ꝙ non fuit
poſſibile res fuiſſe ab eterno.nã ſicut quod eſt dũ
eſt nõ eſt poſſibile nõ eſſe:ita qð fuit ſuppoſito ꝙ
nõ fuerit ante aliqð tps vel inſtans: ipoſſibile eſt

ꝙ ante illud inſtās vel tēpus fuerit. ſꝫ hoc nō ob
ſtat qui cōſiderādo abſolute illud quod ponitur
nō fuiſſe ante tale inſtās vel tēpus: fuerit poſſi-
bile ante illud tēpus vel inſtās fuiſſe: loquēdo d̄
poſſibili ſm diuinā potētiā ⁊ ſm ꝙ dicit non re-
pugnātiā terminoꝝ. ¶ Ad. 28m. negaꝫ cōſequē
tia loquēdo de magnitudine actu infinita. et ad
eius ꝓbationē dicitꝫ ꝙ licet deꝰ qlibꝫ die ab eter
no potuiſſet creare vnū lapidē ⁊ priori adiūge-
re: nō tamē ide reſultaret aliqua magnitudo in
finita. ſicut enī phs ꝓbat. 3o phiſicoꝝ. ꝗuis ad-
ditio vel appoſitio ſm partes quātitatiuas poſ-
ſit fieri in infinitū: nūꝗ tamē ex tali appoſitione
fiet aliq̄ magnitudo infinita. Quod aūt arguēs
īfert ꝙ omnes lapides creati eſſent infiniti ac ꝑ
hoc conſtituerēt magnitudinē actu infinitaꝫ: pa
rū valet. nā vt deductuꝫ fuit in ſecūdo notabili:
modus infinitatis ſi lapides vel alie res ab eter
no ꝓducerētur: nō eſſet in collectione vel tota-
litate aut numero partiū infinitaꝝ: ſed in accipi
endo partē poſt partē ⁊ hoc in infinitū. vnde cir
ca huiuſmodi infinitū nūꝗ valet argumentatio
a ſenſu diuiſo ad cōpoſitū: ſed ſemꝑ cōmittitꝫ fal
latia. Et per hec patet reſpōſio ad. 29m. ¶ Ad
30m. dicitꝫ ꝙ ad auctoritates Ambroſij Damaſ-
ceni ⁊ Hugōis. S. Thomas. rñdet ex dictꝭ Boe
tij. 5o. de cōſolatione in hac di. lec. ꝑma arti. 5o.
ad. 7m. Et ꝑma pte. q. 46. ar. 2o. ad. 5m. ꝙ etiā
ſi mūdus ſemꝑ fuiſſet: nō parificaretꝫ deo in eter
nitate. qꝛ eſſe diuinū eſt eſſe totū ſimul abſqꝫ ſuc
ceſſione. nō aūt ſic eſſet de mūdo. qꝛ licet mun-
dus poſſet dici eternꝰ large ꝓpter carētiā princi
pij et finis ſm opinionē philoſophorū: nō tamē
eſſet eternꝰ ꝓprie accepta eternitate ꝓut eſt du
ratio tota ſimul ac perfecta ſm ꝙ Boetius eam
diffinit. 5o. li. de cōſolatione. ¶ Ad. 31m. qꝺ ē Du
randi dicitꝫ ꝙ tenētes motū celi fuiſſe eternum:
negarēt minorē ꝓpoſitionē. Neqꝫ valet eiꝰ pro
batio. qm̄ ꝓcedit de his q̄ inter ſe habēt ordinē
eſſentialē quē ordinē nō hn̄t celi reuolutiones: ſꝫ
ordinē accidētalē tm̄ qui nō repugnat proceſſui
in infinitū. ſicut patet in ſpeciebꝰ numeroꝝ in q-
bus eſt ꝓceſſus in infinitū: ⁊ tamē inter ſe ordi-
nem quēdā habēt. ſicut binarius eſt prior terna-
rio ⁊ ternarius quaternario ⁊ ſic de ceteris aſcē-
dēdo. Et cū arguēs dicit ꝙ ante omnes reuolu-
tiones cōiunctim acceptas nulla fuit. ergo pari-
formiter eſt deuenire ad aliquā ante quā non ſit
aliaꝫ accipe: reſpōdetꝫ ꝙ iſta ꝯña ſupponit impoſ-
ſibile. ſ. ꝙ omnes reuolutiones coniūctim aliquā
do ſint accepte quod falſum eſt ſicut patuit in ſe-
cundo notabili. licet enī quelibet ſit preterita et
accepta: nō tamē ſequitꝫ ꝙ omnes nā vt dictum
fuit in reſpōſione ad vigeſimū octauū: in ꝓpoſi-
to nr̄o non valet argumētatio a ſenſu diuiſo ad
cōpoſitū neqꝫ a partibꝰ ſingulariter acceptis ad
totum vel ad omnes coniunctim acceptas. eo ꝙ
infinitum cōſiſtit in accipiēdo partē poſt parteꝫ
⁊ nō in ipſis partibꝰ cōiunctim acceptis. Et per
hec patet reſpōſio ad cōfirmationē. ſupponit enī
ꝙ omnes reuolutiones ſint accepte in poſt ſumē
do quod falſum eſt. nā ſi motꝰ celi fuiſſet ab eter
no: nō eſſet dare ꝑmā reuolutionē a qua incepiſ
ſet ante quā alia nō preceſſiſſet. et ita neqꝫ ī poſt
ſumendo neqꝫ in ante ſumendo poſſent omnes
accipi. ⁊ ꝑ ꝯñs neqꝫ in ante ſumēdo eſſet deueni-
re ad vltimā: neqꝫ in poſt ſumēdo eſſet incipere
a prima. ¶ Ad. 2am. ꝓbationē cōcedimus par-
tem diſiūctiue negatiuā. et ad eiꝰ improbationē
negatꝫ ꝯña. cōmittitꝫ enim fallatia ſm nō cauſam
vt cauſam. nō enī infinitū de quo nūc loquimur
cuiꝰ. ſ. quātitatē ſumētibus ſemꝑ eſt aliq̄d extra
ſumere: cauſatꝫ ex īfinita diſtātia partis a parte.
quia nūꝗ inter partes infiniti ꝗtūcūqꝫ diſtan-
tes eſt dare infinitā diſtantiā. ſꝫ cauſatꝫ ex hoc ꝙ
quacūqꝫ diſtātia inter partes accepta: ſemꝑ eſt
dare maiorē ⁊ hoc ī infinitū. Si enī aliquādo de
ueniretꝫ ad infinitā diſtātiā inter partes infiniti:
magis cōueniret infinito ratio totius ꝗ partis:
quod eſt ꝯ phm̄. 3o. phiſicoꝝ. debetꝫ aūt rō partꝭ
infinito ꝑ hoc ꝙ in eo nūꝗ eſt accipere totū aut
cōplementū. Quod aūt arguēs dicit ꝙ eo mo-
do eſt ordo durationis in partibꝰ motus quem-
admodū in ſpeciebus entiū eſt ordo ꝑfectionis
falſum eſt ⁊ preſertim inter circulationes motꝰ
celi quarū vna nō depēdet ab alia eſſentialiter.
et ideo licet in ſpeciebus entiū ſit dare primū eo
ꝓpter ordinē eſſentialē inter ipſas: nō tamē intꝫ
reuolutiones celi q̄ ſunt ad inuicē accidentaliter
ordinata. ¶ Ad. 32m. dicitꝫ ꝙ tenētes generatio
nem hominū fuiſſe ab eterno: dicerēt omnes ho
mines fuiſſe genitos quēlibet ab alio priore ⁊ ſic
in infinitū: ita vt nō eſſet deuenire ad aliquē pri
mū hominē creatū ⁊ nō genitū. Cū autē arguēs
īfert ꝙ ſimilis modus fuiſſet generationis ſi om-
nes geniti deſcendiſſent ab vno primo homine
creato ⁊ nō genito: dicitꝫ ꝙ falſum eſt: īmo mul-
tum differt. qꝛ licet homo creatꝰ ab eterno coex
titiſſet cuilibet homini genito ⁊ omnibꝰ: non tm̄
coextitiſſet generās etiam ſi deꝰ crearet virū et
mulierē ꝑfectos in quātitate ⁊ virtute generan-
di. eo ꝙ omne agēs qꝺ agit ꝑ motū: ꝑexiſtit ter-
mino motus nō ſolū natura ſꝫ etiā duratione. ſꝫ
generās naturaliter: agit ꝑ motum alterationis

cuius termin⁹ eſt generatio. ergo homo creat⁹ ab eterno a quo omnis gen̄ratio ⁊ omnes hoīes geniti ponũtur deſcendere: neceſſario preexiſteret omni genito et omni generationi non ſolum nã ſ3 duratione ac ꝑ hoc generatio nõ potuiſſet ab eterno eẽ. q2 qđ preſupponit aliq̄d prius duratione vel ab alio excedit duratione: eternũ eſſe nõ pōt. ſed ſuppoſito ꝙ generatio fuiſſet ẜm primum modũ: potuiſſet ꝓcedere in infinitũ ⁊ fuiſſe ab eterno. ¶ Ad argumẽtũ ante oppoſitũ patet rñſio ꝑ ſupradicta ⁊ preſerti ꝑ ea q̄ dicta ſunt in ſecũdo notabili. Et in hoc articul⁹ terminat̃.

ITerũ circa p̄mã diſtictionem q̄rit̃ vtrũ creatio ſit aliq̄d. Et arguit̃ ꝙ nõ. q2 nihil ẽ mediũ inter creatorẽ ⁊ creaturã. ẜ creatio ſignificat̃ vt mediuz inter vtrũq3. nõ enĩ ẽ creator cũ eterna nõ ſit. neq3 ẽ creatura: q2 oporteret eadẽ ratione aliaz creationẽ ponere qua illa creatura crearet̃ ⁊ ſic in infinitũ. igit̃ creatio non eſt aliq̄d. ¶ In oppoſitũ arguit̃. Nã mai⁹ eſt aliquid fieri ẜm totã ſubſtãtiã: q3 ẜm formã ſubſtãtialẽ vel accidẽtalẽ. ẜ generatio ſimplicit̃ q̄ aliq̄d fit ẜm formã ſubſtãtialez: vel generatio ẜm q̄d q̄ aliq̄d fit ẜ3 formã accidẽtalẽ eſt aliq̄d in genito. ergo multo magis creatio q̄ aliq̄d fit ẜm totam ſubſtantiã: eſt aliq̄d in creato. ¶ In hac q̄ſtione erunt quattuor articuli vt ſupra.

QUantũ ad primũ articuluz ſit p̄ma ꝯcluſio ꝙ creatio actiua et ꝯſeruatio actiua ſunt idẽ omnino re: differũt tñ ẜm rõnẽ. hãc ꝯcluſionẽ ꝓbat S. Tho. i hac di. lc. p̄ª. ar. 2°. ad. 4m. Et p̄ª pte. q. 45. ar. 3°. ad p̄m. Et ꝺ põ dei. q. vl' mã. 3ª. arti. 3°. in. c. ⁊. q. vl' mã. 5ª. ar. p̄°. ad. 2m. ¶ Secunda ꝯ° ẽ ꝙ creatio paſſiue ſumpta nõ eſt ꝓp̄e loquẽdo paſſio aut mot⁹ vel mutatio: licet ꝑ modum paſſiõis et mutatiõis ſignificet̃: ſ3 relatio. hãc ꝯcluſionẽ tenet. S. T. i hac di. lc. p̄ª. ar. 2°. ad 2m et. 4m. Et p̄ª pte. q. 45. ar. 3°. in. c. ⁊ ad. 2m. et 3m. Et ꝺ põ dei. q. vl' mã. 3ª. ar. 2°. in. c. Et ꝯ gẽ. li. 2°. ca°. 17°. ⁊. 18°. et. 19°. ¶ Tertia ꝯ° ẽ ꝙ creatio ẽ ꝓductio alicui⁹ ex nihilo. hãc ꝯcluſionem tenet. S. T. in hac. di. lc. p̄ª. articul. 2°. et. 3°. Et p̄ma pte. q. 45. ar. p̄°. et. 2°. et. 5°. et. 6°. Et ꝺ põ dei. q. vel mã. 3ª. ar. p̄°. et. 4°. Et ꝯ gen. li. 2°. capitulo. 16°. ⁊. 21°. ¶ Quarta ꝯcluſio eſt ꝙ omne aliud a deo: eſt a deo ꝓductũ et a deo conſeruatũ: ita ꝙ ſine deo cõſeruãte neq3 ad horã ꝑmanere poſſet. hãc cõcluſionẽ tenet. S. Tho. in hac diſtin. lec. p̄ma. ar. 4°. in. c. Et. p̄ª. pte. q. 44. ar. p̄°. et. q. 104. articulis. p̄°. et. 2°. Et ꝺ põ dei. q. vel mã. 3ª. ar. 5°. ⁊. q. vel mã. 5ª. ar. p̄mo. et. 2°. ¶ Quinta ꝯcluſio eſt ꝙ de⁹ eſt cauſa non ſolum creature: ſ3 etiã cuiuſlibet actionis creature. hãc ꝯcluſionẽ teñt. S. T. ꝺ põ dei. q. vl' mã. 3ª. ar. 8°.

QUãtum ad articulũ. 2m. ponende ſunt obiectiones aduerſarioꝝ. Et quidẽ ꝯ primã arguit Aureolus ꝓbãdo ꝙ actio q̄ de⁹ ponit imediate creaturã in eſſe elicitiue: eſt vna actio trãſiẽs de genere actionis ⁊ nõ eſt diuina eſſentia vt ponit̃ in p̄ma ꝯcluſione et in ſecũda. arguit igit̃ primo ſic. Effectus in actu exigit cãm in actu. effect⁹ enĩ ⁊ cauſa ſimul ſe ponunt ex. 2°. phiſicorũ igit̃ ſimul eſt de⁹ cã in actu ⁊ creatura effectus ĩ actu. ſ3 ꝑ creationẽ actionẽ de⁹ eſt cã in actu. oẽ enĩ agens ꝑ ſe eſt agẽs in actu: qñ actio ſua ẽ in actu. igit̃ oportet ꝙ dũ creatura q̄ eſt effect⁹ eſt in actu: creatio actiua ſit in actu. et qñ creatura vt eſt effect⁹ nõ eſt in actu: ꝙ creatio actiua non ſit in actu. alias eſſet cã in actu effectu nõ exñte in actu. ſ3 velle dei vel diuina eſſentia nõ ſolum eſt in actu qñ creatura ꝓducit̃ actu: ſ3 etiã antequã ꝓducat̃. ergo diuinũ velle vel diuina eſſentia nõ eſt illa creatio dei actiua. S3 forte inquit dices ꝙ ſecus eſt ꝺ agẽte libero ⁊ de agẽte nãli. q2 agẽs nãle oportet ꝙ in eodẽ inſtãti quo ẽ effect⁹ ei⁹: ſit ſua actio ⁊ ecõtra. ſ3 hoc nõ habet locum in agẽte libero. nam agẽs liberuz pōt velle agere aliq̄d ꝓ aliq̊ inſtãti in q̊ non ẽ ſua volitio. ſicut ego poſſum velle nunc in actu aliq̄d: ẜ nõ ꝓ nunc ſ3 ꝓ alio inſtãti puta. b. et ſi voluntas mea eſſet potẽtia factiua et eſſet efficax: ſicut nunc volo aliq̄d ꝓ inſtãti. b: ſic ꝑ illud velle meũ poneretur in eſſe ꝓ inſtãti. b. ⁊ nõ ꝓ aliq̊ alio inſtãti. Et tñ in alio inſtãti fuit velle meũ in actu ſine hoc ꝙ illud poneret̃ in eſſe ꝓ illo inſtãti. Sed iſta rñſio inq̄t cõfirmat ꝓpoſituz. Ex hoc enim apparet ꝙ velle nõ ſit illa actio qua agẽs eſt in actu. q2 velle eius ꝓ inſtãti quo ẽ: nõ ponit effectũ. contradictio aũt videt̃ ꝙ creatio ſit in actu: ⁊ creatura non ſit in actu. ꝑ te aũt ab eterno erat velle diuinum et diuina eſſentia: ⁊ ꝓ tũc nõ erat creatura

in actu igit̃ ꝛc. Et qđ dr̃ de libero agẽte: nihil eſt
ad ꝓpoſitũ. nulla enĩ actio ſic eſt libera ex q̃ poſi
ta eſt pro aliquo inſtãti vel in aliq̃ inſtãti: ꝙ ꝑ il
lo inſtãti nõ ſit illud qđ ex natura rei ꝯcõmittat̃
actionẽ. Cõfirmat̃ hoc ſic. tu dicis ꝙ velle poteſt
eſſe actu q̃n effect⁹ nõ ponitur in actu. tũc ſic q̃=
ro. q̃n effect⁹ ꝑ velle p̃cedẽs ponit̃ in actu: aut fit
aliq̃d vltra velle qđ eliciat effectũ vel nõ. ſi nõ:
ſequit̃ ꝙ ſicut effectus antea nõ eliciebat̃: ſic nec
modo ꝑ ipm̃ velle. ſi ſic: habeo ꝓpoſitũ. q2 illud
nõ erit aliq̃d aliud q̃ꝫ realitas actionis. ¶ 2ª. ra
tio ſua talis ẽ. Si actio dei ſit diuina eſſentia vl'
diuinũ velle: aut illud erit abſolute velle impij ſi
ne executione: aut erit executio cũ impio. nõ ꝑ=
mo modo: nã de nã impij eſt ꝙ habeat exequẽs
⁊ ꝙ exigat executionẽ. ſi dicis ꝙ nõ req̃rit̃ niſi im
periũ omnipotẽs et efficax. Cõtra iaꝫ vadis ad
aliq̃d vltra impiũ. ſ. ad omnipotẽtiã. impiũ. n. ef
ficax nõ eſt aliq̃d aliud niſi impium cũ executio=
ne. Et tũc habeo ꝓpoſitũ. q2 illã executionẽ aut
faciet ipſamet creatura ⁊ patet ꝙ non q2 nihil
põt eſſe ſibi ipſi cauſa vt ſit. aut illud eſt res alia
creata ⁊ hoc nõ. q2 tũc res illa crearet. aut eſt ip
ſe deus exequẽs ⁊ habeo ꝓpoſitũ. q2 nõ ꝑ ſolum
velle impatiuũ: ſꝫ ꝑ illam actionẽ mediam. ¶ 3ª.
rõ ẽ. Si velle diuinũ ſit illa actio: aut illud ẽ vel
le aliquod determinatũ ad talẽ ꝓductionem ex
natura rei: aut eſt aliud velle qđ determinat il
lud. ſꝫ nec ſic nec ſic. ꝓbat̃. Nõ ꝑmo modo. q2 ſi
in deo eſſet aliqđ velle determinatũ ex nã rei ad
talẽ ꝓductionẽ: neceſſario poneret̃ talis produ
ctio in eſſe ⁊ ſic creatura ꝓflueret a deo nõ libe
re ſꝫ naturali neceſſitate. Nec ſecũdo modo pu
ta ꝙ intriſece ſe determinet ad illud velle. Que
ro enim vtrũ in deo poſſit eſſe oppoſitũ velle aut
nõ. ſi nõ: ergo ad illud non ſe determinauit. imo
de⁹ erat iã determinat⁹ ad illud. ſi ſic: ergo de ne
ceſſitate nũc eſt in eo omniũ velle. q2 q̃cq̃d po
tuit ab eterno eſſe in deo: nũc eſt in eo. igit̃ oppo
ſita velle nũc ſunt in deo actualiter. igit̃ de neceſ
ſitate erũt oppoſita volita. q2 ſi prius fuit volitũ
⁊ nũc nõ eſt iam: ſequit̃ ꝙ ſit mutatio i eo. ¶ 4ª.
ratio eſt. Impoſſibile eſt formã eſſe in actu quin
formalis effectus ſit in actu. ſꝫ velle diuinum eſt
ab eterno. igit̃ ſi illud ſit talis creatio actio: neceſ
ſario deus ab eterno erat creans in actu. igitur
ab eterno erat creatum. quia contradictio eſt ꝙ
agens producat ⁊ a ſua productione nihil pro=
ducatur. ¶ 5ª. talis eſt. Quandocũq; impoſſibi
le eſt aliqua intelligi ſine inuicẽ: impoſſibile ẽ ꝙ
in eſſe ab inuicem ſeparent̃. vnde nõ poteſt eſſe
pater ſine filio q2 non poteſt intelligi ſine eo. et
huius ratio eſt. q2 intellectus magis poteſt ſepa
rare q̃ꝫ actualis exiſtẽtia. diuidit enĩ intellectus
ea que adunata ſunt ſm̃ eſſe ſm̃ cõmẽtatorẽ. 12.
methaphiſice cõmẽto. 38°. ſꝫ impoſſibile eſt con
cipi ꝙ ſit actualis ꝓductio alicuius rei quin res
illa intelligat̃ paſſiue ꝓduci. actio enĩ ⁊ paſſio: ſi
mul intelliguntur in eſſe. nec poteſt aliq̃d intel=
ligi ꝓducens ꝓductione actuali: quin aliud itel
ligatur ꝓduci productione paſſiua actuali. ergo
impoſſibile eſt ꝙ res diuine eſſentie q̃ incõmuta
bilis eſt ⁊ eterna: ſit ipamet actualis productio
creature q̃ nõ producitur ab eterno: ſed habet
tm̃ eſſe in tempore. ¶ 6ª ẽ talis. Nulla actio trã
ſiens in productũ et nõ manẽs in ꝓducẽte: põt
eſſe realiter idipm̃ quod diuina eſſentia. alioq̃n
res diuine eſſentie trãſiret et inhereret reb⁹ ꝓ=
ductis: nec maneret in deo quod eſt omnino im
poſſibile. ſꝫ opatio ⁊ actio diuine potẽtie: execu=
tione tranſeunt in ipm̃ actum ⁊ ſunt ꝑfectio acti
vt dicit phs. 9°. methaphiſice. actio nãq; ignis
videlicet calefacere: nõ manet ſubiectiue in ipſo
igne. alioquin omne agẽs pateret̃ ⁊ ageret in ſe
ipſo inquãtũ acquireret in ſe ipſo realitatẽ actio
nis. et ꝓpter hoc dicit phs. 3° phiſicoꝝ ꝙ actio ⁊
paſſio ſunt in paſſo. alioquin omne mouens ne=
ceſſario moueret̃. igit̃ impoſſibile ẽ poni ꝙ ope=
ratio diuina executiua ſit realiter ipſa diuina eſ=
ſentia. imo eſt aliq̃d egrediẽs ab ea ⁊ manẽs in
creatura. ¶ 7ª eſt. Impoſſibile eſt opationẽ eſſe
coniũctam agẽti: quin illud agẽs poſſit vere de=
nominari vt actu opans ⁊ ꝓducens. ſed res di=
uine eſſentie eſt ipſa opatio executiue potentie
omniũ effectuũ exterioꝝ ſm̃ te. cõſtat autẽ ꝙ il
la cõiuncta eſt deo ⁊ eſt in deo ab eterno. ergo
vere dici potuit deus ab eterno opans ⁊ creans
vniuerſa. igit̃ ab eterno creauit mundũ. ſi ab eꝛ=
no creatio mũdi fuit in eo. quod neceſſe eſt dici ſi
creatio actio ſit ipſa diuinitas. cum igitur illud
ſit abſonũ: non põt aliud poni. ¶ 8ª eſt. Opatio
executiue potẽtie nõ expectat aliaꝫ executionẽ:
alioquin ꝓcederet in infinitum: quia et illa exe=
cutio expectabit executionem. ſed ſi ex operatio
ne executiua eterna non ſtatim ſequeretur effe=
ctus ſed proueniret ſm̃ nutum ⁊ diſpoſitionem
voluntatis in tempore: tunc operatio executiua
indigeret alia executione. nam diſpoſitio volũ=
tatis exequeretur aliquid nouum a ꝑma opatio
ne. alioquin ſi prima operatio vnde operatio: ef
fectum poneret: iam fuiſſet effectus poſitus ab
eterno. ergo nihil eſt dictu ꝙ operatio executi=
ua diuina ſit eterna ⁊ idipſuꝫ quod diuina eſſen
tia: ⁊ tamen ꝙ non ſequatur effectus niſi ſm̃ nu

tum ⁊ diſpoſitionē voluntatis. ¶ 9ª eſt. Illō q̄
poſito effectus poteſt poni ⁊ nō poni: magis ha
bet rationem potentie q̄ꝫ actualis operationis.
nam actualis operatio eſt cauſa effectus in actu
non ponēs ipſum in pō ſed in actu. ſed ꝑ hūc mo
dum dicēdi: diuinitate eternaliter exiſtente: ad=
huc effectus pōt poni ⁊ non poni ſequi ⁊ non ſe=
qui ex tempore ad nutū ⁊ diſpoſitionē volunta=
tis. ergo diuinitas magis habet rationem potē=
tie q̄ꝫ actualis operationis vel ꝓductiōis: quini=
mo illam nullaten⁹ habet. ¶ 10ª eſt. Ex quo o=
peratio eſt in actu: nichil ē dictu ꝙ executio ſub=
ſit diſpoſitioni et nutui voluntatis: ⁊ ꝙ aliquid
non illumineť ſi aliō illumiat. aut ꝙ creatura nō
creetur ſi deus creat. ſꝫ diuinitate manente: ad=
huc diuine diſpoſitioni ſubiacet ꝙ effectus crea=
tus ponať vel nō ponať. ergo ipſa diuinitas nō
habet rationem actualis ꝓductionis. ¶ 11ª Nā
ex terminis patet ꝙ executio actiua alicui⁹ effe=
ctus nō relinquit illum effectū in pō ſed ponit il
lum in executione ⁊ in effectu ⁊ in actu q̄ omnia
ſunt idem. ergo diuina eſſentia nō poteſt cōcipi
ꝑ modū cuiuſdam executionis vel ꝓductionis
qua omnis creatura in actu ꝓducitur ⁊ conſeq̄ť
ſuum eſſe ⁊ poniť in actu et i effectu. ¶ 12ª Per
nullā actionē nō trāſeuntē in aliquod extrinſecū
ꝓductiue: poteſt aliqō extrinſecū vere ⁊ executi
ue ꝓduci. nam ſi hoc ponať: eſt cōtradictio in di
cto. erit nāqꝫ talis actio nō trāſiens ꝓductiue ad
aliq̄d ꝓducendū: et tñ aliq̄d extrinſecū ꝓduceť
ꝑ illā. ſed velle dei eſt actio imanēs et ꝑfectio vo
lentis: neqꝫ eſt actio ꝓductiua ſꝫ magis opatio
de genere qualitatis ſm phm. 12° methaphiſi=
ce. ergo nūq̄ꝫ ꝑ velle diuinum concipi pōt res ali
qua extrinſeca ꝓfluere in actum ⁊ cōduci ad eē:
niſi cointelligať aliqua alia operatio ꝓductiua.
¶ 13ª. Quia ex terminis patet ꝙ velle aliq̄d fa=
cere: non eſt facere illud. nec velle aliq̄d fieri eſt
illud fieri ſed eſt magis obiectum illi⁹. tranſit. n.
obiectiue velle ſuper facere vel fieri: non autem
tranſit ꝓductiue. quia actus volūtatis non pro
ducit ſuū obiectum vt ex terminis patet. ¶ 14ª
Nūq̄ꝫ aliquis actus ꝑ hoc ꝙ ad diuina transfer=
tur aut intelligiť quocūqꝫ modo ꝑfectus: pōt in=
duere oppoſitum ſue rationis. ſed ratio volitio=
nis eſt ꝙ ſit operatio de genere qualitatis ma=
nens intra ⁊ nullatenus productiua aut extra e=
grediens effectiue q̄ꝫuis intrinſece determiet po
tentiam executiuaꝫ ad actum. et in hoc conſiſtit
tota ſua efficatia ꝙ potentiam executiuam det=
minat ad nutum tanq̄ꝫ potentiam ſibi obedien=
tem. ergo quātūcūqꝫ transferatur ad diuina ⁊ in

telligatur omnipotēs et ꝑfecta: nō procedet ex=
terius effectiue neqꝫ induet aliquam efficaciam
ad extra: ſed tātum ad intra habebit efficaciam
ita ꝙ v̄tus executiua ad eius nutū omnia exeq̄ť
¶ 15ª Omne impiū indiget aliquo exequēte ſic
ꝙ impare ⁊ exequi nō ſunt formaliter vn⁹ actus
imo ſunt alterius rōnis ⁊ vn⁹ ſubſeruit alteri et
eſt inferior altero. ⁊ trāſit in exteriorē materiaꝫ.
ſed manifeſtū eſt ꝙ velle diuinū aut nut⁹ ſue vo
luntatis quo intelligereť deus vt volens creare
aliquid aut volēs aliq̄d fieri: nō ē aliud q̄ꝫ quod=
dam impiū ꝙ hoc fiat. ergo neceſſario exigiť ali=
quis actus alteri⁹ rōnis. ſ. executio. vnde vel ip=
ſamet creatura obedit exequēdo iuſſum diuine
volūtatis quod eſt impoſſibile. qꝛ tūc idem con
duceret ſe ad eſſe et eſſꝫ cauſa ſui ipſius: aut ipſe
met de⁹ exequitur ⁊ obedit ſuo impio ꝑ aliquaꝫ
operationem executiuam ſui beneplaciti. qꝛ ra=
tio beneplaciti nō habet ꝙ ponat in effectu illō
quod placet. quinimo ſi illud ponitur: aliq̄ actio
ibi concurrit extra beneplaciti rōnem. Ecce rō=
nes Aureoli tā in ſecūdo ſententiaꝝ q̄ꝫ in ṗmo. di.
27. et. 42. quibus ꝓbat ꝙ actiua creatio nō ē
diuina eſſentia nec diuinū velle ſed eſt actio trā
ſiens ſubiectiue in creatura. ¶ Similiter contra
eandē ꝯcluſionē arguit Gregori⁹ de arimino: et
primo intēdit ꝓbare ꝙ nec creatio nec conſerua
tio eſt de⁹ quocūqꝫ modo ſumātur ⁊ arguit pri=
mo ſic. Omne illud cuius potētia creatiua inq̄ꝫᵐ
huiuſmodi eſt ṗncipiū: eſt entitas a deo diſticta
patet de ſe. ſꝫ creationis: potētia creatiua inq̄ꝫᵐ
huiuſmodi eſt ṗncipiū. igitur et c̄. Minor ꝓbať.
quia omnis potētia actiua inq̄ꝫᵐ huiuſmodi ē ṗn
cipiū ſui actus ſeu opationis: ſicut et omnis acti=
ua trāſmutatiua eſt principium ſue trāſmutatio
nis ⁊ factiua ſue factionis. ¶ 2° ſic ad ideꝫ. Ois
opatio nō coeterna deo ex dei volūtate exiſtēs:
eſt entitas a deo diſtincta. ſed creatio eſt huiuſ=
modi ſm Damaſce. li. ṗmo ca° 2°. creatio inq̄t
eſt ex dei voluntate opus exiſtens ⁊ nō eſt coet=
num deo. ¶ Cōtra. 2ᵃᵐ ꝯcluſionē arguit ꝙ crea
tio paſſio nō ſit relatio aut aliquid diſtinctū rea
liter a re creata ⁊ arguit ſic. Si aliqua res creať
creatione a ſe diſtincta: ſit illa verbi grā angel⁹.
aut igitur creatio angeli creatur a deo creatione
alia a ſe diſtincta aut non alia creatione a ſe di=
ſtincta. hoc patet quia omnis entitas que nō eſt
deus: eſt facta a deo. igitur iſta entitas ſi eſt diſti
cta ab angelo cum etiam ſit diſtincta a deo: eſt a
deo facta. ⁊ conſtat etiaꝫ ſm opinantes ꝙ ita de
nichilo fit ſicut angelus ⁊ ꝙ etiā imediate ante
prius non fuerit. igiť eſt creata. ſi ſic: aut alia crea

tione aut non alia. ſi alia: eadē ratione ⁊ illa alia
eſt creata alia creatione ⁊ ſic in infinitum. ſi non
alia: eadē rōne nec angelus. qꝛ qua rōne vna en
titas eſt creata abſqꝫ tali creatione a ſe diſtincta
eadē rōne q̄libet alia cum nulla rō neqꝫ auctori=
tas plus cogat de vna q̄ꝫ de qualibet alia. ¶ Cō
firmat̄. qꝛ ſine ratione ⁊ ſupflue ponit̄ in aliquo
creationem eius ab ipſo diſtingui: ex q̇ aliq̇d ſine
creatione a ſe diſtincta creat̄. nec euidentia aut
rō aliqua vel auctoritas cui ſit ſtādū plus ī vno
ad illō cogit q̄ꝫ in alio. ¶ 2° Cōſtat ꝙ omnē en
titatē corruptā vel anichilatā pōt deus eandem
numero reparare ⁊ in eodē ſubiecto in quo ꝑus
fuit reponere ſi in aliquo ꝑus fuit. q̄m nō magis
in vno inſtanti repugnat alicui ſubiecto informa
ri vna forma q̄ꝫ in alio. Si igit̄ creatio angeli mi=
chaelis fuit q̄dā talis res exiſtens: tūc tm̄ q̄n pri=
mo creatus ē michael: pōt deꝰ illā eandē nume=
ro recreare in aliquo inſtāti p̄ſenti vel futuro in
ipſo michaele. et tūc in illo inſtāti quo poneret̄
in michaele: verū erit dicere michael creat̄. igit̄
īmediate michael priꝰ nō fuit. ſꝫ ponit̄ ꝙ fuit. igi=
tur fuit ⁊ non fuit. ¶. 3° Aut deus pōt creare ali
quā rem abſqꝫ creatione ab illa re diſtincta aut
non. ſi ſic: cū nulla auctoritas aut expientia hēa=
tur ꝑ quā cognoſci poſſit ꝙ aliquē creet median
te creatione diſtincta ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec etiā rō aliqua
ex quo oppoſitum ē poſſibile: nam omnis talis vł
expientia vel auctoritate ꝓcederet: ſequit̄ ꝙ ir=
rationabilit̄ ponit̄ talis multitudo rez̄ ſupflua.
Si vero nō poſſit ſine tali re media: cū ipſa non
ſit intrīſeca rei q̄ cauſat̄: aut eiꝰ effectus naturalr̄
ꝯn̄s: aut accidēs ſibi inherēs: aut aliq̇ modo cau
ſa ꝑ ſe extrīſeca eiꝰ: nō apparet qua rōne nō poſ=
ſit illa res creari ſine iſta. Sed nō primū: qꝛ cu=
iuſlibet cauſe ſcđe effectum deꝰ poſſet impedire.
patet de igne triū pueroꝝ. Nec ſecundū. qꝛ ſine
quocūqꝫ accidēte rei deꝰ illā pōt facere. ſicut pōt
haberi ex intētione Auguſtini in epiſtola ad con
ſenciū vbi ait. ꝙ valet diuina potētia de iſta vi=
ſibili atqꝫ tractabili natura corporis quibuſdam
manētibꝰ: auferre quas voluerit qualitates. vn̄
poſſet facere ignē ſine caliditate. et ſicut đ iſtis:
ita de ceteris accidentibus reſpectu ſuorum ſub
iectorum eſt ſentiendum. ſimiliter deus poteſt
facere accidens ſine ſubiecto. igitur et econtra.
Nec tertiū. qꝛ cuiuſlibet cauſe ſcđe effectū: deus
poteſt facere ſine illa vt cōmuniter conceditur.
⁊ hoc dicit articulus pariſiēſis. 63. ¶ 3° loco ꝓ=
bat idem de conſeruatione ⁊ arguit ꝑmo ſic. Si
angelus conſeruaretur conſeruatione a ſe diſtin
cta: cum quelibet res que nō eſt deus conſeruet̄
a deo: aut illa conſeruatio conſeruat̄ a deo con=
ſeruatione a ſe diſtincta ⁊ illa per aliam ⁊ ſic in ī=
finitum: aut conſeruat̄ abſqꝫ alia conſeruatione.
ergo eadē ratione ⁊ ipſe angelus. ¶ 2° Si cōſer
uatio ſit res diſtincta ab angelo: cum deus nullo
alio a ſe indigeat ad conſeruandam quācūqꝫ rē
⁊ q̄ꝫlibet poſſit facere in eſſe continuare abſqꝫ ali
quo alio ab illa ⁊ quocūqꝫ eius intrinſeco ⁊ a đo
diſtincto: ſequitur ꝙ deus poterit conſeruare an
gelum ſine conſeruatione. ⁊ ſic non conſeruando
conſeruabit. ¶ 3°. Agens creatum conſeruat ſu
um effectum abſqꝫ conſeruatione ab illo diſtin=
cta. igitur multo magis deus. Aſſumptū probat̄
⁊ ſumo gr̄a exēpli corpus quod cauſat ⁊ conſer=
uat ſuam imaginē in ſpeculo vel ſpēm in oculo.
et ſuppono ꝙ quilibet effectus đ genere ꝑmanē=
tium naturalit̄ ꝓductus ab agēte creato ſiue ꝓ=
ducitur ſubito ſiue ſucceſſiue: eſt ſimul eſſe eiꝰ ꝓ=
ductū primo in aliquo inſtāti ⁊ habet primo eē
in aliq̇ inſtanti. ſimiliter ſuppono ꝙ nulla res con
ſeruatur in ꝑmo inſtāti ſui eſſe. ſit igitur effectus
datus. a. ſi eius conſeruatio eſt entitas ab ipō di=
ſtincta: illa nō eſt in primo inſtanti eſſe ipſius. a.
vel igitur ipā poſt illud inſtans fiet partibilit̄ vł
tota ſimul. ſi tota ſimul: igitur in aliquo inſtanti
poſt primū inſtās eſſe. a. habebit ꝑmo eſſe ⁊ per
conſequēs ꝑ totū tēpus mediū. a. fuit conſerua=
tum a ſuo generante creato abſqꝫ conſeruatione
media. ex quo vlterius ſequit̄ ꝙ etiā poſtea non
eſt ponēda. Si vero non producitur tota ſimul
ſed pars poſt partem: aut igitur quelibet illarū
partium erit conſeruatio aut non ſed omnes ſi=
mul qauſi ipſa conſeruatio ſit quoddam totum
ethereogeneū. ſi ſecūdo modo: per id quod pre
cedit inſtans primum eſſe. a. eſt facta conſerua=
tio abſqꝫ conſeruatione. ſi autem dicatur primo
modo: ſeq̇tur ꝙ ꝯſeruatio eſſentialit̄ ītēdit̄ ⁊ ſuſ=
cipit magis ⁊ minus ⁊ per conſequens ꝙ aliquid
poterit intenſſiꝰ ⁊ remiſſius conſeruari quia in=
tenſſius per intenſſiorē ⁊ remiſſius per remiſſio
rem. ſed huius oppoſitum ex toto ſequitur in op
poſito. quia non aliter poteſt intelligi aliquid in
tēſſius conſeruari: niſi quia diutius continuatur
in eſſe. conſtat autem ꝙ. a. diutius continuabit̄
per vnam partem ſue conſeruationis vt puta ꝑ
prius factā q̄ꝫ per totam. Nam ꝑ totum tempus
quo erit poſt completam creationem ſue conſer
uationis: conſeruabitur ⁊ per illam partem. etiā
vltra hoc per tempus precedens creationem
totius ⁊ ſequens creationem partis. ¶ Contra
eandem concluſionem arguit Scotus proban=
do ꝙ relatio depēdentie ad deū que dicitur crea

tio paſſiua in ꝯcluſione: nō ſit aliquid diſtinctuꝫ
a creatura in qua eſt. ¶ Primo arguit ſic. Omē
qđ vniformiter dicitur de omni alio a termino:
nulli dicto ad talem terminuꝫ accidit. ſed talis
relatio cōmunis om̄i creature vniformiter dicit̄
de omni alio a deo ad ip̄m deū. igit̄ nulli accidit
⁊ eſt idem fundamēto ꝑ ꝯſequēs. Maior ꝓbat̄
quia ſi alicui rei: pari ratione alteri. vt puta ſi re-
latio effectus ad cauſam primā accideret lapidi
⁊ per ꝯſequēs eſſet alia res a lapide: ipſa pari ra
tione haberet relationē effectus ad deū. et tunc
accideret ſibi alia relatio effectus. ⁊ ita erit alia
relatio ⁊ ſic in infinitum. ¶ 2° ſic. Subſtantia eſt
ꝓ̄or accidente ſꝫ phm̄. 7° methaphiſice cognitio
ne diffinitione ⁊ tempore. et hoc qđ eſt eſſe ꝓ̄us
tempore: intelligit̄ ſic ꝙ nulla contradictio ē ex
parte ſubſtantie quin poſſit eſſe prior duratio-
ne omni accidēte. igitur non eſſꝫ ꝯtradictio ꝙ la
pis eſſet prior duratione omni depēdētia ad de-
um. et ꝑ ꝯſequēs non eſſet ꝯtradictio lapidē nō
dependere a deo quod eſt falſum. ¶ 3° ſic. Illđ
quod ꝓprie dicitur ineſſe alicui et ſine quo illud
non pōt eſſe ſine ꝯtradictione: eſt idem realiter
ſibi. ſed relatio ad deum proprie ineſt lapidi ⁊ ſi
ne ea nō poteſt eſſe lapis ſine cōtradictione. igi-
tur relatio illa eſt eadem realit̄ ipſi lapidi. Pro-
batur maior. quia ſicut cōtradictio dicta de aliq̄-
bus eſt via cōcludendi diſtinctionē: ita etiā im-
poſſibilitas recipiēdi predicationem cōtradicto
riorum ꝑtinentiū ad eſſe: eſt via concludēdi idē
titatē in eſſe. et hoc vbi non eſt dependentia eſ-
ſentialis q̄ requirit manifeſtam diſtinctionē qđ
declaro ſic. quia impoſſibilitas ꝙ. a. ſit ſine. b. aut
eſt ꝓpter idētitatē. b. ad. a. aut ꝓpter prioritatē
aut ſimultatē in natura. igitur ſi. b. nō ſit prius. a.
naturaliter nec neceſſario ſimul natura ⁊. a. non
pōt eſſe abſq̄. b. ſequit̄ ꝙ. a. ſit idem. b. ſi autē ſit
aliud ⁊ poſterius eo: nō eſt veriſſimile ꝙ nō poſ-
ſit eſſe ſine eo abſq̄ cōtradictione. ſꝫ quod ineſt
alicui ꝓprie ſicut relatio ineſt fundamēto: hoc ē
ita ineſſe ꝙ ſi eſſet aliud: eſſet poſteri⁹ natura: ta
le non ꝓ̄us eſſet nec ſimul natura cū eo cui ineſt.
igitur ſi neceſſario requirit̄ ad eſſe eius ita ꝙ il-
lud nō poſſit eſſe ſine eo: neceſſario eſt idem ſibi
realiter: ita in ꝓpoſito. Minor eſt manifeſta. q̄r
ſicut eſt impoſſibile lapidem eſſe ſine deo: ita im
poſſibile ē lapidem eſſe ſine dependentia ad de-
um. Nam ſi poſſet eſſe ſine tali dependentia: ita
poſſet eſſe ſine termino illius dependētie. nō. n.
eſt impoſſibilitas eſſendi ſine termino: niſi ꝓpt̄
ipſam dependētiam. nō eſt aūt aliq̄d nō neceſſa
rium ſimpliciter: ratio ſimpliciter neceſſarij. igit̄

⁊c. ¶ Contra. 3am concluſionē arguit Aureolus
ꝓbando ꝙ aliquid creari implicat ꝯtradictionē
⁊ ꝑ ꝯſequēs ꝓbationes concluſionis q̄ innituntur
rationi naturali nō valent. Arguit igitur ſic in ꝑ̄n
cipio quarti. De formali ratione omnis ꝓductio
nis eſt ꝙ ſit inter duos terminos. nā ꝓductio ter
minatur ad aliquid qđ de v̄tute ꝓductionis ac-
cipit aliquid qđ prius nō habebat. vt ſit impoſſi-
bile accipere ꝓductionē: quin ꝯcipiatur termin⁹
ꝓductus ꝑ eam ⁊ oppoſituꝫ termini prius exiſtē
tis v̄tute ꝓductionis excluſum. ſi igitur ex nichi-
lo aliquid fit: terminus a quo ipſi⁹ ꝓductionis ē
ipſum nichil quod excluditur. termin⁹ vero ad
quem eſt aliquid qđ ponitur. tūc arguo ſic. Si a-
liquid fit ex nichilo tāq̄ ex termino: aut fit ex ni
chilo ꝑ ſe aut per accidēs: ſed nō ꝑ ſe: quia ex op
poſito nō fit aliquid per ſe niſi aliud mutaret̄ in
ipſum verbi gr̄a. cecitas in viſum. tenebra in lu-
cem. nihilitas in entitateꝫ quod eſt impoſſibile.
Tū quia ſi fieret ꝑ ſe aliquid ex nichilo: iam non
fieret ex eo tanq̄ ex termino ſed potius tāq̄ ex
ſubiecto. igitur oportet ꝙ detur ſecundū. ſ. ꝙ fi-
at ex nichilo per accidēs. omne autem ꝑ accidēs
reducit̄ ad ꝑ ſe. ergo neceſſe eſt ꝙ ipſum nichilū
cum aliquo cōiūgat̄ ex quo fiat aliquid ꝑ ſe: ſi hec
ſit vera. ꝑ accidēs ex nichilo aliq̄d fit. quare illi
nichilo aliquid cōiungit̄ ⁊ ꝑ ꝯn̄s non eſt nichil il-
lud quod ponebat̄ nichil. ꝯtradictionē igitur im
plicat dicere ꝙ aliq̄d fiat ex nichilo. Diceret̄ for-
te ꝙ li ex nō notat habitudinem materie nec ter
mini ſed prioris ⁊ poſterioris. ſ. poſterioris ad ꝓ̄
us vt ſit ſenſus. ex nichilo. i. poſt nichil aliq̄d fit
ſicut ex nocte fit dies. i. poſt noctem. ſed hoc di-
ctum: confirmat ꝓpoſitū. nam vbicūq̄ talis or-
do ponitur: ſuccedēte poſteriore tollitur ꝓ̄us. ſꝫ
ſuccedēte aliquo: nō poteſt eius oppoſitū qđ eſt
nichil tolli niſi ponat̄ aliquid cōmune ſubtractū
igitur illud quod ꝓ̄us erat: non erat nichil ⁊ per
conſequēs erat cōtradictio ꝙ ex nichilo aliquid
fiat. Minor probatur. cum enim poſt nichil ſuc-
cedit eſſe lapis: quero a quo tollitur nichilitas.
aut ab ipſo lapide: ⁊ patet ꝙ nō q̄m realitas la-
pidis nūq̄ fuit ſub nichilo. ſicut enim albedo nū
q̄ fuit nigredo: ſic lapis nūq̄ fuit non lapis neq̄
ens nūq̄ fuit non ens. nūq̄ enim vnū contrario
rum vel cōtradictoriorum fuit aliud. Nec tollit̄
nichilitas abſolute quando ꝓducitur lapis. quia
quicquid fuit nichil: remanet nichil niſi verteret̄
in ens quod eſt omnino impoſſibile. aut igit̄ la-
pis non fuit nichil: aut neceſſe eſt dicere ꝙ nichi-
litas tranſierit et ſit verſa in lapideꝫ. aut neceſſe
eſt quod aliquid ſubtractum concipiatur quod

ꝑrius fuit nichil ⁊ poſtmodū ens ⁊ ſic habemus ꝓpoſituꝫ. Confirmatur. quia nūqꝫ ex die fit nox niſi ſuccederent ſibi in aliquo cōmuni. Preterea ſi li ex notat habitudinē poſterioris ad priꝰ: nō notat alium ordinē niſi illum quem habet terminus ad quem ad terminum a quo. ſicut ex vno oppoſito fit aliud. ſed virtute talis factionis: primum excluditur ⁊ ſecundū ponitur. ſed niſi ponatur aliquid ſubſtractum nichilo cuꝫ dicit̄ lapis fit poſt nichil: non apparet ꝙ potentia lapidis ſit excluſio nichili. Nam quero a quo excluditur nichil. vel ab ipſo lapide: ⁊ hoc nō vt determinatū eſt. vel a ſe ipſo: et hoc eſt impoſſibile. quoniam quicq̄d vnqꝫ fuit nichil modo eſt nichil. nec a toto vniuerſo: quia vniuerſitas nichilorum vt ita dicam: nō ē mutata niſi nichil verteretur in ens. oportet igitur dare ſubſtractum a quo fiat excluſio nichili adueniente eo qđ fit. Preterea vbicūqꝫ eſt ordo termini a quo ad quē: oportet ꝙ aliquid tranſeat a termino a quo ad terminum ad quem. vt ſic dicatur eſſe ſub termino ad quē priuſqꝫ fuit ſub termino a quo. ſed hoc nō poteſt poni ꝙ aliquid fuerit ſub nichilo cum dicitur ex nichilo .i. poſt nichil: niſi pōatur aliquid ſubſtractū nō enim ens prius fuit ſub nichilo. igitur oportet ꝙ talis ordo includat ſubſtractum ⁊ habetur propoſitum et remanet ratio principalis. et hāc innuit philoſophus p̄mo phiſicorum. et cōmentator. 8° phiſicoruꝫ. ❡ 2ª ratio ſua talis eſt. Hec ꝓpoſitio eſt impoſſibilis ⁊ implicans contradictionem. nichil fit aliquid. igitur ⁊ illa. ex nichilo fit aliquid. Antecedēs patet. quia prima nō habet niſi duos ſenſus. primus eſt ꝙ nichil vertatur in aliquid per ſe ⁊ primo. ſecundus ꝙ per accidens nichil fiat aliquid in ratione ſubſtracti. ⁊ tunc non eſſet nichil ⁊ ita in vtroqꝫ ſenſu implicat contradictionem. conſequentia probatur p̄mo inductiue. quia non reperitur inſtantia quin
^ ex idem ſignificet‸ hoc fit hoc ⁊ hoc fit hoc. ſicut cuꝫ dicitur ex aere fit aqua: cōceditur ꝙ aer fit aqua. et ex puero fit vir: conceditur ꝙ puer fit vir. ſimiliter cum dicitur ex die fit nox: conceditur qđ dies fit nox. Dicetur forte ꝙ tunc equipollent quādo li ex notat habitudinem cauſe materialis qđ non eſt in ꝓpoſito. nam ſenſus eſt. ex nichilo fit aliquid ideſt de non aliquo. Sed hec reſponſio non valet. quoniam qualēcunqꝫ ordinem importet li ex nichilo ſiue termini ſiue ſubiecti ſiue termini oppoſiti ſuccedētis et poſterioris ad priꝰ: ſemꝑ equipollēt. hoc fit hoc. ⁊ ex hoc fit hoc Confirmatur. quia vbi eſt habitudo materie ſiue ſubiecti tantum: conceditur hoc fit hoc: nō tamen hoc fit ex hoc. vt homo fit ſanus non tamē ex homine fit ſanꝰ vt patet. 7° metaphiſicē. Sēper igitur hec ꝓpoſitio ex hoc fit hoc infert iſtaꝫ hoc fit hoc. non tamen econuerſo. et ratio eſt qꝛ li ex importat habitudineꝫ termini a quo ad terminum ad quem ſiue prioris ad poſterius. hoc autem neceſſario exigit habitudineꝫ ſubiecti ad vtrumqꝫ terminum recipientis que importatur quando dicitur. hoc fit hoc. terminus nāqꝫ non habet per ſe habitudinem ad terminum ſed per accidens ratione ſubiecti. quia nulla cōnexio eſſet termini a quo ad terminum ad quem: niſi poneretur ſubiectum. Forte aliter dicetur. quia li ex non importat habitudineꝫ termini a quo ad terminum ad quem nec prioris: ſed eſt ſenſus ex nichilo ideſt non đ aliquo. ſed hec reſponſio nō valet. quia ſm̄ hoc filius in diuinis eſſet creatus cum ſit ꝓductus non de aliquo et ex nichilo vt li ex nichilo negat omnem habitudinem ad nō eē precedens. igitur cum ꝓductio filij in diuinis nō ſit creatio: relinquitur ꝙ li ex in propoſito dicat aliquam habitudinem. Item Anſelmꝰ dicit monolo. capitulo. 6°. ꝙ ſine omni repugnantia que facta ſunt a creatrice ſubſtātia: dici poſſunt omnia eſſe facta ex nichilo. eo modo quo dici cōſueuit diues fieri ex paupere quia q̄ priꝰ erat pauꝑ modo eſt diues ⁊ antea non erat. et ſi recepiſſet quis ſanitatem ex egritudine: ideſt qui prius habebat egritudinem nunc habet ſanitatem quaꝫ prius non habebat. hoc modo pōt intelligi creatrix eſſentia de nichilo cuncta creaſſe ideſt que prius nichil erant: per ipſam facta ſunt aliquid hec Anſelmus. ex quibus patet ꝙ aliqua habitudo derelinquitur inter ens ⁊ nichil cuꝫ dicit̄ creatio eſt ex nichilo ⁊ ſic ratio cōſtat. ❡ 3ª ratio ſua talis eſt. Anichilatio eſt impoſſibilis. igitur creatio eſt impoſſibilis. conſequentia patet. ſed antecedens ꝓbatur. Nam anichilatio nichil aliud eſt qꝫ entis in nichil reductio. ſed manifeſtum eſt ꝙ hoc implicat contradictionem. in nullo enim genere oppoſitionis vnum oppoſitum reducitur in aliud. patet inducendo in omnibus. ſed talis reductio fit ratione ſubiecti quod nūc eſt ſub vno oppoſito nunc ſub alio. cum igitur nichil contradictorie opponatur enti: impoſſibile ē ꝙ ens reducatur in nichil niſi ratione ſubſtracti ⁊ ſic nō erit nichil. ❡ 4ª ratio eſt. Impoſſibile eſt intelligere aliquid factum: quin intelligatur ꝙ habet eſſe poſt non eſſe. factum enim eſt illud quod eſt poſtqꝫ non fuit. vnde de ratione termini producti vt productum eſt: hoc eſt ꝙ intelligatur virtute productiōis habere aliquid quod ante nō

habebat. tūc arguitur ſic. cū lapis dicitur tempo
raliter creatus: aut v̄tute ꝓductionis eſt factuȝ
quod p̄us erat: aut factum eſt qđ omnino nichil
erat: aut factū quod aliquo modo erat ꝛ aliquo
modo nō erat. Nō primū. q2 factū facere: nichil
eſt facere. Nec ſecūdū pōt dari. q2 ſi totum illud
quod factū eſt p̄us nichil erat: ſequitur ꝙ nichil
ſit verſum in ens. quia qđ prius nichil erat: factū
eſt ens. ſed illud eſt omnino impoſſibile. igitur
neceſſe eſt dari. 3^{m}. ſ. ꝙ aliquo modo erat ꝛ aliq̄
modo nō erat. erat quidē in potētia ꝛ nō erat in
actu ꝛ ſic nō eſt creatio ſeu ꝓductio de nichilo ſ;
ex aliquo modo ente. Forte dicetur ꝙ lapis nul
lo modo eſſet aut nichil eſſet p̄us ꝙ̄ crearetur: tñ
non ſequiť ex hoc ꝙ nichil ſit conuerſum in lapi
dem: ſed ꝙ lapis qui prius erat nichil modo eſſȝ
Sed iſta reſponſio non valet. cum enim dicitur
lapis qui prius erat nichil aut intelligitur puruȝ
nichil: aut eſſe aliquid vltra. ſi purū nichil: habeo
ꝓpoſitum. quia tūc purū nichil ponitur in eſſe. ſi
vero detur ꝙ ſit aliquid ſubſtractum nichilitati:
habeo ꝓpoſitum quia productio iſta non eſt ex
non ente ſimpliciter. ¶ Cōtra. 4^{am} concluſionē
arguit ꝙ nō omne aliud a deo: ſit ꝓductū a deo.
cuius oppoſitum ponit illa ꝯcluſio. ꝓmo ſic. Om-
ne factum poteſt aliquando non eſſe. nullū eter
num a parte poſt vel perpetuum pōt aliquādo
non eſſe: igitur nullū ꝑpetuū eſt factuȝ. ꝛ vltra. ſȝ
plura entia alia a dō ſunt ꝑpetua ꝛ eterna a par
te poſt. ſ. celi intelligentie et materia prima. qm̄
quodlibet talium ſemper erit igitur ꝛc. Maior
ꝓbatur eodem modo ſicut arguit ph̄s primo ce
li ꝛ mundi ꝛ per eoſdem terminos. quia om̄e ge
nitum eſt corruptibile ſumendo genitum ꝛ factū
in eadem ſignificatione. et ſimiliter corruptibile
et ens potens aliquādo nō eſſe. et in eodem ſen
ſu eorum oppoſita. ſ. ingenitum ꝛ incorruptibile:
ad hoc vt probatio ſit vniuerſalior qualitercū-
qꝫ ponātur talia eſſe facta ſiue per generationeȝ
proprie dictam ſiue per creationem ſiue per aliā
factionem. Probatur itaqꝫ illa maior ſic. omne
incorruptibile eſt ingenitum ꝛ omne ingenitum
eſt incorruptibile. igitur omne corruptibile eſt
genitum. ꝛ econtra. omne genitum eſt corrupti-
bile. antecedens notum eſt. conſequentia pro-
batur per illam regulam. ſi fuerint quattuor ter
mini quorum duo ſunt inuicem contradictorie
oppoſiti ꝛ reliqui duo ſimiliter ꝛ vnus terminus
prime oppoſitionis conuertitur vniuerſaliter cū
vno termino alterius oppoſitionis: neceſſe eſt re
liquum cum reliquo vniuerſaliter conuerti ꝛ pa
tet ſecunda per primum principium. huiuſmodi
autē ſunt termini premiſſi ſicut patet. Minor
principaliť probatur dupliciter. primo quia ſi a
liquod perpetuum poteſt aliquando non eſſe:
ponatur in eſſe qđ aliquando nō erit. igitur per-
petuum aliquando non erit. ꝛ ſi ſic: igitur ſimul
erit ꝛ nō erit quod eſt impoſſibile. ſed ex poſitio
ne poſſibili in eſſe: nūqꝫ ſequitur impoſſibile ꝙ̄-
uis aliquando ſequať falſum ſicut patet ex diffi-
nitione poſſibilis. igitur illud poſituȝ nō fuit poſ
ſibile ꝛ per conſequens hec eſt falſa. perpetuum
poteſt aliquādo non eſſe. igitur oppoſita eius q̄
eſt minor eſt vera. ſecundo ꝓbatur eadeȝ minor
quoniam ſi aliquid eſt perpetuum: ipſuȝ poteſt
ſemper eſſe. et ſi perpetuū poteſt aliquādo non
eſſe: ſequitur ꝙ aliquid poteſt ſemp eſſe ꝛ poteſt
aliquando non eſſe ꝛ ſic in aliquo congregantur
potentie ad oppoſita imediata. ſed hoc eſt impoſ-
ſibile quoniā tunc eſſet poſſibile vt illa oppoſita
ſimul eidem ineſſent. ita vt idem ſimul eſſȝ ꝛ nō
eſſet. ꝛ iſta eſt probatio cōmentatoris primo ce
li cōmento. 124. ¶ 2° ſic. Nullū eternum in ꝑ
terito ꝛ futuro: eſt factum. ſed omne perpetuuȝ
eſt eternum in preterito ꝛ futuro. igitur nullum
perpetuum eſt factum. ex quo ſequitur ꝙ aliqua
alia a deo ſunt non facta. Maior probatur quia
omnis factio eſt ex oppoſito in oppoſitum. 5° phi
ſicorū. ꝛ p ꝯſequēs ex non eſſe in eſſe. ꝛ ita omne
factum: quādoqꝫ nō fuit. ſed probatur minor. q2
ſi detur oppoſitum: ſequitur ꝙ vnū infinitum erit
maius alio. nam tempus eternum ex vtraqꝫ ꝑte
ſua eternū: ex altera tantū addit reliquū tēpus
eternū ex vna parte tm̄. ſicut tēpus eternū ex v-
traqꝫ parte: non addit tēpori eterno in preteri-
tum niſi tēpus eternū ſolū in futurū ꝛ econtra. cū
igitur omne eternum in futuro: ſit ens tempore
infinito: ſequitur ꝙ fuit etiaȝ ens in finito tempo
re preterito. Cōfirmatur iuxta intentionem cō-
mentatoris primo celi cōmēto. 136. et iterum li
bro. 3° cōmento. 53. quoniam omne quod ha-
bet naturam vel potentiam vt ſit tempore infi-
nito: habet potētiam infinitam. potentia auteȝ
infinita: nulla eſt maior. igitur quod habet potē
tiam vt ſit tempore infinito futuro: habet potē-
tiam vt ſit tempore infinito ꝑterito. naȝ alias ꝙ
poſſet eſſe tempore ex vtraqꝫ parte infinito: eſ-
ſet maioris potentie. et p ꝯſequens aliqua potē
tia infinita eſſet maior alia cuius oppoſituȝ dictū
eſt in antecedente. ¶ 3° ſic. Materia prima eſt
aliud a deo ꝛ tamen ipſa non eſt facta. ergo con
cluſio eſt falſa. antecedens probatur. quia ſi ma-
teria prima eſſet facta: ipſa eēt facta de nichilo. ſ;
ꝯñs eſt impoſſibile vt patet. Tū per inductionē.

quia in omni factiõe apparet aliquod ſubm qđ ſubeſt vtriqꝫ termino trãſmutationis. Tum qꝛ nullum agens agit niſi tranſmutando materiaꝫ et deducendo ad actum quod erat in potentia Tum qꝛ ſi aliquid poſſit fieri ex nichilo: ſequitur ꝙ vel motus eſſet et nichil moueretur: vel ꝙ aliquid eſſet mutatũ quod prius nõ mouebatur ⁊ vtrũqꝫ iſtorum ẽ impoſſibile. et patet impoſſibilitas primi ex diffinitione motus qui eſt actꝰ entis in potẽtia ſcđm ꝙ in põ. ſcđi aũt patet ĩpoſſibilitas. 6° phy. vbi demõſtratur ꝙ ante quodlibet mutatum eſſe: preceſſit moueri. ſed probat̃ ↄ̃ña. quia ſi aliquid fiat ex nichilo: vl' fiet ſucceſſiue pars ante partem: ⁊ ſic motus erit ſine mobili ⁊ ſubiecto ac per hoc nichil mouebitur et ſic habebitur prima pars ↄ̃ñtis. vl' fiet ſubito vt ſolum habeat factum eſſe: ⁊ tunc erit aliquid factũ quod prius nõ fiebat ⁊ mutatum quod ante nõ mouebatur: et hec eſt ſecũda pars ↄ̃ñtis. ¶ 4° quia celũ eſt aliud a deo. et tñ non eſt factũ. igitur. minorem ſic probat phs ⁊ commentator. 3° celi cõmẽto. 29° impoſſibile eſt vt aliquod corpus generetur niſi in loco. ſi igitur totus mũdus fuit genitus aut primum corpꝰ: neceſſe eſt vt haberet locum in quo generaretur prior ẽ ipo tẽpore vel nã. locus autem aut eſt vacuũ aut eſt terminus corporis cõtinentis. ſed ſi totus mũdus fuit genitus: non habuit continens cum ante nõ erat corpus. igitur ante ipſum erat vacuũ. ſꝫ vacuum non eſt poſſibile. hec commentator. ¶ 5° intelligẽtie ſunt aliđ a deo. ⁊ tñ nõ ſunt facte nec producte igit̃. minor patet. Tum qꝛ omne gñatum ⁊ factum eſt factũ ab aliquo alterãte ⁊ trãſmutante. oẽ autem alterans eſt corpꝰ. deus autem nõ eſt corpus nec intelligentie ſunt illo mõ alterabiles. Tum quia hoc ponit cõmentator. 12. metha. commento. 43. recitans opinioneꝫ Auicene ꝙ ex intelligentijs quedã earum conſequit̃ aliã ſicut cauſatũ cãm et ꝙ a motore p̃mi celi ꝓuenit anima primi celi ⁊ motor orbis ſequẽtis. vbi dicit cõmentator ꝙ iſte ſermo eſt imaginabilis. non enim eſt illic ꝓuentus nec conſecutio nec actio ita vt dicamus ꝙ vna actio conſequit̃ vnum agẽs. ⁊ ſubdit aliquibus interpoſitꝭ. ab agente enĩ nichil ꝓuenit ſicut prediximꝰ niſi extrahatur id quod eſt in põ in actum. ſꝫ illic nõ eſt potẽtia vnde neqꝫ agens. tantum enim illic eſt intellectus ⁊ intellectum perficiens ⁊ perfectum. ex quo patet ꝙ ſcđm commentatorem intelligentie non ſunt vllo modo producte. Nec valet ſi dicatur ꝙ commentator non negat eas eſſe factas niſi per motũ ⁊ mutationem cũ nouitate eſſendi. quia ſi ita intenderet: nichil argueret contra Auicenam. quia nec Auicena dicebat intelligentias illo mõ eſſe factas ſcilicet per trãſitionem: immo per ſimplicem emanationẽ eternã. ¶ 6° arguit. nam dei potentie actiue: corporalis aliqua potẽtia paſſiua eſt non facta. igitur ⁊c. ↄ̃ña eſt bona. quia illa eſt aliud a deo. añs ꝓbatur quia omnipotentie actiue eſt: corporalis propria potentia paſſiua. nam relatiue dicũtur adinuicem ⁊ mutuo ſe diffiniunt vt patet. 5° metha. ca° de poteſtate. ⁊ hoc vniuerſaliter verum eſt de põ actiua ſiue ſit actiua per motũ ſiue per ſimplicem emanationem. Quod auteꝫ talis potentia ſit non facta: patet. qꝛ tunc ipſa priꝰ fuiſſet. qꝛ in eius factione: potentia dei requiſiuiſſet eam ſicut propriam potẽtiam paſſiuam preſuppoſitam actioni potentie actiue. ¶ 7° arguit. nã forme que educuntur đ potentia materie: nõ dicuntur creari a deo. ſimiliter anima rationalis ⁊ forme quas deus infundit ſubiecto: non videntur creari cum creatio nõ ſupponat ſubm. ¶ Cõtra ſcđam partẽ eiuſdẽ cõcluſionis arguit Aureolus ſic. Nullum cõſeruatum ab aliquo: põt corrumpi per aliquod agens niſi illud agens vicat actionem ↄſeruantis. actio enĩ cõſeruãtis tenet rẽ in eſſe. actio vero corrumpentis deducit rem in non eſſe. ſed agentia naturalia deducunt ad nõ eſſe illa q̃ non ſunt immediate a deo. ergo ſi deus conſeruat omnia: oportet ꝙ agens nãle vicat actionem dei ita ꝙ deus dimittat ſe vinci vl' ꝙ ad actioneꝫ agentis nãlis deus ſemper dimittat cõſeruare. quodlꝫ aũt iſtorũ videt̃ valde incõueniens. q̃re videt̃ ꝙ deus nõ cõſeruet ea que per agẽs nãle corrumpi pñt. ¶ Cõtra quitã concluſionem arguũt multi. Primo ſiquideꝫ Aureolus arguit ſic. nã dicit Auguſtinus primo de tri. ꝙ deus ſic res quas cõdidit adminiſtrat: vt eas ſuos motus vel curſus agere ſinat. Item eccl'iaſtici. deus fecit hoieꝫ rectũ et dimiſit eũ in manu conſilij ſui. ex q̇bus videt̃ ꝙ deus nõ cõcurrit ad actionem cuiuſlibet creature actiue aliquid operando preter conſeruationem. ¶ 2° quia commentator. 3° methaphiſice deridet in hoc ſarracenos quia ſubtrahebant a rebus operationes ſuas. ſꝫ ſimiliter facit iſta opinio. igit̃. ¶ 3° quia nõ apparet quare deus non poſſit communicare alicui creature actionẽ que nõ eſt creatio ſꝫ extractio de potẽtia in actum vel perfectibilis ad completiuũ. et rõ eſt. qꝛ ad talẽ actionẽ: nõ req̇rit̃ virtus infinita. vñ quidã doctores ſolẽnes dicũt ꝙ deꝰ agit in oibus quãtũ ad eſſe. intelligentes per eſſe omne illud quo res eſt extra nichil.

et ideo quia deus creauit materiam in qua infi=
nita ſunt in potentia: ideo creauit omnia talia
quantum ad eſſe in potentia non quo ad eſſe in
actu completum. ſic igitur deus agit ad eſſe vni=
uerſale ſecundum eos. agens autem particula=
re ad tale eſſe. ¶ 4° Nam in actione qua mate
ria informatur ſua forma ſiue trahitur ad ſuum
complementũ: ſi ſemper habet concurrere actio
dei ⁊ creature: queritur vtrum tam deus ꝙ̄ crea
tura faciant illud totaliter aut quilibet partem
nõ poteſt dari ſcđm. quoniam in ſimplicibus nõ
eſt pars et pars. et preterea partem quã faceret
creatura nõ faceret deus. igitur non attingeret
omnem rem poſitiuã et habeť propoſitum. nec
poteſt dari primuꝫ. quia impoſſibile eſt idem eẽ
ſimul a pluribus cauſis totalibus in eodem gñe
cauſe. ¶ 5° arguitur ab alijs. quia ſi deus cõcur=
rat ad omnem effectum creature cuiuſlibet: tũc
deus ⁊ creatura non haberent aliquem ordineꝫ
in productione illius effectus ex quo quilibet ĩ=
mediate produceret illum. conſequens eſt falſũ
quia tunc ille concurſus eſſet a caſu. ¶ 6° ſic. qꝛ
ſi tam deus ꝙ̄ creatura producant calorem: illa
alteratio eſt velocior ꝙ̄ ſi fieret tantum ab alte=
ro illorum. et ita ſequitur ꝙ ſi agẽs naturale du=
plum ad primum agens produceret illum calo=
rem: proportio motus ad motum in velocitate
non eſſet ſecundum ꝓportionem illorum agen=
tium naturalium. quia neutrum eſt totale ratio
ne cuius eſt velocitas alterationis. cõſequens ẽ
contra phm in multis locis. ¶ 7° ſi tam creatu=
ra ꝙ̄ deus vterqꝫ immediate ꝓduxit vel conſer
uat rem: per ꝯñs actio vnius non dependet ab
actiõe alterius tanꝙ̄ a cauſa. et ita ſequiť ꝙ poſi
to ꝙ actio dei ꝓducentis vel cõſeruantis rẽ re=
maneret agente naturali non ꝓducente nec cõ
ſeruante: adhuc talis effectus produceretur vel
cõſeruaretur per actionẽ dei. ꝯñs eſt impoſſibile
quia ſi ille effectus remaneret in eſſe vel ꝓduce
retur abſqꝫ cõſeruante vel ꝓducente naturali ꝑ
ſolam dei actionem qua ꝓducebatur vel cõſer=
uabať: ſequitur ꝙ agens naturale nichil agebat
ad eius cõſeruationem vel ꝓductionem. qꝛ illo
amoto ceteris vt prius vniformiter manentibꝰ:
nichilominus res illa ꝓducitur vel cõſeruatur.
et ſic ſequitur ꝙ amota candela: ita bene aer illu
minaretur et lumen in eo cõſeruaretur: ſicut ad
preſentiam candele cuius oppoſitum experimur.
¶ Contra eandem cõcluſionem arguit Duran=
dus ſic. Si deus ĩmediate ageret ad ꝓductionẽ
effectus cãe ſecunde. vt cuꝫ ignis gñat ignẽ: aut
ageret eadem actiõe qua creatura aut alia. non
eadẽ ꝓpter duo. ꝑmo quia illaꝫ põt habere crea
tura ſine ſpãli influxu dei ſuppoſita cõſeruatione
ſue nature ⁊ ſue virtutis actiue. qꝛ actio q̄ nõ ex=
cedit virtutem ſpẽi agentis: ſufficienter elicitur
a ſola virtute ſpẽi. fruſtra ergo poneret aliõ im=
mediatum eliciens talem actionem. ¶ 2° qꝛ im
poſſibile eſt eãdem actionem numero eẽ a duo=
bus vel pluribus agentibus ita ꝙ ſit a quolꝫ ĩme
diate ⁊ perfecte: niſi in illis ſit eadem virtus nũe
ro. ſ in deo ⁊ creatura nõ poteſt eſſe eadem vir
tus ĩ numero. ergo impoſſibile eſt ꝙ eadem vir=
tus numero ſit ab vtroqꝫ immediate ⁊ perfecte
cum non excedat virtutem ſue ſpeciei. igitur ea
dem actio non erit immediate a deo. minor de
ſe patet. maior probatur. Cõtingit enim ꝙ ea=
dem actio numero ſit a duobus et a quolibet ꝑ=
fecte ſed ab vno immediate. quia eandem acti=
onem quam facit cauſa propinqua immediate:
facit cauſa vniuerſalis ⁊ remota perfecte in quã=
tum dat virtutem cauſe proxime ⁊ datam con=
ſeruat ⁊ hoc ẽ immediate ſolum. Alio modo cõ=
tingit eandem actionem in numero eſſe duoruꝫ
immediate ſed a neutro perfecte: vt cũ duo tra
hunt nauem vel due candele cauſant vnum lu=
men. quia a neutro ẽ perfecte tractus nauis. et
a neutra candela per ſe eſt perfecte illuminatio
aeris. in talibus enim duo agentia ĩperfecta ſup
plent vicem vnius agentis ꝑfecti. Si autẽ actio
ſit immediate ⁊ perfecte a quolibet: non appa=
ret modus poſſibilis: niſi in vtroqꝫ eoꝝ ſit idem
principium vel eadem virtus numero. propter
hoc enim dicimꝰ ꝙ in diuinis pater et filius vna
numero ſpiratione ſpirant ſpm̃ ſanctum ⁊ q̃libꝫ
perfecte: qꝛ in eis eſt vis ſpiratiua vna nũero. er
go ꝓpõ maior vera ẽ. ſ. ꝙ eadẽ actio nõ põt eſſe
a duobꝰ agentibꝰ ⁊ a quolꝫ ꝑfecte ⁊ ĩmediate: ni
ſi in eis ſit eadem virtꝰ ſm numerũ. minor autẽ
eſt de ſe manifeſta. ſequiť ergo ꝯcluſio. ſ. ꝙ deus
ad effectũ ſcđe cãe nõ agit ĩmediate eadẽ actiõe
qua creatura. Itẽ nec alia. qꝛ aut vna illaꝝ actio
nũ priꝰ attigeret ꝓductũ ꝙ̄ alia: aut nõ ſ vtraqꝫ
ſimul. nõ vna ꝑ̇us ꝙ̄ alia puta actio dei ꝑ̇us ꝙ̄ a=
ctio creature. qꝛ ſi deꝰ ſua actione prius totã rẽ
produceret: tũc creatura per ſuã actionẽ ſequẽ=
tẽ nichil faceret. et econtra ſi actio creature ꝑ̇ce=
deret actionẽ dei. Nec põt dici ꝙ creatura ꝓdu
cat vnã partẽ ⁊ deus aliã. qꝛ hic q̃rimus vtrũ il=
lud idẽ qđ ꝓducit creatura ĩmediate: ꝓducat ẽt
deus ĩmediate. Itẽ nec vtraqꝫ actio ſimul attin
git ꝓductũ. qꝛ ſi hoc eẽt: altꝰa ſupflueret cuꝫ vna
ſufficiat ad totũ ꝓducẽdũ. Et ꝑterea actiões vi
deť eẽ idẽ realr̃ cuꝫ ſuis teris vñ ⁊ ab illis ſumũt

denominationē.impoſſibile eſt ergo ad acquirē
dum eandem formam numero:eſſe diuerſas a=
ctiones. patet igitur ꝙ ea que producuntur per
actionem creature:non producuntur a deo im=
mediate. poſſet tamen deus ea imediate ꝓdu=
cere ſi vellet:ſed tunc creatura ibi nichil ageret.
¶2° arguit ſic. Ordo agentium correſpondet
ordini finium. ſed vnius rei non pñt eſſe duo fi=
nes immediate et perfecti.ergo nec duo agētia:
niſi forte ſupplerent vicem vnius agētis modo
quo dictum eſt de trahentibus nauem quia con
ſimiliter poſſent eſſe duo immediati fines. ¶3°
ſic Si deus immediate ageret ad productioneꝫ
effectus cuiuſlibet cauſe ſecunde:aut hoc eſſet iō
quia deus producit aliquid pertinens ad conſti
tutionem cuiuſlibet creature ſcilicet materie : et
cauſe ſecunde producunt formas:aut quia deus
produxit eſſe cuiuſlibet creature : cauſe vero ſe=
cunde producunt illa per que determinatur ip=
ſum eſſe puta viuere ⁊ huiuſmodi.aut quia licet
cauſa prima ⁊ cauſe ſecūde producāt quicquid ē
in creatura:tamen illud idem producitur a deo
ſub ratione cōmuni qua ſcilicet eſt ens.a cā vero
ſecūda ſub ratiōe ſpāli puta inq̄ᵐ eſt viuens vel
huiuſmodi.ſed nullum iſtorum poteſt dari.igiť.
Maior patet. quia tenentes illam cōcluſionem
fundantur in altera trium viarum iam tactaruꝫ
Minor ꝓbatur. prima enim pars dari non po=
teſt.quia ſi prima cauſa producit materiam cau
ſa vero ſecunda ꝓducit formam:iam habemus
propoſitum ꝙ.ſ.aliud eſt quod producitur a cā
prima ⁊ aliud eſt quod producitur a cauſa ſecū=
da ⁊ non idem. Nec ſecūda pars dari poteſt.te
nentes enim illam viam dicūt ꝙ eſſe eſt itimius
rei ꝙ̄ viuere. et quia deus immediate operatur
ad eē rei:ideo deus intimius operať ꝙ̄ cauſa ſe=
cunda.hoc autem non valet.quia cum dicunt ꝙ
eſſe eſt intimius ꝙ̄ viuere : aut intelligunt ita ꝙ
eſſe in potentia ſit intimius rei ꝙ̄ eſſe in actu per
quod determinať:ſed hoc falſum eſt. ſicut enim
per formā quelibet res eſt verius id quod eſt ꝙ̄
per materiā vt dř. 2° phy.ſic eſſe in actu ē veriꝰ
et intimius eē rei ꝙ̄ eſſe in pō̄. Si autē intelligať
ꝙ eſſe actuale in ſua cōitate ſumptum ſit itimiꝰ
rei ꝙ̄ ea per que determinať ad hoc eſſe vel illđ
qđ eſt eſſe viuēs vel intellectuale:tūc variať ꝓ=
poſitum vt de ſe patet.quod etiā non videť ve=
rū.quia q̄ penitus ſunt idē:vnum nō eſt intimiꝰ
alio:ſed eſſe ⁊ determinatū eſſe in vna ⁊ eadem
re ſicut in planta ſunt idē re. viuere enī viuenti=
bus eſt eē.ergo vnū nō ē intimiꝰ ꝙ̄ alterū loquē
do realr̄ ſm̄ rōnem.tm̄ eſſe in cōi intimius eſt rei
ꝙ̄ ꝑfectiones determinantes ipm̄:et ſcđm intel=
lectū noſtrum prius aduenit ⁊ poſteriꝰ recedit.
ſeparatur enim ſcđm rationem ab alijs qꝛ cōius
ſed ex hoc non poteſt haberi ꝙ deus imediatiꝰ
operetur in omni re ꝙ̄ aliqua creatura: imo nec
ꝙ opereť immediate. quia vniuerſalia nō fiunt
niſi factione ſingularium. et iō res nō ſunt ab ali
quo inquātum hn̄t eſſe niſi quia ſunt ab eodem
inquātum habent determinatum eſſe cuiꝰ oppo
ſitum pro concluſiōe ponit hec ſecunda opinio.
Tertia vero pars dari nō pōt .Cū enim illa po=
ſitio aſſumit ꝙ effectus particularis reducitur ī
cauſam particularem ⁊ vniuerſalis in vniuerſa=
lē: hoc intelligendū eſt de ꝑticulari ⁊ vniuerſali
ſcđm predicationē. cōſimiliter in cauſa ⁊ in effe=
ctu vt patet ꝑ exempla que ponit ibideꝫ phs di=
cens vt ſtatue q̇dem ſtatuam faciēs hoc autem
hmōi. ita ꝙ ſicut nō eſt aliud re ſtatua ⁊ hec ſta=
tua ſꝫ rōne tm̄: ſic non reducūtur in cās diuerſas
ſed tm̄ rōne que ſunt ſtatuifica et hec ſtatuifica.
et ſimiliter in propoſito cum eſſe ⁊ viuere in eo=
dem ſolum differant rōne: reduci debent in cau
ſas drn̄tes ſola ratione ita ꝙ ſolum eſt vna cau=
ſa in re q̄ dat eſſe ⁊ viuere imediate ſꝫ ſub diuer=
ſis rōnibus.eſſe quidē :iquantū ipſa eſt ens actu
⁊ aliud ſolum in potentia. viuere vero: inquan=
tum eſt viuens actu ⁊ aliud viuēs in pō̄. ſemper
enim quod eſt tale in potentia : fit ab eo quod ē
tale in actu.et ita non oportet ꝙ eſſe ⁊ viuere in
eodem ſm̄ rationes eorum differentes reducā=
tur immediate i cauſas realiter diuerſas puta vi
uere in cām ſcđam : eſſe aūt in cām primam que
eſt deus. ¶Cōtra eandē cōcluſionē arguūt alij
primo ſic. ſi deus opereť in oī actione creature:
accipio actionē voluntatis ⁊ arguo ſic. ſi deꝰ ⁊c̄.
tūc talis actꝰ volūtatis ſimul ꝓducereť a deo ⁊
a volūtate. aut igiť ſm̄ ſe totū ab vtroqꝫ aut ꝑ=
tim a deo et partim a volūtate.ſi primo modo:
igitur vnꝰ effectus ſm̄ ꝙ vnus ſimul ꝓducereť
a duobus agentibus immediate contra cōmen=
tatorem.7° metha.cōmēto.30.⁊ pluribus alijs
locis. itē tunc altera cauſa ſuperflueret.probať
ꝯñ̄a qꝛ nō plus due facerent ꝙ̄ vna.qꝛ totꝰ actꝰ
ſcđm ſe totum fit ab vtraqꝫ.nec illa duo coniun=
cta plus faciunt ꝙ̄ alterum illorū ꝑ ſe.ergo alte=
ra illaꝝ ſuꝑfluit. fruſtra enī fit ꝑ plura quod po=
teſt fieri per pauciora.ſi ſecūdo modo:ſequiť ꝓ
poſitū. qꝛ aliq̇d illiꝰ effectꝰ eſt ꝓductū a creaťa
et nō a deo. ¶2° ſic.qꝛ tūc aut volūtas pōt illū
actū ꝓducere đo nō ꝯcurrēte aut nō.ſi deť ꝑmū
heť ꝓpoſitū.ſi ſcđꝫ:tūc qlꝫ effectꝰ req̇reret pōaꝫ
infinitā ad eiꝰ ꝓductiōeꝫ.et ꝑ ꝯñs cuiuſlꝫ effectꝰ

productio eēt infinite difficultatꝭ. ꝯñs ē falſū qꝛ tūc nulliꝰ effectꝰ ꝓductio foret maioris difficultatꝭ ꝙ̄ alteriꝰ. ſi dicaꝶ negādo ꝯſequētiā qꝛ eſto ꝙ ad cuiuſlibet effectus ꝓductionē requiraꝶ potētia infinita: nō tñ ſequiꝶ ꝙ ꝓductio illius actus ſit infinite difficultatis: qꝛ illa potentia infinita nō agit niſi finite in illius ꝓductione: contra. Si deus nō ageret niſi finite. igiꝶ talis actio finita a potētia finita poſſet ꝓduci. creet igiꝶ deus talē potētiā finitam i aliq̄ creatura q̄ ſimul coopereꝶ volūtati equaliꝶ ſicut deus coopabaꝶ. igiꝶ ſequitur ꝙ deducta omni actione dei pro tūc illa creatura produceret illum actum.

Quantū ad articulū tertiū ꝑmo notandū eſt ꝙ creatio actiue ſumpta: duo ĩpoꝛtat. vnū de ꝑncipali ſignificato .ſ. diuinā opationē q̄ eſt realr ipſa dei eēntia. aliud ex cōnotato. ſ. relationē rationis ad creaturā. quantū ad pꝛimū creatio conuenit deo ab eterno: ſꝫ quantū ad ſecundū creatio nō cōuenit deo niſi ex tpe quo creatura i eſſe producta fuit. nā ex tūc in creatura ē relatio realis ad deū creantē. quā relationē intellectus apprehēdens: cointelligit quendā rōnis reſpectū dei ad creaturā inquātū cōcipit deū vt terminū relatiōis realis creature ad ipſū ⁊ per cōſequēs vt coꝛrelatiuū. coꝛrelatiui autē: ſemp eſt aliqua relatio ſaltē rōnis ad ſuū coꝛrelatiuū. ipſa autē diuina opatio quā creationē actiuā dicimus: nō eſt aliqua exterioꝛ actio ſ; eſt opatio interioꝛ ſcꝫ intelligere ⁊ velle. nā et cuiuſlibet artificis actio interioꝛ eſt ipa operis itellectio ſiue cogitatio et volūtatis actꝰ. ipſa igꝛ dei pſcientia ⁊ voluntatꝭ beneplacitū de rebus creādis: eſt in deo actiua creatio quantū ad id qͦd creatio impoꝛtat abſolute ⁊ de ꝑncipali ſignificato. vñ qꝛ dei preſcientia ⁊ volūtatis bñplacitum ſunt in deo ab etno: ſequiꝶ ꝙ creatio actio quātū ad ꝑncipale ſignificatū: deo cōueniat ab etno. Nec ꝙ̄ exigitur vt q̄dam dicūt alia actio ex pte dei quā vocant executiuā ad producendū res in eſſe ex tpe. nam ipſa eterna dei prouidētia ⁊ volūtatis eternū beneplacitum: eſt actio ſufficiēs et efficax ad ponēdū res in eſſe ſuis tpibus. iuxta illud ꝓphe. oīa quecū ꝙ̄ voluit dñs fecit in celo ⁊ in terra ⁊c̄. ꝓbatur illud. qꝛ ipſa eterna dei actio. ſ. eius ꝓuidētia et voluntatis bñplacitum nō ſolum eſt ab eterno de rebus creādis: ſꝫ etiā de tpe ⁊ loco et de omnibus rerū ⁊ productiōis earum cōditiōibus. ab etno ſiquidē voluit ⁊ preoꝛdinauit deus tali tpe ⁊ tali loco et ſm oēs alias circūſtantias has ⁊ illas res creare. vñ ipſo tpe ꝑoꝛdinato adueniente: per ipm velle ⁊ imperiū diuinū qͦd ab eterno ſemp manet: res iſte ⁊ ille producunꝶ in eſſe ſuis locis ſingule ⁊ cū reliquis oibus circūſtātijs ſm ꝙ ab etno pfinitū ⁊ ꝓuiſū fuit a deo: nulla alia actione executiua ad id requiſita. vñ. S. Tho. ď pō. q. 3. arti. 15. c. ait. per hoc igꝛ deꝰ agit quicquid extra ſe agit ꝙ intelligit et vult. ipſa nāꝙ̄ eterna dei prouidētia et voluntatis prefinitio ſemp eadē manens tota ſimul et perfecta: exequiꝶ vt ita loquar ſuis tēpoꝛibus ⁊ locis cūctos effectus ab etno ꝓuiſos. ita vt ipſa eadem diuina actio: ſit ab etno rerū diſpoſitiua ac ꝑoꝛdinatiua: et in tpe executiua. Accipiūꝶ iſta ex dictis. S. Tho. in hac. di. q. pª ar. 5°. ad. 11m. Et cō tra. gen. li. 2° ca. 35. Et de pō. q. 5. ar. 3°. ad. 6m

Uerū eſt tñ ꝙ nomē creationis actiue tā ex vſu loquentiū ꝙ̄ a pꝛima ſui impoſitione cū pꝛicipali ſignificato: cōnotat reſpectū ad creaturā. et qꝛ huiuſcemodi reſpectus eſſe nō poteſt creatura nō exñte eo ꝙ inſurgit ex reali reſpectu creature ad deum: ideo nomen creationis non attribuitur deo ſimpliciter niſi ex tempoꝛe ꝙ̄uis res per ipſum nomen pꝛincipaliter ſignificata ſcilicet diuina operatio conueniat deo ab eterno. vnde non dicitur deus rerum creatoꝛ aut creare res ab eterno: ſed ex tempoꝛe. ¶ Sed contra dicta obijci poteſt. Quia res per nomē creationis pncipaliter ſignificata eſt diuina actio vt premiſſū eſt. ſed omnis actio infert ex ſe paſſionem vt inquit auctoꝛ ſex pꝛincipioꝛum. cum igitur creatio paſſio ab eterno non fuerit ſed ex tempoꝛe: ſequi videtur ꝙ creatio actio etiam quantum ad pꝛicipale ſignificatum deo non cōueniat ab eterno ſed ſolum ex tempoꝛe quo ſcilicet creatura ꝓducta fuit in eſſe. ¶ Sed ad hoc reſpōdeꝶ ꝙ minoꝛ propoſitio nō eſt vniuerſaliter vera. ſolum enim veritatem habet de actione tranſeunte q̄ vt philoſophus dicit. 9° methaphiſice terminatur ad aliquid operatum vel actum quod pati dicitur aut tranſmutari. non autem verificatur de actione imanente que ſicut philoſophus ibidem dicit nō habet aliquid actum vel operatū ad quod terminetur propter hoc enim imanēs appellatur. ſicut autem huiuſcemodi actio non eſt circa aliquid actum vel operatum aut factū: ita nec infert vere ⁊ realiter ex ſe paſſionē. actio autem diuina per nomen creationis in recto et pꝛincipaliter ſignificata: ē actio imanens nō trāſiens neceſſario. ſ. velle diuinum et intelligere. ⁊ iō non neceſſario ꝙ̄diu eſt: paſſionē ex ſe infert.

Si autem quis dicat ꝙ licet nõ omnis actio inferat realiter ex ſe paſſionẽ: ſaltẽ illam infert grãmaticaliter. nã etiã de imanẽtibus actionibus id verũ eſt. ſequitur enĩ ſi intellectus intelligit et voluntas vult vel amat: ꝙ aliquid ſit intellectũ volitum et amatum. Simili ergo modo ſequitur videtur ꝙ actio dei per creationem principaliter deſignata ſaltim grãmaticaliter: inferat ex ſe paſſionẽ et ita vel nõ cõueniat deo ab eterno: vel ſi ab eterno deo conuenit: creatio paſſio cõueniet creature ab eterno. et cũ hoc ſit falſum et cõtra fidẽ: videtur ꝙ et illud ex quo ſequitur. ¶ Dicẽdũ ad hãc obiectionem ꝙ etiã grãmaticaliter loquẽdo nõ eſt vniuerſaliter verũ ꝙ omnis actio inferat ex ſe paſſionẽ. ſed illud verificatur de actione exercita. i. deſignata per modũ fluxus qualis eſt actio ſignificata per verbũ: nõ de actione ſignificata per modũ forme vel habitus quieſcentis et in ſubiecto manẽtis quẽadmodum ſignificatur per nomẽ creationis. licet enĩ creationis nomẽ deſcendat a verbo creare et videatur rẽ verbi ſignificare: aliũ tñ habet modũ ſignificãdi quam verbum. Verbũ enĩ creare ſignificat rẽ ſuã per modũ actus fluẽtis et tanquam in fieri. nomẽ aũt creatiõis ſignificat eandẽ rẽ verbi per modũ forme imanẽtis et nõ a ſubiecto fluẽtis. vnde quia actus fluẽs aut ſignificatus per modũ fieri reſpicit terminũ ad quẽ. ſ. paſſum vel actũ et ab eo ſpecificatur: ideo actus fluens et in fieri denominatus: ſemper infert ex ſe paſſionẽ in termino circa quẽ eſt. forma aũt ſignificata per modum quieſcẽtis et manẽtis: reſpicit principaliter ſubiectum in quo eſt: nõ terminũ quãtũ eſt ex ſuo modo ſignificãdi. ideo ex vi denominationis ſequitur cõditionem ſubiecti: nõ termini neque termino ſemper infert paſſionẽ. quia igitur creatio actiue dicta ſignificatur per modũ forme manẽtis in deo nõ per modũ fluxus et in fieri: ideo quantum ad principale ſignificatũ deo attribuitur ab eterno ſicut et deus eſt eternus neque infert neceſſario creationẽ paſſionẽ. creare aũt quia ſignificat per modũ fieri et ſicut actus fluẽs ac tẽdẽs in creaturã: nõ cõſueuit attribui deo niſi ex tpe. vñ nõ dicimus ꝙ deus eſt creator aut ꝙ deus creat ab eterno ſed ex tpe. eo ꝙ ſic dictũ ẽ actio ſignificata per verbum: quia ſignificatur per modum fluxus et in fieri et vt tẽdit in paſſum: infert ex ſe paſſionẽ. Nec fit inſtantia de hoc nomine verbali creator et de participio creans. nã licet habeãt modũ ſignificãdi nominis: ſignificãt tñ in ſubiecto actum creãdi exercitũ et tanquam fluẽtem ſaltẽ ex vſu doctorum etiã antiquorum. et idẽ huiuſmodi nomina nõ cõſueuerunt dici ab eterno de deo ſed ex tempore. vnde creator et creãs et huiuſmodi nomina: non ſunt impoſita deo a potentia creandi ſed ab actu creandi.

¶ Secundo Notãdũ ẽ ꝙ eſt differẽtia inter agẽs voluntariũ et agẽs nãle. nã agẽs nãle agit ſm formã per quã eſt et idẽ agit ſm ꝙ ẽ et per cõſequens ſemper agit quãdiu eſt ſi ſit agẽs ſufficiẽs et efficax. et inde ẽ ꝙ ad eẽ agẽtis nãlis niſi impediatur: ſequitur oportet effectũ. Agens aũt volũtariũ agit non ſm ꝙ eſt: ſed ſm ꝙ vult et ſm determinationẽ itellectus et imperiũ volũtatis. Et rõ differẽtie ẽ, put. S. T. notat prima pte. q. 46 ar. primo ad. 9m. et. 10m. Et de põ dei. q. 3a ar. 15o ad 18m et. ar. 17o ad. 6m. quia omnis effectus ſequitur ex actiõe ſm exigẽtiã forme que eſt principiũ actionis. In agẽtibus aũt nãlibus principiũ actionis quod eſt nã eſt determinatũ ad ſuũ effectũ. vñ ſi ſit efficax et non impeditũ: poſita actione ponitur effectus. In agentibus vero per volũtatẽ ipſa rei fiẽde cõceptio et volũtatis determinatio: eſt principiũ actionis. et idẽ effectus agẽtis per volũtatẽ: nõ neceſſario ſequitur poſita actiõe niſi ſm ꝙ cõceptũ et diffinitũ eſt ab ipſo agẽte. determinatio aũt volũtatis et cõceptio intellectus nõ ſolũ ẽ de re fiẽda: ſed et de loco et tpe et de omnibus eius cõditionibus et intrĩſecis et extrĩſecis. nõ enĩ artifex determinat et diſponit rẽ facere paſe: ſed et talẽ rẽ facere et tali tpe et tali loco et ſic de ſingulis rei cõditionibus que per artẽ diſponi debẽt. Ex quibus infertur ꝙ in cauſis per volũtatẽ agẽtibus: cã ſufficiẽte poſita: nõ neceſſario ſequitur ꝙ eius ponatur effectus: ſed ſequitur ꝙ effectus ponatur in eẽ ſm ꝙ agẽs vult et diſpoſuit ac ſm modum ſui imperij quantum ad locũ et tẽpus et alias effectus circũſtãtias. cũ igitur deus ſit cã volũtaria productionis rerum ſufficiẽs et efficaciſſima: ſequitur ꝙ nõ neceſſario eius effectus ponatur eternus deo exiſtẽte eterno et eius eterna actione ac puidẽtia exiſtẽte. ſed ſequitur ꝙ effectus dei ponatur quãn et vbi et quomodolibet volũtas dei diſpoſuit. De hoc. S. T. contra gẽ. libro. 2o caplo. 35.

¶ Tertio Notãdũ eſt put accipitur ex dictis. S. Tho. in hac diſtin. lec. prima ar. 2o in. c. Et prima pte. q. 45. ar. primo ad 3m. Et de põ dei. q. 3. ar. primo ad. 7m Iſta ppoſitio creatura fit ex nichilo: duplicem habet ſenſum verum. vnum ſi prepoſitio. ex. cum deſignatione ordinis quam ſemper importat: deſignet in ſuo caſuali etiam cauſam materialem: vtrũque tamen negatum. et tunc ipſa prepoſitio. ex. capitur vt incluſa ſub negatione importata per nichil et remanet negata. et eſt ſenſus. creatura fit ex nichilo. i. fit non ex aliquo ſubiecto aut ex aliqua materia. nã nichil et non aliquid: equpollet. Aliũ ſenſũ verum habet dicta propoſitio ſm ꝙ prepoſitio ex. capitur vt non incluſa ſub negatione importata per nichil ſed remanet affirmata. et tũc deſignat

ordinem tãtũmodo inter fieri creature ⁊ nichil.
et eſt ſenſus. creatura fit ex nichilo. i. fit poſt ni=
chil qm̃ prius nõ fuit ꝙ̃ fieret. huiuſmodi autem
ordo prioris ⁊ poſterioris: eſt ordo durationis
ſuppoſito queadmodũ fide tenemꝰ ꝙ creatio re=
rum nõ fuerit ab eterno. ſi aũt ab eterno fuiſſet:
prepoſitio. ex. in premiſſa locutione deſignaret
ordinẽ nature nõ durationis. Dicit̃ aũt eſſe priꝰ
natura: id quod cõuenit rei ex ſe. i. ſue nature re
licte. poſteriꝰ aũt natura: dicit̃ qꝺ cõuenit rei nõ
ex ſe ſꝫ ab alio. vnde qꝛ creatura ex ſe. i. ſibi reli-
cta habet nõ eſſe: eſſe aũt habet a deo nõ a ſe: iꝺ
non eſſe creature naturaliter prius eſt eius eſſe.
Ex p̃miſſis apparet quod aliq̇ in caſſuꝫ laborant
volẽtes inferre ex illa ꝑpoſitione. ſ. creatura fit
ex nichilo: ꝙ nichil fiat creatura ⁊ nichil vertat̃ i
creaturã: falſa imaginatione putãtes ꝙ cũ dicit̃
creatura fit ex nichilo: nichil ſit terminꝰ a q̊ crea
tionis. ex quo ſic arguũt. terminus a quo motus
vel mutationis implicat ſubiectuꝫ quod manet
idẽ ſub vtroqꝫ termino. nã cũ terminus a quo ꝓ
prie loquẽdo ſit ꝓuatio aut forma: eſſe nõ poteſt
ſine ſubiecto. rõne cuiꝰ nõ ſolũ dicimꝰ ex hoc fit
hoc vt ex aqua fit aer vel ex albo nigrũ: ſꝫ etiam
dicimꝰ ꝙ hoc fit hoc vt ꝙ aqua fit aer et albũ fit
nigrũ: ea ratione quia ſubiectũ qꝺ eſt ſub termi=
no a quo ⁊ ab illo denominat̃: fit ſub termino ad
quem. cuꝫ ergo in p̃dicta ꝓpoſitione vt dicũt ly
nichil ſit terminus a quo: ſequit̃ ꝙ ſi iſta ſit vera
ex nichilo fit creatura: iſta etiã ſit vera nichil fit
creatura ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ nichil vertat̃ in creaturã. Sꝫ
certe iſti ex duplici falſo fundamẽto ꝺcepti ſunt.
vnũ eſt ꝙ in p̃dicta propoſitione. ſ. ex nichilo fit
creatura ly nichil ſit terminus a quo creationis.
hoc aũt falſum eſt. qm̃ vt accipit̃ ex dictis. S. T.
in locis ſupra allegatis ⁊ vbicũqꝫ de hac materia
loquit̃: creatio cuꝫ nõ ſit motus aut mutatio ſed
ſimplex a deo emanatio: neqꝫ habet terminũ rea
lem a quo neqꝫ ſubiectũ ex quo ſꝫ ſolũmodo ter
minũ ad quẽ. et ꝓpter hoc in creatione nõ ẽ trã=
ſitus aut proceſſus neqꝫ proprie fieri ſed factum
eſſe. nã illa ex ratione terminoꝝ exigũt duos ter
minos a quo ⁊ in quem. Capiẽdo tamẽ abuſiue
nomen ꝓceſſus ⁊ exitus ꝓ quacũqꝫ dependẽtia
⁊ pro cauſalitate paſſiua: conſueuimus dicere ꝙ
creature exeunt ⁊ procedunt a deo: nõ quaſi int̃
deum creantẽ et creaturã ſit aliquis medius ꝓ=
ceſſus: ſed vt ſignificemus ꝙ creature a deo cau
ſantur ⁊ accipiunt eſſe. In predicta igitur ꝓpo=
ſitione. ex nichilo fit creatura: ly nichil nõ ponit̃
vt terminus a quo creationis neqꝫ tenet̃ cathe=
goreumatice: ſed tenet̃ ſyncathegoreumatice ⁊

in vi cuiuſdam negationis ſimpliciter. vt idẽ ſit
dictu nichil: quod nullũ ens vel nõ ens. vñ cum
dicitur. ex nichilo fit creatura: ſenſus eſt. creatu=
ra fit nõ ex aliquo preexiſtẽte. Aliud aũt falſum
fundamẽtuꝫ iſtorũ eſt ꝙ ꝑpoſitio ex hoc fit hoc:
ſemꝑ ⁊ vniuerſaliter inferat hãc. ſ. hoc fit hoc. qꝺ
falſum ẽ. Non enim talis cõſequentia tenet niſi
quãdo prepoſitio. ex. deſignat in eo cui apponit̃:
cauſam materialem vel conſubſtãtialem eiꝰ qꝺ
dicitur fieri q̃ ſit ſubiectũ vtriuſqꝫ termini ⁊ de q̊
vterqꝫ terminus predicetur in recto dicẽdo hoc
eſt hoc. Ubi aũt p̃poſitio. ex. ſolũ ordinẽ ꝓoris ⁊
poſterioris deſignat ⁊ nõ cauſalitatẽ: ꝯña illa nõ
tenet. vt cuꝫ dicimus ex mane fit meridies ⁊ ex
die hodierna fit craſtina aut ex die fit dies vel ex
menſe mẽſis vt ex ianuario februarius ⁊ ex pre=
terito fit futurũ. nõ enim in huiuſmodi ⁊ in ſimi-
libus: ex hoc fit hoc: infert̃ hoc fit hoc. Unde qꝛ
in premiſſa ꝑpoſitione. ſ. ex nichilo fit creatura:
prepoſitio. ex. cauſalitatẽ non deſignat ſed tãtũ
modo ordinẽ. ideo ꝑ hoc ꝙ ex nichilo fit creatu=
ra: nõ recte ⁊ vere infertur ꝙ nichil fiat creatura
aut ꝙ nichil vertatur in creaturam.

¶ **Quarto** Notãdũ eſt ꝓut ex dictꝭ
S. Tho. accipi põt ꝓma
parte. q. 104. arti. p° et. 2°. Et ꝯ gen. li. 3° ca°.
65. et. 66. Et ꝺ põ dei. q. vel mã. 5ª arti. p° ⁊. 2°
ꝙ omnis effectus a ſua cauſa depẽdet ſm̃ ꝙ eſt
eius cauſa. ita vt ſi cauſa eſt ꝑ accidẽs: effectꝰ de=
pendet ab ea ꝑ accidẽs. ſi autẽ eſt cauſa ꝑ ſe: effe
ctus ab ea depẽdet ꝑ ſe. Et pari modo ſi cauſa ẽ
q̃ꝫm ad fieri: effectus depẽdet ab illa q̃ꝫm ad fieri.
ſi eſt cauſa q̃ꝫm ad eſſe: effectus depẽdet ab ea ſꝫ
ſuum eſſe. Sicut aũt effectũ depẽdere a cã ſꝫ fie
ri: eſt fieri eius ab illa cauſari ita vt ceſſante eius
actione: fieri effectus ceſſaret: ita effectũ depen=
dere a cauſa q̃ꝫm ad eſſe: eſt eſſe ipſius ab illa cau
ſari: ita ꝙ ſine ipſius cauſe virtute aut influxu: eẽ
effectus nõ poſſet ſtare. eſſe aũt cuiuſlibet creatu
re ꝑ ſe ⁊ ſimpliciter depẽdet a deo. Tum qꝛ eſt q̄
dam diuini eſſe participatio et ſimilitudo quaſi
ꝺfluxa. deꝰ ſiqdẽ ſolus ẽ ꝑ ſuã eẽntiã ipm̃ eẽ. crea
tura ãt nõ ẽ ꝑ ſuã eẽntiã ipm̃ eẽ alias nõ poſſꝫ nõ
eẽ. hẽt ḡ eẽ participatũ a ꝺo. naꝫ om̃e qꝺ ẽ tale ꝑ
participationem: depẽdet ab eo qꝺ eſt ꝑ eſſẽtiaꝫ
tale. Tũ etiã quia eẽ creature ꝯſequit̃ ꝑ ſe ⁊ ime
diate formã ipſius tãqꝫ eiꝰ effectꝰ formal' ⁊ ꝑ ꝯñs
ab illa ꝑ ſe depẽdet ita vt ſine illa cõſiſtere non
poſſꝫ. nõ eni effectꝰ formalis mãere põt ſine ſua
cã formali. Ex q̊ ſeq̇t̃ ꝙ illꝺ qꝺ ẽ cã ꝑ ſe ⁊ ſimplr̃
forme rei: eſt cauſa ꝑ ſe ⁊ ſimplr̃ ipſius eſſe quod
a forma dependet. vnde cũ deus ſit cauſa ſimpli

titer ⁊ ꝑ ſe om̄is forme create:ſequit̃ ꝙ ſit cā ſim=
pliciter ⁊ ꝑ ſe ipſius eſſe rei create. cū aūt oīs effe
ctus depēdeat a ſua cauſa ꝑ ſe ſm̄ ꝙ eſt eiꝰ cauſa
vt p̄miſſum eſt ita vt ſine eiꝰ v̉tute ⁊ cauſalitate
ſtare non poſſit:ſequit̃ ꝙ eſſe cuiuſlibet creature
a deo ꝑ ſe ⁊ ſimplicit̃ depēdet:ita vt ceſſante dei
cauſalitate:eſſe cuiuſlibet creature ceſſaret. Deꝰ
igit̃ eſt ꝑ ſe ⁊ ſimpliciter cauſa cōſeruatiua om̄is
creature. nā illa cauſa rei ꝯſeruatiua dicit̃:a qua
eſſe rei ꝑ ſe ⁊ ſimpliciter dependet. Neqꝫ ex hoc
ſequit̃ omnes creaturas eſſe icorruptibiles. q̄m
deꝰ ſicut in creādo res nō eſt agēs naturale qḋ.ſ.
agat ex neceſſitate nature:ſed eſt agēs volunta=
riū:ita neqꝫ in cōſeruādo res agit ex neceſſitate
nature ſicut agēs naturale:ſꝫ eſt agēs liberuꝫ ac
volūtariū: vn̄ tm̄ ꝯſeruat q̄m vult ⁊ q̄diu vult.
et inde etiā eſt ꝙ q̄n res a ſuis cōtrarijs vel alias
corrūpunt̃:nō vincit̃ dei v̉tus cōſeruatiua vt q̄=
dam deſipiūt:ſ; deo volēte ac ꝑmittēte: res que
corrūpit̃ vincit̃. nō eni deꝰ vult omnē defectum
et corruptionē reꝝ creataꝝ abijcere ⁊ impedi=
re:ne bonū totiꝰ vniuerſi impediat̃ et precipue
ordo reꝝ. deffectꝰ nāqꝫ et corruptio vniꝰ: cedit
in bonū alteriꝰ. nā corruptio vniꝰ eſt generatio
alterius ꝑ quā ſpēs cōſeruat̃ q̄ confert ad bonuꝫ
vniuerſi. vn̄ ſi omnia mala et corruptiones et de
fectus impedirētur:multa bona deeſſent vniuer
ſo. nō eni eſſet vita leonis ſi nō eſſet occiſio ani=
maliū. neqꝫ eſſet patiētia martiꝝ ſi nō eſſet per=
ſecutio tyrannoꝝ. Notat iſta. S. Tho. pª parte
q.22.ar.2°.ad.2m. Ex quibꝰ inferimꝰ de men
te. S. Tho. pª. parte.q.105.arti.5°. Et ꝯ pō dei
q.3ª.arti.7°. Et ꝯ gen.li.3°.ca.67°. Et multuꝫ
apte et diffuſe ſup p̄ma et ſcda ꝓpoſitione libri ꝺ
cauſis in cōmento. ꝙ cauſalitas dei ⁊ influentia
ſue v̉tutis attingit in rebꝰ creatis intima reruꝫ.
nā nihil intimius in rebꝰ eſt q̄ reꝝ forma ſubſtā=
tialis et eſſe. Et q2 omne agēs agit ſꝫ ꝙ eſt actu
⁊ ꝑ formā ſuā q̄ eſt p̄ncipiū agēdi:ſequit̃ ꝙ omnē
actionē agētis creati:dei v̉tus ⁊ cālitas ſeu influ
entia imediate attigat. et ꝑ ꝯn̄s ꝙ deus opet̃ in
oī opante creato nō ſolū ꝑ hoc ꝙ deꝰ rebus crea
tis formas ⁊ v̉tutes dedit q̄bus agerēt q̄n primo
eas ꝯdidit:ſ; etiā v̉tutes ip̄as ⁊ formas ꝑ cōtinu
am iſluētiā ꝯſeruādo et iteꝝ eas ꝓprijs actioni=
bꝰ aplicādo. ip̄e eni diuine v̉tutis iſluxꝰ q̄ reruꝫ
formis ac v̉tutibꝰ ⁊ ip̄arū eſſe ꝯtinuo ⁊ ſp̄ influit:
res ad ꝓprias actiones mouet ⁊ aplicat. nō.n.
rebus ſufficeret formas ⁊ v̉tutes a p̄ma ſua crea
tione vl̉ ꝯditione ꝯſeruatas hr̄e: niſi diuina v̉tꝰ
et cālitas: res ad ꝓprios motꝰ ⁊ actiōes actua=
liter moueret et aplicaret. quēadmodū licet do
labrū formā ſuā ⁊ v̉tutis accumē et cetera q̄ ad
ſui ꝯſiſtētiā ꝑtinēt habeat: niſi actuali influxu et
motione edificatoris aplicet̃ ad opꝰ:neqꝫ actio
nē ſecādi:neqꝫ ad ſtructuram edificij aliq̄d pote
rit efficere:ita ⁊ oīs creatura q̄ multo magis ē in
ſtrumētū dei opificis:nullā actionē et motū ſine
dei motione ⁊ actuali aplicatione hr̄e pōt. Rō
aūt fundamētalis q̄re omne iſtrumētū idiget ad
agēdū ꝙ actualit̃ moueat̃ ⁊ aplicet̃ ad opꝰ a pri
cipali agēte et oē agēs creatū indiget deo: aſſig=
nat̃ ꝑ. S. Tho. de pō dei. loco preallegato. q2.ſ.
omne agēs creatū et oē inſtrumētū:eſt agēs mo
tū. p̄mū nāqꝫ agēs qḋ eſt deꝰ: ē p̄ciſe mouēs non
motū. agēs aūt vel mouens motū ideo dr̄:quia
agit vel mouet ꝑ hoc ꝙ mouet̃ ab alio:ita ꝙ ſi ab
alio nō moueret̃:nō moueret aut ageret. ipſa āt
motio q̄ ab alio mouet̃:attēdit̃ in actuali aplica
tione q̄ aplicat̃ ad ꝓpriā actionē a ſuꝑiori agen
te. vn̄ iſte eſt ſpecialis modꝰ q̊ vna res ē cā actio
nis alteriꝰ:in q̊ nō intelligit̃ ꝑ ſe loquendo colla
tio aut ꝯſeruatio v̉tutis actiue ſꝫ aplicatio v̉tu=
tis habite ad actionem. quēadmodū hō ē cā inci
ſionis cultelli cui neqꝫ formā dedit neqꝫ v̉tutꝫ ac
cumē: ex hoc ip̄o ꝙ aplicat cultellū accutū ad in
cidēdū:ip̄m actualit̃ mouēdo. Qḋ aūt dictū ē p̄=
mū motorē tātūmodo eē mouēs nō motū: iſtan
tiā nō habet ex eo qḋ p̄hi dicūt ꝙ celū ē alterans
nō alteratū. q2 licet hoc verū ſit: ⁊ tn̄ eſt mouēs
motū. ita ꝙ ſi nō eſſet motum:non moueret nec
actionē haberet ſup̄ corꝑa inferiora. ꝓut. S. T.
pulchre declarat de pō dei.q.5ª.arti.7°. moueri
aūt in plus ſe habet q̄ alterari. et ideo pōt cōue
nire corporibus ſupracelestibus quibus non cō
uenit alterari. ¶ Aduertēdum tamen circa hoc
prout ex dictis. S. Tho. in locis preallegatis ac
capit̃. Et contra gen.li.3°.capi.70. ꝙ cū dicimꝰ
deum oꝑari in omni oꝑante:duplicem deo attri
buimus oꝑationē. vnam qua rerū naturas ac v̉
tutes conſeruat ⁊ eas oꝑationi vel actioni apli=
cat. et huiuſmodi operatio diuina eſt ipſa dei ꝓ=
uidentia ⁊ volūtatis velle beneplacitū ac impe
riū. et hec oꝑatio eſt ſolius dei in qua agēs crea=
tum oꝑans qḋ dicit̃ cōſeruari ⁊ ad oꝑationē ap=
plicari:nō cōmunicat niſi tm̄ patiendo et recipiē
do. Aliam oꝑationē deo attribuimꝰ.ſ. ab agente
creato oꝑante elicitā qua ſuū effectū attingit. hu
iuſmodi eni actio et elicit̃ a deo et elicit̃ ab agen
te creato. itaqꝫ actio vna realiter exn̄s:eſt tota ⁊
ſimul duratione et a deo ⁊ ab agente creato ali=
ter tamen ⁊ aliter. nam a deo eſt ſicut a primo ⁊
principali agente:a creatura vero ſicut a ſecun=
dario agente ⁊ inſtrumentali. In eo nāqꝫ ꝙ deꝰ

non ſolū dat agenti creato naturā ⁊ virtutē ad ꝓpriā actionē eliciēdā: ſed etiā ipm ⁊ eius virtutem mouet ⁊ applicat ad agēdū: dicit̃ ṗmo ⁊ ṗncipaliter ipam agētis creati actionē elicere ⁊ cauſare. Et iterū q2 conſeruādo eam ipam actionē in eſſe cū virtute ab agente creato vt ſic loq̄mur decīſa: deꝰ eſt cauſa ꝙ effectū actio attingat ⁊ ꝑficiat: ideo etiā ipſa effectꝰ attinctio ⁊ cauſalitas deo tanq̄ ṗncipali agēti attribuitur. Neq̄ ē inconueniēs vt q̇dam reputāt ꝙ eadē actio ſimul ⁊ tota ſit a duobus agentibus. ſ. a deo ⁊ a creatura cū nō ſint agētia eiuſdē ordinis: imo hoc ipm eſt generale in omni actione q̄ ꝓcedit ab agente mediāte inſtrumēto. omne enim agēs creatū: multo magis depēdet in ſua cauſalitate ⁊ ꝟtute agēdi a primo agēte quod deꝰ eſt: q̄ quodlibet inſtrumētū ſiue in naturalibus ſiue in artificialibus depēdeat a ſuo ṗncipali. Neq̄ id verū eſt dūtaxat de inſtrumēto reſpectu ṗncipalis agentis: ſed et de omni cauſa ſecūda reſpectu cauſe ṗme. ꝓut ex ṗma ⁊ ſecūda ꝓpoſitione libri d̉ cauſis habetur: dū tamē cauſe ipſe ſint eſſentialiter ordinate. Neq̄ preterea incōueniens eſt ꝙ eadē actio a deo ⁊ creatura operāte imediate ꝓcedat. eo ꝙ huiuſcemodi imediatio vtriuſq̄ nō eſt eiuſdē rationis. nā deꝰ imediate opat̃ immediatione virtutis opatiue: eo ꝙ virtꝰ agētis creati neq̄ ad actionem applicat̃ neq̄ effectū attingit niſi mediāte virtute ⁊ influētia dei. vñ. S. T. dicit i hac diſtin. lctōne ṗma arti. 4°. c. ꝙ virtus dei eſt ſicut mediū cōiungēs virtutē cauſe ſecunde cū ſuo effectu. imediatio autē qua agēs creatū dicit̃ imediate agere: eſt imediatio ſuppoſitorū agētiū. agēs eni primū dicit̃ agere mediante agēte ſcḋo. qḋ ſignificat̃ cū dicit̃ agens ṗmū aut ṗncipale ꝑ ſecundū aut ꝑ inſtrumētū agere. ſed quia imediatio virtutis eſt perfectioꝛ ⁊ intimioꝛ q̄ imediatio ſuppoſitoꝝ: ideo deꝰ dicitur intimiꝰ agere circa effectū q̄ agens creatum.

¶ **Quinto** Notāduz eſt ꝙ vt. S. T. deducit de potētia dei. q. vel mā. 5ᵃ. ar. 3°. in. c. poſſibile quod dicit̃ ſꝫ aliquā potētiam: dupliciẗ cōtingit. Uno modo ſm potētiā agētis tm̄. ſicut anteq̄ mūdus fieret poſſibile fuit mundū foꝛe: nō ſm potētiā que eſt i rebus factis ſed ſm potētiā agētis. Alio modo dr̃ poſſibile ſm potētiā que eſt in rebus factis: ſicut poſſibile eſt coꝛpus cōpoſitū ex cōtrarijs coꝛrūpi. Eodē modo impoſſibile dicit̃ ꝑ remotionem potētie agētis vel ꝑ remotionē potētie in rebus factis. Secūdū hoc igit̃ dupliciter pōt cōtingere ꝙ res aliqua nō ſit poſſibilis non eſſe. Uno modo quia ꝑ nullā potētiā agētis res ipſa pōt non eſſe. alio modo q2 in re ipſa nō eſt potētia ad nō eſſe. ṗmo modo nullū factū aut creatū eſt impoſſibile nō eſſe. eo ꝙ potētia ṗmi agētis. ſ. dei ſe extēdit ad omne illud qḋ nō implicat cōtradictionē. factū autē vel creatū aliq̄n non eſſe: cōtradictionē nō implicat. Scḋo modo aliquod factū vl̃ creatū nō eſt poſſibile nō eſſe: q̄m in eiꝰ natura nō eſt potētia ad nō eſſe. Cauſa aūt quare i natura alicuius rei eſt poſſibilitas vel potentia ad nō eſſe: eſt q2 eiꝰ mā eſt cōtrarietati ſubiecta. i. apta nata eſſe ſub ꝯtrarijs foꝛmis. nā talis foꝛmarum variatio in materia eſſe nō pōt ſine coꝛruptione rei cōpoſite vel ſimpliciẗ vel ſm q̇d. ac per hoc omnis talis res habet potētiā ad nō eſſe vl̃ ſimpliciter vel ſm q̇d. Ex quibꝰ infertur ꝙ in rebus vel nō cōpoſitis ex mā ⁊ foꝛma q̄eadmodū angeli: vel quarū mā nō eſt cōtrarietati foꝛmarū ſubiecta ſicut ſunt coꝛpa celeſtia: nō ē poſſibilitas vel potētia ad nō eſſe. vñ ⁊ huiuſcemodi res dicūtur res ꝑpetue ⁊ incoꝛruptibiles ꝑ nām: non ꝙ repugnet eaꝝ nature coꝛrūpi: nā ⁊ ꝑ potētiam alicuius agētis. ſ. dei coꝛrumpi poſſunt: ſed quia in eaꝝ nā non eſt potētia ad coꝛruptionē.

QUantuz ad articulū. 4ᵐ reſpōdendū eſt obiectionibus aduerſarioꝝ. Et q̇dē ad ṗmū Aureoli cōtra primam cōcluſionē dicit̃ ꝙ cauſa eſt relatiuū ſm dici. et ideo pōt cōſiderari vel q̄ᵐ ad id quod eſt in ſua natura ⁊ hoc eſt abſolutū: vel ſꝫ rationē cauſe ꝓut. ſ. impoꝛtat reſpectū actualē ad effectū. cū ergo dicit̃ in maioꝛi argumēti ꝙ cauſa in actu ⁊ effectus in actu ſimul ſe ponunt: ſi cauſa accipiat̃ q̄ᵐ ad id quod eſt in ſe ⁊ nō ſub rōne cauſe: ꝓpoſitio eſt falſa. ſicut apparet tam i cauſis naturalibus q̄ in artificialibꝰ quarū plures prius q̄ ſint in actu eoꝝ effectus: ſunt ipſe actu id quod ſunt in natura ſua. Si aūt cā accipiatur nō ſolū ſm id quod eſt in ſe ſed etiā ſub rōne cauſe: maioꝛ ꝓpoſitio cōcedit̃. ſed minoꝛ ē falſa capiēdo creationē actionē q̄ᵐ ad id qḋ eſt in ſe ſine reſpectu ad creaturā ſm quē modū ponit̃ in deo ab eterno. Nec valet ꝓbatio. nā maioꝛ ꝓpoſitio nō eſt vera niſi de agēte ex neceſſitate nature cuiꝰ actio nō eſt eius ſubſtātia: et cuiꝰ actio efficax: nō eſt ſuū velle ⁊ intelligere: ſꝫ alia actio media inter actū voluntatis ⁊ effectū. nō autē valet de agēte ꝑ voluntatē cuius efficax actio ē ſuū velle ⁊ intelligere ⁊ eſt eiꝰ ſubſtātia q̄le agēs eſt deus reſpectu creaturaꝝ. Sic i ſentētia reſpō

det.S.T.ad ſimile argumẽtũ in hac. di.&c. pma
arti.5° ad.11m.Et pa pte.q.46.ar.p° ad.9m. et
10m. Et de pō dei.q.3a ar.17. ad.26m et. 30m.
Itē ɔ gē.li.2° ca° 35. et de hoc ſatis dictũ eſt in
pmo notabili. Vñ reſpōſio data p arguentē bo-
na eſt nec ɔfirmat arguẽtis ,ppoſitũ imo oppo-
ſitũ.et ad eius improbationē reſpōdem⁹ quēad-
modũ reſpōdet.S.Tho.loco allegato pma par
te ⁊ ɔ gen. ꝙ ɔña valeret ſi actio dei q̄ eſt velle:
eſſet cauſa creature ẜm id qđ eſt: ꝫ non ſic eſt vt
ex ſupradictis patet: ꝫ eſt cauſa ẜm determina-
tionē intellectus diuini et impiũ volũtatis.et iõ
effectus ſeqꝛ̄ ad velle diuinũ nõ ,p inſtãti eterni
tatis in quo eſt:ꝫ ,p tpe quo mēs diuina preordi
nauit.vñ nulla ē ɔtradictio in dictis. S.T. Qđ
aũt arguens inducit ꝙ.ſ.nulla actio ſic eſt libera
ex quo poſita eſt ⁊c.nichil ɔ nos cõcludit: cũ ei⁹
effect⁹ in creatura non cõmittet eius actionē ex
natura rei. ¶Ad ɔfirmationē aũt dicim⁹ ad qſi-
tũ.ꝙ qñ effect⁹ ponit̄ i actu: nõ fit aliqđ ex parte
actionis dei vltra velle ei⁹ eternũ qđ eliciat effe
ctũ. Nec valet qđ arguēs ex hoc infert . qꝛ velle
diuinũ fuit efficax ab eterno ⁊ ſp ſed nõ ,p ſemp
ſed ,p certa menſura durationis in qua ſeqꝛ̄ effe
ctus.et ꝙ ,p tũc fuerit efficax et nõ ,p ante: nulla
alia cauſa fuit q̄ ipm met velle diuinũ qđ ab et-
no fuit đ tali effectu ,pducēdo ,p tali tpe vel du-
rationis mēſura.et ita nichil de nouo ſupuenien
te ipi velle diuino: effectus de nouo ſequut⁹ eſt.
Et p hec patet reſpōſio ad ſecũdã rõnē.dicimus
enī ꝙ velle diuinũ eternuꝫ qđ eſt diuina actio ⁊
diuina eſſentia:ē executio actiua cũ impio ,p tpe
vel durationis mēſura ,p qua eſt ipſius velle de
terminatio abſq; alia actione media.et ita ceſſat
,pceſſus arguẽtis.vnde executio vel actio execu
tiua ,p tpe pfinito:nõ dicit aliqđ reale ſupra diui
nũ velle eternũ:ꝫ ſolũ reſpectum rõnis ad effe-
ctum. ¶Ad.3am rõnē dicitur ꝙ diuiſio eſt inſuffi
ciēs.eſt enī aliud mēbruꝫ diuiſionis qđ arguens
ommiſit.qꝛ.ſ.illud velle eternũ nõ ex nã rei ꝫ ſui
beneplacito:ſe determinat ab eterno ad talē ,p-
ductionē . vñ ⁊ põt eſſe in deo oppoſitũ velle lo-
quendo in ſenſu diuiſo q̄m eſt ex natura ſui ⁊ ex
natura effect⁹.ſuppoſita tñ determinatione diui-
ne volũtatis:non põt eſſe in deo oppoſitũ velle.
hoc aũt impoſſibile: nõ arguit neceſſitatē abſo-
lutam aut naturalē diuini velle: ꝫ neceſſitatem
dũtaxat cõditionatã ex ſuppoſitione.Et cũ argu
ens dicit ꝙ quicquid potuit ab eterno eē in deo
nũc eſt in eo:cõcedim⁹.cũ aũt ex hoc infert ergo
oppoſita velle nũc ſunt in deo : negat̄ ɔña ſi argu
ens loquat̄ de ipſa actione volitionis que vna
tãtũmodo eſt ab eterno neq; alia vnq; eſſe po-
tuit in deo. Si autē loquat̄ de oppoſito reſpectu
rationis a quo ipſa volitio vocat̄ oppoſita: appel
latione extrinſeca tanq; ex cõnotato:negat̄ itez
ɔña loquēdo de reali exiſtẽtia in deo.qm̄ reſpe-
ctus rõnis nõ exiſtit in deo realiter ꝫ obiectiue
tm̄.ſ.ſicut cognitũ in cognoſcēte . p quē modum
multa oppoſita ⁊ etiã mala ⁊ peccata ſine vllo in
cõueniēte dicũtur eſſe in deo . ¶Ad. 4am patet
reſpōſio ex dictis in pmo notabili.argumẽtũ aũt
,pcedit ex duob⁹ falſe ſuppoſitis. Vnũ eſt ꝙ vel-
le diuinũ:ab eterno ſit creatio actio.i. actio q̄ ſit
creatio.hoc aũt falſum ē . nã licet velle diuinum
ab eterno fuerit actio dei:nõ tamē ab eterno fu-
it actio q̄ eſt creatio q̄m ad totũ qđ nomē crea-
tionis includit.ſicut enī de⁹ nõ fuit creator ab et
no:ita neq; actio ei⁹ ,ppie loquēdo fuit ab eter
no creatio:ꝫ tũc qñ creatura ,pducta eſt.qm̄ tũc
incepit reſpect⁹ rationis diuine actiõis ad crea-
turã. q̄ reſpect⁹ importat̄ p nomē creationis ,p-
ut dictũ fuit in pmo notabili.qui tñ nõ importa-
tur p actionē diuinaꝫ ẜm ſe. vñ ⁊ vbi aliqñ ſupra
diximus creationē actiuã eſſe in deo ab eterno:
ſtati adiũximus đterminationē hãc.ſ. q̄m ad pn
cipale ei⁹ ſignificatũ. nã ẜm totuꝫ qđ importat:
nõ ab eterno ſed ex tpe deo cõuenit. Scđm ſup-
poſitũ quod arguēs aſſumit eſt ꝙ nos dicamus
deũ ab eterno ,pducere: cũ tamē nichil ab eter-
no ,pductũ ſit.hoc aũt falſum ē ⁊ falſe nobis im-
põit ,put ex fine pmi notabilis patet. ¶Ad. 5am
dicit̄ pmo ꝙ maior ,ppoſitio non eſt vniuerſalit̄
vera ſicut patet in relatiuis tertij modi.reſpect⁹
enim ſciẽtie ⁊ ſcibilis: ſimul intelligũtur nec vnũ
poteſt intelligi ſine alio:⁊ tamen reſpectus ſcien
tie ad ſcibile: habet eſſe in rerum natura cum ſit
realis:nõ aũt reſpect⁹ ſcibilis ad ſciẽtiam cuꝫ ſit
tm̄ rationis . et idē eſt de relationib⁹ pñtis ad
pteritũ vel futurũ ⁊ ecõuerſo. Dicit̄ 2° ꝙ minor
argumẽti eſt falſa ſi vniuerſalit̄ accipiat̄ ,put eaꝫ
arguēs capit.nõ enī veritatē habet de actiõe im
manẽte ⁊ q̄ eſt ipſa agẽtis ſubſtãtia qualis eſt a-
ctio dei. Quomodo aũt actio inferat ex ſe paſſio
nē ⁊ quomodo non: dictum eſt in pmo notabili.
¶Ad. 6am qcqđ ſit de maiori ,ppoſitione nã nõ
eſt abſolute ⁊ vniuerſaliter vera: ⁊ tñ minor pro
poſitio ad ſenſum arguẽtis eſt falſa.nec eſt ſimile
de actione ignis aut alteri⁹ agẽtis naturalis. nã
huiuſmodi actiones nõ ſunt ſine motu aut mu-
tatione: cui⁹ rõne habẽt ꝙ ſint in paſſo ⁊ ſint ei⁹
pfectio.et de his intelligit̄ auctoritas phi ab ar-
guẽte inducta. actio aũt dei eſt ſine motu ⁊ mu-
tatione.et ideo nõ eſt formalit̄ in acto ſeu paſſo

nec eius ꝑfectio eſt: ſꝫ eſt in deo ⁊ ē eiꝰ ſbã. Et ac
cipit̃ iſta rñſio ex dictis. S. T. ꝯ gen. li. 2° ca° 16
¶ Ad. 7am patet reſpõſio ꝑ ea q̃ dicta ſunt in pri
mo notabili ⁊ in reſpõſione. ad. 4am ¶ Ad. 8am.
negat̃ minor. et ad eiꝰ ꝓbationē negat̃ ꝯña. nã
licet oꝑatio diuina executiua ꝓductionis rerum
fuerit ab eterno in deo: nõ tñ fuit executiua ꝓ ſē=
per: ſ; ꝓ tũc qñ res in eſſe ꝓdierũt. multũ eni re=
fert dicere aliquã potẽtiã ſemꝑ eſſe executiuã: ⁊
dicere illã eſſe executiuã pro ſemꝑ. quẽadmodũ
de catulo ante nouē dies dici põt ꝙ habet potē=
tiã viſiuã: ⁊ tñ nõ dr̃ ꝙ habeat potẽtiã viſiuã pro
tunc. ¶ Ad. 9am dr̃ ad maiorē ꝙ q̃uis in q̇buſdã
habeat veritatē: nõ tñ eſt vera in deo nec ĩ actio
nibus imanẽtibus. Et ď hoc dictũ eſt latiꝰ in reſ=
põſione ad p̓am. Ex q̇bꝰ patet reſpõſio ad. 10am.
¶ Ad. 11am cõcedit̃ aſſumptũ de actione executi
ua dei. ſꝫ ex illo nõ ſequit̃ ꝙ q̃diu ipa eſt: ponat̃
effectꝰ in actu. qꝛ nõ eſt executiua ꝓ ſemꝑ: ſ; pro
certa mẽſura durationis ꝓut dictũ eſt in reſpon
ſione ad. 8am. ¶ Ad. 12am dicit̃ ꝙ minor eſt falſa
licet eni velle diuinũ ſit actio manẽs in deo agē=
te ſicut in ſubiecto: nõ ideo nõ eſt trãſiẽs ⁊ ꝓdu=
ctiua. nã vt deductuꝫ fuit. li. p̓°. di. 27. q. p̓a in p̓°
notabili. differẽtia inter actionē imanentē ⁊ trã=
ſeuntē: nõ accipit̃ ex ꝑte ſubiecti: ſ; ex parte ter=
mini vl̓ obiecti circa qď eſt. illa eni dicit̃ actio trã
ſiens: q̃ habet aliq̇d factũ aut ꝓductũ vel q̊mo=
dolibet actũ ad qď terminat̃ ⁊ circa qď eſt. ima=
nẽs aũt actio eſt q̃ illud nõ habet nec aliũ finem
aut terminũ habet q̃ꝫ ſeipaꝫ. ⁊ hãc differẽtiã aſſig
nat phs. 9° methaphiſice. ¶ Ad. 13am negat̃ aſ=
ſumptũ. nõ eni iſti termini velle ⁊ facere ſibiĩui=
cē repugnãt ex rõnibꝰ formalibus. imo nõ ſolum
in deo: ſꝫ ⁊ in angelis aliqñ velle eſt facere. nõ. n.
angeli mouẽtes orbes: alia media actione int̃ ip
ſoꝝ velle ⁊ celos motos: illos mouẽt. ſꝫ eoꝝ mo
uere: ē intelligere ⁊ velle. vñ ⁊ mouere dicũtur ꝑ
impiũ ꝓut. S. Tho. dicit opuſculo. 11° in reſpon
ſis ad. 36. arti. ad lectorē venetuꝫ. Et ꝑ iſta pa=
tet reſpõſio ad. 14am q̃ ꝓcedit ex eodē falſo aſ=
ſumpto. ſ. ꝙ velle et facere ſint oppoſita ex termi
nis. falſum etiã eſt ꝙ volitio ſit oꝑatio de gene=
re qualitatis etiã qñ eſt actio imanens. Per hec
etiã patet rñſio ad. 15am nã ꝓcedit ex eodē falſo
fundamẽto. ſ. ꝙ velle aut imꝑare ⁊ exequi: diſtin
guant̃ formaliter ex terminis qď eſt falſuꝫ ſi vni
uerſaliter capiat̃. videt̃ aũt arguẽs decipi volẽs
iudicare de volitione diuina quẽadmodum ⁊ de
nr̃a ac ꝑ hoc ꝙ ſicut velle nr̃m nõ eſt ꝑ ſeipm̃ effi
cax ad aliquid in rē exteriorē agendum ſine alia
media actione elicita a potẽtia executiua que eſt
potencia volitiua: ita ⁊ velle diuinum non eſſet
efficax ad ꝓducẽdũ vel agẽdũ aliq̇d circa crea=
turas ſine alia actione media executiua q̃ ima=
ginatio falſa ⁊ rudis eſt ꝓut ex p̓mo notabili ma
nifeſtũ eſt. ¶ Ad argumẽta Gregorij cõtra ean=
dē ꝯcluſionē. Ad p̓mũ cõcedimꝰ maiorē capiẽdo
principiũ ⁊ diſtinctionē vniformiter. ita vt illud
qď eſt p̓ncipiũ realiter: ſit entitas diſtincta reali=
ter. et qď eſt p̓ncipiũ ſm̃ rõnem tm̃: ſit entitas di
ſtincta ſolũ ſꝫ rõnem. tũc ad minorē dicimus ꝙ
eſt vera loquẽdo de p̓ncipio ſm̃ rõnem tm̃. ē tñ
falſa capiẽdo p̓ncipiũ realit̃. nec valet ꝓbatio ꝓ
pter magnã diſſimilitudinē inter potẽtiã creati=
uã ad creationē q̃ nec eſt motus nec cuꝫ motu: ⁊
inter potẽtiã trãſmutatiuã ad trãſmutationeꝫ q̃
vel ſemꝑ eſt motus vel nõ ē ſine motu. Et accipi
tur iſta reſpõſio ex reſpõſione. S. Tho. ad ſimi=
le argumẽtũ ď põ dei. q. p̓a arti. p̓° ad p̓m. Et p̓°.
li. ſentẽtiaꝝ. di. 42. q. pa ar. p̓° ad. 14m. Et pri=
ma ꝑte. q. 25. ar. p̓° ad. 3m. ¶ Ad. 2m negat̃ mi=
nor loquẽdo de creatione q̃ꝫm ad p̓ncipale ſigni
ficatũ qď eſt ipſa actio dei. et ad dictũ Damaſce
ni reſpõdet̃ ꝙ accipit creationē nõ ſolũ ꝓ prin=
cipali ſignificato: ſꝫ ꝓut icludit reſpectũ ad crea
turas ex cõnotato. in qua acceptione creatio nõ
eſt coeterna deo. ¶ Ad argumẽta ꝯ. 2am ꝯcluſio
nē. Ad p̓mũ reſpõdet. S. Tho. in hac. di. l̓c. p̓ma
ar. 2° ad. 5m. Et p̓ma ꝑte. q. 45. arti. 3° ad. 2m.
Et de põ dei. q. 3a ar. 3° ad. 2m. ꝙ cũ creatio paſ
ſiua ſit q̃dã relatio in creatura ad deũ ⁊ nõ ſit ali
q̇d ſubſiſtẽs: nõ ꝓprie creat̃ ſicut neqꝫ ꝓprie eſt
creatura: ſꝫ cõcreat̃ ipſi rei ſubſiſtẽti. ⁊ ideo nõ a=
lia creatione ꝯcreat̃ q̃ꝫ ſeipa q̃ creatura ſubſiſtẽs
creat̃. qm̃ relatio nõ alia relatione reffert̃ q̃ꝫ ſeip
ſa. nec ē ſimile de angelo q̇ eſt res ſubſiſtẽs ⁊ ē ꝓ=
prie creatura: ⁊ ď eiꝰ creatione q̃ nec ꝓprie ē crea
tura nec eius ꝓp̓e eſt creatio. ꝓpt̃ qď ratio cogit
ꝙ angelus creet̃ creatione a ſe diſticta nõ autem
creatio. ⁊ ꝑ hec patet reſpõſio ad cõfirmationē.
¶ Ad. 2m dr̃ ꝙ maior ꝓpoſitio habet veritateꝫ
niſi qñ ad idẽtitatē numeralē talis rei facit de ꝑ
ſe certa ⁊ determinata mẽſura tp̄is vel duratio=
nis p̄terita: quã redire implicat ꝯdictionē q̃ po=
tentie diuine nõ ſubiacet. vñ qꝛ creatio ex forma
li rõne importat nouitatē eſſendi rei create: im=
plicat de ꝑ ſe p̓muꝫ ⁊ nouũ inſtans quo ipſa res
creata habuit eſſe: ac ꝑ hoc req̇ritur ad eiꝰ vni=
tatem numeralē ꝙ tũc p̓mo res incipiat eſſe: qñ
creatio in ea ſit ita ꝙ ante eſſe nõ habuerit. cum
autem re iã exiſtẽte nõ ſit poſſibile ꝙ de nouo ac
quirat illud idē eſſe q̊ dicitur p̄exiſtere: alias im=
plicaret ꝯdictoria: ſequit̃ ꝙ re prius creata iam

exiſtente: de⁹ nō pōt creationē eius anichilatā iterū eandez numero reparare in ipſa re creata. alias ſequeret̃ cōtradictoria eſſe vera. ſ. rem creatā p̄us exiſtere ante ſuā creationē ⁊ nō p̄us exiſtere. Accipit̃ reſpōſio iſta ex dictis. S. Tho. 4° q̄libet. ar. 5°. ¶ Ad. 3m. capim⁹ ſcd̄m mēbrū diuiſionis. ſ. ꝙ de⁹ nō pōt creare aliquā rē abſq; creatione ab illa re diſtīcta. et ad huius improbationē: negat̃ aſſumptū. imo creatio paſſiue dicta ē accidēs p ſe ⁊ nāliter ꝯñs rē creatā ⁊ ſine q̄ creari a deo nō pōt, put. S. Tho. expreſſe dicit. pa pte. q. 44. ar. p° ad. pm. Et de pō dei. q. 7. ar. 9. ad 5m. Et. 7° quolibet. ar. 10. ad. 4m. vñ falſum eſt aſſumptū arguētis ꝙ. ſ. deus pōt rem facere aut creare ſine quocūq; accidēte. et ad auctoritatez Auguſtini dr̃ ꝙ Auguſtin⁹ loquit̃ de qualitatib⁹ q̄ ſunt res abſolute nō de relationibus depēdentie que p ſe ⁊ nāliter conſequūt̃ effect⁹. ¶ Ad ea q̄. 3° loco arguit̃ ꝯ eandē ꝯcluſionē. Ad p̄mū patet reſpōſio ex r̄nſione ad p̄mū cōtra ſcdam ꝯcluſionē. idē eni dici debet de creatione creationis ⁊ de cōſeruatione cōſeruatiōis q2 vtraq; ē formaliter relatio. ¶ Ad. 2m reſpōdet̃ ſicut reſpondet S. T. ad ſimile argumētū de veritate. q. 27. ar. p̄mo ad. 3m ⁊ ad. 10m. ꝙ deus creat in nobis eſſe nāle p creationē nulla cauſa agēte mediāte: ſ3 tñ mediāte aliqua cauſa formali. ita in ꝓpoſito dicim⁹ ꝙ de⁹ ad cōſeruandū quācūq; rē: nullo alio indiget a ſe tanq; agēte: indiget tñ alio a ſe tāq; formali cauſa aut etiā materiali ſi res ſit materialis. ꝯſeruatio aūt cauſa formalis ē ꝙ res cōſeruetur: nō agēs. vñ argumētū nō eſt ad ꝓpoſitum. ¶ Ad. 3m dicitur falſum eē qd̄ arguēs ſcd̄o ſupponit. nā licet inceptio aut nouitas ipſius eſſe imaginis in ſpeculo ꝯſiderata inquātū implicat negationē exiſtētie imaginis: ante inſtās inceptionis habeat rōnem formalē generationis nō conſeruationis capiēdo cōſeruationē, put ſupponit preexiſtentiā rei cōſeruate: cōſiderando tamen ꝙ imago corpis in ſpeculo in p̄mo inſtāti ſui eſſe exiſtit ⁊ in eſſe manutenet̃: vere dicit̃ ꝙ imago in p̄mo inſtāti ſui eſſe ꝯſeruat̃ in ſpeculo. Vñ ſciendū ē ꝙ ꝯſeruatio paſſiue ſumpta: duo importat. vnū abſolutū. ſ. ipſius eſſe influxum ⁊ manutentionē paſſiuā. aliud implicat relatiuū. ſ. cōtinuationē ipſius eſſe rei p̄us exiſtētis. licet autem i p̄mo inſtāti ipſius eſſe rei non ſit conſeruatio prout dicit continuationem eſſe p̄exiſtente: ſ̄m quā rationem differt formaliter a creatione: eſt tamen in ipſo primo inſtanti conſeruatio q̄m ad ipſius eſſe manutentionem ⁊ influxum a deo. Vñ arguens videt̃ decipi i ſuo ꝓceſſu putās ꝙ creatio rei ⁊ eius conſeruatio intātum diſtant ab inuicē: ꝙ nullo modo ſe compatiantur ſimul in eodem ſubiecto quod falſum eſt: niſi eni in primo inſtanti creationis vel generationis rei res conſeruaretur a deo: in ipſo eodē inſtanti res deſineret eſſe iuxta ſentētiam Auguſtini. 4. ſup gene. ad lr̃am. et p ꝯñs in eodē inſtāti res ſimul eſſet ⁊ non eſſet. vñ argumētum eſt nullū cum ꝓcedat ex falſo ſuppoſito. ¶ Ad argumēta Scoti contra eandē cōcluſionē. Ad primū dicitur ꝙ minor eſt falſa. nam ſicut eſſe ⁊ fieri nō cōuenit vniformit creature: quia reb⁹ ſubſiſtētibus conuenit ꝓprie: reb⁹ aūt non ſubſiſtentib⁹ non cōuenit ꝓprie ⁊ per ſe ſ3 quia rebus ſubſiſtentibus inſunt: ita ⁊ relatio depēdentie ad deū q̄ conſequit̃ naturaliter ad eſſe ⁊ fieri rex: non ꝓprie conuenit niſi rebus ſubſiſtentibus. alijs autē īproprie ⁊ ex conſequenti. Relatio aūt dependentie creature ad deū non eſt res ſubſiſtens ſ3 eſt accidēs creature. ⁊ ideo ſicut nō ꝓprie fit aut eſt: ita nec proprie ⁊ ſ̄m ſe habet relationis dependētiā ad deum. ſicut nec ꝓprie eſt creatura: ſ3 aliquid creature concreatū. Unde. S. Tho. de pō dei. q. 3a. arti. 3° ad. 7m. dicit ꝙ relatio creationis eſt creata: nō principaliter ſ3 ſecundario ⁊ ſicut qd̄ concreatum: patet igit̃ ꝙ relatio dependētie creature ad deū que eſt creatio: non ꝓprie refertur ad deū: ſ3 vt ita loquar correfertur. i. ſimul cū creatura refertur ac p hoc nō alia relatione q̄ ſeipſa qua creatura refertur. ¶ Ad. 2m dicitur ꝙ auctoritas phi intelligitur non de q̄libet ſubſtantia p̄ſertim quantū ad prioritatem tēporis: ſ3 de ſubſtantia ſ̄m totum ſuū ambitū accepta, put. ſ. dr̃ de ſubſtantia creata ⁊ increata. eſt eni ſenſus cū dicit̃ ſubſtantia eſt p̄us tēpore accidēte: q2. ſ. nullum accidēs eſt ſeparabile a ſubſtātia. ſ3 aliq̄ ſubſtantia eſt ſeparabilis ab accidēte. ſ. ſubſtātia p̄ma q̄ eſt deus ſicut exponit. S. Tho. ſup eo loco in cōmento. Et magnus Albertus exponēs illō dictū phi ſic inq̄t. ſba enim in eo ꝙ ſba: duratione ⁊ tpe eſt ante omne accidens. ita ꝙ eſt etiā ante hoc accidēs quod eſt tempus quia de⁹ eſt ante omnia huiuſmodi eternitate ſimplici. vnde auctoritas phi nō eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Ad. 3m dicitur primo ꝙ maior ꝓpoſitio nō eſt vniuerſaliter vera de omni modo idētitatis realis. qm̄ ex ſimultate vel inſeparabilitate aliquorū q̄m ad eſſe: aut etiam ex idētitate eſſe exiſtētie ipſorū: nō recte concludit̃ omnimoda eox idētitas realis q2 non quiditatiua et formalis: ſ3 idētitas preciſe ſ̄m ſubm. ex eo naq; ꝙ vnū non eſt ſine alio aut quia eorum eſt idem eſſe: nō ſequitur niſi ꝙ ſint

idem ſubiecto. Nec facit contra hoc eius probatio. quoniã ꝯtradictio dicta de aliquibus licet ſit via concludẽdi diſtinctionẽ aliquã eoꝝ realẽ: nõ tamen omnimodã. alias eſſentia diuina ⁊ paťin diuinis eſſent omnino realiter diſticta cũ de ipſis dicanť ꝯdictoria. nã paťgenerat ⁊ eſſentia nõ generat. et eadẽ ratione ſeqreť ꝙ tres pſone in diuinis eſſent oĩbus modis realiť diſtincte: qm̄ predicata ꝯdictoria de ipſis pdicanť. vñ ſi argumentũ aliqđ valet: nõ aliud cõcludit q̃ ꝙ relatio dpẽdẽtie ad deũ: eſt idẽ ſubiecto creature cui ineſt qđ nos nõ negamꝰ. Diciť ſcđo ꝙ diuiſio quã arguẽs facit de impoſſibilitate qua vnuꝫ nõ põt eſſe ſine alio: eſt inſufficiẽs. nã pter modos ab arguẽte poſitos: ẽ alius modꝰ huiuſcemodi impoſſibilitatis quãdo. ſ. poſterius ex naturali emanatione cõſequiť ad aliud. tũc enim nõ ſoluꝫ poſterius ſine priori ſꝫ etiã pus natura: eſſe non põt ſine poſteriori. queadmodũ đ ſubiecto ⁊ propria paſſione apparet. ¶ Ad argumẽta ꝯ. 3^{am} concluſionẽ. Ad pmũ Aureoli dicitur ꝙ aſſumptũ ẽ falſum. nã vt deductũ fuit in. 3° notabili pductio q̃ non eſt motꝰ nec mutatio: nõ habet terminuꝫ a quo realẽ nec ſubm ex quo: ſꝫ ſolũmodo terminuꝫ in quẽ. talis autẽ pductio eſt creatio. nec valet pbatio arguẽtis nã falſum eſt id qđ aſſumit. nec illud ipſe probat. Et cum vlterius arguit ꝙ non fiat aliqđ ex nichilo. qꝛ vel fieret p ſe vel per accidẽs: dicimus cuꝫ. S. doctore de põ dei. q. 3^{a}. arti. p^{o} ad. 17^{m} ꝙ ſi ppoſitio. ex. dicat ordinẽ tantum queadmodũ in nr̃o pposito: tunc aliqđ fit ex nichilo p ſe. Et ad pmã huius improbationeꝫ dicimꝰ ꝙ falſũ aſſumit. nã vt ibi dicit. S. T. ex puatione fit aliqđ p ſe cũ puatio ponať a pho pncipiũ p ſe p^{o} phiſicoꝝ. et tñ puatio nõ mutatur in formã vel habitũ cui opponiť ſicut etiã arguẽs cõcedit. Ad ſecũdã improbationem negať ꝯña. vnde reſpõſio ibi data bona eſt. nec ẽ verũ ꝙ confirmet ppoſitũ arguẽtis imo oppoſitũ. Neqꝫ valet eiꝰ pbatio. qm̄ ſi in maiori tolli aut auferri capiatur realiť: maior nõ eſt vlr vera ſicut neqꝫ oĩs ordo prioris vel poſterioris eſt realis. vñ in propoſito nr̃o cuꝫ diciť aliquid fieri ex nichilo: ſicut nichil nõ eſt terminus realis nec ordo eiꝰ ad id quod fit eſt realis: ita nec ſuccedẽte eo qđ fit: tollitur realiter nichil. qꝛ non ens ſimpliciter: nec fieri nec corrumpi aut deſtrui põt. Si autẽ tolli vel auferri capiať ſm imaginationẽ: maior põt eſſe vera: ſꝫ in hoc ſenſu minor eſt falſa. nã ad talem imaginationẽ nõ neceſſario reqritur ſubm. ſicut eni ſola imaginatione nichil aut nõ ens accipiť tanqꝫ terminꝰ a quo: ita ⁊ ſola imaginatione pducto aliquo ente: nõ ens vel nichil deſinit eſſe. Ex quo patet ꝙ proceſſus arguentis ad pbationẽ minoris ſit caſſus et puerilis. pcedit nã ꝙ contra primũ mẽbrũ diuiſionis ac ſi quãdo aliquid fit ex nichilo: nichilitas ſit terminus a quo realis ⁊ realiter tollať. ⁊ quaſi lapis duꝫ pduciť in eſſe: excutiat a ſe nichilitatẽ quam ante ſui pductionẽ ſuper humeros portaſſet. quid hoc ridiculoſiꝰ? Nec minꝰ deridendus eſt pceſſus arguẽtis ſecundo q̃ nitiť pbare ꝙ pducto lapide: nichilitas nõ tollať abſolute. naꝫ cum nichil nec ſit nec vnqꝫ fuerit aliqđ reale: ridiculuꝫ eſt velle pbare ꝙ remanet aut ꝙ vertiť in ens. procedit autem arguẽtis chimerizatio ex ſupradicto falſo fundamẽto. ſ. ꝙ omnis pductio habeat duos terminos reales a quo ⁊ in quẽ qđ eſt falſum in creatione. ¶ Ad primã cõfirmationem diciť ꝙ non eſt ſimile. qꝛ dies ⁊ nox cũ ſint habitus ⁊ priuatio: habẽt cõmune ſubm. ſ. tẽpus. in creatione aũt ſicut deductũ fuit in tertio notabili: nõ ẽ aliquid cõmune ſubm vtriuſqꝫ termini. ¶ Ad. 2^{am} cõfirmationẽ patet reſpõſio ex dictis. pcedit. n. tanqꝫ ſi nichil reali ſubtractione tollať producto ente. ¶ Ad. 3^{am} cõfirmationẽ diciť ꝙ maior ẽ falſa vt ſepe dictũ eſt. naꝫ in creatione neqꝫ terminꝰ a quo nec ordo nec trãſitꝰ eſt realis. vñ mirabilis eſt ſapiẽtia arguẽtis qui tantã realitateꝫ in nichilo ⁊ nichilitate fabricare potuit. ¶ Ad. 2^{am} rationẽ pncipalẽ negať pma ꝯña. et ad eiꝰ pbationẽ patet reſpõſio p ea q̃ dicta ſunt i tertio notabili. vnde vltima ſolutio ab arguẽte poſita bona eſt in vno ſenſu. Neqꝫ valet eiꝰ iprobatio. qꝛ ſi prepoſitio. ex. nõ notat aliquẽ ordinẽ nec durationis nec nature cũ diciť aliquid eẽ ex nichilo: ſꝫ ſolũmodo negať materia ex q̃: cõcediť ꝙ filiꝰ in diuinis ſit ex nichilo. i. nõ ex aliq mã. et ſic illam ppoſitionẽ cõcedit. S. Tho. p^{o} ſen. di. 5. q. 7. ar. 2° in. c. nec tñ inde ſeqť ꝙ filiꝰ dei ſit creatura. qꝛ cũ de creatura diciť ꝙ fit ex nichilo: nõ ſoluꝫ negať materia: ſꝫ etiã affirmať ordo durationis vl' nature creature ad nõ eẽ eiꝰ vl' ad nichil. hmõi ãt ordo nõ cõuenit filio in diuinis cũ eſſe eiꝰ ſit eternũ ꝑut ibi. S. Tho. dicit. et ideo differenti modo diciť filius in diuinis eẽ ex nichilo ⁊ creatura. Ad auctoritatẽ Anſelmi diciť ꝙ exempla nõ inducunť ad omnimodã ſimilitudinẽ ſed ad aliq̃lem. vnde ſimilitudo quã pretẽdit Anſelmus in exemplo dato cũ. ſ. diues fit ex paupe: nõ attẽditur $q̃^{m}$ ad hoc ꝙ idem ſubiectum trãſit a termino in terminũ vt a paupere in diuitem: ſed $q̃^{m}$ ad ordinem preciſe. quia ſicut cũ ex paupere fit diues: diues fit poſt non diuitẽ: ita cum creatura

fit ex nichilo: creatura fit poſtꝗ̄ non erat vł poſt
non ens. ¶ Ad. 3am rationem dicitur ꝙ peccat ſi
cut ⁊ precedens ex falſo fundamento. ſ. ꝙ nichil
ſit terminus realis a quo vel in quem. ⁊ ꝙ ordo
entis ad nichil: ſit realis qđ falſuȝ eſt. vñ ſicut cū
ex nichilo fit aliquid: nichil nō vertitur in aliqđ
ſed in ꝑpoſitione. ex. đſignat̄ ordo quidā nō rea-
lis ſȝ ſm imaginationē vt ſit ſenſus. i. poſt nichil
ſeu poſt nō ens fit aliqđ: ita cū dicitur aliqđ redi
gi vel reduci in nichil: non eſt ſenſus ꝙ aliquid
vel ens vertatur in nichil ſicut in terminum in
quem ita ꝙ ibi ſit aliqua conuerſio: ſed deſignat̄
in prepoſitione. in. ꝙ aliquid vel ens quod pri-
us erat: non eſt. ita vt ordo entis ad non ens: ſit
imaginarius nō realis. ¶ Ad. 4am rationē rñde
tur ꝙ cum lapis dicitur tēporaliter creatꝰ: factū
eſt quod omnino nichil erat in ſe. erat tamē ali-
quo modo. ſ. in potentia dei creātis. Neqȝ valet
eius improbatio quo ad primū. nā vt ſepe dictū
eſt cū dicit̄: ex nichilo vel qđ prius erat nichil fie
ri aliquid: nulla cōuerſio deſignat̄ ſȝ ſolus ordo
imaginarius eiꝰ quod fit ad ſuū nō eſſe. quemad
modū cū dicimus. extra munduȝ nichil eſt: ꝑ ly
extra: nullus locus vel ſpatiū deſignat̄ realis ſed
ſm imaginationē tm̄. Nec valet improbatio q̊
ad ſecūdū. qȝ creatio ſeu ꝓductio ex nichilo: nō
excludit reȝ creatam prius fuiſſe in potentia dei
creantis: ſed excludit potētiam paſſiuā ex parte
creature ⁊ actiuā ex parte agentis creati. vnde
reſpōſio ab arguēte poſita bona eſt. Et ad eiꝰ im
probationē dicimus ꝙ intelligitur purum nichil
cū dicit̄ lapis qui erat purū nichil. nec ex hoc ar-
guens habet ꝓpoſitū ſȝ magis oppoſitū. quia in
tali modo loquēdi nō eſt ſenſus ꝙ purum nichil
ponatur in eſſe ꝑ aliquam cōuerſionē aut muta-
tionē: ſȝ ꝙ aliquid eſt poſtꝗ̄ pure et ſimpliciter
non erat. vñ ceſſat ꝓceſſus chimericus arguen-
tis. ¶ Ad argumēta ~~2° loco facta cōtra eandeȝ~~
[cōtra quartā] ꝯcluſionē. Ad primū dicitur ꝙ ſi maior ꝓpoſitio
intelligatur de poſſibili ꝑ potētiam agentis ꝓ̄ſer
tim p̄mi. ſ. dei: vera eſt. ſȝ minor eſt falſa in eodē
ſenſu capiēdo poſſibile. ſi autem in maiori ꝓpoſi
tione poſſibile capiat̄ ſm potentiam in natura
rei facte exiſtentem: maior eſt falſa ſicut iacet ⁊
minor vera in eodeȝ ſenſu poſſibilis. Ex quo pa
tet ꝙ qualitercunqȝ capiatur poſſibile in maio-
ri ꝓpoſitione ⁊ minori dūtamē vniformiter in v
traqȝ capiatur: argumētū nō valet eo ꝙ vna illa
rū ſit falſa. ſi autem arguēs ꝓteruiēdo vellet ca-
pere poſſibile non vniformiter in maiori ⁊ mino
ri ꝓpoſitione: proceſſus eſſet nullus per fallaciā
equiuocationis. falſitas autem maioris ⁊ mino-
ris propoſitionis modo expoſito: patet ex ~~ſexto~~ [q.]
notabili. Neqȝ valet ꝓbatio maioris quam ar-
guens pretendit. qm̄ capiendo genitum ⁊ cor-
ruptibile ⁊ ingenitum et icorruptibile largo mo
do et in eadem ſignificatione ſicut arguens pre-
mittit: antecedens quod ad ꝓbationeȝ aſſumit
eſt falſum ꝗ̄m ad primam eius partem. nam an-
geli ⁊ corpora celeſtia ꝓut deductum fuit in ſex-
to notabili ſunt res incorruptibiles ⁊ tamen nō
ſunt ingenite capiendo ingenitum pro qualiter-
cūqȝ ꝓducto ꝓut. ſ. comprehendit ⁊ factū ⁊ crea
tum. ſicut arguens capit. Si autem arguens vel
let in antecedente capere ingenitum ſtricto mo
do pro eo qđ fit nō qualitercūqȝ ſed per genera
tionem: argumētū nō ē ad ꝓpoſitum. quoniam
cōcluſio loquitur de quocūqȝ modo facto ſeu ꝓ-
ducto. licet enim nō omne aliud a deo ſit ꝓprie
genitum: eſt tamē qualitercūqȝ factum aut ꝓdu
ctum a deo ſicut cōcluſio dicit. Neqȝ iterum va-
let ꝓbatio minoris in ſenſu in quo negatur. non
p̄ma: nā poſito in eſſe ꝙ id quod eſt ꝑpetuū ⁊ in
corruptibile ꝑ nām. i. quia in ipſo nō eſt potētia
naturalis ad nō eſſe aliquādo nō erit ꝑ potētiaȝ
extrinſecam. ſ. agētis primi: nō recte ſequitur cō
cluſio quam arguēs infert. ſ. ꝙ ſimul erit ⁊ nō erit
ſed ſequitur recta ꝯſequētia. ꝙ nō habēs in ſe po
tentiam naturalē ad nō eſſe: aliquādo nō erit ꝑ
potentiam extrinſecam agentis. et iſta cōſequē-
tia nō implicat impoſſibile nec contradictoria.
Nec ſecunda ꝓbatio valet. Tū quia pretendit
ducere ad impoſſibile quod tamen nō eſt impoſ
ſibile nec incōueniens. quia vt ſtatim dictum eſt
⁊ deductum fuit in ~~ſexto~~ notabili: nō eſt impoſſi [5.]
bile ꝙ aliquid poſſit ſemꝑ eſſe ꝑ naturam ſuam
quia. ſ. in ea nō eſt potentia ad nō eſſe ⁊ ꝙ aliqñ
non ſit ꝑ potentiam agentis ⁊ preſertim primi.
Tū etiam quia non eſt inconueniens ꝙ potētie
ad oppoſita imediata: ſimul in aliquo congregen
tur. ſicut idem corpus ſimul poteſt habere potē-
tiam ad album ⁊ habere potētiam ad non albū
vt ſi ſit rufum aut viride. Et cum arguens infert.
quoniam tūc poſſibile eſſet vt illa oppoſita ſimul
eidem ineſſent: negatur ꝯſequentia. quoniā po-
tentie ad oppoſita licet ſimul poſſint eſſe: non ta
men vt ſimul reducantur ad actum. quia nō or-
dinantur ad oppoſitos actus coniunctim ſed di-
uiſim. itaqȝ ſimul ſunt potētie ad oppoſitos actꝰ
ſed nō ſunt ad oppoſitos actus ſimul. ¶ Ad. 2m.
dicitur ꝙ vtraqȝ ꝓpoſitio ⁊ maior ⁊ minor ē fal-
ſa. quoniam ſicut patet ex precedente queſtiōe:
mundus potuit fieri ab eterno a deo. nec valet
eius ꝓbatio. quia ſicut ibi dictum eſt: non opor-

tet ꝙ in omni factione: non eſſe precedat tempore vel duratione eſſe rei facte: ſed ſufficit ꝙ precedat ordine nature. Nec ꝙ iterum valet probatio minoris. quoniam vt in precedente queſtione ex dictis. S. Tho. deductum fuit: nullum inconueniens eſt ꝙ vnum infinitum ſit maius alio ex ea parte qua id qđ ponit̃ min⁹: finitũ eſt. naꝫ ſic ꝓprie ꝛ formaliter loquẽdo: infinitũ nõ eſt infinito mai⁹ ſed finito. vnde in ꝓpoſito arguẽtis cum ponit̃ tẽpus eternũ in preterito ꝛ futuro addere aliquã parteꝫ tẽpori eterno in futurũ tm̃. ſ. partẽ preteritã: tẽpus eternũ in futuro non recipit taleꝫ additionẽ inquãtũ infinitũ eſt: ſꝫ inquãtum finitũ eſt qꝛ inquãtũ ponit̃ habere terminũ a parte ante. vnde vocat̃ eternũ ex vna pte tm̃ ſ. ex pte poſt. Auctoritas aũt cõmẽtatoris nõ repugnat huic reſpõſioni. ¶ Ad. 3^{m} negat̃ ꝙ materia pm̃a nõ ſit facta capiẽdo factionẽ ꝓ qualicũꝙ ꝓductione. et ad ei⁹ ꝓbationeꝫ dicim⁹ ꝙ mã eſt facta de nichilo. nec valẽt ꝓbationes in ꝯtrariũ. quia omẽs ꝓcedũt de agẽte qđ agit mediante motu ꝛ de eo qđ fit ꝑ motũ vel ꝑ mutationeꝫ. materia aũt pm̃a ꝓducta eſt a deo ſine motu ꝛ mutatione ꝑ ſimplicẽ emanationẽ. ſ. ꝑ creationẽ Et de hoc. S. Tho. in hac. di. q. p^{a} arti. 2°. Et pm̃a pte. q. 44. ar. 2°. Et de põ dei. q. 3^{a} ar. p° ꝛ 2°. Et ꝑ iſta ꝛ ꝑ ea q̃ dicta ſunt in primo ꝛ ~~ſexto~~ 4. notabili patet reſpõſio ad. 4^{m} ꝛ. 5^{m} Auctoritas aũt cõmentatoris bene itellecta poſſet trahi ad aliũ ſenſum ꝙ̃ eam arguẽs adducit: verũtamen nõ cogimur auctoritatẽ cõmentatoris recipere cũ eius opinio de eternitate mũdi q̃ illis fundamẽtis innitit̃: ſit falſa ꝛ contra fidẽ catholicam. ¶ Ad. 6^{m} negat̃ antecedẽs. et ad ei⁹ ꝓbationeꝫ negat̃ aſſumptũ cũ ſua ꝓbatione. auctoritas autem pħi intelligit̃ de põ actiua trãſmutatiua agẽtis corpalis: nõ generaliter de omni potẽtia ꝓductiua pm̃i ꝛ vniuerſalis agẽtis q̃ no reqrit ad agendũ materiã vel potẽtiã paſſiuã preiacentẽ. ¶ Ad. 7^{m} dicim⁹ ꝙ licet forme q̃ educunt̃ de potẽtia materie ꝓprie loquẽdo nõ creent̃ qꝛ creari eſt ꝓprie rerũ ſubſiſtentiũ: concreãtur tñ a deo ſimul cũ materia ſm ꝙ ſunt in ei⁹ potẽtia. ſm ãt ꝙ de huiuſmodi potẽtia educunt̃ ad actuꝫ licet non creet̃: ꝓducũtur tamẽ in actũ a deo mediantib⁹ agẽtib⁹ naturalib⁹: eo ꝙ de⁹ opat̃ in oi operatione nature pn̄cipalius ꝛ intimi⁹ omni agente creato ꝓut ðductũ fuit in. 4° notabili. anima aũt rationalis licet p̃ſuponat mãm in qua ſit: qꝛ tamẽ de põ materie nõ educit̃ nec habet maꝫ ex qua ſit: a deo ꝓducit̃ ꝑ creationẽ ꝛ dicit̃ creari qꝛ quodã modo eſt res ꝑ ſe ſubſiſtẽs cũ maneat corrupto corpe: ꝙ̃uis ſumẽdo creationẽ ſtricte ꝓut tollit omnẽ mãm ex qua. ſ. ꝛ in qua: creatio anime rationalis deficiat a ꝓpria rõne creationis. Accipit̃ iſta reſpõſio ex dictis. S. Tho. de põ dei q. vel mã. 3^{a} ar. 4° ad. 7^{m} ꝛ. ar. 8° ad. 6^{m} ꝛ. 7^{m}. ꝛ. ar. 9° in. c. ¶ Ad argumẽtũ ꝯtra ſecũdã partẽ eiuſdẽ ꝯcluſionis dr̃ ꝙ aſſumptũ tenet de agẽte ꝛ cõſeruãte naturali: nõ de cõſeruãte ꝑ volũtatẽ et de hoc dictũ eſt ſupra in q̃rto notabili. ¶ Ad argumẽta cõtra. 5^{am} cõcluſionẽ. Ad pm̃ũ Aureoli dr̃ ꝙ ex auctoritate Auguſtini nõ aliud cõcluditur niſi ꝙ de⁹ ſua adminiſtratiõe ſeu gubernatiõe mot⁹ ꝛ curſus reꝝ nõ ipedit. qđ ꝛ nos nõ negamus in quita ꝯcluſione. imo magis dicimus ꝙ deus mot⁹ ꝛ curſus reꝝ iuuat in eo ꝙ ponimus deũ eſſe cauſam cuiuſlibꝫ actionis creature. Ad auctoritatẽ eccleſiaſtici reſpõdet. S. Tho. de põ q. vel mã. 3ª arti. 7° ad. 12^{m}. ꝙ de⁹ non dicit̃ hominẽ dereliquiſſe in manu cõſilij ſui quin in eius volũtate opetur: ſꝫ qꝛ voluntati hominis dedit dominiũ ſui act⁹ vt nõ eſſet obligata ad alteraꝫ partẽ ꝯtradictionis. qđ quidẽ dominiuꝫ nature non dedit cũ ꝑ ſuam formaꝫ ſit determinata ad vnũ. Sic etiã expõit hãc auctoritatẽ pm̃a parte q. 22. arti. 2° ad. 4^{m}. Et de veri. q. 5. ar. 5° ad 4^{m}. Et ꝑ iſta patet reſpõſio ad. 2^{m} ꝛ. 3^{m}. procedunt enĩ ex eodẽ falſo fundamẽto. ſ. ꝙ deũ agere in omni actione creature: eſt creaturis ſubtrahere ꝓprias actiones qđ falſum eſt. imo magis ẽ illis eas cõferre ꝛ cõmunicare ꝓut. S. T. deducit cõtra gen. li. 3° ca° 69. ꝛ. 70. Et de põ dei. q. 3^{a}. arti. 7° in. c. Opinio aũt quã arguẽs dicit q̃rumdã doctoꝝ ſolẽniũ vera eſt: ſꝫ male eſt ab eo intellecta. illã enĩ tenet. S. T. in pluribus locis ſicut dictũ eſt in quĩto notabili. vbi etiã apparet q̃liter vere ꝛ recte intelligi ðbeat. ¶ Ad. 4^{m} ꝛ. 5^{m} ꝛ. 6^{m}. patet rñſio ex hijs q̃ dicta ſunt in q̃rto notabili. ¶ Ad. 7^{m} negat̃ prima ꝯña. nec arguens eam recte ꝓbat. ꝙ̃uis per ea q̃ ſubiũgit: videat̃ ꝓbari ꝙ actio dei ꝓducentis vel cõſeruantis rẽ: remaneat agẽte naturali nõ ꝓducẽte nec cõſeruante. qđ licet arguẽs habeat nũc ꝓ magno icõueniẽti: alibi tñ ſepe in ſcriptis ſuis illud fatet̃. ꝛ nos id ipm̃ cõcedimus. et ad ei⁹ improbationeꝫ negat̃ ꝯña. nõ enim ꝯñs recte ſequit̃ ex antecedẽte: ſꝫ recte ſequit̃ ꝙ actio dei ꝓducẽtis vel cõſeruantis nõ depẽdet ab actione agẽtis naturalis nec eam neceſſario exigit ad rem ꝓducendã vel conſeruandã. Et quod arguens infert vlterius ꝙ amota candela ꝛc. cõcedimus. ſi autem oppoſitum nunc experimur: non obſtat. quia nũc nõ ſubtrahitur candela ſicut ponebatur in caſu. ſꝫ

ſi deus illam ſubtraheret: poſſet ita bene aerem illuminare ſicut cū illa. queadmodū ⁊ in natiuitate chriſti abſq; luminaribus celi angelo paſtoribus apparente: claritas dei circūfulſit illos prout dicitur luce. 2° et beato Petro in carcere recluſo: nocte lumē refulſit in habitaculo carceris: cādela aut aliquo luminari nequaq; illuminante ꝑut habetur actuū. 12°. ¶Ad argumēta Durādi contra eandē cōcluſionē. Ad primū cum ſuis ꝓbationibus patet reſpōſio ꝑ ea q̄ dicta ſunt in quarto notabili. ſupponūt enim multa falſa vt ex ibi notatis apparet. ¶Ad. 2^m dicitur ad minorē ꝙ nō eſt vniuerſaliter vera niſi addat̄ ꝙ vnꝰ illorū finiū nō ordinetur ad aliū. in ꝓpoſito autē licet idem effectus habeat vnū finē pfectū ⁊ immediatū ſm ordinem agētis ſecūdi: pōt tamen habere aliū finē imediatū ⁊ pfectū ſm ordinem agentis primi. ¶Ad. 3^m patet reſpōſio ꝑ ea que dicta ſunt in quito notabili. vbi apparuit ꝙ Durandus nō habuit verū intellectū in verbis. S. Tho. quibus dicit ꝙ eſſe ſit ꝓprius effectus dei nō alicuius agentis creati. ¶Ad argumēta aliorum cōtra eandē ꝯcluſionē dicitur ꝙ in illo caſu actus volūtatis totus ⁊ ſimul ꝓduceretur a duobus agentibꝰ imediate: aliter tamē ⁊ aliter vt dictum fuit in quarto notabili. Nec valet eius pͥma improbatio. cōcedimus nāq; aſſumptū nec nobis eſt incōueniēs ſicut arguēs putat. et ad dictum cōmētatoris reſpōdemus ꝙ debet intelligi de agentibus eque pfectis ⁊ vniformiter ſe habentibus ad effectū ⁊ quoꝝ eſt determinatꝰ effectus: nō de agētibus quorum vnū eſt inſtrumētum alterius. queādmodū ſe habet omne agēs creatū in reſpectu ad deū ſicut dictū eſt in quinto notabili: ⁊ quoꝝ vnū eſt vniuerſale agēs cuiꝰ virtus ſe extēdit ad omnes effectꝰ imediate ſicut eſt deus. Nec valet ſecūda improbatio. nam licet pͥma cauſa q̄ deus eſt poſſet ꝑ ſe ipſam ꝓducere omnē effectū ſine agēte creato: non ſupfluit tamē agēs creatū. qm̄ illo cōcurrēte: ſeruat̄ ordo in rebus vniuerſi ⁊ bonitas dei ⁊ cauſalitas communicat̄ creaturiſ. hoc aūt eſt optimꝰ finis rerū ꝓpter quod cōcurſus agētiū creatoꝝ non ſupfluit ¶Ad. 2^m admittimꝰ ſecūdū mēbrū diuiſionis. et ad eius improbationē: negat̄ ꝯſ͠a. neq; valet eius ꝓbatio. cōmittit̄ enim in illa fallacia ſm nō cauſam vt cauſam. nā cauſa quare agēs creatū ꝓducere nō poſſet effectū ſine motione ⁊ actione dei: nō eſt quia talis effectꝰ requirat potētiā infinitā: ſed ꝓpter ordinē eſſentialē cuiuſlibet agentis creati ad deū a quo dependet ⁊ q̄ꝫ^m ad eē ⁊ q̄ꝫ^m ad opationes. nec poſſet deus cōmunicare alicui creature ꝙ ad deū nō haberet huiuſmodi depēdentiā ꝑut. S. T. dicit de potētia dei. q. 3^a. arti. 7° ad. 7^m vnde argumētū nō ꝓcedit. ¶Ad argumētū ante oppoſitū reſpōdet S. Tho. pͥma parte. q. 45. arti. 3° ad. 2^m. ꝙ q2 creatio ſignificatur vt mutatio: mutatio aūt media quodā modo eſt inter mouēs et motū: ideo creatio ſignificatur vt media inter creatorē et creaturā: tamē creatio paſſiue accepta eſt in creatura ⁊ eſt creatura. neq; tamē oportet ꝙ alia creatiōe creetur. quia relationes cū hoc ipſum ꝙ ſunt ad aliquid dicant̄: nō referunt̄ ꝑ alias relationes ſʒ ꝑ ſe ipſas. et in hoc articulus terminatur.

ITerū circa primā diſtictionē ſecundi ſentētiarum querit̄ vtrū potētia creandi actiue poſſit cōmūicari alicui creature. Et arguit̄ ꝙ ſic. quia virtus facientis cōſiderat̄ ſm mēſuram eius quod fit. ſed ens creatū eſt finitum. ergo ad ꝓducendū ꝑ creationē aliqd creatū: non reqrit̄ virtus infinita. ſed habere virtutem finitā nō eſt contra rationē creature. ergo nō eſt impoſſibile creaturā creare. ¶In oppoſitum arguit̄. q2 dicit auguſtinꝰ. 3° de tri. ꝙ nec boni nec mali angeli poſſunt eſſe creatores alicuius rei. multo igitur minus alie creature. ¶In hac queſtione erunt quattuor articuli vt ſupra.

QUantū ad primū articulū ſit prima concluſio. ꝙ nulli creature cōmunicari pōt potentia creandi nec ſicut cauſe principali nec ſicut cauſe vel agenti inſtrumētali. Hāc cōcluſionē tenet. S. T. pͥma pte. q. 45. arti. 5°. Et de potētia dei. q. vel mā. 3^a arti. 4°. Et ꝯtra gen. li. 2° ca° 21°. ¶Secunda cōcluſio eſt ꝙ potētia creandi nō eſt propria alicui diuine pſone: ſʒ cōmunis eſt toti trinitati. q̄uis aliq̄liter appropriet̄ pſonis ꝓcedentibꝰ. ſ. filio ⁊ ſpūi ſcō. Hāc ꝯcluſionē tenet. S. T. pͥ^a pte. di. 45. ar. 6°. Et pͥ° li. ſenten. di. 10^a ar. pͥ°.

QUātum ad articulū ſecūdū ponēde ſunt aduerſarioꝝ obiectiones. Et qͥdē ꝯ primā ꝯcluſionē arguit Durādus volēs ꝓbare ꝙ deꝰ poſſet

facere aliquā creaturā q̄ poſſet aliq̄d producere
nullo p̄ſuppoſito in qᵭ agat. ⁊ arguit ſic. Tota re
pugnātia q̄ videꝛ eē in creatura ne creet: fundaꝛ
in duobꝰ. quoꝝ vnū eſt ꝙ creatio videꝛ req̄rere
infinitā potētiā in creāte ꝓpter infinitā diſtātiā
entis a nō ente. aliud ē q2 oīs actio creature vi-
deꝛ eē ꝑ motū vel mutationē q̄ neceſſario ſuppo
nūt ſubm. ideo hec duo infrigenꝛ ꝑ ordinē. p̄mo
ergo oſtēdeꝛ ꝙ non eſt neceſſariū illud qᵭ creat
habere potētiā infinitā ꝓpt īfinitā diſtātiā entis
a nō ente. qᵭ patet p̄mo ꝑ hoc ꝙ ens ⁊ nichil nō
ſunt termini creationis. Q2 enī illud qᵭ creaꝛ di
caꝛ eē ex nichilo: ſolū intelligiꝛ negatiue. q2 non
eſt de aliq̄ in rōne ſubiecti nec in rōne termini ⁊
hoc diffuſe declarat. cū enī inq̄t dꝛ aliq̄d fieri ex
nichilo: hoc pōt ītelligi tripliciꝛ. Uno modo mā
liter. ſ. ꝙ nichil ſit mā rei ꝓducte: qᵭ eē nō pōt. q2
nichil nullius rei pōt eē mā. ineſt enī mā rei facte
tanq̄ꝫ pars eiꝰ. eſt enī mā ex q̄ aliq̄d fit cū inſit vt
dꝛ p̄mo phiſicoꝝ. Scᵭo modo ordinabiliꝛ. vt ſit
ſenſus creaturaꝫ fieri ex nichilo. i. poſt nichil ita
vt maneat ordo affirmatꝰ ad nichil tanq̄ꝫ ad ter
minū a q̊. Et licet hūc ſenſuꝫ quādoq̄ꝫ doctores
accipiāt tāq̄ꝫ verū imaginātes quoq̊ modo licet
improp̄e ens ⁊ nichil eē terminos creationis: tn̄
ꝓprie loquēdo illud nō eſt veꝝ. ꝓ eo ꝙ nō ē poſ
ſibile ponere terminos in actiōe in q̄ nullū ē ſub-
iectū cōmune vtriq̄ꝫ termino niſi vterq̄ꝫ termi-
nus ſit poſitiuꝰ qᵭ dico ꝓpter trāſubſtantiatio-
nē panis in corpꝰ xp̄i. Cuiꝰ rō eſt. q2 neceſſe eſt ī
oī actione habēte terminos: ꝙ termini ſint īcō-
poſſibiles ⁊ ꝙ vnꝰ neceſſario p̄cedat alteꝝ. ſ. ter
minꝰ a q̊ terminū ad quē. ſꝫ negatio vel p̄uatio
nō pōt ſm̄ ſe p̄cedere habitū natura vꝉ duratio-
ne: cū ſm̄ ſe ⁊ in ſe nō ſit aliq̄ nā nec durationem
habeat. ergo ſi aliq̄ modo p̄cedit: hoc ē rōne ali-
cuius nature ſibi ſubiecte. igiꝛ ī actione nō habē-
te ſubm cōmune ſicut eſt creatio: ens ⁊ nichil nō
poſſunt eē termini cū alteꝝ illoꝝ ſit pura nega-
tio. Itē oportet ꝙ v̓tꝰ agētis in oī actione attin
gat vtrūq̄ꝫ terminū. vnꝰ. n. abijciꝛ ⁊ aliꝰ acq̄riꝛ ⁊
vtrūq̄ꝫ fit v̓tute agētis. et ideo oportet ꝙ v̓tus
agētis attigat vtrūq̄ꝫ terminū. vterq̄ꝫ aūt pōt at
tigi qn̄ vterq̄ꝫ ē poſitiuꝰ. ſ qn̄ alter eſt poſitiuꝰ et
alter eſt negatiuꝰ: cū illud qᵭ nichil eſt attigi nō
poſſit ſm̄ ſe: oportet ꝙ attingaꝛ rōne alicuiꝰ ſub
ſtracti. queādmodū fit ī illumīatione aeris cū de
nō illuminato fit illuminatꝰ. et vbicūq̄ꝫ altꝛ ter-
minoꝝ eſt p̄uatio alter vero forma. nūq̄ꝫ enī atti
gi pōt terminus negatus niſi rōne ſubſtracti ſub
iecti a quo expellitur p̄uatio ꝑ introductionē ha
bitus. cū igitur in creatione nō ſupponaꝛ ſubm cō
mune: impoſſibile eſt ꝙ ꝓprie loquēdo demꝰ eī
duos terminos. ſ. ens ⁊ nichil. Relinquiꝛ ergo ter
tium. ſ. ꝙ creatio dicaꝛ eſſe de nichilo ſolū nega-
tiue: q2 nō eſt de aliquo nec in rōne ſubiecti nec ī
ratione termini. vnde ſicut nō habet ſubꝫ: ſic nec
terminū ex quo vel a quo. Ex q̊ pōt formari ta-
lis rō. qn̄cūq̄ꝫ aliqua actio non habet ſubm nec
terminū a quo ſꝫ ſolū effectū ꝓductū: niſi effectꝰ
ꝓductꝰ ſm̄ ſe arguat īfinitatē v̓tutis ꝓductiue:
nō poterit argui ex aliquo ꝙ ſit in actione. q2 nō
eſt ibi aliq̄d ſubm nec termini nec diſtātia termi
noꝝ. ſ creatio ē huiuſmodi vt ᵭclaratū ē. igiꝛ ⁊c̄.
effectꝰ aūt creationis ſm̄ ſe nō arguit īfinitā vir-
tutē agētis: cū ipſe ſit finitꝰ. igiꝛ ⁊c̄. ¶ 2°. Quia
dato ꝙ ens ⁊ nichil eſſēt termini creatiōis: tamē
nullā habēt inter ſe diſtantiā. ſicut enī differētia
⁊ diuerſitas nō eſt niſi entiū inter ſe. ens enī non
eſt diuerſum nec differēs a nō ente quia idē ⁊ di-
uerſum ſunt differētie entis: ſic ⁊ diſtantia nō eſt
niſi entiū: ⁊ nō eſt entis a nō ente. qᵭ patet ī ſpe
ciali de diſtantia ſm̄ locū. celū eniꝫ nō diſtat a ni
chilo extra celū: diſtātia locali. et ꝑ eandē rōneꝫ
nō diſtāt diſtātia formali: quoꝝ vnū eſt ens ⁊ a-
liᵭ nō ens. ¶ 3°. Q2 dato ꝙ diſtarēt: illa diſtātia
non eſſet infinita. qᵭ patet dupliciꝛ. p̄mo. q2 illa
diſtātia nō eſt infinita: qua eſt dare maiorē. ſꝫ eſt
dare maiorē diſtantiā q̄ꝫ ſit illa q̄ eſt entis a non
ente qᵭ poniꝛ terminus creationis. eo ꝙ nō ens
qᵭ implicat ꝯtradictioneꝫ: multo plus diſtat ab
ente: q2 ex ipſo nichil pōt fieri. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē po-
ſitio vel ablatio ſubiecti: nō auget vꝉ minuit ſub-
ſtantiā terminoꝝ. tantū enim diſtant ab inuiceꝫ
albedo ⁊ nigredo ſi ſint ſeparate: ſicut ſi ſint ī ſub
iectis. ſꝫ ens ⁊ nichil circa ſubm ſuppoſitum nō di
ſtant in infinituꝫ. quia forma ⁊ priuatio circa ſub
iectum: ſe habent vt ens ⁊ nichil quorum diſtan
tiam abſoluit agens naturale actione naturali.
igitur excluſo omni ſubiecto: ens ⁊ nichil non di-
ſtant in infinitum. ¶ 2ᵐ patet videlicet ꝙ nō eſt
de ratione actionis creature ꝙ ſit motus vel mu
tatio qua ſupponit ſubiectum. quia non minus ē
poſſibile deo ſeparare accidens a ſubiecto dū ꝓ
ducitur ab agente naturali: q̄ꝫ poſtq̄ꝫ productū
eſt. ſed ſcᵭꝫ eſt poſſibile ⁊ fit in ſacramēto altaris.
igitur ⁊ primum ſcilicet ꝙ accidens producatur
et non ex ſubiecto nec in ſubiecto ab agente na-
turali: cooperante tamē deo non ad productio-
nem ſed ad talem exiſtentiam rei producte. et ꝑ
conſequens producetur abſq̄ꝫ mutatione que
ſubiectum req̄rit. hec Durādus contra p̄mā cō
cluſionē ī ſe. ¶ Ulteriꝰ ponit inſtātiā ad rōnes ꝑ
quas ꝓbata fuit p̄ma cōcluſio. Et p̄mo cōtra p̄-

mam rõnem. dicit enĩ ꝙ in pͣma rõne aſſumitur
falſum. qꝛ creatio nõ hꝫ ꝓprie termios. vel ſi ali
quo modo tollerareť ꝙ ens ⁊ nichil ſint termini
creationis: inter tales terminos cum nõ ſint am
bo poſitiui: nulla eſt diſtãtia vt dicit ſe probaſſe
vel ſi eſt aliqua diſtantia: illa non eſt infinita. qđ
etiam ꝓbat nouiter. qꝛ quando extrema diſtan
tie alicuius ſunt mediata: tunc tanta ē diſtantia
quanta ē quantitas medij interpoſiti ſiue ſit q̃n-
titas extenſiua ſiue inteſiua. vt patet in diſtãtia
terminorum quantitatiuorum ⁊ in diſtantia q̃-
litatum contrariarum hñtium medium. ſꝫ quan
do diſtantia eſt inter extrema imediata: tũc tã-
ta eſt preciſe diſtantia extremorũ: quantũ vnũ
extremum eſt maius altero. quod patet. qꝛ dũ
medium nõ eſt inter extrema: nihil aliud eſt ibi
diſtantia niſi exceſſus vni⁹ extremi ſuꝑ alterum
aliter eĩ non põt ibi ſumi. cũ igiť ens finitũ crea
tum nõ excedat in infinitũ nichil ſibi correſpon-
dens: qꝛ nõ excedit niſi tm̃ quantum ipm eſt: pꝫ
ꝙ nõ eſt ibi diſtantia infinita. ex quo pꝫ vt dicit
ꝙ nõ eſt verũ qđ ibi dř. ſ. ꝙ inter quodcũqꝫ ens
et nichil ſibi correſpõdens: ſit tanta diſtantia ꝙ
nõ poſſit dari maior. qꝛ ſicut eſt maior exceſſus
dei vel totius entis ad nõ deũ vel ad totum nõ
ens ꝙ̃ ſit iſtius entis puta lapidis ad non ens ſi
bi correſpondẽs: ſic eſt maior diſtantia dei a nõ
deo: vel totius entis a nõ ente ſibi corñdente.
nõ enim inter quecunqꝫ cõtradictoria ē equalis
diſtantia. maior enĩ diſtãtia eſt inter deum ⁊ nõ
deũ ⁊ inter totum ens ⁊ nichil: ꝙ̃ ſit inter aliqđ
ens creatũ ⁊ nichil ſibi correſpondẽs. ¶ 2° con
tra ſecũdam rõnem dat inſtantiã. non enim opꝫ
vt dicit ꝙ illud qđ producit totam rem: agat ſe
toto. ſed ſufficit ꝙ illud per qđ agit: cõtineat vir
tualiter omẽ illud qđ ꝓducitur. cõcedendo etiã
maiorem: põt dici ad minorem ꝙ deus põt face
re creaturam q̃ ſe tota agat: puta intelligentiaꝫ
aliquam q̃ ſcđm ſe totã eſſet actus et ageret: nec
propter hoc eẽt actus purus ꝙ̃uis nõ eſſet act⁹
permixtus potẽtie q̃ eſt mã. ¶ 3° cõtra rationẽ
tertiã inſtat Durãdus ꝙ actio q̃ eſt ſine motu: ē
idem cũ termino producto: niſi ꝙ includit reſpe
ctũ ad ꝓducẽs. et ideo non ē neceſſe ꝙ requirat
ſubm̃ preter ꝓductũ niſi nã producti hoc hẽat.
ꝓpť qđ cũ agere ſine motu poſſit cõicari creatu-
re: nõ opꝫ ꝙ oĩs actio ei⁹ ſupponat ſubm̃ quãtũ
eſt ex nã actiõis ex qua ſola ꝓcedit argm̃. ¶ 4°
cõtra quartã inſtat dicẽs ꝙ inť ens ⁊ nichil nulla
eſt ꝓportio. qꝛ alterũ eſt poſitiuuꝫ ⁊ aliud pure
negatiuũ. et poſitiui ad nõ poſitiuũ: nulla ē pro
portio. Similiter nulla ē ꝓportio diſtãtie que ē
inť duo creata: ad diſtantiam ſi qua ſit inter ens
creatum ⁊ nichil. nõ propter infinitatẽ alicui⁹ ea
rũ: ſꝫ qꝛ vna eſt poſitiua et inter extrema poſiti-
ua: altera ỽo hꝫ vnũ extremũ negatiuũ. Ex iſta
aũt iꝑportione non ſequiť ꝙ virtus q̃ põt ſuꝑ
vnam diſtãtiam: ſit iꝑportionabilis virtuti q̃
põt ſuꝑ aliam vt patet per exemplũ ſimile. nul-
la enĩ eſt ꝓportio diſtãtie iter lumẽ ⁊ tenebras:
ad diſtantiam caloris a frigiditate: cum tñ queli
bet ſit finita: ⁊ tñ eadẽ virt⁹ ſolis põt ſuꝑ vtrãqꝫ
qꝛ aereꝫ de tenebra deducit ad lucem ⁊ de frigi-
ditate ad caloreꝫ. ¶ 5° inſtat cõtra quintã. dicit
enim ꝙ agere nullo preſuppoſito ex parte agen-
tis: nõ põt cõicari creature. hoc enim eſt proprie
primi agẽtis. ſꝫ agere nullo preſuppoſito ex par-
te facti: põt cõicari alteri a primo agẽte. Et ad
probationeꝫ dicit ꝙ ſecundum ordinem inſtitu-
tum agens creatum agens per artem: ſupponit
aliquid productum per agens naturale: non qꝛ
per artẽ agit: cum deus qui nichil ſupponit agat
per artem: ſed quia forma rei artificiate ad quã
ſolam producendam ſe extendit virtus talis a-
gentis: eſt ordo vel compoſitio. que nulla vir-
tute poteſt eſſe niſi in ordinatis et compoſitis.
¶ Similiter agens naturale ſupponit materiaꝫ
a deo productam quia agit per ſolam formaꝫ q̃
eſt altera pars compoſiti. q̃ non poteſt produce
re niſi formam q̃ de nã ſua eſt altera pars cõpo-
ſiti: ne effectus ꝓductus ſit ꝑfectior ſuo pͥncipio
ꝓductiuo. ſꝫ ex hoc nõ habetur quin deus poſſꝫ
producere aliquã creaturã puta intelligentiam
que ſe tota ageret ꝓducendo aliqđ ſm̃ ſe totũ.
¶ 6° inſtat contra quãdam aliam rationem ſu-
perius poſitam de agente pͥncipali ⁊ inſtrumen
tali. dicit enim ꝙ ſi agens inſtrumentale voce-
tur omne illud quod ſupponit aliud agens: ſic
omnis creatura in actu ſuo quantũcunqꝫ nãli: ē
agens inſtrumẽtale. qꝛ ſupponit pͥmã cãm cui in-
nitať in eſſe ⁊ per ꝯñs in agere. et tale inſtrumẽ-
tuꝫ nõ oportet vt agat vt motum vel ꝑ motum
qꝛ neqꝫ angelus moueť quocunqꝫ motu ad hoc
vt agat. nec celũ neceſſe eſt moueri vt quidam
dicunt ad hoc vt ageret. Rurſus tale agẽs non
opꝫ ꝙ diſponat ad effectũ vlterioris agẽtis: alio
qui oẽm actiõem naturaleꝫ ſeqreť effect⁹ q̃ eſt a
pͥmo agẽte qđ non ē verũ. ſi ỽo agẽs inſtr̃ale vo
ceť ſolũ illđ qđ de ſe nõ exiret in actũ niſi ſpeciali
motiõe facta circa ipm ſic eſt in ſecuri: ſic verũ ē
ꝙ tale agẽs nõ poſſꝫ creare hmõi actiõe. nõ opꝫ
aũt ꝙ oĩs creatura ſit inſtr̃m dei iſto mõ: qꝛ nec
ẽt in nãlib⁹ actiõibus vt dictũ ē. hec Durand⁹ in
forma. Scotus aũt licet teneat pͥmã cõcluſionẽ:

tũ arguit ꝙ ꝓbationes.S.Tho.nõ concludunt
que cõſiſtunt in duabus ꝓpoſitiõibus.quaꝝ pri
ma eſt ꝙ eſſe ſimplr̃ eſt effect⁹ ꝓprius dei.ſecun
da eſt ꝙ eſſe ſimplr̃ eſt ꝓprius termĩus vel effect⁹
creatiõis. Prima inquit propõ videt̃ eſſe falſa.
qꝛ a quocũqꝫ efficiẽte gñatur compoſitũ: ab eo
effectiue eſt eſſe cõpoſiti.cõpoſitum aũt genera
tur a cauſa aliqua creata niſi tollat̃ omnis actio
creature.igit̃.Maioꝛ ꝓbatur.Tum qꝛ ſm phm
gñatio eſt ad eſſe.Tũ per rõnem qꝛ a quocunqꝫ
gñatur compoſitũ: per eius actionẽ forma eius
eſt in mã.formã aũt eſſe in materia: eſt cõpoſitũ
habere eẽ.qꝛ ſi nõ: aut ergo eẽ ſequitur naturali
ter ipm cõpoſitum qđ eſt terminus generatiõis:
aut pcederet naturaliter.ſi pcedit: ergo prius eſt
eſſe cõpoſiti ꝙ̃ ipſum compoſitũ quod nõ eſt in=
telligibile.ſi ſequit̃: ergo ſine cõtradictione poſ=
ſet ipm compoſitum ꝓduci ab agente abſqꝫ hoc
ꝙ illi cõpoſito deus daret eẽ.immo ſimiliter poſ
ſet deus nõ dare eſſe cũ nõ agat extra ſe niſi con
tingẽter. Nec valet fingere ꝙ eſſe nõ eſt a gñan
te compoſitũ: ⁊ tñ neceſſario cõcomittat̃ ipſum.
qꝛ nõ cõcomittat̃ vt terminus actiõis ipius ge=
nerantis p te. ſi ergo vt terminus agẽtis pmi et
nõ precedens cõpoſitũ: patet ergo ꝙ eſt ſequẽs
et ita ſine cõtradictione põt non ſequi.Proba=
tiones aũt huius ꝓpoſitionis improbate nõ cõ
cludũt.nã rõ ad hoc adducta peccat per fallaciã
equiuocatiõis: vel altera premiſſarum eſt falſa.
Dupl'r eni põt intelligi cã vniuerſalioꝛ.ſ.vel ſm
virtutem ſeu pfectionem: vel ſm predicationẽ.
Conſimilr̃ effectus põt dupliciter dici vniuerſa=
lioꝛ.ſ.pdicatione ⁊ virtute.vniuerſalioꝛ predica
tiõe: eſt cuius rõ dr̃ de pluribus. vniuerſalioꝛ p=
fectiõe: eſt cuius pfectio in ſe ẽ maioꝛ ⁊ perfectio
nũ pluriũ contentiua. Si igitur i maioꝛi accipia
tur vniuerſalius vniformiter ex pte cauſe ⁊ effe
ctus: cõcedo maiorem. qꝛ cõioꝛ effectus: reqrit
cãm communiorẽ.et pfectioꝛ requirit cãm perfe
ctiorem: ſi tñ põt eſſe perfectioꝛ. ſꝫ ſi accipiatur i
maioꝛi vtrobiqꝫ vniuerſalius ſm pfectionem: ẽ
fallacia equiuocatiõis: vel minoꝛ eſt falſa. Maioꝛ
eni non eſt vera niſi de vniuerſalitate ſm predi
catiõe.pꝫ nõ eñ eſſe eſt pfectiſſimus effect⁹. qꝛ
qđ includit̃ in multis: nõ põt eſſe perfectius quo
cũqꝫ illoꝝ in qbus includit̃.ſequitur ergo cõclu=
ſio ꝙ reducat̃ in cãm vniuerſaliſſimã predicatio
ne.ſed tunc vltra.deus eſt hmõi: minoꝛ eſt falſa.
immo eſt cã vniuerſaliſſima pfectiõe.ens aũt eſt
cã vniuerſaliſſima pdicatiõe. et tũc nõ põt ꝯclu=
di niſi ꝙ eẽ nõ põt eẽ effect⁹ niſi entis: qđ ꝯcedit̃
ſi vo in maioꝛi accipiat̃ difformit̃ vniuerſali⁹ ex
parte cãe ⁊ effect⁹: puta ex pte effect⁹ ꝑ vniuer=
ſalioꝛi predicatione et ex pte cẽ ꝑ vniuerſalioꝛi
perfectione: maioꝛ eſt falſa. nã effectus vniuerſa
liſſimus predicatione poteſt eſſe a cã imperfecta
quia ſaluatur in pluribus effectibus imperfectis
Alia ꝓbatio que adducitur per auctoreꝫ de cau
ſis: concludit oppoſitum. non enim negat ab=
ſolute ab intelligentia dari eſſe alicui. immo ma
gis affirmat. quia dicit ꝙ non competit ſibi dare
eſſe niſi inquantum diuina operatiõe operatur.
Si autẽ adduceretur ad ꝓpoſitum illud de cau
ſis ꝓpoſitione quarta. prima rerum creatarum
eſt eſſe: non cõcludit ꝙ eſſe ſit preciſe terminus
creatiõis. quia vel ſcđm aliquos accipitur ibi eẽ
pro prima intelligentia proxima primo vel acci
pitur ibi creatio extendendo ad primã ꝓductio
nem ſcđm rationem: ⁊ primitas entis accipitur
ſcđꝫ rõnem diſtinctionum formalium in effectu
vel ſcđm originem non ſcđm perfectioneꝫ. vt ſit
ſenſus ꝙ eo mõ quo eſſe in effectu diſtinguitur a
perfectionibus eſſentialibus: ipſum eſt termin⁹
prime ꝓductiõis ſcđm rõnem. hic dicat̃ cõfirmã
do illam rõnem de cã ⁊ effectu vniuerſalioꝛi ſm
predicatiõem: qđ debet intelligi de effectu vni=
uerſalioꝛi ſm pdicatiõem ⁊ hoc inquantũ hmõi
nũqꝫ eni effectus vniuerſalioꝛ ſm pdicatiõem:
inquãtũ hmõi põt eẽ niſi a cã vniuerſalioꝛi ſm p
fectiõe.lꝫ eñ hõ poſſet eſſe ab homie: nõ tamẽ
hõ inquantũ hmõi põt eẽ niſi a cã pfectioꝛi tota
ſpẽ hois.igit̃ a ſimili eẽ inquantũ hmõi: non põt
eẽ niſi a cã vniuerſalioꝛi ſm pfectionẽ toto eſſe
creabili.eẽ aũt inquãtũ hmõi ẽ terĩus creatiõis.
vñ ⁊ prius dictum eſt ꝙ eẽ nõ inquãtũ hoc vl' tale
ſꝫ ſimplr̃ eſt terĩus creatiõis.iſta cõfirmatio non
cõcludit. hãc ei rñſionẽ ponit doctoꝛ ille cui⁹ eſt
iſta opinio i illa qſtiõe vtrũ ſolius dei ſit creare.
ſuppono eni ꝙ nõ intẽdat querere vtrũ ſoli⁹ dei
ſit creare omẽ creabile. qꝛ illa qſtio icluderet an
aliqđ aliđ a deo poſſit creare ſeipm: de quo null⁹
vnqꝫ dubitauit ſꝫ Augu. pmo de tri.igr̃ intẽdit
qrere aliquã qſtiõeꝫ dubitabilẽ an.ſ.aliqđ aliud
a deo poſſit creare ſalti aliqđ inferi⁹ ſe.et ſic itel
lecta qſtiõe: tenet ptẽ negatiuã p rõnẽ iã poſitaꝫ
Accipiat̃ ergo maioꝛ ſm iſtã expoſitionẽ. vniuer
ſaliſſim⁹ effect⁹ pdicatiõe inqꝫ hmõi ẽ a cã vni
uerſalioꝛi ſꝫ pfectiõeꝫ. eẽ ẽ hmõi: ſeqt̃ ğ iſta ꝯclu
ſio.igr̃ eẽ inqꝫ hmõi: vel vt pl' det̃ eis ꝓpoſitũ
igr̃ oẽ eẽ creabile inqꝫ hmõi nõ pt eẽ niſi a cã vni
uerſalioꝛi ſꝫ pfectiõeꝫ toto eẽ creabili. ex hoc nõ
ſeqt̃. ğ nec eẽ hmõi creabil' nõ pt eẽ niſi a tali cã.
pꝫ ei ꝙ in illa illatiõe ẽ fallacia ꝯñtis. ğ ſꝫ iſtã ex=
poſitionẽ pme rõnis: vel queſtio nulla erit: vel ſi

ſit dubitabilis ⁊ teneť pars negatiua ꝓpter iſtā
rōnem ſic intellectam: rō eſt ſophyſtica ꝑm acci=
dēs. Q̄ð ſi dicas eſt conſiderare in iſto ꝓducto:
eē inquātū hmōi: ⁊ eē ſimplr̄. et ſcðo mō eſt effe=
ct⁹ cāe vniuerſaliſſime vt ꝓbat rō: ſed ṗmo mo=
do eſt effectus cāe particularis: hoc nō ſoluit. qꝛ
eē ſimplr̄ in iſto ⁊ eē huiuſmōi non ſic diſtinguū=
tur: ꝙ ab aliqua cā nō poſſit eē hmōi quin ab ea
dem ſit eē ſimpliciter qð eſt in iſto. ſiue enim ra=
tio ſit diſtictiōis rōnis itellecta vel qualitercūꝗ
qð dat iſti eſſe hmōi: dat ſibi eſſe ſimplr̄ qð eſt in
iſto. Q̄ð additur de iſtrumēto dico ꝙ maioꝛ po
teſt bn̄ vel male intelligi. qn̄ eni accipitur in ma=
ioꝛi: intelligitur nō ꝙ inſtrumētū hēat actionem
ꝓpꝛiam: ſ ꝙ per aliq̄d ſibi ꝓpꝛiū agit. et ad hoc
inducit ꝓbatiōes ſuas q̄ pn̄t concedi. nec tn̄ per
illud ꝓpꝛium agit niſi in virtute pꝛincipalis agē
tis. qꝛ in quacūꝗ actiōe in qua non haberet vir
tutem pꝛicipalis agētis: in illa nō eſſet inſtrumē
tum. accipit ergo ꝙ inſtrumētū agit diſpoſitiue.
qð ſi intelligaꝛ vlr̄: falſum ē. nā poſſibile eſt ſcðm
ipm alibi inſtrumētū attigere effectū pꝛicipalis
agentis. vt pꝫ in multis actib⁹ artis in q̇bus ali=
qn̄ artifex ꝑ inſtrumentū inducit terminū pꝛici=
paliter intentū. ſic monetari⁹ ꝑ inſtrumētū idu=
cit foꝛmā in moneta ⁊ ſigillatoꝛi cera. neꝗ vnꝗ
opꝫ inſtrumentū diſponere ad effectū pꝛincipa
lem: niſi ſit inſtrumentū in ṗncipali actiōe q̄ diſ=
ponit ad illum effectuꝫ qð non eſt vniuerſaliter
neceſſariū. ſed tm̄mō quādo ſunt pl̄es actiones
oꝛdinate quarum vna diſponit ad aliam. abſo=
lute autem pōt eſſe inſtrumentū in actiōe ṗnci=
pali: licet nō concurrat in aliqua alia pꝛecedēte.
Nō poteſt igitur maioꝛ ſua habere veritatē niſi
ſic intellecta: ꝙ inſtrumentū per aliq̄d ſibi ꝓpꝛi=
um cauſat diſpoſitionem ad terminū pꝛincipa=
lem quando non poteſt virtute pꝛincipalis agē
tis attingere illum terminū: et tunc opoꝛtet ſup
ponere in minoꝛi ꝓpoſitione ꝙ creatura nō poſ
ſit in virtute dei attingere creationis terminuꝫ.
que minoꝛ nō eſt ꝓbata niſi ꝑ rationem illā pꝛio
rem .ſ. de eſſe. de qua iam viſum eſt ꝙ non cōclu
dit. Nec illud exemplū de ſecuri: vel pꝛobatio=
nes ille que adducuntur ad hoc ꝙ inſtrumentū
habeat aliquid per quod agat ſibi ꝓpꝛium: pꝛo
bant vlr̄ ꝙ inſtrumentū agat diſpoſitiue aliquā
actionē. ideo eni ſecuris pꝛeciſe agit diſpoſitiue
ad arcam: qꝛ eſt inſtrumētum in ſectiōe lignoꝛū
qua pꝛecedit inductionē foꝛme arce. ſi autē arti=
fex vtereꝛ ea vel alio in ṗncipali actione: nō opꝫ
ꝙ inquantū eſt inſtrumētū ad foꝛmā arce: ꝙ ha
beret aliquā actionē diſpoſitiuā. Ex talib⁹ ergo
exēplis vbi accipit ꝙ inſtr̄m diſponit ad ṗncipa
lē terminū: non poteſt inferri vniuerſaliter hoc
de inſtrumēto niſi fiat fallacia conſequentis. niſi
aūt vlr̄ accipiaꝛ: nō pōt remoueri a creatura rō
creatiōis. nā ex maioꝛi particulari in pꝛima figu
ra nichil ſequiꝛ ꝓpter fallaciaꝫ ꝯn̄tis. ¶ 2° loco
impugnat aliā rōnem q̄ talis eſt in virtute. Sup
infinitā diſtātiā nō poteſt niſi virtus infinita. inť
terminos aūt creationis a quo ⁊ ad quem puta
inter nichil ⁊ ens eſt infinita. igiť ⁊c. iſta inq̇t ra=
tio nō videť concludere. qꝛ qn̄ extrema ſunt im=
mediata: tanta pꝛeciſe eſt diſtantia eoꝝ: quātuꝫ
eſt alterū extremū maius. hoc apparet per ſimile
tanta enim eſt diſtantia dei a creatura ēt ſuppꝛe
ma poſſibili: quātus eſt deus. et ideo ſi ponereť
ſuppꝛema creatura poſſibilis: adhuc diſtaret ab
illa in infinitum: quia eſt infinitus. Apparet etiā
exemplum in oppoſito. in quantitatibus enim ē
diſtātia pꝛopter mediū aliquod interiacens. et
ideo ꝑm quantitatem ſpacij interiacētis: eſt di=
ſtantia illa inter quanta. igiť per oppoſitum vbi
nullum eſt mediuꝫ interiacēs: diſtantia non erit
quanta niſi ꝑm quantitatē alteri⁹ extremi. Hoc
etiaꝫ apparet per rationem. quia nichil aliud eſt
hec diſtantia niſi exceſſus vni⁹ ſuper alterū. quā
do aūt excedens imediatū eſt exceſſo: quātitas
exceſſus eſt ꝑm q̄ntitatē excedētis. ſuppoſita igiť
maioꝛe: ſequiť ꝙ cum affirmatio aliq̄ entis crea
bilis ſit finita: ꝙ diſtantia huius affirmatiōis ad
negationē erit finita. pꝫ enim ꝙ iſta diſtantia ſit
immediata. qꝛ ſcðm phm̄ pꝛimo poſterioꝝ. ꝯdi=
ctio eſt oppō cuius ꝑm ſe non eſt mediuꝫ. Q̄ð ſi
fingas infinitatē ex parte nichili: hoc non valet.
quia nichil non diſtat ab aliquo niſi deficiendo.
nō enim plus deficit illud ab ente: q̄ꝫ ens illð po
nat. hoc etiam patet. qꝛ cōparando nichil ad ni
chil: nulla eſt diſtantia. ſic ergo minoꝛ ſecūde ra
tionis eſt falſa intelligendo diſtantiā infinitā po
ſitiue hoc eſt in infinitū excedentem omnem di=
ſtantiam finitam. et ſic opꝫ intelligere infinitam
diſtātiā in maioꝛi ad hoc ꝙ maioꝛ ſit vera. nō ei
pōt aliter concedi infinitas virtutis agētis que
pōt ſup illā diſtātiam. Minoꝛ ēt iꝓbaꝛ ſic. In
aliqua ꝯdictiōe ē maioꝛ diſtātia q̄ꝫ in alia. qꝛ pl⁹
diſtat deus a nō deo: q̄ꝫ aīa a nō aīa. qꝛ nulla vir
tus oīno pōt facere ð nō deo deū. nec ecōtra ali=
qua aīa pt̄ facere de nō aīa aīam. ſi aūt quelꝫ eēt
infinita: nulla poſſet eē maioꝛ diſtātia: qꝛ infini=
tū nō pōt excedi. Itē illa ꝩtus pōt ſup diſtantiā
que pōt ſup totuꝫ terminum ad quem. quia ter=
mino ad quē poſito: deſtruiť terius a quo ꝑ illuꝫ
terminū ad quē ſuccedenteꝫ. ſꝫ terius ad quē eſt

finitus. et per ↄ̄ñs nõ poteſt ex hoc concludi qui
ſup ipm̃ poſſit virtꝰ finita. ergo ⁊ ſup diſtantiã.
¶ Item aliqua gñatio nãlis eſt inter formam ⁊
priuationẽ ex pº phy. ſed ꝑuatio includit cõtra-
dictionẽ lʒ in ſubiecto. et per ↄ̄ñs quando trãſit
a priuatiõe ad formã: tranſit ab affirmatiõe ad
negationẽ. et patet ꝙ illa gñatio eſt ꝑ virtutem
finitam ⁊ creatam. igit̃ diſtantia illa non obſtat.
Qualiter ergo inq̈t ſaluabit̃ dictũ cõe ꝙ cõtra-
dictio ẽ diſtãtia infinita: reſpõdeo ꝙ adhuc ſim-
pliciter falſũ eſt accipiẽdo infinitũ ꝓ excedente
in infinitũ quãtumcũqʒ diſtantiam finitam. ſed
alio modo infinitũ poteſt accipi pro indetermi-
nato: et ſic verum eſt. nulla enim diſtantia ẽ ita
parua: quin ſufficiat ad cõtradictionẽ. quãtum-
cũqʒ enim recedat̃ ab vno contradictorio: ſtati
eſt ſub altero. nec eſt aliqua diſtãtia ita magna
etiam ſi in infinitũ poſſet eſſe maior maxima: q̇n
ad illam etiam eius extrema ſe extẽdant. et iſto
mõ accipiendo infinitũ in maiori: maior eſt falſa
Ad ꝓbationes ergo minoris. Ad primã cũ dicit̃
ꝙ non conuenit intelligere maiorem iſta: dico ꝙ
falſum eſt poſitiue: verũ eſt aũt permiſſiue. hoc
eſt dictu: aliqua diſtantia ponit maiorem remo
tionẽ q̃ʒ iſta ⁊ vna cõtradictio q̃ʒ alia. ſed iſta ꝑ-
mittit quãcunqʒ maximã ⁊ in maxima ſaluatur.
Exemplum. plus ꝑfectionis ponit aſinꝰ intenſi-
ue q̃ʒ animal: tñ animal plus ꝑmittit ſiue ſaluari
põt in aliquo perfectiori q̃ʒ ſit aſinus puta in ho
mine. et quod ſic eſt maximum hoc eſt permiſſi-
ue: nõ eſt formaliter maximũ. Ad aliam proba-
tionem q̄ ſolet fieri. quia inter q̄cunqʒ contradi
ctoria eſt eq̄lis diſtantia ⁊c̃. dico ꝙ licet quecũqʒ
cõtradictoria ſint eque impoſſibilia iter ſe: non
tñ eque diſtantia. plus enĩ diſtat deꝰ a nõ deo: q̃ʒ
albũ a nõ albo. q2 extremũ poſitiuũ maius eſt in
cõparatione ad negatiuũ. Per idem pʒ ad aliã
probationem que poteſt fieri. q2 ſcilicet inter to
tum ens ⁊ nichil: eſt infinita diſtantia. igitur int̃
animam ⁊ non aĩam ⁊c̃. patet enĩ ꝙ totum ens
creatũ plus excedit nichil: q̃ʒ anima excedat nõ
animaʒ. ſicut totũ ens creabile eſt in ſe perfectiꝰ
q̃ʒ aĩa. tamen eque incompoſſibilis eſt anima cũ
nõ anima: ſicut nichil cum toto ente. ſed hoc nõ
arguit propoſitum. ¶ 3º loco impugnat quan-
dam rationem que talis eſt in virtute. Non eſt
aliqua proportio nullius potentie ad aliquam
potentiam. igitur nec eſt aliqua proportio diſtã
tie q̄ eſt inter actum ⁊ potentiam: ad illam que
eſt inter actũ ⁊ nullam potentiam ⁊c̃. cõcedo in
quit ꝙ diſtantia nullius potentie ad actum: nõ
habet aliquã proportionẽ ad illam q̄ eſt alicuiꝰ
potentie ad actũ: ſed hoc eſt q2 vna diſtantia ẽ
poſitiua quia inter extrema poſitiua. alia autem
nõ eſt poſitiua quia eius alterum extremum eſt
nichil: ⁊ poſitiui ad nõ poſitiuum nulla eſt ꝓpor
tio ſicut entis ad nichil. ſed ex iſta improportio
ne nõ ſequitur ꝙ virtus q̄ poteſt ſuper iſtaʒ ſit i-
proportionabilis virtuti qua poteſt ſuper illam
quia poſitiuũ non eſt improportionabile alteri
poſitiuo: niſi propter infinitatem in altero. in il-
lis autem diſtãtijs fuit improportio: non q2 fuit
infinitas in altero: ſed quia altera nõ habuit ali
quam quantitatẽ ſcd̃m quã potuerit proportio
nari. Exemplũ huius. punctus eſt improportio
natus linee q2 nõ quantus. igitur virtus que põt
ſuper hoc: eſt improportionabilis virtuti q̄ põt
ſuper illud: nõ ſequitur. nam virtus ⁊ virtus na
te ſunt habere q̄ntitates virtutis ⁊ per ↄ̄ñs ſim-
pliciter ꝓportionem niſi alia ſit infinita. ex alia
vero parte eſt defectus ꝓportionis propter de-
fectum quantitatis in altero extremo. ¶ 4º lo-
co impugnat quandam aliam rationem que po
teſt ſic formari. Agẽs inferius preſupponit in agẽ
do effectum ſuperioris agentis. ſed non poteſt
eſſe aliquod agens creatum quod non ſubordi-
netur deo in agẽdo ⁊ cetera. dicit enĩ Scotus ꝙ
hec ratio non concludit. quia aut intelligit ĩ ma
iori ꝙ agens ſecundarium preſupponat effectũ
primi agẽtis vt paſſũ in qd̕ agat: ⁊ tunc petit pri
cipium ſcʒ ꝙ oẽ agens aliud a deo agit circa paſ-
ſum preſuppoſitũ. aut ĩtelligit abſolute. ſ. ꝙ abſo
lute ſupponit effectũ ꝑmi: qd̕ cõcedo. q2 ꝑſuppo-
nit ſeipſum ſicut agere preſupponit eſſe ⁊ ipm̃ eſt
effectus ꝑmi agẽtis. et ad inductionẽ q̄ videt̃ ꝓ
bare minorẽ ſm̃ primũ intellectum inq̈t: reſpõ-
deo ⁊ dico ꝙ ars ſi poſſit ĩ aliquam formã: nõ tñ
niſi in accñtalẽ tm̃. accidẽtalis aũt necc̃io req̈rit
pro ſb̃o ſubſtantiã. nõ ergo artifex q2 agẽs ſubor
dinatũ nãe: ꝑſupponit effectũ nãe vt paſſũ ſuũ: ſ3
q2 eſt agẽs ad talẽ terim̃ q̄ req̈rit ſub̃am in quaʒ
nõ põt ars. Qd̕ aũt hoc nõ ſit ex ordine agẽtiũ:
pʒ manifeſte. q2 nã in actiõe ſua ſupponit effectũ
nature vt paſſũ ſic in alteratiõe ſupponit ſub̃aʒ.
eſt g̃ cã cõis ex ꝑte nãe ⁊ artis in preſupponẽdo
ſub̃m: q̄ñ. ſ. agũt aliqd̕ accñs qd̕ nõ põt ꝓduci ni
ſi in ſb̃a. ſi aũt aliqua ſubſtãtia corporea eẽt ĩme-
diate ꝓducta a deo abſqʒ actiõe nãe: nihil minꝰ
poſſet ars circa illd̕ paſſũ agere ſi poſſet vel eſſet
capax termini artꝭ ac ſi effectꝰ nãe ꝑceſſiſſet ĩ ea.
Simil̕r pʒ ꝙ rõ ex iſto ordine agẽtiũ nõ ↄcludit
diſtiguẽdo pl̕es ordĩes agẽtiũ. nã in ordine agẽ
tis nãlis ĩueniri põt agẽs mãle qd̕ eſt inferius et
immatiale qd̕ ẽ ſupius: nõ tñ ſequit̃ ꝙ mãle ꝑſup

ponat effectum agentis imaterialis creati. nec ſequitur ſi materiale preſupponit effectum dei immediate in qđ agat. ergo agens immateriale qđ eſt ſuperius nichil ſupponit. ¶ 5° loco impugnat quandam aliam rationem que talis eſt in virtute. Nullum agens creatum eſt actus purus. ergo nec eius actio eſt actus purus ſed habẽs aliquid potẽtialitatis admixtũ ⁊ ſic ẽ cũ motu. ⁊c. illa inquit ratio nõ cõcludit. nã illa potẽtialitas que cõis eſt creature: ſiue intelligatur obiectiua reſpectu eẽ creabile: ſiue intelligatur ſubiectiua ad recipiendũ ſicut potẽtiale: vł ad inherendũ ſicut forma vel actus: non ſufficit ad inferendũ ꝙ actio eius ſit cum motu vel mutatione. ſed ꝙ actio illa ſi eſt immanens: habet potentialitatẽ illam predictam vel vtrãqꝫ. ſi etiã ſit tranſiẽs eo modo quo eſt in illo in quo tranſit vel in termino: habet potentialitatem alterã vel vtramqꝫ. quia nec propter hoc tantum eſt fluẽs ſicut motus vel raptim tranſiẽs ſicut mutatio. ¶ 6° loco impugnat quãdam aliã rationẽ que talis ẽ in virtute. Participãs aliquam naturam: nõ producit ſecundũ illã ſimile ſibi niſi applicãdo eam ad aliud ⁊c. iſta inquit ratio ſupponit aliqua falſa. Unũ eſt ꝙ non aliud ſit ꝓducere ſimile ſecundũ naturã: niſi applicare eam ad aliud. quod ideo ẽ quia neceſſe eſt illã naturam participari a ꝓducto. et ex hoc ꝙ participaꝛ ab eo: oportet aliqđ preſupponi cui applicetur. ex hoc enim ſequitur ꝙ deus nõ poſſet creare angelũ. Tum qꝛ angelus iſte participat eſſe. et per ꝯñs oportet pſupponere aliquid cui applicaretur eſſe. quod ẽ cõtra rationeꝫ creationis. Tũ quia vt declarat ꝓbatio maioris: per illud preſuppoſitum oportet productũ eſſe hoc. ſed angelus nõ poteſt eẽ hoc ſcđm eos ꝑ aliquid preſuppoſitũ. qꝛ per formam ſuã eſt hic. nõ ergo põt maior eſſe vera propter hoc ꝙ natura illa cõmunicãda participabitur a producto. Si ergo maior dicatur eſſe vera propter hoc ꝙ agẽs cõicans naturam participat eã hoc nõ poteſt eſſe ratio quia in ipſo agente non preſupponitur aliquid ipſi eſſe. tũc eni ipſũ ꝓducẽs nõ poſſet creari. igitur nõ oportet in illo qđ aſſimilaꝛ producẽti ẜm eſſe: aliqđ tale pſupponi. Preterea aut eẽ participaꝛ tãꝗ actus qđã aliꝰ ab eẽntia ⁊ poſterior: aut tãꝗ idẽ ipſi eẽntie ſiue primus actꝰ rei. Si pmo mõ: nõ ꝓbatur ꝓductũ nõ poſſe creari. qꝛ ⁊ ſi eſſe preſupponat aliqđ in q̃ recipiaꝛ: tñ eẽntia nihil pſupponit. et ita ꝗuis participãs eẽ nõ creetur ẜm eẽ: nõ ꝓbaꝛ qui poſſit creari ẜm eſſentiã q̃ preſupponiꝛ. Si ſcđo mõ: minꝰ hẽtur ꝓpoſitũ qui ipſe poſſit creari et ita a participãte ipm ſicut ab alio. qꝛ in iſtis inferioribus qđlibet indiuiduũ ꝑticipat naturã ſpẽi: ⁊ tñ illa põt eſſe in vno ſingulari ꝑus terminꝰ productiõis: et in alio ſingulari ꝑncipiũ ꝓducẽdi. Qđ autẽ ibi materia pſupponiꝛ: nõ eſt ꝓpter naturã participatã: ſꝫ qꝛ forma illa q̃ eſt pars nature participate: ẽ forma mãlis. hec Scotꝰ in for̃a. ¶ Cõtra eandẽ cõcluſionẽ arguũt quidã alij vt ponit Adã. 4° ſen. di. pª et p° arguũt ſic. Forma ſubſtãtialis ⁊ accñtalis producta in ſubiecto ab actiuo creato: prius naturaliter eſt aliqđ in ſe ꝗ aliquid inherẽs alteri. aliter ꝑ nullã potentiã poſſet ꝓduci in eẽ abſqꝫ hoc ꝙ inhereret. ꝯñs ẽ falſum ẜm fidẽ. igiꝛ de põ dei põt a creatura ꝓduci ad eẽ abſqꝫ hoc ꝙ ꝓduceret ad ĩherere. ¶ 2° ſic Aut ꝓductio rei eſt reſpectus diſtinctus a ꝓducto aut nõ. ſi ſic: igiꝛ põt nãliter poni poſitis fundamẽto ⁊ termino. ſꝫ ſublato receptiuo: adhuc habeꝛ terminus ⁊ fundamentũ. ſi aũt ſit res ipa producta: multo magis nõ videtur ꝙ requirat. ¶ 3°. Prior eſt depẽdẽtia forme ſubſtãtialis vł accñtalis cuiuſcũqꝫ abſolute ad agẽs: ꝗ ad receptiuũ. aliꝰ a nõ agẽte poſſet fieri ſine receptiuo. ergo poterit depẽdere ad agẽs nõ dpẽdẽdo ad ſubm. qꝛ ꝑus põt abſolui vel fieri ſine poſteriori ¶ 4° Agẽs nãle pt ď ſpẽbꝰ panis ⁊ vini i eucharistia gñare vel ꝓducere formã ſbãlẽ vinis ⁊ ita non educiꝛ de potentia materie. igitur naturale agens ibi creat. ¶ 5° Creatura põt anichilare. igitur creare. conſequentia cõmuniter conceditur. quia non maius eſt facere aliquid ex nichilo: ꝗ reducere aliquid in nichil. añs probaꝛ. Tũ quia in corruptione compoſiti: forma anichilaꝛ cũ nec in ſe nec in aliqua ſui ꝑte remaneat nec i actu nec in potentia naturali. quia aliter potentia illa eẽt fruſtra in nã: cum ꝑ naturã non poſſet reduci in actũ. Tum qꝛ ſi modicuꝫ frigus ſepatũ eẽt in maximo igne ⁊ calidiſſimo: nõ videꝛ quin ignis deſtrueret ipꝫ et ſic anichilaret quia poniꝛ ſepatum a ſubiecto. Tũ qꝛ peccator cũ mortaliter peccat: anichilat gr̃aꝫ vt videꝛ. ¶ 6° Queꝫ virtꝰ ẽ cõicabilis creaꝛe quã nõ opꝫ eẽ infinitam nã data quacũqꝫ põ finita: potentia alia proportionabilis ẽ poſſibilis creature. ſed aliqua virtꝰ creatiua põt eẽ finita. nõ enim oportet ꝙ ſit infinita. qꝛ aut hoc eẽt rõne termini ꝓducti. aut rõe modi ꝓducẽdi. aut rõe ꝓductiõis. aut rõe diſtãtie inꝛ terminũ a q̃ et teriꝫ ad quẽ. ẜ pmũ nõ ipedit nec exigit ĩfinitatẽ: qꝛ ois terius creatiõis ẽ finitꝰ. Nec ſcđꝫ cũ ois modꝰ creatiõis ſit finitꝰ cũ ſit aliqđ ex deũ. Nec tertiũ. qꝛ ipa creatio ẽ finita cũ ſit ipſamet creaꝛa. Nec q̃rtũ. qꝛ nulla ẽ ibi

diſtãtia nec poſitiua nec priuatiua. nec negatiua diſtantia ſi que ibi ſit: taxãda eſt niſi ſm̃ finitatẽ termini. nec aliq̃ eſt ibi reſiſtẽtia. igit̃ nõ apparet ratio cur potẽtia creãdi neceſſario debeat poni infinita. ¶ 7°. Certũ eſt ꝙ ſi materia req̃rit̃: omnino nullã tribuit actiuitatẽ in ꝓductione forme vel cõpoſiti de ea. igit̃ tota ꝓductiuitas ẽ a parte ꝑncipij actiui. et ſi hoc: nõ videt̃ eſſe ꝓpt̃ defectũ actiuitatis qui creatura ꝓducere poſſit non de materia. ¶ 8°. Omnis effectꝰ nõ adequans v̾tutẽ cauſe ſue: põt a minori v̾tute ꝓduci. quia ex quo nõ adequat v̾tutẽ cauſe: nõ videt̃ ꝙ tãtã v̾tutẽ requirat ſ; ꝙ minor ſufficiat. ſ; omnis v̾tꝰ minor infinita cõmunicari poſſibilis ẽ creata v̾tus vel creabilis. et infinitã v̾tutẽ diuinam nulla creatura adeq̃t. igit̃ ⁊c̃. ¶ 9°. Omne agẽs iſtrumẽtale plus põt vt eſt inſtrumẽtũ ſuꝑioris agentis: ꝙ̃ in v̾tute ſua vel ꝑ ſe. ſicut calor inquãtum eſt iſtrumẽtũ ignis: põt ꝓducere ignẽ qd̾ nõ poſſet ſm̃ ſe ex v̾tute ꝓpria. ſ; nõ eſt aliq̃ forma naturalis ꝓducibilis de põ materie in qua nõ poſſit actiuũ creatũ vel creabile v̾tute ꝓpria: ſuppoſita dei generali influẽtia. ergo aliq̃d vltra poterit vt inſtrumẽtũ dei. ſ; hoc nõ eſt niſi nõ p̃ſupponere materiã in agẽdo. igit̃ vt inſtrumẽtum dei: poterit agere nõ p̃ſupponẽdo materiã. ¶ 10. Or nulla apparet cõtradictio ꝙ deꝰ vellet aliq̃d eſſe actiue a creatura ſine paſſo. igit̃. ¶ 11°. Plus videtur eſſe attigere eſſentiã infinitã totã obiectiue vel cognitiue: ꝙ̃ attingere creaturã ſm̃ totam eiꝰ entitatẽ effectiue. ſ; ꝑmũ põt creatura aliq̃ ſibi ſuꝑaddito. igit̃ et ſcd̃m. ¶ 12° Nulla videtur repugnãtia ꝙ illud qd̾ v̾tualiter cõtinet ⁊ includit entitatẽ ꝑfectiorẽ: poſſit ꝯtinere imꝑfectiorẽ: vel ſaltem aliqd̾ ens citra deũ poſſet v̾tualiter ⁊ effectiue cõtinere imꝑfectiꝰ. ſed aliq̃ creatura v̾tualit̃ et effectiue cõtinet formã ſubſtãtialẽ. igit̃ aliq̃ põt cõtinere materiã q̃ eſt entitas minus ꝑfecta. ¶ 13°. Or nulla apparet ꝯtradictio q̃re angelus nõ poſſet ꝓducere angelũ eiuſdẽ ſpeciei ſicut ignis ignẽ. ſ; hoc faciẽdo crearet. ¶ 14°. Or tũc aliq̃ eſſent eiuſdẽ generis puta fides infuſa ⁊ ſcientia acquiſita ⁊ infuſa vel gr̃a ⁊ v̾tus acq̃ſita. ⁊ tñ vnũ eſſet in infinitũ difficilioris ꝓductionis vl̾ impoſſibilioris reſpectu creature ꝙ̃ aliud: qd̾ videt̃ incõueniẽs. igit̃ creatura põt creare fidem gr̃am ⁊ v̾tutẽ infuſam. ſ; nõ eſſet niſi creãdo. igitur. ¶ 15°. Or ſol põt creare lumẽ in medio. qd̾ ꝓbat̃ ſic. Ponat̃ ꝙ deus ſuppleat actionẽ ſolis in vna parte medij puta. a. ita ꝙ nõ agat niſi ſupplendo vicem ſolis. et creet deus propria virtute aliud lumen in alia parte medij que ſit. b. ⁊ eſſet ſolis lumẽ in tertia ꝑte medij que ſit. c. tunc ſic arguitur. Lumen in. b. eſt vere creatum. igitur lumen in. a. ſimiliter eſt vere creatum. ⁊ per conſequẽs lumen in. c. eſt vere creatum cum lumen in. a. ⁊ in. c. ſimili modo ſint producta per poſitu; ꝙ deus nõ cauſat lumẽ in. a. niſi p̃ciſe ſupplẽdo vicẽ ſolis. et ꝯñia ꝓbat̃. ſ. ꝙ ſi lumẽ in. b. ſit creatũ: igit̃ ⁊ lumẽ in. a. cũ illa duo lumina ſimili modo ꝑoia generant̃ ⁊ ſint eiuſdẽ ſpeciei. Aſſumptũ probat̃ q₂ deꝰ nõ alit̃ agit in. b. mediũ ꝙ̃ in. a. cũ ꝑ oĩa ſit idẽ agẽs ⁊ ꝓductũ omnino ſimile ſolo numero differẽs ⁊ omnis alia circũſtantia ꝯſimilis. igitur nõ alit̃ deus agit in. b. ꝙ̃ in. a. igit̃ creat lumẽ i. a. Si dicat̃ ꝙ ꝯñia non valet. q₂ et ſi ſint ſimilia per omnia eque in vna actione luminis ⁊ in alia: tamen deus facit lumen in. a. de. a. ſed lumen facit in. b. de nichilo ⁊ non de. b. Sed cõtra. facere lumen de. a. non eſt niſi facere lumen in. a. reſpectu cuius. a. habet potẽtiam naturalẽ. nõ eni; videtur aliud facere lumen de. a. ſ; ſic facit deus lumen de. b. quia. b. eſt in potẽtia naturali reſpectu luminis recepti. igitur ibi facit deus lumen de. b. ⁊ non de nichilo. ¶ 16°. Ignis agens in hoſtiam conſecratam creat calorem quia facit ibi calorẽ de nichilo. igit̃ creat. Aſſumptu; patet. q₂ ignis ibi facit calorem ſicut ſenſus docet. et ideo ibi nõ facit calorem de materia. quia ſi ſic: igitur d̾ quãtitate: vl̾ de qualitate. et ſi d̾ quãtitate: nũꝗ̃ poſſet ph̃s vel alius ꝓbare neceſſitatẽ materie: cum actio naturalis ſm̃ hoc ꝑficiatur eque in quantitate vel qualitate ſicut in materia ſi poneretur. ¶ 17°. Sit. a. vna forma ignis gen̄rata ab iſto igne demõſtrato in hac materia demõſtrata ⁊ poſtea corrumpat̃. tũc arguitur ſic. Iſte ignis d̾mõſtratus põt generare. a. formã. igitur poteſt creare. conſequentia patet. quia corruptum non poteſt redire idem numero per actionem naturalem vt patet per philoſophũ. Aſſumptum ꝓbatur. q₂ illa materia demonſtrata eſt eque in potẽtia naturali ad. a. ſicut ad aliam formã conſimilẽ futuram. igitur ille ignis ita natus eſt producere ⁊ generare. a. formã de tali materia ſicut. b. vl̾. c. Aſſumptum probatur. quia ſi deus recrearet. a. in illa materia: ipſa ſubſtentaret. a. et fieret totũ compoſitum naturale. igitur illa materia eẽt tũc propria potentia. a. forme vel ita bene ſicut quãdo producebatur naturaliter in illa. ¶ Contra ſecundam concluſionem arguit Scotus quadrupliciter. Primo ſic. quia ſi proceſſio filij ⁊ ſpiritꝰ ſancti ſit ratio ꝓceſſionis creaturarũ: ſeq̃t̃ ꝙ pat̃ nõ creat formaliter. nichil enim formaliter agit quod non eſt in actu ſm̃ illud qd̾ eſt proxima rõ

agẽdi.ſ3 paťnõ eſt formaliť in actu:ꝟbo nec ſpũ ſancto q̃ ſm te ſunt ꝓrima rõ creãdi: ſicut intellectio ⁊ volitio ſunt remote rões creãdi. igitur pater nõ creat formaliter ⁊ ꝓrime. Et ſi dicas ꝙ omnes creãt: q2 omnes habẽt vnũ verbũ in intellectu ſuo quo ꝟbo ꝑferť intellectio eſſentialis:licet illd ꝟbũ ſit a ſolo pr̃e dicẽte vice oium ⁊ oẽs hñt vnũ amorẽ in volũtate cõmuni: licet amor ſpireť a pr̃e ⁊ filio vice oium triũ. ℭCõtra illud arguiť ſic. Quero q̃modo pr̃ habet iſtã noticiã3 genitã. nõ formalr̃ ſm Auguſtinũ de tri.ca° 2°. ſ3 habet ſicut correlatiuũ ſicut ꝓducẽs hẽt ꝓductũ.ſ3 ſic:hñs nõ eſt formaliť eo qd̃ habeť. igitur nec formalr̃ agit iſta actione reſpectu cui⁹ illud qd̃ habeť eſt rõ formalis agẽdi. ℭ2° arguit ſic. Q2 ex hoc videť ſeq̃ ꝙ fili⁹ ⁊ ſpũs ſctũs nõ creẽt q2 cõmuniť rõ formalis nõ agit illa actiõe reſpectu cui⁹ dr̃ rõ formalis agẽdi. Et ſi dicať ꝙ filius creat ⁊ ſpũs ſctũs creat. Cõtra. neutra tñ ꝑſona videť ꝓrime creare: q2 neutra eſt in actu ꝑ aliã3 formalr̃. ⁊ omne agẽs ꝓrime ꝑ itellectũ ⁊ voluntatẽ:ẽ in actu tã noticia ꝗ̃ volitione neceſſarijs ad talẽ actũ. ℭ3°. Q2 tũc videť ꝙ vna perſona nõ ſufficeret ad ꝓductionẽ creaturaꝝ.ꝯñs ẽ contra Augu^m^.15.de tri.dicẽtẽ.iõ ꝟbũ hoc eſt ꝟitas: q2 q̃cq̃d eſt in ea ſciẽtia de q̃ natũ eſt: ⁊ in ipſo ẽ. qd̃ aũt in eo nõ eſt:nec in ipſa eſſe põt. vñ ex multis q̃ ibidẽ dicit ꝯcludiť ꝙ nihil eſt actuali⁹ in ꝟbo dei:ꝗ̃ intelligẽtia paterna. ℭ4°. Q2 ex hoc ſequiť ꝙ ꝟbũ diuinũ habet aliquẽ reſpectũ rationis ad creaturas quẽ nõ hẽt pr̃. et eodẽ modo ſequiť de ſpũ ſctõ. ſed hoc eſt falſum vt dicit ſe ꝓbaſſe.di.18.ꝑmi libri.hec Scotus in forma.

Quantu3 ad articulũ tertiũ ꝑmo notãdũ eſt ꝙ ad ꝓbãdã aliquã veritatem:doctores tã ph̃i ꝗ̃ theologi ꝯſueuerũt adducere nõ ſolũ rões demõſtratiuas ſ3 etiã ꝓbabiles ⁊ veriſſimiles. na3 etiã iſte iuuãt dũ oſtẽdũt multiplr̃ ꝯcluſionẽ quã probant: eẽ rõni ꝯſentaneã.nõ.n.eſt neceſſariũ ad omnẽ veritatẽ ꝓbãdã:rões demõſtratiuas aut efficaciť ꝓbantes inducere.nã neq̃3 ſemꝑ huiuſmodi ꝓbationes induci pñt. qm̃ vt ph̃s dicit quedã falſa ꝓbabiliora ſunt q̃buſdã veris. nõ ergo rões ꝓbabiles ad veritatis confirmationẽ: ſpernẽde ſunt.hinc ẽ ꝙ. S. Tho. ſepe in ſcriptis ſuis vtiť ꝓbabilib⁹ rõnibus ſimul cũ efficacibus ⁊ demõſtratiuis ad ꝓbandũ veritatẽ quã ꝑtendit. vñ in caſſũ laborãt q̃ ſuis argumẽtationibus nõnullas. S. Doctoris rões non efficaces aut nõ neceſſario ꝯcludẽtes ꝓbare conãť.nam neq̃3 S. Tho. illas tanq̃3 demõſtratiuas aut efficaces oino inducit: neq̃3 ipe rões viſue ꝓbabilitatis amittũt:ſi nõ neceſſarias aut nõ efficaces q̃s eas ꝓbet.nã ſemꝑ remanẽt infra limites ꝓbabilium rationũ queãdmodũ iducunť. In ꝓpoſito autẽ nr̃o. S. Tho. plures rões adducit ad ꝓbandũ ꝙ potẽtia creãdi actiue nõ ſit cõmunicabilis creature. quaſdã efficaciť ꝯcludẽtes: alias vero tãq̃3 ꝓbabiles ⁊ philoſophie ac theologie veritatib⁹ cõſentaneas. Et licet huiuſcemodi rões aliq̃s patianť inſtãtias ita vt nõ videãtur efficaciť ꝓbare intẽtũ:nichil depit doctrine. S. Tho. qui ſicut dictũ eſt nõ eas adducit tanq̃3 efficaciť ⁊ neceſſario ꝯcludẽtes:ſ3 vt ꝓbabiles. Uerũtamen q̃cq̃d ſit de illaꝝ efficacia:obiectiones tñ ⁊ iſtantie facte a q̃buſdã doctorib⁹ in hac mã cõtra rões. S. T. omnes q̃s ego videri:ſolubiles ſunt ⁊ vt plurimũ ſophiſtice ꝑut i rñſionib⁹ apparebit.

ℭSecundo Notãdũ eſt ꝙ ad ꝓbandũ ꝙ nulli creature potẽtia creãdi actiue cõmunicabilis ẽ. S. T. ꝓcedit ex duplici fundamẽto ꝑncipaliť. Unũ eſt ꝙ eſſe exiſtẽtie reꝝ: eſt ꝓprius effectus dei non alicui⁹ agẽtis creati. Aliud fundamẽtu3 eſt ꝙ ex nichilo aliq̃d facere:eſt ꝟtutis infinite. ita ꝙ nulla ꝟtus finita ad id ſe põt extẽdere nec ꝓpa virtute nec ꝟtute ſibi ab aliquo cõmunicata. Ex ꝑmo fundamẽto. S. Tho. ſic argumẽtať ꝑut colligi põt ex dictis ei⁹ i plurib⁹ locis. Et ꝓſerti. p^a^ p. q.45.ar.5.in.c. Et de põ dei.q.3.ar.4°.eſſe ſolius dei eſt ꝓpus effect⁹. ſ3 creatio ꝑſe ⁊ directe ordinať ⁊ terminať ad eſſe vel ad rẽ q̃ creať rõne eſſe. ergo creatio ſoli⁹ dei ẽ ꝓpria actio. Pro declaratione maioris ꝓpoſitionis notãdu3 ẽ ꝙ ꝟba. S. T. q̃b⁹ i pleriſq̃3 locis doctrine ſue dicit ꝙ eẽ ẽ ꝓpri⁹ effect⁹ ꝑme cauſe.ſ. dei nõ ſecũdarũ cauſaꝝ aut alicui⁹ agẽtl creati:aut ꝙ eſſe ẽ a deo imediate:duplicẽ hñt itellectũ veꝝ. Un⁹ ẽ ꝙ ip3 eſſe ſm totã ſui capacitatẽ ⁊ vt dicit totã pfectionẽ eẽndi:ẽ ꝓpri⁹ ⁊ adeq̃t⁹ effect⁹ dei. Dr̃ aũt effect⁹ ꝓpus ⁊ adeq̃t⁹ alicui⁹ cauſe: q̃ nec excedit ei⁹ ꝟtutẽ cauſatiuã nec ab ea excediť. eẽ aũt ſm totã ſui capacitatẽ ⁊ pfectionẽ: nõ excedit ꝟtutẽ di cauſatiuã q̃ ſe extẽdit ad oẽ q̃modolib3 eẽ ſiue actuale ſiue põle ſiue reale ſiue rõnis ſiue abſolutũ ſiue relatiuũ ſiue poſitiuũ ſiue ꝑuatiuũ ſiue q̃litercũq̃3 dicať eẽ. Neq̃3 etiã a ꝟtute dei cãtiua excediť. eo ꝙ cãlitas di nõ ſe extẽdit termiatiue niſi ad eſſe vel ad id quod qualitercunq̃3 habet eſſe quia non ens aut nõ eſſe ſimpliciter: non poteſt terminare dei virtutem cauſatiuam. ſequitur

igitur ꝙ eſſe ſm totam ſui capacitatem ꝛ pfectio
nem ſit ꝓprius ꝛ adequatus effectus ſolius dei.
vnde tota cauſalitatis virtus cauſarum ſecun=
darum non poteſt ſe extendere ad totam ipſius
eſſe perfectionem alias extenderet ſe ad ipaꝛuz
eſſe. et ita aliqͩ eſſet cauſa ſui ipſius qꝺ ē impoſ=
ſibile. Et rurſus. nulla ſcꝺa cauſa aut agens crea
tū pōt aliqͩ agere niſi aliq̄ ente ꝛ aliquo eſſe p̄=
ſuppoſito. qꝛ ex nichilo: naturaliter nichil fit ſm
cōmune dictū phorum. Illud aūt qꝺ neceſſario
preſupponit ad alicuiꝰ cauſe vel agētis actionez
nō pōt p eiꝰ actionē cauſari ꝛ p ꝯñs nec pōt eſſe
eius ꝓpriꝰ effectꝰ: ſʒ p̄ſupponit vt effectus cauſe
ſupioris. Eſt ergo vnꝰ intellectꝰ verus in dictis
ꝟbis. S. Tho. ꝙ eſſe ſumptū ſm totā ſui ampli=
tudinē ꝛ capacitatē: eſt ꝓprius effectus dei: non
alicuiꝰ agētis creati. ¶ Alius intellectꝰ in p̄miſ=
ſis verbis. S. T. eſt verꝰ qꝛ. ſ. nulla cauſa ſecūda
p ꝓpriaʒ ꝟtutē ꝛ p ſe ac directe pōt ſe extendere
ad cauſandū tanꝙ̄ ꝓpriū effectū: eſſe exiſtentie
creature. de quo eſſe. S. T. loqͭur. Probat hoc.
qm̄ vt deductū fuit ex dictis. S. Tho. in ſcꝺo no
tabili articuli p̄cedentis. ois cā ꝛ omne agēs agit
ſm exigētiā forme q̄ eſt p̄ncipiū actionis. princi=
piū aūt motꝰ ꝛ opationis in agētibꝰ creatis: eſt
forma vel nā ꝓut habet ex 2° phiſicorum. vnde
actio cuiuſlibet agētis creati: terminat p ſe ꝛ di=
recte ad ꝓducēdū effectū ſibi ſimilē ſm formam
vel naturā. nā omne agens agit ſibi ſimile. ꝓpꝰs
igitur effectꝰ cuiuſlibet agētis creati: eſt aliqͩ ſi=
bi ſimile ſm formā vel nām. vñ ignis eſt ꝓprius
effectus ignis ꝛ homo hois ꝛ leo leonis ꝛ albuz
albi. Ex qͥbus ſequit ꝙ eſſe ſimplr qꝺ eſt eſſe exñ
tie: nō eſt ꝓprius effectus alicuiꝰ agentis creati:
nā nec in eo effectꝰ ſibi aſſimilat cū eſſe cuiuſlibʒ
rei ſit ei ꝓpriū ꝛ diſtinctū ab eſſe alterius. prout
S. Tho. docet de pō dei. q. 7ª ar. 3° in. c. nec eiꝰ
actio ad eſſe ſimplr p ſe terminat: ſʒ ad eſſe hoc
vel illud ſm determinatā naturā q̄ eſt p̄ncipium
actionis: ſicut ad eē hoiem vl ad eē lignū vel ad
eſſe albū aut muſicū. et hoc expreſſe dicit. S. T.
ꝯ gen. li. 2° ca° 21. huiuſmodi aūt eē nō eſt pro=
prie eē exñtie ſʒ eſſe qͩditatiuū: qꝺ ſignificat per
diffinitionē. ſʒ qꝺ phs dicit ꝙ diffinitio ē oratio
ſignificās quid ē eſſe rei: vt cū dr hō eſt aīal rōna
le. vñ ꝛ p hoc eē: reſpōdet ad q̄ſtionē qͩ ē: eē aūt
exñtie ſignificat ſimplr. i. ſine determinatiōe: vt
cū dr hō eſt. p qꝺ rñdet ad q̄ſtionē an eſt. et iterū
huiuſmodi eē exñtie cuiuſlibet nature: eſt eſſe ac
cidētale. eſſe aūt hoc vel illud ad qꝺ terminatur
actio agētis creati p ꝟtutē forme aut nature ſue
q̄ eſt p̄ncipiū agēdi: eſt eē ſbale ſi forma vel natu
ra ſit ſubſtātialis: ꝛ generalit eſt eē eſſentiale aut
qͩditatiuū. Verū eſt tñ ꝙ agēs creatū cauſando
p ꝓpriā ꝟtutē huiuſcemodi eē determinatū aut
ſpecificū vt eſſe hominē vl eē equuz p hoc ꝙ ē cā
introductionis forme in mām vel in ſbm: cauſat
ex cōſequēti in re genita vel ꝓducta p modū cu
iuſdā emanationis nō p ſuā ꝟtutē ſʒ p ꝟtutez ſi=
bi cōmunicatā a p̄mo agēte. ſ. a deo: eē exiſtentie
quo res dr exiſtere in reꝝ nā. ad hoc eni eſſe: vir
tus ꝓpria agētis creati ſe extēdere nō pōt etiaʒ
cū generali dei influentia qua in omne agēs in=
fluit ſine ſpetiali virtute et motione agētis p̄mi
ſ. dei cuius eſſe exiſtētie eſt ꝓprius effectus ꝓut
ex ſupradictis patet. Neqꝫ etiā principia rei eſſē
tialia ad illud cauſandū ſufficiūt ꝓut. S. Tho.
expreſſe dicit p̄ma pte. q. 3ª ar. 4° in. c. qꝛ nulla
res ſufficit ꝙ ſit ſibi cā eſſendi ſi ſit res creata. vñ
reſpectu huiuſcemodi eſſe exiſtētie: agēs creatū
magis ſe habet vt cā inſtrumētalis in compara=
tione ad p̄ncipale agēs qꝺ deꝰ eſt: ꝙ̄ reſpectu eē
qͩditatiui qꝺ nō eſt eē ſimpliciter: ſʒ eſſe hoc vel
illud vt eē hominē vel eſſe caprā. Et rō eſt. quia
huiuſmodi eē qͩditatiuū: eſt ꝓprius effectus agē
tis creati nō excedēs virtutē forme vel nature q̄
eſt ſibi p̄ncipiū actionis. vñ ſi approp̄ate loq̄ vo=
lumus: dicemꝰ ꝙ agēs creatū habet ſe vt cā ſecū
da in cauſando eſſe ſubſtātiale ꝛ qͩditatiuum qꝺ
eſt eſſe hoc vel illud vt eſſe equū vel leonē. eo ꝙ
ad huiuſmodi effectū: ꝟtus forme vel nature q̄
eſt p̄ncipiū actionis ſm ſe ordinat: p̄ſuppoſita a=
ctione ꝛ influentia dei generali. Ad eē vero ſim=
pliciter ſumptū qꝺ eſt eſſe exiſtētie: agēs creatuʒ
ſe habet nō ſolum vt cauſa ſecunda: ſʒ vt inſtru=
mētum dei. eo ꝙ forma vel natura agētis creati
que ē p̄ncipiū actionis: ad huiuſmodi effectuʒ ſe
nō pōt extēdere ꝓpria ꝟtute: ſʒ illū attingit per
motionē ꝛ influētiaʒ ſpecialē primi agētis. ſ. dei.
queadmodū dolabrū aut cultellus p actionē ſuā
ſ. inciſionē ꝛ p ꝟtutē ꝓpriā ſui accuminis: nō eſſʒ
ſufficiēs ad cauſandū in ligno formā ſtatue her=
culis: niſi artifex mouēdo dolabrū aut cultelluʒ:
ſibi cōmunicaret ꝟtutē artis ſtatuifice qua ad ef=
fectū ſtatue poſſet ptingere. Verūtamē qꝛ hu=
iuſcemodi effectū agēs creatū p ꝓpriā actionez
attingit ex cōſequēti. ſ. introducēdo formā i ma=
teriā in idēptitate ſpecifica: ſicut ꝛ inſtrumētum
attingit effectū principalis agētis p ſuam actio=
nē licet nō ꝓpria ꝟtute: ideo eſſe exiſtētie in re=
bus generatis: nām ſapit ipſius agētis creati. ex
quo fit vt eſſe plāte: a plāta generāte recipiat de
terminationē et ſit viuere. et eē animalis ſit vi=
uere ꝛ ſentire. et eſſe hominis ſit viuere ſentire ꝛ

intelligere. Et hinc eſt dictū illud phi. 2° li° de
aīa. viuere viuentibus ē eſſe. et pari rōne ſentire
ſentiētibꝰ eſt eſſe. ⁊ intelligere itelligentibꝰ. Eſt
igitˀ ſecūdus intellectꝰ in pmiſſis v̄bis. S. Tho.
verus. vt intelligamꝰ ꝙ eſſe ſimplr̄ ſumptū. i. eē
exiſtētie: nō eſt ꝑ ſe ⁊ directe effectꝰ ꝓprius alicuꝰ
agētis creati cū ad illū ꝓpria virtute nō ſe extē-
dat: ſ; motiōe ⁊ virtute p̄mi agētis dei cuiꝰ ſoliꝰ
eſt ꝑ ſe ꝓprius effectꝰ. ¶ Ad huiꝰ aūt intellectꝰ
plenioꝛē expoſitionē: cōſiderandum eſt ꝙ eē exi
ſtentie: vel eſt forme ſubſiſtētis ſicut ē eſſe ſubſtā
tie ſepate: vel eſt eē rei cōpoſite ex mā et forma.
nā eſſe nō eſt ꝓprie loquēdo niſi eiꝰ qđ ſubſiſtit
ſicut nec fieri. eē aūt forme ſubſiſtētis: nō fit per
motū vel ꝑ mutationē ſicut nec ipa forma ſubſi-
ſtens: ſ; eſt ꝑ creatiōem q̄ eſt actio ſoli deo ꝓpa.
ergo nō eſt effectus agētis creati quod ſine mo-
tu vel mutatiōe nihil cauſat. Eſſe igitˀ forme ſub
ſiſtētis ſolius dei eſt ꝓprius effectus: eſſe vero cō
poſiti ſi ſit eſſe rei cuius materia non eſt in potē-
tia niſi ad vnā formam ſicut corpus celeſte: non
fit niſi per creationem ſicut ⁊ ipſa res. huiuſmōi
enī compoſita a ſolo deo creata ſunt iter prima
ꝓducta. Si vero ſit eſſe rei compoſite ex mate-
ria q̄ eſt in pō ad plures formas: nō eſt totaliter
a forma ipſa ſicut neq; cōpoſitum cuius proprie
et principalr̄ eſt eſſe. ſ; eſt ſicut a cā intrinſeca ab
vtroq; ſimul: a forma. ſ. ⁊ materia q̄uis pricipa-
lius ſit a forma. vñ ⁊ ipm eē ex vniōe forme cum
materia emanat. cū autē materia nō fiat ꝑ agēs
creatū ſ; ab eo neceſſario p̄ſupponatˀ in oī actiōe
et motu: ſequitˀ ꝙ eē exiſtētie rei cōpoſite in quā-
tū emanat ⁊ cauſatˀ a materia: non ſit ab agente
creato ꝓpria virtute. Et hanc rōnem pretēdit.
S. Tho. in hac. di. lec. pa arti. 4° in. c. inquit enī
nullius rei totū eſſe ab aliqua creatura p̄ncipiū
ſumit: cu; materia a deo ſolū ſit. hec ille. Itē ar.
3° dicit ꝙ ſicut dicitur ī libro de cauſis eē eſt per
creationē et in compoſitis precipue illud eſſe qđ
eſt prime partis ſcilicet materie. Ad hūc etiā in-
tellectu; ꝑtinet qđ dicitˀ decima ſexta ꝓpoſitiōe
libri de cauſis. ꝙ eſſe eſt ꝑ creatiōem: vita aute;
eſt ꝑ informationem. hoc autem ſic intelligēdu;
eſt iuxta expoſitionē. S. Tho. in commēto. q2 ei
vita ſeu viuere ē quedam determinatio ipius eē
preſupponit eē. nō enim eſt viuere ſine eſſe: ideo
viuere dr̄ cauſari per informationē. qm̄ id quod
ſe h; ad aliud vt determinatiuū: h; ſe ad illud ꝑ
modū forme cuius eſt determinare. eē aūt q2 ni
chil preſupponit tanq̄ primus actus ⁊ prima ꝑ-
fectio: dr̄ cauſari ꝑ creatione; eo ꝙ creatio ſit ex
nullo preſuppoſito. Aduertēdum tñ ꝙ predicta
propoſitio libri de cauſis nō eſt ſic intelligenda
quaſi in vna et eadem re vt in plāta: eē ſit a deo
realr̄ per creatiōem ⁊ nullo mō a ſecūdis cauſis.
et viuere ſit realr̄ a ſecūdis cauſis ꝑ informatio-
nē. Nā cū in eodē ſuppoſito viuere et eē ſint vna
et eadē res ſimplex: nō eſt poſſibile ꝙ viuere ſit
realr̄ ꝓductum ab aliqua cā a qua nō ſit produ-
ctū ipm eſſe. q2 actus ſimplex: diuidi realr̄ nō po
teſt neq; duplici reali ꝓductiōe ꝓducitur. eſt er
go ꝓpoſitio illa intelligenda ꝑ quandā intelle-
ctus adaptationē. q2 enī eſſe creature viuentis
qđ eſt viuere: nō ſolū eſt eſſe: ſed eſt eē quoddā
et determinatū per naturā viuētis ſpecificā. na;
nō pōt dari ens in rerū nā quin ad ſpecialē mo-
dū determinetur. ad quā determinationē con-
fert agens creatū per ꝓpriam virtutē mō ſupra
poſito. ad ipm vero eſſe ſm ſui ſubſtantiā vt ita
loquar. i. ſm ꝙ ſimplr̄ eſt eſſe: agēs creatū nō cō
fert per ꝓpriam virtutē. ideo intellectus diſtin-
cte cōſiderans ip; eē ſimplr̄ captū ⁊ ipius deter-
minatiōem quā importat viuere: attribuit ipi eē
creatiōem: viuere aūt attribuit informationem
ꝓpter rationē ſupra tactā: itaq; huiuſcemōi di-
uerſitas nō eſt in ꝓductiōe reali ipius eē ⁊ ipſius
viuere in eodē ſuppoſito: cū vna ⁊ eadē ꝓductio
realis ſit vtriuſq;: ſicut ⁊ ipſa idē realiter ſunt in
vno ſuppoſito vt in viuente. ſ; diuerſitas illa eſt
per intellectū adaptantē proprios effectus pro
prijs cauſis ⁊ actionibus ſm ꝓprias ⁊ formales
vtrorūq; rōnes hñs fundamentū in diuerſitate
reali ipius eſſe ⁊ viuere in diuerſis ſuppoſitis. na;
ex tali diuerſitate reali: intellectus conſurgit ad
cōcipiendum diuerſas eoꝝ rōnes formales etiā
qñ ſunt idē ſuppoſito. item etiā fundamētum h;
in ipius viuere capacitate. ex eo. ſ. ꝙ includit ip-
ſum eē et determinationē eſſendi. Dicimꝰ ergo
ꝙ agēs primū cauſat totū eſſe creature ⁊ totalitˀ
q2 nō ſolum eſt cā ipius eē: ſ; ⁊ cuiuſl; eiꝰ determi
natiōis. ſ; q2 ipm eē inquātū eſt eē: cauſat ꝑ ſolā
ſuam virtutem: ideo eſſe ſm ſe ⁊ ſimplr̄ ſumptū
eſt ꝓprius effectus ſolius dei. q2 vero determia
tionē ipius eē quam ex formali rōne iportat vi-
uere: deꝰ cauſat mediāte virtute nāli agētis crea
ti: iō viuere nō dr̄ propriꝰ effectꝰ ſoliꝰ dei ſ; etiā
agētis creati. totū igitˀ qđ iportatˀ ꝑ viuere. i. to-
tū eē rei viuētis cū ſit actꝰ ſimplex nō partibilis
realr̄: eſt effectus ꝓprius agētis creati. ⁊ tñ non
totalr̄ cū nō cauſet illud ſm ꝙ a materia depen-
det: ſ; illđ ſupponit. et ꝑ ꝯñs non ſm ꝙ eſt ſimplr̄
eē qđ depēdet a mā ⁊ a forma in rebꝰ cōpoſitis.
ſ; ſm ꝙ eſt tale eē. ſ. viuere qđ dicit determinatū
modum eſſendi a natura viuentis cui aduenit.

Neqꝫ eſt inconueniens ꝙ diſtincta ꝑdicata realia.i. quoꝝ vtrũqꝫ eſt reale lꝫ non ſint diſtincta realr̃: cõueniant vni ⁊ eidẽ rei ſcdm aliam ⁊ aliã rõnẽ: qñ in re ipſa eſt reale fundamentũ vtriuſqꝫ queãdmodum vnũ ⁊ idẽ ens eſt realr̃ appetibile inquãtũ bonũ: et nõ eſt realr̃ appetibile inquãtũ ens. ⁊ eſt realr̃ exiſtẽs inquãtum ens: ⁊ non ẽ realr̃ exiſtens inquãtũ bonũ. et hoc eſt gñale in oĩbus q̃ ſunt idẽ ſuppoſito ⁊ diſtinguunt̃ ſm rõnes formales. Pꝫ igitur ex ſuꝑioribus ꝙ verba S. Tho. in ꝑncipio huius nõbilis inducta ꝓ primo fundamẽto ad ꝓbandũ primã cõcluſionem quibus dicit ꝙ eſſe ſoliꝰ dei eſt ꝓprius effectus: veriſſima ſunt in duplici ſenſu ſupra deducto.

¶ Aduertendũ tñ ꝙ ex verbis ꝑmiſſis nõ trahit̃ efficax rõ ⁊ neceſſario cõcludẽs ad probandam cõcluſionẽ in ſcdo ſenſu illoꝝ: ſꝫ bene in ꝑmo ſenſu. Nam lꝫ ex verbis illis inductis ꝓ primo fundamẽto ꝓbari poſſit ꝙ creatio actiua nõ conueniat alicui creature ꝑ propriã virtutẽ: non tamẽ ex illis ꝓbari põt ꝙ nõ ſit cõicabilis creature tã-

instrumẽto q̃ ~~inſtr̃ali~~ cũ ei cõicetur ꝓductio ipſius eſſe tanq̃ agẽti inſtr̃ali vt ex ſupradictis pꝫ. Dicimꝰ itaqꝫ ꝙ prima cõcluſio quãtũ ad vtrãqꝫ ſui ꝑtem probat̃ rõne efficaciter cõcludente ex ꝑmiſſis vͣbis S. Tho. ſupra inductis ꝓ primo fundamẽto intellectis ſꝫ primũ ſenſum. Verũtñ ex ipſis eiſdẽ verbis itellectis in ſcdo ſenſu: ſola ꝑma pars cõcluſiõis efficaciter ꝓbat̃. ¶ Minor aũt ꝓpoſitio argumẽtatiõis ſupra poſite in ꝑncipio huiꝰ nõbilis pꝫ ex quinta ꝓpoſitiõe libri de cauſis. vbi expreſſe dicit̃ ꝙ eſſe eſt ꝑma rõ et primus terminꝰ creatiõis rerũ. Probat̃ preterea ex dictis Dyoniſij. 5° ca° de diuinis nominibus. vbi deducit ꝙ primũ qđ participat̃ a creaturis eſt ipſũ eſſe et ẽ dignius ceteris ꝑfectionibus: vñ ⁊ ad eas ſe hꝫ ſicut participatũ a ꝑticipante. primo nãqꝫ intelligit̃ aliq̃d ens q̃ꝫ viuũ aut ſapiẽs vel aliq̃d aliud. et ipſa vita eſt quoddã eſſe. vñ ⁊ eſſe cõparat̃ ad alias ꝑfectiões creature vt ꝑfectio et actus eaꝝ. nõ eñ vt ibi Dyoniſius ꝓbat: vita aut ſapientia vel q̃cunqꝫ alia ꝑfectio creature intelligit̃ i actu: niſi participet eẽ. et ex hoc vt ibi notat. S. Tho. cõcludit ꝓpoſitum ſuũ ꝙ.ſ. deus ꝑncipalius pre alijs noĩbus laudat̃ ex ipõ eſſe quaſi ex digniore donoꝝ ſuoꝝ inducẽs illud exodi tertio q̇ eſt: miſit me ad vos. vñ. S. Tho. pª ꝑ.q. 4ª arti. p° ad 3m eẽ inquit ẽ perfectiſſimũ oĩum. cõparat̃ ei ad oĩa vt actꝰ. nichil eni hꝫ actualitatẽ niſi inquãtũ eſt ⁊c. Qualiter aũt iuxta auctoritates ꝑmiſſas creatio ꝓprie ⁊ per ſe reſpiciat eẽ ⁊ ad eẽ terminet̃: declarat. S. Tho. opuſculo. 37° de q̃ttuor oppoſitꝭ ca° 4° inq̇t ei ꝙ eẽ diuerſimode ſe hꝫ ad creatiõem et ad gñatiõem. eſſe eñ eſt ꝑma rerũ creatarũ ſꝫ auctorẽ libri de cãis. nõ ꝙ creatio ſit vt in ſubiecto in ipſo eſſe: cum creatio paſſiua ſit accñs cuiꝰ eſt habere ſubm: ſꝫ vt in ſubiecto ẽ in ipſa creatura. et tñ creatio terminat reſpectũ per ſe ad ipm eſſe rei create et ad rẽ per ipm eſſe. eo ꝙ eſſe diuinũ proprie eſt rõ creandi. qꝛ per creationẽ oẽs res cõiter accedũt ad participandum eẽ quantũ eis ẽ poſſibile. nõ aũt ad participandũ nãm diuinã. In gñatione vero nõ ducit̃ gñatum ad ꝑticipandũ eſſe gñantis: ſꝫ ad participãdũ nãm eius. aliter cũ eſſe ſit ſuppoſiti in tali nã: foret participatio in ſuppoſito. et ſic ſortes generaret ſortem qđ nõ ſic eſt. nã ſuppoſitũ nõ hꝫ niſi vnum eſſe incõicabile. hõ aũt gñat hoiem. eo ꝙ nã manet vna ſm rõnem nature in gñante ⁊ genito. deus vͦ nõ creat deũ ens tñ creat ens. deꝰ eni nomẽ nãe eſt ſic hõ. ens aũt dr̃ ab eẽ. et ideo relatio creature ad deũ fundat̃ ſuꝑ eſſe creature vñ ꝓprie actio creature ad rem terminat̃. nã cõpoſitũ eſt qđ gñatur ſm phm. 7° metha. ad ipm aũt eſſe: ex ꝯñti eo ꝙ eſſe ſit ꝯpoſiti. actio vͦ dei qua ꝓducit totã rẽ ſimul cõſtitutam ex ſuis ꝑncipijs: ad ipm eſſe terminat̃ qđ eſt intimũ ⁊ maxime formale in re. ¶ Ex ſcdo fundamẽto Sanctꝰ Doctor ſic argumẽtat̃. Facere ſeu ꝓducere aliquid ex nichilo: exigit neccĩo in agẽte potẽtiam et virtutẽ infinitam. ſꝫ nulla creatura hꝫ potentiã aut virtutẽ infinitã. ergo nulla creatura põt ex nichilo aliquid facere. vñ cũ creare ꝓprie acceptum ſit ex nichilo aliq̃d facere: ſequit̃ ꝙ nulli creature poſſibile ſit creare. Minor ꝓpõ ab oĩbus cõiter cõceditur. Ad ꝓbationẽ maioris. S. Tho. ſupponit ꝙ int̃ ens ⁊ nõ ens ẽ diſtãtia ĩfinita. ex q̇ infert ꝙ i agẽte aliq̃d ex nichilo: req̇rit̃ vͣtus ſeu põ infinita. nã ĩfinita diſtãtia attigi ⁊ abſolui nõ põt niſi a virtute infinita. Pro declaratiõe eius qđ ſupponit̃.ſ. ꝙ inter ens ⁊ nõ ens ſimpliciter ſũpta eſt diſtãtia infinita: aduertẽdũ eſt prout. S. Tho. inq̇t de põ dei. q. 10. ar. p° in. c. ꝙ nomẽ diſtantie ꝑmo impoſitũ eſt diſtãtie locali. diſtãtia aũt localis cũ ſit int̃ loca vel vbi: iportat quoddã int̃medium locoꝝ vt magnitudinẽ ſeu viã a quo. et ipſa loca adinuicẽ capiũt elõgatiõeꝫ et motꝰ localis q̇ fit ſupra hmõi intermediũ accipit q̃ntitatẽ. nã vt phs dicit. 4° phy. q̃nta eſt via: tãtus ẽ motꝰ. vñ diſtãtia localis ſm ꝓpriaꝫ ſignificationẽ: iportat duo.ſ. mediã viã ſeu magnitudinẽ int̃ duo loca vel vbi: et elõgationẽ ab inuicẽ ipoꝝ locoꝝ. Et qꝛ noĩa ⁊ vͣba ab ea re cui ꝑmũ ipoſita ſunt: trãſferunt̃ ad alias res ꝓpter

aliquã ſimilitudinẽ ad illam: iõ nomẽ diſtãtie ex vſu loquẽtiũ trãſlatũ ẽ ad oĩa illa iter que cadit aliqđ mediũ vel ab inuicẽ quocũqꝫ mõ elongari dicũt. Nã aliqñ trãſſumit ꝓpt ſimilitudinẽ in toto qđ noĩe diſtãtie localis dictuꝫ eſt iplicari. quẽadmodũ ẽ int oĩa oppoſita: ꝯdictoriis ſimplr dictis exceptis: ⁊ iter terios cuiuſlꝫ motꝰ ⁊ mutatiõis ꝓprie ſũpte. Aliqñ ꝓpter alterũ tm̃. ſ. ꝓpt elõgatiõem terminoꝝ. quẽadmodũ eſt int pure ꝯdictoria ⁊ inter termios ſimplicis emanationis vel ꝓductiõis q̃ nõ eſt motꝰ aut mutatio. ẜꝫ hoc dicimꝰ ꝙ diſtãtia quã. S. Tho. dicit eẽ inter ens ⁊ nõ ens vel nichil: ẽ dicta ẜm ꝙ nomẽ diſtãtie trãſſumit ꝓpt ſimilitudinẽ in elõgatiõe terminoꝝ: nõ ꝓpt aliqđ intermediũ qđ ſit iter ens et nõ ens. vñ pª ꝑ. q. 45. ar. 2° ſic obiicit. 4° loco. Infinitã diſtãtiã nõ eſt ꝑtrãſire. ẜ infinita diſtãtia ẽ inter ens ⁊ nichil. ergo nõ cõtingit de nichilo aliqđ fieri. ſeqtur rñſio. Ad. 4ᵐ dicendũ ꝙ obiectio illa ꝓcedit ex falſa imaginatiõe ac ſi aliqđ infinitũ mediũ ſit iter nichilũ et ens qđ pꝫ eẽ falſũ. procedit aũt falſa hec imaginatio ex eo ꝙ creatio ſignificat vt q̃dã mutatio iter duos termios exiſtẽs. hec ille. Elõgatio aũt aliquoꝝ ab inuicẽ: duplr capit poſitiue. ſ. et ꝑuatiue vl negatiue. poſitiue q̃dẽ: qñ eſt aliqđ reale poſitiuũ ẜm qđ attẽditur elõgatio. priuatiue aũt vel negatiue: qñ elõgatio nõ attẽdit ẜm aliqđ poſitiuũ ſed dr ꝑ negatiõem approximatiõis vl ꝓpinq̃tatis et eſt ſimile qđ phs dicit ꝙ vniuerſale ẽ vbiqꝫ. nõ eñ intelligit poſitiue. q2 vniuerſale nõ eſt corpꝰ aut quãtũ cui debet eẽ in loco: ẜ eſt dictũ ꝑ negatiõeꝫ q2. ſ. nõ determinat ſibi locũ. Et q2 ꝓpinq̃tas vel approximatio pt attẽdi ẜm qualꝫ formã ſiue trãſcẽdentẽ ſiue ꝑdicamẽtalẽ genericaꝫ aut ſpecificã vel numeralẽ: ideo elongatio negatiue ſũpta: attẽditur ẜm negatiõem approximatiõis ſeu ꝓpinquitatis vel cõueniẽtie in quacũqꝫ forma vel entitate. Et iſto ſecũdo mõ. ſ. negatiue ſumit elongatio ſcđm quã diſtãtia trãſſumitur a Sctõ Doctore iter ens et nõ ens. vñ cũ dicit int ens ⁊ nõ ens eẽ infinitã diſtantiã: ſenſus eſt ꝙ inter ens ⁊ nõ ens nulla oĩno eſt ꝓportio ⁊ cõmẽſuratio vel approximatio aut quouis mõ cõueniẽtia. huiuſcemõi aũt diſtãtia ea rõne dr ĩfinita q2 excedit oẽm finitã diſtantiã datã ⁊ poſſibileꝫ dari int ens ⁊ ens creatũ. hmõi aũt exceſſus debet accipi negatiue ſicꝫ et ipa diſtãtia ĩfinita. ſ. in nõ approximari vel nõ ꝓportionari et nõ cõmẽſurari aut nõ ꝯuenire. dato eñi quocũqꝫ mõ quo ens ⁊ ens creatũ ſint nõ approximata vel nõ ꝓportionata aut iter ſe nõ cõueniẽtia: eſt dare int ens ⁊ nõ ens multo plꝛes modos q̃bus dicantur nõ approximata vel nõ ꝓportionata vel nõ conueniẽtia. et ẽ iſte modus infiniti ſimilis mõ quo phi dicũt eẽ dandũ infinitũ in numeris. ea rõne q2 dato quocũqꝫ numero: ſemꝑ eſt accipe maiorẽ. Et ꝙ iſte intellectꝰ de ĩfinita diſtãtia iter ens et nõ ens fuerit de mẽte. S. Tho. pꝫ ex dictꝭ eiꝰ prima ꝑ. q. 45. arti. 5° ad. 3ᵐ vbi ſic ait. ſi eñi tãto maior virtꝰ requirit in agẽte quãto põ eſt magis remota ab actu: opꝫ ꝙ virtus agẽtis ex nulla preſuppoſita põ quale agẽs eſt creans: ſit infinita. q2 nulla ꝓportio eſt nulliꝰ potẽtie ad aliquã potentiã quam ꝑſupponit virtus agẽtis naturalis ſicut nõ entis ad ens ⁊c̃. ecce ꝙ exponit infinitatẽ diſtãtie nõ entis ad ens: negatiue. ſ. ꝑ nullã eſſe ꝓportionẽ inter ea. Et ꝑ ſupradicta põt haberi concordantia in dictis. S. Tho. vbi dicit ꝙ inter ens ⁊ nõ ens ẽ infinita diſtantia: ⁊ vbi dicit ꝙ nõ eſt infinita. nã primũ debet ĩtelligi ẜm ꝙ diſtãtia capitur negatiue: ſcđm aũt ẜm ꝙ diſtãtia noĩat vel preſupponit aliqđ poſitiuum mõ ſupra expoſito. vñ et in. 4° ſen. vbi dicit ſecundũ dicit et pᵐ. ¶ Põt haberi etiam alius intellectus de mẽte. S. Tho. eius qđ dr ꝙ inter ens ⁊ non ens vel nichil eſt diſtãtia infinita: ĩtelligẽdo diſtãtiã nõ entis ad ens: nõ ẜꝫ ſe abſolute: ſꝫ in reſpectu ad agẽs. q2 eñi agens qđ ex nõ ente ſimplr vl ex nichilo ꝓducit ens: excedit in infinitũ virtute ac perfectiõe oẽ agens qđ producere non põt ens niſi ex ente ꝑſuppoſito: ac ꝑ hoc ab eo diſtat in infinitũ: ideo dr eſſe diſtãtia infinita iter ens ⁊ nõ ens. vt nõ ſit aliud diſtantiã eſſe infinitã nõ entꝭ ad ens: q̃ꝫ virtutẽ agentis infinitã exigere ex nõ ente facere ens. Et ꝙ iſte itellectꝰ ſit đ mẽte. S. Tho. pꝫ diligenter cõſideranti vᷓba eius vltimo allegata. Et ea q̃ dicit de põ dei. q. 3. ar. 4° in 5ª rõne. Itẽ cõtra gen. liº 2° caº. 20. in. 4ª rõne. Exigit aũt infinita põ ſeu virtꝰ ad ꝓducenduꝫ aliquid ex nõ ente ſimplr: nõ propt ſubam facti qđ finitũ eſt: ẜ ꝓpt modũ fiendi q2. ſ. fit ex nichilo ꝓut. S. Tho. nõt pª ꝑte. q. 45. ar. 5° ad. 3ᵐ. Itaqꝫ ens creatũ qđ in ſui nã eſt finitũ: hꝫ in ſuo fieri quandã infinitatem dũ fit ex nichilo.

¶ Tertio Notandũ eſt ꝓpt argumẽta Durandi. ꝙ cuꝫ dr inter ens ⁊ nõ ens eẽ infinitaꝫ diſtantiã: ens ⁊ nõ ens accipiunt ſimplr quãtũ ad totũ ſui ãbitũ: nõ pro ente et nõ ente determinato. nã inter ens aliqđ determinatũ vt lapidẽ: et nõ ens ſibi oppoſitũ. ſ. nõ lapidẽ: nõ eſt ĩfinita diſtãtia: eo ꝙ maior dari põt. ſicut eſt diſtãtia iter ſubam ⁊ nõ ſubam: ⁊ inter corpus ⁊ nõ corpus: ⁊ inter deũ et creaturã.

Ex q̄bus inferimus ꝙ nõ eſt maioꝛ diſtãtia entis
ad nõ ens qđ implicat ꝯdictiõem: q̄ꝫ entis ad nõ
ens qđ eſt termin⁹ creatiõis imo minoꝛ: contra
Durandũ q̄ oppoſitũ ſupponit. Probat̃ hoc. qꝛ
nõ ens qđ eſt terius creatiõis: eſt pure et ſimplr̃
nichil nullã hñs cõuenientiã vel ꝓportiõem ad
ens. ꝓpt̃ qđ int̃ huiuſcemõi nõ ens ⁊ ens ſimplr̃
qđ ē terius creatiõis: dr̃ eẽ ifinita diſtãtia, put ſu
pꝛa expoſitũ eſt. nõ ens ṽo qđ implicat ꝯdictio=
nẽ: nõ eſt pure ⁊ ſimplr̃ nichil cũ includat ẽt ens
vel eẽ. nõ enĩ implicat ꝯdictionẽ aliq̄d nõ eẽ aut
nõ ens p̃ciſe. ſ; aliq̄d eſſe ⁊ nõ eſſe: vel ens ⁊ non
ens ſimul. Qđ aũt ille iducit ad ꝓbandũ ſuum
ꝓpoſitũ qꝛ. ſ. ex nõ ente qđ implicat ꝯdictioneꝫ
nichil fieri põt: ex nõ ente aũt qđ eſt terius crea=
tiõis aliq̄d fit: nõ iõ eſt qꝛ magis repugnet enti
⁊ magis diſtet ab eo nõ ens qđ implicat ꝯdictio
nẽ q̄ꝫ nõ ens qđ eſt terius creatiõis: ſꝫ qꝛ nõ ens
qđ implicat ꝯdictionẽ nõ põt hẽre rõnem termi
ni a quo vel in quẽ eo ꝙ ſimul includit ẽt ens. et
per ꝯñs includit duo ꝯdictoꝛia q̄ ſimul poſita ſe
inuicẽ deſtruũt. vñ ꝙ ex nõ ente qđ implicat ꝯdi
ctionẽ nõ põt fieri ens: nõ ideo eſt qꝛ plurimum
diſtat ab ente: imo magis qꝛ ꝯiũgit̃ enti. nã ens
et ens ſimul coniũcta: faciũt ꝯdictionẽ: quã nõ fa
ciunt ſi ponant̃ a ſe inuicem diſtantia.

Quarto Notandũ eſt prout. S.
Tho. docet p° li° ſen. di.
14. q. pª ar. p° in. c. et diſ. 27. q. 2. ar. 3° ad. 5m.
Et magis apte. pª p. q. 45. ar. 6° ꝙ diuine pſone
ſm rõnem ſue ꝓceſſionis hñt cauſalitatẽ reſpe=
ctu creatiõis rerũ. de⁹ em̃ eſt cã rerũ p ſuũ intel=
lectũ ⁊ voluntatẽ. ſic artifex rerũ artificiatarum
artifex aũt p verbũ in intellectu conceptũ ⁊ per
amoꝛẽ ſue volũtatis ad aliq̄d relatum: opera=
tur. vñ ⁊ deus pr̃ operatus eſt creaturam p ſuuꝫ
verbũ quod eſt filius: et p ſuum amoꝛem qui eſt
ſpũs ſanctus. et ſcđm hoc ꝓceſſiones perſonaꝝ
ſunt rationes pꝛoductionis creaturarũ inquãtũ
includũt eẽntialia attributa q̄ ſunt ſcientia ⁊ vo
luntas. hec. S. Tho. loco allegato pꝛima parte.
et bñ notãda ſunt vltima ṽba dũ dicit inquãtuꝫ
includũt eẽntialia attributa q̄ ſunt ſciẽtia ⁊ vo=
luntas. non em̃ pꝛoceſſiones pſonarum ſunt rõ
ꝓductionis creaturarum ſ; id quod in eis ẽ no=
tionale. i. inquantum impoꝛtant relationẽ oꝛigi
nis perſone ꝓcedentis ad perſonam a qua ꝓce
dit. nam ſic cauſalitas ꝓductionis creaturarum
eſſet quid notionale et non eẽt cõis tribus pſo=
nis quod eſt falſum ⁊ contra eius determinatio
nẽ in eodem articulo. Sed pꝛoceſſiones perſo=
narum ſunt rationes pꝛoductionis creaturarũ:
ſcđm ꝙ impoꝛtant quedã eſſentialia attributa.
ſicut ꝓceſſio verbi impoꝛtat notitiã. artẽ. ſapien
tiam ⁊ ſimilia q̄ pertinent ad intellectum et per
quandam ſimilitudinẽ ⁊ adaptationem appꝛo=
pꝛiantur filio in diuinis: ea ratione quia ꝓcedit
per modum intellectus. Et ſimiliter ꝓceſſio ſpi
ritus ſancti inquantũ eſt p modũ voluntatis: i=
poꝛtat q̄dam eſſentialia attributa ſicut amoꝛeꝫ
bonitatem ⁊ ſimilia q̄ pertinent ad voluntatem
et appꝛopꝛiant̃ perſone ſpũs ſcti que pꝛocedit
in diuinis p modum volũtatis. Et licet huiuſce
modi attributa eſſentialia ſint tribus pſonis cõ=
munia: qꝛ tñ ꝓpter rõnem dictam appꝛopꝛiãtur
perſonis ꝓcedentibus: ꝓpter modũ ſuarũ pꝛo=
ceſſionũ quia. ſ. ꝓcedunt per modum intellect⁹
et volũtatis: ideo ꝓceſſiones pſonarũ dicuntur
eſſe rõ pꝛoductiõis creaturarũ. ꝓducũtur enim
creature a deo per artem ⁊ ſapientiam et amo=
rẽ ac bonitatẽ, put dicunt̃ eſſentialiter. itaq; ꝓ=
ceſſiões diuinarũ perſonarũ inquãtũ includunt
pꝛedicta eſſentialia attributa nõ abſolute ſꝫ vt
appꝛopꝛiant̃ perſonis ꝓcedentibus: dicuntur eẽ
rõ pꝛoductiõis creaturarũ. Vñ huiuſcemodi at
tributa q̄ ſunt vt p̃ncipia ꝓxima ꝓductiõis crea
turarũ: duplr̃ cõſiderant̃ quãtũ ptinet ad ꝓpoſi
tũ. Uno mõ inquãtũ ſunt idẽ re om̃ino qđ eſſen
tia diuina. ⁊ ſm hãc cõſiderationẽ rõ ꝓductiõis
creaturarũ eſt cõis tribus pſonis. Alio mõ conſi
derant̃ ip̃a attributa inquãtũ appꝛopꝛiant̃ pſo=
nis ꝓcedẽtib⁹ rõne ſuaꝝ ꝓceſſionũ qꝛ. ſ. ꝓcedũt
p modũ intellect⁹ et volũtatis ad que pertinẽt
huiuſcemodi attributa: et ſub iſta ꝯſideratiõe rõ
ꝓductiõis creaturarum depẽdet quodam ſpãli
mõ. ſ. p appꝛopꝛiationẽ ex rõne pꝛoceſſionũ diui
narũ pſonaꝝ. ac p hoc i filio ⁊ ſpũ ſctõ eſt p appꝛo
pꝛiationẽ: ſpãlis mod⁹ cãlitatis reſpectu creatu
rarũ q̄ nõ eſt i pr̃e. ſ. ſub rõne p̃ncipij foꝛmalis p
qđ creature ꝓducunt̃ in eẽ inquãtũ. ſ. ars ⁊ ſapiã
ac bonitas ⁊ amoꝛ q̄b⁹ creature ꝓducunt̃ a deo
in eẽ: appꝛopꝛiant̃ filio ⁊ ſpũi ſctõ. Aduertenduꝫ
tñ ꝙ ẽt ſi fili⁹ ⁊ ſpũs ſctũs pſonalr̃ capiant̃: dice=
re poſſum⁹ ꝙ ſunt rõ ꝓductiõis creaturaꝝ iquã
tũ. ſ. fili⁹ eſt ṽbũ pr̃is: p qđ vt dr̃ Jo. p° oĩa facta
ſunt tãq; p rõnem oĩm rep̃ſentatiuã ⁊ opatiuam
et inquãtũ ſpũs ſctũs ẽ amoꝛ pr̃is ⁊ filij quo ſe ⁊
oĩa diligũt et in oẽs res ſuã bonitatẽ diffundũt.
et ſm moduꝫ iſtũ loquẽdi filius et ſpũs ſanctus
nõ ſunt ratio ꝓductionis creaturarum ex parte
pꝛincipij ꝓducentis ſed ex pte creaturarũ ꝓdu=
ctarũ. vt ſit ſenſus ꝙ rõ qua creature ꝓducũtur
a deo: ſunt filius et ſpũs ſctũs inquantũ pꝛopꝛie
ſunt verbũ et amoꝛ in diuinis. nõ ꝙ filius ſit pr̃is

aut ſpũs ſctũs pr̃i ⁊ filio: rõ ꝓducẽdi creaturas.
nã ſicut pater non eſt ſapiens ſapĩa genita: neq̃
eſt amãs amore ꝓducto tãq̃ rõne formali ſapiẽ
di ⁊ amãdi: ita neq̃ ſapĩa genita neq̃ amore ꝓ=
cedente creaturas ꝓducit tãq̃ rõne formali.

QUantuʒ ad ar=
ticulũ. 4^{m} rñdẽdũ eſt obiectio=
nibꝰ aduerſarioꝝ. Et q̇dem ad
primũ Durãdi cõtra p̄mã cõclu
ſionẽ q̇cq̇d ſit de nõnullis ꝓpo=
ſitiõibus quas aſſumit in lõgo ſuo ꝓceſſu: dr̃ tñ
ad formã argumẽti quam ille vltimo ponit. Ad
maiorẽ ꝙ non eſt vniuerſaliter v̾a ſic iacet. nã lʒ
effectꝰ ꝓductus nõ arguat ƀm ſe. i. quãtũ ad ſuã
ſubam: infinitatẽ virtutis ꝓductiue: põt ipã ar
guere ex mõ fiendi. queãdmodũ eſt in ꝓpoſito
nr̃o ꝑut dictũ fuit ex dictis. S. Tho. in. 2° nõbi
li. iſte eni modus fiẽdi. ſ. ex nichilo ſimpl̃r: arguit
infinitatẽ virtutis ꝓductiue: q̃uis effectꝰ ƀm ſe
ſit finitus. ¶ Ad. 2^{m} dr̃ p^{o} ad aſſumptũ ꝙ lʒ ens
et nihil nõ habeant iter ſe diſtantiã ꝓprie loquẽ
do: tñ inter ꝓductiõem entis ex nichilo ⁊ produ
ctionẽ entis ex ente p̃ſuppoſito: eſt diſtãtia infini
ta. ac ꝑ hoc iter ꝓducens aliq̇d ex nichilo ⁊ pro=
ducens aliq̇d ex ente p̃ſuppoſito ẽ diſtãtia infini
ta. q̃ in aliquo ipoꝝ arguit virtutẽ ꝓductiuã infi
nitã. ſʒ nõ in ſcõo. ergo in p^{o} qꝺ eſt ꝓducens ali=
quid ex nichilo. Dr̃ ſcõo ꝙ ens ⁊ nichil nõ hñt in
ter ſe diſtantiã poſitiuã tñ hñt inter ſe diſtantiaʒ
infinitã negatiue mõ ſupra expoſito in ſcõo nõ=
bili. Exempla aũt q̃ arguẽs adducit: ꝓcedũt de
diſtãtia poſitiue accepta ⁊ iõ nõ ſunt ad ꝓpoſitũ
¶ Ad. 3^{m} pʒ reſpõſio ꝑ ea que dicta ſunt in ter=
tio nõbili. ¶ Ad. 4^{m} dr̃ p^{o} ꝙ argumentũ magis
eſt ad oppoſitũ arguẽtis q̃ ad eius ꝓpoſitũ. qm̃
albedo et nigredo ſi eſſent a ſubiecto ſeparate:
multo plus abinuicẽ diſtarẽt q̃ exñtes in ſubie=
ctis. nã in ſubiectis cõueniũt in ſubiecto ſaltẽ re=
moto. ſ. in corpore. et albedo in ſubiecto ſimul ẽ
cum põ ad nigredinẽ et ecõtra. ſi aũt ponerẽtur
ſeꝑate: in neutro conuenirent. imo ⁊ quodã mõ
diſtarẽt in infinitũ. q2 eſſent forme quodam mõ
infinite ex eo ꝙ nõ eẽnt recepte in aliq̊ ſubo per
qꝺ limitarent̃. Nã vt. S. Tho. dicit. 3° li^{o} di. 13.
q. p^{a} arti. 2° ſub arti. 2° in his que mole magna
non ſunt: non eſt accipere finitũ ⁊ infinitũ ſcðm
dimẽſiuam quãtitatẽ: ſ3 ſcðm aliquid quod eſt li
mitatũ ⁊ nõ limitatũ. vñ ⁊ ibi exemplificat. ſi ca=
lor eſſet ꝑ ſe exñs. i. ſeparatus a ſubiecto: habe=
ret quẽdam modũ infinitatis: ſicut et forme vni
uerſales intellecte dicunt̃ quodã mõ infinite. et

ƀʒ hoc ꝯcludit̃ ex argumẽtatiõe ꝙ excluſo oi ſub
iecto: ens ⁊ nichil debeãt diſtare in infinitũ quẽ
admodũ albedo ⁊ nigredo ſi eẽnt ſeꝑate. Dr̃ ſe
cũdo ad maiorẽ ꝙ lʒ poſitio vel ablatio ſubiecti
nõ augeat vel minuat ſubam terminoruʒ: auget
tñ vel minuit modũ fiẽdi ⁊ eſſendi ipoꝝ. vñ albe
do ⁊ nigredo nõ requirũt potentiã infinitã quã
tũ ad ſui ſubam: neq̃ ad hoc ꝙ fiãt et habeãt eẽ
in ſubiectis: ſ3 exigũt potentiã infinitã ad hoc ꝙ
fiãt et hẽant eẽ ſeparate a ſubiectis. Et pari mõ
dicimus in ꝓpoſito ꝙ q̃uis in creatione: ſba ter
minoꝝ nõ arguat infinitatẽ virtutis in creante:
arguit tñ illã modus fiẽdi. ſ. ex nichilo ſimpl̃r ali
quid facere. ¶ Ad rõnẽ ꝯtra ſcðʒ fundamẽtũ dr̃
p^{o} ad maiorẽ ꝙ lʒ nõ ſit minus poſſibile deo vnũ
q̃ aliud: ꝯſiderando tñ illa ƀm ſe: maius eſt ꝓdu
cere accñs ſine ſubo: q̃ illud cõſeruare ſine ſubo
poſtq̃ productuʒ eſt in ſubo. Tũ q2 in ſcðo caſu
ſubm cooꝑatur ad ꝯſeruandũ accñs quantũ ad
hoc ꝙ eẽ cũ quo maneret et ꝯſeruaret̃ accñs ſe=
paratuʒ: fuit acq̇ſitũ cãlitate ſubi. nã ex pricipijs
ſubi emanat eſſe ẽt oim accñtium. in p^{o} aũt caſu
ſubm nichil cooꝑaret̃: cum ꝓductio accñtis eſſet
per ſolã dei potẽtiam. qm̃ agẽs nãle nõ hʒ v̾tu=
tẽ producẽdi accñs niſi in ſubiecto ⁊ ꝓductione
ſubiecti ſi ſit accñs connãle. nã accñtis nõ eſt ꝑ ſe
fieri aut ꝓduci: ſʒ confieri ⁊ cõproduci ꝑut phs
dicit. 7° metha. Dr̃ ſecũdo ꝙ quãtum ẽ ex vi ar
gumẽti: nõ aliud cõcludit̃ niſi ꝙ eſt poſſibile deo
ſeꝑare accñs a ſubo dum ꝓducit̃ ab agẽte natu=
rali p̃ueniendo. ſ. actiõis nãlis cõſumatiõem: ſic
ſeꝑare accñs a ſubo poſtq̃ ꝓductũ eſt. ſʒ ex hoc
arguẽs nichil hʒ ꝯ nos. Qꝺ aũt ipe addit i cõclu
ſiõe. ſ. ab agẽte nãli cooꝑante tñ deo ⁊c̃. nõ ſeq̇t̃
ex p̃miſſis imo magis cõtrariũ. vñ argumẽtatio
eſt nulla. ¶ Ad inſtãtias ꝯ rõnes. S. Tho. quas
inducit ad ꝓbãdũ p̄mã cõcluſionẽ. Ad p̄mã vſq̃
ad illã ꝑtem q̃ dicit nouit ſe ꝓbare: pʒ ſolutio ex
rñſiõe ad p^{m} ⁊. 2^{m} Ad inſtantiã v̾o quã nouit̃ in
ducit: dr̃ p^{o} ꝙ ꝓcedit ꝺ diſtãtia poſitiua. nos ãt
nõ ponimꝰ int̃ ens ⁊ nõ ens diſtãtiã poſitiuã ſed
negatiuã ꝑut dictũ fuit in ſcðo nõbili. ideo nõ ẽ
ad ꝓpoſitũ. dr̃ ſcðo ꝙ q2 arguẽs videt̃ ſe gl̃iari
q̃ſi obſeruãs ꝓprietatẽ locutiõis cũ dicit. int̃ ens
et nõ ens nullã eẽ diſtãtiã: q2 nullũ ẽ mediũ vbi
nõ ſunt duo extrema: iõ ſuſtineat rep̄hendi de i=
ꝓp̄a locutiõe cũ dicit. ens creatũ excedere ñ ens
vl̃ nichil finite nõ in infinitũ. q2 purũ nõ ens: ex
cedi non põt ab ente nec finite nec ĩfinite. nã ex
ceſſus iportat tm̃dẽ et ãplius. cũ ergo in nichilo
nõ ſit accipe tm̃ vel tm̃: q2 in nichilo nichil ẽ: nõ
poterit ꝓp̄e dici ꝙ nichil vel nõ ens excedit̃ ab

ente nec finite nec īfinite. dicimꝰ tñ ad illud in ꝙ fū
dat̃ eiꝰ argumētatio ꝙ ens creatū qd̕ eſt terius
creatiōis lz ſit finitū quātū ad ſui ſubaꝫ: hꝫ tñ qn
dā infinitatē in mō fiendi inquātū fit ex nichilo
rōne cuiꝰ exigit neccīo virtutē infinitā in creāte.
et qꝛ huiuſcemōi infinitatē ens qd̕ ē terius crea=
tiōis hꝫ per cōpatiōnē ad nō ens vel nichil ex
quo fit: vere dici pt̃ ꝙ int̃ ens ⁊ nō ens eſt diſtā=
tia infinita mō ſupra expoſito in ſcd̕o nobili. Ad
illa q̄ arguēs dicit de maiori vel minori diſtātia
int̃ ꝯdictoria: pꝫ qd dicēdū ſit ex t̃tio nobili. Ve
rūtñ falſū īponit. S. doctori ꝙ dicat iter qd̕cūqꝫ
ens et nichil ſibi corñdens eē tantā diſtantiā ꝙ
nō poſſit dari maior. hoc autē ip̄e nuſq̄ꝫ ſcripſit.
immo fere vbicūqꝫ dicit eē infinitā diſtātiā inter
ens ⁊ nō ens: addit ſimplr̃ ne intelligat̃ de non
ente determiato. ¶ Ad inſtātiā cōtra ſcd̕am rō=
nē. S. Tho. dr̃ ꝙ iſta rō nō inducit̃ a. S. doctore
vt efficaciter ⁊ demōſtratiue ꝓbans: ſʒ vt ꝓbabi
liter ꝯcludēs. qꝛ ei oē agēs agit ſibi ſimile: videt̃
ſatis ꝓbabiliter dictū ꝙ eo mō quo factū agitur
etiā ip̄m faciēs agat. vñ qꝛ in creatione totū ens
ꝓducit̃: videt̃ ſequi ꝙ agēs creās ſe toto illud ꝓ=
ducat. et qꝛ vnūqd̕qꝫ agit ſm ꝙ eſt actu: ſequit̃
ꝙ agēs qd̕ ſe toto agit: ſit ſe toto in actu ⁊ ꝑ ꝯñs
ꝙ ſit actus purus. Et ꝓcedit iſta argumentatio
quēadmodum argumētat̃ ph̄s. 7° metha. ꝙ for
ma ſine mā que ſe tota agit: nō pōt eē cā ꝓxima
gñatiōis. ſm quā nō ꝓducit̃ totū rei gñate. ſ. mā
et forma: ſʒ ſola forma educitur de pō materie.
Verūtñ lz iſta rō nō ꝓbet intentū efficaciter de
oī creatura: ꝓbat tñ efficaciter de creatura cor=
porali. vñ ⁊ hāc rōnem. S. Tho. inducit ꝯ. gen.
li° 2° ca°. 20. ad ꝓbandū ꝙ nullū corpꝰ poteſt
creare. ¶ Ad. 3^{am} iſtātiā ꝯ tertiā rōnē. S. T. dr̃
ꝙ maior eſt falſa ſic pōt haberi ex nobilibꝰ in ar
ticulo p̄cedenti. falſum eſt preterea ꝙ agere ſine
motu vl̕ mutatiōe poſſit cōicari creature. naꝫ vt
deductū fuit in. 4° nobili p̄cedentis articuli: nul
lū agēs creatū agere pōt niſi motū a deo. ¶ Ad
4^{am} inſtantiā pꝫ rñſio ꝑ ea q̄ dicta ſunt in ſcd̕o ⁊
tertio nobili ⁊ in ſupioribꝰ rñſionibus. Exēplum
aūt qd̕ adducit de diſtātia iter lumē ⁊ tenebras
nō eſt ſimile ad ꝓpoſitū. qꝛ tenebre nō ſunt pu=
re nō ens cū ponāt in medio. ſ. aere vel aqua ap
titudinē ⁊ potētiā ad lumē. q̄ pō vl̕ aptitudo eſt
aliqd poſitiuū. ¶ Ad. 5^{am} inſtantiā cōtra. 5^{am} rō
nē. S. Tho. dr̃ ꝙ agēs creatū agēs per artē: ſup
ponit aliqd ꝓductum ꝑ agēs nāle nō ſolū qꝛ eſt
agens ꝑ artē: ſʒ qꝛ ſimul cū hoc eſt agēs creatum
qd̕ ſemper preſupponit aliqd. vñ cā aſſignata ab
arguēte nō eſt ſufficiēs. nā deꝰ poſſet ex nullo p̄=

ſuppoſito ꝑ agens nāle aut ēt ſimplr̃ ex nullo pre
ſuppoſito: totā rē artificialē vt totā domū ſimul ꝓ
ducere. Nō aūt quā arguēs adducit ꝓpt̃ quam
agēs nāle ſupponit mām a deo ꝓductā: nō eſt v̓a
ſʒ cā vera ē qꝛ agēs nāle nō ꝓducit formā ſimplr̃
ſʒ illā educit de pō materie. et propt̃ hoc neccīo
ſupponit mām de cuiꝰ pō formā educat. Qd̕ aūt
arguēs dicit ꝙ deꝰ poſſet ꝓducere aliquā creatu
rā puta itelligentiā q̄ ſe tota ageret: falſum ē. nō
ꝓpter ipotentiā dei: ſʒ qꝛ talis creatura nō eſt ꝓ
ducibilis ꝓpt̃ implicatiōeꝫ ꝯdictiōis. nā oīs cre
atura ex rōne qua creatura ē: hꝫ aliqd potētiale
ex quo ſeqt̃ ꝙ nō pōt ſe tota agere. q̄m pō vl̕ po
tētiale nō eſt p̄ncipiū agēdi. et ita ꝓducere crea
turā q̄ ſe tota agat: ē ꝓducere creaturā ⁊ nō crea
turā qd̕ implicat ꝯdictiōeꝫ. ¶ Ad inſtātiā ꝯ. 6^{am}
rōnē dr̃ ꝙ agēs inſtr̃ale vocamꝰ oē illud quod pre
ſupponit aliud agēs a quo ⁊ hꝫ v̓tutē agēdi ⁊ eius
virtꝰ ⁊ actio ab eo applicat̃ ad paſſum vl̕ factū ⁊
qd̕ nō mouet niſi motū a p̄ncipali agēte qd̕ pre=
ſupponit. et qꝛ oē agēs creatū ē tale reſpectu dei
ꝓut in articulo p̄cedēti deductū fuit ex dictꝭ. S.
Tho. ideo oē agēs creatū eſt v̓e inſtr̃m dei lꝫ ar
guēs hoc neget. ſʒ dictū ſuū nō ꝓbat. Nec eſt ve
rū vt arguēs putat ꝙ actio inſtrumēti ſit ſꝑ diſpo
nens ad p̄ncipalē effectū ⁊ nō illū attingēs. imo
aliqñ diſponēdo attigit effectū principalē: aliqñ
diſponit tñmō. Et de hoc. S. Tho. 4° lib. ſen.
di. pa q. pa arti. 4° ſub arti. p° in. c. ¶ Ad inſtan=
tias Scoti ꝯ rōnes. S. Tho. Ad p̄mā cōtra pri=
mā ꝓpoſitiōem in q̄ vt dicit fundant̃ rōnes ipiꝰ
pꝫ rñſio ex his q̄ dicta ſunt in ſcd̕o nobili vbi la=
tiſſime deductū eſt q̄liter eē eſt ꝓpriꝰ effectꝰ dei
nō obſtāte ꝙ agētia nālia cooperent̃ ad eſſe mō
ibi expoſito. Sꝫ qꝛ Scotꝰ in lōgo ſue argumēta=
tiōis ꝓceſſu multa īplicat qbus nō erit facile mlt
tis legētibus rñſiōes aptare: ſingula breuit̃ trāſ=
curremus vt ſingula ſingulis rñdēdo aptemus.
Dicimꝰ igr̃ ad p̄mā ꝓbatiōem maioris ꝙ ſecun
dū ph̄m gñatio eſt ꝑ ſe ⁊ directe ad eē hoc vl̕ illud
vt ad eſſe hoiem vl̕ ignē. q̄m virtꝰ gñantis q̄ eſt
p̄ncipiū actiōis: ad hmōi eſſe nāliter ordinatur.
ad eſſe tñ ſimplr̃ nec gñatio nec v̓tus nāliter ge=
nerātis ꝑ ſe et directe ordinat̃ ſʒ ex ꝯñti ꝓut in ſe
cūdo nobili latiꝰ dictū fuit. Ad ſcd̕am ꝓbationē
dicimꝰ ꝙ formā eē in mā: eſt ꝑ ſe ⁊ directe cōpoſi
tū hēre eſſe ſʒ talē formā: ⁊ nō eſt hēre eē ſimplr̃
niſi ex ꝯñti et ꝑ virtutē ac motionē p̄mi agētis. ſ.
dei. et ita dicimꝰ ꝙ eē hoc vl̕ illud ſm formā que
inducit̃ in mām: ſeqtur nāliter ip̄m ꝯpoſitū: ſed
eē vel exiſtere ſimplr̃: ꝯſequit̃ ip̄m ꝯpoſitū ex cō
ſequēti ꝑ virtutē dei cōicatam agētibus nāliter

gñantibꝰ. vñ ceſſant calũnie arguẽtis. Inſtãtie
aũt ꝯ probationes ꝑmiſſe ꝓpoſitionis parũ va
lẽt. Dicimꝰ eñ ad ꝑmã ꝙ in ꝓpoſitione a San-
cto doctore aſſumpta: vniuerſalitas capit̃ cõfor
mit̃ in cauſa ⁊ in effectu. ſ. ſm virtutẽ ⁊ ꝑfectionẽ
lꝫ in effectu q̃ eſt eſſe ſit etiã vniuerſalitas ſcðm
predicationẽ. vñ nec ĩ rõne. S. Tho. eſt fallacia
equocatiõis: nec minor eſt falſa ſꝫ veriſſima. Et
ad eiꝰ improbationẽ negat̃ aſſumptũ. neqꝫ va-
let eius ꝓbatio. qm̃ vt deductũ fuit in ſcðo nõbi
li ex dictis Dioniſij ⁊ poſt eũ. S. Tho. in oĩbus ĩ
quibꝰ includit̃ eẽ: includit̃ tanq̃ actꝰ ⁊ ꝑfectio il
lorũ. vñ. S. Tho. pª pte. q. 4. ar. pº ad. 3m ipſum
eẽ inq̃t eſt ꝑfectiſſimũ oĩm. cõparat̃ eñ ad oĩa
vt actꝰ. nichil eñ hꝫ actualitatẽ niſi inquantũ ẽ.
vñ ip̃m eſſe ẽ actualitas oĩm rerũ et ẽt ip̃arũ for-
marum. vnde nõ comparatur ad alia ſicut reci-
piẽs ad receptũ: ſed magis ſicut receptũ ad reci-
piẽs. cũ enim dico eẽ hoĩs vel equi vel cuiuſcũqꝫ
alteriꝰ: ip̃ꝫ eẽ cõſiderat̃ vt formale ⁊ receptũ: nõ
aũt illud cui ꝯpetit eẽ. hec ille. Idẽ in ſñia docet
cõtra gẽ. liº 3º caº. 65º ⁊. 66º ¶ Ad inſtantiã ꝯ
2am ꝓbatiõem q̃ adducit̃ ꝑ auctorẽ de cauſis: di
cimus ꝙ nichil cõtra nos cõcludit nã ⁊ nos cõce
dimus ꝙ agẽs creatũ dat eẽ ꝑ virtutẽ ⁊ motiõeꝫ
primi agẽtis. ſ. dei. hoc aũt nõ tollit q̃n eẽ ſit pro
priꝰ effectꝰ dei imo illud ꝓbat. nã illud dr̃ eẽ ꝓ-
priũ alicui: qð nulli alteri cõuenit niſi ꝑ ip̃m. Alia
aũt propõ libri de cauſis. ſ. ꝑma rerũ creatarũ ẽ
eẽ: falſe exponit̃ in ꝑmo ſenſu ab arguẽte: cũ ime
diate ſequat̃. quia eſſe eſt ſupra ſenſum et ſupra
animam et ſupra intelligentiam. et non eſt poſt
cãm primã latiꝰ nec ꝑus cauſatũ ab ip̃o. ecce di-
cit ꝙ eẽ de quo loq̃bat̃: ẽ ſupra itelligẽtiã. ğ non
capit̃ ibi ꝓ intelligẽtia ꝑma. Qð aũt dicit in ſcða
expõne ꝙ ꝑmitas entis accipit̃ ſm originẽ nõ ſꝫ
perfectionẽ: falſum eſt vt ex dictis apparet dũ tñ
primitas entis ſumat̃ rõne eſſe ſimplr̃ nõ ratiõe
nature entis. vñ et ſtatĩ poſt v̾ba ĩducta ſequit̃.
ꝓpr̃ illud ğ factũ eſt. ſ. eẽ ſupiꝰ cauſatis rebꝰ oĩ
bus ⁊ vehemẽtius vnitum. et concordat dictis
Dioniſij ſupra in ſcðo nõbili inductis. Inſtantia
aũt quã arguẽs facit ꝯ cõfirmationẽ rõnis nõ va
let. ꝓcedit eñ ex falſo p̃ſuppoſito ꝙ. ſ. vniuerſali
tas ip̃ius eſſe ad alias perfectiões: ſit ſecundum
predicatiõem ⁊ nõ ſecundũ ꝑfectionẽ. qð falſũ
eſt ꝓut ex ſupioribus pꝫ. ¶ Ad inſtãtiã v̾o cõtra
rñſionẽ ibi datã q̃ bõa ẽ: pꝫ ſolutio ex his q̃ dicta
ſunt in ſcðo nõbili. ¶ Ad ea v̾o q̃ obijcit ꝯ rõneꝫ
ſumptã ex nã inſtri: pꝫ ex rñſiõe ad. 6am inſtãtiã
Durãdi ꝙ. S. Tho. nuſq̃ tenuit inſtrm̃ ꝑ ꝓpriã
actiõeꝫ nõ poſſe attigere ꝑncipalẽ effectũ ĩ v̾tu-
te ꝑncipalis agẽtꝭ. imo ĩ pleriſqꝫ locis docet ꝯriũ
Et vbi arguẽs allegat. ſ. pª ꝑ. q. 45. ar. 5º expꝛ̃ſſe
neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ diſponẽdo dicit ꝙ ſecuris ſcidẽdo li
gnum qð hꝫ ex ꝓꝑetate ſue forme: ꝓducit ſcãni
formã q̃ eſt effectꝰ ꝓꝑus ꝑncipalis agẽtis. Eſt ğ
mẽs. S. Tho. ꝙ eſt ſpãle in creatiõe ꝙ inſtrm̃. ſ.
agẽs creatũ nõ attigit ad ꝑncipalẽ eiꝰ effectũ. eo
ꝙ nichil p̃ſupponit̃ in creatiõe qð ꝓꝑa actiõe poſ
ſit attigere. iõ arguẽs in vanũ laborat ex falſo fũ
damẽto. ¶ Ad ĩpugnatiões rõnis. S. Tho. que
fundat̃ ſup diſtantiã infinitã int̃ ens ⁊ nõ ens: pꝫ
rñſio ꝑ ea q̃ dicta ſunt ĩ ſcðo nõbili ⁊ in rñſiõe ad
inſtãtias Durãdi ꝯ rões. S. Tho. ¶ Ad inſtan
tiã v̾o ſumptã ex diſtãtia ĩter ꝑuatiõem ⁊ formã
in gñatiõe nãli: dr̃ ꝙ ſimilitudo nõ valet. qm̃ int̃
ꝑuatiõem ⁊ formã: nõ eſt ꝯdictio pura et ſimplr̃
qualis ẽ int̃ ens et nõ ens ſimplr̃. eo ꝙ ꝑuatio ex
ſui rõne ponit ſubm̃ ⁊ aptitudinẽ vel potẽtiã ad
actũ quẽ priuat. nõ ens autẽ ſimplr̃: nichil ponit
ſed totũ negat. et iõ diſtãtia int̃ nõ ens ſimplr̃ ⁊
ens eſt ĩfinita: diſtãtia aũt ĩter ꝑuatiõeꝫ ⁊ formã
eſt finita. ĩtellectꝰ aũt quẽ arguẽs dat ad dictuꝫ
cõe ꝙ. ſ. ꝯdictio ẽ diſtãtia ĩfinita: certe nõ ẽ mul-
tũ ſubtilis nec mẽti ſatiſfaciẽs. ſꝫ q2 nõ eſt ꝓpoſi
ti nr̃i dicta aliorũ ꝑtractare niſi quãtũ ſufficit ad
verificandũ doctrinã. S. Tho. illũ arguẽtis itel
lectũ relinq̃mus intactũ. ¶ Ad ĩpugnationẽ ter
tio loco poſitã ꝯ rõnẽ. S. Tho. fundatã ſup nulli
tate ꝓportiõis nulliꝰ potẽtie ad actũ: dr̃ ſicut ſu
pra rñſuꝫ eſt ad ꝑmã inſtãtiã Durãdi. ꝙ lꝫ extre-
mũ poſitiuũ diſtãtie q̃ eſt int̃ ens ⁊ nõ ens ſit fi-
nitũ q̃ntũ ad ſui ſubãm: hꝫ tñ quãdã infinitatẽ ĩ
ſuo fieri inquãtũ fit ex nichilo ꝑ creatiõem: rõne
cuiꝰ req̃rit in creãte v̾tutẽ infinitã. Exẽplũ autẽ
de puncto ⁊ linea: nõ valet ad ꝓpoſitũ. q2 lꝫ ſint
adinuicẽ improportiõabiles: nõ hñt in ſe aliquẽ
modũ ĩfinitatis. ¶ Ad ĩpugnationẽ ꝯ aliã rõneꝫ
quã. S. Tho. innuit fundatã ſup hoc ꝙ agẽs ĩfe-
riꝰ ſupponit in agẽdo effectũ ſupioris agẽtis: dr̃
ad id qð arguẽs querit. ꝙ ſic ĩtelligimꝰ in maiori
ꝙ. ſ. agẽs ſecũdariũ p̃ſupponit effectũ ꝑmi agẽtꝭ
vt ſubm̃ vel paſſum ĩ qð agat. Nec ſic dicẽdo eſt
fallacia petitiõis ꝑncipij cũ illð ibi et in pluribus
locis ꝓbatũ ſit ab eo ꝑ hoc ꝙ agẽs inſtr̃ale non
participat actionẽ vl̃ motũ cauſe ſupioris: niſi in
quãtũ ꝑ aliq̃d ſibi ꝓpriũ diſpoſitiue opat̃ ad effe
ctũ ꝑncipalis agẽtis. Nã ſi inſtrm̃ nichil ageret
ſm illð quod eſt ſibi ꝓpriũ: fruſtra adhiberet̃ ad
agendũ. nec oporteret eẽ deteriata inſtr̃a deter
minatarũ actionũ. ſic ei videmꝰ ꝙ ſecuris ſcidẽ-
do lignũ qð habꝫ ex ꝓꝑetate ſue forme: ꝓducit
formã ſcãni q̃ eſt effectꝰ ꝓprius ꝑncipalis agẽtꝭ.

opꝫ ergo ꝙ agēs inſtr̄ale p̄ſupponat aliq̄d i qͦ a-
gat diſponēdo ad p̄ncipalē effectū. vn̄ et effect⁹
rn̄dēs actiōi ꝓpe inſtr̄i: ē p̄oꝛ in via gn̄atiōis ꝙꝫ
effect⁹ rn̄dēs p̄ncipali agēti. Nec valet rn̄ſio ar-
guētis. qꝛ niſi artifex eēt agēs ſuboꝛdinatuꝫ agē
ti n̄ali: nō eēt ſufficiēs rō quā ip̄e aſſignat. nec va
let eius ꝓbatio. qꝛ lꝫ illō cōtigat in alteratiōe: in
gn̄atiōe tn̄ in q̄ agit̄ ꝛ producit̄ ſb̄a: agēs n̄ale ſꝑ
aliq̄d p̄ſupponit. ſ. mām a p̄mo agēte ꝓductam.
vn̄ rō cōis et v̄a ē. qꝛ tā agēs n̄ale ꝙꝫ agēs artifi-
ciale reſpectu dei ē cā inſtr̄alis q̄ neccīo ſupponit
aliq̄d circa qͦ agat. qͦ aūt arguēs dicit. ſi aliqua
ſb̄a coꝛpoꝛea eēt imediate ꝓducta a deo ꝛc̄. fal-
ſum eſt loq̄ndo de arte in agēte creato. Nec ite
rū eſt verū qͦ arguēs dicit de agēte māli quod ē
inferi⁹ et de agēte imateriali qͦ eſt ſupius ſi ſint
agētia eēntialr̄ ſuboꝛdinata queādmodū agēs
pꝛimū ꝛ agēs creatū. nā accidētalr̄ oꝛdinata nō
eēnt ad ꝓpoſitū. ¶ Ad ipugnationē. 5° loco po
ſitā: ꝙuis rō quam ipugnat nō ponat̄ ſic i foꝛma
a ſctō doctoꝛe ꝙ ego videri: verūtn̄ nō ꝯcludit.
ꝓcedit ei ac ſi magis ꝓpꝛiū eēt motui vel muta-
tiōi fluere vel rapti trāſire: ꝙꝫ implicare rōnē po
tētialitatis ꝛ ſubiectiue ꝛ obiectiue qͦ falſum eſt
neqꝫ ip̄e ꝓbat. ¶ Ad ipugnationē. 6° loco poſi-
tā ꝯ aliā rōnē. S. Tho. dr̄ ad maioꝛē ꝙ arguens
nō habuit mentē. S. Tho. vbi allegat. nō eni rō
dicti ē quā arguēs aſſignat qꝛ. ſ. neceſſe eſt nām
participari a ꝓducto. imo magis rō eſt. qꝛ ꝓdu-
cēs ꝑticipat talē nām ab alio. nā ex hoc ſequitur
ꝙ huiuſcemōi ꝓducēs: nō poſſit ꝓducere illā na
turā abſolute ꝛ ſimplr̄. alias ꝓduceret nām in ſe
ipſo et ꝑ ꝯn̄s ſeip̄m qͦ eſt ipoſſibile. Probat̄ illō
qꝛ ꝓducēs aliquā nāꝫ ſimplr̄ ꝛ abſolute: ꝓducit
illā in quocūqꝫ ſit. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝓducit illam in ſe ipſo
Nec valet p̄ma hui⁹ iprobatio. Tū qꝛ nō eſt ſi-
mile. qm̄ ip̄m agēs ſi fuit ꝓductū ꝑ creationē vt
arguēs p̄tēdit: fuit a deo ꝓductū: qui non ꝑtici-
pat eē qͦ cōicat creato ſꝫ eſſe ꝑ eſſentiā. Sanct⁹
doctoꝛ v̄o loquit̄ de ꝓducēte qui participat ab
alio nām quā cōicat ꝓducto. Tū ēt qꝛ rō arguē-
tis ꝓcedit ac ſi ꝓducēs creatū aſſimilaret ſibi ꝓ-
ductū quātū ad eē. hoc aūt ē falſum. cū eē cuiuſlꝫ
rei ſit diſtinctū ab eē alteri⁹ ꝓut in ſcd̄o nōbili pꝫ
ex dictis. S. Tho. Neqꝫ valet ſcd̄a iprobatio. di
cim⁹ ei ꝙ eē participat̄ p̄mo mō. et ad hui⁹ ipꝛo
batiōem: negat̄ aſſumptū. et ad eius ꝓbationē:
dr̄ falſum eē ꝙ eēntia ꝑ agens creatū ꝓducta de
qua ē ꝓpoſitū: nichil p̄ſupponat. nā p̄ſupponit
mām p̄mā ꝛ i ea potētiā ad foꝛmā. iſta ei duo ab
agēte creato nō ꝓducūt̄: lꝫ ip̄a eēntia vt ē aliq̄d
reſultās ex vniōe foꝛme ad mām: ſit ab ip̄o ꝓdu
cēte creato. Qͦ aūt arguēs vltimo dicit ꝙ ſi pꝛe
ſupponit̄ mā a cōicāte nām ꝑticipatā: hoc n̄ ē niſi
qꝛ foꝛma ē mālis: nō ꝓpt̄ nām ꝑticipatā: dicim⁹
ꝙ ē falſū. nā ſi ꝓducēs eēt nō ꝑticipās nām: ſ; eēt
ip̄a ſua nā ꝑ eēntiā ſic̄ de⁹: nihil neccīo p̄ſuppone
ret ēt ſi foꝛma eēt mālis. vn̄ de⁹ qn̄ p̄ma ſuppoſi-
ta mālia ꝛ coꝛꝑalia creauit i pꝛicipio tp̄is: nullo
p̄ſuppoſito illa ꝓduxit: ſimul creans mām et foꝛ-
mā in mā. nō ḡ ꝓpt̄ foꝛmā mālē p̄ſupponit̄ mā a
ꝑticipāte nām quā cōicat ꝓducto: ſ; hꝫ nām ꝑti-
cipatā. ¶ Ad argumēta alioꝝ q̄ recitat Adā. Ad
p̄mū negat̄ ꝯn̄a. nā p̄ſupponit ꝙ oia q̄ de⁹ pōt fa
cere ꝑ potētiā abſolutā: poſſunt cōicari agēti cre
ato: qͦ eſt falſū. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ ꝓductio rei paſ-
ſiua: ē reſpect⁹ diſtinct⁹ a ꝓducto. et cū inde iſer
tur ꝙ talis reſpect⁹ n̄alit̄ pōt poni poſitis funda
mēto ꝛ terio ſublato receptiuo: negat̄ ꝯn̄a. Tuꝫ
qꝛ hmōi reſpect⁹ cū ſit accidens: nō min⁹ neccīo
exigit ſubm̄ ꝙꝫ terminū ꝛ fundamentū. Tū ēt qꝛ
ip̄m ſubm̄ aut ſuſceptiuū: ē ip̄ius reſpect⁹ vnus
terminus. quē nō min⁹ reſpicit ꝛ exigit ꝙꝫ aliū ter
minū. ¶ Ad. 3m dr̄ ꝙ q̇cq̇d ſit de antecedēte naꝫ
nō eſt vniuerſalr̄ verū: ꝛ tn̄ ꝯn̄a ē nulla. nō eniꝫ ē
verū p̄ſertim i relatiuis ꝙ oē p̄us n̄aliter p̄t ſepa
ri in eē vl̄ fieri a ſuo poſterioꝛi. ¶ Ad. 4m negat̄
aſſumptū in eo ꝙ dicit foꝛmā ſub̄alē vermis nō
educi de pō materie. nā vt. S. Tho. docet. 4°.
li°. ſen. di. 12. q. pª. ar. 2° ſub arti. 4°. Et magis
apte 3ª ꝑte. q. 77. ar. 5° dimēſiōes hoſtie diuino
miraculo hn̄t viꝫ materie ꝛ in eis ē pō ad totū il-
lud qͦ ex mā panis ſi ibi eēt poſſet fieri vl̄ gn̄ari
¶ Ad. 5m negat̄ antecedēs. vt ei. S. Tho. dicit
3ª ꝑ. q. 13. ar. 2° in. c. ſic̄ ſolus de⁹ pōt creare: ita
ſolus de⁹ pōt creaturas i nichilū redigere. Idē
dicit de pō dei. q. 5. ar. 3° ad. 15m. Et ad ei⁹ p̄mā
ꝓbatiōeꝫ: negat̄ aſſumptū. vt eni. S. Tho. dicit
pª ꝑ. q. 104. ar. 4° ad. 3m foꝛme ꝛ accidētia nō
ſunt entia ꝯpleta cū nō ſubſiſtāt: ꝛ tn̄ eo mō quo
ſunt: nō oino in nichilū redigūtur. nō qꝛ aliq̄ ꝑs
eoꝛū remaneat: ſꝫ qꝛ remanēt in pō materie vel
ſubiecti. Idē dicit de pō dei. q. 5. arti. 4° ad. 9m
et licet nō maneat in potētia q̄ poſſit ꝑ agēs na-
turale reduci ad actū: pōt tn̄ reduci ꝑ agens ſuꝑ
n̄ale ſaltem icreatum. Ad. 2am ꝓbationē dr̄ ꝙ ſi
frigus etiā modicū ſeparatū eſſet a mā: nō poſ-
ſet ab igne nō ſolū deſtrui aut anichilari: ſed etiā
nec pati. nā vt ph̄s ꝓbat p̄mo de generatiōe. oē
quod ab alio patitur naturalit̄: patit̄ ꝓpt̄ ma-
teriā. qꝛ ois paſſio ē ꝑ mām ꝛ ois actio ē ꝑ foꝛmā
vn̄ ꝛ ph̄s ibi ſub exēplo dicit ꝙ ſi calidū eēt ſepa-
tū: nichil pateret̄. Ad. 3am ꝓbationē negat̄ an̄s.
nā licet peccatoꝛ mereat̄ gratia pꝛiuari pꝛopter

peccatū:deꝰ tamē ē q̄ gr̄az tollit ꝑ hoc ꝙ ab eiꝰ influxu ceſſat. vñ argumētum nō eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Ad. 6ᵐ dr̄ ꝙ minor ē falſa capiēdo ꝓpe creationē. et ad eiꝰ ꝓbationē dicimꝰ ꝙ ꝟtꝰ creatiua oꝫ ꝙ ſit īfinita ⁊ rōne ꝓductionis ⁊ rōne modi ꝓducēdi ⁊ rōne diſtātie termioꝝ. ꝑut dictū fuit in rñſione ad argumēta Durādi. Neqꝫ valent ea q̄ arguēs ī ꝯriū adducit. nā cū creatio actiua ſit ipa eēntia diuina: ipa ⁊ modꝰ eiꝰ ſunt qd īfinitū. Ad illud āt qđ obijcit đ diſtātia: pꝫ rñſio ex his q̄ dicta ſunt ad argumēta Durādi. ¶ Ad. 7ᵐ dr̄ ꝙ licet mā nullā tribuat actiuitatē agēti vel ꝓducēti: ponit tñ mēſurā et modū actiuitati agētis. eo ꝙ agēs et patiēs oꝫ eē ꝓportionata. vt. n. iqt. S. T. de pō dei. q. 3ª ar. 4º. modꝰ actionis ex mā depēdet q̄ recipit actionē agētis. ¶ Ad. 8ᵐ dr̄ ꝙ maior ē falſa nā creare totū mūdū: nō adeq̄t ꝟtutē diuinā: et tñ nō pōt fieri a minori virtute. et abſtrahere formas ſenſibiles a ꝯditiōibꝰ materie nō adeq̄t ꝟtutē aīe rōnalis: cū plura alia ⁊ maiora poſſit. et tñ a minori ꝟtute id fieri non pōt. et multa ſimilia dari pñt. ¶ Ad. 9ᵐ ꝯcedimꝰ ꝙ actiuū creatū poterit vt īſtrumētū dei aliqd vltra id qđ pōt ꝓpa ꝟtute: dū tñ ſit tale qđ rōni īſtrumēti nō repugnet: vl̄ nō ponat illud extra limites inſtrumēti. et tūc ē falſū qđ arguēs vlteriꝰ aſſumit qꝛ nō ꝑſuponere māꝫ ī agēdo: ponit iſtꝫm extra limites ⁊ nāꝫ inſtri. imo repugnat rōni inſtri ꝑut apparet ex his q̄ dicta ſunt ī ſcđo nōbili. Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad. 10ᵐ. ¶ Ad. 11ᵐ negaꝶ aſſūptum. nā et ꝑmo nulla ſeq̄ꝶ repugnātia creature queadmodū ex ſcđo. ¶ Ad. 12ᵐ dr̄ ꝙ lꝫ mā ſit īpfectior ꝗ̄ forma: modꝰ tñ ꝓducēdi māꝫ req̄rit ꝟtutē ꝑfectiorē. eo ꝙ forma nō ꝓducíꝶ nālit ex nichilo: ꝟ ex aliq̄ qꝛ ex pō māe. mā aūt neceſſario ꝓducíꝶ ex nihilo ad qđ req̄rit īfinita pō. ¶ Ad. 13ᵐ rñdetur ex dictꝭ. S. T. pª pte. q. 45. ar. 5º ad pᵐ. ꝙ repugnat agēti creato ꝓducere aliquā nāꝫ nō applicādo eā ad aliqd ꝑ qđ īdiuiduet ⁊ fiat hoc aliqd. ī angelo aūt nō pōt ante ſui ꝓductionē ꝑītelligi aliqd ꝑ qđ ſit hoc aliqd: ⁊ ad qđ forma vl̄ nā eiꝰ applicet. eo ꝙ angelꝰ ē hoc aliqd ꝑ ſuā nāꝫ cū ſit īmālis. ⁊ iō repugnat ꝙ angelꝰ ꝓducat aliū angelū. ignis aūt ꝓducēs hēt aliquid. ſ. māꝫ ad quā applicet formā geñrati. ⁊ iō pōt ignē ꝓducere. ¶ Ad. 14ᵐ negaꝶ aſſūptū. vt. n. S. T. đducit pª 2ᵉ. q. 64. ar. 4º. ꝟtutes īfuſe ⁊ acq̄ſite nō ſūt eiuſdē rōnis. Dr̄ ſcđo. ꝙ licet eſſēt eiuſdeꝫ rōnis: nō eſt icōueniēs ꝟtutes īfuſas eē difficilioris ꝓductionis ꝗ̄ acq̄ſite ꝓpꝭ modū fiēdi. queadmodū oculꝰ ceci nati dificilioris fuit ꝓductiōis ꝗ̄ alij oculi ſꝫm nāꝫ ꝓducti: ⁊ tñ ille ⁊ iſti eiuſdē ſunt ſpēi ꝑut ibi. S. T. dicit ī rñſiōe ad vltimū. ¶ Ad 15ᵐ dr̄ ꝙ rñſio ibi data ē bona. Et ad eiꝰ īpugnationē negaꝶ aſſūptū. nā aīa rōnalis fit in mā: ſꝫ nō đ mā. qꝛ nō educíꝶ de pō māe. ⁊ ꝯſimilit gr̄a ⁊ charitas fit ī aīa: ꝟ nō đ aīa. qꝛ nō ē educta de pō aut đ ſba aīe. fieri. n. đ aliq̄ ex vſu loq̄ētiū: ē ꝓduci đ nā vl̄ đ pō ipſiꝰ. vñ notat q̄dā modū originis ab eo đ q̄ fit. fieri āt ī aliq̄ iq̄ātū hmōi: nulluꝫ modū origīs notat: ꝟ modū ſuſceptiuū pāſe. vñ ī caſu ꝓpoſito. ſi dꝰ cauſaret lumē ī medio ſuplēs tātūmodo vicē ſolis: nō crearet: ꝟ lumen educeret đ pō medij: queadmodū ſol faceret. vbi autē deꝰ ꝓpa ꝟtute lumē ꝓduceret: nō illud educendo đ pō medij: ipm crearet. et huic ꝓductiōi multū eēt diſſimilis ꝓductio luminis a ſole. pꝫ igiꝶ ꝙ argumētū nichil ꝯcludit ꝯ nos. ¶ Ad. 16ᵐ rñdetur ſicut rñſum ē ad. 4ᵐ. ¶ Ad. 17ᵐ dr̄ ꝙ in caſu poſito: aſſūptū argumētatiōis ē falſū. loq̄ēdo đ forma eadē numero. Et ad eiꝰ ꝓbationē negaꝶ iteꝝ aſſūptū. nec valet eiꝰ ꝓbatio. qꝛ lꝫ mā ī q̄ a deo recrearet̄ꝶ: forma illā poſſꝫ ſuſcipe ⁊ ſubſtētare: nō tñ đ pō eiꝰ nāli poſſꝫ educi. queadmodū ⁊ đ oculo ceci nati dicēdū ē. ¶ Ad argumēta Scoti ꝯ ſcđaꝫ ꝯcluſionē dr̄ ꝙ licet opinio quaꝫ recitat ⁊ iprobat: ſit Henrici qđlibeto. 6º ꝯſonat tñ ꝗ̄ᵐ ad ꝯcluſiōem doctrine. S. T. in locis ꝑallegatis: iō ad eiꝰ argumēta rñdendū eſt. vñ dicimꝰ ꝙ ꝓcedūt ex falſo itellectu ꝟboꝝ. Nō eni dicimꝰ ꝙ proceſſiones diuinaꝝ ꝑſonaꝝ ſunt in deo rō formaꝶ ꝓductionis creaturaꝝ ꝗ̄ᵐ ad notionale qđ ꝑ ſe ⁊ directe dicūt ꝑut male arguēs itellexit: ſꝫ iq̄ᵐ īcludūt q̄dā eſſentialia attributa q̄ ſpeciali rōne appropanꝶ filio ⁊ ſpūi ſcđo ꝑut đductū fuit in 4º nōbili. vñ ꝑ ea q̄ ibi dicta ſunt pꝫ rñſio ad pª tria argumēta. ¶ Ad. 4ᵐ dr̄ ꝙ nō ē nob icōueniens ꝙ ꝟbū diuiū ⁊ pari mō amor q̄ ē ſpūs ſcūs hēant aliq̄ē reſpectū rōnis ad creaturas q̄ē non hēt pr̄ ꝑut đductū fuit ex dictꝭ. S. T. li. pº. di. 27 q. 2. ī. 7. nōbili. ¶ Ad argᵐ aū oppoᵐ pꝫ rñſio ex ꝓdictꝭ rñſiōibꝰ ⁊ ex. 2º. nōbili. Et ī hꝫ artiꝰ ꝶmiaꝶ.

¶ Diſtictio. ij. q̄ſtio. j.

Circa ſecūdā diſtictionē q̄ritur pº vtrū āgelꝰ ſit ī loco. Et arguiꝶ ꝙ nō qꝛ ſꝫm Boetiuꝫ đ ebdo. cōis animi cōceptio ē incorꝑalia nō eē ī loco. ſꝫ angelus ē icorporeꝰ. igiꝶ nō eſt in loco. ¶ In

oppoſitū arguit̃ ſic. Nā dr̃ i p̃nti diſtĩctiõe ꝙ celū ẽpireū mox vt creatū fuit: ſc̃tis ãgel’ ẽ repletū. igitur ãgeli ſũt i celo ẽpireo replẽdo illđ ⁊ ꝑ ꝯñs ſũt i loco. ¶ Jn hac q̃ſtiõe erũt q̃ttuor articuli vt ſ̃.

Quantū ad primum articulū ſit p̊ᵃ ꝯ°. ꝙ ãgel⁹ nõ ẽ i loco niſi ꝑ ꝯtactum ⁊ applicationē ſue v̉tutꝭ ad locum. hãc ꝯcluſionẽ tenet. S. T. li. p̊° ſen. di. 37. q. 3. ar. p̊°. Et p̊ᵃ ꝑ. q. 52. ar. p̊°. Et qđlibꝫ. p̊° ar. 4. ⁊ i plib⁹ alijs locꝭ. ¶ Scđa ꝯ° ẽ. ꝙ ãgel⁹ põt eſſe indifferenter in loco diuiſibili et in loco indiuiſibili. et poteſt eſſe quandoqꝫ i nullo loco. hãc ꝯcluſionem tenet. S. T. li. pri. ſen. vbi ſup̃ ad. 4ᵐ q̃ꝫᵐ ad ſcđaꝫ ꝑtẽ ꝯcluſiõis. et ar. 2° in c. et. q. 4ᵃ ar. 2° ad. 5ᵐ. q̃ꝫᵐ ad p̄mã ꝑtẽ. et p̊ᵃ ꝑte vbi ſup̃ ad. 2ᵐ. ¶ Tertia ꝯ° ẽ ꝙ plures ãgeli nõ p̃nt eẽ ſimul i eodẽ loco. hãc ꝯcluſionẽ tenet. S. Tho. p̊° ſen. vbi ſup̃. ar. 3° Et p̊ᵃ ꝑte vbi ſup̃. ar. 3°. ¶ Quarta ꝯ° ẽ. ꝙ vn⁹ ãgel⁹ nõ põt eẽ nãlit̃ in diuerſis locis ſimul. hãc ꝯcluſionẽ tenet. S. T. p̊° ſen. vbi ſupra articulo. 2°. Et prima parte vbi ſupra articulo. 2°.

Quātum ad articulum ſcđꝫ ponẽde ſunt obiectiones aduerſariorū. Et q̃deꝫ ꝯ p̄mã ꝯcluſionẽ arguit Scotus ſex modis. p̄mo q̃dẽ arguit volẽs oñdere ꝙ. S. T. ꝯdicit ſibi ipſi in p̄ma ꝑte. q꞉ in illa q̃ſtione qua q̄rit an de⁹ ſit vbiqꝫ: ꝓbat ꝙ ſic. ꝑ hoc ꝙ ſm illud. 7° phyſicorum mouẽs eſt ſimul cū moto ⁊ efficiẽs cū effectu. ⁊ de⁹ eſt p̄muꝫ efficiẽs ⁊ ideo potens mouere omne mobile. ⁊ ex hoc ꝯcludit ꝙ eſt in omnib⁹ ⁊ preſens omnibus. Quero inquit Scot⁹ q̃d intẽdit ꝑ hoc cõcludere. aut eſſe p̃ſentẽ hoc eſt eſſe mouentẽ: ⁊ ſic ẽ petitio p̄ncipij q꞉ idem eſt premiſſa ⁊ cõcluſio ⁊ nichil ad ꝓpoſitum: q꞉ ibi intẽdit ꝯcludere imenſitatẽ dei ſm quã eſt p̃ſens omnibus. aut intendit ꝯcludere illam p̃ſentiã q̄ conuenit deo inq̃ꝫᵐ eſt imẽſus: ⁊ tunc ex opatione alicubi ſm illum: ſeq̇tur ipſa p̃ſentia q̄ pertinet ad diuinam imenſitatem que eſt dei inqꝫᵐ dei. ita ꝙ prius naturaliter erit deus preſens inq̃ꝫᵐ imenſus: q̃ꝫ inquantum operans. ⁊ hoc cõcluditur ex operatione ſicut p̄us ex poſteriori. igitur a ſimili in propoſito prius naturalit̃ angelus eſt p̃ſens alicui loco ſm eſſentiam: q̃ꝫ ſit p̃ſens ſm opationẽ. ¶ Confirmat̃ rõ. Q꞉ min⁹ videret̃ đ deo ꝙ oporteret ipꝫ eẽ p̃ntẽ alicui rei ꝑ eſſentiam ad hoc ꝙ agat: q̃ꝫ angelo. q꞉ illđ qđ eſt illimitate potẽtie: videt̃ poſſe agere i quãtūcūqꝫ diſtãs. ſꝫ illđ qđ ẽ limitate ⁊ determiate v̉tutꝭ: req̇rit determiatã approximationẽ paſſi ad hoc ꝙ agat i ipm̃. nullū ẽ videt̃ agẽs determiate et limitate v̉tutꝭ: cui⁹ actio nõ poſſit ipediri ꝑ diſtantiã nimiã ad paſſū. ⁊ ita magis videt̃ neceſſe eſſe ponere angelū eẽ p̃ntẽ ad hoc ꝙ agat q̃ꝫ de deo. ¶ Cõfirmat̃. Q꞉ ſi aliq̃ actio eſt in corꝑe ab ãgelo: quomõ ſe hꝫ actio iſta ad v̉tutẽ a q̄ ꝓcedit: aut mediate aut imediate: ſi ẽ imediata illi a q̄ ꝓcedit: igr̃ imediate ẽ angel⁹ in tali corꝑe vl’ iuxta tale corp⁹. ſi mediata ẽ: igr̃ eſt ab illa v̉tute ꝑ aliqđ mediū. ⁊ de illo medio fiet eadẽ q̃ſtio. et tũc oportebit ſtare ad hoc ꝙ illđ qđ primo ẽ a tali v̉tute imediatū ẽ tali v̉tuti. et per ꝯñs illi cui⁹ ẽ talis v̉tus. ⁊ ita opabit̃ q꞉ ẽ p̃ñs et nõ ecõtra ¶ 2°. Q꞉ ſic ſeq̇t̃ ꝙ ãgelus aliq̃ñ imo frequẽt̃ nuſq̃ꝫ ſit. nichil ei opat̃ in celo empyreo. q꞉ illđ nõ eſt q̃d variabile nec mobile. igr̃ nũq̃ꝫ ẽ in celo empyreo. ibi aũt ẽ vt plurimū. igit̃. Jtẽ ſi angel⁹ trãſeat đ celo ad terrã: põt opari in locis extremis nichil operãdo i oib⁹ locis medijs. q꞉ põt eẽ aliq̇s ãgel⁹ q̄ nõ eſt motor alicui⁹ orbis intermedij. igr̃ ille nõ erit i celo nec i terra nec i medio. ¶ 3° ſic. Si ibi ẽ vbi opat̃: igr̃ ibi p̄mo eſt vbi primo opat̃. totū aũt celū ẽ p̄mo ꝓportionatū v̉tuti ãgeli ita ꝙ totū p̄mo mouet ⁊ ita ꝓportionatū ſm ph̃m: ꝙ ſi adderet̃ vna ſtella moueret cū pena ⁊ labore. ⁊ ſic tũc eẽt p̄mo i toto celo qđ eſt falſū. Si dicas ꝙ p̄mo mouet vnã ꝑtẽ ⁊ ibi eſt et ꝑ motū illi⁹ ꝑtis mouet aliã ꝑtẽ q̃ſi pellẽdo vl’ trahẽdo. Cõtra. q꞉ lꝫ ph̃s imaginet̃ vnū ruſticū hẽre caput ⁊ pedes i polis ⁊ brachia protẽſa ad oriẽtẽ ⁊ occidẽtẽ: tñ ſm veritatẽ ſi celū ponatur p̄mū mobile nõ q̇eſcẽs: null⁹ pũct⁹ i celo eſt magis oriẽs q̃ꝫ ali⁹: ſꝫ q̄lꝫ pũct⁹ eſt oriẽs ſucceſſiue. null⁹ ẽt pũct⁹ ibi ẽ magis capax motus q̃ꝫ ali⁹ ſꝫ veritatẽ. iõ nõ eſt i celo ex nã rei dextrū aut ſiniſtrū ſicut ẽ in aĩali. pars eni dextra q̄ eſt in aĩali magis eſt capax v̉tutis aĩe q̃ꝫ ſiniſtra. in nulla igitur ꝑte poteſt poni angelus p̄mo ex hoc ꝙ illam partẽ moueat. ¶ Cõfirmat̃ hoc. Q꞉ ſi eẽt in aliqua ꝑte q̃ſi q̇eſcens ꝑ ſe: motus tñ per accñs ſicut nauta in naui ita ꝙ ſemꝑ circũferret̃ cū illo motu nõ videt̃ incõueniẽs talẽ motū attribuere angelo mouẽti orbẽ. nec ẽt põt poni q̃ſi per ſe q̇eſcens et ꝙ iuxta eū ſit fluẽs q̃ſi ꝑs poſt ꝑtẽ ipius celi et partẽ illi⁹ magis p̃ntẽ ſꝑ p̄mo moueat. nõ ei ẽ ſignare i quo q̇eſcat ille ãgel⁹ cū cõtinue moueat ꝑtem p̃ntẽ ⁊ exñs in aliq̇ inquãtū ẽ motū: nõ erit in eo q̇eſcẽdo vt videt̃. ¶ 4°. Jllud qđ ẽ rõ ãgelo eẽndi i loco: ẽ in eo formalr̃. alioqui nullo mo

do formalr̃ ãgel⁹ erit ĩ loco. opatio aũt trãſiẽs in
corp⁹ nõ ẽ formalr̃ ĩ ãgelo. igit̃ ⁊c̃. ❡ 5°. Illa ope
ratio ẽ cõmẽſuratiue ĩ loco p accñs. ⁊ ſi p eã ãgel⁹
eẽt ĩ loco ⁊ nõ alio modo eẽt ĩ loco: tũc erit ĩ loco
cõmenſuratiue. ❡ 6°. Qꝛ Damaſcenus cui opi=
nio iſta inittit̃ nõ facit ꝓ ea. Tũ qꝛ oẽs auctori=
tates copulãt ſp ad eẽ opari vbi eẽt ſuperfluitas ni
ſi aliud eẽt formalr̃ ãgelũ eẽ in loco q̃ȝ opari ĩ lo=
co. dicit. n. ĩ pma auctoritate. vbi adeſt ⁊ opat̃. ĩ
ſcda vo auctoritate dicim⁹ angelũ eẽ ĩ loco ĩtelli
gibilr̃ ad eẽ ⁊ opari. in tertia vo ĩtellectualr̃ ad eſ
ſe et opari vbi vtiq̃ȝ fuerit miſſi. Tũ qꝛ Damaſce
nus ca°. 20. dicit q̄ celũ ꝯtẽtiuũ ẽ viſibiliũ ⁊ iuiſi
biliũ creaturaꝝ ⁊ ĩfra ipȝ celũ ãgeloꝝ vtutes ĩtel
lectuales ĩcludunt̃. nõ ſic aũt ꝯcludebãt̃ in pnci=
pio ſue creationis. qꝛ ĩpe ca°. 17. videt̃ aſſentire
Gregorio theologo. qꝛ conditi ſunt ante corpa=
lẽ creaturã. tũc igit̃ nõ erant in loco ſic modo. qꝛ
modo ꝯtinẽt̃ loco: tũc aũt nõ ꝯtinebãt̃. ⁊ tñ tũc
potuerũt ĩtelligere corpalẽ creaturã localẽ vel lo
cabilẽ ſm Augu^m ſup geñ. qꝛ pus habuerũt cog=
nitionẽ matutinã q̃ȝ veſptinã. ⁊ potuerũt ĩtellige
re obm ex pte obiecti ſub eadẽ rõne q̃ modo ĩtel
ligũt. igit̃ ꝓpt̃ ſolã ĩtellectionẽ obiecti: nõ poſuit
eos Damaſcen⁹ eẽ pñtes loco vl̃ obiecto locali.
❡ 7° arguit Aureol⁹. Qꝛ aut p ꝯtactũ vtutis in
telligis opationẽ trãſeũtẽ aut p̃ſidẽtiã aut appli=
cationẽ vtutis aut vnionẽ vtutis. ſȝ nullũ iſtoꝝ po
teſt dari. Nõ q̃dẽ pmũ. qꝛ ãgeli ſm fidẽ ponunt̃
ĩ celo empyreo: vbi tñ nulla ponit̃ opatio ãgelica
trãſiẽs ĩ extrĩſecũ. Nec põt dari ſcdm. qꝛ illa p̃ſi=
dẽtia nõ videt̃ aliđ q̃ȝ ĩflux⁹. nõ apparet aũt quaȝ
ĩfluẽtiã hẽt ãgel⁹ ſup celũ empyreũ. Nec põt da
ri tertiũ. qꝛ ãgelũ eẽ ĩ loco p applicationẽ vtutis
nõ ẽ aliud q̃ȝ poſſe eẽ pnc^m actionis eo modo q̊
dr̃ q̄ triſte tãgit cor. ſȝ hoc nõ ſufficit. qꝛ aut illa
vt⁹ ĩtelligit̃ p modũ act⁹ aut p modũ hitus. ſi p
modũ act⁹: tũc ĩcidit̃ ĩ pmũ mẽbrũ qđ ẽ reproba
tũ. Si vo ĩtelligat̃ p modum hit⁹: q̃ro đ illo hitu
aut ẽ ſbã angeli ⁊ tũc hẽtur ꝓpoſitũ. qꝛ cũ nõ ap
plicet̃ loco p ſbam: nõ poterit applicari p vtutē.
aut ẽ accñs: ⁊ tũc aut accñs corpale ⁊ hoc non. qꝛ
tale accñs nõ põt eẽ ĩ ſbã mere ſpũali. aut ẽ ſpũa
le ⁊ ſic erit tãte abſtractiõis a ſitu ⁊ quãtitate ſic
ſbã ipius. Nec põt dari q̃rtũ. qꝛ hoc nõ ſufficit di
cere: qꝛ illã vnitionẽ q̃rim⁹. nec valet exẽpluȝ qđ
adducit̃ đ triſti q̄ tãgit cor. qꝛ apprehẽſio nociui
cauſat ĩ corde alterationẽ. hoc aũt nõ põt dari ĩ
ꝓpoſito. ❡ 8° arguit Gregorius đ arimino. Qꝛ
iſta opinio ĩcidit ĩ articulũ excomunicatũ pariſi⁹
203^m. dicere q̄ ſubẽ ſepate ſunt ĩ loco p opatio=
nẽ ⁊ q̄ poſſunt moueri ab extremo in extremum
neci mediũ qꝛ poſſunt velle opari ĩ extremo aut
in extremis nec in medio: error ſi ĩtelligat̃ ſubam
ſine opatione nõ eẽ ĩ loco nec trãſire đ loco ad lo
cũ. ecce q̄ dicit errorẽ eẽ dicere ſubaȝ ſepatã nõ
eẽ in loco ſine opatione. ❡ 9° arguit. Qꝛ aut an
gelus dr̃ eẽ in loco p opationẽ et nõ p ſbam qꝛ p̃=
ciſe ĩ loco illo ẽ opatio ei⁹ et nõ ſbã: aut qꝛ ⁊ ſi v=
trũq̃ȝ ſit ibi: iõ tñ eſt ibi ſbã qꝛ in eo eſt opatio an
geli ⁊ nõ ecõtra. Primũ nõ põt dici. Tũ ꝓpt̃ ar=
ticulũ pariſieñ. 218^m q̊ dicit ſic. q̄ ſbẽ ſepate nuſq̃ȝ
ſunt ſm ſbam error ſi ĩtelligat̃ ita q̄ ſbã nõ ſit in
loco. Tũ etiã. qꝛ Hugo de ſacramẽtis li. p° parte
3^a ca°. 18°. dicit ſic. ſpũs q̃ñ in loco p preſentiaȝ
nature ⁊ opationis concludit̃: localis ⁊ ipſe iure
noiatur. vbi nõ ſolũ põit pñtiaȝ opationis: ſȝ etiã
nature ⁊ ſubẽ. Tũ etiã. qꝛ Damaſcenus dicit q̄
intellectualr̃ aſſunt ⁊ opant̃ vbicũq̃ȝ fuerint miſ
ſi: ⁊ q̄ circũſcribunt̃ vbi opant̃. per q̃ mãifeſte po
nit nõ ſolum opationẽ angeli: ſȝ ei⁹ ſbam pñtem
eſſe ⁊ circũſcribi ſeu locari loco vbi opatur. Tuȝ
qꝛ dicit. q̄ cũ mittũtur a deo ad terrã: nõ rema=
nẽt in celo. ⁊ q̄ cũ ſunt in celo: nõ ſunt ĩferi⁹. in q̊
mãifeſte innuit q̄ ſbã angelica ſit p̃ſentialit̃ ĩ ter
ra cũ ad terrã mittat̃ vbi prius nõ erat. Tum qꝛ
nõ apparet q̄ aliqua creatura ĩmediate moueat
aliqđ corpus localr̃ abſq̃ȝ aliqua alia actiõe ĩ ipȝ
vel aliud corp⁹ mediũ: queadmoduȝ cõtingit q̄
angeli moueãt: niſi illa ſm ſe ſit preſens illi ſicut
patet. 7° phiſicoꝝ. Nec põt dari ſcdm. q̃ñ nõ iõ
qꝛ aliquid opatur in corp⁹: ideo eſt p̃ſens illi qui
poti⁹ pus natura ⁊ ꝯpña eſt preſens: q̃ȝ operetur.
Cõfirmat̃. qꝛ nõ ideo quia aliq̃d opatur ĩ aliq̃d
ideo eſt potẽs opari illud. ſed ideo potius opat̃
quia ẽ potẽs ⁊ vult opari ſi ſit libere opatiuũ. nec
etiã ideo qꝛ põt ⁊ vult: ideo eſt p̃ſens. et loquor
de potẽtia ꝓxima ⁊ ꝓpinq̃ ſm modum loquẽdi
phi. 9° metha^c. ſȝ iõ qꝛ ẽ pñs loco: põt opari ĩ illũ
Multa alia argumenta facit: ſȝ alij p̃recitati fece
rũt ea ĩ vtute. ❡ 10. arguit Durãd⁹. Sicut ſe hẽt
quãtitas ad corp⁹ vt ſit ei rõ eẽndi in loco circũ=
ſcriptiue: ſic ſe habet opatio ad angelum vt ſit ei
rõ eſſendi ĩ loco diffinitiue. ſed quãtitas ſubiecto
diſtincta a corpe: nõ põt ei eſſe rõ eſſendi in loco
circũſcriptiue. ergo opatio ſubiecto diſtincta ab
ãgelo q̃le ẽ illa q̃ trãſit ĩ materiã exteriorẽ ⁊ ẽ ſub
iectiue ĩ re mota: nõ põt ãgelo eẽ rõ eẽndi ĩ loco
diffinitiue. Maior pȝ ex poſitiõe tua. Minor pȝ đ
ſe. ❡ 11° idẽ arguit ſic. Per hoc q̄ corp⁹ ẽ quantũ
nõ tollitur ab eo qui ſe habeat ad aliud vt mo=
uẽs ad motũ. ſi ergo opatio in aliud trãſiẽs ẽ ali=
cui rõ eẽndi ĩ loco diffinitiue: ſeq̃t̃ q̄ corp⁹ mouẽs
aliud corp⁹ erit ſimul in duob⁹ locis. ſ. in vno cir

cũſcriptiue ꝑ ꝓpriã quãtitatẽ: ⁊ in alio diffiniti-
ue ꝑ opationẽ vł motionẽ ſuã in aliud trãſeuntẽ.
hoc aũt videt̃ abſurdũ. q̃re ⁊c̃. hec Durand⁹. et
hec ſũt p̃ncipalia obiecta ꝯ p̃mã ꝯcluſionẽ. ¶ Cõ
tra ſcdã ꝯcluſionẽ arguit Gregori⁹ de arimino
ꝓbãdo ꝙ nullus loc⁹ ſit idiuiſibilis cui⁹ oppoſitũ
ponit illa ꝯcluſio. et vult ꝓbare gen̄ralr̃ ꝙ ĩ mag
nitudine nõ ſunt aliq̃ talia idiuiſibilia q̃ dicãt pũ
cta vel linee idiuiſibiles ſm latũ nec ſupficies in
diuiſibilis ſm ꝓfundũ. arguit igit̃ p̃° ſic. Sumo i-
q̃t gr̃a exẽpli magnitudinẽ q̃ ſit. a. tũc aut in. a. ẽ
vnũ pũctũ p̃ciſe aut plura. ſi vnuꝫ p̃ciſe: igit̃ aliq̃
pars ip̃i⁹. a. erit abſq₃ pũcto penit⁹ vt puta illa q̃
diſtat a pũcto. et ꝑ ꝯñs aliq̃ magnitudo ẽ abſq₃
pũcto. igit̃ ⁊ q̃libet ẽ abſq₃ pũcto cũ idẽ ſit iudici
um d̾ oib⁹. et p̃terea nõ eẽt rõ in q̃ ꝑte poti⁹ eſſet
illud vnicũ pũctũ. Si plura pũcta ſunt i. a. tũc ſic
aut p̃ter ſingula ⁊ q̃libet pũcta oĩa ſimul ipſi⁹. a.
eſt aliq̃ entitas in. a. aut nõ. ſi nõ: igit̃. a. cõſtat p̃-
ciſe ex pũctis: cui⁹ oppoſitũ ph̃ia ponit. ſi ſic: igit̃
in. a. ẽ aliq̃ entitas q̃ nec eſt pũctũ nec icludit pũ
cta vł pũctũ. alioqui p̃ter oĩa et ſingula puncta
daret̃ pũctũ qđ eſt ipoſſibile. cũ igit̃ illa nõ ſit pũ
ct⁹ igit̃ eſt diuiſibilis. ⁊ ꝑ ꝯñs magnitudo aliqua
eſt carẽs pũctis ⁊ pũcto. fruſtra igit̃ in. a. ponitur
pũctũ. ¶ Cõfirmat̃. q₂ pono ꝙ de⁹ ſicut bñ põt
cũ ſit oĩps: deſtruat oĩa pũcta. a. p̃ciſe. tũc aut re-
mãſit aliq̃ entitas q̃ p̃us fuit entitas. a. aut nulla
omnino. ſi nulla: ergo. a. p̃ciſe ex pũctis cõſtabat
ſi aliq̃: ꝯſtat ꝙ illa nõ eſt indiuiſibilis. q₂ tũc eſſet
pũctũ ⁊ ꝑ ꝯñs aliqđ pũctũ deſtructũ adhuc eſſꝫ:
vel nõ q̃đlibet pũctũ. a. eſt deſtructũ qđ eſt ꝯtra
poſitũ. igit̃ eſt diuiſibilis ⁊ ſimplicit̃ carẽs pũctis
ꝓpter eãdẽ rõnem. ⁊ ſic vt p̃us habet̃ aliq̃ mag-
nitudo carẽs pũcto. ¶ Secũdo pono ꝙ. a. mag-
nitudo ſupponat̃ magnitudini. b. ſibi eq̃li. et dei
de ꝙ d̾⁹ ꝯſeruet oĩa pũcta. a. nullã aliã ẽtitatẽ. a.
ſi qua eſt: ꝯſeruãdo. et ſimilit̃ nullũ pũctũ in alio
ſitu ſtatuẽdo. caſus iſte cuilibet catholico theolo
go et confitenti dei omnipotẽtiam debet videri
poſſibilis. hoc poſito q̃ro aut illa pũcta occupãt
totã magnitudinẽ. b. ſicut p̃us occupabat illa to
ta magnitudo. a. aut nõ ſed aliq̃ vel alique par-
tes. b. remanent vacue ſeu quibus nulle entita-
tes que fuerunt. a. ſupponuntur. Si detur p̃mũ:
ſequitur ꝙ punctum ſit imediatum puncto in ip
ſa magnitudine. b. ⁊ ipſa ſit conſtans preciſe ex
punctis ⁊ ſimiliter ꝙ. a. inter ſe nullam entitateꝫ
preter puncta ſua continebat. Si ſecundum: igi-
tur illas parteſ prius occupabant aliq̃ partes. a.
que nec erant nec includebant puncta. ⁊ per cõ-
ſequẽs erant magnitudines ſine pũctis quod eſt

ꝓpoſitum. Itẽ ſequit̃ ꝙ vel plura puncta ſunt ĩ
magnitudine. b. q̃₃ erãt in magnitudine. a. quod
incõuenienter dicitur eo ꝙ eſſent equales mag-
nitudines per caſum vel alique partes ſunt i. b.
carentes pũctis: ex quo infert̃ ꝓpoſitũ. ¶ Ter-
tio arguit ſic. Nulla expientia vel ratio cogit po
nere talia puncta: nec etiam auctoritas quã nõ
licet refutare. igitur talia eſſe nõ eſt dicendũ. cõ-
ſequẽtia eſt euidẽs. ſed ꝓbat̃ antecedẽs. nam de
experiẽtia ꝙ nulla habeat̃ de pũctis: ſatis certũ
eſt. q̃nimo difficilime ne dicã impoſſibile illa ima
ginari vel cogitare. auctoritas etiã nulla eſt au-
ctentica de hoc. Sed ꝙ nec rõ cogat d̾claro. q̃m
ſi hoc argueret̃ ex aliquo: hoc vt apparet ꝑ ponẽ
tes talia puncta: vel argueret̃ ex finitate magni
tudinis: vel ex ꝯtinuitate. i. ex eo ꝙ magnitudo
eſt finita: vel ex eo ꝙ eſt ꝯtinua. vñ nõ ponũt ali
quod pũctũ niſi ꝯtinuãs vel terminãs. ſ₃ non eſt
ponẽdũ pũctũ ꝓpt̃ finitatẽ. ꝓbat̃. q₂ q̃ro q̃mo-
do intelligũt magnitudinẽ finiri pũcto. aut eniꝫ
ĩtelligũt ſic ꝙ ex tali pũcto magnitudo eſt certe
mẽſure ⁊ ꝓtẽſiõis: aut h̃ñs vltimã ꝑtẽ ſui t̃miate
q̃titatis. ita ꝙ ſi pũctũ nõ t̃minaret eã: ip̃a nõ eẽt
certe ꝓtẽſiõis nec h̃ret vltimã ꝑtẽ ſui. q̃nimo vl-
tra q̃₃lib₃ ꝑtẽ tãte quãtitatis h̃ret aliã eiuſdẽ quã-
titatis ⁊ eẽt ĩfinita extẽſiue. aut nõ ĩtelligũt ſic ma
gnitudinẽ finiri pũcto: ſ₃ forte aliq̃ alio modo. ſ₃
nl̃l⁹ ali⁹ mod⁹ q̃ magnitudo dicat̃ finita ẽ euidẽs
vł neceſſario ponẽd⁹ ex aliq̃b⁹ nob̃ notis. igitur
nec ꝓpt̃ aliquẽ aliũ modũ finitatis ponẽd⁹ ẽ pũ
ctus finiẽs magnitudinẽ. nõ. n. loq̃₂ hic d̾ finitate
ꝑfectiõis: q₂ nõ ẽ ad ꝓpoſitũ. nec etiã illa tribue-
ret punctũ magnitudini q̃nimo magis augeret
ei⁹ ꝑfectionẽ. igit̃ ſi ẽ neceſſariũ põere pũctũ vt li
nea ſit finita: hoc ẽ ad p̃mũ ĩtellectũ. ſ₃ ꝙ nec illo
modo ſit neccãium. ꝓbat̃. q̃m ſi ſic: ſeq̃t̃ ꝙ ſi h̃mõi
pũctũ d̾ſtrueret̃ ⁊ magnitudo remaneret nullo
alio pũcto ei addito vice p̃mi vł creato nouit̃ et
nulla etiã magnitudie ſibi nouit̃ addita ip̃a vtiq₃
eẽt ĩfinita extẽſiue ſeu ꝓtẽſa in ĩfinitũ. ꝯña patet:
ſ₃ ꝯñs ẽ falſuꝫ. q̃m nulla magnitudo ꝑ ablationẽ
ſolã alicui⁹ a ſe fieret maior. nõ. n. ẽ imaginãduꝫ
ꝙ pũctũ ipediat magnitudinẽ vlteri⁹ ꝓtẽdi: q̃ſi
eo nõ ipediente: ip̃a funderet ꝑtes ſuas ꝑ totum
mũdũ: ſicut illud qđ obturat foramẽ dolij ipedit
vinũ fũdi extra doliũ ꝑ ꝑtes dom⁹. g̊ caſu illo po
ſito: nõ eẽt linea ĩfinita ſ₃ finita. Dicetur forte ꝙ
impoſſibile eſt punctuꝫ deſtrui magnitudine re-
manente. ratio eſt. quia quod non eſt niſi v̾tute
alterius preciſe: non poteſt anichilari niſi ꝑ ani-
chilationem illius ꝑ quod eſt. vnde cum punct⁹
non habeat eſſe niſi in entitate linee: nõ anichi-

latur niſi anichilatione linee. Cōtra hoc arguit̄
q꞉ cū pūctū ſm te ſit res diſticta a linea: ſi habet
eē entitate linee: hoc nō eſt niſi tanꝙ ꝑ cām itrin
ſecā vel extriſecā cōſtat aūt hoc nō eſſe veruꝫ in
ꝓpoſito. qm̄ in nullo genere cauſe linea ē cā pun
cti. Tū q꞉ eſto ꝙ eſſet cā: nichil ꝓhiberet illā cāꝫ
exiſtere ſine pūcto. Tū q꞉ maioꝛ aſſūpta. ſ. ꝙ nō
habet eē niſi ex ꝟtute ⁊c̄. ꝓꝛſus eſt falſa. nā ſi ſic:
ſeq̄ret̄ ꝙ nulla creatura poſſit anichilari niſi per
anichilationē dei. ſic igit̄ patet ꝙ nō ꝓpterea vt
magnitudo ſit finita: neceſſariū eſt ponere pun-
ctū. Qđ vero nō ſit neceſſariū ad hoc ꝙ magni-
tudo ſit ꝯtinua: ꝓbat̄ multipliciť. Qm̄ nō minꝰ
eſt poſſibile ⁊ cogitari facile vnā partē magnitu
dinis cū alia ꝯtinuari ⁊ vnā ꝑ ſe cōſtituere mag-
nitudinē: ꝙ punctū ipm̄ cū aliq̄ vel aliq̄bꝰ ꝑtibꝰ
magnitudinis. et tñ nō ponūt punctū cū partibꝰ
magnitudinis facere vnū ꝑ ſe mediāte alio pun
cto. igitur eque faciliter imo multo ampliꝰ vna
pars magnitudinis cū alia cū ſint eiuſdē rōnis:
poterūt ꝑ ſe vnū conſtituere. Tū ſcđo q꞉ cū due
aque p̄us diſcrete cōtinuāt̄ adinuicē: ſi cōtinuan
tur mediāte pūcto: q̄ro in quo eſt ſubiectiue illđ
punctū. aut enī eſt in aliquo indiuiſibili materie
vniꝰ aque illaꝝ tm̄: aut tā in vno indiuiſibili vniꝰ
ꝙ in alio alterius: aut in aliq̄ indiuiſibili materie
cōmuni ambabus nouit̄ generate. Non pōt dici
p̄mum. q꞉ nō eſt potioꝛ rō pꝛo vna parte ꝙ pꝛo
altera. Nec ſecūdū. q꞉ tūc haberet duo ſubiecta
eque p̄ma qđ nō videt̄ naturaliť poſſibile. et per
iſta duo etiā ꝯcludit̄ ꝙ nō ſit in aliq̄ ꝑte diuiſibili
alteriꝰ illaꝝ aquaꝝ vel in pluribꝰ ſimul: nec etiā
in aliquo accidēte diuiſibili qđ etiā ex alijs cauſis
magis eſt īpoſſibile vt patet. Nec etiaꝫ pōt dici
ꝙ ſit ſubiectiue in aliquo accidēte indiuiſibili. q꞉
de illo ſubiecto par q̄ſtio eſt. relinquitur igit̄ ꝙ ē
in aliq̄ indiuiſibili materie cōmuni nouit̄ genera
te. qđ eſt ꝯ̄ phiam clamātē mām̄ eſſe ingenerabi
lem. et cōtra theologiā tenentē ipam a ſolo deo
ꝓduci ⁊ nullā creaturā poſſe niſi ea p̄ſuppoſita a-
liq̄d mãle ꝓducere. Tū tertio. q꞉ cū aqua prius
ꝯtinua diuidit̄: pūctū ꝯtinuās vł remanet: ⁊ hoc
nō. q꞉ nō in vtraq꞉ ꝑte nec in vna potiꝰ ꝙ in alia
aut coꝛrūpit̄: ⁊ tūc aliq̄d indiuiſibile materie qđ
p̄ꝛiꝰ infoꝛmabat remanet vel coꝛrūpit̄. nō rema
net: q꞉ nec ꝑ ſe ſeoꝛſum ab vtraq꞉ parte: nec ī al-
tera ꝑte tantū: cū non ſit ꝓ vna ratio potioꝛ ꝙ ꝓ
alia. nec cū vtraq꞉: cū nō poſſit naturaliter eſſe ī
pluribꝰ ſitibꝰ diſtātibꝰ. igit̄ coꝛrūpitur quod ē cō
tra phiam ⁊ theologiā ponētes mām̄ nō eſſe coꝛ
ruptibilē. et ſic patet tertia ratio. ¶ Quarto p̄n-
cipaliť arguit ſic. Si ſit aliqđ idiuiſibile magnitu
dinis: ſequit̄ ꝙ illa mota ſuꝑ aliquā magnitudi-
nē: ipſum idiuiſibile etiā mouebit̄ ⁊ ꝯtinue motū
ꝑ equale ſibi mēſurabit totā illā magnitudineꝫ.
igit̄ illa erit ex pūctis cōpoſita. ꝯn̄s reputat phs
impoſſibile. ꝯn̄a nota eſt. qm̄ nō pōt moueri ma-
gnitudo: ſuo pūcto ſiue ꝯtinuāte ſiue termināte
ſiquidē tale habet nō moto. ⁊ ſic ꝯtinue mouebi
tur: cōtinue erit in ſitu ſibi eq̄li ſicut ⁊ cetera mo-
ta. et ſic ſꝑ motū: ꝑ eq̄le trāſibit ⁊ mēſurabit illā.
Secūda vero ꝯn̄a nota eſt ꝑ phm̄. 6° phiſicoꝛū
vbi ꝓbat nullū idiuiſibile poſſe moueri ꝓpterea
q꞉ nichil pōt moueri ꝑ ſpatiū maius ſe niſi prius
moueat̄ ꝑ eq̄le. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſi indiuiſibile moueretur
p̄ꝛiꝰ moueret̄ ꝑ eq̄le ſibi ꝙ ꝑ maiꝰ. ⁊ ex hoc īfert
phs ꝙ linea erit ex pūctis. et ꝓbat ꝯn̄am dicens.
ſemꝑ enī motū ꝑ equale: omnē lineā mēſurabit.
Sed dicet̄ foꝛte ꝙ iſta rō non valet: licet illa phi
valeat ꝓpterea q꞉ phs ꝓbat indiuiſibile nō poſ
ſe moueri ꝑ ſe. qm̄ ſi ſic moueret̄: tūc ſemꝑ moue
ret̄ ꝑ eq̄le ⁊ đ eq̄li ad eq̄le: ⁊ ſic opoꝛteret totā il-
lā magnitudinē ꝯſtitui ex eq̄libꝰ illi pūcto. ꝟ non
ſic ē ſi idiuiſibile ſolū moueat̄ ꝑ accn̄s ꝓpť qđ iſta
rō nō ꝓbat idiuiſibile nō poſſe moueri per accn̄s
ad motū magnitudinis i q̄ ē. Sꝫ hec rn̄ſio peni-
tꝰ nulla ē. nā pari facilitate poſſꝫ negari illđ incō
ueniēs ſeq̄ ſi idiuiſibile mouet̄ ꝑ ſe ſicut ipa negat
ſi moueat̄ ꝑ accn̄s. qđ pꝫ. q꞉ nichil aſſumit̄ i ꝓba
tione illa qđ nō eq̄ verificet̄ đ motu ꝑ accn̄s ſicut
de motu ꝑ ſe. nā ꝯſtat ꝙ indiuiſibile motuꝫ ꝑ ac-
cidēs: nō mouet̄ ꝑ maiꝰ: qui moueat̄ p̄us ꝑ eq̄le.
⁊ ſic etiā ꝯtinue motū mēſurat magnitudinē per
eq̄lia ſibi: ſicut ſi eēt ſeꝑatū ⁊ moueret̄ ꝑ ſe ſuꝑ il-
lā. q꞉ eq̄lr̄ đ vtroq꞉ id ipm̄ ꝯcludit̄. ¶ Ampliꝰ ꝟ
idē patet ſic. ꝯſtat ꝙ nō ex alio arguit̄ magnitu-
dinē cōponi ex idiuiſibilibꝰ ſi idiuiſibile moueat̄
ꝑ ſe ſuꝑ illā: niſi q꞉ idiuiſibile ſic motū cōmēſuran
do ſe illi: ſꝑ ꝑ eq̄le ſibi totā ꝑficit ⁊ menſurat. illa
aūt eq̄lia i diuiſibili moto nō hēt ab illo: ꝟ p̄habꝫ
in ſe ipa. ꝟ ꝯſtat ꝙ idifferēter ipa hēt hm̄oi idiui-
ſibilia ſi idiuiſibile moueat̄ ſuꝑ ipaꝫ ꝑ accn̄s: ſic̄ ſi
ꝑ ſe ⁊ eq̄lr̄ vtroq꞉ modo ꝑ idiuiſibilia mēſuraret̄.
vñ ex hoc foꝛmo talē rōneꝫ. Si aliq̄ magnitudo
tota mēſuraret̄ ꝑ indiuiſibile: ſi moueret̄ ſuꝑ illā
ꝑ ſe: ipſa eſſet cōpoſita ex indiuiſibilibꝰ hoc cōce
dit̄. ꝟ ſi aliq̄ magnitudo mēſuraret̄ ꝑ idiuiſibile. ſ.
motū ꝑ accn̄s: ipſa mēſuraret̄ tota ꝑ indiuiſibile
ſic̄ ſi ꝑ ſe moueret̄ ſuꝑ illā. igit̄ ſi aliq̄ magnitudo
tota menſuratur ꝑ indiuiſibile motū ꝑ accn̄s: ipa
eſt ex indiuiſibilibus conſtituta. ¶ Secundo. ꝙ
dicta rn̄ſio nō ſit niſi fuga verbalis: patet ex alio.
qm̄ nō minus arguitur magnitudineꝫ cōponi ex
partibꝰ eq̄libus alicui quāto vel parti quātitat̄

mote ꝑ accidēs: ꝙ̃ equalibꝰ qñ mouet̃ ꝑ ſe. verbi
gr̃a ſi ſit magnitudo vigiti cubitoꝝ ⁊ ſuꝑ ea mo=
ueat̃ corpꝰ bicubitale: ꝯſtat ꝙ nec cubitꝰ q̄ ē me=
dietas huiꝰ corꝑis: nec ſemicubitꝰ q̄ eſt q̄rta eiꝰ:
mouet̃ ꝑ ſe ſꝫ ꝑ accidēs ad motū totiꝰ. et tñ q꞉ il=
la magnitudo tota mēſurat̃ ꝑ cubitū ſicut et per
bicubitū: idcirco ſicut dicimꝰ illā cōponi ex decez
bicubitis: ſic etiā dicimꝰ illā cōponi ex vigiti cubi
tis ⁊ q̄dragita ſemicubitis. ſic igit̃ ⁊ in ꝓpoſito ſi
mēſuret̃ ꝑ indiuiſibile motū ꝑ accñs: nō minꝰ ꝙ̃
ſi mēſuraret̃ ꝑ indiuiſibile motū ꝑ ſe. ¶ 5° princi
paliter arguit ſic. Si eſſent talia idiuiſibilia i cor=
pore quolibꝫ ꝯtinue localr̃ moto: eſſet aliq̄d idi=
uiſibile ſcd̄m ꝙ ip̄m eſſet p̄° mutatū. ꝯñs eſt exp̄ſ=
ſe ⁊ ex intētione ph̄i reprobatū. 6° phyſicorum
ꝯña patet. qm̄ indiuiſibile terminatiuum corꝑis
moti: erit illud ſcd̄m q̄d ip̄m eſt p̄° motū. ⁊ ſimilr̃
idē ſequit̃ ex ꝑte ſpatij ſuꝑ q̄d mouet̃. q̄d etiā re=
probat̃ ibidē. Patet ꝯña. q꞉ poſitis duabꝰ mag=
nitudinibꝰ bipedalibꝰ ꝯtiguis: ſm̄ imaginationē
p̄dictā de idiuiſibilibꝰ iſte habebūt diuerſa vlti=
ma ſua idiuiſibilia ꝙ̃uis ſimul. tūc accipiat̃ aliud
corpꝰ bipedale ⁊ ſupponatur vni illaꝝ ſic ꝙ vlti
ma huiꝰ corꝑis ſint ſuppoſita vltimis illiꝰ magni
tudinis ⁊ moueat̃ deīde ſuꝑ aliā magnitudinem
cōtiguā. tūc patet ꝙ erit dare p̄mū acq̄ſitū ex il=
la magnitudine. ſ. illud ad q̄d motū eſt p̄° motū
vꝫ indiuiſibile termināſ illā magnitudinē ſuper
quā mouet̃. Nec pōt dici ꝙ ph̄s nō intēdit nega
re ſimplr̃ p̄mū acq̄ſitū ex ſpatio ſꝫ tm̄modo p̄mū
acq̄ſitū ꝑ motū. hoc inꝙ̃ nō valet. qm̄ ipſe inten
dit vlr̃ negare primū acq̄ſitū q̄d patet. q꞉ ſtatim
poſt ex hoc ꝯcluſo tāꝙ̃ p̄ncipio: ꝯcludit vlteriꝰ.
ꝙ ante quodlibꝫ mutatū eſſe: p̄cedit moueri: q̄d
nō eſſet veꝝ: ſi eſſet dare p̄mū ad q̄d mobile eēt
mutatū. ſic igit̃ ꝯcludit iſte ꝙ nulla entitas extra
aīam eſt in magnitudine ſimplicit̃ indiuiſibilis:
q̄lem extimāt pūctū: nec aliq̄ diuiſibilis ſm̄ vnā
dimēſionē tm̄: q̄lē dicūt eſſe lineā. nec aliq̄ diuiſi=
bilis ſꝫ duas tm̄: q̄leꝫ dicūt eſſe ſuꝑficiē. ¶ 6° ar=
guit. Accedēte Ariſtotele in li. de motibꝰ aīaliū.
vñ i illa particula. dubitabit aūt aliq̄s: reprobāſ
opinionē illoꝝ q̄ dixerūt celū moueri a polis ꝓp
ter quādā v̄tutē exñtē i eis: adduxit duas rōnes
p̄ma ē. q꞉ poloꝝ vt accipiūt̃ velut idiuiſibilia q̄=
dā: nulla ē eēntia. igit̃ nec in eis ē aliq̄ v̄tꝰ ad mo
uendū. Alia ē. q꞉ vnꝰ motꝰ nō eſt a duobꝰ moto
ribꝰ. vñ v̄ba eiꝰ ſunt hec. ꝙ aūt polos putāt quā
dā v̄tutē hr̃e nullā hñtes magnitudinē ſꝫ exñtes
extrema ⁊ pūcta: nō bene ſuple putāt. et cōiūgit
ꝓbationē. cū hoc eni ꝙ eſt nullā ſb̄am eē nullius
taliū ⁊ moueri vnū motū a duobꝰ ipoſſibile. po=
los aūt duos faciūt. in eo ꝙ dicit nullā ſb̄am eſſe
nullius taliū: tāgit p̄mā rōnē q̄ eſt ad ꝓpoſitum
nr̃m: in reliq̄s vero aliā. ¶ 7° arguit ex dictiſ Au
guſtini. Nā in de quātitate aīe caplo. 10. dicit diſ
cipulo. incorporeū eſt eni q̄d te itelligere cupio.
nā ſola lōgitudo nō niſi aīo intelligi pōt: in cor=
pore aūt inueniri nō pōt. hec ille. Ex q̄bꝰ habet̃
ꝙ vna linea q̄ eſt lōgitudo ſine latitudine ⁊ pro=
funditate: nō pōt in corꝑe inueniri. et idē ponit
ibidē de ſuꝑficie ⁊ pūcto. ¶ 8° arguit Durandus
in hac diſti. Nō pōt dici ꝙ pūctꝰ ſit aliq̄d ꝑtinēs
intrīſece ad eſſentiā linee. q꞉ illud q̄d non ē linea
tota ẜ aliq̄d eiꝰ: oportet ꝙ ſit pars. et cū non ſit
niſi duplex pars ꝑtinēs ad eēntiā rei. ſ. ꝙ̃titatiua
⁊ eſſentialis ſi pūctus ſit pars linee: aut erit pars
quātitatiua: et ſic ex pūctis cōponet̃ linea q̄d ne=
gat ph̄s. 6° phiſicoꝝ. et iteꝝ pūctꝰ nō erit q̄d idi
uiſibile ẜ potiꝰ quātū. q꞉ quātū nō ꝯponitur niſi
ex quātis. Nec pōt dici ꝙ ſit pars eēntialis. q꞉ ta
les ꝑtes ſolū ſunt mā̃ et forma: linea āt nō eſt ex
talibꝰ ꝯpoſita cū ſit accñs et forma ſimplex: q̄re
⁊c̄. Et iteꝝ ſi eēt pars eſſentialis eēt forma linee
cū dicat̃ terminare ⁊ finire lineā. hoc aūt eē non
pōt. q꞉ vnius rei vna ē forma. vniꝰ aūt linee dñr
eſſe duo pūcta: q̄re etc̄. Ob hoc q̄dā putāt pun=
ctū eſſe q̄d poſitiuū et idiuiſibile realr̃ termināſ
lineā ꝙ̃uis nō ſit d̄ eēntia linee. iſtud aūt nō pōt
eē veꝝ. q꞉ p̄ter terminū extrīſecū oportet lineaꝫ
ponere eē finitā. q꞉ linee q̄ d̄ ſe eēt ifinita: termi=
nus extrīſecꝰ nō poneret finitatē. Itē excluſo pū
cto ſi ſit terminꝰ extrīſecꝰ: adhuc linea remane=
ret in ſe tāta quāta p̄us erat et nō maior nec mi=
nor. Quid igit̃ facit ad finitatē linee pūctꝰ ſi ſit
t̄minꝰ extrīſecꝰ nō apparet. imo omnino latet ꝙ
oporteat ponere ꝓpt̄ finitatē linee talē terminū
fatuū eni eēt imaginari ꝙ niſi eēnt pūcta termi=
nātia lineā: linea ex vtraꝙ̃ ꝑte flueret in ifinitū.
om̄e. n. q̄d finit̃: finit̃ ſeip̄o vel alio ſibi intrīſeco.
vñ ph̄s. 3° phiſico. ꝯ illos q̄ ꝓbabāt ifinitū eē i en
tibꝰ ꝓ eo ꝙ eē finitū (vt dicebāt) finit̃ ad aliud ⁊
illud ad aliū et ſic ſp: dicit ꝙ aliud ē finiri et aliud
tāgi. q̄d. n. tāgit̃: ab alio tāgit̃. q̄d v̄o finit̃: nō fini
tur ab alio ſꝫ ſeip̄o. nullo ḡ modo credēdū eſt ꝙ
pūctꝰ ſit aliq̄ nā poſitiua idiuiſibil̄ termināſ lineā
ẜ terminat̃ linea ſeip̄a inquātū tm̄ extēdit̃ et nō
plꝰ. ita ꝙ terminatio linee icludit p̄uationē vlte=
rioris ꝯtinuationis. et q꞉ p̄uatio ꝯtinui ⁊ diuiſi=
bilis videt̃ hr̃e rōneꝫ indiuiſibil̄: iō imaginamur
pūctū eē q̄d idiuiſibile: cū tñ nichil idiuiſibile po
ſitiuū ſit itrīſecū linee nec ei adiūctū. Itē ſic pun
ctꝰ dr̃ terminꝰ linee: ita linea dr̃ t̄minꝰ ſuꝑficiei: ⁊
ſuꝑficies terminꝰ corꝑis. ⁊ tūc in corꝑe rotundo

eſſꝫ imaginãda ſupficies indiuiſibilis q̃ ad ꝓfun-
ditatē: differēs realit̃ a corpe et inuoluēs ipm tã
q̃ꝫ terminꝰ extrinſecꝰ qđ eſt abſurdũ. ¶ Contra
3am ꝯcluſionē arguit Gregoriꝰ de arimino pᵐo.
Q2 in corpe illiꝰ obſeſſi de q̃ loq̃t martinꝰ q̃rtus
erãt multi dmones ſimul. ꝑ qđ etiã Ricardꝰ. 4°
de tri. arguit ꝙ demones nõ habēt corpa. naꝫ a-
lias nõ potuiſſēt eſſe plures ſimul in eodē. ſentit
igit̃ ꝙ demones erãt ſubſtãtialit̃ in corpe illius:
q̃uis ſubſtãtialit̃ illabi aĩe nõ poſſint vt dr̃ i đ ec
cleſiaſticis dogmatibꝰ. ¶ 2°. Nã materia ⁊ for-
ma quaꝝ vtraqꝫ eſt dimēſiue in loco: ſunt i eodē
loco. igit̃ duo ſpũs q̃ tm̃ ſunt in loco diffinitiue.
¶ 3°. Q2 nõ videt̃ hoc eſſe magis ipoſſibile nã-
liter: q̃ꝫ in eodē corpe ſit aĩa humana vt in mate
ria quã informat et angelꝰ vt in loco. ſꝫ iſtud eſt
poſſibile ⁊ đ facto iſtud ꝯtingit vt patet in obſeſ
ſis. igit̃. ¶ 4°. Q2 ſi hoc negaret̃: hoc eſſet ꝓpt̃
cauſam ſupiꝰ aſſignatã q2. ſ. impoſſibile eſt vniꝰ
effectꝰ eſſe plures cauſas totales. ſꝫ hoc nõ debꝫ
mouere. Tũ q2 ſupponit angelũ nõ poſſe eē i lo-
co niſi opet̃ circa locũ qđ eſt falſum. Tũ q2 dato
ꝙ opet̃: adhuc nõ ſeq̃t̃ ꝙ eſſent due cauſe tota-
les vniꝰ effectꝰ ſeu duo pfecti motores. qm̃ cũ ip
ſi libere moueãt. poſſet q̃libet mouere citra vlti
mũ ſue potẽtie ⁊ citra id qđ req̃reret̃ ad mouēdũ
illđ corpꝰ ita ꝙ vterqꝫ eſſꝫ partialis motor ⁊ am
bo ſimul equalerēt vni pfecto motori. ¶ 5°. Q2
ꝑ potētiã dei duo corpa pñt eē in eodē loco. igit̃
⁊ duo angeli. tenet ꝯñã ꝑ locũ a minori. qm̃ vide
tur hoc minꝰ eē poſſibile đ corpibꝰ q̃ꝫ de ſpiritibꝰ
ãtecedēs notũ ē ex fide. ¶ Cõtra q̃rtã ꝯcluſionē
arguit̃ ſic. Q2 v̓tute dei vnũ corpꝰ põt eē i diuer
ſis locis ſimul vt pꝫ đ corpe xp̃i. igit̃ ⁊ vnꝰ angelꝰ
cũ nõ appareat minꝰ poſſibile ſcđꝫ q̃ꝫ pᵐũ. ¶ 2°
Q2 nulla ꝯ̃dictio iplicat̃ illo poſito. igit̃ deꝰ hoc
põt facere. ¶ 3°. Q2 ſi hoc negaret̃: h̓ eēt ꝓ tãto
vt videt̃: q2 ſi vnꝰ ãgelꝰ eēt i locꝭ diſtãtibꝰ ab īui
cē: tũc videret̃ diſtare a ſe ipo. ꝫ hoc nõ debꝫ mo
uere. nã deꝰ ſimul ē i multꝭ locis ⁊ i rebꝰ q̃ a ſe plĩ
mũ diſtãt. et aĩa ē ſimul cũ plibꝰ ꝑtibꝰ corpis a ſe
īuicē diſtãtibꝰ. nec tm̃ deꝰ nec aĩa diſtant a ſe ipis.
igit̃. hec ſunt argumēta dicti Gregorij.

QUãtum ad ar-
ticulũ. 3m pᵐo notãdũ ē ꝙ ẜm do
ctrinã. S. T. eē i loco equoce dr̃
đ ſb̃a corpali ⁊ đ ſb̃a incorpea ac
ſpũali. Nã ſb̃a corpalis dr̃ eē in
loco localit̃. i. ſic locatũ i loco vñ ⁊ legibꝰ loci ſub
iacet. ꝯtinet̃ nãqꝫ ⁊ mēſurat̃ ⁊ ꝯſeruat̃ a loco. ſb̃a
aũt imãlis dr̃ eē i loco: ꝫ nõ localit̃. i. nõ ſic locatũ
i loco. vñ nõ ſubiacet legibꝰ loci. neqꝫ. n. ꝯtinetur
neqꝫ mēſurat̃ neqꝫ ꝯſeruat̃ a loco. imo magis eꝯ̃
ſb̃a imãlis ꝯtinet mēſurat ⁊ ꝯſeruat locũ in q̃ ē: di
uerſimode tm̃ ẜm diuerſos gradꝰ ſb̃e imãlis. et lo
q̃mur nũc ẜm ordinē nãlē quē hẽt ſb̃a imãlis ad
locũ. nã deꝰ ſua ꝓuidētia alit̃ põt ordinare. vt ꝙ
ſb̃a imãlis a loco aliq̃d recipiat ⁊ ab eo detineat̃
ac patiat̃. quēadmodũ a loco purgatorij ⁊ iferni
aĩe dãnate ⁊ demones detinēt̃ et patiũtur. Mul
tũ itaqꝫ differēti rõne ⁊ q̃ſi oppoſita eē i loco ꝯue
nit rei corpali ⁊ ſb̃e incorpee. diuerſitas ãt rõnis
cauſat equocationē. equoce ẜ eē i loco rei corpa-
li ꝯuenit et ſb̃e icorpee ac ſpũali. et hoc expſſe di
cit. S. T. pᵃ pte. q. 52. ar. p° i. c. Rõ ãt formalis
q̃ ſb̃a ſpũalis ⁊ icorpea dr̃ eē i loco: ē q2 i loco vel
circa locũ opat̃. Rõ v̓o formalis q̃ corpꝰ vł ſb̃a
corpalis dr̃ eē in loco: ē q2 ꝑ quãtitatē ſuã i loco
ſituat̃. Ex q̃bꝰ iferimꝰ ꝙ ẜm mētē. S. T. deꝰ ⁊ an
gelꝰ et ſb̃a icorporea ꝓpe loquēdo ē in loco ſicut
opans i opato: nõ ſic locatũ in loco. vñ p° li. ſen.
loco ꝓ cõcluſione allegato iducit ꝓ ꝯfirmatione
dicti ſui auctoritatē Gregorij nazãzeni dicētis. ꝙ
cũ đberemꝰ dicere ãgelus hic opat̃: abuſiue dici-
mus ãgelꝰ hic ē. et eodē ar. ad. 2m ait. eē in loco
vt i loco: nõ ꝯuenit ãgelo niſi ꝑ accñs inq̃ꝫm. ſ. cor
pꝰ aſſũptũ vł corpꝰ cui ꝑ opationē applicat̃ i lo-
co ē. ꝫ eē in loco vt opans i opato: ꝯuenit angelo
ꝑ ſe ẜm ꝙ ꝑ ſe i loco opat̃. ſic et pũctꝰ ꝑ ſe ē in lo
co vt terminꝰ nõ vt locatũ. hec ille. Vñ vbicũqꝫ
loq̃t̃ đ exñtia ãgeli vł ſube ſpũalis i loco: dicit ꝙ
rõ ei eēndi i loco: ē v̓tꝰ eiꝰ et opatio. v̓tꝰ aũt non
ẜm ꝙ ē aliq̃d in ſuba ſpũali: ꝫ ẜm ꝙ attigit locuꝫ
ꝑ opationē. ita ꝙ ſi ſb̃a ſpũalis aliq̃ñ nullibi opat̃
nullibi ē. Neqꝫ putet aliq̃s ꝙ cũ. S. T. dicit ãge-
lũ vł ſb̃am icorpeaꝫ eē in loco diffinitiue: intētio
eiꝰ ſit ꝙ eſt diffinitiue i loco ſic locatũ. nã ſic: eē in
loco nõ diceret̃ equoce đ re corpali ⁊ đ re icorpo
rea. q2 res corpalis i loco ē diffinitiue: licet etiam
ſit cõmēſuratiue ⁊ circũſcriptiue. et ita eē in loco
dictũ đ vtraqꝫ re: haberet ſe ſicut ſupiꝰ ⁊ iferiꝰ et
nõ equoce qđ ē ꝯ̃ ſentētiã. S. T. vt allegatum ē.
Eſt ẜ itelligēdũ đ mētē. S. T. ꝙ angelꝰ vel ſuba
incorpea ē in loco diffinitiue vt opans nõ vt lo-
catũ. q2. n. eiꝰ opatio đterminat̃ ad locũ i q̃ opa
tur ꝑ hoc q2 ſic opat̃ ibi ꝙ nõ alibi: iđ dr̃ eē diffini
tiue in loco. ita vt aduerbiũ diffinitiue magis fa
ciat differētiã reſpectu modi q̃ deꝰ ē i loco q̃ nõ ē
i loco diffinitiue cũ ſit vbiqꝫ: q̃ꝫ reſpectu modi q̃
corpꝰ vel res corpea ē in loco q̃ eſt etiam diffini-
tiue in loco. vnde propria ⁊ totalis differentia
eſſendi in loco inter ſubſtantiam corpoream et
ſubſtantiam incorpoream: ē q2 ſubſtãtia corpea

eſt ꝓpe in loco localit̃ ꝛ ſicut locatū. ſba aūt icoꝛ
poꝛea eſt in loco nō localit̃ aut ſicut locatū: ſꝫ ſic̄
opans i opato. et hoc expꝛeſſe dicit. S. T. ṗmo
ſentē. di. 37. q. 2. ar. ṗ° ad ṗm. ac ꝑ hoc nō ꝓpꝛie
ſꝫ abuſiue dr̃ eſſe in loco. et inde ē ꝙ licet angel⁹
dicat̃ eē in loco: nō tñ dr̃ in loco ſitū habere qꝺ ē
ꝓpꝛietas locati ꝓut eſt quātū dimēſiua quātita
te. et notat hoc. S. T. ṗa ꝑte. q. 52. ar. ṗ° in. c. ex
quo etiā habet ꝙ locū non replet. neqꝫ ꝓpe vbi
acq̄rit. cū. n. angelus nō ſit in loco circūſcriptiue
ꝯñs eſt ꝙ nec ꝓpe acq̄rat vbi. naꝫ vt auctoꝛ ſex
pꝛincipioꝝ difinit. vbi eſt circūſcriptio coꝛpis ex
circūſcriptione loci ꝓcedēs. Ex ſupꝛadictis ap-
paret ꝙ quidā nō ſatis aduertētes verba. S. T
falſum de ei⁹ mēte in hac mā ſcripſerūt. dicūt. n.
ꝙ circa moduꝫ quo angeli ꝛ ſube incoꝛpoꝛee dr̃r
eſſe in loco: Sanctus Tho. alit̃ ſenſerit in tertia
ꝑte ſūme diſputās de deſcēſu chꝛiſti ad inferos:
et alit̃ in alijs locis. nā vt dicūt: in alijs locis vt
in ſupꝛa allegatis ꝓ cōcluſione: tenet ꝙ angelus
et ſuba imaterialis nō ſunt in loco ꝑ ſuā eſſentiā
vel ſubam: ſꝫ ꝑ ſuā opationē q̄ effectū in loco cau
ſat. ita ꝙ rō eſſendi in loco: nō eſt ei ei⁹ eſſentia
vel ſba: ſꝫ ei⁹ opatio vel mot⁹ aut effect⁹ aliquis
circa locū vel coꝛp⁹ locatū. In tertia vero parte
ſūme. q. 52. arti. 2. in. c. videt̃ ſenſiſſe vt dicunt
ꝙ ſube imateriali vel incoꝛpoꝛee cōuenit eē i lo-
co ꝑ ſuā eſſentiā ꝛ ſubam. ita ꝙ ei⁹ eſſentia vl̃ ſba
eſt ei rō eſſendi in loco. Pꝛobāt hoc. nā vt ibi di-
cit. S. Tho. in deſcēſu xp̄i ad inferos: aīa eius ad
alias ꝑtes inferni deſcēdit ꝑ ſuū effectū: ad ſolū
aūt locū in quo iuſti detinebāt̃: deſcēdit ꝑ ſuam
eſſentiā. hoc aūt vt dicūt debet ītelligi ꝙ. ſ. ipſa
eſſentia aīe xp̄i fuerit ei rō eſſendi in loco. quēad
modū cū dicit aīaꝫ xp̄i deſcēdiſſe ad alia loca in-
ferni ꝑ effectū: intelligit̃ ꝙ effect⁹ aīe xp̄i quē ha
buit circa alia loca: fuit ei rō eſſendi in illis locis.
alias vt dicūt: nulla eſſet differētia quā ipſe pōit
inter deſcēſum aīe xp̄i ad limbū in quo loco iuſti
detinebant̃: ꝛ deſcēſuꝫ ei⁹ ad alias ꝑtes īferni qꝺ
eſt ꝯtra ei⁹ ꝓpoſitū ibi. Sed in veritate iſti dece
pti ſunt nō capiētes mētē. S. T. in ṗmiſſis ꝟbis
qꝺ plerūqꝫ nōnullis contigit ꝓ eo ꝙ ſcripta eius
ad plenū ꝛ accurati⁹ nō legerūt. Uñ cōſiderādū
eſt ꝓut. S. T. docet ṗ° li. ſen. di. 37. q. 3a. arti. ṗ°
ad. 6m. ꝙ opans nō opoꝛtet eē in opato vl̃ appli
cari ſibi: niſi circa qꝺ imediate opat̃. Et arti. 2° i
coꝛ. cū dixiſſꝫ. ꝙ ſi angel⁹ opet̃ circa totā domuꝫ
imediate: tota dom⁹ rñdet ei ſicut vn⁹ loc⁹: ſub-
iūgit ꝛ dico imediate: q2 ſi angel⁹ moueret lapi-
dē ex cui⁹ motu alia mouerētur: nō opoꝛteret ꝙ
eſſꝫ niſi vbi eſt ṗmū motū. ſicut patet in motoꝛe
coꝛꝑali quē neceſſe ē tāgere ſolū id qꝺ pꝛimo ab
eo mouet̃. Et ṗa ꝑte. q. 52. ar. 2° in. c. nō applica
tur inq̄t ꝟt⁹ angeli niſi ad id qꝺ ṗmo ab ipo mo
uetur. vñ ꝛ phs. 8° phiſicoꝝ. ꝟtutē motoꝛis celo
rū attribuit ꝑti oꝛiētis in q̄ mot⁹ celoꝝ ṗmo ap-
paret. q2 ergo aīa xp̄i deſcēdēs ad iferos ṗmuꝫ ꝛ
ṗncipalē effectū habuit i lymbo circa ſctōs pr̃es
ibi detētos ꝓut in eadē q̄ſtione ſub certis articul̃
S. T. deducit: iō aīa xp̄i dr̃ deſcendiſſe ad lymbū
ſctōꝝ patrū ꝛ in eo fuiſſe ſic̄ i loco ꝑ ſuā eſſentiaꝫ
ꝛ nō ſolū ꝑ ſuā opationē vl̃ effectū. i. ꝙ nō ſolum
ei⁹ opatio ꝛ effect⁹ fuit i lymbo patrū: ſꝫ etiā ipa
aīa ꝑ ſuā p̄ſentiā i eū locū deſcēdit ꝛ i eo ſtetit. nā
ſba imaterialis i eo loco p̄ſētialit̃ ē: vbi ṗmo ꝛ im
mediate opat̃. q2 aūt effect⁹ q̊s habuit i alijs par
tib⁹ iferni fuerūt min⁹ ṗncipales et ꝯſequētes ex
ṗmo quē habuit in lymbo patrū: iō ſba aīe xp̄i nō
dr̃ ꝑ ſe ipam. i. ꝑ ſuā p̄ſentiā alijs locis iferni appli
cata: ꝫ ꝑ ſuū effectū vl̃ opationē. Itaqꝫ nō ē mēs
S. T. aſſignare differētiā in eo ꝙ ē rō foꝛmalis eſ
ſendi in loco: ſꝫ in re ipa q̄ ſubiectiue dr̃ eē in loco
vt. ſ. in alijs locis iferni nō ipa aīa p̄ſentialit̃ fue-
rit ſꝫ ei⁹ effect⁹. locū aūt ſctōꝝ patrū nō ſolū effe
ctus ei⁹ attigit ꝫ etiā ipa eſſentia aīe. i. aīa ꝑ ſui p̄-
ſentiā. Una igit̃ ē ſētētia. S. Doctoꝛis vbicūqꝫ
ſcripſit ꝺ modo eſſendi i loco ſube ſpūalis ꝛ icoꝛ-
poꝛee. ſ. ꝙ nō eſt i loco ſicut locatū: neqꝫ hēt ſitū
in loco nec locū replet: ſꝫ dr̃ eē in loco ꝑ virtutē ꝛ
opationē ſuā ꝑ quā aliq̄d efficit in loco vl̃ in re lo
cata. Sꝫ in hoc ē differētia. q2 vbi ſba ſpūalis o-
perat̃ imediate: dr̃ eē ſm ſui p̄ſentiā q2. ſ. ibi ē eſ-
ſentia ſua. vbi āt opat̃ nō imediate ſꝫ mediāte a-
lio loco in q̊ ṗmo opat̃: dr̃ eē ſoluꝫ ꝑ opationē et
nō ꝙ ei⁹ eēntia vl̃ ſuba ibi ſit. Et accipit. S. T. i
hac mā large opationē ꝓ q̄licūqꝫ efficiētia vl̃ cāli
tate aut habitudine quā habeat circa locuꝫ: ſiue
ſit ꝑ motū ſiue ꝑ ꝯſeruationē vl̃ ꝯtinētiā ſiue ꝑ p̄ſi
dētiā vel vnitionē aut deputationē ſiue q̊cūqꝫ a-
lio modo. ꝓut ipe exponit ṗ° li. ſen. loco p̄allega
to. et magis ṗ° q̊dlibet arti. 4° in. c.

Secundo Notādū ē ꝙ ſm do-
ctrinā. S. Tho. q̄uis
eēntia vl̃ ſba rei imālis nō ſit illi rō eēndi in loco:
ꝛ tñ limitatio ꝛ finitatio ipſi⁹ eſt rō ꝙ ſit i loco de
terminato et limitato: ita ꝙ nō ſit vbiqꝫ vl̃ i plu
rib⁹ locis ſimul. Pꝛobat̃ hoc. ṗ° ſen. vbi ſup̄ arti.
2° in. c. ait. n. iō aūt dico ꝙ āgel⁹ nō pōt eē i plī-
b⁹ locis ſimul: q2 ē eſſentie finite ꝛ ꝑ ꝯñs ꝟtut; fi
nite. Idē accipit̃ ex ꝟbis ei⁹ ṗa ꝑte. q. 52. ar. 2°
i. c. et. 6° qꝺlibꝫ ar. 2° i. c. i fine. Et p̄tēdit hāc rō
nē. q2. n. ꝟt⁹ ꝛ opatio ſube imālis q̄ ē ſibi cā eſſen
di i loco: limitat̃ ꝛ finitat̃ ad limitationē ꝛ finita

tionē sue eēntie: et limitatio ac determiatio loci
depēdet ab ei⁹ opatiōe et virtute: sequit᷑ ꝙ me=
diate ⁊ tāq̃ʒ a pma cā eē in loco limitato ⁊ deter
miato ita ꝙ nō vbiqʒ aut in plib⁹ locis simul: cō=
ueniat sube imateriali ex limitatiōe ⁊ finitatiōe
sue eēntie. Neqʒ ē incōueniēs ꝙ illō qd nō est cā
per se alicui⁹ effect⁹: sit cā alicui⁹ cōditionis vel
modi eēndi ipius: ⁊ psertim si sit mod⁹ ptinens
ad impfectionē ⁊ defectū. quēadmodū egritudo
aut ibecillitas vtutis nō est aiali cā p se mot⁹: et
tn̄ est cā per se ꝙ taliter moueat᷑. ſ. lēte ac moro=
ſe. et vuln⁹ in crure nō est cā per se ambulatiōis
est tn̄ per se cā certo mō ambulādi. ſ. claudicādo
Et forte iſta erat mēs illoꝝ qui dicūt ꝙ angel⁹
et ſuba immālis hʒ potentiā naturalē paſſiuam
eēndi in loco: q̄ fundat᷑ in ei⁹ nā vel absoluta vl'
inq̄ntū est finita ⁊ limitata. niſi ꝙ in eo ꝙ ponūt
hmōi potentiā eē paſſiuā: nō videtur bn̄ dicere.
nā vt ſupra dictū eſt: ſuba imaterialis nō eſt i lo
co: q̄ſi ordine nature aliquid recipiat aut patiat᷑
a loco aut ab eo cōtineat᷑: ꝫ magis vt aliqd cāns
et efficiēs circa locū quod pertinet ad potentiā
actiuā. et ſignāt᷑ dicimus ex ordine nāe. qꝛ ex or
dinatione diuine iuſticie ſuba ſpūalis pati pōt a
loco corporali ſic aīe ⁊ demones in inferno. Qd
aūt dicūt eiuſcemodi potentiā eē nālē: ſi intelli=
gūt ꝫm ꝙ pō nālis dr̄ in reſpectu ad agēs et ad
ſubm: verū dicūt. nā ab agente nāli ⁊ actiōe nāli
ꝑducit᷑ ⁊ naturalit᷑ ſubm cōſeqtur ⁊ ab eo ema=
nat. Si aūt itelligūt de pō nāli ꝫm ꝙ dr̄ natura=
lis in cōparatiōe ad obiectū qꝛ. ſ. nāliter ad illō
inclinat᷑ ⁊ determinat᷑: non videtur verum. qm̄
in ſuba imateriali nō eſt alia pō ad eſſe i loco q̄ꝫ
ad opandum in loco: cū opatio ſit illi cā eſſendi
in loco. hec aūt pō in ſuba ſpūali eſt rōalis. ſ. libe
rū arbitriū qd ſe hʒ ad oppoſita ⁊ diſtinguit᷑ a pō
nāli que eſt determinata ad vnū. oia eni q̄ ange
lus ⁊ ſuba imaterialis in loco vel circa locū opa
tur: agit per liberū arbitriū. put. S. Tho. dedu
cit. 6. qōlʒ. ar. 2°. Et opus. 11° in reſponſis ad le
ctorē venetū. igit᷑ ⁊ pō eius ad eē in loco: eſt libe
rū arbitriū ⁊ nō pō naturalis ſcdo mō dicta ſczi
reſpectu ad obiectū, put diſtinguit᷑ a pō rōnali.
Et ex hijs etiā apparet ꝙ nō eſt vā opinio dicen
tiū ꝙ pō angeli qua nāliter pōt mouere corpora
ſit ei rō eſſendi in loco. imaginant᷑ eñi ꝙ angel⁹
ex ordine ſue nature hʒ habitudinē ad mouen=
dū quodlʒ corpus. ꝑpter qd ex eodē ordine hʒ
ꝙ ſit cuilʒ corpori pſens qd eſt angelū eē in loco
ex hmōi aūt pſentialitate: hʒ vt dicūt ꝙ corpus
moueat᷑. Motiuū aūt eorū videt᷑ eē dictū illud
Augu. ꝙ. ſ. illud facit ordo in ſpūalibus: qd facit
ſitus in corpalibus. neqʒ ex hoc vt dicunt ſeqtur
ꝙ angelus ſit vbiqʒ ſic de⁹. qm̄ de⁹ eſt vbiqʒ ſicut
cā replens oēm locū ſuis effectib⁹: ⁊ ſic cā cōſer=
uās oēm locū ⁊ oē locatū: ⁊ ſicut cā cui⁹ pma ope
ratio nō ſupponit locū aut locatū ad hoc ꝙ agat
ꝫ totū ꝑducit. angel⁹ aūt nullo iſtoꝝ modoꝝ ē
vbiqʒ. Sʒ certe opinio iſta multū videt᷑ irrōnabi
lis. Tū quia pō angeli ꝫm ſe nō eſt minoris ab=
ſtractiōis q̄ꝫ eēntia. Tū qꝛ ex ea ſequit᷑ ꝙ angel⁹
naturalit᷑ ⁊ ſp habeat eē in oībus locis. ac p hoc
ꝙ nec aliq̄n mutabit locū: neqʒ nouū locū acq̄re
re poterit: ⁊ ꝙ nūq̄ꝫ moueret᷑ motu locali. qm̄ vt
dicūt: naturalis potentia āgeli: ad oē corp⁹ ⁊ ad
oēm locū hʒ habitudinē. cū ergo inſit ei ſemper:
ſemp erit in omni loco. Tū etiā. qꝛ ex eo ſeque=
ret᷑ ꝙ nō eſſet in loco diffinitiue. nā ſic eē in loco:
eſt ita eē hic ꝙ nō alibi. hec oīa ſunt cōtra cōem
ſniam doctoꝝ. ⁊ videt᷑ ſacre ſcripture repugna=
re in qua angelos moueri de loco ad locū pibet᷑
Neqʒ iterū vere ſoluūt incōueniēs ꝙ. ſ. angelus
ſit vbiqʒ. nā lʒ ex eius ſolutiōe hēatur ꝙ angelus
nō ſit vbiqʒ ſic deus: nō tn̄ ſequit᷑ quin ſit vbiqʒ il
lo mō quo ſibi cōuenit eē in loco quod eſt cōtra
cōem ſniam omniū. Motiuū aūt eoꝝ parū va=
let. qꝛ ordo de quo ibi loquit᷑ Auguſtinus: eſt or
do actualis q̄ cōſequitur motū vel opationē an
geli quā hʒ circa locū. ex eo ei ꝙ angel⁹ opatur i
loco: cōſequit᷑ in eo ordo et habitudo ei⁹ ad lo=
cū vt dicat᷑ eſſe in loco. ¶ Sed circa pmiſſa orit᷑
dubiū. nā ſi ſube incorporee cōuenit eē in loco p
hoc ꝙ opatur circa locū: ſeq̄ videtur ꝙ eadē rōe
res corporea ſit in loco vbi opat᷑. et cū frequent᷑
operet᷑ circa locū in quo nō eſt ſitualit᷑ per ꝑpriā
quātitatē: ſicut cum celū vel planeta agit in hec
inferiora corpora ⁊ loca. aut ēt vnū corpus infe=
rius in aliud: ſicut cū ignis ſitualiter exn̄s in vno
loco: agit in aerē exn̄tem i alio loco: ſequit᷑ ꝙ res
corporea aliq̄n ſit in plibus locis ſimul. ſ. in loco
vbi ē p ꝑpriam quātitatē: et in loco vbi operat᷑.
¶ Ad hāc dubitatiōem duplr̄ rn̄det᷑. Primo. qꝛ
vt. S. Tho. nōt. 3° li° ſen. di. 10. q. 2. arti. 2° ſub
arti. 3°. Et magis expreſſe. 3ª pte. q. 23. ar. 4°
qm̄ aliqd ꝑpe cōuenit rei: nō cōſueuit dici ō ea
abſolute iproprie aut methaphorice. vt ꝫbi grā
qꝛ eni Socrates ē ꝑprie et p ſe hō: nunq̄ꝫ dr̄ hō
methaphorice: et ſi valde ſimilis ſit alteri homi
ita vt videat᷑ eē ei⁹ imago. verūtn̄ imago ei⁹ de
picta i pariete dr̄ hō methaphorice: eo ꝙ ꝫm ſe
nō hʒ ꝙ ſit ver⁹ hō. Et ꝑpt hāc rōnē tenet᷑ cōit᷑
a doctorib⁹ ꝙ Xp̄s nō dʒ dici fili⁹ dei adoptiu⁹:
q̄uis ſcdm hūanā nām pleniſſime ac pfectiſſime
hēat grām ⁊ dona grē: ꝑpt que ceteri homines

VERSITA

dicunť filij dei adoptiui. Nõ aũt eſt. q2 Xp̃s vere ⁊ ꝓprie eſt filius dei nãlis. vñ in ꝓpoſito nr̃o. q2 rei corporee debeť ꝓp̃e ⁊ ſm ꝓpriã quãtitatẽ eẽ in loco: nũqꝫ dr̃ abſolute. i. ſine determinatiõe eã eſſe i loco impropꝛ̃e vel abuſiue ꝓpť opatiõem quã circa locũ habeat. angelus aũt ⁊ ſb̃a incorporea põt dici eẽ in loco iproprie ⁊ abuſiue per opatiõem. q2 nullo mõ cõuenit illi vere ⁊ ꝓprie ac ꝑ ſe eẽ in loco ſicut corpꝰ. ¶ Rñdetur ſecũdo ꝙ ſic̃ ſub̃a icorporea qñ opať circa locũ ṽe et ꝓprie eſt i loco ſicut opans in opato: dr̃ autẽ improprie ⁊ abuſiue in loco eẽ ſicut in loco: ita ⁊ res corporea dr̃ eſſe in loco vbi opať vere et ꝓprie: ſicut opans in opato. ſicut in loco aũt: dr̃ eẽ abuſiue. nullũ aũt incõueniens eſt ꝙ vnũ corpꝰ ſit in diuerſis locis. in vno ꝓprie ⁊ ſitualiter per ſuam quãtitatem: in alio aũt impropꝛ̃e ⁊ abuſiue per ſuã opationẽ vel qualitercunqꝫ aliter.

¶ **Tertio** Notandũ eſt ꝙ ſicut dictũ fuit liᵒ pᵒ di. 38. res dicunť eſſe p̃ñtes dupl'r. Uno mõ ſm ꝙ p̃ñtialitas dicit tp̃is drĩam diſtinctam a p̃teritiõe ⁊ futuritiõe. et iſto mõ res dicunť eſſe p̃ñtes: q2 ſunt in p̃ñti nũc nõ preterite aut future. et in iſta acceptiõe nõ ſumiť p̃ñtialitas cũ dicimꝰ ꝙ oẽ agẽs vel mouens immediatũ: eſt p̃ſens rei mote vel in quam agit. Alio mõ res dicunť eẽ p̃ñtes ea rõne: q2 ſunt añ oculos vel in cõſpectu alicuius eas vidẽtis in ſe ip̃is ⁊ nõ per aliqḋ mediũ viſum. vñ res q̃ videť nõ per ſe ipſas ſed ꝑ ſuas imagines viſas: nõ dicunť eẽ p̃ñtes vidẽti. q2 aũt nr̃a cognitio ortum hꝫ a ſenſu ⁊ inť omẽs ſenſus viſus ẽ certior ac dignior ꝓut ph̃s tradit pᵒ metha. ideo ea q̃ ꝑtinẽt ad viſum: cõſueuerũt trãſferri ad alios ſenſus ⁊ ad alias potẽtias cognitiuas. ⁊ inde ẽ ꝙ audiẽti voces ⁊ odores ꝑcipienti: cõſueuit dici. videas qꝫ dulcis eſt vox illa aut melodia. ⁊ qꝫ ſuauis eſt odor ille: cũ tñ auditus vel olphatus non ſit ꝓprie videre. Nõ aũt huiuſcemodi trãſlatiõis accipiť precipue ex certitudine viſus. q2 ei ea que oculis videnť: certitudinaliť cognoſcunť: iõ oĩa que ẽt ꝑ alios ſenſus et ꝑ alias potẽtias ꝑ certitudinẽ cognoſcũtur: videri dicuntur. et p̃ſertim hmõi trãſlatio fit ad intellectũ. vñ ⁊ obiectũ itellectus cõiter appellať viſum ⁊ opatio ip̃ius viſio et inde ẽt eſt ꝙ dr̃ eſſe q̃dam ſciẽcia viſiõis. Inť alia ṽo q̃ pertinẽt ad viſum: ẽt nomen p̃ñtie ſeu p̃ñtialitatis trãſferť maxime ad ea q̃ pertinent ad intellectum. vñ illa q̃ in ſeip̃is cognoſcunť ab intellectu ⁊ nõ in alijs aut mediãtibꝰ alijs rebus cognitis: dicunť eẽ intellectui p̃ñtia. illa aũt que nõ in ſeip̃is cognoſcunť ſꝫ in alijs rebꝰ cognitis: queãdmodũ effectꝰ cognoſcũť in cãis vľ ecõtra et ſimilia i ſimilibꝰ aut quomõlꝫ alr̃: nõ cõſueuerũt dici itellectui p̃ñtia. Et q2 i rebꝰ q̃ dicũť eſſe p̃ñtes tã viſui qꝫ itellectui: rõ p̃ñtialitatis accipiť ex eo ꝙ itellectui ⁊ viſui ſꝫ ſe ⁊ imediate obijciũtur ⁊ itellectꝰ ⁊ viſus ꝑ ſuã opationẽ illis imediate cõiũgunť: inde ẽ ꝙ multũ large et abuſiue capiẽdo p̃ñtialitatẽ: oẽ mouẽs ſeu agẽs qḋ imediate mouet aliq̃d vel circa illḋ agit: dr̃ eẽ illi p̃ñs. et qm̃ ſm ph̃m. 7ᵒ ⁊. 8ᵒ phy. mouẽs aut agens opꝫ eẽ approximatũ ⁊ imediatũ rei q̃ moueť ⁊ agiť: eo ꝙ oĩs motio ⁊ actio eſt ꝑ cõtactum: iõ ex ꝯñti cõſueuit dici ꝙ mouẽs et agẽs debet eẽ p̃ñs rei q̃ moueť ⁊ agiť. Ex q̇bꝰ inferimꝰ ꝙ p̄ius nã eſt ꝯtactꝰ mouẽtis aut agẽtis ⁊ eiꝰ imediatio ad rẽ motã ⁊ ad effectũ: qꝫ ip̃iꝰ p̃ñtialitas. qm̃ vt deductũ eſt: p̃ñtialitas agẽtis vel mouẽtis cauſať ex eius cõtactu: ex quo hꝫ ꝙ ſit mouẽs vľ agẽs approximatũ ⁊ imediatũ. vñ q2 mouẽs ⁊ agẽs tãgit rem motã ⁊ actã ⁊ illi imediate ꝯiungiť: efficiť ei p̃ñs nõ ecõuerſo. cũ igr̃ cõtactꝰ rei ſp̃ũalis ⁊ icorporee ad locũ vel rẽ locatã: ſit ꝑ eiꝰ virtutẽ ⁊ opationẽ: ſeq̃tur ꝙ eiꝰ virtꝰ ⁊ opatio ſit rõ qua angelus ſit p̃ñs loco ⁊ nõ ecõuerſo. vñ p̃ñtialitas agẽtis aut motoris nõ eodẽ mõ ſe hꝫ ad eiꝰ motum vľ opatiõem in corꝑalibꝰ et in ſp̃ũalibꝰ. nã qñ agẽs aut mouens ẽ corporeũ: p̃ñtialitas ẽ p̄riꝰ nã qꝫ opatio. Et rõ eſt. q2 p̃ñtialitas inaſciť imediate ex cõtactu. ꝯtactꝰ aũt agẽtis vel mouẽtis corporei: eſt ꝑ quantitatẽ. eo ꝙ ṽtutes actiue hmõi agẽtiũ ſunt i quãtitate et ſunt quãte ꝑ accidens et iõ ſtati quo fit ꝯtactꝰ ꝑ quãtitatem: ꝯſequiť ⁊ p̃ñtialitas: ⁊ deinde ſeq̃tur motus vľ opatio. qñ aũt mouẽs ſeu agẽs ẽ incorporeũ: motꝰ vel opatio eſt p̄ius nã qꝫ mouẽtis p̃ñtialitas. qm̃ vt dictũ eſt: ꝯtactꝰ rei incorporee ad corpꝰ vľ quãtũ: ẽ ꝑ eiꝰ opatiõeꝫ. vñ cũ ex ꝯtactu ꝯſequať p̃ñtialitas ſeq̃tur ꝙ opatio rei incorporee circa rẽ corporeã prius nãliter ſit qꝫ eius preſentialitas.

¶ **Quarto** Notandũ eſt circa ſcd̃aꝫ cõcluſionẽ. ꝙ dubium eſt quẽ locũ appellet. S. Tho. indiuiſibilẽ cũ dicit ꝙ angelus p̃t eẽ in loco diuiſibili vel idiuiſibili ſm ſitũ ꝓut volũtarie applicat ſuã virtutẽ ad corpꝰ vľ locũ. nã nõ videť ꝙ locũ indiuiſibilẽ vocet locũ adequate corrñdẽtẽ pũctui. nã punctꝰ eſt oĩno idiuiſibilis ſm oẽm dimẽſionẽ. neqꝫ ei eſt diuiſibilis ſm lõgitudinẽ neqꝫ ſm latitudinẽ neqꝫ ſꝫ ꝓfunditatẽ. caret eni oĩ dimenſiõe. locus aũt cũ ſit ſuꝑficies ac ꝑ hoc ex ſui rõne icludat duas dimẽſiões. ſ. latitudinẽ ⁊ lõgitudinẽ: nõ eſt omino indiuiſibilis: ſꝫ tm̃mõ ſm vnã dimẽſiõem. ſ. pro-

funditatẽ. ſm ꝟo latitudinẽ ⁊ lõgitudinẽ: diuiſi-
bilis ẽ. vñ nõ videt ꝙ ſit aliqs locus indiuiſibilis
rñdẽs idiuiſibilitati pũcti. ſ ꝙ pũcto debet ſitus
et locus nõ adeq̃tus: ſ locus ⁊ ſit⁹ rei quãte cui⁹
eſt terius. ſic ⁊ albedini nõ debet ali⁹ locus ꝗ̃ ſui
ſubiecti q̃nti. ẽ tñ dr̃ia. q᷑ albedini debet locus p
accñs: q᷑ ẽ extra gen⁹ q̃ntitatis. ſ3 pũcto q᷑ eſt i
genere quãtitatis: debet locus non p accñs ſ3 per
aliõ. Neq3 põt dici ꝙ. S. doctor in pmiſſis ꝟbis
appellet locũ indiuiſibilẽ ea rõne q᷑ nõ eſt diuiſi-
bilis ſm pfunditatẽ: q᷑ ſic oĩs locus ẽ indiuiſibi-
lis cũ locus ſit ſupficies et ita nõ hẽret locum di-
ſtinctio de loco diuiſibili et idiuiſibili quã. S. T.
deſignat. Et ṗterea ẽt ſi dãdus eſſet aliqs locus
indiuiſibilis ad modũ pũcti et pũcto corrñdẽs
nõ videt quã opatiõem angelus vel ſba ſpũalis
hẽat circa huiuſcemõi locũ ppt quã dicat eẽ in
loco idiuiſibili: excepta ſba ſpũali q̃ deus ẽ que i
oẽm rẽ diuiſibilẽ ⁊ indiuiſibilẽ influit dans eſſe ⁊
cõſeruans in eẽ. nõ eñ facile ẽ aſſignare q̃d cau-
ſet aut quẽ effectũ hẽat angelus in pũcto indiui
ſibili aut i loco pũctali ſi dabilis eſſet. nõ eñ põt
circa punctũ opari neq3 dãdo eẽ neq3 cõſeruãdo
in eẽ. Tũ q᷑ hmõi effect⁹ eſt agentis dei. Tũ q᷑
mot⁹ vel opatio angeli nõ eſt imediate ad for-
mã: ſ3 ad locũ vel vbi. talis aũt motus nõ pt ter
minari ad punctum neq3 cõuenit idiuiſibilitati
pũcti per ſe: ſ3 rõne corpis cuius eſt terius: ⁊ tũc
angelus magis dicet eẽ in loco corpis q̃ eſt diui-
ſibilis. vñ videt ꝙ pmiſſa ꝟba. S. doctoris acci-
pi debeãt nõ ſimpliciter ⁊ abſolute dicta: ſed in
reſpectu ad nãm angeli. Ↄ quoſdã qui vt ibi dicit
imaginatiõem trãſcẽdere nõ valentes: cogitaue
rũt indiuiſibilitatẽ angeli ad modũ idiuiſibilita
tis pũcti: ⁊ ideo crediderũt ꝙ angeli nõ pñt eſſe
niſi in loco pũctali. Cõtra iſtoꝝ imaginatiõe3 in
quit. ꝙ q᷑ angelus ẽ indiuiſibile ex gen⁹ quanti-
tatis ⁊ ſit⁹ extrĩs: nõ determinat quãtũ eſt ex nã
ſua ad locũ indiuiſibilẽ ſm ſitũ: ſ3 poterit eẽ in lo
co diuiſibili vel indiuiſibili maiori vel minori p3
ꝙ volũtarie applicat virtutẽ ſuã ad corp⁹ maius
vel minus. itaq3 nõ dicit aſſertiue ꝙ angelus ali
qñ ſit in loco pũctali vel oĩno indiuiſibili: ſ ꝙ eẽ
in loco diuiſibili vel idiuiſibili: nõ repugnat ãge-
lo quãtũ eſt ex pte ſui. ſed poterit eſſe in vno vl
in alio: dũ tñ circa illum operet. videtur tñ repu
gnare ppter cauſas dictas ex parte loci.

¶ Quinto Notandũ eſt ꝙ tertia cõ-
cluſio d3 intelligi de poſſi
bili ſm ordinem naturalẽ a deo angelis iſtitutũ
et cõſiderata virtute angeloꝝ ſupra loca et cor-
pora locata ſm cõem curſum. nã vt. S. Tho. di
cit. li° p° ſen. vbi allegatũ ẽ p pcluſiõe. vnuſqſq3
angelus agẽs in virtute iperij diuini: ẽ ſufficiẽtis
virtutis ad educendũ in actũ totũ illud qd opan
dũ eſt circa aliqd corp⁹ ſupra act⁹ corpori nãles
ad qd mittunt. et ideo ſupflueret applicatio vir-
tutis alteri⁹ angeli ad eundẽ effectũ cauſandu3
et eẽt opationũ cõfuſio. vñ cũ de⁹ nichil operet
fruſtra. q᷑ vt aplſs dicit: que a deo ſunt ordinata
ſunt: ſequit ꝙ ſcdm ordinẽ nãlem a deo inſtitu-
tũ: plures angeli nõ mittunt nec ſimul cõcurrũt
ad idẽ circa res corporales efficiendu3: ac p hoc
neq3 ſunt in eodẽ loco. de põ tñ dei abſoluta: nõ
videt impoſſibile ꝙ plures angeli ſint ſimul i eo
dẽ loco. nã nõ implicat vt videt cõtradictione3
ꝙ plꝛes angeli operent ſimul in eodẽ loco. immo
nec videt impoſſibile de põ dei ordinata p3 ſpã-
les rõnes ſue prouidẽtie q̃ tñ ſunt nobis ignote.
qm̃ vt. S. Tho. dicit. 4° ſen. di. 45. q. pª ar. p°
ſub ar. p° ad pm incorporalia nõ ſunt i loco mõ
aliquo nobis noto ⁊ cõſueto: ſunt tñ in loco mõ
ſubſtantijs ſpũalibus cõuenienti q̃ nobis plene
manifeſtus eẽ nõ põt. Sed ⁊ de facto videtur ꝙ
plꝛes angeli mali fuerũt in eodẽ loco. ſ. corpis ab
eis obſeſſi. marci. 5° et luce. 8° vbi dño iterrogã-
ti qd tibi nomẽ eſt: rñdit demõ legio. multi ei ſu
mus. et iterum in maria magdalene de qua vt
Marchus euãgeliſta teſtat ca° 16° redẽptor nr
ſeptẽ demõia eiecerat. Pie ẽt credit ꝙ facta cõ-
ſecratiõe multitudo angeloꝝ eũdẽ locũ altaris
circũſtent ipm pñtia ſua decorãtes ac dignifican
tes ⁊ dño ieſu xpo: ſua aſſiſtẽtia famulãtes. Aliq̃
tñ dicũt ꝙ in pdictis obſeſſis plꝛes demones ſte-
terint: ſ3 nõ in eodẽ loco ſ3 in diuerſis q᷑ in diuer
ſis ptibus corpis exiſtentes: totũ hoiem aut mu
lierẽ torq̃bant. et pari mõ dici põt de multitudi
ne angeloꝝ altare circũſtantiũ. Et l3 dictũ iſto-
rũ nõ poſſit efficaciter ipugnari p eo ꝙ poſſibi-
le fuit ſic eẽ ⁊ ex ſacra ſcriptura nobis nõ conſtat
an ſic vel aliter fuerit: tñ videt ꝙ non ſatiſfaciat.
Tũ primo. qm̃ partes in toto ſic nõ hñt eſſe per
ſe ſ3 eſſe totius: ita neq3 ſunt in loco p ſe ſed ſunt
in loco totius. et ideo l3 plꝛes demones eſſent in
diuerſis ptibus corporis obſeſſi: pprie tñ loquẽ
do oẽs in vno loco toti⁹ corporis fuiſſent. Tum
ſecundo q᷑ ſi vnuſquiſq3 demonũ habuit ppriã
et diſtinctã actionem in illo corpore obſeſſo: vel
oẽs illoꝝ opationes erãt eiuſdẽ rõnis vel diuer-
ſarũ rõnũ. ſi pmũ: nõ videt pbabile quin ſaltẽ in
aliqbus ptibus fuiſſet operationũ confuſio ppt
ipaꝝ partiũ continuitatem precipue in carne ⁊
cute aut ſaltem contiguitatem. ſi autẽ operatio
nes illoꝝ fuerũt diuerſarũ rationũ: nichil obſta-

re videt̃ ad hoc ꝙ pl̃es circa eandē ꝑtem corꝑis
fuiſſent. nã pl̃es ãgeli nõ negant̃ eē in eodē loco
ꝓpterea ꝙ ſe inuicē preocupãdo locuꝫ ipediãt: ſꝫ
ꝓpt̃ oꝑationũ cõfuſionē. ſꝫ ſi oꝑatiões eoꝝ eēnt
diuerſaꝝ rõnũ: nõ ſe inuicē cõfunderēt. ac ꝑ hoc
nec ſe inuicē ipedirent qñ eēnt in eodē loco. quē
admodũ nec aĩa et angelꝰ ſiue bonꝰ ſiue malus
ſe inuicē impediũt qñ ſimul ſint i toto eodē cor=
pore et ꝑ ꝯñs i vno ⁊ eodē loco corꝑis. ꝓpterea
q2 vtriuſq3 oꝑatiões nõ ſũt eiuſdē rõnis. q2 oꝑa
tiões aĩe ſunt nãles: et oꝑatiões angeli ſunt ſuꝑ
nãles. ac ꝑ hoc nõ ſe inuicem ꝯfundũt in eodē lo=
co nec circa idē corpus, ꝓut. S. Tho. dicit p° li°.
ſen. di. 37. q. 3. arti. 3° ad 2^m Et prima parte. q.
52. ar. 3° ad 3^m. Tum tertio. qñ tãta multitu=
do demonũ in corꝑe obſeſſo: nõ videt̃ fuiſſe per
miſſa a deo: niſi ad xp̃i potẽtiã ⁊ virtutē manife=
ſtandã. cũ quilꝫ illoꝝ ſine alijs potẽs fuiſſet tor=
quere obſeſſum ēt ſupra vires hũanas: ſi ad tor
quēdũ illũ pricipaliter ibi ꝯgregati fuiſſent. Vñ
magnꝰ albertꝰ dicit ĩfra. diſ. 8ª vbi q̃rit vtrũ an
geli boni aut mali ſubſtãtialit̃ intrẽt corꝑa hoĩꝫ
ad vltimũ id factũ eſt vt aꝑeret põ demonũ ex
pctõ ſuꝑ nãm hoĩs: et ꝑ ꝯñs grãm benigne ⁊ po
tẽter liberãtis agnoſcerẽt. igit̃ oĩm vnus ⁊ idem
fuit ꝑ̃ncipalis effectꝰ ⁊ vna oꝑatio. ſ. manifeſta=
tio diuine maieſtatis in xp̃o. et ita magis videt̃
ꝙ oĩbus illis debeat aſſignari vnꝰ locus q̃ꝫ pl̃es
cũ angelis ⁊ ſubſtãtijs imaterialibꝰ: oꝑatio ⁊ ip=
ſius effectꝰ circa locũ: ſit rõ eēndi in loco. Hec de
intellectu tertie ꝯcluſionis iuxta mẽtē. S. Tho.
dicta ſint ſine preiudicio melius ſentientis.

Sexto Notandũ ē proxĩtate q̃rte cõcluſiõis. ꝙ cũ dr̃ vnũ an=
gelũ determinari ad vnũ locũ et nõ eſſe ſimul in
plĩbus locis: vnitas ⁊ pluralitas loci dꝫ intelligi
formalr̃ nõ mãliter. i. ſm formalē rõnem qua eſt
locus ãgeli. cũ eni rõ formalis qua locus aſſigna
tur ãgelo vł̃ ſubſtãtie imateriali ſit eiꝰ oꝑatio vt
ex p̃dictiſ apparet: vnitas ⁊ pluralitas loci ab vni
tate et pluralitate operatiõis accipit̃. ita vt vnꝰ
locus deputet̃ angelo: circa quē vnam tñmõ hꝫ
operationē. ⁊ plura loca pluribꝰ aſſignent̃ ange
lis: ſm ꝙ pl̃es operatiões hñt circa illa. vñ ſi vnꝰ
angelus i diuerſis locis ſm ſitũ quãtũcũq3 diſtã
tibus ſimul oꝑetur vna oꝑatione vt in diuerſis
ciuitatibꝰ veluti hiſpalis ⁊ pariſiꝰ: dicet̃ eē hiſpa
lis ⁊ pariſius ſicut in vno loco. ea rõe q2 vtraq3 ci=
uitas ſe hꝫ ad angelũ ſicut vnũ eius oꝑatũ. nam
vnũ operatũ alicuiꝰ agẽtis: eſt om̃e illud ad qd̃
vna ipius operatio terminat̃. ꝯ ꝯuerſo aũt ſi an
gelus operet̃ circa vnã ciuitateꝫ vel circa locum
vnũ ſitu diuerſis tñ operatiõibꝰ ſucceſſiue vt in
eiꝰ medietate vna oꝑatiõe ⁊ in reliqua medieta
te alia operatiõe: dicet̃ eē nõ in vno loco ſꝫ in di
uerſis locis. imo ⁊ ſi operet̃ vnꝰ angelus ſucceſſi
ue plĩbus operatiõibus p̃ſertim diuerſarũ rõnũ
circa totũ eundē locũ: videt̃ ꝙ dicat̃ eē formalit̃
in diuerſis locis. ea rõne q2 lꝫ ſit vnus locus mã
liter ⁊ ſm ſitũ ad quē vtraq3 operatio applicat̃:
eſt tñ formalit̃ nõ vnũ ſꝫ duplex oꝑatũ. angelus
nãq3 vt premiſſum eſt dr̃ eſſe in loco ꝓprie ſicut
operans in operato. q̃ modus eſſendi dictus eſt
abuſiue eſſe in loco. ea ratione q2 operatur in lo
co vel in re in eo locata.

Quantuꝫ ad ar=
ticulũ q̃rtũ rñdēdũ ē obiectõibꝰ
aduerſarioꝝ. Et q̃dem ad pri=
mũ Scoti ꝯ primã cõcluſionem
dicimus ꝙ falſe recitat dicta. S.
Tho. ñ ei vbi arguẽs allegat. S. T. ꝯcludit deũ
eē p̃ñtem oĩbus rebꝰ ex eo ꝙ oẽs res mouet vel
potẽs eſt mouere ⁊ circa illas quocũq3 mõ age=
re: ſꝫ ex iſta rõne ꝓbat in articulo ſequẽte ꝙ deꝰ
eſt in oĩbus rebus ꝑ potentiã. Qđ aũt ſit p̃ñs oĩ
bus rebꝰ: vel qđ idē eſt ſit in oĩbus rebus ꝑ p̃ñtiã
ex alio fundamẽto ꝓbat. q2. ſ. deꝰ omnes res co
gnoſcit ⁊ hꝫ ante conſpectũ ſuũ atq3 oĩbus ꝓui=
det. vñ arguẽs deceptus ē putãs ꝙ idē ſit dictu
aliq̃d eſſe imediatũ et ſimul alteri rei: ⁊ eē ſibi p̃=
ſens. ⁊ q2. S. Tho. cõcludit ꝙ mouẽs ⁊ agẽs ſm
phm̃. 7° phy. opꝫ eſſe imediatũ ⁊ ſimul cũ re mo
ta ⁊ acta: ideo ꝓ eo ꝙ. S. Tho. dixit imediatum
et ſimul arguẽs retulit p̃ñs: cũ tñ ꝓprie loquẽdo
multũ differat vnuꝫ ab alio ꝓut deductũ fuit in
tertio nõbili. Verũ eſt tñ vt ibi dictũ eſt ꝙ mul=
tum large extẽſo noĩe p̃ñtialitatis ⁊ quaſi abuſi=
ue: oẽ agens aut mouens quod eſt imediatum ⁊
ſimul rei mote: poteſt dici ꝙ ſit illi p̃ſens. ſed nos
arguentē reprehẽdimus nõ de falſa ſimpl̃r locu
tiõe: ſed de falſa verborum. S. Tho. recitatiõe.
Dicimus ſcđo ſuppoſito ꝙ oẽ agens imediatum
ſit p̃ñs rei circa quã agit large capiẽdo preſentiã
ꝙ inquantum deus eſt operãs circa oẽs res: eſt
preſens oĩbus ⁊ nõ econuerſo quẽadmoduꝫ ex=
poſitũ fuit i tertio nõbili. ita ꝙ priꝰ nãlit̃ deꝰ oꝑa
tur i rebꝰ q̃ꝫ ſit illis p̃ñs. ⁊ a ſimili i ꝓpoſito. priꝰ
nãliter angelꝰ oꝑat̃ in loco q̃ꝫ ſit p̃ñs loco. Ad
primam confirmationem dicimus ꝙ non aliud
concludit q̃ꝫ ꝙ non oportet deum vel angelum
eſſe p̃ñtē alicui rei ꝑ eſſentiam ad hoc ꝙ agat: ita
ꝙ p̃ñtia precedat oꝑationē qđ ⁊ nos concedimꝰ
cum. S. Tho. immo dicimus ꝙ oportet deũ vel

angelum operari circa rem ad hoc ꝙ dicatur illi
eſſe p̄ñs:ita ꝙ operatio p̄cedat naturaliter eius
preſentiã. vñ arguens fallit̃ putans ꝙ p̄ñtia an-
geli cauſat eiꝰ opationem:cum tñ magis ſit ecõ-
tra vt dictum eſt. Et per dicta pꝫ reſpõſio ad ſe-
cundam cõfirmationem. ꝓcedit em̃ ex predicto
falſo fundamẽto.ſ.ꝙ idẽ ſit agẽs eſſe immediatũ
paſſo et eſſe ſibi p̄ſens qđ eſt falſum ſicut patuit
in tertio nõbili. hñt eniꝫ ſe ſicut cã et effectus. nã
immediatio eſt cã p̄ñtialitatis. hmõi aũt imme-
diatio in angelo ⁊ in ſuba immateriali:non attẽ
ditur ſm ſitũ ſed ſm virtutem et operationem.
¶ Ad. 2^{m} dr̃ p̄mo concedẽdo cõſequẽtiã ſic eã
concedit. S. Tho. p° ſen. di. 37. arti. p° ad. 4^{m}.
Dr̃ ſc̄do ad p̄mã ꝓbationẽ ꝙ lꝫ ãgelus nõ ope
ret̃ circa celum empyreũ ip̄m tranſmutãdo ſm
formã vel locũ:opatur tñ large accipiendo opa-
tionem ꝓut eam accipit. S. Tho. in ꝓpoſito in-
quantũ ſua nobili ⁊ excellẽti nã celum empyreũ
decorat ⁊ dignificat. et forte aliquẽ aliũ effectuꝫ
ibi hꝫ nobis ignotuꝫ. ¶ Ad. 2^{am} probationẽ dr̃
ꝙ ex illa nõ aliud ſequit̃ niſi ꝙ angelus põt trãſi
re de celo ad terrã ſine eo ꝙ ſit in locis interme-
dijs ſi nichil circa illa opatur. ⁊ hoc nos concedi
mus. vt em̃. S. Tho. deducit p° li° ſen. di. 37. q.
4. arti. 2°. Et pª parte. q. 53. ar. 2° angelus po
teſt trãſire de extremo ad extremũ ſine eo ꝙ trã
ſeat ꝑ mediũ. vñ vltima ꝯña falſa eſt copulatiue
ſumpta ꝓcedit em̃ ex falſo fundamẽto.ſ.ꝙ ange
lus trãſiens de extremo ad extremũ: neceſſario
tranſeat ꝑ mediuꝫ. ¶ Ad. 3^{m} dr̃ p̄mo ꝙ poſito
ſed nõ cõceſſo ꝙ angelus moueat ṗmo totũ ce-
lũ vt arguẽs ſuppo nit:nullum nobis incõueniẽs
eſt ꝙ angelus ſit in toto celo: lꝫ arguenti incon-
ueniens videat̃ ſed illđ non ꝓbat. vt em̃. S. T.
dicit pª ꝑte. q. 52. arti. 2° in. c. totum corpus cui
angelus ꝑ ſuam virtutem applicatur: correſpon
det ei vt vnꝰ locus. Dr̃ ſc̄do ꝙ r̃ñſio ibi data bo-
na eſt ⁊ de mẽte. S. Tho. pª ꝑte. q. 52. ar. 2° ad
quod ꝓbandũ allegat dictũ phi. 8°. phy. Et ad
eiꝰ improbationẽ dicimus ꝙ q̇cquid ſit de natu-
rali ordine et cõpoſitione partium ṗmi mobilis
nã non eſt incõueniens dicere ꝙ vna ſit ꝑfectior
alia naturaliter et magis capax motus.i. magis
ad motũ apta: ⁊ tñ deus potuit angelo mouen-
ti celum: deputare vnã partem a qua inciperet
motuꝫ ⁊ per quã alias partes moueret. hoc poſ-
ſibili dato quod etiam ẽ doctrine Ariſtotelis cõ
ſonum:ſequitur ꝙ illa pars determinetur ange-
lo mouenti celum vt locus. ¶ Ad confirmatio-
nem dr̃ ꝙ procedit ex falſo preſuppoſito ꝙ.ſ. S.
Tho. dicat angeluꝫ mouentẽ celum:eſſe q̇ſcen

tem per ſe in aliqua parte celi et tamen moueri
per accñs ad motum celi quemadmodum nau-
ta in naui. hoc autem falſum eſt ⁊ contra eius do
ctrinam. vt enim accipit̃ ex dictis eius ĩ hac mã
angelus nõ mouet̃ per accidẽs motu locali niſi
in corpore aſſumpto. ex eo aũt ꝙ aliquod corpꝰ
mouet vel circa aliquid operatur:non dr̃ ange-
lus moueri ꝑ ſe aut per accidẽs ſꝫ mouere. moue
ri aũt dr̃ nõ per accidẽs ſed per ſe: qñ ſucceſſiue
circa diuerſa loca operat̃. ipſa enim opationum
ſucceſſio ẽ motus ãgeli eſt tñ alteriꝰ rõnis a mo
tu locali corpoꝝ. vñ angeli motores orbiũ in co
ꝙ orbes mouẽt: magis ſe hñt ad modũ figuli ro
tantis ſeu circulariter mouentis rotã: ꝙ̃ ad mo
dũ naute in naui:niſi ꝙ figulus dũ mouet moue
tur ⁊ dũ agit patit̃ qꝛ eſt agẽs ⁊ mouens corpo-
reũ. angeli aũt motores orbiũ ita mouẽt orbes
ꝙ inquãtũ hmõi nõ mouent̃. nec cum agũt circa
res corporeas: patiunt̃ ab eis aut cũ eis ſm or-
dinẽ et curſum nãlem:quicq̇d ſit de poſſibili aut
de facto ſm ordinẽ ſupnãlem diuine ꝓuidentie
vel iuſticie. angeli igit̃ in eo ꝙ orbes mouẽt: nec
per ſe nec ꝑ accñs mouẽtur ſꝫ ſunt quieſcẽtes eo
mõ quo quies eis debetur. Et cum arguẽs dicit
ꝙ nõ eſt ſignare in quo quieſcant cum continue
moueant partẽ ſibi p̄ñtem:dicimus ꝙ cum ĩ an-
gelis ⁊ ſubſtãtijs incorporeis nõ habeat verita-
tẽ illa propõ phi. omne quod mouet mouet̃:nõ
deberet arguenti admiratiõi eſſe ꝙ angeli conti
nue mouẽtes orbes quieſcant. nã quies nõ ꝑ ſe
opponit̃ ipſi mouere ſ3 moueri. angeli em̃ et ſube
ſp̄ũales vt dictum eſt:non ſunt mouentia mota
nec in agẽdo patiunt̃ queãdmodũ agẽtia ⁊ mo-
uentia corporea. ¶ Ad. 4^{m} dr̃ ꝙ maior eſt falſa
nã eſſe in loco: nõ eſt denoĩatio ab intrinſeco ſꝫ
a menſura extrinſeca ſicut ⁊ eſſe in tp̄e. vñ ⁊ mo
tus localis q̇ terminat̃ ad eſſe in loco: nõ variat
intrinſeca rei mote. ſicut pꝫ in corpibus celeſtibꝰ
que ſc̄dm ſibi intrinſeca: ſunt intranſmutabilia.
nec valet ꝓbatio. qm̃ nõ oĩs denoĩatio formalis
eſt a forma intrinſeca. Aliqui reſpõdent ad hoc
argumentũ ꝙ actio tranſiens dicit duo.ſ. actum
qui eſt ꝑfectio ⁊ paſſio mobilis: ⁊ quantũ ad hoc
nõ eſt aliquid intrinſecum angelo operanti. aliđ
eſt relatio originis a motore vel operãte: ⁊ hãc
dicunt eſſe intrinſecam operãti. Sed iſta reſpõ-
ſio nõ videt̃ ſatiſfacere. quia operatio angeli trã
ſiens:nõ eſt ſibi rõ eſſendi ĩ loco ex ea parte qua
exit ab operante:ſed ſecũdum ꝙ ad eius obm.i.
ad rem motã vel operatã terminat̃ ꝓut. S. T.
expreſſe dicit p° li° ſen. di. 37. q. 3. arti. 2° ad. 3^{m}
vnde et opationes angeli q̇ nõ terminantur ad

locũ vel ad rẽ locatã: nõ ſunt illi rõ eẽndi in loco
¶ Ad. 5^{m} negaꝛ maioꝛ propõ. vt ei. S. Tho. di
cit p° li°. ſen. loco ꝓxime allegato arti. p° ad 3^{m}
opatio ãgeli nõ eſt i loco vt locatũ ſ; vt pfectio
locati. ¶ Ad. 6^{m} negaꝛ aſſumptũ. nec valet ei⁹
pma ꝓbatio. nã ex auctoꝛitatib⁹ Damaſ. nõ aliõ
arguẽs cõcludit: ꝙ ꝙ aliud formalit̃ eſt angeluz
eẽ in loco ꝙ opari in loco. ꝛ hoc ꝓ nobis facit. nã
ex eo ꝙ diſtinguunꝛ formaliť: vnũ põt eẽ cã alte
ri⁹. qõ et nos dicim⁹. ſ. ꝙ opari ẽ cã angelo eẽndi
in loco. Nec valet ſcda ꝓbatio. nã ex ea nõ aliõ
cõcludiꝛ ꝙ ꝙ angeli cõditi vt videꝛ ſentire Da=
maſcen⁹ ante creaturã coꝛpoꝛeã: potuerũt tunc
intelligere creaturã coꝛpoꝛeã locabilẽ ꝛ tunc nõ
eẽnt in loco: ſ; hoc nichil eſt ꝯ nos. qꝛ nec nũc di
cim⁹ ꝙ ꝓpter talẽ intellectionẽ angeli dicunꝛ eẽ
in loco ꝓut ex ſupꝛadictiſ apparet. ¶ Ad. 7^{m} qõ ẽ
Aureoli dicíꝛ pmo ꝙ vt. S. Tho. dicit p° ſen. di.
37. q. 3. ar. 2° ad 3^{m} celũ empyreũ nõ eſt locus
ad quẽ angeli limitati ꝛ determinati ſint p opa=
tionẽ contẽplatiõis quã vt ſcti dicũt angeli hñt
in celo empyreo. qm̃ huiuſcemõi opatio nõ ẽ cir
ca locũ vel rẽ locatã cũ hẽat deũ ꝓ obiecto. opa
tio aũt ſm̃ quã determinaꝛ locus angelo: ẽ trã=
ſiẽs in locũ vel rẽ locatam. vñ celũ empyreũ nõ
eſt de neceſſitate cõtemplatiõis. neq; ꝓpter cõ=
tẽplationẽ beatitudĩs quã hñt angeli in celo em
pyreo: determinanꝛ aut diffiniunꝛ ad illũ locũ.
nam ꝛ qñ ad nos mittunꝛ ꝛ per opationẽ ſuã cir
ca nos ſunt i terra: nõ deſinunt diuinã eẽntiã cõ=
tẽplari: ꝛ tñ tunc nõ dicũtur eẽ in celo empyreo.
Nec iterum propter contẽplationem quam ha
beãt exiſtẽtes in terra: dicuntur eẽ in terra. vn=
de ꝓpter cõtemplationem btĩficam angeli ſan=
cti nullibi ſunt ex neceſſitate limitatiõis. aſſigna
tur tñ a doctoꝛibus celũ empyreum ꝓ loco con=
templatiõis ſcdm̃ cõgruentiam: ꝓpter quẽdam
modum adaptatiõis inquãtum ille locus ſubli=
mioꝛ ẽ ꝛ dignioꝛ. vñ eſſe in loco: equiuoce dꝛ de
angelo prout eſt i celo empyreo rõne contem=
platiõis: ꝛ prout eſt in alijs locis ad que aplican
tur per virtutem ſuam p operatiõem tranſeun=
tem. immo nõ videꝛ ꝙ per operationẽ cõtẽpla=
tiõis beatificam dicanꝛ eſſe ꝓpꝛie in loco celiem
pyrei: ſ; magis methaphoꝛice. Apparet igitur ꝙ
argumentũ nõ eſt ad propoſitum. Dicíꝛ ſcdo ꝙ
poſſibile eſt angelum habere ex diuina oꝛdina=
tiõe aliquẽ modum influẽtie vel preſidentie aut
cõtinentie vl' alterius cuiuſuis effectus ſupꝛa ce
lum empyreum: qui tamẽ nobis not⁹ nõ eſt. ve=
rumtñ negari nõ poteſt ꝙ celum empyreum ab
angelis in eo exiſtentibus: aliq̃d decoꝛis ꝛ digni

ficatiõis ac nobilitatis recipiat: cũ etiã locus in=
ferni aliq̃d honoꝛis et dignificatiõis a ſpiritibus
rõnalibus hominuz ꝛ demonũ recipiat ꝓut. S.
Tho. dicit. 4° li° ſen. di. 48. q. 2. ar. 4° ad 3^{m}
¶ Ad. 8^{m} qõ eſt Gregoꝛij multipliciꝛ põt rñderi
Primo ꝙ articuli pariſieñ. nõ artãt nos. nõ eniz
obligãt omẽs xpi fideles: niſi ſacre ſcripture aut
determinatiõi eccľie initanꝛ. vñ ſolent dicere an
glici ꝙ articuli pariſieñ. nõ trãſeunt mare. ſignifi
cantes ꝙ extra dioceſim pariſieñ. vires non hñt
Goffredus ẽt de fontib⁹ dicit ꝙ illi articuli indi=
gẽt magna coꝛrectiõe. qm̃ nõnulli ſunt falſi ꝛ nõ
nulli ſibi inuicem ꝯdicunt. Egidius aũt Roma=
nus ꝛ multi alij dicunt ꝙ de illis articulis curãdũ
nõ ẽ. eo ꝙ facti fuerint nõ cõuocatis oĩbus docto
rib⁹ pariſieñ. ſ; ad req̃ſitionẽ quoꝛũdã capitoſoꝝ
¶ Scdo põt reſpõderi ꝙ ſnĩa excõicatiõis lata
ꝯ tenentes oppoſitũ articuloꝛũ: reuocata fuit p
dñm Stephanũ epm̃ pariſieñ. inquãtũ dicti arti
culi tangũt doctrinã. S. Tho. fuit aũt facta hec
reuocatio anno dñi. M. ccc. xxiiij. ¶ Tertio rñ=
deꝛ ꝙ articulus ducẽteſſim⁹ quartus p arguẽtẽ
allegatus ſi bñ intelligaꝛ: nõ nobis aduerſaꝛ. d;
eñ ſic intelligi. ꝙ dicere ſubam angeli nõ eẽ in lo
co ſine opatiõe. i. dicere ꝙ nõ ipſa ſba angeli ſit i
loco ſ; ei⁹ tm̃mõ opatio: eſt erroꝛ. ꝛ hoc nos cõ=
cedimus. et ꝙ iſte ſit intellect⁹ articuli ꝓbatur p
arti. 218^{m} qui q̃ſi iſtum declarãdo ſic dicit. ꝙ ſub
ſtãtie ſepate nuſq̃ ſunt ſm̃ ſubam: erroꝛ. ſi intel
ligaꝛ ita ꝙ ſubſtantia nõ ſit i loco. ſi autem intel
ligaꝛ ꝙ ſba angeli nõ eſt ei rõ eẽndi in loco: verũ
eſt ꝙ nuſq̃ ſunt ſm̃ ſubam. ecce ꝙ articulus iſte
cõiunctus pmo p arguentẽ allegato cõſonat oĩ=
no poſitiõi. S. Tho. ¶ Ad. 9^{m} dicim⁹ ꝙ angel⁹
eſt in loco p operationẽ ꝛ nõ per ſubaz ſcdo mõ
qꝛ. ſ. vtrũq; eſt in loco: ꝛ tñ opatio eſt ei rõ eẽndi
in loco nõ ipa ſba. nec valet ꝓbatio in cõtrariũ.
nã falſum ẽ ꝙ angelus pus nã ſit pñs loco ꝙ ope
tur in loco. imo pus nã operatur i loco ꝙ ſit pñs
loco ꝓut declaratũ fuit in tertio nõbili. Ad con=
firmationem dicimus ꝙ nichil concludit ꝯ nos.
cõcluderet aũt ſi angelus iõ eẽt pñs loco: quia ẽ
potẽs opari in loco. ſ; hoc ẽ falſum. imo qꝛ actu
operaꝛ in loco: eſt pñs loco. Ad. 10^{m} qõ eſt Du=
randi dꝛ primo ꝙ logici ioco dicũt ꝙ ſimilitudo
inter aliq̃: nõ currit quattuoꝛ pedibus. qꝛ. ſ. non
op; ꝙ ſimilia i oĩbus ſint ſimilia. alias nõ ſimilia
ſed idẽ eſſent. vñ ſufficit ad ſimilitudinem quaz
arguens tangit: ꝙ ſicut p quantitatẽ coꝛpus de=
terminaꝛ ad locum: ita ꝛ angelus per operatio=
nem. in alijs autem nõ op; ꝙ ſimiliter ſe habeãt
et pſertim in eo quod arguens tangit. Et ratio

diſſimilitudinis ē.quia vt.S.Tho. notat.li° p°
d.37.q.3.ar.2° ad.3^m operatiōi angeli non de
bet locus ſʒ ꝙ exit ab eſſentia ei⁹ q̄ abſoluta eſt
ſm ſe:ſed ſm obm vel effectū ad quē terminat.
vñ et opationi cōtemplatiue āgeli q̄ non hʒ effe
ctū extra:nō debet locus de neceſſitate.ſʒ quāti
tati corpis debet locus ſm ſe:et vt hʒ eſſe actu i
ſbo. ⁊ iō rōne quātitatis inherentis ⁊ nō diſtan
tis cōuenit corpori eē in loco. vnde nō eſt ſimile
vtrobiqȝ. Dr ſcdo falſum eē ꝙ opatio ēt q̄ trāſit
in mām exteriorem:ſit diſtincta ſubiecto ab an=
gelo. nō eni opatio alicuius agētis dr tranſiens
ea rōne qꝛ ſubiectiue trāſeat ab agēte in paſſum
nō eni accñs vt Boeti⁹ dicit migrat de ſubiecto
in ſubm.ſed ideo dr actio tranſiēs:qꝛ aliquē effe
ctū inducit in rem extra agentē. ¶Ad.2^m pʒ rñ=
ſio p ea que dicta ſunt in ſecundo nōbili reſpon=
dendo ad dubitationē ibi motaʒ. ¶Ad argumē
ta cōtra ſcdam cōcluſionē dr ꝙ quātū attinet ad
cōcluſionē:ad oīa argumēta Gregorij pʒ reſpon
ſio ex hijs q̄ dicta ſunt in q̄rto nōbili. nā nō vide
tur.S.Tho.habuiſſe talē ſenſum in v̄bis ſuis q̄=
lem arguēs imaginatus ē.Sed qꝛ argumēta ei⁹
ſunt directe cōtra verā phiam ⁊ doctrinā Ariſto
telis de pūcto et loco: placuit ad illa reſpōdere.
¶Ad pmū ergo dr ꝙ ſi magnitudo quā arguēs
ſumit grā exēpli ſit circularis:nullū punctū habʒ
actu:ſʒ hʒ multa in pō reducibili ad actum. vel p
diuiſionē realem partiū magnitudinis:vel ſaltē
per ſignationē factam ſenſu vel intellectu.ſi au
tē ſit magnitudo recta:dicimus ꝙ in ea ſunt duo
puncta in actu quibus finit ⁊ terminat. Et cum
vlterius querit arguēs ſi preter pūcta eſt aliqua
entitas in magnitudine:dicimus ꝙ ſic.et cum ex
hoc infert.ergo in illa entitate non ſunt puncta:
negat cōſequētia.nō eni cōſequens recte ſequi=
tur ex antecedente.ſed bñ ſequitur ꝙ preter illa
puncta nō ſunt in tali entitate alia puncta i actu
vnde dicimus ꝙ in magnitudie recta de qua ar=
guēs videtur loqui: ſunt duo puncta in actu illā
terminantia q̄ nō ſunt ipa magnitudo nec ptes
ipam integrantes: ſed ſunt in ipſa.et preter illa
nō ſunt in ipa magnitudine alia puncta in actu.
et ſic ceſſat pceſſus arguētis. Ad cōfirmationeʒ
dicimus ꝙ illo caſu poſito: nulla entitas q̄ prius
fuit magnitudinis.a.remanet.qꝛ licet magnitu=
do recta nō componatur ex pūctis: terminatur
tamē ad puncta ⁊ ſine huiuſcemodi terminis in
trinſecis:remanere nō poteſt in actu.nam cū nō
ſit dabilis magnitudo aliqua infinita:nulla ma=
gnitudo dari pōt in actu q̄n ſit pūctis termiata
et finita.vnde et puncta ſunt de intrinſeca rōne
magnitudinis finite et ponūtur i eius diffinitio=
ne. ¶Ad.2^m dr primo ꝙ caſus poſitus eſt nō ſo
lum impoſſibilis:ſed etiā incompoſſibilis. impli
cat eni cōtradictoria eſſe vera qđ diuine omni=
potentie nō ſubiacet.cum eni de ratione quiddi
tatiua puncti ſit ꝙ ſit terminus magnitudinis:i=
compoſſibile eſt ꝙ ſint pūcta ſine magnitudine.
nā ſic punctus eſſet terminus ⁊ nō eſſet termin⁹
eſſet enim terminus ex ſua rōne formali et non
eſſet terminus non exñte magnitudine cuius eſt
per ſe terminus. Dr ſcdo ꝙ etiam caſu poſito ad
miſſo: argumētum nichil cōtra nos cōcludit.nā
capimus ſcdm membrū diuiſiōis ⁊ cōcedim⁹ pri
mā cōſequentiam.ſ.ꝙ illas ptes.b.prius occupa
bant aliquę ptes.a.q̄ neqȝ erāt puncta neqȝ iclu
debāt puncta tanq̄ partes integrales: ſʒ iclude
bant pūcta tanq̄ terminos. et ita ſcda ꝯña ſicut
iacet ē neganda.ſed bñ ſequit ꝙ prius erant ma
gnitudines ſine pūctis ipas integrātibus:ſʒ non
ſine pūctis ipas termināntibus. ⁊ ſic nō ſequit ꝙ
plura pūcta ſint in magnitudine.b.q̄ erāt in ma
gnitudine.a.nā vtrobiqȝ erāt duo pūcta. ¶Ad
3^m dr ꝙ aſſumptū ē falſum.nā ⁊ rō cogit ⁊ aucto
ritas pbat punctū eē.lʒ ppter ſui indiuiſibilita=
tē punctus nō cadat ſub experiētia. et ad ei⁹ p=
bationē de auctoritate:dicimus ꝙ aſſumit falſuʒ
cū ſint expreſſe auctoritates phi ⁊ ſui cōmenta=
toris in pdicamentis ⁊ in. 3° ⁊.11° metha.et i. 4°
et. 5° et. 6° phy. expreſſe eni dicit in. 11° metha.
puncta eſſe termios linearū ⁊ ſupficies corporū
Nec valet pbatio ꝙ rō nō cogat. dicim⁹ eni ꝙ
rō cogit pūcta eſſe ppt finitationē ⁊ terminatio
nē linee recte. qm̄ a pūcto linea hʒ certam mēſu
ram et ptenſionē ⁊ terminū ac vltimū ſue q̄tita
tis.ita ꝙ ſi punctus nō eſſet:magnitudo linee il=
la nō haberet: neqȝ maior linea a minori eēt di=
ſtincta.nō tñ ita intelligēdo ꝙ ſublato pūcto a li
nea ſeu deſtructo: eo ipo magnitudo q̄ cū pūcto
erat finita:fiat ptenſiōis infinite vt arguēs deſi=
pit.nā deſtructis pūctis: linea q̄ punctis finita ⁊
terminata erat:manere nō poſſet vt ſupra dictū
eſt. Vnde rñſio ibi data bona ē quātū ad hoc ꝙ
impoſſibile ē punctū deſtrui:magnitudine rema
nente. q̄uis rō ad hoc pbandū quam arguēs in
ducit nō multū valeat.ſed rō efficax eſt q̄ poſita
fuit in rñſiōe precedenti. ¶Probatiōes ēt q̄bus
arguens nitit probare ꝙ magnitudo linee non
habeat continuitatem a puncto:parum valent
Nō prima.qm̄ pcedit ex falſa imaginatione ar=
guentis.imaginatur eni ꝙ continuitas magnitu
dinis conſiſtat in coniunctione vel adunatione
vnius ptis magnitudinis cū alia vel pūcti cū li=

nea pciſe qꝺ falſum eſt. nõ em̃ ph̃s diffiniẽs cõti=
nuũ: dicit eſſe illud cuius ptes adinuicẽ copulan
tur. i. vna cũ alia. ſꝫ cuius ptes ad aliquẽ vnũ ter
minũ copulant̃. ſicut ptes linee ad punctũ ⁊ par
tes ſupficiei ad lineã ⁊ ptes corporis ad ſuperfi=
ciem vt pꝫ expreſſe in p̃dicamẽtis. vñ cum omis
linea ſit quid cõtinuũ: opꝫ ꝙ eius ptes ad pũctũ
copulent̃ ⁊ continuẽt̃. et iõ nõ ſufficeret ad cõti=
nuitatẽ linee ꝙ vna pars eiꝰ alteri copularetur
niſi vtraqꝫ ad aliquẽ vnũ terminũ copularetur.
dicit em̃ ph̃s. 5° phy. dico aũt eſſe cõtinuũ: cum
idẽ fiat ⁊ vnus vtriuſqꝫ terminus eoꝝ q̃ tangun
tur. Hoc aũt nõ eſt ſic intelligendũ quaſi in ea p=
te in qua ſe tangũt: fiat eorũ vnꝰ et idẽ terminꝰ
vt arguens falſe imaginat̃. nã vbi due linee adu
nant̃: nõ fit eaꝝ aliq̃s terminus neqꝫ vnꝰ neqꝫ di
uerſus: ſꝫ fit linee cõtinuitas. termini aũt duarũ
linearũ pmo diſtinctarũ q̃ cõiungunt̃ ⁊ fiũt vnũ
continuũ: in ipo linearũ cõtactu deſinũt eẽ et fit
vnꝰ linee cõtinuitas ꝓut ph̃s dicit. 3° metha. ſu
per quo attendẽda ſunt que. S. Tho. dicit ibi in
cõmento. lec. 13. Et p iſta pꝫ rñſio ad. 2^{am} ⁊. 3^{am}
que ꝓcedunt ex eadem falſa imaginatiõe ꝙ ſcꝫ
due magnitudines ⁊ due aque qñ cõtinuant̃: cõ
tinuant̃ mediante pũcto intermedio vtrãqꝫ cõ
iũgente quaſi ad modũ claui qꝺ eſt puerile. nul=
lũ eni in continuo eſt dare punctũ in actu preter
extrema q̃bus terminat̃. ¶ Ad. 4^{m} negat̃ ꝯña.
et ad eiꝰ ꝓbationem negat̃ iterũ. 2ª ꝯña. Cõce=
dimus nãqꝫ ꝙ punctũ mouet̃ in magnitudine ip
ſa mota. negamꝰ tñ ꝙ dũ mouet̃ in magnitudie
cõtinue ſit in ſitu ſibi eq̃li ſicut cetera mota: et ꝙ
per eq̃le ſp tranſiẽs: mẽſuret magnitudinem. iſta
eni non cõueniũt niſi illis q̃ per ſe mouent̃. pun=
ctus aũt in magnitudine nõ mouet̃ niſi p accñs.
vñ bona eſt rñſio ibi data et ẽ phi ⁊ ſui cõmenta=
toris in. 6° li° phy. Neqꝫ valet eiꝰ improbatio.
nã falſum ẽ ꝙ eque verificet̃ qꝺ aſſumit̃ in proba
tiõe de eo qꝺ mouet̃ p accñs: ſicut ꝺ eo qꝺ moue
tur p ſe. Nec valet ꝓbatio eius pma. qꝛ peccat
per fallaciã petitiõis pncipij. nã qꝺ aſſumit in ꝓ
bationẽ: eſt qꝺ ipe petit ⁊ nos negamꝰ. Ad. 2^{am}
ꝓbationẽ dicimus ꝙ ꝓcedit ex eodẽ falſo ſuppo=
ſito. ſ. ꝙ magnitudo menſuret̃ per idiuiſibile mo
tum p accñs. nõ em̃ magnitudo aut ſpatiũ mẽſu
rat̃ niſi p mobile qꝺ mouet̃ per ſe. nã huiuſcemo
di mobile eſt qꝺ ꝓprie et p ſe acq̃rit ſitum. mobi
le aũt p accñs: nõ ſibi acq̃rit ſitũ aut locũ: ſed per
accñs aſſignat̃ ei ſitus ⁊ locus eius qꝺ per ſe mo
uet̃. ſicut ei per accñs mouet̃ motu alteriꝰ i quo
eſt: ita et p accñs eſt i ſitu et loco eiꝰ. ac p hoc nec
ſibi ꝓportionat̃ magnitudo ſupra quã fit motꝰ

neqꝫ illã mẽſurat. ¶ Ad. 2^{am} iprobatiõem rñſio
nis dr̃ ꝙ falſum ſupponit. ſ. ꝙ ptes magnitudinis
moueant̃ p accñs mota magnitudine. ptes nãqꝫ
integrales in toto lꝫ moueant̃ p aliꝺ qꝛ rõne to=
tiꝰ: nõ tñ mouent̃ p accñs queadmodũ q̃litates
et alia accidẽtia q̃ nõ ſunt quãta niſi p accñs. vñ
et ea q̃ mouẽtur ſm partẽ: per ſe mouent̃. iuxta
doctrinã phi. 5° ⁊. 7° phy. ſꝫ ꝙ per ſe opponit̃ ad
per accñs. q̃uis nõ ſm ꝙ opponit̃ ad per ſe pmo
¶ Ad. 5^{m} pricipale negat̃ ꝯña. Et ad eiꝰ ꝓbatio
nẽ dr̃ falſum eẽ ꝙ in caſu poſito ſit dare pmũ acq̃
ſitum in magnitudine ante qꝺ nõ ſit priꝰ nõ ſolũ
acq̃ſitum p motũ: ſꝫ nec ſimplr̃ acquiſitũ. Vñ ar=
guẽs in iſto ꝓceſſu nõ multũ cõmẽdabilis redit̃
ꝓbans falſum p falſum. decipit̃ ſiquidẽ ſua ima=
ginatiõe qua ſemel cõcepit ꝙ pũctis et lineis ac
ſupficiebꝰ cõueniat p ſe moueri ⁊ in loco eẽ quẽ=
admodũ ⁊ corpibus. qꝺ falſum eſt ⁊ ꝯ cõem do=
ctrinã phyloſophorũ. ¶ Ad. 6^{m} dr̃ ꝙ arguẽs fal
ſe allegat phꝫ. nõ em̃ ibi dicit ꝙ poloꝝ vt accipiũ
tur ſic extrema ⁊ pũcta: nulla ſit eẽntia: ſꝫ ꝙ nul=
la eſt eoꝝ ſb̃a. i. ꝙ nõ ſunt ſub̃a. ex quo arguit cõ=
tra opinãtes polos eẽ quedam idiuiſibilia celos
mouẽtia: ꝙ nullam poſſunt habere virtutẽ mo=
uendi. nã habẽs virtutẽ mouendi: nõ niſi ſb̃a eſt.
¶ Ad. 7^{m} dr̃ ꝙ arguens male intellexit v̾ba Au
guſtini. nõ em̃ mens Auguſtini eſt ꝙ linea nõ ſit
aliquid in rerũ natura: cum inmediate ante illa
verba dicat. quodcunqꝫ fuerit corpus: his omni
bus nõ carebit ſcꝫ longitudine latitudine ⁊ pro=
funditate: q̃ tria dixerat eſſe intelligẽda etiam i
aranee filo. et in capitulis ſequẽtibus docet diſci
pulũ ſuũ: figuras conſtituere ex lineis. ẽ ergo ſen
ſus verus in allegatis verbis Augu. ꝙ ſola lõgi=
tudo ſine latitudine et ꝓfunditate non eſt quid
corporeũ. nam ſine iſtis nõ inuenitur in corpore
ſed ſolo animo intelligi põt. ¶ Ad. 8^{m} quod eſt
Durandi dicimus ꝙ punctus non eſt pars quãti
tatiua linee nec ꝓprie eſt pars eius eẽntialis cũ
linea ſit forma ſimplicis eſſentie: ſed eſt teriꝰ in
triſecꝰ ⁊ itriſece terians lineã finitã. Nõ ei oẽ qꝺ
eſt itrinſecũ rei: ẽ eẽntia vel ps eſſentie eiꝰ. ſic pꝫ
de quãtitate reſpectu ſub̃e: et de q̃litate ⁊ reliq̃s
accidẽtibꝰ intrinſecis. in quo arguens videt̃ de=
ceptꝰ fuiſſe. Vñ cõcedimꝰ ꝙ pũctꝰ ſit quodãmõ
forma linee illo. ſ. mõ quo oẽ terians ⁊ diſiniens
aliq̃d dr̃ forma eiꝰ. pũctꝰ nãqꝫ in diffinitiõe linee
recte ponit̃ tãq̃ aliq̃d ipius cõpletiuũ ⁊ deteria
tiuũ. vñ ceſſat totꝰ ꝓceſſus argumẽtatiõis fũda
tus ſup falſo ſuppoſito. ſ. ꝙ pũctꝰ ſit aliq̃d extriſe
cũ linee. Et qꝺ dictũ ẽ ꝺ pũcto: itelligi dꝫ ꝺ linea
reſpectu ſupficiei et ꝺ ſupficie reſpectu corpis. qꝺ

ãt arguẽs dicit pũctũ eẽ pure ꝓuatiuũ nichil poſi tiuũ importãs: fictitiũ eſt ⁊ cõtra doctrinã phi in locis ſupra allegatis et in pluribꝰ alijs. et ꝯ ſentẽ tiã Auguſtini in pleriſqꝫ libris ſuis. vñ et in libro de quantitate aïe docet figuras ꝯſtitui ex lineis vbi ⁊ multa d̕ pũctis et ſupficiebꝰ tanq̃ꝫ d̕ formis poſitiuis determinat. ¶ Ad argumẽta ꝯ tertiaꝫ ꝯcluſionẽ. Ad pͥmũ patet reſpõſio ꝑ ea que dicta ſunt in q̇nto notabili. ¶ Ad. 2^{m} dr̃ ꝙ ſimilitudo nõ valet. Tũ q2 materia et forma ſunt in loco ꝑ accidẽs. nõ ẽ aũt incõueniẽs in vno loco eẽ plu-ra ꝑ accidẽs. angelꝰ aũt eſt ĩ loco ꝑ ſe: q̃uis nõ ſi-cut locatũ in loco, ꝓut in notatis ſupra dictũ eſt. Tũ etiã. q2 materia ⁊ forma nõ ſunt duo ꝑ ſe ſub ſiſtẽtia queadmodũ duo angeli. ꝓpť quã rõnem duo angeli eẽ nõ poſſunt in eodẽ loco vt moto-res: nã opatio debeť ſuppoſito per ſe ſubſiſtẽti. ¶ Ad. 3^{m} reſpõdet. S. T. li. p° ſen. di. 37. ar. 3°. ad. 2^{m}. Et pͣ pte. q. 52. ar. 3° ad. 3^{m}. ꝙ angelus ⁊ anima nõ hñt eundeꝫ modũ eẽndi in corpe. q2 aïa eſt vt forma dans eẽ: angelꝰ aũt nõ eſt in cor pore obſeſſo vt forma ẜ vt motor ꝑ̇ciſe. Et iteꝝ opatiões quaꝝ aïa eſt pͥncipiũ in corpe aïato cũ ſint nãles: ſunt alterꝰ rõnis ab opationibꝰ ãgeli in corpe obſeſſo. et iõ nec ſe impediũt nec ꝯfun-dũt queadmodũ opationes pluriũ angeloꝝ ſi ſi mul eſſent ĩ eodẽ corpe vel loco. ¶ Ad. 4^{m} ⁊. 5^{m} patet reſpõſio ex his q̃ dicta ſunt in quĩto nota-bili. ꝓut. S. T. ꝓbat. 4° li. ſen. di. 44. q. 2. ar. 2° ad. 4^{m}. ¶ Ad argumẽta cõtra. 4^{am} ꝯcluſio-nẽ ad pͥmũ dr̃ ꝙ antecedẽs ẽ falſum. nã corpꝰ xpi nõ eſt ſicut ĩ loco niſi ĩ vno loco vbi quãtitas eiꝰ loco diffiniť et cõmẽſurať. in pluribꝰ aũt ſpecie-bus ſacramẽtalibꝰ aut in pluribꝰ altaribꝰ: corpꝰ xpi nõ eſt localiť nec ſicut in loco cũ nõ ſit ibi ra-tione ꝓprie quãtitatis ſꝫ eſt ibi ſicut ĩ ſacramẽto et per modũ ſubſtãtie cui nõ conuenit ẜm ſe eſſe localiter in loco. ¶ Ad. 2^{m} diciť ꝙ angelũ ſimul eſſe in pluribus locis videť implicare ꝯdictionẽ. q2 angelꝰ ẽ eẽntia ⁊ v̾tute finitꝰ ac ꝑ hoc limita-tꝰ ad vnã opationẽ ẜm vires nature ſue. ponere aũt ipm habere plures opationes ſimul: eſt põe re ipm nõ eſſe eſſentie ⁊ v̾tutis finite qđ eſt ꝯtra dictionẽ implicare. ¶ Ad. 3^{m} diciť ꝙ nõ negatur vnũ angelũ eſſe in diuerſis locis ſimul ꝓpť rõnẽ ab arguẽte aſſignatã: ẜ ꝓpterea q2 nõ põt habe-re plures opationes ſimul. ¶ Ad $argu^{m}$ añ oppo ſitũ reſpõdet. S. T. p° ſen. di. 37. q. 3ͣ arti. p° ad pͥmũ. ꝙ auctoritas Boetij debet itelligi de eẽ in loco ꝓ̇pe ſicut locatũ. ⁊ iſto mõ nõ dicimꝰ ange-los eſſe in loco: ſꝫ ſicut opans in opato vt ex ſup̃ dictis apparet. et in hoc articulus terminatur.

Terũ cir-ca eandeꝫ diſtinctio-nẽ q̃riť vtrũ angelus tpe menſureť. Et ar-guiť ꝙ ſic. q2 oïs res corpea tpe mẽſurať. ẜ angeli ſunt corpei. g̊ ⁊c̃. Probatio me-die. q2 vt phs ꝓbat 6° phycoꝝ nichil moueť niſi corpus. ſed vt Da-maſcenꝰ dicit li. 5°. angelꝰ eſt ſba ſemꝑ mobilis. ergo eſt ſba corpea. ¶ In oppoſitũ arguiť. q2 an geli menſuranť euo. ſꝫ euũ eſt mẽſura diſtincta a tpe. ſicut patet per Boetium dicentẽ. qui tempꝰ ab euo ire iubes. ergo ⁊c̃. ¶ In hac q̃ſtione erũt quattuor articuli vt ſupra.

Quantũ ad pri-mum articuluꝫ ſit pͥma ꝯcluſio. ꝙ om̃es motꝰ corpoꝝ inferiorũ mẽſuranť vno ⁊ eodẽ tpe qđ eſt paſſio pͥmi motꝰ. hãc ꝯcluſionẽ tenet. S. T. pͥma pte. q. 10. ar. 6°. Itẽ. 2° qđlibꝫ q. 3ͣ arti. p°. Et opuſ. 21. de inſtãtibꝰ. ¶ Secun-da ꝯcluſio ẽ. ꝙ in toto tpe cõtinuo eſt idẽ nũc ẜꝫ ſbam ſꝫ plura ẜm eſſe ⁊ rõnem. hãc ꝯcluſioneꝫ te-net. S. T. diffuſius q̃ꝫ alibi opuſ. 20. de tpe. et opuſ. 21. de inſtãtibꝰ. Hoc ipm tãgit li. p° ſen. di. 19. q. 2. arti. 2°. Et pͥma parte. q. 10. arti. 4° ad 2^{m}. ¶ Tertia ꝯcluſio eſt. ꝙ p̃ter tẽpus cõtinuuꝫ quod eſt paſſio primi motus: eſt aliud tempus diſcretum quo menſurãť motus ⁊ opationes an gelorum. hanc ꝯcluſionẽ teneť. S. T. pͥmo ſentẽ. di. 37. q. 4. arti. 3°. Et pͣ pte. q. 53. arti. 3°. Itẽ 2° qđlibet. q. 3ͣ arti. p°. ⁊. 9° qđlibꝫ. q. 5. ar. 4°. et qđlibꝫ. 11°. q. 4. arti. pͥmo. ¶ Quarta ꝯcluſio eſt. ꝙ tẽpus q̃ꝫ^{m} ad ſui materiale eſt ens extra a-nimam: ſꝫ q̃ꝫ^{m} ad ſuuꝫ formale prout. ſ. eſt nume rus motus: habet complementũ per actum ani me. hanc ꝯcluſionem tenet. S. T. in cõmento ſu per. 4° libro phycorum lectione vltima. Et in ſupradicto opuſ. de inſtantibus. Item primo li-bro ſententiarum diſtinctione. 19ͣ. q. 5ͣ articulo primo. ¶ Quinta concluſio eſt. ꝙ euum ẜm ꝙ dicitur menſura eſſe angelorum: eſt ẜm ſe totuꝫ ſimul non habens in ſe prius et poſterius licet ei coniungi poſſint. hanc concluſionem tenet. S. Thomas. in predictis opuſculis. Et libro primo ſententiarum diſtinctione. 19ͣ q. 2ͣ ar. primo. ⁊ 2° Et magis diffuſe. 2°. li. ſententiarũ. di. 2ͣ. q. pͣ. ar. p°. Et pͣ pte. q. 10. ar. 5° Et. 10 qđlibꝫ. q. 2

arti.p̄°. ¶Sexta ꝯcluſio ē. ꝙ omniū eviternoꝝ
eſt vnū et idē evū: ſicut et omniū tp̄aliū eſt vnū
et idē tēpus. et illud ē ſubiectiue in ſupremo bo=
noꝝ angeloꝝ. hāc ꝯcluſionem tenet. S. T. li. 2°.
ſen. di. 2. q. p̄ᵃ arti. 2°. Et p̄ma p̄te. q. 10. arti. 6.
Et. 5° quodlibet. q. 4ᵃ articulo primo.

Quātum ad ar=
ticulū ſecūdū ponēde ſūt aduer
ſarioꝝ obiectiōes. Et q̄dē ꝯtra
p̄mā ꝯcluſionē arguit Aureolus
ꝓbando ꝙ tēpus ꝯtinuū habet
ꝓ ſubiecto omnē motū nō ſolū motū celi. ⁊ argu
it p̄mo ſic. Indiuidua eiuſdem rōnis habēt ꝓpri
as paſſiones eiuſdē rōnis. hoc ꝓbatur. q2 ꝓpria
paſſio cōſequit̄ ſpēm nō indiuiduū ſc̄m rōnem ꝓ
priam. igit̄ q̄ ſunt infra vnā ſpēm aſpiciūt eādem
paſſionē. ſ3 omnes mot⁹ circulares ſunt eiuſde3
ſpeciei ſaltē in hoc ꝙ eſt eſſe ſucceſſiuū ⁊ act⁹ ad=
mixtus potētie. ſed in motu p̄mi mobilis quia ē
ens ſuceſſiuū et actus admixtus potētie fundat̄
prius et poſterius. igitur conſimiliter prius ⁊ po
ſterius fundabuntur in omni alio motu circula=
ri inquantu3 quilibet eſt eiuſde3 rōnis in hoc ꝙ
eſt eſſe ſucceſſiuum ⁊ eſſe actū admixtū potentie
ſed p̄us ⁊ poſterius abſolute cōſiderata in motu
ſunt tēpus ip̄m. igit̄ ⁊c. Dicetur forte negando
minorē. nā motus p̄mi mobilis nō eſt eiuſdē rō=
nis cum alijs motib⁹. eſt enī motus cōtinuus et=
nus regularis velociſſimus qd̄ nō ꝯuenit alicui
aliorum motuū ⁊ ideo nō oportet ꝙ habeāt eā=
dem paſſionē. ſ3 hoc nō valet. nā tempus nō eſt
paſſio illius motus p̄mi inq̄3ᵐ annectit̄ ei regula
ritas eternitas vniformitas: ſ3 inq̄3ᵐ habet pri⁹
⁊ poſterius abſolute accepta. cū igitur iſta ita be
ne inſint alijs motibus ſicut p̄mo: ſequit̄ ꝙ eadē
paſſio inerit in eis. ¶2°. Illud nō aſpicit preciſe
motū primi mobilis quo nō exn̄te. ſ. motu primi
mobilis ⁊ exiſtētibus alijs motib⁹ particularib⁹:
ſufficiēter habet̄ vnde oriat̄ tēpus. hec ꝓpoſitio
nota eſt. q2 nichil aſpicit aliq̄d vt ꝓprium ſubm
eius et primū: quo non exn̄te adhuc illud habet
vnde ſufficiēter oriat̄. ſed non exiſtēte motu p̄mi
mobilis: adhuc pōt anima apprehendere tēpus
in aliquo alio motu particulari puta in motu ro=
te figuli. ¶3°. Q2 bellum Ioſue agebat̄ in tem
pore: ⁊ tamē tūc non erat motus primi mobilis.
¶4°. Quia anima apprehendens ſe in eſſe trāſ
ſumpto apprehendit tempus. igitur tempus fun
datur ſuper omnem motū. qui enim capit motū
capit partes ſucceſſiuas capiendo partes ſucce
dentes. ſed prius ⁊ poſterius in motu ſunt ip=
ſum tempus. ¶5°. Quia tempus non eſt ali=
ud formaliter q̄3 ſucceſſio motus. ſed in quolib3
motu eſt formaliter talis ſucceſſio. igit̄ in quoli=
bet motu eſt formaliter tempus. Maior proba
tur. q2 ſc̄m Ariſto. in predicamentis. nō eſt niſi
duplex quantitas in genere. ſ. permanens ⁊ ſuc=
ceſſiua. et p̄mā diuidit in lineam ſup̄ficiē et corp⁹
ſecunda eſt ip̄m tēpus. ergo ſicut ſe habet quāti=
tas p̄maſiua ad ſuū quātū: ſic ſe habet quātitas
ſucceſſiua ad ſuū quātum. vbiq3 enī cōparat̄ for=
ma ad ſuū effectū formalē. ſ3 quātitas p̄manſiua
nō eſt niſi dimēſio ⁊ partibilitas quāti p̄manſiui:
ſicut corporeitas nō eſt aliud q̄3 dimēſio formal̄
et partibilitas corporis. et ſic de linea ⁊ ſup̄ficie.
igitur ſic ſe habebit tēpus ad eſſe ſucceſſiuum: ꝙ
erit formaliter ſucceſſio cuiuſlibet quāti ſucceſſi=
ui. vt ſic omne qd̄ ſuccedit formalit̄ ſuccedat per
ipſum tēpus. ¶6°. Nam in omni motu eſt pri⁹
et poſterius. ſ3 tēpus nō eſt aliud q̄3 pri⁹ et poſte
rius cōtinuitate addita. igit̄ tēpus ē ſubiectiue ī
omni motu. Minor ꝓbat̄. q2 tēpus nō eſt aliud
q̄3 preteritū vel futurū vel p̄ſens. ſed hec nō ſunt
formalit̄ niſi p̄us ⁊ poſterius. vn̄ p̄teritio nō ē alid̄
q̄3 prioritas reſpectu p̄ſentialitatis et futuritio=
nis. Ubi cōſiderandū eſt ꝙ cū dicit̄ tēp⁹ eſt pre=
teritū p̄ſens ⁊ futurū: hic li preteritū p̄ſens ⁊ fu=
turū poſſunt accipi formalit̄ pro ipſa preteritio=
ne et futuritione: vel ꝓ ipſo ſubſtracto. ſ. qd̄ p̄te=
rijt qd̄ futurū eſt qd̄ eſt ſubm preteritionis: vl̄ co
pulate pro ſubſtracto ⁊ illa preteritione. tēpus
autem nō eſt preteritum ⁊ futurum ſc̄d̄o modo
nec tertio modo ſ3 tātū p̄mo. ¶7°. Capio ſucce
dens ſiue p̄us ⁊ poſt: ⁊ reſoluo ip̄m ſuccedēs ī ip
ſam ſucceſſionē q̄ non eſt aliud q̄3 prioritas et ip
ſum qd̄ ſuccedit qd̄ eſt ſubiectū ipſius ſucceſſiōis.
ſimiliter reſoluo prius ⁊ poſt in id qd̄ eſt prius et
poſt ⁊ in ipſam p̄oritatem. ſicut reſoluo albū in il
lud qd̄ eſt albū ⁊ in albedinem. tūc ꝓbat̄ ꝙ tem
pus nō eſt aliud q̄3 ipſa ſucceſſio eius qd̄ ſuccedit
ſiue prioritas ⁊ poſterioritas eoru3 q̄ ſunt p̄us ⁊
poſt. ⁊ hoc ſic. Aut tēpus eſt ipſa ſucceſſio mot⁹
aut eſt vna ſucceſſio alia qua mot⁹ ſuccedit ⁊ a=
lia qua tēpus ſuccedit. nō aūt pōt dari ſecūdus
mod⁹. ergo neceſſario oportet dare ꝙ tēpus ſit
ſucceſſio q̄ motus dicit̄ formalit̄ ſuccedere. et ſic
erit ī oī motu ſucceſſiuo formalit̄. Minor ꝓbat̄.
qm̄ ſicut ē īpoſſibile ī quāto p̄maſiuo eē duas quā
titates p̄maſiuas: ſic ī q̄nto ſucceſſiuo īpoſſibile ē
eē duas q̄ntitates ſucceſſiuas vl̄ duas ſucceſſiōeſ
igr̄ īpoſſibile ē ꝙ ī motu ſit vna ſucceſſio q̄ ē tp̄s: ⁊
alia q̄ mot⁹ dr̄ formal̄r ſuccedere ītriſece. ꝑ ſuc=
ceſſio q̄ mot⁹ q̄l3 ſuccedit formal̄r erit ip̄3 tēpus.

Cõfirmatur. qꝛ ſi motus haberet ꝓpꝛiã ſucceſ=
ſionem intriſecã aliã a ſucceſſione q̄ eſt foꝛmalit̃
tẽpus: tũc opoꝛteret ꝙ eſſent due quãtitates foꝛ
maliter ſucceſſiue. quo cõceſſo ſequit̃ ꝙ phs fuit
valde inſufficiẽs in nõ ponẽdo niſi vnã quantita
tem ſucceſſiuã. mot⁹. n. ſm eum. 5° metha͛. eſt ſo
lũmodo quãtũ ꝑ accidẽs. ¶ 8°. Quaten⁹ negat
qui tempus ſit quãtitas ſucceſſiua. tũc ſic. aut tẽ=
pus eſt illa ſucceſſio ĩ abſtracto: aut ẽ aliq̃d ꝯcre=
tum ex partib⁹ ſuccedẽtib⁹ ⁊ ſucceſſiõe ita ꝙ ha=
beat partes intriſece ſuccedẽtes ſicut mot⁹. non
põt dari ſecund⁹ mod⁹. quia tũc tẽpus eſſʒ quã=
titas ꝑ accidens. ergo opoꝛtet neceſſario dicere
ꝙ tẽp⁹ ſit illa ſucceſſio in abſtracto. et ex hoc cuʒ
omne qđ eſt tale in cõcreto: ſit tale foꝛmale ꝑ id
qđ eſt tale in abſtracto: ſicut omne qđ eſt album
eſt albedine album: ſequit̃ ꝙ omne ſucceſſiuũ ſit
foꝛmalit̃ ſucceſſiuũ ĩpo tẽpoꝛe. et ſic cũ om̃is mo
tus ſit ſucceſſiuus: in quolibet motu erit tẽp⁹ foꝛ
maliter ſicut albedo in albo ita ſucceſſio in ſucceſ
ſiuo. ¶ 9°. Qꝛ dicit Auguſtinus. 11° cõfeſſionuʒ
ca°. 10. ꝙ tẽpus nichil aliud ẽ ꝙ̃ ſucceſſione diſtẽ
ſio. dicit autẽ diſtẽſionẽ nichil aliud ꝙ̃ ſucceſſio.
nõ enim dicit extenſionẽ qꝛ illa nõ eſt niſi in ꝑma
nentibus. ſimilit̃ Auicena in ſuo. 2° phy. dicit ꝙ
tẽpus nõ eſt niſi cõtinuitas motus. nõ autẽ ꝑmã
ſiua: ergo ſucceſſiua. ⁊ ſic tempus nõ eſt aliud ꝙ̃
ſucceſſio. Jtẽ phs. 4° phyſicoꝝ ꝓbat ꝙ motus
nõ eſt tẽpus. Tũ quia tẽp⁹ eſt vbiq; nõ aũt mo=
tus. Tũ qꝛ tẽpus nõ multiplicabit̃ ⁊ mot⁹ multi
plicat̃. Tũ qꝛ velox ⁊ tardũ ſunt paſſiones mo=
tus nõ aũt tẽpoꝛis. Deinde ꝓbat aliã concluſio=
nẽ. ſ. ꝙ tẽpus ẽ aliq̃d mot⁹. qꝛ nõ percipim⁹ tem
pus niſi ꝑ motũ. ⁊ poſt ꝯcludit ꝙ tẽpus eſt pꝛi⁹
⁊ poſteri⁹ in motu ⁊ ꝙ illa nõ ſunt mot⁹. ex q̃bus
omnib⁹ patet ꝙ cum in omni motu continuo ſit
foꝛmalit̃ ſucceſſio et cõtinuitas ⁊ ꝑus et poſteri⁹
ꝙ tẽpus eſt foꝛmalit̃ in quolibet motu. ¶ 10 ſic.
Omnis mot⁹ cõtinuus habet partibilitatem et
ſucceſſionẽ. ſʒ ſucceſſio nõ eſt in motu niſi ex tꝑe
nõ autem ex magnitudine licet partibilitatẽ ha
beat a magnitudine. ergo q̃libet motus eſt ſubʒ
tẽpoꝛis. Maioꝛ patet. ſ. ꝙ in omni motu differat
partibilitas a ſucceſſione. nã ſunt duo mot⁹ eq̃=
lis ſucceſſionis q̄ nõ ſunt eq̃lis partibilitatis. vt
patet cũ ſoꝛtes in vna die vadit leucã: ⁊ in eadẽ
die plato nõ vadit niſi mediã: ibi eſt equalis ſuc=
ceſſio. ſ. vni⁹ diei viginti q̃ttuoꝛ hoꝛaꝝ: nõ tamẽ
eadeʒ partibilitas qꝛ vnus mot⁹ eſt minoꝛ alio.
Minoꝛ ꝓbat̃. nã ſm phm. 6° phy. diuiſibilitas
mot⁹ eſt ſm diuiſibilitatẽ magnitudinis. ſucceſ=
ſio vero foꝛmalit̃ ẽ a tꝑe. ¶ 11° arguit Gregoꝛius

de arimino ꝓbãdo ꝙ omne coꝛpus qđ mouetur
regularit̃ et vnifoꝛmit̃ eſt tẽpus. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯcluſio
ꝑma falſa. arguit igit̃ ſic. Omne illud ꝑ qđ poſſu
mus metiri moꝛas motuũ et q̃etũ ac duratiões
eoꝝ. i. cognoſcere ꝙ̃ diu res q̃eſcit vel mouet̃ vel
durat eſt tẽpus. ſʒ omne coꝛp⁹ cõtinue ⁊ regula=
riter motũ eſt huiuſmodi. igit̃ et c̃. Maioꝛ patet
ex his q̄ cõmunit̃ homines loquunt̃ de tꝑe. dici=
mus eñi illũ motũ eſſe diuturnioꝛẽ q̄ maioꝛi tẽ=
poꝛe durauit. ⁊ illud minus diu moueri: qđ mino
ri tꝑe mouet̃. ⁊ illud eque diu: qđ eſt equali tꝑe
motũ. Et ſimilit̃ de duratione reꝝ. nã eam dici=
mus plus durare q̄ lõgioꝛi tẽpoꝛe durauit. ita ꝙ
hec om̃ia nos mẽſuramus tꝑe ⁊ non ꝑ aliq̃d ali=
ud ſicut patet. ⁊ ꝑ ꝯñs omne illud cui iſta cõueni
unt eſt tẽpus. Minoꝛ ꝓbat̃. ſi eñi ſit aliqđ coꝛp⁹
qđ cõtinue et regulariter moueat̃: quilibet hoc
ſciẽs põt ꝑ illud mẽſurare mot⁹ alioꝝ et cognoſ=
cere de alijs quãtũ moueãt̃ ⁊ qđ diuti⁹ mouetur
et quod min⁹. Nã ꝑ iſtũ moduʒ certificamur de
moꝛa motuũ alioꝝ coꝛpoꝝ ꝑ hoꝛologia ⁊ cele=
ſtia coꝛꝑa. ⁊ ita poſſemus ꝑ alia ſi ſciremus ea cõ
tinue ⁊ regulariter moueri. et ad cognoſcenduʒ
pꝛedicta nõ eſt opoꝛtuna aliqua res diſtincta a
mobili ⁊ a ceteris rebus ꝑmanentibus. nam ſi tẽ
pus poneret̃ eſſe talis res: in nullo eſſet vtilis ad
menſurandũ motus ⁊ quietes alioꝝ ſeu duratio
nes. eo ꝙ omnino latẽs ꝓꝛſus ignota eſſet vl̃ ſal
tem minus nota ꝙ̃ opoꝛteat ad cognoſcendum
⁊ habendũ hmõi noticias. per ignota enim nul=
lus valet aliq̃d mẽſurare. ſimiliter motus celi vl̃
hoꝛologij min⁹ notus ꝙ̃ ipſa mobilia. ſ. celũ vel
hoꝛologiũ ad habẽdum hmõi noticias. et ideo
ꝑ ipſa mobilia meli⁹ mẽſuramus motus ⁊ q̃etes
et durationes reꝝ ꝙ̃ ꝑ hmõi mot⁹. et ſic mobile
hẽt rõneʒ tꝑis: nõ aũt mot⁹ nec aliq̄ res ſucceſſi=
ua diſtĩcta a motu ⁊ a ſuis terminis ⁊ a mobili.
Cõfirmat̃. qꝛ huius mentis videt̃ eẽ Auguſtin⁹
12° de ciuitate dei ca° 15. ſ. ꝙ cõiter loquẽdo oẽ
coꝛpus ꝯtinue vnifoꝛmit̃ ⁊ regularit̃ motũ: põt
dici tꝑs. ſ; ꝓꝑe loquẽdo ſola celeſtia coꝛꝑa ſunt
tꝑa. in cui⁹ ſignũ cũ dñs illa inſtituit: dixit ſint il=
lis in ſigna ⁊ in tꝑa et in dies ⁊ in ãnos. ¶ Con=
tra ſcđam ꝯcluſionẽ arguit Aureolus ꝓbando ꝙ
nunc mẽſurãs mobile nõ remaneat ideʒ in toto
tꝑe ⁊c̃. Pꝛimo. qꝛ iſta expoſitio nõ vadit ad mẽ
tẽ Ariſto. qꝛ Ariſto. nõ loquit̃ de nũc extrinſeco:
ſʒ đ nũc qđ hẽt mẽſurare mutata eẽ. qđ pʒ ex illo
qđ attribuit ipi nũc qđ dicit eẽ idẽ. ſ. ꝙ ĩ actu ter=
miat tꝑs ⁊ ĩ põ ꝯtinuat. et ꝯſimil̃r dicit ꝙ nũc ẽ idẽ
in toto tẽpoꝛe: ſicut eſt idem punctus ſuo fluxu
cauſans ipſam lineam. modo certũ eſt ꝙ non eſt

vnus punctꝰ in linea qui maneat idē. ¶2°. Qꝛ fictio videt̃ ꝙ ſit aliqđ nunc mēſurās mobile. in q̊.n. poneret̃ ſubiectiue nunc qđ tu dicis manere ¶3°. Quia extra animā nō eſt vnū mutatū eſſe ſm ſbaꝫ in toto motu: ſed ſemꝑ aliud ⁊ aliud. igitur extra animā nō eſt idem nūc qđ maneat ſed neceſſario raptiꝫ tranſit. ¶4°. Qꝛ cōtradictio eſt dicere ꝙ nūc ſit idē ſm ſbam ⁊ differēs penes prius et poſt. naꝫ ṗus ⁊ poſt ſunt ip̄m nūc. ſi igit̃ variat̃ ṗus ⁊ poſt: neceſſe eſt dicere ꝙ variet̃ ip̄ꝫ nunc ſm ſbam. igit̃ manet idē nūc ſm ſbam ⁊ variat̃ ſm ſbam qđ eſt ꝯtradictio. ¶5°. Nam tunc ſequit̃ ꝙ plura mutata eſſe ſimul ſunt. nā cuilibꝫ mutato eſſe in motu correſpōdet ſuū nūc in tēpore. ſꝫ ſm te manet idē nūc ſm ſbam in toto tēpore extra animā. ergo ⁊ oīa mutata eſſe in motu ſunt in eodē nunc. ex quo ſequit̃ ꝙ plura nunc correſpōdentia. pluribꝰ mutatis eſſe erūt ſimul. qꝛ in vno nūc ſm ſbam. et ex eodē ſequit̃ ꝙ omnes partes motus erūt ſimul. qꝛ toti motui correſpōdet vnicū nūc ſꝫ ſbaꝫ. ¶6° Nā ſi extra aiaꝫ eſt idē inſtās ſm ſubam in toto tp̄e: ſequit̃ ꝙ accidēs migrabit de ſubto in ſubm. migrabit enim de vno mutato eſſe in aliud mutatū eſſe. ꝭ mutatū eē eſt ſubm ipſiꝰ nūc ſicut motꝰ ē ſubꝫ tēporis ¶7°. Sicut ſe hēt mutatū eſſe ad motū: ſic nunc ad tp̄s. ꝭ ſm te idē nunc ſm ſbam manet in toto tp̄e. igit̃ idē mutatum eē manebit in toto motu. ¶8°. Qꝛ idiuiſibile nō pōt cauſare motū ifluendo vt ꝓbat Ariſto. 6° phyſicoꝝ. nō eni idiuiſibile pōt moueri. igit̃ cōſimilit̃ videt̃ ꝙ nūc ſuo fluxu nō cauſet tp̄s cū ei repugnet fluere. ¶9°. Qꝛ de rōne iſtātis eſt ꝙ rapti trāſeat ⁊ non maneat. nō igit̃ idē nūc pōt i toto tp̄e manere. ¶10. Qꝛ tūc totū tp̄s eſſet in eodē nūc. tp̄s eni ſꝫ Ariſto. 4° phyſicoꝝ cauſat̃ ex ip̄o nūc fluēte. ꝯn̄s eſt falſum. Ex iſtis cōcludit Aureolus ꝙ nullū nūc extra animā exn̄s maneat idē in toto motu. ¶11°. Ad idē arguit Scotꝰ ꝙ nūc ſm ſbam vel eſt ipſa ſba mobilis: ⁊ tunc nō eſt niſi cōtēdere de vbis. ſi aūt eſt aliud ab ipſo puta aliqđ indiuiſibile đ genere quātitatis: q̄ro cuiꝰ cōtinui ſit terminus vel cuiꝰ diſcreti pars. qꝛ oīne idiuiſibile qđ eſt ꝑ ſe đ genere quātitatis: vel ē terminꝰ ꝯtinui vel pars diſcreti. ſi ponit̃ pars diſcreti. igit̃ ponit̃ tp̄s diſcretū qđ ph̄s nō ꝯceſſit. ſi ponat̃ terminꝰ ꝯtinui ergo oportet ꝙ ſit aliud ſm ꝙ terminat aliam et aliā partē cōtinui. qꝛ impoſſibile eſt idē idiuiſibile ſm ſbam eē terminū alicuiꝰ quātitatis ⁊ pricipiū eiuſdē. Et ſi dicat̃ ꝙ terminat ꝑ diuerſa eſſe Cōtra. qꝛ iſta eē cū accidāt illi nūc eidē ſm ſbam qꝛ ꝑ te illud manet ideꝫ ſub diuerſis eſſe: ⁊ ꝑ ꝯn̄s iſta accidūt ſibi: ⁊ omne idiuiſibile đ genere quantitatis ꝑ ſe terminat quātitatē vl̕ eſt pars diſcreti: ſequit̃ ꝙ illud nō ſit indiuiſibile ꝑ ſe de genere quātitatis. ¶Itē. Iſta eē q̄ro cuiꝰ generis ſint. ſi ſint idiuiſibilia de genere quātitatis. igit̃ ſufficiūt ad terminādū ꝓpriū cōtinuū abſq̧ illo nūc ſm ſbam quod ē incōueniēs. qꝛ nullū indiuiſibile ꝑ ſe terminat niſi qꝛ eſt terminꝰ alteriꝰ vl̕ alicuius diuiſibilis. ſi aūt ſunt alteriꝰ gen̄ris puta q̄litatis. igit̃ q̄litas erit ꝑ ſe rō terminādi cōtinuum in gen̄re quātitatis. ¶Itē. Quomodo nō mutaret̃ ip̄m nūc ſm ſbam: ſi mutat̃ ſm diuerſa eſſe: ⁊ tūc oporteret eiꝰ ⁊ ſuoꝝ eſſe q̄rere mēſuraꝫ et ſic in ifinitū. ¶Tertio arguit. Qꝛ aut illud nūc idē ſm ſbam eſt in quolibet mobili: aut p̄ciſe in vno. nō in quolibꝫ: qꝛ tūc idē accidēs numero eſſꝫ i diuerſis ſubiectis. nec in vno mobili p̄ciſe ſic pꝫ ex ſe. ¶Cōtra eandē ꝯcluſionē arguit Gregoriꝰ de arimino ꝓbādo ꝙ nec iſtās ſꝫ ſbam nec inſtans ſm eſſe eſt aliq̇d indiuiſibile nō durās ⁊ ṗmo arguit ſic. Si iſtās ſit talis res idiuiſibilis nō durās aut eſt ſubiectiue in ip̄o mobili aut in aliquo accidēte ipſius mobilis. ſi i mobili: cū mobile ꝑdat ip̄m. igit̃ mutat̃ ab ipſo. aut igit̃ diuiſibilit̃ aut indiuiſibilit̃ mutat̃ ab ip̄o. nō diuiſibilit̃. tū qꝛ iſtās ponit̃ indiuiſibile ſꝫ te. tū qꝛ ſequeret̃ ꝙ aliqua pars iſtātis duraret ꝑ tp̄s qđ tu negas. Si dicas ꝙ indiuiſibilit̃. igit̃ ſimul mutat̃ ab inſtāti et mutatū eſt ab eo. aut igit̃ ſimul mutatum ē ab eo et mutat̃ ad ip̄m: aut ṗus mutatur ad ip̄m ⁊ poſtea mutatū eſt ab eo. ſi det̃ ṗmū: igit̃ inſtans ſimul ē genitū et corruptū ⁊ eſt et nō ē. ſi prius ē mutatū ad ip̄m: igit̃ durat ꝑ tēpus. Nec pōt q̇s dicere ꝙ mobile nō mutat̃ ad inſtās nec mutat̃ ab eo. qꝛ nō eſt itelligibile ꝙ mobile priꝰ ſit in potētia ad habēdū aliquā entitatē: ⁊ poſt habeat illaꝫ actu. aut econtra prius eam habeat ⁊ poſtea non habeat et tamē nō mutet̃ ad illam nec mutet̃ ab illa: cū non ſit aliud mutari ſm aliquā entitatē: q̄ꝫ ſm ip̄am aliter ſe habere nunc ⁊ ṗus. Preterea. omne trāſiens ex eē alicuius ad nō eē illius: mutatur ſm illud vt patet. 5° phyſicoꝝ. ¶Confirmatur. Qꝛ eadē facilitate poſſet dici ꝙ in acq̇ſitione rei ꝑmanētis vel deꝑditione: ſubm nō trāſmutat̃. qđ nullus diceret qui vocabulis in ſua ſignificatione vti vellet. Si vero dicat̃ ꝙ eſt ſubiectiue in aliq̊ accidente ipſius mobilis aut ergo in accidente permanente aut in non permanente. ſi detur primum: arguitur ſicut iam argutum eſt ſi in accidente non permanente: aut diuiſibili ſꝫ extenſionem aut diuiſionem partium ſimultanearum: aut indiuiſibili ſm totalem diuiſionem.

ſed neutrum dici poteſt. qꝛ ſi eſſet ī latū lōgū ⁊ ꝓ
fundum qḋ magis a te eēt reputādū incōueniēs
ꝙ̄ ꝙ tempus ſit diuiſibile illo modo vel ſaltem
non minus. iſtud autē tu reputas impoſſibile.ſ.
tēpus eſſe diuiſibile ſm longum ⁊c̃. igitur ⁊ hoc.
¶ Preterea cū ſm te inſtās cōtinuet partē tꝑis
preteritā cum futura ⁊ tēpus nō habeat ꝑtes ſi=
multaneas: ſtabit q̄ſtio ſm quā ſuā partē inſtās
cōtinuet partē tꝑis: ⁊ nō erit potioꝛ ratio ꝓ vna
ꝙ̄ ꝓ alia. Si vero dicat̃ ꝙ eſt in accidēte indiuiſi
bili puta in mutato eſſe indiuiſibili ſm extēſionē:
hoc eſt falſum. qꝛ tunc q̄rendū eſſet de ſubiecto
ipſius mutati eſſe aut eſt aliqḋ indiuiſibile ipſius
mobilis ⁊ patet ꝙ nō. qꝛ nō eſt ratio ꝓpter quā
vnū indiuiſibile mobilis xᵒbi grā celi ſit ſubꝫ mu=
tati eſſe potiꝰ ꝙ̄ aliud. ⁊ ꝑ ꝯn̄s vel eſt in quolibꝫ
indiuiſibili celi ac ꝑ hoc eſt extēſum cū nullū coꝛ=
poꝛale accidēs poſſit eē totū in diuerſis partibꝰ
ſubiecti vel in nullo. aut ſubm mutati eē eſt ipm
celum ⁊ ꝑ ꝯn̄s ē diuiſibile ſicut ⁊ celū ac ꝑ hoc ⁊ i=
ſtās cui ſubijcit̃: ⁊ redit̃ ad illud qḋ putas icōueni
ens.ſ. ꝙ inſtās habeat ꝑtes ſimultaneas ſm ſitū
diſtātes. ¶ 2° ſic. Si inſtās ē hm̄oi res: ſeq̄t̃ ꝙ ī q̊
libet tēpoꝛe plura inſtātia ſm rē ⁊ eſſentiā diſtin
cta ſibi ſuccedāt: nec idē ipm inſtās ſm ſe qḋ fuit
pꝛiꝰ ſit poſt. patet ꝯn̄a. ſ ꝯn̄s ē expꝛeſſe ꝯ̄ ꝺtermi
nationē phī. 4° phyſi. vbi ſoluēs q̄ſtionē ꝺ vnita
te vel pluralitate iſtātiū in tꝑe motā in ꝑ̇ncipio
illiꝰ tractatꝰ ait. Ipm nūc eſt q̇dē ſic idē aut ſic
nō idē. ſm eni ꝙ in alio ⁊ alio alterum ē. hoc.n.
erat eē ipi nūc iquātū aut qḋcūqꝫ ens eſt ipꝫ nūc
idē eſt. Ecce ꝙ nūc ē aliud ⁊ aliud ſm ꝙ ē ī alio
⁊ alio loco ſ inq̄ᵐ ē q̇ddā ens ſm ſe: ſic ē idē ⁊ nō
aliud poſt aliud. Cōfirmat̃. qm̄ vbi mouit pꝛedi
ctā q̄ſtionē: ꝓbauit ꝙ eēt idē inſtās. qꝛ alioq̄n coꝛ
rūperet̃: ⁊ tūc vel qn̄ ē vel in inſtāti ſequēti et c̃.
vt ibi patet. et iſtā rōnē nullibi ſoluit nec alia cā
fuit: niſi ꝙ eiꝰ ꝯcluſionē tanꝙ̄ verā appꝛobauit ⁊
eā demōſtratiue ꝯcludere cognouit. ¶ 3° argu
it gen̄ralr̃ ꝙ nec in tꝑe ſit aliqḋ idiuiſibile qḋ dica
tur nūc: nec ī motu qḋ dicat̃ mutatū eē. ſi eni iq̄t
ſit aliq̄ talis res accipiat̃ aliqḋ mobile qḋ ꝯtinue
mouet̃ tūc arguit̃ ſic. Aut talis res quā ponis in=
ſtans idiuiſibile vl' mutatū eſſe ē ī hoc mobili pu
ta celo pluſꝙ̄ ꝑ iſtās aut nō pluſꝙ̄ ꝑ inſtās ſ neu
trū pōt dari. igit̃. nō.n. pōt dici ꝙ aliq̇d tale ſit ī
mobili pluſꝙ̄ ꝑ iſtās. qꝛ tūc aliqḋ ſingulare mu=
tatū eē vl' inſtās eēt in mobili ꝑ tꝑs. ex q̊ vltra ſe
quit̃ ꝙ cū in illo tꝑe mobile ſic ꝯtinue moueat̃: ⁊
in q̊libet iſtanti illiꝰ tꝑis habeat aliud mutatum
eē ſꝫ tuā imaginationē: ſimul ī eodē mobili erūt
plura mutata eē vl' inſtātia in ipo ſucceſſiue cau

ſata. hoc aūt ē ipoſſibile ſm tuā opinionē. qꝛ q̄ rō
ne vnū mutatū eē manet in mobili cū ſequētibꝰ:
eadē rōne ⁊ qḋlibet mediās iter illa mutata eē. ⁊
ꝑ ꝯn̄s etiā motꝰ om̄is cōpꝛehēſus ab illis muta=
tis eē. alioqui cū in q̊libet motu ſint plura muta=
ta eē: ſi aliq̄ pars motꝰ deſijſſet: nō qḋlibet muta
tū eē remāſiſſet. ⁊ ſic vltra ſeq̄t̃ ꝙ vna pars motꝰ
erit in mobili ſimul cū ſequētibꝰ qḋ repugnat mo
tui ⁊ cuilibet ſucceſſiuo ſꝫ te. Neqꝫ pōt dari ſcḋꝫ
.ſ. ꝙ nullū tale ī diuiſibile ſit in mobili pluſꝙ̄ ꝑ in
ſtās. qꝛ hoc nō ē nāliter poſſibile de aliq̄ re vt pꝫ
ꝑ phm̄. 8° phyſi. in illo ca°. q̄ aūt loci mutatio. v=
bi ait ꝙ incōueniēs videbit̃ ſi factū: mox neceſſe
eſt coꝛrūpi et nullo tꝑe ꝑmanere. vbi vult mani
feſte ꝙ om̄e factū ꝑmanet in eē ꝑ tēpus ⁊ non tm̄
ꝑ iſtās. Et hoc ibidē cōmēto. 63. ꝓbat cōmenta
toꝛ dicēs. om̄e genitū hēt eē in actu ⁊ om̄e exn̄s ī
actu ē in tꝑe ꝺmōſtrato alias natura ageret ocio
ſe. vn̄ voluit expꝛ̄ſſe ibidē ꝙ ipoſſibile ē coꝛruptio
nē alicuiꝰ rei ſeq̄ eiꝰ generationē ſine tꝑe medio.
et ꝑ hoc tanꝙ̄ ꝑ ꝑ̇ncipiū ꝓbāt impoſſibile eē du=
os motꝰ ꝯtrarios ſuccedere ſibi inuicem ſine q̇ete
media. ſ ſi mutatū eē aut iſtās ſit tm̄ ꝑ inſtās: ge
neratio eiꝰ et coꝛpꝰ nō mediabit̃ tꝑe vt pꝫ. Nec
valet ſi dicat̃ ꝙ loquūtur ꝺ rebꝰ ꝑmanētibꝰ nō ꝺ
rebꝰ ſucceſſiuis. qꝛ rō eoꝝ eq̄liter ꝓbat de oībus
ſi aliq̇d ꝓbat. ſimilit̃ eni poſſet aliq̇s dicere ꝙ lo
quunt̃ ꝺ ſubſtātijs nō aūt de accidētibꝰ ⁊ ſic vel
eoꝝ rō valet in oībus vel in nullo valet. ¶ 4°.
ſimilit̃ gen̄ralit̃ arguit. Aut mutatū eē eſt aliq̄ res
intriſeca motꝰ: aut aliq̇d extriſecū neceſſario tm̄
cōcomitās ipm in ſubiecto: aut aliq̇d extriſecum
ꝯtingēter ſe hn̄s ad motū ſic ꝙ aliq̇d poſſit mo=
ueri nō habens aliqḋ mutatū eſſe. Nō pōt dici ꝑ̇
mū. qꝛ aut motus infra eſſentiā ſuam includit ꝑ̄=
ciſe talia mutata eſſe ⁊ nullam aliam omnino en
titatem que non ſit vnum vel plura mutata eſſe
⁊ tunc ſequitur ꝙ motꝰ componitur ex ſolis mu
tatis eſſe quod repꝛobatur. 6° phiſicoꝝ aut in
cludit aliquam entitatem pꝛeter mutata eſſe q̄
nec eſt mutatum eſſe nec integratur ex talibus:
et ſi ſic: opoꝛtet ꝙ ipſa vel nullum mutatum eſſe
includat vel habeat aliquam partē que nec ſit
nec includat mutatum eſſe. quolibet autem tali
dato: ſequitur ꝙ mobile habens ipſā mouetur
et ſit mutatum ſine tali mutato eſſe: ac per hoc
vanum eſt ponere talia. conſequētia patet. quia
per quantūcūqꝫ ſpatium mobile moueatur per
illam partem motꝰ in qua nō clauditur aliquod
mutatum eſſe: certum eſt ꝙ ipſum pꝛius eſt mo=
tum ad medium ſpatij ꝙ̄ ad vltimum eiꝰ ⁊ ſic ē
mutatū ſine tali re ficta. Nec pōt dari ſcḋꝫ. qꝛ cū

in quolibet inſtāti tp̄is mēſurantis motum con-
tinuū ſit verū. a. eē mutatū ad aliq̄d ſpatij: opor
tebit dicere ꝙ eſt q̄dā multitudo mutatoꝝ eē ſi-
bi ſuccedētiū in mobili adeq̄nās in duratione to
tum motū quo mouet̄ mobile in illo tp̄e: ⁊ ſic ea
dem mēſura adeq̄ta mēſurabitur illa multitudo
mutatoꝝ eē cum illo motu. Et patet hec ꝯſequē
tia. qm̄ ſi nō adeq̄ret ip̄m motū: iā aliq̄d eēt ipſiꝰ
motus q̄n nullū eſſet mutatū eſſe ⁊ ſic aliq̄d eēt
mutatū ſine mutato eſſe qđ eſt ꝓpoſitū. ꝯn̄s aūt
eſt falſum. quia cū quodlibet mutatū eſſe mēſu-
ret̄ inſtanti: ſi aliq̄ multitudo p̄ciſe icludēs muta
ta eſſe mēſuraret̄ p̄mo aliq̄ tēpore: illud tēpus eſ
ſet cōpoſitum ex ſolis inſtātibꝰ vt patet. 6° phi-
ſicoꝝ. Tertiū etiā dari nō pōt ꝓpter ea q̄ cōtra
ſecūdū dicta ſunt. et nichilominꝰ ſi daretur: hēt̄
ꝓpoſitū. q̄ꝛ ex quo talia mutata eſſe contingent̄
ſequūtur motū: poſſibile erit aliq̄d moueri ⁊ mu
tatū eſſe illis entitatibꝰ indiuiſibilibus. ⁊ iſte ſūt
p̄ncipales obiectiones ꝯtra illā ſecūdam ꝯcluſio
nem. ¶ Cōtra. 3^am cōcluſionē arguit Scotꝰ im-
probando tēpus diſcretū qđ illa cōcluſio ponit.
Primo. q̄ꝛ vt dicit: ſequit̄ ꝙ quilibet angelꝰ ha-
beat ſuū tēpus diſcretū quia pōt ꝯtinuare cogi-
tationē ſuam cuꝫ die noſtro ⁊ alius angelus pōt
cōtinuare cogitationē ſuā cum dimidio ⁊ tertius
cū hora. ⁊ ita angelus habebit q̄ttuor inſtantia
dū alius angelus habebit vnū ſolū inſtans. imo
ſequit̄ ꝙ in quolibet angelo erūt duo tēpora diſ
creta. quia q̄libet poterit cōtinuare cogitationē
ſuā nō ꝯtinuādo volitionē ſuā. ¶ 2°. Nulla vna
quātitas cōponit̄ ex pluribꝰ omnino diuerſaruꝫ
rationū. q̄ꝛ tunc ſenariꝰ poſſet ꝯponi ex binario
⁊ ternario qđ negat ph̄s. 7° metha^c. dicēs ꝙ ſex
ſunt tm̄ ſemel ſex et nō bis tria. et idē dicit Aui-
cena. 3° ſue metha^c. ſꝫ duꝫ fuerit dies nr̄a: poſſet
angelus intelligere q̄cunq̄ꝫ intelligibilia nāliter
diſtincte puta lapidē lignū ferrū aquā ⁊ quodcū
q̄ꝫ aliud poſt qđcūq̄ꝫ aliud. ergo tēpus ſuū com-
ponit̄ ex inſtantibꝰ diuerſarū rōnum correſpon
dentibus intellectionibꝰ diuerſaꝝ ſpecieꝝ in eo
dem āgelo vel intellectibꝰ diuerſoꝝ angelorum
qui ſunt diuerſaꝝ ſpecieꝝ. poſſet etiam cogitare
iſta vel nō intelligere ſed alia plura vl̄ tot aliaꝝ
ſpecieꝝ. poſſet etiā ꝑ ꝯn̄s tēpus ſuū correſpōdēs
iſti diei eſſe cōpoſitum ex omnibꝰ illis partibꝰ vl̄
alijs in natura determinata ꝓportione ſe habē-
tibus ad iſtud. igit̄ ⁊c̄. ¶ 3°. Q̄ꝛ iſta poſitio pōit
vnū nūc illius tēporis coexiſtere multis nūc nr̄i
tēporis. qđ videt̄ eſſe fuga et poni ꝓpter hoc ne
cōcedat̄ tp̄s nr̄m eſſe diſcretū. q̄ꝛ ſi inſtātia illius
tp̄is p̄ciſe coexiſterēt inſtātibus nr̄i tp̄is: tūc ſeq-
tur ꝙ ſicut illud tēpus eſt diſcretū: ita ⁊ tēpꝰ no-
ſtrum eēt diſcretū. et hoc fugiendo: videt̄ poni
iſtud ſine rōne qđ oporteat vnū inſtans illiꝰ tē-
poris coexiſtere multis partibꝰ tēporis nr̄i. Q̄đ
aūt hoc nō ſit neceſſariū ꝓbat̄. q̄ꝛ quecūq̄ꝫ intel
ligibilia poſſum ego intelligere in vno tp̄e: plura
vel pauciora pōt angelus intelligere eodē tēpo
re diſtincte. q̄ꝛ in itellectu creato qui nō pōt itel-
ligere oīa ſimul: videt̄ eſſe ꝑfectionis poſſe mul-
ta intelligere ſine aliq̄ mora: nā hoc magis ineſt
ingenioſioribus. ſꝫ intellectꝰ humanꝰ pōt habe-
re intellectionē aliquā in vno inſtāti ⁊ poſt ſtati
habere aliā ⁊ ſic multas in aliquo tp̄e dato. ergo
nō eſt neceſſariū intellectū angeli ſi intelligat. a.
cū aliquo inſtāti nr̄o ſiſtere in intellectu ipſius. a.
ꝑ aliqđ tēpus ⁊ ꝑ inſtās illiꝰ tp̄is in quoꝝ aliquo
pōt intellectꝰ meꝰ habere aliquā intellectioneꝫ
Si enī dicat̄ ꝙ intellectꝰ meꝰ poſt inſtās nō pōt
īmediate intelligere aliud: ſꝫ oportet ꝙ maneat
ꝑ tēpus in illa cogitatione alioqui nō eſſet dare
p̄mum inſtās ſequētis intellectionis. ſi enim po-
neret̄ intellectionē aliquaꝫ indifferent̄ mēſurari
tēpore ⁊ inſtāti: nō ꝯcluderet argumētū. tunc. n.
ſicut nō eſt mediū inter inſtās ⁊ tēpꝰ: ita nec int̄
illam intellectionē meā q̄ eſt in tp̄e: ⁊ illā q̄ eſt in
inſtāti īmediate habito vel precedēti. ⁊ tūc ſcđe
intellectionis nō eſſet dare p̄mum. ſi aūt intelle-
ctio angeli mēſuret̄ euo: tūc etiā pōt aliq̄ eſſe cuꝫ
vno inſtanti: et alia cū tēpore habito. ⁊ illa ſecū
da habet mēſurā īdiuiſibilē ſicut p̄ma habet. ſed
tamē nichil temporis nr̄i coexiſtit illi ſecūde. et
hoc modo eſt de itellectionibꝰ angeli. q̄ꝛ ſi aliq̄s
intelligit cū tp̄e nr̄o: nō oportet illā intellectio-
nē manere ꝑ tp̄s habitū. ſ ſi ſtatim habet aliā in
tellectionē: illa coexiſteret tp̄e habito inſtāti cuꝫ
quo fuit p̄or intellectio: ⁊ tūc nichil tp̄is nr̄i erit
p̄mū coexiſtēs illi ſcđe intellectioni. ¶ 4°. Q̄ꝛ il
la poſitio deberet dicere ꝯſiter ꝙ intellectiones
noſtre menſurent̄ tēpore diſcreto. q̄ꝛ intellectio
nes nr̄e vident̄ eſſe tote ſimul ſm̄ ph̄m. 10. ethi-
corum cū ſint ꝑfecte et tranſeuntes et quodam
ordine ſe habētes. Et ſi dicat̄ ꝙ habeāt cōnexio-
nem quia intelligimꝰ diſcurrendo: angelus autē
non ſic. Cōtra. hoc non facit per ſe continuatio-
nem intellectionis cum intellectione. non enim
magis ſucceſſiue acquiritur cognitio vel intelle-
ctio concluſionis ex hoc ꝙ pars acquiritur poſt
partem et cognitio concluſionis per cognitio-
nem principij: q̄ꝫ ſi illa cognitio concluſionis pre
ciſe haberetur poſt cognitionem principij et ſine
ea. Similiter poſſumus habere intellectiones
diſtinctas ſuccedentes abſq̄ꝫ diſcurſu. et ſi ille

ſunt tote ſimul. igitur ille erunt non continuate et in tempoꝛe diſcreto. quod eſt ꝯ phm in ꝺ memoꝛia ⁊ reminiſcentia vbi dicit ꝙ nos intelligimus cum continuo ⁊ tempoꝛe. ℭ 5°. Quia nulla pluralitas ponenda eſt ſine neceſſitate. ſʒ nulla neceſſitas eſt ponẽdi tẽpus diſcretũ ad mẽſurandũ motũ angeli. nã q̃cq̃d ſaluat̃ ꝑ illud tẽpꝰ diſcretũ: ſaluat̃ etiã ꝑ tẽpꝰ cõtinuũ in cõmuni. ſic̃ eni oportet te dicere ꝙ ſi ꝑtrãſeat inſtãs: nõ põt imediate hr̃e aliũ trãſitũ inſtãtaneũ: ita põt poni ſi trãſeat inſtãtanee in iſtãti tp̃is cõmunis. ita ꝙ licet imediate poſſit hr̃e poſt illud inſtãs motũ cõtinuũ in tp̃e habito: nõ tamẽ põt hr̃e trãſitũ inſtãtaneũ imediatũ. Nõ eſt igit̃ incõueniẽs ponere angelũ inquãtũ participat cõditionem coꝛꝑalẽ. i. q̃ põt aliq̃ modo eſſe eiuſdẽ rõnis in illo et in coꝛꝑe: ꝙ etiã participet mẽſurã coꝛpis aliquo modo. inq̃ʒm aũt mouet̃ local'r participat vbi qꝺ eſt paſſio coꝛꝑalis vel aliquo modo eiuſdem rõnis in ip̃o ⁊ in coꝛꝑe. igit̃ põt mẽſurari mẽſura p̄mi coꝛpis moti. ℭ 6° arguit Aureolus. nõ puto inq̃t ꝙ ſit neceſſariũ ponere tẽpus diſcretũ nõ ꝯtinuũ ꝓpter diſcõtinuationẽ oꝑationũ ãgeli. nã bene poſſibile eſt dare tp̃s cõtinuũ qꝺ menſuret interrupta ſicut motꝰ interruptus fabe mẽſurat̃ tp̃e ꝯtinuo. ita ꝙ inter nũc qꝺ deſinit vnus ⁊ nũc quo incipit alius: ſit tp̃s mediũ cõtinuum. et ſic in ꝓpoſito dicẽduʒ eſſʒ ꝙ oĩes oꝑationes angeli mẽſurant̃ tp̃e ꝯtinuo ſic ꝙ licet q̃libʒ oꝑatio angeli nõ habeat eſſe niſi ꝑ inſtãs: tñ int̃ iſtãs quo ꝺſinit vna oꝑatio ⁊ alia incipit: eſt dare tp̃s mediũ ꝯtinuũ. ℭ 2° loco ꝯ eandẽ ꝯcluſionẽ q̃ ad q̃ddã dictũ in ea arguit Aureolꝰ ꝓbando ꝙ nõ ſit poſſibile duo tp̃a ꝯtinua ſimul eẽ cuius oppoſitum dr̃ in ꝓbatione ꝯcluſionis. ⁊ arguit p̄mo ſic. Tẽpus cõſtituit̃ ꝑ fluxũ ipſoꝝ nũc ſʒ p̄us et poſt ſʒ impoſſibile eſt eẽ niſi vnũ nũc. igit̃ impoſſibile eſt eẽ niſi vnũ fluxũ. quare nec duo tp̃a poſſunt ſimul eſſe. hãc rõnem inq̃t declaro in ſimili. ſm̃. n. imaginationẽ mathematicoꝝ punctꝰ fluẽs cauſat lineã ſicut nũc fluens cauſat tẽpus. ſi aũt impoſſibile eẽt eſſe niſi vnicũ pũctũ: ipoſſibile eſſet dare niſi vnicũ fluxũ ⁊ ꝑ ꝯñs niſi vnã lineã. Minoꝛ rõnis ꝓbat̃. q2 ſi nõ ſit idẽ nũc ſʒ plura: tunc aliud nunc eſſet in domo ⁊ aliud extra. vnũ nũc erit citra mare et aliud vltra mare. ⁊ ſic non eſſʒ verum ꝙ in illo nunc demonſtrato per me: rex tartaroꝛum ſedet ⁊ ego lego. Dicetur forte ꝙ licet ſint plura nunc: tamen omnia habent vnum nunc cõmune. ſ. nũc motus celi qꝺ menſurat mutatum eſſe ipſius celi. Contra. accipio illud nũc in quo ſol eſt ſub tali mutato eſſe: verum eſt dicere ꝙ ego loquoꝛ in illo nunc ⁊ in eodem nũc rex tartaroꝛum ſedet. igitur non eſt apud tartaros aliud nunc ⁊ apud nos. vel opoꝛtet ꝙ ſit aliud nunc ipſius celi. quia illud nunc celi eſt nunc in q̃ ego loquoꝛ ⁊ ille ſedet: vnde dato ꝙ eſſent plures celi: adhuc eſſet verum dicere ꝙ in eodẽ nũc quo ego loquoꝛ in iſto mundo huius celi: loquitur alius alterius celi ⁊ mundi. Aut igitur idem nunc eſt omnium celoꝛum et habeo propoſituʒ quia idem nunc eſt vtrobiq;: aut eſt aliud ⁊ aliud nunc: ⁊ tunc in illo nunc in quo ego loquoꝛ non loquitur alter ſub alio celo ſed in nũc ſui celi. hec eſt ratio cõmentatoꝛis. 4° phyſicoꝛũ cõmento 90. dicentiſ ꝙ pꝛius ⁊ poſterius ſunt idem in oĩbus motibus non multiplicatum per multitudinem eoꝛum ſicut eſt diſpoſitio in inſtãti ita ꝙ ex vnitate inſtãtis arguit vnitatem tẽpoꝛis. ℭ 2° ſic. Ratio tempoꝛis cõſiſtit in rõne pꝛioꝛis ⁊ poſterioꝛis. ſed impoſſibile eſt quãtũcumq; motus multiplicentur: ꝙ multiplicetur rõ pꝛioꝛis ⁊ poſterioꝛis. ũno ſi eſſẽt multe partes pluriũ motuũ omnes eſſent in eodẽ pꝛioꝛi ⁊ poſterioꝛi. ita ꝙ in eodem pꝛioꝛi in quo ſunt partes vnius motus: ſunt partes alterius. igitur ⁊c̃. Maioꝛ nota eſt ſ; minoꝛ probatur. nam imaginandũ eſt ꝙ p̄us et poſt ſic ſe habeant in quantitate ſucceſſiua: ſicut hic ⁊ ibi extra hoc vel extra illud ſe habẽt in quãtitate dimenſiua permanente. qm̃ ſicut differẽtie quãtitatis dimẽſiue ſunt hic vel ibi: ita differẽtie quantitatis ſucceſſiue ſunt pꝛius ⁊ poſt. ſʒ ad multitudineʒ quantoꝝ dimenſiuoꝛum non ſeq̃tur ꝙ multiplicetur hic ⁊ ibi: ⁊ ſic de ceteris differentijs alioꝛum quãtoꝛũ. ergo ad multiplicationem quãtoꝝ ſucceſſiuoꝛũ puta motuũ non ſeq̃tur multiplicatio pꝛioꝛis ⁊ poſterioꝛis. Minoꝛ huius rationis probatur. quoniam pone infinita coꝛpoꝛa ſimul in eodem loco: non erit dare reſpectu omnium iſtoꝛum niſi vnuʒ vbi ⁊ ſurſuʒ vnum et vnum extra. igitur ſimiliter pone multos motus ſimul: neceſſario erunt in eodem p̄oꝛi ⁊ poſterioꝛi. Confirmatur, quia aut pꝛius et poſt multiplicantur per hoc ꝙ vnus eſt hic aliꝰ ibi: ⁊ hoc nichil eſt dictu. pꝛius enim ⁊ poſt non multiplicantur ſm̃ ſitum ſed per ante et retro. ſed pꝛius ⁊ poſt omnium motuũ que ſunt ſimul: ſunt in eodem ante ⁊ poſt. ergo repugnantia intellectuum videtur eſſe ꝙ pꝛius ⁊ poſterius multiplicentur in motibus. ℭ 3° ſic. Niſi pꝛius ⁊ poſterius in omni motu ſint eadem: impoſſibile eſt motꝰ aliquos eſſe ſimul. ſed ꝯñs eſt impoſſibile. ꝓbatur ꝯſequentia. da enim ꝙ ſint ſimul. igitur ſunt in eodem pꝛioꝛi. quia pone ꝙ in alio pꝛioꝛi:

iam nõ ſunt ſimul. qꝛ illa ſunt ſimul q̃ ſunt in eo=
dẽ priori. igit̃ ſi aliq̃ motus ſunt ſimul: neceſſario
erũt in eodẽ ṗori: ac ꝑ hoc priꝰ et poſt nõ ſũt plu
ra ſimul ⁊ cõſequẽter nec plura tp̃a ſimul. Cõfir=
matur. qꝛ motꝰ multiplicat̃ ꝑ ante ⁊ poſt. ꝗ non
econtra ante ⁊ poſt multiplicant̃ ad multiplica
tionẽ motuũ. antecedẽs patet. qꝛ quãtitas dimẽ
ſiua multiplicat̃ ꝑ ſuũ extra puta hic vel ibi. pone
eni ꝙ duo ꝑmanẽtia ſint in eodẽ hic: iã erũt i eo=
dem extra ⁊ ꝑ ꝯñs eadẽ quãtitas. igit̃ ſi quãtitas
dimẽſiua multiplicat̃ ꝑ hic ⁊ extra: quãtitas ſuc=
ceſſiua multiplicabit̃ ꝑ ante ⁊ poſt. ꝗ motꝰ q̃ ſunt
quãtitates ſucceſſiue: nõ multiplicant̃ niſi ꝑ ante
⁊ poſt et nõ ecõtra. hec Aureolus. ¶ Cõtra q̃r=
tã ꝯcluſionẽ arguit Gregoriꝰ de arimino ꝓban=
do ꝙ tẽpus ſit vera res extra aiam habẽs eſſe cõ
pletũ ṗmo ſic. Tẽpus ẽ creatura dei. igit̃ tẽpus ẽ
vera res extra aiam vel saltẽ nõ dependẽs ex a=
ctione anime nr̃e. ꝯña patet. ſꝫ añs ꝓbat̃ aucto=
ritate Auguſtini ſup geñ. ad lr̃am in impfecto v=
bi ait. illud certe accipiẽdũ eſt in fide etiã ſi mo=
dũ nr̃e cognitionis excedat: omnẽ creaturã hr̃e
initiũ tp̃is. qꝛ ip̃m creaturã eſſe ac ꝑ hoc hr̃e ini=
tiũ ⁊c̃. Itẽ. 11° ꝯfeſſionũ in pluribꝰ locis dicit deũ
eſſe omniũ tẽpoꝝ creatorẽ. ¶ 2°. Qꝛ articulus
pariſieñ. 199. dicit ſic. dicere ꝙ euuꝫ et tp̃s nichil
ſunt in re ꝗ tm̃ apprehenſione aie error. ¶ 3° ſic.
Omne illud ꝑ qꝺ metimur moras ⁊ diuturnita=
tes motuũ: eſt tp̃s. ſꝫ aliq̃ res eſt huiuſmodi. igit̃
⁊c̃. Maior patet ex cõmuni loquutione ⁊ cõcep=
tione hominũ ꝺ tp̃e. ideo eni dicimꝰ aliquẽ mo=
tum eſſe alio diuturniorẽ: qꝛ fit in tp̃e maiori. et
aliũ minus diuturnũ: qꝛ in tp̃e minori. ⁊ aliũ eq̃:
qꝛ i equali tp̃e agit̃. Minor ꝓbat̃. nã ip̃o celo cõ
tinue moto metimur alios motus. Cõfirmat̃. qꝛ
Auguſtinꝰ. 12. ꝺ ciui. di. c. 15. dicit loquẽs ꝺ corpi
bus celeſtibꝰ cũ dñs illa inſtituit: dicit ⁊ ſint i ſig=
na ⁊ tp̃a ⁊ dies ⁊ in ãnos. ⁊ ideo talia vſitate ⁊ ꝓ
prie tp̃a appellant̃. ex quo ſeq̃t̃ ꝙ tp̃s veriſſime ẽ
extra aiam. ¶ 4°. Si negaret̃ tp̃s hr̃e eſſe cõple
tũ extra aiam: hoc eſſet ꝓ tanto qꝛ tp̃s eſſet ali=
q̇d cõpoſitũ ex partibꝰ nõ ſimul exñtibus ſꝫ ſuc=
ceſſiue. ſꝫ iſtud eſt falſum. igit̃ ꝓpter illud nega=
ri nõ debet tp̃s hr̃e eſſe cõpletũ extra aiam. Mi=
nor ꝓbat̃. qꝛ ſi tp̃s eſt huiuſmodi res: ſequit̃ ꝙ
aliq̃ res vna demõſtrata: ſimul ⁊ eodẽ tp̃e primo
fieret de nouo ⁊ eſſet. ⁊ dum eſſet: fieret. et dum
fieret: eſſet. ꝯſequẽs eſt impoſſibile. ergo et ante
cedens. impoſſibilitas ꝯſequẽtis patet. quia nul
lum qꝺ de nouo fit in tp̃e: dũ fit eſt: imo oẽ qꝺ ſic
fit: dũ fit nõ eſt. ⁊ hec ꝓpoſitio eſt euidens vt di=
cit cõmẽtator. 5° phiſicoꝝ comẽto. 13° et phs ṗ°
ꝑiarmenias. ſi ergo dũ aliq̇d eſt ip̃m fit: ſequit̃ ꝙ
aliq̇d eſt dũ nõ eſt qꝺ eſt ꝯtradictio. ſꝫ tenet ꝯña.
ſi eniꝫ tp̃s vel motus ſit talis res ſucceſſiua noui=
ter facta in mobili: certũ eſt ꝙ nõ fit niſi dũ mobi
le mouetur vt tu ꝯcedis. ¶ Forte dicet̃ ꝙ ꝓpriũ
eſt ſucceſſiuoꝝ ꝙ ſint dũ fiunt. ſuũ eni eſſe: eſt ſuũ
fieri. ⁊ mox cũ facta ſunt: eſſe ꝺſinũt. quapropter
licet illud ꝯñs ſit impoſſibile de rebꝰ ꝑmanẽtibꝰ:
nõ tamẽ de ſucceſſiuis rebus. ¶ Sꝫ iſta rñſio nul
la eſt. ṗmo. n. ꝯtradicit intẽtioni phi: et deſtruit
rõnem eius quã facit. 5° phiſicoꝝ ad ꝓbandũ ꝙ
geñratio nõ generat̃. ꝓbat. n. inter cetera ꝑ hoc
ꝙ oporteret ꝙ geñratio generaret̃ dũ eſſet. ⁊ ſic
ſimul eſſet ⁊ fieret vt deducit ibi cõmẽtator com
mẽto. 13°. Scꝺo qꝛ rõ facta equalit̃ ꝓbat de ſuc=
ceſſiuis ſicut de ꝑmanẽtibꝰ. omne. n. qꝺ fit in tp̃e:
ꝓcedit de nõ eſſe in eſſe. dũ aũt ꝓcedit de nõ eẽ
ad eſſe: nõ eſt. ex quo vltra ꝯcludit̃ ꝙ fictio ẽ po
nere talẽ rem ſucceſſiuã q̃ ſolũ ſit dum fit ⁊ nõ ſit
poſtq̃ꝫ fiebat. ¶ 5°. ex eodẽ fundamẽto. qꝛ ſi mo
tus vel tẽpus ſit talis res: ſequit̃ ꝙ aliq̃ res ⁊ ſi=
milit̃ quelibet pars eiꝰ eodẽ tp̃e ṗmo generaret̃
⁊ corrũperet̃. ſed ꝯñs eſt impoſſibile. igit̃ ⁊ ante
cedẽs. ſꝫ ꝓbat̃ ꝯña. nã accipiatur dies. 24. hora
rum ⁊ ſimilit̃ motus factꝰ in illa die. ille motꝰ eſt
genitus ⁊ ſimiliter dies vel tẽpus. vocando geni
tum oẽ illud qꝺ exiuit de nõ eſſe ad eſſe ſiue cu
ius entitas eſt in actu q̃ ṗmo erat in potẽtia. quo
modo cõmẽtator. 5° phiſicoꝝ cõmẽto. 15° dicit
ꝙ generatio eſt exitꝰ eiꝰ qꝺ eſt in potẽtia in actũ
hoc aũt modo tu nõ potes negare motũ vel tp̃s
eſſe genitũ. hic ergo motus genitus eſt in die illa
qꝛ non exiuit ad eſſe ante illud tp̃s. nec poſt nec
in aliq̃ parte diei ſꝫ in tota die ṗmo ⁊ adequate.
Et ſimiliter cuꝫ ille motus ꝑdat eſſe: oportet ꝙ
corrũpatur ṗmo in aliquo tp̃e. ſꝫ cõſtat ꝙ nõ cor
rũpitur ṗmo ⁊ adequate i aliq̃ parte diei nec an
te illam diẽ nec poſt. relinq̃tur ergo ꝙ ille motus
ṗmo capit eſſe in illa die ⁊ ṗmo ꝑdit eſſe et ſic in
eadẽ menſura generatur ⁊ corrũpitur. Et ſicut
arguitur de motu: ita de die mẽſurãte illum mo=
tũ. ſꝫ falſitas ꝯñtis patet multiplicit̃. nã 8° phyſi
coꝝ particula. 62. ⁊ ſequẽti: Ariſto. ⁊ cõmenta=
tor ſumũt ꝓ manifeſto ṗncipio ꝙ impoſſibile eſt
generationẽ ⁊ corruptionẽ eiuſdẽ rei ſimul eſſe.
imo nec eſt poſſibile generationẽ ſequi corrup=
tionẽ ſine tp̃e medio. Itẽ hic phi fundant vnã
rationẽ ſup hoc ꝙ nichil corrũpitur dum genera
tur tanq̃ꝫ ſup manifeſtiſſimo fundamẽto ad pro
bãdũ ꝙ motꝰ nõ geñret̃. Tertio qꝛ impoſſibile ẽ
idem quacũq̃ꝫ ꝟtute ſimul in eodẽ inſtanti ṗmo
creari et anichilari ⁊ hoc nullꝰ negat. ergo ex ea

dem cauſa ĩpoſſibile ē idē generari ⁊ corrūpi to=
tū cathegoreumatice in eadē mēſura pmo ⁊ ade
quate. ¶ 6°. Si tēpꝰ eſſet huiuſmodi res: ſequiť
ꝙ aliqua res eēt cōpoſita ex partibꝰ quarū nulla
eſſet. ⁊ ꝯñs eſt impoſſibile. ꝓbať ꝯña. qꝛ ſm te q̃
libet pars tēporis eſt p̄terita vel futura. nulla aũt
preterita vel futura eſt. Diceres forte ꝙ ꝯñs nō
eſt impoſſibile. qꝛ ad eſſe reꝝ ſucceſſiuarū nō req̃
ritur ꝙ omnes ptes eiꝰ ſint nec ꝙ aliq̃ pars ſit to
ta ſimul: ſꝫ ſufficit ⁊ req̃ritur ꝙ poſt quaſdā ptes
ſint alie ⁊ ꝙ actu ſit quoddā indiuiſibile cōtinu=
ans eiꝰ partes ad inuicē. Sꝫ iſta reſpōſio nō valet
qđ patet. ſumo. n. aliqđ tēpus qđ dr̃ eſſe ⁊ ſit. a. ⁊
ſit eius pars preterita. b. ⁊ futura ſit. c. ⁊ inſtās cō
tinuans iſta ſit. d. cū igiť. a. non ſit aliq̃ res p̄ter
b. c. d. ſimul vt ſuppono. aut ſi ſit alia ſit illa. f. nec
variať ꝓpoſitum. qm̄ tunc. a. ſupponit ꝓ eiſdem
omnino ꝑ q̄bus ſupponūt oīa illa ſimul. arguo ſic
a. eſt. ergo. b. c. d. ſunt. ꝯña declarať in ſimili indu
cēdo. hec domꝰ eſt. igiť hic paries ⁊ hoc tectuꝫ ⁊
hoc fundamētū ſunt demōſtratis partibꝰ illius
domꝰ demōſtrate. ſimiliť ſequiť. hic homo ē. igiť
hoc corpꝰ ⁊ hec aīa ſunt. ſimiliť ⁊ in cōtinuo ſeq̃ť
hoc bicubitū ē. igiť hic bicubitꝰ ⁊ hic cubitꝰ ſūt d=
mōſtratis illis q̄ ſunt ptes eiꝰ. ⁊ vľr a termio ſup
ponente pro aliquo toto ad omnes terminos
ſupponētes ꝓ partibꝰ illius reſpectu eſſe ⁊ exiſte
re eſt bona ꝯña affirmatiue de p̄ſenti. ſꝫ vltra ſe=
quiť. b. c. d. ſunt. igiť. b. eſt. et ſimiliter ſequiť. igiť
c. eſt. ⁊ vtrūq; eſt falſum. qm̄. b. eſt p̄teritū ⁊ non
eſt. ⁊. c. eſt futurū quod etiā nō eſt. Cōfirmatur.
qm̄ nō obſtante ꝙ mā que erit pars antexpi a=
ctu ſit: qꝛ tamē eius aīa nō eſt qꝛ antexp̄s ſuppo=
nit tam ꝑ materia q̃ꝫ ꝓ anima. tñ nō eſt nec ſeq̃ť
ꝙ antexp̄s ſit: cuꝫ tamē ex pluribꝰ hoc ip̄m eſſet
veꝝ ⁊ poſſet inferri ſi nec etiā materia eſſet. ita ĩ
ꝓpoſito ex pluribꝰ cauſis dicif. a. nō eſt: q̃ꝫ dicať
antexp̄s nō eſt. qđ tamē vltimū quilibet ſane mē
tis cōcedit. Nec valet dicere ꝙ iſta ſunt vera de
ꝑmanētibus nō aũt de ſucceſſiuis. Tū quia pari
facilitate poſſet alius dicere ꝙ ita eſſet de ꝑma=
nentibꝰ. ⁊ concedere ꝙ aliq̃ domus eſt cuius pa=
ries eſt preteritum ⁊ tectum eſt futurum et fun
damentum eſt preſens. nec hoc fortius q̃ꝫ illud
poſſet reprobari. Tum qꝛ ꝓ qualibuſcūq; rebus
termini ſupponant: dūmodo vnus ſupponat pre
ciſe pro eiſdem ꝓ quibus alij ſimul ſupponūt: im=
poſſibile eſt de illo affirmare vere eſſe ⁊ exiſtere
propoſitione de ineſſe ⁊ de preſenti ⁊ ab illis ne=
gare: q̃uis nō ſemper econtra ſit cōſequētia ſua
vt puta quādo nomen totius ſignificat partes
certo modo ſe habentes verbi gratia cōiunctas
ſeu cōpoſitas ſicut hoc nomen homo ſignificat
corpus ⁊ animam inuicē cōpoſitas nō ſic autem
eas ſignificāt nomina partiū. ¶ Preterea ꝙ di=
citur ꝙ ad eſſe ſucceſſiuorū ſufficit ꝙ quedaꝫ par
tes ſint poſt alias: nō eſt aliud dictu niſi ꝙ ſuffi=
cit ꝙ alique partes fuerint: aliq̃ vero future ſint.
Ex hoc aũt non poteſt dici vere ꝙ cōpoſitum ex
vtriſq; ſit ſicut patet cuilibet aduertenti. nō eniꝫ
eſt intelligibile ꝙ ex his que penitus nichil ſunt
aliqua vera entitas integretur aut cōſtet partia
liter. ¶ Preterea contra ſolutionem ſi nomine
tēporis ſignificetur aliquod tale cōpoſitum ſeq̃=
tur ꝙ nulluꝫ tēpus eſt preſens. ex quo vlteriꝰ ſe
quitur ꝙ nullum tēpꝰ eſt. patet prima ꝯña. quia
nullum preſens diuiditur in preteritum ⁊ futuꝝ.
vnde Auguſtinꝰ. 11° cōfeſſionum caplo. 16° ait ꝙ
ſi quid intelligiť tēporis qđ in nullas vel minutiſ
ſimas momentoꝝ partes diuidi poſſet: id ſolum
eſt qđ preſens dicať. quod tamē ita raptim trāſ=
uolat a futuro in preteritum: vt nulla morula ex
tendatur. nam ſi extendiť: diuiditur in preteritū
⁊ futurū. preſens aũt nullū habet ſpatiū. hec ille
ex hac autem ꝯña Auguſtini. ſ. ſi aliquid tempo=
ris eſt preſens ip̄ꝫ eſt indiuiſibile: ſequitur ꝙ hec
eſt vera nullum preſens diuiditur in preteritum
⁊ futurū ⁊ ꝑ ꝯñs nullū tēpus eſt p̄ſens. alioquin a
liquod tēpus nō haberet partē priorem ⁊ poſte
riorē qđ repugnat dictis tue opinionis. Sed ſe=
cunda ꝯña ꝓbatur ꝑ eūdē in caplo. 19. vbi ſic ait
ſi enim ſunt futura ⁊ preterita: volo ſcire vbi ſūt:
ꝙ ſi nōdum valeo: ſcio tamē vbicūq; ſunt nō ea
ibi futura eſſe aut preterita ſed p̄ſentia. naꝫ ſi ibi
futura ſunt: nōdum ibi ſunt. ſi etiam ibi preterita
ſunt: iā non ibi ſunt. vbi ergo ſunt quecūq; ſunt:
nō ſunt niſi p̄ſentia. hec ille. ſꝫ ergo Auguſtinū ſi
aliquid eſt: ip̄m eſt p̄ſens. igitur ſi aliquid non eſt
preſens: ipſum nō eſt. ac ꝑ hoc ſi nullum tēpꝰ eſt
preſens: nullū tēpꝰ eſt. Preterea qđ addit dicta
reſponſio de cōtinuatione illarū partium ad in=
ſtans qđ actu eſt: nō eſt intelligibile. qm̄ qđ oīno
nichil eſt: nulli enti aut nō enti continuari poteſt
vel copulari. alioquĩ vna lōga correa poſſꝫ fieri
de hircoceruis et tragelafis et chimeris qđ ab=
ſurdiſſimum ē. ꝙ ſi reſpōdeas ꝙ nō ens quod ali
quando fuit aut erit ens pōt alicui copulari: licet
non ens qđ nō fuit nec erit nulli poſſit copulari:
Cōtra hoc arguiť pmo. Qꝛ ſꝫ hoc ſequiť ꝙ poſ
ſibile eſſet vnā albedinē corruptam vel anichila
tā ⁊ vnā creandā cōtinuari ⁊ copulari alicui ⁊ eſ
ſe vnā albedinē numero qđ nullꝰ diceret. ¶ 2°.
Nā dicto tuo cōceſſo: habeť ꝓpoſitū. qm̄ tēpus
p̄teritū ſumptū ad itellectū tuū nō ſolū nō eſt ſ

neqꝫ vnq̄ꝫ fuit nec poſſibile fuit eſſe. ſimiliter ne=
qꝫ futurū vnq̄ꝫ erit nec eſt poſſibile ip̄m eſſe. igiť
nō eſt poſſibile talia copulari alicui. patet ꝯn̄a ꝑ
reſpōſionem. antecedēs ꝓbať ſicut ꝓbat Augꝰ.
vbi ſup̄. caº. 16º. ꝙ p̄teritū tempꝰ nūq̄ꝫ fuit lōgū.
Arguiť itaqꝫ ſic. Si tempꝰ preteritū vnq̄ꝫ fuit: aut
fuit dū fuit p̄teritū: aut dū fuit p̄n̄s: aut dū fuit fu=
turꝝ. Nō p̄mū. qꝛ tūc eadē rōne nūc eſſet verꝝ di
cere ꝙ tempꝰ preteritū eſt. Neqꝫ ſcd̄m. qꝛ ipſuꝫ
nūq̄ꝫ fuit p̄ſens. qꝛ impoſſibile eſt aliquod tēpus
eſſe p̄ſens alioqui aliqđ tempꝰ eſſet indiuiſibile.
Neqꝫ tertiū. qꝛ eadē ratione eſſet verū dicere ꝙ
tempus nec futurꝝ eſt. qđ nullus dicit. per idē eti
am ꝓbať ꝙ futurū tempus nūq̄ꝫ erit. qꝛ nec erit
dum erit futurꝝ. nec dū erit p̄ſens. nec dū erit pre
teritū. ⁊ patet ꝓbatio ſimiliter. Ex hoc pōt ꝓba
ri fortiꝰ ꝙ tempꝰ nō ſit aliq̄ res ſucceſſiua. qꝛ ſeq̄
retur ꝙ eſſet aliqua res compoſita ex nō entibꝰ
et impoſſibilibꝰ eſſe qđ nullus diceret. patet igiť
ꝙ argumentū p̄ncipale. 6ᵐ ſtat. nec ſolutio da=
ta aliq̄d valet. Aliter forte diceť interimendo v=
nam ꝓpoſitionē ſumptā improbando ꝯn̄tiaꝫ. ſ.
hanc q̄libet pars tēporis eſt preterita vel futura
diceť enim ꝙ tēpus eſt p̄ſens ⁊ ꝙ cuiuſlibet tēpo
ris p̄ſentis infinite partes ſunt p̄ſentes et exiſtē=
tes. qꝛ cuiuſlibet tp̄is p̄ſentis: infinite partes ſūt
habētes vnam p̄teritam ⁊ aliā futurā. verbi gr̄a
Annꝰ p̄ſens habet infinitas partes quaꝝ q̄libet
habet p̄teritā ⁊ futurā. ſ. menſem p̄ſentē ⁊ quide
nam ⁊ ſeptimanā et diem ⁊ horam ⁊ ſic in infini
tū. nulla tamē pars tp̄is eſt tota ſimul. ¶ Sꝫ cō=
tra hanc ſolutionē arguit ex eo ꝙ expreſſe aſſu=
mit falſum videlꝫ ꝙ aliqđ tēpus eſt p̄ſens. oppoſi
tū enim iā habitū eſt ꝑ Auguᵐ. Secūdo hoc pro
bať rōne eiuſdē ibidē. volēs eni ꝓbare ꝙ nō pōt
eſſe aliqđ tēpꝰ p̄ſens longū: ꝓbat ꝙ nullū tēpus
pōt eſſe p̄ſens ſuppoſita. ſ. imaginatione tēporis
p̄dicta cōtra quā tantūmodo laborat eius ratio
vt patet cōſideranti. p̄mo aūt ꝓbat ꝙ centena=
rius ānoꝝ nō pōt eſſe p̄ſens: deinde ꝙ nec vnus
ānus. ⁊ qꝛ eius v̄ba clara ſunt ⁊ in forma debite
arguentis poſita ea tātūmodo recito. vide inq̄t
ſaltem vtrū qui agiť ānus ſit p̄ſens. etenim ſi pri
mus agiť mēſis: futuri ſunt ceteri. ſi ſecūdus: iam
p̄mus preterijt ⁊ reliq̄ nōdum ſunt. ergo nec an
nus q̄ agitur totꝰ p̄ſens eſt. ⁊ ſi nō totꝰ eſt p̄ſens
nō ānus eſt p̄ſens. duodeci eni mēſes ānus ē q̄rū
quilibet vnꝰ mēſis q̄ agitur ipſe p̄ſens eſt. ceteri
aūt p̄teriti aut futuri. q̄ꝫq̄ꝫ nec mēſis q̄ agiť p̄ſens
eſt. ſꝫ vnꝰ dies. ſi p̄mꝰ: futuris ceteris. ſi nouiſſimꝰ
p̄teritis ceteris. ſi medioꝝ: q̄libꝫ inť p̄teritos ⁊ fu
turos. ⁊ ſubdit Augꝰ. ſꝫ diſcutiamus etiā ipꝫ quia
nec vnꝰ dies totꝰ p̄ſens ē. nocturnis eni ⁊ diurnis
horis oībꝰ vigīti q̄ttuor expleť. quaꝝ p̄ma: cete=
ras hēt futuras. nouiſſima: p̄teritas. aliq̄ vero in
teriectaꝝ: ante ſe p̄teritas: poſt ſe futuras. ⁊ ipſa
vna hora fugitiuis particul' agiť. q̄cq̄d eiꝰ auola=
uerit: p̄teritū ē. q̄cq̄d ei reſtat: futurū. ⁊ ideo ꝯclu
dit. ſi q̄d intelligiť tp̄is qđ in nullas p̄tes iā vel ān
minutiſſimas mōmētoꝝ p̄tes diuidi poſſit: illud
ſolū eſt qđ p̄ſens dicať ⁊c̄. vt ſup̄ recitatū ē. ecce
q̄ꝫ pateť illa ſolutio reprobať ⁊ auctoritate Au=
guſ. ⁊ eiꝰ valida ꝓbatione q̄ in hoc fundať ꝙ nul
lum tēpꝰ ē totū p̄ſens. ⁊ ſi nō totū eſt p̄ſens: nec
ip̄m eſt p̄ſens. cuiꝰ ꝓbatio eſt. qꝛ ip̄m ē oīa illa q̄
rū q̄libꝫ ē pars eiꝰ. ⁊ iō dicit ad ꝓbationē illius
vltime ꝯn̄e duodeci. n. mēſes ānus ē. et aduerte
ꝙ in p̄dicta ꝯn̄a ſumit hūc terminum totꝰ ſynca
thegoreumatice. ¶ Preterea. q̄ rōne annꝰ dr̄ p̄=
ſens. ſ. qꝛ hēt p̄tem p̄teritā ⁊ futurā copulatas ad
inſtās qđ actu ē: eadē rōne cētenariū millenariū
⁊ etiā ipꝫ ſeculū ſm̄ ꝙ ſclꝫ accipiť ꝓ toto tempo=
re p̄ſentis vite ab initio mūdi vſqꝫ ad finē poſſet
dici p̄ſens. qđ nullꝰ diceret q̄ intelligeret q̄d ſig=
nificat hoc vocabulū p̄ſens. pꝫ igiť ꝙ nec ſcđa ſo
lutio ad arguᵐ aliq̄d valet. Aliť forte dr̄ ad illud
argumentum ſic̄ de facto dicit Auice. 2º ſue ſuf=
ficiētie. caº. 13. in p̄ncipio ꝙ nullā p̄tē tp̄is eē: pōt
itelligi dupliciť. vno mō ꝙ abſolute nulla ē. alio
modo ꝙ nulla ē in hoc inſtāti ⁊ iſta vt dicit ſatis
differūt. nō eni ſeq̄ť. hoc ē. igiť hoc eſt in hoc in=
ſtāti. nec ecōtra ſeq̄ť. hoc nō eſt in hoc inſtāti. igi
tur hoc nō ē. nec eni ſunt oppoſita eē ⁊ nō eſſe in
hoc inſtāti. ſi p̄mo modo igiť intelligať ꝓpoſitio
dicendo ꝙ nulla pars tēporis ē: falſa ē. ſi ſcđo mo
do: vera ē. et eodē modo ꝯcedit ꝙ tēpꝰ nō ē. nō
eni eſt inſtās niſi in aīa ⁊ in intellectu. iſta reſpō=
ſio nulla ē. qm̄ qualitercūqꝫ debeat itelligi aliq̄d
eē in hoc inſtāti vl' nō eē: nichilominꝰ eē actualiť
ſiue nūc p̄ſentialiť vt diſtiguiť ꝯtra fuiſſe ⁊ fore:
et nō eē vtiqꝫ opponūtur. nec ē poſſibile ꝙ đ eo=
dē vere affirmeť eſſe ꝑ verbū de p̄ſenti dicendo
hoc eſt ⁊ vere negeť eſſe nunc p̄ſentialiť vt vere
dicať hoc nō eſt actualiť vel nūc p̄ſentialiť. per
hāc eni enūtiationē q̄ abſolute affirmať eē: dať
intelligi. ⁊ ita eaꝫ q̄libꝫ capit ꝙ id qđ diciť eē: nūc
actualiť ⁊ p̄ſentialiť ē. cū igiť demōſtratiue ſit cō
cluſū ꝙ nulla talis res qualē fingit opinio tua eſt
actualiť ⁊ p̄ſentialiť: neceſſario ꝯcludiť ꝙ nulla
talis res eſt. ac ꝑ hoc nec tēpꝰ ē hm̄oi res. Item
tēpus q̄cq̄d ſit: vel ē q̄d indiuiſibile vel corpꝰ ali
quod aut accidēs extēſum ad extēſionē alicuius
corp̄is. ⁊ q̄cq̄d hoꝝ dicať: ip̄m complete erit. ſi tm̄
ſit in inſtāti. i. totū ſimul. ⁊ ſic patet ꝙ nulla triuꝫ

ſolutionū īfringit argm.6m. ¶7° arguit̄ pncipaliter cōtra ꝯcluſionē. Poſſibile eſt tēpus eē nulla re nō pmanente exñte. igit̄ tps nō eſt res nō permanēs eēntialit̄ hñs prius ꝛ poſt q̄ nō pñt eē ſimul ꝯña eſt euidēs. ſ3 añs ꝓbat̄. nā poſſibile eſt ſaltē p dei potētiā abſolutā: deū ponere vnu3 corp9 in vno loco nullā aliā rē a corpe ꝛ loco diſtictā cauſando ꝛ cōſeruādo cū ipſe libere ꝛ contingent̄ agat ꝛ cauſet vel cōſeruet quācūqꝫ rē agit vel cōſeruat aut cauſat. ꝛ ſimul cū hoc nullā aliā cauſādo: poſſibile ē ꝙ imediate illud corpus ponat in alio loco. ꝛ ſic deinceps ſicut nūc actualit̄ fit quando vnū corp9 trāſfert̄ d̄ vno loco ad aliū ſine ꝗte media. hoc aūt poſito: cōſtat ꝙ tale corp9 prius erit in loco ꝓpinquiori q̄ꝫ remotiori ꝛ p ꝯñs erit tēpus. ¶Cōfirmat̄. Nā ſumātur duo corpa ꝗꝝ vnū de facto mouet̄ veloci9 ꝛ aliud tardi9. ſi nō eſt aliq̄ res talis nō pmanēs: hētur ꝓpoſitū. ſi eſt poterit de9 coagere vtriqꝫ motori ad acq̄ſitionē loci nō coagēdo agēti. ad acq̄ſitionē talis rei ſucceſſiue nō pmanētis. hoc aūt poſito: ꝯſtat ꝙ corpus qḋ nūc mouet̄ veloci9: tūc etiā veloci9 mouebitur ꝛ citius deueniet ad finē equalis ſpatij ac p hoc in tpe minori. igit̄ erit tēpus. Forte dicet̄ ad hoc datis p̄dictis caſib9: ꝙ nec vnū corp9 prius erit in loco ꝓpinquiori q̄ꝫ remotiori: nec vnum erit citi9 vel pri9 in fine ſpatij q̄ꝫ aliud. qm̄ ſicut nihil pōt eē albu3 ſine albedine. i. niſi ſit in eo illud qḋ eſſentialit̄ ē albedo: ſic nichil pōt eſſe hic vel ibi prius alio duratione ꝛ aliud poſteri9: niſi ſit in eis illud qḋ eſt eēntialit̄ prius ꝛ poſteri9. in caſib9 aūt p̄dictis nō eſt talis res. igit̄. S3 ꝯtra hoc arguit̄. q2 qua facilitate tu dicis ꝙ in illo caſu corp9 non erit prius in vno loco q̄ꝫ in alio nec erit tēp9: eadē tibi dici pōt ꝙ nūc de facto nō eſt tēp9 nec aliq̄d eſt pri9 alio ƒm duratione. qm̄ nō plus cōſtat nobis nūc de aliq̄ tali re: q̄ꝫ tūc cōſtaret. nā quecūqꝫ ꝑcipim9 nūc in corporib9 motis: tūc etiā ꝑcipere mus. cū igit̄ nūc cōcedamus tēpus eē. ꝛ vnū corpus prius duratione eſſe in vno loco q̄ꝫ in alio: cōcedendū eſt etiā ꝙ tūc eſſet. ꝛ ſi tūc eſſet ꝛ nō eſſet aliqua res nō pmanēs: ita etiā nūc dicendū ē alioqui gratis ꝛ irrationabilr̄: ponitur talis res alias. ¶8°. Si tēpus ſit talis res: ſequit̄ ꝙ poſſibile eſt duo corpa. a. ꝛ. b. ſimul incipe moueri ꝛ. a. moueri tm̄ per horam. b. aūt mille annis vel tempore equali tpi mille ānorū cōtinue: ꝛ tamē ſimt̄ pmo deſinere moueri cū ipſo. a. ita ꝙ nec prius deſcet q̄ꝫ. b. nec. b. diutius mouebit̄ q̄ꝫ. a. ꝯñs ē abſurdiſſimū. ꝓbat̄ ꝯña. nam ſi temp9 ſit talis res ſucceſſiua diſtincta a motu vt tu dicis ſiue ſit id ip3 qḋ motus dū tamen ſit talis res ſucceſſiua diſtincta a pmanētibus: totū motū qui cauſaretur i. b. in mille ānis ſi moueret̄ ſuper aliquo ſpatio propria ꝟtute coagente deo iuxta cōmunē curſum: poſſet deus ꝓpria ꝟtute cauſare cū omni ſuo accidēte tam cito q̄ꝫ cito mouebitur. a. cū in quātacūqꝫ velocitate voluerit: poſſit velocitare motū b. ꝛ cuiuſlibet corporis. hoc poſito ꝛ habito ſeq̄tur ꝙ in motu. b. erit tēpus mille ānoꝝ ſi tempus diſtinguat̄ a motu. vel ꝙ ipſe motus. b. erit tempus mille ānoꝝ ſi temp9 nō diſtinguat̄ a motu. ꝛ ꝯſequēs mouebit̄ mille ānis. et tamē ſimul incipiet et ſimul deſinet moueri cum ipo. a. iſta ratio directe ꝓcedit cōtra illos qui in quolibet motu ponūt tēpus ꝓpriū eſſe. et cōtra illos qui tm̄ i ipſo motu celi vel ipſu3 motū celi tēpus ponūt. et efficaciter cōtra eos poſſet ſic reduci. Nam oēm motū qui cauſabitur in celo p ſpatiū mille ānoꝝ poſſet deus cauſare in celo in ſpatio vnius hore. nam quotiēs celū reuoluet̄ in mille ānis ab codē puncto in idē punctū: totiēs poſſet ipm̄ reuoluere in ſpatio q̄ nunc vertit̄ p vigeſimam quartam partē ſui circuitus. vnde ſtāte vniformitate motus alicuius horologij qḋ nūc in vna hora tot lineis mouet̄ dum rota horologij ꝑciſe mouebitur p tot lineas: poterit de9 totiens cōplete voluere celum q̄tiens de facto vertet̄ a mille ānis et eaſdem numero partes motus in celo cauſare cum eiſdē omnib9 accidētibus ſuis. Ecōuerſo poſſet ꝯña declarari ponēdo ꝙ deus motū. a. vel celi q̄ de facto cauſabit̄ in vna hora: cauſare in ſpatio mille ānoꝝ qḋ vtiqꝫ poſſet cū quelibet motū poſſet in quātacūqꝫ ꝓportione tardare. huius rōnis ꝟtutem q̄uis aliter ponit Auguſtin9 vbi ſup ca° 24. ad ꝓbandū ꝙ motus celi nō eſt tēpus cui9 ꝓceſſus directe ꝓcedit ſuppoſito ꝙ motus ſit aliqua talis res exñs in celo. ¶9° ꝓbat directe ꝙ tēp9 nō ſit res talis inherens motui. ꝙ ſi ſic ſequit̄ ꝙ poſſibile erit p diuinā potētiam aliq̄d vere moueri ſine tēpore ſeu nullo tpe exiſtēte. Patet ꝯña. q2 quodcūqꝫ ſubm pōt de9 ſine accidēte ſuo conſeruare. poterit ꝗ quelib3 motū exiſtentē ꝯſeruare nullū tēpus ꝯſeruādo. qḋ ſi fieret: corpa vere mouerent̄. qm̄ in eis eſſēt veri mot9 ꝛ tamē nullū eſſet tēpus. falſitatē ꝯñtis ꝓbo. q2 ſi aliq̄d mouetur vere ꝛ ꝓprie loquendo de motu vero: ſucceſſiue et nō ſimul acquireret aut deperderet eam rem ƒm quam mouet̄ ſeu partem acquireret poſt partem. ꝛ ſic partem prius ꝛ parte3 poſterius qḋ ſine tempore eſſe nequit vt tu concedis. Cōfirmat̄ p cōmentatorē. 3° phyſicoꝝ commēto. 4° dicentē ꝙ motus nichil aliud eſt q̄ꝫ generatio partis poſt partē illius perfectionis ad

quam vadit vel tẽdit.igiť in omni motu ẽ pˀus ⁊ poſt.Et ſi dicať ꝙ licet in motu ſit prius et poſt: hoc tñ nõ ꝯuenit ſibi ex ſe et eẽntialiť ſ ꝑ aliqd ſi bi inherẽs.qꝛ põt aliqs ꝯcipe ꝙ motˀ ſit totus ſi mul:vt ꝙ aliqd ſubito moueref de loco ignis ad locũ terre:qꝛꝓpť ſi motˀ fieret ſine accidẽte ſibi inherẽte:nõ haberet pˀus ⁊ poſt.Cõtra.impoſſi bile ẽ aliqd eſſe motũ niſi ſit actus entis in potẽ tia ſm ꝙ eſt in põ.⁊ ꝑ cõſequẽs niſi aliq pars eiˀ ſit acqrẽda mobili dũ alia pars eiˀ eſt acquiſita. igiť impoſſibile eſt ꝙ aliqs motˀ ſit totus ſimul. vnde licet ſit poſſibile ꝙ aliqd ſubito trãſferatur de loco ignis ad locũ terre: illa tamen trãſlatio nõ eſſet motˀ ſi ponereť ſ eſſet mutatio indiuiſi bilis cui nõ cõueniret diffinitio motus ꝑmiſſa.ſic nõ cõuenit generationi indiuiſibili ſm cõmenta torẽ.5° phy.cõmẽto.21.Et ex hoc vlterius ſeq tur ꝙ nullus põt vere cõcipe vel opinari aliqd eſ ſe motũ cõcipiẽdo ipm eſſe totũ ſimul actũ mo bilis.confirmať.qꝛ eſſentiale ẽ motui ꝙ ſit actus impfectˀ admixtus potentie. Preterea ſi omẽs partes motˀ eſſent ſimul.igiť motˀ eſſ3 de gene re ꝑmanẽtiũ qð ipſe negas.C10.ſic ꝑncipaliter. Si motˀ eſt ſubm tpis:aut totˀ motˀ eſt ſub3 eiˀ aut aliqd eius. ⁊ ſi ſic:aut diuiſibile aut indiuiſibi le:nõ.n.aliť põt itelligi ꝙ ſit ſbm eiˀ. nõ põt dici ꝑmũ.tum qꝛ nichil eſt in motu nec in aliq re extẽ ſa indiuiſibile modo illo vt ſupra ꝓbatũ eſt.tum qꝛ eſto ꝙ eſſent talia indiuiſibilia: nõ ẽ ratio cur potiˀ ſit ſubiectiue in vno ꝙ̃ in alio eiˀ indiuiſibi li.igiť vel in nullo vel in omnibus. ⁊ eode3 modo põt ꝓbari ꝙ nõ ſit in aliq parte motˀ diuiſibili ꝑ ciſe:⁊ loquoꝛ ſemp de diuiſione motˀ ſm diuiſio ne3 mobilis in partes ſimultaneas.qð tñ ſi dare tur:adhuc inferreť incõueniẽs inferendu3. ſi po nitur vltimũ ꝙ ſit i toto motu:tũc ſequiť ꝙ motˀ erit diuiſibilis in partes ſimultaneas ꝑ lõgu3 la tum et ꝓfundũ.⁊ ſic alia pars tẽpoꝛis celi erit in oꝛiente ⁊ alia in occidẽte alia in meridie qð'ad uerſarˀ ꝓrſus negaret.hec ſunt argumẽta Gre goꝛij in foꝛma. CCõtra quitã ꝯcluſionẽ arguũt aliqui ſuſtinẽtes opinionẽ Bonauenture ponen tis ꝙ in euo ſit ſucceſſio ſine inouatione cuius op poſitũ tenet illa ꝯcluſio.Arguũt igiť ꝑmo ſic. ſi a liqua mẽſura iã duraſſet in eternũ:impoſſibile eſ ſet ꝙ deus faceret eam nõ duraſſe in ꝑterítu3.qꝛ totũ ꝑteritũ eſt ⁊ deˀ nõ põt facere ꝙ illud qð eſt ꝑteritum nõ ſit ꝑteritũ ſm Augu^m^.26.ꝯ fauſtu3 ſi ergo euũ ſit totum ſimul ⁊ habeat in ſe qcqd ẽ habiturũ in poſterũ: impoſſibile eẽt ꝙ deus de ſtrueret ipſum.hoc autem eſt impoſſibile dicere. igitur in euo eſt aliquid futurum.ergo ſucceſſio ẽ in euo. C2° ſic.Duratio eſſe angelici a ꝑte poſte rioꝛi ponitur infinita quia durabit ſine fine. ſi er go ꝓ nũc iſta duratio ſit tota ſimul vnitiue: ſe quitur ꝙ iſta duratio eſſet actu infinita qð eſt fal ſum.C3° ſic.Qꝛ ſi in aliquo finito poſſunt eẽ ne gationes poſitionũ infinite : tñ impoſſibile eſt ꝙ in aliquo finito ſint infinite negationes defectu um.Vbi grã.licet in homine poſſint eẽ infinite ne gationes poſitionũ vt hõ eſt nõ aſinˀ nõ leo ⁊c. tamẽ in eo nõ poſſunt eẽ infinite negationes de fectuũ.qꝛ negatio defectˀ eſt poſitio ꝑfectionis. vbi ergo pñt eſſe infinite negationes defectuu3: ibi pñt eſſe infinite ꝑfectiones: qð non eſt in aliq creatura.qꝛ tũc ipſa creatura eẽt infinita ꝑfecti ue.ſ ſi euũ ſit totũ ſimul hñs totũ vnitiue qð ha biturũ eſt:actu haberet infinitas negationes de fectuũ.qꝛ negationẽ defectus ꝓ craſtino die ⁊ ſic in infinitũ ſi eẽt dare infinitatẽ dieꝝ a parte poſt. cũ ergo haberet infinitas negationes defectuu3 ſeqtur ꝙ haberet infinitas ꝑfectiões poſitiue cũ negatio defectus ſit poſitio perfectionis. C4°. Hieronymus ad marcellã ⁊ eſt i gloſa exodi.3°. Et eſt in Iſidoꝛo ethimologiaꝝ li.7°.ca°.ꝑ°.in omni creatura differt ꝑterítu3 ⁊ futurũ . qꝛ ſolus deus eſt q nõ nouit eẽ fuiſſe nec foꝛe.ſi ergo nihil de duratione adueniat euo nec recedat ab eo:nõ eſſet ibi ꝑteritũ et futurũ qð negãt auctoꝛitates ſupradicte.C5°.Qꝛ deus poſſet feciſſe vnũ an gelũ et ipm deſtruxiſſe et iteꝝ eundem numero creaſſe.igiť cũ idẽ ſibi realiť ſuccederet et non ſo lũ ſm imaginationẽ:neceſſe ẽ ꝙ in eius menſura ſit realiť ſucceſſio . qꝛ realiť intercidit nõ entitas media inter eẽ angeli ⁊ eſſe illiˀ. C6°. Qꝛ ſi eſſ3 aliq vna creatura q haberet ꝑfectiones omniu3 creaturaꝝ futuraꝝ:illa creatura eſſet actu infini ta.ſi ergo poniť aliqua mẽſura q in ſe vnitiue et ſi mul habeat ꝑfectiones omniũ mẽſuraꝝ futuraꝝ eẽt menſura infinita.ſi ergo euũ ſit totum in ſe ſi mul cõtinens actu qcqd eſt futurum et qcqd eſt vniuerſaliter in tpe ſi duraret in eternũ:ſequitur ꝙ euum ſit actu infinitu3. Confirmať rõ. qꝛ ſi ſit actu ſimplex aliqd qð põt ſe cõmenſurare alicui quãto:opoꝛtet ꝙ illud ſimplex habeat tãtã ꝑfe ctionẽ quãtã hẽt illud quãtu3.igitur ſi eſſet aliqd qð poſſet ſe cõmenſurare infinito quãto ſi eẽt:il lud eſſet ſm ſe infinitũ. ſ ſic ſe habet euum reſpe ctu tẽpoꝛis ſi ſit totum ſimul qð cõmẽſurat ſe to ti tẽpoꝛi futuro:⁊ totum quod eſt futuru3 habet modo actu. C7°.ſic. Omnis creatura q eſt fini ta põt recipe additionẽ.igitur ſimiliť omis dura tio finita põt recipe additionẽ durationis. ſ qc quid tale ẽ:ſibi aliqd aduenit.igiť ⁊ aliquid rece

dit vel recedere pōt. ¶8°. Augꝰ.11.ꝯfeſſionū. ꝓ=
ſens tēpꝰ ſi ſp̄ eēt p̄ſens ⁊ in p̄teritū nō tranſiret:
iā nō eſſet tēpus ſʒ eternitas. ſi ergo euū ſp̄ eſſet
p̄ñs ⁊ nō trāſiret in p̄teritū: eēt eternitas. ſʒ ꝯñs
eſt falſū. igit̄ ⁊ añs. ¶9°. Q2 circūſcribēdo omēʒ
rōneʒ tp̄is: pōt deꝰ creare vnū angelū ante aliū.
ergo in ſua ꝓp̄a mēſura eſt ſucceſſio. ¶10. Deus
pōt anichilare vnū angelū creatū. aut ergo in p̄
mo inſtāti in quo ē aut in alio. nō in illo i q̄ eſt: q2
tūc in eodē īdiuiſibili eēt ⁊ nō eēt ⁊ ſic ꝯdictoria
eēnt ſimul vera reſpectu eiuſdē. et ſimilit̄. q2 om
ne qđ ē q̄ñ eſt: neceſſe eſt eſſe. ꝙ deſtrueret̄ ī alio.
ergo eſt ibi ſucceſſio duoꝝ inſtātiū: q2 in vno eſt
poſitiue: in alio nō. iſta argumēta recitat Garro
in forma. ¶11°. arguit̄ ſic ab alijs. Illud qđ pōt đ
ficere ab eſſe: nō hēt ſimul totū ſuū eē. qđ eni ab
eſſe deficit: nō hēt ſimul totū eſſe qđ hr̄e potuit:
q2 potuit plus eē. ſ3 angelꝰ cuiꝰ mēſura eſt euum:
pōt deficere ab eſſe ꝑ ſubſtractionē diuine influē
tie. igit̄ nō hēt ſimul totū ſuū eē. ſʒ euū eſt mēſu=
ra eē ipſiꝰ angeli. igit̄. ¶12°. Si in euo nō eſt ſuc
ceſſio. igit̄ idē erit in angelo euiterno eē fuiſſe et
fore. ſ3 deꝰ nō pōt facere angelū nō fuiſſe. igit̄ nō
poſſet facere ip̄m nō eē vel ip̄m nō fore. ¶Con=
tra ſextā ꝯcluſioneʒ arguit̄ ꝓbādo ꝙ nō ſit idem
euum omniū euiternoꝝ. Et q̄deʒ ad hoc arguit
Egidius multiplicit̄. p̄mo ſic. q2 dicitur p̄mo me
thaᵉ. ꝙ vbi eſtimat̄ ꝙ nō eſt additio aut diminu
tio: illud eſt mēſura vera. vñ q2 motꝰ celi eſt ita
regularis ⁊ vniformis ꝙ nō poſſet fieri regulari=
or ⁊ vniformior: ideo ē mēſura omniū alioꝝ mo
tuū. ꝓpt̄ qđ ſi vnū euiternū deberet eſſe mēſura
omniū euiternoꝝ: oporteret ꝙ eēt ibi ſtatus q̄ʒ ᵐ
ad ſimplicitatē ita ꝙ nō poſſet fieri euiternū ſim
pliciꝰ qđ dicimus eē falſum. non eni poſſet creari
angelus ita ſimplex: qui poſſʒ creari ſimplicior.
¶2°. Q2 quāto aliq̄ ſunt p̄ora in entibꝰ: tanto
inter mēſurā ⁊ menſuratū eſt maior analogia. al
bū enim ē in eodē genere cū alijs coloribꝰ ab illo
mēſuratis. ꝓpt̄ qđ modicū ē ibi đ analogia. ſ3 in
quātitate q̄ ꝓximo inheret ſubē q̄ʒ q̄litas vt di=
cit cōmentator. 12° methaᵉ. maior ē in ea analo
gia. ⁊ ideo maior ē in ea menſura vel indiuiſibile
ſimplicit̄. ſicut vnitas vel indiuiſibile ſm̄ poſitio
nē nr̄am ſicut vlna vel aliq̄d hm̄oi. īdiuiſibile. n.
nō eſt in gen̄re quātitatis niſi ꝑ reductioneʒ. In
ſb̄a aūt eſt adhuc maior analogia. nā omnis ſb̄a
mēſurat̄ vna ſb̄a. hm̄oi aūt ſb̄a ſm̄ cōmētatorem
ē motor p̄mꝰ abſtractꝰ ab oi mā q̄ nec ē in eodeʒ
gen̄re cū alijs ſubſtātijs: imo nullo modo ē in ge
nere. Similit̄ igit̄ ⁊ ip̄a eē euiternoꝝ reducentur
in vnā mēſurā maxime analogā. ſ. in ip̄m eē diui
nū. ꝓpt̄ hoc eni oīa entia nō poſſunt reduci ī ali=
quā vnā menſurā niſi in deū. multo ergo fortius
ſubē euiternoꝝ ⁊ eē eoꝝ q̄ ſunt nobiliſſima inter
entia ⁊ int̄ ſub̄as: nō poterūt reduci in menſuraʒ
niſi in ſb̄am dei ⁊ eē eiꝰ: ita ꝙ deꝰ vt eſt p̄mū ens:
mēſurabit omīa entia. vt ē prima ſb̄a: mēſurabit
omēs ſub̄as. vt ē prima ſb̄a itellectualis ⁊ p̄mum
eſſe itellectuale: mēſurabit omēs ſub̄as itellectu
ales ⁊ oīa eē intelligibilia. ¶3° ſic. Mēſura eſſe
cū eſſe ſit actꝰ: ē menſura durationis. q2 in actibꝰ
mēſurat̄ quātitas durationis. illa igit̄ ſunt mēſu
ra eſſe aliquoꝝ: a q̄bꝰ depēdet duratio eoꝝ. du=
ratio aūt depēdet ab eodē a quo ⁊ conſeruatio.
nullus angelꝰ depēdet ab alio q̊ ad cōſeruationē
igit̄ nec quo ad durationē. ꝓpt̄ qđ vnꝰ non erit
mēſura alteriꝰ nec eē vniꝰ eſſe alteriꝰ. ¶4°. Mē
ſura facit cognitionē de mēſurato ⁊ hoc ſimplicit̄
ad cognitionē aūt rei ſimplicit̄: nō facit niſi qđ eſt
cauſa rei vel cōparat̄ ad rē ſicut habitꝰ ad priua
tionē. ſm̄ quē modū albū eſt mēſura omniū colo
rū: q2 oēs colores ſunt q̄ſi quedā p̄uatiōes ipſiꝰ
albi. vnꝰ aūt angelꝰ nō facit ad eſſe alterius nec
vnꝰ cōparat̄ ad aliū ſicut forma ad p̄uationeʒ. ⁊
ideo vnꝰ nō eſt mēſura alteriꝰ. ¶5°. Nō oīa eui=
terna ſimul inceperūt vt pʒ de angelis ⁊ aīabus
q̄ ꝯtinue de nouo creāt̄. ergo habēt diuerſas mē
ſuras et diuerſa eua. ¶6° arguit̄ ſic ab alijs. Si
eſſet vnū euū omniū euiternoꝝ: illud poneretur
ſubiectiue ī euiterno ſūmo ſicut tp̄s ī motu p̄mo.
cū ergo p̄mꝰ angelꝰ ceciderit: ſequit̄ ꝙ menſura
illius eēt mēſura alioꝝ angeloꝝ. ſequit̄ etiam ꝙ
aīa xp̄i mēſuraret̄ mēſura luciferi q̄ ſunt inconue
niētia. ¶7°. ſic. Si eſſet tm̄ vnū euum: illud eſſʒ
in ſūmo euiterno. ergo eo đſtructo nullū eſſʒ euū
alioꝝ: ⁊ ſic eſſet durās ſine duratione. ¶8°. ſi po
nat̄ vnū euū oīum angeloꝝ: ſaltem celū habebit
aliud euū: q2 mēſura debet eē vnigenea cū mēſu=
rato. ſ3 angeli differunt a corporibꝰ celeſtibꝰ. igit̄
Cōfirmat̄ ꝑ hoc. q2 nullus angelꝰ ē mēſura p̄mi
celi. qđ tamē oporteret. q2 ex hoc tp̄s menſurat
omēs alios motꝰ inferiores: q2 fundat̄ in motu
qui imediate mēſurat omēs motus. ſʒ p̄mus an=
gelꝰ nō eſt mēſura p̄mi celi. ergo nec mēſura pri=
mi angeli erit mēſura p̄mi celi. ¶9°. Q̄ñ aliqua
ſm̄ ſe ſunt eiuſdē rōnis: hñt menſurā cōſimilem.
ſʒ omēs angeli ſunt eiuſdē rōnis q2 eēntia eoꝝ ē
participata ⁊ ſimul tota et ꝑpetua. ergo habebūt
mēſurā cōſimilē. ſed ſupremus angelꝰ habet mē=
ſurā ſuā intra ⁊ eternitateʒ menſurantem extra.
quare ⁊ infimus habebit euū intra ſe pro mēſu=
ra intrinſeca: et eternitatem extra ſe. ⁊ eodē mo
do omnes itermedij cum ſint eiuſdem rationis

ꝙ̃ᵐ ad hoc. ¶ 10. Si deꝰ feciſſet nõ tm̃ vnũ angelum ſ duos angelos nobiliores om̃ibus tamen equales inter ſe in oĩbus: nõ eſſet maioꝛ rõ quare magis euũ eſſꝫ in vno ꝙ̃ in alio. nec põt vnuꝫ euũ eẽ in vtroqꝫ. qꝛ vnũ accidẽs numero nõ eſt i duobꝰ ſubiectis. igĩ erũt plura eua. ¶ 11°. Quãto natura ſpũalis eſt ſupioꝛ et nobilioꝛ: tãto ſm ſe eſt ſimplicioꝛ ⁊ actualioꝛ et minꝰ hẽt de potentialitate. ſi ergo repugnet angelo iferioꝛi ꝙ recipiat in ſe mẽſurã differẽtẽ realiť a ſuba ſua qꝛ recipere ẽ ſm potẽtialitateꝫ: multo magis hoc repugnat ſupioꝛi. qꝛ tñ nõ repugnat ſupioꝛi ſm te: ergo nec repugnabit inferioꝛi hr̃e intra ſe mẽſuram realiť differentẽ a ſuba ſua. ¶ 12° ſic. Sicut ſe hẽt tẽpꝰ ad tꝑalia: ſic euum ad euiterna. ſꝫ tp̃s qꝺ eſt mẽſura omniũ tꝑaliũ nõ eſt in aliquo temporali ſicut in ſubiecto: ſed in celo qꝺ eſt euiternũ ⁊ ſupꝛa omne tp̃s. igĩ illud qꝺ eſt mẽſura oĩꝫ euiternoꝝ nõ eſt ſubiectiue in aliq̃ euiterno: ſꝫ in aliquo qꝺ ẽ ſupꝛa omne euiternũ ⁊ hoc eſt deus. ¶ 13°. arguit ſic Durãdus. Illud cuiꝰ duratio et quãtitas durationis ẽ notioꝛ ex ſua ꝓpꝛia rõne ꝙ̃ ſit ex ɔparatione ad alteꝝ: nõ mẽſuraĩ quo ad ſuã duratiõnẽ ꝑ alteꝝ. ſ qꝺlibet euiternũ ẽ hm̃oi igĩ ⁊c̃. Maioꝛ patet. qꝛ ꝑ mẽſurã debemꝰ certificari de quãtitate mẽſurati. qꝺ nõ hẽt locum qñ quãtitas mẽſurati ex natura ꝓpꝛij ſubiecti ẽ notioꝛ ꝙ̃ poſſit notificari ex cõparatione ad alteꝝ. Minoꝛ ꝓbaĩ. qꝛ ꝓpa rõ euiterni eſt nõ poſſe deficere ſm nãm. ⁊ ex hoc notuꝫ eſt ꝙ duratio eius eſt ꝑpetua. nec ex cõparatione ad q̃dcũqꝫ aliud põt hoc eẽ eq̃ certũ. q̃re ⁊c̃. ¶ 14°. arguit ſic. Infinitũ in duratione nõ hẽt mẽſurã durationis qꝛ cõtra rõnem ifiniti ẽ eẽ mẽſuratũ. ſꝫ duratio euiťnia ꝑte poſt: eſt infinita eo ꝙ nõ põt deficere. ergo nõ hẽt mẽſurã. Et ſi dicaĩ ꝙ euiterna nõ ſunt ꝑpetua ſeu infinite durationis a parte ante ſ ſolũ a ꝑte poſt ⁊ ideo euiterna a ꝑte ante poſſunt hr̃e mẽſurã et vnũ eẽ mẽſura oiuꝫ alioꝝ. Dicẽdũ ad hoc ꝙ ſi euiterna hẽrent aliquã mẽſurã ꝑ quã inoteſceret quãtitas durationis eoꝝ ex nũc i ante: illa tñ mẽſura nõ poſſet eẽ aliq̊d ex euiternis. qꝛ oĩa euiterna ſimul ceperũt eẽ: ⁊ natura cuiuſlꝫ eoꝝ eſt nũꝙ̃ poſſe deſinere. ꝓpť qꝺ ex natura cuiuſlibꝫ: magis notũ ẽ qꝺ duret ꝙ̃ ꝙ ſit notuꝫ per aliud. durauit eñ ⁊ durabit raphael ꝙ̃ᵐ gabꝛiel ⁊ michael vel lucifer. ⁊ iſta quãtitas durationis: eſt notioꝛ ex natura ꝓpꝛij ſubiecti ꝙ̃ ex duratione alteriꝰ. ⁊ ideo duratio vnius nullo modo eſt duratio alteriꝰ. ¶ 15° arguit ſic. Nichil eſt mẽſurabile niſi ſꝫ ꝙ induit rõneꝫ quãti. ſꝫ duratio euiterni ſm ſe nõ eſt quãta cũ nõ hẽat partẽ ⁊ ꝑteꝫ.

induit aũt rõnem quãti q̃tenꝰ coexiſtit duratiõi quãte puta motui vel tꝑi. ergo euiternũ ſꝫ ſe nõ hẽt mẽſurã: ſꝫ ſm coexiſtẽtiã eiꝰ ad motũ: ⁊ tunc hẽt eandẽ mẽſurã quã motꝰ. vñ dicimꝰ ꝙ q̃libet angelꝰ durauit quãtuꝫ durauit mũdus ſeu motꝰ et tp̃s. ex q̊ pꝫ ꝙ ꝑ nullã mẽſurã vnigeneã põt mẽſurari quãtitas durationis quã habuerũt euiterna ex q̊ creata ſunt vſqꝫ nũc: ſ ſolũ ꝑ ethereogeneam q̃ eſt tp̃s. iſta ſunt ꝑ̇ncipalia obiecta ɔ̃ illaꝫ ꝑtem ɔcluſionis. ſ. ꝙ ꝑ̇mũ euiternũ ſit mẽſura alioꝝ. ¶ Cõtra aliã ꝑteꝫ eiuſdẽ ɔcluſionis ſexte i q̃ poniĩ ꝙ euũ eſt in ꝑ̇mo euiterno ſicut in ſubiecto arguiĩ. Sic ſe hẽt euũ ad eẽ euiterni: ſicut tẽpus ad motũ ſm Dioniſiũ. 10. ca°. ꝺ diuinis no. ſ tp̃s nichil abſolutũ dicit ſupꝛa motũ. ꝫ nec euũ ſuꝑ eẽ euiterni. Minoꝛ ꝓbaĩ. qꝛ tp̃s non eſt niſi numerꝰ motꝰ ſm ꝑ̇us ⁊ poſt. ſic ꝙ hec ꝑ̇us ⁊ poſt dicũt duo moueri icludẽtia vnũ mutatũ eſſe vel duo mutata eẽ icludẽtia vnũ moueri. ſ tp̃s ẽ iſta vtroqꝫ modo vt numerata: nec ẽ realiť differentia in eis vt numerata ⁊ vt nõ numerata. ⁊ ideo nec tp̃s nec motus realiť differt. qꝛ ꝑ̇us ⁊ poſt vt nõ numerata: ſunt ip̃e motꝰ. vt vero ſunt numerata: ſũt ip̃ꝫ tp̃s. ⁊ hoc dicit cõmẽtatoꝛ. 4° phy. cõmẽto finali ꝙ tp̃s eſt ꝑ̇us ⁊ poſt in motu ipſo. ¶ 2°. Sic ſe hẽt euũ ad euiternũ: ſicut qñ ad illꝺ cuiꝰ eſt qñ. ſ ipſum qñ nichil reale addit ſuꝑ illꝺ cuiꝰ eſt. qꝺ patet ꝑ Boetiũ ꝺ trini. qñ ſuꝑ reꝫ cuiuſ eẽ: nichil addit niſi habitudinẽ ad tp̃s. Similiter ſimpliciꝰ ſuꝑ p̃dicamẽta recitat dictũ cuiuſdã phĩ platonici q̊ dicit ꝙ qñ nichil abſolutũ addit ſuꝑ rẽ cuiꝰ eſt ⁊ approbat eiꝰ ſentẽtiã. ¶ 3°. Illud qꝺ põt aduenire alicui ſine mutatione eius reali: nõ addit aliq̃d abſolutũ ſuꝑ illud. ſ hm̃oi ẽ euũ. qꝛ euũ eſt in ꝑ̇mo euiterno. et ſi deꝰ faceret aliũ angelũ nobilioꝛẽ: hoc ſolo facto: tũc euũ eẽt in eo nulla mutatione facta circa euũ. ⁊ illo ſuperioꝛe deſtructo: eſſꝫ euũ in alio nobilioꝛi poſt ip̃ꝫ ſine aliq̃ mutatione ip̃ius ſecundi angeli. igĩ nihil abſolutũ dicit ſuꝑ̃ eſſe ãgeli niſi ſolũ reſpectũ ¶ 4°. Qꝛ euũ nõ dicit aliq̃d niſi ſimultatẽ rei in eſſendo. ſ oĩ alio abſoluto circũſcripto ab euiterno: ip̃m euiternũ de ſe hẽt ſimultatẽ in eẽndo. qꝛ hoc ineſt ſibi ex nã ſua ꝙ ſit totũ ſimul. ¶ 5° Iſta ſe hñt ſm oꝛdinẽ. eſſe angelicũ ⁊ euum ſiue ipſa duratio et ꝑpetuitas durationis. qꝛ ex hoc ꝙ tale hẽt totũ eſſe ſimul: durationem totã hẽt ſimul et qꝛ ꝑpetuũ: iõ duratio ꝑpetua. ſ ꝑpetuitas que habet eẽ i tertio oꝛdine: nihil addit ſuꝑ ſbam angelicã. ꝫ multo fortiꝰ nec ip̃a duratio q̃ mediat inter eẽntiã ãgelicã ⁊ ꝑpetuitatẽ: nichil reale addit ſuꝑ eẽntiã ãgeli. qꝛ minꝰ diſtat vl' ſaltẽ nõ magis

mediũ ab extremo ꝙ̃ extremũ ab extremo ¶6°
Ipꝫ euũ aut ē duratio eē angeli: aut ē illud quod
mēſurat illã durationē. ſi ſit ipa duratio ãgeli: cũ
ipa duratio nõ differat ab eē angeli: nec ipm euũ
differt ab eodē. Qꝺ aũt ipſa duratio nõ differat
ab eē angeli ꝓbat̃. qꝛ quãtuꝫ eſt ipm eē: tãta ē ip
ſa duratio. ſi vero euũ ſit aliqd aliud ab ipa dura
tione et mēſuratio ipius durationis: tunc cuꝫ mē
ſura ſit ṗoꝛ mēſurato: ṗus erit euum ꝙ̃ ipſa dura
tio. ⁊ ꝑ ꝯñs ṗus ineſt euũ angelo ꝙ̃ duratio. cum
ergo duratio q̃ remotiꝰ ſe hẽt ad ipm ãgeluꝫ ni=
chil addat: nec euũ qꝺ priꝰ eſt aliqd addit. ¶7°
Euum nõ ē aliud ꝙ̃ ipa duratio q̃ eē ãgeli durat
ergo ē aliq̃ res. tũc q̃ro aut ipſa duratio dicit a=
liã rem ſuꝑ rē mēſuratã: aut nõ. ſi nõ: habet̃ ꝓpo
ſitũ. ſi ſic: illa res quã addit ſupꝛa mēſuratuꝫ ma=
nēs eſt ⁊ hẽt eē. igit̃ hẽt mēſurã. Tũc q̃ro ꝺ mēſu
ra illa ⁊ ipo mēſurato ⁊ ita vel erit ſtãdum i ṗmo
ꝙ mēſura ſua nichil addit ſuꝑ̃ mēſuratũ: vel erit
ꝓceſſus in iſinitũ. ⁊ iſto modo arguit cõmētatoꝛ
cõtra Auicenã. 4° methaᶜ. in ṗncipio ꝓbãdo ꝙ
ens et vnuꝫ nichil addũt ſupꝛa eēntiã rei. ¶8°.
Si euum ſit aliud abſolutũ ab euiterno: poſſꝫ er
go deꝰ facere vnũ ſine alio. ⁊ ſequitur contradi=
ctio quia eſſet duratio ſine durante vel durãs ſi
ne duratione. Iſta argumenta recitat Garro.

QUãtum ad ar=
ticulũ tertiũ ṗmo notandũ ē ſm
phꝫ. 4° phy. ꝙ tēpus ē numerꝰ
⁊ mēſura motꝰ ſm ṗus ⁊ poſte=
rius. qꝛ eni motꝰ eſt ens ſucceſſi
uũ: ſemꝑ vna pars ſuccedit alteri ⁊ vna ē ṗoꝛ al=
tera. hmõi autē ꝑtes vt ſunt plures ⁊ ſibi inuiceꝫ
ſuccedētes ſm rõneꝫ ṗoꝛis ⁊ poſterioꝛis: ſunt tē
pus. vñ tp̃s duo iplicat i ſui rõne totali. ſ. mãle ⁊
foꝛmale. materiale ſunt vel ipe partes motꝰ ſibi
inuicē ſuccedētes: vel plura nũc ad minꝰ duo int̃
q̃ eſt tp̃s. foꝛmale aũt eſt ipaꝝ partiuꝫ vel ipoꝝ
nunc numerꝰ ⁊ mēſura. et qꝛ hmõi ꝑtes motꝰ ſi=
bi inuicē ſuccedũt in q̃dam ꝯtinuitate quam hẽt
motꝰ a mobili ⁊ a magnitudine ſꝫ quã eſt motꝰ:
inde eſt ꝙ tp̃s ꝙ̃ᵐ ad ſui mãle eſt q̃d ꝯtinuũ. ⁊ ſic
ponit̃ a pho. liᵒ p̃dicamētoꝝ int̃ ſpēs quãtitatis
ꝯtinue. ꝙ̃ᵐ vero ad ſuũ foꝛmale ꝑtinet ad genꝰ
ꝙ̃titatis diſcrete ꝓut. S. T. dicit opuſ. 36. de in
ſtã. caᵒ ṗᵒ. nõ ꝙ tp̃s ſit ex equo i duobꝰ gen̄ribus
quãtitatis: ſ ſicut dicit magnꝰ Albertꝰ i cõmēto
ſuꝑ p̃dicamēta caᵒ ꝺ tpe. ſimplr̃ ē i gen̄re ꝯtinui ⁊
ſꝫ aliq̃d accipit foꝛmã diſcreti. hoc tñ videt̃ itelli
gēdũ ꝺ foꝛmali tpis ſꝫ aptitudinē inꝙ̃ᵐ. ſ. priꝰ ⁊
poſteriꝰ i motu etiã ſine actiõe aie: ſũt numerabi
lia queadmodũ ⁊ ſine ſēſu ſũt ſēſibilia. nã ꝙ̃ᵐ ad
foꝛmale tꝑis ſꝫ actũ qꝺ ē ex ipa actuali numera=
tiõe ṗoꝛis ⁊ poſterioꝛis motꝰ: cũ ſit ꝑ actũ aie nu
merãtis nõ videt̃ ꝙ ꝑtineat ad p̃dicamētũ reale
qꝺ eſt quãtitas. ꝓpt̃ qꝺ phs dicit. 4° phy. ꝙ tp̃s
ſine aia ē vtcũꝗ ens. i. nõ totalit̃ ꝯpletũ. eo ꝙ a=
ctualit̃ nõ ē numerꝰ motꝰ ſine actiõe aie numerã
tis ꝑtes ṗoꝛes ⁊ poſterioꝛes motꝰ: aut etiã iſtan
tia ſꝫ ṗus et poſteriꝰ ſibi inuicē ſuccedētia. vñ tp̃s
inꝙ̃ᵐ ē q̃ddã totũ cõtinuũ ⁊ ſucceſſiuũ: realē extñ
tiã hẽt extra aiaꝫ ⁊ ꝑtes eius realr̃ ſibi inuicē ſucce
dũt. et tñ ꝙ hmõi ꝑtibꝰ numerētur actu ⁊ mēſurē
tur ṗus ⁊ poſteriꝰ i motu ⁊ ꝙ fiat ipaꝝ partiũ ad
inuicē actualr̃ ꝯparatio ſꝫ ṗus ⁊ poſteriꝰ ſm quã
tp̃s foꝛmalr̃ hẽt rõneꝫ mēſure: ē ꝑ actionē itelle=
ctꝰ cuiꝰ ē nõ entia apprehēdere vt entia ⁊ res ſuc
ceſſiuas tanꝙ̃ ſimultaneas ac ꝑmanētes eas ad
inuicē ꝯparãdo. Accipiũt̃ iſta ꝺ mēte. S. T. opuſ.
44. ꝺ tpe. Et opuſ. 36. ꝺ iſtãtibꝰ. Et. 4°. phy. i
cõmēto. Et ṗᵒ ſen. di. 19. q. 2. ar. ṗᵒ ⁊. q. 5. ar. ṗᵒ.

¶Secundo Notãduꝫ ē ꝙ vt phs
dicit. 4° phy. tp̃s eſt
numerꝰ nõ abſtracte ſũptꝰ vt duo tria ⁊c. ſꝫ ē nu
merꝰ applicatꝰ rebꝰ q̃ꝝ ē numerꝰ queadmodũ di
cimꝰ tres hoies aut q̃ttuoꝛ boues. cũ ḡ numerus
reꝝ. i. rebꝰ applicatꝰ ſit ſubiue in ipis rebꝰ numera
tis ſic ternariꝰ hoim ē in ipis tribꝰ hoibus: ſeq̃t̃ ꝙ
tp̃s ſit ſubiue i eo cuiꝰ ē numerꝰ. ē aũt numerꝰ ṗo
ris ⁊ poſterioꝛis i motu vt ibi phs dicit. non põt
aũt eē i ṗoꝛi ⁊ poſterioꝛi cuiuſlꝫ motus ita vt tot
ſint tꝑa quot motꝰ. tũ qꝛ hoc ē ꝯ̃ doctrinã phi in
eodē liᵒ. tũ etiã qꝛ vt ibi phs dicit mēſurari a tpe
ē tpe ꝯcludi ⁊ ab ipo excedi. oē. n. qꝺ tpe mēſurat̃
hẽt ṗnᵐ ⁊ finē i tpe. ſ ſi tp̃s eēt ſubiue i q̊lꝫ motu:
tp̃s nõ ꝯcluderet aliquē motũ nec ipꝫ excederet
imo excederet̃ ⁊ ꝯcluderet̃ a q̊lꝫ ſic accñs a ſubo
ac ꝑ hoc nec tp̃s eēt mēſura motꝰ. relinq̃t̃ igit̃ ꝙ
tp̃s ſit ſubiue in aliq̊ motu cũ ſit numerꝰ motꝰ et
nõ in oibꝰ. q̇s aũt ſit hic motꝰ: cõſiderãdũ ē ꝙ vt
phs docet. 10. methaᶜ. i vnoq̇ꝗ gen̄re id qꝺ ē ṗ=
mũ ⁊ ſimpliciſſimũ ac magis vnifoꝛme: ē oiꝫ alio
rũ mēſura. nã mēſura vt ibi phs dicit ē illud ꝑ qꝺ
mēſurata nota fiũt certificãt̃ et regulãt̃. hmõi ãt
ꝓṗetates: ṗmo ⁊ ſimpliciſſimo ac magis vnifoꝛ=
mi i q̊lꝫ gen̄re ꝯueniũt ꝓut ibidē ex dictis phi ac=
cipit̃. Cũ ãt iter motꝰ coꝛpoꝝ motꝰ local̃ ṗmi mo
bilis ſit ṗmꝰ ⁊ magis vnifoꝛmis ac regular̃ eo ꝙ
ſit circular̃ ac ꝯtinuꝰ et vnifoꝛmis ꝓut phs pꝛo=
bat. 8° phi. ſeq̃t̃ ꝙ motꝰ ṗmi mobil̃ ſit oiꝫ motuũ
mēſura cũ eiꝰ mēſura ſit notiſſima. qꝛ ꝟo tp̃s eſt
mēſura motꝰ: ꝯſeq̃t̃ ꝙ ſit paſſio vl̃ accñs motꝰ ṗ
mi mobil̃ ⁊ ſit i eo ſicī ſubo. vñ motꝰ ṗmi mobil̃ ē

p̄nm ⁊ mēſura oīʒ motuū corpoꝝ īferioꝝ: nō ſolū
ex rōne mot⁹ q2 ab ip̄o illi aliq̄ mō dp̄edēt: ſ3 etiā
ē mēſura illoꝝ q̄ꝫm ad durationē rōne tp̄is qȯ in
eo ē ſubiue. Et q2 vt paꝝ ſup̄ dicebam⁹ accñs nō
ꝯcludit aut ꝯtiet nec excedit ſubꝫ: mēſura vero
ꝯcludit ⁊ excedit mēſuratū iō tp̄s nō ē p ſe ⁊ p̄mo
mēſura mot⁹ p̄mi mobil' ſ3 ei⁹ accñs. nō. n. mot⁹ p̄
m⁹ vl' p̄mi mobil' ſ3 ſe totū ꝯcludit aut ꝯtinetur
ſub tp̄e nec ab eo excedit. nā et extēſiōe ſūt eq̄lia
q2 tātū ē tp̄s q̄ꝫm ē mot⁹ p̄m⁹ ⁊ eꝯ. excedit tñ ⁊ ꝯti
net tp̄s a motu p̄mo ſicut accñs a ſubo. eſt ḡ tp̄s
mēſura mot⁹ p̄mi mobilis nō per ſe p̄mo ſ3 rōne
partiū. quel3 nāq3 circulatio mot⁹ p̄mi ꝯcludit ⁊
excedit a tp̄e ⁊ iō ꝓp̄e tp̄e mēſurat. vñ tp̄s ē paſ=
ſio vel accñs toti⁹ mot⁹ p̄mi: ſ3 eſt mēſura p ſe lo
quēdo partiū ei⁹ nō toti⁹ niſi ſm ptes. alioꝝ aūt
motuū a p̄mo: eſt ꝓp̄e mēſura nō accñs aut paſ=
ſio. Ex q̄ inferim⁹ ꝙ cū ph̄s dicit. 4° phy. ꝙ tem
pus eſt numer⁹ numerat⁹ ſeu numer⁹ reb⁹ appli=
catus: loq̄tur de tp̄e ꝓut eſt numer⁹ p̄mi motus
nō ꝓut eſt numer⁹ alioꝝ motuūʒ in q̄bus nō eſt
ſubiue. nā in reſpectu ad iſtos: tp̄s numer⁹ nume
rās ē: nō numer⁹ numerat⁹. ⁊ numer⁹ abſtract⁹:
nō reb⁹ applicatus q̄ſi in eis exiſtēs. queadmodū
ſi tribus virgis mēſurarēt mille pāni: numer⁹ ter
narius in trib⁹ ꝟgis eſſ3 numer⁹ numerat⁹. ſ3 reſ=
pectu pānoꝝ: eſſet numer⁹ numerās cū ſit ab eis
abſtract⁹ nō eis inexiſtēs ſ3 eos menſurās. Et q2
numero ſm ꝙ hēt rōnem menſure p ſe ꝯuenit ꝙ
ſit numer⁹ numerās nō aūt ꝙ ſit numer⁹ nume=
ratus: inde eſt ꝙ tp̄s reſpectu alioꝝ motuū a mo
tu p̄mi mobilis: magis hēt rōnem mēſure q̄ꝫ reſ=
pectu p̄mi motus. eo ꝙ reſpectu illoꝝū ē numer⁹
numerās nō numer⁹ numerat⁹. et inde ē ꝙ tp̄s
dr̄ ſimplicit. i. ſine determinatione mēſura extri=
ſeca: q2 vꝫ reſpectu alioꝝ motuū a p̄mo quoꝝū ē
ꝓp̄e ⁊ p ſe numer⁹ numerās: eſt mēſura extrīſeca
ipſi⁹ aūt mot⁹ p̄mi ē mēſura intrīſeca cū ſit in eo
nō ſolū ſicut numer⁹ in re numerata ſ3 ſicut accñs
in ſubo. Accipiūtur p̄miſſa de mēte. S. T. opuſ.
44. Et in cōmento ſup. 4° phiſicoꝝum. Et. 2°
qȯlib3. arti. 5°. Et p̄ma pte. q. 10. ar. vltimo.

¶ **Tertio** Notādū ē ꝙ vt accipi pōt a ph̄o. 10. methaᵉ. rō mēſu=
re p̄° reperit ī numeris ⁊ p p̄us ī vno qȯ ē p̄nm nu
meri. vñ et numer⁹ diffinit ibidē a ph̄o ꝙ ē multi
tudo mēſurata p vnū. ex vno āt rō mēſure trāſfer
tur ad alias res ꝓpt aliquā ſilitudinē. vnū āt qȯ
ē p̄nm numeri ē ei⁹ mēſura q̄ꝫm ad duo. ſ. q̄ꝫm ad no
ticiā ⁊ q̄ꝫm ad cōmēſurationē. p vnū. n. cognoſci=
m⁹ numeꝝ. ⁊ vnū p ſui replicationē ꝯmēſurat ſe
cuil3 numero. Aliq̄ñ ḡ rō mēſure trāſfert ad alia
q̄ꝫm ad p̄mū et nō q̄ꝫm ad ſcdꝫ. ſic albedo ē mēſu=
ra coloꝝ nō ꝙ p ſui replicationē reddat oēs colo
res: ſ3 q2 cū hēat pl⁹ d nā lucis ē notioꝛ ceterꝭ co=
loꝛib⁹. ſic etiā ⁊ p̄mā ſbaꝫ pōim⁹ mēſurā oīʒ ſbaꝝ
q2 ē notioꝛ ſbſtātijs oīb⁹. Aliq̄ñ ꝟo rō mēſure trā
ſfert q̄ꝫm ad vtrūq3. p quē modū dicim⁹ ꝙ vncia
ē mēſura pōdeꝝ. q2 vncia replicata reddit qȯcū
q3 pōd⁹. ⁊ ſilr palm⁹ ē mēſura magnitudinū. naꝫ
palm⁹ replicat⁹ aliq̄tiēs reddit oēꝫ magnitudi=
nē vl' cōmēſurat ſe ei. Primo mō menſura ſumit
min⁹ ꝓp̄e ſ3 ꝙ rō mēſure q̄ ꝓp̄e ē rō q̄ntitatꝭ cer
tificatiua: ſe extēdit ad cuiuſcūq3 rei certificatio=
nē ⁊ notificationē. vñ illud p qȯ aliq̄d cognoſcit:
nō dr̄ p ſe ⁊ abſolute mēſura illi⁹: ſ3 mediāte ſcien
tia. ⁊ iō ph̄s iq̄t. 10. meᵉ. ꝙ ſciētia ē mēſura ſcibil'.
Scdo mō ſumit mēſura ſ3 ꝓp̄aꝫ rōneꝫ. eo ꝙ ac=
cipit ī rōne numeri cui ꝓp̄e ac p̄° ꝯuenit rō mēſu
re ꝓut ph̄s dicit. 10. meᵉ. Loq̄ndo d mēſura iſto
ſcdo mō: tp̄s ē p ſe mēſura mot⁹. ex eo. n. ꝙ tp̄s ē
numer⁹ mot⁹: hēt ꝙ ſit ei⁹ mēſura et q̄ꝫm ad noti
ciā ⁊ q̄ꝫm ad cōmēſurationē. nā act⁹ ꝓp̄⁹ numeri
eſt mēſurare q̄ntitatē ei⁹ cui⁹ ē numer⁹ ſemel vl'
pluries accept⁹. ac p hoc hēt ei⁹ quātitatē notifi=
care. Verū ē tñ ꝙ p accñs aliq̄ñ ip̄ꝫ tp̄s motu mē
ſuram⁹ q̄ñ. ſ. ip̄i⁹ mot⁹ q̄ntitas nob̄ ē certioꝛ q̄ꝫ tē
poꝛis q̄ntitas ꝓut ph̄s tradit. 4° li. phyſi. Pri=
mo āt mō accipiēdo mēſurā: etiā ip̄ꝫ mobile pōt
dici mēſura mot⁹ et ex ꝯñti tp̄is. vt. n. S. T. dicit
ī cōmēto ſup. 4° phy. lc. 18. ex eo ꝙ mobile alit ⁊
alit ſe hēt ī motu: cognoſcim⁹ p̄⁹ et poſteri⁹ ī tp̄o
nā ſm ꝙ diſcernim⁹ p̄cedētē diſpoſitionē mobil'
dū mouet: iudicam⁹ p̄us in motu. ſm aūt ꝙ diſ=
cernim⁹ ſequētē diſpoſitionē mobilis: iudicam⁹
poſterius ī motu ꝓut ibidē ph̄s docet. p̄us aūt ⁊
poſteri⁹ ī motu ſic dictū fuit ſup̄: ē mālit tp̄s. Acci
pit p̄dicta diſti. de mēte. S. T. opuſ. 36. ca°. 3°.

¶ **Quarto** Notādū ē ꝓut accipit ex doctrina ph̄i. 3° phyſi. ca°
oꝫ aūt d oī. et ex cōmē. S. Do. et Alberti magni
ſup eo loco ꝙ res q̄ ſ3 ſe ⁊ ſ3 ꝓp̄aꝫ q̄dditatē cōſi
ſtūt ī ſucceſſiōe: nō req̄rūt ad ſuū eē reale ꝙ ha=
beāt plures ptes ſuas ſimul ī actu: ſ3 ꝙ ptes ſibi
īuicē ſuccedāt in reꝝ nā. vñ cū tp̄s ſm ſe ⁊ ſm rō
nē q̄dditatiuā ſit ens ſucceſſiuū queadmodum ⁊
mot⁹ cui⁹ ē numerus: ſeq̄t ꝙ ad ei⁹ realē exñtiaꝫ
⁊ ad ſui totalitatē nō req̄rat ꝙ hēat plures ptes
ſuas ſiml' ī actu: ſ3 ꝙ ptes ſibi īuicē ſuccedāt ī reꝝ
nā. q2 igit ptes tp̄is. ſ. p̄teritū ⁊ futuꝝ ſibi īuicē in
reꝝ nā ſuccedūt l3 nō ſint actu ſiml': iō tp̄s hēt re=
alē exñtiā ī reꝝ nā. Sed ꝯ hoc videt. q2 tp̄s ex rō
ne ſue q̄dditatꝭ ē numer⁹ p̄oꝛis ⁊ poſterioꝛꝭ ī mo
tu. i. ip̄a p̄⁹ ⁊ poſteri⁹ mot⁹ p̄mi mobil' vt nūerata

ſūt. ſꝫ i motu pͥmi mobil' n̄ ſūt priꝰ ⁊ poſteriꝰ actu neqꝫ tāq̄ ptes neqꝫ tāq̄ tmini vt videt̄ cū huiuſcemōi motꝰ ſit ↄtinuꝰ ⁊ circularis. i cōtinuo nāqꝫ nō ſunt ptes i actu ꝓut pħs docet. 6° phy. nec i circulo ſunt tmini i actu niſi ſm aīe deſignatiōez ſeqᷓt̄ g̊ ꝙ tp̄s nō ſit aliq̄d actu reale. Ad hoc rn̄demus negādo minorē. et ad eiꝰ ꝓbationē dicimꝰ pͥmo ꝙ lꝫ in ↄtinuo nō ſint ptes i actu ſm eſſe ꝓpriū diſtictū ⁊ adeq̄tū cuiuſlꝫ ipaꝝ: ſūt tn̄ in actu ſm eē totiꝰ. nā cū totū integrale ↄſtituat̄ ex ſuis ptibus: niſi ptes eiꝰ realit̄ ⁊ actu exiſterēt: ipꝫ totū nō eēt aliq̄d actu exiſtēs in rerū nā. pħs autē loquit̄ vbi allegat̄ de ptibus ↄtinui in q̄s diuiſibile ē in infinitū q̄ cū ſint ifinite: nō ſunt niſi i pō in cōtinuo. ſꝫ hoc nō obſtat qn̄ ptes magnitudinē finitā cōtinui actu itegrātes: finite ſint ⁊ in actu. Dicimꝰ ſcd̓o ad ꝓbationem minoris ꝙ lꝫ veritatē hēat de ptibus ↄtinui pmanentis loquēdo de eē ꝓprio ⁊ adeq̄to partiū: de ptibꝰ tn̄ cōtinui ſucceſſiui nō tenet q̄les ptes ſunt motꝰ ⁊ tp̄is. Et rō dr̄ic eſt. q2 in ↄtinuo pmanēte: ptes hn̄t eē ſimul in totalitate totiꝰ manēte totiꝰ itegritate. ac per hoc ſingl'e ptes nō hn̄t ꝓpriā actualitatē ſꝫ ſunt actu actualitate totius. ad ꝓpriā aūt ⁊ diſtinctā actualitatē: ſunt in pō reducibili ad actū per diuiſionē. In cōtinuo aūt ſucceſſiuo ſic̄ ſunt motus ⁊ tp̄s: ē alia rō. nā q2 ptes ſibi inuicē ſuccedūt: vna ſuccedente pͥor deſinit eē. ac ꝑ hoc diſiungit̄ ⁊ amouet̄ ab alia. et pari mō alia ſuccedēte: ps precedēs ab ea diſiungit̄ ⁊ ſic ſꝑ. vn̄ ex ipa rōne ſucceſſionis: ↄſequit̄ ꝙ ptes totiꝰ ſucceſſiui a ſe iuicē diſtiguant̄ ⁊ ſeparēt̄ actu. eo ꝙ ipa ſucceſſio vicē hēat diuiſiōis ꝓpt qd̓ realit̄ ⁊ actualit̄ ſe hn̄t adinuicē in rōne pͥoris ⁊ poſterioris. ¶ Sed dubitari pōt circa hoc. qm̄ videt̄ repugnare ꝙ aliqd̓ totū ſit cōtinuū quēadmodū tp̄s ⁊ motus pͥmi mobil' cuiꝰ eſt paſſio: ⁊ ꝙ eius ptes diſiungant̄ ⁊ ſepent̄ abinuicē. Ad hoc rn̄dendum eſt ꝙ iſta duo repugnāt qn̄ totū cōtinuū eſt pmanens. ad cuiꝰ cōtinuitatē requirit̄ ꝙ ptes eiꝰ ſimul adinuicē vniāt̄ in toto cui repugnat ipaꝝ abinuicē diſiūctio ⁊ ſeparatio. pmanētia nāqꝫ hn̄t eē ex ſimultate ptiū. ſꝫ ad cōtinuitatē totiꝰ ſucceſſiui: ſufficit ꝙ ps parti ſuccedat imediate ſine iterpollatiōe. imo i hoc cōſiſtit eiꝰ cōtinuitas. eo ꝙ eē ſucceſſiuoꝝ ↄſiſtit in ordine partiū ſm priꝰ ⁊ poſterius ita ꝙ ps poſterior q̄ aduenit imediate ſuccedat pti priori q̄ deſinit eſſe. nec requirit̄ ꝙ poſt ipaꝝ ſucceſſionē: maneāt adinuicē in toto vnite: alias totū continuū eēt pmanens nō ſucceſſiuū. vn̄ q2 ex ipa partium ſucceſſiōe neccīo cōſequit̄ ipaꝝ ſeparatio ⁊ diſiūctio ſicut dictū eſt: id̓ huiuſcemodi continuo ſucceſſiuo non repugnat ꝙ eius partes abinuicē diſiungantur ⁊ ſeparentur actu.

¶ **Quinto** notādū eſt ad iueſtigādū nām ipius nūc tp̄is ⁊ cuiꝰ ſit mēſura: ꝙ pħs. 4° phy. q̄ttuor pͥncipalr̄ attribuit ipi nunc in cōparatiōe ad tp̄s pariformit̄ ad ea q̄ cōueniūt mobili reſpectu motꝰ. Primū eſt ꝙ nunc ſic ſe hꝫ ad tp̄s: ſic̄ mobile ad motū. ſicut enī ꝑ mobile cognoſcimꝰ ⁊ diſtinguimꝰ pͥus ⁊ poſterius in motu: ita et ꝑ nūc cognoſcimꝰ ⁊ diſtinguimus pͥus ⁊ poſterius in tp̄e. Scd̓m eſt ꝙ ſicut tp̄s ſequitur motum et eſt numerus et menſura eius: ita nunc ſequit̄ mobile ⁊ eſt numerus ⁊ mēſura eius. ex quo vlterius ſequit̄ ꝙ nunc tp̄is ſit i mobili ſicut in ſubo quēadmodū et tp̄s in motu. Tertiū eſt ꝙ ſicut mobile eſt idē ſm ſubam ⁊ ſm rem i toto motu: aliud tn̄ ⁊ aliud ſm rationē: ita et nūc eſt idē ſm ſubſtantiā ⁊ realiter i toto tp̄e: ſꝫ eſt aliud ⁊ aliud ſm rōnē. Quartū eſt ꝙ ſicut mobile eſt cōtinuatiuū motus inquātū eſt idem ſm ſubſtantiā in toto motu ⁊ eſt motus diuiſiuū ſm prius ⁊ poſterius prout eſt aliud ⁊ aliud ſm eſſe ⁊ rōnem: ita et nunc eſt continuatiuum tp̄is ſm ꝙ eſt idē in ſubſtātia in toto tp̄e: et eſt ipſius diuiſiuum per prius ⁊ poſterius ſm ꝙ eſt aliud ⁊ aliud ſꝫ eſſe ⁊ rationē. Hijs autem ſi adiunxerimus ꝙ nunc eſt menſura menſurata quemadmodum ⁊ tempus eſt numerus numeratus: īueniemus ꝙ nunc tp̄is materialiter eſt ip̄m mobile. probatur hoc. Nā omnis numerus numeratus ⁊ vniuerſaliter oīs menſura mēſurata: eſt materialiter ipſa res per talem numerum aut mēſuram mēſurata prout ex dictis pħi patet. 4° phy. ternarius enī equoꝝ: materialiter ipſi equi ſunt. et binarius lapidum: ipi lapides ſunt. ſed ex ſcd̓a proprietate ipſius nunc pꝫ ꝙ nunc tp̄is eſt menſura mobilis et ſequit̄ mobile ſicut tempus ſequit̄ motum et eſt numerus ac menſura eius. ergo nunc tēporis materialiter eſt ip̄m mobile. loquimur in ꝓpoſito de mobili primo quemadmodum et motꝰ primus et non alij motus eſt materialiter tempus. Formale aūt ipius nunc non aliud videt̄ eſſe q̄ꝫ ratio menſure vnitatis. i. eē menſuram ſicut vnitas. ꝓbatur hoc. qm̄ vt pħs dicit. 4° phy. tempus comparat̄ ad motum ſicut numerus eiꝰ. ipſū aūt nūc ↄparat̄ ad id qd̓ fert̄. ſ. mobile: ſic̄ vnitas nūeri. vn̄ ⁊ nunc ſe hꝫ ad tp̄s ſic̄ idiuiſibile ad diuiſibile ꝓut ibi pħs dicit. Cū g̊ ip̄m nūc ſit formalit̄ mēſura quēadmodū ⁊ tp̄s: mēſurat āt mobile cuiꝰ eſt mēſura i rōne vnitatis vt pħs inq̄t. ſequitur g̊ ꝙ formale ipius nūc ſit eē mēſurā durationis vt vnitas. ita vt rō ↄpleta nūc tp̄is ſit ꝙ ē vni

tas ṗmi mobilis mēſurās ip̄m ı̄quātū ē vnū ⁊ idē
ſubiecto vl' ſm ſb̄am ı̄ toto motu. Et q̄ꝛ nūc ē mē
ſura mēſurata ſic̄ ⁊ tp̄s: dicimꝰ vt expreſſius loq̄
mur ꝙ nūc ē ip̄m p̄mū mobile ſꝫ ꝙ ē vnū ⁊ idem
ſubiecto durās ꝑ totū motū. vn̄ cōꝑatio p̄hi. 4°
phy. q̄ cōpat ip̄ꝫ nūc ad pūctū motū lineā cau
ſantē ꝓut imaginant̄ geometre: ex rōe vnitatis
formal'r ſumit̄. nō ei pūctꝰ motu ſuo lineā cauſa=
ret vt fingūt geometre niſi ex rōe ſue vnitatis et
indiuiſibilitatꝭ. nā ſi pūctꝰ eēt q̄d diuiſibile ſꝫ ali=
quā dimēſionē vel ı̄ latū vel in ꝓfundū: nō ſolū
motu ſuo cauſaret lineā vt geometre dicūt: ſꝫ ēt
ſupficiē vel corpꝰ. ſi aūt eēt diuiſibile ſm lōgitudi
nē: non oporteret moueri ad cauſandū lineā. nā
ſolo ſitu ſuo deſcēs illā efficeret. ſꝫ q̄ꝛ ē aliq̄d ı̄di=
uiſibile ſm oēm dimenſionē: ponit̄ moueri vt ex
motu ſuo cauſet̄ linee lōgitudo. ⁊ eodē mō ſꝫ cō
parationē p̄hi: nūc tp̄is ex rōne vnitatis ⁊ ı̄diuiſi
bilitatꝭ dr̄ ſuo motu quo mouet̄ ſimul cū mobili:
tp̄is magnitudinē cauſare. differt tn̄ huiuſcemōi
motꝰ a motu quo ponit̄ punctꝰ cauſare lineā. nā
motꝰ pūcti nō eſt realis ſꝫ ſupponit̄ quadā fictiōe
geometrarū. motꝰ aūt ipiꝰ nūc ē realis lꝫ non ſit
eiꝰ ꝑ ſe ſꝫ ꝑ accn̄s. capiēdo nūc formalit̄. nā vt ex
ſupdictꝭ pꝫ nūc tp̄is ē ip̄ꝫ p̄mū mobile ſubiecto ⁊
māl'r. formal'r aūt cū ſit vnitas p̄mi mobilis: mo
uet̄ ſimul cū mobili p̄mo. vn̄ cū motꝰ p̄mi mobil'
ſit motꝰ realis: ſeq̄t̄ ꝙ realis ſit motꝰ ipiꝰ nūc. nā
motꝭ nobis mouent̄ ea q̄ in nobis ſunt vt dr̄. 2°
topi. Ex p̄miſſis ı̄ferimꝰ ſm mētē. S. T. ſup. 4°
phy. et multū expſſe opuſ. 36. de ı̄ſtā. ꝙ nūc tp̄is
vnū tm̄mō eſt ſꝫ rē: aliō tn̄ ⁊ aliō ſm diuerſas rō=
nes q̄ de eo accipiūt̄ pariformit̄ ad diuerſas rō=
nes q̄s mobile hꝫ ſꝫ diuerſa vbi q̄ acq̄rit. et ſicut
ex eo ꝙ ē vnū re ı̄ toto tp̄e ē ꝓp̄a mēſura mobilis
ꝓut ē vnū ⁊ idē in toto motu: ita ex eo ꝙ nūc eſt
aliō ⁊ aliud rōne: ē mēſura mobilis ſm ꝙ ē aliō ⁊
aliō rōne ꝓut ē in alio ⁊ alio vbi dum mouet̄. ip̄e
aūt diuerſe rōnes ſm p̄us ⁊ poſteriꝰ vniꝰ ⁊ eiuſ=
dē nūc: appellat. S. T. in ſupdicto opuſ. plura ⁊
diuerſa inſtātia q̄ſi non ſtantia q̄ꝛ cōſiderant̄ vt
trāſeūtia: queādmodū ⁊ diuerſa rō mobil' ı̄ diuer
ſis vbi q̄ꝫdiu mouet̄. ⁊ hec ı̄ſtantia dicūtur ab eo
tp̄s diſtinguētia ac terīantia ⁊ cū tp̄e labētia. Vn̄
ſcd̄m eiꝰ doctrinā idē nunc tp̄is inquātū eſt vnū
re vel ſubiecto: eſt continuās tp̄s. ⁊ inquantū eſt
aliud ⁊ aliō ſm rōnem: ē diſtinguēs ⁊ terminans
partes tp̄is. queādmoduꝫ et ip̄m mobile vnū re
et ſubiecto exn̄s: continuat motū. ⁊ ꝓut eſt aliud
et aliud ſm diuerſa vbi q̄ ſucceſſiōe motꝰ acqui=
rit: motū diſtiguit ⁊ terīat vt p̄hs dicit. 4° phy.
ſic̄ enim mobile ſe hꝫ ad motum: ita nūc ſe hꝫ ad
tp̄s. vn̄ vnū ⁊ idem nūc tp̄is ſm rem: eſt plura ı̄n
ſtātia ſm aliam ⁊ aliā rōnem ꝓut cōſiderat̄ vt ē
mēſura p̄mi mobilis ſm prius ⁊ poſterius ı̄ quā
tū p̄mū mobile dū mouet̄ ſucceſſiue eſt in alio et
alio vbi. Itaqꝫ ſm ꝙ. S. D. accipit nomē inſtātꝭ
inſtās ı̄portat in ſuo ſignificato ip̄m nūc tp̄is ſub
rōne qua mēſurat p̄mū mobl'e vt eſt ı̄ aliq̊ vbi. et
q̄ꝛ huiuſcemōi rōnes ſunt plures: iō vnū ⁊ idem
nūc vocat plura inſtātia. et eſt ſimile ſuo mō quē
admodū vna oīno res. ſ. diuina eēntia appellat̄
plures idee ſꝫ aliā ⁊ aliā rōnem reſpectꝰ ad crea
turas. id ip̄m autē nūc tp̄is ſm aliā ⁊ aliā rōnem
prioris ⁊ poſterioris ⁊ vt hꝫ rōnē inſtātis: appre=
hendit̄ ab ı̄tellectu vt diſtiguēs ⁊ terminās ꝑtes
motus ſm diuerſa mutata eē. Et q̄ꝛ huiuſcemōi
mutata eē accipiūt̄ in motu ꝑ mobile ı̄ quātū ap=
prehēdit̄ vt q̄ſi ſiſtēs ı̄ alio ⁊ alio vbi: ide ē ꝙ nūc
tp̄is qḋ ē ꝓp̄e mēſura p̄mi mobil' pōt dici ex ꝯn̄ti
mēſura ı̄diuiſibiliū motꝰ q̄ dicūt̄ mutata eē: ſꝫ di
uerſas tn̄ rōes queādmodū et ipiꝰ p̄mi mobil' ſꝫ
ꝙ ē in diuerſis vbi. ¶ Aliq̄ tn̄ pret̄ nūc tp̄is qḋ eſt
mēſura p̄mi mobil' ponūt aliō genꝰ ipiꝰ nūc qḋ vt
dicūt ſp ē aliō ⁊ aliō real'r ı̄ ſucceſſiōe tp̄is. ⁊ h̄mōi
nūc ſic real'r diuerſa vt iſti dicūt: mēſurāt mutata
eē q̄ ſūt mlta ⁊ diūſa ı̄ toto motu. dicūt ēt ꝙ huiuſ
cemōi nūc q̄ al's vocāt̄ inſtātia ſūt diſtictiua ⁊ cō
tinuatiua tp̄is queādmodū et mutata eē ſūt ipiꝰ
motꝰ. iſta āt nūc dicūt eē tp̄i intriſeca queādmo=
dū mutatū eē motui ⁊ pūctꝰ linee. Sꝫ iſtoꝝ opi=
nio apte videt̄ eē ꝯ ı̄tētionē p̄hi q̄ in. 4° phy. vnū
ſolū nūc dicit eē tp̄is qḋ ē ꝓp̄a mēſura p̄mi mobil'
⁊ manet idē re ı̄ toto tp̄e. Et p̄terea falſū ē qḋ aſ=
ſumūt. nam neqꝫ mutata eē ſūt ꝯtinuatiua motꝰ
neqꝫ ip̄a nūc ſeu iſtātia q̄ ponūt ſunt ꝯtinuatiua
tp̄is. q̄m ſic̄ ı̄ magnitudı̄e illḋ ē eiꝰ ꝯtinuatiuū qḋ ē
eiꝰ initiatiuū: ita ⁊ ı̄ motu ⁊ ı̄ tp̄e. In magnitudı̄e
aūt vt ı̄ linea: pūctꝰ q̄ ē eiꝰ initiatiuū: ē eiꝰ ꝯtinua
tiuū. ⁊ idē eſt ı̄ ſupficie ⁊ corpe. ſꝫ mutatū eē nō ē
initiatiuū motꝰ. neqꝫ inſtās ē tp̄is initiatiuū ꝓut
p̄hs demōſtratiue ꝓbat. 6° phy. oñdēs ꝙ āte oē
mutatū eē eſt motꝰ ⁊ āte oē inſtās eſt tp̄s. ḡ neqꝫ
mutata eē ſūt ꝯtinuatiua motꝰ neqꝫ iſtātia ſunt
tp̄is ꝯtinuatiua. Vn̄ ⁊ p̄hs ꝯtinuitatē motꝰ a ma
gnitudı̄e docet eē acapiēdā nō a mutatꝭ eē ⁊ ꝯti
nuitatē tp̄is a cōtinuitate motꝰ. magnitudinē āt
intelligit nō ſolū ſpatiū in q̊ vl' circa qḋ ē motꝰ: ſꝫ
magꝭ magnitudinē motā. ſ. ip̄ꝫ mobile qḋ ē q̄ntū
vnitas ſiq̄dē mobil' ē p̄ma cā cōtinuitatꝭ motꝰ ꝓ
ut. S. T. inq̄t in ꝯmēto ſup. 4° phy. ⁊ opuſ. 36.
ḋ iſtā. ⁊ ꝯſimili mō nūc tp̄is ꝑ hoc ꝙ māet idē re ı̄
toto tp̄e: ē ipiꝰ tp̄is ꝯtinuatiꝫ. et iō p̄hs volēſ ꝓba
re ꝙ nūc eēt ꝯtinuatiuū tp̄is ı̄duxit ſimile ḋ pūcto

nõ abſolute:ſꝫ ꝓut a geometrꝭ imagiat̃ motꝰ.nã
idẽ pũctꝰ motꝰ et icohat lineã ⁊ cõtinuat illam.
¶ Quidã aũt ſeqces.S.doctorꝭ ſequuti ſũt opi=
nionẽ ꝑdictoꝝ decepti ex q̃buſdã v̾bis mẽdoſis
q̃ in nõnullis codicibꝰ circa opuſculũ eiꝰ de inſtã
tibꝰ appellatũ iueniunt̃.habentur illa v̾ba caº 3º
.§.ex q̃bꝰ manifeſtũ eſt aliã eẽ nãꝫ iſtãtis.ꝛc.Sꝫ
vt ex p̃cedẽtibꝰ ⁊ ſeq̃ntibꝰ manifeſte apparet:v̾a
lr̃a eſt iſta.Ex q̃bꝰ manifeſtũ eſt aliã eẽ nãm iſtã
tis qꝺ mẽſurat mobile ſcꝫm id qꝺ eſt ⁊ inſtãtis qꝺ
mẽſurat mobile ſcꝫm id qꝺ eſt idẽ i toto motu . id
aũt eſt qꝺ cõtinuat tp̃s. Qꝺ aũt v̾itas lr̃e hec ſit
apte mõſtrat̃.nã parũ īfra poſt p̃miſſa v̾ba ſic ait
ſic aũt a ꝑte mobil̾:ita et a ꝑte inſtãtis qꝺ ſequit̃
mobile ẽ accipe diuerſa ⁊ diuerſa eẽ. ⁊ hec eiꝰ di=
uerſitas ꝯſiſtit i ip̃is idiuiſibilibꝰ tp̃is q̃ et dicunt̃
mẽſurata eẽ. ⁊ hec mẽſurata eẽ ſine int̾pollatiõe
ſũt iſtãtia q̃ ꝯtinuãt tp̃s . ⁊ hec nichil aliꝺ ſũt niſi
diuerſa rõ eiuſdẽ iſtãtꝭ qꝺ idẽ eſt real̾r i toto tp̃e
ſequẽs mobile iquãtũ eſt idẽ re i toto motu hec il
le.Et i eodẽ caº parũ poſt p̃ncipiũ inq̃t.vñ vide
tur ph̃s velle nũc tp̃is ſeq̃ ip̃m mobile ita ꝙ idẽ
nũc ſit mẽſura mobil̾ ⁊ ꝯtinuãs ꝑtes tp̃is. Itẽ nõ
lõge ãte finẽ ca.dicit ſic. cõſtat aũt nullũ taliũ in
ſtãtiũ labẽtiũ eẽ cãm tp̃is cũ nullũ ip̃oꝝ maneat
in toto tp̃e ſꝫ trãſeat cũ q̃lꝫ ꝑte tp̃is. iſta ei ſũt di
uerſe rõnes ip̃ius iſtãtis qꝺ eſt idẽ in toto tp̃e et
ideo vocãtur iſtãtia.hec ille.Ex q̃bꝰ apte cõſtat
ſcꝫm doctrinã.S.T.vnũ tm̃mõ eẽ ſcꝫm rẽ nũc tp̃is
qꝺ mẽſurat mobile ⁊ eſt in eo ſic in ſubiecto:lꝫ ſit
aliꝺ ⁊ aliꝺ ſcꝫm rõnẽ ꝓut ſup̾ius expoſitũ fuit.ip̃ſe
aũt diuerſe et pl̾es rõnes vocant̃ a. S.D.pl̾a et
diuerſa iſtãtia ſcꝫm modũ nr̃m itelligẽdi vt ſupra
dictũ ẽ.Et ꝯfirmat̃ ꝓpoſitũ nr̃m ꝑ ea q̃.S.D.di
cit pº ſen.d.19.q.2.ar.2º in.c.inq̃t ei. tp̃s a nũc
tp̃is differt dupl̾r.ſ.ſcꝫm rẽ:qꝛ nũc nõ eſt tp̃s.et ſcꝫ
ſucceſſiõis rõnẽ:qꝛ tp̃s ẽ ſucceſſiuũ ⁊ nõ nũc tp̃is
hec ille . Ex quo ſeq̃t̃ ꝙ ſi nũc tp̃is nõ eſt q̃d ſuc-
ceſſiuũ:ẽ res ꝑmanẽs.et ꝑ ꝯñs nõ eſt aliꝺ ⁊ aliud
realit̃.neqꝫ ẽ q̃d itrinſecũ ip̃i tp̃i qꝺ eſt ex ſui rõne
ſucceſſiuũ.Ex q̃bꝰ inferimꝰ ꝙ cũ dr̃ illa ſimul exi
ſtere duratiõe q̃ hñt eẽ in eodẽ nũc:dꝫ itelligi de
eodẽ nũc ſcꝫm rẽ vel ſcꝫm ſubam ⁊ ſcꝫm eẽ ⁊ rationẽ
nõ de eodẽ nũc ſcꝫm rẽ tm̃mõ.alias oĩa tp̃alia ſcꝫm
qꝺcũqꝫ tp̃s dicerent̃ eẽ ſimul cũ ſint i eodẽ nunc
ſcꝫm rẽ qꝺ manet i toto tp̃e ꝓut dictũ ẽ ſupra. Ad
cuiꝰ euidẽtiã ꝯſiderãdum ẽ ꝙ nunc tp̃is nõ ẽ nũc
ſtãs queadmoduꝫ nunc et̾nitatis ⁊ nunc eui: ſꝫ ẽ
nũc fluẽs. Vñ ⁊ ph̃s. 4º phy.volẽs comparare
nunc tp̃is ad punctũ lineẽ:nõ compat ip̃m pun=
cto abſolute vt ẽ aliq̃d ſtãs ⁊ ꝑmanẽs i linea:ſed
ſcꝫm ꝙ punctꝰ fictiõe ⁊ imaginatiõe geometraruꝫ
ponit̃ moueri ⁊ ſuo motu cauſare lineã. cum enĩ
nunc tp̃is ſit in p̃mo mobili ſubiectiue:ſꝑ eſt i mo
tu ⁊ fluẽs quẽadmodum ⁊ p̃mum mobile ſꝑ ⁊ cõ
tinue mouet̃.ſic ergo mobile p̃mum vnũ et ideꝫ
re ⁊ ſubiecto exñs ꝑ ſuũ motũ ẽ in oibꝰ ꝑtibꝰ ſpa
tij circa qꝺ mouet̃:hñs tñ aliꝺ et aliꝺ eẽ vbi ſcꝫm ꝑ
tium diuerſitatẽ rõne cuiꝰ idẽ mobile ſcꝫm aliud ⁊
aliud eẽ vbicale vt ita loq̃mur : ẽ p̃ncipium vniꝰ
partis motꝰ ⁊ finis alteriꝰ:ita et nunc qꝺ cum p̃=
mo mobili ſimul mouet̃ cum ſit accñs eiꝰ ꝓut for
malit̃ capit̃:vnum ⁊ idem re ⁊ ſubiecto exñs ſuo
motu ſeu fluxu ẽ in oibus et ſingulis ꝑtibus tp̃is
lꝫ ſcꝫm aliud ⁊ aliꝺ eẽ ⁊ ſcꝫm aliã ⁊ aliã rõnem ꝓpor
tionalit̃ ad ip̃m mobile.et ob hãc diuerſitatẽ idẽ
exiſtẽs re ⁊ ſubiecto : dr̃ eſſe p̃ncipium vniꝰ tp̃is
et finis alterius .quemadmodum ⁊ punctꝰ ſi po=
neret̃ moueri ⁊ ſuo motu cauſare lineã ſicut fin=
gunt geometre:vnꝰ et idẽ punctꝰ re ⁊ ſubiecto ꝑ
ſuum motũ eẽt a p̃ncipio vſqꝫ i finẽ in oibꝰ ꝑtibꝰ
linee ſcꝫm aliud ⁊ aliꝺ eẽ et ſcꝫm aliã ⁊ aliã rõnẽ ſitꝰ
ob cuiꝰ diuerſitatẽ idẽ re exñs:eẽt p̃ncipium vniꝰ
ꝑtis et finis alteriꝰ ac ẽt totiꝰ linee eẽt p̃ncipium
et finis.Ex q̃bꝰ iſertur ꝙ lꝫ nunc tp̃is vnum ⁊ idẽ
re ⁊ ſubiecto exñs i toto tp̃e ꝑ ſuã identitatẽ cau
ſet vnitatẽ tp̃is que eſt eiꝰ cõtinuitas : qꝛ tñ nõ ẽ
nunc ſtãs ſed ſemper fluens ⁊ ſuo fluxu eſt aliud
et aliud ſcꝺm rationem prioris ⁊ poſterioris ſcꝫm
quam diuerſitatem diſtinguit ac terminat diuer
ſas partes temporis: ideo ad hoc ꝙ aliqua dicã
tur eſſe ſimul tempore vel duratione nõ ſufficit
ꝙ ſint i eodem nunc re ⁊ ſubiecto:ſed requiritur
ꝙ etiã ſint in eodem nunc ſcꝫm eſſe ⁊ rationem.

¶ Sexto Notãduꝫ eſt ꝓut. S. Tho.
inquit pº ſen.di.19.q. 2.ar.
2º in.c.⁊ eſt ſumptum a ph̃o.4º phy.ꝙ quacun
qꝫ menſura durationis menſurantur eẽ vel actꝰ
alicuius rei : ip̃i rei cuius eſt eẽ vel actꝰ reſpõdet
nunc talis duratiõis pro mẽſura. ſicut ergo quia
tp̃s eſt mẽſura motus ideo nũc tp̃is eſt menſura
mobilis iquãtum ẽ mobile cuiꝰ actꝰ eſt motꝰ ita
ꝙ euum eſt mẽſura duratiõis ip̃ius eẽ euiternoꝝ
iꝺ nũc eui ẽ mẽſura ip̃oꝝ euiternorũ nõ rõne ſue
nature vel q̃dditatis cũ menſura duratiõis non
reſpiciat ꝓp̾e loquẽdo naturas reꝝ ſꝫ eſt menſu
ra euiternoꝝ ſcꝫm ꝙ hñt eſſe. Et inde ẽ ꝙ ſicut eẽ
euit̾ni qꝺ menſurat̃ euo: differt ab euiterno cuiꝰ
eſt actꝰ re q̃dẽ ſꝫ nõ ſcꝫm rõnem ſucceſſionis quia
vtrũqꝫ ſine ſucceſſiõe eſt:ita ⁊ nũc eui realit̃ diſti
guit̃ ab euo nõ ſcꝫm rõnem ſucceſſiõis qꝛ vtrũqꝫ ẽ
res ꝑmanẽs ſine ſucceſſiõe.vñ qꝛ p̃mũ mobile ſcꝫ
ſui ſbaꝫ ẽ euiternum:ſequit̃ ꝙ eẽ eiꝰ mẽſuret̃ euo
et ip̃ius ſba ſcꝫm ꝙ eſt ſub tali eẽ mẽſurat̃ nũc eui.

Ex q̇bus inferimus q̄ primuꝫ mobile q̄druplici
mēſura durationis mēſurat̄.ſ.euo ⁊ nūc eui et tp̄e
⁊ nūc tp̄is alit̄ tn̄ ⁊ alit̄.mēſurat̄ q̇dē euo q̄ntū ad
ſuū eē.mēſurat̄ nūc eui q̄ntū ad ſui ſbaꝫ vt exiſtit
ſub tali eē.itē menſurat̄ tp̄e quātū ad ei⁹ motū.⁊
menſurat̄ nūc tp̄is quātū ad ſui ſbam inquātū ē
eadē in toto motu. Uerūtn̄ euū et nunc eui ſunt
mēſure extrinſece ipſius p̄mi mobilis.nā nō ſunt
in eo ſicut in ſubiecto:ſꝫ in p̄mo oīm euiternorū.
tp̄s aūt ⁊ nūc tp̄is ſunt ip̄ius p̄mi mobilis mēſu=
re itrinſece nā ſunt i eo ſubiectiue.tp̄s mediante
motu cuius eſt accn̄s imediatū:nunc v̄o tempo=
ris immediate.

¶ Septimo notandū eſt ꝓ tertia
cōcluſiōe q̄ vt poteſt
accipi ex dictiſ. S. T. in plribus locis.āgeloꝝ ſiue
ſbaꝝ ſpūaliū duplices ſūt actiōes. Quedā ſūt q̄
teriant̄ ad corpa ſiue ad res corpales qb⁹.ſ.ſuba
ſpūalis aliquē effectū circa illas hꝫ.⁊ hmōi actio
nes rōne termini ꝯſueuerūt dici mot⁹. Alie ſunt
actiōes āgeloꝝ q̄ nō ſūt circa corpa vl̄ res corpa
les cuiuſmōi ſunt eoꝝ itellectiōes ⁊ affectiōes.⁊
q꞉ ꝓp̄a mēſura actionū ⁊ motuū creaturaꝝ ē tp̄s
vel iſtās tp̄is:tenēdū eſt ꝓ regula q̄ oēs mot⁹ ⁊
actiōes ſiue opatiōes āgeloꝝ : mēſurant̄ tp̄e vel
nūc tp̄is excepta viſiōe btīfica q̄ videt v̄bū ⁊ res
in v̄bo.q̄ ſic eis ex ip̄a dei viſiōe cui⁹ mēſura ē et=
nitas ſupnālit̄ pticipat̄:ita et i illis etn̄itate ptici
pata mēſurat̄ q̄ ē euū. Aduertēdū tn̄ iuxta cōio=
rē doctrinā theologoꝝ ⁊ ſūptū ē ab Aug. q̄ tp̄s ē
duplex. Unū ē ꝯtinuū q̄ntū ad ſui māle q̄ ſic di=
ctū ē ſup̄ mēſurat̄ mot⁹ p̄mi mobil̄ ⁊ ex ide mot⁹
oīm corpoꝝ iſerioꝝ.⁊ iſto tp̄e n̄ mēſurāt̄ actiōes
vl̄ opatiōes āgeloꝝ q̄s diximꝰ imanētes cū nullā
hēant depēdētiā a motu p̄mi mobil̄ cui⁹ huiuſce
mōi tp̄s ē ꝓp̄a mēſura nec vllo mō reducāt̄ ad il
lū ſic ad aliq̄d p̄mū aut pfecti⁹ vel ſimplici⁹.imo
eꝯ.actiōes imanētes āgelorū ſūt nālit̄ illo motu
p̄ores ⁊ ſimpliciores ac pfectiores. Aliđ ē tp̄s diſ
cretū ꝯpoſitū nō ex ptib⁹ ꝯtinuis aut diuiſibilib⁹
queadmodū tp̄s p̄dictū:ſꝫ ꝯpoſitū ex idiuiſibili=
b⁹ ſui gn̄is q̄ dicūt̄ nūc aut iſtātia.⁊ iſto tp̄e mēſu
rāt̄ actiōes āgeloꝝ ſcđi gn̄is.ſ.imanētes. Cū eni
tp̄s ſiue cōtinuū ſiue diſcretū ſit nūer⁹ nūerat⁹.i.
reb⁹ quaꝝ ē nūer⁹ applicat⁹ ita vt de ſba tp̄is ſint
ip̄e res tp̄e mēſurate:necc̄io ſeq̄t̄ q̄ ſi ip̄e res mē=
ſurate ſunt idiuiſibiles ⁊ iextēſe q̄ tp̄s illas mēſu
rās ꝯſtituat̄ ex idiuiſibilib⁹ ⁊ inextēſis.⁊ eꝯ ſi res
mēſurate ſint diuiſibiles ⁊ extēſe. Un̄ q꞉ opatōes
angeloꝝ imanētes ſunt idiuiſibiles ⁊ inſtātanee
nullā hn̄tes cōtinuitatē aut extēſionem eo q̄ ſbe
ſpūales ſine diſcurſu itelligūt q̄cq̄d nālit̄ p qualꝫ
ſpēꝫ cognoſcere pn̄t:ſeq̄t̄ q̄ tp̄s eaꝝ opatiōes mē
ſurās ſit nō cōtinuū ſꝫ diſcretū cōpoſitū ex ptib⁹
idiuiſibilib⁹.hmōi āt dicūt̄ nūc ſeu iſtātia. ⁊ i hoc
attēdit̄ vna dr̄ia hui⁹ tp̄is diſcreti a tp̄e nr̄o qđ ē
mēſura p̄mi mot⁹ cui⁹ ptes ꝯponētes ſūt diuiſibi
les ꝯtinue ⁊ extēſe. Ex q̄ accipit̄ alia dr̄ia.q꞉ tp̄s
diſcretū hꝫ ꝓ ſubiecto nō vnā ſꝫ plres opatiōes ſi
bi iuicē ſuccedētes ſine ꝯtinuitate . et dico notāt̄
ſibi iuicē ſuccedētes:nā ip̄a opationū ſucceſſio fa
cit ad rōnē tp̄is q̄ q̄litercūq̄ capiat̄ hꝫ ex ſui rōe
ſucceſſionē. vt ei inq̄t Aug. 11° li. ꝯfe. nullū tp̄s pt
eſſe totū ſimul.nam ſi eſſet totum ſimul: iā tem=
pus non eſſet. Un̄ niſi operatiōes āgelorum ca=
piātur ꝓut ſucceſſionē ⁊ ordinē p̄oris ⁊ poſterio
ris hn̄t int̄ ſe:nō tp̄s ſꝫ iſtās tp̄is erit eaꝝ mēſura
cū q̄lꝫ ſeorſū ab aliȷs accepta ſit ſimplex ⁊ idiuiſi
bil̄.tp̄s aūt q̄litercūq̄ ſūptū:ē nūerus p̄oris ⁊ po
ſterioꝝ duratiōe.quāobrē nulli⁹ ē mēſura p ſe ni
ſi hn̄tis p̄us ⁊ poſteri⁹ qđ repugnat rei idiuiſibili
tp̄s āt qđ ē p̄mi mot⁹ mēſura ſic eſt i ſe aliq̄d vnū
ꝯtinuū:ita ⁊ hꝫ ꝓ ſubiecto vnū tm̄mō motū cōti
nuū.ſ.p̄mi mobil̄. Utrū āt tp̄s diſcretū de q̄ loq̄=
mur ſit vnū nūero tm̄ q̄ opatiōes āgeloꝝ imanē
tes mēſurāt̄ queadmodū tp̄s ꝯtinuū ē vnū nūe=
ro quo p̄m⁹ mot⁹ ⁊ oīꝫ iferioꝝ corpoꝝ mot⁹ mē=
ſurāt̄:dubiū ē.hāc q̄ſtiōeꝫ. S. doctor exp̄ſſe n̄ te=
tigit q̄ ego videri. Quidā tn̄ eo poſteriores ptē
negatiuā tenētes illā ꝓbāt duab⁹ rōib⁹. Prima
ē.q꞉ tp̄s hꝫ rōnē mēſure.mēſura aūt dꝫ eē notior
mēſurato.cū igr̄ cogitatiōes vni⁹ āgeli aut opa=
tiōes imanētes n̄ ſint nālr̄ note niſi đo ⁊ ſubiecto
ꝓp̄o:n̄ apparet quō p nūerū cogitationū aut opa
tionū imanētiū vni⁹ āgeli:poſſent mēſurari cogi
tatiōes alteri⁹. Scđa rō eſt.q꞉ vt dicūt: iđ ē vnū
tp̄s oīꝫ corpaliū mobiliū:q꞉ ē vn⁹ mot⁹.ſ.p̄mi mo
bil̄ ad quē ſic ad cām reducūt̄ oēs mot⁹ corporū
mobiliū. ac p hoc ad ei⁹ menſurā duratiōis q̄ eſt
tp̄s nr̄m:reducit̄ mēſuratio oīꝫ aliorū motuū ſic
ad cōeꝫ oīꝫ mēſurā. ſꝫ vn⁹ āgel⁹ nō reducit̄ i aliū
āgelū tāq̄ in p ſe cām neq̄ q̄ntū ad eē neq̄ q̄ntū
ad opari:cū eoꝝ opatiōes ſint liberi arbitriȷ.ḡ ne
q̄ mēſura duratiōis opationū vni⁹ reducit̄ i mē
ſurā opationū alteri⁹:ſꝫ cuiuſlꝫ āgeli opatiōes nā
les tp̄e ſibi ꝓp̄o mēſurāt̄. ¶ Sꝫ q̄cq̄d ſit de cōclu
ſiōe:rōes tn̄ eoꝝ nō cogūt. vn̄ ad p̄mā rn̄deri pōt
p̄mo q̄ tp̄s ſiue ꝯtinuū ſiue diſcretū ē mēſura mo
tus ex nā rei.⁊ iđ ſufficit q̄ ſit noti⁹ ſm̄ ſe ⁊ ex nā
rei ip̄is reb⁹ mēſuratis:q̄uis quo ad nos vel quo
ad aliquē cognoſcentē noti⁹ aut ēt notū non ſit.
vn̄ ⁊ ph̄s. 4° phy. lꝫ ponat tēpus eē vere et pro
prie menſurā motuū corporaliū: dicit tn̄ q̄ aliq̄n
cognoſcim⁹ tp̄s p motū q̄n.ſ.mot⁹ ē notior quo

ad nos. Dicimꝰ ergo ad formã argumẽti ꝙ etiaꝫ
ſi vnꝰ angelus nõ cognoſceret opatiões imanen
tes alteriꝰ: nichilominꝰ opationes ſupremi ãge
li eẽnt ſimpliciores et pfectiores ac magis vnite
et magis note ſm ſe ꝙ̃ opatiões angeloꝝ iferio
rũ. ac p hoc mẽſura duratiõis illarũ: eẽt menſura
duratiõis operationũ inferioꝝ ãgeloꝝ. Dr ſcðo
ꝙ minor propõ argumenti nõ eſt vſq̃quaq̃ vera
Ut eni. S. Tho. docet. pª p. q. 56. ar. 2° quilibꝫ
angelus cognoſcit naturã alterius ãgeli et p ꝯñs
virtutes ꝛ operationes ipius nãles. Et de veri.
q. 8. ar. 7° in. c. ꝛ magis expreſſe ad. 4^{m} inqt. an
gelus per ſimilitudinẽ innatã per quã ducit i co-
gnitionẽ alteriꝰ angeli: cognoſcit aliũ angelũ: nõ
ſolũ quãtũ ad eſſentiã eiꝰ ſꝫ etiã quãtũ ad omia
eiꝰ accñtia. et iõ per eã ſcit qñ angelus ẽ diſtãs vl
pñs. ¶ Ad. 2^{am} rñdemus ex dictꝭ. S. Tho. i hac
di. q. 1ª ar. 2° ad. 3^{m} ꝙ ꝙ̃uis vnus angelus nõ ſit
cã alterius: eſt tñ ſimplicior altero. ꝛ hoc ſufficit
ad rõnẽ mẽſure. Idẽ dicit. pª par. q. 10. ar. 6° ad
4^{m} rñdẽs ad ſimile argumẽtũ cõtra vnitatẽ eui
Tenẽtes ergo eandẽ partẽ negatiuã q̃ſtionis. ſ.
ꝙ nõ eſt vnũ numero tp̃s diſcretũ mẽſurãs opa
tiões oĩꝫ angeloꝝ: aliter eã probamus. Ad cuiꝰ
deductiõem p̃mittenda ſunt duo q̃ cõiter docto
res cõcedũt. Primũ eſt. ꝙ q̃nto aliq̃s ãgelus ſu-
perior ẽ et magis appropiquat deo q̃ ſummeꝰ vnꝰ
ꝛ ſimpliciſſimus ẽ: tãto ſimplicior ꝛ maioris vni
tatis ẽ: ac per hoc magis vnite oĩa q̃ cognoſcit i-
telligit. vñ ꝛ p pauciores ſpẽs ꝛ paucioribꝰ acti-
bus itelligendi hꝫ rerũ cognitionẽ. et idẽ eſt de
opatiõibꝰ volũtatꝭ. Scðꝫ ẽ. ꝙ mẽſura duratiõis
ex ſui rõne hꝫ ꝙ ſit maioris capacitatis ꝛ cõtinẽ
tie vel ſaltẽ nõ minoris ꝙ̃ mẽſuratũ. et inde eſt
ꝙ phs. 4° phy. dicit ea q̃ tp̃e mẽſurant: cõtineri
et ꝯcludi a tp̃e. Ex p̃mo igr̃ p̃ſuppoſito iferimꝰ ꝙ
quãto angelus ẽ alijs ſuperior: tãto tp̃s eius mẽ
ſurãs operatiões: minoris capacitatꝭ ꝛ cõtinẽtie
eſt. Probat hoc qm̃ cũ pauciores hẽat opatiões
et itellectꝰ et volũtatis: pauciora ſunt iſtãtia ſin
gulas earũ mẽſurãtia. ꝛ p ꝯñs. qr tp̃s diſcretũ ex
ip̃is inſtãtibꝰ cõſtituit: ſeq̃tur ꝙ tp̃s plũtatẽ ipaꝝ
opationũ mẽſurãs: minoris capacitatꝭ ꝛ q̃ntita-
tis ſit eo ꝙ ex paucioribꝰ iſtãtibꝰ cõponat. nam
cuiuſlꝫ totiꝰ q̃ntitas ꝛ capacitas: ex ptibꝰ ipaꝫ in
tegrantibus cõſtat. Et ſimili rõne deduci põt ꝙ
tp̃s mẽſurãs iferioꝝ angeloꝝ opatiões: tãto ma
ioris capacitatꝭ ꝛ cõtinẽtie ſit: q̃nto ãgelus infe-
rior ẽ. ita ꝙ tempus ifimi ãgeli ſit multo maius
ꝯtinẽtia ꝛ capacitate: ꝙ̃ tp̃s mẽſurãs ſupioꝝ ãge
loꝝ opatiões. cũ ei mltas ꝛ multiformiores hẽat
infimꝰ ãgelus opatiões: multo plura ſunt iſtãtia
qbꝰ ſingule mẽſurãt. et p ꝯñs tp̃s diſcretũ ex illis
ꝯpoſitũ q̃ tota illa plalitas mẽſurat: multo maiꝰ
eſt ꝯtinẽtia ꝛ capacitate. Uñ ſi tp̃s mẽſurãs oĩm
ãgeloꝝ opatiões eẽt vnũ nũero p̃ciſe: illð eẽt tp̃s
mẽſurãs opatiões ifimi ãgeli: eo ꝙ ſit ꝯtinẽtia et
duratiõis capacitate maiꝰ. hoc aũt repugnaret
rõni formali mẽſure. q̃ vt phs dicit. 10. metha. in
vnoq̃q̃ gñe ẽ q̇d pfectiꝰ ꝛ ſimpliciꝰ ꝛ magis vnũ
q̃ nõ ꝯueniũt mẽſure tp̃is ifimi ãgeli q̃ ẽ ceteris im
pfectior ꝛ ꝯpoſitior queãdmodũ ꝛ opatiões ipiꝰ
quaꝝ ẽ mẽſura. Cõcludimꝰ g̃ ex p̃habitꝭ ꝙ nõ eſt
vnũ tp̃s diſcretũ mẽſurãs oĩꝫ ãgeloꝝ opatiões:
ꝫ ſunt plã tp̃a. ita vt qlꝫ angelꝰ hꝫ ꝓpriũ tp̃s ſibi
adeq̃tũ ſuas opatiões mẽſurãs. nõ ei alr pñt ſal-
uari duo q̃ ſunt de rõe mẽſure. ſ. ꝙ ſit maiorꝭ ꝯti-
nẽtie ꝛ capacitatꝭ vl ſalti nõ minorꝭ ꝙ̃ mẽſuratũ
et ꝙ ſit q̇d pfectiꝰ ꝛ ſimpliciꝰ ꝛ maioris vniformi
tatis. nã cũ oẽs ãgeli differãt ſpẽ: nullꝰ ãgelus ẽ
q̃ alteri vl alijs ſit eq̃lis i ſimplicitate aut pfectiõe
aut i ꝯtinẽtia ꝛ capacitate, ꝓp̃e mẽſure opationũ
ſed q̃ aliũ excedit ſimplicitate ꝛ pfectiõe: excedit
ab eo tp̃is magnitudie ꝛ opationũ multitudine
vñ nullꝰ ãgelꝰ eſt q̃ reſpectu alteriꝰ hẽat duo il-
la q̃ ꝯueniũt mẽſure duratiõis ꝙ. ſ. mẽſura opati
onũ eiꝰ. ſ. tp̃s ſit ꝛ ſimplicior ꝛ pfectior ac vnifor-
mior: ꝛ ſimul cũ hoc ſit maioris ꝯtinẽtie ꝛ magni
tudinis. ac per hoc tp̃s menſurans operationes
vnius nõ poteſt eſſe mẽſura opationũ alterius.

¶ Octauo notãdũ ẽ ꝙ circa tp̃s quo
mẽſurant motꝰ ꝛ actiões
angeloꝝ trãſeũtes i mãm corpalẽ: videt eẽ q̃dã
repugnãtia i dictꝭ. S. Tho. nã opuſ. 36. de iſtãti
ca° 4 dicit ꝙ qñ ãgelꝰ agit ad ex circa corpa iſta i
feriora illa trãſmutãdo: tũc actio ſua mẽſuratur
tp̃e nr̃o. Sꝫ p̃ma p. q. 53. ar. 3° in. c. videt tenere
ꝯriũ. dicit ei ſic. motꝰ ãgeli circa corpa ſi ſit conti
nuꝰ: mẽſurat tp̃e ꝯtinuo. ſi aũt ſit nõ cõtinuꝰ: mẽ
ſurat tp̃e nõ ꝯtinuo. ꝫ iſtð tp̃s ſiue ſit tp̃s ꝯtinuũ
ſiue nõ: nõ eſt idẽ cũ tp̃e qð mẽſurat motũ celi et
quo menſurant oĩa tp̃alia q̃ hñt mutabilitatẽ ex
motu celi. motꝰ ei angeli nõ depẽdet ex motu ce
li. h̃ ille. ¶ Sꝫ q̇cq̇d ſit de repugnãtia dictoꝝ. S.
Tho. tenẽdũ eſt qð vltimo ſcripſit. ſ. pª p. ſũme.
nã nõnulla in p̃mis operibꝰ ab eo ſcripta ſunt q̃
in ſcðo ope. ſ. in ſũma correxit. et quedã apta re-
tractatiõe: alia vero iplicite oppo^{m}. ſ. tenẽdo. Uñ
et circa hanc mãm p° ſen. di. 37. q. 4. ar. 2° ꝛ. 3°
Et q̊lꝫ. 9° ar. 9° ꝛ. q̊lꝫ. 11° ar. 4° tenet ꝙ motꝰ an
geli circa locũ vl corpa: nõ ẽ cõtinuꝰ ꝛ p ꝯñs nec
tp̃s. Sꝫ. 1ª p. q. 53. ar. 2° ꝛ. 3° tenet exp̃ſſe ꝙ huiuſ
cemõi motꝰ angeli põt eẽ cõtinuꝰ et nõ cõtinuꝰ.
et ꝯſimilit tp̃s ip̃m motũ mẽſurans: põt eẽ conti

nuū ꝛ nō continuū. Uerūtñ repugnātia ꝑdicta aliquē modū cōcordātie habere pōt ſi dicamus ꝙ vbi. S. doctor dicit mot⁹ āgeloꝝ ſupradictos mēſurari tp̄e cōtinuo motus celi: loquit̄ de ipſis motib⁹ ſ̄m ea q̄ ſibi ꝯueniūt ex magnitudie in q̄ et ex loco vel corpe circa qd̄ fiūt: ex qua pte h̄nt aliquā habitudinē ad motū celi. Ubi aūt dicit ꝙ nō mēſurant̄ tp̄e mot⁹ celi ſ3 alio ſiue ſit ꝯtinuū ſiue diſcretū: loquit̄ de ſupradictis motib⁹ ſ̄m ſe et ſ3 ea q̄ ſibi ꝯueniūt ex pte ei⁹ qd̄ mouet̄. ſ. āgeli ex qua pte nullā depēdētiam aut hitudinē h̄nt ad motū celi. Et ꝙ iſte itellect⁹ cōgruat ꝑmiſſis v̄bis iuxta mētē. S. doctoris: p3 p ea q̄ dicit contra gē. li° 3° ca° 6° inq̄t eni in tertia rōe ſi aliqua actio ſit i tp̄e: hoc erit vel propt̄ pricipiū actiōis qd̄ eſt i tp̄e ſicut actiōes rerū nāliū ſunt tp̄ales vel ꝑpt̄ opatiōis terim ſicut ſubarū ſp̄ualiū que ſunt ſupra tp̄s q̄s exercēt i res tp̄i ſubditas hec ille. Ex qb⁹ v̄bis accipit̄ ꝙ actiones rerū nāliū ſūt in tp̄e ꝛ rōne ꝑncipij actiōis ꝛ rōne termini eo ꝙ vtrūq3 ſit ſubditū tp̄i. opatiōes v̄o ſubarū ſeparatarū q̄s h̄nt circa corpa: ſunt i tp̄e nō ex pte ꝑnci pij. ſ. ipius ſube q̄ non ſubdit̄ tp̄i: ſ3 ex pte termini ſc3 corpoꝝ in q̄ agunt q̄ ſubdunt̄ tp̄i. ꝛ loquit̄ vt clare p3 de tp̄e mot⁹ celi. ¶ S3 orit̄ circa hec adhuc dubitatio. q2 dato ꝙ ꝑdicti mot⁹ ꝛ actiones angeloꝝ ex pte magnitudis ꝛ ex pte termini. ſ. corpis vel loci ad q̄ terіantur ſint cōtinui ꝛ menſurent̄ tp̄e mot⁹ celi: quomō v̄ificari pōt ꝙ ex pte ipoꝝ motuū ꝛ actionū ꝛ ex pte ꝑncipij. ſ. mobilis ſint aliqñ mot⁹ cōtinui quoꝝ mēſura duratio nis ſit tp̄s cōtinuū aliud a tp̄e mot⁹ celi. nā ſublata rōne magnitudinis et loci vel corpis circa qd̄ ſunt: nō videt̄ ex qua pte ſupradicti mot⁹ ꝛ actiones hēant cōtinuitatē cū ipoꝝ principiū. ſ. ſuba et v̄tus angeli ſit quoddā indiuiſibile. nā ꝛ mot⁹ corpales nō h̄nt ꝯtinuitatē niſi a mobili ꝛ magnitudie vt p3 ex. 4° ꝛ. 6° phy. ¶ S3 ad hoc r̄ñderi pōt ꝙ huiuſcemōi mot⁹ vel actiōes q̄s āgeli h̄nt ſupra magnitudinē aut circa corpa vel loca: nō ſolum h̄nt cōtinuitatē a magnitudine vel corpe aut loco: ſ3 ēt ex pte ipius angeli q̄ volūtate ſua facit tales mot⁹ eē cōtinuos vel nō cōtinuos virtutē ſuā applicādo aut retrahēdo ſucceſſiue v̄l nō ſucceſſiue. ſine q̄ volūtate nō ſufficeret magnitudo loci vel corpis ad cauſandū in motu āgeli cōtinuitatē. vt ei dicit. S. Tho. ꝑma pte. q. 53. ar. 2° in. c. moueri de extremo ad extremū nō p mediū: pōt cōuenire āgelo: ſ3 nō corpi. q2 corp⁹ mēſurat̄ et cōtinet̄ ſub loco. vñ op3 ꝙ ſequat̄ leges loci in ſuo motu. ſ3 ſuba angeli nō eſt ſubdita loco vt cōtenta: ſ3 eſt ſupior eo vt cōtinēs. vñ in poteſtate ei⁹ eſt applicare ſe loco ꝑut vult: v̄l p mediū vel ſine medio hec ille. Et ibidē ad ꝑmū inquit dicēdū ꝙ locus angeli nō accipit̄ ei vt eq̄lis ſ̄m magnitudinē: ſ3 ſ̄m cōtactū v̄tutis. ꝛ ſic loc⁹ angeli pōt eē diuiſibilis et nō ſp̄ pūctalis. Et ar° ꝑmo eiuſdē. q. in. c. ait. āgelus in ꝑncipio ſui motus cōtinui ē in toto loco idiuiſibili a quo incipit moueri. ſ3 dum eſt i ipo moueri: ē in pte ꝑmi loci quē deſerit. ꝛ i pte ſcd̄i loci quē occupat. et hoc qdē ꝙ poſſit occupare ptes duoꝝ locoꝝ: cōpetit angelo ex hoc ꝙ pōt occupare locū diuiſibilē per applicatiōem ſue v̄tutis ſic corp⁹ p applicatiōem magnitudis. vñ ſeq̄t̄ de corpe mobili ſ̄m locū ꝙ ſit diuiſibile ſ̄m magnitudinē: de āgelo aūt ꝙ virtus ei⁹ poſſit applicari alicui diuiſibili. hec ille. Ex quib⁹ apparet ꝙ l3 mot⁹ angeli fiat ſupra magnitudinē aut circa corp⁹ vel locū: nō neceſſitat̄ vt ſit diuiſibilis ꝛ cōtinuus ab ipa magnitudie v̄l loco queadmodū motus corpis: ſ3 eſt cōtinu⁹ ꝛ diuiſibilis ex applicatiōe ſue v̄tutis volūtaria. Ad dubitationē ḡ applicādo dicim⁹ ꝙ q2 mot⁹ angeli cōtinu⁹ h3 cōtinuitatē ꝛ ex pte magnitudis v̄l loci ꝛ ex pte angeli id volētis: iō ſcd̄m ſui duplicē rōnē cōtinuitatis: duplici tp̄e cōtinuo menſurari pōt. ita vt vnum r̄ñdeat cōtinuitati mot⁹ ex pte magnitudis ꝛ termini: ꝛ alterū ex pte mobilis ꝛ pricipij. vel ſi vnū tp̄s eē debeat vtriq3 rōni cōtinuitatis r̄ñdēs, ꝑpterea ꝙ mot⁹ ſit vn⁹ a pte rei illud nec oīo ē idē cū tp̄e mot⁹ celi neq3 oīo diuerſum. et hoc videt̄. S. doctor ſignificare in loco preall̄. ad ꝑmū cū dicit. ꝙ ſi tp̄s mēſurans motū āgeli ſit ꝯtinuū: eſt q̄d ꝑportiōale tp̄i motus celi. nō ꝑpt̄ ꝑportiōem mouētis ꝛ mobilis: ſed ꝑpt̄ ꝑportionē magnitudinū i q̄b⁹ ē mot⁹. h̄ ille S3 certū ē ꝙ ñ eēt, ꝑportio int̄ vtrūq3 tp̄s ꝯtinuū niſi mot⁹ āgeli cui⁹ ponit̄ mēſura: ex aliq̄ pte hēret depēdētiā vel hitudinē ad motū celi. ſ. ex pte magnitudis et t̄mini rōe cui⁹ pōt mēſurari a ſuo tp̄e. nā ſi ex nulla pte hēret ad illū hitudinē: mēſure vtriuſq3 nullā hērēt adiuicē ꝑportiōe3 q2 eēnt diuerſaꝝ rōnū. Sic videt̄ nob̄ ꝙ repugnātia i dictis. S. doctor̄ auferri poſſit ſalua ſp̄ alioꝝ ſnīa.

¶ Nono. Notandū ē ꝑut accipi pōt ex dictis. S. Tho. p° li. ſen. di. 8. q. 2. ar. p° ad. 3m ꝛ. di. 19. q. 2. ar. p°. c. ꝙ duratio ꝑprie loquēdo reſpicit actū rei nō actū q̄ ē forma ſ3 actū q̄ a forma fluit vel cauſat̄. hmōi āt actus ē eſſe aut mot⁹ vel opatio. vñ oīs menſura duratiōis ē mēſura ipius eſſe rei aut mot⁹ ꝛ opatiōis v̄l rei ꝑut h3 eē aut motū vel opationē. Sicut aūt tp̄s ab ipa noīs ipoſitiōe ſignificat mēſurā duratiōis mot⁹ v̄l opatiōis variabil̄ ſ3 ꝑus ꝛ

poſteri⁹:ita eternitas ꝛ euū a pma nois ipoſitio ne ſignificāt menſurā durationis eē ꝛ opationis ſimplicis ꝛ inuariabilis vniformiter ꝛ totū ſimul exiſtēis aliter tn̄ ꝛ aliter quātū ad tria. Primuꝫ eſt. qꝛ eternitas ē menſura duratiōis eē increati nō hn̄tis pncipiū nec finē. euū aūt ē mēſura dura tiōis eē creati hn̄tis pncipiū ſꝫ nō finē poſſibilis tn̄ finē hēre. Scōm eſt. qꝛ etnitas eſt mēſura eē p ſe ſubſiſtētis. euū aūt eſt mēſura eſſe nō p ſe ſtan tis ſed īherentis. Tertiū eſt. qꝛ etnitas ita ē to= ta ſimul ꝙ nō cōpatit ſecū ſucceſſionē pꝛoꝛis ꝛ po ſterioꝛis in eodem ſubiecto: cōpatitur tn̄ illam i alio ſubiecto ſibi coexiſtēti in reb⁹. ſ. creatis. euū vero ita eſt totū ſimul in ſe: ꝙ cōpatitur ſecū ſuc ceſſionē pꝛoꝛis ꝛ poſterioꝛis i eodē ſubiecto ꝛ nō ſoluꝫ i alio ſubiecto ſibi coexiſtēti. itaqꝫ ſucceſſio pꝛioꝛis ꝛ poſterioꝛis ſe hꝫ ad etnitatē nō inherē ter ꝟ cōcomittant tm̄mō. hoc ē dictu ꝙ etnitas ē ſimul duratiōe qn̄ ſucceſſio pꝛoꝛis ꝛ poſterioꝛis ē ad euū aūt ſe hꝫ ſucceſſio pꝛoꝛis ꝛ poſterioꝛis nō ſolū cōcomittant vt. ſ. qn̄ vnū ē alterū eſt: ſꝫ etiā inherent qꝛ. ſ. idē eſt ſubm vtriuſqꝫ cui inherent Accipiunt iſta ex dictis. S. Tho. i hac di. q. 1. ar. pᵒ ꝛ. 2ᵒ Et magis qōlꝫ. 10. ar. 4ᵒ. ¶ Ex qbus i ferim⁹ iuxta mentē. S. Tho. in pdictis locis. Et pᵒ liᵒ ſen. di. 8. q. 2. ar. 3ᵒ ꝙ ꝟba tpalia. i. ſignificā tia pꝛus ꝛ poſteri⁹ duratiōe qn̄ dicunt de etnita= te vel de re etna aut de euo vel de re euitna, put mēſurat euo: nō ſignificāt i ipſis aut ſucceſſioneꝫ aut pꝛus ꝛ poſteri⁹ neqꝫ pteritionē aut futuritio= nē: ſꝫ vl' denōtāt huiuſcemōi ſucceſſiōeꝫ pꝛoꝛis et poſterioꝛ i oꝛdie ad aliquā rē vl' duratiōe cōco= mittāt ſe hn̄tē ad etnitatē ꝛ euū ſub hoc ſenſu ꝙ ſcꝫ pdicte ſucceſſiōi vl' pteritiōi ꝛ futuritiōi euuꝫ aut etnitas coexiſtit. vl' ipa verba aut adiectiua tpalia accipiunt vt exponēda negatiue. Exēplū pmi. cū dicim⁹ āte hoc tpꝰ etnitas vl' euū: aut de⁹ vel āgelus fuit vel i futurū erit: ſenſ⁹ ē ꝙ de⁹ vel angel⁹ ꝛ euū aut etnitas coexiſtūt et tpi pterito et tpi futuro: nō ꝙ in eoꝝ eſſe aut duratiōe aliqd pteritiōis aut futuritiōis cadat. et p hunc modū dr i. pſal. dn̄s regnabit i etnū ꝛ vltra. Exēplū ſcdi vt cū attribuim⁹ pmiſſa ꝟba tpalia ad negāduꝫ aliquā imperfectiōeꝫ q̄ p talia ꝟba i creaturꝭ deno tat ex ſignificato vl' ex mō ſignificādi: vt cū dici= m⁹ de⁹ ab etno fuit. i. nūqꝫ defuit. et deus i etnū erit. i. nūqꝫ deerit. ꝫ quē modū Boeti⁹ loqt. liᵒ 5ᵒ de ꝯſola. pſa. 6. ¶ Aduertēdū tn̄ ꝙ euū dr eē duratio tota ſimul totalitate itriſeca. ſ. eētie et ſui eē ad drīam tpis i cui⁹ eē ꝛ qdditate ē ſucceſ= ſio pꝛoꝛis ꝛ poſterioꝛis. Si tn̄ euū ꝯſideret ꝫ quē dā modū totalitatis extriſece q̄ ſibi ꝯpetit i hitu dine ad totalitatē tpis ꝫ quā dr coexiſtere tot tpi: ſic euū nō ē duratio tota ſimul i qlꝫ differētia tpis. Probat hoc. qm̄ data quacūqꝫ pte tpis vt exēpli gra dies hodierna: non pōt ꝟificari ꝙ ho= die vel vſqꝫ hodie duratio eui ſit tota ſimul tota litate q̄ ſibi ꝯpetit ex coexiſtētia tpis: cum in futu rū reſtet magna ps ſucceſſiōis tpis q̄ nōdū adue nit: cui pti tpis future: euū vſqꝫ hodie coexiſtere nō potuit cū nondū eēt. nā nichil pōt coexiſtere rei q̄ nōdum eſt. Et confirmat hoc. qꝛ dato caſu ꝙ deus hodie anichilaret euū anichilando oēm rem euiternā manente duratione tēpoꝛis in ſua ſucceſſiōe qḋ deo poſſibile eſt: manifeſtum eſt ꝙ euum nō habuiſſet totalitatē ſuā extrinſecā quā potuiſſet habere ex coexiſtētia tēpoꝛis ſi nō fuiſ= ſet anichilatū. de totalitate autē quam euum hꝫ per coexiſtētiā ad eternitatē alia rō eſt. eo ꝙ et= nitas ſit ſimpliciſſima ꝛ idiuiſibilis duratio ac oī bus modis tota ſimul cuius rōne q̄diu euum eſt toti eternitati coexiſtit ac per hoc ſemp et ſimul hꝫ totalitatem extrinſecam q̄ ſibi competit ex co exiſtentia ad eternitatē. q̄uis in caſu dato ſi de⁹ ſcilicꝫ anichilaret euum videretur ꝫm nr̄am ima ginationem ꝙ euum ante ſui anichilationē non dum habuiſſet illā totalitatem per coexiſtentiā ad eternitatem quam potuiſſet habere ſi nō fuiſ ſet anichilatum: nam deficeret ſibi illa coexiſten tia eternitatis quam habuiſſet ab ipo nunc ani= chilationis in futurum. ſed in hoc fallitur imagi= natio noſtra eo ꝙ ſit cū continuo et tēpoꝛe i ſuis appꝛehenſionibus ꝛ ſecundum modū tempoꝛis concipiat alias menſuras durationis. et tamen ſcdm rei veritatem nichil magis accreſcit euo ex coexiſtentia ad eternitatem nūc q̄ ante vel poſt eo ꝙ eternitas eſt tota ſimul: niſi in reſpectu ad tempus. ſecundum quam habitudinem verificā tur de eo ꝟba preteriti ꝛ futuri tempoꝛis.

¶ Decimo. Notandum eſt ꝙ ſicut dictū fuit ſupꝛa ex do= ctrina phi. 10. metha. in vno quoqꝫ genere id qḋ eſt ſimplicius ꝛ perfectius: e ſt alioꝛum menſura Et huius ratio eſt. qꝛ virtute cōtinet q̄cquid p= fectiōis eſt in aliis. ac per hoc ex eius noticia ha= beri pōt certa notificatio de perfectiōe alioꝛū q̄ eſt quedaꝫ rei quātitas virtualis, put declaratū fuit. 17. diſ. pmi libri. qui eni cognoſcit pfectionē nāe albedinis: pōt habere certificationē de pfe= ctiōe nature alioꝝ coloꝝ. q̄ quāto magis appꝛo= pinquāt ad albedinē: tāto pfectioꝛis nāe ſunt. ꝛ idem ē in aliis generib⁹. qꝛ ergo vt dicebat in p= cedēte nōbili euū eſt mēſura duratiōis idiuiſibil' ꝛ tota ſimul. ꝛ eſt mēſura ꝓpꝛie ꝛ directe nō ſolū

ſpiusee̅ euiterni:ſʒ ex ꝯſiti ꝓut.S.Tho.inq̄t.5º
q̄ólʒ ar.7º e̅t ꝓp̄rie opatiōis q̄.ſ.eſt vniformis ⁊
indiuiſibilis ac tota ſimul: cōſequit̄ ſm̄ p̄dictam
regulā ph̄i ꝙ ſit tanq̄ʒ in ſubiecto in illo euiterno
cuiꝰ ee̅ ⁊ opatio magis hʒ de pfectiōe ⁊ ſimplici=
tate. Et hijs ꝯſonat auctor libri de cāis in penul
tima ꝓpōne dicēs ꝙ intelligētie ſuba ⁊ operatio
ſunt i mome̅to eternitat̄. ⁊ accipit̄ hic eternitas
participata q̄ dr̄ euū. Vn̄ ſi aliquod euiternū ſit
alijs pfectius ⁊ ſimpliciꝰ quātū ad ee̅ nō tn̄ quan
tū ad opationē aut ecōtra: nō dʒ poni ſubm̄ eui.
Q̄obrē lʒ lucifer fuerit creatꝰ ſupremꝰ angelorū
et euiternorū ſequēdo opinionē bt̄i Gregorij et
hēat ſimpliciꝰ et pfectiꝰ ee̅ nāle ceteris euiternis
qr tn̄ nō hʒ aliquā operationem q̄ nō ſit imperfe
ctior ⁊ difformior operatiōibus bonorū angelo
rū ſaltē aliqua.ſ.beatifica: ne q̄s ꝓteruiēdo con
tendat de opationibus nālibus quas etiā ꝯſtat
recte ſentiēti pfectiores ee̅ in angelis bonis cōſi=
deratis oībus q̄ ad bonitatē ⁊ perfectionē opa=
tionū cōferunt: ideo lucifer aut ſi aliꝰ ē ſupp̄remꝰ
demonū non eſt ſubm̄ eui. vn̄ Dioniſius. 4º caº
de diui.no. dicit ꝙ demones dicūtur mali propt̄
hoc ꝙ infirmant̄ circa opationē nālem. ¶ Sʒ ex
premiſſa rōne videt̄ ꝙ aīa xp̄i ſit ſubm̄ eui: cum
eiꝰ ee̅ ſit ſimplicius ⁊ pfectius oī eſſe euiternorūʒ
eſſe eni exiſtētie aīe xp̄i eſt eſſe ſuppoſiti diuini ſcʒ
v̄bi dei. nā in xp̄o nā humana nō hʒ ee̅ propriūʒ
hoīs nec illō dat ſuppoſito cui aduenit imo p ſui
aſſumptionē trahit̄ ad ee̅ diuinū. Jtē opatio bti
fica aīe xp̄i ſimplicior et pfectior ac magis vna ē
opatiōe btifica e̅t ſupp̄remi āgeli. Et certe rō iſta
ſatis efficaciter ꝓbaret aīam xp̄i eſſe ſubm̄ eui: ſi
ee̅ ipſius euo menſuraret̄. ſʒ qr euo nō menſurat̄
ſʒ eternitate cū eiꝰ eſſe ſit eſſe v̄bi dei vt dictum
eſt: iō aīe xp̄i nō cōuenit ꝙ ſit ſubm̄ eui. nā illō dr̄
ſubʒ eui cuiꝰ eſſe euo menſurat̄. eo ꝙ mēſura eui
p̄ncipalit̄ reſpiciat ee̅ euiterni. et ex ꝯſiti opatio=
nē. ¶ Neq̄ʒ obſtat ꝙ euū eſt mēſura nālis: ⁊ opa
tio beatifica eſt ſupnālis ſicut aliqui obijciūt. q̄m
euū eſt mēſura ex natura rei oīs eius operatiōis
que ē vniformis indiuiſibilis ⁊ tota ſimul: ſiue ſit
ſʒ ſuā ſubam naturalis ſiue ſupnaturalis quem
admodū ⁊ retroceſſio ſolis tp̄e Joſue ſupnatu=
ralis fuit: ⁊ tn̄ mēſura duratiōis naturali menſu=
rabat̄.ſ. tp̄e ſi fuit motus ſucceſſiuus: vel nūc tē=
poris ſi fuit motus inſtātaneus, et viſio ceci nati
lʒ fuerit miraculoſa ⁊ ſupnaturalis quātū ad ſui
originē: menſura tamē duratiōis naturali metie
bat̄: eo ꝙ haberet cōditiones motus vel actiōis
cuius erat talis mēſura ex natura rei. Et p̄terea
licet eleuatio intellectus beati ad videndā diui=
nā eſſentiam ſit ei p grām ⁊ ſupnaturalis: poſtq̄ʒ
tn̄ intellectus beatus hʒ diuinā eſſentiā nudam
pro obiecto: ex natura rei hʒ ꝙ ſit ſimplex indiui
ſibilis et vniformis ac tota ſimul. cuius rōne de=
bet̄ ſibi menſura naturalis q̄ eſt euū. ¶ Aduertē
dū autē eſt circa p̄miſſa ꝙ vt. S. Tho. dicit. liº pº
ſen. di.19.q.2.arti.pº in.c. Et in hac diſ.q.p̄ma
arti.pº ad. 5m ſicut priꝰ et poſterius motus ꝓut
intelligunt̄ nūerata cōplent rōnem tp̄is: ita per
manētia actus q̄ eſt eſſe vel opatio creati ſcd̄ʒ ꝙ
intelligit̄ in rōne vniꝰ qd̄ hʒ rōnem menſure: cō
plet rōnem eui. vn̄ ſicut māle in tp̄e ſunt prius ⁊
poſterius motꝰ: formale aūt eſt nūerus ipſorūʒ
ita in euo materiale eſt pmanētia actus: forma=
le aūt eſt vnitas pmanentie actꝰ. ⁊ ſumit̄ hic per
manētia ꝓut diſtinguitur a viciſſitudine ⁊ ſucceſ
ſiōe actꝰ. Ex q̄bꝰ inferimꝰ ꝙ euū q̄ntū ad ſui forā
le ē qd̄dā accn̄s abſolutū ⁊ poſitiuū. ꝓbat̄ hoc qr
vnitas ꝓut dicit rōnem formalē eui nō ē vnitas
abſolute ſumpta q̄ formalit̄ dicit indiuiſionē: ſʒ ē
vnitas mēſure. i. que eſt mēſura prout. S. Tho.
notanter dicit in v̄bis preallegatis. vn̄ cum mē=
ſura inquātum hmōi rōnem abſoluti ac poſitiui
importet lʒ cum quodam reſpectu ad menſura=
tūʒ eo ꝙ ſit relatiuū ſcd̄m dici ꝓut haberi pōt ex
dictis ph̄i. 5º metha. ſequitur ꝙ euū quantū ad
ſui formale ſit accidēs abſolutū ⁊ poſitiuū. Et ex
hijs inferimus cōtra poſitionē quorūdā ꝙ ſi deꝰ
deſtrueret ſupremū angelū q̄ nūc eſt ſubm̄ eui: i
angelo ſupp̄remo poſt illū ee̅t euū ſubiectiue ſine
ipſius mutatiōe reali ⁊ ſine eo ꝙ illi de nouo ad=
ueniret euū quātū ad eiꝰ ſubam. Ad cuiꝰ itelle=
ctū cōſiderandū eſt ꝙ qr euū eſt menſura nō ab
ſtracta ſʒ rei applicata quēadmodū ⁊ tp̄s: i noīe
eui iportat̄ de p̄ncipali ſignificato ipa res cuiꝰ eſt
mēſura: ſicut ⁊ prius ⁊ poſterius motus iportan
tur in nomīe tēporis. vnde euū quidditatiue ē
vnitas permanentie ipſius eſſe euiterni ita ꝙ in
eius ſignificato includitur ipm̄ eſſe cū permanē=
tia et vnitate in rōne menſure: ex cōſequenti ve
ro importat reſpectum ad mēſurata. ⁊ totū hoc
includitur in ratione poſitiua ipſius eui. ſed pre=
ter hanc rationem poſitiuaʒ euū cōnotat in ſuo
ſubiecto quandā rōneʒ p̄uatiuam. ſ. ꝙ nichil ſim
plicius ⁊ perfectius ac magis vnū illo ſit in gene
re euiternoꝝ. vnde cū illa q̄ ſubal̄r et in ſignifica
to eui important̄: fuerint in āgelo a p̄ncipio ſue
creationis: nō pōt dici vere ⁊ abſolute ꝙ in caſu
dato adueniret ei euū de nouo. nō eni alia vl̄ mi
nor vnitas ⁊ permanentia eſſendi aut ſimplici=
tas ⁊ perfectio fuit in angelo ſupp̄remo ante pri
mum angelum corruptum q̄ʒ poſtea aut ecōtra.

Quod aũt de nouo ei adueniret in caſu dato eſt
reſpectꝰ actualis ad inferiora euiterna et rõ ꝑua
tiua qua nichil ſupius et ſimpliciꝰ aut ꝑfectiꝰ vel
magis vnũ illo deſignatᷣ in genere euiternorũ. ſꝫ
iſta duo: ſubiecto poſſunt aduenire ſine mutatio
ne reali ipſiꝰ: cũ vnũ ſit reſpectꝰ et aliud negatio.

Quãtum ad ar-
ticulũ quartũ reſpõdendũ ẽ ob
iectionibꝰ aduerſariorũ. Et q̄dẽ
ad ꝑmum Aureoli cõtra ꝑmam
ꝯcluſionẽ dr̃ ꝙ reſpõſio ibi data
eſt bona ⁊ cõſonat doctrĩe. S. T. in multis locis
⁊ ꝑſerti ꝑma pte. q. 66. arti. 4° ad. 3^{m}. Et opuſ.
44. de tpe. et ad eiꝰ improbationẽ negatᷣ aſſũ-
ptum. imo tẽpꝰ eſt paſſio ⁊ accidẽs ꝑmi motꝰ in
q̄ꝫ eſt ꝑmus ⁊ regularis ſimpliciſſimus ⁊ velo-
ciſſimꝰ omniũ motuũ inferiorũ corporũ. ſm autẽ
ꝙ habet ꝑus ⁊ poſteriꝰ numerata: habet rõnem
mẽſure ac ꝑ hoc eſt mẽſura nõ ſolũ motus ꝑmi ſꝫ
aliorũ. ¶ Ad. 2^{m} dr̃ ꝙ minor eſt falſa ſi accipiatᷣ
motꝰ ꝑmi mobilis formalitᷣ. ſ. ſm ꝙ habet rõnez
ꝑmi mobilis quodcũqꝫ ſit illud materialitᷣ. Et cũ
arguẽs dicit ꝙ in motu rote figuli etiã ſi nõ ſit pri
mus põt anima apprehẽdere tẽpus: cõceditᷣ ſed
non obſtat nobis. q2 aĩa nõ haberet talẽ apprehẽ
ſionẽ niſi motus rote haberet ordinẽ ⁊ depẽden
tiã a motu celi rõne cuius variabilitas motus ce
li ſm ꝑus ⁊ poſterius ſentitᷣ in motu rote. et idez
eſt de alijs motibꝰ particularibꝰ. Et iſta reſpõſio
accipitᷣ ex dictis. S. T. ꝑmo li. ſen. di. 19. q. 2. ar.
ꝑ° ad. 4^{m}. Et opuſ. 44. de tpe ca° ꝑmo in fine
¶ Ad. 3^{m} dicitᷣ. ꝙ in caſu poſito: motu ꝑmi mobi
lis ꝓ tũc ceſſante: tẽpus mãſit in motu ꝑmo poſt
ipm ſiue in celo ſiue hic inferiꝰ. ſic reſpõdet. S. T.
ad ſimile argumẽtũ i hac diſti. q. ꝑª ar. 2. ad 4^{m}.
Et ꝑma pte. q. 66. ar. 4° ad. 3^{m}. Inquit eñi. ac
cidit tpi ꝙ ſit numerus motꝰ firmamẽti inquãtũ
hic motꝰ eſt ꝑmus motuũ. ſi aũt eſſet alius motꝰ
ꝑmus: illiꝰ motꝰ eſſet tẽpus mẽſura. q2 om̃ia mẽ-
ſurantᷣ ꝑmo ſui generis. hec ille. ¶ Ad. 4^{m} patet
ſolutio ex reſpõſione ad. 2^{m}. ſi loquatᷣ de appre-
henſione aĩe q̄ eſt cũ motu cõtinuo. ſi aũt appre-
henſio aĩe ſit ſimplex ⁊ indiuiſibilis nullo modo
depẽdẽs a motu celi: nõ apprehendit tẽpꝰ qδ eſt
eiꝰ mẽſura de quo nũc loq̄mur: ſꝫ aliδ tẽpꝰ diſcre
tũ ſi plures ſint eiuſcemodi opatiões. ¶ Ad. 5^{m}.
dicitᷣ ꝑmo ꝙ maior eſt falſa. imo ſucceſſio motus
ſm ꝑus ⁊ poſteriꝰ: eſt mãle in tpe. tẽpus aũt for
maliter ẽ ipoꝝ numerꝰ ſicut late dictũ eſt in ꝑmo
et ſcδo nõbili. Et ad eiꝰ ꝓbationez dr̃ ꝙ ex eo ꝙ
tẽpus ponitᷣ a phõ quãtitas ſucceſſiua: nõ adhuc
ꝑciſe capitᷣ formale tpis niſi ſucceſſioni adiungatᷣ
rõ numeri. Neqꝫ valet ſimilitudo quã adducit.
qm̃ quãtitas ꝑmãſiua: ẽ formalitᷣ dimẽſio. quãti-
tas aũt ſucceſſiua q̄ ẽ tẽpꝰ: nõ eſt formalitᷣ ſucceſ
ſio ſꝫ numerꝰ ſibi inuicẽ ſuccedẽtiũ. Sꝫ et arguẽs
falſum aſſumit dicẽs ꝙ quãtitas ꝑmãſiua et quã
titas ſucceſſiua cõparatᷣ ad ſuũ quãtuꝫ ſicut for-
ma ad ſuũ effectũ formale. imo eiꝰ cõparatio eſt
forme ad ſbm. ¶ Ad. 6^{m} negatᷣ minor. imo tp̃s
ampliꝰ ⁊ formalitᷣ eſt numerꝰ ꝑoris ⁊ poſterioris
et ad eiꝰ ꝓbationẽ negatᷣ aſſumptũ. q2 vltra illa
tp̃s eſt numerꝰ ipoꝝ. ¶ A. 7^{m} q̄cq̄d ſit de reſolu
tione quã ꝑmittit arguẽs nã nichil illi cõfert ad
ꝓpoſitũ: dr̃ tamẽ ꝑmo ad argumẽtationẽ ꝙ diui
ſio eſt inſufficiẽs loquẽdo de tpe q̄ꝫ ad ſuuꝫ for-
male. nã ſic nec eſt vna ſucceſſio neqꝫ alia ſed eſt
numerꝰ ſuccedẽtiũ. Dr̃ ſcδo loquẽdo de motu ꝑ
mi mobilis in quo tp̃s ẽ ſubiectiue. ꝙ motꝰ et tẽ-
poris vna ẽ ſucceſſio mãlitᷣ ſũpta nõ aũt formali
ter. vñ minor eſt falſa ad ſenſũ arguentis. Neqꝫ
valet eiꝰ ꝓbatio q2 falſum aſſumit. nã in quanto
ꝑmanẽte eſt dare duas ⁊ tres quãtitates ꝑmãſi-
uas vt lõgitudinẽ latitudinẽ ⁊ ꝓfunditatem. et
multũ ad ꝓpoſitũ in eodẽ quãto cũ ipſa quãtita
te moli eſt dare quãtitatem cuiuſdã extenſionis
qualitatis vt albedinis vel nigredinis ſup̃ quan
titatẽ molẽ fundate ⁊ ab ipſa cauſatã. et pari mo
do cũ ipſa ſucceſſione ꝑmi motꝰ: eſt formalr̃ alia
ſucceſſio tpis ſupra motũ fundati ⁊ ab illo cauſa
ta. qm̃ vt phs inq̄t. 4° phyſicoꝝ tp̃s hẽt magni-
tudinẽ a motu. Et ad cõfirmationẽ ꝯceditᷣ aſſũ
ptũ. nec phs arguẽdus ẽ iſufficiẽtie cũ vtrãqꝫ q̄n
titatẽ ſucceſſiuã poſuerit. in. 4°. ⁊. 6° phyſicorũ
et de quãtitate tpis expreſſam fecerit mẽtionez
in ꝑdicamẽtis. vbi inter ſpẽs quantitatis ꝯtinue
poſuit tp̃s. ¶ Ad. 8^{m} dr̃ ꝙ tp̃s ẽ aliq̄d cõcretũ ex
partibꝰ ſuccedẽtibꝰ ſibi intriſecis. Et ad huiꝰ im
probationẽ negatᷣ aſſumptũ. nec arguẽs ꝓbat. li
cet eñi linea ſit q̄d cõpoſitũ ex ptibꝰ intriſecis ꝑ
manẽtibꝰ et nõ ſit ꝑmanẽtia in abſtracto ſed ſit
q̄d ꝯcretũ ꝑmanẽs: nõ ideo ſequitᷣ ꝙ ſit quanti-
tas ꝑ accidẽs. ⁊ ſimili modo nõ ſequitᷣ ꝙ tẽpus ſit
quãtitas ꝑ accidẽs: licet nõ ſit ſucceſſio i abſtra-
cto ſꝫ aliq̄d ſucceſſiuũ in cõcreto hñs ptes intrin
ſece ſucceſſiuas. Et ꝑterea dato ſꝫ nõ ꝯceſſo ꝙ tẽ
pus eẽt ſucceſſio formalitᷣ in abſtracto: nõ ide ſe-
quitᷣ ꝙ oẽ ſucceſſiuũ ſit tpe ſucceſſiuũ: eo ꝙ ſucceſ
ſio nõ ſit vniꝰ rõnis i oibꝰ ſucceſſiuis. quẽadmo-
dũ q2 tp̃s ẽ formalr̃ mẽſura duratiõis: nõ iδ ſeq̄tᷣ
ꝙ oẽ durãs ſit duratiõe tpis durãs. vñ argu^{m} ex
nulla pte hẽt efficaciã. nec ẽ ſimile δ albedine q̄ ẽ
vniꝰ rõnis i oibꝰ alb. ¶ Ad. 9^{m} dr̃ ꝙ i auctorita-

tibus Auguſtini et Auicene ponit̃ abſtractū pro
ꝯcreto qḋ doctores ⁊ phi et theologi ponere cō
ſueuerūt ad maiorē expꝛſſionem dicti. Auctorita
tes aūt phi ꝓ nob faciūt. Cōcedimꝰ eni ꝙ motꝰ
formalr̃ nō eſt tp̄s: ⁊ ꝙ tp̄s ē aliqd motus.ſ. eius
mēſura ⁊ iterꝝ ꝙ tp̄s mālit̃ ē pꝰus ⁊ poſteriꝰ i mo=
tu. ſ ex his ꝯceſſis: nō ſeqt̃ ꝯcluſio ab arguēte illa
ta ſicut apparet etiā mediocrit̃ docto. ❡Ad.10ᵐ ne
gat̃ mior ꝗ̃ᵐ ad pᵐā ptē. vt.n.S.T. dicit opuſ.
44.ḋ tp̄e.caᵒ.4ᵒ. alr̃ ꝯparat̃ tp̄s ad motū ⁊ ad
alias res. qꝛ.n. motꝰ eēntialit̃ ē ꝯtinuꝰ et ſucceſſi
uus: iō nō ſolū mēſurat̃ tp̄e ꝗ̃ᵐ ad ſuū eē et ſuaꝫ
ſucceſſionē vl̃ durationē: ſ etiā ꝗ̃ᵐ ad id qḋ eſt.
qꝛ et eiꝰ eēntia i ſucceſſiōe ꝯſiſtit. hec ille. Et ſūp
ta ſunt ex dictis phi.4ᵒ. phy.caᵒ. qm̄ autē ē tp̄s
metrū motꝰ ⁊c. vñ lꝫ motꝰ nō hēat ſucceſſionē ex
magnitudīe: nō iō ſeqt̃ ꝙ habeat eā a tp̄e. hēt.n.
illā ex ſua rōne quidditatiua. ❡Ad.11ᵐ dr̃ ꝙ ma
ior vlr̃ ſumpta ſicut iacet eſt falſa. ſꝫ ē vera ḋ illo
qḋ eſt mēſura motuū ⁊ ꝗetuꝫ ꝑ ſe ⁊ formalit̃ ⁊ in
rōne numeri ꝓut ḋductū fuit in tertio nōbili. ſꝫ i
hoc ſenſu minor ē falſa. Neqꝫ valet eiꝰ ꝓbatio.
nā ex ea non aliud habet̃ ꝗ̃ ꝙ mobile poſſit dici
cōiter ⁊ minꝰ ꝓp̄e mēſura ſui motꝰ capiēdo men
ſurā ſm vnū modū poſitū in tertio nōbili.ſ. ꝑ q̄=
cūqꝫ notificāte aut certificāte aliqd de alio. men
ſura aūt q̄ eſt tp̄s cū ſit formalit̃ numerꝰ: nō ſolū
hēt p̄dicto modo mēſurare: ſꝫ etiam ꝑ ſui replica
tionē mēſurato cōmenſurari prout ibi dictū fuit.
Ad ꝯfirmationē dr̃ ꝙ arguēs falſe allegat Augu
ſtinū. imo vbi allegat̃ expꝛſſe dicit. manifeſtū eſt
ꝙ a motu ſyderū tp̄a ceperit. ꝓpt̃ qḋ deꝰ cū hec
inſtitueriṫ dixit. et ſint i ſigna ⁊ in tp̄a et in dies ⁊
in ānos. ſ in aliq̄ mutabili motu cuiꝰ aliud ante=
riꝰ p̄terierit aliud poſteriꝰ ſucceſſerit eo ꝙ ſimul
eſſe nō pñt. hec ille. ❡Ad argumēta ꝯtra ſcḋam
ꝯcluſionē. Ad pᵐū negat̃ aſſumptū loquēdo de
eo qḋ eſt extrīſecū. nō ſubo ſ natura vel ꝗdditā=
te aut rei itegritate. Et ad eiꝰ ꝓbationē dicimus
ꝙ oīa illa q̄ phs attribuit ipi nūc: cōueniūt illi qḋ
eſt ſubiectiue i mobili ⁊ manet idē ſm ſbam in to
to motu. Qḋ aūt arguēs dicit de pūcto fluente:
falſum ē. imo ſm fictionē geometre: pūctꝰ q̄ ſuo
fluxu cauſat lineā: vnꝰ tātūmodo eſt q̄ inchoat ⁊
terminat lineā. ❡Ad.2ᵐ dr̃ ꝙ nūc mēſurās mo
bile eſt in mobili ſicut in ſubiecto ⁊ manet idē ſm
ſbam in toto motu. nec iſtud ē fictio ſꝫ ſententia
vera phi in.4ᵒ phy. ❡Ad.3ᵐ negat̃ ꝯñā. nec ar
guēs eam ꝓbat ſꝫ videt̃ decipi putās ꝙ nūc tp̄is
ſit ſubiectiue in mutato eſſe ſicut tp̄s in motu. qḋ
falſū eſt et ꝯ̄ doctrinā phi.4ᵒ phy. ❡Ad.4ᵐ dr̃
ꝙ nulla ꝯ̄dictio ē accipiēdo pꝰus ⁊ poſt ſm intelle
ctus ꝯſiderationē q̄ ideꝫ nūc ſm ſbaꝫ apprehēdit
vt pꝰus ⁊ poſt ſm aliū ⁊ aliū reſpectū. ⁊ ita vnum
nūc ſm ſbam variat̃ ſm aliā et aliam rationem
in pꝰus ⁊ poſt. ❡Ad.5ᵐ negat̃ pᵐa ꝯñā. et ad eiꝰ
ꝓbationē negat̃ aſſūptū loquēdo de nunc reali.
imo vnū nūc reale rñdet cuilibet mutato eſſe in
motu licet vt eſt aliud ⁊ aliud ſm rōneꝫ ⁊ ꝓpter
hoc plura mutata eē nō pñt eē ſimul. et de hoc di
ctū fuit late in.5ᵒ nōbili. ❡Ad.6ᵐ negat̃ ꝯñā. ꝓ
cedit eni ex falſa imaginatione arguētis ꝙ.ſ. mu
tatū eſſe ſit ſubm ipius nūc. Ad.7ᵐ dr̃ ꝙ maior ē
falſa nec arguēs eā ꝓbat. ❡Ad.8ᵐ dr̃ ꝙ intētio
phi eſt ꝙ idiuiſibile nō pōt moueri ꝑ ſe et tamen
ſimul cū mobili in q̄ eſt ſubiectiue: moueri pōt. nā
motis nobis mouentur ea q̄ in nobis ſunt. ❡Ad
9ᵐ dr̃ ꝙ vt dictū fuit in quīto nōbili ex dictis. S.
Tho. inſtās ſm nois ethimologiā dr̃ nō ſtās vel
rapti trāſiēs: ⁊ ſic cōſueuit accipi ꝓ rōne ſm quaꝫ
nūc tp̄is mēſurat mobile ꝓut eſt in aliq̄ vbi par=
ticulari. et qꝛ huiuſcemodi rōnes eiuſdē nūc ſm
ſbam ſunt plures: iō dñr eſſe plura inſtātia cū tñ
vnū ſit nunc tp̄is reale. ❡Ad.10ᵐ rñdet̃ ſicut ad
5ᵐ. ❡Ad.11ᵐ qḋ eſt Scoti dicimꝰ ꝙ nūc tp̄is qḋ
manet idē ſm ſbam in toto motu: nō eſt formalr̃
ip̄a ſba mobilis ſ vnitas eiꝰ ſm ꝙ eſt idē in toto
motu. Et cū arguēs infert. ergo erit vel pars diſ=
creti vel terminꝰ cōtinui cū ſit idiuiſibile de geñ=
re quātitatis: dicimꝰ pᵐo ꝙ ꝯñā nō valet. Tum
qꝛ nūc tp̄is nō eſt ꝑ ſe ḋ genere quātitatis ſed re
ductiue tanꝗ̃ eiꝰ initiatiuū ⁊ cōtinuatiuū. Tum
etiā. qm̄ falſum ē ꝙ oīe indiuiſibile ḋ geñre quā
titatis ē terminꝰ cōtinui aut pars diſcreti. nā da=
bilis eſt vnitas q̄ nō ſit actu pars diſcreti quem=
admodū vnitas mūdi. vnitas cētri terre. vnitas
tp̄is. ⁊ ſimili modo eſt vnitas nūc tp̄is. Et licet
iſta ſufficiāt ad euacuādā argumētationem: tñ ex
abūdāti dicimꝰ ꝙ nūc tp̄is ē terminatiuū cōtinui
ſ. tp̄is ſm aliud ⁊ aliud eē ꝓut dictū fuit in.5ᵒ nō
bili. Neqꝫ valet qḋ ꝯ̄ hoc arguēs dicit. Tū quia
plura eē vniꝰ nūc nō diſtigunt̃ realit̃ ſ ſm rōneꝫ
⁊ ideo nō inherēt realit̃ ipi nūc. Tū etiā. qꝛ falſū
eſt qḋ aſſumit.ſ. ꝙ oīe idiuiſibile de geñre quāti
tatis ꝑ ſe termiat quātitatē. Et ex hijs patet qd
dicēdū ſit ad ea q̄ arguēs vlteriꝰ q̄rit. nā plurali=
tas ipoꝝ eē vniꝰ nūc cū nō ſit realis ſ ſm rōneꝫ:
nō eſt alicuius generis p̄dicamētalis. et ex ea rō
ne apparet ꝙ diuerſitas iſtoꝝ eē non diuerſificat
ſbam ipius nunc. ❡Ad id qḋ tertio arguit dr̃ ꝙ
nūc tp̄is in vno tātūmodo mobili ē ſic in ſbo.ſ. i
pᵐo. ſic recte philoſophātibꝰ ex ſe patet. ❡Ar=
gumēta Gregorij ꝯ̄ eandē ꝯcluſionē nō militant
ꝯ̄ S.T. q̄ nō ponit nūc tp̄is eē aliqd reale nō du

rans ſed variatū ⁊ plurificatū ſm pluralitatem mutatoꝝ. imo ponit vnū nūc tpis qđ manet realiter et ſm ſb̄am idē in toto tpe: nec iteruȝ ponit nūc tēporis eſſe ꝓpriam ⁊ realē mēſurā ipſoruȝ mutatoꝝ eē. nec ponit in motu p̄mi mobilis aliqua mutata eſſe in actu cū ille mot⁹ ſit cōtinuus vñ argumēta Gregorij ſoluere habēt. Egidius ⁊ ei⁹ ſequaces. ¶ Ad argumēta ꝯ tertiā ꝯcluſionem. Ad primū ꝯcedimus totā deductionē vſqꝫ ad vltimā ꝯſequētiā quā negam⁹. nā qꝛ opationes naturales vni⁹ angeli ſunt eiuſdē rationis in ſimplicitate ⁊ vniformitate ac ꝑfectione: vnū tēpus eſt eaꝝ mēſura. Et cū arguēs dicit ꝙ pōt angelus ꝯtinuare cogitationē ſuā nō ꝯtinuando volitionē ſuam: dicim⁹ ꝙ ſi intelligat ſuſpēdendo volitionē ſuā: admittim⁹ ſꝫ tūc ſufficit tēpus mēſurās cogitationē. ſi autē intelligat quaſi dū ꝯtinuat cogitationeȝ ſuam poſſit hr̄e plures volitiones aliaꝝ reꝝ ab ea quā cogitat: falſum ē nā angel⁹ nō pōt habere ſimul plures opatiōes quaꝝ vna nō ꝯſequat̄ vel ordinet̄ ad aliā. ¶ Ad 2m dr̄ p̄mo ꝙ argumētū ſupponit vnū falſum ꝙ ſ. tēpus quo menſurant̄ opationes angelorū ſit de predicamēto quātitatis quod falſum ē cū pluralitas ⁊ numeroſitas q̄ eſt in eis ſit formalis et nullo modo materialis. et ideo tēpus predictuȝ eſt numerus vel magis ꝓprie loquēdo eſt multitudo trāſcendēs ꝑut. S. T. dicit opuſ. 36. de inſtantib⁹. Dicit̄ ſecūdo negādo ꝯñam ꝙ cōcluſio nō ſequit̄ ex p̄miſſis. nā licet vn⁹ angelus poſſit intelligere plura vnū poſt aliud ⁊ ſic plures hr̄e opationes: nō ideo ſequit̄ ꝙ tēpus illas mēſurās cōponat̄ ex inſtātibus diuerſaꝝ rōnum. imo ecōtra ſequit̄ ꝙ ipſa inſtātia ſint eiuſdē rōnis. quia ⁊ ipſe opationes naturales vni⁹ angeli eiuſdē rōnis ſunt in genere intelligibiliū: q̄uis res intellecte ſint diuerſaꝝ ſpēꝝ in genere nature. Nec obſtat ꝙ intellectus ⁊ opationes diuerſoꝝ angeloꝝ ſint diuerſaꝝ rōnum ⁊ ſpēꝝ ſicut ⁊ ipſi angeli. qꝛ ſicut deductū fuit in ſeptimo notabili: non eſt vnū tēpus numero omniū vel pluriū angelorum: ſed qlibet hēt ꝓpriū tēpus ſuas opationes mēſurās. ac ꝑ hoc quodlibꝫ tēpus angeloꝝ componit̄ ex inſtātib⁹ eiuſdē rōnis. ¶ Ad. 3m dr̄ ꝙ arguēs ad veꝝ ſenſuȝ lꝫ nō ad ſuū: recte loquut⁹ eſt cū dixit ſniaȝ. S. T. eē fugā. nā vere ſic ē ꝙ rō illi⁹ dicti fugit arguentē quā neq̄q̄ attingere valuit qđ ſatis apparet. Tū ex itellectu vboꝝ quē arguens habuit. q̄ tā lōge ē a mēte. S. T. q̄m lōge eſt a veritate. Tū etiā. qꝛ falſū ſibi iponit. non. n. S. Doctor dicit ꝙ vnū inſtās tpis āgeloꝝ coexiſtit multis nūc nr̄i tpis: ſꝫ multo tpi nr̄o. hoc aūt dictū lōge diſtat ab illo. Tū qꝛ tpis nr̄i: nō ſūt plura nūc realr̄ ſ; vnū tm̄ ꝑut ex nōbili q̄nto habet̄. Tū qꝛ ſi etiā eēnt plura nūc in tpe: nō eēnt i actu q̄bus aliq̄d poſſit exiſtere: ſ; in pō tm̄ cū tp̄s ſit totū ꝯtinuū. Vñ rō illi⁹ dicti ꝑut. S. Doctor eam aſſignat opuſ. 36. d̄ inſtātib⁹ ca° p°. eſt ad dādā dr̄iam iter nr̄aȝ itellectionē ⁊ itellectionē angeloꝝ q̄m ad hoc. qꝛ q̄ñ angel⁹ vnū itelligit: ei⁹ intellectio nō habet ſucceſſionē etiā ſi circa illđ quācūqꝫ morā nr̄i tpis trahat eo ꝙ mēſurat̄ inſtāti. itellectio aūt nr̄a ſiue vnū itelligam⁹ ſiue plura: hēt ſucceſſionē eo ꝙ mēſurat̄ tpe ꝯtinuo p̄mi mobilis cui⁹ eſſentia cōſiſtit in ſucceſſione. Cū autē angel⁹ circa vnū itelligibile trahit morā: qꝛ. ſ. nō trāſit ad aliud: tūc iſtās q̄ mēſurat̄ ei⁹ intellectio ſtat cū multo tpe nr̄o: ex cui⁹ coexiſtētia dr̄ trahere morā. pꝫ ergo ꝙ obiectio arguētis ꝓcedit contra ſuā imaginationē nō ꝯ nos. ¶ Ad. 4m dr̄ ꝙ itellectiones nr̄e licet in ſui termino ſint ꝑfecte ⁊ tote ſimul: ꝓcedit tn̄ ſucceſſio alicui⁹ motus: vel itriſeci q̄ñ intellectio ē cū diſcurſu: vel extrinſeci. ſ. in ſenſu aut fantaſia quando itellectio ē ſine diſcurſu rōnis. Omis eni nr̄a cognitio ex p̄exiſtente fit cognitione vt inq̄t ph̄s p̄mo poſterioꝝ. vñ ꝓpter motū adiunctū intellectiones nr̄e tpe cōtinuo mēſurant̄. Et licet vna itellectio nr̄a cōſequēter ⁊ q̄dam ordine ſucceſſionis ſe habeat ad aliā: nō tn̄ mēſurant̄ tpe diſcreto. eo ꝙ q̄libꝫ ſm ſe mēſurat̄ tpe ꝯtinuo: ⁊ ſubm. ſ. intelligēs: tpi cōtinuo ſubijcit̄. et ꝑp̄t hoc ipa etiā ſucceſſio vnius ad aliā quātūcūqꝫ fuerit int̄ medium: tpe ꝯtinuo motu celi mēſurat̄. eo ꝙ ſup illā ſucceſſio ⁊ continuitas tpis trāſeat ſicut ſup id qđ aliq̄ modo depēdet a motu celi. Et p̄terea tēpus diſcretū hēt ex ſua rōne ꝙ cōponat̄ ex indiuiſibilib⁹. ⁊ iō non ſufficit ꝙ aliq̄ opationes ſucceſſiue ⁊ ꝯſequenter ſe habeāt ad ꝯſtituēdū tp̄s diſcretuȝ: ſꝫ reqrit̄ ꝙ ſint idiuiſibiles ⁊ inſtātanee. ¶ Ad. 5m negat̄ minoꝛ. ⁊ ad ei⁹ ꝓbationē negat̄ aſſumptū. nec valet ei⁹ ꝓbatio. qꝛ ſupponit falſum. ſ. ꝙ nos ponamus vel oporteat nos ponere ꝙ angel⁹ nō poſſit hr̄e trāſituȝ ab inſtāti in iſtans imediate. imo dicim⁹ ꝙ pōt tranſitū illū hr̄e. qꝛ eius opationes ſunt indiuiſibiles ⁊ tote ſimul ac inſtantanee. Et inde eſt ꝙ ponim⁹ tēpus diſcretū cōponi ex iſtātib⁹ ſibi inuicē ſuccedētib⁹. talis aūt tranſitus ab inſtāti. ſ. in inſtās: nō pōt dari in tpe cōtinuo. et ideo neceſſitas fuit ponēdi tp̄s diſcretū menſurans opationes angeloꝝ idiuiſibiles ⁊ inſtātaneas. Nō aūt vlteri⁹ arguēs dicit ꝙ angel⁹ participat vbi qđ ē paſſio corpalis in q̄m mouet̄ localit̄ falſuȝ ē ſicut patuit in q̄ſtione ꝓcedēte. ¶ Ad. 6m

quod eſt Aureoli negaṫ aſſumptū. neqꝫ valet ꝓ
batio.nā nō eſt ſimile qḋ adducitˀ. qm̄ in caſu da
to vterqꝫ motꝰ ſabe eſt ꝯtinuꝰ et ſucceſſiuus ⁊ in
intermedio vtriuſqꝫ iterrupti icidit qes q̄ tpe cō
tinuo mēſuraṫ.in ꝓpoſito aūt nr̄o ipſe opatiōes
ſuccedētes ſunt īdiuiſibiles ⁊ inſtātanee: ⁊ iō mē
ſurari nō pn̄t tpe ꝯtinuo ⁊ p̄ſerti cū nō depēdeāt
a motu celi cuiꝰ mēſura ē tp̄s ꝯtinuū nec ad illud
ꝯparēṫ ſicut ad ſimpliciꝰ aut pfectiꝰ. Qḋ autem
arguēs dicit ꝙ inṫ inſtās q̄ dēſinit vna opatio ⁊ in
ſtās q̄ alia incipit eſt dare tp̄s cōtinuū mediū fal
ſum ē. qꝛ illa inſtātia ſunt diſcreta. entia aūt diſ=
creta nō hn̄t intermediū cōtinuū.alias in ip̄o cō
tinuarētur ⁊ nō eſſent diſcreta. ⁊ ideo ponūṫ mē
ſurari tpe diſcreto qḋ cōponiṫ ex partibꝰ adinui
cē nō ꝯtinuis ſꝫ ſegregatis. ¶ Ad argumēta Au=
reoli ſcd̄o loco facta ꝯtra eandē ꝯcluſionē dupl̄r
pōt reſpōderi. Uno modo iuxta ꝯcordantiā da
tā in tertio nōbili ad dicta. S.T. ꝙ arguēs ꝓce=
dit ex falſo intellectu quē habuit ī dictis.S.Doc.
putās ꝙ eiꝰ mēs fuerit ponere duo tpa continua
realiṫ ⁊ ſm ſbam diuerſa: qḋ falſum ē cuꝫ motus
mēſuratꝰ vtroqꝫ tpe ſit vnꝰ realiṫ ⁊ ſm ſbam.ſed
eiꝰ intētio fuit diuerſas rōnes formales ꝯtinuita
tis eiuſdē tpis mālīṫ ſumpti: duo tpa ꝯtinua ap=
pellare.eſt.n. vnū tp̄s māliter ab vnitate motꝰ.
Un̄ ſm iſtū ſenſum argumēta Gregorij nichil cō
cludūt ꝯtra nos.ꝯcedimꝰ.n.ꝙ eſt vnū p̄ciſe tp̄s
ꝯtinuū cauſatū ex fluxu vniꝰ nūc p̄mi mobilis li=
cet p accidēs: ⁊ tn̄ ipſius cōtinuitas nō ſolū ꝓue=
nit ex cōtinuitate p̄mi motꝰ: ſꝫ etiā ex voluntate
angeli opantis, ꝓut deductū fuit in tertio notabi
li. ¶ Alio modo pōt rn̄deri. poſito ꝫ nō ꝯceſſo ꝙ
S.T. pᵃ pte vbi allegatū eſt poſuerit tēpus quo
mēſuranṫ motꝰ angeloꝝ circa res corpales eſſe
omnino diuerſuꝫ a tpe motꝰ celi. Ad p̄muꝫ dr̄ ꝙ
minor eſt falſa ſicut iacet ⁊ vl̄r ſumpta. Et ad eiꝰ
ꝓbationē negaṫ ꝯn̄a. nā ꝓcedit q̄ſi nos ponamꝰ
plura nūc reꝝ vel mobiliū corpaliū qḋ falſum ē.
ꝙ aūt ꝓcedat ex illo ſuppoſito: patet ex omnibꝰ
exēplis ⁊ ex toto argumēti ꝓceſſu. nos aūt dici=
mus ꝙ plura ſunt nūc.ſ. nūc eternitatis. nūc eui.
nūc tpis ꝯtinui motꝰ celi. nūc tpis diſcreti. ⁊ ī ꝓ=
poſito nr̄o nūc tpis ꝯtinui motꝰ angelorum. ſed
nullū iſtoꝝ nūc eſt mēſura mobilis corporei p̄ter
nunc tpis motꝰ celi. ¶ Ad. 2ᵐ negaṫ minor lo=
quēdo de rōne p̄oris ⁊ poſterioris in tpe que di=
uerſificaṫ a motu. licet eni prꝰ ⁊ poſteriꝰ abſtra
ctiue ſumpta ſint eiuſdē rōnis in oībꝰ: ꝯcretiue
tn̄ ſumpta nō ſunt in oībus eiuſdē rōnis. ſicut pꝰ
⁊ poſteriꝰ in rebꝰ pmanētibus ⁊ in rebꝰ ſucceſſi=
uis nō ſunt eiuſdē rōnis nec in ꝯtinuis ⁊ in diſcre
tis. nā in pmanentibꝰ prius ⁊ poſteriꝰ ſunt ſimul
duratione: in ſucceſſiuis aūt nō. ⁊ in cōtinuis p̄us
⁊ poſterius hn̄t vnū terminū cōmunē: in diſcre=
tis aūt nō. Cū autē arguēs dicit ꝙ in eodē p̄ori ī
quo ſunt ptes vniꝰ motꝰ ſunt ptes alteriꝰ: diciṫ
ꝙ veꝝ eſt ſi motus ſunt eiuſdē rōnis ⁊ fiāt ſimul:
ſed ſi motꝰ ſunt diuerſaꝝ rōnum quēadmodum
motus continuꝰ ⁊ motꝰ diſcretus: vel etiā mo=
tus cōtinuꝰ ex rōne magnitudinis: ⁊ motꝰ conti
nuꝰ ex rōne volūtatis: p̄us ⁊ poſterius vtriuſqꝫ
motus nō ſunt in eodē p̄ori tpis cū nō mēſurenṫ
eodē tpe. Nec valet ſimile de hic ⁊ ibi in quātita
te dimēſiua ⁊ de p̄us ⁊ poſterius in quātitate ſuc
ceſſiua. qm̄ quātitas dimēſiua pmanēs eſt eiuſdē
rōnis in oībꝰ: nō aūt quātitas ſucceſſiua. ⁊ multo
minꝰ p̄us et poſteriꝰ q̄ inueniūtur etiā extra ge=
nus q̄titatis ſicut in numero vl̄ multitudine trā
ſcendēte. ⁊ p hec patet rn̄ſio ad cōfirmationem.
¶ Ad. 3ᵐ negaṫ ꝯn̄a loquēdo de p̄ori qḋ eſt pro
pria mēſura. ⁊ ad eiꝰ ꝓbationē diciṫ ꝙ aſſumptū
eſt falſum. nā aliqua pn̄t eſſe ſimul q̄ tn̄ nō ſunt in
eodē p̄ori qḋ ſit ꝓprie vtriuſqꝫ mēſura. qm̄ illa di
cunṫ eſſe ſimul: quoꝝ qḋlibet eſt q̄ſi aliud ē. ⁊ tn̄
iſta nō ſemp habēt idē p̄us ꝓ menſura ꝓpria. vt
eni. S.T. dicit pᵒ li.ſen.di.19.q.2.ar.2ᵒ ad pᵐ.
nō eſt idē nūc eternitatis ⁊ tpis ⁊ eui. Et q̄n dr̄.
q̄n eſt motus eſt angelꝰ et deꝰ: pōt ſignificari tri
plex nūc.ſ. vel eternitatis vel eui vel tpis. ſi ſigni
ficeṫ nūc tpis: tūc diceṫ motꝰ eſſe in illo ſicut ī ꝓ=
pria mēſura. angelus aūt ⁊ deꝰ nō ſm rōneꝫ mē=
ſurationis: ꝫ magis ſm cōcomitantiā quādā ꝓut
eternitas ⁊ euū cū tpe ſimul ſunt nec ſibi ꝯficiūt.
ſi aūt ſignificeṫ nūc eternitatis: tunc diciṫ deꝰ eē
in illo ſicut in mēſura excedēti. ſi aūt ſignificetur
nūc eui: reſpōdebit angelo ſicut mēſura adeq̄ta:
⁊ deo ſm cōcomitantiā: et mobili ſicut menſura
excedēs. hec ille. Ex q̄bus verbis apparet ꝙ tria
nūc ſimul ſunt: ⁊ tn̄ nō eodē nūc mēſuranṫ tanq̄
ꝓp̄a et adeq̄ta mēſura. Et ſimili modo dicēdū ē
de p̄ori et poſteriori diuerſoꝝ tēpoꝝ ꝙ.ſ. motus
vel opationes q̄ ipſis menſuranṫ poſſunt eſſe ſi=
mul et tn̄ nō in eodē p̄ori ⁊ poſteriori tanq̄ in ꝓ=
pria menſura. Exēpli gr̄a. nā ſimul cū motu celi
pōt eſſe motꝰ angeli circa corpus et opatio eius
īmanēs. qꝛ q̄n vnꝰ eſt: alius ē. et tn̄ nō ſunt ī eodē
p̄ori et poſteriori tanq̄ in ꝓp̄a mēſura. nā alteriꝰ
rōnis ſunt p̄us et poſteriꝰ diſcreta et ꝯtinuitatē
hn̄tia. et iteꝝ ſm diuerſas rōnes ꝯtinuitatis nāṫ
et volūtarie p̄us ⁊ poſteriꝰ diuerſas hn̄t rōnes.
Ad ꝯfirmationē negaṫ ꝯn̄a. nā ſicut tp̄s et motꝰ
mēſuraṫ a ſe inuicē aliṫ tn̄ ⁊ aliṫ, ꝓut ph̄s dicit. 4ᵒ
phy. ita ⁊ p vnum multiplicaṫ aliud. ¶ Ad argu

menta Gregorij cõtra quartã ꝯcluſionẽ. Ad pri-
mũ negat̃ ꝯña. nã aliq̃ ſunt creature dei q̃ q̃ꝫm ad
aliq̃d dependẽt ab aĩa. queadmodum res nãles q̃
inq̃ꝫm ſunt intellecte ꝛ etiã inq̃ꝫm artificia cõpo-
nũt et ꝯſtituũt: dependẽt ab aĩa. ꝛ pari modo tps
qđ eſt res extra aĩam inq̃ꝫm eſt q̃d cõtinuũ et ſuc
ceſſiuũ: dependet ab aĩa ſm ꝙ hẽt rõnem numeri
motũ actualit̃ numeratis. ¶ Ad. 2m dr̃ ꝙ nõ mi
litat ꝯtra nos q̃ nõ ponim⁹ euũ ꝛ tps nichil eſſe
in re ſicut patet ex ſupra notatis. ¶ Ad. 3m dr̃ ꝙ
nichil ꝯ nos ꝯcludit q̃ nõ negam⁹ tẽpus eſſe ali-
quã rẽ. Ad ꝯfirmationẽ aũt q̃ꝛ pretẽdit ꝓbare tẽ
pus eẽ corp⁹ celeſte: reſpõdemus ꝙ auctoritas
Auguſtini nõ allegat̃ ad ei⁹ ſenſum. nã Auguſti-
nus nõ habuit aliũ ſenſum in ꝟbis illis: q̃ꝫ habu-
it l̃ra ſacre ſcripture. q̃ ſm verũ ſenſum accipit ꝟ
ba illa dicta cauſaliter nõ idẽtice. vt ſit ſenſus fi-
ant luminaria in firmamẽto celi ꝛ ſint in ſigna et
tpa. i. cauſent ſigna ꝛ tpa. ſ. ꝑ motũ ſuum et influ
entiã. Et ꝙ iſte ſit ſenſus ver⁹: patet expꝛſſe ex ꝟ-
bis Auguſtini. q̃ vbi arguẽs eũ allegat dicit tẽp⁹
a motu depẽdere et icipe. vnde ꝟba ei⁹ ſunt hec
At ſi tps nõ a celo: verũ ꝛ ante celũ fuit: nõ q̃dẽ
in horis et dieb⁹ et mẽſibus ꝛ ãnis. nã iſte dimen
ſiones tpaliũ ſpatioꝝ q̃ vſitate ac ꝓprie dicũtur
tpa: manifeſtũ eſt ꝙ a motu ſyderũ ceperint. vñ
ꝛ de⁹ cũ hec inſtitueret dixit. ꝛ ſint in ſigna ꝛ i tẽ
pora ꝛ in dies ꝛ in ãnos. ſꝫ in aliq̃ mutabili motu
cui⁹ aliud anterius ꝑterierit aliud poſterius ſuc
ceſſerit. eo ꝙ ſimul eſſe nõ poſſunt. hec Auguſti-
nus. vbi duo apte dixit vnũ eſt ꝙ tps cepit a mo
tu ſyderũ. aliud ẽ ꝙ tpa ꝛ dies ꝛ annos dixit hr̃e
eẽ in aliquo motu. ꝯſtat igitur ꝙ nõ fuit mẽs ei⁹
ꝙ tps eẽt aut ſydera aut corpa celeſtia ſicut argu
ens male intellexit. ¶ Ad. 4m dr̃ ꝙ minoꝛ ẽ fal-
ſa. et ad ei⁹ ꝓbationẽ ꝯcedim⁹ ꝯñam ꝙ. ſ. aliqua
res dum fit eſt: et dũ ẽ fit. hmõi autẽ eſt res q̃ ſm
ſui eſſentiã ẽ ſucceſſiua. vñ reſpõſio ibi data bona
eſt. et ꝯſonat ſententie. S. T. in plurib⁹ locis ꝛ ꝑ-
ſertim de veri. q. 28. ar. 9. ad. 10m. Et piar. li. po
lec. 11a. Nec valet ei⁹ improbatio. nã aſſumptuꝫ
eſt falſum. imo illa rñſio cõſonat doctrine phi et
ſui cõmentatoris. 3o phy. cao opoꝛtet aũt õ omi.
vbi phs diſtinguit duplex eſſe rex. vnũ in actu cõ
pleto ſicut eẽ hominis vel ſtatue ꝛ vl̃r reꝝ pma-
nentiũ. et aliud eẽ incõpletũ ſicut eẽ mot⁹ ꝛ tẽpo
ris et feſti agonalis ꝛ vl̃r reꝝ ſucceſſiuaꝝ. et dici
tur eẽ incõpletũ q̃ꝛ eſt in actu pmixto potentie.
nã ſemper eſt in fieri et nũq̃ꝫ in facto eſſe. imo q̃n
factũ eſt: iam nõ eſt. vñ ꝟba phi hec ſunt. Sꝫ q̃m
multiplicit̃ eſt eẽ queadmodũ dies ꝛ agon i ſem
per aliud ꝛ aliud fieri ſic et infinitũ eſt. ꝛ ſequitur
olimpia. n. ſunt ꝛ in poſſe agoneꝫ fieri: ꝛ in eo qđ
fit. Ecce ꝙ in vtriſq̃ꝫ verbis dicit eſſe ſucceſſiuoꝝ
queadmodũ dies ꝛ agon: cõſiſtere in ſemp fieri.
Cõ. S. T. exponẽs inq̃t. multiplicit̃. n. dicit̃ ali-
quid eẽ: vel q̃ꝛ totũ eſt ſimul vt homo ꝛ domus.
vel q̃ꝛ ſemp vna pars ei⁹ ſit poſt aliã: ꝑ quẽ mo-
dũ dicit̃ eſſe dies ꝛ ludus agonalis. et hoc modo
dr̃ infinitũ eſſe ſimul ꝛ in potẽtia et in actu. oĩa
eni hmõi ſimul ſunt in potẽtia quãtũ ad vnã par
tem: ꝛ actu q̃ꝫm ad aliã. Ubi cõmẽtatoꝛ ait. q̃daꝫ
ſunt ſm ꝙ potẽtia admiſcet̃ cũ actu. ꝛ ſi potẽtia
nõ fuerit: nõ erit actus vt dico. ꝛ ſequit̃ q̃ꝛ ens di
citur de illo qđ eſt in actu puro: ꝛ de illo qđ eſt in
actu mixto cũ potẽtia vt de illis quoꝝ eſſe eſt in
motu. hec ille. Itẽ magnus Albert⁹ eo loco ſic di
cit. Sꝫ q̃m multiplicit̃ dr̃ aliq̃d eſſe in potentia:
tũc etiã dr̃ alio modo aliq̃d eſſe ad actũ in potẽ-
tie q̃ exit in actũ nõ purũ: q̃ ſemp claudit in ſe po
tentiã ad actũ eundẽ: et hec ſunt quoꝝ eſſe eſt in
fieri: hec ille. vbi apte dicit ꝙ eſſe quoꝝũdam en-
tium eſt in fieri. in his ergo neceſſario ſequitur ꝙ
res dũ eſt fit: ꝛ dũ fit eſt. Itẽ in cõmento ſup ꝑdi
camẽta tractatu de quãtitate cao. 9o. inq̃t. ſucceſ
ſiuũ enim totũ ẽ dũ fit ꝛ habet eẽ pmixtũ poten-
tie. Auctoritas aũt phi et ſui cõmentatoris vbi
arguẽs allegat: nõ eſt ad ꝓpoſituꝫ nr̃m. q̃m phs
ibi loquit̃ de generatione ſuppoſito ꝙ eſſꝫ termi-
nus ſue generationis q̃ eſſꝫ ali⁹ mot⁹ ad illã ter-
minat⁹. nã intẽtio ei⁹ eſt ibi ꝓbare ꝙ motus non
eſt mot⁹ tanq̃ꝫ termini ꝑ ſe. i. tanq̃ꝫ ei⁹ qđ mouet̃
vñ cũ dicit ꝙ ſi generatio generaret̃ et c̃. loquit̃
õ duab⁹ generationib⁹ quaꝝ vna ſit terminus al
terius. et q̃ꝛ motus vel via ꝓcedit terminũ: ꝯclu
dit ibi phs ꝙ dũ generatio generat̃ nondũ eſt. et
accipit ibi generationẽ q̃ eſt termin⁹ tanq̃ꝫ aliq̃d
ꝑ ſe generatũ qđ poſtq̃ꝫ fit eſt. In ꝓpoſito auteꝫ
nr̃o accipit̃ vna res ſucceſſiua ꝑ ſe nõ que ſit ter
minus alteri⁹. ipa aũt ſm ſe habet eſſe in ſucceſ-
ſione. hmõi aũt eſſe: eſt eẽ in fieri. ac ꝑ hoc in ſuc-
ceſſiuis: eſſe ẽ quoddam fieri ꝛ fieri ẽ eſſe. ¶ Cõ õ
aũt arguens dicit ſecũdo loco ꝯtra reſpõſioneꝫ.
ꝙ omẽ qđ ꝓcedit de nõ eſſe in eſſe dũ ꝓcedit nõ
eſt: dicimus verũ eẽ ꝙ nõ eſt in actu ꝯpleto loq̃n
do de re ſucceſſiua. hmõi aũt eſſe ẽ eẽ ſucceſſiuũ.
ꝛ hoc ẽ quoddã fieri ꝓut ex dictis phi et ſui com
mẽtatoris ac Alberti magni ſupra patuit ex. 3o.
phy. ¶ Ad. 5m negat̃ ꝯña. et ad ei⁹ ꝓbationem
dicimus ꝙ in caſu illo capiẽdo generari vel coꝛ-
rũpi large ſicut arguẽs capit: mot⁹ ille ꝛ dies vel
tps ẽ genit⁹ in tota illa die q̃ꝫm ad ſui totalitateꝫ
ꝛ ꝯplemẽtũ. et vt ſic. ſ. q̃ꝫm ad ſui totũ coꝛrũpitur
ceſſãte vltimo nunc diei ꝛ tñ cuꝫ hoc ſtat ꝙ in ipa

die vigiti q̄ttuoꝛ hoꝛaꝝ gen̄rabat̄ ⁊ coꝛrūpebat̄ ꝑ ꝑtes ſucceſſiue ita ꝙ vna coꝛrupta alia gen̄rabat̄. vñ cōmētatoꝛ. 3° phẏ. cōmēto. 58. inq̄t. dedit. ſ. Ariſtotiles exēplū de die ⁊ lite. iſta. n. ſicut dixit nō h̄nt eē ẜm ꝙ ſunt ſba aliq̄ ꝑfecta: ẜ ẜm ꝙ ſemꝑ gen̄rant̄ et coꝛrūpunt̄. hec ille. Et itelligēdū eſt ſꝑ gen̄rari ⁊ coꝛrūpi non ſimul ẜ ſucceſſiue vnū poſt alteꝝ. Qđ aūt arguēs dicit gen̄rationē nō ſeq̄ coꝛruptionē ſine tꝑe medio: falſuꝫ eſt et ꝯ verā phiam. ſicut pꝫ cū ex aq̄ fit aer aut econtra nā in toto tꝑe p̄cedente aq̄ coꝛrūpit̄ ⁊ in vltimo nunc tꝑis gen̄rat̄ aer. int̄ tp̄s āt ⁊ nūc ip̄ius tꝑis nō cadit mediū. ⁊ hoc eſt vl̄r veꝝ in om̄i generatione nāli q̄ ſꝑ eſt termin⁹ mot⁹. Cetera q̄ arguens multiplicat nō ſunt ad ꝓpoſitū: cuꝫ nō dicamus ꝙ tp̄s vel aliq̄ res ſucceſſiua ſimul generet̄ ⁊ coꝛrūpat̄ ẜm idē. ¶ Ad. 6^{m} dr̄ ꝙ p̄ma ꝯña ē vera de eē ꝯpleto et ꝑmanēte: ẜ eſt falſa de eſſe vl̄r ⁊ q̄cūqꝫ modo ſūpto. vñ r̄nſio ibi data ſufficiēs ē. Et ad ei⁹ iꝓbationē dr̄ ꝙ id qđ arguēs ſuppōit eſt falſuꝫ. ſ. ꝙ tp̄s. a. non ſit aliq̄ res p̄ter. b. c. d. ſimul. q̄m ē res q̄ eſt. b. c. d. ſucceſſiue. et cuꝫ arguit a. eſt. g̊. b. c. d. ſunt: ꝯcedit̄ ꝙ ſunt nō t̄ñ ſimul ſed ſucceſſiue. Nec valet ſimile qđ inducit. qꝛ dom⁹ eſt res ꝑmanēs ad cui⁹ eē requirit̄ ꝙ ꝑtes ei⁹ ſint ſimul qđ nō req̄rit̄ in ſucceſſiuis. ⁊ ſic dicēdum eſt de alijs exēplis. Regula aūt dialeticoꝝ quam arguēs adducit: tenet in toto ꝑmanēte nō in ſuceſſiuo. vñ r̄nſio ibi poſita bona ē. et ad ei⁹ p̄mā imꝓbationē dr̄ ꝙ poſſꝫ aliq̄s illud dicere quadaꝫ mētis facilitate vt arguēs inq̄t: ẜ nō veritatis ſoliditate cū ad ſenſum pateat id eē falſum. ¶ Ad 2^{am} improbationē dr̄ ꝙ nichil ꝯcludit ꝯ nos. nā vt dictū eſt ꝯcedim⁹ illā ꝯñam eo modo q̊ terminus toti⁹ ſupponit ꝓ illis ꝓ q̄b⁹ termini partium ſupponūt. vñ qꝛ termin⁹ toti⁹ ſupponit ꝓ illis ſucceſſiue nō ſimul: ideo ꝯcedim⁹. tp̄s. a. eſt ſucceſſiue. g̊. b. c. d. ꝑtes ei⁹ ſunt ſucceſſiue. ¶ Ad. 3^{am} imꝓbationē ꝯcedit̄ p̄ma ꝯña. nec valet ei⁹ iꝓbatio. nā nō dicim⁹ ꝙ ꝑtes tꝑis nichil penit⁹ ſunt ſicut arguēs ſomniat. imo dicim⁹ ꝙ ſūt vere ⁊ realiter ſucceſſiue. ¶ Ad. 4^{am} iꝓbationē dr̄ ꝙ pñs vt inq̄t Albert⁹ magn⁹ in cōmēto ſuꝑ p̄dicamēta tractatu đ quātitate ca°. 9°. dupl̄r accipit̄. Uno modo vt dicit tp̄s diuiſibile ẜm quē modum Priſcian⁹ dicit ꝙ pñs ē cui⁹ pars p̄terijt ⁊ pars i iſtāti ē ⁊ pars ē in futuro. ⁊ hoc copulat̄ p̄terito ⁊ futuro. Alio modo accipit̄ pñs vt dicit nūc idiuiſibile. et hoc nō copulat̄ ẜ copulat. hec ille. Dicit̄ aūt p̄mo modo pñs large et ẜm moꝛē loquentiū q̄ vocāt illud tp̄s pñs cuius partes vniūtur i nūc pñti etiā ſi p̄terite aut future ſint. ꝑ quē modū cōſueuit dici in pñti āno mēſe die ⁊ hoꝛa. ẜm hoc dicim⁹ ad foꝛmaꝫ argumēti ꝙ p̄ma ꝯña eſt falſa loquēdo de noīe pñtis in p̄ma acceptione. ⁊ ꝑ ꝯñs ſcđa ꝯña quā ex ea arguēs infert. Si aūt nomen pñs capiat̄ in ſcđa acceptione: ꝯcedit̄ p̄ma ꝯña ⁊ negat̄ ſcđa. Auctoꝛitates āt Auguſtini loquūt̄ đ noīe pñtis in ſcđa acceptione. Et cū arguēs inq̄t ex ſcđa auctoꝛitate Auguſtini ꝙ p̄terita et futura nō ſunt: r̄ndem⁹ ſicut dictuꝫ fuit in q̄rto nōbili ꝙ licet nō ſint in eſſe ꝑmanēte: ſunt t̄ñ in eē ſucceſſiuo. qđ ſufficit ad totalitatē tꝑis cui⁹ eē cōſiſtit in ſucceſſione partiū. Et ꝑ hec pꝫ r̄nſio ad quintam iꝓbationē ꝓ ea ꝑte q̄ applicari pōt ꝯ p̄dicta. Q̄uis quīta iꝓbatio ſicut iacet nichil ꝯ nos cōcludit. q̄ nō ꝓbamus exiſtētiā tꝑis ꝑ ꝯtinuitatē p̄teriti ⁊ futuri ad nūc pñs illa copulās: ẜ magis per eoꝝ ſucceſſionē ꝓut in q̄rto nōbili deductū ē. Et ſic euacuat̄ tot⁹ ꝓceſſus arguētis vſqꝫ ad. 7^{m} argumētū p̄ncipale. nā tot⁹ fundat̄ in hoc ꝙ nullū tp̄s eſt pñs capiēdo pñs ꝓ nūc indiuiſibili. qđ vt dictū ē nos ꝯcedim⁹: ẜ cum hoc ſtat ꝙ ē aliqđ tēpus pñs ẜm p̄mā acceptionē. Et q̄uis ꝑtes huiuſcemodi tꝑis pñtis ſint p̄terite aut future reſpectu nūc pñtis idiuiſibilis vt ſi dicat̄ tp̄s pñs hodierna dies vel iſta hoꝛa: nichilomin⁹ ſufficiūt cōſtituere ip̄m totū tp̄s qđ nō requirit ad ſui totalitatē partes ꝯſtitutiuas ſimul actu exñtes: ẜ ſibi inuicē actu ſuccedētes: qđ reperit̄ in ꝑte tꝑis p̄terita ⁊ futura. Neqꝫ arguēs putat ꝙ diſtinctio de acceptione noīs pñtis quaꝫ p̄miſimus ex dictis dñi Alberti: ſit nobis neceſſaria ad ꝓbandū exñtiam realē tꝑis. nā etiā ſi nullū pñs diceret̄ diuiſibile ẜ ſolū nunc indiuiſibile: neqꝫ eſſet in vſu loquētiuꝫ dicere aliqđ tēpus pñs: nō min⁹ tempus eſſet q̊ddā totum ſucceſſiuū ꝓpter realē ſucceſſionē partiū preterite ⁊ future. vñ nō adduxim⁹ predictā diſtinctionē p̄ncipalit̄ ad id ꝓbandū: ẜ vt nō putaret̄ ſimpl̄r veꝝ eē qđ arguēs ſupponebat. ſ. ꝙ hoc nomē pñs nūq̄ꝫ diceret̄ niſi de nunc indiuiſibili. ex quo fundamēto falſo argumētatio eius ꝓcedebat. ¶ Ad. 7^{m} dicit̄ ꝙ aſſumptū ē falſum. et ad ei⁹ ꝓbationē dr̄ ꝙ caſus ſicut ponitur ab arguēte eſt incōpoſſibilis. i. iplicās ꝯdictionē q̄ntū ad tria. p̄mo qꝛ ad eē coꝛꝑis i loco: neceſſario ſequit̄ vbi qđ eſt alia res diſtincta a coꝛꝑe ⁊ a loco. Scđo qꝛ tranſlatio coꝛꝑis ab vno loco in aliū eſt quidā motus qui eſt res alia a coꝛpoꝛe ⁊ a loco in quem mouet̄. ⁊ t̄ñ arguēs in caſu ponit nullam rem aliam deū cauſare aut conſeruare p̄ter coꝛpus ⁊ locum. ac per hoc caſus poſitus implicat contradictionem. et pari modo illā implicat ponendo prius ⁊ poſterius in motu coꝛpoꝛis

ſine tꝑe.nā ipſa ꝑus ⁊ poſterius motus ſunt rea=
lit̃ tꝑs.Ad ꝯfirmationē dr̃ ꝙ ſimili modo nō va=
let.qꝛ caſus ibi poſitus eſt incōpoſſibilis.nā ipli=
cat ꝯdictoria ponēs motꝰ duoꝝ corporū abſqꝫ
re aliq̄ ſucceſſiua.hoc aūt implicat ꝯdictionē: cū
motus eſſentialit̃ ſit res ſucceſſiua.Itē etiā in eo
ꝙ ponit tꝑs maiꝰ ⁊ minus ſine eo ꝙ deꝰ coagat
vel cauſet aliquā rē ſucceſſiuā.nā cū tꝑs eēntialr̃
ſit res ſucceſſiua:iplicat ꝯdictionē ꝙ ſit tꝑs et ꝙ
deus nō ſit cauſa alicuiꝰ rei ſucceſſiue. Rñſio aūt
ab arguēte poſita teneri pōt:licet non ſit directe
ad formam argumēti. nec valet eiꝰ impugnatio
qm̄ ſicut fundat̃ in facilitate arguētis: ita leuis ⁊
parui pōderis ē.¶Ad.8^{m} negat̃ ꝯña. et ad eius
ꝓbationē negat̃ aſſumptū. nō eni poſſꝫ deꝰ cau
ſare totū motū mille ānoꝝ ipſius.b.cū oi ſuo ac=
cidēte tā cito ꝗ̄ cito mouebit̃.a. qđ poſitū ē mo=
ueri ꝑ horā.nā vnū de accidētibꝰ motus ipſiꝰ.b.
eſt tarditas mille ānoꝝ cū qua tarditate deꝰ nō
pōt cauſare motū i vna hora q̄ eſt tꝑs motꝰ ipiꝰ
a.implicat eni ꝯdictionē ꝙ aliqs motꝰ ſit tardus
ꝑ mille ānos ⁊ ſimul cū hac tarditate expleat̃ in
vna hora.nā ex hoc ſeq̄tur ꝙ ipe motus duret ꝑ
mille ānos et nō duret ꝑ mille ānos ⁊ duret ꝑ ho
rā et nō duret ꝑ horā.¶Ad.9^{m} negat̃ ꝯña capiē
do ꝓꝑe motū.⁊ ad eius ꝓbationē dr̃ ꝙ aſſūptuꝫ
non ē vl̃r verꝝ.imo d̃ficit in pluribꝰ nō ſolū circa
q̄dam accñtia relatiua: ſicut nō pōt deus facere
aut ꝯſeruare creaturā ſine relatione creationis
⁊ ſeruitutis ad deū:ſꝫ etiā circa q̄dā accidētia ab
ſoluta: vbi.ſ.accñs emanat ex ꝑncipijs eēntiali=
bus ſubi vel ipꝫ neceſſaria emanatione vel cōna
turalitate cōſequit̃. ſicut nō pōt deus facere aut
ꝯſeruare hoiem ſine quātitate.nec ꝙ iſta albedo
ſenſibilis ſit ſine quātitate.⁊ alia ſimilia dari poſ
ſunt. ¶Ad.10^{m} dr̃ ꝙ totus motꝰ ꝑmi mobilis ē
ſubm tꝑis.et ad huius iprobationē negat̃ aſſum
ptū nec arguēs illud ꝓbat.licet.n.diuiſio motus
accipiat̃ ſm diuiſionē mobilis ⁊ magnitudinis:
non iō ſequit̃ ꝙ diuiſio motus ſit eiuſdē rōnis.ſ.
in ꝑtes ſimultaneas cū diuiſione mobilis ⁊ mag
nitudinis.eo ꝙ motus eēntialr̃ ꝯſiſtat in ſucceſ=
ſione partiū q̄bus repugnat ſimultas. ¶Ad ar=
gumēta ꝯ quitā ꝯcluſionē. Ad ꝑmū dr̃ ꝙ qꝛ euū
eſt duratio tota ſimul: nō patit̃ ſm ſe ⁊ intriſece
ꝑ̄teritū aut futuꝝ.et iō caſus poſitus ab arguēte
eſt ipoſſibilis ꝙ.ſ.duratio eui accipiat̃ in preteri
tum niſi in hitudine ad aliquā mēſurā extriſecaꝫ
ſ.tꝑs ꝓut dictū fuit in nōbili nono.et rōne huius
mēſure nō pōt deꝰ facere angelū nō duraſſe in ꝑ̄
teritū.qꝛ nō pōt facere qui tꝑs ꝑ̄teritū ſimul cuꝫ
eſſe angeli fuerit.qꝛ autē euū nō trāſit ſm ſe in ꝑ̄
teritū ſꝫ ſemꝑ eſt in ꝑñti:iō deus pōt illud d̃ſtrue
re.Et ſumit̃ iſta rñſio ex rñſione.S.T. ad ſimile
argu^{m} ꝑ^{a} ꝑte.q.10.ar.5°.ad.3^{m}.Et.10. q̄ołibet
arti.4° ad ꝑ^{m}.¶Ad.2^{m} dr̃ ꝙ nō aliud ꝯcludit
niſi ꝙ duratio angeli ſit actu ifinita negatiue nō
ſimplr̃:ſꝫ ꝗ̄^{m} ad aliq̄d.dr̃.n. euū infinitū qꝛ nō fi
nitur duratiōe.et ponere hoc mō aliq̄d creatum
infinitū nulluꝫ icōueniēs ē ꝓut.S.T. deducit ꝑ^{a}
ꝑte.q.7^{a}.ar.2°.et ſumit̃ hec ſolutio ex rñſione
S.T.10.q̄ołibꝫ.ar.4° ad.2^{m}.¶Ad.3^{m} dr̃ ꝙ il
lud aſſumptū ꝙ.ſ.vbi pñt eſſe infinite negatiōes
defectuum ibi poſſunt eſſe infinite perfectiones:
ad ſui veritatē req̄rit ꝙ negationes defectuū ⁊ ꝑ
fectiones vel affirmationes ꝑfectionū capiātur
eque vl̃r vel nō vl̃r.ita ꝙ ſi negationes defectuū
ſint in oīni genere entī: ⁊ ꝑfectiones ſint ꝗ̄^{m} ad
oīe genꝰ entis. ⁊ ſi negationes defectuū ſint in
aliq̊ genere d̃terminato:pari mō ⁊ ꝑfectiōes ſint
in d̃terminato gen̄re.et ſm hoc ꝓcedimꝰ ꝙ euuꝫ
ſicut hēt infinitas negationes defectuū i genere
duratiōis qꝛ eiꝰ duratio nō d̃ficit hodie nec cras
⁊ ſic in ifinitū ſi eēt dare infinitatē dieꝝ: ita ⁊ hēt
ifinitas ꝑfectiones duratiōis: qꝛ ꝑfectionē qua ē
hodie ⁊ q̄ eſt cras ⁊ ſic d̃ ſingulis diebꝰ in ifinituꝫ.
in argumēto aūt ſm ꝓceſſū arguētis:cōmittitur
fallacia eq̄uocationis ⁊ ſm q̇d ad ſimplr̃.qꝛ nō eo
dem mō capit negatiōes defectuū ⁊ affirmatio=
nes ꝑfectionū.⁊ ex infinitate negationū defectꝰ
in gen̄re duratiōis:ꝯcludit ifinitatē ꝑfectionū in
oīni gen̄re entis.¶Ad.4^{m} dr̃ ꝙ auctoritas Je=
ronimi debꝫ itelligi vl̃ ꝗ̄^{m} ad eē ⁊ oꝑationeꝫ aut
motū vt in rebꝰ generabilibꝰ ⁊ corruptibilibus:
vl̃ ꝗ̄^{m} ad oꝑationē ⁊ nō ꝗ̄^{m} ad eē ſicut in rebꝰ in
corruptibilibꝰ.euū aūt eſt mēſura ipſiꝰ eē incor=
ruptibiliū in q̊ nō eſt ꝑus ⁊ poſteriꝰ.ac ꝑ hoc nec
in eiꝰ mēſura eſt ꝑ̄teritū ⁊ futuꝝ.¶Ad.5^{m} nega
tur ꝯña ſi ille angelꝰ nō ē ſubm eui. qm̄ vt hētur
ex doctrina phi.4° phy.mēſura durationis nō
multiplicat̃ aut diuidit̃ ſm numeꝝ ⁊ diuiſionem
mēſuratoꝝ ſꝫ ſui ſubi.vñ lꝫ i caſu poſito in eē āge=
li eēt ſucceſſio:nō idc ſeq̄tur ꝙ i euo eēt ſucceſſio.
Si aūt angelꝰ ille ē ſubm eui: dr̃ ꝙ argumētū nō
eſt ad ꝓpoſitū.nā nos dicimꝰ ꝙ i euo vno nume
ro nō eſt ſucceſſio.ſ.ꝑtis poſt ꝑtē: ad differētiam
tēporis qđ vnū numero exiſtēs habet ſucceſſio=
nem ꝑtiū.argumētū aūt ꝓcedit d̃ ſucceſſiōe duo
rū euoꝝ ſicut et duoꝝ eſſe.ſi aūt ponitur idē nu=
mero euum recreari: nulla eſt ſucceſſio niſi reſpe
ctu menſure extriſece.ſ.tꝑis. ¶Ad.6^{m}. cum ſua
cōfirmatione patet reſponſio ex reſponſione ad
2^{m}.¶Ad.7^{m} dicitur primo ꝙ antecedens nō ē
vniuerſaliter verum.naꝫ quidditates ſubſtātia=

rum creatarum finite ſunt: ⁊ tamē nō poſſunt re
cipere additionem eo ꝙ ſm ſe cōſiſtant in īdiui=
ſibili. Dicit̄ ſcđo ꝙ argumētū ꝓcedit ſuppoſito ꝙ
euum ſit finitū duratione qđ tñ falſum eſt. ¶ Ad
8^{m} dr̄ ꝙ licet euū nō habeat intrīſece p̄teritū: cō
patit̄ tñ p̄teritū ⁊ futuꝝ in eodē ſubiecto: nō aūt
eternitas. ⁊ de hoc dictū fuit ī nōbili nono ¶ Ad
9^{m} dr̄ ꝙ circūſcripta oīni re tp̄is ⁊ realis et ima=
ginarij ⁊ cōtinui ⁊ diſcreti: deꝰ poſſet creare vnū
angelū ⁊ aliū angelū: ſ nō vnū ante ⁊ aliuʒ poſt
duratione. eo ꝙ nulla mēſura durationis eſſet q̄
haberet ante ⁊ poſt. hoc aūt imaginationē nr̄aʒ
trāſcēdit. q2 nō eſt ſine ꝯtinuo ⁊ tp̄e: ſ ſicut oīa
tp̄alia q̄ ſibi inuicē ſuccedūt ſʒ p̄us ⁊ poſteriꝰ ſūt
ſimul nec vnū eſt ante aliud ſm ꝙ eternitate mē
ſurant̄ q̄ eſt tota ſimul ⁊ īdiuiſibilis: ita ſecluſa oī
rōne tp̄is: q2 nō maneret aliq̄ mēſura duratiōis
niſi q̄ eſſʒ īdiuiſibilis ⁊ tota ſimul: nō eſſet dari in
rebꝰ ante ⁊ poſt. ¶ Ad. 10^{m} dr̄ ꝙ ſtante illo caſu
ſi angelꝰ q̄ ponit̄ anichilari eſt ſup̄mus in q̄ euuʒ
eſt ſubiectiue: anichilatio eiꝰ erit in alio inſtanti:
nō eui qđ ſimul anichilat̄ cū angelo: ſʒ in iſtanti
tp̄is vel eternitatis. ſi aūt angelꝰ anichilatꝰ eſt i=
ferioꝛ ſup̄mo: dicimus ꝙ in eodē inſtāti in q̄ ē: ani
chilaret̄ ⁊ illud cēt iſtans eui tāq̄ ꝓp̄a menſura
extūs in ſup̄mo angelo ſubiectiue. Et cū arguens
infert ꝯ hoc q2 ꝯtradictoꝛia eēnt ſimul vera. ſ. eē
⁊ nō eē angeli: rñdemꝰ ꝙ nullū incōueniēs eſt cō
tradictoꝛia vera eē ſimul. i. in eodē inſtāti qñ in=
ſtās ē p̄manēs. quēadmodū in eodē inſtāti eter=
nitatis qđ durat in eternū ſunt ꝯtradictoꝛia q̄ſi
infinities vera ſicut eſſe ⁊ nō eē ⁊ agere ⁊ nō age
re cuiuſlibʒ rei tp̄alis. Maxima aūt illa ꝙ cōtra=
dictoꝛia nō pn̄t eſſe ſimul vera: veritatē habet đ
ſimultate in eodē inſtāti fluēte: nō in p̄manēte q̄
le eſt iſtās eternitatis ⁊ eui ſub q̄ vno ſimpliciſſi=
mo trāſeūt oīes viciſſitudines reꝝ tp̄aliū. ¶ Ad
. 11^{m}. patet rñſio p̄ ea q̄ dicta ſunt in notabili nono
¶ Ad. 12^{m} rñdet. S. T. p̄ª p̄te. q. 10. ar. 5° ad. 3^{m}
Et. 10. qđlibʒ. ar. 5° ad p̄ᵐ ꝙ in ip̄o eē angeli in ſe
ꝯſiderato nō eſt differētia p̄teriti ⁊ futuri. ſ ſoluʒ
ſm adiūctas mutationes: ſ qđ dicimꝰ angelū eē
vel fuiſſe vel futuꝝ eē: differt ſm acceptionē itel=
lectus nr̄i q̄ accipit eē angeli p̄ cōparationem ad
diuerſas p̄tes tp̄is. ⁊ cū dicit angelū fuiſſe: ſuppo=
nit aliq̄d cū quo eiꝰ oppoſitū nō ſubdit̄ diuine po
tentie. ſ. tēpus p̄teritū ſimul fuiſſe cū eſſe ange
li. cuʒ vero dicit angelum futurum eſſe nondum
ſupponit aliquid. Vñ cum eſſe et non eſſe angeli
abſolute conſiderādo ſubſit diuine potentie: pōt
deus facere ꝙ eſſe angeli nō ſit futuꝝ: non tamē
poteſt facere ꝙ nō ſit dū ē: vel ꝙ nō fuerit poſtq̄

fuit. ¶ Ad argumēta ꝯtra ſextam ꝯcluſionē. Ad
p̄mū dicitur ꝙ auctoꝛitas ph̄i intelligitur đ eſſe
non de poſſibili. et ideo q2 ſupremus angelus
eſt pro nunc ſimplicioꝛ ⁊ eius operatio vniformi
oꝛ pre ceteris euiternis: conuenient̄er ponit̄ in eo
mēſura omniū euiternoꝝ. vñ ſi ꝓceſſus arguētis
valeret: ſeq̄ret̄ ꝙ mēſura durationis omniū mo
tuū coꝛp̄aliū nō eſſet in motu p̄mi mobilis ſubie
ctiue qđ eſt ꝯtra ip̄m arguentē. nā deꝰ pōt facere
motū alteriꝰ coꝛp̄is ſimplicioꝛē ⁊ vnifoꝛmioꝛem
ac magis regulareʒ. ¶ Ad. 2^{m} dr̄ ꝙ ex toto eius
ꝓceſſu nō aliud ꝯcludit̄ niſi ꝙ eſſe euiternoꝝ re=
ducunt̄ in vnā mēſurā maxime analogā. ſ. in eſſe
diuinū ⁊ p̄ ꝯñs in eternitatē. ſed inde nō ſequit̄ ꝙ
eſſe euiternoꝝ nō habeāt aliā mēſuram omoge=
neā tanq̄ ꝓp̄iā ⁊ hāc dicimus euū. Et certe mi=
ramur ꝙ arguēs huiuſcemodi argumētationem
afferat ꝯtra nos: qñ ſi aliquid ꝯcluderet: multo
foꝛtius ꝯ ip̄m agat q̄ non obſtāte p̄ma mēſura q̄
deꝰ ⁊ eius eternitas eſt: ponit in quolibʒ eē cuiu=
ſlibet euiterni ꝓp̄iā mēſurā. ſ. euū. opinat̄ ſiqui
dē arguēs ꝙ tot ſunt eua qđ ſunt eſſe euiternoꝝ.
¶ Ad. 3^{m} dr̄ ꝙ licet duratio vniꝰ angeli nō depē
deat ab alio āgelo q̄ᵐ ad ſui entitatē ⁊ entitatis
conſeruationē: depēdet tñ q̄ᵐ ad noticiam ⁊ cō=
mēſurationē. nā vnūquodq̄ notificat̄ ⁊ mēſura=
tur ſimpliciſſimo ⁊ p̄fectiſſimo ſui generis prout
ph̄s dicit. 10. methaᶜ. ⁊ huiuſcemodi depēdentia
eſt ꝓp̄ie mēſurati a mēſura, ꝓut ibi ph̄s dicit nō
ſm aliā rōnem cauſalitatis. ¶ Ad. 4^{m} dicitur ꝙ
licet angelus ſuperioꝛ ⁊ angelus inferioꝛ nō cō=
parētur ad inuicē ꝓp̄ie loquendo ſicut habitus
⁊ p̄uatio: large tamē capiēdo habitū ⁊ priuatio=
nē ꝓ magis p̄fecto ⁊ minus p̄fecto: ſup̄mus an=
gelus dr̄ hr̄e modū habitus: ⁊ inferioꝛes angeli
reſpectu eius moduʒ p̄uationis ⁊ hoc ſufficit ad
rōneʒ mēſure. ¶ Ad. 5^{m} reſpondet. S. T. p̄ª p̄te
q. 10. ar. 6° ad. 3^{m}. ꝙ argumētatio non valet. q2
neq̄ oīa tp̄alia ſimul īcipiūt: ⁊ tñ omniū eſt vnū
tp̄s ꝓpt̄ p̄mū qđ mēſurat̄ tp̄e. vñ nō req̄rit̄ ꝙ mē
ſurata ſimul incipiāt cū mēſura: ſ magis ꝙ mēſu
ra vel p̄cedat vel ſaltē nō ſubſequat̄. ¶ Ad. 6^{m}
pʒ rñſio ex dictis in decimo nōbili ꝯfoꝛmit̄ ad ea
q̄. S. T. rñdet. 2° li. ſen. di. 2ª. q. p̄ma ar. 2°. ad
5^{m}. Et. 5° qđlibet. ar. 7°. ¶ Ad. 7^{m} rñdet. S. T
loco ꝓxime allegato. 2° ſen. ad. 4^{m} ꝙ ſi nō eſſʒ
iſte p̄mus angelus q̄ modo eſt: eſſet alius p̄mus
ad quē alij mēſurant̄. ſicut ſi nō eſſet hoc p̄mū
mobile: eſſet aliud cuius tempus eſſet menſura.
¶ Ad. 8^{m} reſpondet. S. Tho. prima p̄te. q. 10.
articulo. 6°. ad. 2^{m}. ꝙ licet coꝛpoꝛa celeſtia ⁊ ſpi
rituales ſubſtātie differant in genere nature: tñ

conueniũt in hoc ꝙ hñt eſſe intranſmutabile et ſic mẽſuranť euo. Idem in ſnĩa reſpondet in hac di. q. pa ar. 2o ad. 2m Ad cõfirmationẽ dř ꝙ aſſũptum ẽ falſũ. imo primꝰ angelus eſt per ſuã menſurã durationis mẽſura ꝑmi celi ad ſimilitudinẽ motus ꝑmi reſpectu motuũ inferioꝝ. ¶ Ad 9m dř ꝑmo ꝙ in argumẽto committiť fallacia figure dictionis nam mutať quid in qualiter. ex maiori eni propoſitiõe bene ſequiť ꝙ oĩm angelorũ ſit eadẽ mẽſura: ſʒ nõ ſequiť ꝙ ſit oĩm ſimiliter vľ per eũdem modum. nã lʒ omẽs angeli ſint eiuſdem rõnis quãtum ad ea q̃ arguẽs explicat: non tñ ſunt eiuſdẽ rõnis ĩ perfectiõe ⁊ ſimplicitate ac vniformitate in q̃bus ſupremus angelus precedit ceteros. rõne cuius hʒ ꝙ menſura oĩm ſit ĩ eo ſubiectiue ⁊ ꝙ mẽſura ſua omẽs alios menſuret. ¶ Ad. 10m dř ꝙ quicq̃d ſit de caſu poſito ab arguẽte nã forte nõ eſt poſſibilis ⁊ de hoc dicendũ erit in diſtinctiõe ſequẽti: ⁊ tñ argumentum non militat ꝯ nos q̃ loquimur de euo ſm gradus angeloꝝ ⁊ ordinem vniuerſi q̃ nunc ſunt. ¶ Ad. 11m dř ꝙ procedit ex quodã falſo ſuppoſito. ſ. ꝙ ãgeli inferiores ꝑmo ideo nõ recipiunt menſurã durationis intrinſecã ⁊ ſubiectiue differentẽ a ſua ſbã quia recipere eſt põlitatis. hoc aũt falſiſſimum ẽ immo ſupremo angelo cõuenit eã menſurã recipere q2 minꝰ hʒ de potẽtialitate ⁊ plus de actualitate q̃ꝫ angeli eo inferiores. Et rõ eſt. q2 mẽſura durationis angeloꝝ quidã actus ⁊ ꝑfectio ẽ ⁊ ineſt alicui vt ſubiecto rõne ꝑfectionis ⁊ actualitatis eo ꝙ reſpiciat ꝓ ſubiecto id qδ eſt ꝑfectius et ſimpliciꝰ in vno quoqꝫ gñe. ¶ Ad. 12m dř ꝑmo ꝙ cum euum ⁊ tp̃s non ſint menſure vniꝰ rõnis ſed diuerſarũ: nulla rõ cogit ꝙ pari modo ſe habeant ad ſua mẽſurata: imo magis ꝙ aliter ⁊ aliter ſe habeãt. Dř ſecũdo ꝙ minor ꝓpoſitio ſicut iacet eſt falſa. qm̃ primũ mobile licet nõ ſit tp̃ale quãtum ad ſuũ eſſe ⁊ durationẽ preſertim a ꝑte poſt cõnumeratur tñ inter res tp̃ales quantũ ad eius motũ q̃ tp̃e menſurať ⁊ ſm ſingulas eiꝰ circulationes tp̃e concludiť ⁊ contineť. ¶ Ad. 13m dř ad minorẽ falſũ eẽ ꝙ ꝓpria rõ euiterni ſit non poſſe deficere. nã cum iſta rõ ſit negatiua: nõ põt eſſe ꝑ ſe ⁊ directe rõ formalis rei poſitiue. vñ per illã non põt aliquid cognoſci q̃dditatiue. ſed vt S. T. dicit lio po ſen. di. 19. q. 2. ar. po in. c. Et in hac di. ar. po ad. 5m rõ formalis euiterni in quantũ hmõi in vniformitate ⁊ vnitate ꝑmanẽtie ſui eſſe cõſiſtit. ¶ Ad. 14m dř ꝙ maior ꝓpoſitio habet veritatẽ de infinito ꝑuatiue cuius quantitatem ſumentibꝰ ſemꝑ eſt aliq̃d extra ſumere: non aũt hʒ veritatẽ de infinito quod eſt totum ſimul cuiuſmodi eſt duratio euiternorũ. Et ſi dicať ꝙ nullũ creatũ eſt actu infinitũ: rñdet. S. Tho. pa parte. q. 10. ar. 5o ad. 4m ꝙ duratio eui eſt infinita: q2 non finiť tp̃e. ſic aũt eſſe aliquid creatũ ĩfinitum qδ non finiať quodam alio nõ eſt incõueniẽs. hec ille. Ad. 15m dř ꝙ maior propoſitio non eſt vniuerſaliter vera niſi intelligatur de ratiõe quãti vel molis vel virtualis. ſed ſub iſto intellectu minor eſt falſa. nec valet eiꝰ ꝓbatio. q2 de rõne quãti virtualis nõ eſt ꝙ habeat partẽ ⁊ ꝑtem hoc enim cõpetit quãto moli. Et ſumiť iſta rñſio ex rñſione. S. Tho. ad ſimile argumẽtum opuſ. 44. de tp̃e cao 5o vel vltimo. ¶ Ad argumẽta cõtra ſecundã partẽ eiuſdẽ cõcluſionis. Ad ꝑmũ dř ꝙ minor eſt falſa. qm̃ rõ numeri quã addit tẽpus ſupra motũ abſoluta ẽ. ⁊ eodem rõ menſure vnitatis quã addit euũ ſupra eẽ euiterni abſoluta eſt. ¶ Ad. 2m dř ꝙ maior eſt falſa. nam qñ ꝓprie loquẽdo nõ eſt menſura eiꝰ cuius eſt: ſed aliquid conſequens ad eius menſuram. euum autem eſt menſura eius cuius eſt. ¶ Ad. 3m diciť ꝙ in primo caſu minor eſt falſa. nam ſi deus crearet alium angelum nobiliorem ſupremo q̃ nunc eſt: ſimul cũ ſuo eſſe crearet euũ: ⁊ per cõſequẽs nõ ſine mutatiõe. in ſcδo aũt caſu. ſ. angelo ſuꝑiore deſtructo: pʒ quid dicendũ eſt ex dictis in vltimo notabili. ¶ Ad. 4m dř ꝙ aſſumptũ eſt falſuꝫ prout ex vltimo notabili apparet. ¶ Ad. 5m dicitur ꝑmo. ꝙ dato ſed nõ cõceſſo ꝙ ꝑpetuitas durationis nichil reale adderet ſuꝑ ſubam angelicã ꝯñã tñ nullã hʒ efficatiaꝫ. nã diſtãtia ordinis nõ efficaciter ꝓbat ipſaꝝ rerũ diſtantiã: niſi ordo talis eſſet ex nã rei qualis nõ eſt inter durationẽ ⁊ eius ꝑpetuitatem. Dř ſecũdo ꝙ minor eſt falſa. qm̃ immo ꝑpetuitas addit aliq̃d reale ſuꝑ ſbam angelicã. ſ. ꝑmanentiã ſui eſſe. ¶ Ad. 6m diciť ꝙ euũ eſt menſura durationis ipĩus eſſe angeli. Et ad huiꝰ improbationẽ negať aſſumptũ. non eni eſt de rõne mẽſure ꝙ ſit prior menſurato. nã tp̃s qδ eſt mẽſura ꝑmi motus nõ eſt ꝑus illo duratione. ¶ Ad. 7m dř ꝙ euum quãtum ad ſui formale addit aliquã rem ſuꝑ menſuratũ. et cũ inde ĩferť ꝙ illa res hʒ mẽſurã durationis: dicimus ꝙ nõ hʒ aliã q̃ꝫ ipſum euum. nam ſicut relatio ſeipã ⁊ non alia relatione refertur: ita ⁊ menſura ſeipã et nõ alia menſura mẽſuratur. ¶ Ad. 8m negatur ꝯñã. et de hoc dictum eſt in reſpõſione ad. 9m contra 4am concluſionem. ¶ Ad argumẽtum ante oppoſitum negatur minor. et ad eius probationeꝫ dicitur ꝙ philoſophus loquitur δ motu proprie dicto qualis non conuenit angelo. et in hoc articulus terminatur.

p modo

¶ Diſtictio. iij. q̄ſtio. j

Circa tertiam diſtinctionem ſecūdi ſniarum querit̃ vtrū āgeli indiuiduētur p materiam. et arguit̃ primo ꝙ ſic. Quia ī cōpoſitis ex materia et forma materia eſt principium indiuiduatiōis. ſed angeli ſunt cōpoſiti ex materia ⁊ forma cum ſint compoſiti ex potētia ⁊ actu. ergo ⁊c. ¶ In oppoſitum arguitur ſic. Illud qđ caret materia ex qua ⁊ in qua: nō indiuiduat̃ per materiā. ſed angeli carent vtroq; mō materia ꝓut Dyoniſius inq̄t. 4° ca° de diui. no. ergo ⁊c. ¶ In hac q̄ſtione erūt q̄ttuor articuli vt ꝫ.

Quantuz ad primū articulū ſit pma concluſio ꝙ angeli nō ſunt compoſiti ex mā et forma proprie ſumptis. Hāc cōcluſionem tenet. S. Tho. 2° ſen. di. 3ª q. pª arti. 1°. Et prima parte. q. 50. ar. 2°. Item contra gen. li° 2° ca° 49. et. 50. Itez de ſpiritu. cre. arti. p°. Et quolibet. 9° arti. 6. Et opuſculo. 15. de angelis. et in multis alijs locis. ¶ Secunda concluſio eſt ꝙ in ſubſtantijs materialibus et corporeis primum principium indiuiduationis ſm ꝙ indiuiduum: eſt quid incōicabile diſtinctum. et prima ſubſtantia: eſt materia ſignata id eſt materia cū quantitate. Hāc cōcluſionem tenet. S. Tho. opuſ. 29°. de pricipio indiuiduatiōis. Item opuſ. 30. de ente ⁊ eſſentia ca° p°. Item. 4° ſen. di. 12. q. pª arti. p° ſub arti. 3° ad. 3m Et. 3ª parte. q. 77. arti. 2° in. c. Item prima parte. q. 3. arti. 2° ad. 3m et. q. 75. arti. 5° in. c. ⁊ in multis alijs locis. ¶ Tertia concluſio ē ꝙ angelus nō ſolum ſic eſt īmaterialis qꝛ nō eſt compoſitus ex mā ⁊ forma: ſed etiā qꝛ nō eſt vnibilis p nām materie vt forma. Hāc cōcluſionē tenet. S. Tho. in hac di. q. pma. arti. 6° Et pª p. q. 51. ar. p° Itē in. q. diſpu. de malo. q. 16. ar. p°. Et ꝯ gē. li° 2° ca° 91°. Itē de ſpū. cre. ar. 5° ¶ Quarta cōcluſio eſt ꝙ nulla ſpēs āgelica eſt de ſe multiplicabil' in plura īdiuidua. Hāc ꝯcluſionē tenet S. T. in hac. di. q. pª ar. 4° Et. pª p. q. 50. ar. 4° Itē ꝯ gen. li° 2° ca° 93° Et de ſpū. crea. ar. 8.

Quantuz ad articulū. 2m ponēde ſūt obiectiones aduerſarioꝝ. Et q̄dē cōtra primā cōcluſionē arguit Aureolus ꝓbādo ꝙ ſube ītellectuales ſiue ſint āgeli ſiue aie rōnales ſunt compoſite ex aliquo māli pncipio vel ex aliq̄ actuali ſeu formali. Primo. qꝛ iſta ē opinio Ariſto. ⁊ Cōme. 3° de aia quoꝝ motiuū eſt tale. Oē recipiēs oꝫ eſſe denudatum ab eo qđ recipit ⁊ ſm ſpēm ⁊ ſm genꝰ proximū. ſed in gñe ſbarum ē dare aliq̄d qđ pōt recipere oēm entitatē actualē in gñe intellectualium. illud aūt recipiens nō eſt nichil cum nichil nō ſit recipiens nec ad actū trahibile. quare illđ eſt ens in ꝓpria pō abſq; omī actualitate. Dicet̃ forte inquit ad maiorem ꝙ lꝫ oporteat recipiēs eſſe denudatum ī gñe intellectualiū ab eo quod recipit ſm eſſe reale: nō tñ ſm eſſe intentionale. Sed ꝓbatur gñaliter maior. p° rōne. 2° auctoritatibus. Ratione ſic. qꝛ enim oculus recipit colores: ideo oportet ꝙ ſit abſcolor. ſi enim eēt ibi aliquis color: non poſſet recipe oēs colores immo oēs colores traheret ad ſui colorē. qđ pꝫ i experiētia. qm̄ qñ in oculo fuerit aliquis humor rubeus oīa videnť ſibi rubea. Et dico non ſolū realiter immo intētionaliter. qꝛ enī oculus nō recipit colorē realiter ſed ītentionalit̃ per ſpēm tm̄ ideo oportet ꝙ ſit omnino abſcolor. Dico autez notanter ſm ſpēm ⁊ genus propinquū: quia ſm cōmentatorem. 3° de aia cōmento. 18. lꝫ tactus non ſit denudatus a tangibili ſm genꝰ remotuz puta ab armonia q̄ eſt quedam qualitas tāgibilis: tamen oportet ꝙ ſit denudatus a gñe propinquo vel a cōtrarijs qualitatibus puta calido frigido humido ⁊ ſico. Scđo ꝓbat̃ eadē maior auctoritatibꝰ phi ⁊ cōmen. Cōmentator aūt. 3° de aia pmē. 7° cōtra Auicenā dicit ꝙ recipiēs aliq̄d nō recipit illud niſi eo modo quo caret illo alias idem recipet ſe et eſſet cauſa ſui in recipiendo ſe et ſequit̃. Ariſtoteles enim vtit̃ hoc ſermone cōiter ⁊ ad ſpūalia vt oculus recipit colorē ⁊ ad corporalia vt corpus recipit colorem. Itē ibidē. 3° de aia cōmē. 17° dicit ꝙ in illa cōcluſiōe Ariſtoteles ſuſtētatus eſt ſup duas rōnes. Prima ē ꝙ recipiens oꝫ eſſe denudatum a nā recepti alias idē eēt recipiēs ⁊ receptū mouēs ⁊ motū. ⁊ hec ē manifeſta p ſe. Scđa eſt ꝙ nō oꝫ ꝙ denudetur a natura gñis remoti ſed propinq̄. Secūdo ꝓbat̃ eadē maior rōne. ſicut enī eſt impoſſibile alicui dare formā quā nō hꝫ: ſic ē īpoſſibile ꝙ recipiat formā quā hꝫ et in ſpē ⁊ in gñe propinquo: ī ſpē q̄dē

vt ſi ſit albū:nō pōt recipere aliā albedinē.i gñe
ꝓpinquo:qꝛ ſpēs eiuſdē gñis ꝓpinq̄ hñt eādem
pōm .nā aūt q̄ recipit nō eſt potētie illi⁹ qꝺ reci=
pit.hoc pꝫ nō tm̄ in eo qꝺ recipit in eē reali:ſꝫ ēt
qꝺ recipit in eē intētionali. qꝛ ſic albedo nō pōt
recipe albedinē : ſic nec ſpēm albedis. qꝛ recipet
ſe i ſuo ſimili ꝛ aſſimilaret ſibiipi.ſic igit pꝫ maioꝛ
p̄ncipalis rōnis.ſꝫ minoꝛ nota ē.qꝛ in nā intelle=
ctuali ē aliq̄d qꝺ recipit oēm entitatē inquātū ē
actu itelligibile.qꝺ ei eſt i pō:nondū eſt itellectū
intellect⁹ aūt eſt i pō ad eē itelligibile.ꝛ iō cū at
tingit ab itellectu:ē intelligibile i actu.ois auteꝫ
actualitas ē intelligibilis.ğ oꝫ ꝙ careat oi intelli
gibilitate.ğ erit pō pura.¶2° arguit ſic p̄ncipa=
lit.Qꝛ auctoritates.Aris.non pñt alit intelligi.
Ponit aūt Ariſto.q̄ttuoꝛ ꝓpoſitiões ex qb⁹ con
cludit expꝛeſſe ꝓpoſitū.Prima ē hec.ſic ſe habꝫ
ſenſus ad ſenſibilia:ſic itellect⁹ ad itelligibilia.ſꝫ
ſic ſe hꝫ ſenſus ad ſenſibilia ꝙ oꝫ ꝙ ſit denudat⁹
a toto gñe ſenſibiliū . igit oꝫ ꝙ intellectus ſit de=
nudatus a toto gñe intelligibiliū . ſꝫ ois actuali=
tas eſt itelligibilis. igit opꝫ ꝙ ſit denudat⁹ ab oi
actualitate.Scꝺa ꝓpoſitio ē. ꝙ opꝫ intellectū eē
immixtū ꝛc.et intelligit hoc ſm cōmentatoꝛem
ꝙ ſi intellect⁹ hꝫ iudicare de itelligibilib⁹:oꝫ euꝫ
eē impmixtum illis.ſꝫ ois actualitas eſt itelligibi
lis ꝛ pōt de illa iudicare itellectus.igit oꝫ intelle
ctū eſſe ipermixtū oi actualitati . Tertia ꝓpoſi=
tio eſt ꝙ oꝫ intellectū nr̄m nō vnicā nām habere
ſed oꝫ ꝙ ſit tm̄ in pō.Quarta ꝓpoſitio eſt.ꝙ itel
lectus nichil eſt eoꝝ q̄ ſunt ante itelligere. ꝛ itel=
ligit hoc de entib⁹ actualib⁹ de q̄bus pōt iudica=
re.¶3° p̄ncipaliter arguit ſic. Nā idē hētur ex di
ctis cōmentatoꝛis.nā p̄mū dictum cōmētatoꝛis
ad hoc inducit.3° de aīa. cōmē.17° vbi exponēs
illud Ariſto.nō habebit nām niſi illā ꝙ ſit poſſibi
lis itellectus ꝛ mālis.dicit commētatoꝛ nō hēbit
nām aliā niſi poſſibilitatē vt denudet ab oīb⁹ foꝛ
mis itelligibilib⁹ ꝛ ſēſibilib⁹.ſcꝺꝫ dictū ē ibidē .cō.
.8.diſpoſitio itellect⁹ mālis ꝛc. vbi dicit ꝙ eſt i pō
nō in actu oīm entiū ante ꝙ intelligat illa. ꝛ ifra
dicit.et itellect⁹ poſſibilis differt a p̄ma mā i hoc
ꝙ eſt in pō ad oēs foꝛmas vniuerſales: mā autē
nō.et rō eſt quare mā nō eſt cognoſcens ꝛ diſtin
guēs : qꝛ nō recipit.tales foꝛmas tertiū dictū ei⁹
eſt i fine cōmenti vbi tractans illā queſtionē quo
mō intellectus poſſibilis ē ens cū nō ſit aliq̄ foꝛ=
marū:dicit ꝙ eſt quartū genus eē.qꝛ intellectua
le eē diuidit in duo: quoꝝ vnū eſt māle aliud eſt
actuale. Foꝛte inq̄t Aureolus diceret ad auctoꝛi=
tates ꝙ eſt deceptio ꝑ equiuocationē.qꝛ cū Ari=
ſtoteles dicit ꝙ non habet aliquam nām:intelli=
git ꝙ non habet ſpēs aliquoꝝ intelligibilium qꝛ
eſt ſicut tabula raſa ꝛc. et in hoc reſpectu illaruꝫ
ſpēruꝫ eſt nā plane ꝛ pure pōlis.ſꝫ quin in ſe ſit na
tura actualis:nō dicit Ariſto.ſed hoc nō vꝫ.qꝛ il
la fuit rn̄ſio alexandri contra quā arguit cōmen=
tatoꝛ.quia ſi Ariſto. ſic intelligeret:mendacium
diceret cum dicit.ſi intellectus eſſet aliqua natu
ra in actu : impediret eum ne poſſet iudicare de
alia.ſed ſi in intellectu poſſent eſſe ſpēs itelligibi
les: nō impediret quin poſſet iudicare de intelli
gibilibus. imo per illas fit in actu p̄mo ad iudicā
dum de ipis. Itē ꝯmentatoꝛ arguit cōtra Alexā
drū.dicebat eni Alexāder ꝙ pꝛeparatio in itelle
ctu poſſibili: vocatur pō ꝛ illaꝫ potentiam hꝫ pu
ram: ſed vltra hꝫ nām intellectualē deferentem
illā pꝛeparationē.Tunc cōmentatoꝛ cōtra Ale=
xādrum dicit quia cōe eſt oi rei de mundo ꝙ illa
pꝛeparatio nō eſt aliq̄d in actu.ergo ſi Ariſto.di
ceret ꝺ illa p̄paratione cū dicit ꝙ intellectus eſt
pura pō:eſſet ſupfluum dicere.cera eni nichil ha
bet de figuris ad quas eſt in pō.nichil ergo ꝓba
retur de intellectu ꝙ eſſet pura pō.ꝛ ꝙ non dicit
vnicā naturam vt Ariſto.dicit ſi hoc intelligeret
quod eſt cōe oibus. Item cōmen.21.dicit.et in=
telligit Ariſto.ꝙ natura illa pōlis nō intelligitur
niſi quādo facta eſt in actu per intellectū agentē
ſicut materia fit in actu per foꝛmā in ꝯpoſito ſbe
ſenſibilis.¶4° pꝛincipaliter arguit ſic. Nā com
mētatoꝛ dicit.3° de aīa cōmēto.18.ꝙ queādmo=
dum nā ſenſibilis cōponitur ex mā ꝛ foꝛma:ita ꝛ
intellectualis ſubſtantia.ꝛ hoc eſt neceſſe in om̄i
abſtracto quod intelligit aliud extra ſe alias nō
eſſet multitudo in foꝛmis abſtractis . et ſic nulla
foꝛma eſt libera a potentia niſi pꝛima foꝛma que
eſt quidditas. omnes autem alie diuerſantur in
actum ꝛ potentiam alias nō poſſent intelligere
alia a ſe . Ex quibus verbis patet ꝙ ſm philoſo
phum ꝛ commentatoꝛem : ſubſtantie abſtracte
ſunt compoſite ex aliqua natura pure potentia=
li et ex aliq̄ actuali. vt purum potentiale eſſet in
tellectus poſſibilis:actuale vero eſſet intellectio
ſui . ex quibus reſultat vna ſubſtantia compoſi=
ta intellectualis.intellectiones autem alioꝝū ex
tra ſe : ſunt quedam pꝛopꝛietates quas recipiūt
ab obiectis ꝑ nām illi⁹ p̄ncipij mālis pōlis. ¶5°
ad p̄ncipale.qꝛ iſta ē opinio ſctōꝝ.nā Aug.13.cō
feſſio.c.8.i duob⁹ locis exponēs illꝺ i p̄ncipio cre
auit de⁹ celū ꝛ terrā ꝛc.dicit ꝙ q̄nque expōes dā
tur q̄ oēs ꝟe ſūt.int q̄s ponit illā q̄ dicit ꝙ de⁹ fe=
cit iſoꝛmē māꝫ ois creature ſpūalis ꝛ coꝛꝑal.Itē
exponēs illꝺ terra āt erat inanis ꝛ vacua ꝛc.pōit
q̄nq̄ expōes q̄s dicit eē ꝟas.iter q̄s ē illa q̄ pōit ꝙ

terra eſt illa mã ex q̄ fieret oĩs viſibilis atq̃ inuiſi-
bilis creatura. ¶6° p̄ncipal'r arguit q̄ ſi ſube ſe-
parate nõ eẽnt cõpoſite ex mã ⁊ forma: tũc adeq̄-
rent diuinã ſimplicitatẽ. ſimiliter demones ⁊ aie
patiunt̄ paſſiões reales ſupplicij. ſimiliter i eis ẽ rea
lis trãſſumptio alteratiõis ⁊ trãſlatiõis. q̄ oĩa vi
dent̄ reqrere mãm. oĩa eni inſunt rõne materie.
vñ Boeti⁹ dicit i de vnitate ⁊ vno q̄ pura forma
nõ põt eẽ ſubiectũ accñtiũ. ¶7° Qz rõ tua q̄ ꝓ-
bas aiam nõ componi ex mã ⁊ forma non valet
Tũ qz diceret̄ q̄ lꝫ forme q̄ nõ ſunt hoc aliqd nõ
informent niſi vnã mãm qz nõ ſunt niſi modifica
tio materie: tñ ſecus eſt de aĩa itellectiua que eſt
hoc aliqd. Tũ qz alit̄ diceret̄ ⁊ veri⁹ q̄ argũm ꝓce
dit ex falſa imaginatiõe: nõ eĩ imaginandũ eſt q̄
vna forma iformet duas mãs nec mã mãm. quia
cõpoſitũ eſt vnũ p indiuiſionẽ ꝓpriã. ⁊ ita eſſen-
tia aie ſic idiuiſa nõ itelligit̄ hẽre mãm diſtinctaꝫ
a forma. nec q̄ mã ei⁹ vel forma iformet. ſꝫ totũ
hoc idiuiſum dr̄ informare. i. dare tale eẽ per ſui
cõicatiõem. ſic quãtitas interiata iformat mãm
q̄ eſt in põ ad teriationem: et tñ eſt actus mat'ie.
¶8° Qz ſi ibi negaret̄ mã: hoc eẽt ꝓ tãto qz mã
repugnat itelligibilitati. ſꝫ hoc nõ dꝫ mouere. qz
mã repugnãs itelligibilitati vel intellectualitati
eſt mã ſub trina dimẽſione. ſꝫ in ſubſtãtijs ſepatis
nõ eſt talis mã ſꝫ multũ alteri⁹ cõditionis ꝑꝫ cõ-
mẽtatorẽ. 3° de aia. Primo qz mã ſenſibilium ẽ
quoddã ens trahibile ad totũ gen⁹ ſenſibiliũ nõ
aũt intelligibiliũ. intellect⁹ aũt poſſibilis ecõuer
ſo ad totũ gen⁹ intelligibiliũ nõ aũt ſenſibilium
Scdo qz mã ſenſibiliũ ex toto gñe ſuo deteriat ſi
bi vt propriã paſſionẽ trinã dimẽſionẽ. ⁊ oẽ rece
ptiuũ in eo neccio eſt quãtũ. itellectus aũt poſſi
bilis ẽ oĩno ſepatus a trina dimẽſiõe. Tertio qz
mã ſenſibiliũ ẽ illud quo aliqd recipit̄ cũ trãſmu
tatiõe et abiectiõe alteri⁹. ⁊ hoc accidit ſibi rõne
trine dimẽſionis qua neccio trahit̄ ad deteriatã
figurã ſm exiſtẽtiã forme recepte. ſed itellectus
poſſibilis eſt illud i quo aliqd recipit̄ ſine trãſſum
ptiõe ⁊ ſine abiectiõe alicui⁹. hec ſunt argumẽta
ei⁹ in forma. ¶9° põt argui ꝯ probationẽ ſic ar-
guit Durãdus lꝫ non ipugnet cõcluſionẽ. Opa-
tio inqt intelligẽdi dr̄ eſſe alicui⁹ dupl'r. vno mõ
ſicut ſuppoſiti opantis. alio mõ ſicut p̄ncipij eliciẽ
tis vel imediate ſuſcipiẽtis. p̄mo mõ falſa eſt ꝓ-
poſitio p te aſſũpta in ꝓbatiõe cõcluſiõis q̄ dicit
q̄ illð cui⁹ intelligere ẽ ꝓpria opatio: nõ hꝫ mãꝫ
partẽ ſui. qz hõ eſt illð qð itelligit vt ſuppoſitum
cui⁹ opatio ẽ intelligere: ⁊ tñ hõ hꝫ mãm ꝑteꝫ ſui
Scdo mõ vera ẽ. qz illð qð eſt p̄ncipiũ elicitiuum
vel ſuſceptiuũ act⁹ itelligẽdi: nõ hꝫ mãm ꝑtẽ ſui.
et hoc in hoie eſt aia itellectiua cũ ſua põ. ſimilit̄
põt dici q̄ ãgelus ẽ illð cui⁹ opatio ẽ itelligere ſic
ſuppoſiti opantis. ſꝫ ob hoc nõ oꝫ qui ſit ꝯpoſitus
ex mã ⁊ forma ſic et hõ. ꝫ angel⁹ nõ eſt p̄ncipium
elicitiuũ vel ſuſceptiuũ opatiõis itelligẽdi: ſꝫ for-
ma ei⁹ q̄ nõ hꝫ mãm ꝑtẽ ſui ſicut nec aia in homie

¶Cõtra ſcðam cõcluſionẽ arguit Aureol⁹ ꝓbã-
do q̄ nulla nã ſpecifica ſit de ſe indifferẽs ad hoc
vel ad illð ſingulare ⁊ ꝯñter q̄ nõ oporteat q̄rere
aliqd quo idiuidueť et ꝓhatur ad hoc vel ad illð
ſingulare. ⁊ p̄mo arguit ſic. Nulla res extra itel-
lectũ eſt idifferẽs: imo qlꝫ res ſeipa ex itellectuꝫ
eſt deteriata ad ꝑticularitatẽ. hoc tñ nõ obſtãte
põt cõcipi vniuerſalit̄. Probat̄ ſic aſſumptũ. res
idifferẽs ⁊ res differẽs nõ ſunt eadẽ res. ſꝫ res ſor
tis ẽ differẽs qz ẽ ſibi ꝓpa. et ſimilit̄ in ſorte ẽ res
indifferẽs. qz. ſ. res hũanitatis q̄ p te eſt idifferẽs
qz ſorteitas eſt qðã hũanitas. ſic igr̄ ex itellectũ
eſt i ſorte duplex hũanitas: vna ꝓpa ſibi ⁊ alia i-
differẽs. ex quo ſeqt̄ q̄ ẽ dare tertiũ hoiem cõem
ſorti ⁊ platoni. ⁊ m'ta alia icõueniẽtia. Dices ſor
te inqt q̄ lꝫ hũanitas ⁊ id p qð ſortes ẽ hic ſigna
tus ñ ſit eadẽ res: qz hũanitas illa q̄ eſt idifferẽs
indiuiduat̄ p additũ. ſ. p̄ncipiũ idiuiduatiõis nõ
tñ ẽ in ſorte niſi vna hũanitas: ⁊ iõ argũm ñ ꝓbat
q̄ i ſorte ſit duplex hũanitas ſꝫ vna ẽ. q̄ q̄ntum ẽ
de ſe ẽ indifferẽs. illa ãt fit ſortis p aliqd additũ.
et ſic hũanitas ſortis ⁊ ſorteitas lꝫ icludãt duas
res: non tñ duas hũanitates ſꝫ tm̃ vnã cũ aliquo
addito qð nõ eſt hũanitas ſed ẽ illð quo hũani-
tas ẽ formaliter hec hũanitas ſortis. Contra. qz
ſm hoc tu vis hẽre hũanitatẽ in ſorte vt quadã
rẽ indifferẽtem et ꝓprietatẽ hypoſtaticã qua fit
hũanitas ſorti ꝓpria. Tũc ſic. aut ſortes ⁊ plato
differt̄ hũanitate ſua: aut ꝯueniũt hũanitate ⁊ dif
ferũt tm̃mõ penes dr̃as idiuiduales ⁊ ꝓpetates
hypoſtaticas. nõ ſcðo mõ. qz tũc ſortes ⁊ plato ñ
differũt qditatiue ⁊ ſbaliter ſꝫ proprietate extri
ſeca quaſi ſicut eſt in diuinis. ergo neceſſe ẽ dice-
re q̄ differant humanitatibus ꝓprijs vt ſic nõ ſit
tm̃ in iſto humanitas idifferẽs ⁊ ꝓprietas hypo
ſtatica: ſed ſit ꝓpria hũanitas q̄ fundet imedia-
te differẽtiã ſortis a platone. ita q̄ hũanitas ſor
tis q̄ eſt ſorti ꝓpa eſt alia in ſe ab hũanitate ꝓpa
platonis. nõ aũt qz ꝓpetas eſt alia: iõ hũanitas
eſt alia. tu aũt ponis hũanitatẽ idifferẽtẽ. igr̄ ar-
gumẽtũ ſtat q̄ i ſorte ẽ duplex hũanitas. Dicet̄
inqt forte q̄ m'tũ refert dicere nec ẽ idẽ qð ẽ alið
in ſe et q̄ eſt alið. qz i hmõi effectib⁹ formalib⁹ nõ
eſt idẽ qð et quo. ſicut nõ ẽ idẽ qð eſt albũ ⁊ quo
eſt albũ. ad ꝓpoſitũ bñ verũ ẽ q̄ hũanitas ſortis
eſt illð qð eſt alið ab hũanitate platonis ⁊ econ-

uerſo:tm̄ hūanitas ſortis nō eſt illđ quo ineſt hec
alietas:nec hūanitas platonis ⁊ ecōuerſo.ſꝫ illđ
eſt dr̄ia idiuidualis hincide.nō igr̄ ē incōueniēs
ꝙ aliqua realitas ſit ſeipā differēs ab alia tāꝗ qđ
differt: ⁊ cū hoc ꝙ illud quo differt nō ſit illa ſed
quid additū.et ꝑ hoc ſaluaꝛ ꝙ ſortes ⁊ plato dif
ferunt ſbalr̄.qꝛ ad hoc ſufficit ꝙ hūanitas ſortis
ſeipſa differat ab humanitate platonis tāꝗ qđ
nō aūt requirit ꝙ ſe ipſa differat tanꝗ quo. con
tra. qñcūqꝫ aliq̄ forma aduenit alicui ſubſtracto
indifferēti ita ꝙ illa iuenit illud idifferēs: totā in
differētiam eidē intrinſecā ei relinqt qꝛ nō tollit
ab eo aliqd quod ineſt ei intrinſece. ⁊ p̄ciſe ponit
effectū ſuū formalē circa illđ.ideo ſi facit differre
tm̄mō facit differre penes ſuū effectū formalem
et rō huius ē. qꝛ non cāt diſtinctionē niſi ꝑ hoc ꝙ
cōicat ſuū effectū formalem. ⁊ ideo in ſubſtracto
priori:nullā facit differētiā ſꝫ tm̄ i ſuo effectu for=
mali quē cōicat.ſꝫ effectꝰ formalis illiꝰ dr̄ie idiui
dualis nō eſt eē hoiem ſꝫ aliqd aliđ extrinſecū.g̊
ſortes ⁊ plato nō diſtigunꝛ in hoc ꝙ eſt eē hoiēꝫ
⁊ ſic nō diſtingunꝛ in hūanitate:ſed i aliquo alio
extrinſeco accn̄tali qđ eſt eē hypoſtaticū . igr̄ vt
priꝰ. Maior huiꝰ rōnis pōt ꝓbari exēplo.albe=
do ei adueniēs ſupficiei:nō aufert ſibi idifferētiā
quā hꝫ ad alios colores:ſed tm̄ ponit diſtictiōeꝫ
quātū ad effectū ſuū formalē q̄ eſt eē albū et hoc
mō diſtiguit a nō albo . ¶ 2° pricipaliter arguit
ſic.Qꝛ ſm̄ phm̄. 4° metha.eodē mō formaliter
aliqd eſt hō ⁊ vnꝰ hō.ſꝫ ſortes hūanitate eſt hō.
igr̄ ⁊ hic hō.nō igr̄ per talē ꝓprietatē quā ponis
¶ 3° ſic.Omē realitatē indifferētē ad aliq̄ plura
pōt deꝰ trāſferre ab vno eoꝝ in aliđ.Hoc pꝫ exē
plo iſto.qꝛ eni mā ē indifferēs ad plures formas
nō repugnat ei ab vna in aliā transferri.ſed hūa
nitas ē res extra itellectū indifferēs ad ꝓprieta
tē meā ⁊ tuā per te.igitur deꝰ pōt transferre hūa
nitatē q̄ eſt ſub ꝓprietate mea ad tuā ꝓprietatē
et ꝑ ꝯn̄s pōt fieri tua. ⁊ ꝑ ꝯn̄s humanitas mea p̄t
eſſe hūanitas tua qđ videꝛ abſurdū.Diceꝛ forte
ꝙ ideo nō valet qꝛ hūanitas i me ꝓ tāto eſt idiſ
ferēs qꝛ nō claudit infra ſuā rōnē formalē aliquā
ꝓprietatē:t̄n̄ illa in ſuppoſito meo deteriat ſibi ꝓ
prietatē meā .ex hoc aūt hētur idiuiduū hoc qđ
ego ſum.qđ nullo mō pōt fieri aliđ nec hūanitas
ſub alio idiuiduo.Cōtra.q̄ro ꝑ quid hūanitas q̄
eſt i me appropat ſibi ꝓprietatē meā.aut ꝑ rōneꝫ
hūanitatis ſimplr̄: ⁊ hoc nō.qꝛ poniꝛ ꝙ eſt idiffe
rēs.indifferēs aūt ad plura:nō appropat ſibi alte
rū eoꝝ ꝑ rōnē ꝓprā qꝛ iā nō eſſet idifferens.igr̄
ꝑ aliqd additū qđ tollit ab eo idifferētiā.ꝗ abla=
ta ab eo indifferentia:eſt idiuidua.igr̄ hūanitas
mea ante aduentū illius ꝓp̄etatis eſt idiuidua.
¶ 4°. arguiꝛ ſic ꝑ rōnē tuā q̄ ꝓbas illā indifferē
tiā. rō eni tua eſt qꝛ hūanitas ē indifferēs ad ꝓ=
prietates idiuiduales:qꝛ ñ claudit eas i cōceptu
ſuo ⁊ pōt cōcipi ſine eis. Cōtra.in eodē gn̄e ſunt
actꝰ et pō.g̊ in eodē gn̄e dꝫ poni vnitas pōlis ad
recipiēdū actū in quo eſt pō ad illū actū.ꝗ pō ad
plīficari qua hūanitas dr̄ poſſibilis vniuerſalis
nō eſt i re ſed tm̄ in itellectu. igr̄ hūanitas vt in
differēs hoc eſt vt poſſibilis plurificari: nō eſt in
re ſꝫ tm̄ in itellectu. ſi g̊ agens aliqđ poſſet pone
re hūanitatē nūc ſub iſta ꝓprietate nunc ſub illa
tūc indifferētia hūanitatis ad illā et iſtam vtiqꝫ
eēt realis.ſꝫ qꝛ hoc tm̄ hꝫ facere itellectus:iō illa
indifferētia nullo mō eſt i re ſꝫ tm̄mō in itellectu
¶ 5° qꝛ ſm̄ Boetiū oē qđ eſt: vnū nūero ē.ergo
videꝛ ꝙ oīs entitas eo ip̄o ꝙ eſt extra itellectuꝫ
ſit ſingularis de ſe .nec opꝫ q̄rere aliam cām. hec
ſunt argumēta Aureoli in forma ꝓp̄a . ¶ Cōtra
eandē cōcluſionē arguit Scotꝰ volens ꝓbare ꝙ
ſb̄a mālis nō ſit indiuidua vel ſingulare formalr̄
ꝑ quātitatē. ⁊ arguit p̄mo ſic . Quia p̄ma ſb̄a ꝑ ſe
gn̄atur et ꝑ ſe opatur ⁊ hoc i quantū diſtinguiꝛ a
ſb̄a ſcđa cui iſta nō cōueniūt ꝑ ſe.ſꝫ iſta nō conue
niūt enti ꝑ accn̄s.de gn̄ari pꝫ . 4° metha. de opa
ri pꝫ. qꝛ vnū ꝑ ſe agens ē vnū per ſe ens ⁊ hoc in
vno ordine cāe. ¶ 2° ſic. Nā per idiuiduationē
ſiue vnitatē numeralē:nō intelligimꝰ hic vnitatē
indeterminatā qua quelꝫ ſpēs dr̄ eſſe vnum nu=
mero:ſꝫ vnitatē ſignificatā vt hāc.ita ꝙ idiuiduū
incōpoſſibile ē diuidi in ꝑtes ſubiectiuas. et q̄riꝛ
rō huiꝰ incōpoſſibilitatis.indiuiduū ei incōpoſſi
bile ē nō eē hoc ſignatū hac ſingularitate.et q̄riꝛ
cā nō ſingularitatis in cōi:ſꝫ huiꝰ ſingularitatis ſi
gnificate in ſpāli vt.ſ.eſt hec determinate.Et ar
guiꝛ ꝙ nullū accn̄s ſit cā huiꝰ ſingularitatis.quia
ſub̄a actu exn̄s nō mutata aliq̄ ſub̄ali mutatione
nō pōt de hac fieri nō hec.qꝛ iſta ſingularitas ſꝫ
ꝙ mox dictū eſt: nō pōt alia ⁊ alia ineſſe eidē ſb̄e
manēti eidem et nō ſub̄aliter mutate.ſꝫ ſb̄a actu
exn̄s in illa ſb̄ali mutatiōe facta in ip̄a vel muta=
ta:pōt ſine ꝯ̄dictiōe eſſe ſub alia ⁊ alia q̄ntitate ⁊
q̊cūqꝫ accn̄te abſoluto.g̊ nullo tali ſb̄a ē formalr̄
hec hac ſinglr̄aritate ſignata.Maior pꝫ.qꝛ nulla ē
ꝯ̄dictio ꝙ deꝰ ſb̄am quātā ſine iſta quātitate ꝯſer
uet ⁊ iformet alia quātitate.nec ꝓpt̄ hoc illa ſb̄a
actu exn̄s mutabiꝛ mutatiōe ſub̄ali.quia nō ē ibi
mutatio niſi a quātitate in q̄ntitatē.Et ſimiliter
ſi mutetur a quocūqꝫ accn̄te ſine mutatiōe ſb̄ali
ſiue hoc ſit poſſibile ſiue impoſſibile:et nō ꝓpter
hoc eēt formalr̄ nō hec.Et ſi dicas ꝙ iſtud ē mi=
raculum ⁊ ideo nō cōcludit cōtra rōnē nālē.Cō=

tra.qꝛ miraculū nō eſt reſpectu ꝯdictoꝛioꝝ ad q̄
nulla ē pō.ſꝫ cōtradictio ē eandē ſubam manētē
eē duas ſubas ſine mutatiōe ſubali ⁊ hoc tā ſuc=
ceſſiue ꝙ̄ ſimul.qđ tñ ſeqtur ſi ꝑ aliqđ accñs eſſet
ſuba hec foꝛmalr̄.tūc eni ſuccedēte accñte: eadē
ſba nō mutata eēt ſucceſſiue due ſbe. Cōfirmaꝛ
iſtud ꝑ ſimile de vnitate ſpecifica.qꝛ incōpoſſibi
le eſt vnā ſubam manētē nō mutatā: eē ſimul vl̄
ſucceſſiue hāc ſpēm ⁊ nō hāc ſpēm. igiꝛ a ſimili in
ꝓpoſito.¶3° ex eadē via. Duaꝝ ꝯpletarū ꝓdu
ctionū in eē ſubali:nō pōt eē idē prim⁹ terius.ꝓ
baꝛ.qꝛ tūc vtraqꝫ accipet ꝑfectum eē ſubale ex q̊
vtraqꝫ eſt ꝯpleta ⁊ ſic idē bis cōplete ꝓduceret
et ēt ſi ille ꝓductiōes nō eēnt ſimul: eadē ſuba ꝑ
ſe et actu exñs ꝓducereꝛ cū iam actu exiſtit. fal=
tē igiꝛ duaꝝ ꝓductionū ſucceſſiuarū:extremum
vel terius idē eſſe nō pōt. ꝫ gñatiōis panis erat
hic panis ꝑmus terius. panis aūt iſte tranſſuba
tus ē manēte eadē q̄ntitate. creeꝛ igr̄ ali⁹ panis
et afficiaꝛ illa q̄ntitate manēte:ſeq̄ꝛ ꝙ terius cre
atiōis eēt hic panis idē cū illo pane q̄ erat termi
nus gñationis.qꝛ eadē ſingularitate nūero eſſet
ille panis hic:q̄ fuit ali⁹ panis hic. ⁊ ſequiꝛ vltra
ꝙ idē hic panis erit trāſſubatus. immo ſequiꝛ ꝙ
nullus panis erit tranſſubatus.qꝛ nō panis vl̄is
nec panis ſingularis.qꝛ ille panis remanet non
mutata quātitate qua erat hic panis fomalr̄ ex
dato.igiꝛ nichil oīno erit tranſſubatum ī coꝛpus
xp̄i.qđ eſt hereticū dicere.¶4° arguiꝛ ſic Suba
eſt ꝑoꝛ nālīter oi accñte ſm Ariſto. 7° metha.et
eſt intēcio ſua de ſuba ſm ꝙ eſt vnū illoꝝ q̄ diui=
dunt ens.ita ꝙ ibi exponere ſubam pꝛo deo vel
ſuba ꝑma nichil ē ad intētionē ei⁹.ita eñ pꝛobat
ibi ſubam eē primā:quō ꝓbat ſubam eſſe de nūe
ro diuidētiū ens qđ eſt prius oi accñte ita.ſ.ꝙ ad
determinandū de oibus q̄ diuidunt ens: ſufficit
deteriare de ſuba tanq̄ꝫ de ꝑmo ꝓ eo ꝙ cognitio
accñtium hētur ex eo ꝙ attribuunꝛ ſube.illđ aūt
nō eſt ad ꝓpoſitū:niſi intelligaꝛ de ſuba ſm totā
cooꝛdinationē ſuā. igiꝛ nichil poſteri⁹ illa cooꝛ=
dinatiōe pōt eē foꝛmalr̄ rō quare aliq̄d ē in iſta
cooꝛdinatiōe. ex rōne eni ꝑoꝛitatis ſube velut
cōis ē:ſufficit deteriatio ſube ꝑme cui nō cōuenit
illa ꝑoꝛitas nālis ad oē accñs.igiꝛ ſic ꝯuenit ſube
ꝑme ex rōne ſube ꝙ ſit hec ꝑus nāliter ꝙ̄ deter=
mineꝛ de aliquo accñte. Cōfirmaꝛ ꝯña.quia qñ
aliq̄d ē pri⁹ ad aliq̄d aliđ:maxime primū illius ē
pri⁹ ad illđ aliud ꝫ maxime ꝑmū ſube in cōi ē pri
ma ſuba.igiꝛ prima ſuba ē ſimplr̄ pri⁹ oi accñte.⁊
ita ē pri⁹ hec ꝙ̄ aliquo mō deterietur ꝑ aliquod
accñs. Hic diceꝛ foꝛte.ꝙ lꝫ ꝑma ſuba ſit ꝑoꝛ omi
quātitate in eēndo: nō tñ in induiduādo.ſic ſba
etiā eſt ꝑoꝛ q̄ntitate in entitate nō tñ in idiuiſibi
litate. Cōtra.iſta rñſio deſtruit ſeipam.qꝛ ſi pri=
ma ſba eſt ꝑoꝛ nāliter i eēndo ipa q̄ntitate et nō
pōt itelligi ꝑma ſba in ſuo eē niſi inq̄ntū hec eſt.
igiꝛ nō eſt hec ꝑ quātitatē.¶2° ꝯ hoc.qꝛ foꝛma
eſt ſimpl̄r pꝛioꝛ ꝯpoſito ſm ꝓbationē ph̄i.7° me
tha.c° 3.igr̄ ſi q̄ntitas ſit foꝛa ꝑme ſbe inquātū ē
hec ꝑma ſba: ipa eēt ſimpl̄r ꝑoꝛ ꝑma ſba in eſſen
do.ꝙ ſi nō ſit foꝛma i eēndo. igiꝛ nec in idiuiduā
do nec i vnitate ꝯpetēte ꝑme ſbe inquantū ē ta=
le ens. qualꝫ eni quātitatē cōſequiꝛ ꝓꝑa vnitas
nō hñs aliā cām ꝓpꝛiā ꝙ̄ cām entitatis.¶3° qꝛ
eodē mō ſba eſt ꝑoꝛ nāliter oi accidente:quo eſt
ſbm oīm accñtium. inquātū ei eſt ſbm: ꝓbaꝛ eſſe
pri⁹ diffinitiōe accñte.qꝛ vt ſic poniꝛ in oꝛdie diffi
nitiōis cuiuſlꝫ ꝑ additamētū.ꝫ vt eſt ſbm:eſt hec
ſba. ꝫ ſm ph̄m p° phy. et.2° metha.ſingulariuꝫ
ſunt cāe ſingulares ī quolꝫ gñe cāe. igiꝛ ſingularꝭ
accñtis:ſbm ſingulare eſt cā.¶Confirmaꝛ maxi
me de accñte ꝑ accñs. qꝛ illud ꝑmo ineſt ſingula
ri ſm ph̄m. 5° metha.c° de eodē.¶5° arguiꝛ pri
cipalr̄.Qꝛ oē qđ eſt ꝑus alio nā:eſt illo ꝑus dura
tiōe.hoc mō ꝙ quantū eſt ex ſe:nō repugnat ſibi
cōtradictoꝛie poſſe eē pri⁹ duratiōe illo poſterio
ri abſqꝫ ꝯdictione ex.5.metha.c. de pꝛioꝛi.igiꝛ ſi
ne ꝯdictione poſſet q̄cunqꝫ ſba quātū eſt de ſe eē
pri⁹ duratiōe oi accñte ⁊ ꝑ ꝯñs q̄ntitate.¶6° ar
guiꝛ ſic. In qualꝫ cooꝛdinatiōe ꝑdicamētali ſunt
oīa ꝑtinentia ad illā cooꝛdinationē circūſcripto
quocūqꝫ alio qđ nō eſt aliq̄d illi⁹ cooꝛdinationis
eēntialiter.hoc ꝓbaꝛ.qꝛ due cooꝛdinatiōes ſunt
ꝑmo diuerſe.⁊ ita nichil vni⁹ eſt tale ꝑ aliq̄d alte
ri⁹ cooꝛdinatiōis:ſꝫ ex ſe hꝫ q̄cquid ꝑtinet ad co
oꝛdinationē illā iquātū eſt finita i ſurſum ⁊ deoꝛ
ſum ſm ph̄m ꝑmo poſterioꝝ. ſic ergo ꝑtinet ad
primū ꝑdicatū ꝙ ſit ſupꝛemū de quo nichil ꝑdi=
caꝛ:ita ꝑtinet ad infimū ſbm ꝙ nichil ei ſubijciaꝛ
igiꝛ ſingulare vel idiuiduū eſt in qualꝫ cooꝛdina
tiōe ꝑ nichil alicui⁹ alteri⁹ cooꝛdiatiōis.¶7° In
qualꝫ cooꝛdinatiōe circūſcripto quocūqꝫ alteri⁹
cooꝛdinatiōis:ē rō ſpēi.nā ſpēm nulla opinio fin
git i aliquo gñe eſſe ꝑ rōnē alterius gñis loquen
do de abſolutis.ſꝫ de rōne ſpēi eſt ꝙ ſit de ꝑlibus
differētibus numero ꝑdicabilis.igiꝛ in qualꝫ co=
oꝛdinatiōe pōt aliq̄d intrinſece idiuiduū vl̄ ſin=
gulare iueniri de quo ſpēs ꝑdiceꝛ:aut ſaltē pōt i=
ueniri aliq̄d de multis ꝑdicabile.alioq̄n non eēt
in illa cooꝛdinatiōe aliq̄ ſpēs ſpecialiſſima đ cui⁹
rōne eſt eē ꝑdicabile ſi nichil hmōi ſit ſubijcibile.
¶8° Indiuiduū ſubijcibile ⁊ ſbm recipit ꝑdica=
tiōem cuiuſlꝫ ꝑdicabil:ſic ꝑmū ꝑdicatū ex ſe ꝑdi=
caꝛ de q̄lꝫ ꝑdicato vl̄ ſubiecto illi⁹ cooꝛdiatiōis.ꝫ

ens ꝑ accńs inquãtũ ꝑ accńs: nulliꝰ recipit ꝑ ſe ꝑ=
dicationẽ. igr̃ idiuiduũ ſubijcibile nõ p̃t eẽ ens ꝑ
accńs. aggregãs aũt res diuerſoꝝ generũ ẽ ens
per accńs ſꝫm phm̃. 5° metha. c° de vno. ¶ 9° qñ
aliq̃d eſt natũ cõuenire alicui ſꝫm aliquã rationẽ
preciſe: cuicũꝗꝫ cõuenit eẽntialiter ſꝫm illã rõnez
ꝯuenit ei ſimplr̃ ⁊ eẽntialit̃. ſꝫ eẽ ſingulare vl' vni
uerſale i coordinatiõe gñis ſubẽ conuenit alicui
preciſe inquãtũ ẽ illiꝰ coordinatiõis circũſcripto
oĩ qḋ eſt alteriꝰ coordinatiõis. igit̃ cuicũꝗꝫ eſſen
tialiter cõuenit cõitas inquãtũ eſt illiꝰ coordina
tiõis: ei ſimplr̃ cõuenit ⁊ eẽntialiter ⁊ ſic de ſingu
laritate. ſꝫ quãtũcũꝗꝫ cõtrahat̃ ſingulare de gñe
ſubẽ ꝑ aliq̃d alteriꝰ gñis: nichil tollit̃ circa ipꝫ ꝑ=
tinẽs ad coordinationẽ ſuã. quãtũcũꝗꝫ ei ſortes
determinet̃ ꝑ albũ vel nigrũ ad q̃ fuit in põ: nõ ẽ
ſortes magis deteriatꝰ i gñe ſubẽ q̃ꝫ erat: q2 ꝑ̇us
erat hic. igit̃ q̃ntũcũꝗꝫ ponat̃ nã in gñe ſubẽ ꝯhi
ad indiuidua ꝑ aliq̃d alteriꝰ gñis: remanebit illa
nã formaliter cõtracta ſic̃ nõ cõtracta. ⁊ iõ pone
re cõe fieri indiuiduũ ꝑ aliq̃d alteriꝰ gñis: ẽ pone
re illḋ eſſe cõe ſimplr̃ et indiuiduũ ſiue ſingulare.
¶ 10. Quãtitas illa q̃ ſubã ẽ hec ſignata: aut eſt
quãtitas teriata aut iterminata. nõ ẽ quantitas
teriata. q2 illa ſequit̃ eẽ forme in mã et ꝑ ꝯñs ſin=
gularitatẽ ſubẽ. q2 ſi ſubã ẽ cã eiꝰ vt teriata: hec
ſubã ẽ cã eius vt hec teriata. ſi q̃ntitas interiata
ſit cã q̃re hec ſubã ſit hec: cõtra. q2 illa quantitas
manet eadẽ in genito ⁊ corrupto. igit̃ non eſt cã
alicuiꝰ ſignatiõis teriate vel deteriate. ſi dicas ꝙ
nõ ſequit̃ q2 quãtitas nõ ponit̃ cã ſingularitatis
niſi p̃ſuppoſita vnitate ſpecifica: ſꝫ gñatum ⁊ cor=
ruptũ nõ ſunt vniꝰ ſpẽi: contra. pono ꝙ ex aqua
ꝑ̇mo gñetur ignis. ſcḋo ex igne gñetur aq̃. tunc in
ip̃a aqua corrupta ⁊ in ſcḋa genita ẽ eadẽ quãti=
tas nõ ſoluꝫ interiata imo ẽt teriata q2 põt hẽre
eundẽ terminũ a forma vel ſaltẽ ſufficit eadẽ in
teriata ⁊ ex illa pte eſt cã ſingularitatis p̃ſuppoſi
ta vnitate ſpecifica. igit̃ ꝑ̇ma aq̃ genita ⁊ ſcḋa eſt
eadẽ aqua i nũero qḋ videt̃ ipoſſibile. q2 idẽ nũe
ro idiuiduũ nõ redit actiõe nãli ex. 5° phy. ⁊ 2°
de gñatione. ¶ 11° Si q̃ntitas ſit ꝑ̇mo idiuiduãs
ſubãm: opꝫ ꝙ ip̃a in ſe ꝑ̇mo ſit hec de ſe diſtincta
nũeraliter ab alia. ſꝫ tũc illa tua propõ nõ eſt vˀa
ſcꝫ ꝙ oĩs dr̃ia formalis ẽ ſpecifica. q̃ntitas ei hec
et illa: ſunt forme. igit̃ differunt ſpẽ. et ſi excipias
ab illa propõne fundamẽtali edificij ruinoſi quã
titatẽ: vñ ꝓbabitur ꝙ differẽtia formalis ſit ſpe=
cifica. q̃cũꝗꝫ ei rõ fuerit adducta de forma eque
hẽbit locũ in ꝓpoſito cũ quãtitas ſit forma ſicut
et alia p̃dicamenta. Et ſi dicas ꝙ imo quia q̃nti
tas hꝫ ſitũ determinatũ et ꝑ hoc diſtinguit̃ ex ſe
ab alia q̃ntitate. Contra. de quo ſitu loq̃ris. aut
de ſitu qui eſt p̃dicamentũ ⁊ ita ille erit natura=
lit̃ ꝑ̇or quãtitate. aut de ſitu q̇ eſt dr̃ia q̃ntitatꝫ ꝓ
ut dr̃ cõſtare ex ꝑtibus hñtibus poſitionẽ: ⁊ tunc
eſt eadẽ q̃ſtio q̃ ꝑ̇iꝰ. q2 ſi ille ſitꝰ illius q̃ntitatis
differt ab illo ſitu illiꝰ q̃ntitatꝫ q̃ poſitio eſt: q̃rit̃
quomõ nãliter hec q̃ntitas differat ab illa. ⁊ ita
vt videt̃ aſſignas rõnem ſui ip̃ius. nõ eni eſt no=
tiꝰ ꝑtes ꝑmanẽtes in ip̃o toto ſeipſis diſtingui a
partibꝰ ꝑmanẽtibus ⁊ cõtinuatis i illo toto. que
duo. ſ. cõtinuitatẽ et ꝑmanentiã icludit põ vt eſt
dr̃ia q̃ntitatis: q̃ꝫ ꝙ hec q̃ntitas differat ſeip̃a ab
alia. Itẽ q2 nec q̃ntitas aut alia quecunꝗꝫ q̇ddi=
tas eſt de ſe hec plus q̃ꝫ ſubã mãlis. quod pꝫ gñã
liter. q2 itellectꝰ nõ poſſet eã intelligere ſub oppo
ſito: niſi intelligeret obm̃ ſub rõne repugnãti rõ=
ni talis obiecti. Pꝫ etiã in ſpãli de quantitate. q2
rõ linee ex ſe cõis ẽ huic linee ⁊ illi. nec eſt maior
cõtradictio itelligere lineã ſub rõne vniuerſalis
q̃ꝫ carnẽ. Tũ q2 linea hꝫ aliquã vnitatẽ realẽ mi=
norẽ vnitate numerali ſicut ⁊ caro. Pꝫ etiã q2 li
nea et ſupficies i hac aq̃ ſunt eiuſdẽ rõnis in hac
aq̃ ⁊ in alia. q̃re ḡ hec aq̃ eſt hec ⁊ ſingularis. non
loquor de ſingularitate vaga ⁊ determiata: ſꝫ ſi
gnata ⁊ deteriata. ¶ 12°. ꝙ quãtitas nõ ſit rõ di
uiſibilitatis i indiuidua arguit̃ ſic. Q2 quicq̇d eſt
formalis rõ alicuiꝰ diuiſibilitatis: ineſt formalit̃
illi qḋ eſt diuiſibile illa diuiſiõe. ſꝫ quãtitas nõ in
eſt formalit̃ ſpẽi inquãtũ eſt diuiſibilis in partes
ſubiectiuas. igit̃ nõ eſt rõ diuiſibilitatis totiꝰ i ta
les ꝑtes. Cõfirmat̃ rõ. q2 totũ vniuerſale qḋ di=
uidit̃ in indiuidua et in ꝑtes ſubiectiuas: p̃dicat̃
de qualꝫ illarũ ꝑtiũ ſubiectiuaruꝫ: ita ꝙ quelꝫ ꝑs
ſubiectiua eſt ip̃m. ꝑtes aũt quantitatiue in q̃ fit
diuiſio totiꝰ cõtinui: nũq̃ꝫ recipiũt p̃dicationem
totiꝰ diuiſi. ⁊ lꝫ cõcurrant diuiſio totius hõgenei
in ꝑtes q̃ntitatiuas ⁊ diuiſio ſpẽi ſeu totiꝰ vniuer
ſalis in ꝑtes ſubiectiuas q̃ ꝑtes ſunt idiuidua: nõ
tñ ſunt eiuſdẽ totiꝰ diuiſi. q2 totũ quãtitatiuũ di
uidit̃ diuiſiõe quãtitatiua ⁊ nõ p̃dicat̃ de aliq̃ ꝑ=
te diuidẽte ſic̃ nec q̃ntũ ethereogeneũ ḋ ſuo diui
dẽte. Vniũſalr̃ eni nulla ꝑs q̃ntitatiua ẽ illḋ totũ
cuiꝰ eſt ꝑs: ſꝫ tñ hoc cõicat̃ ꝙ plura ſunt idiuidua
hñtia idẽ eſſe cõe. q2 cõe diuidit̃ in ip̃a alia diuiſi
one ⁊ illḋ cõe nõ erat illḋ quãtũ qḋ diuidebat̃ di
uiſiõe q̃ntitatiua. eſt igit̃ aliud totũ diuiſum hac
diuiſiõe ⁊ illa ⁊ in eaſdem ꝑtes per accńs. ¶ 13°.
Quia gñans circunſcripto omni alio: diſtinguit̃
a generato inquãtũ genitum: circũſcripto omni
alio accidẽte a generato. q2 nõ eſt itelligibile ꝙ
idẽ generet ſe. ẽt in diuinis eadẽ ꝑſona non gñat
ſe. ſꝫ generãs inquãtũ gñans nõ icludit quãtita=

tem ſicut ꝓpꝛium pꝛincipiū generatiuū. nec ge=
nitum inquantū genitū includit quantitatē per
ſe vt foꝛmalem terminū generatiōis. igiť circū=
ſcripta vtraqꝫ quātitate.ſ.gn̄antis et geniti: hec
ſub̄a diſtiguitur ab illa numeraliter. ¶14°.Qꝛ
aut intelligis ꝙ ſub̄a materialis inquantum di=
ſtinguiť eſſentialiter a quātitate manet eadē oi=
no nō diſtincta ſcđm rationē ſue ꝓpꝛie ⁊ eſſentia
lis entitatis: ⁊ tamē recipit multas quātitates ⁊
recipiendo eas cū eis cōſtituit multa ſimul tota
hoc eſt dictu planis ꝟbis ꝙ ſub̄a materialis in ſe
nō diuiſa nec diſtincta: multis quātitatibus īfoꝛ
matur. ⁊ ex hoc ſunt multa indiuidua ſub illa ſpē
et iſte ſenſus eſt cōtra phiam ⁊ theologiā.aut in
telligis ꝙ ſub̄a materialis que de ſe eēt indiſtin=
cta circunſcripta omni quantitate: poſita quāti=
tate infoꝛmante hꝫ diuiſionē in ſe ⁊ ꝓpꝛia ſubali
tate.ita ꝙ ſub̄a q̄ ſubijcitur illi quātitati ⁊ diſtin=
guitur eēntialiter ab illa: nō eſt illa q̄ ſubeſt alte=
ri quātitati ⁊ diſtinguiť ab ea eēntialiter licet tñ
nō poſſit eē ſine quātitate ꝙ hec non ſit illa i hac
et in illa ſub̄a.et iſte ſenſus deſtruit ſeip̄m qꝛ illō
quod eſt de ſe hoc illo mō quo loq̄mur. ſ.cui re=
pugnat diuidi i plꝛes partes ſubiectiuas cui etiaꝫ
repugnat de ſe eſſe nō hoc tale: per nichil adue=
niens pōt diuidi in plꝛes ptes. qꝛ ſi ſibi repugnat
ex ſe diuidi: ſibi repugnat ex ſe aliq̄d recipere ꝑ
quod fiat non hoc.dicere igiť naturam eſſe de ſe
hanc mō preexpoſito: et tñ ip̄am poſſe eſſe hanc
et illam aliquo adueniēte: ē dicere ꝯtradictoꝛia.
et hoc pꝫ in exemplo. qꝛ licet ſub̄a materialis nō
ſit ex ſe diuiſa in ptes eiuſdem rōnis: tñ ipſa de ſe
nō eſt indiuiſibilis in tales partes. qꝛ ſi eſſet ex ſe
indiuiſibilis hoc eſt ꝙ repugnaret ei diuiſio: non
poſſet recipere quantitatē qua foꝛmaliter diui=
dereť in tales ptes. quod apparet nā aīa vel āge
lus q̄ de ſe eſt indiuiſibilis hoc mō: non pōt reci=
pere quātitatem ſicut nec ptes. videtur ergo eē
deceptio in hac ꝯn̄a. nō eſt de ſe tale: ergo ē de ſe
nō tale. ¶15° arguit Durādus ad idē ꝓbando
ꝙ quātitas nō ſit pꝛincipium idiuiduatiōis. ſubꝫ
eſt pꝛi⁹ naturaliter accn̄te. ſed cōpoſitum ex ma
teria ⁊ foꝛma eſt ſub̄m quātitatis nō ſolū ſecūdū
rōnem ⁊ itellectum q̄ facit vniuerſalitatem i re=
bus: ſed potius ꝭꝫ eſſe in re extra ꝭm ꝙ vnūqđqꝫ
eſt ſingulare ⁊ vnū numero. ergo compoſituꝫ ex
mā ⁊ foꝛma pꝛius eſt hoc aliquid ⁊ vnū numero
ſaltem oꝛdine nature q̄ꝫ ſit quātum. nō ergo pꝛi
mū pꝛincipium indiuiduatiōis eſt quātitas imo
nec p̈ncipium cū ſequať ſub̄am iā indiuiduā exi=
ſtentem ꝭm oꝛdinē nature. ⁊ loquoꝛ de quanti=
tate que ineſt rei facte de qua ꝓcedit pꝛecedens

opinio. ¶16. arguit ſic. Quātitatē eſſe pꝛīcipiū i
diuiduatiōis ⁊ ſignatiōis materie: aut intelligiť
per ſe et itrinſece ita ꝙ quātitas ſit de rōne indi=
uidui ⁊ materie ſignate: aut ſolū concomitatiue
qꝛ indiuiduatio ⁊ ſignatio ſub̄e concomitatur ſi=
gnationē quantitatis tamē vnū nō eſt de ratio=
ne alterius. Pꝛimum aūt non poteſt dici. qꝛ ſub
natura cōi eſt dare aliquod ſuppoſitum vel indi=
uiduū per ſe. non enim pōt dici ꝙ omnia ſint per
accn̄s cum oē per accn̄s reducatur ad aliquid ꝑ
ſe. ſed ſi quātitas eſſet intrinſece de rōne indiui=
duatiōis materie ſignate ⁊ ſuppoſiti ſub̄e: nulluꝫ
eſſet ſuppoſitum ꝑ ſe quia quodlꝫ includeret res
diuerſoꝛum generum ex quibus non poteſt fieri
vnum ꝑ ſe. quare ⁊c̄. ſequereť igiť ꝙ in materia=
libus ſuppoſitum vt ſoꝛtes nō eēt ens per ſe nec
vnum per ſe nec in pꝛedicamento ſub̄e ſed i duo
bus ſicut hō albus. nec iſta eſſet ꝑ ſe ſoꝛtes ē hō
ſicut nec hec hō albus eſt hō. nec eēt aliqua gn̄a=
tio ꝑ ſe. generatiōes enim ſunt ſingularium ⁊ nō
vliū que oīa ſunt incōuenientia. Si autem q̄n
titas nō ſit de rōne indiuidui ꝑ ſe et intrinſece ſꝫ
cōcomitatiue. qꝛ. ſ. non indiuiduareť ſub̄a mate
rialis niſi p̄cedente indiuiduatiōe quātitatꝭ. Cō
tra. qꝛ aut illud intelligereť de quantitate q̄ ma
net cū ſub̄a: aut de ea q̄ p̄cedit in gn̄atione ſub̄e
in ſubiecto quod tranſmutatur ad foꝛmam. non
poteſt hoc intelligi de quantitate q̄ manet in re
facta. qꝛ omni accidēti intelligiť ſub̄m ⁊ p̄intelli
giť ſub̄m ſubſiſtens. ſed quātitas eſt accn̄s ſub̄e.
ergo pꝛeintelligiť ei ſub̄m ſubſiſtēs. hoc aūt ē in=
diuidua ſub̄a ⁊ ſingularis. igiť ⁊c̄. de quantitate
aūt que p̄cedit in ſubiecto tranſmutationis: exi=
ſtimant q̄dam ꝙ ſit p̈ncipium idiuiduatiōis per
quod differt idiuiduū ab indiuiduo. ſed hoc eſt
quantitas quo ad fieri antecedēter licet nō quo
ad eſſe. igitur ⁊c̄. Minoꝛ ꝓbatur. qꝛ indiuiduuꝫ
nō differret ab idiuiduo in eadē ſpē: niſi contige
ret ea plura eſſe. ad hoc aūt pꝛeexigitur quanti=
tas. qꝛ mā non poſſet ſuſcipere diuerſas foꝛmas
eiuſdem ſpēi nec ſimul nec ſucceſſiue niſi mediā=
te quātitate ſcđm mediū in tranſmutatiōe. non
ſcđm mediū in eſſe ſub̄m foꝛme. nam ſicut eē ſub
foꝛma ſanguinis dat ſibi ſpālem potentiā ad ſpā
lem foꝛmā in tranſmutari: ita eſſe ſub quantita=
te dat ſibi generalē potētiam reſpectu pluriū foꝛ
marum recipiēdarum ſimul vel ſucceſſiue. ſꝫ illō
nō videť eſſe verum. qꝛ aliud eſt pꝛincipiū indi=
uiduatiōis: et aliud eſt pꝛincipiū ⁊ cā quare ma=
teria poteſt eſſe ſub plꝛibus foꝛmis. eſto enim ꝙ
materia nō poſſet eſſe niſi ſub vna foꝛma nec ſi=
mul nec ſucceſſiue: nichilomin⁹ adhuc eſſet dare

indiuiduū in illa nā. nō enim exiſteret vniuerſaliter ſʒ ſingulariť. lʒ ergo q̄ntitas p̄cedens in ſubiecto qđ tranſmutať ſit cā pluriſicationis indiuiduoꝝ ſub eadē ſpē in his dūtaxat que p agēs naturale ꝓducunť: qꝛ in alijs forte nō eſt verum: tñ nō ꝑpter hoc ē principiū indiuiduatiōis. qꝛ accidit idiuiduo inquātū hmōi ꝙ ſub eadē nā ſit aliđ indiuiduū cum quo cōueniat vel a quo dĩat. verū eſt ꝙ vbi conuenit eſſe plā indiuidua ſub vna ſpē: p illud differt vnū ab altero p qđ conſtituiť in ſeipſo. ſed nō cōuertiť vt oē illud ſit de cōſtitutiōe indiuidui ēt antecedēter ⁊ nō intrinſece: qđ requiriť ad hoc vt ab alio indiuiduo differat ſub eadem ſpē: qꝛ ad hoc preexigiť illud qđ eſt cauſa multiplicationis ſine quo tñ vere maneret rō indiuiduatiōis. hec Durādus. Et iſta ſunt potiora argumēta ꝯ illā partē cōcluſionis q̄ ponit quātitatē eſſe principiū indiuiduatiōis. ¶ Cōtra eādē cōcluſionē ſecūdam inquātū ponit mām eſſe principiū indiuiduatiōis arguit ſic Scotus. Primo qꝛ vt dř. 2° metha. ſm antiquā trāſlationē: in fūdamēto materie vel nature nichil ē diſtictū ß qđ nō ē in ſe diſtictū nec diuiſū vł diuerſū: nō pt eē pma rō diuerſitatꝭ vel diſtictiōis alteriꝰ. ß mā eſt fundamētū nature oīno indiſtinctū. g̊ nō pōt eē pma rō diſtictiōis vł diuerſitatis alteriꝰ. ¶ 2° Qꝛ ſm Ariſto. 7° metha. c. de ptibꝰ diffinitiōis. palā eſt ꝙ aīa ē ſba pma. corpꝰ aūt mā. hō ꝟo aut aīal qđ ex vtriſq; vt vlr. ſocrates aūt ⁊ coriſcꝰ vt ſingulariť. ſiquidē aīa duplr dř. alij nāq; vt aīam alij ꝟo vt totū. ſi ꝟo ſimplr aīa hec ⁊ corpus hoc vt qđ q̄dē vlē et ſingulare. ⁊ añ in eodē caº dicit. hō ⁊ equꝰ ⁊ q̄ ita i ſingularibꝰ vlr aūt nō ſunt ſba ß ſimul totū qđdaʒ ex hac mā ⁊ hac rōne. vbi p li hec nō intēdit mām ſingularē ß deteriatā alioq̄n ꝯdiceret ſibi ipi. vñ ſubdit ibidem. ⁊ vlr ſingulare ꝟo ex vltima mā ſocrates iā eſt. pʒ ēt p eundē ſequēti libro vbi vult ꝙ pncipia ſunt eadē ſic pncipiata ⁊ hoꝝ inq̄t q̄ ſunt i eadē ſpē: diuerſa nō ſpē ß qꝛ ſingularis alia mā et mouēs ⁊ ſpēs ß rōne tñ vlr nō eadē. igitur ipſe ꝯcedit diffinitionē forme ſic maťie in pticulari ⁊ ita vnitatē maťie in cōi. ⁊ iđ opʒ adhuc q̄rere q̄ mā fiat hec. ¶ 3° Qꝛ ſic ꝓbať ex multꝭ locis. 7° metha. caº de ptibꝰ diffinitiōis. mā eſt de eēntia ſbe ꝯpoſite puta hoīs ⁊ nō totū ꝯpoſitū eſt pciſe eēntia forme. g̊ ſic illđ ꝯpoſitū nō pt de ſe eē hoc vt ſupius ꝓbatū ē: ita nec mā q̄ eſt ps eiꝰ erit de ſe hec. qꝛ nō pōt eſſe ꝯpoſitū cōe ⁊ eiuſdē rōnis i diuerſis: qui qđlʒ qđ eſt de eēntia eiꝰ poſſit eē eiuſdē rōnis cū eis. ¶ 4° Qꝛ mā eſt eiuſdē rōnis i genito ⁊ corrupto. igř hʒ eādē ſingularitatē in genito ⁊ corrupto. Et ſi dicať ꝙ nō eſt eiuſdē ſpēi in genito ⁊ corrupto: arguiť ſic ꝑus ꝯ quātitatē iteriatā. et ita erit gñatio circularis. pmo ignis ex aq̄: ſcđo aq̄ ex igne. tūc enī aqua pmo corrupta ⁊ aq̄ ſcđo genita: hñt eandē mām ⁊ ſunt vniꝰ ſpēi. igiť ſunt realiť hec aq̄. igiť corruptū redit nāliť idem nūero qđ eſt ꝯ te. hec Scotꝰ in forma. ¶ 5° arguiť ad idē ſm Durādū ꝙ forma nō idiuidueť ex hoc ꝙ recipiť in mā. nā taliť dicētes fallunť p equocationē. nā eē in aliq̄ duplr dř. Uno mō p inherētiā vt albedo ē in corpore. Alio mō p idētitatē et eēntialē pdicationē vt hō in ſorte. eē aūt in plībus pmo mō. ſ. p iherētiā: nō eſt de rōne vlis. Tū qꝛ hō ⁊ ſbe cōplete q̄ nō hñt eē in aliq̄ p inherētiā: nō poſſent hēre rōnē vlis gñis aut ſpēi et ſic piret pdicamētū ſbe in quo ſūt p ſe ſbe ꝯplete. Tū qꝛ ſi eē in multis p inherētiā eēt de rōne vlis: eē in vno ſolo eēt de rōe indiuidui ⁊ ſingularis. ⁊ ſic mā cū in nullo ſit p inherētiā nec vno nec pluribꝰ: nō poſſet hēre rōnē vlis aut ſinglis cuiꝰ oppoſitū aſſumiť. relinqť g̊ ꝙ eē vel nō eē in aliq̄ vno vel plībus p inherētiā: nichil facit p ſe ad hoc ꝙ aliq̄d ſit vlē vel idiuiduū ſeu ſingulare. ex quo tñ ſenſu ꝓcedit hec opinio. eē aūt in plībus p pdicationē eēntialē: eſt de rōe vlis. ſic ei vlē eſt vnū in multis ⁊ de multis. et p oppoſitū indiuiduū vel ſingulare eſt i vno ſolo ⁊ dř de vno ſolo. iſto aūt mō: nō plus cōuenit materie eē in vno ſolo: nec plꝰ repugnat ei eē in plībus et dici de pluribus q̄ forme. ſicut eniʒ forma dicitur de hac ⁊ illa: ſic materia diciť de hac ⁊ illa et ē in illis per modū quo vniuerſale eſt in ſingularibꝰ. patet igiť ꝙ tua opinio ꝓcedit in equoco hec Durandꝰ. ¶ Cōtra eadē cōcluſionē iterū arguit Aureolꝰ ꝓbādo ꝙ nā ſpecifica non ꝯbať ad indiuiduū p aliqđ poſitiuū additū ad nām ⁊ primo ſic. qꝛ illđ additū aut ptinet p ſe ad rōnē ſpēi aut p accñs: nō p accñs qꝛ oē indiuiduū accidētꝭ ſupponit ſbm ſuū eē hoc. qꝛ indiuiduū ſbe ē prius oī indiuiduo accñtis vt pʒ p pħm ⁊ cōmē. 7° metha. nec p ſe: qꝛ illđ eēt aliqđ q̄d. igiť aliqđ cōe. et tūc q̄reť de illo p q̄d eſt idiuiduū. ¶ 2° ſic. Oē poſitiuū additū nature ſpecifice: ſtat cū cōitate actꝰ ſpecifici: vel eſt aliq̄d cōe expectās eodē mō deteriatiōem ſic nā ſpecifica. igiť p nullū tale nā ſpecifica idiuiduať. ¶ 3° qꝛ illđ additū vel ē eſſe exiſtētie. vel ē approp̄atio maťie cū forma. vł eſt quātitas. vel ē ſitꝰ. Nō pōt dici primū. Tū qꝛ illud qđ pōt cōcipi vt cōe et vt pticulare ita ꝙ ſibi nō repugnat cōicari: illđ additū cōceptui ſpecifico non ꝯbit ipm ad ſingulare ſignatū. cōe enī cū cōi: non facit nō cōe. ⁊ ratio eſt. qꝛ illo addito cōi adhuc reſtat q̄ſtio p quid ſit ſignatū ſic de primo

ſed eē exiſtētie eſt quoddā cōe qđ pđicatur de me et de te ⁊ ſic de alijs. vñ ego ſū exñs ⁊ tu ⁊ ille. q̄re totū reſultās ex nā ⁊ ex eē: adhuc ē cōe. ⁊ eſt queſtio p qđ cōtrahit̄. Tū q2 eē exiſtētie ſm cōmē. 4° metha. ꝯ Auicenā: nō eſt additū rei ſ3 ſignificat veritatē rei. q2 res p hoc ꝙ exiſtit: h3 verū eē diſtinctū ab oī eē metha°. Nec ſecundū pōt dari. q2 aut itelligis appropriationē iſta3 materie non in indiuiduo ſed i ſpē: ⁊ ſic forma i ſpē appropriat ſibi mām in ſpē. Si vo accipias mām idiuiduā et appropriationē forme i indiuiduo: q̄ro p qđ mā erit idiuidua. nō p aliā mā3: q2 idē eſt qđ de pma quero eni de iſta p qđ. ⁊ ſtabit̄ ꝙ ſeipſa: vł erit ꝓceſſus in infinitū. Nec pōt dari tertiū. q2 quātitas intelligit̄ in ſpē vt abſtrahit ab oī indiuiduo poſſum eni intelligere hoīem abſtractu3 ab illo indiuiduo ⁊ ab iſto: ⁊ tñ ꝓ tūc itelligo eū organicū. ⁊ poſſum itelligere corpꝰ organicū nō intelligēdo hoc corpꝰ. tūc ſic. Illud nō ē quo formalit̄ fit idiuiduū: quo addito ꝯceptui ſpecifico: nō hētur eo ipo indiuiduū ſ3 manet adhuc ſpēs. ſic eſt in ꝓpoſito. igit̄. ſortes eni ⁊ plato aſpiciūt hoīe3 quantū pro quodā cōi. Dices ꝙ quātitas in gñe nō eſt pricipiū idiuiduatiōis. Cōtra. p qđ ẜ ꝯhit̄ quātitas ad hāc q̄ntitatē. ſi p ſub3: erit circulus i cāis formalibꝰ indiuiduatiōis q2 p te ſub3 ē indiduū p quātitatē. ſi ſe ipa: habeo ꝓpoſitū: q2 pari rōne ſtandū erit in pmo. ⁊ p eandē rōnē ꝓbatur ꝙ illud additū nō eſt mā. q2 mā addita ꝯceptui cōi: nō aufert ab eo q̄dditatē eo ꝙ mā eſt de rōe ſpēi. 7. ⁊. 8. metha. dices nō mā in cōi ſed mā hec cōtra. q̄rit̄ per qđ mā in cōi fit hec. dices ꝙ p quātitatē. contra hoc arguit̄ vt ẜ. Nec pōt dari. 4^m q2 ſitus variat̄ manēte indiuiduo. ſed effectꝰ formal̄ variat̄ variata rōe formali. Secūdo q2 duo indiuidua diſticta poſſunt eē diuina v̄tute in eodē loco. ẜ ſitus nō eſt illđ quo qđl3 iſtoꝝ eſt idiuiduū ab alio diſtinctū. nichil eni cōe duobꝰ diſtinguit illa. hec Aureolus. ¶ Ad idē propoſitum arguit Durādus pmo ſic. Eoꝝ q̄ ſunt idē inquantū hmōi: ſunt eadē pricipia. ſ3 nā vlis ⁊ idiuidua ſiue ſingularis ſunt idē ſm rē differūt aūt ſolum ſm rōnē. q2 illud qđ dicit ſpēs indeteriate: idiuiduū dicit deteriate. q̄ deteriatio et indeteriatio ſunt ſm eē ⁊ intelligi. vłe eni eſt vnū ſolū ſm cōceptū. ſingulare vo eſt vnū ſm eē reale. nā ſicut actio intellectꝰ facit vłe: ſic actio agētis nālis terminat̄ ad ſingulare. ergo eadē pncipia ſm rem ⁊ dr̄ia ſolū ſm rōnem ſunt q̄dditatis ⁊ indiuidui. ¶ 2° q2 illud qđ cōuertit̄ cum ente ⁊ de eiſdē pđdicatur nō dicit aliqđ additū ſup ea de quibꝰ dr̄ ſed eē indiuiduū conuertit̄ cū ente accepto ſcđ3 eē reale. nichil eni exiſtit in re niſi indiuiduū. eſſe eni indiuiduū vł ſingulare: eſt eē vnū in re extra oīs eni alia vnitas eſt rōnis. ſed p idē eſt aliquid ens reale ⁊ vnū realiter. igit̄ ⁊c. igitur eē indiuiduū non cōuenit alicui p aliquid ſibi additū ſed per id qđ eſt. p quid ergo ſortes eſt idiuiduū: per illud p qđ eſt exñs et hec ſunt extrinſece finis et agēs cuius eſt ꝓducere ſingulare ſicut ⁊ ipſum ē. ſicut ei actiōes ſunt ſingulariū: ita ad ſingularia teriantur: intrinſece aūt ſunt hec mãia ⁊ hec forma. Qđ ſi queras p quid forma eſt hec. dico ꝙ p id per qđ eſt in re extra et hoc eſt extrīſece agēs. materia autē cōcomitatiue inquātū forma pure materialis ſine materia nō exiſteret. idē dico de materia niſi ꝙ ſua indiuiduatio plus depēdet a forma q̄3 econtra. q2 forma magis eē et rō eſſendi materie q̄3 ecōtra. Se aūt ſepate nullo alio intrīſece indiuiduant̄ niſi ſeipis. ⁊ eſt inquit intelligēdum ꝙ ſi natura cōis plꝰibus ſuppoſitis eſſet i eis vna ſm rem queādmodū in diuinis: tūc oporteret pter naturā cōem ⁊ eius pncipia q̄rere aliud qđ eſſet pricipiū cōſtituēdi ſuppoſitū queadmodū relatio in diuinis. eo ꝙ in natura cōi nō differūt ſuppoſita. ſ3 nūc cū natura cōis diuerſis idiuiduis ſit vna ſolū ſm rōnem ⁊ diuerſa ſm rē: non o3 preter naturā ⁊ pncipia nature q̄rere alia pricipia indiuidui ſ3 eadē vt ſint exiſtētia ſicut natura cōis ⁊ indiuiduū ſolū differunt vt concepta ⁊ vt exñs. hec Durādus. ¶ Cōtra tertiā cōcluſionē arguit̄ ꝓbādo ꝙ āgelus poſſit vniri mãie vt forma. Primo. q2 illud qđ cadit ſub diuina oīpotentia nō claudit ꝯdictionē in pmo mō dicēdi p ſe. ſ3 hec repugnātia nō eſt in propoſito. qm ſi ſic hoc eēt q2 ſubſiſtēs fieret inherēs. ſed hoc nō includit ꝯdictionē. ſicut nō includit ꝯdictionē ꝙ inherens fiat ſubſiſtēs. p3 de accñtibus in euchariſtia. igit̄ ⁊c. ¶ 2° ſic. Nō magis dat eē forma materie q̄3 eēntia ſuppoſito vel q̄dditas. ſed virtute diuina quidditas q̄ nō eſt apta nata q̄dificare alienū ſuppoſitū q̄dificat diuinū ſuppoſitum et concurrit cum illo ad eſſe quid. q2 xp̄s ita vere ⁊ quidditatiue dr̄ homo ſicut petrus. et ideo papa Alexāder dicit in decretali ꝙ xp̄s eſt q̄dditatiue duo. ſ. homo et deꝰ. igitur nō videt̄ obſtare hoc ꝙ angelus eſt ſubſiſtēs vt det eē corpori ſicut forma materie. Maior p3. 7° metha. q2 quod quid eſt et cuiꝰ eſt id ipſum ſunt. nō ſic materia et forma. igit̄ quidditas magis intime dat eē ſuppoſito q̄3 forma mãie. minor aūt de ſe nota eſt. ¶ 3° Q2 ſi repugnat: aut repugnat ſibi vt natura itellectualis: aut vt natura intellectualis ſubſiſtens aut vt natura intellectualis ſubſiſtens differens

ſpecifice ab aia. nõ propt̃ primũ q2 aia eſt nã intellectualis ⁊ tñ vnit̃ matie p modũ forme. nec ꝓpter ſecundũ. q2 aia ſeparata eſt hoc aliqd ſubſiſtens. nec tertio mõ. q2 ſi vniret̃ adhuc ſpecifice differret ab aia. ❡ 4° Q2 phs ⁊ cõmentator poſuerũt intelligẽtias eẽ formas corpoꝝ celeſtium que mouẽt ⁊ tñ poſuit eas eẽ ſubſiſtẽtes nõ qdez tales formas q̃ eſſent qdam fines et termini ſeu cõplementa materie: ſ3 tales formas q̃ largirentur extremas ꝑfectiones exigitiue. ❡ 5° Quia ſi hoc negaret̃: aut hoc ideo eẽt q2 angelus ex ſua nã fundat independentiã vel relationẽ indepẽdentie ad oẽm mãm et ideo repugnat ꝙ fundat relationẽ dependentie ad eandẽ. aut hoc eſſet q2 angelus eſt qd cõpletum in ſua ſpẽ ⁊ ideo repugnat ſibi eẽ partẽ ſpẽi. aut hoc eſſet q2 reſpectus vnionis ad mãm nõ põt imprimi angelo ſine impreſſione alicuius abſoluti ⁊ cõſequẽter non per eſſentiã vniret̃ materie immediate ſed per illud abſolutũ. ſed nulla iſtarũ rõnũ valet. Nõ quidẽ prima. q2 ſi illa cõcluderet vtiqꝫ ꝯcluderet de nã hũana reſpectu ꝟbi. nã natura hũana ſibi relicta fundat indepẽdentiã ad quodcũqꝫ ſuppoſitum. igit̃ nõ poterit fundare dependentiã ad ſuppoſitu3 diuinũ. Tũ etiã. q2 independẽtia nõ opponitur cõtrarie relationi depẽdentie ſed ſolum priuatiue eſt eni negatio depẽdentie. nõ videt̃ aũt incõueniẽs ꝙ alicui quod quãtũ eſt de ſe fundat negationẽ depẽdentie alicui⁹ detur ꝑ diuinã virtutẽ ꝙ fundet dependentiã vt p3 de nã humana reſpectu ꝟbi. Nec ſimilit̃ valet ſecũda rõ. q2 poſito ꝙ angelus fieret forma materie ſecũdo mõ ſupradicto: adhuc nõ eſſet ps alicui⁹ ſpẽi. nõ eni reſultaret hoc mõ ex angelo et mã aliq̃ nã per ſe vna i ſpẽ perfecta cui⁹ angelus eſt ps. Similiter nec tertia rõ valet. q2 illa non ꝓbaret impoſſibilitatẽ vnionis nature hũane ad ꝟbum. ❡ Item cõtra eaſdem cõcluſiones potiſſime ꝯ tertiã arguit Scotus probando ꝙ diſtinctio ſpecifica aie ratiõalis ⁊ angeli nõ ſumat̃ iam formalit̃ penes intelligere cũ diſcurſu ⁊ ſine diſcurſu. et arguit ꝑmo ſic. Q2 aia nõ diſcurrit circa principia ⁊ ipſa diſcurrit circa cõcluſiones. g̃ ſi cognoſcere ſic ⁊ ſic eſt alterius ſpẽi ⁊ iõ requirit itellectualitates alteri⁹ ſpẽi: erũt due intellectualitates alteri⁹ ſpẽi in vna aia. vna inquãtũ cognoſcit ꝓncipia ⁊ alia inquantum cognoſcit cõcluſiones. ❡ 2° Nã aia beata i obiecto beatifico nõ diſcurrit circa illud. diſcurrit autem circa obm nãliter cognitum. igit̃ alia ꝺm ſpẽm eſſet itellectualitas beati inquantum intelligit deũ ⁊ alia inquãtũ naturalit̃ aliqd intelligit. ❡ 3° Si intellectualitas anime ⁊ ãgeli differãt ſpẽ: igitur ea q̃ dependẽt eſſentialiter ab hac ⁊ illa differũt ſpẽ. ꝫ ab iſtis depẽdet eẽntialit̃ viſio beatifica angeli ⁊ aie. l3 eni angel⁹ nõ ſit tota cã ſue viſionis nec aie ſue: tñ vtraqꝫ viſio eẽntialiter depẽdet ab intellectualitate nature cui⁹ eſt illa viſio. igit̃ viſio beatifica angeli ⁊ aie differũt ſpẽ quod ẽ falſum. q2 oẽs ſpẽs diuerſe habẽt ordinẽ determinatum ꝺm ꝑfectius ⁊ imperfectius. ita qõl3 indiuiduũ perfectioris excedit qõl3 indiuiduũ imꝑfectioris. et tunc ſequit̃ vltra ꝙ quel3 beatitudo cuiuſcũqꝫ angeli excederet beatitudinẽ cuiuſl3 aie vel ecõtra. quoꝝ vtrũqꝫ eſt falſum q2 hñt ſe ſicut excedẽtia et exceſſa in beatitudie. ❡ 4° Quero qd intelligit̃ per hoc qõ dr̃ angelum intelligere ſine diſcurſu. aut ꝙ angelus non h3 potentiã qua cognitis ꝓncipijs poſſet ꝯcluſiones cognoſcere ſi ille nõ eẽnt ſibi pri⁹ actu vl̃ habitu note. et hoc tũc nõ videtur eẽ perfectiõis in intellectu imo videt̃ eẽ imꝑfectiõis in intellectu creato. q2 ꝑfectio eſt in intellectu nr̃o ſupplẽs imperfectionẽ ꝙ poſſit ex qbuſda3 cognitis virtualiter icludentib⁹ alia illoꝝ alioꝝ cognitionẽ acq̃rere: aut intelligit̃ q2 rõ non põt diſcurrere quia oẽs cõcluſiões ſunt ſibi actualit̃ note a pricipio ⁊ ita nõ põt diſcurrẽdo eas cognoſcere: ꝫ hoc ẽ falſum q2 nõ oia a ꝓncipio actu ⁊ diſtíncte cognoſcit et intelligit: aut iõ q2 oia ſunt ſibi nota habitualiter a ꝓncipio ⁊ iõ nõ põt habitualẽ cognitionẽ illoꝝ acquirere ex ꝓncipijs: ⁊ hoc nõ ponit dr̃iam eſſentialẽ intellectualitatis angeli a nobis: q2 ſic eẽt in aia mea. q2 ſi oẽs ꝯcluſiones eẽnt ſibi note a ꝓncipio a deo iprimente noticiam concluſionũ ſimul cũ noticia ꝓncipioꝝ: ipa nõ poſſet diſcurrere. non ꝓpter ipotentiã nature: ſ3 q2 iã ꝓhaberet noticiã cõcluſionũ ⁊ nõ põt adequari de nouo illud qõ prehabet̃. hoc mõ aia xp̃i nõ diſcurrebat ſ3 ipa nouit habitualit̃ oia pricipia ⁊ oẽs cõcluſiones a ꝓncipio ⁊ tñ nõ fuit nature angelice. ❡ 5° Q2 qcqd eſt potẽs agere eſt aliqõ ens hñs actũ primũ. et ꝑus ꝺm nãm ineſt ſibi rõ actus ꝓmi ꝺm ſe q̃ꝫ in cõparatione ad actũ ſecundũ cui⁹ põt eẽ ꝓncipiũ. ita ꝙ l3 illud quo tale ens ẽ ꝓncipiũ act⁹ ſecũdi non ſit aliõ a nã ſua: non tñ prima entitas ſua eſt natura ſua vt eſt principium actus ſecũdi ſed natura ſua vt in ſe eſt hec. et ita prima diſtictio eius nõ eſt per naturã ſuam vt eſt principiũ talis operatiõis: ſed per naturã ſuam vt eſt hec natura: licet per identitatem ipſa ſit principium actus ſecũdi. ſed in propoſito licet natura angelica ſit principium intelligendi ⁊ volendi ⁊ ſimiliter aia: tñ principium diſtinctionis vni⁹ ab alio eſt hec nã et illa ad ſe. et iſta diſtinctio eſt prima

ad quā ſequit̄ diſtinctio ꝑncipioꝝ operandi ſiue
eiuſdem actus ſiue aliaꝝ operationuꝫ. qꝛ enī eſt
hec natura ideo eſt talis operatiōis principiū ⁊
non econtra. prima ergo rō diſtinctiua eſt qꝛ an
gelus eſt talis nature ad ſe ⁊ aīa talis nature ad
ſe. ¶ 6° arguitur contra illud quod dicit̄ de vni=
bilitate ⁊ non vnibilitate. qꝛ forma eſt finis ma
terie. 2° phi. ⁊ ideo diſtictio materie eſt ꝓpt̄ di=
ſtinctionē forme ⁊ nō ecōuerſo. vñ membra cer=
ui differunt a mēbris leonis qꝛ aīa differt ab aīa
ergo nō eſt ꝑma diſtinctio ſpecifica huius ab illo
per materiā ſed prior erit diſtinctio actuū in ſe.
ꝙ cōfirmatur manifeſte. quia ei hec nā eſt talis
et illa nō: iō hec non eſt illa. ergo illa rō perficien
di non erit primo diſtinctiua angeli ab aīa ratio
nali. hec Scotus in forma. ¶ Cōtra quartā con
cluſionem arguit Scotus multipliciter ꝑmo ſic.
Qꝛ oīs quidditas quantū eſt ex ſe eſt cōicabilis
etiā quidditas diuina. nulla aūt eſt cōicabilis in
idētitate numerali niſi ſit īfinita. igit̄ quelibꝫ alia
eſt cōicabilis cū diſtinctiōe nūerali ⁊ ita ſpēs an=
gelica. Qꝙ autem omis quidditas ſit cōicabilis
pꝫ quia hoc non repugnat ſibi ex perfectiōe cum
hoc conueniat diuine quidditati. nec ex imperfe
ctione cū hoc conueniat generabilibus ⁊ corru=
ptibilibꝰ quare ⁊c̄. ¶ 2° Quelꝫ quidditas crea=
ture pōt intelligi ſub rōe vl'is abſqꝫ cōtradictiōe.
ſi aūt ipa de ſe eſſet hec: ꝯdictio eſſet eā intellige
re ſub rōe vniuerſalis vel vniuerſalitatis. qꝛ rō in
telligēdi repugnaret ſuo obiecto ꝙ eſt intelligi
falſum. igit̄. ¶ 3m Nulla q̄dditas creata de ſe eſt
hec ſꝫ vt vl'is pōt cōcipi qꝛ in ſui rōne nō includi
tur ſingularitas. et iō natura diuina de ſe nō pōt
eſſe vl'is qꝛ eſt de ſe hec nō hñs genus aut dr̄iam
que cōueniūt quidditati create. ergo cū quiddi=
tas creata hēat principia q̄ de ſe nō ſunt hec: ipa
poterit intelligi ſub rōne vl'is. ſed de rōne vl'is ē
ꝙ ſit plurificabile in plura. quia aliquid dr̄ vl'e ex
hoc ꝙ intelligit̄ ex ſe ſm indifferentiā ad hoc et
ad illud. igit̄ ⁊c̄. ¶ 4° deus pōt hūc angelum in
hac ſpē anichilare. ⁊ illo anichilato pōt illā ſpēm
de nouo ꝓducere in aliquo idiuiduo. qꝛ per ani
chilationē huius ſingularis: non repugnat ſpēm
eē. aliter eēt tm̄ ens ficticium ſicut chimera. pōt
igit̄ iterū ꝓducere iſtā formā in aliquo idiuiduo
ſꝫ nō in iſto anichilato ſm illos q̄ ſunt huius opi
nionis. qꝛ homo nō poſſet reſurgere idē numero
niſi aīa itellectiua remaneret eadē nūero. ¶ 5°
Aīe intellectiue diſtinguūtur numero in eadem
ſpē ⁊ tñ ſunt forme pure lꝫ perfectiue materie. nō
igitur eſt ipoſſibilitas a ꝑte formaꝝ ꝙ diſtinguā=
tur numero in eadem ſpē. quicq̄d enim conclu=
deret illam impoſſibilitatem rōne forme in āge=
lis: ꝯcluderet ēt in aīabus. Qꝙ ſi dicas ꝙ aīe hñt
inclinationē ad diuerſa corpora ⁊ ita hñt aptitu
dinē perficiēdi materiam ⁊ iō per diuerſas apti=
tudines diſtinguūtur. Cōtra. iſta iclinatio nō eſt
entitas abſoluta qꝛ non pōt aliquid inclinari ad
ſe. igit̄ preſupponit aliquā entitatem abſolutā et
diſtinctam. et ita in illo priori diſtinguit̄ hec aīa
ab illa. igitur ille aīe ſine hmōi habitudinibus vt
ſine rōe formali diſtinguēdi diſtinguūtur. ¶ Cō
firmatur. qꝛ illa aptitudo nō pōt eſſe de formali
rōne anime cū ſit reſpectus. reſpectus aūt non ē
de formali rōne alicuiꝰ abſoluti. Item quia hec
aīa ideo hꝫ hāc inclinationē: quia eſt hec anima
et nō econtra. quia forma eſt finis materie et nō
ecōtra. igitur hec inclinatio nō eſt rō eſſendi hāc
aīam ſed preſupponit eam. Si dicat̄ ꝙ anime ſe=
parate diſtiguunt̄ nūero formaliter per ſua eſſe
que in corpore receperunt ⁊ quelꝫ aīa per ſuum
eē eſt hec indiſticta. Cōtra iſtud arguit̄ ꝑmo. qꝛ
ꝙ nō eſt ex ſe diſtinctū neqꝫ deteriatum: nō po=
teſt eſſe primū diſtinguēs aut deterians aliud. ſꝫ
eē exñtie eo mō quo diſtinguit̄ ab eē eſſentie nō
eſt ex ſe diſtinctū neqꝫ deteriatum. nō enim eſſe
exñtie hꝫ ꝓpas dr̄ias alias a differētijs eē eēntie.
qꝛ tūc oporteret ponere ꝓpriam coordinatiōeꝫ
exñtiarū aliaꝫ a coordinatiōe eſſentiaꝝ: ſed pre=
ciſe deteriatur ex determinatione alteriꝰ. igitur
nō determinat aliq̄d aliud. vñ ex hoc pōt ſic ar=
gui. Qꝙ preſupponit deteriationem ⁊ diſtinctio
nē alterius: nō eſt rō determinādi vel diſtinguē=
di ipm̄. ſed exñtia vt deteriata ⁊ diſtincta p̄ſuppo
nit ordinationē ⁊ diſtinctionē eſſentiaꝝ. igit̄ ⁊c̄.
Si dicat̄ ꝙ preſupponit aliā diſtinctionē ab illa
que eſt ad idiuidua: ſed illā que eſt quaſi ad idiui
duuꝫ cauſat. Cōtra. in coordinatiōe predicamē
tali ſunt oīa que ꝑtinent ad coordinationē illam
circūſcripto quocūqꝫ ꝙ nichil eſt illiꝰ coordina
tionis. ſm enī phm̄ ꝑmo poſterioꝝ ſtatus eſt in
quolꝫ predicamēto in ſurſum ⁊ deorſum. igit̄ ſic
inuenitur ſupremū in gñe ſubſtantie cōſiderādo
illud ſub rōne eſſentie: ⁊ ita inueniunt̄ genera in
termedia ⁊ ſpēs et differentie. Inuenitur etiam
ibi infimū ſingulare omnino circūſcripta actuali
exñtia quod patet euidenter. qꝛ hec aīa nō plus
includit formaliter exñtiā q̄ꝫ anima: neqꝫ hic ho
mo plus q̄ꝫ homo. Iteꝫ qꝛ eadem queſtio eſt de
actuali exñtia quō et vnde cōtrahat̄ vt ſit hec q̄
eſt de natura. nam ſi natura ſpecifica eadem ſit i
plībus indiuiduis: habet exñtiam eiuſdem ratio
nis. ſicut ergo queritur quo illa natura ſit hec: ita
pōt queri quo exiſtentia ſit hec quia nō eſt de ſe

hec.et ita nõ ſufficit dare exñtiam qua nã ſit hec
puta aĩa. ¶ 6° Nã incõueniens ē ꝙ aliqua ſpẽs
ſimul tota ſit dãnata nature intellectualis ſim=
pliciter. multe aũt ſpẽs angelice eſſent in quibus
nullum eſſet ſaluatum indiuiduum . pꝛima autē
pꝛopoſitio ꝑſuadetur ꝑ hoc quod dicit Aug⁹ in
ench. Placuit vlĩ dñatoꝛi vt qm̃ non tota multi
tudo angeloꝝ deũ deſerẽdo ꝑierat : illa q̃ perie=
rat in ꝑpetua dãnatione maneret : q̃ aũt cũ deo
illa deſerente ꝑſtiterat: de ſua certiſſima cognita
ſemꝑ felicitate gauderet. atvero nã rationalis q̃
in hoĩbus erat qm̃ peccatis ac ſuꝑplitiis tota ꝑie
rat ex ꝑte reparari meruit. vt angeloꝛum ſocieta
ti iũgeret̃ que ruinã illã meruerat. iſta totalitas
et partialitas in angelis nõ videtur rõnale eſſe
niſi ponat̃ ꝙ nulla ſpẽs angelica quãtũ ad oĩa
indiuidua totaliter ꝑierat. et ita aliqui de qualꝫ
ſpẽ coꝛruerunt et aliqui perſtiterunt. igit̃. ¶ 7°.
ſi aliquod indiuiduũ ex hoc ſolo ꝙ eſt ſine mate
ria hẽret in ſe totam ꝑfectionē ſpẽi que ex ſe na=
ta eſt eē in infinitis. igit̃ videret̃ habere ꝑfectio=
nē infinitã ex ſola carentia materie. quicq̃d autē
põt habere ꝑfectionē infinitam: hꝫ eam. et ita in
qualꝫ ſpẽ erit perfectio ĩfinita. et per ꝯñs ꝑfectio
ſpẽi nõ eſſet finita neqꝫ deteriata per determia=
tionē vel ſpecificationē vltime dr̃ie q̃ addita ge
neri conſtituit vltimate ſpẽm. ¶ 8° Quia ſi non
poſſent angeli eſſe eiuſdem ſpẽi: hoc eſſet ꝓ tan
to qꝛ cũ angelus ſit foꝛma: diſtinctio ãgeli ab an
gelo non põt eſſe niſi foꝛmalis. ſed oĩs diſtinctio
foꝛmalis ē ſpecifica . iſta aũt rõ nõ valet. nã dr̃ia
foꝛmalis põt dupl'r accipi . ſ. pꝛo dr̃ia foꝛmarũ lꝫ
nõ ſit in foꝛma vel in rõne differendi: aut ꝓ dr̃ia
in foꝛma . mõ non oĩs differentia foꝛmalis p̃mo
modo eſt ſpecifica ſed ſolum ſcd̃o mõ. imo ſic ar
guere: duo angeli diſtincti ſunt foꝛme igit̃ hñt di
ſtinctionē foꝛmalē: ē fallacia ꝯñtis. nõ eni ſequit̃
foꝛme differũt: igit̃ foꝛmaliter differunt vel i foꝛ
ma differunt. ſić nõ ſequitur. pl'es hoĩes differũt
igit̃ humanitate differũt. aliud eſt eni aliq̃d diſti
gui: et aliud ip̃m eſſe pꝛimã rõnē dſtinguendi. qꝛ
cũ hoc qđ eſt eſſe diſtinctũ: ſtat ꝙ nõ eſt rõ diſti=
guẽdi. cũ hoc aũt qđ eſt ip̃m eſſe rõnem diſtiguē
di: nõ ſtat ip̃m nõ eſſe diſtinctum. hec Scotus in
foꝛma. ¶ 9° arguit Durãdus ad idē. oĩs natura
que ꝓducitur ab agente actione iterabili: poteſt
ſecundũ numerũ plurificari. ſed oĩs natura crea
ta eſt hmõi etiã ſubē ſeparate. igit̃ et ē. maioꝛ pꝫ
quia ſicut agens vna actione ꝓducit vnũ: ita pl'i
bus ꝓducit plura. ꝓpter quod ſicut actio eſt ite
rabilis: ſic ⁊ terminus actiõis. Minoꝛ pꝛobatur.
quia oĩs actio que voluntarie põt interrũpi ma
nente virtute actiua q̃ eſt pꝛincipiũ actiõis : põt
iterari ⁊ maxime ſi tota actio ꝓductiui per actio
nem dependeat ex ſola virtute vel volũtate ꝓ=
ducentis. in his enim tota poſſibilitas vnitas et
pluralitas actionis ⁊ ꝓducti: eſt ex virtute ꝓdu
centis. ⁊ hec eſt cã quare in diuinis nõt põt eē ni
ſi vnicus filius: quia actio qua pꝛoducitur nõ po
teſt interrumpi nec iterari. ſed actio qua de⁹ pꝛo
ducit quamlꝫ creaturam maxime aũt ſbãs ſepa=
ratas: volũtarie põt interrumpi. in cis ēt actio ⁊
pꝛoductũ depẽdent ex ſola virtute ꝓducentis.
ergo talis actio põt iterari. ⁊ hec fuit minoꝛ. ſeq̃=
tur igitur cõcluſio ꝙ oĩs creatura maxime ſbē ſe=
parate poſſunt plurificari ſcd̃m numerũ . ¶ 10.
arguit. Qꝛ ad hoc eſt auctoꝛitas beati Auguſti=
ni. 3° de libero arbitrio. vbi loquens de pctõ an
geloꝛum ſuppoſito ꝙ omnes peccaſſent dicit. nec
bonitas eius. i. dei quaſi aliquo tedio: nec omni=
potẽtia difficultate deficeret in creãdo alios q̃s
in eiſdē ſedibus collocaret in eiſdē gradibus gra
tie ⁊ per ꝯñs nature cum angeli receperint gra=
tuita ſꝫ naturalia q̃s alij peccando deſeruiſſent.
vñ negare ꝙ deus nõ poſſit facere pl'es angelos
in eadem ſpẽ: derogat diuine potẽtie. cum ex ꝑ=
te rei ꝓducibilis nõ ſit euidẽs cõtradictio nec ēt
pꝛobabilis. ⁊ ꝓpter hoc illa opinio cõdẽnata eſt
pariſius pl'ibus vicibus. ⁊ de eius condẽnatione
ſunt tres articuli vꝫ. 81. in quo dr̃ ſic. ꝙ qꝛ intelli=
gentie nõ hñt materiã deus nõ poſſet pl'es eiuſ=
dem ſpẽi facere: erroꝛ eſt . Idē hẽtur ar. 96. vbi
dr̃ ſic. ꝙ deus nõ poteſt multiplicare indiuidua ĩ
vna ſpẽ ſine materia: erroꝛ. Et ꝯſimiliter ar. 191.
dr̃ ſic. ꝙ foꝛme nõ recipiunt diuiſionē niſi ſm̃ ma
teriam: erroꝛ. niſi intelligat̃ de foꝛmis eductis d
põ materie. ¶ 11° arguit hẽrricus in. 2° quolꝫ. q.
8. Omñe qđ ex nã non hꝫ eſſe in aliquo determia
to ſed ꝙ ſit in hoc hꝫ ab alio hoc agente: indiffe=
rẽter ſe hꝫ ad eſſe in vno eoꝛũ vel in multis . ſed
nulla eſſentia creata quãtũcunqꝫ ſit ĩmaterialis
cum de ſe ſit quedã eſſentia abſtracta in ſolo ĩtel
lectu cõſiſtens : nec hꝫ rationem ſuppoſiti. ſed cũ
nichil ſeip̃m ꝓducat: opꝫ ꝙ fiat ſubſiſtens ab ali
quo alio agente ⁊ ſuppoſitum cũ eẽntia quodam
mõ copulante . ergo eẽntialiter ꝓut ad vnũ vel
ad plura ſuppoſita ſe habebit: ſic in pl'a ſuppoſita
ab illa cauſa multiplicari poterit . ex hoc eni vl'e
quod ĩ nã rei fundat̃ dicit̃ de multis ⁊ ē in multi
¶ 12°. idem arguit ſic. Qꝛ ſicut ſe hꝫ foꝛma ma=
terialis ad mãm: ſic ſe hꝫ foꝛma immaterialis ad
ſuppoſitum quo ad determinationem. ſed omis
foꝛma materialis vel eſt multa vel eſt poſſibilis
ꝙ ſit multa niſi deficiat mã. ergo oĩs foꝛma ĩma=

terial' multiplicabilis ē ꝑ ſuppoſita. ❡13° arguit
ſic. Nam cū aīa rationalis ſit imaterialis: ſicut ē
de ipā ſic pōt eſſe de alijs. ſed q̄uis aīa ſit imma=
terialis ⁊ in fundamēto materie creetur ⁊ multi=
plicetur ſm multitudinē corporum humanoruʒ
nichilominus tn̄ deus extra corpus poſſet face=
re tot ⁊ tales aīas quot ⁊ quales facit in corpo=
re cum ex corpore cālitas dei nō depēdeat et ſic
multas ſub eadem ſpē. igitur idē poteſt de ange
lis. ❡14° Nā oīs creatura in infinituʒ a diuina
ſimplicitate deficit. hoc aūt pertinet ad magnaʒ
dei ſimplicitatē ꝙ eius eēntia ſit quedā ſingulari
tas nō potens ꝑ aliqua multiplicari q̄uis eadeʒ
in plībus ſuppoſitis eē poſſit. igiť nā creata q̄uis
eadem in plībus ſuppoſitis eſſe nō poſſit: tamē ꝑ
ipſa multiplicari poterit. hoc idē vult cōmenta=
tor ſupra primū celi. q̄ dicit ꝙ quicq̄d inuenitur
pluſq̄ȝ vnū: eſt diminutum. q2 ſi eēt perfectū: ſuffi
ceret eſſe vnū. et hoc eſt cā multorum indiuiduo
rum eiuſdē ſpēi. ſ. ꝙ ꝑpter diminutionē non fuit
nā contracta vel cōtenta in eē vnius. ſed omnis
creatura in cōparatione ad primū deficit. ergo
multiplicari poterit. ❡15° Nam licet via natu=
re nō ſit aliqua mā capax forme celi: p̄t tn̄ de⁹ eā
facere lʒ phs h̄ negaret q̄ diceret deū nihil nouū
poſſe facere qȯ non ſit in pō materie. ſic in ꝓpoſi
to. ❡16° q2 phs ponit formam q̄ ex nā ſua nō eſt
aliq̄d abſolutum p̄ter diſpoſitionem ſuā cum mā
aut cū ſuppoſito. talē formaʒ ponit mālem ⁊ mul
tiplicabilē ſm materie diuiſionē vbi mā multipli
cabilis eſt. oēm aūt aliam formā ponit quādam
naturā diuinā in qua nā ⁊ ſuppoſitū nō differūt.
ipe eni. 12° metha. ītellexit motores orbiū ꝓpor
tionari motorib⁹. ⁊ ideo ſi eēnt ſub eadē ſpē plu=
res celi eſſent ⁊ plēs angeli motores eiuſdē ſpēi
quos eſſe dicit quaſdā diuinas ſubās immateria
les et quedā neceſſe eē. quod Auicena optime i=
probat. 8. metha. ⁊ ideo v̄ba phī ad propoſitum
tue opinionis nichil faciunt cū hic queramus de
angelis vt de quibuſdā creaturis. oʒ ergo te con
cedere nobiſcū oēʒ formā a deo mltiplicari poſſe
ſm numerū: aut ꝯcedere angelos eē deos ⁊ ipos
neceſſe eſſe in entitate. ❡17. Q2 mā et quātitas
nō ſunt preciſa ratio idiuiduatiōis niſi in rebus
materialib⁹. quod pʒ primo ꝑ Damaſcenū. li° p°
de duplici nā ⁊ vna hypoſtaſi xp̄i. vbi dicit hypo
ſtaſes diſtinguūtur caracteriſicis ꝓprietatibus.
ꝓpter hoc aūt ſʒ ordinem angelicarum virtutū
differentes hypoſtaſes cōdidit nō ſolū ſm ſpēm
ſed ſm vnam quācūq̄ʒ ſpēm. ponit ergo aliā cau
ſam indiuiduationis q̄ȝ mām cum dicit caracte=
riſicis ꝓprietatibus. Secūdo q2 Auicena primo
metha. vult ꝙ ſingularia poſtq̄ȝ nō ſunt diuiſa in
tellectu eēntie vnū ſunt: ſʒ debēt eſſe diuiſa accn̄=
tibus. Itē idē dicit. li° 2° eq̄nitas ex hoc ꝙ cōue=
niūt multa in diffinitione ei⁹ eſt cōis. ſʒ ex hoc ꝙ
accipiť cū ꝓprietatibus et accn̄tibus ſignificatis
eſt ſingularis. pʒ ergo ꝙ ꝑ propetates accn̄tales
fit idiuiduatio. Accn̄s aūt p̄t accipi tripliciť. Pri
mo mō pro oī eo qȯ eſt extra eſſentiā rei. et hoc
mō cū rō ſuppoſiti et exn̄tie vel ſubſiſtentie ſint ex
rōne eſſentie: dicunť ſic accn̄tia. et ſic quelʒ talis
eēntia fit ſeipā ſuppoſitū in exn̄tia actuali hac in=
tentiōe ſola adiecta inquātū eſt effect⁹ dei in nā
et eēntia ipm de nō eſſe ad eē ꝑducendo. duo igi
tur āgeli vel plēs poſſunt eē diſtincti ſolis ſubſi=
ſtētijs ⁊ rōnibus ſuppoſitoꝶ ꝓprijs quaꝶ hec nō
eſt illa. q̄ dicunť accn̄tia aduēticia ſolū ponendo
etiā ꝙ nullū accn̄s reale a ſe differēs in ſe hēant.
Scdo mō dicuntur accn̄tia q2 vnū ſe hʒ ꝑ addi=
tionē ad alterū: q̄uis ſm veritatē nō ſint accn̄tia
vt mā ad formā ⁊ ecōuerſo q̄ ad ſe inuicē indiui=
duanť ſub quātitate ⁊ ſm Auicenā vnū ſine alio
eē non pōt ⁊ cū ſibi inuicē accidūt q2 vnū in rōe
ꝓpria alteri⁹ n̄ claudiť. Tertio mō accipiť accn̄s
quo ſubſtracto non ſubſtrahiť eē rei et tn̄ accipit
hoc eē ſignatū ab illo. ſicut corpa humana in q̄b⁹
indiuiduanť aīe rōnales ⁊ ſine q̄bus multiplica=
ri nō poſſunt ſm naturā lʒ de⁹ hoc poſſit. vn̄ di=
cunť corpa accidere aīabus q̄ in ipſis creanť. Ex
oībus igiť p̄dictis pʒ ꝙ oīs eſſentia creature pōt
multiplicari ꝑ diuerſa ſuppoſita i ſolis ſuis ſubſtā
tialib⁹ diſtincta ꝑ diuerſas ſubſiſtētias i effectu.

Quantuʒ ad ar=
ticulū tertiū. Primo notanduʒ
eſt ꝙ aliq̄ tenētes oppoſitū p̄me
cōcluſionis: fundāt opinionem
ſuā in hoc ꝙ quedā cōiter attri=
buunť angelis q̄ vt dicūt ſunt ꝓprietates mate
rie vel rei mālis ex rōne materie. ſicut ſunt eē in
pō paſſiua. recipere. pati. actuari. eē ſubm ꝯriorū
cōponi ex gn̄e ⁊ dr̄ia ⁊ ex actu et pō ⁊ ſimilia. Sʒ
iſtorū fundamentū verū nō eſt quantū ad id qȯ
dicūt premiſſa enumerata ⁊ eis ſimilia: eē ꝓprie
tates materie. nam cum act⁹ et pō diuidant ens
cōiter ſumptū ⁊ qȯlʒ gen⁹ entis: actus ⁊ pō ſim=
pliciter ſumpta ⁊ quecūq̄ʒ eis ꝓp̄a ſunt: trāſcen=
dunt qȯcunq̄ʒ genus predicamētale ac ꝑ hoc nō
ſunt ꝓpria ⁊ adequata alicui⁹ generis deteriati.
Cū autem mā pertineat ad deteriatum gen⁹. ſ.
ad ſubſtantiā materialē reductiue tanq̄ȝ eius ꝑs
ſequitur ꝙ rō potentie ⁊ alia q̄ ſibi ꝓpria ſunt vť
ad eā conſequūtur queādmodū recipe. actuari.

diſtingui et his ſimilia: nõ ſint ꝓprietates adeq̃=
te mãe ⁊ per ꝯñs ꝙ poſſunt iſta cõuenire alicui
rei q̃ nec ſit mã nec ſit ex mã cõpoſita. loquimur
aũt de mã proprie ſumpta de qua Ariſto. et alij
peripatetici loquuti ſunt. Si aũt quis potentiaꝫ
in quolꝫ genere vocet materiã ⁊ actum formam
poterit dicere ꝙ angelus eſt cõpoſitus ex mã et
forma. ſꝫ vt. S. T. dicit in hac di. q. pª ar. pº in. c.
illud erit equiuoce dictũ. Et ſic videnť accipere
materiã qui angelos cõpoſitos eẽ ex mã ⁊ forma
opinanť cõſideratis diligenter eoꝝ poſitionibꝰ.
nam mã ſpiritualis quã ponũt in angelis exami
natis eoꝝ dictis ⁊ rõnibus: in põm trãſcendẽter
ſumptã redire videť. ita ꝙ diuerſitas opinionuꝫ
in hac mã magis videatur eẽ verbalis q̃ȝ realis
ꝓut etiã Egidius inq̇t queſtiõe octaua ꝑmi q̇lꝫ.
¶ Aduertendũ aũt eſt ꝙ rõ. S. Tho. ſumpta ex
opatione immateriali ſbe intelligẽtis q̃ eſt itelli=
gere ad probandã primã cõcluſionẽ: ꝓcedit ſup
poſito ꝙ angeli ſunt nature ĩtellectualis preciſe
ſm ꝙ ab hoibus differunt in q̇bus nõ ſolum eſt
nã intellectiua ſed etiã vegetatiua ⁊ ſenſitiua. ſe
quiť eni neceſſario ſi in ãgelis ſola nã intellectua
lis eſt: ꝙ nulla in eis operatio ſit preterq̃ȝ intelli
gere ⁊ velle q̃ ſunt proprie ⁊ ſole operatiões na
ture mere intellectualis. Cum aũt hmõi intelli=
gere ſit operatio ſimpliciter ĩmaterialis: ſequiť
ꝙ ãgeli intelligẽtes ſint ſimpliciter ĩmateriales.
nã propria opatio conſequiť naturã ipius opan
tis. Neq̃ȝ valet inſtãtia de hoie cuius operatio
eſt intelligere ⁊ tñ eſt ſba materialis. eſt enim cõ
poſitus ex mã ⁊ forma. quia hõ non eſt nature i=
tellectualis preciſe: ſed hꝫ naturã etiaꝫ ſenſitiuã
et vegetatiuã ad quarũ opatiões indiget corpo
re ⁊ organo corporali. immo ⁊ q᷑ hõ deficit a nã
mere itellectuali eo ꝙ eã hẽat coniũctam corpo
ri et virtutibꝰ materialibus cõmixtam. ſ. vegeta
tiue ⁊ ſenſitiue: iõ ipꝫ eiꝰ intelligere minꝰ abſtra=
hit a materialitate ac ꝑ hoc minus hꝫ de ꝑfectio
ne. nã tanto intelligere cuiuſcũq̃ȝ rei eſt ꝑfectius
q̃nto ⁊ ipm ⁊ eiꝰ obm magis abſtrahit a mã. et ꝑ
ꝯñs ipſa ſuba intelligẽs quãto magis imunis eſt
a mã: tanto magis ⁊ perfectius hꝫ naturã intelle
ctualitatis. illa ergo ſba que mere eſt intellectua
lis ⁊ nullã aliam naturã habet: omnino erit imu
nis a materia. quia enim materia repugnat na=
ture intellectuali: ſtare nõ poteſt cũ ſola ſba que
pure ⁊ mere eſt nature intellectualis.

Secundo. Notandum eſt vt acci=
pi poteſt ex dict. phi. 5º
metha. et in predicamẽtis ꝙ indiuiduum cõple=
tum de genere ſube: dicitur prima ſubſtantia ſeu
primum ſubm ea rõne quia eſt vltimum qđ ſubij
citur in coordinatione ꝑdicamentali ſube ⁊ om=
nibꝰ alijs q̃ de ipſo dicũtur ſubſiſtit aut ſubſtat. il
li vero nichil aut ſubſiſtit aut ſubſtat. ⁊ iõ nec eſt
in ſubo nec de ſbo ꝑdicatur. Dr̃ etiam hoc aliq̇d
ex eo ꝙ eſt quid ſubſiſtens ſignatũ et ad ſenſum
demonſtrabile. Indiuiduũ autem dr̃ q᷑ eſt in ſe
indiuiſum. ſ. in ꝑtes ſubiectiuas ad drĩam vl̃is ⁊
a quolꝫ alio ſingulari diuiſuꝫ ac diſtinctũ. ex quo
ſequiť ꝙ ſit pl̃ibus incõicabile. Vñ indiuiduũ cõ
pletũ de predicamẽto ſubſtãtie: pl̃a implicat. ſ.
ꝙ ſit ꝑ ſe ſubſiſtẽs. ſubſtans alijs tanq̃ȝ primũ om
niũ ſubꝫ. indiuiſum in ſe ⁊ diſtinctum a quolibet
alio ſingulari. ⁊ incõicabile multis. Horũ autem
quedã reſpiciũt ipam indiuidui ſubam. ſic per ſe
ſubſiſtẽs. eſſe primũ oim ſubm. indiuiſum in ſe et
diuiſum ac diſtinctum ſubſtantialiter numerice
tñ a quolꝫ alio ſingulari. incõicabile multis ⁊ ſi q̃
alia ſunt hmõi. Quedã vero reſpiciũt ipius indi
uidui accidẽtalia. ſicut eẽ hoc aliq̇d ſignatum ad
ſenſum demõſtrabile diſtinctum loco ⁊ tp̃e ac di
mẽſionibꝰ a quocũq̃ȝ alio ſingulari ⁊ hijs ſimilia.
Cũ ergo queriť de cauſa vel ꝑncipio indiuidua=
tionis ſube compoſite ex mã ⁊ forma: diſtinguẽ=
dũ eſt. quia vel queriť de indiuiduatiõe q̃ reſpi=
cit ipius ſubam: ⁊ ſic pricipium ꝑmum ⁊ ꝑma ra=
dix indiuiduatiõis eſt mã. eo ꝙ habeat rationeꝫ
ꝑmi ſubi ⁊ incõicabilis qđ in nullo alio recipi po=
teſt q̃ ſunt indiuidue ſbe ꝓprietates. Forma au
tem mãlis ex rõne ſua hꝫ ꝙ in alio recipiať et ꝙ
ſit cõicabilis multis ſm eandem rõnem. iõ enim
dr̃ forma mãlis: q᷑ receptibilis eſt in mã. et qua
ratione i vna: ⁊ in pluribꝰ quãtũ eſt de ſe. ſit autẽ
incõicabilis per hoc ꝙ recipitur in mã que quan
tũ eſt de ſe eſt multis incõicabilis. eo ꝙ cõicatio
materie q̃ eſt ꝑ eius plurificationẽ ſub multis for
mis ⁊ in multis indiuiduis: nõ fit niſi per eiꝰ diui
ſionẽ quam mã nõ hꝫ a ſe ſed a quãtitate prout
phs inquit primo phy. Materia eni prima de ſe
circũſcripta quãtitate: vna numero eſt ſaltẽ oim
generabilium ⁊ corruptibilium: fit autem plurifi
cabilis numero ꝑ quantitatẽ per quã hꝫ extẽſio=
nem ⁊ fit diuiſibilis. Verũtñ indiuiduũ ſbe nõ ſo
lum hꝫ a mã ꝙ ſit per ſe ſubſiſtẽs actu: ſed etiã a
forma ⁊ per ꝯñs ꝙ ſit indiuiduum in ſe ⁊ diuiſum
ſeu diſtinctum ſubaliter a quolꝫ alio ſingulari ꝓ
ut ſubſtãtialiter dr̃ a ſubſtantia ꝑma. nã vt phs
dicit. 4º metha. per idẽ eſt aliquid ens ⁊ vnum.
et ideo quãtũ ad iſta: etiam forma dici põt ſimul
cum mã principium indiuiduationis. Ad hoc fa
cit qđ. S. Tho. dicit opuſculo. 9º reſpondendo
ad articulos. 198. q. vltima. ait eni. ꝙ anime in=

diuiduant̃ per indiuiduationem ⁊ materias cor-
porum: poteſt et bene ⁊ male intelligi. Si enim
intelligatur ꝙ anime indiuiduentur per corpo-
ra: quaſi corpora ſint cā totalis indiuiduationis
aĩarum falſum eſt. Si vͦo intelligant̃ eẽ aliqualit̃
corpora cā indiuiduationis aĩaꝝ verum eſt. vnũ
q̇dq; enim ſm ꝙ h; eſſe: h; vnitatẽ ⁊ indiuidua-
tionẽ. ſic igit̃ corpus nõ eſt tota cā anime: ſ; aĩa
ſm ſuam rationem aliquẽ ordinem ad corpꝰ h;
cum de rõne anime ſit ꝙ ſit vnibilis corpori: ita
corpus non eſt tota cā indiuiduationis huiꝰ ani
me: ſed de ratione huiꝰ aĩe eſt ꝙ ſit vnibilis huic
corpori. ⁊ hec remanet in aĩa etiam corpore de-
ſtructo. hec ille. ⁊ hoc forte volunt dicere qui di-
cunt principiũ indiuiduatiõis eẽ vniuſcuiuſq; rei
ſubam. et tñ quia prima origo oĩm predictorum
eſt mã inquantũ via originis p̃ſupponitur a for-
ma nam forma materie aduenit et in ea recipit̃:
iõ abſolute ꝯſueuit dici ꝙ materia eſt principiu;
primum indiuiduatiõis ſube materialis: itaq; et
mã et forma ⁊ ipſa rei ſuba poteſt dici ſuo modo
principium indiuiduatiõis. ſed primũ ipius prin
cipium ⁊ prima origo eſt mã. Si autem q̃ritur de
indiuiduatione indiuidui mãlis que reſpicit ip;
ſm quedam accidẽtalia: ſic principium primum
indiuiduationis eſt mã ſub dimẽſionibus deter-
minatis q̇bus fit hec ⁊ ſignata. nã ab huiuſcemõi
mã ſignata: h; indiuiduum ꝙ ſit hoc aliquid ad
ſenſum demõſtrabile diſtinctũ loco et poſitione
ac tp̃e a quocunq; alio ſue ſpẽi. predicta autem
diſtinctio de duplici ratione indiuiduationis ac-
cipitur ex dictis. S. Tho. in plibus locis. et p̃ſer
tim. 4° ſen. di. 12. q. p^{a} ar. p° ſub. ar. 3° ad. 3^{m} et
di. 44. q. 2. ar. 2° ſub. ar. 3° ad. 3^{m}. Itẽ de pricĩ
pio indiuiduationis quaſi in fine vbi ſic ait. ca° fi.
Sciẽdum eſt igitur ꝙ indiuiduũ apud nos ĩ duo
bus conſiſtit. eſt enim indiuiduum in ſenſibilibꝰ
ip̃m vltimũ in genere ſube qͦd de nullo alio pre-
dicat̃. imo ipſum eſt p̄ma ſuba ſm phm̃ ⁊ p̄mum
fundamentũ oĩm aliorum. et ſequit̃ parum ĩfra.
ex quo p; ꝙ forme de nã ſua relinquit̃ vnitas rõ
nis in cõicatione ſua ⁊ ꝙ redditur incõicabilis ꝑ
receptionẽ ſuam in mã. ex hoc eni ꝙ recipitur in
materia: efficitur indiuiduũ quod eſt incõicabile
et primũ fundamentũ in gñe ſbe vt completum
ſubm̃ aliorũ de ſe predicabilium. in via aũt gña-
tionis: ſemꝑ incompletum prius eſt cõpleto. id
ergo quod eſt ſubm̃ primũ omnium in via gña-
tionis et incõpletũ qͦd de nullo illius gñis predi-
catur materia. ſ. neceſſario ẽ primũ p̄ncipiũ eſſe
incommunicabile: quod eſt proprium indiuidui
Aliud eſt in quo ſaluatur natura indiuidui apud
nos: determinatio eius videlicet ad certas ꝑti-
culas temporis ⁊ loci quia proprium ẽ ſibi eẽ hic
et nũc. ⁊ hec determinatio ſibi debet̃ ratiõe quã
titatis determinate. ideo materia ſub quãtitate
determinata dr̃ principium ĩdiuiduationis. ma-
teria enim ſola ẽ primum principiũ ĩdiuiduatio-
nis quo ad id in quo ſaluat̃ ratio primi in gene-
re ſube. quod tamen impoſſibile eſt reperiri ſine
corpore ⁊ quantitate. ideo quantitas termina-
ta dicitur principium indiuiduationis: non ꝙ ali
quo modo cauſet ſubiectum ſuum quod ẽ prima
ſuba: ſed tamen eam concomitat̃ inſeparabili-
ter. determinat enim eam ad hic et nũc. illud er
go quod cadit ſub ſenſu exteriori eſt per quãtita
tem. hec ille. Et ca° precedente dicit. quidditas
rei particularis in particulari: non expectat vt ꝑ
ſe obiectum ad ſenſus exteriores: cu; quidditas
illa ſubſtãtia ſit et non accidẽs. nec ad intellectũ
pertinet vt ꝑ ſe obm̃ eius ꝓpter ſuã mãlitatẽ. iõ
quidditas rei mãlis in ipſa ſua particularitate: ẽ
obm̃ rõnis ꝑticularis cuiꝰ eſt de ĩtẽtionibꝰ ꝑticu
laribus conferre. loco cuiꝰ in brutis eſt extimati-
ua nãlis. hec ille. Item opuſ. 32° ca° 2° inq̇t. in
alijs vero. ſ. ſubſtãtijs vbi ẽ multiplicatio forme
per receptionẽ in alio quod h; rõnem p̄mi ſubie
cti ⁊ nõ ſm rõnem forme: manet eadẽ ſpẽs in di
uerſis ſuppoſitis. hoc aũt recipiẽs ẽ mã non quali
tercunq; accepta cũ ipſa ſit de intellectu ſpẽi phi
ſice ſed ſm ꝙ h; rationẽ primi ſubiecti ⁊ ſignatio
eius eſt eſſe ſub certis dimẽſionibus que faciunt
eſſe hic ⁊ nunc ad ſenſum demonſtrabile q̃ perti
nent ad rationẽ indiuidui. Ad hanc aũt diuiſio-
nem formarum nõ requirit̃ in materia aliqua di
menſio interminata. materia eni eſt principium
indiuiduatiõis vt eſt p̄mum ſubm̃ vt dictum eſt
et ſolum ſic. quãdiu eni manet aliq̇d vlteriꝰ ſuſ-
ceptibile: nõ inuenitur vltimum qͦd in nullo na-
tũ eſt recipi. Et parũ infra ait. cũ ḡ forma recipit̃
in mã circũſcriptis ꝑ intellectũ dimẽſionibꝰ oibꝰ
fit aliqͦd exñs in gñe ſube ⁊ vltimũ hñs cõpletam
rõnem ĩdiuidui in ſba: ſ; nõ fit hic ⁊ nunc ⁊ demõ
ſtrabile ſine dimenſionibꝰ terminatis ⁊ certis q̃s
ſeq̇ neceſſe eſt eo ꝙ forma recipit̃ in mã cum im-
poſſibile ſit eam in mã recipi quin cõſtituat̃ cor-
pus cuiꝰ ꝓpria ſigna ſunt dimẽſiones ip̃e. et ideo
dr̃ ꝙ mã ſub certis dimẽſionibꝰ eſt cã indiuidua-
tiõis. nõ ꝙ dimenſiões cauſent indiuiduũ cũ ac-
cidẽs nõ cauſet ſubm̃ ſuũ: ſ; q2 per dimẽſiões cer
tas mõſtrat̃ ĩdiuiduũ hic ⁊ nũc ſic ꝑ ſignũ ꝓpriũ
indiuidui ⁊ inſeꝑabile. hec ille. Ex q̇bꝰ auctorita
tibꝰ ſatis expꝛeſſe accipit̃ de mẽte. S. Tho. duplex
modꝰ indiuiduatiõis ſbe mãlis ſupra aſſignatꝰ.

Et de ꝑmo modo indiuiduationis debꝫ itelligi
qđ.S.T.in pleriſqꝫ locis dicit ꝙ.ſ.ſb̃a indiuidua
tur ꝑ ſeip̃aꝫ: ſed accñtia indiuiduant̃ ꝑ ſuũ ſubm
qđ eſt ſb̃a. ¶Ex ſupradictis igit̃ q̃ſi colligẽtes in
ferimꝰ iuxta mẽtẽ.S.T. ꝙ ſb̃a indiuidua in com
poſitis ex mã ⁊ forma: duplicit̃ dr̃ hec ⁊ particu=
laris vel ſingularis. Uno modo inq̃ʒm hẽt rõneʒ
ꝑmi ſubi ſubſiſtẽtis ⁊ incõicabilis qđ in nullo alio
natuʒ eſt recipi aut reperiri ſm ꝙ dr̃ ꝑma ſb̃a. et
iſto modo ſb̃a idiuidua nõ eſt hec ⁊ particularis
vel ſingularis directe ꝑ dimẽſiones terminatas
ſicut ꝑ cauſam ꝑ ſe: ſ; ꝑ id qđ dictũ eſt eẽ ꝑncipiuʒ
indiuiduationis ꝑmo modo ſup̃ poſito ſm.ſ. ꝙ
indiuiduatio reſpicit ip̃am idiuidui ſb̃am. Et ſʒ
iſtũ modũ intelligunt̃ ꝟba.S.T. in cõmẽto ſup
7º.metha.lc.14. vbi dicit q̃tũcũqꝫ ꝓꝑetates ali
cuiꝰ ſingularis in his iferiorib⁹ aggregẽtur: non
erit certa aſſignatio ipius ſingularis niſi ꝑ accñs
inq̃ʒm ꝯtingit oĩa inſimul collecta in vno ſolo
inueniri. vñ pʒ ꝙ collectio accñtiũ nõ eſt ꝑncipiũ
indiuiduationis vt q̇dã dicũt: ſ; mã dſignata vt
phs dixit. hec ille. Alio mõ ſb̃a indiuidua mãlis
dicit̃ hec ⁊ particularis inq̃ʒm eſt hoc aliq̃d dmõ
ſtrabile ad ſenſum determinatũ ad certũ tẽp⁹ et
locũ deſignatũ ⁊ diſtictũ certis dimẽſionũ limiti
bus ⁊ figura a quocũqꝫ alio ſue ſp̃ei indiuiduo. et
iſto mõ ſb̃a idiuidua dicit̃ hec ⁊ particularis per
quantitatẽ vel magis ꝓꝑe ꝑ materiã ꝓut eſt hec
⁊ ſignata ꝑ quãtitatem. nã dimẽſiones quãtita=
tiue nõ ſufficerẽt ꝑ ſe ipſas ad faciẽdũ ꝙ ſb̃a mã=
lis ſit hec ⁊ idiuidua etiã iſto modo niſi ſimul cũ
materia q̃ eſt ꝑmũ ꝑncipiũ quo ſb̃a mãlis ſit hec
⁊ indiuidua ſb̃aliter ꝓut. S.T. dicit in cõmento
ſup Boe. de trini. vbi q̃rit vtrũ varietas accidẽ=
tium poſſit eẽ cã pluralitatis ſm numerũ in rñ=
ſione ad.2m vñ ⁊ ex ip̃a indiuiduatione ſb̃ali ſub
iecti: ip̃e dimẽſiones ſicut et cetera accidẽtia idi=
uiduãtur. qm̃ oĩe accidẽs idiuiduat̃ indiuidua=
tione ꝓprij ſubiecti prout phs docet. 7º metha.
Itaqꝫ dimẽſiones quãtitatiue duplici modo idi
uiduationis idiuiduant̃.ſ. idiuiduatione ſui ſubi
⁊ idiuiduatione quã habẽt ex ꝓꝑa rõne quãtita
tis inq̃ʒm ei debet̃ ſit⁹ rõne cui⁹ in abſtrahẽdo a
mã ſenſibili imaginamur hãc lineã ⁊ hũc circulũ.
Et hoc expreſſe dicit.S.T. in cõmen. ſup Boe.
de trini. vbi ſup̃ ad.3m. Idẽ in ſentẽtia dicit. 4º
libro. ſen. di. 44. q.2ª.ar.2º ſub.ar.3º.in.cor.
Fundãt̃ aũt duo iſti modi qb⁹ ſb̃a idiuidua dr̃ eẽ
hec ⁊ ſingularis in ꝑmiſſis auctoritatibus.S.T.
ex opuſ. ſupradictis. vñ in ꝑma auctoritate indu
cta ex opuſ.29º dicit̃ ꝙ q̇dditas rei particularis
in ipſa ſua ꝑticularitate; nõ expectat vt ꝑ ſe obꝫ
ad ſenſus exteriores cũ q̇dditas illa ſit ſb̃a ⁊ nõ
accñs. Et caº ſeq̃nti. mã inq̇t ſola ẽ ꝑmũ ꝑncipiũ
idiuiduationis q̇ ad id in q̇ ſaluat̃ rõ ꝑmi in gene
re ſb̃e. et parũ infra ait. illud ſ; qđ cadit ſub rõne
particulari: ẽ hoc aliq̃d ꝑ naturã materie. qđ aũt
cadit ſub ſenſu exteriori: eſt ꝑ quãtitatẽ. Iteʒ in
ſcđa auctoritate iducta ex opuſ.32. ſic dicit. cuʒ
ſ; forma recipit̃ in mã circũſcriptis ꝑ itellectũ di
mẽſionib⁹ oĩb⁹: ſit aliq̃d exñs in gñre ſb̃e ⁊ vl=
timũ hñs ꝯpletã rõneʒ idiuidui in ſb̃a: ſed nõ ſit
hic et nũc ⁊ demõſtrabile ſine dimẽſiõib⁹ termĩa
tis et certis. Aduertẽdũ tñ ꝙ p̃dicta diſtictio de
duob⁹ modis idiuiduationis ſuprapoſita nõ eſt
ſic itelligẽda q̃ſi vn⁹ mod⁹ idiuiduatiõis ab alio
ſeparet̃ in cõpoſitis ex mã ⁊ forma ſaltẽ ꝑ naturã
vel q̃ſi vn⁹ nõ participet altero. qm̃ vt.S.T. di=
cit vbi ſup̃ opuſ.29º. ipoſſibile ẽ formã vniri ma
terie qui ſit particularis et ꝙ eã ſeq̃t̃ q̃ntitas det=
minata. ac ꝑ hoc neqꝫ ꝑm⁹ mod⁹ q̇ accipit̃ ex v=
niõe forme ad materiã põt ſeparari i eẽ exñtie a ſe=
cũdo q̇ attẽdit̃ ſm quantitatẽ determinatã nec
ecõtra. imo ex vtroqꝫ modo itegrat̃ ipſa totalis
indiuiduatio ſb̃e ⁊ vn⁹ participat alio. nam niſi
quãtitas ſm quã attẽdit̃ mod⁹ ſcđus indiuidua
tionis participaret idiuiduationẽ primi modi q̃
reſpicit ſb̃am idiuidui: nõ poſſet rẽ ſuo modo idi
uiduare. qꝛ ſine tali participatione: quãtitas nõ
eſſʒ actu exñs nec aliq̃d icõicabile plib⁹ nec etiaʒ
aliq̃d idiuiſum i ſe ⁊ diuiſum a q̃libʒ alia quãtita
te ſubiectiue: q̃uis poſſet itelligi vt q̇d diuiſũ ab
ea ſitu: eſt eni cõe oĩb⁹ accidẽtib⁹ ꝙ hẽant vnita
tem ⁊ pluralitatẽ ac diſtinctionem numeraleʒ a
ſuis ſubiectis non ſolũ quia ab eis dependent in
ſuo eſſe: ſed qꝛ pluralitas eoꝝ depẽdet a plurali
tate ſuboꝝ ita ꝙ nõ poſſunt plurificari niſi pluri
ficatis ſubis. nec poſſunt nõ plurificari plurifica=
tis ſubis. neqꝫ plura ſubiecta poſſunt eſſe ſubm
eiuſdẽ accidẽtis numero. nec idẽ accñs numero
põt eẽ in diuerſis ſubiectis ſimul. Et ꝓpt̃ h̓ dicit
S.T. ſup Boe. de tri. loco ſup̃ allegato ad.2m.
ꝙ dimenſiones cũ ſint accñtia nõ poſſunt eſſe ꝑn
cipiũ ꝑ ſe vnitatis idiuidue ſb̃e ſ; materia ꝓut ta
libus dimẽſionib⁹ ſubeſt: itelligit̃ eſſe ꝑncipiũ tal̃
vnitatis. In.4º etiã. ſen. di.12ª. vbi allegatuʒ ẽ
dicit ꝙ ſi q̃ntitas ſine mã hẽret eẽ actu: ꝑ ſe hẽret
idiuiduationẽ qꝛ ꝑ ſe hẽt diuiſionẽ illã ſʒ quã di=
uidit̃ mã. queadmodũ ꝯtigit i ſacramẽto eucha=
riſtie vbi dimẽſiões qꝛ ꝑ ſe ſubſiſtũt: ex ſe ipis idi
uiduãt̃. Ex qb⁹ verb ꝯſeq̃t̃ ꝙ vbi q̃ntitas nõ hẽt
ꝑ ſe ſubſiſtẽtiã: nõ hẽt ꝑ ſe indiuiduationẽ ſimplr̃
loquẽdo. q̃uis cuiuſdã mõi idiuiduatiõis ip̃a ſit
cauſa vt p̃dictũ eſt ⁊ tñ nõ niſi ꝑticipãdo ab ipſa

ſƀa indiuidua primum moduȝ indiuiduationis
vt expoſitũ fuit. ¶Ex ſupradictis īferim⁹ ꝙ nõ
eodẽ modo ꝯuenit materie eẽ ṗncipiũ indiuidua
tionis ⁊ eẽ ṗncipiũ multiplicationis et pluralita
tis indiuiduoꝝ. nã ṗmũ ꝯuenit materie ex ſe ipa
etiã circũſcripta quãtitate ꝑ itellectũ ſicut dedu
ctũ fuit ſupra ex dictis. S. T. Secũdũ vero ꝯue=
nit materie nõ ex ſua nã ſed ꝑ aliud. ſ. ꝑ quãtita=
tẽ ꝑ quã diuidiẗ ⁊ plurificaẗ. vt. n. pħs dicit ṗmo
phy. materia nõ eſt diuiſibilis niſi ꝑ quãtitatem.
vñ licet. S. T. vt ex ſupradictis patet: attribuat
materie eẽ ṗncipiũ indiuiduatiõis ƀȝ aliquẽ mo=
dũ ſecluſa quãtitate: nullibi tñ qᵭ ego legeri: at=
tribuit materie circũſcripta quãtitate eẽ ṗncipi=
um pluralitatis indiuiduoꝝ. et rõ tacta eſt qꝛ. ſ.
materia põt eſſe ꝗdã modo circũſcripta quanti=
tate ṗncipiũ vnitatis ſube idiuidue. nullo tñ mõ
abſqȝ quãtitate põt plurificari in plurib⁹ indiui=
duis. eo ꝙ hmõi plurificatio fit ex diuiſiõe et par
titione materie q̃ vt dictũ ẽ eſſe non põt niſi per
quãtitatẽ. E cõuerſo aũt dicẽdũ ẽ de quãtitate ꝙ
. ſ. magis de ꝑ ſe ſit ṗncipiũ pluralitatis idiuiduo
rum ꝙ̃ indiuiduatiõis vniuſcuiuſqȝ. qm̃ plurifica
tio idiuiduoꝝ cauſaẗ ꝑ ſe ex diuiſione ⁊ partitio
ne materie quã hẽt a quãtitate ⁊ nullo modo ſi=
ne illa. Rõ aũt vnitatis et idiuiduationis cuiuſli
bet idiuidui nõ ꝯuenit quãtitati abſolute ⁊ ſim=
pliciter ꝓut ex ſupradictis ꝓbatũ eſt. vñ ſi eſſet
poſſibile ꝑ nãm formã recipi in mã ſine quãtita=
te: nõ min⁹ fieret idiuiduũ de genere ſƀe ꝙ̃ cum
quãtitate imo vt videẗ magis. qm̃ nõ ſolũ eſſet
actu indiuiſuȝ in pl'es partes ſubiectiuas ſiue in
plura idiuidua: ſȝ etiã eẽt idiuiſibile põ. nã mate
ria ſine quantitate nõ eſt diuiſibilis in pl'es ptes.

¶Tertio Notandũ eſt ꝙ circa hanc
materiã de ṗncipio idiuidu
ationis videẗ ꝗdaȝ repugnãtia in dictis. S. T.
nã in ꝑallegatis opuſculis ⁊ in nõnullis alijs lo=
cis tenet ꝙ mã ſub dimẽſionib⁹ terminatis ẽ ṗn
cipiũ idiuiduationis. In cõmento aũt ſup Boe.
de tri. in. q. ſupra allegata vtrũ. ſ. varietas acci=
dẽtiũ poſſit eẽ cauſa pluralitatꝫ ƀm numerũ in. c.
⁊ in rñſione ad. 3ᵐ tenet ꝙ dimẽſiones intermia
te ſunt ṗncipiũ idiuiduationis vl' mã ſub dimen=
ſiõib⁹ interminatꝫ. Sed ꝗcꝗd ſit ď eo qᵭ ſenſerit
. S. T. in ꝗbuſdã ṗmis ſcriptis ſuis de dimẽſioni
bus interminatis ꝙ̃uis opuſ. 32° de nã materie
multis rõnib⁹ deſtruat opinioneȝ cõmentatoris
Auerroyȝ ponẽtis dimẽſiões interminatas ꝑce=
dere in mã formã ſubalẽ. ⁊ tñ ꝑ ea q̃ dicit in cõmẽ
to ſup Boe. de trini. vbi allegatũ eſt nulla repug
nãtia hẽtur ad ea q̃ alijs locis ſcripſit i ponendo
dimẽſiones terminatas eſſe ṗncipiũ indiuidua=
tionis. Nã in cõmẽto ſup Boe. nõ loquiẗ de di=
mẽſionib⁹ interminatis illo modo q̃ Auenroyȝ
eas poſuit in mã: ſȝ ſub alio ſenſu ꝓut ex ꝑceden
tib⁹ et ex ſubſequẽtib⁹ in eodẽ loco apte colligiẗ
Ad cui⁹ itellectũ ꝯſiderandũ ẽ ꝙ dimẽſiones du=
pliciẗ poſſunt dici termiate. Uno modo vltima
determinatione qua. ſ. nõ ſolum accipiũtur i ſin
gulari et ſingulariẗ terminãtes indiuiduũ: ſed qꝛ
illud etiã terminãt ƀm certũ ⁊ determinatũ gra=
dũ dimẽſionalẽ quẽ nõ contingit variari in plus
vel min⁹. vt ſi dicam⁹ ꝙ dimẽſiones terminate
hominẽ idiuiduantes ſunt bicubite aut tricubite
vel alias certũ gradũ dimẽſionalitatis habẽtes.
Alio modo poſſunt dici dimẽſiones termiate nõ
vltima ⁊ ꝑfecta terminatione ƀm certũ ⁊ deter=
minatũ gradum dimẽſionalem modo expoſito:
ſed qꝛ actu ſingulares ſunt ⁊ ſingulariẗ terminẽt
earũ ſubm ad hic ⁊ nunc et ad ſenſum demõſtra
bile ꝓut ſingulare opponiẗ vli qᵭ vt ſic eſt q̃d in=
determinatũ et non hoc ad ſenſum demõſtrabi
le. dimẽſiones aũt iſto ſcᵭo modo termiate poſ=
ſunt dici interminate ꝑ cõparationẽ ad dimẽſio=
nes ṗmo modo terminatas illo modo loquendi
quo min⁹ ꝑfectũ diciẗ imꝑfectuȝ reſpectu magis
ꝑfecti. Cũ ergo. S. T. dicit in opuſculis ꝑallega=
tis aut alibi ꝙ dimẽſiones terminate ſunt princi=
pium indiuiduationis vel mã ſub dimẽſionibus
terminatis: accipit dimẽſiones terminatas ſcᵭo
modo nõ ṗmo modo. nõ enĩ indiuiduuȝ vl'r lo=
quendo exigit ad ſui indiuiduationẽ dimẽſiones
terminatas vno tãtũmodo gradu pũtali: ita ꝙ
ſi ab illo deficiat ſiue in plus ſiue in minus nõ ſit
idem indiuiduũ. alias non eſſet petrus vel ioan
nes idem idiuiduum per omnes etates ſuas in q̃
bus dimenſiones quãtitatiue in longum et latũ
et profundum variari dignoſcuntur. Cum autẽ
in cõmento ſuper Boe. de trinitate dicit dimen=
ſiones interminatas vel materiam ſub dimẽſio=
nibus interminatis eſſe principium indiuidua=
tionis: accipit dimenſiones interminatas ƀm ꝙ
diſtinguũtur a terminatis primo modo. quaruȝ
comparatione dimenſiones ſecundo modo ter=
minate dicuntur interminate. ita ꝙ in vtriſqȝ lo
cis habet eundem ſenſum licet ſub alia appella=
tione. eaſdem enim dimenſiones quas alibi vo=
cat terminatas: in cõmento vocat interminatas
propter predictam rationẽ. Et ꝙ iſta fuerit mẽs
Sancti Tho. manifeſte apparet ex ipſis eius ver
bis. ait enim ſic. Dimenſiones autem iſte poſſũt
dupliciẗ ꝯſiderari. vno mõ ƀȝ eaꝝ terminatiões.
et dico eas terminari ƀm terminatã menſuram

⁊ figurā et ſic vt entia pfecta collocant̄ in genere quātitatis. et ſic nō pn̄t eſſe pncipiū īdiuiduatio nis. q2 cū talis dimēſionū terminatio varieẗ fre-quēter circa īdiuiduū: ſeq̄reẗ ꝙ indiuiduū nō re-maneret idē numero ſemꝑ. Alio modo poſſunt cōſiderari ſine iſta determinatione in nā dimen-ſionis tm̄. q̄uis nūq̄ ſine aliq̄ determinatione eſ ſe poſſint ſicut nec nā coloris ſine determinatio-ne albi et nigri. et ſic collocant̄ in gen̄re quātita-tis vt ipſectū. et ex his dimēſionib⁹ interminatꝭ efficiẗ hec mā ſignata. et ſic īdiuiduat formā. et ſic ex materia cauſaẗ diuerſitas ſm numerū ī ea-dē ſpē. hec ille. Ex q̄bus v̄bis ſatis accipiẗ mens eius ſm p̄dictam diſtictionem de dimēſionibus terminatis et indeterminatis ſm ꝙ ſunt princi-pia indiuiduationis.

¶ **Quarto** Notādū eſt ꝓpẗ argumē ta quorūdam qꝺ lꝫ mate-ria nō ſit extēſa nec ptes hēat aut habere poſſit niſi ꝑ quātitatē: ⁊ tn̄ ipa materia ſub quantitate vere hēt extēſionē ⁊ vere hēt ptes in q̄s diuidiẗ ꝑ ter extēſionē ⁊ ꝑter ptes quātitatis vn̄ ⁊ facta di uiſione: vere dicūtur eſſe plures materie ⁊ nō ſo lū plures quātitates. queadmodū ſi cub⁹ aqua repleaẗ: aq̄ ipſa ꝑ cubū haberet figurā cubicā ne q̄ ſine eo illā haberet: et tamē alia ē figura aque q̄ formaliẗ diciẗ cubica: ⁊ alia ē figura cubi q̄ for-maliter dicitur cubus. q̄uis amoto vel d̄ſtructo cubo: aq̄ figurā cubicā nō amplius haberet. cui⁹ ſignū eſt ꝙ ſi aq̄ recipiat diſpoſitionē aliā retenti uam figure vt ſi cōgeleẗ: manebit ſub figura cubi ca cubo diſſoluto. et eodē modo dicim⁹ ꝙ lꝫ ma-teria aut etiā ſubſtātia ſit hec ⁊ ſignata ac indiui duata ꝑ quātitatē: nō ideo ſeq̄tur ꝙ hecceitas et ſignatio ſiue indiuiduatio materie vel ſubſtātie indiuidue nō ſit alia formaliẗ ab ipa quātitate ⁊ ab ei⁹ deſignatione ⁊ hecceitate q̄ ſibi conuenit formaliẗ ex rōne q̄titatis. et ꝑ ꝯñs non ſequiẗ ꝙ materia hec ⁊ ſignata aut etiā ſb̄a indiuidua rō-ne ſue īdiuiduationis: ptineat ad gen⁹ quātitatꝭ vel ſit ens ꝑ accidens. ſicut eni albedo extenſa ꝑ quātitatē nō eſt ſm ſe de p̄dicamēto quātitatis ꝫ de p̄dicamēto q̄litatis: ⁊ ſb̄a ligni extēſa ac etiā diuiſa in ptes rōne quātitatis nō ptinet ad p̄di-camētū quātitatꝭ ꝫ ad p̄dicamētū ſb̄e: nā ipa ſb̄a ligni extēſa ⁊ eius ptes diuiſe vere ſb̄a ſunt: ſic et mā hec ⁊ ſignata ꝑ quātitatē: nō eſt aliud ſb̄aliẗ q̄ mā ⁊ eſt reductiue in p̄dicamēto ſb̄e: ⁊ ſimiliẗ ſb̄a p̄ma īdiuiduata ⁊ facta hec et ſignata ꝑ quā-titatē: nō eſt aliud ſb̄aliẗ ⁊ in ſe q̄ ſub̄a particula ris directe repoſita in p̄dicamēto ſb̄e. et propter hoc ei cōpetit ꝑ ſe generari ⁊ ꝑ ſe opari q̄ tamen non ꝯueniūt niſi ſuppoſito ꝑ ſe ſubſiſtēti qꝺ dire-cte eſt in p̄dicamento ſb̄e. vn̄ ꝯditiones materie indiuiduales nō ponūt mām aut ipm̄ indiuiduū extra p̄dicamētū ſb̄e nec faciūt ꝙ de cōpoſitione īdiuidui ſb̄ali ſit accn̄s. Ut eni notant̄ dicit Egi-dius roman⁹ in hac diſtictiōe ex cui⁹ dictꝭ ſūptū eſt ſentētialiẗ hoc notabile. ſi ꝓpter illa q̄ cōpe-tunt rei vni⁹ p̄dicamēti ꝑ aliud trahereẗ ſemper ad illud aliud p̄dicamētū: nulla res eſſet per ſe ⁊ ſimpliciẗ in aliq̄ p̄dicamēto. q2 nulla res predica mētalis eſt cui nō ꝯpetat aliquid p rē alterius p̄-dicamēti. ¶ Et ꝯfirmaẗ. q2 p̄dicamenta ſunt im permixta. ꝫ et oīa q̄ directe ſunt in coordina-tione cuiuſlibet p̄dicamēti ſunt impmixta his q̄ ſunt in coordinatione alteri⁹ p̄dicamēti. Cuꝫ aūt indiuiduū ſb̄e ſit directe in ordinatiōe p̄dicamē-ti ſb̄e tanq̄ ſubſtans fundamētū oīb⁹ que ſup ſunt in ipa coordinatione ꝓpẗ qꝺ diciẗ p̄ma ſb̄a: vn̄ ⁊ de ipo p̄dicant̄ in q̄d genera ⁊ ſpēs q̄ per ſe et directe ſunt in p̄dicamēto ſb̄e: ſequiẗ ꝙ preter rē alteri⁹ p̄dicamēti habeat id ꝑ qꝺ directe repo niẗ in p̄dicamēto ſube vt indiuiduū recipiēs p̄di cationē ꝑ ſe et in q̄d generū et ſpēꝝ ipius p̄dica-mēti. alias p̄ma ⁊ maxima ſb̄a et q̄ eſt fundamen tū ſecūdarū ſb̄aꝝ min⁹ ptineret ad p̄dicamētuꝫ ſb̄e q̄ ſecūde ſb̄e q̄ in ipa fundaẗ qꝺ ē falſuꝫ. Pre dicte ſentētie cōſonat doctrina phi. 7° metha. vbi docet vnius rei vnā eſſe ſb̄am et illa eē vnuꝫ numero quorum eſt ſubſtantia vna numero.

¶ **Quinto** Notandū eſt ꝑut. S. T. dicit opuſ. 14° de nā ma-terie ꝙ in materia in re particulari repiẗ duplex totū. ſ. totū eēntie ⁊ totū quātitatis: et ſm tota-litatē eſſentie: mā eſt in q̄libet pte rei: nō aūt ſm totalitatē quātitatis. totalitas aūt eēntie cōue-nit materie ꝑ ſe. totalitas vero quantitatis con uenit materie ꝑ accn̄s. ſ. ꝑ quātitatē. et ſm totali tatē eēntie ꝯuenit materie diuidi ī ptes ſubiuas. ſm aūt totalitatē quātitatis ꝯuenit materie di-uidi in ptesītegrales. q2 tamē mā cū quātitate p̄ciſe accepta habet rōnem toti⁹ vnigenei: vtra-q̄ diuiſio ſimul cōcurrit et ſubiectiua et quātita-tiua. nec pōt materia diuidi aut multiplicari in partes ſubiectiuas vꝫ in plures mās: niſi p̄ſuppo-ſita diuiſione eius ſm ptes quātitatiuas. Unde dictū illud phi in p̄mo phy. q. ſ. mā nō eſt diuiſi-bilis niſi ꝑ quātitatē: intelligi debet non ſoluꝫ de diuiſione ſꝫ partes quātitatiuas: ꝫ etiā ꝺ diuiſio-ne ī ptes ſubiectiuas eo ꝙ iſta diuiſio neceſſario cōſeq̄ẗ ad p̄mā. Et ꝓpẗ huiuſcemodi ꝯcurrētiaꝫ et cōcomitantiā iſtaꝝ diuiſionū: non conceditur ſimpliciẗ et ſine determiatione ꝙ q̄libꝫ pars ma-

terie diuiſe ſit tota mā diuiſa. vt ꝙ q̄libʒ pars ma
terie ligni diuiſa ſit ipſa tota mā diuiſa. quemad
modū ꝯcedim⁹ ꝙ q̄libet pars ſubiīua toti⁹ vl̄is ē
ip̄m totū vl̄e: ſicut q̄libʒ pars ſubiīua hoīs vt q̄li=
bet hō eſt tot⁹ hō. et q̄dlibʒ aīal eſt totū aīal vel
totū qđ eſt aīal. cū determinatione tn̄ ꝯcedit̄ ꝙ
q̄libʒ pars materie diuiſe in aliq̄ re particulari ē
tota mā diuiſa totalitate eēntie lʒ nō totalitate
quātitatiua. Fallunt̄ ḡ q̄ ꝓpterea ꝙ ex diuiſione
quātitatiua non ſeq̄t̄ ꝑ ſe ⁊ directe ꝙ q̄libʒ pars
diuiſa ē totū diuiſuʒ: volūt īpugnare quātitateʒ
eē p̄ncipiū diſtictionis et multiplicationis mate
rie in ꝑtes ſubiectiuas. ſ. in plures materias et ex
ꝯñti in plura īdiuidua. nō ꝯſiderātes ꝙ licet alia
rō formalis ſit diuiſionis quātitatiue et diuiſiōis
in ꝑtes ſubiectiuas: ⁊ tn̄ in diuiſione materie am
be ꝯcurrūt. et diuiſio in ꝑtes quātitatiuas ē prin
cipiū et cauſa diuiſiōis in ꝑtes ſubiectiuas ac per
hoc in īdiuidua. queādmodū etiā ꝯtigit in diui=
ſiōe cuiuſlibʒ toti⁹ omogenei ſeu vnigenei. ¶ Ad
uertēdū aūt circa p̄dicta ꝙ alia eſt vnitas et cōi=
tas matere p̄me q̄ dr̄ vna cōis pō ad oēs formas
et vnū cōe ſubm̄ formaꝝ: et vnitas et cōitas ma
terie ꝑ intellectū abſtracte a ſingularib⁹ materi=
is vt a mā lapidis et mā ligni et ſic de ceteris. nā
vnitas et cōitas materie p̄me eſt realis p̄ter opa
tionē intellect⁹. nullo enī intellectu creato exn̄te
mā p̄ma vna vnitate eēntie eſt cōicabilis pluri=
bus formis et ſub eis multiplicabilis. vnitas aūt
et cōitas materie ꝑ itellectū abſtracte a ſingula=
ribus materiis: ē vnitas ⁊ cōitas nō realis ſʒ rō=
nis q̄ oīṅe vl̄e dr̄ eſſe vnū cōe ⁊ p̄dicabile de plu
rib⁹ ſingularib⁹. Et q̄ īdiuiduū aut ſingulare dr̄
ꝑ oppoſitū ad vl̄e: ideo nō repugnat materie pri
me lʒ ſit vna ꝑ eēntiā cōis plurib⁹ formis: eē pri=
mū p̄ncipiū īdiuiduationis: cuʒ ei⁹ vnitas ⁊ cōi=
tas nō ſit vnitas ⁊ cōitas vl̄is q̄ eſt ſm eandē rō
nē in plurib⁹ īdiuiduis. vnitas aūt ⁊ cōitas ma=
terie eſt ſm īdētitatē eēntie nō ſm eandē rōneʒ.
nā aliā ⁊ aliā rōneʒ ac ꝓportionē hēt mā ſub plu
rib⁹ formis ⁊ ſub diuerſis dimēſionib⁹ ſm q̄s for
ma recepta in mā q̄ ſm ſe eſt cōis plurib⁹ ſingu=
larib⁹ plurificat̄ ⁊ diſtiguit̄ ac īdiuiduat̄. hoc aūt
hēt forma ex ip̄a rōne receptiōis abſolute. q̄ qđ
ī alio recipit̄ hēt modū ei⁹ ī q̄ recipit̄. et nō hēt il=
lā īdiuiduationē aut diſtictionē ex eo ꝙ receptio
ei⁹ ē ꝑ modū īherētie vl̄ informatiōis aut ꝑ mo=
dū īdētitatꝭ. nā q̄cūq̄ iſtoꝝ modoꝝ fiat receptio
forme: īdiuiduat̄ ⁊ fit hec et diſtiguit̄ aut plurifi
cat̄ ſi plura ſint ī q̄b⁹ recipit̄. ſic. n. duplex ē abſtra
ctio ꝑ itellectū ꝑut. S. T. docet p̄ª. ꝑ. q. 40. ar.
3°. i. c. vna ſʒ ꝙ vl̄e abſtrahit̄ a ꝑticulari vt aīal
ab hoīe et hō a ſocrate: alia ſʒ ꝙ forma abſtrahi
tur a mā ſic forma hercul̄ a mā eris: et ſʒ vtrāq̄
abſtractiōeʒ id qđ abſtrahit̄ inq̄ᵐ hm̄oi ſit cōe ⁊
cōicabile pl̄ib⁹ ac ſʒ ſe īdiſtictū: ita ⁊ ſʒ receptio
nē alicui⁹ ī aliq̄ ꝑ oppoſitū ad vtrūq̄ modum ab
ſtractiōis: id qđ recipit̄ dterminat̄ ⁊ īdiuiduat̄ et
fit icōicabile ꝑ illđ ī q̄ recipit̄. vn̄ ſiue ſit receptio
ꝑ īdētitatē vl̄is ī ꝑticulari ſiue ſit receptio ꝑ iſor=
mationē. ſ. forme ī mā reali: id qđ recipit̄ īdiuidu
atur et fit icōicabile. Et ex his aparet ꝙ Durād⁹
ī hoc paſſu arguēs ꝯ. S. T. fallit̄ putās ꝙ ſola re=
ceptio vl̄ inexn̄tia vl̄is ī ꝑticl̄ari: cauſet īdiuidua
tionē vl̄ plurificationē ī īdiuidua. nō aduertēs ꝙ
ſic dupl̄r fit aliq̄d cōe et pl̄ib⁹ cōicabile ſʒ dupli=
cē modū abſtractiōis p̄dictū: ita ⁊ dupl̄r fit aliq̄d
īdiuiduū ⁊ icōicabile ſm duplicē modū receptio
nis ꝑ oppoſitū ad p̄fatos modos abſtractionis.

¶ Sexto Notādū ē ꝙ nature vl̄ eſſen
tie reꝝ nō hn̄t eē reale niſi ex
tra itellectū ī ip̄is reb⁹ ſingularib⁹ ī q̄bus ip̄e ſin
gularit̄ ⁊ īdiuidualit̄ exiſtūt. nō enī hūanitas da
bilis ē extīs realit̄ in reꝝ nā qui ſit hec et ſingula=
ris. et tn̄ hoc nō obſtāte ī q̄libʒ ſingulari hoīe nō
ſolū exiſtit realit̄ hec hūanitas: ſʒ etiā hūanitas.
nec ſolū ꝯueniūt ſingulari hoīni ꝓp̄etates ⁊ ea q̄
ꝑtinēt ad hāc hūanitatē: ſʒ etiā ꝯueniūt ſibi vere
⁊ real̄r ꝓp̄etates ⁊ ea q̄ ꝑtinēt ad hūanitatē. Et
lʒ oīa q̄ ꝯueniūt hūanitati ꝯueniāt ī iſto hoīe hu
ic hūanitati ⁊ ecōuerſo eo ꝙ eadē res ī illo ſit hu
māitas ⁊ hec hūanitas: nō tn̄ eodē mō. nā hūani
tati ꝯueniūt adeq̄te et ꝯuertibilit̄ aliq̄ vt rōnali
tas ⁊ riſibilitas q̄ nō ꝯueniūt adeq̄te ⁊ ꝯuertibi
lit̄ huic hūanitati cū īueniāt̄ ī aliis hūanitatib⁹ q̄
nō ſunt hec hūanitas. Et pari mō aliq̄ ꝯueniunt
huic humanitati in iſto hoīe adeq̄te ⁊ ꝯuertibi
lit̄ ſic determinari his dimēſionib⁹ ⁊ iſto tp̄e ⁊ h̄
loco eē cū hac humoꝝ cōmēſuratione et ſimilia:
q̄ nō ꝯueniūt adeq̄te et ꝯuertibilit̄ hūanitati cū
nō reꝑiant̄ ī oīni hūanitate. Ea enī q̄ cōueniunt
adeq̄te ⁊ ꝯuertibilit̄ alicui rei: ꝯueniūt oī ⁊ ſoli. ē
tn̄ differētia. q̄ oīa q̄ ꝯueniūt humanitati ſm ſe:
ꝯueniūt ꝑ ſe huic humanitati determinate q̄uis
nō adeq̄te et ꝯuertibilit̄. oīa vero q̄ ꝯueniūt huic
humanitati: nō ſolū nō ꝯueniūt adeq̄te ⁊ ꝯuerti
biliter humanitati ſm ſe: ſed nec etiam ꝑ ſe. imo
multa ꝯueniūt ſibi ꝑ accn̄s ſic illa q̄b⁹ hec hūani
tas determinat̄ ⁊ fit hec. ¶ Ex q̄b⁹ inferimus ꝙ
hec hūanitas aliq̄d ꝑ ſe hēt reale determinatuʒ
⁊ ſignatū quod nō ꝯuenit per ſe humanitati non
ſolū ſm eſſe quod hēt ꝑ abſtractionē intellect⁹:
ſ etiā ſʒ ꝙ ē hūanitas et etiā ſm eē qđ hēt extra ī
tellectū in rerum natura. Probat̄. nam indiui=

duantia hanc humanitatē vt ſocratis. ſ. hec mā
ꝛ hec forma et hee dimēſiones ꝛ hic locꝰ et cͭ. qbꝰ
indiuiduat̄: nō cōueniūt humanitati ſimpliciter
etiā hn̄ti eē reale extra intellectū. qꝛ nō humanita
ti exn̄ti i platone nec exn̄ti i petro aut ioāne aut
in aliq̄ alioꝝ hoīnū a ſocrate in qbꝰ humanitas
vere et realit̄ exiſtit extra itellectū. Qđ ſi qs ꝑ-
teruiēdo dicat ꝙ nō eſt humanitas in platone ꝛ
petro aut in altero alioꝝ hoīnū q̄ nō ſit hec hūa
nitas: nō obſtat dictis dū tñ veꝝ ſit ꝙ in petro ꝛ
in ceteris ſingularibꝰ hoībus vere ꝛ realit̄ exiſtat
humanitas et ꝙ nō hēt illa q̄ indiuiduāt hāc hu-
manitatē ſocratis. nā hoc ſufficit ad ꝓpoſitū nr̄m
ꝙ. ſ. hec humanitas vt ſocratis ē hec ꝑ aliq̄d rea
le qđ nō ꝯuenit humanitati ſimpl'r etiā ſm eē rea
le qđ hēt extra intellectū. Falluntur ergo q̄ putāt
ꝙ qꝛ hec humanitas vt ſocratis eſt oīno idē re
cū humanitate ſm ꝙ exiſtit i ſocrate differēs ab
ea ꝑ ſolā opationē intellectꝰ: ideo hūanitas ſim
plicit̄ ꝛ ſm ſe et hec humanitas ſint oīno idē re
nec differre niſi ſolū ſm rōnē qđ falſū ē vt ex di
ctis apparet. Cauſa aūt deceptiōis iſtoꝝ vt vide
tur fuit. qꝛ ꝯparabāt hanc humanitatē. ſ. ſocratis
ad humāitatē vl'r ſumptā ꝓut realit̄ exiſtit i hac
humanitate ſocratis q̄ eſt ꝯparatio eiuſdē ad ſe
ipm̄ realit̄ loquēdo. nos aūt cōparamꝰ hāc hūa-
nitatē vt ſocratis ad humanitatē ſimpl'r hn̄tem
eē reale extra itellectū q̄cūq; illa ſit. nec tñ ꝑ ſim-
plicit̄ itelligimꝰ vl'r. ſ; vocamꝰ humanitatē ſim-
plicit̄ humanitatē q̄ nō ē determinate hec huma
nitas vt ſocratis ad quā illā cōparamꝰ: ſ; eſt ve-
re ꝛ realit̄ humanitas extra itellectū in q̄cūq; a-
lio illa ſit. itaq; q̄n dicimꝰ hāc mām vel hāc nām
aut hūc hoīē idiuiduari ꝑ aliq̄d reale qđ nō cō-
uēit marie ſimpl'r aut nature ſimpl'r vl' hoīni ſim
plicit̄: nō cōparamꝰ particulare ad vl'e: ſ; hoc de
terminatū et ſignatū ad id qđ nō ē determinate
hoc ſignatum. tale autem eē poteſt particulare:
quia aliud quod eſt ſignatum.

¶ **Septimo** Notādū ē ꝓpt̄ q̄dā argumēta Aureoli ꝯ
pmā ꝯcluſionē. ꝙ dictū illud phi. 3º. li. đ aīa neceſ
ſe ē itellectū q̄n oīa itelligit immixtū eē vt cognoſ
cat ꝛ neq; ipiꝰ eē nāz vnā: nō đbꝫ itelligi đ oī itel-
lectu ſimpl'r: ſ; đ itellectu q̄ ē in pō receptiua eoꝝ
q̄ itelligit. ꝑut. S. T. nōti. q. diſpu. đ aīa. ar. 3º ad
4m. q̄lis ē itellectꝰ hūanus. nō āt itelligi debꝫ de
itellectu q̄ nō ē in pō ad recipiēdū ea q̄ itelligit.
queadmodū ē itellectꝰ diuinus q̄ ſp̄ ē i actu oīuꝫ q̄
itelligit. et etiā itellectꝰ āgelicꝰ q̄ q̄uis nō ſp oīa
intelligat actu: nō tñ nālit̄ fit i actu itelligēdi ꝑ re-
ceptionē a rebꝰ q̄s itelligit ac ꝑ hoc nō ē i pō re-
ceptiua eoꝝ q̄ itelligit añ itelligere. Et ad horū
itellectū ſciēdū ē ꝙ itellectꝰ hūanꝰ nō debꝫ eſſe
immixtus et denudatꝰ ab entitate et actualitate
eoꝝ q̄ itelligit ꝓpt̄ eoꝝ cognitionē ꝛ itellectio-
nē hn̄dā abſolute: ſ; ꝓpterea ꝙ oꝫ ea itelligere
ꝛ cognoſcere ꝑ receptionē ab eis. ſ. ſpēꝝ itelligi-
biliū qbꝰ itellectꝰ iformat̄ et de pō reducit̄ ad a-
ctū. nā oē recipiēs anteq; recipiat ē đnudatū ab
eis q̄ recipit. q̄m ſi illa hēret nō ea đ nouo recipe
ret. id āt qđ intelligit̄ inq̄m hmōi: non hēt ꝙ ꝑ ſe
ipm̄ iformet itellectū et ipm̄ afficiat aut i eo ꝑ ſe
ipm̄ recipiat̄. imo hēt eē extra itellectū niſi q̄n in
tellectꝰ itelligit ſe vel aliq̄d qđ i eo ſit. vñ ꝛ phs
dicit. 3º đ aīa ꝙ lapis q̄ intelligit̄ nō ē in aīa. nō ḡ
neceſſe ē ad hoc ꝙ itellectꝰ aliq̄ intelligat ꝙ ſit pꝰ
denudatꝰ ab eis vel ab eoꝝ entitate. et tñ ſi ea đ
bet itelligere ꝑ receptionē ſpēꝝ aut ſimilitudinū
ab eis: oꝫ ꝙ ſit đnudatꝰ ab eoꝝ entitate nō dire-
cte ꝛ ꝑ ſe ꝓpt̄ eoꝝ cognitionē hn̄dā vt dictū eſt
ſed ad hn̄dam eoꝝ cognitionē ꝑ receptionē ab
eis. ita ꝙ rō fundamētalis ad ꝓbādū ꝙ itellectꝰ
nr̄ debꝫ eē denudatꝰ a rebus q̄s intelligit: nō eſt
directe ꝛ ꝑ ſe. qꝛ omne intelligēs opoꝛtet eſſe de
nudatū ab his q̄ recipit. Et qꝛ itellectꝰ nr̄ nō itel
ligit res corꝑeas et ſenſibiles q̄ ſunt eiꝰ ꝓpꝛiū
obm̄ niſi ꝑ receptionē ſpecieꝝ ab eis: ideo verifi-
catur ex pſiti de intellectu nr̄o ꝙ opoꝛtet eſſe de
nudatū a rebus q̄s itelligit. et ꝙ huiuſcemodi đ-
nudatio ſit neceſſaria ꝓpter receptionē ꝛ nō ꝓp
ter cognitionē ꝑ ſe ꝛ directe: ex eo ꝓbat̄ ꝙ itelle-
ctus nr̄ q̄ nō pōt a ſe ipſo denudari: ſe ipſum in-
telligit eo ꝙ intelligat ſe ipm̄ nō ꝑ receptionē a
ſe. nō eni intellectꝰ intelligit ſe ꝑ ſpēm receptam
ꝛ abſtractā a ſe q̄uis ꝑ ſpēm abſtractā ꝛ receptā
ab alijs intelligibilibus. nā ꝑ ſpēm obiecti intelle
ctꝰ quodam quaſi motu reflexo deuenit in cog-
nitionem ſui ꝛ ſui actꝰ ꝛ habitus ꝑut. S. Tho. đ
ducit pma pte. q. 87. ¶ Et aduertēdū circa hoc
ꝙ nō opoꝛtet intellectum nr̄m denudatū eſſe ab
oī actuali nā vl'r ſed a corꝑea et ſenſibili pciſe. eo
ꝙ ꝓpꝛiū et cōnaturale obm̄ nr̄i itellectus eſt nā
corꝑea ꝛ ſenſibilis. vnde cū phs dixiſſet loco pal-
legato intellectū eē immixtū ꝛ nec vnam eſſe ipius
nām ſubiungit. vñ nec miſceri eſt rationabile ipm̄
corpori. qualis eni aliquis vtiq; fiet aut calidus
aut frigidus ſi organum aliquod ei erit ſicut ſen-
ſit mō. nunc aut nullū ē. hec phs. Sctūs aūt Do
ctor exponēs in cōmento ſupinducta vba phi in
quit. oīe. n. ꝙ eſt in pō ad aliq̄d ꝛ receptiuū eiꝰ:
caret eo ad qđ eſt i pō ꝛ cuiꝰ eſt receptiuū. ſic pu-
pilla q̄ ē in pō ad coloꝛes et receptiua ipoꝝ: ē ca-
rēs oī coloꝛe. ſ; intellectꝰ nr̄ ſic itelligit intelligi-

intelligit ſed q̄ intelligenda

bilia ꝙ eſt in põ ad ea ⁊ ſuſceptiu⁹ eoꝝ ſicut ſen=
ſus ſenſibiliũ: ꝗ caret oĩb⁹ illis reb⁹ q̃s nat⁹ eſt in
telligere. cũ igiꝉ intellect⁹ nr̃ nat⁹ ſit intelligere
oĩs res corꝑeas ⁊ ſenſibiles: oꝫ ꝙ careat oĩ nã
corꝑali. hec ille. Et parũ infra dicit. et hoc q̃dẽ
ↄtigit itellectui q̃ nõ eſt cognoſcitiu⁹ tm̃ vnius
gñris ſenſibiliũ ſicut viſus vel audit⁹ vel oĩum
q̃litatũ vel accñtiũ ſenſibiliũ cõiũ vel ꝓprioꝝ: ſed
vlr̃ toti⁹ nature ſenſibilis. vñ ſicut viſus caret q̃=
dã genere ſenſibiliũ: ita oꝫ ꝙ intellect⁹ careat to
ta nã ſenſibili. hec ille. Rñſionẽ aũt quã arguẽs ad
iuenit nõ aprobam⁹. vñ pꝫ ꝙ tot⁹ ꝓceſſus arguẽ
tis vſq; ad. 4ᵐ argũᵐ. nichil ↄ nos ↄcludit cũ ꝓ
cedat ex illo falſo fundamẽto ꝙ. ſ. itellect⁹ nr̃ ſit
ex ſui nã receptiu⁹ vlr̃ omniũ intelligibilium.

¶ Octauo Notãduꝫ eſt ꝑut. S. T. dicit de. ſpũ. cre. ar. 5° ad 8ᵐ. ꝙ res ꝑ ſe ſubſiſtẽs actu: ex hoc ipo ꝙ actu ſu
bſiſtit ⁊ nõ ẽ nata eẽ in ſubo vl' mã: ẽ ſingularis ⁊
idiuidua. vñ ⁊ vlĩa nõ ſubſiſtũt actu niſi in ſingu
larib⁹ in q̃bus inq̃ᵐ actu ſubſiſtũt ſingularia ſũt
nõ vlĩa. verũtñ in q̃buſdã ipa actualis ſubſiſten=
tia depẽdet ex ꝑncipijs intrinſecis. ſicut in rebus
mãlib⁹ depẽdet ex mã ⁊ forma vnit'. vñ in talib⁹
reb⁹ ſingularitas ⁊ indiuiduatio queadmodum
et ſubſiſtẽtia: ex ipis depẽdet ꝑncipijs. et ideo ſu
ꝓra dictũ ẽ ꝙ cã et ꝑncipiũ idiuiduatiõis reꝝ mã
liũ ſunt mã ⁊ forma. ꝑmũ tñ ꝑnᵐ et ꝑma radix ẽ
mã vt ſatis in ſuꝑdictis deductuꝫ fuit. ⁊ loq̃mur
nũc de idiuiduatiõe ſbali. Sube aũt ſpũales q̃ nõ
ſunt cõpoſite ex mã ⁊ forma ꝟ ſunt forme actu ꝑ
ſe ſubſiſtẽtes nõ recepte i mã vel ſubo ſicut ſe ipſ=
ſis ſubſiſtũt: ita ſe ipis indiuiduanꝉ ⁊ ſunt ſingu=
lares. nã vt ꝑmiſſum ẽ: ipam actualẽ ſubſiſtẽtiam
ꝑ ſe ↄſequiꝉ ſingularitas ⁊ indiuiduatio. in ſub=
ſtãtijs ꝗ ſeparat' a mã ex qua ⁊ in qua vt i ange=
lis: nõ eſt q̃rẽdũ aliud ꝑncipiũ indiuiduationis ꝑ
terq; ipſaſmet ſbas actu ſubſiſtẽtes. Et q̃ nulla
res ſingularis ⁊ indiuidua in creaturis cõicabil'
aut plurificabilis eſt multis indiuiduis eo ꝙ ſibi
repugnat: cũ oĩe indiuiduũ inq̃ᵐ hmõi ſit incõi
cabile: ideo in ſubſtãtijs ſpũalib⁹ ſeparatis a mã
ex q̃ et i q̃: nõ ſunt plura idiuidua vni⁹ ſpẽ. q̃lib;
eñi nã in ipis ẽ actu ꝑ ſe ſubſiſtẽs ac ꝑ hoc ſingu=
laris et idiuidua et icõmunicabilis. Qd̃ aũt. S.
T. in ſcriptis ſuis ſepe dicit ꝙ. ſ. oĩs forma q̃ᵐ
eſt ð ſe eſt cõicabilis multis: intelligiꝉ ð forma nõ
ꝑ ſe ſubſiſtẽte: ꝟ de forma in mã recepta ꝑut ipe
in plurib⁹ locis expmit. Et rõ dicti eſt. q̃ huiuſ=
cemodi forma cũ ex ſe nõ habeat ꝙ ſit actu per ſe
ſubſiſtens ꝟ ꝑ receptionẽ in mã vel ſubo ac ꝑ hoc
nõ hẽt rõnem ꝑmi ſubi: nõ hẽt ex ſe ꝙ ſit ſingula=
ris et idiuidua ꝟ ꝑ receptionẽ in mã et ꝑ ↄñs ma
net ẜm ſe cõicabilis. forma aũt ꝑ ſe ſubſiſtẽs non
receptibilis in mã: ex ſe ipa hẽt ꝙ ſit ſingularis ⁊
incõicabilis ſicut et ꝙ ꝑ ſe ſubſiſtit cuꝫ nõ ſit nata
recipi in alio ac ꝑ hoc ex ſe ipa hẽt ꝙ nõ ſit pluri=
b⁹ cõicabilis. qd̃ aũt dictũ eſt ð idiuiduatiõe for=
maruꝫ aut ſubſtantiaꝝ ſpũalium: itelligi debet
in creaturis in q̃b⁹ vna numero forma vel nã eẽ
nõ põt cõis cõitate reali plurib⁹ ſuppoſitis ſꝫ eſt
alia ⁊ alia q̃bus ipa ſuppoſita plurificari ⁊ diſtin=
gui poſſunt. Perſone aũt diuine in q̃bus eſt vna
numero nã realiꝉ cõis abſq; oꝑatione itellect⁹ ⁊
vnum numero eẽ ſubſiſtẽtie lꝫ ſint actu ꝑ ſe ſubſi
ſtẽtes: hñt aliq̃d q̃ idiuiduẽꝉ. ſ. ꝓꝑetates ꝑſona=
les. alias nichil haberẽt vñ poſſent diſtigui realr̃
et plures eſſe numero. ¶ Circa hoc tñ aduerten
duꝫ eſt ꝓ intellectu q̃rte ↄcluſionis ꝙ nã ſpeciei
nõ ẽ vna cõmunis plurib⁹ idiuiduis vnitate rea
li ꝑter oꝑationẽ itellect⁹ ꝟ vnitate rõnis. ẜꝫ quẽ
modũ dicit porphiri⁹ ꝙ participatione ſpẽi plu=
res homines ſunt vn⁹ hõ. in creaturis nãq; alia
et alia eſt nã et ſubſtãtia numero realiter in plu=
ribus indiuiduis. imo vt. S. T. inquit. p°. ſen. di.
19. q. 4ª. ar. 2° in. c. pl'alitas ẜm numerũ funda=
tur in ſbali diſtictione. Et opuſ. 42. de natura
generis. ca°. 7°. dicit ꝙ natura recepta in pluri=
bus indiuiduis: neceſſario multiplicaꝉ. ſortes. n.
et plato ſunt duo aĩalia ⁊ due ſubſtãtie aĩate ſen
ſibiles. oꝫ igiꝉ ꝙ plura idiuidua i genere ſbe: ſbalr̃
differãt et nõ tm̃ accñtalr̃. Cũ aũt i ſbſtãtijs ſepat'
. ſ. angel' tota ſba ſit ipamet forma ſepata ſubſiſtẽs
ſeq̃ꝉ ꝙ diſtictio ſbalis i angelis ẜꝫ quã dñr eẽ plu
res: ſit diſtictio ẜꝫ formas nõ ẜꝫ aliq̃d aliud addi
tũ ipis. talis aũt diſtictio neceſſario ẽ diſtictio ſpe=
cifica. nã diſtictio formaꝝ ẜꝫ ſe ipas nõ ꝑ aliq̃d ad
ditũ ẽ diſtictio ſpecifica. ſeq̃ꝉ ergo ꝙ i ãgelis et in
ſbſtãtijs ſepatis oĩno a mã: nulla diſtictio ſbalis
dari poſſit q̃n ſit ſpecifica. Et ex his ↄfirmaꝉ qd̃
ſuꝑ dictũ ẽ ꝙ idiuidua ſbe ꝑter idiuiduationẽ quã
hñt ẜm q̃titatẽ et alia accidẽtia q̃ dr̃ idiuidua
tio accñtalis: hñt etiã idiuiduationeꝫ ſbalẽ q̃ dñr
eſſe vltimũ cõpletũ in ꝑdicamẽto ſube recipiens
ꝑdicationẽ in q̃d ſupiorũ generum et ſpecierum

¶ Nono Notãdũ ẽ ꝙ i tertia ↄcluſione poſitũ ẽ notãter ꝙ angel⁹
nõ eſt ꝑ naturã vnibilis materie vt forma. q̃m lo
q̃ẽdo ſupnaturaliter et de potẽtia dei abſoluta
nõ repugnat ſubſtãtie angelice ꝙ ſit vnibilis ma
terie vt forma. nã vt ex pleriſq; dictis. S. T. col=
ligi põt illud nõ implicat ↄtradictionẽ: q̃uĩs non
nulli ei⁹ ſequaces oppoſitũ ſcripſerint. ſi eñi ↄtra
dictionẽ implicaret: hoc eſſet vel q̃ ſubſtãtia an

geli eſt ꝑ ſe ſubſiſtēs: aut q2 eſt ſuba intellectua-
lis: aut q2 eſt cōpoſita ex potētia et actu. ſed nul
lū iſtoꝝ ꝯtradictorie repugnat. Nō primum vt
apte cōſtat ex dictis. S. T. 4°. li. ſen. di. 49. q.
2ª. ar. p° in cor. inqt eni. in reb⁹ aūt naturalib⁹
res ꝑ ſe ſubſiſtēs nō poteſt eſſe forma alicui⁹ ma
terie ſi illa res habeat materiā partē ſui. quia nō
poteſt eē vt materia ſit forma alicuius. ſed ſi illa
res ꝑ ſe ſubſiſtēs ſit forma tm̄: nichil ꝓhibet eam
effici formā alicui⁹ materie et fieri quo eſt ipſius
cōpoſiti ſicut patet de aīa. hec ille. vbi licet exem
plificet de aīa: ꝓpoſitio tamē quā p̄mittit abſo-
lute ſumitur. ſ. ꝙ ſi res per ſe ſubſiſtens ſit forma
tm̄: nichil prohibet eam fieri formā alicui⁹ mate
rie. Item ꝺ veri. q. vel mā. 8ª. ar. p̄mo in cor. in fi
ne ait. res eni ꝑ ſe ſubſiſtēs non pōt eſſe alicuius
materie forma ſi in ea aliqd de materia iueniat̄.
ſicut lapis non pōt eſſe alicui⁹ materie forma. ſ3
res ꝑ ſe ſubſiſtēs q̄ materia caret pōt eſſe mate-
rie forma ſicut de anima patet. et ſimiliter qdam
modo eſſentia dīna q̄ eſt actus pur⁹ q̄uis habe-
at eſſe diſtictū omnino ab intellectu: efficitur tm̄
ei vt forma intelligēdo. et ideo dicit magiſter in
ſecūda diſtinctiōe ſecūdi libri ſentētiaꝝ. ꝙ vnio
corporis ad aīam rōnalez eſt qddaz exēpluz btē
vnionis ſpūs rationalis ad deū. hec ille. Idē te
net ꝯtra gē. li. 2°. ca°. 51. et. 68. Idē etiā expreſ-
ſe tenet de ſpūa. crea. ar. 2°. Nec3 repugnat ſe-
cundū vt apparet ex dictis. S. D. ꝯtra gen. li. 2°.
ca°. 69. et. 70. Itē p̄ma pte. q. 66. ar. p°. Itē de
ſpūa. crea. q. vnica. ar. 2°. Et in. q. de anima. ar.
2°. Nec3 repugnat tertiū. q2 ꝯpoſitio itellectua
lis ſbe ex pō et actu: nō eſt ꝯpoſitio ſue eſſētie vl'
qdditati intriſeca: ſ3 eſt cōpoſitio ſbe cū accidēte
ſ. cū eſſe ꝓut. S. T. docet ꝯ gen. li. 2°. ca. 54. vn̄
ſba itellectualis ſbaliter et qdditatiue forma eſt
et actus. licet reſpectu ipi⁹ eſſe habeat rōnē potē
tie. et ideo nō ipedit̄ qui ſm ſe vniat̄ corpi vt for
ma. et hoc ꝺ facto apparet in aīa humana. P3 er
go ex ſupradictis ꝙ ſm doctrinā. S. T. non ipli-
cat ꝯdictionē ſbam itellectualē vniri corpi tanq̄
formā. Et ꝯfirmat̄. nā pª. p. q. 51. ar. p°. Et ꝯ gen.
li. 2°. ca°. 91. et in alijs locis. vbi tenet ꝙ angeli
nō hn̄t corpa naturalit̄ ſibi vnita: nullā rōnez in-
ducit ad ꝓbandū ꝙ illud iplicet ꝯdictionē. imo
et in. q. diſputatis de aīa. ar. 8. ad. 3m. iducēs di-
uerſas opiniones phoꝝ et fidei doctoꝝ de aīa-
tione corpoꝝ celeſtiū licet dicat cōmuni⁹ teneri
a theologis modernis ꝙ corpa celeſtia ſint inaīa
ta: nō tm̄ aliā opinionē tanq̄ iplicantē ꝯdictionē
reijcit. imo videt̄ dicere vtrāq3 partē poſſe ſuſti-
neri. et tm̄ opinātes corpa celeſtia eſſe aīata: ſolā
aīam intellectiuā in eis ponebāt nō ſenſitiuā ne-
q3 vegetatiuā ꝓut. S. T. ibi innuit. et ita videt̄ ꝙ
natura mere itellectualis ponebat̄ ab illis eē for
mā corpis. et hoc videt̄ tenere Hieronim⁹ expo
nens illud eccleſiaſtes p̄mo. luſtrās ꝑ circuitū ꝑ-
git ſpūs. Auguſtinus q̄q3. 2°. ſuꝑ gene. ad. li. ca°.
vltimo ſub dubio relinqt an corpa celeſtia ſint a-
nimata et nō niſi aīa itellectiua. In libro p̄terea
enchi. ca°. 57. inqt. ſ3 nec3 illud qdem certū ha-
beo vtrū ad eādē ſocietatē. ſ. angeloꝝ ptineant
ſol ⁊ luna et cūcta ſidera: q̄uis nonnullis lucida
corpa eē nō cū ſenſu vel itelligētia videant̄. hec
ille. nō eſt aūt ꝓbabile ꝙ magni et ſolēnes docto
res aut firmarēt aut ſub dubio relinquerēt ſentē
tiam ꝯdictoria implicantē. Et p̄terea contra gē.
li. 2°. ca°. 91. S. T. plurib⁹ rōnib⁹ deducit ꝙ ſūt
aliq̄ ſbe intellectuales non vnite corporibus: et
tm̄ nullā inter eas inducit ꝓbantē ꝙ repugnet ꝯ-
dictorie ſubas intellectuales vniri formalit̄ cor-
porib⁹. qꝺ tamē plurimū faceret ad eius ꝓpoſi-
tū ſi repugnaret. Illa aūt q̄ cōtrariū opinantes
inducūt ex ſcriptis. S. T. nō ꝓbant eoꝝ ꝓpoſi-
tum. imo qꝺ inducūt ex p̄mo ſen. di. 3ª. q. pª. ar.
6°. magis facit ad ꝓpoſitū nr̄m: cu3 ibi dicat. S.
Doc. ꝙ vnibilitas nō eſt ꝓpria differētia eſſētia
lis anime q̄. ſ. differat ab angelo ſ3 eſt qdā deſig
natio eſſentialis differētie ꝑ effectū. qꝺ adhuc in
telligēdū eſt ſm ordinē q̄ nunc ē āgelis a deo in-
ſtitut⁹. Qꝺ aūt allegāt ꝯ gen. li. 2°. ca°. 90. nul
lius momēti ē. cū ibi loqt̄ de eo qꝺ de facto ē ſm ordi
nē nūc inſtitutū q angeli ⁊ demones nō hn̄t cor-
pora naturaliter ſibi vnita. ſed nō inde ꝯcludit̄
ꝙ illud de potētia dei fieri nō poſſit. et idē dicen
dum eſt ad id qꝺ allegant de ſpūa. crea. arti. 5°.

Quātum ad ar-
ticulū q̄rtū rn̄dēdū ē obiectiōi-
b⁹ aduerſarioꝝ. Et qdez ad ar-
gumēta Aureoli ꝯ pªm ꝯcluſiōez
Ad pm dr̄ p° ꝙ argum non mili-
tat ꝯ ꝯcluſionē. nā nō aliud ꝯcludit q̄3 ꝙ itellectª
vl' itellectual' nā ē pura pō. hoc āt non repugnat
nr̄e ꝯcluſiōi i q̄ dictū ē ꝙ āgel⁹ nō ē ꝯpoſit⁹ ex mā
⁊ forma. S3 q2 argum videt̄ facere ꝯ id qꝺ ꝯ° nr̄a
ſupponit. ꝙ. ſ. angel⁹ ē ſbalit̄ forma ⁊ act⁹ qdā: rn̄-
det̄ ſcꝺo ꝙ aſſūptū ē falſum q̄3m ad id qꝺ dicit de
opinione Ariſtotelis. et ad ei⁹ ꝓbationē negat̄
mior loquēdo ꝺ ſbſtātijs imālib⁹ q̄ ſunt angeli ꝺ
quib⁹ fertur nr̄a ꝯcluſio. nā hm̄oi ſube itellectua
les non ſunt in potentia receptiua oīs entita-
tis licet itelligere poſſint oēz entitatē. eo ꝙ in-
telligere angeloꝝ nō ſit ꝑ receptionē quēadmo-

dū intelligere nr̄z. intelligūt enim angeli ea que nālıter cognoſcūt ꝑ ſpēs ſibi ꝯcreatas non aūt a reb⁹ intelligibilib⁹ receptas. vn̄ lōgus arguentis ꝓceſſus i p°. 2°. ⁊. 3°. argumētis ad ꝓbādū oīe recipiēs eē denudatū ab eo qđ recipit: nō ē ad ꝓpoſitū nr̄e ꝯcluſionis. Verūtamē qꝛ argumenta vidētur ꝯcludere đ intellectu nr̄o q̄ eſt pō receptiua ⁊ ei⁹ intelligere nālr̄ eſt ꝑ receptionē: placuit ex abūdāti rn̄dere vt oſtēdam⁹ ꝙ neqꝫ etiā ꝯtra ītellectū nr̄m p̄dicte argumentationes h̄nt efficaciā. dicim⁹ enī iuxta ea q̄ ſcripſim⁹ li°. p°. di. 35. ꝙ intellect⁹ nr̄ nō eſt pura potētia queadmodū mā p̄ma: ſ; eſt q̄dā forma ⁊ act⁹ aīe ac per hoc nō caret ſimplicit̄ ⁊ ſm ſe oīni entitate actuali licet ſit in pō ad intelligibilia. Et ad p̄mū argumētū negat̄ minoꝛ ꝓut ſe extendit ad ſb̄am nr̄i itellect⁹. nā cū ob̄m nr̄i intellect⁹ nō ſit oīe ens aut ens ſm totā ſui capacitatē ſ; ens māle et ſenſibile ꝓut declaratū fuit li° p°. di. 3ª. nō h̄et naturalē potētiā recipiēdi in ſe omnē entitatē actualr̄ in genere intellectualiū. ⁊ ideo ſufficit ꝙ intellect⁹ nr̄ ſit denudat⁹ in ſui nā ab entitate actuali reꝝ māliū et ſenſibiliū ⁊ ab oꝛgano coꝛpoꝛali. vn̄ pꝫ ꝙ tot⁹ ꝓceſſus arguentis vſqꝫ ad. 4m argumentū. fundat⁹ in minoꝛi p̄me argumētatiōis falſa et in rn̄ſione friuola ab arguente data: nichil ꝯ nos ꝯcludit. Rn̄ſio aūt quā arguēs ponit ad. 3m principale q̄uis nob̄ nō ſit neceſſaria vt ex dictis apparet: ſuſtineri pōt. Neqꝫ valēt impugnationes arguētis. nō p̄ma qꝛ q̄cq̄d ſit de opinione Alexādri cui⁹ v̄ba vt. S. T. dicit opuſ. 16. de vnita. intellect⁹ ca°. 9°. comētatoꝛ Auerroyꝫ ꝑuerſe et ꝯ eius mētē recitat: ⁊ tn̄ argumētatio cōmētatoꝛis ab arguēte inducta nullā h̄et efficaciā. qm̄ intentio Ariſtotelis vbi dixit ꝙ ſi intellect⁹ haberet aliquā nām: ipediret ipm̄ ne de alijs intelligibilibus iudicaret: fuit excludere ab intellectu poſſibili nām coꝛpeam ⁊ ſenſibilē ꝓut dictū eſt in ſeptimo nōbili nō ſolū q̄ꝫm ad ſui cōpoſitionē: ſ; etiā q̄ꝫm ad oꝛganū determinatū. nā ab h̄mōi nā coꝛpoꝛea: intellect⁹ eſſet limitat⁹ ⁊ determinat⁹ ad illa intelligibilia p̄ciſe q̄ fuiſſent eiuſdē nature. ſ; ponēdo intellectū habere nām ſpūalē ⁊ incoꝛpoream ſicut veꝝ eſt ſm doctrinā ph̄i: nullā habet determinationē ad aliqđ gen⁹ reꝝ māliū et ſenſibiliū ad q̄ eius nā ꝑ ſe ⁊ directe ſe extēdit. Qđ aūt arguēs dicit itellectū nō impediri ꝑ ſpēs itelligibiles a cognitiōe reꝝ itelligibiliū: ſi itelligat̄ adaptādo ſingulas ſpēs ſingul' reb⁹ a qb⁹ ſunt accepte veꝝ ē: ſ; ſic nichil ꝯcludit ad ſuū ꝓpoſitū. Si aūt itelligat ꝙ dū vna ſpēs infoꝛmat actu intellectū nō ipediat cognitionē extraneoꝝ itelligibiliū: falſū ē. imo itātū impedit ꝙ nullo modo pōt cognoſcere niſi ea q̄ ꝑ talē ſpēm aliq̄ modo rep̄ſentant̄. Nō valēt etiā alie ipugnationes cū ꝓcedāt ꝯ illā p̄parationē quā Alexander poſuit in itellectu quā. S. T. efficacit̄ ipugnat ꝯ gen. li°. 2° ca°. 62. Et opuſ. 16. de vnitate intellectus.

¶ Ad. 4m p̄ncipale dr̄ p̄mo ꝙ arguēs falſe adducit v̄ba cōmētatoꝛis vbi eū allegat. neqꝫ enī ibi īueniūtur v̄ba ꝑ arguētē inducta. niſi ad ſentētiā ſuā velit trahere illud qđ cōmentatoꝛ dicit ꝙ. ſ. queadmodū neceſſe ē in vnoq̄qꝫ genere reꝝ nāliū generabiliū ⁊ coꝛruptibiliū eē tria ex nā illi⁹ generis ⁊ ei attributa agēs. ſ. et patiēs ⁊ factum: ita debꝫ eē in itellectu. ſ; ſenſus iſtoꝝ v̄boꝝ lōge eſt a ſenſu arguētis. ſenſus enī cōmētatoꝛis i verbis illis ē quē habuit ph̄s cui⁹ lr̄am ip̄e exponit. v̄ba āt ph̄i hec ſunt. qm̄ aūt ſicut in oī nā ē aliq̄d hoc q̄dē mā vnicuiqꝫ generi qđ eſt pō oīa illa alteꝝ aūt cā et factiuū qđ eſt i faciēdo oīa: neceſſe ē ⁊ in aīa has eē differētias. et ē itellect⁹ hic q̄dē talis i oīa fieri. ille vero i oīa facere. vn̄ māifeſtū ē ꝙ ph̄s nō loq̄t̄ đ vna re vl' đ vno itellectu ꝯpoſito ex pō ⁊ actu vt arguēs male itellexit. ſ; đ duob⁹ itellectib⁹ q̄rū vn⁹ eſt agēs et ali⁹ paſſiu⁹. Dr̄ ſcđo ꝙ ex argumētatione nō aliud ꝯcludit̄ niſi ꝙ i ſb̄a itellectuali ſit aliq̄d potētiale ⁊ aliq̄d actuale qđ nos nō negam⁹ i oīb⁹ ſb̄ſtātijs creatꝭ. ¶ Ad 5m rn̄det. S. T. đ ſpū. crea. ar. p°. ad. 4m ꝙ mā i p̄dictꝭ auctoꝛitatib⁹ nō accipit̄ ab Augu. ꝓ mā ꝓprie dicta q̄ ē pars ꝯpoſiti mālis: ſ; large ⁊ ip̄ꝛope ꝓ iformitate quā dicit eē cōmunē viſibiliū ⁊ inuiſibiliū cōmunitate equoca. qꝛ tā viſibilia q̄ꝫ inuiſibilia tūc erāt q̄libꝫ ſuo mō ſub iformitate alia tn̄ ⁊ alia ſpecifice. nā viſibilia carebāt forma ⁊ ſpē quā poſtea habuerūt. inuiſibilia aūt. ſ. āgeli carebāt illa forma quā habuerūt poſtq̄ꝫ ꝯuerſi ſūt ad v̄bū. vt enī ibi dicit. S. T. nō potuit eē intētio Augu. dicere ꝙ ſit eadē numero mā ꝓp̄e dicta viſibiliū et inuiſibiliū: cū ip̄e dicat ibi duplicē iformitatē intelligi ꝑ celū ⁊ terrā q̄ dicunt̄ p̄mo creata. ſed ſi vtriuſqꝫ eēt eadē mā ꝓp̄e accepta: vna eēt ꝑ ꝯn̄s vtriuſqꝫ iformitas. ¶ Ad. 6m negat̄ p̄ma ꝯn̄a. nā lꝫ angel⁹ nō ſit ꝯpoſit⁹ ex mā et forma: nō iđ adeq̄t ſimplicitatē dinā cū ſit i eo ꝯpoſitio potētie ⁊ act⁹ q̄ i deo nō ē cū ſit act⁹ pur⁹. Ad. 2am ꝯn̄am rn̄det. S. T. loco ꝓxime allegato ad. 20m ꝙ ſub̄e ſpūales nō patiūtur ab igne coꝛpeo ꝑ modū alteratiōis mālis ſ; ꝑ modū alligatiōis. ⁊ iđ nō oꝫ ꝙ h̄eant māꝫ. Ad auctoꝛitatē Boetij rn̄det. S. T. ibi ad. 21m. ꝙ liber đ vnitate ⁊ vno nō ē Boetij. Sꝫ qꝛ eadē auctoꝛitas i ſn̄ia ponit̄ a Boetio i p̄mo đ tri. rn̄demus ad illā ſicut rn̄det. S. Tho.

in hac di.q.pª ar.pº q Boetius ibi.ſ.pº de trini. loquitur de forma omnino ſimplici q̄ eſt deus. Idē i ſententia rn̄det loco allegato de ſpū.crea.ad primum. Et in.q.de aīa.ar.6.ad pm ❡Ad.7m dr q reſponſiones ibi date ad rationem.S.Tho.nō ſoluunt Nō prima. nā per hoc q aīa intellectiua eſt hoc aliqd: nō magis hz q informet q̄ ſi eēt forma et nō hoc aliqd imo minus. qr informare mām magis eſt rei nō ſubſiſtentis q̄ rei ſubſiſtētis: cum ex vniōe forme ad māʒ conſtituat res ſubſiſtens. hoc aliqd autē ſignificat rem ſubſiſtētem vt phs dicit i predicamētis. vñ pʒ q prima reſpōſio friuola eſt. nec ipe arguens eā reputat verā. Neqʒ ſecūda rn̄ſio ſoluit. nā ſi aīa eſſet cōpoſita ex mā et forma lʒ eſſentia aīe nō hēret māʒ diſtictam ſm eſſe: nec ꝓ hoc ſeqtur q informaret corpus vel māʒ hoīs. alias aīa nō eēt vere forma corporis humani. ex q̄ ſequit q nō ſolū forma cōſtituēs aīaʒ: ſʒ et ipa mā informaret corpus. et p ꝯñs forma q̄ ponit pars aīe: iformaret duas mās.ſ.māʒ que ponitur ps aīe ⁊ māʒ corporis humani. et iterū mā que eſſet pars aīe informaret corpus hūanum cū tota eſſentia aīe ꝯplectens ſm arguentē māʒ ⁊ formā: ponat informare corpus hūanū. Neqʒ arguēs euadit hoc icōueniēs dicēdo q tota eēntia aīe indiuiſa dr informare.i.dare tale eſſe p ſui cōicationē. nā non pōt dare eē corpori humano ſicut cā intrinſeca niſi vel tāq̄ forma vel tāq̄ mā vel p modū cōpoſiti. ſʒ abſurdū ē ⁊ cōtra phm ⁊ totā phiā dicere q aīa det corpi mālit eē. nā mālit eſt pōlit. aīa aūt diffinit a pho q eſt actus corporis. Nec pōt dici q det eſſe tanq̄ cōpoſitū. qr tale eē magis eēt p aggregationē vel colligationē q̄ per cōpoſitionē. vñ relinquit q ipſa eēntia aīe non poſſet dare eē corpori niſi formalit. ex q̄ ſequerent predicta icōueniētia. Exēplum aūt quātitatis interiate qd arguēs adducit ſi talis q̄ntitas dāda eſſet in mā: magis eſſet ad eius oppoſitū q̄ ad ꝓpoſitum. nā talis quātitas ſi aliqd eē daret mafie: formalr illud daret. nec ipſa quātitas eſſet qd cōpoſitū ex mā ⁊ forma ſic ab arguēte ponit aīa. ❡Ad.8m ꝯceditur aſſumptū q̄uis etiā ſint alie rōnes ꝓpt quas mā negat a ſubſtātijs ſepatis. Et ad eius aſſumpti deſtructionē dr q capiēdo māʒ ꝓprie ſm q dicit pōm purā receptibilē formaꝝ ſbalium: nō ſolū repugnat itellectualitati ꝓpt trinā dimēſionē: ſʒ et rōne q̄ mā eſt ⁊ pura pō. nā itellectualitas cōuenit alicui in quātū eſt in actu. ꝓpt qd phs dicit pº phy. q mā ſm ſe nō eſt cognoſcibilis niſi p formā q̄ eſt eius actus. Et p̄terea falſum eſt qd arguēs ſuponit ſcʒ aliquā eē māʒ ꝓprie dictā ſine trina dimēſione.

Cōmētator āt vbi arguēs eū allegat: nō accipit māʒ ꝓprie ſed large ꝓut oīs pō pōt ſaltē equoce appellari mā ꝓpt aliquā ſimilitudinē in pōlitate ❡Ad.9m qd eſt Durādi pʒ rn̄ſio p ea q̄ dicta ſūt in pmo nōbili. ꝓpoſitio nāqʒ aſſumpta p.S.T. q.ſ.illd cuius itelligere ē ꝓpa opatio nō hʒ māʒ partē ſui: itelligit de intelligere qd ita eſt ꝓpria opatio alicuius q nō hēat aliā inferiorē opationē q̄ corpe indigeat aut organo corpali quale ē intelligere āgeli. et iō argumētū de hoīs itelligere nō eſt ad ꝓpoſitum. ❡Ad argumēta Aureoli ꝯ ſecūdā cōcluſionē. Ad pmū dr q totus ꝓceſſus argumētatiōis vſqʒ ad ſecūdā rn̄ſionē quā arguēs ibi ponit: nichil ꝯ nos ꝯcludit. eo q ꝓcedit ex falſo ſuppoſito.ſ. q nos ponamus ex intellectū vt in ſorte hūanitatē indifferētē q.ſ.nō ſit determiata ad ſingularitatē ⁊ hecceitatē. hoc aūt falſū ē quēadmodū apparet ex ſexto nōbili. lʒ eni hūanitas ſortis nō ſit indifferēs ſʒ ſit hec ⁊ deteriata ac diſticta a qualʒ alia hūanitate ſinguloꝝ hoīm: non iō ſequit q nō ſit hec ⁊ diſticta aut differēs p aliquid additū hūanitati ſortis vt hūanitas ē ꝓut latius deductū fuit in ſexto nōbili. ita tñ q huiuſcemodi additū nō intelligat ſuuenire rei p̄eriſtēti in rerū nā: ſʒ intelligat huiuſcemōi additio illo mō quo id qd nō eſt de p ſe rōne alicuius dr eē additū illi cui ineſt aut ieriſtit. Et hijs ꝯſonat ſecūda rn̄ſio ab arguēte poſita: dū tñ ſano mō itelligat qd ibi dr.ſ. q hūanitas ſortis nō eſt illd quo ipa ē alia ab hūanitate platonis lʒ ſit qd. nā id intelligi dʒ ꝑaſe ⁊ capiēdo hūanitatē vt ē q̄dā forma totalis iplicans māʒ ⁊ formā vnitas. hoc āt notant dicim⁹. q̄m in hūanitate iplicat mā q̄ eſt originalit pricipiū iduiduatiōis. Neqʒ valet qd arguēs ꝯ hanc rn̄ſionē argumētat. Tū qr ꝓcedit ex pmo ſuo falſo ꝑſuppoſito q.ſ.in ſorte aut platone p̄eriſtat hūanitas idifferēs q̄ per aliq̄ iduiduātia addita: fiat differēs ⁊ diſticta qd falſū eſt pricipia ei induiduātia ſaltē ſbali induiduatiōe nō aduenīūt rei p̄eriſtēti indiſticte vel idifferēti ſed rē cui⁹ ſunt pncipia: diſtinctā conſtituūt. Tū etiā. qr falſū aſſumit cū dicit gn̄aliter loquēdo q illud qd aduenit alicui ſbo: nichil aliō cauſat niſi ponere effectū ſuū formalē circa illd. hoc eni nō eſt verū niſi forte in eo qd aduenit alteri extriſece. Si autem ei adueniat intrinſece etiā ſi accidētaliter: p̄ter effectū formalē qui eſt eē tale facit et illud cui aduenit tale. cū eni albedo aduenit ſubiecto non ſolū cauſat i eo eſſe albū: ſed tali eē mediante cauſat ſubm albū. et maxime hoc fit quādo aliquid aduenit rei nondū preeriſtēti i actu. aīa enim aduenīēs corpori non ſolū cauſat effe-

ctū formalem.ſ.eſſe hoīs ſed cōſtituit hoīe3.imo et pri⁹ nā conſtituit hoīem ꝙ̃ eſſe cauſet cū eſſe ſbale ⁊ cuiuſl3 ſbe create emanet ex ṗncipijs eēntialib⁹ eius.vñ in propoſito nr̃o illud additū qđ arguens appellat.ſ.ṗncipia indiuiduantia nō ſolū cauſant eſſe indiuiduale ſed ēt faciūt ipſum indiuiduū.et ita indiuiduantia hoiem:⁊ ponūt eē hoc ⁊ cauſant hūc hominē ⁊ illum diſtingūt indiuidualiter ab alijs hoībus. Falſum eſt ṗterea qđ arguēs dicit ꝙ effectus formalis differētie idiuidualis hoīs non ſit eſſe hoīem ſed aliquid aliud extrinſecum.nā cum huiuſcemōi effectus ſit eſſe hūc hoīem: ꝯñs eſt ꝙ etiā ſit eſſe hoīem qđ includitur in eē hunc hoīem. verū eſt tñ ꝙ nō faciunt eſſe hoīem abſolute ⁊ ſimpliciter:ſed i hoc hoīe. Quod aūt vltimo adducit in exemplū:falſum ē qꝛ immo albedo adueniēs ſupficiei: aufert ab illa indifferentiā quā prius haberet ad albedine3 et ad alios colores.alias ēt poſt aduentū albedinis:eſſet indifferēs ad albedinem. ¶Ad.2m dr̃ ꝙ arguens non fideliter recitat dictum pħi.non enim pħs dicit ꝙ eodē mō:ſed ꝙ per idē aliquid eſt homo ⁊ vnus hō. vnde concedimus ꝙ humanitate eſt hō ⁊ hic hō:ſed nō eodem mō ⁊ ſub eadem rōne ſi hō ſimpliciter accipiat̃.nā hūanitate abſolute:fit hō. et hac humanitate:fit hic hō. ſumēdo tñ hoīem in hoc homine: cōceditur ꝙ ꝑ idem ⁊ eodem mō ⁊ eadē gñatione eſt iſte hō et hic hō.ſ.per hanc humanitatē.cu3 autē arguens infert. igit̃ non ꝑ talem ꝓprietatē.ſ.indiuiduātē negat̃ ꝯña. qm̄ i hac hūanitate implicatur talis proprietas.¶Ad.3m dr̃ ꝙ procedit ex predicto falſo fundamēto.ſ.ꝙ nos ponamus in aliquo indiuiduo realitatē indifferentem ⁊ indiſtinctam que ꝑ principia indiuiduātia fiat differēs.hoc autem falſum eſt vt p3 ex dictis ⁊ diffuſius in ſexto notabili.Uerū eſt tñ ꝙ per abſtractionē intellectus pōt conſiderare realitatem vt nām realem huius indiuidui quātū ad ea q̄ ſibi ꝑ ſe ⁊ eſſentialiter cōueniūt. et per ꝯñs vt indifferentē ad hoc ꝙ ſit hec vel illa idiuidualiter.Sed qꝛ arguēs loquit̃ de realitate ſm ꝙ exiſtit in rerū natura:noluimus cōfugere ad abſtractiones vt plenius ei ſatiſfaciamus. ¶Ad.4m p3 reſpōſio per idē.nā ex eodē falſo fundamēto ꝓcedit.ꝙ.ſ.nos ponamus realitatem ex̄ intellectū indifferētē ad pl'a indiuidua.¶Ad.5m negatur ꝯña.non eni ex auctoritate Boetij probatur ꝙ oīs entitas ex̄ intellectu3 de ſe ſine alia cauſa ſit ſingularis.¶Ad argumēta Scoti ꝯ eandē cōcluſionē vſq; ad argumētū.12m excluſiue qbus Scotus ꝓbare contēdit ꝙ ſba prima abſq; quātitate eſt quid indiuiduū ⁊ ſingulare ita ꝙ quātitas nō eſt ṗmo idiuiduans ſbam:dicimus ꝙ l3 multa in illis contineant̃ que patiunt̃ calūnia3 :nichil tñ concludūt cōtra nos q̄ ponimus ſbam primā hēre quādam indiuiduationē ſubalem aliā formaliter loquendo ab indiuiduatiōe q̄ ſibi conuenit ꝑ quātitatē ꝓut diffuſe deductū fuit in ſecūdo nōbili. ¶Ad 12m dr̃ ꝙ ꝓcedit ex falſa imagiatiōe quā arguēs habuit in dictis.S. Tho.nō eni aliqñ fuit mētis eius ꝙ quātitas eſſet ꝑ ſe ⁊ directe rō diuiſibilitatis ſpēi in indiuidua. ſed qđ ipſe dicit vbicūq; loquit̃ de iſta mā eſt ꝙ quātitas eſt rō diuiſibilitat' materie in pl'es ꝑtes.Et qꝛ ex hmōi diuiſione cōſequitur pluralitas indiuiduoꝝ eo ꝙ pl'es ꝑtes mat̃ie eſſe nō pñt ſine ꝓprijs formis ex quarum vnione cōſtituuntur pl'a indiuidua: ideo ex ꝯñti quātitas eſt rō pl'ificationis ⁊ diuiſionis ſeu diſtinctionis indiuiduoꝝ ſub vna ſpē.quātitas autem mat̃ie ineſt formalit̃.vñ argumentū nichil ꝯ nos cōcludit. Si aūt dicat̃ ꝙ ex iſta rñſione ſequit̃ ꝙ ſaltē ex ꝯñti ⁊ mediate ſequit̃ ꝙ ſpēs ſit pl'ificata ⁊ diuiſa in pl'a indiuidua ꝑ quantitatē: rñdemus ꝙ formale diſtinctiuū non h3 ꝙ inſit formalit̃ niſi illi cuius ꝑ ſe ⁊ directe ac imediate eſt rō diſtinctiua:nō alijs in qbus ex ꝯñti ⁊ mediate cōſequitur diuiſio. ¶Ad.13m dicim⁹ ꝙ nichil cōcludit ꝯ nos q̄ ponimus gñans diſtingui ſbal'r a genito in creaturis mō ſupra expoſito i ſcđo nōbili. ¶Ad 14m admittim⁹ ſecundū intellectū. Et ad eius impugnationē dicim⁹ falſum eē ꝙ iſte ſenſus deſtruat ſe ipm̄.neq; valet ꝓbatio.nā cū. S.Tho. dicit et āte ipm̄ pħs ꝙ mā de ſe ē indiuiſibilis: nō intelligit ꝙ repugnet abſolute ratiōi aut eēntie materie ꝙ ſit diuiſibilis:ſ3 accipit ly de ſe.i.per ſe tertio mō ꝑſeitat'. vt ſit ſenſus ꝙ mā de ſe.i.per ſe ſolā ſine aliquo addito ē indiuiſibilis. iſte aūt ſenſus nō ſolum firmat ſeipſum: ſed noſtram cōcluſionē cōfirmat. Arguēs ṽo accipit ly de ſe.i.ꝑ ſe ṗmo aut ſcđo mō ꝑſeitatis ſm quē ſenſū ꝓcedit ei⁹ argumētatio.non certe ad mentē pħi nec S.D. ¶15m ⁊.16m q̄ ſunt Durandi nichil ꝯ nos cōcludūt ſicut p3 ex ſecundo nōbili. vbi deductū fuit ꝙ ſba ṗma h3 q̄ndā indiuiduationē intrinſecā ⁊ ſbalem ṗter idiuiduationē q̄ eſt ei ꝑ quātitatē qđ cōcludit.15m argm ⁊ iterū ꝙ nō eodem mō quātitas ē ṗncipiū indiuiduatiōis materie et ei⁹ plurificatiōis qđ cōcludit.16.argumētū.omittimus ꝓſequi aliqua dicta Durandi q̄ patiunt̃ calumniā ⁊ nō ſunt admittēda eo ꝙ nec ꝫ illis ꝯceſſis aliqđ cōcludatur cōtra nos.¶Ad argumēta Scoti ꝯ eandē ꝯcluſionē inquātū ponit mām eē ṗncipiū indiuiduatiōis. Ad.pm dr̃ ꝙ pħs loquit̃

de mā ſꝫ ſe accepta.i.ſecluſa q̄ntitate ⁊ quocūqꝫ
alio.put.ſ.eſt pura pō. hoc aūt mō nos nō dicim⁹
māam eē p̄ncipiū indiuiduatiōis ſꝫ mō ſup̄ expo=
ſito in ſecūdo nōbili. ¶ Ad.2m dr̄ ꝙ ex toto pro
ceſſu argumēti nō aliō cōcludit ꝙ̄ꝫ ꝙ ē querendū
quo vel ꝑ q̇d mā fiat hec.ad quaꝫ q̄ſtionē.S.T.
rn̄det multū diffuſe in locis ꝓ cōcluſiōe allegatꝭ
⁊ i alijs q̄ in ſecūdo nōbili ānotata ſūt. ¶ Ad.3m
q̄ꝫuis nichil cōcludat ꝯ̄ nos: illa tn̄ ꝯn̄a nō valet.
cōpoſitū non ē de ſe hoc.ḡ neqꝫ mā que ē ꝑs ei⁹.
ſicut nō ſequit̄.cōpoſitū non ꝯponit ſeip̄m.ergo
mā aut forma q̄ ſunt ꝑtes ei⁹ non ꝯponit ipſum.
per hoc eni ꝙ mā cōponit totū cōpoſitū:dat ſibi
ꝙ ſit hoc. ¶ Ad.4m dr̄ ꝙ ꝓcedit ex falſo p̄ſuppo
ſito q̄ſi nos diceremus ꝙ ſola mā oi alio excluſo
faciat ſingularitatē indiuidui.hoc aūt nos nō di=
cimus neqꝫ illud .S.T.aliq̄n intellexit. ꝫ dicim⁹
ꝙ mā eſt p̄mū p̄ncipiū idiuiduatiōis.hoc aūt nō ē
dictu ꝙ mā ſola idiuiduet idiuiduū.queadmodū
nō eſt idē dictu ꝙ mā ſit p̄mū p̄ncipiū rerū nāliū
et ꝙ mā oi alio excluſo cauſet vl̄ cōſtituat res nā
les. ¶ Ad.5m qō eſt Durādi dr̄ ꝙ.S.T.nō fallit̄
equocatione cū loquat̄ de eē in aliq̄ vno mō pre
ciſe.ſ.ꝑ inherentiā. ſꝫ arguēs ipe magis fallit̄ di=
cta.S.T.nō itelligēs. deceptus nēpe fuit putās
ꝙ quia.S.Tho.dicit ꝙ forma de ſe eſt cōmunis
ſed cū recipit̄ in materia indiuiduatur: ꝙ huiuſ=
cemodi receptio fuerit ſicut vniuerſalis in parti=
culari. non aduertēs ꝙ neqꝫ forma etiam abſtra
cta ꝑ intellectū : eſt totū vl̄e ad mām:neqꝫ mā ē
pars ſubiectiua ad formā.cōitas eni forme reſpe
ctu mat̄ie qua.ſ. forma ſ̄m eādem rōnē pōt eſſe ī
plr̄ibus ꝑtib⁹ mat̄ie lꝫ nō ſ̄m idē eē nō ē cōitas q̄
vl̄e eſt cōe ſuis ſingularib⁹.ſicut eni alia ē abſtra=
ctio ꝑ intellectū forme a mā:⁊ alia eſt abſtractio
vl̄is a ꝑticulari ꝓut. S.T.notat pa p.q.40.ar.
3o in.c.ita ⁊ alia eſt cōitas forme reſpectu mate•
rie:⁊ alia vl̄is reſpectu ſingularis.p̄ma reſpōdet
vniōi forme ⁊ mat̄ie vel accn̄tis ⁊ ſubi.ſcd̄a rn̄det
vnioni toti⁹ ⁊ ꝑtis ſubiectiue ꝓut. S.T.dicit ſu
per Boetiū de trini. vbi q̄rit vtrum cōſideratio
mathea ſit ſine mā ⁊c.dicim⁹ ergo ꝙ forma q̄ ſ̄m
ſe nō eſt deteriata ad hāc mām vl̄ illā per hoc ꝙ
recipit̄ realit̄ in mā: fit hec ⁊ indiuidua.talis aūt
receptio ē per inherētiā vel ꝑ inexiſtentiā:non ꝑ
modū quo vl̄e eſt in ſingulari. Vn̄ nō dicimus ꝙ
eſſe in plr̄ibus ꝑ inherentiā ſit rō formalis qua ali
quid eſt vl̄e.neqꝫ eē in vno ſolo ꝑ inherētiā ſit rō
formalis indiuidui ⁊ ſingularis vt male ītellexit
arguēs.ſꝫ dicimus ꝙ forma ꝑ hoc q̇ recipit̄ ī hac
mā que ē pricipium idiuiduationis:fit hec ⁊ idi=
uidua.et ꝑ hoc ꝙ recipit̄ ſ̄m diuerſa eē in plr̄ibus
partib⁹ materie fit plr̄es ſingulariter.Et q̄ꝫuis ex
iſta plurificatiōe cōſequat̄ ꝙ vl̄e ſit ī plurib⁹ indi
uiduis eo ꝙ quelꝫ forma in ꝓp̄a materia ꝯſtituit
indiuiduū: non iō recte argui pōt ꝙ rō inherētie
ad plura: ſit rō formalis vl̄is.⁊ rō inherentie ad
vnū:ſit formalis rō indiuidui.in tali eni argumē
tatione cōmittit̄ fallacia accn̄tis. ¶ Ad argumē=
ta Aureoli ſcd̄o loco facta ꝯ̄ eandē cōcluſionem.
Ad.pm dr̄ ꝙ illō additū ꝑ accn̄s ſe hꝫ ad rationē
ſpēi.et ad hui⁹ improbationē cōcedimus qō ar=
guēs infert.nō eni aliq̇d ꝯcludit ꝯ̄ nos q̇ ponim⁹
indiuiduationē ſb̄e precedere nāliter indiuidua
tionē accn̄tis quātū ad aliq̇d ꝓut ex ſcd̄o nōbili
ſupra patuit. ¶ Ad.2m dr̄ ꝙ ꝓcedit ex falſo ſup
poſito. ſ.ꝙ illud additū qō indiuiduū addit ſup̄
ſpēm:ſit additū ipi ſpēi ſ̄m ꝙ eſt aliquid cōe vel
vl̄e hoc aūt falſum ē.imo addit̄ q̇dditati nature
ſpecificeq̄ de ſe nō eſt cōis aut vl̄is ſꝫ dicit tm̄mō
quid rei.vn̄ an̄s falſum eſt ſicut iacet. ¶ Ad.4m
dr̄ p̄mo ꝙ argumētū ꝓcedit ex inſufficiēti diuiſi=
one.ē eni aliud mēbrū diuiſionis qō eſt origina=
lis cā idiuiduatiōis. ſ.mā q̄ eſt primū ſubm̄ reale
forme ⁊ oīm q̄ formā cōſequunt̄.neqꝫ eſt inſtātia
de hoc ꝙ mā eſt de rōne ſpēi.nā talis mā non eſt
primū ſubm̄ reale ſꝫ qōdā ab ea per itellectū ab
ſtractū. Dr̄ ſecūdo ꝙ quātitas exn̄s in rerū nā:ē
illō additū quātū ad aliquē modū indiuiduatio
nis.neqꝫ valet hui⁹ iprobatio.q2 quātitas q̄ itel
ligit̄ in ſpē: nō hꝫ vt ſic eē reale ſꝫ eſt ꝑ conſidera
tionem intellect⁹ abſtrahētis ſpēm ab idiuiduo.
Dicim⁹ tertio ꝙ ſitus etiā eſt quodāmō cā idiui=
duatiōis.et ad huius p̄mam iprobationē:negat̄
aſſumptū loquēdo de ſitu ꝓut dicit ordinē ꝑtiuꝫ
in toto quāto.et ad iſtū ſenſum negat̄ aſſumptū
ſecūde iprobatiōis.lꝫ eni diuina v̄tute duo indi=
uidua diſticta poſſint eē in eodē loco:non tn̄ pn̄t
habere eūdē ſitū ꝓut ſitus dicit ordinē partiū in
toto.Et de hoc .S.T.4o ſen.diſ.44.q.2.ar.
2o ſub ar.3o.ad.2m ¶ Ad argumēta Durandi.
ad idē propoſitū.Ad primū dr̄ ꝙ nichil cōcludit
cōtra nos. concedimus eni ꝙ eadē ſunt pricipia
ſpēi ⁊ indiuidui nō tn̄ eodē mō. Vn̄ dicim⁹ ꝙ mā
et forma ⁊ quātitas ⁊ ſit⁹ ⁊ cetera alia idiuiduā=
tia indiuiduū: ſunt p̄ncipia ſpēi ſumpta ſ̄m eē in
telligibile ⁊ indeteriate. ⁊ hec eadē ꝓut hn̄t eſſe
reale ⁊ ſunt deteriata ⁊ ſignata ſunt p̄ncipia idi=
uidui.Et ſi vlteri⁹ q̄rat arguēs per qō iſta ſint ſi=
gnata ⁊ deteriata:rn̄demus ꝙ mā ſe ipa quantū
ad aliq̇d inquātū eſt p̄mū ſubm̄ nature. ⁊ quātū
ad aliq̇d per quātitatē ⁊ ꝑ ſitum.forma eſt hec ⁊
ſignata: ꝑ huiuſcemōi mām.quātitas eſt hec ⁊ ſi
gnata:q̄ntū ad aliquē modū ſignatiōis ⁊ heccei

tatis ſeipã ⁊ per ꝯñs ſitus. ſm aliũ aũt modum ſi
gnationis ⁊ deteriationis. ſ. ſuppoſitationis ⁊ eẽ
ſunt hec ⁊ ſignata ꝑ ſbm. cetera aũt indiuiduãtia
ſunt hec ⁊ ſignata ꝑ iſta vel ꝑ aliqđ horum. et de
his ſatis dictũ fuit in ſecũdo nõbili. ¶ Ad. 2m dr
ꝙ argumẽtũ ꝓcedit de indiuiduatiõe mere ſbali
quã nos ꝯceſſimus in ꝑmo nõbili ex dictꝭ. S. T.
cõuenire idiuiduo ꝑ pricipia eẽntialia: ſꝫ origina
liter ⁊ tanꝗ̃ ꝑ primũ ꝑncipiũ ꝑ materiã. Qđ aũt
arguẽs dicit ꝙ idiuiduatio materie magis depẽ
det a forma ꝗ̃ ecõtra: falſum eſt. neqꝫ valet eius
ꝓbatio. qm̃ rõ eſſendi: nõ eſt ꝑ ſe ⁊ formalr̃ rõ in
diuiduatiõis cũ ipꝫ eẽ ꝯueniat plꝰibus idiuiduis.
et qꝛ ipꝫ eẽ eſt ſimpliciſſimũ nullo mõ aliq̃ parti-
cipãs nec aliđ a ſe hñs admixtũ, ꝓut Boetiꝰ inq̃t
li° de ebdomadibꝰ: nõ põt fingi ꝙ ipm eſſe hẽat
ſm ſe deteriationẽ ad hoc vl̃ ad illđ indiuiduũ.
et iđ oꝫ ꝙ fiat hoc ⁊ deteriatum ꝑ aliqđ additũ.
¶ Argumẽta iducta ꝯ̃ tertiã cõcluſionẽ nõ mili-
tãt ꝯ̃ illam. nã oĩa ꝓcedunt de põ dei abſoluta. ꝓ
bãt eni ꝙ nõ implicet ꝯ̃dictionẽ abſolute loquẽ-
do angelũ vniri maĩe vt forma qđ ⁊ nos ꝯcedi
mus ſm viã. S. Tho. Et de hoc dictũ eſt ſupra i
nõbili nono ſatis diffuſe. ¶ Ad argumẽta Scoti
ꝯ̃ q̃rtã ꝯcluſionẽ. Ad. pm dr ꝙ aſſumptũ ſic vniuer
ſaliter ſicut iacet: eſt falſum. et ad eiꝰ ꝓbationeꝫ
dr ꝙ in creaturis ex rõne ꝑfectiõis eſt ꝙ aliq̃ q̇d
ditas nõ ſit plꝰibus cõicabil̃. eo ꝙ eiꝰ cõicabilitas
nõ põt eſſe niſi ſm diuerſa eẽ. ita ꝙ q̇dditas crea
ta cõicabil̃ multis i nullo eoꝝ hꝫ totũ eẽ ſibi poſ-
ſibile qđ ẽ imꝑfectionis. q̇dditas aũt q̃ nõ ẽ mul-
tis idiuiduis cõicabil̃ vt ãgeli: in vno ſolo hꝫ vni
tũ totũ eſſe ſibi poſſibile ⁊ hoc eſt ꝑfectiõis. nam
virtꝰ vnita ꝑfectior ẽ ſeipã diſperſa, ꝓut dr in li°
de cãis. Neqꝫ eſt inſtantia de nã diuina. qm̃ lꝫ ſit
cõis tribꝰ ſuppoſitis: nõ hꝫ in illis ſuã ꝑfectionem
et ſuũ eẽ diſperſum cũ ſit eadẽ nũero ⁊ idẽ eẽ nu-
mero vnitiſſimũ in tribꝰ ꝑſonis. ¶ Ad. 2m rñdet
S. T. de ſpũ. crea. ar. 8° ad. 4m ꝙ lꝫ q̇dditas vl̃
nã huiꝰ angeli nõ ꝓhibeat̃ eſſe i multis ex hoc ꝙ
eſt q̇dditas vel nã in tali ordine rerũ qđ ꝑtinet
ad rõnẽ ſpẽi: ꝓhibet̃ tñ eẽ in multis ex hoc ꝙ nõ
eſt nata recipi in aliq̇ ſubo qđ ꝑtinet ad rationeꝫ
indiuidui. hec ille. Ex q̇bus pꝫ ꝙ ꝯ̃dictio eſt nãꝫ
huiꝰ angeli cũ nõ ſit nata recipi in aliq̇: intellige-
re ſub rõne vl̃is. ¶ Ad. 3m dr ꝙ maior ẽ falſa vl̃r
ſumpta. nã nõ eſt v̈a de q̇dditate angeli q̃ eſt de
ſe hec prout deductũ fuit in. 8° nõbili. ¶ Ad. 4m
dr ꝙ illo caſu dato: deꝰ ꝓduceret q̇dditatẽ ange
li ꝑus anichilati i eodẽ indiuiduo qꝛ ipſamet eſt
ipm indiuiduũ in vna ſpẽ. vñ falſum ẽ qđ arguẽs
dicit nr̃e opiniõis eẽ ꝙ rem anichilatã deus non

põt iterato ꝓducere eãdẽ nũero. imo econtra te
net. S. T. 4° ſen. di. 44. q. pa ar. p° Et. 4° q̇lꝫ
ar. 5°. ⁊ i plꝰibꝰ alijs locis. ¶ Ad. 5m rñdet. S. T.
in hac. di. q. pa ar. 4° ad. pm ꝙ ꝗ̃uis aĩa ſit forma
ſimplex ſic ⁊ angelus: tñ aĩa non recipit eẽ ab eo
niſi in corꝑe. qꝛ ſm augum et infundẽdo creat̃ et
creãdo ĩfundit̃. vñ ex corꝑe recipit eẽ indiuidua
tũ. hec ille. hoc aũt nõ eſt ſic intelligẽdũ quaſi in
diuiduatio aĩe ſit ſolũ eẽ: ſꝫ qꝛ recipiẽdo eẽ indi-
uiduatũ in corpore: aĩa efficit̃ in ſeipã indiuidua
ta. Et ꝙ iſta fuerit mẽs. S. T. pꝫ ex his q̃ dicit ꝯ̃
gen. li°. 2°. ca° 81. ait eni. Multitudo aĩaꝝ a cor
poribꝰ ſeꝑatarum: ꝯſequit̃ quidẽ diuerſitatẽ for-
marũ ſm ſubam qꝛ alia eſt ſba huius aĩe et illius
nõ tñ iſta diuerſitas ꝓcedit ex diuerſitate princi
pioꝝ eẽntialium ipſius aĩe: ſ3 eſt ſm diuerſam cõ-
menſurationẽ aĩarũ ad corꝑa. hec eni aĩa eſt cõ-
menſurata huic corpori ⁊ illi. illa aũt alij ⁊ ſic de
oĩbus. hmõi aũt cõmenſuratiões remanẽt in aĩa
bus ẽt ꝑeuntibus corporibꝰ: ſicut ⁊ ipſe caꝝ ſube
manẽt quaſi a corporibus ſm eẽ nõ depẽdẽtes.
ſunt eni aĩe ſm ſubas ſuas forme corporũ. alias
accidẽtaliter corꝑi vnirent̃ ⁊ ſic ex aĩa ⁊ corpore
nõ fieret vnũ ꝑ ſe ſꝫ vnũ per accñs. inquãtũ autẽ
forme ſunt: opꝫ eas eẽ corporibꝰ cõmẽſuratas.
vñ pꝫ ꝙ ipſe diuerſe cõmenſuratiões manẽt i aĩa
bus ſeꝑatis ⁊ ꝑ ꝯñs plr̃alitas. hec ille. Ex q̇bꝰ pꝫ
ꝙ preter eẽ: ipſa aĩa acquirit quandã cõmenſura
tionẽ ⁊ coaptationẽ ex corpore. et lꝫ huiuſcemõi
cõmenſuratio vel coaptatio ſit q̇dam reſpectus
fundatus i entitate aĩe inquãtũ eſt forma corpo
ris: nõ ideo ſequit̃ vt arguẽs infert ꝙ nõ ſit de for
mali rõne huiꝰ aĩe. ſicut enim albedo lꝫ nõ ſit de
formali rõne hoĩs: eſt tñ de formali rõne hoĩs al
bi ꝓut habet̃ ex. 7° metha: ita ⁊ reſpectꝰ vl̃ rela-
tio eſt de rõne formali ſubi reſpectiui: lꝫ nõ ſit de
rõne formali ſubi abſolute. et ꝑ̃ſertim in ꝓpoſito
nõ hꝫ locum iſta obiectio neqꝫ lõgus ꝓceſſus ar
guentis fundatꝰ ſuꝑ eẽ exiſtẽtie. qꝛ nõ ponimus
ꝙ ipm eẽ ⁊ ipſa cõmenſuratio aĩe ad corpus ſint
preciſe indiuiduatio aĩe: ſed ponimꝰ ꝙ ex hmõi
cõmenſuratiõe ⁊ eẽ indiuiduato: ipſa ſba aĩe fit in
ſe indiuidua ⁊ diſtincta a qualꝫ alia. vñ et i dictꝭ
S. Tho. ꝓxime allegatis ꝯ̃. gen. dictũ eſt ꝙ mul
titudo aĩarum ſeparatarũ cõſequit̃ a corporibꝰ
diuerſitatem formarũ ſm ſbam: qꝛ alia eſt ſuba
huius aĩe et alia illius. ac per hoc in ipſa coordia-
tiõe predicamẽti ſube reponimꝰ indiuiduã ſbam
que a pħo dicitur prima ſuba. ⁊ de hoc latius di-
ctum eſt in ſcđo nõbili. ¶ Ad. 6m reſpondet. S.
Tho. de ſpũ. crea. ar. 8° ad. pm ꝙ Augꝰ loquitur
vbi allegat̃ de nã angelica et humana: nõ ſm ꝙ

conſiderant̄ in eſſe mali : ſed ſm ꝙ ordinant̄ ad beatitudinem. ſic eniz aliqui in nā angelica ⁊ humana perierūt. quantū aūt ad ordinem beatitudinis: nā humana diuiditur cōtra totā angelicaz naturā . quia tota angelica nā vno mō nata eſt peruenire in beatitudinē vel ab ea deficere irreparabilit̄. ſ. ſtatim ad primā electionē. natura vero humana ꝑ decurſum tp̄is. et iō loquit̄ ibi Auguſtin⁹ de oibus angelis ſicut de vna nā propter vnū modū ordinis ad beatitudinem lz differāt. hec ille. Ex qbus pz ꝙ nō eſt irrationabile vt arguēs dicit ꝙ alique ſpēs angelice quantū ad oia indiuidua totalit̄ periſſent cū non perierit quātum ad eē naturale. quantū aūt ad eē beatificuz nullū incōueniens eſt propt̄ eorum demeritum. ¶ Ad. 7^{m} dr̄ p° ꝙ ſupponit falſum. ſ. ꝙ nā ſpecifica angeli ſit ex ſe nata eē in infinitis. hoc autē falſum eſt. imo neqꝫ in plūibus ꝓut dictum ē in reſpōſione ad. p^{m} et. 2^{m} ⁊ latius i octauo nōbili. Dr̄ ſecūdo ꝙ nō reputam⁹ incōueniens ꝙ ꝑfectio angeli ſit infinita ſm quid inquātū. ſ. nō cōtrahit̄ ⁊ finit̄ per aliquā materiā. vn̄. S. T. p^{a} ꝑ. q. 7. arti. 2°. in. c. inqt . ſi autē loquamur de infinito ſm ꝙ conuenit forme: ſic manifeſtum eſt ꝙ illa quoruz forme ſunt in mā: ſunt ſimpliciter finita et nullo mō infinita. ſi aūt ſint alique forme create nō recepte in mā ſed ꝑ ſe ſubſiſtentes vt quidā de angelis opinant̄: erūt quidem infinite ſm quid inquantū hmōi forme nō terjant̄ nec contrahūtur per aliquā mām: ſz qꝛ forma creata ſic ſubſiſtens hz eſſe ⁊ nō eſt ſuū eſſe: neceſſe eſt ꝙ ip̄m eius eē ſit receptū ⁊ cōtractū ad terjatam nām. vn̄ non pōt eē infinitū ſimplr̄. idē in ſnīa dicit. 3° li° ſen. di. 13. q. p^{a} ar. 2°. ſub. arti. 2° ¶ Ad. 8^{m} dr̄ ꝙ. S. Tho. nō ignorauit diſtinctionē quā arguens ponit de diſtinctione formali ⁊ formarū cū eam ponat in plūibus locis. vn̄. p^{a} ꝑ. q. 85. ar. 7° ad 3^{m} ait. dr̄ia forme que nō prouenit niſi ex diuerſa diſpoſitiōe materie: nō facit diuerſitatē ſm ſpēm ſz ſolū ſm numerum. ſunt eni diuerſorū indiuiduorū diuerſe forme ſꝫ mām diuerſificate. hec ille. Itē cōtra gē. loco ꝓxime allegato. nō eni inqt quelz formaꝝ diuerſitas facit diuerſitatē ſm ſpēm: ſed ſolum illa q̄ eſt ſm principia formalia vel ſm diuerſam rōnem forme. hec ille. Ex qbus apparet ꝙ ſanctū Tho. nō latuit q̄ ſit diſtinctio formalis et q̄ ſit diſtinctio formarū. imo qꝛ illud bn̄ nouerat dixit ꝙ diſtinctio inter angelos eſt nō ſolum formarū ſed ⁊ formalis quod arguens hic nō impugnat. ¶ Ad. 9^{m} quod eſt Durādi pz reſpōſio ex rn̄ſione ad. 4^{m} Scoti. neqꝫ enim neceſſe ē vt opinatur arguēs ꝙ plurificata actione: plurificetur terjus actionis vbi actio depēdet ex ſola virtute ⁊ voluntate ꝓducentis ꝑſertim cū ſit īfinite virtutis. ¶ Ad. 10^{m} rn̄detur dupliciter ad auctoritatē Auguſtini. Primo qꝛ quātū ex ip̄a auctoritate hētur: nō aliud cōcludit̄ niſi ꝙ nō ꝓuenit ex īpotentia dei aut ex difficultate opandi vl̄ ex tedio: ꝙ deus deficeret in creādo alios angelos ab hijs q̄ peccauerūt quos in eoꝝ ſedib⁹ collocaret. ⁊ hoc nos cōcedimus. ſed dicimus ꝙ ꝓuenit ex impoſſibilitate facti. ſ. angeloꝝ. nā ſeq̄ret̄ euidēs ꝯdictio ꝓut. S. Tho. vbi allegat̄ pro cōcluſione efficaciter ꝓbat. Pōt reſpōderi ſecūdo ꝙ ſedes quas appellat Aug⁹ nō ſunt gradus nāles ſed gr̄e. Et cū arguēs dicit cōtra hoc ꝙ in angelis gradus gr̄e conferunt̄ a deo ſm gradus nature: reſpōdetur ꝙ hoc eſt verū ſm ordinem qui nūc eſt. ſed tūc aliter fuiſſet inſtitutū. ſz p̄ma reſponſio videt̄ magis ad intentionē Auguſtini. Articuli pariſieñ. ſicut alias dictū fuit: nō nos arctāt . tum qꝛ vltra dioceſim nō ſe extendūt. tum etiā qꝛ vt Egidi⁹ ro. ⁊ Godofredus de fontibus ⁊ Henric⁹ dicūt: illi articuli indigēt magna correctiōe: nā vt illi ferūt: facti ſunt a quibuſdā capitoſis. Itē etiā et reuocati ſunt inquātū tangunt doctrinam. S. Tho. ꝓut dictum fuit di. p̄cedēti. ¶ Ad. 11^{m} qđ eſt Henrici dr̄ ꝙ maior nō hz veritatē niſi de nā que nō eſt ꝑ ſe ſubſiſtēs ſed nata ē eſſe in alio qđ non ē in ꝓpoſito nr̄o . qm̄ nā hui⁹ angeli nō eſt nata eſſe i aliquo ſz eſt ꝑ ſe ſubſiſtēs ꝓut dictū eſt ad. 3^{m} Scoti ex dictis. S. Tho. de ſpū. crea. ar. 8° ad. 4^{m} vn̄ minor ꝓpoſitio ſimpliciter eſt falſa . nā ipſa nā angeli eſt ſuppoſitū ſubſiſtēs. ¶ Ad. 12^{m} negat̄ aſſumptum ꝓut pz ex ſuperiorib⁹ ꝑſertim ex octauo notabili. ¶ Ad. 13^{m} dr̄ ꝙ ſi anime rōnales ꝑ potentiā dei crearentur extra corp⁹ ⁊ ſine aliq̄ dependentia vel aptitudine ad corpus: idē eſſet de eis ⁊ de angelis ꝙ non poſſent eſſe ples aie diſtincte nūero ſub vna ſpē et tn̄ in iſto caſu nō ꝓprie dicerent̄ aie aut forme ſm ꝙ aia dr̄ ab animādo ⁊ forma ab informādo corpus. eſſent tn̄ quedā ſube immālis ſpē diſtincte ab alijs. ¶ Ad. 14^{m} dr̄ ꝙ lz ois creatura in infinitum deficiat a diuina ſimplicitate: nō ideo ſequit̄ ꝙ nō poſſit aſſimilari deo in hoc ꝙ eſt qđdā ſubſiſtēs ſingulare. nā et i hoc in infinitum diſtat a ſimplicitate diuina. Auctoritas commentatoris magis eſt ad oppoſitum arguentis q̄ꝫ ad ꝓpoſitum. qm̄ ideo ponimus vnū tantū indiuiduum in vna ſpē angelica quia eſt quid perfectum reſpectu ſube matialis in qua ſunt plura indiuidua ſub vna ſpē. ¶ Ad. 15^{m} dr̄ ꝙ quicquid ſit de maiori propoſitione: argumētum tn̄ nichil cōcludit

cõtra nos. qr non eſt ſimile de forma celi que eſt materialis ⁊ de forma angeli ꝗ eſt immaterialis ¶ Ad. 16m dr ꝙ non fuit mens phi ꝙ inter motores orbiũ ⁊ ipſos orbes motos eẽt proportio ꝗntum ad eẽ nature: ſed q̃lis eſſe dʒ inter mouens et motũ ſm ꝙ talia ſunt. et iõ non ſequit̃ ꝙ ſi orbes poſſunt eſſe plꝛes ſub vna ſpẽ: ꝙ etiam motores orbiũ ſint plures eiuſdem ſpẽi. cũ autem phs vocat angelos ſubas immãles diuinas: nõ accipit diuinum eẽntialiter ſed ꝑticipatiue ⁊ ſimilitudinarie. queãdmodum propha vocat viros ꝑfectos deos dicẽs. ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oẽs. ¶ Ad. 17m dr ꝙ ex longo eius ꝓceſſu: nõ aliud cõtra nos cõcluditur ꝙ̃ ꝙ angeli duo pñt adinuicẽ diſtingui ꝑ exiſtentiã vel ſubſiſtentiã aut ſuppoſitationẽ: ita ꝙ vnus angelus ſit alius numero ab alio. qr alia ẽ exiſtentia ⁊ ſuppoſitatio aut ſubſiſtẽtia vnius ab exñtia ⁊ ſubſiſtẽtia aut ſuppoſitatiõe alterius. et tandẽ vnus diſtinguit̃ ab alio nũero qr eſt aliud ſuppoſitũ ab eo. Ad hoc aũt rñdemꝰ ꝙ cũ exñtia ⁊ ſubſiſtẽtia ⁊ ſuppoſitatio cõueniãt vtriqʒ angelo ſubſiſtenti: nõ pñt eſſe rõ diſtinctionis illoꝝ ⁊ ꝑ ɔñs nõ pñt diſtingui ſm rõnem ſuppoſiti cũ vterqʒ ſit ſuppoſitũ. Et ſi dicat̃ ꝙ lʒ duo angeli conueniant in hoc quod eſt eſſe ſuppoſitũ et in habere exiſtẽtiam aut ſubſiſtentiam: diſtinguũtur tamen quia exñtia hec nõ eſt illa nec ſuppoſitũ hoc eſt illud. Dicimꝰ ꝙ hoc magis ꝓbat propoſitum noſtrũ ꝙ̃ arguẽtis. nam opʒ aſſignare aliud ab exiſtentia vel ſubſiſtẽtia ꝓpter quod hec non ſit illa ⁊ illa non ſit hec. et per ɔñs eſt dare aliq̃d aliud ꝓpt̃ qđ hoc ſuppoſitũ nõ eſt illud nec illud eſt hoc. hoc aũt nõ põt eſſe aliud niſi eſſentia angeli. nã quodcunqʒ aliud quis dederit cuʒ ſit extra eſſentiam angeli: nõ poterit cauſare diſtinctionẽ inter angelos qua vnus ſit alia ſuba intellectualis ab alio ⁊ econtra. nã ſola accñtia aut accñtalia: non pñt diſtinguere aliqua ſubſtãtialiter. ac per hoc nec poſſunt plures angelos diſtinguere ſub vna ſpẽ ſub qua indiuiduum ſube ẽ ſm ſui ſubaʒ. Et preterea ſicut ſupra dicebamus ad 5m Scoti: ipſum eẽ exiſtentie aut ſubſiſtẽtie cum ſit ſimpliciſſimũ et nichil habens admixtum ſm Boetium li° de ebdomadibus: non põt intrinſece recipe aliquid ꝑ quod ſit hoc ſignatũ et diſtinctum ab alio. vnde eſſe exiſtentie vel ſubſiſtẽtie nõ indiuiduatur per ſe primo ⁊ fit hoc aut diſtinctum: niſi a principijs rei ſubſtantialibus a q̃bus emanat. ¶ Ad argumentum ante oppoſitum patet reſponſio per ea ꝗ dicta ſunt in primo notabili. ⁊ in hoc articulus terminatur.

Terũ circa tertiã diſtinctionẽ ſecundi ſniaꝝ querit̃ vtrũ intelligere ãgeli ſit ſua ſba et argnit̃ ꝙ ſic. Quia ſi extrema ſunt vnũ: mediũ non differt ab eis. quia extremuʒ magis diſtat ab extremo ꝙ̃ mediũ. ſʒ angelo idẽ eſt itellectꝰ ⁊ intellectũ ſʒ ꝙ eẽntiam ſuã intelligit. ergo intelligere qđ cadit mediũ eſt idẽ cũ ſba ãgeli itelligentis. ¶ In oppoſitũ argnit̃ ſic. plꝰ differt actio rei a ſba eiꝰ ꝙ̃ ipſm eiꝰ eẽ. ſʒ nullius creature ſuũ eſſe ẽ ſua eẽntia nã hoc eſt ſolius dei ꝓpriũ. ergo neqʒ ãgeli neqʒ alicuiꝰ creature ſua actio eſt ſua ſubſtãtia. ¶ In hac q̃ſtione erunt quattuor articuli vt ꝫ.

Quantuʒ ad primũ articulũ ſit prima ɔ° ꝙ itelligere ãgeli ẽ aliq̃d abſolutũ differẽs realr a ſba ãgeli et ab eiꝰ xtute itellectiua. Hãc cõcluſionẽ tenet. S. T. pa. p. q. 54. ar. p° ⁊ 3°. ¶ Secũda ɔ° eſt ꝙ in ãgelis nõ ꝓprie hʒ locũ diſtinctio itellectꝰ agẽtis ⁊ poſſibil' queãdmodũ in nobis niſi forte equoce. hãc ɔcluſionẽ tenet. S. T. loco ꝓxime allegato. ar. 4°. ¶ Tertia ɔ° ẽ ꝙ ãgeli nõ oĩa cognoſcũt ꝑ eẽntias ſuas: ſʒ multa ꝑ ſpẽs connãles et ɔcreatas. hãc ɔcluſionẽ tenet. S. T. in hac. di. q. 2a ar. p° ⁊. 3°. Et pa p. q. 55. ar. 2° ⁊. 3° Et de veri. q. 8. ⁊. 9. ⁊. 10. ¶ Quarta ɔ° eſt ꝙ ſpẽs itelligibil' tã in ãgelis ꝙ̃ in nobis ẽ aliq̃d realr diſtinctũ ab ipſo itelligere ſicᷓ eiꝰ ꝑncipiũ elicitiuũ. hec cõcluſio ꝓbat̃ ex dictis. S. T. in locis ſup̃ allegatis. Et pa p. q. 84. ar. 6. ⁊. 7. Et ꝺ xi. q. 10. ar. 6. ¶ Quita ɔ° eſt ꝙ q̃lʒ angelꝰ intelligit ſeipm per eẽntiã ſuã. Hãc ɔcluſionẽ tenet. S. T. pa p. q. 56. ar. p°. Et de ve. q. 8. ar. 6. ¶ Sexta ɔ° eſt ꝙ eẽntia ãgeli ẽ ſufficiẽs ꝑncipiũ ꝙ angelꝰ itelligit deũ nãli cognitione. Hãc cõcluſionẽ tenet. S. T. pa p. q. 56. ar. 3° Et ꝺ ve. q. 8. ar. 3° ¶ Septima ɔ° eſt ꝙ ãgeli ꝑ eãdẽ ſpẽʒ itelligũt plꝛes q̃ditates. ⁊ quãto ãgelus ẽ ſupior: tanto ꝑ ſpẽs pauciores et vliores itelligit. Hãc ɔcluſionẽ tenet. S. T. i hac di. q. 2a ar. 2° Et. pa p. q. 55. ar. 3° Et ꝺ ve. q. 8. ar. 10. ¶ Octaua ɔ° eſt ꝙ itellectꝰ ãgelicꝰ ꝑ eãdẽ ſpẽm itelligibilẽ cognoſcit nãm cõem ſpẽi et oĩa eiꝰ ſinglaria. Hãc ɔcluſionẽ tenet. S. T. i hac. di. q. 2a ar. 3° ⁊ ad. 3m Et pa p. q. 57. ar. 2° Et ꝺ ve. q. 8. ar. 11°. Et ɔ. gẽ. li. 2° ca. penul. ¶ Nona ɔ° ẽ

ꝙ nō omnia illa itelligit angelus ſimul et in actu
quoꝝ ſpēs apᷣ ſe hʒ: ꝫ illa ſimul ⁊ in actu itelligit
que ꝑ vnā ſpēm repreſentanť. Hāc ꝯcluſionē te-
net. S. T. in hac. d. q. 3. ar. 4°. Et pᵃ ꝑ. q. 58. ar.
2° ⁊. 3° Et de ve. q. 8. ar. 14° ⁊. 15. ¶ Decima ꝯ°
eſt ꝙ angelꝰ nō intelligit cū diſcurſu ꝓprie dicto
hāc ꝯcluſionē tenet. S. T. locis ꝓxime allegatiſ.

QUantuʒ ad ar-
ticulū ſecundū arguiť cōtra con
cluſiōes. Et quidē ꝯ primā ꝯclu
ſionē arguūt qdā volētes ꝓba-
re ꝙ itelligere nō dicat aliqd ab
ſolutū diſtinctū a pō intellectiua ꝫ ſolū reſpectū
potētie ad obiectū. ⁊ arguūt ſic. Illa q ex oppoſi
to diſtiguunť: nō poſſunt eē vnū ⁊ idē. ꝫ actꝰ pri
mus ⁊ actꝰ ſecūdus ex oppoſito diſtinguūť vt pʒ
2° de aīa. actꝰ aūt pimus ē foṙa abſoluta. igr̃ actꝰ
ſecūdus ⁊ opatio eſt foṙa reſpectiua. ¶ 2° Qꝛ ſi
opatio ſit foṙa abſoluta diſticta a pō ꝓcediť i in-
finitū cū oīs forma abſoluta poſſit hēre opatiōeʒ
ſʒ hoc ē incōueniēs. igr̃ ⁊c̃. ¶ 3° Sicut ſe hʒ luce-
re ad lucēs. ſic itelligere ad itelligēs. vtrūqʒ eni ē
actꝰ imanēs. ſ. lucere ipſius lucis ⁊ itelligere ipiꝰ
intellectꝰ. ſʒ manifeſtū ē ꝙ lucere nō ē aliqᷣ abſo
lutū additū luci. igr̃ ⁊c̃. ¶ 4° Qꝛ oē abſolutū pt
deꝰ ſepare a ſbo ſi qᷣ hʒ. ſʒ itelligere nō pt ſepari
ab itellectu. igr̃. ¶ 5° In nullo abſoluto pñt adu
nari ꝯria. ſʒ eodē actu ſentiēdi videť albū ⁊ nigrū
igiť videre nō eſt forma abſoluta. ⁊ ꝑ ꝯñs multo
minꝰ itelligere. ¶ 6° Qꝛ phs. 3° de aīa vult ꝙ i-
tellectꝰ nō patiť ſic alia res. ſʒ vt dicit ꝯmē. 3° li°
ꝯmē. 14. paſſio itellectꝰ ē receptio tm̄ ſine trāſla
tiōe. hoc āt vt videť nō eſt aliᷣ ꝙ̃ pati obiectiue
tm̄ et nō ſubiue. ¶ 7° arguiť ꝑ exēplū phi ibi de
tablˀa ⁊ pictura. ꝯſtat ei ꝙ cū tabula pingiť: ñ edu
ciť color de pō tabule: ſʒ applicať corpꝰ coloratū
corpi tabule. ſic igiť nō recipiť ſubiectiue color i
tabula: ſic nec itellectio i intellectu. ¶ 8° Qꝛ fʒ
phʒ vna itelligētia nō patiť ab alia ſubiue cū eā i
telligit. ſʒ ꝑ eſſentiā itelligit eā ⁊ nō ꝑ formā inhe
rentē ſbe ſue. igr̃ itelligere nō ē actio elicita ab in
tellectu āgelico vel hūano. ¶ 9° Qꝛ ſi ſic: ſequiť
ꝙ intellectꝰ poſt forte itelligibile: minꝰ itellige-
ret debile. ſic eſt de ſenſu. nā cā huiꝰ in ſenſu ē: qꝛ
ſenſꝰ vl̃ organū aliquādiu retinet ſpēs receptas
ſʒ ſi itellectꝰ ſubiectiue recipiat ſpēs vl̃ itellectio
nē: meliꝰ retinebit talia ꝙ̃ ſēſus. igr̃ ⁊c̃. Nec pt di
ci ꝙ ſpūalitas obſtaret. qꝛ ēt ſenſibile ſpūaliꝰ eē
hʒ i ſenſu ꝙ̃ ex: et tñ ex illa ſpūalitate illᷣ ñ tolliť
¶ 10. Qꝛ viſio btifica q angelꝰ vel aīa btā videt
deū ē qᷣdā itelligere: ⁊ tñ nō ē opatio itellectꝰ ab
illo elicita cuiꝰ oppoſitū ponit pma ꝯ°. Añs ꝓbať
qdruplr̃. p° ſic. a quolʒ btō pōt ſm legē dei ordi
natā qlʒ creatura cognoſci ⁊ diſtincte i vbo ꝑ co-
gnitionē ſuā btificā et nō ꝑ cognitionē creatā. qꝛ
tūc vel illa eēt corruptibil' de cōi lege: et tūc illa
nō eēt btitudo. qꝛ btitudo nō ē btitudo: niſi ſit ſi
ne fine ꝑpetuāda. vel ipa eēt ifinite ꝑfectiōis co-
gnitio. qꝛ ifinitorū cognitio ⁊ cuiuſlʒ diſticte. ſed
vtrūqʒ illatū ē icōueniēs. igr̃ talis itellectio btifi
ca ē increata. ⁊ hētur itentū. ¶ 2° ꝓbať idē añs.
Qꝛ ſi nō ſic eēt: tūc ſūme btūs ñ poſſet ſtāte ſua
btitudie i ſūmo: hēre ita ꝑfectā cognitionē i gñe
ꝓpo de aliq creatura ſicut infimꝰ btūs hñs nālia
ꝑia. ꝯñs ē incōueniēs. ⁊ ꝯña pʒ. qꝛ itellectꝰ vel aīa
vel āgelus repletꝰ vna tali forma creata: nō poſ
ſet illa replēte: ſimul tm̄ capere de alia cognitiōe
diſꝑata ſic aliꝰ angelꝰ vel alia aīa par i nālibꝰ nō
ſic repleta. alioqn nō tot intēſiſſimas ſpēs hēret
qui pl'es diuerſoꝝ generū vl̃ ſpērum poſſet ſimul
nālit recipe qᷣ repugnare videť cuilʒ creature.
¶ 3° ꝓbať idē añs ꝑ augᵐ. 8. ſup ge. ca. 34. de ꝑ
uis q dicit ꝙ deꝰ loqť ad itellectuales creaturas
illuiandas ꝑ ſuā ſbam cū iā pñt cape locutionem
eiꝰ qlis eſt i vbo eiꝰ. ¶ 4° ꝓbať idē ex intentiōe
phi ⁊ ꝯmētatoris q dicūt ꝙ deꝰ ipe intelligiť ꝑ ſe
ipʒ abſqʒ itellectiōe media ab alijs itelligētijs ab
ſtractis. itaqʒ ipe ē ⁊ qᷣ itelligiť ⁊ itellectio eiꝰ qᷣ
ipʒ itelligit. ¶ 5°. Qꝛ diuina eēntia eſt in ſe qdā
intellectio. cū igiť ipa ſit vl̃ eē poſſit eq pñs ⁊ inti
ma itellectui āgelico vel hūano ſic eſt qcūqʒ itel
lectio creata: ſequiť ꝙ itellectꝰ creatꝰ eq ꝑ viſio-
nē icreatā poterit videre et itelligere ſic itelligit
ꝑ itellectionē cauſatā. ex iſtis videť ꝙ itelligere
angeli nō oʒ ꝙ ſit opatio elicita ab āgelo ſic po-
nit ꝯ°. ¶ 11° arguiť ꝙ itelligere nō ſit agere ſʒ pa
ti vel recipe actū itelligēdi q ſolū eſt effectiue ab
obo. huiꝰ ei mētis ē godofredꝰ. 5° qᷣlʒ. q. 2ᵃ qᷣ
ꝓbat mltiplr̃. Primo ſic. Qꝛ ꝑfectio potētie paſ
ſiue cōſiſtit i receptiōe alicuiꝰ ſic ipreſſi ⁊ nō i ex-
ercēdo aliquā actionē. ꝫ itellectꝰ ē pō paſſiua. igr̃
et c̃. ¶ 2° Qꝛ ipoſſibile ē ſbm recipiēs aliquā for
mā: mouere ſe vlteriꝰ ꝑ eā ad vlteriorē formā. qꝛ
tūc idē ⁊ ſm idē eēt in pō et i actu. g̊ ipoſſibile eſt
ꝙ itellectꝰ ꝑ ſpēm in ſe receptā eliciat actū ſecū-
dū et illū in ſe ſubiectiue recipiat. ¶ 3° Qꝛ ſic ſe
hʒ itelligere ad itelligētē: ita ⁊ itelligi ad itelligi-
bile. ꝫ itelligere ſe hʒ ad itelligētē ſicut vba paſſio
ad ſuū ſbm ſignificata tñ ꝑ modū actiōis. igr̃ itel
ligi ſe hʒ ad intelligibile ſic vba actio ſignificata ꝑ
modū paſſiōis. ⁊ ſic obm ē qᷣ agit actū itelligēdi
¶ 4. Qꝛ itelligere facere ⁊ itelligere fieri cū ſint
agere et pati: oʒ ꝙ attribuanť diuerſis pncipijs.

vni ſicut ſbo recipiēti: ⁊ alteri ſicut agēti. cū ergo
intelligere attribuat̄ itellectui vt ſbo recipiēti: oꝫ
ꝙ attribuatur alteri vt agēti. et hoc nō pōt poni
aliō niſi obm. ❡ 5° ꝓbat hoc idē qōlꝫ. 9° q. 3ª vbi
ſic dicit. nichil pōt eē cā effectiua alicuiꝰ in ſe ma=
nētis. q̄ hoc eſt ꝯ rōnem potētie actiue et paſſi=
ue. q̄ pō actiua ē principiū trāſmutandi aliō ſm
ꝙ aliud. pō vero paſſiua eſt principiū trāſmutā=
di ab alio ſm ꝙ aliud eſt. ❡ 6° arguit ibidē. Qꝛ
hoc eēt cōfundere cām efficientē et cām formalē
ſimul i vnū: ſi idē eſſet ꝑncipiū actiuū ⁊ cā forma
lis eiuſdē ſubi. ❡ 7° arguit. Qꝛ vnūqōqꝫ ſicut hꝫ
per formā eē: ita agere ꝑ eā actionē manentē. ſꝫ
ſꝑ hꝫ hō eſſe ꝑ intellectū. ergo ſꝑ aget actionē in
tellectꝰ manentē. ⁊ ſic ſꝑ intelligeret qō eſt falſū.
❡ 8° arguit. Qꝛ res cui cōpetit agere actionem
manentē: aut ſꝑ et de neceſſitate illā hꝫ aut nō. ſi
ſic: igit̄ non dꝫ attribui illi rei i qua ē ſic̄ cauſe effi
ciēti: ſꝫ illi rei q̄ ꝓducēdo illā rem ꝓducit oīa ne=
ceſſario illi nature ꝯueniētia. ſi non: oꝫ ꝙ ad hoc
ꝙ exeat in actū de nouo diſſimiliter ſe hēat nūc
q̄ꝫ priꝰ per hoc ꝙ mouet̄ de nouo ab alio. ⁊ ſic nō
erit cā effectiua illius oꝑationis i ſe manētis: ſed
illō extrinſecū agens. vel ꝑ hoc ꝙ moueat aliō. ⁊
ſic erit oꝑatio trāſiens ⁊ nō manēs. aliter aūt nō
pōt eē. q̄ idē manēs idē: natū eſt facere idē. ⁊ po
ſitis ꝑncipijs per ſe ſufficiētibus: ponitur effectꝰ.
❡ 9° arguit. Qꝛ in igne calido nō p̄t poni actio
manēs: niſi igneſcere ⁊ calere. ſꝫ iſta non ſunt niſi
eē in actu ignis. ſ. eē actu calidū. ⁊ nichil dicūt vl=
tra formā ſbalem ignis ⁊ vltra calorē effectiuum
ab igne. ℊ operatio manēs nō eſt aliq̄d effectiuū
a ſbo in quo ē. ❡ 12° ad idē arguit adā. q. 5. ꝑmi
ſniaꝝ. Qꝛ ſi oē intelligere ē actio elicita ab itelle
ctu: tūc ſolus deꝰ nō poſſet ſine intellectu creato
creare viſionē dei. qō nō videt̄ dicendū maxime
cū intelligere nō ſꝑ req̄rat effici vt pꝫ in deo. et ſi
efficiētem req̄rit: tm̄ non ſꝑ requirit effici ab eo q̄
intelligit. vt pꝫ ſm pħm de intelligētijs q̄ ꝑ ſbas
ſuas multa intelligūt. ❡ Itē. Qꝛ tūc deꝰ nō poſ
ſet btificare aliquā creaturam: niſi ⁊ illa creatura
btificaret ſeipam. ❡ Itē ſm pħm. itelligere nō ē
niſi pati qōdā. ❡ Itē. Qꝛ aīa vł angelꝰ videret̄
eē ifinite ꝑfectiōis. oē ei qō pōt agere. a. idiuiduū
alicuiꝰ ſpēi ⁊. b. idiuiduū eq̄le ſm gradū ⁊ duplo
nobilioris ſpēi ⁊ ſic in ifinitū: videt̄ eē ifinite ꝑfe=
ctiōis. ſed oīs nā intellectualis ē hmōi ſm te. q̄
deꝰ p̄t in ifinitū ſꝑ oī intellectiōe data: duplo no
biliorē ea cāre in itellectu. ⁊ ꝑ tales aīa vel āgelꝰ
intelliget et n̄ niſi efficiat illas. ❡ Itē. Qualitas
illa dr̄ itellectio: q̄ potētie repſentat obm. ſꝫ deꝰ
pōt facere ꝙ illa q̄litas aīe vel āgelo nichil agēti

bus repſentet obꝫ q̄ deꝰ oēꝫ actionē ſupplere p̄t.
igit̄ tūc eēt itellectio ⁊ nō efficeret̄ ab itellectu. ⁊
hec argumēta ſufficiūt ꝯ primā cōcluſionē. ❡ Cō
tra eandē ꝯcluſionē arguit durādus in p̄nti diſti
ctiōe ſic dicens. Nos pauca nouimꝰ de āgelis et
eoꝝ cognitiōe. ⁊ illa pauca oꝫ nos ꝯiecturare ex
cōditione aīe nr̄e q̄ eſt de nūero ſbarū itellectua
liū quāuis i illo ordine ſit infima. et ſꝫ hoc videt̄
eē dicendū ꝙ pō intellectiua āgeli ſit realit̄ idem
qō ſua eēntia qō pōt ſic ꝑſuaderi. ꝙ ei potētie co
gnitiue aīe nr̄e ab eſſentia aīe differāt: potiſſime
cōuincit̄ ex duobꝰ. vnū eſt q̄ aliq̄ potētie aīe ſūt
ad actꝰ corꝑaliter diuerſos ⁊ ſeꝑatos nullū ordi
nē inter ſe hn̄tes vt ſūt audire videre et hmōi. ꝓ
pter qō oꝫ eos reducere in ꝓprima pricipia realit̄
diuerſa ⁊ nō in vnū ſolū vt ē eēntia aīe. Aliud ē.
q̄ eēntia aīe eſt actꝰ corꝑis. aliq̄ aūt potētie eiꝰ
nō ſunt actꝰ corꝑis vt ſunt itellectus et volūtas
ꝓpter q̄ oꝫ eēntiam aīe a p̄dictis potētijs realit̄
differre. neutrū aūt iſtoꝝ eſt i angelis. q̄ i eis nō
eſt niſi vnica cognitio vꝫ intellectiua q̄ pōt redu
ci ad vnū principiū. eēntia āt angeli nō eſt actus
corꝑis: ſꝫ eſt ſeꝑata ab oī corꝑe ſic̄ ⁊ intellectꝰ. ꝓ
pter qō ex nulla ꝑte pōt conuinci ꝙ pō intellecti
ua angeli dr̄at realr̄ ab eius eēntia. fruſtra āt po
nunt̄ plura vbi ſufficit vnū. iō ⁊c̄. hec durandus.
❡ Cōtra eādē cōcluſionem p̄nt adduci oīa argu
menta q̄ in primo ſunt adducta ad probandum
ꝙ potētie aīe nō differūt ab anima. ❡ Cōtra ſe=
cūdam cōcluſionem arguit Scotus probādo ꝙ
in angelis non dꝫ negari itellectus poſſibilis. q̄
ſcꝫ nō ſunt in pō ad ſpēs. Primo. Qꝛ ſi ſuꝑficies
eſſet creata ſub albedine: non minus eēt de ſe re
ceptiua albedinis. q̄ potentiā receptiuā non oꝫ
precedere actū ſuū ad quē eſt duratiōe: ſꝫ tm̄ nā.
lꝫ ergo itellectus āgeli eēt creatus ſub oībus ſpē=
bus intelligibiliū: tn̄ vere de ſe eēt poſſibilis: ⁊ de
ſe in pō ad actū ꝑmum: lꝫ illū non p̄cederet du=
ratiōe. ❡ 2°. Qꝛ in nobis nō negaret̄ intellectꝰ
poſſibił ſi creatꝰ fuiſſet ſub ſpēbus itelligibilibus.
q̄ ſimlr̄tas duratiōis nō auferret rōnē paſſiui. igr̄
nec in āgelis negādus ē. ❡ 3° Qꝛ cū neget̄ itelle
ctꝰ agēs in āgelis q̄ nō abſtrahit ⁊c̄. nō videt̄ va
lere. q̄ dato ꝙ āgelꝰ nō idigeret abſtrahere ſpēs
itelligibiles ſꝫ hēret oēs tales ꝯcreatas: nō minꝰ
hēret pōm abſtrahēdi. q̄ pō actiua q̄ eſt ꝑfectio
nis in nā inferiori: nō dꝫ negari a nā ſuꝑiori. lꝫ cā
ſuꝑior p̄ueniret actionē iferioris illiꝰ nature acti
ue. ſic̄ nō negaret̄ in nobis itellectꝰ agēs: ſi ita eēt
ꝙ nr̄ itellectꝰ agēs nō poſſet hēre aliquē actū ab
ſtrahēdi. n̄ rōe ſui: ſꝫ q̄ p̄ueiret̄ ab aliq̄ agēte ſuꝑi
ori ꝓducēte effectū q̄ ꝑ eū poſſit ꝓduci. ❡ 4° ar

guit ꝯ illud qđ dr ꝙ ſi itellectꝰ angelicꝰ crearet̃ ſi
ne talibꝰ ſpēbꝰ nō itelligeret alias creaturas nec
poſſʒ abſtraheret̃ ſpēs a rebꝰ. Cōtra hꝰ arguit. Qꝛ
tūc nā angelica eēt ipfectioꝛ ꝗ̄ humana. quia nā
hoīs ꝗ̄tūcūq̧ nuda crearet̃: hēt adhuc vñ acq̄-
rat cognitionē et itelligibilitatē alioꝝ obꝫ. an-
gelꝰ aūt nō poſſʒ acq̄rere illas ſpēs nec ſine illis
poſſʒ alia itelligere. Cōfirmat̃. Qꝛ illud qđ ē pfe
ctionis i itellectu iferioꝛis: nō ē denegādū ab in-
tellectu ſupioꝛis ꝛ pfectioꝛis. ſ. angeli. pfectionis
aūt ē in itellectu nr̃o ꝙ hēat aliqđ q̊ actiue poſſit
acq̄rere ſpēs oiūʒ q̄ditatuʒ. ita ꝙ licet poſſe reci-
pere tales ſpēs ſit ipfectionis: tñ actiue poſſe eas
acq̄rere: ē pfectionis ſupplētis ipfectionē q̄les ſūt
cōiter oēs pfectiones creaturaꝝ. ¶ 5°. Qꝛ dato
ꝙ deꝰ ꝯcreauerit angel̃ ſpēs oiūʒ q̄ditatū: nō tñ
oꝫ dicere ꝙ ꝯcreauerit eis ſpēs oiūʒ ſingularium
itelligibiliū ab angelo. nō eſt. n. veriſimile ꝙ poſ
ſibile eēt fieri aliqđ ſingulare cuiꝰ nō poſſʒ āgelꝰ
hr̃e diſtinctā noticiā. et tñ ſi mūdꝰ duraret in ifini-
tū ſicut ē poſſibile: eēnt ifinita idiuidua vel ſingu
laria q̊rū qđlibʒ poſſʒ angelꝰ diſtincte cognoſcere
et tñ nō hēret ſimul ifinitas ſpēs ꝯcreatas. ḡ poſ
ſet ſpēm alicuiꝰ de nouo acq̄rere. ¶ 6°. Qꝛ dato
ꝙ ſpēs tā quiditatū ꝗ̄ ſingulariū futuroꝝ ꝯcrea-
uerit illis deꝰ: adhuc tñ ꝑ illas nō pōt angelꝰ hr̃e
omnē cognitionē ſibi poſſibilē. qꝛ nō intuitiuaʒ.
illa. n. non pōt hēri ꝑ ſpēʒ obi q̄ manere pōt obō
abſente. hoc. n. ē ꝯ rōneʒ cognitionis intuitiue ꝙ
ſit de re nō actualit̃ exñte vel nō pñte. falſum eſt
ergo ꝙ nichil pōt angelꝰ cognoſcere niſi per ſpe
ciem inatā. ¶ 7°. Qꝛ dato ꝙ angelꝰ nō cognoſ-
ceret niſi ꝑ ſpēs inatas: adhuc illud nō ſufficit ꝙ
ille ſpēs incōplexoꝝ nō eſſent ſufficiēs rō cognoſ
cēdi veritatē ꝯplexionis ꝯtingētis de ipis extre-
mis. qꝛ talis ꝯtingētia nō cognoſcit̃ ex terminis.
hec Scotꝰ i foꝛma. ¶ 8° arguit Aureolꝰ. qꝛ tales
ſpēs cōcreate reſpectu q̄ditatū: vel ſunt accñtia
ꝯſequētia nāʒ itellectꝰ āgelici vt neceſſaria ſeq̄la
et hoc videt̃ incōueniēs. qꝛ ſic oꝛirent̃ ex ꝓpꝛijs
ꝑncipijs ſpēi et poſſet intellectꝰ ſe ipm reducere
ad actū reſpectu iſtaꝝ nullo interueniēte extrin
ſeco agēte. aut ſunt accidētia cōmunia: et intelle
ctus reſpectu eoꝝ eſt in potētia: ꝛ tūc videtur in
cōueniēs ꝙ deꝰ dederit eis potētiā paſſiuā: quin
dederit eis potētiā actiuā potentē reducere illā
potētiā ad actū. potētia aūt actiua reducēs itel-
lectum ad actū intelligēdi: videt̃ eſſe intellectꝰ
agēs cū ſpē. quare et c̄. ¶ 9°. poteſt argui ſm ꝙ
arguit Gregoꝛiꝰ de arimino. Nā angelus aliquā
noticiā intuitiuaʒ accipit a rebus extra. igitur in
eo eſt intellectus poſſibilis. ꝯña nota eſt. et an-
tecedens pꝛobat ſic. cuiuſlibet noticie intuitiue
in angelo: cauſa effectiua immediata licet par-
tialis ē ipa res ituitiue nota. igit̃ quālibet talem
angelus accipit a re intuitiue nota. ꝯña nota eſt.
Antecedēs ꝓbat̃. ꝙ eni obm ſit cauſa effectiua
cognitionis ſue pʒ. qꝛ ſi nō ſic: igit̃ ꝑter ipſam eſt
aliqđ aliud ſufficiēs actiuū totale ipſius noticie
vel aliq̄ plura q̄ ſimul ſufficiūt illā ꝓducere. et cū
ipſa nō ſit ꝑncipiū paſſiuū ſeu receptiuum totale
vel partiale itellectionis huiꝰ vel diſpoſitio illiꝰ:
nec etiā ſit effectꝰ naturalit̃ ꝯſequēs itellectionē
ipſam vt certū ē: ſeq̄t̃ ꝙ erit poſſibile hmōi noti-
ciā creari in āgelo naturalit̃ re tali nō exñte. ꝯñs
eſt falſum. ꝓbat̃ ꝯña. qꝛ poſitis ſufficiētibꝰ actiuo
et paſſiuo in opoꝛtunis diſpoſitionibꝰ: ponit̃ ef-
fectus ſi ſit actiuū naturale. vel ſalteʒ poni pōt ſi
ſit actiuū libeꝝ ſicut ex. 9°. methaͤ. et ex differen
tia vtriuſq̧ actiui ꝑncipij pʒ. ꝙ aūt ſit cauſa ime-
diata pʒ. qꝛ ſi eēt cauſa mediata tm̄: eſſet ḡ cauſa
alicuiꝰ qđ imediate eēt cā illiꝰ noticie: et illud nō
videt̃ eſſe aliud niſi ſpēs vel hitus vl̃ aliqua alia
noticia. nō pōt dici ꝙ alia noticia: qꝛ non abſtra-
ctiua. nā quelibʒ noticia abſtractiua rei diſtincta
et naturalit̃ hita: ꝓſuppoīt intuitiuā eiuſdem. et
tunc de illa ꝑoꝛe eēt q̄rendū. vtrū imediate cau-
ſaret̃ a re. et ſi ſic: eadē rōne et q̄libet. aut media
te: ꝛ ſic in ifinitū a parte ante quod eſt ipoſſibile.
nec pōt dici ꝙ hitus. qꝛ q̄libet hitus naturaliter
acq̄ſitus pꝛeſuppoīt cauſaliter actū. nec ſpēs qđ
foꝛte magis poſſʒ videri. qꝛ ſpēs nō ē opoꝛtuna
niſi in abſentia obiecti. et ꝑ ꝯñs non ꝑ ſe requirit̃
ad intuitiuā noticiā. ac per hoc nec ē eiꝰ ꝑ ſe cau-
ſa. Confirmat̃. quia ſi intellectꝰ angelicus ꝑ poſ-
ſibile vel impoſſibile eſſet ꝟtꝰ potēs tātūmodo
intueri ꝑ̄ſentia et non recoꝛdari pꝛeterita vel ab
ſentia: in eo nulla cauſaret̃ ſpēs alia a noticia ipa
intuitiua ſicut nec in ſenſu exterioꝛi in nobis cau
ſatur. igit̃ ſpēs q̄ cauſat̃ in intellectu angelico: nō
eſt cauſa noticie intuitiue. ¶ Pꝛeterea. Angelꝰ
non pōt naturaliter aliquā rem futuraʒ diſtincte
intuitiue cognoſcere et ꝑ̄ſentē pōt. igitur ipſa ali
quo modo eſt ꝑ ſe cauſa noticie intuitiue. et con-
ſtat ꝙ non materialis vel foꝛmalis aut finalis.
ergo efficiens. ꝯña patet. quia alias dum adhuc
res eſſet futura: exiſterent omnes cauſe requiſi-
te ad eius noticiā. et per ꝯſequens illa poni poſ-
ſet in effectu. Antecedēs patet. quoniā ꝓpꝛium
eſt dei naturaliter futura intueri diſtincte. pꝛo-
batur etiam auctoꝛitate Damaſ. libꝛo. 2°. c. 4.
dicēt ſ. futura q̄dē nec āgeli nec demōes nouerūt
ſupple nāl̃r. Et idē pʒ auctoꝛitate Aug. ſup geñ. c.
35°. et. 34°. vbi vult ꝙ ꝗ̄uis ꝑ noticiā in ꝟbo q̄

vtiqꝫ tãtũmodo ſupnaturalr̃ haberi põt: res pꝰ
fuerint cognite ab angelis btis ꝙꝫ fuerit in rerũ
nã. ꝑ noticiã tñ veſptinã q̃ ſm eũ eſt q̃ res in ſeip
ſis naturalr̃ cognoſcũtur: nõ potuerũt cognoſci
niſi pus ſaltẽ cãliter eẽnt. Cõfirmar̃ rõ pncipalis
auctoritate eiuſdẽ. 12°. de tri. c. 7° ait. n. deꝰ non
ad tẽpꝰ videt nec aliq̃d noui fit in eiꝰ viſione at=
qꝫ ſciẽtia cũ aliq̃d tpalr̃ gerir̃ ac trãſitorie ſicut i=
de afficiũr̃ ſpũs carnales aĩaliũ et hoĩnũ vl' etiã
celeſtes angeloꝝ. vbi pꝫ ꝙ ſm eũ cũ aliq̃d tpalr̃
fit: inde afficiũr̃ ſpũs et ĩtellectꝰ angelorũ et ali=
q̃d noui fit in eis. eꝯ de deo. ¶ 10. arguit ſic. An=
gelus accipit noticiã abſtractiuã a rebꝰ licꝫ medi
ante ſpẽ. igir̃ in eo ẽ ĩtellectꝰ poſſibilis. ꝯña nota
eſt. añs probar̃. qꝛ talẽ noticiã imediate accipit a
ſpẽ diſticte illã rẽ repñſentante. et illã ſpẽꝫ imedia
te accipit a re illa. igir̃ et c̃. ꝯña nota eſt. et prima
pars ãtecedẽtis pꝫ. qꝛ noticia abſtractiua ẽ ð re
diſticta et ſingulari. et ꝑ ſpẽm eiꝰ diſtincte et ſin=
gulariter repñſentãtẽ rẽ in ſe ĩtuitiue cognitã. et ꝑ
ꝯñs imediate cauſar̃ a ſpecie illa. ꝙ aũt talẽ noti
ciã habeat angelꝰ nãliter, ꝓbar̃. qꝛ angeli nãliter
cognoſcũt aliq̃ pterita q̃ nõ ſunt. ⁊ diſticte recor
danr̃ eoꝝ. igir̃ aliq̃ cognoſcunt ꝑ ſpẽs. nã cogni=
tio memoratiua ſeu recordatiua ꝓpe fit ꝑ ſpẽm
ſicut vult phs in libro de memoria et reminiſcẽ=
tia. et Augꝰ. 13°. et. 14°. de trinita. ſecunda vero
pars antecedẽtis. ſ. ꝙ tales ſpẽs angelus accipi=
at a rebꝰ ꝓbar̃. qꝛ ſi nõ eſſent a rebꝰ accepte: tũc
vel oẽs eẽnt ſimul ꝯcreate ei ab inicio: et tunc
ꝑ eas eque beñ poſſꝫ cognoſcere diſticte futura
ſicut pterita qð eſt falſum. vel quãdocũqꝫ ãgelꝰ
aliqð ſingulare de nouo apprehẽdit: deꝰ illiꝰ ſpẽꝫ
illi ĩfundit. qð licet ſit poſſibile: nõ tñ veriſſimile
eſt ſic ꝯtingere. eo ꝙ nãlr̃ et ꝟtute ꝓpa ei a deo
tributa et deo coagẽte ſibi ſm cõmunẽ influẽtiã
tñ aĩa nr̃a et ꝯiũcta ⁊ ſeparata poſſit tales ſpẽs
acq̃rere. ꝯſtat aũt ꝙ nõ minꝰ pfectꝰ eſt angelus
ſm nãm ꝙꝫ aĩa nr̃a. hoc aũt pfectionis vtiqꝫ eſt.
nã ſic de nõ exñtibꝰ poteſt haberi noticia. ¶ 11°.
arguit. Nã perfectionis ẽ in ĩtellectu nr̃o poſſe
recipe a rebꝰ ſpẽs vl'es ad habẽdũ q̃dditatũ ab=
ſtractaꝝ noticiã ꝓpriã et diffinitã et ſciẽtificam.
g̊ hoc nõ debet denegari poſſe eẽ naturalr̃ ĩ an=
gelo. ¶ 12°. Nã ſi hoc negarer̃: hoc viderer̃ pro
tãto qꝛ angelus a pncipio hẽt totã pfectionẽ nã=
liter ſibi poſſibilẽ ꝯcreatã ſicut corpa celeſtia ſic̃
patet in rõne ꝑ te adducta. ſꝫ illa rõ nõ debꝫ mo=
uere. qꝛ illa rõ eſt multipliciter defectuoſa. Pri=
mo. qꝛ ſm hoc ſeq̃rer̃ ꝙ nũqꝫ ãgelꝰ pficerer̃ ꝑ ali
quã nouã ĩtellectionẽ ⁊ actualẽ ꝯſiderationeꝫ: ſꝫ
ſꝑ oĩa ſimul actu ꝯſideraret q̃ põt nãli cognitiõe
cognoſcere cuiꝰ oppoſitũ tu diceres. Scðo qꝛ illa
rõ falſũ aſſumit dicẽdo ꝙ corpa celeſtia ſunt tota
liter pfecta: ſi ĩtelligar̃ ꝙ nullã pfectionẽ ſubſtan=
tialẽ aut accidẽtalẽ ſuſcipiũt. nã certũ eſt ꝙ luna
⁊ alia corpa celeſtia illuminanr̃ a ſole. Si vero i=
telligar̃ tantũmodo de pfectione ſbali: nichil ad
ꝓpoſitũ cum ille ſpẽs ĩ angelis nõ ſint forme ſub
ſtantiales. Tertio qꝛ vel illa maior ſumir̃ vl'r: et
ſic eſt falſa. qm̃ corpa celeſtia ſic ſe hñt ad infima
ꝙ generãt illa. et tñ angeli nõ generãt aĩas nr̃as
vel illa ſumir̃ particularr̃ et indifinite tm̃: et ſic
forma arguendi ẽ inutilis et nichil ꝯcludit. ¶ 13°
Qꝛ auctoritas Augu. quã ꝓ te allegas: nõ facit
ꝓ te. qꝛ ſicut patet ibidẽ. ſ. 24° ſup. geñ. ad lr̃aꝫ
ca°. 13°. et ſimiliter libro. 4°. in pluribꝰ locis Au
gu. ibi loquir̃ de cognitione q̃ creature ab angel'
cognoſcunr̃ in ꝟbo. que vtiqꝫ ſupnatural' et bea
tifica eſt. de cognitione vero naturali quã ĩpe vo
cat veſptinã: nõ illud dicit ſed oppoſitũ. ¶ 14°.
Qꝛ alia rõ quã adducit. ſ. ꝙ de extremo ad extre
mũ non venir̃ niſi ꝑ mediũ et c̃. nichil valet. Pri
mo. qꝛ põt dici ꝙ quãuis illa ꝓpoſitio veritatem
habeat in motu locali cũ aliquod corpus mouer̃
a finita ꝟtute: nõ tñ vl'r habet verum in alijs mo
tibus. naꝫ conſtat ꝙ capilli nigri fiunt albi: et tñ
non pus fiunt virides vel cerulei qui colores ſũt
medij inter albedinẽ et nigredinem. in eundo tñ
magis ad intẽtionem arguẽtis põt concedi pro=
poſitio vbi eſt dare mediũ ꝑ ſe ⁊ per ſe extrema.
et patet ꝙ aliter nõ ẽ vera. nũc aũt aliquid ẽ ita
mediũ inter aliq̃: ꝙ ĩnr̃ alia nõ ẽ mediũ. Vbi gr̃a
iuxta mãm de q̃ eſt ſermo. eẽ intẽtionale in me=
dio eſt mediũ ꝑ ſe inter eſſe ĩtẽtionale eiꝰ in orga
no viſus ⁊ eẽ materiale. vñ viſibile imediate po
ſitum ſup ſenſuꝫ vl' ſuppoſitũ organo ſenſus: nõ
cauſat ſpẽꝫ in illo. et tñ tale eẽ intẽtionale in me=
dio nõ eſt ꝑ ſe mediũ ĩnr̃ eẽ mãle tangibile: et eiꝰ
eẽ intẽtionale in organo tactꝰ. ita etiã eſſe inten
tionale in ſenſu vel in imaginatiua ẽ mediuꝫ ĩnr̃
eſſe mãle et eẽ pure intellectuale ĩ aĩa cõiuncta:
nõ tñ in aĩa ſeparata. et ita dico ꝙ eẽ imaginabi=
le nõ eſt mediũ ĩnr̃ eẽ materiale ⁊ eẽ ĩtellectuale
reſpectu ĩtellectꝰ angelici. vñ ſicut nõ bene argui
tur ꝙ tãgibile nõ põt agere ĩ organũ tactus niſi
prius agat in mediũ extriſecũ qꝛ viſibile nõ age
ret ĩ organũ viſus: niſi ageret ĩ mediũ extriſecũ:
ita nõ bñ arguir̃ ꝙ res mãlis nõ põt imediate age
re ĩ ĩtellectũ ãgelicũ: qꝛ nõ põt imediate agere in
ĩtellectum humanum coniunctum. ¶ 15°. Quia
alia auctoritas Augu. que ſolet deduci ad ꝓpoſi
tum de. 12°. li°. ſup geñ. ad litteram. ſ. ꝙ nullum
corpus agit in ſpũm: nõ iuuat. qꝛ ſi ſeq̃remur ſo=

nū illoꝝ verboꝝ: ꝓbaret̃ ꝙ corpus inanimatuꝫ
nō poſſet agere in ſenſū. qđ tamē ē expſſe ꝯ phm
2° de aīa. q̇ vult ꝙ ſenſibilia exterioꝛa ſunt acti=
ua ſignificationū vel ſm alios ſpērū in ſenſu. et
ſimilit̃ Augu. 2° de tri. c. 20. Itē ſm hoc fantaſ=
mata nec ſpēm nec itellectionē cauſarēt in itelle
ctu qđ eſt ꝯ phm ⁊ cōtra te. Itē hoc eēt ꝯ eundē
Augu. q̇ vult ꝙ oīs res quācūqꝫ cognoſcimus
congenerat in nob̄ noticiā ſui vt patet. 9° đ tri.
ca°. 13. Itē. 14. de tri. c. 10. dicit ꝙ q̄dā cognoſci=
bilia cognitionē interpoſitione tp̄is antecedūt:
ſicut ſunt ea ſenſibilia q̄ iā erant in rebꝰ tp̄alibus
anteq̄ꝫ cognoſcerent̃. q̄dā vero ſimul eē incipiūt
velut ſi aliqđ viſibile qđ oīno non erat añ oculos
nr̄os oꝛiat̃: cognitionē nr̄am vtiqꝫ nō p̄cedit. et
mox ſubdit. verūtñ ſiue tp̄e p̄cedentia: ſiue ſimul
eē incipiētia cognoſcibilia: cognitionē gignūt nō
cognitione gignūtur. et pꝫ hic ꝙ loquit̃ de ſenſi=
bilibꝰ. nō igit̃ vult ipſe negare ſimplr̃ corpꝰ age=
re in ſpm̄: ſꝫ ſolūmodo ꝙ nō agit ſicut totale agēs
effectus recepti in ſpū. ſicut partiale aūt: ipꝫ age
re nō negat. alioqui ꝯtradiceret ſibi ipi qđ nō eſt
putādū. ¶ Cōtra tertiā ꝯcluſionē arguūt multi.
Et p̄mo arguit Hērricꝰ ꝓbādo ꝙ nulla ſpēs po=
nēda eſt in itellectu hūano vel angelico q̄ ſit p̄n=
cipiū intelligēdi. vñ qđlibꝫ. 5°. q. 13. arguit p̄° ſic.
ꝙ inq̇t intellectꝰ ſeparatꝰ poſſit in actū intelligē
di abſqꝫ aliq̄ ſpē pꝫ ſic. qꝛ ſi indigeret ſpē infoꝛmā
te: hoc eſt vel qꝛ intellectꝰ angeli ex ſe nō ſufficit
vt actu intelligat: ſicut nec foꝛma ſb̄alis ignis nō
calefacit niſi ifoꝛmet̃ caloꝛe: vel ꝓpter itelligibi=
le qꝛ opoꝛtet aliq̇ modo eē vnū intelligēs et itel
lectū. intelligibile aūt nō ineſt ei ꝑ eſſentiā ſuaꝫ.
ergo opoꝛtet ꝙ ꝑ ſpēm. nō p̄mo modo: qꝛ ꝙ ali=
q̇d ſit intellectiuū et intelligibile vna cōis rō ē. ſ.
ꝙ ſit foꝛma imaterialis. cū ergo ſeparatū a mate
ria quātū eſt đ ſe ſit itelligibile ſm actū abſqꝫ a=
lio ifoꝛmāte. igit̃. Preterea tūc nullū itellectiuū
poſſet itelligere ſine ſpē. qđ falſum ē de deo. Itē
nec req̇rit̃ ſpēs ex ꝑte itelligibilis vt ſit p̄ñs itelle
ctui. qꝛ p̄ñtia itelligibilis nō req̇rit̃ niſi tanq̄ꝫ obi.
vñ qꝛ eſſentia angeli ē ſibi p̄ñs in rōne obi: nō re
quirit̃ ſpēs vt fiat vnū ex itelligibili et itellectu ſi
cut ex cognoſcēte et cognito. non aūt tāq̄ꝫ ex mā
et foꝛma vt ſit intellectū in itellectu vt in itelligē
te: nō aūt ſicut in ſubo. ſed intelligibile ꝑ ſpēꝫ ſu=
am nō habet eſſe in itellectu vt ob̄m cognitum.
qꝛ nō eſt ob̄m niſi ſub rōne vniuerſalis. ſpēs aūt
impꝛeſſa nō pōt rep̄ſentare niſi ſub ratiōe ſingu=
laris. quia nō imprimit̃ ab alio q̄ꝫ ab eo cuius ē.
nulla aūt ſpēs eſt nata imprimi ab vniuerſali ſꝫ
ꝙ vniuerſale eſt in ſe: ſꝫ ſolū ſm ꝙ hēt eē ſignatū
in ſuppoſito qꝛ ſm ſe nō habet exiſtere in rerū nā.
nichil aūt facit ſpēm ſui in alio: niſi ſm ꝙ exiſtit.
ſic aūt nō poſſunt iprimere ſpēm niſi particulare
ſub rōne q̄ particulare. q̄ nūq̄ꝫ eſt rep̄ſentatiua
vniuerſalis. ¶ Secūdo arguit ſic. Sicut ſe habet
ſpēs viſibilis particularis ad viſibile extra: ſic ſpe
cies vniuerſalis ad vniuerſale intelligibile. ſꝫ ſpe
cies viſibilis magis depēdet a re extra q̄ꝫ ecōuer
ſo. ita ꝙ p̄ñtia rei cauſa eſt ꝙ ſpēs ſit in oculo et
nō ſpēs eſt cauſa p̄ſentie rei. vñ ſi deus ſpēm ipri
meret in oculo et ꝯſeruaret: p̄ñtia ſpēi nō faceret
rem p̄ſentē: ſed req̇rit̃ ꝙ ꝑ aliud fiat p̄ſens. ergo
ſimilit̃ ſpēs impꝛeſſa itellectui ab alio q̄ꝫ a re vlī
et ꝯſeruata in ipo: non pōt cauſare p̄ſentiā rei vt
cognoſcat̃ ab intellectu ſub rōne obi. imo opoꝛ=
tet ꝙ ꝑ aliq̇d aliud p̄ſentet̃. ita ꝙ ꝑ illud rep̄ſen=
tans aut ꝑ ob̄m rep̄ſentatū reducat̃ de potentia
ad actū intelligēdi. cū ergo ſpēs nō ponat̃ niſi ꝓ
pter hm̄oi p̄ſentationē: vanū eſt ponere talē ſpēꝫ
¶ 3° arguit ſic. Nichil eſt qđ nō habet ſuā ꝓpꝛiaꝫ
oꝑationē naturalē et ea ꝑ que pōt eam explere.
ꝓpꝛia autē oꝑatio intellectus ē intelligere ſingu
la naturaliter itelligibilia: ita ꝙ nō plus determi
natur ad vnū q̄ꝫ ad aliud. ergo ſi ſpēs imp̄ſſa ne=
ceſſaria eſt ad itelligendū: neceſſario habet ſpēs
omniū intelligibiliū. hoc aūt eſt falſum. qꝛ tunc
haberet ifinitas ſpēs: cuꝫ in deo vt cōiter đr ſint
infinite idee reꝝ creabiliū quarū quālibꝫ angelꝰ
pōt cognoſcere naturali cognitione. poteſt eniꝫ
angelus itelligere rē iſtam q̄ hēt ideam in deo et
ſimiliter aliā. et ſic in ifinitū. haberet ğ ſpēs ifini=
tas in ſe vel ſi nō ſunt infinite idee: ſpēs tñ nume
roꝝ in diuina cognitione ſunt infinite. quaꝝ quā
libꝫ pōt angelꝰ cognoſcere. nō ſunt ergo ponēde
ſpēs. ¶ 4° arguit ſic. Omnis actio q̄ hēt ſuffici=
ens p̄ncipiū in agēte: neceſſitate nāli ꝓcedit ab
agēte ⁊ diſpoſito. ſicut luminoſū nō pōt nō lucē=
re: ſic itellectꝰ ifoꝛmatus ſpē itelligibili non pōt
nō itelligere. ğ āgelꝰ ſimul itelligeret oīa q̊ꝝ ſpe
cies hēt. et cū hēat ſpēs oium itelligibiliū ſimul
itelligeret infinita. ¶ 5° arguit. quia ſequeretur
ꝙ itellectꝰ nō eſſet paſſibilis niſi ꝑ accñs inquan
tū. ſ. recipit ſpēm ſicut ſub̄m accñs inquātū ē ali=
q̇d i genere entis: nō inq̄ꝫm ē aliq̇d itellectuale. ⁊
ſic talis paſſio nō fit ab itelligibili inq̄ꝫm ē itelligi
bile. et ſic itelligere nō eēt pati: nec actꝰ itellectꝰ
eēt motus a re ad aīam ſꝫ ecōuerſo. imo nec eſſet
motus ab aīa ad rem omnino. qꝛ talis actus eſt
omnino abſolutus non terminatus in aliud ſed
ſtans in agente ſicut lucere non habet ad ali=
quid terminari. et ſic actu intelligendi res intel
lecta non perciperetur. hec ille. Et in ſequētibus

ibidē cōcludit ꝙ cū ad actū intelligēdi opoꝛteat
intelligibile eſſe pn̄s intellectui et ꝑ pn̄tiā ſuā de
ducere itellectū de pō in actū. pn̄s aūt nō eſt i eſ=
ſentia ſua ꝑ ſe: ideo oꝫ ꝙ ꝑ aliud ſit pn̄s qđ non ē
ſpēs ipꝛeſſa ꝟ hitus ſciētialis impſſus naturaliter
intellectui angelico et a deo ꝯcreatꝰ. et ideo ẜm
eum iſta tria ſunt vnū pͥncipiū itelligēdi. ſ. itelle=
ctꝰ et hitus ſciētialis eidē inherēs et ꝑ ipm̄ itelli=
gibile vt ſpēs expꝛeſſa nō aūt impſſa. ¶ 6°. argu
it Durādꝰ ꝓbās ꝙ nulla ſpēs ſit ponēda i poten
tijs ſenſitiuis: et ꝑ ꝯn̄s multo minꝰ in ꝑte intelle=
ctiua. Arguit igiꝛ ꝙ nō ſit ponēda ſpēs in viſu ad
repſentādū viſui coloꝛē vt videat. et hoc ſic. om̄e
illud ē pͥmo cognitū: ꝑ qđ tanꝗ̄ ꝑ repſentatiuū
pō cognitiua ferꝛ in alteꝝ. ꝟ ſpēs coloꝛis in oculo
nō eſt pͥmo cognita ſeu viſa ab ipſo imo nulla eſt
viſa ab eo. igiꝛ ꝑ ipāꝫ tanꝗ̄ ꝑ repſentatiuū viſus
nō ferꝛ in aliq̄d alteꝝ. Maioꝛ pꝛobaꝛ. qꝛ q̄cq̄d ſe
hēt obiectiue ad potētiā cognitiuā vt cognitiua
eſt: ē ab ea cognitū vel cognoſcibile. ſꝫ om̄e qđ re
pſentat aliq̄d potētie cognitiue ſe hēt ad eā obi=
ue. ſupplet eni vicē rei quā repſentat. q̄ ſi ẜm ſe p̄=
ſens eēt: haberet ſe obiectiue ad potētiā cogniti
uā. ergo om̄e tale ē cognoſcibile vel cognitū. et
cū ducat in cognitionē alteriꝰ: eſt pͥus eo cognitū
tꝑe vel nā. et hec fuit maioꝛ. Minoꝛ de ſe manife
ſta ē. ſpēs. n. coloꝛis exiſtēs in oculo: nullo modo
videꝛ nec videri pōt ab ipo ſicut q̄libꝫ experitur
¶ Jtē ſi talis ſpēs duceret in cognitionē alteriꝰ:
hoc faceret rōne ſimilitudinis. vñ cōiter vocaꝛ ſi
militudo rei. et ſic haberet rōneꝫ imaginis. ima=
go aūt ducēs in cognitionē alteriꝰ cuiꝰ ē imago: ē
pͥmo cognita. qđ nō pōt dici de tali ſpē. igiꝛ et c̄.
et ſine dubio de ſe videꝛ abſurdū ꝙ pō cognitiua
ducaꝛ in cognitionē alteriꝰ ꝑ tale repſentatiuū
qđ ē ſibi totaliꝛ ignotū et incognitū. ꝯtrarium. n.
veriſſimū eſt ꝙ ꝑ notū ducimur in cognitionē ig
noti. et ſic pꝫ ꝙ nulla ſpēs eſt in oculo ad repſen=
tandū viſui coloꝛē vt videaꝛ. Q̄uis eni coloꝛ im
pͥmat i medio et i oculo ſuā ſpēꝫ ꝓpter ſimilē diſ=
poſitionē diafaneitatis q̄ eſt in eis: illa tñ nichil
facit ad viſionē nec viſui repſentat coloꝛē vt vi=
deaꝛ. ¶ 7° arguit ꝙ nulla talis ſpēs ſit ponenda
in pō itellectiua nr̄a. qꝛ ꝑ eandē rōnem q̄ argutū
eſt: opoꝛteret ꝙ illa ſpēs eſſet pͥmo cognita ab i=
tellectu. cuiꝰ oppoſitū experimur. Jteꝫ ſi in itelle
ctu eſſet talis ſpēs: aut eſſet ſolum reſpectu pͥmi
cogniti: aut reſpectu omnium. nō reſpectu om=
nium: quia ſpēs in intellectu nr̄o ſi qua ſit: poteſt
abſtrahi a fantaſmatibus. ſed fantaſmata non
ſunt omnium: ſed ſolum rerū ſenſibilium et quā=
tum ad accidentia ẜm que ſolum ſunt ſenſibilia.

igitur reſpectu alioꝛum: nulla eſt in intellectu no
ſtro ſpēs. Jtē cognitio rei ꝑ ſpēm ẜm ponentes
ſpēs: nō eſt diſcurſiua. ſed multa cognoſcuntur a
nobis ꝑ diſcurſum. ergo talia nō cognoſcunꝛ per
ſpēm. Si aūt dicaꝛ ꝙ ſpēs requiriꝛ in intellectu
nr̄o reſpectu pͥmi cogniti. Cōtra. qꝛ in potentijs
oꝛdinatis: obm̄ pꝛeſentaꝛ poſterioꝛi potētie per
actū pꝛioꝛis. ſicut apetitui repſentaꝛ ſuū obm̄ vi
delicet bonū per cognitionem pͥmā. ꝑ hoc enim
ſolū pſentaꝛ appetitui bonū: qꝛ ē cognitū. ꝟ ſen=
ſus et intellectꝰ in nobis ſunt potētie oꝛdinate.
ergo ꝑ ſolum actū pͥoꝛis potētie. ſ. ſenſus: pꝛeſen
tatur ſufficiēter intellectui ſuū obm̄. nec opoꝛtet
ponere aliquā ſpēm. Jtē intellectꝰ cuꝫ ſit virtus
reflexiua: cognoſcit ſe et ea q̄ ſunt in ipo ꝑ certitu
dinē et q̄ſi experimētaliter vñ experimur nos in
telligere et hr̄e i nobis pͥncipiū quo intelligimꝰ.
ſi ergo in itellectu nr̄o eſſet aliq̄ talis ſpēs: videꝛ
ꝙ poſſemus ꝑ certitudinē cognoſcere eā eē i nob
ſicut cognoſcimus per certitudinem alia q̄ ſunt
in intellectu noſtro tā actus ꝗ̄ habitꝰ. quod nō
eſt verum. non videꝛ ergo ꝙ in intellectu noſtro
ſit aliqua ſpēs ad repꝛeſentandū ſibi obiectū ſu=
um: nec in ſenſu vt pꝛobatū eſt. igitur et c̄. ¶ 8°.
arguit ꝙ in intellectu angelico nō ſint alique ſpe
cies ꝑ quas repꝛeſenteꝛ ſibi obiectū ſuū. Spēs in
quit repſentans rē aliquam et res cuius eſt ſpēs:
ſunt eiuſdeꝫ ratiōis ſpecifice: licet differāt in mo
do eſſendi. ꝟ nulla ſpēs exiſtens in intellectu an
geli cum ſit accidēs pōt eſſe eiuſdē rationis ſpeci
fice cum ſubſtantijs rerum tam ſpūaliuꝫ ꝗ̄ coꝛ=
poꝛalium quas angelus intelligit. ergo ſaltem
āgelus non intelligit per ſpeties ſubſtantias ſpi=
rituales vel coꝛpoꝛales. Minoꝛ de ſe nota ē. qꝛ
ſubſtantia et accidens non poſſunt eſſe eiuſdem
rationis ſpecifice cū differāt genere. Maioꝛ ꝓba
tur in ſenſibilibus que ſunt notioꝛa nobis et ex
quibus introducte ſunt ſpēs. Et pꝛimo ſic. ſicut
ſe habet lux in coꝛpoꝛe luminoſo ad lumen cau=
ſatum in medio: ſic videtur ſe habere coloꝛ in coꝛ
poꝛe terminato ad ſpēm cauſatam in medio. qꝛ
ſicut pꝛimū ſubm̄ lucis ẜm perfectum ſuū eſſe eſt
coꝛpus denſum: vnde et ſtella lucēs dicitur eſſe
denſioꝛ pars ſui oꝛbis. 2° celi et mundi: ſic ꝓpͥuꝫ
ſubiectum coloꝛis qui in ſe continet aliquid de
natura lucis ẜm ſuum perfectum eſſe: eſt perſpi=
cuum terminatum per oppacum. ſubiectum aūt
vtriuſq; ẜm ſuum eſſe imperfectum: eſt perſpicu
um non denſum nec terminatum. pꝛopter quod
ſicut ſe habet lux ad lumen: ſic coloꝛ ad ſpeciem.
ſed lumen in coꝛpoꝛe denſo et lumen in medio
ſunt eiuſdem rationis ſpecifice licet differāt in

modo eſſendi ſꝫm rõneꝫ ꝑfecti et imꝑfecti ꝓpter
diuerſitatẽ ſubi recipiẽtis. ꝗ ſilr color in corpore
terminato et ſpẽs ei⁹ i medio : ſunt eiuſdẽ rõnis
ſpecifice licet differãt ſꝫm ꝑfectũ et iperfectũ ꝓp=
ter diuerſitatẽ ſuboꝝ recipiẽtiuꝫ. Secũdo ꝓbat
eadẽ maior ſic. actio oiuꝫ alioꝝ ſẽſibiliuꝫ i medio
et organo ẽ vnica. calor eni diſtãs: ad hoc vt ſen
tiat oꝫ ꝙ calefaciat mediũ vſqꝫ ad organũ ⁊ ipm
met organũ vt expimur. et idẽ eſt de ſapore ⁊ de
quocũqꝫ alio ſenſibili. ergo a ſimili videt ꝙ actio
caloris in mediũ et i organũ ſit vniuoca. qđ non
eẽt niſi color et ſua ſpẽs eſſent eiuſdẽ rõnis. Ter
tio qꝛ ſpẽs nõ ducit in cognitionẽ alteri⁹ vt vide
tur niſi rõne ſimilitudinis vñ ⁊ ſilitudo dr ꝑ quã
dã expreſſionẽ. ſimilitudo aũt nõ ẽ dfferẽtiũ ſꝫm
ſpẽm. ergo ſpẽs q̃ ẽ mediuꝫ q̃ res cognoſcit et dr
ſimilitudo rei: nõ differt ſꝫm ſpẽꝫ a re quã repſen
tat. et ſic ꝓbata ẽ ſufficiẽter maior. ſeq̄t ergo cõ=
cluſio ꝑncipalis. ſ. ꝙ angel⁹ nõ itelligit ſbas rerũ
ſpũaliũ vel corpaliũ ꝑ aliquã ſpẽꝫ. et ꝑ eandẽ rõ=
nẽ nõ intelligit accñtia reꝝ corporeaꝝ ꝑ ſpẽm. qꝛ
in angelo q̃ eſt ſubſtãtia nature ſpũal: nõ põt eſſe
aliqđ accñs eiuſdẽ rõnis cũ accñtib⁹ corpalibus.
❡9° arguit ſic. Sic corp⁹ nõ põt figurari diuer=
ſis figuris: ſic vt videt nec intellect⁹ nr nec ange
lic⁹ põt ſimul iformari diuerſis ſpẽb⁹. Nec valet
ſi q̃s dicat ꝙ tales ſpẽs nõ ſunt ibi ſimplr in actu
nec ſimplr in põ ſꝫ medio modo. ſ. i habitu q̃ mõ
nichil ꝓhibet plꝛes ſpẽs eẽ in eodeꝫ. qꝛ quãtũ ad
actũ iformãdi oẽs ſpẽs ſunt ſimplr i actu: ſiue in=
tellect⁹ actu ꝯſideret ſiue nõ. ❡10. arguit ꝯ rõnẽ
ꝓbãtẽ ꝑmã ꝑtẽ ꝯcluſionis. Eſſentia inq̄t angeli
ꝑ hoc ꝙ ẽ limitata ad gen⁹ et ſpẽm: nõ impedit
q̄n poſſit alias res repſentare. qꝛ cũ int res diuer
ſoꝝ geneꝝ ſit certa hitudo: vna põt ꝑ aliã repre
ſentari. vñ ⁊ accñtia magnã ꝑtẽ ꝯferũt ad cognoſ
cendũ qđ q̃d ẽ vt dr ꝑ° de aia. Itẽ qꝛ nõ minoris
ꝑfectionis ẽ itelligere: q̃ꝫ itelligibilia repſentare.
ſꝫ eẽntia angeli quãuis ſit finita: põt oia itelligibi
lia itelligere. ꝗ põt ea repſentare: nõ obſtante ꝙ
ipa ſit finita niſi aliud obſtaret. ſꝫ hoc ẽ qꝛ ipa nõ
eſt cauſa alioꝝ ſub ſe queẽadmodũ diuina cẽntia
eſt cã omniũ. ❡11. arguit ꝙ vanũ ẽ q̄rere ꝑ q̄le re
pſentatiuũ angel⁹ res itelligat. Qꝛ ad hoc ſuffi=
cit ſola pſentia rerũ in ſe vel in ſuis cauſis: vel v=
troqꝫ modo. Ad cui⁹ euidẽtiam dicit eſſe notan=
dũ ꝙ q̃uis in nobis ſit duplex cognitio ſenſitiua
. ſ. et itellectiua : tñ in angelo eſt ſola itelligentia
ꝑ quã ꝑfectius et efficati⁹ cognoſcit q̃cq̃d nos co
gnoſcim⁹ ꝑ ſenſuꝫ et intellectũ. ſicut ergo ſenſibi
lia ſꝫm ſe pſentia ſenſui: cognoſcunt ꝑ ſenſuꝫ : pu
ta oia colorata et oia lucẽtia q̃ ſꝫm ſe preſentiali=
ter obijciũtur viſui ſtati videnť qꝛ vnuꝫ eſt viſi=
uũ et aliud viſibile. propter qđ eis approximatis
ſtati ſequit viſio a quocũqꝫ ſit effectiue. et ſimilit
eſt de alijs ſenſib⁹ et ſenſibilib⁹: ſic res tã ſpũales
vt alij angeli: q̃ꝫ corpales vt celũ ⁊ aſtra et hmoi
q̃ ſꝫm ſe ſunt pſentes itellectui alicui⁹ angeli ꝓp
ter ordinẽ et gradũ quẽ angelus hẽt int partes
vniuerſi: ſtati intuitiue cognoſcuntur ab angelo
abſqꝫ alio repſentatiuo . et in hoc cognitio ãgeli
ca cõtinet modũ et ꝑfectionẽ nr̃e cognitionis ſẽ
ſitiue et plus: qꝛ ſe extedit nõ ſolũ ad accidentia
vt ſenſus: ſꝫ etiã ad q̃dditates ſbarũ. ſicut etiã p=
ſentato intellectui nr̃o aliquo obo ꝑ actũ ſenſiti
ue partis: fit intellectio a quocũqꝫ ſit illa effecti=
ue: ⁊ ex illo cognito intellect⁹ noſter alia intelli=
git ꝓpt habitudinẽ cauſe ad effectũ vel ꝯ͂ et ſic
de alijs habitudinib⁹: ſic angelus ex his q̃ intuiti
ue cognoſcit ꝑ ipam reꝝ actualẽ pſentiã : cognoſ
cit alia ꝓpter habitudinẽ quã hñt ad ꝑma cogni
ta: ſiue illa habitudo ſit cauſe ad effectũ ſiue alia
et in hoc aſſimilat nr̃e cognitioni intellectiue: ſꝫ
eam excedit ex hoc ꝙ intellect⁹ nr cognoſcit v=
nũ ꝑ aliud diſcurrẽdo de noto ad ignotũ. intelle
ctus vero angelic⁹ lꝫ cognoſcat vnũ ꝑ aliud: non
tamẽ diſcurrẽdo de noto ad ignotũ ſꝫ ſtati et ſi=
mul tpe vtrũqꝫ cognoſcit: lꝫ vnũ ꝑ aliud. ❡12°.
arguũt q̃dã alij q̃s Gregori⁹ recitat. ſi tales ſpẽs
poni debeant: hoc ẽ vel ꝓpter aſſimilatiõeꝫ. aut
ꝓpter cauſationem cognitionis. aut ꝓpter rep=
ſentationẽ obiecti. aut ꝓpter determinationem
potẽtie. aut ꝓpter vnionẽ mouẽtis et moti. ſed
ꝓpter nullũ eſt neceſſaria ſpẽs. igit non eſt ponẽ
da. ꝙ aũt non ſit ponẽda ꝓpter cauſationẽ cog=
nitionis de q̃ plus videt: ꝓbatur. nã hoc eſſet: qꝛ
materiale et corpale nõ poteſt imediate agere i
ſpirituale. ſꝫ hoc eſt falſum. qꝛ alias nõ poſſꝫ cau=
ſare ſpẽm in itellectu. Itẽ nec ꝓpter repſentatio
nem obi patet. qꝛ noticia intuitiua nõ req̄rit ali=
quod repſentãs aliud ab obo et actu . igitur nec
abſtractiua que imediate ſequitur. ꝯña patet. qꝛ
ſicut obiectum ſufficienter repreſentat ſe in in=
tuitiua: ita et in illa que imediate ſequitur eam.
Item repreſentatiuum oportet eſſe precognitũ
alioquin repreſentans non induceret in cogni=
tionem repreſentati. ſed ſpecies ſꝫm ponentes: ẽ
preuia cuilibet actui intelligendi obiectum . igit
non poteſt poni propter repreſentationem ob=
iecti. Item ſi ꝓpter repreſentationem : hoc non
eſſet niſi quia diſtans non poteſt agere in diſtãs
ſed hoc eſt falſum. alias obiectũ diſtans nõ poſ=
ſet cauſare ſpecieꝫ in intellectu niſi ponendo ali=
quid ꝑuiũ ſpeciei ꝑ qđ ipm eſſet pſens intellectui

vt poſſet cauſare ſpēm. et ſimilit̃ ante illud opoꝛ
teret ponere aliā ſpēm ꝑuiā et ſic in īfinitū. ¶ 3ᵒ
arguūt ſic. ſi ponat̃ talis ſpēs: vel ip̄a eſt eiuſdeʒ
rōnis cū obō exterioꝛi vel nō ſ alteriꝰ. ſi eiuſdeʒ:
ſequit̃ ꝙ in aīa recipit̃ verus coloꝛ verꝰ ſapoꝛ ſo
nus ⁊ odoꝛ q̄ ſunt abſurda. qm̄ cū om̄e actiuum
eiuſdē rōnis poſſit ī paſſiuo eiuſdē rōnis effectuʒ
augmētabilē p̄ꝛiꝰ in illo cauſatū ab agēte eiuſdē
rōnis augere ad calidū extrīſecū poſſʒ illū caloꝛē
augere in aīa. et ſic illa potētia poſſet fieri multū
calida et multum frigida et alba et nigra ex ſola
aſpectione qđ ē abſurdū. Nec pōt dici ꝙ ſit alte=
rius rōnis ab obō. qꝛ omnis potētia potēs diſcer
nere int̃ minꝰ diſſimilia: poteſt diſtīguere int̃ diſ=
ſimilioꝛa. ſ hec potētia pōt diſcernere int̃ duo in
diuidua eiuſdeʒ ſpeciei. igit̃ magis poterit diſcer
nere inter ſpēm iſtā ⁊ obm̄ eiꝰ extra cuiꝰ dr̄ ſpēs
et imago. ꝯſequēs eſt falſum et ꝯ̄ expiētiā. ¶ Cō
tra q̄rtā ꝯcluſionē arguit̃ p̄mo ſic. Impoſſibile ē
reſpectu eiuſdē in eadē potētia: eē duas ſimilitu
dines realit̃ differētes. ſ ſpēs eſt q̄dam ꝑfecta ſi=
militudo rei ⁊ intellectio ſimilit̃. igit̃ nō ſunt rea
liter differētes. Maioꝛ ꝓbat̃. qꝛ aut ille due ſimi
litudines eēnt eiuſdē rōnis: et tunc duo accidē=
tia ꝑ̄cīſe numeraliter dr̄ia eſſent ī eodē ſubō. aut
alteriꝰ et alteriꝰ rōnis: et tunc vnū erit ꝑfectius
alio ⁊ v̄tute ꝯtinebit ip̄m ſicut ꝑfectū ꝯtinet vir=
tualit̃ impꝑfectū. ſ īpoſſibile eſt ꝙ duo accn̄tia q̄ꝝ
vnū in v̄tute cōtinet aliud: ſint in eodē ſubō diſti
cte ſicut tepiditas et caloꝛ in ſūmo. Cōfirmatur.
qꝛ alias ītellectꝰ eēt due potētie. qm̄ aīa ꝑ intel=
lectū bis aſſimilaret̃ obō. ſemel ꝑ ſpēm. et ſemel
ꝑ intellectionē. ꝑ vnā aūt potentiā: aīa tm̄ vnico
modo aſſimilat̃ obō. Iteꝝ ꝯfirmat̃ ꝙ ſupflue po
neret̃ ſpēs. ſpēs. n. nō ponit̃ niſi ad rep̄ſentandū
obm̄ et ad faciēdū ip̄m p̄ñs intellectui. ſ hoc ma
xime fit ꝑ intellectionē. igit̃ nō eſt ſpēs neceſſa=
ria. Cōfirmat̃ tertio. qꝛ ſm̄ p̄hm̄. 3ᵒ de aīa. ſicut
aīa eſt om̄ia ſenſibilia ꝑ ſenſuʒ: ita ē om̄ia ītelligi
bilia ꝑ intellectū. ꝯſtat aūt ꝙ nō eſt om̄ia ſenſibi
lia realit̃ ſ ꝑ aſſimilationē tantū: inquātū ꝑ actū
ſentiēdi aſſimilat̃ rei ſenſate. igit̃ ip̄a ſimilit̃ eſt
om̄ia ītelligibilia ꝑ intellectū: inq̄ꝫᵐ ꝑ actū intel=
ligēdi aſſimilat̃ rei intellecte. ¶ 2ᵒ p̄ncipalit̃ cō=
tra cōcluſionē arguit ſic. qꝛ ſi ponat̃ ſpēs diſticta
ab intellectione: tūc ſimul ī ītellectu eēnt due co
gnitiones eiuſdē rōnis. ꝯñs ē īpoſſibile. qꝛ nec eſ
ſent eiuſdē rōnis nec alteriꝰ vt p̄us arguebat̃ de
ſpēbus. ꝓbat̃ ꝯñā. qꝛ nō minoꝛis abſtractionis ē
ſpēs ī ītellectu q̄ꝫ ī ſenſu. ſ ſpēs in ſenſu hēt ſʒ ꝓ=
p̄ꝛiā rōneʒ ꝙ ſit ſenſatio ⁊ cognitio formalr̄. igit̃
hoc nō eſt negādū a ſpē in ītellectu. Aſſumptū ꝓ

bat̃ ꝑ p̄hm̄. 2ᵒ de aīa. et ꝑ cōmētatoꝛē cōmē. 119.
dicit. n. p̄hs ꝙ ſenſus eſt ſuſceptiuꝰ ſpēꝝ ſine mā.
et cōmētatoꝛ exponēs dicit ꝙ ideo ī aīa ſunt ītē=
tiones et ꝯp̄ꝛehēſiones: et extra aīaʒ nō ſunt in=
tētiones nec cōp̄ꝛehēſiones. Cōfirmat̃. qꝛ nichil
req̄rit̃ ad hoc ꝙ aliq̄ foꝛma ſit vera cōp̄ꝛehenſio
niſi ꝙ ꝑ ip̄am exhibeat̃ obm̄ ī eē obīuo et p̄ñtiali.
hr̄e enī ſic obm̄ p̄ñs: ē ip̄ʒ cognoſcere et eꝯ̄. ſ ſpēs
inquātū ē ſimilitudo rei hēt ex ꝓp̄a cōditione ꝙ
exhibeat rē p̄ñteʒ in eē obīuo. igit̃ ex ꝓp̄a ꝯdicio
ne hēt ꝙ ſit vera ꝯp̄ꝛehēſio. Cōfirmat̃ hoc ip̄m.
qꝛ actꝰ intelligēdi ex hoc ꝑ̄cīſe hēt ꝙ exhibeat rē
p̄ñtem in eē obīuo: qꝛ ē ſimilitudo rei. et qꝛ ſpēs ē
etiā ſimilitudo rei lʒ nō ita clara. igit̃. ¶ 3ᵒ. p̄nci=
palit̃ arguit ſic. Spēs in ītellectu: aut ponit̃ alia
ab intellectione vt ſuppleat vicē obī in rōne ter=
minātis: aut in rōne p̄ncipij foꝛmal̃ elicitiui actꝰ.
a q̄libʒ. n. opinione ponēte ſpēʒ diſtictā ab actu:
ponit̃ ꝓpter alteꝝ dictoꝝ. ſ nō eſt ponēda ꝓpt̃
p̄mū. qꝛ actꝰ quo ītelligo roſam: nō terminat̃ ad
ſpēʒ roſe. alias om̄is ītellectio q̄ eēt mediāte ſpē
eēt reflexa. terminat̃. n. īmediate ad aliq̄d in in=
tellectu exñs. Itē tūc nō eēt noticia nec ſciētia ꝺ
rebꝰ. nec verificarent̃ ꝓpoſitiōes īmediate ꝺ re=
bus. imo hec ꝓpoſitio eēt falſa. triāgulus habet
tres angulos. inquātū cōparat̃ ad ītellectū enū=
ciantē. Preterea. ſenſus īmediate terminat̃ ad
res extra. qm̄ īmediate iudicat res q̄ ſunt extra.
alias ſenſatio eēt actꝰ reflexꝰ. igit̃ multo magis ī
tellectꝰ iudicat de rebꝰ ip̄is. Preterea. intellectꝰ
ītelligēdo roſam: aut ſiſtit in ſpē roſe: et tūc ſequi
tur ꝙ ītellectꝰ nichil ītelligit ꝺ rebꝰ. aut ex ſpecie
ꝓcedit vltra ad res: et tūc ſeq̄t̃ ꝙ om̄is actꝰ intel
lectꝰ circa res ē diſcurſiuus q̄ ābo falſa ſunt. Nec
eſt ponēda ſpēs ꝓpt̃. 2ᵐ vt. ſ. ſe habeat ī rōne eli
citiui vel eliciētis actū vna cū intellectu. nā īpoſ=
ſibile eſt effectū in ꝑfectione excedere ſuā cauſaʒ
equiuocā. ſ ītellectio ē ꝑfectioꝛ ſpē. igit̃ nō pōt eē
eiꝰ effectꝰ equocꝰ. ſʒ cū etiā nō poſſit eē eius effe
ctꝰ vniuocꝰ cū ſit alteriꝰ rōnis. igit̃ nullo mō ē ef
fectꝰ eiꝰ. Huiꝰ intētionis videt̃ eē p̄hs. 3ᵒ de aīa
vbi ait ꝙ aīa ē locus ſpēꝝ: nō oīs ſʒ intellectꝰ. itē
ibidē dicit ꝙ intelligere ē pati. q̄ vera nō eſſent: ſi
ſpēs eēt aliud ab ītellectione. Et qđ multū facit
ad hoc vt dicit arguēs. ſ. Aureolꝰ eſt. qꝛ Ariſtoti.
nō tm̄ fuiſſet diminutꝰ ꝙ nullā mētioneʒ feciſſet
ꝺ oꝛdie ſpēi ad ītellectionē. ſʒ quē p̄ᵒ et p̄ncipalr̄
ē ſpēs et poſtea ītellectio. ¶ Cōtra q̄ntā ꝯcluſio
nē arguit Scotꝰ ꝓbando ꝙ eſſentia ip̄ius ange=
li nō ſe hēat reſpectu ītellectꝰ eiꝰ in opatiōe q̄ an
gelꝰ ītelligit ſe: ſic caloꝛ reſpectu calefactionis ſe
hēt ad ignē calefaciētē ſic dicit illa ꝯᵒ. p̄ᵒ arguit ſic

Nichil pōt habere pncipiū actionis imanētis a
licuꝰ agentis:niſi ſit in actu p illud qȝ eſt pncipi=
um talis actiōis.itellectꝰ aūt angeli nō ē in actu
p illā eēntiā in hoc qȝ eſt p ſe ſubſiſtēs. qꝛ nō ifoꝛ
mat illū nec aliquā actiuitatē tribuit ipi itellectui
igiṫ p hoc ꝙ talis eēntia p ſe exñs eſt pñs intelle
ctui:nō pōt ille intellectꝰ hr̄e illā opationeʒ cuiꝰ
illa eēntia vel eiꝰ ſimilitudo nata eſt eē rō intelli
gendi.vñ illud qȝ eſt p ſe rō opationis ſi p ſe ſit:ē
qdē pncipiū illius opationis:ſ nō eſt alicui ſuſce=
ptiuo pncipiū illiꝰ opationis. vt ſi caloꝛ eēt ſepa
tus:eēt ſibi rō calefaciēdi : nō aūt alicui ſuſcepti-
uo.ipoſſibile ē igiṫ aliqd agere p illud qȝ ē ſepa=
ratū ab eo.vñ phs.2°.de aīa ꝓbat ꝙ aīa eſt actꝰ
p̄mꝰ coꝛpis et c̄.qꝛ eſt illud q̊ viuimꝰ et ſentimꝰ
et c̄.nichil igiṫ agit aliq̄ rōne agēdi:niſi illa ſit in=
foꝛmās ipm̄.eēntia aūt angeli poniṫ ſubſiſtēs . g
nō pōt eſſe itellectui āgelico rō agēdi.Cōfirmaṫ
p exēplū tuū.qꝛ licet caloꝛ ſit calefaciēs vel rō ca
lefactionis:ita ꝙ ſi calere dicaṫ actio imanēs:im
poſſibile ē calere caloꝛe ſeparato a ligno. igiṫ im
poſſibile eſt lignū hr̄e illā opationē imanentē q̄
eſt calere:ita in ꝓpoſito.¶2°. ↄ illud qȝ dicitur
ꝙ potētia nichil recipit ab obō niſi qñqȝ ſit in pō
qñqȝ in actu.Cōtra. qꝛ obm̄ reſpectu eiꝰ qȝ eſt i
intellectu de illo.ſ.reſpectu intellectionis:nō tm̄
eſt cauſa in fieri ſicut edificatoꝛ reſpectu domꝰ: ſ
eſt cauſa tā in fieri qȝ in facto eē.alioqui ſicut edi
ficatoꝛe coꝛrupto remanet domꝰ:ita obō quātū
cūqȝ abſente vel coꝛrupto in rōne obi : maneret
illud qȝ ē eiꝰ vt obi apud itellectū. qȝ eſt falſum
ſicut apparet i viſu.cauſa.n.in eē et i fieri:ſp eque
cauſat ſicut pȝ ȝ ſole reſpectu radij.igiṫ ſi obȝ reſ
pectu cuiuſlibȝ ſui ē apud itellectū ſine receptiōe
ſpēi:et obm̄ qȝ poniṫ pncipiū opationis ſp eque
cauſat:et ꝯñs itellectꝰ ſp eque recipit ab eo illȝ.
nō ergo ſolū ab obō recipit itellectꝰ: qꝛ recipit a
ctū nouū quē qñqȝ nō recipit:ſȝ qꝛ ē cauſa i eē reſ
pectu eius qȝ ſp recipit ab eo . ¶3°.inqt fȝ ſic o=
pinantē.qnto angelꝰ eſt ſupioꝛ : tāto intelligit p
ſpēm magis vl'em.qȝ nō eſt veꝝ vl'itate cōitatis
ſ multitudinis et pfectionis . ꝛ illā ſpēm non hēt
pmo ponere reſpectu accidētium q̄ cognoſcūtur
p ſpēs ſbarum in qbus intelliguntur virtualiṫ. nec
etiā reſpectu ſpecieꝝ ſubalternaꝝ.qꝛ p ſpēm ſpēi
ſpecialiſſime : cognoſci pñt oīa intermedia . igiṫ
hmōi ſpēm itelligibilē hñt ſoluȝ ponere reſpectu
ſpēꝝ ſpecialiſſimaꝝ.ita ꝙ quāto angelꝰ eſt ſupi=
oꝛ:tanto p ſpēm ſpēi ſupioꝛis cognoſcit plura vt
ſpēs inferioꝛes.igiṫ angelꝰ ſupremꝰ p id quo cog
noſcit qdditatē ſuā:cognoſcit ſpēs inferioꝛes . ſi
igiṫ cognoſcit ſe p eēntiam ſuā : p eandē cognoſ=
ceret oīa alia creata qȝ ipſe negat.¶4°.contra
eandē ꝯcluſionē arguit Aureolus ꝓbando ꝙ eſ=
ſentia angeli nō ſit pncipiuȝ intellectionis q̄ an=
gelus intelligit ſemel ſuā eſſentiā.qꝛ ſua eſſentia
eſt potiꝰ illa intellectio.et dicit hanc fuiſſe mētē
phi et ſui cōmētatoꝛis.ſ.ꝙ quelibet ſuba ſepara=
ta eſt cōpoſita ex quodā potētiali et ex quodaȝ
actuali.illud aūt actuale eſt cognitio ſui.¶5° ar
guit. Qꝛ illud qȝ ſe hēt p modū ſpeciei intelligi
bilis:eſt ipa intellectio vt dicit ſe ꝓbaſſe. ſȝ eſſen
tia angeli per te ē huiuſmodi.igiṫ et c̄.¶Contra
ſextā ꝯcluſionē arguit Scotꝰ ꝓbando ꝙ eſſentia
angeli nō eſt rō angelo cognoſcēdi deū naturali
cognitione.et arguit pmo ſic . Qꝛ licet imago q̄
eſt tm̄ rō cognoſcēdi et repſentat nō vt cognita
ſicut eſt de ſpē viſibili in oculo et de ſpē intelligi=
bili in itellectu repſentat obȝ imediate abſqȝ diſ
curſu:tñ illa imago p quā nō cognoſciṫ illud cuiꝰ
eſt niſi p ſpēm cognitā:nō eſt ratio cognoſcēdi il
lud niſi tm̄ p diſcurſum.ſicut diſcurriṫ a cognito i
incognitū vel a cognoſcibili in cognitū. ſed eēn=
tia angeli tātūmodo pōt poni imago ſecūdo mō
et nō pmo mō.nō igiṫ p illā imaginē cognoſcit an
gelus dinam eēntiā niſi diſcurrēdo.hoc aūt ē im=
poſſibile ſm te.ſ.ꝙ intellectꝰ angelicꝰ diſcurrat.
igiṫ ꝛ c̄.Cōfirmaṫ.qꝛ omīs diſcurſus ſupponit no
ticiā ſimplicē illiꝰ ad qȝ diſcurrit.igiṫ ſi p illaȝ co=
gnitā eſſentiā hēṫ noticia ȝ diuina eſſentia p diſ=
curſuȝ:opoꝛtet p̄habere ꝯceptū de dina eſſentia
ſimplicē.et tūc illiꝰ querēda ē alia rō poꝛ. Cōfir=
maṫ ſecūdo.qꝛ nullū obm̄ facit diſtictā noticiam
alteriꝰ obi:niſi v̓tualiṫ includat illud aliud obm̄.
qꝛ vnūquodqȝ ſicut ſe hēt ad eē : ſic ad cognoſci.
qȝ igiṫ nō icludit v̓tualiṫ aliqd in entitate: nō in
cludit ipm̄ in cognoſcente.ſ eēntia angeli nō in=
cludit v̓tualiṫ eſſentiā dinam ſub aliq̄ rōne diſti-
cta.igiṫ nec ſic cognoſcit eā.¶2°. ꝓbaṫ ꝙ ange=
lus habeat aliquā ſpēm vltra eēntiā ſuā q̄ diſtin=
cte repſentat eēntiā dinaȝ intellectui angelico:
licet nō repſentet eā vt in ſe actualr̄ exñtē. ꝙ aūt
talis ſpēs poni debeat arguitur ſic . Qꝛ naturaṫ
beatitudo angeli excedit naturalē beatitudineȝ
hominis:etiam ſi fuiſſet in ſtatu inocentie tā an=
gelus qȝ homo per quodcūqȝ tēpus.igitur cū ho
mo pꝛo ſtatu nature lapſe poſſit habere cogni=
tionem de vltimo fine in vniuerſali: et pꝛo ſtatu
inocentie potuit aliquo modo habere noticiam
diſtinctam:et volitio ſūmi boni ſequetur cogni-
tionē vltimi veri vt ſic:ſeqtur ꝙ in tali cognitiōe
et volitione ſūmi boni:poſſet āgelus hr̄e maioꝛē
btitudinē qȝ hō.¶2° p hoc.qꝛ aliqs raptꝰ vidēs
trāſitoꝛie diuinam eſſentiā:ceſſante illo actu vi-

dendi:pōt hr̄e memoriā obiecti: et hoc ſub rōne
diſticta ſub q̄ erat obm̄ viſionis:licet nō ſub rōne
p̄ſentis actualit̄.qꝛ talis p̄ſentia nō manet poſt
actū in rōne cognoſcabili.igit̄ ꝑ aliquā rōnē ꝑfici
entē itellectū pōt obm̄ illud illo mō obiectiue eē̄
p̄ñs.et ita nō eſt ꝯ rōnem eēntie diuine ꝙ ſpēs il=
lius ſit i aliq̄ itellectu diſticte repſentās eā.igitur
nec videt̄ tale negādū ab itellectu perfectiſſimo
creato.nichil.n.videt̄ debere negari a ſūmo itel
lectu creato:qꝺ nō repugnat alicui itellectui cre=
ato in naturalib⁹ qꝛ nō ē ꝑfectio nimis excellens
Aſſumptū pōt ꝓbari ꝑ raptū pauli q̄ trāſeūte il=
lo raptu:recordabat̄ illoꝝ viſoꝝ.ꝫ ꝙ ip̄e ſcribit
2ª.ad cori.12°.ſcio inq̄t hoīez ante annos.14.
ſiue in corꝑe ſiue extra corp⁹ neſcio de⁹ ſcit et c̄. q̄
audiuit archana verba q̄ nō licꝫ homini loq̄ et c̄
ꝙ aūt poſt raptū poſſit ſpēs diſticte remāere: vi
det̄ ꝙ hoc eſt ꝑfectiōis i intellectu creato ꝙ poſ=
ſit ꝯſeruare ſpēm obiecti ceſſante p̄ñtia obi. ¶ 3°
Qꝛ ꝭm Augu. 4° ſuꝑ gen. ad lr̄am. angeli in ſta
tu inocētie anteq̄ eſſent beati: habuerūt cogni=
tionē matutinā in v̄bo in q̄ cognouerunt creatu
ras poſt fiēdas.ǵ videt̄ ꝙ angelus i puris nālib⁹
ꝯſtitutus habuit diſtictā cognitionē de v̄bo diui
no et nō niſi ꝑ aliquā ſpēz idiſtictā eis a creatiōe.
igit̄ et c̄. ¶ Cōtra ſeptimā ꝯcluſionē arguit Sco=
t⁹ ꝓbādo ꝙ angel⁹ ꝑ vnā ſpēz nō cognoſcat diſti
cte plures q̄dditates. Primo qꝛ oīs rō cognoſ=
cēdi vna:hēt vnū obm̄ adeq̄tū in q̄ obo includū
tur ꝑfecte oīa cognoſcibilia ꝑ illā rōnez: ſi plura
ſint ꝑ eā cognoſcibilia. Vel alit̄.ſit hec maior.q̄c
q̄d eſt rō diſticte cognoſcēdi plura:hēt vnū obm̄
in q̄ ꝑfecte includūtur illa plura.pꝫ ꝑ ſimile de eſ
ſentia diuina vt rō et vt obm̄. iō enī eſt rō reſpe=
ctu īfinitoꝝ obiectoꝝ diſticte repſentabiliū: qꝛ ē
vnius p̄mi obi qꝺ ꝑfecte icludit oīa illa inquātū
ſunt cognoſcabilia.ꝭ illa vna rō q̄ ponit̄: non hēt
aliqꝺ p̄mū obm̄ includēs v̄tualit̄ om̄es alias q̄d
ditates ꝭm totā cognoſcibilitatē ſuā. ponit̄ eniꝫ
ꝑciſe hr̄e ꝓ obo multa creata. et nulla creatura
ſic icludit tot creaturas. Maior ꝓbat̄ etiā ꝑ rō=
nē. qꝛ vnitas poſterioris naturalit̄ dependet ab
vnitate p̄oris. qꝛ ad diuiſionē in p̄ori eēntialiter
ſequit̄ diuiſio in poſteriori. om̄is aūt rō cognoſ=
cendi q̄ eſt in itellectu creato hoc ē q̄ nō eſt par=
ticipata ſicut eſſentia dina:ſe hēt ad ip̄m cognitū
ſicut mēſuratū ad mēſurā:et ita ſicut poſteri⁹ nā
liter ad p̄us.q̄re vnitas eius nāliter depēdet ab
vnitate obi mēſurātis. igit̄ neceſſe eſt aliqꝺ vnū
obm̄ eē mēſurā eius.ꝭ obm̄ qꝺ ē mēſura ei⁹:eſt ei
adequatū.igit̄ nō eſt rō cognoſcendi alia:niſi qꝛ
v̄tualit̄ cōtinent̄ in p̄mo obiecto qꝺ eſt menſura
ei⁹. Tertio ꝓbat̄ maior. nichil ē rō cognoſcendi
alteꝝ:niſi vl̄ ſit ꝓp̄a rō: vl̄ ꝯtineat ꝓpriā rōnem
cognoſcēdi ei⁹.ꝭ nō p̄mo modo cū ſit rō diſticte
cognoſcēdi plura alia.igit̄ oꝫ ꝙ ꝯtineat virtualit̄
rōnes cognoſcēdi pluriū ſi ſit diſticta rō cognoſ=
cēdi illa. Minor pꝫ.qꝛ q̄dditas illi⁹ obi eēt crea=
ta.et illa nō pōt ꝯtineri diſticte in cognoſcente
alias q̄dditates. qꝛ aliq̄ entitas ē in iferiori q̄ nō
ꝯtinet̄ i ſuꝑiori.igit̄ ſimilit̄ nec i cognoſcente.igit̄
et c̄. ¶ 2° ſic. Oīs vna rō cognoſcēdi: pōt habe=
re aliquē actū cognoſcēdi ſibi adeq̄tū. ꝭ illa ſpēs
q̄ ponit̄ eſſe rō pluriū q̄dditatū diſticte cognita=
rū:nō pōt hr̄e aliquē vnū actū cognoſcēdi adeq̄
tū ſibi.qꝛ ꝭm iſtos itellect⁹ creat⁹ non pōt ſimul
diſticte cognoſcere plures q̄dditates q̄rū ipſa ē
rō.igit̄ et c̄. Probat̄ maior.qꝛ oīs memoria ꝑfe=
cta pōt hr̄e itelligētiā ſibi adeq̄tā q̄ ad hoc ꝙ ip̄a
ꝭm actū ſuū p̄muꝫ et totalē pōt ꝓducere effectū
adeq̄tū ſibi.qꝺ apparet.qꝛ etiā memoria infinita
p̄ris pōt eē p̄ncipiū ꝓducēdi actualē noticiā infi
nitā. Minor ꝓbat̄.nō.n.pōt hr̄e vnū actū adeq̄
tū ſibi itēſiue.qꝛ tūc ille act⁹ ꝯtineret v̄tualr̄ act⁹
itelligēdi aliaꝝ q̄dditatū qꝺ eē nō pōt.nec extēſi
ue:qꝛ tūc poſſet ſimul actu itelligere om̄es alias
q̄dditates.qꝺ nō ē veꝝ vt ſic opinātes ꝓcedunt.
¶ 3° ſic. Ille itellect⁹ nō eodē formalit̄ nouit plu
ra habitualit̄:q̄ pōt ſine ꝯtradictione noſſe hoc
hitualit̄ et nō noſſe illud. ꝓbat̄.qꝛ ꝯtradictio ē ꝙ
hēat idē formalit̄ et non hēat.et ꝙ habeat aliq̄d
q̄ formalit̄ ſit tale et nō ſit tale.igit̄ ſi pōt eſſe non
noſcēs.a.habitualit̄ et noſſe.b.hitualit̄: nō eodē
nouit hitualit̄.a.et.b.ſꝫ om̄is itellect⁹ creat⁹ pōt
noſſe vnū obm̄ et nō aliud. igit̄ nullus itellect⁹
creat⁹ eodē nouit habitualit̄ plura oba. Probat̄
minor.qꝛ ſi nō poſſet noſſe.a. hitualit̄ abſq̄ hoc
ꝙ cognoſceret.b.ſine ꝯtradictione: aut hoc eſſꝫ
ex ꝑte talis hitus qꝺ ē falſum. qꝛ pōt noſſe aliq̄d
actualit̄ et nō aliud: alias plura ſimul cognoſce=
ret.aut ex ꝑte neceſſarie colligātie obiectoꝝ qꝺ
eſt falſuꝫ.qꝛ vnū illoꝝ pōt cognoſci ab intellectu
alio nō cognito.ſic igit̄ nec ꝓpter neceſſariā col=
ligationē obiectoꝝ nec obiecti ad potētiā. igitur
nullo mō. ¶ 4°. Qꝛ ſi āgelus ꝑ vnā ſpēz itelligit
ml̄tas q̄dditates.igit̄ oēs iferiores q̄dditates ad
illas q̄dditates q̄s cognouit ꝑ vnā ſpēz:poſſꝫ cog
noſcere ꝑ eādē ſpēz.ita ꝙ ſi ꝑ vnicā ſpēz cognoſcit
q̄dditatē hoīs et angeli vel aſini:ꝑ eādē cognoſ=
ceret q̄dditates iferiores ad hoīez et aſinū: nō
tot qui plures ſi crearent̄.ꝯñs ē falſuꝫ vt ꝓbatur
qꝛ vbi pluralitas numeralis req̄rit maiorē perfe
ctionē:ibi ifinita pluralitas ſiue infinitas nume=
ralis req̄rit infinitam ꝑfectionez. Exēplū.ſi poſſe

poꝛtare ſimul plura pōdera ꝯcludit maioꝛē ꝟtu
tē: poſſe ſimul poꝛtare infinita ſiue nō tot quī plu
ra: ꝯcludit infinitā ꝟtutē intēſiuā. ſ3 aliq̄d eſſe rō=
nem diſticte cognoſcēdi duas q̄dditates: cōclu=
dit maioꝛē ꝑfectionē in ip̄a: q̄3 eē rationē cognoſ=
cēdi vnā tm̄. igiť ſi aliq̄d poſſet eē rō cognoſcēdi
infinita ſiue nō tot quī plura: illud eēt īfinitū qḋ
eſt īpoſſibile. ꝑ hoc ꝓbať nō ſolū maioꝛ ſ3 minoꝛ.
Aſſumptū ꝓbo. q2 accipiať ꝓp̄a rō rep̄ſentatiua
illi⁹ q̄dditatis q̄ aliquā ꝑfectionē3 īcludit īnq̄3ᵐ ē
ꝓp̄a rō rep̄ſentatiua illi⁹ q̄dditatis q̄ aliquā ꝑfe
ctionē īcludit īnq̄3ᵐ eſt ꝓp̄a rō rep̄ſentatiua iſti⁹.
ſimiliť ꝓp̄a rō rep̄ſentatiua illi⁹ q̄dditatis aliquā
ꝑfectionē includit. et iſte ꝑfectiones in ꝓp̄ijs rō
nib⁹ rep̄ſentatiuis: ſunt alteri⁹ rationis. igiť vna
q̄ rep̄ſentat diſticte ambo iſta ob̄a: īcludit ī ſe ꝟ=
tualiť plures ꝑfectiones alteri⁹ rōnis et ita eſt ꝑ=
fecti⁹ in ſe q̄3 ſit tm̄ altera illaꝝ. ¶ Cōtra eandē3
ſeptimā ꝯcluſionē arguit Aureolus ꝓbādo ꝙ nō
opoꝛtet ꝙ quāto angel⁹ eſt ſupioꝛ: tāto ꝑ paucio
res et vlioꝛes ſpēs ītelligat. Pꝛimo. q2 ſ3 hoc ſe
quiť ꝙ angel⁹ vnico actu intelligit ſpēs omniu3
generꝝ. ꝯn̄s eſt falſu3. igiť ⁊ an̄s. ꝓbať ꝯn̄a p̄mo.
q2 ſi ponať ſpēs alia ab actu intelligēdi: tunc ar=
guo ſic. om̄is ſpēs hēt vnū actū adeq̄tū. q2 cum
ſpēs ſit rō intelligēdi ip̄i intellectui: poterit intel
lectus ꝑ vnā ſpēm elicere vnū actū adeq̄tu3. ſed
ſpēs illa rep̄ſentatiue cōtinet multas ſpēs. igitur
intellect⁹ poterit ꝑ illā elicere actū adequatum
reſpectu multaꝝ ſpēru3. ¶ 2°. Q2 vni rōni cog=
noſcēdi: coꝛreſpōdet vnū ob̄m adeq̄tū: cū ſit ſili
tudo ipſi⁹ ob̄i et mēſureť ab ob̄o. vni⁹ aūt mēſu=
rabilis eſt vna mēſura adeq̄ta. ſed nō pōt cauſa
ri vnū ob̄m cognitū adequās om̄es ſpēs vni⁹ ge
neris. igiť et c̄. ¶ 3°. Quecūq3 vni et eidē ſunt ꝑ
fecte ſimilia ⁊ adeq̄te: ſunt inter ſe ꝑfecte ſimilia
⁊ adeq̄te. ergo q̄ īter ſe ſunt diſſimilia: nō poſſūt
habere vnā ſimilitudinē ꝑfectā et adeq̄tā. ſ3 due
ſpēs q̄ ad ꝓp̄a earū ſunt diſſimiles. igiť nō pote=
runt habere vnā ꝑfectā ſimilitudinē et adeq̄tam
ꝑfecte rep̄ſentātē eas. ¶ 4°. Si rō tua valeat: ſe
quiť qḋ eſt factibilis vn⁹ angel⁹ q̄ om̄ia intelligit
ꝑ vnā ſpēm. igiť infinita. q2 pone angelū q̄ intel=
ligat oīa ꝑ ſpēs. 10. ſi fiat ſupioꝛ illo: ille intelliget
om̄ia q̄ ali⁹ intelligit ꝑ. 9. ſpēs. et ſi fiat ali⁹ ſupi=
oꝛ: ille intelliget ꝑ paucioꝛes ſpēs oīa iſta. et tan=
to ſupioꝛ poterit fieri: ꝙ oīa ītelliget ꝑ vnā ſpēm
et ſi ali⁹ fiat ſupioꝛ: adhuc ille ītelligit om̄ia ꝑ eſ=
ſentiā ſuā. ꝯcluſio ē falſa. ergo tu⁹ mod⁹ arguēdi
nō valuit. hec Aureol⁹. ¶ Cōtra octauā ꝯcluſio=
nē ſimiliť arguit Scot⁹ ꝓbādo ꝙ āgelus nō cog=
nouit om̄ia īdiuidua ꝑ ſpēm nature vlis puta ſpe

cifice. Pꝛimo. nā vnūquodq3 ſicut ſe hēt ad eſſe
ſic ſe hēt ad cognitionē ex. 7°. metha.ᵉ ſ3 ſingula=
re addit aliquā entitatē ſuꝑ entitatē vlis. igitur
vle cognitū nō eſt tota rō ꝑfecte cognoſcēdi ſin=
gulare ſ3 om̄e3 cognoſcibilitatē ſingularis. ¶ 2°.
Ubi pluralitas numeralis ꝯcludit maioꝛē perfe
ctionē: infinitas numeralis ꝯcludit īfinitā ꝑfectio
nē: ſic aūt eſt in rōnib⁹ rep̄ſentatiuis ꝙ poſſe rep̄
ſentare plura: ꝯcludit maioꝛē ꝑfectionē. ꝯcludit
enī vnā hāc rōne3 includere ꝑfectionē duaꝝ pꝛo
pꝛiaꝝ rōnum. poſſe ergo rep̄ſentare īfinita diſti=
cte: ꝯcludit rōne3 rep̄ſentantē eē infinite ꝑfectā.
¶ 3°. Rō rep̄ſētās vniformis ī ſe ⁊ intellectui: nō
rep̄ſentat aliq̄d diffoꝛmiť. imo nec idee diuine q2
ſunt rōnes naturaliť rep̄ſentātes. ergo illa ratio
vel ſpēs q̄ poniť: aut rep̄ſentabit ſimul oppoſita ꝑ
tinentia ad extīas reꝝ et hoc naturaliť: et tūc ſēꝑ
rep̄ſentabit oppoſita. et ita angel⁹ nichil ītelliget
vel repꝛeſentabit alteꝝ illoꝝ determinate: et ita
nūq̄3 reliquū. igiť ſi q̄n̄q3 habebit certā ⁊ determi
natā cognitionē de vno oppoſito quantū ad exi=
ſtētiā ꝑ illā rōnem: nūq̄3 ꝑ eandē rōne3 hēbit cer=
tā et determinatā noticiā de illo oppoſito. ¶ 4°
ſequiť ꝙ qḋlibet ſingulare extn̄s: ſtatim eēt notu3
nāliter cuilib3 angelo. et ita diſtātia localis non
īpediret intellectionē angeli. qḋ a multis negať.
et videť eē cōtra Augu. in libꝛo ḋ cura ꝓ moꝛtu=
is agenda. ¶ 5° arguit ꝙ angelus nec vnico actu
nec vnica ſpē intelligat infinita. Intelligere vni
cū ſi eēt diſticte infinitoꝝ obiectoꝛū diſꝑatoꝛu3:
includeret in ſe eminēter ꝑfectiones infinitaru3
intellectionū vel ſpēꝝ q̄ nate ſūt haberi reſpectu
illoꝝ obiectoꝝ. nō aūt poſſet illas eminēter cōti
nere ī ſe: niſi eſſet infinita ītēſiue in ſe qḋ patet. q2
vbi ille ītellectiones eēnt ſ3m ꝓp̄ias rōnes: ibi
eſſet īfinitas ꝑfectionis alteri⁹ rōnis ꝓpter ob̄a
q̄ poſita ſunt eſſe īfinita diſparata. ergo vbi ſunt
modo eminētioꝛi: ibi opoꝛtet ꝙ ſit aliq̄ infinitas
nō extēſiua: q2 illā tollit vnitas hui⁹. ergo intēſi=
ua. ¶ 6° ſic. Om̄e ītelligere finitū determinatur
ad certū ītelligibile vel ad aliq̄ certa ītelligibilia
ita ꝙ ſibi ex ſe repugnet ꝙ ſit alioꝝ ab illis vl' ab
illo. ſ3 iſtud ītelligere ſi pōereť ī angelo reſpectu ī
finitoꝝ ītelligibiliū diſꝑatoꝝ ſi eēnt: nō ſic deter=
minareť, ꝗ̄ nō eēt finitū ſ3 īfinitū. ¶ 7°. Quoꝛu3
pōt eē vnū intelligere: illa poſſunt ſimul ītelligi.
ſ3 ītellect⁹ finitus nō pōt diſticte ſimul ītelligere
infinita ob̄a diſparata. q2 maioꝛis ꝟtutis ē intel
ligere diſtincte plura diſparata ſimul q̄3 pauca. ꝗ̄
ſimul intelligere diſticte īfinita diſparata: ē ꝟtutis
īfinite ītēſiue. hec Scot⁹. ¶ Cōtra eandē ꝯcluſio
nē arguit Aureol⁹ ꝓbādo ꝙ angel⁹ non ītelligat

ſingulare ſignatũ ſignãdo aut demõſtrãdo ip̃m.
Primo ſic. Sicut ſe hẽt intẽtio apprehẽſa ad aliã
intẽtionẽ apprehẽſam: ſic ꝟt⁹ ꝯprehẽſiua ad aliã
ꝟtutẽ cõprehẽſiuã cũ potẽtie diſtiguãtur ꝑ act⁹.
ſ3 forma ſimplex et idiuiduũ ſignatũ ſub illa for=
ma differũt. qꝛ q̃daꝫ ſunt entia in q̃b⁹ nõ inuenit᷑
hec ſecũda intentio. ſ. idiuiduũ ſignatũ et forma
ſignata ſicut in ſubſtãtijs ſepatis q̄ ſunt forme ve
re et ſimpl̃r exñtes et nõ ſunt hee forme ſignate.
In q̃buſdã vero repiũtur hee due intẽtiones ſi=
cut in magnitudine in corpeis et quãt]. aliud. n.
eſt hec magnitudo et magnitudo ſimpl̃r. et hõ
ſimpl̃r et hic hõ ſignat⁹. ſil̃r aliud ẽ albedo ſimpli
citer q̄ nichil aliud ẽ ꝙ̃ nã albedinis ſubſiſtẽs et
qd̕ quideſt: et aliud ẽ hec albedo. igit᷑ neceſſe ẽ di
cere ꝙ formã ſimpl̃r cognoſcat ꝑ aliã ꝟtutẽ. ſ. in=
tellectũ: et formas ſingulares ꝑ ſenſũ ⁊ imagina
tionẽ. iſtã dicit eẽ d̕ rõne cõmẽtatoris. 3° d̕ aĩa cõ
mẽto. 22. et. 23. et dicit eã ꝯcludere de om̃i itel
lectu tã creato ꝙ̃ icreato. Cõfirmat᷑. qꝛ ſm eun=
dẽ ibidẽ cõmẽto. 21. ſi res imaginate et itellecte
eẽnt vna intẽtio: nõ eẽt dr̃ia int᷑ vl̃e et idiuiduũ.
et ſubdit. ꝙ cũ ſit duplex ordo intẽtionũ. vn⁹ in=
diuiduoꝝ et ſingulariũ q̄ ſunt forme ſignate. ali⁹
vl̃iuꝫ q̄ ſunt forme ſimpl̃r: itellect⁹ agẽs trãſfert
rẽ de ordine ad ordinẽ: cũ formã ſignatã abſtra=
hit a ſignatione et relinq̃t formã ſimpl̃r. ſimilit᷑
cõmẽto. 8. poſt diffinitionẽ itellect⁹ poſſibilis di
cit. ꝙ ẽ illud qd̕ eſt in põ om̃es intẽtiones forma
rũ vl̃iuꝫ: differẽs a p̃ma mã in hoc ꝙ ẽ in põ oẽs
intẽtiones formaꝝ vl̃ium. p̃ma mã vero recipit
diuerſas formas indiuiduas et illas. ex q̊ cõclu=
dit ꝙ itellect⁹ poſſibilis nõ eſt hoc aliq̃d nec vir=
tus in corpe: qm̃ tũc recipet formas ſ3 ꝙ ſunt di=
uerſe et iſte et nõ diſtigueret naturã formaꝝ ſm
ꝙ ſunt forme. ex q̊ p3 ꝙ ſm eũ intellect⁹ nõ itel=
ligit ſingulare ſignatum. ¶ 2° ſic. Intellectui ex
nã q̄ itellect⁹ eſt: repugnat ꝓp̃a ſpẽs ſingularis.
igit᷑ ei repugnat itellectio ſingularis. intellectio
eñi ẽ illa ſpẽs vel nõ ẽ ſine illa. ꝯñia p3. ſ3 aña ꝓba
tur. qꝛ ſpẽs ſingularis rep̃ſentat ſingulare modo
quãtitatiuo et mãli. ſ. vt hic et nũc et ſub certo ſi
tu et ſub q̄dã linea ſitualit᷑: alias nõ rep̃ſentaret
ſingulare vt diſtiguit᷑ ab vniuerſali. ſ3 nulla ſpẽs
in itellectu ẽ hm̃oi. mod⁹ eñi rep̃ſentandi ſequit᷑
modũ eẽndi. mod⁹ aũt eẽndi quẽ hẽt ſpẽs in itel
lectu: ẽ mod⁹ ſp̃ũalis abſtract⁹ ab om̃i ꝯditione
quãtitatiua et mãli. igit᷑ et c̃. ¶ 3° ſic. Impoſſibi=
le ẽ intelligi ſingulare vt ſignatũ: niſi deſignãdo
et demõſtrãdo ip̃m ſub certo ſitu et termino in
ordine ad potẽtiam apprehẽdentẽ ſiue eum qui
cognoſcit. ſed talis cognitio eſt impoſſibilis itel=
lectui angelico ⁊ nr̃o. igit᷑ et c̃. Maior ꝓbat᷑. Tũ
p̃mo. qꝛ non videt᷑ ꝙ aliq̃ ſpẽs poſſit rep̃ſentare
aliter ip̃m ſingulare vt diſtiguit᷑ ab om̃i alio ſin=
gulari: niſi rep̃ſentãdo ſub certo ſitu ꝑ modũ itẽ=
tionaliũ lineaꝝ. ſi. n. ſpẽs abſtraheret a tali mo=
do rep̃ſentandi: eẽt oĩo idifferẽs ad om̃e ſingu
lare eiuſdẽ rationis. ſingularia eñi cũ ſint vltima
te eiuſdeꝫ rõnis: ſimilia ſunt. et ꝑ ꝯñs ſimilitudo
vni⁹ alteꝝ rep̃ſentat inquãtũ ſimile. ſimiliuꝫ. n.
videt᷑ eẽ eadẽ ſimilitudo. ſed cognitio rei ſequit᷑
modũ ſui rep̃ſentatiui. igit᷑ et c̃. Tũ ſecundo. qꝛ
pone duos homines ſimiles quãtũ ad om̃ia alia
accidẽtia tã aĩe ꝙ̃ corporis: ꝯſtat ꝙ potẽtia non
diſtiguit vnũ ab alio: niſi demõſtrãdo et ſituãdo.
puta dato ꝙ ſint ſimiles: tñ iſte nõ eſt ille. dicen=
do eñi iſte et ille: iã includit aliũ terminũ ſitualeꝫ
et aliũ. pronomina. n. demõſtratiua videtur ſu=
mi a differentijs ſitus. qꝛ iſte ab iſtud: ille ab illd̕.
ſimilit᷑ hic ẽ aduerbiũ loci. qꝛ ſi abſtrahat᷑ alietas
taliũ ſituũ: neceſſario qui capet vnũ capet alium
Tũ tertio qꝛ ſub quacũqꝫ ꝯditione res apprehẽ=
dat᷑: apprehẽdit᷑ vt cõicabilis et vt rep̃ibilis ĩ plu
rib⁹: niſi cũ apprehendit᷑ cognitione demõſtrati=
ua et ſituatiua. q̃cq̃d. n. apprehẽdit᷑ de aliq̊ homi
ne: totũ eſt cõmune: niſi apprehẽdat᷑ iſte vel ille.
Si eñi apprehẽdo hominẽ vt aliquẽ hominẽ ⁊ in
diuiduũ et vnũ ⁊ bipedalẽ et talis figure et in ta
li ſitu: manifeſtuꝫ eſt ꝙ adhuc nõ habeo incõmu=
nicabile. plures. n. poſſunt eẽ q̊ ſunt hõ et aliq̃d
et indiuiduũ et vnus ⁊ bipedalis et talis figure
et ſit⁹. ſed ſi apprehẽdat᷑ vt iſte homo: impoſſibi=
le eſt ꝙ ſint plures quoꝝ q̃libet ſit iſte homo. iſta
aũt cognitio nõ differt a p̄dictis: niſi qꝛ eſt d̕mõ=
ſtratiua rei q̄ apprehẽditur vt iſtud ſub determia
to ſitu intẽtionali q̊ terminat indiuiduũ et appre
hendẽtẽ. vt ſm numeꝝ taliũ apprehẽſionũ ſit nu
merus taliũ ſituũ. Et qd̕ dico de ſitu in ꝑmãſiuis
dico de priori et poſteriori nunc in ſucceſſiuis. vñ
ſi dent᷑ duo ſoni diſtincti: nũqꝫ poſſunt cognoſci
inquãtũ ſunt iſti ſoni diſtincti niſi apprehẽdendo
vnũ vt nũc: et aliuꝫ vt tũc. ſic igitur patet maior
huius tertie rõnis p̃ncipalis. Minor eiuſdẽ ꝓba
tur. Tũ p̃mo. qꝛ modus opandi ſequit᷑ modũ eſ=
ſendi. vñ p̃mo de aĩa. ex opatione abſtracta: con
cludit ph̃s potẽtiã cuius ẽ illa opatio eſſe abſtra
ctã. ergo ꝑ oppoſitũ. ſi opatio ſit materialis et q̄n
titatiua: neceſſario potẽtia erit materialis ⁊ quã
titatiua. ſed talis opatio demõſtratiua et ſignifi=
catiua rei ſub determinato ſitu et nũc ſm eẽ ap=
prehenſum: eſt quãtitatiua et materialis. omne
etiam indiuiduũ eſt materiale et quãtitatiuum.
igitur omnis etiã talis apprehenſio eſt ſub q̄dam

linea intẽtionali cui⁹ termin⁹ eſt hic vel ibi: nunc vel tũc. vt ſit linea ꝓcedẽs ab ipſo apprehẽdente et terminata in ꝑus vt cũ dr̃. tunc fuit. vel in poſteri⁹ vt cũ dicit̃. tunc erit. vel in directũ et ſimul vt cũ dicit̃. nũc eſt. ſimiliter ex parte ſitus in ꝓpinquũ. vt hic ſiue iſte homo. aut diſtãs vt cũ dr̃ ille homo. aut in eundẽ in reflectẽdo vt cũ dicit̃ ego ipſe. eſt igit̃ tale iudiciũ lineare et ꝑ ꝯñs quãtitatiuũ. nõ ꝙ ſint ibi tales linee in re: ſꝫ tñ ſm iudiciũ lineare. igit̃ talis apprehẽſio nõ cõuenit potẽtie incorporee nõ quãte. alias incorporeũ haberet modũ operandi corporeũ: et operatio nõ ſequeret̃ eſſe rei. ¶ Cũ ſecundo. qꝛ talis modus operandi lineariter: nõ põt eſſe potẽtie inter quã et ſuum obm̃ nõ põt cadere linea media ducta intẽtionaliter a potẽtia in obm̃. hoc patet. qꝛ alias tale iudiciũ nõ eſſet lineare. ſed inter intellectũ et eius obm̃: non põt cadere aliq̃ linea materie ſicut nec inter aliq̃ non quãta vt puta duos angelos. et ꝺ intellectu hoc ſpecialiter ꝓbat̃ ꝑ hoc ꝙ ſi talis linea poſſet imaginari inter intellectũ et obm̃: neceſſario iſta linea caperet intellectũ ꝑ modũ cuiuſdam termini indiuiſibilis. et cũ termin⁹ linee ſit quoddã pũctũ: neceſſario oporteret dicere ꝙ angelus ſit ſubſtãtia poſita ꝑ modũ pũcti. qđ tamẽ nõ cõuenit vnitati q̃ eſt etiã minus abſtracta ꝙ̃ angelus et ꝙ̃ itellect⁹. vñ ſicut diſſolutũ ẽ dicere ꝙ vnitas ſit termin⁹ linee ſiue ſꝫ rẽ ſiue ſꝫ rõnẽ iudicij: ſic dico de intellectu. ſic igitur patent maior ꝛ minor dicte rõnis. ¶ 4° arguit ꝑ rõnes ꝑhi et cõmentatoris ſic. Cognitio rei ſingularis inq̃m̃ huiuſmodi nichil pfectiõis addit ad cognitionẽ qđditatis: ſed potius concõmitat̃ eam quedam impfectio et indignitas. nichil autem tale ponẽdũ eſt in ſubſtantijs nobiliſſimis. igit̃. nõ eni veritas iſta. triãgulus hẽt. 3. angulos. imperfectius ſciet̃: ſi ſciat̃ abſolute ꝙ triangulus habet. 3. ꝙ̃ ſi ſciatur hunc ꝛ illũ triangulũ habere. 3. ¶ 5°. ſic. Quia particularia ſunt infinita. igit̃ ſba ſeparata nullũ illoꝝ intelligit. vel intelliget quedam et nũq̃ alia qđ non eſt rõnabilit̃ dictũ. vl' intelliget aliqua nunc: et poterit alia intelligere pro futuro. qđ eſt magis icõueniẽs. ſ. ꝙ aliq̃ pfectio ꝺ nouo poſſit eis aduenire. et arguerẽt neceſſario in eis eſſe potẽtiã cum labore et mutabilitate q̃ ſũt incõuenientia. Et iſte due vltime rõnes vt dicit arguens: habẽtur a cõmẽtatore. 12° metha. cõmento. 35. ¶ 6° Qꝛ nulla forma q̃ eſt tota natura ſpẽi et qđditas ſubſiſtẽs: põt habere in ſe ſimilem repñtatiuã alicui⁹ indiuidui ſignati. qcqđ enim in tali qđditate ſimplicit̃ ſubſiſtẽte eſt: totum eſt natura ſimplicit̃ ſubſiſtẽs et nõ hec natura nec illa. et ꝑ ꝯñs nõ põt repñſentare aliquã naturã hãc ſignatam. ſꝫ om̃es intelligẽtie ſꝫ eos ſũt nature et qđditates ſubſiſtẽtes. igit̃. hãc autem rõnem vt dicit ponit cõmẽtator ſpecialiter ĩ tractatu de ſomno ꝛ vigilia vbi agit de veris ſomnijs. ibi nãq; dicit. declaratum eſt in ipſa phĩa ꝙ intellect⁹ denudat⁹ a materia intelligit naturas vniuerſales. et impoſſibile eſt ꝙ habeat intentionem indiuidualẽ omnino cũ nõ habeat naturã apprehẽdẽdi particularẽ intẽtionẽ. forme. n. vl'es nõ indiuiduant̃ niſi ꝑ mãm. et ſi intelligẽtie abſtracte cõprehẽderẽt indiuiduũ: neceſſario eẽnt materiales: et tũc nõ agerẽt niſi ſm ꝯtactuꝫ. hec ille. ¶ 7°. Qꝛ indiuiduũ in ſua icõicabilitate: impoſſibile eſt apprehẽdi niſi iudicio lineari et dẽmõſtratiuo et deſignatiuo linearit̃ ſub certo ſitu ꝛ intẽtionali vt ſupra oſtẽſum ẽ dicẽdo hãc albedinẽ vel illã. omne eni qđ non cõprehẽdit̃ hoc modo neceſſario cõprehẽdit̃ vt cõmunicabile. ſed tale iudiciũ angelo repugnat. igit̃. hãc rõnem vt dicit ponit cõmẽtator. 3° de aĩa. cõmento. 32. cũ ait ꝙ intelligẽtia abſtracta nichil intelligit eoꝝ que ſunt hic. ¶ 8°. Qꝛ indiuidua materialia habent eandẽ ſimilitudinẽ ꝛ rõnem repñſentatiuã cũ ſint ſimilia: q̃ nõ põt appropriari niſi mediãte demõſtratione et ſignificatiõe. ita ꝙ ſi talis ſpẽs appropriaret̃: neceſſario oportet ꝙ repñſentet linearit̃ ſiue piramidalit̃. nõ qđeꝫ quo ad eẽ reale: ſꝫ q̃ ad eſſe intẽtionale. nec idiuidua poſſunt ꝓprias ſpecies habere aliter niſi ſint mãles in repñſentãdo. ſed tales videt̃ impoſſibile poni in ſubſtãtijs ſeparatis. et hãc rõnem dicit eẽ cõmẽtatoris. 3° ꝺ anima. cõmẽto. 18. vbi loquẽs de intellectu poſſibili ait. et hoc apparet ꝙ intellect⁹ nõ eſt hoc aliquid nec ꝟtus in corpe. qm̃ ſi ita eſſet: tũc reciperet formas ſm ꝙ ſunt diuerſe. et nõ diſtingueret naturã formaꝝ ſm ꝙ ſunt forme. ſicut eſt diſpoſitio in formis indiuidualib⁹ ſiue corporalib⁹. iſte ſunt rõnes Aureoli. ex qbus ꝯcludit ꝙ nulla ſba ſeparata intelligit indiuiduũ ſignatũ ſignando ꝛ demõſtrãdo ipm vt hoc vel illud: licet poſſit intelligere indiuiduum ſignatum abſtracte et imaterialit̃. ¶ 9° arguit ex proprijs ꝓbando ꝙ angel⁹ nõ cognoſcat indiuiduũ ꝛ qđditatẽ ſpecificam ꝑ eandẽ ſpẽm intelligibilẽ. qꝛ ꝑ nullã ſpẽm põt repñſentari indiuiduũ ſingulare inq̃m̃ tale: q̃ abſtrahit a cõdicionibus indiuidualibus. tũc. n. nõ eſt ſpẽs magis ꝓpria iſtius ſingularis ꝙ̃ illi⁹. tunc ſic. q̃tũcũq; ſpẽs in mẽte angeli deriuentur ab ideis que ſunt in mente diuina: illa tamẽ deriuatio nõ dat ſpẽi ꝙ ꝯcernat ꝯdiciones idiuiduales vl' mãles idiuiduãtes. igit̃ nõ dat ei ꝙ repñſen

tet itellectui angelico ſingulare ꝫ rōnez ſingula=
ritatꝭ. Cōfirmaꝛ. qꝛ ſi āgelꝰ hr̄et ſpēs a rebus ab
ſtractas q̄ eēnt denudate a ꝯdicionibꝰ idiuidua=
libꝰ: iſte ꝫm te nō rep̄ſentarēt ſingulare. tunc ſic.
aut iō nō rep̄ſentarēt ſingulare qꝛ ſunt a rebꝰ ab
ſtracte: aut ex hoc ꝙ a ꝯdicionibꝰ mālibꝰ ꝺnuda
te. nō ꝓpt̄ p̄mum: qꝛ añ vltimā abſtractionē a ta
libꝰ ꝯdiciōibꝰ: iſte ſpēs rep̄ſentabāt ſingulare ſꝫ
te. g̊ hoc ē qꝛ abſtracte a talibꝰ ꝯdicionibꝰ. ꝫ ma=
nente cā: manet effectꝰ. igiꝛ licet iſte ſpēs ſint ab
ideis infuſe: ex q̊ recipiūtur denudate a talibꝰ cō
dicionibꝰ: nō poterūt rep̄ſentare ſingulare. ¶ Ꝙo
ad idē. Qꝛ cuilibꝫ ſingulari rn̄det ſua ꝓpria ſpēs
q̄ rep̄n̄tat ip̄ꝫ ſꝫ suā ꝓpriā cognoſcibilitatez. igiꝛ
nulla talis ſpēs pōt rep̄ſentare ꝑfecte plura ſin=
gularia q̄ nō ꝯtinet ꝑfecte ꝓp̄as eoꝝ ſpēs eminē
ter vel v̄tualiꝛ. ſꝫ nulla ſpēs vl̄is pōt ꝯtinere vir
tualiꝛ ſpēs omiūꝫ indiuiduoꝝ ſub vna ſpē cum ta
lia ſint ifinita. et ꝑ ꝯn̄s oꝫ iſtā ſpēꝫ eē ifinitā in v̄=
tute. Nec valet dicere ꝙ oīa idiuidua ſub ſpē ſūt
vniꝰ rōnis et ꝑ ꝯn̄s nichil addunt ad ſpēm et ſic
ſpēs rep̄ſentās naturā ſpēi poterit oīa iſta repre
ſentare. Cōtra. qꝛ et ſi in re indiuiduū nō addit
aliq̄d reale ad ſpēꝫ: addit tn̄ ꝫm cognoſcibilita=
tē. qꝛ cognoſcibilitas ſpēi nō videꝛ eē cognoſci=
bilitas indiuidui. tū qꝛ aliter habēs ſpēm ſortis
poſſꝫ ꝑ illā cognoſcere platonē. qꝛ ſpēs indiuidui
ꝯtiet ſpēꝫ nature ſpecifice nec addit aliq̄d ad eā.
tū qꝛ angelꝰ hn̄s ſpēm illā vl̄em nature ſpecifice
poſſet ꝑ iſtā tanq̄ ꝑ p̄ncipiū ſufficiēs q̄ncūq̄ vel
let intelligere oīa idiuidua poſſibilia ſub illa ſpē
qꝺ nō videꝛ. Diceꝛ inq̄t forte aliꝛ ꝙ iſta ſpēs vl̄is
ſit ꝓp̄a iſti ſingulari vel illi ꝑ cōparationē eius ⁊
reſpectū ad hoc ſingulare vel illud et aliū et aliū
reſpectū. Sed ꝯ. qꝛ nūq̄ relatio eſt rō diſtincte
cognoſcēdi ſuū terminū cū p̄ſupponat noticiā ex
tremoꝝ alioqui etiā poterit dari talis hitudo de
nouo tali ſpēi nulla facta mutatione in aliq̊ abſo
luto. hoc. n. nō videꝛ eē bene poſſibile. ¶ Ꝙ°. Qꝛ
nulla ſilitudo ē ꝓp̄a alicui vt differt ab alio: niſi
inq̄m illa duo ſūt aliq̊ mō diſſimilia. et niſi rōne
alicuiꝰ rōnis icōicabilis q̄ ſit i illo. vł niſi talꝭ ſpēs
appropetur ex modo rep̄ſentādi ſitualiꝛ. ꝫ aliqua
duo puta due linee nō hn̄t aliquā rōnez incōica=
bileī ſe: imo ſūt ſimilia. nec aliq̄ ſpēs i intellectu
āgeli pōt hr̄e modū rep̄ſentandi ſitualiꝛ. g̊ nulla
ſpēs i intellectu āgeli ē imediate ꝓp̄a alicui idiui
duo ſignato. hec Aureolꝰ. ¶ Cōtra eādē ꝯcluſio
nē arguit Durādꝰ totaliꝛ in ꝯtrariū Aureolo vo
lēs ꝓbare ꝙ iſta dubitatio et inq̄ſitio q̊modo. ſ.
āgelꝰ itelligat ſingularia ē oīno vana. qꝛ vt dicit
p̄mū cognitū ab itellectu nō ē vl̄e ꝫ potiꝰ ſingla=
re. qꝺ ꝓbaꝛ p̄° ſic. p̄mū obꝫ et oīs ꝯdicio ꝑ ſe obꝛ:
p̄cedit actū potētie. pō. n. ꝑ ſuū actū nō facit obꝫ
ꝫ ſuppōit. ſic viſus q̊ ad actū vidēdi p̄ſupponit co=
lorē. ꝫ vl̄e vł ꝯdicio vl̄itatꝭ nō p̄cedit actū intelli
gēdi imo fit ꝑ actū itelligēdi eo mō q̊ ſibi pōt cō=
petere fieri. eē. n. vl̄e nō ē aliud q̄ eē itellectū abſ
q̄ ꝯdicionibꝰ ſingularitatis et idiuiduatiōis. ita
ꝙ eē vl̄e: ē ſola denomiatio obi ab actu itelligē=
di. ſic g̊ vl̄e nō ē p̄mū obm itellectꝰ nec vl̄itas eſt
eiꝰ ꝯdicio ꝑ ſe. et ita p̄mū itellectū nō ē vl̄e. Si di
caꝛ ꝙ eē vl̄e nō ē eē ſic itellectū imo p̄cedit oēm
itellectionē qꝛ ꝫm cōmētatorē itellectꝰ agēs fa=
cit vl̄itatē in rebꝰ et eiꝰ actio p̄cedit itellectionez
ſalti ordine nature: hoc nō valet: qꝛ ficticiū ē po
nere itellectū agētē vt alias in p̄° viſuꝫ fuit. et fri
uolū ē dicere ꝙ vl̄itas fiat in rebꝰ. qꝛ vl̄itas non
pōt eē in rebꝰ: ꝫ ſolū ſingularitas. et ſi itellectus
agēs eēt aliq̄d et aliq̄d ageret: illꝺ eēt vnū nume
ro et ſingulare et nō vl̄e. Et ſi dicaꝛ ꝙ itellectus
agēs nō facit vl̄e niſi qꝛ cū fantaſmate cauſat ſpe
ciē i itellectu q̄ rep̄ſentat rē in vl̄i: nō valet. quia
ꝓbatū ē ſup̄ ꝙ nulla ſpēs ē in itellectu q̄ rep̄n̄tet
ei ſuū obm. ¶ Itē oē reale rep̄ſentatiuū qꝺ na
turaliꝛ rep̄ſentat aliud: rep̄n̄tat ip̄m ſꝫ eiꝰ ꝯdicio
nē realē. ꝫ talis ſpēs ſi eēt et aliq̄d rep̄ſentaret: re
p̄ſentaret ip̄ꝫ nāliter. igiꝛ rep̄ſentaret ip̄ꝫ quātuꝫ
ad eiꝰ ꝯdicionē realē. ꝫ eē vl̄e nō ē ꝯdicio realis
ꝫ rōnis. g̊ talis ſpēs nō rep̄ſentaret vl̄e. ¶ 2° ſic
ad p̄ncipale. in potētijs ordinatis: vbi terminaꝛ
actꝰ p̄oris potētie: ibi icipit actꝰ poſterioris. ſed
ſenſus et itellectꝰ in nob̄ ſunt potētie ordinate.
igiꝛ vbi terminaꝛ opatio ſenſus tanq̄ p̄oris potē
tie: ibi icipit actio itellectꝰ. ꝫ actio ſenſus termia
tur ad ſingulare. igiꝛ a ſingulari icipit opatio itel
lectꝰ. ¶ 3° ſic. Vl̄e ē vnū ꝑ abſtractionē a multꝭ
et ꝺ multis de q̇bꝰ dr̄. et in hac abſtractiōe: ſingu
laria a q̇bꝰ fit abſtractio hn̄t rōnē q̄ſi termini a q̊
et vl̄ia q̄ſi rōnez termini ad quē. ꝫ terminꝰ a q̊ p̄=
cedit terminū ad quē. g̊ itellectꝰ abſtrahēs p̄ꝰs
itelligit ſingularia q̄ vl̄e. et ad hāc intētionē di=
cit Ariſto. p̄° ꝺ aīa ꝙ aīal vl̄e: aut nichil ē aut po=
ſteriꝰ ē. ¶ 4°. Si itellectꝰ nr̄ nō itelligeret p̄° itel
lectiōe ſingulare: hꝫ eēt aut qꝛ nō rep̄ſētareꝛ: aut
qꝛ nō poſſꝫ: aut qꝛ nō vellet. p̄mū nō pōt dici. qꝛ
p̄ᵃ rep̄n̄tatio q̄ fit itellectui nr̄o: fit ꝑ fātaſma qꝺ
ē rep̄n̄tatiuū rei ſinglarꝭ. ⁊ ſine illa itellectꝰ nichil
pōt ꝺ nouo itelligere. Nec ſecūdū. ꝯſtat. n. ꝙ pō
itellectꝰ nr̄i ſe extēdit ad cognitionē ſingulariū.
alioqui ꝺ eis nō diſputaremꝰ nec aliq̄d faceremꝰ
ꝑ liberꝝ arbitriū cū factiōes ſint ſingulariū et cir=
ca ſingularia. Nec tertiū. qꝛ velle ſeq̄ꝛ cognitio=
nē. ſi g̊ itellectꝰ vellet nō intelligere ſingularia vł

nollet intelligere illa: ſeq̃ret̃ q̄ p̄cognoſceret ea.
et ſic ſeq̃ret̃ oppoſitū poſiti. reliq̃tur ḡ q̄ itellect⁹
p̄ma itellectiōe itelligit ſinglare. ¶ 5°. Q̄r h̄z nō
nullos itellect⁹ p ſe mouet̃ ab obō. tūc ſic. illud p
ſe ⁊ p̄mo itelligit̃: qđ p̄mo ⁊ p ſe mouet itellectū
ad itelligēdū. mouet. n. cauſando cognitionē ſui
p̄us et p̄ncipali⁹ q̄z alteri⁹. ſ3 ſingulare p̄mo et p
ſe mouet et nō vl̃e. q̄r actiones ſunt ſingularium
et nō vl̃iu3. ḡ ſingulare p̄mo et p ſe itelligit̃: quic
q̃d ſenſerit vl̄ dixerit Ariſto. p v̄ba obſcura et in
uolnta q̄ poſuit in. 3° de aīa. ¶ 6°. Q̄r q̄cq̃d ſit đ
intellectu nr̃o: tñ đ itellectu angelico o3 dicere q̄
directe et p ſe intelligit ſingularia. q̄r vnica cog=
nitio angeli q̄ eſt itellectiua: efficacior eſt q̄z nr̃a
duplex cognitio ſenſitiua v3 et itellectiua. ſ3 con
ſtat q̄ nos p̄mo et directe cognoſcim⁹ ſingularia
p cognitionē ſenſitiuā q̄ eſt p̄uia oī nr̃e cognitiōi
itellectiue. ḡ cognitio itellectiua āgeli q̄tin⁹ com
p̄hēdit pfectionē nr̃e cognitiōis ſenſitiue: ē p ſe ⁊
directe ſingulariū. ¶ 7°. Illud qđ magis h̄ẽt de
entitate magis ē cognoſcibile. ſ3 ſingularia plus
h̄ñt de entitate q̄z vl̃ia. ḡ magis ſunt cognoſcibi=
lia. ſ3 ex p̄te v̄tutis cognitiue ipſi⁹ āgeli non pōt
eſſe đfect⁹ cū ip̄a ſit pfecta. ḡ angelus cognoſcit
p̄us et pfecti⁹ ſingulare q̄z vl̃e. et ſic vt dicit illud
dubiū ē excluſū. ¶ Cōtra nonā ꝯcluſionē arguit
Aureol⁹ ꝓbādo q̄ angel⁹ ſimul itelligat oīa q̊rū
h̄ẽt ſp̄ēs. Primo. q̄r cōmētator. 2° celi et mundi
cōmēto. 8° dicit q̄ neceſſe ē mot⁹ difformes in ce
lo: reducere ad vnū motū vniformē. obijcit ꝯ ſe
q̊modo celū ē ita ſolicitū đ nob̃ vt aliq̄ñ moueat̃
motu retrogrado aliq̄ñ directe. et accipit celum
ꝓ motore celi. et r̄ñdet q̄ hoc nō ē eo q̄ aliq̄ñ ha
beat apprehēſiones aliq̄ñ nō. q̄r ſp ſunt i actu cō=
prehēſionis. vñ opinio ph̄i et cōmētatoris fuit q̄
q̄cq̃d ſb̃e ſepate itelligūt ſp actu itelligūt ¶ 2° ſic
Q̄ñcūq3 aliq̄ pō ſic ſe h̄ẽt ad plura q̄ nullū eorū3
abijcit aliq̃d a ſb̃a potētie nec alterꝫ illorꝫ abijcit
alterꝫ: talis po^a ſimul pōt recipe illa. nulla. n. eſt
ꝯtradictio ex q̊ nō abijciūt a po^a nec vnū abijcit
alterꝫ. exēplū hui⁹ eſt. q̄r. n. calor et lumē nō ſe a=
bijciūt nec abijciūt aliq̃d ab aere: iō recipi poſſūt
ſimul in aere. idē p3 de duab⁹ ſp̄ēb⁹ reſpectu eiuſ
dē partis medij aut organi. ſ3 plures itellectiōes
nō abijciūt aliq̃d a ſb̃a itellect⁹. qđ patuit. tū q̄r
alias itelligere eēt cū labore et itellect⁹ corrūpe
tur ſeu debilitaret̃ intelligēdo qđ ē falſu3 cū vigo
ret̃ vt p3. 2° đ aīa. nec etiā vna itellectio abijcit
aliā cū nullā habeāt oppoſitionē q̄re et c̄. Ex hoc
apparet q̄ itellect⁹ nr̄ nō pōt plura ſimul itellige
re: nō ē ex nā itellect⁹ in ſe: ſ3 ex rōne q̄ ꝯiūct⁹ eſt
in opatione et ligat⁹ cū pō corpali. ſ. cū fantaſia.
nichil. n. itelligim⁹ quī actu fantaſiemur. repūg=
nat aūt aliq̄ñ fantaſiari ſimul pl̃a. tum q̄r vtitur
organo corpeo ac ſpiritib⁹ q̊s ꝯuenit đbilitari cū
fuerit circa plura. talis eni3 potētia fatigabilis ē.
et pōt corrūpi nō ſolū ab excellēti ſenſibili: ſed a
multiplicata opatione. iſta aūt locū nō h̄ñt i an=
gelo. ḡ nō repugnat oīa ſimul actu itelligere q̊rū
h̄ẽt ſp̄ēs. ¶ 3°. Nā ſm te nō eſt icōueniēs pl̃a ſi=
mul itelligere i vno p̄ncipio ad qđ iſta plura re=
ducūt̃. vñ h̄ita ꝓpoſitiōe maiori: q̄ñq3 ſimul indu
cēs ꝯcludit et h̄ẽt noticiā đ ꝯcluſiōe. eodē mō nō
eſt icōueniēs itelligere plura q̄ reducūt̃ in vnam
ſp̄ē3 vel h̄itū. vñ q̄dā dicūt q̄ āgel⁹ ſupior intelli
git pfecti⁹ pl̃a ſimul in ſp̄ē vl̃iori: q̄z angel⁹ iferior
in ſp̄ē min⁹ vl̃i. igit̃ nō videt̃ repugnare quī āge=
lus poſſit pl̃a ſimul itelligere q̄ reducūtur ad ali
quā vnitatē. vt ſic ſint ſp i actu itelligēdi oīa q̊rū
h̄ñt ſp̄ēs. ¶ 4°. Si angel⁹ negaret̃ poſſe ſimul in
telligere p multas ſp̄ēs: aut hoc eēt q̄r ipoſſibile
eſt eundē itellectū eē ſimul ſub diuerſis ſp̄ēb⁹ pfe
ctis: ſicut vnū corp⁹ ſub diuerſis figuris. aut q̄r ſi
ponant̃ i angelo ſimul diuerſe itellectiones: po=
terūt ſimul poni ifinite p ſimilitudinē Ariſto. de
multis corpib⁹ in eodē loco. aut q̄r nō eſt poſſibi
le h̄re actualē attētionē vl̄ intētionē reſpectu plu
riū. aut q̄r creatura eq̃ret̃ deo. aut q̄r ſm Augu^m
de⁹ mouet creaturā ſpūalē p tp̄s hoc ē per itelle=
ctiones. ſ3 nullum iſtorum valet. igitur propter
nullum iſtorum ē negādum ꝓpoſitum. Maior
p3 a ſufficiēti diuiſiōe oppoſitū opinātiū. Minor
ꝓbat̃. nā p̄mū nō valet. tū q̄r eadē rōne ꝓbaret̃
q̄ in itellectu nō ſunt ſimul multe ſp̄ēs: cu3 ſp̄ēs
ſit ſil̃itudo obī. tū q̄r euidēter h̄ẽt iſtātiā i medio
in cui⁹ eadē p̄te poſſūt ſimul eē plures ſp̄ēs: imo
ſp̄ēs ꝯtrariorꝫ. tū q̄r exēplū đ figura corpis nō va
let. q̄r aliā repugnātiā h̄ẽt figura ad figurā: quia
due figure icludūt repugnātes ſit⁹ p̄tiu3: q̄z h̄ēat
ſil̃itudo ad ſil̃itudinē. Nec ſimilit̃ valet ſecūdu3
motiuū. q̄r ꝯñā Ariſto. 4° ph̄y. bona eſt. et ꝯñs
ē forte ipoſſibile: nō tñ rōne forme et rōne ꝯñe: ſ3
rōne materie. ſic ſimilit̃ i ꝓpoſito ipoſſibile ē āge
lū itelligere ifinita: nō q̄r ſit ipoſſibile eū itellige=
re pl̃a ſiml̃: ſ3 q̄r ifinitas i actu ē ipoſſibil̃. Nec va
let 3^m motiuū. atētio. n. illa aut dicit actū itellect⁹
nō. n. ē mot⁹ local̃: ſ3 videt̃ q̄ ſit applicatio q̄dam
potētie ad actū. vl̄ ſm alios ē act⁹ intēſe elicit⁹ a
potētia. q̄cq̃d ſit: rō petit id qđ ē in p̄ncipio. Nec
valet q̄rtū motiuū. nā đ⁹ itelligit pl̃a p vnicā eēn
tiā ſuā ⁊ vnicū actū itelligēdi. qđ nō ꝯpetit crea=
ture. Tū etiā. q̄r l3 oēs intellectiones reſpectu
ꝯcluſionū vl̃iu3 ſciētiarꝫ poſſunt ſimul eē in itelle
ctu angeli: nō tñ oēs itellectiones reſpectu in=

diuiduoꝝ q̄ꝫ^m ad eoꝝ exñtias et maxime q̄ ſunt
intuitiue et q̄ ſunt pratice. imo iſte gēnrāt̃ et cor
rumpunt̃ ſucceſſiue in ipſis vt pꝫ in bonis angel̃
et de oib⁹ q̄ꝫ^m ad ꝯuerſionē et auerſionē. Nec ď
niq̄ꝫ valet q̄ntū. q̄ꝛ Aug⁹ loq̄t̃ ibi de itellectione
ꝓtica nō aūt de ſpeculatiua. cū igit̃ nullū iſtoꝛuꝫ
ꝯcludat ꝓpoſitū: nō videt̃ negādū. hec Aureol⁹.
¶ Cōtra eandē ꝯcluſionē arguit Gregoꝛi⁹ p̄mo
auctoꝛitate b̄ti Aug. 4° ſup geñ. ad lr̃aꝫ. ca°. 34
de paruis. vbi dicit ꝙ pō ſpūalis cūcta q̄ volue=
rit ſimul noticia facilima ap̄p̄rehēdit. ex q̊ arguit
ſic. Nō min⁹ facile ē angelo ſimul intelligere ſm
oēs ſpēs: q̄ꝫ ſm aliq̄s eaꝝ. ḡ pōt ſimul itelligere
ſm oēs. pꝫ ꝯña. et añs ꝓbat̃ ex dicta auctoꝛitate
q̄m ſi min⁹ facile foꝛet itelligere ſm oēs ſimul q̄ꝫ
ſm aliq̄s: tūc nō cūcta q̄ vellet ſimul facilime cō=
p̄rehēderet. q̄nimo min⁹ facilit̃. ¶ 2° auctoꝛita=
te eiuſdē ibidē. c. 36. vbi ait ꝙ oīa ſimul mēs an=
gelica pōt q̄ ſigillati ꝑ oꝛdinē cōnexaꝝ cauſaruꝫ
ſmo diſtiguit. vbi vult ꝙ cūcta q̄ creata fuerūt in
p̄ncipio et diſticte q̊dā oꝛdine facta narrāt̃: ſimul
mēs angelica ꝯp̄rehēdit. Nec ē dubiū ꝙ nō ſolū
hoc ē verū de noticia ſupnaturali quā hñt in ver
bo: ſ etiā de naturali quā hñt ď reb⁹ in ꝓp̄o gene
re quā vocat Aug⁹ veſptinam ſicut ibidē ſtati pꝫ
et duob⁹ capitul̃ p̄cedētib⁹. Nec pōt dici ꝙ loq̄t̃
de cōfuſa et indiſticta cognitione. nā hoc nō at=
tribueret potētie mētis angelice. cū nos etiā hic
in via poſſum⁹ oīa ꝯfuſe ſimul intelligere in aliq̊
ꝯceptu cōi: et tñ in tali ap̄p̄rehēſione ſimultanea
et facilima multoꝝ dat dr̃iam int̃ potētiaꝫ mētis
angelice et humane. ¶ 3°. Si nō poſſꝫ hoc ange
lus: aut hoc ꝯtingeret q̄ꝛ nō poſſꝫ ſimul tot intel
lectiones recipe: aut q̄ꝛ nō tot poſſꝫ ſimul ꝓdu=
cere. hoc pꝫ. q̄ꝛ ſi ē ſufficiēs ad agēdū tot ſimul: et
ad ſuſcipiēdū cū poſitis actiuo et paſſiuo ſufficiē
tib⁹ poſſit poni actio et etiā actiones: dūmodo
nō hēant mutuā repugnātiā ſicut eſt in ꝓpoſito:
oīes tales poterūt ſimul poni. ſꝫ non pōt dici ꝙ
nō poſſit tot ſimul recipe. q̄ꝛ nō min⁹ ē potēs ad
recipiēdū intellectiones: q̄ꝫ habit⁹ aut ſpēs. nec
ei⁹ receptiuitas magis limitat̃ ad certā multitu
dinē intellectionuꝫ: q̄ꝫ ſpērū vel hituū imo in rei
veritate ad neutrā determinat̃. ſ pari facilitate
pōt multas ⁊ paucas recipe q̄ꝫ^m eſt i ſe vel ex ſe.
Nec etiā ideo nō pōt: q̄ꝛ nō pōt ſimul tot ꝓduce
re cui⁹ actiuitas limitata ſit ad certā multitudi=
nē poſſibiliū intellectionū ſimul ꝓducibiliū. naꝫ
ſuppoſito ꝙ itellect⁹ ſit p̄ncipiū actiuū intellectio
nis; nō eſt tñ totale ſ partiale ꝯcurrēs cū ſpē ad
ꝓductionē itellectiōis. ita ꝙ cū vna ſpē coagit v=
nā itellectionē et cū alia aliā. Nūc aūt q̄ñcūq̄ꝫ a=
liq̄d ē agēs ſolū partiale et aliā et aliā opationeꝫ
agit cū alio et alio p̄ncipio partiali coactiuo: q̄ꝫ^m
eſt ex ſe ita pōt in plures opatiōes ſimul cū pluri
b⁹ talib⁹ p̄ncipijs i coactiuis: ſicut i pauciores cuꝫ
paucioꝛib⁹ niſi ipꝫ foꝛſaꝫ in opando debilitet̃ et
ꝑ ſe aliq̊ mō depēdeat ab aliq̊ qď debilitet̃ ex mł̃
tiplicatione taliū actionū. Exēplū. lux. n. in me=
dio exñs: ē cā partialis coactiua ſimul cuꝫ coloꝛe
ſpēi coloꝛis in medio vt vult cōmentatoꝛ. 2° de
aīa cōmē. 36. et cū alio et alio coloꝛe aliā et aliaꝫ
coefficit ſpēm. et q̊tcūq̄ꝫ ꝯcurrāt coloꝛes ſecuꝫ ſi
mul: tot ſpēs generat. nec maioꝛ v̓t⁹ arguit̃ i lu=
ce ex eo ꝙ cū multis multas pōt: q̄ꝫ cū ex eo ꝙ cū
vno pōt vnā. imo ſi eēnt ſecū ibi ifiniti coloꝛes di
ſticti i tali diſpoſitione ꝙ q̄libꝫ poſſꝫ ſpēꝫ ꝯcreare
et eſſꝫ ſufficiēs ſuſceptiuū nec aliq̄d ꝓhibēs ipſa
cū alijs ſimul ifinitas ſpēs coefficeret. cū ḡ āgel⁹
nō debilitet̃ ex itellectione cuꝫ ei⁹ receptio nō ſit
paſſio coꝛruptiua ſ ꝑfectiua poti⁹: nec depēdeat
in itelligendo ab aliq̊ debilifabili vt pote abſtra
ct⁹ a coꝛꝑe nec idigēs vlla ſenſitiua v̓tute vel oꝛ
gano coꝛꝑali: ea facilitate q̄ cū vna ſpē pōt coef=
ficere vnā itellectionē: pōt cū mult̃ multas coef
ficere. nec tot cū tot q̄n cū plurib⁹ poſſit plures.
¶ 4°. Q̄ꝛ nō ē ſimilit̃ iudicādū ď itellectu ange=
lico ſicut ď nr̃o ꝓ ſtatu iſto. et hoc q̄ꝛ itellect⁹ nr̃
in itelligēdo depēdet a v̓tute fantaſtica et ſpiri=
tib⁹ coꝛꝑalib⁹ q̄bus accidit debilitas et fatigatio
nō ſolū ex ꝯtinuatione opatiōis: ſ etiā ex multi=
plicatione ſicut expientia docet. vñ Aug⁹. 4° ſu
per geñ. c. 35. mox poſt v̓ba allegata ꝙ pō mentl̃
angelice cūcta q̄ voluerit ſimul facilime ꝯp̄rehen
dit: dicit ꝙ ꝓpter coꝛpus coꝛruptibile qď aggra
uat aīaꝫ: mēs etiā cū feruētiſſimo ſtudio iſtat no=
ticie eoꝝ: nō niſi cū tp̄is tarditate et difficultate
agit. et eandē cām reddit. 15. ď tri. c. 24. ex pec=
cati moꝛbo dicit nob̃ ꝓueniſſe. et ca° p̄cedenti. ſ.
23. dicit ꝙ ꝑtes imaginis aīe nr̃e. ſ. mēs et itelli=
gētia et volūtas erūt eq̄les cū fuerint ab oī lan=
guoꝛe ſanate. igit̃ tot ſimul actu poterim⁹ intelli
gere quot meminiſſe. et ꝑ ꝯñs quot reꝝ ſpēs ha=
bebim⁹. ꝑ q̄ clare pꝫ ꝙ hō in ſtatu inocētie et nā=
lis itegritatis: oīb⁹ reꝝ ſpēb⁹ q̄s habuiſſet ſimul
vti potuiſſꝫ actualit̃. q̄d ḡ mirū ſi hoc poſſit ange
lus nō ꝑ pctm̄ i ſuis nālib⁹ virib⁹ viciatus. ¶ 5°.
arguit̃ ſm alios ꝙ nō ſolū ſic ſit imo ꝙ oppoſituꝫ
eē nō poſſit. Et arguit̃ ſic. Nā ſi angel⁹ poſſꝫ nō
oīa ſimul actu itelligere q̊ꝝ ſpēs hēt: tūc poſſꝫ ali
qua itelligere alijs nō itellectis. q̊ poſito in eē: q̄
rit̃ aut pōt aliq̄d alioꝝ itelligere aut nō. ſi nō: igi
tur nō eſt in pō accidētali reſpectu illoꝝ q̊rū hēt
ſpēs. et ꝑ ꝯñs nō hēt ſpēs illoꝝ qď iplicat oppoſi=

ta. ꝯña patet. qꝛ ita ꝑ ſpēm intellect⁹ ꝯſtituit in actu ꝑmo et in pō accidētali reſpectu noticie incōplexe ſui obi: ſicut ꝑ hitū pō reſpectu actualis ꝯſiderationis obi illi⁹ hit⁹. Preterea q̄ rōne pōt itelligere ꝑ vnā ſpēz: eadē pōt ꝑ qualibꝫ ſaltē diuiſim. Si dicat̃ ꝙ pōt aliq̄d aliud itelligere. Cōtra. oīez itellectionē actualē: neceſſe ē p̄cedere actualē intētionē volūtatis copulātis potētiam cū obo. qḋ pꝫ. qꝛ etiā ipam viſionē ſenſualē et ꝑmā in nob̄ neceſſario p̄cedit intētio volūtatis iuxta determinationē Auguſtini. 11° de trini. ca°. 5° vbi dicit ꝙ volūtas eſt q̄ ꝯiungit ſenſum corꝑi viſibili ex q̄ formalit̃ nō ꝓcedit a viſione q̄ fit i ſenſu. et ꝓbatio ei⁹ ē. ꝑus. n. inq̄t q̄ꝫ viſio fieret: iam erat volūtas q̄ formādū ſenſum corꝑi admouit. igit̃ ſi angel⁹ de nouo itelligeret ꝑ aliquā ſpēz ſuam: ꝑus vellet ꝑ illā itelligere. ſ ſm eundē. 10. ḋ trini. ca°. ꝑ°. volūtas nō pōt velle aliq̄d incognitū. igit̃ illā volitionē p̄cederet cognitio illi⁹ ſpēi. et ſic volitio p̄ſupponeret eā a q̄ preſupponit̃. et ſic idē eēt ꝑus ſeipſo et aliā p̄ſupponeret et ab alia p̄ſupponeret̃. et ſic eēt ifinitas actualis cognitionū et volitionū ſe ſe p̄ſuppōnētiū inuicē. quoꝝ vtrūqꝫ eſt ipoſſibile. Si dicat̃ ꝙ nō ſeq̄t̃ ex eo ꝙ volūtas nō pōt velle aliq̄d incognitū: ꝙ volitionem p̄cedat cognitio voliti ſꝫ ſufficit ꝙ ſimul ſit cū ipſa. Cōtra. qꝛ ex hoc nō vitat̃ incōueniēs illatuꝫ. Nā vt hētur ex auctoritate allegata: cognitiōeꝫ neceſſario p̄cedit volitio. ſit ergo cognitio illa. a. et volitio illā p̄cedēs ſit. b. aut ḡ i illo ꝑoꝛi in quo. b. fuit: fuit aliq̄ cognitio aut nō. ſi nō: ergo. b. fuit volitio incogniti. ſi ſic: aut igit̃. a. aut alia cognitio ab. a. ſi. a. igit̃. a. fuit anteq̄ꝫ fuit. ſi alia: ſit illa. c. igit̃ ante. c. fuit volitio cōiungēs potētiā cū obo. aut igit̃. b. aut alia. et ſiue hoc ſiue illud det̃: ꝓcedit̃ in ifinitū vel dabit̃ ꝙ aliq̄ volitio terminabitur ad icognitū. ¶ 6°. Si āgel⁹ poſſꝫ aliq̄ ſua ſpē nō vti actualr̃: eadē rōne ⁊ q̄libꝫ alia quā hēt. ⁊ ſic poſſꝫ āgel⁹ nālit̃ ſi vellet ſe ſuſpēdere ab oī itellectiōe eoꝝ q̄ꝝ hēt ſpēs: et nullū eoꝝ ꝑ ſpēs ſuas actu itelligeret qḋ videt̃ abſurdū. ¶ 7°. Quia ſpēs ē agēs nāle reſpectu itellectiōis ſui vt obi. et itellect⁹ ē naturalit̃ paſſiu⁹. vñ ſꝫ ſentētiā Augu. 3° ḋ libero arbi. c. 53°. nō eſt in poteſtate nr̃a qḋ nob̄ veniat in mētē. igit̃ q̄libꝫ ſpēs ſꝑ cauſat itellectionē ſui ſi nō eēt ipedimētū. pꝫ ꝯña ex ꝯdicione agētis nālis poſita. 9° metha͡c. ſꝫ in angelo nulluꝫ oīno ē ipedimētū vt pꝫ. igit̃ et c̄. ¶ 8°. Quia cū i angelo oēs ſpēs ſint ſufficiēter intēſe et potentes mouere itellectū et eq̄ ꝑītēs: ſi aliq̄ vtit̃ angelus et aliq̄ nō: hoc ſolū videt̃ eē qꝛ angel⁹ vellet determinate nō vti illa q̄ nō vteret̃: et ea determinate vti q̄ vteret̃. ſꝫ impoſſibile ē ꝙ aliq̄ determinate velit nō vti qui illā determinate itelligat. ſicut ipoſſibile ē ꝙ aliq̄s velit aliq̄ ſpē determīate vti qui illā determinate apprehēdat. igit̃ ſi poſſꝫ aliq̄ nō vti: poſſꝫ illā ſimul itelligere et nō intelligere qḋ iplicat. ¶ Cōtra decimā et vltimā ꝯcluſionē arguit Gregori⁹ de arimino ꝓbādo ꝙ angelus itelligat cū diſcurſu. et ꝑ° arguit ꝙ angel⁹ itelligat cuꝫ diſcurſu iſto modo ꝙ vnū intelligit poſt aliud et hoc ſic. Nā angel⁹ aliquā rē incipiētē eē: diſticte cognoſcit. et ſimilit̃ veritates cōtingētes de ipa quā et q̄s aliqñ non cognouit q̄n̄do tñ alias res et alias veritates cognoſcebat. igit̃ angelus diſcurrēdo cognouit ad ſenſū p̄dictum. ꝯña nota ē et aiis ꝓbat̃. nā rē futurā angel⁹ non cognouit diſticte et ꝑ ꝯñs nec ei⁹ ſingulares veritates ꝯtingētes. nec eſt dubiū ꝙ nūc dū illa futura eſt: cognoſcit alias res et alias veritates. et qñ res illa erit p̄ſens tūc cognoſcet illā ſicut eas q̄ nūc ſunt. ¶ 2° ꝓbat ꝙ angel⁹ diſcurrat iſto modo ꝙ intelligit vnū ꝑ aliud et hoc ſic. Aliquā veritatē nō imediatā angel⁹ cognoſcit. igit̃ vnuꝫ ꝑ aliud cognoſcit. et ꝑ ꝯñs diſcurrit illo modo. ꝯña ꝓbat̃. qꝛ oīs veritas cognita nō ꝑ aliā ſeu non ꝑ noticiā alteri⁹ veritat͛: ē veritas imediata ſaltē illi cui ſic eſt cognita. vt pꝫ ex diffinitione ꝓpoſitionis imediate ꝑ°. poſt. ſ. q̄ nō ē altera ꝑoꝛ ſupple qua illa cognoſcat̃ vt cōmunit̃ exponit̃. et eodē modo ſumo veritatē imediatā. Aiis declaro ſumo verbi gr̃a veritatē iſtā. ſol eclypſabit̃ tali tēpore. vel iſtā ꝯdicionalē. ſi mūd⁹ et curſus aſtrorū durabit vſqꝫ ad tātū tꝑs ſm diſpoſitionē q̄lis nūc ē tali die ſol eclypſabit̃. iſtā veritatē nō ē dubium ꝙ nouit āgel⁹. cū nota ſit vl̃ eē poſſit hoīni aſtrologo: ⁊ nō ē ei nota ꝑ ſe ſiue ex terminis vt pꝫ qꝛ etiā cuilibꝫ nr̃m q̄ vtiqꝫ terminos nouim⁹ eſſꝫ nota. Itē nō ē ſibi nota ex aliq̄ noticia intuitiua vna aut plurib⁹: ſ qꝛ nouit qñ ſol et luna in talibus pūctis erūt. igit̃ nō ē ſibi imediata. Idē ꝓbari poſſꝫ de veritate pluriū naturaliū effectuū q̄s futuros angel⁹ ꝑ° ſcit et nō niſi ꝑ noticiā ſuaꝝ cārū. vñ Aug⁹ in de diuinatiōe dicit ꝙ demō in aeris affectiōe atqꝫ ordiatiōe ſibi nota: nob̄ ignota futuras p̄uidet tēpeſtates. igit̃ ꝑ noticiā q̄ nouit aerē ſic eē affectū et inordinatū: cognoſcit ꝙ tēpeſtas erit. igit̃. ¶ 3° ꝓbat ꝙ angelus diſcurrat iſto modo ꝙ vnū ꝑ aliud et poſt aliud cognoſcit. ſiue qḋ i idē venit: aliq̄d ꝑ⁹ ignotū ꝑ aliud ꝑ⁹ notū intelligit. hoc ꝓbat ꝑ°. qꝛ ſi det̃ oppoſitū: ſeq̄t̃ ꝙ q̄libet diabol⁹ ſimul actualit̃ nouerit ifinitas v̾itates ſpē differētes et diſticte. vlteri⁹ etiā ꝙ habet actu ifinitas noticias ſpecifice diſtictas vl̃ vnaꝫ

equiualētem iſinitis ſpecifice diſtinctis. quoꝝ
vtrūqꝫ videt̄ ipoſſibile. ꝯña ꝓbat̄ in exēplo iam
ſūpto de ſole. ꝯſtat. n. ꝙ ſi mūdꝰ et curſus aſtro=
rum vniformit̄ ꝑpetuaret̄ a deo: iſinities ſol ecly
pſaret̄. cū igit̄ diabolus qualibꝫ futurā eclypſim
ſeu q̄cūqꝫ tpe ſol ſit eclypſandꝰ poſſit cognoſce=
re: ſi nō poſſit hoc ſcire ꝑ diſcurſuꝫ iſto tertio mo
do: igit̄ ſimul nouit q̄tiēs ſol eclypſabit̄ et q̄ñcūqꝫ
et ꝑ ꝯſequēs ſimul nouit iſinitas tales veritates.
ſi mūdꝰ et curſus aſtroꝝ ꝑpetuabit̄ vniformiter
in tpe. a. ſol eclypſabit̄. ſi mūdus et c̄. in tpe. b. ſol
eclypſabit̄ et ſic de alijs tēporibꝰ. Idē pꝫ in alio
exēplo. nā ꝯſtat ꝙ figure angulares in iſinitū ſūt
multiplicabiles ꝑ additionē anguloꝝ. verbi grā.
figura triāgularis ē poſſibilis. figura q̄drāgular
eſt poſſibilis. figura pētagonalis eſt poſſibilis. ⁊
ſic in iſinitū ſuppoſito ꝙ ꝯtinuū ſit in iſinitū diuiſi
bile. de q̄libꝫ aūt ſpē figure ſcibilis: ē aliq̄ ꝓpria
paſſio. certū ē igit̄ ſm p̄dicta ꝙ diabolꝰ ſimul co=
gnoſcit iſinitas veritates ⁊ ꝯcluſiones ſpecifice
diſtictas. Preterea valde videt̄ mirabile dictu
ꝙ nullā veritatē neceſſariā nāliter cognoſcibilē
diabolus ignoret naturalit̄. et tñ oporteret dice
re ſm iſtā viā. nā ſi aliquā ignoraret: aut illa eſſꝫ
īmediata aut mediata. ſi mediata: igit̄ ē ꝑ priorē
cognoſcibilis. et ꝑ ꝯñs aliq̄ ignota ſibi: ꝑ aliā ꝑ̇us
notā pōt ab eo cognoſci. ac ꝑ hoc ꝑ diſcurſuꝫ iſto
tertio modo ſūmptū cuiꝰ oppoſitū ponit̄. ſi vero
illa ignota ē īmediata: igit̄ ꝑ locū a minori ſeq̄t̄
ꝙ aliq̄ mediata ē ſibi ignota. et per ꝯñs vt prius
aliq̄ eſt ab eo cognoſcibilis ꝑ diſcurſuꝫ. ¶ 4°. ar
guit. Qꝛ ꝓ tua opinione nō adducit̄ aliq̄ rō niſi
q̄dā ꝑſuaſio ꝺ cōparatione corpoꝝ ſuperioꝝ ad
īfima. q̄ ſupiꝰ ē iprobata. et q̄dā auctoritas Dio=
niſij. 7° ca°. de diui. no. vbi dicit ꝙ angeli nō con
gregāt diuinā cognitionē a ſermōibꝰ diffuſis ne=
qꝫ ab aliq̄ cōi ad iſta ſpecialia ſimul acta. iſta aūt
auctoritas male applicat̄ ad tuum ꝓpoſitū. quia
Dioniſius nō loq̄tur de angelis ſm ſtatum mere
naturalē ſ ſꝫ ſtatū beatificū. nec de q̄libꝫ noticia
eoꝝ: ſꝫ ꝺ ea tm̄ q̄ deū cognoſcūt. Et iſtud pꝫ. Tū
ex eo ꝙ ſine medio ibi p̄cedit. ait. n. ſic. ex ipſa. ſ.
diuina ſapiētia itelligibiles et intellectuales āge
licarū mentiū veritates ſimplices et beatos hñt
intellectꝰ. ecce ꝙ de beatis ſpecialit̄ loquit̄. Qꝺ
etiā cōfirmat̄. qꝛ cito poſt loquit̄ ſpecialit̄ de aīa
bus humanis et poſtea ꝺ demonibꝰ ſpecialiter.
Tū qꝛ ait. nō ſermonibꝰ diffuſis cōgregātes diui
nā cognitionē. nō. n. ait abſolute cognitionē: ſ ꝺ
terminādo dicit diuinā cognitionē. et etiā pꝰ ſta=
tim ſequit̄. vniformit̄ itelligibilia diuinoꝝ itelli=
gūt. ꝑ que pꝫ ꝙ loq̄t̄ de cognitione q̄ deū beatifi
ce vident. et certe illā nō cōgregāt ex ſermonibꝰ
diffuſis nec ꝑ diſcurſuꝫ acq̄rūt. in ꝓpoſito autē
nō eſt ſermo de tali noticia: nec de eis ſm ſtatuꝫ
beatificū: ſ ſm naturalē. i. ac ſi eēnt in ſtatu pure
naturali. et in tali ꝑſcrutatione meliꝰ pōt videri
veritas ex dictis ſanctoꝝ cū loquūtur de demo=
nibꝰ: q̄ꝫ cū de angelis btis. nā multa dicunt̄ de il=
lis ſm ſtatū illū eis cōueniētia: q̄ intelligi non de
bēt naturalit̄ ſibi ꝯuenire. qꝺ q̄ nō diſtigūt errāt
circa intellectum ipſorum. et i hoc ſcd̄us articulꝰ
termiatur.

Quātum ad ar=
ticulū tertium ꝑ̇mo notandum
eſt ꝙ intellectꝰ nr̄ naturalit̄ cog
nitionē accipit a rebꝰ ſenſibilibꝰ.
eſt eni ꝓꝑ̇uꝫ et cōnaturale obm
noſtri intellectus quidditas rei materialis ⁊ ſen
ſibilis eo ꝙ ſit virtus in corpore alioquin fruſtra
corporibus vniretur. huiuſmodi autem quiddi=
tatis cognitio haberi non poteſt niſi per aſſimi=
lationem et conformitatē rerum ſenſibilium ad
intellectum cognoſcentem. naꝫ omnis cognitio
ſm philoſophuꝫ. 2°. et. 3° de anima fit per aſſi=
milationem. vnde et cōmunis pħorum opinio
fuit ꝙ ſimile ſimili cognoſcitur. cum autem intel=
lectus noſter ſm ſe non habeat conformitatem
et aſſimilationem ad res ſenſibiles cum ipſe ſit
ſubſtantia imaterialis neqꝫ ex natura ſua habe=
at aliquas formas quibus illis aſſimiletur eo ꝙ
ſit ſicut tabula raſa in qua nihil de rebus ſenſibi=
libus depictum eſt prout philoſophus dicit. 3°.
de anima: ſequitur ꝙ indigeat accipere a rebus
aliquas formas quibus illis aſſimiletur ad eorū
cognitionem habendam. huiuſcemodi autē for=
me cum ſint in ipſis rebus materialibus et mate
rialiter: oportet ꝙ depurētur a materia et a ma=
terialibus condicionibus vt in intellectu qui eſt
ſubſtantia immaterialis: immaterialiter recipi=
antur et fiant actu intelligibiles. nam materia
quantum eſt de ſe impedit cognitionem. Itaqꝫ
ad cognitionem noſtri intellectꝰ naturaliter ha
bendam tria requiruntur. Unum eſt abſtractio
formarum a rebus ſenſibilibus in quibꝰ realiter
et ſecundum eſſe materiale exiſtunt. quod fit in
nobis per potentias ſenſitiuas. Secundum eſt
earum depuratio a condicionibus materialibꝰ.
quod fit per actionem intellectus agētis phātaſ
mata illuſtrātis et facientis intelligibilia in po=
tentia eſſe intelligibilia actu. Tertium eſt earuꝫ
receptio in potentia intellectiua que fit per in=
tellectum poſſibilem. propt̄ qꝺ philoſophus di=

cit. 3º de aïa ꝙ intellectꝰ poſſibil' eſt quo eſt omĩa
fieri: ⁊ itellectꝰ agẽs quo eſt oĩa facere. vñ itelle=
ctus poſſibilis i nobis ꝑ cõꝑationẽ ⁊ dr̃iam dr̃
ad intellectũ agentẽ. dr̃ eni intellectus poſſibilis
nõ ſolũ ea rõne qꝛ habet ſe vt põ reſpectu ſpẽrũ
intelligibiliũ: ſed qꝛ nullã illarũ ex ſui nã vel ori=
gine hñs: põt oẽs recipe per actionẽ intellectus
agẽtis ad quẽ ſe hꝫ ſicut paſſiuũ ad actiuũ. reſpe
ctu cuius phs vocat ipm̃ poſſibilẽ. et ex hoc ſeq̇=
tur ꝙ qꝛ in angelis nõ eſt intellectus agens cum
nõ habeant ſpẽs intelligibiles per abſtractionẽ
ad quas intellectꝰ agens ordinat̃ ſed ꝑ creatio=
nẽ ſimul cũ eorum nã: ꝙ neqꝫ in eis ſit intellectꝰ
poſſibilis. q̇ vt dictum ẽ ſic noĩatur per reſpectũ
ad intellectum agẽtem a quo patit̃ recipiẽdo ab
eo ſpẽs per eiꝰ illuſtrationẽ reſultãtes. Verũ eſt
tñ, put. S. T. docet in. q. de aïa. q. 18ª ad. 11ᵐ ꝙ in
tellectus agẽs ſm ea q̄ phs de ipo tradit: non eſt
actiuũ directe ⁊ imediatũ reſpectu itellectꝰ poſ=
ſibilis ſꝫ magis reſpectu phãtaſmatũ que facit in
telligibilia actu: mediate tñ ⁊ ex ꝯñti eſt actiuum
reſpectu ipius inquãtũ ꝑ actionẽ eiꝰ huiuſcemõi
itelligibilia recipit ⁊ ꝑ eas reducit̃ de põ ad actũ.
nec tñ negamꝰ ꝙ itellectꝰ angeli reſpectu ſpẽruꝫ
ſibi cõcreatarum ſe hẽat vt potẽtia actui cõiun=
cta. vñ. S. T. ꝯ. gẽ. li. 2º. ca. 98. ſba inq̇t ſepata i
ſua nã cõſiderata eſt i potẽtia ad ſimilitudĩes q̇=
bus totũ ens cognoſcit̃: nec tñ eſt denudata ab
oĩbus hmõi ſimilitudinibꝰ. hec ille. ſꝫ ſic eẽ in po=
tẽtia nõ ſufficit ad hoc ꝙ hẽat rõnẽ itellectꝰ poſ=
ſibil'. q̄ rõ accipit̃: tũ ex cõparatiõe ad intellectũ
agentẽ in eadẽ nã a quo ſuo mõ patit̃ recipiẽdo.
tũ ẽt ex eo ꝙ nullã ſpẽrum itelligibiliũ hñs de ſe
oẽs recipere põt vt premiſſum ẽ. ¶ Ex q̇bus iſe=
rimꝰ ꝙ hẽre intellectũ agentẽ aut poſſibilẽ: nõ ẽ
abſolute ⁊ ſimplr̃ de ꝑfectiõe nature intellectiue
cũ neqꝫ ſit in deo neqꝫ in ãgelis: eſt tñ de ꝑfectiõe
intellectiue nature in hoĩbꝰ. eo ꝙ itellectꝰ agẽs
et poſſibil' cauſant itellectiuã hoĩs cognitionẽ q̄
eſt eius operatio ꝑfectiſſima nec ſine illis hr̃i po=
teſt. eo ꝙ cognitio itellectiua i nobis nãliter cõ=
pleri non põt niſi per abſtractionẽ ſpecierum in=
telligibilium a ſenſibilibus que per intellectum
agentem complet̃ ⁊ per earum receptionẽ in in=
tellectu ſm aſſimilationem quandaꝫ ad res que
ad itellectũ poſſibilẽ ꝑtinet. cognitio aũt dei aut
etiã angeli nõ fit ꝑ abſtractionẽ ſpẽrũ a rebꝰ ſꝫ al
tiori mõ, put. S. T. deducit d̄ cognitione dei. pº
ſen. d. 35. Et. pª ꝑte. q. 14. Et de cognitiõe ange
li in hac. di. lec. 2ª q. 2ª. Et pª ꝑ. q. 54. ⁊. 55. et i
pleriſqꝫ alijs locis. nõ eni oĩa q̄ ꝑfectionis ſunt in
naturis inferioribꝰ: ſunt ꝑfectionis in naturis ſu=
perioribꝰ. ſicut eſſe furibundũ qḋ in leone aũt cane
perfectiõis ẽ: nõ eſt i hoĩe ꝑfectionis. ¶ Premiſ
ſa aũt i hoc notabili intelligẽda ſunt de itellectu
poſſibili ⁊ agente ſm ꝙ in nobis ſunt. ſi tamen in
tellectus poſſibilis accipiatur large ꝓ intellectu
qui formas itelligibiles ab alio recipit lꝫ nõ a re=
bus cognitis neqꝫ ſucceſſiue ſꝫ oẽs ſimul: ⁊ itelle=
ctus agẽs accipiat̃ ꝓ lumine vel ꝟtute itellecti=
ua: ſic ꝓcedi põt ꝙ in angelis ſit itellectꝰ agens ⁊
intellectus poſſibilis, et iſto mõ. S. Tho. ponit i
angelis intellectum poſſibilem et agentem i hac
diſ. q. 2ª arti. 4º ad. 4ᵐ. Item ſiquis vocet itel
lectum agentem intellectum angeli aliũ illu=
minantis: ⁊ intellectum poſſibilem intellectum
angeli ab eo illuminati: equiuoce nominabit per
reſpectum ad itellectum poſſibilem et agentem
in nobis prout. S. Tho. inquit. pª par. q. 54. ar.
4º ad. 2ᵐ.

Secundo. Notandum eſt ꝙ aliqui
moderni doctores vtun
tur quibuſdam denomĩationibus noticie aut cõ
gnitionis. vocant enĩ noticiam aut cognitionem
intuitiuã et abſtractiuam. que denominationes
apud antiquos nõ ſunt vſitate licet ex eorũ ſcri=
ptis ſub alijs nominibꝰ aliqualiter trahi poſſunt.
differentia autem inter cognitionem ĩtuitiuam
et abſtractiuam non eodem modo ab ipſis mo=
dernis doctoribꝰ aſſignatur. verior tamẽ opinio
et q̄ magis cõſonat rationi terminorum ẽ ꝙ co=
gnitio intuitiua eſt illa que immediate tẽdit ob=
iectiue ad rem ſibi preſentem ⁊ actualiter exiſtẽ=
tem. abſtractiua autem cognitio eſt illa que ab=
ſtrahit ab exiſtẽtia ⁊ preſentia rei in ratione ob=
iecti quia. ſ. non tẽdit immediate in rẽ ſibi actua=
li exiſtentia preſentem in ratiõe obiecti cogniti.
Harũ cognitionũ põt poni exẽplũ in ſenſu ⁊ in=
tellectu. i ſenſu vt viſio intuitiua dicat̃ ſi quis vi=
deat albedinẽ exñtem in ꝑiete: vl' faciem hoĩs
quẽ habet ſibi pñtem ſine aliquo medio viſo. ab=
ſtractiua aũt vt ſi q̇s videat faciẽ hoĩs nõ i ſe ſed
in imagĩe viſa vt i ſpeculo. in itellectu aũt dr̃ co=
gnitio ĩtuitiua vt dũ cognoſcit̃ obiectiue hõ vel
lapis actu exiſtẽs in rerũ nã per ſeipm̃ imediate
ideſt nõ ꝑ aliqḋ mediũ cognitũ. abſtractiua aũt
cognitio dr̃ econtra vt dũ effectꝰ cognoſcit̃ in cã
cognita aut cã in effectu cognito aut generaliter
dũ cognoſcit̃ aliq̇d per aliud cognitũ. vñ imedia
tio in rõne obiecti q̄ requirit̃ ad cognitionẽ itui=
tiuã: excludit medium cognitũ non mediũ quod
eſt rõ cognoſcẽdi ꝑ ſe ſic ẽ ſpẽs ſenſibil' vl' itelligi
bilis. alias nõ eſſet viſio ĩtuitiua cũ aliquis videt
albedineꝫ in pariete ſibi actualit̃ pñtem in rõne

obi. nã talis viſio fit ꝑ mediũ ſpẽi albedis i oc̃lo
recepte. ⁊ ꝑ ꝯñs nulla eẽt hois viſio vel ſenſꝰ vel
intellectꝰ cognitio nãlis ĩtuitiua. cũ ois ſenſitiua
et ĩtellectiua cognitio naturalis fiat mediãte ſi=
militudine et ſpecie intentionali prout phs do=
cet. 2º ⁊. 3º de aĩa. vñ cognitio abſtractiua ꝓut
diſtinguit̃ ab intuitiua modo p̃dicto nõ denoiat̃
ab abſtractione ſpẽrũ vel ſimilitudinũ a rebꝰ: ſʒ
ab abſtractiõe exiſtẽtie actualis et pñtialitat̃ rei
in rõne p̃mi ⁊ imediati obi cogniti. ¶ Ad horũ i=
tellectũ ꝯſiderãdũ ẽ ꝙ ſic põ dr̃ imediatũ p̃nm cir
ca fõale obm ꝓut ex dictis phi hẽtur. 2º de aĩa
⁊. 9º metha. ita illa opatio dr̃ imediata reſpectu
obi q̃ ꝑ ſe ⁊ directe ⁊ nõ ꝑ aliã opatione eiuſdẽ rõ
nis i ꝓpriũ obʒ tẽdit. ⁊ hic ſeq̃tur ꝙ illa cognitio
dicat̃ imediata reſpectu obi cogniti q̃ ꝑ ſe ⁊ dire
cte ⁊ nõ mediãte cognitiõe alt̃ius rei i illõ tẽdit.
huiuſcemõi ãt imediatã cognitionẽ vocat. S. D.
viſionẽ faciei ſup illõ aplĩ. videmꝰ nũc ꝑ ſpeculũ
in enigmate tũc ãt facie ad faciẽ. pª cori. 13º ⁊. 4º
ſẽ. d. 49. q. 2ª ar. pº ad. 16m et qñ videre aliquẽ
facie ad faciẽ ꝓp̃e ẽ ip̃m ĩtueri: iõ ſi loq̃mur ad ꝓ
p̃ietatẽ vocabuli: ip̃a eadẽ viſio vl̃ cognitio dr̃ fa
ciei ſeu facie ad faciẽ ⁊ viſio vl̃ cognitio intuitiua.
itaqꝫ a p̃mo ad vltimũ ſeq̃t̃ ꝙ viſio vel cognitio
quã dixĩmꝰ imediatã eſt ꝓp̃e loquẽdo viſio ĩtui=
tiua. et ꝑ oppoſitũ ſ͠m modũ loquẽdi quorũdam
diſtiguẽtiũ cognitionẽ in abſtractiuã ⁊ intuitiuã:
abſtractiua cognitio dicẽda ẽ illa q̃ nõ ꝑ ſe ⁊ ime
diate hẽtur de re ſ͠ mediãte alt̃ius rei cognitiõe
¶ Ex q̃bꝰ iferimꝰ p̃mo ꝙ neqꝫ hõ nec ãgelꝰ hʒ nã
lit̃ cognitionẽ intuitiuã d̃ deo cũ nõ poſſit hr̃e de
deo nãlem cognitionẽ niſi ꝑ mediũ cognitũ. ſ. ex
effectibꝰ eiꝰ cognit̃ ſ͠z illõ. Ro. p̃mo. iuiſibilia dei
ꝑ ea q̃ facta ſũt itellecta ꝯſpiciunt̃ ſempit̃na q̊qꝫ
virtꝰ eiꝰ et diuinitas. et dicimꝰ notant̃ nãlit̃ aut
nãli cognitiõe. nã ſupnãlit̃ p̃t itellectꝰ creatꝰ hr̃e
cognitionẽ intuitiuã de deo qualis ẽ viſio beatifi
ca. Secũdo inferimꝰ ꝙ cognitio nãlis angelorũ
ꝑ ſpẽs ꝯcreatas de rebꝰ q̃ actu exiſtũt in rerũ nã
eſt ĩtuitiua. nã lʒ huiuſcemõi cognitio fiat mediã
tibꝰ ſpẽbus: non ĩpedit quin ſit ĩtuitiua. eo ꝙ ip̃e
ſpẽs cõcreate nõ ſunt mediũ cognitũ in quo ãge
lus res cognoſcat: ſʒ ſunt mediũ qð eſt rõ cognoſ
cẽdi p̃aſe. queãdmodũ ⁊ ſpẽs itelligibiles nr̃i in=
tellectꝰ in p̃ma ⁊ directa eiꝰ operatiõe. vñ cogni
tio ãgelorꝫ ꝑ ſpẽs ꝯcreatas imediate tẽdit obie
ctiue i res ip̃as actualit̃ exñtes ſic̃ ⁊ cognitio q̃ in
tellectꝰ nr̃ tẽdit obiectiue i hoiem vl̃ lapidẽ quã
uis ꝑ eorꝫ ſpẽs in eo receptas. vt eni. S. T. dicit
4º ſen. d. 49. q. 2ª ar. pº ad. vl. res corporales
tunc imediate vident̃: qñ earum ſimilitudo itel=
lectui cõiungit̃. huiuſcemõi aũt cognitio ẽ cogni=
tio rerũ in ſeip̃is. prout. S. T. expreſſe dicit. pª p.
q. 12. ar. 9. in. c. ac ꝑ hoc recte dr̃ cognitio intuiti
ua. Si quis ãt accipiat alit̃ cognitionẽ ĩtuitiuã et
abſtractiuã nõ eſt nobis cure ꝙ de noibus cõten
dat dũtñ veritas hẽatur de re ip̃a. Aduertendũ
tñ ꝓut. S. T. notat loco preallegato. 4º ſen. ꝙ
alit̃ dicunt̃ creature corporales imediate videri
et alit̃ diuina eẽntia. nã creature corꝑales tũc di=
cũt̃ imediate videri qñ per ſuã ſimilitudinẽ videt̃
ſenſu vel itellectu. eo ꝙ nõ ſunt viſibiles nec ſen=
ſui aut itellectui cõiungibiles ꝑ eẽntias proprias
abſqꝫ ſimilitudine. q2 vt phs dicit. 3º de aĩa lapis
nõ eſt i aĩa ſʒ ſpẽs lapidis. diuina aũt eſſentia q2
per ſeip̃am viſibilis ⁊ cognoſcibilis ẽ ⁊ itellectui
etiã creato vnibilis in rõne obiecti cogniti abſqꝫ
aliq̃ ſimilitudine: nõ dr̃ ĩmediate vel facie ad fa=
ciem aut ĩtuitiue videri niſi qñ per ſeip̃am abſqꝫ
aliqua ſimilitudine cognoſcit̃ ⁊ cõiungit̃ intelle=
ctui ſub ratione obiecti. Ex q̃bus infert̃ ꝙ apud
quẽcunqꝫ intellectũ illa viſio ⁊ cognitio alicuius
rei q̃ de ip̃a imediatior per ſe ⁊ magis directa ac
perfectior haberi põt: dr̃ eius viſio ſeu cognitio
intuitiua. vnde quia intellectꝰ noſter nãliter co=
gnoſcere nõ poteſt res ip̃as preſertim cognitiõe
quid eſt niſi ꝑ aliquam ſpẽm ſenſibilem vel intel
ligibilẽ: viſio eius naturalis nõ dr̃ intuitiua ꝓ eo
ꝙ res videat aut cognoſcat imediate per ſeip̃as
vel per earũ eẽntias abſqꝫ aliq̃ ſimilitudine. qñ
tali mõ non ſunt res intellectui noſtro naturalit̃
vnibiles in ratione obiecti cogniti. ſed dr̃ intuiti
ua: quia tẽdit in ip̃am rem modo ſupra expoſito
q̊uis per eiꝰ ſimilitudinẽ. viſio autem ſeu cogni=
tio connaturalis angelo reſpectu illarum rerum
quarũ ſimilitudines ⁊ ſpẽs habet inatas: dr̃ ĩtui=
tiua que ĩmediate directe et per ſe ẽ de aliqua re
per ꝓpriam ip̃ius ſpeciẽ illi cõcreatam. ſi que au=
tem cognitio in angelis eſt q̃ ſit de vna re per co
gnitionem alterꝰ rei: illa erit cognitio abſtracti=
ua ſ͠m modum predicte diſtinctionis. verum eſt
tamen ꝙ cognitio nõ dicetur in angelis ita pro=
prie et eodem mõ abſtractiua queãdmodum in
nobis. eo ꝙ licet vnam rem per alterꝰ cognitio=
nem cognoſcere poſſit: nõ tamẽ cum diſcurſu et
deductiõe queãdmodum nos cognoſcimꝰ. quia
modus connaturalis intellectui angelico ẽ ſimul
cuʒ re cognita abſqꝫ diſcurſu cognoſcere res oẽs
q̃ per illã ab eo cognoſci poſſunt. nos autem plu
rima cum diſcurſu et argumentatiua deductiõe
ex aliorum noticia cognoſcimus quod magis ꝓ
p̃ie ꝯuenit abſtractiue cognitiõi. i deo aũt cũ ſit
vna cognitio nũero q̃ ſeip̃m cognoſcit ⁊ alia oia

a ſe: nō pt accipi a pte rei diſtictio ītuitiue cognitiōis ⁊ abſtractiue. ¶ Uerūtñ ſm modū nr̄m itelligēdi poſſum⁹ dei cognitionē concipe ſub aliq̄ rōne vt ītuitiuā: ⁊ ſub alia rōne quodāmō vt abſtractiuā. Si ei dei cognitio ɔſideret reſpectu ipſius dei ⁊ reſpectu alioꝝ a ſe ,put diuia eēntia eſt oiū rerū pfecta ,ppa ⁊ imediata ſimilitudo: diceret cognitio ītuitiua ſm ea q̄ ſupra deduxim⁹. ſi aūt cōſiderem⁹ nō ſolū q̄ de⁹ cognoſcit oia p ſuā eſſentiā ſm q̄ ē oīm ,ppa et pfecta ſimilitudo ſʒ et q̄ p diuie eēntie cognitionē oia alia a ſe cognoſcit: pt diuina cognitio appellari abſtractiua min⁹ tñ ,pprie q̄ nālis angeli cognitio quāto dei cognitio ſimplicioꝛ ē ⁊ certioꝛ ac magis i actu. differūt āt iſte due ɔſideratiōes apd itellectū nr̄m. qꝛ pma ē de diuina eēntia ſub rōne medij cognoſcendi. 2ª vero ē de diuia eēntia ſub rōne medij cogniti.

¶ Tertio notādū ē iuxta doctrinam .S.T. pª p.q.55. arti. pº q̄ oīm itellect⁹ angeli eſt ens aut verū ſm totā ſui capacitatē. iō ſe extēdit ad itelligendū oia entia et qꝛ oia ad q̄ pō ſe extēdit debēt ꝟtualiter cōtineri i forma q̄ eſt pncipiū agēdi ipſi potētie eo q̄ forma ē id quo agēs agit: ſequit q̄ forma q̄ eſt pncipiū itelligēdi itellectui āgelico ꝟtualr cōtineat oē ens q̄tū ad totū ſui ambitū ſm rōnē ſimilitudinis eo q̄ ois cognitio fiat p aſſimilationem cognoſcētis ⁊ cogniti q̄ attendit ſm formā q̄ ē pricipiū cognoſcēdi. vñ qꝛ eēntia āgeli nō cōprehēdit in ſe oia entia vl̄r nec eſt oiū ſimilitudo cū ſit eēntia deteriata ad gen⁹ ⁊ ſpēm nā illō ſoli⁹ eēntie diuine ,ppriū ē: ɔcludit q̄ itellect⁹ angelic⁹ nō oia entia nāliter cognoſcat diſticte et pfecte per ſuā eēntiā tāq̄ p formā q̄ ſit pncipiū cognoſcēdi: ſʒ illa tātūmō q̄ in ei⁹ eēntia ꝟtualiter cōtinētur ſic ipſemet āgelus ⁊ ea q̄ in ſeipo nālit cōplectit. Et qꝛ ois cognitio ē vel p eēntiā rei cognite vl p ſpēm aut formā aliquā ſm quā attendat aſſimilatio cognoſcētis ⁊ rei cognite. ,put. S.T. inq̄t ƌ ve. q.8. ar. pº. c. ſeq̄t q̄ oia alia a ſe āgel⁹ cognoſcat nō p ſuā eēntiā ſʒ p quaſdā alias forās ⁊ ſpēs res ipās repñtantes nō ſolū q̄tū ad formā ſʒ et q̄tū ad mām. vt ei. S.D. deducit ex dictis Aug. 2º ſup geñ. ad. li. pº p.q.57. arti. 2º. Et de. ve. q. 8. ar. 11º. c. ſic ab itellectu diuino efluūt res nāles ſm formā ⁊ mām ad hoc q̄ ſint: ita efluūt forme ſeu ſpēs in itellectu āgelico ad ipās res cognoſcēdas q̄tū ad formā et mām et q̄tū ad alia formā ⁊ mā ɔſequētia q̄ tñ nō ſūt a reb⁹ accepte ſʒ ipis angelis cōcreate ⁊ connāles. de quo. S.T. in locis ſup allegatis ,p cōcluſiōe tertia. verū eſt tñ ,put. S.T. dicit. pª p.q.55. ar. pº ad. 3ᵐ q̄ ſm quādā rōnē cōmunē ⁊ ɔfuſam angeli p ſuā ſbam pñt cognitionē hēre de deo ⁊ de alijs creaturis. qꝛ ea q̄ ſunt ſupra āgelū ⁊ infra ipm quodāmō. ſ. impfecte ⁊ idiſtincte ɔtinent in ſba angeli. ¶ Aduertendū tñ q̄ lʒ ſpēs quib⁹ āgeli cognoſcūt res: nō ſint a reb⁹ abſtracte: noticia tñ aut cognitio āgeli p ſpēs cōcreatas nō ē pfecta ſine reb⁹ actualit exñtib⁹. eo q̄ ſpēs angel cōcreate nō ſunt angel pricipiū cognoſcēdi res niſi quaꝝ ſūt ſimilitudines ⁊ ad q̄s hñt ɔformitatē repñtatiui. ad nō entia aūt: nulla ē entis cōformitas neq̄ nō entiū ē ſimilitudo aut repñtatiuū. vñ āgeli p ſpēs ɔcreatas nō cognoſcūt futura niſi aliq̄ mō eē hēant in ſuis cāis vel neceſſarijs vel vt i plib⁹. ita q̄ ſʒ modū q̄ eē hñt: cognoſcunt vl diſticte vel ɔfuſe ⁊ pfecte vel iperfecte. et iō caſualia ⁊ fortuita āgel ſūt penit⁹ ignota. qꝛ nullo mō eē hñt i ſuis cāis neq̄ p certitudinē nec p cōiecturā niſi mere p accidēs de quo nō ē ſcia aut certa cognitio. res igit ſunt cā ſine q̄ nō cognitiōis āgelice: nō cā aliq̄d in ipſ angelū imprimēs aut efficiēs queadmodū in itellectū nr̄m. nō ei res actu exñtes requirunt ad cognitionē āgeloꝝ vt ab eis itellect⁹ angelic⁹ ſpēs vel formas aliquas aut agēdi efficaciā recipiat: ſʒ ad hoc pāſe q̄ fiat aſſimilatio cognoſcētis ad rē cognitā p ſpēs ɔcreatas q̄ ſūt reꝝ actu exñtiū ſimilitudies. ex q̄ cōſequit q̄ res ſint cā obalis tm̄ mō .i. teriatiua cognitōis āgelice. vñ mēs āgelica q̄ p ſpēs cōcreatas nullā aſſimilationē hēbat ad res nōdū actu exñtes i reꝝ nā: icipit eis aſſimilari poſit i actu exñtie nulla mutatōe facta ƌ nouo i mēte āgelica aut i ſpēb⁹ ſibi ɔcreat ſʒ i ipis reb⁹ tm̄mō. pñt ei de nouo reſpect⁹ alicui aduenire ſine alq̄ ei⁹ mutatiōe reali p ſolā mutationē realē i alio correlatiuo factā. poſito āt huiuſcemōi nouo reſpectu ad res in itellectu āgeli ⁊ i ſpēb⁹ ɔcreat aliq̄d abſolutū ɔſeq̄t ƌ nouo i mēte āgelica. ſ. ipa reꝝ cognitio q̄ pri⁹ reb⁹ non exñtib⁹ ei nō inerat.

¶ Ex ſupdict iferim⁹ multū irrōabilē eē opinionē quoꝝdā negātiū ſpēs itelligibiles qb⁹ tāq̄ pncipijs q̄ itellect⁹ creat⁹ hēat reꝝ ,ppriā cognitionē. nā ſic ex pmiſſis deductū ē ois cognitio ē ſm aſſimilationē cognoſcentis ⁊ cogniti. aſſimilatio aūt rei ad rē: ē vl p rē ipam vl p ei⁹ ſpēꝫ aut ſimilitudinē. non ei aſſimilatio itellect⁹ creati āgeli vl hoīs ad res pt eē p eēntiā itellect⁹ vt ex ſupdict pʒ niſi ſʒ aliq̄d ɔmuniſſimū ⁊ ɔfuſū. ñ pt aūt fieri aſſimilatio p ipās res ſm ſe aut p eaꝝ eēntias cū hēant eē ex intellectū. aſſimilatio aūt rei ad rē fit p aliquā vnā q̄litatē vtriq̄ rei iherentē ⁊ iexñtē. vñ oʒ q̄ in itellectu cognoſcēte ſit aliq̄ forma que a re cognoſcēda etiā pticipatur q̄uis alio modo

ſm quā illi aſſimilet̃.et hāc vocamꝰ ſpēm rei.iux
ta qđ phs dicit.3° đ aīa ꝙ lapis ñ ē i aīa ſ; ſpēs eiꝰ
¶Et p̄terea ex itellectu et re itellecta ſm phm
3° de aīa ſit vnū. hoc āt eē nō p̄t niſi res itellecta
intellectui vniat̃.cū aūt hmōi vnio fieri nō poſſit
ꝑ ipſas res imediate q̄ hñt eē ex intellectū:necͤio
ſeqt̃ ꝙ fiat mediātibꝰ aliq̄bꝰ foris q̄ ſint rex ſimi
litudies et has vocamꝰ ſpēs itelligibiles.Et iſta
videt̃ eē Aug.ſnīa.10.đ tri.⁊.12°ſr ge.ad.li.hāc
ēt rōnē p̄tēdit.S.T.pa p.q.56.ar.p°c.Et đ.ve.
q.8.ar.6.c. ¶Neqꝫ p̄t dici ꝙ ipſa eēntia āgeli vl'
hois aut ēt nā itellectꝰ hēat a ſe ꝙ ꝯformet̃ ⁊ aſſi
milet̃ rebꝰ nulla alia foꝛa mediante.qꝛ vt.S.T.
ꝯ hoc arguit đ.ve.q.vl'.mā.8.ar.9.in.c.ipſa eēn=
tia itellectꝰ aut itelligētis:ſp eſt vniꝰ rōnis et eo
dē mō ſe hñs. vñ niſi aliq̄d aliđ eſſet ipſam ſpecifi
cās ⁊ deterians ad hāc vl' illā rē cognoſcendā: ꝑ
ſeipſam idifferēs eēt ad oēs res nec ad aliquā de
teriate intuitū eiꝰ dirigeret .vñ et p̄ter effectū aſ
ſimilatiōis cognoſcētis ad rē cognitā quē ſpēs in
telligibil' efficit:ponit̃ ⁊ aliꝰ eiꝰ effectꝰ.ſ.itellectū
ꝑficere ⁊ ipm ſpecificare ⁊ deteriare ad hoc vl' ad
illđ obm:cū pō intellectꝰ creati ſe hēat cōiter ⁊ in
diſticte ad oīa . Neqꝫ valet dicere ꝙ nā itellectꝰ
aut intelligētis deteriatur ꝑ volūtatē.qm̄ vt.S.
T.deducit.pa 2e q.9a ar.p°in.c.⁊ad.3m lꝫ volū
tas moueat itellectū quātū ad exercitiū actꝰ.i.
q̄tū ad hoc qđ eſt itelligere vl' nō itelligere:nul=
lo tñ mō hꝫ ꝙ deteriet intellectū ad ꝓpꝛiū obm
imo q̄tū ad hoc volūtas mouet̃ ⁊ deteriat̃ ab in
tellectu.nō ḡ pōt volūtas deteriare itellectū ad
cōfoꝛmitatē vl' aſſimilationē eiꝰ ad res. ¶Et p̄=
terea cū ſingule res ſint a deo cōdite i diuerſita=
te nat̃e ⁊ ſ; aliā ⁊ aliā rōnē,put Aug.dicit.li°.83.
q̄ſtionū:nō p̄t vna res ſm ſeipſaꝫ ꝯformari ⁊ aſſi=
milari alt̃i rei q̄tū ad rōnē ſpecificā niſi eēnt res
indiuidue eiuſdē ſpēi. ac ꝑ hoc nō ē itelligibile ꝙ
nā itellectꝰ ſiue itelligētis ex ſeipſa hēat ꝯformita
tē ⁊ aſſimilationē ad cet̃as res itelligibiles q̄ ſūt
alt̃ius ⁊ alt̃ius ſpēi.⁊ multo minꝰ idiuidualē aſſi=
milationē q̄ tñ reqrit̃ ad ꝑfectā ⁊ totalē cognitio
nē idiuidui. et iđ i oī intellectu creato reqrit̃ aliq̄
foꝛa vel ſpēs addita q̄ ſit rei itelligibil' ſimilitudo
ꝑ quā itellectꝰ ei aſſimilet̃.Et ꝯfirmat̃.qꝛ cū oīs
eēntia creata ſit deteriati gñis et ſpēi:ipoſſibile ē
ꝙ aliq̄ eſſentia creata ex ſui nā repñtet ꝑfecte res
diuerſox generū ⁊ ſpērū vel ēt res alteriꝰ gñis ⁊
ſpēi ab ipſa.Et hāc rōnē tangit.S.T.pa p.q.56.
ar.p°.Et đ.ve.q.8.ar.8.ad.2m Et ꝯ.gē.li.2°ca.
98.¶Sꝫ ꝯ.2am rōnē arguit durādꝰ in hac diſti
ctiōe.q.6.in rñſiōe ad.2m ante oppoſitū qꝛ eq̄lit̃
cōcludit ꝙ angelꝰ nō cognoſcit alia a ſe per ſpēs.

quia cum ille ſpecies ſint ſemꝑ eiuſdē rationis et
ſemꝑ angelo preſentes:videt̃ cōſimili ratione ꝙ
ſemꝑ itelligat oēs res quarum hꝫ ſpēs: vl' ſꝑ ipſe
ſpēs ſe hēant idifferent q̄tū ē de ſe ⁊ idigeāt aliq̄
alio q̄ deterientur ad hoc vl' illđ obm queadmo=
dū dictū ē de eēntia.¶Sꝫ ad iſtā obiectionē rñ=
demꝰ ꝙ nō ē ſimile de eēntia āgeli ⁊ de ſpēbꝰ. qꝛ
eēntia āgeli cuiuſlꝫ cū ſit limitata ad certū genꝰ ⁊
certā ſpēꝫ ac ꝑ hoc nō hēat i ſe oīm rex ꝑfectiōes
quas cognoſcit: ñ pōt hr̄e ꝙ ſit repñtatiuū diſtin
ctū ⁊ ꝑfectū aliax rex a ſe differētiū ſpecifice niſi
vl' eēt ipſax rerū cā effectiua vel eēt a deo cōdita
ad id p̄ncipal'r vt eēt aliax repñtatiuū . quoꝛum
vtrūqꝫ ē falſū ſm cōmunē doctrinā theologoꝛū.
Primū ē ꝯ fidē q̄ ponit deū eē creatoꝛē viſibiliū
rerū ⁊ iuiſibiliū.Et ſecūdū ē abſonū rōni.qꝛ cū fi
nis ſit nobilioꝛ hijs q̄ ſūt ad finē:ſine vlla rōe di=
ceret̃ ꝙ ſubſtātie imāles ⁊ magis deo ꝓpinque ⁊
ſimpl'r itellectuales:fuiſſent create p̄ncipal'r ꝓpt̃
ſbas māles et coꝛꝑales ⁊ a diuia ꝑfectiōe magis
diſtātes.et iđ eēntia āgeli cū ſꝑ ſit vniꝰ rōnis:nō
pōt ꝑ ſeipſam imediate ducere i cognitionē oīꝫ in
telligibiliū ab āgelo cū in nā ſua nō hēat ꝙ ſit oīꝫ
rerū ſimilitudo ⁊ repñtatiuū. vñ rō. S.T.nō fun
dat̃ p̄ncipal'r i vniformitate ⁊ vno mō ſe habēdi
eēntie āgeli vt male itellexit arguēs : ſed i hoc ꝙ
eēntia āgeli nō pōt eē ſimilitudo ⁊ repñtatiuum
oīm rerū cū ſit deteriati gñis ⁊ ſpēi.p̄miſſūt autēꝫ
eēntiā angeli eē vniꝰ rōnis et ſꝑ eodē mō ſe hñs
ad excludēdū ſi forte aliq̄s diceret ꝙ a ſe aut per
volūtatē : eēntia āgeli qñqꝫ cōfoꝛmaret̃ huic rei
et eēt eiꝰ p̄nm cognoſcēdi ⁊ qñqꝫ alt̃i.hoc aūt ex=
cludit̃.qꝛ cū eēntia angeli ſꝑ ſit vniꝰ rōnis:nō p̄t
per aliquā virtutem creatā qñqꝫ fieri repñtatiuū
vnius rei quandoqꝫ alterius ⁊ ſic de omibus re=
bus quia hoc repugnat ipſius nature limitate et
determinate.ſpēs autē angelis inate ad hoc p̄n=
cipalit̃ fuerūt eis ꝯcreate vt eēnt rerū ſimilitudi
nes ⁊ q̄dā eax repñtatiua. vt ſic eēnt angel' p̄nci
pia cognoſcēdi res. vt ei Augꝰ dicit.2°ſuꝑ ge.ad
li.ea q̄ in v̄bo dei ab et̃no p̄extiterūt dupl'r ab eo
fluxert̃. vno mō in itellectū āgelicū q̄tū ad eox
cognitionē.alio mō vt in ꝓpꝛijs naturis ex itelle
ctū ſubſiſterēt . Et lꝫ ſꝫ eax ētitatē ſint altiꝰ gñis
⁊ ſpēi ab ipſis rebꝰ cognoſcēdis cū oēs huiuſcemōi
ſpēs ſint entia itētiōalia:et tñ ſꝫ rōnē ſimilitudis
et repñtatiōis ꝓpt̃ quā p̄cipal'r a deo fluxert̃:li
mitate ⁊ deteriate ſūt ad genꝰ ⁊ ſpēꝫ rerū q̄rum
ſūt ſpēs. quāobrē itellectꝰ angelicꝰ ꝑ eas ſpecifi=
cari hꝫ ⁊ deteriari ad hāc vl' ad illā rē cognoſcen
dā. vt ei.S.T.dicit đ. ve.q. vl' mā.8.ar.11°ad.3m
int̃ cognoſcēs ⁊ cognitū nō exigit̃ ſimilitudo ſm

cōueniētiā in nā ſʒ ſm repñtationē tm̄. ꝯſtat ei ꝙ
ſoꝛa lapidis ē in aīa lōge alteri⁹ naẽ ꝙ̄ ſoꝛma la
pidis i mā. ſʒ inquātū repñtat eā: ſic ē pncipiū du
cēs i ei⁹ cognitionē. hec ille. Itē eodē. ar. 11° loco
arguit ſic. mēſura q̄ eſt pncipiū cognoſcēdi mēſu
ratū: dʒ eē omogenea mēſurato vt dr̃. 10. meth.
g̊ ⁊ ſpēs q̄ ē pncipiū cognoſcēdi dʒ eē omogenea
rei q̄ ꝑ ipāʒ cognoſcit̃. ſ; foꝛma itellect⁹ āgelici nō
eſt omogenea ſingulari cū ſit imālis. g̊ ꝑ eā āgel⁹
nō pōt ſingularia cognoſcere. ecce argu^m et ſeq̄t̃
rñſio. Ad. 11^m dicēdū ꝙ mēſura inquātū eſt pn^m co
gnoſcēdi mēſuratū: ē vni⁹ gñis cū mēſurato ⁊ nō
ſimplr̃. ſic pʒ ꝙ vlna ē mēſura pāni ⁊ nō ꝯuenit cū
eo niſi in q̄ntitate ſic ei ē mēſura ei⁹. ſic ēt foꝛma i
tellect⁹ angelici nō oʒ ꝙ cōueniat cū ſingulari ex̃
aīam exñti ſʒ modū eēndi cū ſingulare ſit māle ⁊
foꝛma p̄dicta ſit imālis. Et ex hijs accipit̃ verus
ſenſ⁹ i dict; S. T. 4° ſen. d. 49. q. 2. ar. p° in. c.
vbi diſtiguēs modos ſimilitudis inq̄t. ad hoc āt
ꝙ viſ⁹ cognoſcat albedinē oʒ ꝙ recipiat̃ i eo ſimi
litudo albedis ſm rōnē ſue ſpēi q̄uis nō ſʒ eūdē
modū eēndi q₂ hʒ eē alteri⁹ modi foꝛma i ſenſu ⁊
in re ex̃ aīam. ⁊ ſimilr̃ ad hoc ꝙ itellect⁹ itelligat
aliquā q̇dditatē opʒ ꝙ i eo fiat ſimilitudo eiuſdē
rōnis ſʒ ſpēʒ q̄uis ñ ſit idē mod⁹ eēndi vtrobiq;
nō ei foꝛma exñs in itellectu vl' ſenſu ē pn^m cogni
tiōis ſʒ modū eēndi quē hʒ vtrobiq; ſ; ſm rōnē i
qua cōicat cū re extioꝛi. h̄ ille. i qb⁹ v̾bis ſimilitu
do ſm rōnē ſpēi dʒ itelligi nō ſm ꝯueniētiā in nā
ſʒ ſm repñtationē tm̄. ſic expſſe accipit̃ ex ei⁹ ver
bis ſup̄ ꝓxime iductis de. ve. oʒ ei ad hoc ꝙ ſimi
litudo alicui⁹ ꝑfecte ⁊ diſticte ducat i ei⁹ cognitio
nē ꝙ repñtet illd̕ non ſolū q̄ʒtū ad rōnē gñis: ſ; ēt
q̄ʒtū ad rōnē ſue ſpēi. vñ q₂ oīs ſimilitudo creata
deficit in ifinitū a rōe ꝓpa ⁊ ſpecifica diuīe eēntie
nō ſolū ſm ꝯueniētiā in nā ſʒ ēt ſm rōnē repñta-
tiōis nā nulla res creata q̄ntūcūq; ꝑfecta ſit ade
quat ꝓpꝛiā ⁊ ꝑfectā ſimilitudinē diuīe eēntie imo
ab ei⁹ repñtatiōe deficit ifinito mō: iō. S. T. loco
p̄allegato. 4° ſen. cōcludit diuinā eēntiā a nullo
intellectu creato clare ⁊ apte poſſe ꝑ aliquā ſimi
litudinē creatā videri. vñ pʒ ꝙ Durād⁹ referēs p̄-
dicta v̾ba. S. T. ad ꝯueniētiā ſm nām int̃ ſimili
tudinē ⁊ rē cui⁹ ē: nō habuit mētē. S. T. ac ꝑ hoc
neq; ex p̄dictis v̾bis. S. D. valet ꝓbatio ſue falſe
opinionis q̄ ſimplr̃ negat ⁊ a ſenſu ⁊ ab itellectu
ſpēs q̄ ſint pncipia cognoſcēdi. ¶ Sʒ ꝯ p̄dictū in
tellectū in v̾bis. S. T. arguit durād⁹. 4° ſen. vbi
ſup̄. nā vt dicit ſi hmōi itellect⁹ eēt ver⁹ ad mētē
S. D. ei⁹ argumētatio q̄ ꝓbat diuinā eēntiā vide
ri non poſſe ꝑ ſimilitudinē creatā: peteret pn^m q₂
poſſet dici ꝙ q̄ʒtūcūq; ſpēs differt ſm gen⁹ in eēn

do: ꝯuenit tñ ſm ſpēm i repñtādo q₂ repñtat ꝑfe
cte diuinā eēntiā. ¶ Et p̄terea ſi ſpēs repñtās dr̃
eiuſdē ſpēi cū re repñtata i repñtando ſub hoc in
tellectu vt q₂ vnū repñtat et alid̕ repñtat̃: videt̃
dictū abſurdū. q₂ cā repñtat effectū ⁊ econuerſo
ēt i equocis et i multis alijs q̄ʒtūcūq; gñe vel ſpē
differētib⁹. q̄ tñ ꝓpt̃ repñtationē nō dicunt̃ vni⁹
ſpēi cū eo qd̕ repñtāt. ¶ Itē repñtatio cū ſit hitu
do rei repñtant; ad illd̕ qd̕ repñtat̃: hʒ aliqd̕ fūda
mētū rōe cui⁹ ꝯuenit ei repñtare. et illd̕ nō pōt eē
niſi nā ſpēi. g̊. ⁊c̄. ¶ Ad pmū iſtoꝝ dr̃ ꝙ aſſūptū ē
falſū. et ad ei⁹ ꝓbationē dr̃ ꝙ lʒ ſpēs creata ꝯue-
niat i repñtando analogice cū deo: nō tñ ſufficit
hmōi ꝯueniētia ad repñtandū ꝑfecte ⁊ clare diui
nā eſſentiā ad quā repñtationē exigit̃ ſimilitudo
ſm ſpēʒ vt ex dict; pʒ. Si āt arguēs p̄tēdit ꝙ de⁹
poſſet ꝯferre alicui foꝛme vl' ſpēi create ꝙ eq̄ret̃
diuīe eēntie in repñtādo lʒ non i eēndo: dicim⁹ ꝙ
illd̕ ē ipoſſibile iplicās ꝯdictionē qd̕ diuīe potētie
nō ſubiacet. iplicat ei ꝯdictionē ꝓut. S. T. dedu
cit. p^a ꝑ. q. 12^a ar. 2° in. c. ꝙ aliq̄ ſoꝛa creata ⁊ fini
ta ⁊ q̄ nō ē ſuū eē ſit ꝓpa ⁊ adeq̄ta ſimilitudo rei
increate ⁊ oibus modis ifinite ⁊ q̄ eſt ſimplr̃ ſuū
eſſe ſic eſt diuia eēntia. ¶ Ad. 2^m dr̃ ꝙ ſpēs repñ
tās ſpēʒ dr̃ eē eiuſdē ſpēi cū re repñtata i repñtā-
do: nō q₂ illā repñtat p̄ciſe: ſ; q₂ repñtat illā ſʒ ꝓ
pꝛiā ſpēʒ. repñtare āt rē ſʒ ſpēʒ: ē nāʒ ei⁹ ſpecificā
repñtare. vñ ſʒ mētē. S. T. vt pʒ de. ve. q. vl' mā.
8^a ar. p° in. c. ſpēs vl' ſimilitudo repñtās dr̃ eē eiuſ
dē ſpēi cū repñtato: qñ capacitas ⁊ v̾tus ſue repñ
tatiōis ſe extēdit vſq; ad nām ſpecificā rei. ſi aūt
vſq; ad nām gñicam tm̄: dr̃ eē eiuſdē gñis p̄ciſe. ſi
aūt ēt deficiat a repñtatione gñis: erit ꝯueniētia
ei⁹ ad rē ſm analogiā. pʒ g̊ ꝙ exēpla arguētis nō
ſūt ad ꝓpoſitū. neq; accipit repñtationē ſpēi ad
mētē. S. D. ¶ Ad. 3^m dr̃ ꝙ fundamētū repñtatio
nis ē ſoꝛa ſʒ quā attēdit̃ ſimilitudo q̄ in ꝓpoſito
nr̃o dr̃ ſpēs itelligibilis. q̄ lʒ nō ſit eiuſdē rōnis cū
ſoꝛa vl' nā rei repñtate q̄ʒtū ad eē ⁊ q̄ʒtū ad reali
tatē eo ꝙ ſoꝛa ⁊ nā rei hʒ eē reale et ratū: ſpēs āt
hʒ eē intētiōale tātūmō ⁊ ē ſoꝛa itētiōalis nō rea
lis: ⁊ tñ ſm v̾tutē et capacitatē repñtādi ē eiuſdē
rōnis cū re repñtata. qñ ſe extēdit vt dictū ē ad
totā rei ſpēʒ repñtādā. ⁊ ad iſtū ſenſū poſſum⁹ cō
cedere ꝙ ſpēs itelligibil' ꝑfecte ⁊ ſpecifice repſen
tās rē: ē eiuſdē ſpēi cū natura rei nō directe neq;
ſm id qd̕ ē in ſe abſolute: ſʒ reductiue ſm ꝙ ē rei
ſimilitudo ⁊ repñtatiuum ad ſenſū expoſitum.

¶ Quarto notandū ē ꝙ rō. S. T. ad ꝓbādū ꝙ āgel⁹ ñ cognoſ-
cit ꝑ ſpēs a reb⁹ abſtractas poſita. p^a ꝑ. q. 55. ar.
2° ad. 2^m ſūpta ex illo fūdamēto. ſ. ꝙ d extremo.

ad extremū nō ꝑueniaꝛ niſi ꝑ mediū: ꝟificaꝛ ſup
poſito ſic veꝝ ē ꝙ forme mãles ꝓut ſūt i ipiſ re=
bꝰ mãlibꝰ nō ſūt actu itelligibiles ꝓpꝛ adiūctā ſi
bi mãm q̄ de ſe ipedit itellectionē. vñ oꝫ ꝙ a mã
abſtrahãꝛ. hoc ãt fieri nō p̄t ſcḋm hūc ordinē rebꝰ
inditū: niſi mediãtibꝰ ſenſibꝰ exterioribꝰ ⁊ iterio
ribꝰ. nã huiuſcemōi abſtractio nō fit ꝑ aliquā ꝟtu
tē efluxā a pō cognitiua i res: ſꝫ magis eꝰ ꝑ hoc ꝙ
ipe res ſpēs ⁊ ſimilitudies ſuas potētie cognitiue
influūt ⁊ imittūt. oīs eni cognitio vt docet phs.
2º ⁊ 3º de aīa ꝯpleꝛ ꝑ motū vl' actionē factā a re
bꝰ ad pōm cognitiuā. et inde ē ꝙ ſcḋm phm oīs pō
cognitiua ē pō paſſiua eo ꝙ recipiat formas imiſ
ſas a rebꝰ. hmōi ãt imiſſio vel iflüxꝰ formaꝝ aut
ſpēꝝ: nō p̄t imediate fieri a rebꝰ ad itellectū. qꝛ
cū itellectꝰ ſit imãlis ⁊ ñ hēat eē i organo corꝑali
deteriato: nō ē aptꝰ natꝰ recipe niſi foꝛ̄as a mã ⁊
a mãlibꝰ ꝯdicióibꝰ denudatas. a rebꝰ aūt mãlibꝰ
nō pñt forme vl' ſpēs p̄mo efluere oīno imãliꝛ ſal
tē ſine ꝯdicióibꝰ mãlibꝰ. oꝫ ḡ ꝙ p̄mo recipiãꝛ in
aliq̄ pō q̄ ſit corꝑalis apta ſuſcipe ſpēs cū ꝯdicióī
bꝰ mãlibꝰ et hec eſt pō ſenſitiua. et iō ſpēs a rebꝰ
abſtrahi nō pñt niſi mediãte ſenſu. q̄ ex eo dꝛ me
diū inꝛ rē ⁊ intellectū: qꝛ recipit ſpēs rerū medio
mō ſe hñtes reſpectu eē qḋ hñt i rebꝰ ⁊ eē qḋ hñt
in itellectu. nã i rebꝰ ſūt cū mã ⁊ cū ꝯdicióibꝰ idi
uidualibꝰ: in itellec tu ãt ſūt ſine mã ⁊ ſine ꝯdicióī
bꝰ idiuidualibus. i ſenſitiuis ꝟo potētijs ſūt ſine
mã ſꝫ cū mãlibꝰ ꝯdicióibꝰ. vñ eē ſpēꝝ in potētijs
ſenſitiuis ē mediū ꝑ ſe inꝛ eē qḋ hñt i rebꝰ corꝑali
bꝰ ⁊ eē qḋ hñt in itellectu. nã hmōi mediatio ē ſcḋꝫ
ordinē nãlē trãſitus vl' efluxꝰ ſpēꝝ a rebꝰ ad itel
lectū. ſine eo aūt qḋ ē mediū ꝑ ſe: nō ꝑueniꝛ de ex
tremo ad extremū in q̄cūqꝫ nã alias nō eſſet me
diū ꝑ ſe ſꝫ ꝑ accidēs. itaqꝫ iuxta argumentationē
.S.T. ipoſſibile ē ꝙ ſpēs a rebꝰ ſenſibilibꝰ abſtra
cte ꝑueniãt ad itellectū ēt angelicū niſi ꝑ mediū
ſenſꝰ. q̄ qꝛ ſimplr angeli carēt: neq̄quã pñt ſpēs a
rebꝰ corꝑalibꝰ abſtrahere. ꝓpꝛ qḋ actor naꝛe q̄ ñ
defficit i neceſſarijs: ſimꝛ cū nã ꝯcreauit ãgel' ſpēs
oīm reꝝ corꝑaliū ⁊ ſpūaliū ſꝫ aliqḋ tp̄s creabiliū
¶ Aduertēdū tñ ꝙ lꝫ ãgeli a pª ſui creatiōe habue
rit oēs ſpēs itelligibiles ſibi cōcreatas nec ꝓceſſu
duratóis vl' tp̄is aliq̄ noua ſpēs fuerit mētibꝰ eoꝝ
de nouo ipreſſa: nō tñ ſꝑ cognouerūt aut cognoſ
cere potuerūt oīa q̄ ꝑ ipãs ſpēs cognoſcibilia ſūt
nã ſic ſup̄ tactū fuit de futurī cōtigētibꝰ ⁊ nō exñti
bus in reꝝ nã: angeli ꝑ ſpēs ꝯcreatas cognitionē
hēre nō pñt diſtictã ⁊ ꝑfectã. vñ cū deꝰ nōnulla ſꝫ
tp̄is diſcurſū ſucceſſiue ꝓduxerit ⁊ adhuc ꝓducet
in reꝝ nã q̄ aliqñ fuꝛa ⁊ nō exñtia fuerit poſt ãge
loꝝ creationē: ſeqꝛ ꝙ nō oīa ꝑ ipãs ſpēs ſꝑ cogno

uerūt aut cognoſcere actu potuerūt. ſꝫ vnūqḋqꝫ
actu cognoſcere potueꝛt poſt actualē vniuſcuiuſ
qꝫ rei exñtiã. loq̄mur aūt vt p̄miſimꝰ de diſticta
et ꝑfecta reꝝ cognitiōe nō de cognitiōe reꝝ i ſuis
cãis. Et quãuis ꝓut .S.T. notat. pª ꝑ. q. 57. arti.
3º ad. 3m ſpēs q̄ ſūt ꝯcreate ãgelis q̄ntū ē de ſe eq̄
liꝛ ſe hēant ad pñtia p̄terita ⁊ fuꝛa: ipe tñ res pñ=
tes p̄terite ⁊ fuꝛe nō equalr aut eoḋ mō ſe hñt ad
ſpēs. qꝛ ea q̄ pñtia ſūt hñt actu nãꝫ ꝑ quã aſſimi=
lanꝛ ſpēbus ipiſ quãobrē ꝑ eas cognoſci pñt: ſꝫ q̄
fuꝛa ſūt nōdū hñt actu nãm ꝑ quã illis aſſimileꝛ
iōqꝫ ꝑ eas cognoſci nō pñt. ſtati ãt vt res ſenſibi=
les fiūt: ſimiles ſūt formis ãgeloꝝ ⁊ ſic ab ãgelis
cognoſcūꝛ ꝓut .. S.T. dicit de. ve. q. 8. ar. 15. ad.
4m. De rebꝰ ãt p̄teritī idē iudiciū ē qḋ et de pñti
bꝰ. qm̄ aliqñ pñtes fuerūt ⁊ nãꝫ actu exñtē habue
rūt ſꝫ quã facta ē eaꝝ aſſimilatio ad itellectū an
gelicū cuiꝰ rōe cognoſci ab ãgelis potuerūt a q̄rū
mētibꝰ cognitio ſemel hita excidere nō p̄t. imagi
nabimur ſiq̄dē ꝙ ſpēs ãgel' ꝯcreate a p̄ma ſui ori
gine hñt eãdē ⁊ eq̄lē ꝟtutē ꝯtētiuã ꝑfectiōis ⁊ re=
pñtatōis reꝝ: nō tñ ãte reꝝ exñtiã hñt eaꝝ actua
lē repñtationē. eo ꝙ repñtatio ſit q̄daꝫ relatio q̄
req̄rit extrema i actu. Et p̄t eē exēplū in ꝑiete al=
bo cuiꝰ albedo nōdū exñte alio albo hꝫ eandē ⁊
eq̄lē ꝟtutē aſſimilatiuã ad oē albū: ñ tñ actu aſſi=
milat ſuū ſc̄ḋm alt'i. alio tñ ꝑiete vel ſc̄ḋo facto albo
ſtati facit ſc̄ḋm actu ſimile nulla ꝟtute aut realita
te ipi albedini ſuperueniēte niſi ſolo reſpectu ad
aliḋ albū. Facit ad hoꝝ itellectū qḋ .S.T. dicit i
fra. d. iiª q. pª ar. 3º. ad. 4m ꝙ. ſ. q̄cito vnꝰ angelꝰ
ordiat locutionē ſuã ad alterum: efficiꝛ locutio=
eiꝰ de ꝑtinētibꝰ ad illū ⁊ ita ab eo cognoſciꝛ. Idē
ſentit. pª ꝑ. q. 107. ar. pº ad. 3m. Et ḋ ve. q. vl'mã
9. ar. 4º ad. iim. Ex q̄bꝰ accipiꝛ ꝙ hãc ꝑfectionē
ãgeli hēant diuia ordiatiōe a p̄ma ſui ꝯditiōe: ꝙ
ſ. oīꝫ q̄ ad eos ꝑtinēt directe vl' idirecte aut pº aut
ꝯñter vl' q̄liꝛcūqꝫ cognitionē hēant. vñ i ꝓpoſito
nr̄o qꝛ q̄cito res q̄ priꝰ erat fuꝛa poniꝛ i actu exñ
tie: efficiꝛ de ꝑtinētibꝰ ad ãgelū cuiꝰ ſpēi aſſimilaꝛ
iō ſtati cognoſciꝛ ab ipo ãgelo ꝑ ſpēm ſibi innatã
nō ſolū ꝓpter aſſimilationē rei ad ipm mediãte
ſpē: ſꝫ ēt qꝛ rōne p̄dicte aſſimilatiōis efficiꝛ aliq̄d
de ꝑtinētibꝰ ad eius cognitionē. quēadmodū et
S.T. dicit. 4º liº ſen. d. 45. q. 3ª ar. pº ꝙ q̄cito
orōnes fiūt a nobis ad aliquē ſcm̄ ſtati ab eo co
gnoſcunꝛ ea rōne qꝛ efficiunꝛ aliq̄d de ꝑtinētibꝰ
ad ipm. ⁊ hec ē rō fundamētalis ꝓpꝛ quã ãgelus
cognoſcit qñ res q̄ futura erat poniꝛ i actu exñtie
Et ſcḋm hoc dꝫ itelligi ꝟbū apl'i. ephe. 3º cū dicit.
vt inoteſcat p̄ncipibꝰ ⁊ p̄tatibꝰ i celeſtibꝰ ꝑ eccle
ſiã multiformis ſapia dei. nã vt .S.T. ibi expōit

nõnulle rões miſterioꝝ grẽ inotuerũt ãgel' aplis pdicãtib⁹ nõ q̃ſi ãgeli ab aplis ꝓpe didicerit ſꝫ qꝛ ipis pdicãtib⁹: multa q̃ in ſolo deo fuerãt abſcõdi ta: fuerũt in actu extitie explicata ꝛ p ↄ̃ñs ſpẽbus ãgelicis de nouo aſſimilata et rñſentata ac per hoc per ipas ſpẽs ab angelis cognita.

¶Quinto notãdũ eſt ꝑut accipit ex dictꝭ .S.T.pᵃ p.q.55.ar. 3° ad.3ᵐ. Et de ve.q.8.ar.10.ad.3ᵐ ꝙ ſpẽs itelli gibiles ãgelis ↄcreate nõ ſũt ꝓpe ꝛ adeq̃te reb⁹ quaꝝ ſũt pñcipia cognoſcẽdi alias oporteret ꝙ i ſinglis ãgelis tot eẽnt ſpẽs ↄcreate quot ſũt reꝝ cognitaꝝ naẽ ſaltẽ ſpecifice. ex q̃ ſeq̃ret ꝙ ſupio res ãgeli ñ hẽrẽt vniuerſaliores ꝛ pauciores ſpẽs cõcreatas q̃ꝫ ãgeli iferiores. qδ ẽ falſũ ꝛ ↄ̃ doctri nã dioniſij.12. ca° celeſtis ierarchie vbi dicit. ſupi ores ãgelos hẽre altiorẽ ſciẽtiã ꝛ vniuerſaliorẽ: i feriores ãt magis pticularẽ. idẽ in ſnia ſcribit.11ᵃ ppoñe libri de cãis. vñ videt ꝓbabile ꝙ in ſingul' angel' ſupmo excepto ſint duplices ſpẽs ↄcreate. quedã qb⁹ vna vel plurib⁹ cognoſcit ea q̃ ſũt ſup ſe.ſ. ãgelos ſupiores ꝛ ea q̃ circa illos ſũt nã deũ quilꝫ ãgel⁹ p ſuã eẽntiã nãlr cognoſcit. ꝛ alie qb⁹ cognoſcit ea q̃ ſũt ifra ſe.ſ. ãgelos iferiores et res corpales ac ſenſibiles. pme ſpẽs videt eẽ deficiẽ tes i perfectiõe ꝛ repñtatiõe reſpectu reꝝ p ipas cognoſcẽdaꝝ. nã ꝓbabile ẽ ꝙ ſinglis ãgelis ſpẽs fuerit cõcreate ꝓportiõalit ad ſinguloꝝ nãs. vñ et q̃nto ãgeli nã ſupiores ſũt: tãto ſpẽs illis ↄcrea te ſũt capaciores ꝛ magis vnite ac pfectiores ꝑ ut.S.T. deducit i hac.d.q.2ᵃ arti.2°. Et pᵃ p.q. 55.ar.3°. et forte huiuſcemõi ſpẽs cõcreate ſunt angel' ẽm quedã efluxũ a pñcipijs nature ipoꝝ. vñ ꝛ ſpẽs inate cõit appellate ſũt q̃ſi ex itimis na te. Et ↄfirmat. q̃m vt.S.T. dicit i.q. de aĩa.q.7. ad.5ᵐ in diuerſis ãgelis nõ ſũt ſpẽs itelligibiles eiuſdẽ rõnis. nã quãto ſba itellectualis ẽ ſupior ꝛ deo ꝓpinq̃or: tãto forme itelligibiles i ipa ſũt ma gis vniuerſales ꝛ ꝟtuoſiores. Cũ ḡ nã cuiuſlꝫ an geli iferioris deficiat a pfectiõe nature ſupioris: videt ꝙ ſpẽs illi ↄcreate deficiãt ↄſimilr a pfectio ne ꝛ ꝟtute nãm ſupioris repñtãdi ſaltẽ quãtũ ad modũ vt qꝛ nõ ita efficacit aut clare et deteriate quãtũ nã ſupioris repñtari pt. vñ ꝛ ãgelus ſupior ſeipm cognoſcẽs p ꝓpriã nãm: clari⁹ ꝛ ſubtili⁹ ſe cognoſcit nãli cognitiõe q̃ꝫ ab ãgelo inferiori co gnoſcat. ſcde aũt ſpẽs qb⁹.ſ. ãgel⁹ cognoſcit ea q̃ ifra illũ ſũt: res quaꝝ ſũt pñcipia cognoſcẽdi ſup excedũt ꝓpt eãdẽ rõnẽ pmiſſã. Cõſonat aũt pre miſſis qδ .8ᵃ ꝓpõne libri de cãis dr ꝙ.ſ. itelligen tia ſcit qδ ẽ ſup ſe ꝛ qδ eſt ſub ſe p modũ ſbe ſue ꝛ nõ p modũ ẽm quẽ res ſũt. qδ expõnẽs.S.D. in cõmẽto inq̃t. nã itelligit id qδ ẽ ſup ſe feriori mõ q̃ꝫ illδ ſit in ſeipſo. q̃ aũt ſũt ifra ſe: itelligit altiori mõ q̃ꝫ ſint in ſeipis. cui⁹ rõnẽ aſſignat qꝛ vna q̃qꝫ res opat ẽm modũ forme ſue q̃ eſt opatiõis pñci piũ. ſic calidũ calefacit ẽꝫ modũ ſui caloris. vñ oꝫ ꝙ oẽ cognoſcẽs cognoſcat ẽm formã q̃ eſt cogni tiõis pñcipiũ.ſ. ẽꝫ ſimilitudinẽ rei cognite. q̃ q̃dẽ eſt i cognoſcẽte ẽꝫ modũ ſbe ei⁹. vñ oꝫ ꝙ oĩe co gnoſcẽs ẽꝫ modũ ſue ſbe cognoſcat q̃cq̃d cognoſ cit: qδ q̃dẽ eſt itelligẽdũ vt mod⁹ cognitiõis acci piat ex pte cognoſcẽtis. h̄ ille. neqꝫ iõ ſeq̃t vt.S. T. notat loco ꝓxime allegato de. veri. ꝙ hmõi ſpẽs res ipẽ ñ cognoſcãt ꝓpa ꝛ diſticta ac pfecta cognitiõe. q̃m ꝟtus ſupexcedẽs ↄtinet in ſe tãtũ dẽ ꝛ ãpli⁹ altiori mõ q̃ꝫ ſit illδ ad qδ ꝟtus ẽ. vñ ꝛ eẽntia diuia eſt ꝓpa diſticta ꝛ pfecta rõ cognoſcẽ di oẽm creaturã q̃ꝫq̃ꝫ in ifinitũ oĩes ſupexcedat.

¶Ex qb⁹ iferim⁹ nõ eẽ neceſſariũ vlr loquẽdo ꝙ ſpẽs itelligibiles ſint eiuſdẽ rõnis ſpecifice ꝛ ade quate cũ reb⁹ quaꝝ ſũt pñcipia cognoſcẽdi ẽt in rõe repñtãdi ſic q̃dã falſo opinat. nã nõ oĩa pñci pia cognoſcẽdi ſũt ꝓpa ꝛ adeq̃ta rei cognite. ſic neqꝫ ẽt ꝟtus cognitiua ꝓpa ꝛ adeq̃ta eſt cuilꝫ rei cognite. illδ aũt videt hẽre ꝟitatẽ ꝑut.S.T. di cit d. ve. loco ꝓxie allegato de ſpẽb⁹ nr̃i itellect⁹ q̃ accipiunt a reb⁹. cui⁹ rõne nõ ſũt reb⁹ ipis ſupex cedẽtes ẜ q̃ſi adeq̃te q̃ntũ ad repñtationẽ: lꝫ ſint excedẽtes q̃ꝫᵐ admodũ eẽndi iquãtũ hñt eẽ imã le. ꝛ ide ẽ ꝙ forã vl' ſpẽs itellect⁹ nr̃i nõ pt eẽ ꝓpa et diſticta rõ pluriũ vt ibi.S.T. dicit. et multum apte.ↄ̃.gẽ.li° 2° ca° 98. ſpẽs nãqꝫ a reb⁹ abſtracte efluũt a formis reb⁹ ipis coaptatꝭ nõ ſolũ quãtũ ad eaꝝ naturam ſpecificã: ſed ẽt quãtum ad ipſa rum idiuiduationẽ vnde ꝛ ab eis pmo deriuant cũ cõditiõib⁹ indiuidualib⁹. ſpẽs ãt qb⁹ ãgeli co gnoſcũt cũ nõ ſint a reb⁹ cognitis abſtracte ẜ ſint ipis naturis ãgelicis a deo iſluxe: nõ oꝫ ꝙ reb⁹ co gnitis ↄmẽſurent ꝛ coaptẽt ſꝫ magis ipis angelo rũ naturis q̃ in pfectiõe ꝛ nobilitate nõ ſunt reb⁹ alijs a ſe cognitis adequate imo vel deficiẽtes vl' ſupexcedentes vt predictum eſt.

¶Sexto notãdũ ẽ ꝑut.S.T. docet pᵃ p.q.58.ar.3° ad.pᵐ Et d ve. q.8.ar.15.in.c. ꝙ differt cognoſcere aliq̃d in aliq̃ et aliq̃d ex aliq̃. q̃ñ aũt aliq̃d in aliquo cognoſcit vno motu fertur in vtrũqꝫ cognoſcẽs. ſicut pꝫ q̃ñ aliq̃d cognoſcit in aliq̃ vt i forma cognoſcibili. ꝛ talis cognitio nõ ẽ diſcurſiua. Nec differt quãtũ ad hoc vtrũ aliq̃d videat in ꝓpa ſpẽ vel i ſpẽ alie na. vl'⁹ ei nõ dr ↄferre neqꝫ vidẽdo lapidẽ p ſpẽꝫ a lapide acceptã: neqꝫ vidẽdo lapidẽ p ei⁹ ſpẽꝫ i ſpeculo reſultãtẽ. ſꝫ tũc dr aliq̃d ex aliq̃ cognoſci

qn̄ nō eſt idē motꝰ in vtrūqꝫ ſꝫ ṗmo mouet̃ itelle
ctꝰ in vnū ⁊ ex hoc mouet̃ i aliꝺ. vn̄ hic ē q̇dā diſ=
curſꝰ ſic̄ pꝫ in demōſtrationibꝰ. ṗmo eni itellectꝰ
fert̃ in ṗncipia tm̄. ⁊ ſecūdo ꝑ ṗncipia i ꝯcluſiões
Intellectꝰ aūt āgeli a ſua creatiōe ꝑ formas ina
tas ē ꝑfectꝰ reſpectu totiꝰ cognitōis nālis ad quā
ſe extēdit v̄tus itellectiua. ſic̄ ⁊ mā corpoꝝ cele=
ſtiū totalit̃ eſt ꝑfecta ⁊ teriata ꝑ formā ita ꝙ non
remanet ipō ad aliquā aliā formā. ⁊ ꝓpt̃ hoc dr̃
in libro de cāis ꝙ itelligētia ē plena formis. nō ei
eēt plena niſi ſua tota pō ꝑ formas illas teriaret̃.
vn̄ nichil eoꝝ q̄ nāliter pōt cognoſcere ē ei igno=
tū. ſꝫ ſic̄ intellectꝰ nr̃ ſe hꝫ ad ṗma principia ſic ſe
hꝫ angelꝰ ad oīa q̄ nāliter cognoſcit. vn̄ ſic̄ nos ſi
ne diſcurſu ṗncipia cognoſcimꝰ ſimplici ituitu: ita
⁊ āgeli oīa q̄ cognoſcūt q̄re ⁊ itellectuales dicūt̃.
hītꝰ ei ṗncipioꝝ itellectꝰ dicūt̃. hec ille. Qđ āt di
cit nihil eoꝝ q̄ nāliter āgelus p̄t cognoſcere eē ei
ignotū: nō dꝫ itelligi ſimpl'r dictū q̄ſi oīa q̄ āgelꝰ
nāl'r cognoſcere p̄t ſꝑ fuerint illi actu cognita. nā
ſic̄ dictū ē ſup̄ i tertio nōbili: multa āgelꝰ cognoſ=
cit nāli v̄tute de rebꝰ poſt actualē eaꝝ exiſtētiā q̄
priꝰ ignorabat. ſūt ḡ v̄ba illa ad ꝓpoſitū in quo
S.D. loq̄t̃ intelligēda q̄ſi accōmode vt nichil ꝺ
nāl'r cognitꝫ ſit āgelo ignotū qđ .ſ. ex noticia alte
riꝰ priꝰ cogniti fiat notū. nā de tali cognitione q̄
diſcurſiua dr̃ ibi erat q̄ſtio. vel apellat ibi .S.T.
ignotū illꝺ qđ nō hꝫ apꝺ itellectū ſpēm ſui ꝑ quā
cognoſcat̃. vt ſit ſenſꝰ ꝙ nichil eoꝝ q̄ nāl'r p̄t āge
lus cognoſcere ē ei ignotū. i. qđ nō hēat in mēte
āgeli ſpēꝫ itelligibilē q̄ cognoſcat̃. et iſte itellectꝰ
cōſonat v̄bis imediate p̄cedentibꝰ. cū ei dixiſſet
ex libro de cāis ꝙ itelligētia ē plena formis neqꝫ
eēt plena niſi ſua tota pō ꝑ formas illas teriaret̃
ſtati ſubiūgit. vn̄ nichil eoꝝ q̄ nālit̃ pōt cognoſce
re ē ei ignotū. vbi videt̃ ꝙ ex plenitudine forma
rū in mēte āgeli: iferat nichil eē illi ignotū. Ex p̄=
miſſis iferimꝰ ꝙ nō iō dr̃ aliq̄ cognitio diſcurſiua
qꝛ vnū cognoſcit̃ ꝑ aliꝺ vel in alio p̄ciſe niſi illꝺ ꝑ
qđ vel i quo aliq̇d cognoſcit̃ ſit cognitū priꝰ dura
tiōe q̄ꝫ illꝺ qđ per ipm vl' in ipo cognoſcit̃. diſcur
ſus ei ſm ꝓpriā ſignificationē: iplicat priꝰ ⁊ poſte
riꝰ duratiōe. nec ſufficit ad diſcurſū: prioritas vl'
ordo nature. nā qn̄ effectꝰ cognoſcit̃ ſiml' cū cā. i.
ipa eadē cognitiōe q̄ noſcit̃ cā aut econuerſo: or
do nature attēdit̃ int̃ vnū ⁊ aliꝺ nullo tn̄ mō diſ=
curſus. ¶ Ex p̄miſſis iferimꝰ ꝙ lꝫ āgeli cognoſcāt
diuiſionē ⁊ ꝯpoſitionē enūciationū ⁊ ſillogiſmoꝝ
rōcinationē: nō tn̄ cognoſcūt enūciatiōes ꝯponē
do p̄dicatū cū ſb̄o aut ea ab iuicē diuidēdo, neqꝫ
ſillogiſmos cognoſcūt rōcinādo vel argumētādo
intelligere ei ꝯponēdo vel diuidendo aut rōcinā
do ē itelligere ꝓcedēdo aut diſcurrēdo ab vno
priꝰ cognito ad aliꝺ. āgeli āt ſtati in ipa cognitio
ne ṗncipioꝝ nālit̃ inſpiciūt omia q̄cūqꝫ in ipis co
gnoſci p̄nt. ⁊ q̇ditatē rei itelligēdo: ſiml' itelligūt
q̄cūqꝫ ei attribui p̄nt vl' ab ea remoueri. vn̄ itelli=
gēdo qđ quid eſt: itelligūt vno ſimplici ituitu q̄c=
q̇d nos itelligere poſſumꝰ ꝯponēdo aut diuidē=
do, put. S.T. docet. pª ꝑ. q. 58. ar. 3° ⁊. 4° Et ide
eſt, put. S.T. ibi ꝺducit. ar. 5° ꝙ itellectꝰ āgeli cir
ca nālit̃ cognita ſꝑ verꝰ ē. qm̄ vt phs tradit. 3° de
aīa itellectꝰ circa qđ q̇d eſt nō decipit̃ aut errat ni
ſi rōe cōpoſitiōis aut diuiſiōis. vt cū diffinitionē
vniꝰ rei attribuit alt̃i: aut cū ꝑtes diffinitiōis ſibi
nō coherēt vel ſm aliq̇d ſimile. vn̄ cū angelꝰ nō
intelligat ꝯponēdo aut diuidēdo ſꝫ apprehēden
do rerū q̇dditates ſimplici intellectu: ſeq̇t̃ ꝙ eiꝰ
intellectꝰ circa reꝝ cognitionē nālē nō poſſit eſſe
falſꝰ niſi forte ꝑ accidēs. vt ſi ꝑ ea q̄ nālit̃ rei ꝯue=
niunt: velint iudiciū ferre ꝑ certitudinē de his q̄
ſupnālit̃ ad ipam rē ꝑtinēt qđ angelis bonis non
cōtigit q̄ hn̄tes rectā volūtatē: de his q̄ ſup̄ ipos
ſunt: nō temere iudicāt ꝑ rōnes nāles ſꝫ ſꝑ ſalua
ordinatiōe diuia. demones v̄o q̄ ꝑuerſam hn̄tes
volūtatē: diuie ordiatiōi itellectū nō ſubmittūt
iterdū iudicāt abſolute ea q̄ ſupnālia ſūt: ſꝫ reꝝ
nālē cognitionē. queādmodū decepti fuerūt vi=
dētes hoieꝫ xp̄m nō iudicātes illū eē veꝝ deū: ſꝫ
magis ab eis tāqꝫ puruꝫ hoiem eſſe tentandum.

¶ Septimo notādū ē ꝙ ſpēs itelli
gibilis ē inherēs for=
malit̃ itellectui creato ea rōe qꝛ ē accidēs: nō qꝛ
illꝺ req̇rat̃ ad hoc ꝙ ſit ṗncipiū cognoſcēdi nam
ad hoc ſufficit p̄ntia eiꝰ. qꝛ ei ſpēs itelligibil' req̇=
rit̃ ṗncipalit̃ ex ꝑte obi cognoſcabilis vt. ſ. ſupleat
vicē eiꝰ: illꝺ idē agit ſpēs itelligibil' circa itellectū
qđ ageret obm cognoſcibile ſi p̄ns eſſet. ſꝫ ſi obm
p̄ns nō hēret eē formalit̃ iherēs itellectui vt ſi eēt
ſb̄a ꝑ ſe ſubſiſtēs: nō minꝰ eēt ei rō et pricipiū co=
gnoſcēdi. queādmodū fit i beatꝭ quoꝝ itellectibꝰ
diuia eēntia ē p̄ns n̄ formalit̃ iherēs cū tn̄ ſit btis
ꝑfectiſſima rō ⁊ efficaciſſimū mediū cognoſcēdi.
vn̄ ſpēs itelligibil' in itellectu creato duplicem hꝫ
effectū. vnū reſpectu itellectꝰ inquātū ipm ifor=
mat inheſiue: ⁊ hic effectꝰ nō ꝯuenit ſpēi ꝑ ſe. i. in
quātū ſpēs itelligibil' eſt ⁊ ṗncipiū cognoſcēdi ſꝫ
ꝑ accn̄s. qꝛ ēt ſi n̄ eēt fo'r̃a itellectui iherēs: n̄ minꝰ
eēt ṗnm ⁊ mediū cognoſcēdi dū tn̄ eēt ei p̄ns vt di
ctū ē. aliū effectū hꝫ reſpectu obi cuiꝰ ē ſpēs. ſ. ipꝫ
rep̄ntare ⁊ i eiꝰ cognitionē ducere: ⁊ iſte effectꝰ cō
uēit ſpēi ꝑ ſe inq̄ꝫm de ſua rōe fo'r̃ali ē ens itētiōale
et ſimilitudinariū. ſimilitudo ei ⁊ imago inquātū
hmōi: ꝑ ſe ⁊ fo'r̃alit̃ hn̄t ꝙ rep̄ntēt ⁊ noticiā imagi=

nati faciat. Accipiūt̄ p̄miſſa ex dict̄.S.T.pª p̄te.
q.56.ar.pº in.c.Et de ve.q.8.ar.5º ad.4^{m} Ad
uertendū tn̄ ꝙ rep̄ſentare eſt p̄ſentiaꝫ rei facere.
alicuius aūt rei p̄ſentia dupl̄r pōt itelligi. vel in
rōne entis: et iſto modo p̄ñtia ſpēi i ſenſu vel i=
tellectu cauſat̄ a re ipſa cuiꝰ eſt ſpēs et q̄ ponitur
obm ſenſus vl̄ intellectꝰ. ſicut.n.coloratū eſt cā
in eēndo ſpēi vl̄ ſimilitudini quā iprimit in ſenſū
viſus: ita ē cauſa ꝙ ip̄a ſpēs ſit p̄ñs viſui. nā ſi nō
eēt ens nō eēt alicui p̄ñs. et idē ē iudiciuꝫ de o͛bo
cognoſcibili reſpectu ſpēi itelligibilis circa intel=
lectū. alio modo pōt intelligi p̄ñtia rei i rōne obi
et rep̄ſentati: et ſic ſpēs ſēſibilis aut itelligibilis ē
cauſa p̄ñtie rei apud ſenſū vel itellectū. ex eo.n.
ꝙ ſpēs vel ſilitudo rei ē i ſenſu vl̄ intellectu: res
ip̄a cuiꝰ ē ſpēs eſt p̄ñs ſenſui vel intellectui ſub rō
ne obi rep̄ſentati: non in rōne entis q2 rei exñtia
extra itellectū ē et ab eo diſtās. ¶ Pro iſtoꝝ tn̄
pleniori itellectu ſciendū ē ꝙ vt deductuꝫ fuit in
p̄cedēte diſtictione. ar. pº. ſub. 3º notabili p̄ſentia
rei ad rē: cāt̄ ex eaꝝ ꝯtactu. ꝯtactꝰ aūt ē duplex
.ſ. ſitualis vel quātitatiuꝰ et ex iſto ꝯtactu inaſci
tur p̄ſentia inter res corp̄ales. illa.n. corp̄a dicū=
tur ſibi inuicē p̄ſentia q̄rū vltima ſe tāgūt. p̄pter
qḋ p̄hs dicit. 7º. et. 8º. phy. ꝙ oportet agēs ⁊ pa
tiēs corporeū ſimul eē et ſe inuicē tangere. alius
eſt ꝯtactꝰ v̓tualis nō quātitatiuꝰ q̄ rep̄itur vl̄ in
ter ſpūale et corp̄ale aut ecōuerſo: vel inter du=
as res ſpūales ſeu imateriales: et h̄moi cōtactꝰ
cauſat̄ ex motu vel op̄atiōe large accipiēdo ope
rationē p̄ q̄cūqꝫ efficiētia. vt.n. ibi dicebat̄: ideo
huiuſcemodi res dicunt̄ eē ſibi inuicē p̄ñtes: quia
vna in vel circa aliā imediate op̄at̄ vñ et angeli
dicūtur eē p̄ñtes loco circa quē aliquē h̄ñt effectū
q2 ergo res corp̄ales nullā h̄ñt op̄ationeꝫ p̄ ſe et
imediate circa itellectū angelicū. nō.n. corpꝰ nā
liter agit p̄ ſe ip̄m in ſpm̄: ſeq̄tur ꝙ res corp̄ales
nō poſſunt eē p̄ ſeip̄as p̄ñtes itellectui angelico.
Q̄obrē oportet ꝙ p̄ aliq̄d qḋ ſupleat vicē ipſaruꝫ
fiant illi p̄ſentes ad hoc ꝙ ab eo cognoſcant̄ et
hoc dicimꝰ ſpēs cōcreatas. Et cōſimili modo p̄=
bari pōt ꝙ alie res ſpūales ab intellectu angeli=
co nō poſſunt p̄ ſeipſas imediate illi eſſe p̄ſentes
ac p̄ hoc nec ab eo cognoſci. nā cū res ſpūales et
imateriales ſint ex natura ſua forme et actus ſi=
cut et ipſe intellectꝰ angelicus ſi p̄ ſeipſas ſine a
liquo medio agerēt in ſe inuicē et eſſent ſibi inui
cem p̄ſentes: hoc eſſe nō poſſet niſi p̄ hoc ꝙ eſſen
tia vnius eſſet ſimul cū eſſentia alteriꝰ imo et in=
tra eſſentiā alterius. nam vt.S.Tho. docet con
tra gen. libro. 2º. capitulo. 56. differt contactus
et ſimultas quantitatiua a cōtactu et ſimultate
v̓tutis. q2 ꝯtactus quātitatis eſt ſolūmodo ſ̄m vl
tima ac p̄ hoc tangēs eſt extriſecū ei qḋ tangitur.
ꝯtactus aūt v̓tutis eſt ſ̄m totū rei et p̄ ꝯñs tan=
gēs eſt intra id qḋ tāgit̄ ⁊ icedēs p̄ ip̄m abſqꝫ im=
pedimēto. ex quo ſeq̄ret̄ ꝙ ſb̄e ſpūales et imate=
riales illaberent̄ mēti angelice. qḋ iuxta ſanctoꝝ
doctoꝝ cōmunē ſentētiā eſſe non pōt cū ſit ſoliꝰ
dei p̄priū. Relinq̄tur ergo ex p̄miſſis ꝙ neqꝫ res
corp̄ales neqꝫ ſpūales p̄ñt eē itellectui angelico
p̄ ſeipſas imediate p̄ñtes. ac p̄ hoc ꝙ ad habēdā
earū cognitionē indiget itellectꝰ angelicus for=
mis q̄buſdā et ſpēbus q̄bus res fiāt p̄ſentes itel=
lectui ac illi vniant̄ ac p̄ hoc ab intellectu angeli
cognoſcantur. nā vt ex dictis p̄hi ſup̄ dicebatur
oportet ꝙ ex intellectu et ex re itellecta fiat vnū
principium intelligendi.

¶ Octauo Notādū ē ꝙ in ſpēbꝰ in=
telligibilibꝰ nō fit deſcen
ſus infra ſpēm ſpecialiſſimā. non.n. idiuidua h̄ñt
in itellectu p̄prias ⁊ adequatas ſpēs itelligibiles
q̄bus.ſ. ad inuicē diſticte cognoſcant̄. nā ⁊ itelle=
ctus humanꝰ q̄ infimū gradū tenet in ſubſtātijs
itellectualibus ſpēs itelligibiles vl̄r recipit non
in eēndo ſ̄ in rep̄ſentādo. nō.n. ſpēs itelligibiles
directe rep̄ſentāt ſingulare ſ̄ vl̄e. p̄pter qḋ p̄hs
dicit pº poſterioꝝ ꝙ vniuerſale eſt intelligibile.
ſingulare vero in ſenſu p̄ficit̄ cuiꝰ eſt p̄p̄e obꝫ. cū
autē in linea p̄dicamētali vltimuꝫ vniuerſale ſit
ſpēs ſpecialiſſima: ꝯñs eſt ꝙ ſpēs itelligibilis nō
deſcēdat in rep̄ſentādo directe ⁊ p̄ ſe infra ſpēm
ſpecialiſſimā. vñ ſpēs itelligibilis p̄ quā itellectꝰ
nr̄ ſuo mō h̄ēt cognitionē q̄ddit atiuā indiuiduo
rū ſub aliq̄ ſpē vel genere: ē illa q̄ p̄ ſe et directe ē
ipſiꝰ generis vel ſpēi. eadē.n. apud itellectuꝫ eſt
ſpēs intelligibilis ſocratis et platonis.ſ. ſpēs ho
minis. quia vero intellectus angelicus eſt forma
lior et magis abſtractus q̄ꝫ intellectꝰ nr̄: multo=
minus ſpēs intelligibiles in eo exiſtētes deſcēdēt
i rep̄ſentādo ifra ſpēs ſpecialiſſimas. Itaqꝫ etiā
in infimo angeloꝝ: oīes ſpecies itelligibiles cō
create ſunt directe et p̄ ſe ſpēs et ſimilitudies re=
rum q̄ꝫ^{m} ad naturas ſpecificas vel genericas. di=
cimus aūt ſignant̄ genericas. q̄m ſi quanto ange
lus eſt ſup̄ior tāto p̄ pautiores et vniuerſaliores
ſpēs intelligibiles cognoſcit p̄ut.S.T. tenet v=
bi allegatū eſt pro. 6ª. ꝯcluſione: neceſſario ſeq̄t̄
ꝙ in aliquo vel in aliq̄bꝰ angeloꝝ: ſint ſpēs intel
ligibiles ita vniuerſales ꝙ vna earum ſit pluriuꝫ
naturarum ſpecificaruꝫ repreſentatiuum. quod
eſſe nō poteſt niſi huiuſcemodi ſpēs ſint directe ⁊
imediate repreſentatiuum nature generis ipſis
pluribus ſpēbus cōmunis. ¶ Sed iſta videntur

repugnare dictis pħi. 7°. phy. ca° ſic ⁊ circa motũ. et doctrine. S. T. ibi in cõmẽto. et. opuſ. 30. de ente et eſſentia et ĩ pleriſqꝫ alijs locis. vbi docent ꝙ gen⁹ nõ dicit aliquã vnã naturã quemadmodũ ſpẽs ſpecialiſſima. neqꝫ vnitas q̄ dr̃ vnũ genus ſumiť ab aliq̄ forma q̄ ſit vna in reꝝ natura: ſꝫ ſumiť a pluribus naturis conceptis ſub vna rõne. vt. n. S. Doctor exẽplificat vbi allegať. 7° phy. omnes hoĩes cõueniũt in vna forma q̄ cõſtituit ſpẽm. q2 q̄libet habet animã rõnalẽ. ſꝫ non ſic eſt in homine equo et aſino aliq̄ aĩa illis cõis q̄ conſtituat aĩal p̄ter illã q̄ ꝯſtituit hominẽ equũ aut aſinũ. nõ. n. eſt in reꝝ natura aliq̄ aĩa q̄ cõſtituat aĩal p̄ciſe ita ꝙ nõ equũ aut hominẽ aut aſinũ et ſic d̕ ceteris ſpẽb⁹ aĩalis: ſed accipiť vnitas aĩalis in ipſis ꝑ ſolã ꝯſiderationẽ ĩtellect⁹ abſtrahentis ab ipſis aĩalib⁹ vnũ aĩalis cõceptũ. cũ aũt ſpẽs ĩtelligibiles mẽtib⁹ angeloꝝ cõcreate ſint illarũ reꝝ ſimilitudines que a deo fluxerũt vt ſiſterẽt in reꝝ natura, put Aug⁹. dicit. 2° ſuꝑ geñ. ad lr̃az. nõ videť ꝙ aliq̄ angeloꝝ ſpẽs intelligibiles ſint directe et ꝑ ſe generũ q̄ vt p̄miſſum ẽ non dicunt aliquã formã q̄ ſit vna in reꝝ natura: ſed ꝙ ſint tãtũmodo ſpẽruꝫ ſpecialiſſimaꝝ. ¶ Ad hanc obiectionẽ reſpondem⁹ ꝙ recte ,pcederet ſi ſpẽs intelligibiles q̄bus ãgeli cognoſcũt eſſent a reb⁹ accepte. ſic. n. oporteret ꝙ ſpẽs ꝯformarenť reb⁹ actu exñtib⁹ in ,pp̄a natura. ita ꝙ nõ habentium realitatẽ vnã in natura: nulle eſſent ſpẽs. ſꝫ quia ſpẽs angelis ꝯcreate nõ ſunt a reb⁹ abſtracte ſed ſunt eis a deo ĩfluxe ſꝫ ꝯformitatẽ ad rõnes ideales ,put. S. T. dicit de veri. q. 8. ar. 11. i. c. q̄ rationes ſunt omniũ reꝝ non ſolũ q̃ꝫm ad naturas ſpecificas: ſed etiã q̃ꝫm ad omnes eaꝝ gradus genericos et vſqꝫ ad p̄mos entis conceptus: ideo ab ipſis idealibus rationibus deriuari potuerũt ſpecies in mẽtib⁹ angeloꝝ q̄ ſm rõnem repſentationis eſſent p̄ncipia cognoſcendi naturas reꝝ non ſolum q̃ꝫm ad gradus et differentias ſpecificas: ſed etiam q̃ꝫm ad gradus ſeu cõceptiones generum et vſqꝫ ad p̄mas tranſcẽdentiũ ratiões. itaqꝫ licet nõ ſint in reꝝ natura forme generum p̄ciſe q̄ nõ ſimul ſint etiam forme ſpẽruꝫ vt arguebatur: habẽt tamẽ huiuſcemodi forme ꝙ aſſimilentur ſpeciebus angelorum non ſolũ ſm grad⁹ ſpecificos: ſed etiã ſm gradus genericos et analogicos quẽadmodum et rõnes ideales in deo a q̄bus deriuantur. vnde. S. Tho. de veritate. q. 3a articulo. 8. ad. 2m. reſpondet ad ſimile argumẽtũ ĩductuꝫ ꝯ̄ pluralitatẽ idearum reſpectu vnius ſingularis. inquit enim. Ad. 2m. dicẽdum ꝙ ſi loquamur de idea ,pp̄e ſm ꝙ eſt res eo modo quo eſt in eſſe ,pducibilis: ſic vna idea reſpondet vni ſingulari ſpẽi et generi indiuiduatis in ipſo ſingulari. eo ꝙ ſortes homo et animal nõ diſtinguunť ſm eſſe. ſi aũt accipiam⁹ ideã cõmuniter ,p ſimilitudine vel ratione: ſic cum diuerſa ſit conſideratio ſortis vt ſortes eſt et vt homo eſt et vt aĩal: reſpondebũt ei plures idee vl̕ ſimilitudines. hec ille. Cũ igiť ſpẽs intelligibiles angelis concreate ſint p̄ncipia cognoſcẽdi res nõ ,pducendi: ſequiť ꝙ ad imitationẽ ideaꝝ a q̄bus deriuanť: ſint reꝝ ſimilitudies et repſentatiua q̃ꝫm ad oĩes rõnes q̄ in rebus cõſiderari poſſunt q̄ vt p̄mittiť nõ ſolum ſunt rõnes ſpecifice: ſꝫ etiã generice et analogice. Et quia quãto natura angelica ẽ deo ,ppinquior: tãto hẽt ṽtutẽ ꝑfectiorẽ et magis vnitam ac ſimplicẽ. cõſequẽs eſt ꝙ quãto angeli ſuperiores ſunt et deo ,ppinquiores: tãto habeant ſpẽs ꝯcreatas ꝑfectiores et magis vnitas ac pautiores. ¶ Circa hoc tñ animaduertẽdũ eſt ꝙ non q̄libet angelorum ſuꝑioritas ⁊ perfectio arguit in angelis ſpẽs pautiores et vniuerſaliores. nã ſic poſſibile eſſet deuenire ad aliquẽ angelũ in quo vna ſola eſſet ſpẽs intelligibilis ꝑ quam omnia cognoſceret. quoniã nõ eſt dabilis aliquis angelus quãtũcũqꝫ ꝑfectus ſit: quĩ deus ꝑfectiorẽ aliũ creare poſſit. imo et quia hm̃oi proceſſus protẽdi poſſet in infinituꝫ: poſſibile eſſet deuenire ad angelũ qui ꝑ nullam ſpẽm ſed ꝑ ſuã eſſentiã haberet rerũ omniuꝫ cognitionem qđ a theologis cõmuniter reputať incõueniẽs. Intelligẽduꝫ ergo eſt dictũ illud de ſuperioritate et ,ppinquitate ad deum q̄ ponit angelum extra ordines aut hierarchias alioꝝ et ſm ordinẽ nũc inſtitutum. nam nõ eſt neceſſe ꝙ infra eandẽ hierarchiã aut ordinẽ: ſuꝑiores angeli habeant pautiores et vniuerſaliores ſpẽs. poteſt. n. eẽ diſtictio infra vnũ ordinẽ aut hierarchiã infimoꝝ et medioꝝ et ſup̄morũ q̃ꝫm ad nature ꝑfectionẽ et ṽtutis efficaciã et intellectus ꝑſpicacitatẽ et etiã q̃ꝫm ad ſpẽrum nobilitatẽ manẽte in omnib⁹ equali numero ſpẽrum intelligibilium. quoniam totidem exiſtentibus ſpẽbus in pluribus angelis vni⁹ ordinis aut hierarchie: plura de reb⁹ et perfectiori ac clariori modo poſſunt cognoſcere ſupremi q̃ꝫ medij et medij q̃ꝫ infimi. vt enim. S. T. inquit de veritate. q. 8a. arti. 4°. ad p̄mum. non oportet ꝙ angelus ſciens rem aliquã ſciat omnes rationes intelligibiles de ipſa. et ſi forte ſciat omnes ,pprietates naturales que comprehenſione eſſentie cognoſcunť: nõ tamẽ ſcit eam ſm oĩes rõnes q̄bus ſubſtat ordini diuine ,puidentie qua vna res ordinatur ad varios euẽtus. et de his rõnibus inſe

rioꝛes angeli a ſuperioꝛibus vel ſupꝛemis illuminant. Et pōt dari ſimile in diuerſis generib⁹ aiatoꝝ q̄ ꝑ habere plures vl' pauciores potētias ad inuicē diſtinguūt. diſtiguit. n. pħs li. 2° de aia q̄tuoꝛ genera aiatoꝝ. ſ. vegetatiuū ſenſitiuū motiuū ſm locū et itellectiuū ꝑ hoc ꝙ ꝑmum habet paucioꝛes potentias q̄ 2ᵐ et 2ᵐ q̄ 3ᵐ et 3ᵐ q̄ 4ᵐ. et tamē infra q̄libet iſtoꝝ generꝝ diſtiguūtur plura genera ſubalterna et ſpēs aiatoꝛū ſm magis ⁊ minus ꝑfectū: cū tñ in oibus ſit equalis numerus potētiarū. nō. n. oīa vegetabilia aut oīa ſenſitiua aut ſm locū motiua: eq̄lis ſunt virtutis aut ꝑfectionis etiā ſpālis licet equales ſint in numero dictaꝝ potētiaꝝ. de intellectiuo autē eſt alia ratio eo ꝙ ſub vna ſpē ſpecialiſſima concludat: q̄tuis etiā in ipſo aſſignari poſſit diuerſitas ꝑfectionū accidētaliū. ¶ Si quis aūt vlteri⁹ cōtendat ꝙ diſtinctio et pluralitas hierarchiarū ꝓtendi pōt in ifinitū queadmodū et ſpēs angelorū cū nūq̄ tot a deo creent quin plures creari poſſint ac ꝑ hoc poſſibile ſit deuenire ad hierarchiam q̄ vna ſpē intelligibili ꝑficiatur. ¶ Reſpōdem⁹ ꝑmo ꝙ ſicut fieri nō pōt aliquod gen⁹ ſenſitiui qui habeat tres anime potētias. ſ. vegetatiuam ſenſitiuā et appetitiuā: neq̄ gen⁹ motiui ſm locū qui habeat quattuoꝛ aīe potētias quātūcūq̄ quodlibet iſtoꝝ generꝝ a deo melius ac meli⁹ creet: nō ꝓpter dei impotētiā: ſed q2 illud repugnaret ſube facti: ita ꝓbabiliter dici pōt ꝙ quātūcūq̄ angeloꝝ hierarchie in infinitū a deo vna ſuper aliā ordinet: nūq̄ ꝑuenirēt ad aliquam hierarchiā q̄ plures ſpēs nō habeat q̄bus intelligat. q2 forte hoc neceſſario conſeqtur ex ꝑncipijs eſſentialib⁹ nature itelligibilis angeloꝛū. queadmodū ex ꝑncipijs eſſentialibus hominis neceſſario ꝯſequit ꝙ intelligat ꝑ ſpēs a rebus acceptas quātūcūq̄ humana ſpēs magis ac magis ꝑfecta in reliquis bonitatib⁹ a deo in infinitū produceretur. neq̄ reputādū icōueniens ꝙ poſſit a deo creari aliq̄s oꝛdo vel hierarchia q̄ ab inferioꝛib⁹ nō diſtinguat ꝑ hr̄e paucioꝛes ſpēs itelligibiles. nā multe alie ꝓprietates et ꝑfectiones ſunt q̄b⁹ poſſet ab eis diſtingui et etiā ī nobilitate ſpēꝝ. ¶ Reſpōdem⁹ ſecūdo ꝙ foꝛtaſſe angeloꝝ oꝛdines et hierarchie nō poſſunt ſemp in meli⁹ ꝓtendi in infinitū ſed ē ſtatus in ꝑfectione et nobilitate nature intellectualis āgeloꝝ eo ꝙ omīs creatura ſub certis nature limitib⁹ ꝯtineat. quemadmodū in genere aialiū forte dari aut produci nō poſſet ſpēs nobilioꝛ homine. nec ſic dicēdo ꝑiudicamus diuine potētie quin poſſit in infinitum vnā creaturā alia melioꝛē facere. nam poſſet de⁹ ſupꝛa omnes oꝛdines et hierarchias angeloꝛū et ſupꝛa naturā intellectualē ſemꝑ aliā et aliam creaturā facere melioꝛē licet ignoꝛemus ipſarū differētias et ꝑfectiones. queādmodū et differētias ſpecificas angeloꝝ neſcimus neq̄ de genericis etiā vel analogicis loqui poſſumus niſi confuſe et per coniecturas.

Quātum ad articulum. 4ᵐ reſpōdendū eſt obiectionibus aduerſarioꝝ. Et q̄dem ad ꝑmū ꝯtra ꝑmā ꝯcluſionē dr̄ ꝙ ſi in maioꝛi vnū et idem intelligat ſimplicit': vera eſt ꝫ tūc argumentatio nō ꝓcedit. q2 ꝯcluſionē recte ſeq̄t ex p̄miſſis. ꝑñt. n. aliq̄ nō eē idē ſimplicit' et tñ ꝙ in aliq̄ vno vel aliq̄ vna ꝓprietate cōueniāt. ſi aūt in maioꝛi intelligat eē vnū ⁊ idē. i. in aliquo vno ꝯuenire: eſt falſa. nā albū et nigrū et dulce et amarum ex oppoſito diſtinguūt ſpecifice: et tamē ꝯueniūt in vno genere et in rōne obiectiua eiuſdē potentie ſenſitiue. et multa ſimilia dari poſſunt. vñ ſi argumētatio valeret nullū accidēs eſſet abſolutum. q2 ſubſtātia a qua accidēs diſtiguit ex oppoſito eſt ens abſolutum. ¶ Ad. 2ᵐ negat ꝯña. et ad eius ꝓbationē negat aſſumptū. ſicut pꝫ d' relationib⁹ et d' foꝛmis d' quarta ſpē q̄litatis et d' ipſis opationib⁹. nā ſicut relationis non eſt relatio ꝓprie loquēdo: ita opationis nō ē opatio niſi foꝛte habeāt aliquē oꝛdinē inter ſe. ¶ Ad. 3ᵐ. dr̄ ꝙ q̄cq̄d ſit d' maioꝛi: minoꝛ tñ ē falſa. nā ſiue lucere dicat eē lucidū ſiue dicat lucē emittere aut diffūdere: ē q̄d abſolutū additū foꝛme lucis. ¶ Ad. 4ᵐ dr̄ ꝙ maioꝛ ꝓpoſitio vl' ſūpta ſic iacet ē falſa ꝓut alias d'ductū fuit in p° li. ¶ Ad. 5ᵐ dr̄ p° ꝙ maioꝛ ꝓpoſitio hēt veritatē d' aduñatione ꝯtrarioꝝ ſꝫ eē reale ꝑfectū et diſtictū. ſi aūt maioꝛ ꝓpoſitio itelligat d' aduñatiōe ꝯtrarioꝝ iꝑfecta vt ī fieri et ſub eē itētionali: ē falſa. nā vt. S. T. ꝓcedit d' ve. q. 8. ar. 14. ad. 8ᵐ. ſpēs diuerſe albi et nigri ſimul ꝑñt eē ī aere. Dr̄ ſcdo ~~ꝙ maioꝛ~~ ꝓpoſitio nō ſumit ſub maioꝛe q̄ ad ſenſū arguētꝭ loq̄t d' adunatiōe ī ſubo. mioꝛ aūt d' adunatione ī rōne termini ⁊ obi. nō. n. act⁹ ſētiēdi ē ſubꝫ albi ⁊ nigri ſed ad illa ēmiat ſic ad ~~ſubꝫ~~. vñ rō nō ꝓcedit. ¶ Ad 6ᵐ. dr̄ ꝙ minoꝛ ē falſa. nec arguēs eā ꝓbat. cū. n. paſſio d' q̄ pħs et cōmētatoꝛ ibi loquūt ſit receptio: ꝑñs ē ꝙ ſit paſſio ſubiua. nā oē recipiēs in q̄m hmōi hēt rōnē ſubi. ¶ Ad. 7ᵐ dr̄ ꝙ lꝫ coloꝛ depict⁹ nō dicat ꝓꝑe loquēdo educi de pō tabule eo ꝙ pō tabule ad picturā nō reſpiciat directe agēs nāle ꝑ q̄d reducat ad actū q̄d tamē videt ſonare

minor

obm

educi ꝺ pō rei vl' materie: ⁊ tñ i tabula ſuo modo
pō ē ad picturā et pictura vere recipit' ſubiectiue
in tabula licet mediāte alio corpe cui color vel
pictura inheret. vñ falſū ē qꝺ arguēs aſſumit colo
rē. ſ. nō recipi ſubiue i tabula. ¶ Ad. 8^{m} ꝺr ꝙ nō
eſt ad ꝓpoſitū. nā ſi aliq̄d ꝓbat: ē ꝙ itelligētia cū
itelligit' ab alia nō ē in ea ſubiue. ſermo aūt nr̄ ē
ꝺ actu itelligēdi quē ꝺicim⁹ eē in itellectu ſubiue.
plurimū aūt differt ꝺicere hoc ⁊ illud. et p̄terea
falſuꝫ ē qꝺ in minori ꝓpoſitiōe aſſumit. ¶ Ad. 9^{m}
negat' ꝯñа. et ad ei⁹ ꝓbationē negat' aſſūptum.
imo cā ē quā ph̄s aſſignat. 3° ꝺ aia. q2. ſ. ſenſitiuū
eſt cū organo corpali qꝺ p forte ſenſibile alterat'
alteratiōe reali et corruptiua ipm ꝺbilitāte. ex q̄
ꝓuenit ꝙ min⁹ diſpoſitū ſit ad ſequēs min⁹ ſenſi=
bile capiēdū. ¶ Ad. 10^{m} negat' añs in eo qꝺ ꝺicit
viſionē beatificā nō eē opationē ab itellectu āge
li vl' hoīs bti elicitā. et ad ei⁹ p̄mā ꝓbationē ne=
gat' iteꝝ añs in eo qꝺ ꝺicit creaturā q̄libꝫ cog=
noſci i verbo nō p cognitionē creataꝫ. et ad eius
ꝓbationē ꝺr ꝙ ipſa beatifica creata cognitio ꝺe
cōi lege ē icorruptibilis et ppetua: nec tñ ex hoc
ſeq̄t' ꝙ talis cognitio ſit ifinite pfectionis ſimpl'r
q̄ꝫ^m ad ſubaꝫ act⁹: lꝫ ſit ifinite pfectiōis ex pte obi
qui ꝺe⁹ ē. Neq3 obſtat ꝙ huiuſcemodi cognitio
poſſit eē ifinitoꝝ ſaltē ꝺ pō ꝺei abſoluta: cū tñ ꝺe
pō ꝺei ordinata q̄ actu ꝯplet' ſit tātū modo finito
rū. ꝫ et ſi ſe extēderet ad ifinita: illud eēt ſucceſſi=
ue. q2. ſ. nō tot cognoſcerēt' qui plura poſſēt cog=
noſci qꝺ ptinet ad ifinitū in pō ad qꝺ nō ſeq̄t' pfe
ctio aut agētis aut opationis ifinita niſi tm̄ ꝺura
tione. ¶ Ad. 2^{am} ꝓbationē negat' ꝯñа. et ad ei⁹
ꝓbationē ꝺr ꝙ aſſūptū hēt veritatē ꝺ pluralita=
te formaꝝ ſeu opationū q̄rū vna ad aliā nō ꝯſeq̄
tur aut nō ordinat' qꝺ nō ē i ꝓpoſito nr̄o. q2 cog
nitio reꝝ in ꝓpo genere ꝺepēdet et ꝯſeq̄t' i btis
a cognitiōe btifica. Sic rñdet. S. T. ad ſimile ar=
gu^m infra. ꝺi. 11^{a}. ar. 4°. ad. 3^{m}. Et p̄^a. p. q. 58. ar.
7° ad. 2^{m}. Et ꝺ ve. q. 8^{a}. ar. 16. ad. 10^{m} vñ ceſſat
iſtātia arguētis ꝺ formis ſeu opationib⁹ ꝺiuerſo
rū geneꝝ qñ ad iuicē nullā hñt ꝺepēdētiā. ¶ Ad
3^{am} ꝓbationē ꝺr ꝙ auctoritas Auguſtini nō eſt
ad ꝓpoſitū arguētis. q2 cū ibi ꝺr p ſuā ſubam ly.
p. nō ꝺenotat cognitionē ꝫ obm cognitū. ē. n. ſen
ſus ꝺicti ꝙ angeli p hoc ꝙ ꝺiuinā ſbam viꝺēt: pci
piūt ꝺe rōnib⁹ reꝝ ea q̄ ꝺe⁹ vult ipos pcipe. tanq̄ꝫ
ipa oſtenſio ꝺiuine ſubſtantie ſit q̄dā ꝺei locutio
queādmoꝺū apud nos ipa ꝟboꝝ expſſio ē q̄daꝫ
locutio. et tñ queādmoꝺū in nob aliud ſunt ver
ba loquētis et aliud ē auditio audiētis: ita et a=
liud eſt ꝺei ſba p quā ꝺe⁹ angelis loq̄t' et aliud eſt
ipſa angeloꝝ auditio q̄ eſt ſubſtātie ꝺiuine pcep
tio aut cognitio. ¶ Ad. 4^{am} ꝓbationeꝫ ꝺr ꝙ ni
chil ꝯtra nos ꝯcluꝺit. nō. n. aliud ꝓbat niſi ꝙ in
ꝺeo iꝺē eſt intelligēs et itellectio et qꝺ itelligit'.
¶ Ad. 5^{am} ꝓbationē negat' ꝯñа. nā lꝫ ꝺiuina eēn
tia ſit p̄ſens et itima itellectui angelico vl' huma
no etiā plus q̄ꝫ q̄cūq3 itellectio creata: nō tñ ſup
plet vicē itellectionis angeli vl' hoīs. eo ꝙ intel=
lectio ex ꝓpria et formali rōne hēt ꝙ ſit aliq̄d eli
citū aut cauſatū vel aliq̄ moꝺo ꝺepēdēs ab intel
ligēte. vt. n. S. T. ꝺicit ꝺe ve. q. 8. ar. 6° i. c. et ad
3^{m}. itelligere ſe hēt ad intelligētē vt effect⁹ eius.
vñ licet eēntia ꝺiuina ſit q̄daꝫ ꝺei intellectio: nō in
ꝺe ſequit' ꝙ ſit itellectio cuiuſlibet creature in q̄
eſt q2 neq3 in illa eſt p moꝺū itellectionis. ¶ Ad
argumēta Goꝺofreꝺi. Ad p̄mū ꝺr ꝙ nō aliud cō
cluꝺit q̄ꝫ ꝙ itellect⁹ eſt potētia paſſiua in eo ꝙ re
cipit ſpēꝫ. ꝫ ex hoc nō ꝓbat' ꝙ intelligere non ſit
opatio. qm̄ intelligere nō eſt receptio ſpēi ſeꝺ eſt
opatio elicita ab itellectu poſt ſpēi receptioneꝫ.
nec eſt incōueniēs ꝙ eaꝺē pō ſit actiua et paſſiua
reſpectu ꝺiuerſoꝝ. ¶ Ad. 2^{m} ꝺr ꝙ añs eſt falſuꝫ
p̄ſerti loquēꝺo ꝺe vlteriori forma q̄ eſt mot⁹ vel
opatio. imo ad omnē hm̄oi formā mouet' agens
creatū p aliquā aliā formā quaꝫ primo recipit et
q̄ eſt ipſi⁹ p̄ncipiū. queādmoꝺū hñs actu formaꝫ
ꝟtutis: p eam ē in pō ad vlteriorē actū. ſ. opatio=
nis. et ignis p formā caloris quā actu hēt ē in pō
ad vlteriorē formā. ſ. caliꝺū facere: extēꝺēꝺo no
men forme ad omnē actū. Nec ex hoc ſequit' vt
arguēs imaginat' ꝙ iꝺē ꝫm iꝺē ſit in pō et in actu
nā in ꝓpoſito nr̄o intellect⁹ p formā receptaꝫ. ſ.
ſpēm intelligibilē eſt in actu: et reſpectu opatiōis
q̄ eſt itelligere eſt in potētia. et hec eſt ꝺoctrina
ph̄i. 3° ꝺe aia. in ca^{o}. cū aūt ſic ſingula fiat. ¶ Ad
3^{m} negat' minor. imo intelligere ſe hēt ad intelli
gentē ſicut vera ei⁹ opatio imanens. ¶ Ad. 4^{m}
ꝺr ꝙ aſſūptū eſt falſum vbi actio eſt imanēs que
iꝺē hēt ꝓ ſubo et ꝓ p̄ncipio elicitiuo. iꝺeo. n. ꝺici
tur actio imanēs q2 in ipo agente manet ſubiue
neq3 terminat' ad aliquā rē extra ſuū agēs. ¶ Ad
5^{m} negat' aſſūptū. nā ſba ē cā ꝓꝺuctiua ſuoꝝ na
turaliū acciꝺētiū q̄ tñ in ſuba manēt ſubiue. et ſic
ꝺictū ē actio ē ſubiue i ſuo agēte ꝓꝺuctiuo. neq3
valet ꝓbatio arguētis. qm̄ ꝺictū illud ph̄i loquit'
ꝺ termino trāſmutationis nō ꝺ ſubo. ¶ Ad. 6^{m}.
pꝫ rñſio p ea q̄ ꝺicta ſunt ad p̄^m et. 2^{m}. ¶ Ad. 7^{m}
ꝺr ꝙ cōmittit' i eo fallacia figure ꝺictiōis mutan
ꝺo q̄d i q̄l'r. ꝓceꝺim⁹. n. ꝙ agēs p formā q̄ hēt eſſe
hēt et agere: ꝫ nō ſeq̄t' ꝙ ſp ꝺū hēt eē p formaꝫ p
eā hēat agere et p̄ſerti loquēꝺo ꝺ agere volunta
rio ſic ē i ꝓpoſito. nā vt ph̄s ꝺicit loco ſup allega
to. 3° ꝺ aia: ſciēs ꝫ actū ſpēꝝ ē potēs itelligere cū

voluerit ſʒ nō ſꝑ actu itelligit. ¶ Ad .8m admitti
tur pars diuiſiōis negatiua. et ꝯcedimꝰ ꝙ itelle-
ctꝰ mouet ad itelligēdū ď nouo ab alio .ſ. a volū
tate vł a ſuꝑiori itellectu: nec tñ ide ſeqt ꝙ itelle
ctꝰ ſit cā ꝓductiua oꝑationis i ſe manētꝭ. nā eiuſ
dē oꝑationis poſſunt eē plures cauſe. non .n. ſoli
ꝑme cauſe actio vł effectꝰ attribuit ſʒ etiaʒ cauſe
ſecūde ſi habeat in ſe formā ꝑ quā agat. neqʒ eni
germinatio plātarū ſolis corꝑibꝰ celeſtibus ſicut
cauſis attribuit ſʒ etiā ipſis plantis. ¶ Ad .9m dr
ꝙ igneſcere et calere nō ſunt exēpla nr̄o ꝓpoſito
ꝯgruētia cū ſint actꝰ ꝑmi. nos aūt loqmur ď acti-
bꝰ ſecūdis q ſunt oꝑatiōes. ¶ Ad argumēta a de
ad ꝑmuʒ ꝯcedimꝰ ꝙ ſine itellectu creato nō pōt
deꝰ creare in eo viſiōeʒ dei q .ſ. ipē dicat deuʒ vi-
dere. et ad huiꝰ ꝑmā iprobationē dr ꝙ ſilitudo ď
diuo itelligere nō valet. qꝛ actio di ē ipē deꝰ. ſecꝰ
ē i creaturꝭ vbi actio ē qd diſtictū ꝛ elicitū ab agē
te. auctoritas aūt phi ď itelligētijs nō eſt ad ꝓpo
ſitū. nā phs dicit itelligētias itelligere ꝑ ſuas ſub
ſtātias tanqʒ ꝑ ꝑncipia itellectionis nō ſicut ꝑ in
tellectionē aut oꝑationē. ¶ Ad .2m ꝯcedimꝰ to-
tū argum ſi creaturā beatificare ſeipſaʒ dicat oꝑa
tionē beatificā hr̄e vel illā qʒm ad ſbam actꝰ a ſe
elicere. ¶ Ad .3m dr ꝙ ſicut dictū fuit ꝑo .li. di. 35
in ꝑo notabili. cū dr itelligere ē qddā pati: ē ꝑdi-
catio ꝑ cām. qꝛ ex receptione ſpēi intelligibilis in
itellectu q ē qdā paſſio ꝑfectiua cauſat itelligere
vł accipit ibi itelligere iproꝑe ꝓ hr̄e ſpēʒ itelligē
di pn̄teʒ. ¶ Ad .4m negat aſſumptū. et ad eiꝰ ꝓ
bationē dr ꝙ lʒ nā itellectual poſſit in ifinitū ꝓ-
ficere itelligēdo: nō ide arguit ꝙ ſit ifinite ꝟtutꝭ
eo ꝙ qlibʒ itellectio data finite ſit perfectionis.
¶ Ad .5m dr ꝑo ꝙ arguēs inepte loqt vocās itel
lectionē: qlitatē cū ꝑtieāt ad diuerſa ꝑdicamēta.
Dr ſcđo ꝙ iproꝑe dictū ē intellectionē repn̄tare
obm potētie. magis .n. ꝓꝑe diceret eiꝰ eē manife
ſtare obm qʒ repn̄tare. et qʒuis deꝰ poſſit ꝑ ſe ipʒ
ſupplere vicē repn̄tantis et māifeſtātis obʒ: nō tñ
pōt ſupplere vicē itellectiōis creati itellectꝰ. eo ꝙ
itellectio creature itellectualis ē ſubalit eiꝰ oꝑa-
tio. vn̄ lʒ deꝰ poſſit ſupplere viceʒ actionis create
qʒm ad eiꝰ terminū vł effectū: nō tñ qʒm ad ipſiꝰ
actionis ſbam. ¶ Ad ea q Durādꝰ obijcit ꝯ 2am
ꝯcluſionē dicimꝰ ꝙ rōnes ab arguente aſſignate
ad ꝓbādū ꝙ aīa nō ſit ſue potētie: ſunt rōnes ſpe
cialit id ꝓbātes. non tñ ꝓbāt generalit ꝙ in omi
creatura differat eēntia a pō. et iō nimirū ſi ex il-
lis fundamētis nō ꝓbat differētia itellectꝰ ange
lici a ſua poa. verūtñ ſunt alia fundamēta qbꝰ id
ꝓbat ꝓut ex dictꝭ .S. T. accipi pōt i multꝭ locis.
et ꝑſerti. ꝑo. ſen. d. 3a. q. 4a. ar. 2o. Et. ꝑa ꝑ. q. 77
ar. ꝑo. Et ď ſpūa. crea. ar. vlti. Et in. q. ď aīa. arti.
12o. Et ď h ſatis dictū fuit. li. ꝑo. d. 3a. q. 6. ¶ Ad
argumēta Scoti ꝯ ſecūdā ꝯcluſionem. Ad ꝑa qt-
tuor pʒ rn̄ſio ex hijs q dicta ſunt i ꝑo notabili. nō
eni ad rōneʒ itellectꝰ poſſibil ſm ꝙ reꝑit in nob
ſufficit poa ad ſpēs itelligibiles ꝓut ibi deductuʒ
fuit. vbi etiā ꝓbatū eſt nō eē ꝑfectionis abſolute
in nā itellectuali hr̄e itellectū agētem. ¶ Ad .5m
rn̄det .S. T. i hac. d. q. 2a. ar. 3o. ad. 3m. Et. ꝑa. ꝑ.
q. 57. ar. 2o. ad. 3m. Et ď ve. q. 8a. ar. 11o. ad. vl.
Unde ꝑo. ſen. ſic dicit. nō oʒ in angel ſʒ numerū
indiuiduorū ſpēs multiplicari. qꝛ ꝑ vnā ſpēm oīa
idiuidua vniꝰ ſpēi cognoſcit. et illa ſpēs efficit ꝓ
ꝑa rō huiꝰ vel illiꝰ ſm reſpectū ad hoc vel ad illď
ꝑ modū q idee i itellectu diuo multiplicāt. et ita
neqʒ itellectꝰ angeli itellectui diuo eqbit: neqʒ i-
finite ſpēs in itellectu angeli erūt: relatiōes aūt
q ꝯſequūtur actꝰ rōnis vel itellectꝰ: in ifinitū mł
tiplicari nō eſt incōueniēs. hec ille. ¶ Ad .6m dr
falſuʒ eē ꝙ angeli ꝑ ſpēs inatas nō hēant cogni-
tionē ituitiuā. nec valet eius ꝓbatio. nā cognoſ-
cere ꝑ ſpēm tāqʒ ꝑ mediū cognoſcēdi: nō repug-
nat ituitiue cognitioni ꝓut ďductū fuit in ſecun-
do nōbili. ¶ Ad .7m negat aſſūptū. et ad eiꝰ ꝓba
tionē negat iterū aſſūptū. vt .n. dicit .S. T. ꝑa. ꝑ.
q. 58. ar. 4o. ꝙ itellectꝰ nr̄ nō ſtati i ꝑa apprehēſio
ne ꝑmi apprehēſi pōt iſpicere qcqd i eo ꝟtute ꝯtie
tur ꝛ i ipo ꝑncipio ꝟtutꝭ ꝯcluſionē: ꝯtigit ex debili
tate itellectꝰ nr̄i. vn̄ cū i angelo ſit lumen itelle-
ctuale ꝑfectū cū ſit ſpeculū purū ꝛ clariſſimuʒ vt
dicit Dio. 4o cao ď di. no. iō itelligēdo qdditatē
rei ſimul vno ſimplici itellectu itelligit qcqd ei at
tribui pōt vel ab ea remoueri. et ꝑ ꝯn̄s affirma-
tiones et negatiōes nō cōponēdo et diuidēdo ſʒ
ſimplr cognoſcēdo qď qd eſt. ¶ Ad .8m qď ē Au-
reoli dr ſicut tactū fuit in qnto notabili ꝙ ſatis ꝓ
babile ē ſpēs itelligibiles angelis ꝯcreatas oriri
ex ꝓꝑijs ꝑncipijs ſpēi ad modū ꝓꝑe paſſionis. et
cū arguēs ifert ex hoc ꝙ poſſʒ itellectꝰ angelicꝰ
ſeipʒ reducere ad actū ipaʒ ſpērū: ſi capiat gēiti-
uus itrāſitiue .i. ad actꝰ q ſunt ipē ſpēs: negatur
ꝯn̄a. nā queadmodū ſubm nō eſt cā ꝓducēs ſuaʒ
ꝓꝑaʒ paſſionē ſʒ ꝓducit ex ꝯn̄ti ſiml cū ſubo a cā
ꝓducēte ſubʒ: ita et ſpēs āgel ꝯcreate ꝓducūt ex
ꝯn̄ti ſiml cū ipo itellectu q eſt earum ſubm a deo
ꝓducēte ſubm et iō dn̄r ex ꝑncipijs ipius ꝓcede-
re ꝑ quādā ꝯn̄am ſeu nālem ſeqllā. ſi aūt ille ge-
nitiuꝰ capiat trāſitiue vt ſit ſenſus ꝙ itellectꝰ an
gelicꝰ pōt ſe reducere ad actū ſpērū .i. ad opera-
tionē cuiꝰ ꝑnm ſunt ſpēs: ꝯcedimꝰ ꝯn̄am. intelle-
ctus nāqʒ angeli ꝑ ſpēs ſibi ꝯcreatas ꝯcurrēte vo
lūtate pōt ſe reducere ad actū cognitionis cuiꝰ

ꝑncipiũ ſunt ſpẽs nullo extriſeco agẽte iteruenien-
te excepto generali iteruẽtu cauſe ꝑme q̃ oĩb⁹ ſe
cundis agẽtib⁹ coopaꝛ. nec tñ inde ſeqꝛ ꝙ in an=
gelo ſit ponere itellectũ poſſibilẽ et agẽtẽ. qꝛ ad
hoc plura reqrunꝛ ꝓut dictũ fuit in ꝑ° notabili.
¶Ad. 9^{m} dr̃ ꝙ añs ꝑme ꝯñtie ẽ falſuꝫ ſi accipe a
reb⁹ ꝓꝑe capiaꝛ ſcḋm ꝙ in nob ꝯtigit. et ad ei⁹ ꝓ=
bationẽ negaꝛ iteꝝ añs capiẽdo ꝓꝑe cãm effecti
uã q̃.ſ. aliquẽ effectũ hẽt in cauſatũ. et ad ei⁹ pro
bationẽ ꝯcedim⁹ ꝑmaꝫ ꝯñam negam⁹ tñ ſecũdã
nã licet res actu exñs nõ ſit cauſa effectiua cogni
tionis ãgelice q̃.ſ. aliq̃d efficiat vere ⁊ directe: eſt
tñ cã ſine q̃ nõ ꝓut dictuꝫ ẽ in tertio nõbili. et ad
ꝓbationẽ hui⁹ ꝯñe dicim⁹ ꝙ licet itellect⁹ angeli
cus nõ accipiat a reb⁹ neqꝫ res ipſe aliq̃d efficiãt
vere ⁊ directe in ipm̃ itellectũ: et tñ ſine ipa re exi
ſtẽte actiuũ et paſſiuũ ſufficiẽs cognitionis ange
lice poni nõ pñt i oportunis diſpoſitiõib⁹. proceſ
ſus aũt arguẽtis ſup mediatione vel imediatiõe
cauſe fundat⁹: nõ hẽt locũ in ꝓpoſito cũ dictum
ſit ꝙ res exñs nõ ẽ vere et directe cã efficiẽs q̃ ꝓ
ꝓꝛie dr̃ mediata vel imediata cognitionis ange
lice ſꝫ ẽ cauſa tãtũmodo ſine q̃ nõ. Uerũtamẽ qꝛ
in ipo ꝓceſſu arguẽs ꝑtẽdit ꝙ ad noticiã ituitiuã
nõ requiriꝛ ꝑ ſe ſpẽs q̃ nõ ẽ oportuna vt ✝bis ei⁹
vtamur niſi in abſentia obi: dicim⁹ ꝙ huiuſcemo
di llatio falſa ẽ. nã vt in ſecũdo notabili ꝺductũ
fuit: nõ repugnat noticie ituitiue ꝙ ſit ꝑ ſpẽꝫ et ſit
rei ꝑ ſeipaꝫ abſent ̾ dũ tñ ꝑ ſpẽꝫ fiat ꝑ̃ſens. ¶Ad
2^{m} dicti ꝓceſſus argumẽtationẽ negaꝛ ꝯña lo=
quẽdo ꝓꝑe ꝺ ꝑ ſe cã. ꝫ qꝛ res in ſua exñtia ẽ cauſa
ſine q̃ nõ et q̃ſi remouẽs ꝓhibẽs: nõ pñt ſine illa
ſufficiẽter poni cauſe directe et ꝑ ſe effectiue cog=
nitionis ãgelice. Cetera alia q̃ arguẽs multipli=
cat: nõ militãt ꝯ nos q̃ nõ ponim⁹ angelos cog=
noſcere futura in ſeipis. ¶Ad. 10^{m} negatur añs.
et ad ei⁹ ꝓbationẽ negaꝛ iteꝝ añs ꝓ ſecũda pte
q̃ dicit angelũ accipe ſpẽꝫ imediate a re. et ad ei⁹
ꝓbationẽ ꝯcedim⁹ ꝙ oẽs ſpẽs ꝑ q̃s angel⁹ itel
ligit ſunt ei ſimul cõcreate ab initio. nec valet qꝺ
arguẽs ꝯ obijcit. qm̃ vt dictum fuit in q̃rto nõbili
ex dictis. S. T. licet ſpẽs angel' ꝯcreate eq̃liter ſe
hẽant ſcḋꝫ ſe ad pñtia et futura: res tñ pñtes et fu=
ture nõ eq̃liter ſe hñt ad ipas ſpẽs. et ideo res ꝑ̃=
ſentes cognoſci pñt i ſepis diſtincte nõ ſic future.
¶Ad. 11^{m}. pꝫ rñſio ꝑ ea q̃ dicta ſunt in ꝑmo nõbi
li. nõ. n. abſtrahere ſpẽs a reb⁹ ꝑfectionis ẽ in an
gelo quẽadmodũ i nob. ¶Ad. 12^{m}. dr̃ ꝙ rõ quã
arguens adducit ex dictis. S. Tho. bona eſt. ne=
qꝫ valent ea q̃ arguẽs cõtra obijcit. nõ primũ qꝛ
ꝯña eſt nulla. nã vbi. S. Doc. dicit angelum a ſui
ꝑncipio habuiſſe totaꝫ ꝑfectionem naturaliꝛ ſibi
poſſibilem: loq̃tur de ꝑfectione intriſeca per mo
dum forme inherẽtis vel inexiſtẽtis. mot⁹ auteꝫ
⁊ opationes non ꝑficiunt ipm̃ mouẽs aut agẽs ꝑ
modũ forme inherẽtis aut inexiſtẽtis ſed ꝑ mo=
dũ act⁹ eliciti vel trãſeuntis. Et ꝑ iſta patet reſ=
põſio ad. 2^{m} nã licet corpa celeſtia recipiãt ꝑ ſui
creationẽ aliquã ꝑfectionẽ extriſecã: a ꝑncipio tñ
omnẽ ꝑfectionẽ intriſecã et ad ſui ꝯſiſtẽtiã ptinẽ=
tem habuerũt. ſicut aũt corpa celeſtia q̃dam ex=
triſeca ꝑfectione recipiũt illuminationẽ a ſe inui
cẽ: ita ⁊ angeli inferiores illuminationẽ recipiũt
a ſupiorib⁹. ꝫ huiuſcemodi ꝑfectio nõ eſt eis itri=
ſeca et nãlis. ¶Ad. 3^{m} dr̃ ꝙ ñ ẽ ad ꝓpoſitũ nã ſẽ
ſus illi⁹ maioris nõ eſt ꝙ eadem aut eq̃lis ꝑfectio
ſit corpoꝝ celeſtiũ et angeloꝝ ꝫ ꝙ in hoc quod ẽ
hrẽ totã ſuam ꝑfectionẽ naturalẽ a ꝑncipio crea
tionis hñt ſe quodãmodo ſimiliꝛ corpa celeſtia
et angeli. $argu^{m}$ aũt ꝓcedit ac ſi in ꝓpoſitione ſũ
pta a. S. Doc. eq̃lis vel eadẽ tribuereꝛ perfectio
corpori celeſti et angelo qꝺ eſt falſum. ¶Ad. 13^{m}
diciꝛ ꝙ auctoritas Aug. plane iuuat ⁊ confirmat
ſentẽtiã. S. Doc. nã licet Aug⁹ vbi loquiꝛ ꝺ cog=
nitione matutina angeloꝝ itelligat ꝺ cognitiõe
quã hñt in ✝bo: ꝑter hãc tñ ipſemet ponit cogni=
tionẽ rerũ creataꝝ ꝑ ſpẽs ꝯcreatas quam vocat
veſꝑtinã. et ꝺ hac loq̃ꝛ. 2° ſup geñ. ad lr̃aꝫ ca°. 8.
vbi dicit cõditio vero celi ꝑ⁹ erat in ✝bo dei ſcḋm
genitã ſapiam: deide facta ẽ in creatura ſpũali ꝫ
eſt in cognitione angeloꝝ ſcḋm creatam in illis ſa
piẽtiã: deide ꝙ celũ factũ ẽ vt eẽt etiã ipa celi crea
tura in geñre ꝓꝑo: ſic et diſcretio vel ſpẽs aq̃ruꝫ
atqꝫ terraꝝ: ſic nature lignoꝝ et herbaꝝ: ſic lumi
naria celi: ſic animãtia orta ex aq̃s ac trr̃a. Item
verſus finẽ capl̃i. q̃propter inq̃t iã luce facta in q̃
intelligim⁹ ab eterna luce formatã rõnalẽ crea=
turã: cũ in ceteris creãdis reb⁹ audimus vt dixit
de⁹ fecit: intelligam⁹ ad eternitatẽ verbi dei re=
currẽtẽ ſcripture intentionẽ: cum vero audimus
etiã ſic ẽ factũ: intelligam⁹ in creatura itellectua
li factã cognitionẽ rõnis q̃ in verbo dei ẽ condẽ=
de creature. vt in ea nã pri⁹ quodãmodo facta
ſit q̃ anteriore q̃dã motu in ipo dei ✝bo ꝑorfaciẽ
dã eẽ cognouit: vt poſtremo cũ audim⁹ repeti ac
dici qꝺ fecit de⁹: iã itelligam⁹ i ſuo genere fieri ip
ſam creaturã. ¶Ad. 14^{m} dr̃ ꝙ arguens nõ ſatis
ꝑcepit rõnem. S. T. et ei⁹ efficaciã quaꝫ ipugnat
ꝓut videri põt ex hijs q̃ dicta ſunt in. 4° nõbili.
vñ reſpõſiones ad rõnem. S. T. q̃s arguẽs aſſig
nare nitiꝛ nichil hñt exiſtẽtie. nõ ꝑma qm̃ limita=
tio ꝓpoſitionis aſſũpte ad motum localẽ: eſt ad
placitũ nõ ad veritatẽ. quãuis trãſitus de extre=
mo ad extremũ ꝑ mediũ aliꝛ ſit in motu locali et

aliter in alijs motib⁹ prout ex dictis phi apparet
6° phy. et li. d ſenſu ⁊ ſenſato. Et in exeplo etiaʒ
capillo℞ ab arguēte inducto veritatē hēt ꝓpoſi-
tio. nā ſi capillū nigri fiāt albi: oʒ ꝙ pmo colorent̄
aliquo medio colore. Nec valet 2ª rñſio. naʒ
vt deductū fuit in. 4° nobili. int̄ eē māle reruʒ et
eē itellectuale ē mediū ꝑ ſe eē in ſenſu vl' imagia-
tione ac ꝑ hoc ē mediū in q̄cunq; nā cōſiderato
ordine re℞ q̄ nūc eſt. vñ ſi ſpēs quib⁹ angeli itel-
ligūt abſtraherent̄ a reb⁹: neceſſario fieret trāſit⁹
a reb⁹ ad itellectū angelicū ꝑ medium ſenſus et
nō eēt ſingulare aut ꝓpꝛiū itellectus humani in q̄
arguēs decept⁹ ē putās ꝙ rō. S. T. fundat̄ in eo
ꝙ repit̄ in itellectu humano tāq; ꝓcederet argu-
mētatio a ſimili qd falſuʒ ē. imo fundat̄ i eo ꝙ trā
ſit⁹ extremo℞ hēt mediū ꝑ ſe. ¶ Ad. 1ᵐ dicit̄ ꝙ
auctoritas Aug. plurimū iuuat nec repugnat di
ctis phi aut alijs ei⁹ dictis vt arguēs male intel-
lexit. nā auctoritas Aug. intelligit̄ de actiōe ime
diata et q̄ eſt directe et pure in ſpm̄. ſenſibilia āt
exteriora dū agūt in ſenſū: nō agūt pure et dire-
cte in ſpm̄ ſ; in cōpoſitū ex corpe et ſpū. nā poten
tie ſenſitiue hñt eē in corpe determinato. ſ. orga-
no ⁊ iō dñr ꝟtutes māles et corpales. fantaſma-
ta aūt nō ſunt corpa ſ; ſpēs ⁊ intētiones corpo℞
imāles et itellectuales facte ꝑ ꝟtutē itellect⁹ agē
tis. Auctoritates aūt Aug. q̄s arguēs adducit:
intelligūt̄ d actiōe re℞ corpaliū mediata ⁊ remo
ta ſicut apte ꝯſtat ex dictis eius. ſenſibilia. n. ge-
nerāt in nob̄ noticiā itellectualē ſicut cā remota
et mediāte ſenſu. ¶ Ad argumēta ꝯ̄ q̄rtā ꝯcluſio
nē. Ad pmū Herrici dr̄ ꝙ ſpēs itelligibilis exigit̄
in itellectu creato ꝓpter intelligibile vt. ſ. fiat pre
ſens et vnū q̄dāmodo in itellectu. et ad hui⁹ im
probationē dr̄ ꝙ licet ad actū intelligēdi req̄rat̄
pſentia itelligibilis tāq; obi: qñ tñ itelligibile ē in
tellectui extriſecū ꝑ ſui exñtiā: nō pōt fieri pſens
in rōne obi niſi ꝑ ſuā ſimilitudinē q̄ ſit intellectui
pñs ſubiue ipm̄ iformās et determinans ad tale
obm̄. vñ falſū ē qd arguēs dicit ꝙ. ſ. itelligibile ꝑ
ſpēm ſuā nō hēt eē in itellectu vt obm̄ cognituʒ.
Nec valet ei⁹ ꝓbatio. nā quāuis ſpēs ipꝛeſſa i-
tellectui ſit ſm̄ eē ſingularis et ſit a re ſingulari et
ſingularit̄ exiſtēte originalit̄ ipꝛeſſa: ē tñ vl'is i re-
pꝛeſentādo eo ꝙ repñtat directe ⁊ ꝑ ſe itellectui
nām rei vl'e℞. i. plurib⁹ cōem. hoc aūt hēt ſpēs in-
telligibilis ex nāli aptitudine q̄ apta nata ē repꝛ-
ſentare itellectui nām ſpecificā aut genericā. cō-
plet̄ aūt huiuſcemodi aptitudo ex ꝟtute intelle
ct⁹ ꝑ quā directe et ꝑ ſe fert̄ in cognitionē nature
vl'is: et aliqñ ptermiſſis ſingularib⁹ et ꝯditioni-
b⁹ idiuidualib⁹ queādmodū fit in itellectu nr̄o.
neq; eſt q̄rēda alia cā ꝓpter quā nr̄ itellect⁹ pꝛe
ſente ſpē ferat̄ directe et ꝑ ſe i nām cōem et i ſbaʒ
rei cui⁹ ē ſpēs ptermiſſis rei actib⁹ et ꝯdicionib⁹
idiuidualib⁹: niſi q2 itellect⁹ nr̄ talē hēt nām. ſic
nō eſt q̄rēda alia cā q̄re magnes attrahit ferrū ⁊
nō lapidē vl' lignū etiā ſi ſit illi magis approxima
tū: niſi q2 talis ē ei⁹ nā. et vnūquodq; ſic agit vl'
agit̄ ſicut aptū natū ē agere vel agi vt phs inq̄t
2° phy. itellect⁹ aūt angelic⁹ ſimul cū nā generi
ca vel ſpecifica rei fert̄ i ſingl'aria cū oib⁹ accñtib⁹
et ꝓpꝛetatib⁹ q2 talis ē ei⁹ nā et talē hēt ꝟtutē in
tellectiuā. ¶ Cū aūt arguēs dicit ꝙ nihil facit ſpēm
ſui i alio niſi ſm̄ ꝙ exiſtit: falſum ē ſi ſm̄ denotet
modū exiſtētie ꝑ rōne formali. ſi aūt denotet exi
ſtētiā rei pciſe: verū ē ſ; in hoc ſenſu nichil ꝓbat
ꝯ̄ nos. ¶ Ad. 2ᵐ pʒ rñſio ꝑ ea q̄ dicta ſunt in ſep-
timo notabili. licet. n. res viſibilis aut itelligibil'
ſit cā pñtie ſpēi i ſenſu vel itellectu in rōne entis:
ipa tñ ſpēs ē cā pſentie rei in rōne obi et repſēta-
ti. vñ in caſu arguētis ſi de⁹ ſpēm ipꝛimeret i ocu
lo et ꝯſeruaret̄: ſi eēt ſpēs ꝓpꝛa alicui⁹ rei et ꝯſer
uaret eā in nā et ꝟtute repſentādi: pñtia rei face
ret rē pñteʒ: poſſʒ tñ de⁹ de pñtia abſoluta hunc
effectū ſuſpēdere vl' ex pte ſpēi vel ex pte poten-
tie: ſ; nos loq̄mur ꝯſideratis re℞ naturis. ¶ Ad
3ᵐ dr̄ ꝙ maior ē vera ſi itelligat̄ hr̄e actu et for-
malit̄ vel i pō aut ꝟtualit̄. nō. n. q̄libʒ res habet
actu ⁊ formalit̄ ꝓpꝛiam opationē nālē et ea ꝑ que
pōt eā explere. et tūc ꝓcedit̄ pma ꝯña. ſ. ꝙ intel-
lect⁹ angeli hēt ſpēs ipꝛeſſas oiuʒ itelligibiliū nā
liter. et ad hui⁹ iꝓbationē negat̄ aſſūptū. nam
nō hēt angel⁹ tot ſpēs quot i deo ſunt idee reruʒ
creabiliū. et licet āgel⁹ poſſit cognoſcere quālibʒ
rē creabilē diuiſim. ſ. hāc ⁊ illā et aliā et ſic in infini-
tū: nō ide ſeq̄t̄ ꝙ hēat i ſe infinitas ſpēs. talis. n. ar
gumētatio peccat ꝑ fallaciā cōpoſitionis. et ꝑte-
rea āgel⁹ nō neceſſario hēt tot ſpēs itelligibiles
q̄t res vl' re℞ nās pōt itelligere ꝓut deductū fuit
in octauo nobili. ¶ Ad. 4ᵐ dr̄ ꝙ maior hēt ꝟita
tē ſi actio ſit ab agēte nāli nō volūtario qd nō ē i
ꝓpoſito cū angel⁹ ſit itelligēs volūtariū. q̄obrē
ſine determinatiōe volūtat' ſpēs āgelo cōcreate
nō ſunt illi ſufficiēs pn̄cipiū itelligēdi. nec ē ſimi-
le d lucere et corpe luminoſo qd ē agēs mere nā-
le. ¶ Ad. 5ᵐ dr̄ ꝙ ſi loq̄t̄ d itellectu āgeli de q̄ eſt
nr̄ ſermo: ꝯcedim⁹ ꝙ itellect⁹ nō ē paſſibil' ꝓut d
ductū fuit in pmo nobili. niſi forte iꝓpꝛie et me-
taphorice. ſi aūt loq̄t̄ d itellectu nr̄o: negat̄ ꝯña.
nā licet itellect⁹ nr̄ recipiēdo ſpēm ſicut ſubm̄ ac
cidēs: patiat̄ ſicut aliq̄d i genere entis: nō iō ſeq̄t̄
ꝙ nō patiat̄ a ſpē i rōne itellect⁹ large ſumendo
paſſionē ꝑ receptiōe pfectiua inq̄ꝫᵐ ꝑ eā fit i actu

in gen̄re itellectiui et ꝺ̄terminaꝛ̄ ad obꝫ et ē illi rō̄
itelligēdi. vtroqꝫ.n.mō ſpēs itelligibil' pficit itel=
lectū et ſic̄ forma ſubꝫ et ſicut ei⁹ p̄n m itelligēdi.
queādmodū ꝛ calor pficit ignē et ſic̄ accn̄s ſubm
illū iformādo et mō forme actuādo et iteꝝ ſicut
p̄n m calefaciēdi inq̄ꝫ m ignis hēt rōnē calefactiui.
Et cū vlteri⁹ arguēs dicit ꝙ tūc itelligere nō eēt
mot⁹ a re ad aiaꝫ ꝫ magis ecōuerſo: ꝯcedimus ꝺ̄
itelligere āgeli. cū.n. itellect⁹ angelic⁹ nō abſtra
hat aut recipiat a reb⁹: ei⁹ itelligere ab eis nō ici=
pit ſꝫ magis ab ip̄o itellectu vbi ē ꝯnaturale p̄n m
itelligēdi.ſ.ſpēs: et terminaꝛ̄ ad rē tāq̄ꝫ in obꝫ ter
minatiuū. ſi aūt itelligaꝛ̄ ꝺ̄ itelligere humani itel
lect⁹: negaꝛ̄ ꝯn̄a. arguēs aūt decept⁹ ē putās ꝙ i=
tellect⁹ nr̄ ſub rōne itellect⁹ nō patiꝛ̄ aut pficiꝛ̄ a
ſpē itelligibili ꝫ i rōne entis p̄aiſe qꝺ̄ tn̄ falſuꝫ eſt.
Et aduertēdū ē ꝙ q̄ſi eadē icōueniētia et adhuc
plura ſequūꝛ̄ ad arguētis opinionē ꝺ̄ hitu ſcien=
tiali quē ponit ꝯcreatū angel' ꝑut Scotus et alij
ꝯ eū deducūt. ¶ Ad ~~argumēte~~ Durādi ꝯ eādem
ꝯcluſionē. Ad p̄m dr̄ ꝙ maior vl'r ſūpta ſic̄ iacet ē
falſa. ſolū hēt veritatē in eo ꝑ qꝺ̄ aliq̄d cognoſci=
tur tāq̄ꝫ ꝑ cognitū. vt.n. S. T. docet i.q. ꝺ̄ aia.q.
7.ad.8m. dupl'r ꝯtigit aliq̄d ꝑ alteꝝ cognoſcere.
vno mō ſic̄ cognoſcere vnū cognitū ꝑ aliud cog=
nitū. alio mō ſic̄ cognoſcaꝛ̄ aliq̄d cognitū ꝑ ſpēꝫ q̄
cognoſciꝛ̄. eādē diſtictionē ponit p̄a.ꝑ.q.87.ar°.
2°.ad.3m. Et ꝺ̄ ve.q.10.ar.9°.ad.3m. et ad ma
ioris ꝓbationē negaꝛ̄ minor: nec valet ei⁹ ꝓba
tio. nā ſpēs ſēſibilis aut itelligibilis nō ſupplet vi=
cē rei cui⁹ ē ſpēs in hoc qꝺ̄ ē eē obm cognitum: ſꝫ
in hoc ꝙ ē itellectū informare et actuare et vnuꝫ
cū eo fieri. neqꝫ ē veꝝ oē qꝺ̄ ducit in cognitioneꝫ
alteri⁹ eē p̄⁹ eo cognitū. vnde et.10. qꝺ̄libꝫ.q.4.
ar.p̄°.ad.2m. inq̄t. illud q̄ cognoſcimus ſicut in=
ſtrumēto: oꝫ eē nob̄ p̄mo notū. ꝛ ſic cognoſcim⁹ ꝑ
p̄ncipia nāliter nota ad q̄ cōparaꝛ̄ itellect⁹ agēs
ſic̄ ad inſtr̄a vt dicit cōmē. in. 3° ꝺ̄ aia. ꝫ id q̄ cog=
noſcimus ſic̄ forma cognoſcētꝭ: nō oꝫ eē notū. qꝛ
nec ocul⁹ videt lucē q̄ ē i ocl'i ꝯpoſitiōe: nec ſpēꝫ ꝑ
quā videt. hec ille ¶ Ad. 3m dr̄ ꝙ mior ē falſa. ne
qꝫ ip̄e arguens ꝓbat. et p̄terea imago et ſilitudo
nō ſūt ideꝫ ꝯuertibiliꝛ̄. imago.n. aliq̄d addit ſup̄
ſilitudinē ꝑut. S. T. docet p̄a.ꝑ. q.93.ar.p̄°. Et
certe mirū ē ꝙ arguēs mēte nō capiat qꝺ̄ ſēſu et
expimēto ꝯſtat ēt min⁹ doctꝭ. q̄libꝫ certe expiꝛ̄ ꝙ
vidēs ſilitudinē aut ſignū alicuius rei: nō ſtati ſꝑ
apprehēdit ſigni et ſilitudinis nāꝫ aut ꝓp̄etates.
vidēs eni q̄s tabulā ꝓ ſigno pēdētē an̄ fores ho=
ſpicij: nō ſꝑ aduertit cui⁹ nature aut q̄litatꝭ tabu=
la ſit: aut ſi leo vl' alteri⁹ imago i ea ꝺ̄picta ē. et ꝑ
iſta pꝫ r̄n̄ſio ad p̄mā rōneꝫ ſeptimi. ¶ Ad. 2am ip

ſi⁹ argumētationē dicim⁹ ꝙ ſpēs in itellectu nr̄o
eſt directe et ꝑ ſe reſpectu p̄mi obi qꝺ̄ ē q̄dditas
rei mālis vt ꝓbatū fuit. 3a. di. p̄mi libri. vn̄ ꝯcedi
m⁹ ꝙ i itellectu nr̄o nō ſūt ꝓp̄e ſpēs niſi reꝝ ſenſi
biliū q̄rū ſunt phātaſmata. ꝑ ip̄aꝝ tn̄ ſpes origia
liꝛ̄ poſſūt alia cognoſci q̄rū nō ſūt ꝓp̄e et directe
ſpēs ꝑut. S. T. apte docet. p̄a.ꝑ.q.84.ar.7° ad
3m ¶ Ad. 3am dr̄ ꝙ lꝫ cognitio rei ꝑ ſpēꝫ iq̄ꝫ m hm̄oi
nō hēat ꝙ ſit diſcurſiua: pōt tn̄ cognitio diſcurſi=
ua trahi origialiꝛ̄ ex cognitiōe rei ꝑ ſpēꝫ. ſic̄ ex cā
cognita ꝑ ꝓp̄aꝫ ſpēꝫ pōt diſcurſiue cognoſci effe=
ct⁹ aut eꝯ. itaqꝫ multa pn̄t cognoſci diſcurſiue nō
ꝑ ꝓp̄as ſpēs ꝫ ꝑ ſpēs alioꝝ a q̄rū cognitiōe ꝺ̄du=
ciꝛ̄ ip̄oꝝ cognitio. vn̄ ꝯcedim⁹ ꝙ ſpēs req̄riꝛ̄ i itel
lectu nr̄o reſpectu p̄mi cogniti: ſi ſic directe ꝛ ꝑ ſe
reſpectu alioꝝ cognitoꝝ. Neqꝫ valet qꝺ̄ arguēs
ꝯ obijcit. ꝯcedim⁹.n. aſſūptū i potētijs ſibi iuiceꝫ
imediate ordinatꝭ: ꝫ i ꝯn̄a cōmittiꝛ̄ fallacia figure
dictionis. nā mutaꝛ̄ act⁹ i modū act⁹. deberet.n.
ex p̄miſſis ꝯcludi ꝙ ꝑ actū p̄oris potētie.ſ. ſenſus
pn̄taꝛ̄ itellectui ſnū obꝫ qꝺ̄ nos nō negam⁹. et tn̄
negam⁹ qꝺ̄ i ꝯcluſione addiꝛ̄.ſ. ꝙ ꝑ ſolū actū ꝛ ſuf
ficiēt q̄ mod⁹ ex p̄miſſis nō deduciꝛ̄. ¶ Ad. 4am
argumētationē q̄cq̄d ſit ꝺ̄ maiori ꝓpoſitiōe nā nō
eſt vſqꝫq̄qꝫ vera lꝫ ꝺ̄ q̄buſdā q̄ ſunt i aia verificeꝛ̄
et tn̄ falſū eſt ꝙ nō expiamur eē in nob̄ ſpēꝫ q̄ itel
ligim⁹. vt.n. S. T. dicit loco ꝓxime allegato i.c.
q̄libꝫ i ſeip̄o expiri pōt ꝙ qn̄ aliq̄s conaꝛ̄ aliq̄d in
telligere: format ſibi aliq̄ phātaſmata i q̄bus q̄ſi
iſpiciat qꝺ̄ itelligere ſtudet. et pari rōne experiri
pōt ſe hr̄e alias ſpēs q̄bus res itelligat imo et ꝙ
ad itelligēdū ꝯuertiꝛ̄ ad phātaſmata. et hec ē do
ctrina Augu. 10. ꝯfeſſionū. et. 12° ſuꝑ gen̄. ad. li.
in multis capl'is. et in ep'la ad paulinā de vidēdo
deum. Itē in multis locis in libris de trinitate.
¶ Ad. 8m pꝫ reſpōſio ex dictis in tertio notabili.
ꝓportio aūt quā arguēs adducit inꝛ̄ lucē i corꝑe
luminoſo reſpectu luminis i medio et iter colorē
in corꝑe termiato ad ſpēꝫ coloris i medio: nō te=
net. qm̄ lux i lumiari et lumē i medio vt i aere ſūt
q̄litates reales ꝛ hn̄t eſſe reale: q̄ꝫuis in luminari
lux hēat eſſe fixū: in medio aūt lumē ſit ꝑ moduꝫ
trāſeuntis. ſpēs aūt colorū in medio nec ē q̄litas
realis neqꝫ hēt eē reale: ꝫ ē i ſuo eē et nā ens iten
tiōale. color aūt i corꝑe termiato ē q̄d reale hn̄s
eſſe reale et fixū. et ideo nimirū ſi color in corꝑe
terminato et ſpēs ei⁹ in medio ſunt alteri⁹ et al=
teri⁹ ſpēi q̄ꝫ m ad eē nature et ꝑ ꝯn̄s ſpēs itelligi=
bilis et res cui⁹ eſt ſpecies ſunt alterius et alteri⁹
rationis. ¶ Ad. 2am probationem maioris dica=
tur ꝙ non ꝓbat ꝓpoſitū arguētis. qm̄ ſēſibilia in
medio et orgāo hn̄t eſſe itētionale inq̄ꝫ m ſēſibilia

ſũt: vel ĩ vtroqꝫ hñt eẽ reale ĩquãtũ forme nãles ſũt. ſic ſenſibilia tact⁹ ⁊ guſt⁹ ⁊ olfat⁹ ſaltẽ q̃tũ ad aliquã ꝑtẽ medij vł organi. in ꝓpoſito ãt nr̃o cõparat̃ ens reale ad ens ĩtẽtiõale. ſ. res in ꝓpa nã ex̃ñs ad ei⁹ ſpẽm ĩ medio vel ĩ organo aut ĩ põ q̃ vt dictũ ẽ nõ ẽ ens reale ſꝫ ĩtẽtiõale. ¶ Ad. 3am ꝓbatiõez dr̃ ad miorẽ ꝙ ſimilitudo ſi ꝑfecta ẽ: nõ ẽ differẽtiũ ſꝫ ſpẽꝫ q̃tũ ad id in q̃ ſũt ſimilia ⁊ ĩ rõe repñtationis: nõ in rõe entitatis ꝓut declaratũ fuit ĩ tertio nõbili. ¶ Ad. 9m dr̃ ꝙ ſimilitudo non tenet. q: figura ĩformat corp⁹ ſm eẽ reale ⁊ nãle ſm qd̓ plures forme ſe ĩuicẽ impediũt ĩ eodẽ ſb̓o. ſpẽs aũt ĩ ſenſu vel in ĩtellectu nõ ſũt ſm eẽ reale et nãle ſ; ſm eẽ intẽtiõale: ſꝫ qd̓ nõ ſibi repugnãt nec ſe ĩuicẽ ĩpediũt. et de hoc lati⁹ dictũ fuit. li. p° di. 35. ſub. 3° nõbili. ¶ Ad. 10m. qd̓ eſt ꝯ rõnẽ. S. T. dr̃ ꝙ aſſũptũ ẽ falſũ. neqꝫ valet ei⁹ p̄ma ꝓbatio. q: mł̃tũ differt hr̃e ad aliã rẽ hitudinẽ: ⁊ ĩp̄aꝫ repñtare. nã ad p̄mũ nõ requirit̃ nature idẽtitas aut ꝯueniẽtia vel ꝙ vnũ ꝯprehẽdat̃ ĩ alio formalr̃ aut v̓tualr̃: reqritur tñ ad. 2m. illd̓ aũt qd̓ eſt limitatũ ad gen⁹ ⁊ ſpẽm: nõ hꝫ idẽtitatẽ aut cõueniẽtiã in nã ad ea q̃ ſũt altius gñis ⁊ ſpẽi neqꝫ illa cõtinet ĩ ſe forãlr̃ aut v̓tualit̃. ¶ Ad. 2am ꝓbationẽ dr̃ ꝙ lꝫ nõ ſit minoris ꝑfectiõis: ẽ tñ altius rõnis. et iõ nõ oꝫ ꝙ cui vnũ ꝯuenit: ⁊ alid̓ ſibi cõueniat. cã aũt quã arguẽs tãgit ꝓpt̃ quã eẽntia ãgeli nõ põt alia repñtare: v̓a ẽ ⁊ nr̃m ꝓpoſitũ iuuat nõ tñ eſt cã ſufficiẽs. nã rõ q̃ vnũ ẽ repñtatiuũ alteri⁹: nõ eſt p̄ciſe q: ẽ ei⁹ cã ꝓductiua: ſꝫ ẽt põt eẽ q: ꝯtinet ſaltẽ virtualit̃ id qd̓ eſt ĩ repñtato. et lꝫ in eẽntia diuia vtraqꝫ rõ cõiungat̃: aliq̃ tñ ſũt repñtatiua ꝓpt̃ ſcd̓aꝫ rõnẽ ñ ꝓpt̃ p̄mã queãdmodũ veſtigiũ ſuo mõ ⁊ imago. ⁊ ſb̓ iſto mõ repñtatõis cõtinent̃ ſpẽs ſenſibiles ⁊ ĩtelligibiles. ¶ Ad. 11m dr̃ ꝙ cũ oĩs cognitio fiat ꝑ aſſimilatiõeꝫ ſꝫ doctrinã ph̓i ⁊ cõeꝫ oĩꝫ ph̓oꝝ ſniaꝫ ac ꝑ hoc ꝑ repñtationẽ: mł̃to magis vanũ ẽ ĩtellectionẽ ãgelꝭ aſſignare ſine repñtatiuo q̃ꝫ q̃rere q̃le repñtatiuũ ad ſui cognitionẽ hẽant. ⁊ cũ arguẽs dicit ꝙ ſufficiat pñtia reꝝ ĩ ſe vł in ſuis cãis: ꝯcedim⁹ ſ; pñtia reꝝ in cãis nõ ſufficit ad ꝑfectã ⁊ diſtictã reꝝ cognitiõeꝫ pñtia ãt reꝝ ĩ ſe dari nõ p̃t ĩ ãgelo ſic ꝓbatũ fuit ĩ 3° nõbili. et iõ neccĩo reqrit̃ reꝝ pñtia ĩ aliq̃ ſuo repñtatiuo qd̓ dicim⁹ ſpẽs ĩtelligibiles. Deductio ãt quã arguẽs lõgo ꝓceſſu p̃tẽdit ex ſimili ĩ ſẽſib⁹ ⁊ ſẽſibilib⁹ ñ iuuat ei⁹ ꝓpoſitũ. nã ſic errat circa cognitiõeꝫ ãgelicã: ita ⁊ circa ſimile qd̓ ad id ꝓbãdũ adducit ex ſẽſu et ex ĩtellectu nr̃o. fallit̃ ei arguẽs putãs ꝙ ſẽſibilia ſine ſpẽ ſẽſibili media ſint approximata ⁊ ꝑ ꝯñs pñtia ſẽſib⁹ ꝑ hoc ſolũmõ ꝙ vnũ eſt ſenſitiuũ ⁊ alid̓ ſenſibile qd̓ falſũ ẽ. nã ꝑ eandẽ rõnẽ oẽ actiuũ ſꝑ ageret ĩ ꝓpriũ factibile ⁊ oẽ motiuũ ĩ ꝓpriũ mobile quãtũcũqꝫ loco diſtãtia ſint aut alias fuerit ĩpedita. nã eoꝝ diſtãtia vel ĩpedimẽtũ nõ remouet ab eis q̃n ſe hẽant ſic actiuũ ⁊ paſſiuũ aut motiuũ et mobile. vñ ⁊ ph̓s. 7° phy. p̃ter rõnẽ motiui ⁊ mobilꝭ ⁊ actiui ⁊ paſſiui docet tãq̃ꝫ neccĩuꝫ ad actionẽ vel motionẽ illa eẽ approximata ⁊ ſe tãgẽtia. ¶ Ad. 12m dr̃ ꝙ ꝓpt̃ oĩa illa q̃ arguẽs enũerat ponunt̃ ſpẽs in ĩtellectu. neqꝫ valet ĩprobatio p̄mi. nã alia rõ eſt p̄cipua q:. ſ. ex intellectu et re ĩtellecta oꝫ fieri vnũ p̄ncipiũ act⁹ intelligẽdi ꝓut ph̓s docet. 3° de aĩa. res ãt cũ habeãt eẽ ext̃ ĩtellectũ: ñ pñt ꝑ ſeip̄as vniri ĩtellectui et iõ oꝫ ꝙ ei vniant̃ ꝑ ſui repñtatiuũ qd̓ ẽ ſpẽs. vñ Aug. 10. d̓ trini. ca° 5. q: nõ põt aĩa ſecũ ĩtrorſus tãq̃ꝫ ĩ regionẽ incorporee nature ip̄a corpa ĩferre imagĩes eoꝝ ꝯuoluit ⁊ rapit. Neqꝫ valet ĩprobatio ſecũdi q: aſſumit falſũ loquẽdo de cognitiõe creata. nã cognitio ꝑ ſpẽm nõ repugnat ~~itellecti~~ intuitiue ~~ue~~ ꝓut dictũ fuit ĩ ſecũdo nõbili. Neqꝫ valet prima ĩprobatio tertij: q̃m aſſũptũ nõ eſt vł̃r veꝝ ꝓut dictũ fuit ad p̄mũ durãdi. neqꝫ ẽ neceſſariũ ꝙ repñtatiuũ ducat in cognitionẽ repñtati ꝑ ſui cognitionẽ. ſufficit ei ꝙ repñtãdo ſit ei⁹ p̄nm cognoſcẽdi. neqꝫ valet. 2a ei⁹ ĩprobatio. nã loquẽdo de obo ĩtellect⁹ nr̃i: lꝫ diſtet ab intellectu ſm ex̃ñtiã ꝯiungit̃ tñ ei ꝑ ſpẽm mediãte ſenſu. res ei ext̃ ĩtellectũ ex̃ñs ꝑ ſpẽꝫ ſuã ĩmediate mouet mediũ ⁊ ꝑ mediũ: organũ ſenſ⁹. et ꝑ vnũ ſenſũ aliũ vſqꝫ ad intellectũ. vñ ſꝑ actio fit ad ĩmediatũ ⁊ ꝑ aliquã ſpẽm. Facit ad hoc qd̓. S. T. dicit de. ve. q. 8. ar. 9. c. oꝫ ĩnq̃t ꝙ agẽs et patiẽs ſint eiuſdẽ rõnis: cũ põ ⁊ act⁹ vnũqd̓qꝫ gen⁹ diuidãt. nõ ei albũ patit̃ a dulci niſi ꝑ accñs ſ; a nigro tm̃. res ãt mãles ⁊ ĩtelligibiles ſũt oĩno diuerſoꝝ geneꝝ. ea ei q̃ non cõicãt ĩ mã: nõ cõicant in gñe vt pꝫ ꝑ ph̓m. 5. metha. ⁊ i. 10. vñ nõ p̃t eẽ ꝙ res mãlis ĩmediate patiat̃ ab ĩtellectu aut agat ĩ ip̄m. et iõ in nobis ꝓuidit nature ꝯditor põs ſenſitiuas in q̃b⁹ forme ſũt medio mõ int̃ modũ intellectualẽ ⁊ modũ mãlẽ cõueniũt ſiquidẽ cũ formis ĩtelligibilib⁹ inquãtũ ſũt forme ſine mã: cũ mãlibus v̓o formis ĩquãtũ nõ ſunt a cõdicionib⁹ matie denudate. et iõ põt eẽ actio et paſſio ĩter res mãles ⁊ põs ſenſitiuas. et ſimilit̃ int̃ has ⁊ ĩtellectũ. h̓ ille. ¶ Ad. 13m dr̃ ꝙ ſpẽs ⁊ res extior cui⁹ eſt ſpẽs ſũt alteri⁹ rõnis. quia vnũ eſt ens reale ⁊ alterũ eſt ens ĩtentionale. et ad huius ĩprobationẽ dr̃ primo ꝙ maior ꝓpoſitio habet veritatẽ q̃n potẽtia ex ſua ratione eque ordinat̃ ad diſcernendũ min⁹ diſſimilia et diſſimiliora: nõ ãt ſi ad ea diſcernẽda nõ eq̃liter ordinat̃. p̃t ei ſenſ⁹ viſus diſcernere int̃ albũ ⁊ ru

grū q̄ ſūt diſſimilia: ſʒ nō pt diſcernere inť albū ⁊
dulce q̄ ſūt diſſimiliora. ⁊ tunc ad minorē dř ꝙ ſi
aliq̄ pō vt viſiua vel alia pōt diſcernere īter duo
indiuidua eiuſdē ſpēi ⁊ nō inť ſpēm vľ imaginē ⁊
rē cuiꝰ eſt ſpēs: iō eſt qꝛ eiꝰ nature ē diſtiguere in
ter illa ⁊ nō diſtiguere iter iſta. vñ intellectꝰ cuiꝰ
eſt diſtiguere inť vtraqꝫ tāq̄ potētie ſupreme in
ter cognitiuas: pōt diſcernere inter ſpēm ⁊ rē ad
ex̄ cuiꝰ eſt ſpēs eque bñ ⁊ forte meliꝰ q̄ inter idi-
uidua eiuſdē ſpēi. Dř ſecūdo ꝙ cū res exterior ⁊
ſpēs eiꝰ in ſenſu vel intellectu ſe hēant ad inuicē
ſic repñtans ⁊ repñtatū: pñt ꝯſiderari q̄tū ad ſi-
militudinē vel diſſimilitudinē vel ſm̄ ipas earuʒ
entitates vel in rōne repñtatiōis. ſi pmo mō: ve
rū eſt ꝙ ſūt magis diſſimilia q̄ duo idiuidua eiuſ
dē ſpēi. et iō intellectꝰ cuiꝰ eſt inť vtraqꝫ diſcerne
re iudicat ſpēʒ et rē cuiꝰ eſt ſpēs eē diſſimiliora et
magis dřia q̄ idiuidua eiuſdē ſpēi. ſi aūt ꝯſiderē
tur ſecūdo mō: minꝰ diſſimilia ſūt ſpēs ⁊ res cuiꝰ
eſt. qꝛ vnū repñtať in alio ⁊ vnū gerit vicē ⁊ pñ-
tiā altiꝰ ⁊ vnū ꝩtualiter i alio cōtineť. nō ſic āt
ſe hñt idiuidua eiuſdē ſpēi. et iō q̄tū ad iſta ſunt
diſſimiliora. ꝓpter qđ magis pñt iſta diſcerni ab
aliq̄ pō q̄ ſpēs ⁊ res cuius ē ſpēs q̄ vt ſic capiunť
ꝓ vno. ¶ Ad argumēta ~~ſecūdo loco iducta~~. Ad
p^{m} dř p^{o} ꝙ minor ē falſa ꝓ ea pte qua dicit itelle
ctionē eē rei intellecte ſimilitudinē. lʒ eñi intelle-
ctio p̄ſupponat tāq̄ eius cām ſimilitudinē vľ aſſi-
milationē q̄ eſt p ſpēm: nō tñ ꝓpe loquēdo ē ſimi
litudo. ſimilitudo nāqꝫ hʒ ſe p modū forme: itelli
gere āt p modū fluxus ⁊ opatiōis. Dř ſecūdo da
to ꝙ itellectio large ⁊ impꝛope dicať ſimilitudo
obī illo mō loquēdi quo oē notificās aliđ pōt di-
ci eiꝰ ſimilitudo ꝙ ſpēs et itellectio ſūt ſimilitudi
nes altiꝰ rōnis. ⁊ ad huiꝰ iꝓbationē negať aſſū
ptū nec arguēs illđ ꝓbat. multa eñi ſūt diuerſaꝝ
rōnū ⁊ ſpērum quoꝝ vnū nō cōtinet aliđ ꝩtute.
quēadmodū color ⁊ ſapor caliditas ⁊ albedo et
pl'a alia. ¶ Et ad ꝯfirmationē pmā negať ꝯña. ⁊
ad eiꝰ ꝓbationē dř ꝙ nil cōcludit. nā idē pōt ēt p
idē ſʒ diuerſas rōnes alteri aſſimilari. quēadmo
dū corpꝰ calidū aſſimilať altī calido p calorē du
plicit ⁊ rōne caliditatis ⁊ rōne ſiccitatis ⁊ adhuc
rōne calefactiōis ⁊ exſiccatiōis. et hō p eādē pōʒ
viſiuā aſſimilať vno mō rei viſe ⁊ alio mō altī vi
dēti. et mľta huiuſcemōi exēpla adduci poſſunt.
¶ Ad. 2^{am} ꝯfirmationē negať ꝯña. ⁊ ad eiꝰ ꝓba
tionē dř ꝙ cū ſpēs ⁊ itellectio nō ponanť eē ſimi
litudies eiuſdē rōnis: nō ſeq̄ť ꝙ vnū ſupfluat po
ſito alio. ſic cā efficiēti poſita: nō ſupfluit reſpectu
eiuſdē effectꝰ cā formal' aut finalis eo ꝙ ſint cau-
ſe altius ⁊ alteriꝰ rōnis. ¶ Ad. 3^{am} cōfirmationē

cōtra 4^{am} ꝯne

dř ꝙ auctoritas phī itelligiť p aſſimilationē q̄ ē
p ſpēs ſenſibiles ⁊ itelligbiles: nō p actū itelligē
di vt arguens male itellexit. ¶ Ad. 2^{m} pncipale
negať ꝯña. ⁊ ad eiꝰ ꝓbationē negať minor. neqꝫ
valet eiꝰ ꝓbatio. qꝛ lʒ ad itētiōes ⁊ ꝯprehēſiōes
ſenſꝰ vel itellectꝰ req̄rať abſtractio a mā: nō ide
ſeq̄ť ꝙ oē abſtractū a mā ſit itētio ⁊ ꝯprehenſio.
¶ Et ad pmā ꝯfirmationē dř ꝙ ſi ꝯprehēſio dica
tur cognitio ſeu itellectio: aſſūptū eſt falſū. et ad
eiꝰ ꝓbationē negať iteꝝ aſſūptū. imo cognoſce-
re p̄ſupponit obm̄ pñs ⁊ ſe hʒ ad illđ vt effectꝰ ad
cām. ¶ Ad. 2^{am} ꝯfirmationē dř ꝙ ſupponit falſū
.ſ. ꝙ actꝰ intelligēdi exhibeat rē pñtē itellectui in
eē obiuo. imo magis eʒ obm̄ pñs itellectui in eē
obiuo mediāte ſpē: exhibet ſeu cāt actū itelligēdi
Et de hijs latiꝰ dictū fuit li^{o} p^{o} d. 35. q. p^{a} ſub. 2°.
nōbili. ⁊ ar. 4°. ¶ Ad. 3^{m} pncipale dř ꝙ ſpēs itel
ligibil' poniť in itellectu ꝓpť vtrūqꝫ ſʒ nō ad ſen-
ſum arguētis. poniť eñi vt vicē obī ſuppleat i rōe
teriantis pōm. ſ. itellectꝰ q̄ eſt oia fieri p aſſimila
tionē. nō aūt i rōe teriantis itellectꝰ opationē. ſ.
actū itelligēdi, put arguēs male itelligit. nā reſpe
ctu eiꝰ ſpēs ñ ſe hʒ directe vt terius ſʒ vt pncipiū.
vñ totus ꝓceſſꝰ arguētis ad ipugnationē pmi eſt
caſſus. fundať eñi ſup illo falſo itellectu. ¶ Neqꝫ
valet ipꝛobatio ſecūdi. nā aſſūptū poſſet hře ꝩi-
tatē de cā equoca totali ſʒ nō de partiali q̄lis eſt
ſpēs itelligibil' reſpectu actꝰ itelligēdi q̄ hʒ ꝓ to-
tali cā itellectū ipa ſpē informatū. Qđ āt arguēs
dicit phm̄ eē huiꝰ intētiōis ꝙ. ſ. ſpēs ſit idē itelle-
ctiōi: falſū ē neqꝫ illđ ꝓbat pma eiꝰ auctoritas al
legata. nā ex ea hoc p̄ciſe hētur ꝙ aīa ſʒ ptē intel
lectiuā ⁊ nō ſm̄ alias pōs ē locꝰ ſpērū itelligibiliū
Neqꝫ ſecūda auctoritas id ꝓbat. nā itelligere dř
a phō qđdā pati p̄dicatiōe p cām qꝛ. ſ. cauſať ex
eo ꝙ itellectꝰ patiť paſſiōe perfectiua i recipiēdo
ſpēm q̄ eſt pn^{m} eiꝰ forāle elicitiuū. vñ. S. T. p^{a} p.
q. 85. ar. 2° ad. 3^{m} pmo inq̄t ꝯſiderať paſſio itel-
lectꝰ poſſibil' ſʒ ꝙ iformať ſpē itelligibili. q̄ q̄dē i-
forātꝰ forāt. 2° vľ diffinitionē vľ diuiſionē vľ ꝯpo
ſitionē q̄ per vocē ſignificať. ⁊ ad hoc facit multū
exp̄ſſe qđ. S. T. dicit. p^{o} ſē. d. 40. q. p^{o} ar. p^{a}. c. ait
eī q̄dā opatio ē q̄ nō ſignificať vt ꝓcedēs i aliquē
effectū ſʒ magꝭ ſʒ ꝙ ē aliq̄d i ipʒ: ⁊ ſi q̄dē h̄ recipia-
tur i ipo: illa receptio diceť paſſio: ⁊ actio ꝯſequēs
ꝯiūctū ex recepto ⁊ recipiēte diceť opatio qꝛ opa
tio ſp ē pfecti vt pʒ i ſenſu. ſentire eī ē q̄dā opatio
ſentiētis neqꝫ ꝓcedēs i effectū aliquē circa ſenſi-
bile ſʒ magis ſm̄ ꝙ ſpēs ſenſibil' in ipo ē. vñ ſenti
re quantū ad ipam receptionē ſpēi ſenſibilis: no
minat ~~operationē~~. ſimiliter et intelligere quod ē
pati quoddam vt in. 3° de anima dř ſʒ q̄tū ad

paſſionē

actũ ꝯſequentẽ ipm̃ ſenſũ ꝑfectũ ꝑ ſpẽm: nomiat
opationẽ q̃ dr̃ mot⁹ ſenſ⁹ de q̃ dicit phs. 3° d̄ aia
ꝙ ẽ act⁹ ꝑfecti. h̄ ille. ¶ Ad argumẽta ſcoti ꝯ qui-
tã cõcluſionẽ. Ad. pm negat minoꝛ. et ad ei⁹ ꝓba
tionẽ dr̃ ꝙ lʒ eẽntia ãgeli nõ ſit foꝛa intellect⁹ ſui
tãq̃ ps eẽntie: ẽ tñ eius foꝛma itelligibil' ẽm eẽ in
telligibile. Sic r̃ndet. S. T. ad ſimile argumentũ
de ve. q. 8. ar. 5. ad. 4m. ꝛ. ar. 6° ad. 2m eẽntia in-
q̃t ãgeli q̃uis cõparari ad itellectum ei⁹ nõ poſſit
vt act⁹ ad põm in eẽndo: cõpaꝛ tñ ad ipʒ vt act⁹
ad põʒ in itelligẽdo. neq̃ obſtat ꝙ eẽntia angeli
ſit ꝑ ſe ſubſiſtẽs. nã nõ repugnat ꝑ ſe ſubſiſtẽti ꝙ
ſit foꝛma alicui⁹ ẽm eẽ intelligibile dũ tñ nõ hẽat
mãʒ partẽ ſui q̃ repugnat itelligibilitati. ſic r̃ndet
S. T. ad hãc obiectionẽ loco ꝓxime allegato ad
4m. Nec̃ iterũ obſtat vt arguẽs tãgit ꝙ eẽntia
angeli nõ hẽat eẽ in itellectu nec̃ illi inſit ꝓꝑe lo
quẽdo imo magis ꝯ. q2 illð eſt verũ q̃tũ ad eẽ
entitatiuũ ꝛ tñ eſt i eo ꝛ ineſt illi q̃tũ ad eẽ itelli-
gibile. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dr̃ ꝙ exẽpla nõ iducũꝛ
tãq̃ ſimilia i oĩb⁹ ſʒ ſufficit q̃liſcũq̃ rõ ſimilitudi-
nis. vñ exẽplũ de caloꝛe ꝛ calefaciẽte nõ inducit
tãq̃ ſimile i mõ exñdi aut iſoꝛmãdi: ſʒ q̃tũ ad hoc
ꝙ ſic caloꝛ ẽ rõ ꝛ pñm calefactiõis: ita eẽntia
angeli ẽ pñm ꝛ rõ ſue itellectiõis. ¶ Ad. 2m dr̃ ꝙ
vbi. S. T. dicit ꝙ põ cognitiua nichil recipit ab
obo niſi q̃n̄q̃ ſit in põ ꝛ q̃n̄q̃ i actu: itelligit de re
ceptiõe noua ſeu de nouo. nã hmõi receptio ar-
guit põm recipiẽtis nõ ſꝑ eẽ ꝯiunctã actui. argum
aũt ꝓcedit de receptiõe q̃ aliqd ſꝑ ꝛ ꝯtinue reci-
pit q2. ſ. recipiẽs hʒ põm ſꝑ actui ꝯiũctã. de q̃ rece
ptiõe verũ ẽ ꝙ itellect⁹ ãgeli ſꝑ recipit ab eẽntia
angeli q2 ſꝑ ẽ ſibi pñs ꝛ ſꝑ actu ſe itelligit ꝓut. S.
T. docet. d̄. ve. q. 8. ar. 14° ad. 6m. ¶ Ad. 3m. dr̃
pmo ꝙ arguẽs duo falſa aſſumit. vnũ ẽ ꝙ ſpẽs ſu
perioꝝ ãgeloꝝ nõ ſũt vniuerſalioꝛes vl'itate cõi
tatis ſ multitudis ꝛ ꝑfectiõis. aliõ ẽ ꝙ in ãgel' nõ
ſũt ſpẽs directe reſpectu ſpẽꝝ ſubalternaꝝ. ſ. ge-
neꝝ. iſta ãt duo falſa ſũt ſic pʒ ex deductis i octa-
uo nõbili. vt ei. S. T. inquit d̄. veri. q. 8. ar. 10. ad
2m. foꝛme i mẽte ãgelica dicũꝛ eẽ magis vl'ioꝛes
q̃tũ ad cognitionẽ: nõ q2 pluriũ rerũ cognitionẽ
cauſant: ſʒ q2 ꝑ paucioꝛes foꝛas ad eadẽ cognoſ-
cẽda ſupioꝛ ãgel⁹ ꝑficiꝛ ẽt ad ꝑfecti⁹ cognoſcẽdũ
vñ argumẽtatio ſua ꝓcedens ex falſis nihil ꝯdu
dit. Dr̃ ſecũdo ꝙ ẽt ſi vɋa eẽnt q̃ arguens aſſumit
ꝯcluſio quã iſert nõ ſequiꝛ ex p̃miſſis. nõ ei ex eo
ꝙ ãgel⁹ q̃nto ẽ ſupioꝛ tãto ꝑ ſpẽs magis vl'es ꝛ ꝑ
fectioꝛes alia a ſe cognoſcit: recte inferꝛ ꝙ ꝑ id q̃
cognoſcit q̃ddnitatẽ ſuã: cognoſcit ſpẽs iſerioꝛes.
niſi vellet ꝓtẽdere ꝙ ſit deuenire ad aliquẽ ãgelũ
qui nõ iã ꝑ ſpẽm ſʒ ꝑ ſuã eẽntiã cognoſcat alia. ſʒ
hoc i octauo nõbili reꝓbatũ ẽ. ¶ Ad. 4m ꝛ. 5m
q̃ ſũt Aureoli ꝯ eadẽ ꝯcluſionẽ negaꝛ aſſũptũ cũ
ſua ꝓbatiõe. ¶ Ad argua ſcoti ꝯ ſextã ꝯcluſionẽ.
Ad. pm cũ ſua p̃ma ꝯfirmatione pʒ r̃nſio ꝑ ea q̃ di
cta ſũt i ſexto nõbili. ¶ Ad. 2am ꝯfirmationẽ ꝯce
dit tot⁹ ꝓceſſus ſi itelligat de cognitiõe diſticta
q̃ eſt ꝓꝑa ſpecifica ꝛ ꝑfecta. ſi ãt itelligat d̄ cogni
tiõe diſticta. i. diſticti ab alijs vl' a cognitiõe alio
rũ: maioꝛ argumẽti ẽ falſa loquẽdo de iclũſiõe ꝑ-
fecta ꝛ adeq̃ta ſecus ẽ de ꝯfuſa ꝛ i quodã vl'i qua
liꝛ eẽntia ãgeli ꝛ cuiuſlʒ creature dr̃ icludere vir-
tualiꝛ diuinã eẽntiã. ẽm quẽ modũ in oĩ creatura
dr̃ ẽe veſtigiũ diuinitatꝭ. ¶ Ad. 2m dr̃ ad p̃mã ꝓ-
bationẽ ꝙ nõ aliõ ꝯcludit ex toto ꝓceſſu q̃ ꝙ an
gel⁹ maioꝛẽ btitudinẽ nãlẽ hẽat q̃ hõ tã in ſtatu
inocẽtie q̃ i ſtatu nature lapſe. ſʒ ex hoc nõ ꝓbaꝛ
ꝙ angel⁹ cognoſcat deũ nãli cognitiõe ꝑ aliã ſpẽʒ
a ſua eẽntia. ¶ Ad. 2am ꝓbationẽ r̃ndetur ꝑ ea q̃
S. T. dicit. pa p. q. 12a ar. 9° ad. 2m. Et de. ve. q.
8a ar. 5°. c. ꝛ. ad. 6m ꝛ. q. 13a ar. 3° ad. 4m. Et. 2a
2e q. 175. ar. 4° ad. 3m ꝙ vidẽs i raptu diuinã eẽn
tiã ſic d̄ paulo tenet Aug. 12° ſr̄. g. ad. li. ñ videret
diuinã eẽntiã ceſſãte illo actu rapt⁹ ꝑ aliquã ſpẽʒ
diſticte repñtãtẽ diuinã eẽntiã: poſſet tñ remãere
in itellectu ei⁹ aliq̃ ſpẽs vel ꝯcept⁹ quarũdã rerũ
quas ipe vidẽs diuinã eẽntiã habuit ꝑ aliũ actuʒ
a viſiõe diuĩe eẽntie. nã vidẽs diuinã eẽntiã ſimꝛ
ꝓt hr̃e aliũ actũ ex tali viſiõe ꝯſequẽtẽ queadmo
dũ in ãgelis poniꝛ ſimul cognitio matutina ꝛ co
gnitio veſptina. Et d̄ hoc dictũ fuit. li. p°. d. 27.
q. 2a ſub q̃rto notabili. Si aũt arguẽs cõtẽdat ꝙ
nõ ſolũ remanet in itellectu ipi⁹ rapti memoꝛia
rerũ aut miſterioꝝ q̃ vidit in eẽntia diuia ſed ẽt
memoꝛia ipius diuine eẽntie: dicimus ꝙ illa mẽo
ria nõ eſt ꝑ aliquã ſpẽm ipius ſʒ ꝑ ſpẽs rerũ q̃ i ip
ſa eẽntia diuina vidit. vñ quãtũ ad hoc falſum ẽ
arguẽtis aſſũptũ. et ad ei⁹ ꝓbationẽ dr̃ ꝙ aucto
ritas apl'i de raptu pauli magis ẽ ad oppoſitũ ar-
guẽtis q̃ ad ei⁹ ꝓpoſitũ: cũ memoꝛia quã paul⁹
habuit poſt raptũ vt ibi dr̃ fuerit nõ directe de di
uina eſſentia ſed de archanis dei q̃ ex viſione di-
uine eſſentie ꝑ alium actũ cõtẽplatus eſt. ꝛ hoc
eſt ꝑfectiõis in itellectu creato: ꝛ ñ ꝯſeruare ſpe-
ciem obiecti que nulla eẽ poteſt. ¶ Ad. 3am ꝓba-
tionẽ reſpõdet. S. T. de. veri. q. 8. ar. 3° ad. pm.
ꝙ angeli viderũt res in vɓo non a pꝛincipio ſue
creationis: ſed ex tũc ex quo fuerunt bti. vel dicẽ
dum inquit ꝙ q̃uis verbum ꝑ eſſentiã non vide
runt in ſtatu naturalium: viderunt tamẽ aliquo
modo per ſimilitudinem in eis exiſtentẽ: ꝛ ex ta
li cognitione potuerunt creaturas cognoſcere.
quas tamen poſt modũ in verbo multo plenius

cognouerūt qn̄ ꝟbū p eēntiā viderūt. ſꝫ ei ꝙ co=
gnoſcit cā: cognoſcūt p ipam effect⁹. Idē in ſnia
rn̄det. pª p. q. 62ª ar. p° ad. 3m. ¶ Ad argumēta
Scoti ꝯ. 7am ꝯcluſionē. Ad. pm dr̄ p̄mo ꝙ ꝓcedit
ex falſo p̄ſuppoſito. ſ. ꝙ ex dictis. S. T. hētur ꝙ
aliq̄ vna ſpēs p quā āgel⁹ cognoſcit plēs q̇ddita
tes ſpecificas non reſpiciat imediate aliquā vnā
entitatē vel ſaltē cōceptū vnū entitatis in q̄ aut
in q̇ ipſe q̇dditates ꝯueniāt. hoc aūt ex doctrina
S. T. nō hētur imo magis oppoſitū ſic ſatis appa
ret ex dictis ei⁹ in hac. d. q. 2ª ar. 2° in. c. et ad. 3m
Et pª p. q. 55. ar. 3° in. c. et ad. 2m ꝛ. 3m. vn̄ mior
ꝓpoſitio argumēti ē falſa. maior ēt nō eſt vlr ꝟa
ſicut iacet niſi qn̄ rō cognoſcēdi ē ꝓpa et adeq̄ta.
ꝓut. S. T. dicit loco ꝓxime allegato. pª p. Et de
ve. q. 8. ar. 10. ad. 3m qd̄ nō eſt in ꝓpoſito vt ē di
ctū eſt. ꝯcedimus aūt ꝙ ſpēs q̄ eſt rō cognoſcēdi
plēs q̇dditates: ꝟtualiter ꝯtinet illas tāq̄ earū
repn̄tatiuū. Neq̄ obſtat ꝙ ſit aliq̄d creatū et ꝙ
hēat nām deteriatā ad gen⁹ ꝛ ſpēm. qm̄ in rōne
repn̄tatiui nō eſt determiatū ad vnā ſpēm ſꝫ ad
plēs ꝓut dictū fuit in tertio nōbili. ¶ Ad. 2m dr̄
ꝙ minor ē falſa. imo oēs q̇dditates ꝛ eaꝝ ꝓprie
tates q̄ p vnā ſpēm cognoſcunt: vno tm̄ vnō actu
intelligūtur ꝓut. S. T. docet vbi allegatū eſt ꝓ
ſeptima ꝯcluſiōe. ꝛ ad eius ꝓbationē negat aſſū
ptū. et ad ipius ꝓbationē negat ꝯn̄a ſi loquat de
alijs q̇dditatib⁹ ab hijs q̄ repn̄tant p ſpēm. ſi aūt
loquat de q̇dditatib⁹ p ſpēꝫ repn̄tatis: inepte in
fert ab arguēte ꝙ ille act⁹ cōtineret ꝟtualit act⁹
intelligēdi aliaꝝ q̇dditatū: cū oim nō ſit niſi vn⁹
act⁹ intelligēdi vt dictū eſt. vn̄ in hoc argumēto
nō videt ꝙ arguēs ſe ſatis itelligat. ¶ Ad. 3m dr̄
ꝙ minor ē falſa loquēdo de obiectis vl' de itellectis
que p vnā ſpēm repn̄tant ſicut ē nr̄m ꝓpoſitū. et
ad ei⁹ ꝓbationē dicim⁹ ꝙ illd̄ ꝓuenit ꝛ ex pte ta
lis hitus q̇ naturalit oia ſimil' repn̄tat: ꝛ ex pte col
ligātie ipoꝝ itellectoꝝ ad vnā ſpēm eoꝝ repn̄ta
tiuā. ita ꝙ vnū illoꝝ cognoſci nō pōt alio nō co=
gnito. vn̄ falſū ē ꝛ dictū ab arguēte ſine ꝓbatione
ꝙ vnū illoꝝ obiectoꝝ ſine alio cognoſci pt ¶ Ad
4m negat ꝯn̄a niſi iferiores q̇dditates ꝯtineant
virtualr̄ vel actualr̄ ſeu formalit ac totalit in ſu=
perioꝛib⁹ q̇dditatib⁹. nā id̄ plēs q̇dditates pn̄t p
fecte repn̄tari p vnā ſpēm q2 ſe inuicē ꝟtualit vel
actualit ꝯcludūt. ꝟtualit: quēadmodū ſupiores
et magis vniuerſales ꝯtinēt iferiores min⁹ vniū
ſales. actualit ꝟo ſiue forālit: quēadmodū iferio
res ꝛ min⁹ vlēs ꝯtinēt ꝛ icludūt ſupiores magis
vlēs. vn̄ nō ſufficit ꝙ q̇dditates ſint ſupiores pfe
ctiōe ad hoc ꝙ inferiores cognoſcant p illas niſi
vt dictū eſt cōtineant aut icludāt i eis vl' ad eas

hēant neceſſariū ordinē aut colligationē. argum
aūt ꝓcedit de q̇dditatib⁹ q̄ ſe hn̄t ad inuicē vt ſu
periores ꝛ iferiores ſꝫ nō ſe iuicē ꝯtineāt mō p̄di
cto ꝛ id̄ nō ꝯcludit. ¶ Ad argumēta Aureoli ꝯ eā
dē. 7am ꝯcluſionē. Ad. pm ꝛ 2m pꝫ rn̄ſio p ea q̄ di=
cta ſūt ad. 2m Scoti ꝯ eādē ꝯcluſionē. ¶ Ad. 3m
ꝯcedim⁹ totū ꝓceſſū cū illatiōe ꝫ nihil ꝯ nos cō=
cludit q̄ nō ponim⁹ plā oba aut plēs q̇dditates
cognoſci p vnā ſpēꝫ ꝓpriā ꝛ adeq̄tā ſꝫ ſup excedē
tē ꝓut ex dictis in. 5° nōbili apparet. ¶ Ad. 4m pꝫ
rn̄ſio p ea q̄ dicta ſūt i vltimo nōbili. ¶ Ad argu=
mēta ꝯ. 8am ꝯcluſionē. Ad. pm dr̄ ꝙ ſinglare dr̄ ad
dere ad vle. nō ita ꝙ aliq̄d reale icludat ſinglare
qd̄ nullo mō ꝯtineat i vli: nā ſic nō eſſet recta et
eēntial' p̄dicatio vlis de ſinglari q2 ps nō p̄dicat
de toto. ſꝫ dr̄ ſingulare addere ad vle q2 icludit
aliq̄d actualr̄ ꝛ diſticte qd̄ nō ſic ꝯtinet in vli: ꝯti
net tn̄ ꝟtualit ꝛ idiſticte. et d̄ hoc. S. T. i plurib⁹
locis p̄ſerti. opuſ. 30. de ente et eēntia. vn̄ p ſpēs
vlium cognoſci pn̄t a pſpicaci itellectu oia ſingla
ria q̄ in vli ꝟtute ꝯtinent et p̄ſerti hoc verū eſt d̄
ſpēb⁹ i mēte āgelica q̄ nō ſūt abſtracte vl' accepte
a reb⁹ ꝫ a deo ifluxe ꝛ deriuate a rōnib⁹ idealib⁹
q̄ ſūt in mēte diuia qb⁹ oia ſinglaria ꝯdita ſūt et
ꝗtū ad formā ꝛ ꝗtū ad mām ꝛ ꝗtū ad oēs ꝓpe
tates ꝛ accn̄tia q̄ illis iſūt ac p hoc ſpēs ipe vi hn̄t
repn̄tandi ſingularia ꝗtū ad oia q̄ in eis ſūt. ꝛ de
h̄. S. T. d̄ ve. q. 8. ar. 11°. c. ꝛ id̄ lꝫ ſingularia aliq̄d
adderēt ad vle: nichilomin⁹ p ſpēm vlis in mēte
angelica cognoſci pn̄t. q2 cū huiuſcemōi ſpēs nō
abſtrahant a reb⁹: ſꝫ illis coaptant. ¶ Ad. 2m dr̄
ꝙ nō alid̄ ꝯcludit q̄ꝫ ꝙ vna ſpēs i mēte āgelica po
terit repn̄tare ifinita idiuidua q̄ ſūt ſub vna ſpē ꝛ
hoc nō reputam⁹ incōueniēs cū talis repn̄tatio
ſit ꝟtualis ꝛ hitualis. ¶ Ad. 3m pꝫ rn̄ſio p ea q̄ di=
cta ſūt i. 4° nōbili. lꝫ ei ſpēs i mēte angelica ſint i
ſe ſp vniformes non tn̄ res quaꝝ ſunt ſpēs ſe hn̄t
ad ſpēs ſemp vniformit ꝛ ideo ſpēs vniformes i
ſe: pn̄t repn̄tare diformia nō ſimul ſed ſucceſſiue
quēadmodū et ipſe res non ſimul ſꝫ ſucceſſiue ſe
habent diformiter. pn̄t autem aliqua diformia ꝛ
etiā oppoſita per aliqd̄ vnū cognoſci aut repre=
ſentari qn̄ conueniūt in vna ratiōe quā primo et
per ſe illud vnū reſpicit ſicut albū et nigrū p vnā
potentiā viſiuā cognoſcunt i quātū cōicant i vna
rōne viſibilis quā pō viſiua per ſe reſpicit. multa
aūt diformia imo et oppoſita q̄ vni rei adueniūt
cōueniūt i vna rōne quam ſpēs aliq̄ mētis ange
lice p ſe reſpicit. q2. ſ. omnia ſunt ꝓprietates vel
accidētia aut q̄litercūq̄ ſunt aliq̄d rei cui⁹ ē illa
ſpēs. nā vt dictū fuit in. 4° nōbili ſpēs i mēte an
gelica ſūt p ſe ſimilitudies ꝛ repn̄tatiua reꝝ ꝗtū

ad omia ⁊ eēntialia ⁊ accñtalia .⁊ iõ ſiue ſint ſimi
lia iter ſe ſiue diſſimilia: dũ tñ ſint ptinētia ad res
quaꝝ ſũt ſpēs: nãlit̃ repñtant̃ p ipas ſpēs. ¶ Ad
4m ꝯcedit̃ tot⁹ ꝓceſſ⁹ ⁊ ꝙ diſtãtia local' ñ ipedit
cognitionē ãgeloꝝ. et ad auctoritatē Aug. rñdet
S. T. d̄. ve. q. 8. ar. 11° ad. 12m ꝙ Aug. ibi loquit̃ ñ
de angel' ſ3 de aiab⁹ ⁊ de cognitiõe nãli. nã cogni
tiõe q̃ vidēt v̄bũ cognoſcũt i v̄bo ea q̃ hic agunt̃
iuxta ſniam gregorij i moralib⁹. neq̃ ē ſimile de
angel' ⁊ de aiab⁹ q̃tũ ad nãlē cognitionē. q2 ãge
li hñt nãlit̃ for̃as a creatiõe ſibi iditas q̃b⁹ cognoſ
cũt. aie ãt nãlr̃ cognoſcũt p ſpēs a reb⁹ abſtractaſ
vñ q2 diſtãtia localis ipedit ſpērũ abſtractionē: i
pedit ꝯñter ⁊ ipaꝝ reꝝ cognitionē. ¶ Ad. 5m p3
rñſio ex rñſiõe ad. 2m ex hijs que dicta ſũt ad. pm
Scoti ꝯ. 7am ꝯcluſiõe3. ¶ Ad. 6m rñdet̃ p ea q̃. S.
T. notãt̃ dicit d̄. ve. q. 20. ar. 4° ad. pm ꝙ itelli=
gere ãgeli l3 ſit oꝑatio finita i ſe ⁊ finite efficacie ⁊
hēat ordinē ad nãs finitas ac p hoc ad p ſe obá
finita: q2 tñ ãgel⁹ ē ſb̃a imãlis q̃ nõ finit̃ p recepti
onē in mã: eſt quodãmõ infinit⁹ ⁊ p ꝯñs ſuũ itelli
gere p̃t ſe extēdere ad ifinita mãlit̃ q̃lia p̃nt eē in
diuidua ſub vna ſpē ꝫ talis ifinitas nõ eēt i actu
ſ3 i põ. q̃d aũt arguēs ſupponit itelligibilia q̃ ãgel⁹
cognoſcit p vnã ſpē3 eē diſpata falſũ ē q̃tũ ad rõ
nē itelligibilitatſ: q̃cq̃d ſit q̃tũ ad rõnē entitatis.
¶ Ad. 7m p3 rñſio ex dictſ. l3 ei intellect⁹ finit⁹ nõ
poſſit ſimul itelligere ifinita i actu põt tñ itellige
re ifinita i põ q̃lia ſũt ea q̃ p ſpēs ãgelicas repñtãt̃
intelligibilia ēt nõ ſũt diſpata ꝭm ꝙ p ſpēs ãgeli=
cas repñtant̃ vt dictũ ē in rñſiõe p̄cedēte. ¶ Ad
argumēta aureoli ꝯ eãdē ꝯcluſionē. Ad. pm d̃r p°
ad maiorē ꝙ ſic̃ iacet nõ ē vſq̃quaq̃ v̄a. nã ñ req̃
rit̃ tãta d̃ria int̃ põs q̃nta ē int̃ ob̃a niſi d̃ria oboꝝ
ſit ꝭm rõnē formalē obi q̃d nõ ē in ꝓpoſito cũ ſin
gulare ⁊ vl'e ⁊ forma idiuidua ⁊ forma ſimplex cõ
ueniãt i vna rõne obiectali itellect⁹ ãgelici q̃cq̃d
ſit de itellectu hũano. D̃r. 2° ꝙ forma ſimplex. i.
ꝓut abſtrahit ab hic et nũc iuxta modũ loquēdi
arguētis et for̃a idiuidua nõ ita differũt aut ſunt
diſpata ꝙ vnũ nõ cõtineat̃ in alio aut vnũ nõ p̄di
cet̃ de alio ſi capiãt̃ in ꝯcreto. ⁊ iõ nimirũ ſi ab ea
dē põ cognoſci p̃nt. nã ⁊ itellect⁹ hũan⁹ q̃ abſtra
hit formas ſimplices ab idiuiduis: p̃t vtraſq̃ co=
gnoſcere q̃q̃ nõ eodē mõ. D̃r. 3° falſũ eſſe q̃d ar
guēs in miori aſſumit ꝙ. ſ. in ſubſtãtijs ſepatſ nõ
ſũt hee forme ſignate. nã ꝭm hoc itelligētie non
eēnt forme v̄e exñtes in reꝝ nã. nihil ei v̄e exiſtit
in reꝝ nã q̃d nõ ſit hoc ſignatũ l3 in q̃buſdã hmõi
hecceitas ⁊ ſignatio nõ ſit p mã3 ⁊ q̃ntitatē. ⁊ ad
ei⁹ ꝓbationē d̃r ꝙ illa alietas q̃ d̃r eē aliõ hec ma
gnitudo ⁊ magnitudo ſimplr̃ ⁊ hic hõ ſignat⁹ et
hõ ſimplr̃: nõ ē alietas realis exñtie ſ3 rõis q̃ddi=
tatiue. ꝓut hēt̃ ex. 7° metha. vñ falſũ ē ꝙ albedo
ſimplr̃. i. nõ hec et ſignata ñ ſit aliõ q̃ nã albedis
ſubſiſtēs. nã nihil ē ſubſiſtēs i reꝝ nã q̃d nõ ſit hoc
⁊ ſignatũ. ad auctoritates ãt ꝯmē. d̃r ꝙ loquũt̃ d̄
cognitiõe hois q̃ accipit̃ p abſtractionē formarũ
aut ſpērũ a reb⁹. q̃obrē indiget v̄tute ſenſitiua ⁊
intellectiua ꝓut dictũ fuit in p̄mo nõbili. i ſubſtã
tijs ãt ſepatis q̃ nõ cognoſcũt p abſtractionē for
maꝝ aut ſpērũ a reb⁹ ſ3 p formas inatas: dicta cõ
mēta. locũ nõ hñt q̃cq̃d dicat̃ eē d̄ mēte ei⁹. nã in
multſ circa itellectũ ⁊ ſubſtãtias ſepatas ipe erra
uit. ¶ Ad. 2m negat̃ añs. ⁊ ad ei⁹ ꝓbatiõe3 negat̃
iteꝝ aſſũptũ ſi vlr̃ accipiat̃. nõ ei h3 v̄itatē niſi de
ſpē ſingulari ſenſibili. nã ſpēs itelligibilis in itelle
ctu nr̃o l3 ſingularſ ſit i eēndo: nõ repñtat mõ q̃n
titatiuo ⁊ mãli ſ3 imãlit̃ ꝭ3 ꝙ mod⁹ deteriat actũ
ex pte ſpēi ⁊ ex pte cognoſcētis. vñ ⁊ ſi itellectus
nr̃ d̄beat cognoſcere res mãles vt ſũt mãles ⁊ q̃n
ter ſb̃ alijs circũſtãtijs idiuidualib⁹: o3 ꝙ ꝯuertat̃
ad phãtaſmata q̃ ſũt ſpēs idiuidualit̃ repñtãtes.
mlto igr̃ min⁹ ſpēs itelligibilſ i mēte ãgeli repñtat
res mõ q̃titatiuo ⁊ mãli l3 repñtet res q̃uãtas et
mãles. vñ. S. T. d̄ ve. q. 8. ar. 11° ad. 3m inq̃t. q̃uis
for̃e q̃ ſũt in itellectu ãgeli ſint imãles ꝭm nã3 ſui
nichil tñ ꝓhibet q̃n p eas aſſimilet̃ reb⁹ non ſolũ
ꝭm formã ſ3 ēt ꝭm mãm. h ille. et in rñſiõe ad. 5m
forme inq̃t in intellectu ãgelico ſũt imaterialr̃: ⁊
tñ ſũt ſpēs reꝝ mãliũ ſic̃ ⁊ idee i deo exñtes q̃ ſũt
multo imãliores ⁊ ſic p eas p̃nt cognoſci ſingula
ria. h ille. et i rñſione ad. 13m dicit ꝙ forme itelle=
ct⁹ ãgelici neq̃ ſũt ſingulares ſic̃ forme imagina=
tiõis vel ſenſ⁹ cũ ſint penit⁹ imãles. neq̃ ſũt hoc
mõ vl'es ſic̃ forme itellect⁹ nr̃i q̃bus nõ niſi nat̃a
vl'is repñtat̃: ſ3 in ſe imat̃iales exñtes exprimũt ⁊
demõſtrãt vl'em nãm ⁊ pticulares ꝯdiciões. h il
le. et p iſta p3 rñſio ad lõgũ ꝓceſſũ tertij cũ ſuis li
neis ⁊ pũctis chimericas. dicim⁹ ei ꝙ ſpēs i mēte
angelica nõ repñtãt mõ quãtitatiuo ⁊ mãli ac ſi=
tuali vel tp̃ali ſi mod⁹ determiet actũ repñtandi
ex pte ſpērũ aut ex pte itellect⁹ cognoſcētis: ſ3 bñ
repñtãt oi illo mõ ꝭm ꝙ mod⁹ deteriat res ipas
repñtatas. repñtãt ei ipe ſpēs res mãles ñ ſolũ q̃
tũ ad formã ſ3 ēt q̃tũ ad mã3 ⁊ q̃tũ ad q̃ntitatē ⁊
tp̃s ⁊ locũ ⁊ q̃tũ ad oia idiuiduãtia ⁊ q̃tũ ad oēs
ipaꝝ modos. vt ei. S. T. dicit d̄. ve. q. 2. ar. 5. ad
6m pfectio cognitiõis cõſiſtit in hoc ꝙ cognoſcat̃
res eſſe eo mõ quo eſt: nõ vt modus rei cognite
ſit in cognoſcente. et ꝭm hunc itellectum verum
liberamur nos a labore immēſo arguētis confin
gēdi inter intellectum ⁊ res pedalia aut bipeda
lia lineamēta q̃ certe magis ſũt ridicula q̃ offēdi

aīa. ¶Ad. 4m dr̄ ꝙ aſſūptū ē falſū. vt ei. S. T.
dicit loco ꝓme allegato ad. 4m oīs noticia et
cognitio ƺ ſe ē de gn̄e bonoꝝ: ꝗuis ꝑ accn̄s poſ=
ſit ꝯtigere ꝙ noticia quorūdā viliū mala ſit vl' ex
eo ꝙ ē occaſio turpis act⁹ ⁊ ƺm hoc q̄dā ſcie ſunt
ꝓhibite. vl' ex eo ꝙ ꝑ quaſdā ſciētias: a meliori=
b⁹ qs retrahit̄. vn̄ ⁊ ſcire malū ē bonū. Ad ſimile
aūt argum rn̄det. S. T. 3a p. q. 11. ar. p° ad. 3m ꝙ co
gnitio ſingl'ariū nō ꝑtinet ad ꝑfectionē aīe itelle
ctiue ƺ cognitionē ſpeculatiuā. ꝑtinet tn̄ ad ꝑfectio
nē ei⁹ ƺ cognitionē ꝓticā q̄ nō ꝑficit̄ abſqꝫ cogni=
tiōe ſingl'ariū i qb⁹ ē opatio vt dr̄ in. 6. ethi. Exē
plū aūt de triāgulo nō iuuat arguētē. nā lꝫ ad ꝟi=
tatē vl'is ꝓpōnis iquātū hmōi nō cōferat cogni=
tio ſingl'ariū: nō īde ſeq̄t ꝙ cognitio ſingulariuꝫ
inquātū ſingl'aria ſūt: nō addat ad cognitionem
vl'is ac ꝑ hoc ꝙ ſit aliq̄d ꝑfectionis. ¶Ad. 5m pꝫ
rn̄ſio ꝑ ea q̄ dicta ſunt i rn̄ſiōe ad. 2m Scoti ꝯ eā=
dē concluſionē ⁊ ad. pm eiuſdē ꝯ. 7am nec reputa
m⁹ incōueniēs ꝙ āgeli aliq̄ cognoſcāt de nouo ⁊
quātū ad hoc ꝙ reducāt̄ de pō ad actū. alias nō
fierēt āgelis noue illuiatiōes ⁊ reuelatiōes. imo
et ƺm nālē cognitionē aliq̄ de nouo actu cognoſ=
cāt ꝗuis ſpēs itelligibiles n̄ d̄ nouo recipiāt. ⁊ de
hoc dictū eſt in. 4° notabili. nec ē veꝝ vt arguēs
deſipit ꝙ ex noua cognitiōe accreſceret āgelis la
bor cū talis nouitas ⁊ mutatio ſit ſalus ac ꝑfectio
ꝑut ph's dicit. 3° de aīa. ¶Ad. 6m negat̄ aſſum=
ptū. neqꝫ valet ꝓbatio. tū q2 falſū aſſumit. nā in
nā vel q̄dditate ſimpl'r ſubſiſtēte ſi creata ſit: eſt
ſꝑ aliqḋ accidēs qḋ nō eſt nā ſimplicit̄ ſubſiſtens.
tū etiā q2 ſuponit ꝙ nā ꝑ ſe ſubſiſtēs nō ſit hec ⁊
ſignata qḋ eſt falſū. ¶Ad. 7m ⁊. 8m pꝫ ſolutio ex
reſpōſione ad. 2m et. 3m auctoritas aūt cōmēta.
qua quiqꝫ rōnes ꝓdicte innitunt̄ vt arguēs glīa
tur non nos cogit. qm̄ vt. S. T. dicit de ve. q. 2.
ar. 5. in. c. ꝯmētator errauit negans deū ⁊ ſb'as ſe
paratas ſingularia cognoſcere niſi forte in vniū=
ſali. ¶Ad. 9m dr̄ ꝙ aſſumptū hꝫ veritatē de ab=
ſtractiōe in rōne reꝑn̄tatiōis nō de abſtractiōe i
rōne entitatis. tūc ad argumētū dr̄ ꝙ ān̄s ē falſū
de cōcernētia ƺm rōnē reꝑn̄tationis. ſi aūt intel=
ligat̄ de cōcernētia ƺm rōnē eſſe ⁊ entitatis: ꝯn̄a
nō valet arguēdo a mō entitatis ad modū reꝑn̄
tatiōis. et ad cōfirmationem dr̄ ꝙ ſpēs a reb⁹ ab
ſtracte: ꝓpter vtrāqꝫ cām ibi tactā nō reꝑn̄tant
ſingulare. ⁊ cū infert̄ a ſimili de ſpēbus angelicis
dr̄ ꝙ ſimilitudo nō tenet. qm̄ ſpēs abſtracte a re
b⁹ ſic ſit in nr̄a cognitiōe denudant̄ vltimate a cō
diciōib⁹ indiuidualib⁹ nō ſolū quātū ad eſſe ſed
etiā quātum ad repreſentationē. ſpecies autem
angelice q̄ ab ideis deriuant̄ excipiunt̄ denuda=
te a condiciōibus indiuidualib⁹ quātum ad eē ⁊
entitatē ſed nō quantū ad reꝑn̄tationē ſic ſupra
dictū ē ſepe. ¶Ad. 10m dr̄ ꝙ ſi i antecedēte ꝓꝓa
ſpēs dicat̄ q̄ ꝓꝓe ⁊ ꝑfecte reꝑn̄tat ꝑut videt̄ itel
ligere arguēs: ān̄s ē veꝝ ƺ ꝯn̄a eſt falſa. ſi āt i ān̄ce
dēte ꝓꝓa ſpēs dicat̄ ſpēs q̄ ꝓꝓe ⁊ adeq̄te reꝑn̄tat
ān̄s ē falſū. neqꝫ reputam⁹ incōueniēs. imo ꝑ cer
to tenem⁹ ꝙ angel⁹ ꝑ ſpēm nat̄e ſpecifice pōt co
gnoſcere q̄ſcūqꝫ velit oīa idiuidua eiuſdē ſpēi ſi
tn̄ oīa pōibilia ſb' ipa ſpē. nā vt dictū ē in 2° nōbili
ea q̄ fut'a ſūt nō cognoſcit āgel⁹ actu ē ſi ꝑtineāt
ad eādē ſpēꝫ niſi aliq̄ mō actu exiſtāt. neqꝫ op⁹ ē
nobis ſpēm nat̄e ſpecifice aut gn̄ice ꝓꝓriā facere
iſti ſingulari ⁊ illi ſi ꝑ eā debeant cognoſci ꝑut ar
guēs opinat̄. nā ꝑ ſpēm nō ꝓꝓriā. i. adeq̄tā ſꝫ ſup
eminēte pt itellect⁹ angelic⁹ ſua ꝑſpicacitate co=
gnoſcere ꝑfecte oīa ſingularia eiuſdē ſpēi ē q̄tū
ad eoꝝ ꝓpas idiuiduatiōes. ⁊ de hoc ſat' dictū ē
ſuꝑ in. 4. ⁊. 5° nōbili. ¶Ad. 11m dr̄ ꝙ ꝓcedit d̄ ſpē
vl' ſimilitudīe q̄ dr̄ ꝓꝓa. i. adeq̄ta in q̄ ſignificati=
one nō eſt ad ꝓpoſitū nr̄m ſic ex ꝓcedēte ſolutio
ne pꝫ. ¶Ad argumēta durādi ꝯ eādē ꝯcluſionē.
Ad. pm negat̄ aſſūptū. et ad ei⁹ ꝓbationē negat̄
maior niſi intelligat̄ de cōdiciōe ꝑ ſe obi inquātū
obm eſt. et tūc ad minorē dr̄ ꝙ vl'itas nō ē ꝯdicio
nature vl'is ſub rōe q̄ eſt obm itellect⁹. nā obꝫ in
tellect⁹ ꝓꝓe ⁊ directe ē q̄dditas vel nā ƺm ſe: ac
cidit aūt illi vl'itas ꝑ opationē itellect⁹. neqꝫ ē ve
rū vt arguēs dicit ꝙ vl'e iquātū hmōi nō ē aliḋ q̄
eē intellectū abſqꝫ ꝯdiciōib⁹ idiuiduatiōis ita ꝙ
eē vl'e ſit ſola denoiatio obi ab actu itelligēdi. ſi ei
ſufficit ad rōnē vl'is iquātū vl'e ē eē itellectū abſqꝫ
ꝯdiciōib⁹ indiuidualib⁹ aut denoiari ab actu itel
ligēdi ſꝫ req̄rit̄ vlt'i⁹ ꝙ ſit itellectū vt vnū i mult'
et dictū de mult'. nā aūt rei lꝫ ſit obm itellect⁹ de
nudata a ꝯdiciōib⁹ idiuidualib⁹: nō tn̄ ē obꝫ in
tellect⁹ ſub rōne qua ē vna i mult' idiuiduis ⁊ de
mult' ꝓdicat̄ ſꝫ accidit hoc nature ƺm ꝙ ē obꝫ in
tellect⁹. rn̄ſio āt quā arguēs recitat bōa ē lꝫ n̄ ſat'
ꝯpleta. neqꝫ valet ei⁹ iꝓbatio. nā inſipiēt' ē ne
gare i nobis itellectū agētē ꝯ doctrinā phi. neqꝫ
nos dicim⁹ ꝙ vl'itas fiat aut ſit i reb⁹ niſi fūdamē
talit̄. illḋ aūt qḋ fit ꝑ actionē itellect⁹ agētis lꝫ ſit
ſingulare i eēndo: ē tn̄ vl'e in reꝑn̄tando. neqꝫ va
let iꝓbatio arguētis. qm̄ ſtultū eſt negare ſpēs
intelligibiles circa itellectū q̄ reꝑn̄tent ei⁹ obm.
neqꝫ ipugnatio arguētis militat ꝯ nos q̄ nō poni
mus ꝙ ſpēs itellibilis reꝑn̄tat itellectui obm ſuū
ſub rōe vl' condiciōe vl'is ſꝫ ſub rōe talis nature.
¶Ad. 2m dr̄ ꝙ maior ꝓpoſitio dꝫ itelligi ſic. vbi
teriat̄ actus por' potētie ibi icipit act⁹ poſterior'
ideſt imediate poſt. quēadmodū cū dicim⁹ vbi

terminant̄ corpora elemētaria ibi incipiunt cor= pora celeſtia.i.imediate poſt.non ꝙ ipſemet ter minꝰ corpoꝝ elemētariū ſit p̄n m corpoꝝ celeſtiū. et i hoc ſ̄ᵒ itellectu ꝯcedimꝰ maiorē ⁊ minorē ſ3 cōcluſio nō ſeqᷓ̄ ex p̄miſſis. ❡Ad.3m dr̄ ꝙ argum ꝓcedit ex falſo ſuppoſito ꝙ.ſ.itellectꝰ abſtrahat vlē a ſinglari itelligēdo ſinglare q̄ſi ip̄a abſtratio fiat ꝑ actū itelligēdi qḋ ē falſū imo abſtractio vlis a ſinglari fit ꝑ nō intelligēdo ſinglare.dr̄ ei itelle ctꝰ poſſibil' abſtrahere vnū ab alio:quia itelligit vnū nō itelligēdo reliquū.fallit̄ aūt arguens pu tās ꝙ huiuſcemōi abſtractio fiat ſic q̄dā compa= tio terio2um q̄ reqrit vtriuſqꝫ noticiā . hoc āt nō eſt veꝝ:ſ3 ſic dictū eſt ꝑ hoc dr̄ intellectꝰ abſtra= here vnū ab alio q̄ in re cōiūcta ſūt ꝙ app̄hendit vnū nō app̄hēdēdo aliḋ.vn̄ ex rōne abſtractiōis magis ē hoc argum ad oppoſitū arguētis q̄ʒ ad eiꝰ ꝓpoſitū.auctoritas āt ph̄i aliā hꝫ itētionē. nā ibi ph̄s loqᷓ̄ de vli q̄ʒ m ad rōnē vniuerſalitatꝭ.❡Ad 4m dr̄ ꝙ illḋ cōtigit ꝓpt̄ pm eoꝝ q̄ arguēs recitat et ad eiꝰ iprobationē negat̄ aſſūptū imo p̄ma re pn̄tatio q̄ fit itellectui nr̄o: fit ꝑ ſpē3 itelligibilē q̄ illuſtratiōe itellectꝰ agētis reſultat ex phātaſima te.itaqꝫ repn̄tatio ip̄a n̄ fit ꝑ phātaſmata ſ3 ꝑ ſpē3 q̄ reſultat ex phantaſimate.❡Ad.5m dr̄ ꝙ miorē falſa.⁊ ad eiꝰ ꝓbationē dr̄ ꝙ actiōes ſūt ſinglariū in eēndo:nihil tn̄ ꝓhibet ꝙ ſint vniuerſaliū i repn̄ tādo.vn̄ obꝫ mouet itellectū mediāte ſpē q̄ ē ſin= gularis i eēndo ⁊ vlis in repn̄tādo.❡Ad.6m dr̄ ꝙ nichil ꝯcludit ꝯ̄ nos.nā l3 itellectꝰ āgelicꝰ dire cte ⁊ ꝑ ſe ſingularia cognoſcat:nō ide ſeqᷓ̄ ꝙ priꝰ cognoſcat ſinglare q̄ʒ vlē. vtrūqꝫ ei directe ⁊ ꝑ ſe cognoſcit,put ꝑ ſe excludit ꝑ3 accn̄s ⁊ ꝑ eādē ſpē3 et ſil' duratiōe q̄ʒuis priꝰ nā cognoſcat vlē.❡Ad 7m dr̄ ꝙ mior ē falſa:tū q2 q̄cq̄d entitatis eſt i ſin gulari ꝯprehēdit̄ ab vli.nā vlē dicit totū qḋ eſt i ſinglari alias nō p̄dicaret̄ de eo.⁊ ḋ hoc.S.T.in multis locis ⁊ p̄ſerti. opuſ.30.ḋ ente ⁊ eēntia.tū ēt q2 ſi aliq̄d plꝰ hēret ſinglare q̄ʒ vlē: illḋ eēt mā et q̄ mā3 ꝯſequūt̄. mā aūt ipeditiua ē cognitiōis eo ꝙ de ſe ē ens i pō.❡Ad argumēta ꝯ̄.9am ꝯclu ſionē. Ad.pm dr̄ ꝙ q̄cq̄d ſit de auctoritate ꝯmē. i hac ꝑte nā vt ſup̄ hitū ē ex dictꝭ. S.T.ꝯmētator nō recte ſenſit de cognitiōe ſbaꝝ ſcpataꝝ:⁊ tn̄ ex auctoritate iducta nō plꝰ ꝯcludit̄ niſi ꝙ āgelꝰ ſꝑ eſt i actuali ꝯſideratiōe: ſ3 ex hoc nō hēt̄ ꝙ ſꝑ ſit i oi3 itelligibiliū ꝯſideratiōe.❡Ad.2m dr̄ ad mio rē ꝙ ē falſa ex ea ꝑte q̄ dicit vnā intellectionē nō abijcere aliā ab itellectu capiēdo abijcere pro ipe dire.neqꝫ valet eiꝰ ꝓbatio.qm̄ huiuſcemōi abie= ctio nō fit ꝓpt̄ ip̄aꝝ itellectionū repugnātiā for= lē. imo magis q2 ſūt vniꝰ rōnis et eādē reſpiciūt

pō3.nā vna ⁊ eadē pō ſiml' ⁊ ſemel vno ſolo actu nō plibꝰ eiuſdē rōnis ꝑficit̄ et teriat̄.⁊ rō eſt.q2 ſi actꝰ ſūt eiuſdē rōnis hn̄t eq̄lē ꝓportionē ad pōm quā reſpiciūt et ita vno eoꝝ actuāte ⁊ termināte pōm : nihil potētie remanet qḋ ꝑ aliū actū ꝑficiē dū ⁊ actuādū reliquat̄. quēadmodū mā actuata ꝑ formā nichil potētie hꝫ qḋ ꝑfici ⁊ actuari poſſit ꝑ aliā formā eiuſdē rōnis.vn̄.S.T.pa p.q.85.ar. 4o.in.c.ipoſſibile ē inq̄t idē ſbm ꝑfici ſimul plibꝰ formis vniꝰ gn̄is ſpērū.ſic ē ipoſſibile ꝙ idē corpꝰ ſ̄m idē ſiml' coloret̄ diuerſis coloribꝰ vel figuret̄ diuerſis figurꝭ. oēs aūt ſpēs itelligibiles ſūt vniꝰ gn̄is q2 ſūt ꝑfectōes vniꝰ itellectiue potētie l3 res quaꝝ ſūt ſpēs ſint diuerſoꝝ generum. idē in ſniaꝝ ſcribit ⁊ latiꝰ ḋ.ve.q.8.ar.14.in.c.rō aūt quā ar= guēs aſſignat ꝓpt̄ quā itellectꝰ nr̄ nō p̄t plā ſiml' intelligere: magis ē ad hoiem ⁊ tenet gr̄a matie q̄ʒ ſit ſufficiēs ⁊ formal'. ❡Ad.3m ꝯcedimꝰ totū ꝓ ceſſū ſ3 ex eo n̄ aliḋ ꝯcludit̄ q̄ʒ ꝙ āgeli oīa illa ſiml' cognoſcāt q̄ ꝑ vnā ſpēm pn̄t itelligi.❡Ad.4m di cimꝰ ꝙ ꝓpt̄ pm potiſſime eoꝝ q̄ arguēs enūerat negat̄ āgelū poſſe ſiml' itelligere ꝑ multas ſpēs. neqꝫ valēt eiꝰ p̄me due iprobatiōes. q2 nō ē ſimi lis rō de plalitate ſpērū in intellectu aut i medio ſentiēdi ⁊ de plalitate itellectionū.nā ſpēs in itel lectu vel i medio ſentiēdi hn̄t eē itētiōale ſ̄m qḋ nō ſibi iuicē repugnāt aut ſe ipediūt circa idē ſb3. plēs āt itellectiōes ſūt entia realia ⁊ eē reale hn̄t in itellectu ac ꝑ hoc q̄l3 eaꝝ ꝑficit pō3 itellectiuā ita vt nō relinquat̄ aliq̄d ꝑficiendū ꝑ aliā itelle= ctionē.⁊ p̄terea plēs ſpēs nō ſūt in itellectu aut i medio ſentiēdi in actu ꝯpleto q̄ attēdit̄ in mouē do pōm:ſed quātū ad hoc magis ſunt in pō q̄ʒ in actu ꝓut ph̄s docet.3o de aīa. ⁊ iō nō ſe inuicem abijciūt aut ipediunt.nā plā in pō pn̄t eē ſimul in eadē cā vel in eodē ſbo ēt ſi ꝯ̄ria ſint.plēs aūt itel lectiōes ſunt actꝰ cōpleti.tūc ei aliq̄d ꝑfectū ē cō plete qn̄ hꝫ ꝓpriā opationē.q2 opatio eſt ꝑfectio vltima intrinſece ad quā res ordinat̄ . oīs ei res eſt ꝓpt̄ ſuā opationē. et de hijs latiꝰ dictū fuit li= bro.po.d.35.q.pa ſub.3o nōbili.❡Ad argumēta gregorij ꝯ̄ eandē cōcluſionē Ad pm rn̄det i forma S.T.de.ve.q.8.ar.14o ad.4m ꝙ dictū Aug.in telligēdū eſt de oibꝰ illis q̄ per vnā ſpēm itelligi pn̄t.et loquit̄ Augꝰ de nāli cognitiōe āgeli.ita ꝙ diſtributio per terminū vniuerſalē cuncta ipor= tata eſt accōmoda pro illis que per vnam ſpēm repreſentant̄.❡Ad.2m dicitur ad auctoritatem Aug . primo ꝙ quātū ex verbis Auguſtini accipi pōt nō aliud hētur q̄ʒ ꝙ mens angelica ſimul eſt potens ad oīa cognoſcenda que ſigillatim ꝑ or= dinē cōnexarū cauſarū ſermo diſtinguit q2 ſimul

a prima ſui conditione habuit oēs ſpēs intelligi-
biles quibus ſimul potēs fuit ad omnia cognoſcē
da: non tā men ad cognoſcendum omnia ſimul.
¶ Dicitur ſecūdo. ꝙ aug⁹ in pdictis verbis vi-
deť loqui de ſimultate cognitionis quam angeli
poſt eoꝝ beatitudinem habuerūt in verbo. vñ et
in ca° pcedente vbi mouet hanc queſtionem de
ſimultate cognitiōis angelice ſic qſi reſpondēdo
dicit. mēs vero angelica pura charitate inherēs
verbo dei poſteaꝙ illo ordine creata ē vt prece
deret cetera: prius ea vidit in vbo dei faciēda ꝙ
facta ſunt ac ſic pus in eius fiebant cognitiōe. qḋ
autē arguēs dicit illā ſimultatem oīm cognoſcen
doꝝ abſolute eē intelligendam etiā de naturali
eoꝝ cognitione: non pbatur. ¶ Ad. 3m pꝫ reſpō
ſio p ea que dicta ſunt ad. 2m ꝛ. 4m aureoli con-
tra eandē cōcluſionē. lꝫ eni pſes intellectiōes nō
habeāt inter ſe repugnātiam formalē: hñt tamē
repugnantiam ꝙ ſimul pducantur ab eodē intel-
lectu pter cauſam ibi tactā non pter debilita
tem intellect⁹ angelici neqꝫ pter alia q̄ arguēs
longo pceſſu multiplicat. et per idē pꝫ reſponſio
ad. 4m ¶ Ad. 5m quod eſt alioꝝ dr ꝙ angel⁹ po
teſt aliqua intelligere aliȷs nō intellectis. et cum
arguēs querit an poſſit intelligere aliqd illorum
que nō intelligit: dicim⁹ ꝙ ſic ſed non tunc ſimul
qñ aliud p aliam ſpēm intelligit. et cum arguens
obijcit ꝙ qua rōne poteſt angelus itelligere per
vnam ſpēm: poteſt intelligere per quālibet ſaltē
diuiſim: negatur ꝯña ſimpliciter ac vťr ſumpta lo
quēdo de potentia ordinata. nam aliquādo an-
gelus pōt intelligere per vnā ſpēm rōnabiliter ꝛ
ꝙ tūc non rōnabiliť intelligeret p aliā vt ſi prece
pto dei aut ſuperioris angeli locutione vel circa
iſta inferiora aliquo caſu occurrēte oporteat an-
gelum itelligere per illā ſpēm nō per aliam. et cū
arguens pretendit probare ꝙ intellect⁹ ſit prior
volūtate ꝛ volūtas ſit prior itellectu ac per hoc
ꝙ idē ſit prius ꝛ poſterius ſeipſo: reſpōdemus ex
dictis. S. Tho. pª p. q. 82. arti. 3°. ꝛ. 4. Et pª 2e
q. 9. ar. p° ꝙ nullum eſt incōueniens intellectum
precedere volūtatem ꝛ volūtatem precedere i-
tellectum ꝛ vtrumqꝫ mouere aliud ꝛ ab alio mo
ueri ẜm diuerſas rōnes ſicut ibi late deducit. S.
Doc. Et cū arguens dicit ꝙ qꝛ voluntas non eſt
niſi de pcognito: non pōt angelus velle aliquam
intellectionē qui illa intellectio pceſſerit cognita
rñdemus ꝙ talis intellectio precedit cognita cō
fuſe ſub quodam gñali quātum ad rōnem. ſ. intel
lectionis in cōi non huius vel illius nec quātum
ad quid eſt ei⁹ ſed quantū ad hoc ſubſequiť vo-
litionem. intellectus nāqꝫ proponit volūtati bo
nū eē intelligere p talē ſpēꝫ. ad hoc aūt nō reqriť
alia cognitio niſi cognitio itellectiōis qꝛ eſt. ꝛ qꝛ
bonum ē poſtea ſequiť volitio habēdi itellectio
nem per talem ſpēm quantū ad qḋ rei. et ita ẜm
aliam ꝛ aliam rōnem: intellectio pcedit volitio-
nem ꝛ eam ſubſequiť. neqꝫ ſic oportet procede-
re in īfinitum in volitionibus et intellectionibus
nā vt. S. Tho. deducit ex dictꝭ phi. pª par. q. 82.
ar. 4. ad. 3m ſtatur in intellectu ſicut in pmo. om
nē eni volūtatis motum pcedit apprehēſio ſꝫ nō
oēm apprehēſionem precedit motus voluntatis
ſed pricipium cōſiliandi ꝛ intelligēdi eſt aliquod
intellectiuum principiū alti⁹ intellectu creato. ſ.
de⁹. ¶ Ad. 6m cōcedimus totā argumētationē.
neqꝫ eſt abſurdum neqꝫ inconueniens vt arguēs
deſipit ꝙ poſſit angelus ſi vellet ſe ſuſpēdere ab
oī intellectione rerū per ſpēs innatas loquendo
de pō volūtatis abſoluta qcquid ſit de ordiata.
¶ Ad. 7m dr ꝙ licet ſpēs ſit agēs naturale ꝛ ſimi
liť intellectus ſit ſuo mō naturaliter paſſiu⁹: qꝛ
tñ non ſunt totale pncipium intellectiōis ſꝫ par-
tiale quantū ad exerciciū actus intelligēdi nam
cū ipis requiriť etiā volūtas mouēs intellectum
ad intelligēdum et ad intendendū circa talē vel
talem ſpēm q̄ habitualiter ſunt apḋ intellectum
ideo contingit ꝙ quelꝫ ſpēs non ſemp cauſat co-
gnitionē ſui vel rei cuius eſt ſpēs. auctoritas aūt
aug. non verificatur in oībus generaliter ſed vł
in primis pncipijs completis vel incōpletis que
ſunt naturaliter nota cuꝫ per actionē ſenſus vel
alias ſe offerunt intellectui vel i illis ad q̄ a ſupe
riori intellectu inferior intellectus moueť. ¶ Ad
8m dr ꝙ ad nō vtendū aliqua ſpē non eſt neceſ-
ſe ꝙ volūtas determinate velit nō ea vti ſꝫ ſuffi-
cit nō vti illa ꝛ tūc non oꝫ ꝙ illam intelligat. vñ
argumentū ſophiſticū eſt. ¶ Ad argumēta cōtra
decimā cōcluſionē ad. pm ꝛ. 2m dr ꝙ procedūt de
diſcurſu large ꝛ valde iproprie ſumpto put om-
ne qḋ in alio vel per aliud aut poſt aliud cognoſ
citur dr cum diſcurſu cognoſci. ẜm quā acceptio
nem non negaret. S. Tho. angelum cognoſcere
aliqua cū diſcurſu: non tñ argumēta pbant ꝙ an
gelus cognoſcat cum diſcurſu ita ꝙ ex cognitiōe
vnius noti deueniat in cognitionē alterius prius
ignoti prioritate duratiōis quē diſcurſum. S. T.
negat in itellectu angeli. ꝛ de hoc dictuꝫ eſt lati⁹
in. 6° notabili. ¶ Ad. 3m negatur ꝯña. et ad eius
probationē dr ꝙ procedit ex falſo ſuppoſito. ſ. ꝙ
angelus bonus vel malus ſimul actu ꝛ diſtincte
cognoſcat naturaliter i cā oēs effectus ad quos
virtus cauſe ſe pōt extēdere. ꝛ in nā omnia ſuppo
ſita nature facta ꝛ factibilia. ꝛ in vbo oēs pprieta

tes ⁊ oīa que ſibi poſſibilia ſunt accidere. hoc au
tem falſum eſt. nā ſicut deductum fuit in quarto
notabili: angelus bonus vel malus per ſpēs ſibi
connaturales non cognoſcit actu perfecte ac di
ſtincte futura ſed poſtꝙ̄ preſentia ſunt et habēt
actualem exiſtentiam. vñ ſpēs angelis concrea=
te non repreſentant actu ⁊ diſtincte in cauſis ni=
ſi effectus actualiter exiſtētes: neqꝫ in natura ni=
ſi ſingularia actualiter exiſtentia . et pari modo
neqꝫ ī ſbo niſi ꝓprietates ⁊ accidētia q̄ ſibi actua
liter inſunt. hec aūt omnia finita ſunt cū nihil ſit
actu ſimpliciter īfinitum extra deū . poteſt tamē
angelus bon⁹ vel malus ſiue in cauſis ſiue in na=
tura ſiue in ſubo cognoſcere infinita in potentia
confuſe ⁊ ſub aliquo vno actu finito. nam ſi cau=
ſa ſe pōt extendere ad effectus infinitos ſucceſſi
ue et in potentia: cognoſcendo cauſe virtutē: in
ipa dicitur cognoſcere infinitos effectus nō actu
aut diſtincte ſed cōfuſe in vna ei⁹ virtute inquā=
tum cognoſcit ꝙ illa virtus ſe poteſt extendere
ad infinitos effectus. et cōſimili mō angelus co=
gnoſcendo naturam ſpecificam: in ea cognoſcit
confuſe et ſub aliquo vno infinita ſingularia ī po
tentia inquantum cognoſcit ꝙ talis natura ſpe=
cifica poteſt exiſtere in infinitis ſingularibus. et
per iſtum modum angelus dicitur cognoſcere in
finitatem figurarūꝫ ⁊ partium in quas continuū
eſt diuiſibile. Et quia in demonibus naturalia in
tegra remanſerunt iuxta ſententiam damaſceni
in. 2° li. et ꝯmuniter omnium theologoꝝ: nō de
buiſſet arguens admirari ſi nullam veritatem ſi
bi neceſſariam angeli naturaliter ignorent. neqꝫ
eni virtutes omniū futuroꝝ aut poſſibilium de
monibus ſunt naturaliter et per ꝯñs neqꝫ actua
liter cognita. et de hijs nō neceſſarijs pñt demo=
nes aliquas cognoſcere quas prius ignorabant
non tñ ex hoc ſequitur ꝙ illas intelligant cū diſ=
curſu. nā non cognoſcūt illas ex alijs veritatib⁹
prius notis: ſed illas apprehēdunt vel imediate
per ſpecies vel ex ſuperioris intellectus influxu.
¶ Ad. 4m dr ꝙ. S. Tho. nō adducit cōparatio
nem corporum ſuperioꝝ ad īferiora pro potiſſi=
ma ⁊ efficaci rōe ſed in exemplum. rō autem effi
cax accipit ex eo ꝙ angeli ſunt vere et ꝓprie ſbe
intellectuales. quam. S. T. tāgit in locis pro cō=
cluſione allegatis. et hāc ipſam rōnem cōfirmat
S. D. auctoritate dioniſij. 7° ca°. d diuinis nomi
nibus. quā vl arguens nō vidit vel eā legit in co
dice mendoſo. nō enim ī auctoritate p eum alle
gata ſcribit ſimplices ⁊ beatos hñt intellect⁹ ꝓ=
ut arguēs falſe recitat: ſed ſimplices ⁊ bonos ha
bent intellectus. vñ falſum eſt ꝙ dioniſius nō lo
quatur de angelis ſm ſtatum mere naturalem.
Neqꝫ valent q̄ vlterius arguens in cōfirmatio=
nē dicti adducit. nō primū. qm̄ illud magis ē ad
ei⁹ oppoſitum ꝙ̄ ad propoſitū. nam cum loquat
de animabus ⁊ de demonibus ſm ſtatum eoꝝ
mere naturalē: conſequens eſt ꝙ etiā de angelis
loquutus eſt ꝓ ſtatu eoꝝ naturali. Neqꝫ iterum
valet ſecundū. qm̄ vt ex littera pꝫ ſm preceden=
tia ⁊ ſequētia: dioniſius nō vocat ibi diuinam co
gnitionem: cognitionem in diuina eſſentia habi
tam: ſed cognitionēꝫ de deo naturaliter habitā.
nec eſt cōſuetum apud theologos cognitionem
beatificam qua beati vidēt eſſentiā dei nudā: vo
care diuinam cognitionem prout arguēs ſuo mi=
rabili ingenio intellexit. Neqꝫ valet tertium. nā
ibi intelligibilia diuinorum dicit ea que angeli de
deo cognoſcūt nāli cognitione. ſ. per cognitionē
ſui ⁊ alioꝝ. Et ꝙ iſta fuerit dioniſij intentio appa
ret ex immediate precedentibus vbi aſſignat ꝓ
cauſa huiuſcemōi cognitionis īmaterialitatem ⁊
intellectualitatem nature angelorum: que cau=
ſa non eſſet ad propoſitum ſi loqueretur Dioni=
ſius de cognitiōe beatifica ad quam neqꝫ imma=
terialitas confert neqꝫ materialitas impedit cūꝫ
homines natura materiales ſint in beatitudine
ſicut angeli dei iuxta verbum ſaluatoris. ¶ Ad ar
gumentum ante oppoſitum reſpōdet Sanctus
Tho. p° par. vbi allegatum eſt pro prima cōclu=
ſione. ad. 3m ꝙ actio que tranſit in aliquid extrin
ſecum eſt realiter media inter agens et ſubiectū
recipiens actionem. ſed actio que manet in agē=
te non eſt realiter medium īter agens ⁊ obiectū
ſed ſm modum ſignificandi tm̄. realiter vero cō
ſequitur vnionem obiecti cum agēte. ex hoc ei ꝙ
intellectū fit vnum cum intelligente: cōſequitur
intelligere q̄ſi quidā effectus differens ab vtroqꝫ
et in hoc articulus terminatur.

¶ Diſtinctio quarta.

CIrca q̃r tam diſtinctiõez ſecũdi ſniarũ q̃ritur vtrũ angeli b̄ti ſuam b̄titudinẽ meruerint. et arguit̄ ꝙ non: q2 nãlibꝰ nõ meremur. ſ3 nãle fuit angelo ꝙ cõuerterer̄ in deũ. ḡ ꝑ hoc nõ meruit b̄titudinẽ. ¶ Jn oppoſitũ arguit̄. q2 apocalipſis. 21° dr̄ ꝙ menſura angeli ĩ illa celeſti hieruſalẽ eſt mẽſura hoĩs. ſed homo ad beatitudinem pertingere non põt niſi per meritum ergo neq3 angelus. ¶ Jn hac queſtione erũt q̃ttuor articuli vt ſupra.

QUantu3 ad articulum primum ſit prima concluſio ꝙ angeli in primo inſtanti ſue creationis mereri potuerunt: non tamen in primo inſtãti potuerunt peccare. Hanc cõcluſionem pro prima ſui parte tenet. S. Tho. pª. par. q. 62. arti. 5°. et. q. 63. ar. 5° ad. 4^{m}. Et quodlibet. 9°. ar. 8°. Pro ſecũda vero p̄te tenet illam. pª ꝑ. q. 63. ar. 5°. Et. in. q. de malo. q. 16. arti. 4°. ¶ Secũda cõcluſio eſt ꝙ omnes ãgeli tã boni q̃3 mali meruerũt beatitudinem ſupernaturalem in primo inſtanti ſue creationis: licet mali ponentes obicem illam non ſunt conſequuti. Hanc concluſionem tenet. S. Tho. pª par. loco proxime allegato. ¶ Tertia concluſio eſt ꝙ angeli boni ſtatim poſt vnum actum meriti beatitudinem ſunt conſequuti. Hanc concluſionem tenet. S. Tho. pª par. q. 62. ar. 5°. ¶ Quarta concluſio eſt ꝙ meritum in ãgelis preceſſit premium non ſolum natura et origine: ſed etiam duratione. Hanc concluſionem tenet. S. Tho. pª par. q. 62. articulis 4°. et. 5° ad. 2^{m}.

QUantu3 ad articulum ſecundum ponende ſũt aduerſariorum obiectiones et quidem contra id quod ſupponitur in prima et ſecunda cõcluſione ꝙ ſcilicet angelus poteſt elicere actum liberi arbitrij in inſtanti: arguunt quidam doctores anglici quos Adam recitat. primo ſentẽ. q. 10. ⁊ etiam Gregorius. 2° ſen. Primo igitur arguunt ſic. ſi aliqua volitio poſſet fieri in inſtanti: poſſibile eſſet ꝙ aliquis peccaret in primo inſtanti ſui eſſe. conſequentia probatur. q̃m in illo inſtanti poſſet habere ſufficientem cognitionem boni et mali et libertatem eligendi tam bonum q̃3 malũ igitur ſi in aliquo inſtanti poſſet: eque poſſet in primo ſicut in quocũq3 alio. ſed falſitas cõſequẽtis patet. quia ſi peccauit in primo inſtanti: non potuit illud vitaſſe. et ꝑ ꝯñs nõ peccauit. iuxta illud Aug. in. 3° de. li° ar. ca. 38° quis enim peccauit in eo quod nullo modo caueri poteſt. probatio conſequentie. non enim potuit prius vitaſſe illud peccatum: quia prius non fuit. nec tunc: q2 tunc fuit: ⁊ omne quod eſt qñ eſt: neceſſe eſt eſſe. nec poſt: q2 iam fuit preteritũ. et ſic nõ potuit nõ fuiſſe. Jtem falſitas primi ꝯñtis aliter apparet. quia ſi hoc ſit poſſibile: ponatur in eſſe. tunc arguitur ſic. illud peccatum eſt vitium voluntatis. igitur nocet voluntati. igitur adimit aliquod bonum a voluntate. igitur illud bonum ademptu3 fuit in voluntate per prius. et per ꝯñs ipſa volũtas in qua illud bonum prefuit. igitur hoc nõ fuit primum iſtans ſui eſſe. et ita ex illo poſito ſequũtur contradictoria. ſ. ꝙ hoc eſt primum inſtans et ꝙ hoc nõ eſt primũ inſtans. iſte eſt ex toto modus arguendi Aug. 12° de ciuitate dei. ca° 7° vbi probat ꝙ non poteſt aliqua voluntas eſſe mala ab eterno. et in pluribus alijs locis vtitur ſimili argumento. ¶ 2° ſi ſic: igitur aliquis poſſet mereri in ꝑmo inſtãti ſui eẽ. ꝯñs eſt falſum. q2 nullꝰ põt mereri niſi qui põt iuſticia3 amittere. ſ3 nullꝰ poteſt iuſticia3 amittere in primo inſtanti ſui eẽ. quia tunc illa eſt. et omne quod eſt quãdo eſt neceſſe eſt eſſe. nec prius: quia prius non fuit. igitur tunc nõ poteſt mereri. Jta enim arguit Anſ. de caſu dia. ca. 5°. ꝙ angeli boni potuerunt peccare anteq̃3 mali caderent. quia ſi non potuerunt inquit peccare: non voluntate ſed neceſſitate ſeruauerunt rectitudinem et iuſticiam. quare non magis meruerunt ſeruando iuſticiam q̃3 ſeruando rationalitatem quam perdere nequiuerunt. ergo et ceťa ¶ 3°. tunc poſito caſu poſſibili aliquis inuitus et neceſſario peccaret. probatio. q2 poſito ꝙ deus in hoc inſtanti creet vnum angelum dando ſibi cognitionem et libertatem arbitrij et preceptum ꝙ eliciat actum diligẽdi deum quo citius poterit: et cum hoc ſuſpendat actum volũtatis angeli per hoc inſtans preciſe. hoc poſito: iſte in aliquo inſtãti diliget deum. quia talis dilectio producetur tota ſimul. ſit ergo illud in=

ſtans.a.tunc ſic.inter hoc inſtans.et.a.erit tem-
pus mediū in quo iſte angelus nō diliget deum.
igitur in illo tempore obmittet contra preceptū
et velit nolit peccabit. ſi dicatur ꝙ diliget deum
in tempore immediato huic inſtanti: ergo dile-
ctio illa partibiliter ⁊ in tempore fiet: contra.po
natur tunc ꝙ alius angelus non impeditus eli-
ciat in hoc inſtanti vnam dilectionem reſpectu
dei. tunc iſti duo actus duorum angelorum erūt
eiuſdem ſpeciei.igitur ſi vnus producitur in tem
pore: et alius.et econtra ſi vnus producitur in i-
ſtanti et alius. quia neceſſe eſt vt illud quod exi-
ſtit in aliquo indiuiduorum ſpeciei ex rebus eſſen
tialibus exiſtat in omnibus indiuiduis illius ſpe
ciei vt ait commentator in.2°celi cōmento.59.
Nec valet ſi dicatur ꝙ tale preceptum non po-
teſt in illo caſu dari a deo.qꝛ non ponatur ꝙ det
adhuc ſequitur ꝙ peccat propter igratitudinem
expectando per tempus anteꝙ̄ diligat deum.
¶4°.ſi aliquis poſſet mereri in inſtāti: ſequitur
ꝙ poſſibile eſſet duo merita eſſe equalia quorū
vnum omnibus alijs exiſtētibus paribus: ex par
te merentis eſſet in tempore: et aliud in inſtan-
ti quod eſt falſum. quoniam tunc nichil prodeſ-
ſet continuare meritū. ꝯſequētia probatur. quia
ponatur ꝙ vnus mereatur tm̄ per inſtans: ⁊ ali9
per horam ceteris condicionibus et circunſtan-
tijs exiſtentibus paribus in vtroqꝫ: tunc meritū
factum in vna hora excedit meritum factum in
inſtanti et non in infinitum quia nullum finitum
excedit finitum infinite.ſit igitur gratia exempli
ꝙ ſit maius in duplo. tunc ponatur alius qui ce-
teris paribus mereatur per dimidium vnius ho
re tm̄: meritum iſtius tertij erit ſubduplū ad me
ritum ſecundi merentis. igitur erit equale meri-
to primi inſtātanco. Aſſumptum probatur. quia
meritum ſecundi pro prima medietate hore eſt
ſimpliciter equale merito tertij. quod probatur.
quia ſi ſecundus habuiſſet interruptionem ali-
quam inter medietates illas hore in qua mere-
batur: tunc manifeſtum foret ꝙ meritum iſtius
in vtraqꝫ medietate eſſet equale merito tertij: ſꝫ
tunc ſuum meritum eſt tantum quantum foret ſi
eſſet interruptum quia eſt cum condicionibus ſi
milibus. igitur ⁊ cetera. ¶5° quia ſequitur ꝙ pro
peccato inſtantaneo deberetur alicui pena eter-
na creata et vltima. igiť poſito caſu poſſibili: ali-
cuius peccatum deus non poſſet ſufficienter pu-
nire. quod non videtur conueniens concedere.
ꝯñia probatur. qm̄ quelibet voluntas creata eſt
finite nature et per ꝯñs contingit aſſignare ma-
ximam penam quam poteſt recipere. ſit ergo ta
lis pena quam angelus non poteſt recipere. a.
conſtat ꝙ aliqua proportio eſt inter.a.et penam
debitam pro peccato inſtantaneo huius angeli
quia vtraqꝫ eſt finita. ſit ergo ~~.a. culpa.~~ tunc ſic. decupla
quocunqꝫ tempore dato: iſte angelus poteſt de
cies ita grauiter peccare ſicut fecit in vno inſtan
ti. igitur in quocūqꝫ tempore dato finito: poteſt
mereri tales decem penas. et per ꝯñs penam.a.
et non poteſt recipere penam .a. vt poſitum eſt.
igitur propoſitum. Aſſumptum autem probať.
quia in quocunqꝫ tempore quantumcunqꝫ par-
uo: poſſet ipſe ſtante eadem cognitione ſufficien
ti dimittere malam volitionem qua ſic peccauit
et eam reſumere pluſqꝫ decies. immo quotiens
voluerit habens liberam voluntatem et nondū
confirmatus. quia nullam difficultatem patitur
angelus in volendo. ¶6°. ſi ſic: tunc homo aut
angelus poſſet habere meritum in inſtanti. et
tunc vltra ſequitur ꝙ vnam bonam volitionem
factam in inſtanti continens per certū tempus
vniformiter ī omnibus condicionibus meretur
premium infinitum intenſiue: et tamen tale pre-
mium non poſſit capere. ſequitur ꝙ non poſſet a
deo ſufficienter premiari. ꝯñia probatur. quia ſi-
cut pro primo inſtanti extrinſeco illius tempo-
ris deberetur merenti aliquod premium preci-
ſe: ita pro quolibet inſtanti ſequenti illius tem-
poris debetur aliquod premium preciſe. igitur
vel pro quolibet inſtantium ſequentium debe-
tur equale premium ei quod debetur pro primo
inſtāti: aut ſemper pro quolibet maius aut ſem-
per minus. et quodcunqꝫ detur: ſequitur ꝙ pro
omnibus ſimul debentur premia equalia infini-
ta. quia poſt quodlibet inſtans et ſimiliter ante
quodlibet inſtans illius temporis ſunt infinita
inſtantia. et ideo ſi ſemper maius: igitur infinita
maiora. ſi ſemper minus: ergo quocunqꝫ dato in
tempore illo ante ipſum fuerunt infinita ꝓ quo-
rum quolibet debetur maius et ſic propoſitum.
¶7°. ſequitur ꝙ ſecundum legem communem
poſſet quis iuſte puniri pro finitiſ peccatis venia
libus pluſqꝫ pro maximo mortali peccato in eo-
dem tempore vel maiori facto. quia pro veniali
vnius inſtantis debetur aliqua pena: et illa non
exceditur infinite a pena debita mortali. igitur
totiens poterit peccare venialiter ſecūdum mul
titudinem finitam eque grauiter et cetera. ¶8°
quia ſequeretur ꝙ in angelo qui peccauit et ſimi
liter in homine primo meritum et demeritū fue
rint immediata ita ꝙ nec fuit tempus nec inſtās
medium. et vlterius cum vterqꝫ iſtorum ſemper
quando ſtetit in iuſticia et meruit fuerit ſapiens:

et quando peccauit fuerit ſtultus: ſequitur ꝙ in=
ter ſtulticiam et ſapientiam eorum nõ fuerit me
dium ſcilicet tranſitus de vno in aliud qui tran=
ſitus non fuerit ſapiens nec ſtultus. quod eſt cõ=
tra Auguſtinum tertio de libero arbitrio. ca° 51°
vbi querit. vtrum primus homo ſtulte vel ſapiẽ
ter receſſerit a deo et deteriat ꝙ nec ſic nec ſic: ſꝫ
eſt dare medium. nam tranſitus ipſe nec ſapiens
nec ſtultus fuit ſicut declarat i exemplis alijs: vi
de ibi. ¶9° quia tunc pro merito inſtãtaneo de=
beretur augmentum charitatis. cum igitur illius
augmenti ſit certa proportio ad charitatẽ chri=
ſti: ſequitur ꝙ in tempore quantumcunqꝫ paruo
poſſet aliquis acquirere tãtam charitatem quã=
tam habuit chriſtus quod eſt falſum. probatur
ꝯña. quia in quocunqꝫ tempore paruo poſſet to
tiens ſubito velle quotiens illud augmentũ con
tinetur in charitate chriſti. et ſic ſequitur conclu=
ſio inferenda. ¶10°. ſequitur ꝙ obeſſet homini
continuare actum ſuum. quia conſtat ꝙ pro illo
debetur homini certum premium: et pro merito
inſtantaneo debetur etiam ſibi certum premiuꝫ
licet minus. igitur. Exempli gratia. ſit ꝙ minus i
decuplo. cum ergo decem immo centum tales
actus ſubitos poſſet producere: in illo tempore
quo continuat actum vnum: poſſet acquirere
maius premium non continuando eum. et ſic ſe
quitur ꝙ obeſt ſibi continuare actum illum. ¶11°
ſequitur ꝙ aliquis neceſſario erit ocioſus haben
do ſummam libertatem arbitrij. quia poſito ꝙ
deus ſuſpendat preciſe per inſtans actionẽ vni⁹
angeli: tunc ille vellet primo in aliquo inſtanti
mediato. ac per hoc in tempore medio eſſet ne=
ceſſario ocioſus. ¶12° ſequitur ꝙ aliquis habẽs
per vnam horam ſummum meritum ſibi poſſibi
le circa aliquod obiectum: poſſet in eadem hora
decuplo plus mereri habendo diuerſos act⁹ cir=
ca diuerſa obiecta vel etiam circa idem interſe=
canter. et ſic expediret non cõtinuare actum reſ=
pectu vnius quod eſt falſuꝫ. quia in hoc maxime
cõmendatur felicitas a philoſopho. 10. ethicoꝝ.
quia eſt maxime cõtinua. ¶13° ſequitur. ꝙ ſi ali=
quis peccaret venialiter continuãdo actum ſuũ
per tempus in cuius fine moreretur: pro quoli=
bet iſtanti illius temporis deberetur ſibi aliqua
pena i purgatorio. et ſi peccatũ ſuum foret mor
tale: pro quolibet iſtanti ſibi deberetur pena ali
qua in inferno. et per conſequens infinita pena
intenſiue. ac per hoc nullum poſſet deus punire
ſufficienter. ¶14° quia ſi ſit dare primum inſtãs
in quo voluntas vult ſeu in quo volitio eſt in vo
luntate: igitur vel hoc erit de volitione libere ꝓ
ducta a voluntate vel de ea que producitur na=
turaliter que. ſ. neceſſario ſequitur ad aliquaꝫ ap
prehenſionem. non de libera: quia omnis muta
tio ſubita finis eſt ſucceſſiue ſm commentatorẽ.
5. phy. cõmento. 32° ſed cum voluntas libere ꝓ
ducit ſuam volitionem: ſua prima productio ſi
qua eſt: non eſt tunc finis ſucceſſiue mutationis
immediate precedentis. igitur ⁊ cetera. Nec de
volitione naturaliter ſequente apprehenſioneꝫ
alicui⁹ obiecti. verbi gratia beatitudinis aut ali=
cuius alterius placibilis. quia nõ eſt dare pͥmum
inſtans in quo intellectus cogitet de tali volito.
ſit illud. a. igitur nec primum inſtans quo volun
tas vult illud. Aſſumptum probatur. quia cogi=
tatio noua vel libere cauſaretur: et tunc non eẽt
finis ſucceſſiue mutationis cõtra preallegatam
auctoritatem commentatoris. aut illa cogitatio
actualis generaretur naturaliter ab aliqua ſpe=
cie imaginatiua: et tunc vel eſt aliqua ſpecies de
biliſſima et minima ipſius. a. in virtute imagina=
tiua que poteſt agere in intellectum: vel eſt ali=
qua maxima que non poteſt. non poteſt dici pri
mum. quia ſi ſic: ſit illa minima que poteſt. b. et i=
tellectio quam poteſt cauſare ſit. c. igitur aliqua
alia ſpecies in imaginatiua debilior ꝙꝫ. b. poteſt
cauſare in intellectu aliquam intellectionem de
biliorem tamen ꝙꝫ. c. ſic enim eſt in alijs actioni=
bus naturalibus ꝙ ſi aliqua virtus poteſt moue=
re aliquod aliqua velocitate: virt⁹ minor poteſt
mouere illõ tardius. qõ probatur ex hoc ꝙ idem
motuꝫ poteſt moueri tardius a virtute debiliori
et ſic ſequitur ꝙ non ſit aliqua debiliſſima et mi=
nima ſpecies in imaginatiua potens cauſare in
intellectu cognitionem actualem de. a. relinqui=
tur igitur ꝙ ſit aliqua maxima que non poteſt. et
quelibet intentio poteſt agere in intellectum. ex
hoc patet ꝙ nullum eſt primum inſtans in quo
ſpecies imaginatiua agit in itellectum. quia ſi ſic:
tunc arguitur ſic. hec ſpecies agit in intellectum
nunc primo naturaliter et non libere. igitur nũc
primo eſt iſta ſpecies fortis ad agendum. quia ſi
prius fuiſſet ſatis fortis: pri⁹ egiſſet. igitur eſt ali=
qua ſpecies minima ſeu debiliſſima in imaginati
ua que poteſt agere in intellectum. cuius oppo=
ſitum probatum eſt. igitur non eſt aliquod pri=
mum inſtans in quo ſpecies in imaginatiua agit
in intellectum. ac per hoc nullum eſt primum in
ſtans in quo intellectus cogitat quando cogita=
tio ſua fit a ſpecie in imaginatiua. et ſic ſequitur
propoſitum principale. hec oĩa argumenta ſunt
cuiuſdã anglici doctoris qui dicitur godifredus.
et recitantur ab adam et a gregorio. ¶Secũdo

loco poteſt argui contra concluſiones probãdo
ꝙ etſi non ſit impoſſibile actum voluntatis eſſe
et produci in inſtanti: ꝙ ſaltem hoc non ſit neceſ
ſarium. immo ꝙ aliquis actus voluntatis ſit pro
ducibilis ſucceſſiue et partibiliter. et ſic in tempo
re non in inſtanti. et arguunt ſic adam et grego=
rius. Contingit volitionem intendi. igitur con=
tingit volitionem partibiliter produci. conſequē
tia patet. nam inteſio forme non fit niſi per addi
tionem noue partis forme. Antecedens proba=
tur. qm̄ contingit in aliquo intendi noticiam vel
eſtimationem de bonitate alicuius rei quam de=
ſiderat. vt pote codicis per examinationem dili
gentiorē ſue pulchritudinis vel veracitatis. aut
equi per maiorem experiētiam ſue fortitudinis
aut velocitatis. igitur cōtingit deſiderium de ip=
ſa intendi. et patet cōſequentia. qm̄ vt dicit com
mentator. 12. metha. commēto. 35. et nos etiaꝫ
ita experimur ꝙ quanto magis quod deſidera=
tur eſtimatum fuerit magis bonum: tanto deſi=
derium maius erit. ¶ 2° contingit aliquam vo=
litionem partibiliter corrumpi. igitur contingit
aliquam partibiliter produci. cōſequentia patet
et antecedēs probatur experientia. experitur ei
quis ꝙ aliquando feruenter ⁊ intenſe deſiderat
aliquam rem non habitam: aut habita compla=
cet ⁊ delectatur. et paulatim tepeſcit talis com=
placentia vel deſiderium et tandem ceſſat. talis
autem remiſſio non cōtingit abſꝫ ſucceſſiua cor
ruptione dictorum actuum. ¶ 3° arguit ſic. poſſi
bile eſt viſionem corporalem ac etiam itellectua
lem partibiliter acquiri. igitur et volitionem. te=
net conſequentia. tum quia non plus apparet re
pugnantia ex parte volitionis ꝙ̄ ex parte viſio
nis maxime intellectualis. tum quia frequenter
ad clariorem et perfectiorem noticiam rei: ſequi
tur intenſior volitio. antecedēs patet. tam cum
aliquid primo viſum a remotis appropinquat vi
denti et ſm maiorem appropinquationem cla=
rius videtur. Item cuꝫ viſibile remiſſum actu vi
ſum continue intenditur et clarius et perfectius
videtur. in quo caſu euidētius poteſt argui ꝙ vi
ſio fiat partibiliter. nam cōtinue noue partes co
loris ſm intenſionem generantur in eodem ſbo
primo cum precedētibus. et ille vtiq; ſicut ⁊ alie
videntur. et nō prius videntur ꝙ̄ ſint certum ē.
nec prius ſunt ꝙ̄ videantur. vt patet per Augu=
ſtinum. 14. de trini. ca. 10. dicentem quedam co
gnoſcibilia ſimul cum cognitione eſſe incipiunt.
velut ſi aliquod viſibile quod omnino non erat
ante oculos noſtros oriatur: cognitionem nr̄aꝫ
vtiq; non precedit. aut ſi ſonet aliquid vbi eſt au
ditor: ſimul profecto incipiunt eſſe ſimul ꝙ; deſi=
nunt et ſonus et eius auditus. et iſtud quod vl=
timo poſitum eſt optime valet etiam ad princi=
pale propoſitum. nam ſicut locutio exterior ſuc=
ceſſiue fit et auditus ſucceſſiue generatur: ita in=
tellectio verborum videtur ſucceſſiue generari.
¶ Patet etiam hoc ratiōe. nam alias actiuum na=
turale per tempus ſtaret in ſufficienti diſpoſitio
ne ad paſſum ſufficiens ceteris requiſitis cōcur=
rentibus anteq; ageret. ſimul ergo dum ille par=
tes coloris fiunt: videntur. et ſicut ſucceſſiue fiūt
ita ſucceſſiue videntur. et conſtat ꝙ non ea viſio
ne preciſe qua priores videbātur: ſicut patet ex
auctoritate preallegata ⁊ etiam ratione. quia vi
ſio vnius rei non poteſt naturaliter fieri viſio al
terius rei. igitur aliqua viſione partiali. non au=
tem preexiſtente: quia nulla viſio naturaliter p̄=
cedit rem viſam cum quelibet a re viſa concau=
ſetur ſm Augu. 11. de trinitate. ca. 3°. et ſimiliter
libro. 14. vbi ſupra proximo. Item in alio exem
plo ibidē efficaciter conuincitur. ſi enim aliquod
magnum viſibile cuius partem tm̄ quis videat p
aliquod foramen moueatur motu continuo an=
te foramē illud: verbi gratia a dextro in ſiniſtrū
pars primo viſa ſucceſſiue exibit oppoſitionem
oculi et occultabit ſibi et alia prius non viſa ſuc=
cedet. et quia conſtat ꝙ ſequens vel ſuccedens
non videbitur viſione precedentis: nec ipſa to=
ta ſimul ſuccedet ſed per parteꝫ ante partem: ſe
quitur ꝙ noua viſiōe partibiliter et ſucceſſiue ac
quiſita videbitur quod erat probādum. ¶ Ter=
tio loco arguit Adam contra aliud ſuppoſitum
in hac queſtione et precedente ſcilicet ꝙ impoſſi
bile ſit formam puta viſionem vel volitionem q̄
non eſt in hoc inſtanti ſm ſe totam nec ſm par=
tem: produci immediate poſt hoc inſtans ſimul
et ſꝫ ſe totam. huius enim oppoſitum ſepe dictū
eſt. vt puta ꝙ angelus non peccauit in primo in=
ſtanti: ſed immediate poſt primum inſtās. item
ꝙ bonus angelus non fuit beatus in inſtāti quo
merebatur: ſed immediate poſt illud et cetera.
Contra iſta arguit. Adam. 10. q. Primo ſic. quia
eo ipſo ꝙ dilectio vel alia volitio cauſaret̄ ſimul
non per partem ante partem: inſtantanee et in=
diuiſibiliter cauſaretur. et hoc eſt cauſari in inſtā
ti. non enim ſunt inſtantia indiuiſibiles menſure
ſuccedentes in tempore diſtincte a permanenti
bus. et immediate preceſſiſſet aliquod aliud in=
ſtans vltimum ſui non eſſe. igitur aliquod inſtās
eſſet immediatum inſtanti. ¶ 2° quia nō poteſt
contingere ꝙ aliquod nunc ſit vltimum eſſe rei
ſm ſe et ſm quamlibet eius partem propter idē

medium. quia ſm philoſophũ. 8. phy. non eſt dare vltimũ inſtãs rei pmanentis in eẽ. igiť pari rõe nõ eſt dare vltimũ indiuiſibile i quo res aliq̃ et q̃libet eius pars vltimo nõ ſit. ¶ 3° ſic. fieri inſtantanee ſeu in inſtanti ad debitum intellectum: eſt ſimul fieri ſic ꝙ non per partem ante partem. nõ enim ſunt ſm veritatem inſtantia tales menſure quales q̃dam imaginantur. ſed impoſſibile eſt ꝙ inſtans immediate ſuccedat inſtanti vel mutatum eſſe in eodem motu continuo: aut vnum indiuiſibile alteri ſituetur ab eodem diſtincte imo hoc includit repugnantiã. igitur impoſſibile eſt ꝙ aliquid immediate poſt inſtans in quo nõ eſt nunc nec aliud quod poteſt eſſe pars eius ſimul fiat vľ econuerſo. ¶ 4° . quia hoc dato: duo ãgeli eſſent factibiles immediate vnus poſt aliũ et non ſimul menſura. ſed hoc eſt impoſſibile. tũ quia pari ratione dicerẽ de mille. tũ quia creatio angeli non habentis partes eſt inſtantanea ſolũ vel ſi habet partes ſolum pono ꝙ non diuiſibiliter nec partibiliter ſed vtraqꝫ ſimul producatur et ita inſtans erit immediatum inſtanti. Probatio cõſequentie. quia deus poteſt in hoc inſtanti preſenti producere vnum angelum ſi prius hoc voluerit. ponatur igitur ꝙ ſic faciat et ꝙ tunc nõ ſit vnus alius angelus producibilis. ſi igitur ille alius ãgelus poſſit ſimul produci imediate poſt hoc vltimum inſtans ſui non eſſe: ita poteſt fieri de tertio angelo non nunc exiſtente producibili poſt ſecundum. igitur et cetera. ¶ Quarto loco arguit. adam. ii. q. prima contra aliud ſuppoſitũ in hac ⁊ precedenti queſtione ſcilicet ꝙ angelus poſſit ſubito ceſſare ab actu ſuo vel ſubito ſuſpẽdere actum ſuũ ſic ꝙ modo habet aliquem actũ voluntatis ⁊ nunq̃ poſt habebit illum nec aliq̃d eius. huius enim contrarium probat adam. primo ſic. quia non in inſtanti in quo eſt talis actus inſtantanee productus poteſt ſimul totus ceſſare: quia tunc ſimul eſſet et non eſſet. nec ſine medio poſt: quia tunc poſt indiuiſibile eſſet aliud indiuiſibile immediate ſuccedens. igitur ſolum mediate poſt poſſet voluntas ceſſare ab actu inſtãtanee elicito. et per cõſequens nõ eſt in poteſtate voluntatis quin ſi ſubito cauſet in ſe volitionẽ continuet illum actum velit nolit poſtea poſt tẽpus aliquod antequã ſuſpendat actum illum ſiue antequã plene a tali actu ceſſet. ¶ 2° q2 ſi volũtas in hoc inſtanti h3 aliquem actũ et nõ habebit poſt hoc inſtans illum actum nec aliquã partem eius: tunc indiuiſibile eſſet immediatum indiuiſibili in ſucceſſione vel in continuo. quia ſi ſimul ceſſaret ſic ꝙ non partibiliter: inſtãtanee deſtrueretur ſed nõ in inſtanti quo ꝓducitur. quia tunc ſimul eſſet et nõ eſſet. ergo i alio. vel igitur in immediato. et ſic ꝓbaẗ conſequẽtia ꝓbanda. vel mediato. et tũc manebit per temp⁹ medium qđ eſt principale intentũ. hec ille. ¶ Cõſequẽter contra cõcluſiones ſingulas arguiẗ ⁊ quidem cõtra id quod ſupponit prima concluſio ꝙ. ſ. angeli creati fuerunt in gratia gratum faciente. arguit Egidius primo ſic. hõ non fuit creatus in grã. ergo nec angelus. tenet conſequentia. quia magis hõ indiguit gratia ad nõ peccandum q̃ȝ angelus eo ꝙ infimum gradum teneat in genere ſubſtantiarum intelligibilium. et iterum quia ex pluribꝰ partibus incitari poteſt ad peccandum q̃ȝ angelus. Antecedens ꝓbatur quia homo ante peccatum habuit vnde poſſet ſtare: ſed non habuit vnde poſſet proficere prout haberi poteſt ex dictis Augu. ii. de ciuitate dei volentis ꝙ quantum ad delectationem preſentis boni: beatior erat primus homo in paradiſo quibuſcunqꝫ iuſtis in hac vita. ſed quantum ad ſpem futuri boni: beatior eſt quilibet iuſtus in hac vita q̃ȝ primi parentes. quod non eſſet: ſi primi parentes creati fuiſſent in gratia. quia cum non haberẽt ſic impulſiua ad peccandum vt nos: ſi habuiſſent gratiam ꝑ quã poſſent proficere: plus potuiſſent ſperare de futura beatitudine: q̃ȝ iuſti in hac vita. ſi ergo ṗmis noſtris parentibus nõ fuit a ſui primordio collata gratia: ergo nec ãgelis a ſui primordio fuit collata gratia. vnde et magiſter quod infra dicit de hominibus: in. 3. di. dixit de angelis ꝙ non poterant ꝓficere ad meritum vite: niſi eis gratia adderetur. et in ſequenti. di. dicetur: ꝙ poſt creationem: aliquid collatum eſt angelis ꝑ quod cõuerterentur gratia ſcilicet. ¶ 2°. qm̃ ſi fuiſſent angeli creati in gratia: conſequens eſt ꝙ et diabolus in gratia fuiſſet creatus. quo poſito: non videtur ꝙ potuiſſet illo modo cadere quo cecidit. nã ſm Augu. ii. ſuper. geñ. ſuperbia tumidus: ⁊ proprie poteſtatis delectatione corruptus: btẽ atqꝫ angelice vite dulcedinem non guſtauit. ſi ergo diabolus in ſui primordio habuiſſet gratiam: cum non intelligat componendo: intelligendo ſeipſum quod habuit a principio ſue creationis: itellexiſſet omnia que fuiſſent in ipſo. cognouiſſet ergo gratiam quam in ſeipſo habebat. qua cognita: non potuiſſet ignorare eam eſſe perfectionẽ ſue nature. beatitudinem ergo cognoſcẽdo que eſt ſummum bonum quod adipiſci poterat: non erat ita hebes quin cognouiſſet tale bonũ ſic excellens adipiſcendum eſſe per id quod erat i ipſo perfectius. et quia hoc cernebat eſſe gratiam;

non videt̃ bene poſſibile ꝙ hoc modo peccaſſet
delectatus propria poteſtate: et volendo conſe
qui per naturaꝫ quod debebat velle cõſequi per
gratiam. Si enim a principio habuiſſet gratiam
ſimul cognouiſſet naturam et gratiam perficien
tem naturam. et ſi delectatus fuiſſet in natura tã
q̃ꝫ in aliquo ꝑfecto: multo magis delectatus fuiſ
ſet in dono gr̃e ſibi collato tanq̃ꝫ in re perfectio-
ri. vidit enim ſe valde pulchrum per naturam: ſꝫ
ſi fuiſſet creatus in gratia: vidiſſet ſe pulchrioreꝫ
per gratiam. et per conſequens vidiſſet ꝙ multo
magis ſupremum bonum poſſibile ſibi potuiſſet
adipiſci per gratiam per quam erat pulchrior q̃ꝫ
per naturam per quam erat minꝰ pulcher. ¶ 3°.
quia ſi angeli creati fuiſſent in gratia: in primo in
ſtanti creationis complacuiſſet eis in gratia eſſe
creatos. ac per hoc in primo inſtanti ſue creatio
nis omnes angeli boni et mali meruiſſent in tali
complacentia. nam complacere de gratuitis me
ritorium eſt. ex quo vlterius ſequeretur ꝙ nullꝰ
angelus peccaſſet. quia non videtur poſſibile ꝙ
angelus habens gratiam et eam cognoſcens et
in ea complacens poſſit a gratia cadere preſerti
cum non habeat in ſe incitatiuum in contrariuꝫ
gratie quemadmodum homo. eſt enim ipſa gra
tia tante excellentie ꝙ nullus poſſet eam faſtidi
re aut ab ea ſe auertere quemadmodum Augu.
.11. ſuper. geñ. ad litteram de diabolo dicit ꝙ bea
te atq̃ꝫ angelice vite dulcedinẽ non guſtauit quã
non vtiq̃ꝫ acceptam faſtidiuit. ¶ 4°. arguit con
tra motiuũ. S. Tho. p^a par. q. 62. arti. 3°. ſum-
ptum ex comparatione ad primam rerum pro-
ductioneꝫ in qua omnia que proceſſu temporis
per opus diuine prouidentie diſtincta ſunt: pro-
ducta fuerunt ẜm quaſdam ſeminales rationes.
dicit enim ꝙ nõ eſt ſimile de natura et de gratia.
quia deus dando nobis naturam: creauit nos ſi-
ne nobis. ſed gratiam vt Augu. dicit non creat
in nobis ſine nobis id eſt ſine preuio motu noſtre
voluntatis. ex quo videtur ꝙ infuſio gratie pre-
ſupponat condicionem nature immo et aliquem
eius motum. ¶ Deinde reſpondet ad auctorita
tes quas. S. Doc. adducit pro concluſione. Ad
auctoritatem Auguſtini ex. 12. de ciuitate dei reſ
pondet dupliciter. Primo ꝙ dicitur deus ſimul
in angelis eſſe cõdens naturam et largiens gra-
tiam ꝓpter valde modicam morulam que fuit
inter creationem et bonorum confirmationem
ſicut fuit valde modica inter creationem ⁊ lapſũ
malorum. propter quod dicitur ꝙ diabolus ab
initio malus fuerit. vnde et dñs dicit in euange-
lio ꝙ ab initio mendax fuit. Reſpõdet. ſecundo

ꝙ ipſe amor naturalis prout erat innocens ⁊ pu
rus quo omnes angeli in inſtanti ſue creationis
deum dilexerunt quedam gratia dici põt. ¶ Ad
auctoritatem gloſe ſuper oſee que dicitur eẽ hie
ronimi: reſpondet ꝙ demones dicuntur fuiſſe in
magna pinguedine ſpiritus ſancti: quia fuerunt
creati in quadam magna puritate et excellenti
innocentia. ¶ Contra. 2^am. partem prime con-
cluſionis arguit Aureolus probando ꝙ angelus
potuit peccare in p̄mo inſtãti ſui eſſe vel ſue crea
tionis. Et arguit primo ſic. Quia in quocunq̃ꝫ in
ſtanti ſunt omnes cauſe alicuius actus: põt actꝰ
elici ſic circunſtantionatus vel carens circunſtã-
tia debita in eſſe. hec propoſitio patet. quia pro
quocunq̃ꝫ inſtanti poteſt poni cauſa: poteſt po-
ni ſuus effectꝰ. et per ariſ. 9. metha. loquẽdo de
potentia propinqua. ſed in primo inſtanti crea-
tionis angeli fuerunt omnes cauſe que ſunt ne-
ceſſarie ad actum circũſtantionatum. igitur pro
illo inſtanti potuit elicere actum circunſtantio-
natum: vel etiam carentem aliqua debita circũ-
ſtantia. quare potuit peccare. maior probata eſt
Minor patet. quia angelus in primo inſtãti po-
teſt ſe intelligere. nam habuit intellectum agen-
tem et poſſibilem et obiectum preſens que ſunt
cauſe concurrentes ad intellectionem. in eodeꝫ
etiam inſtãti potuit ſe diligere. et quia licet actꝰ
intellectus ſit prior natura actu voluntatis: ta-
men poteſt eſſe ſimul tempore. non minus enim
voluntas potuit ſe diligere pro primo inſtãti q̃ꝫ
intellectus ſe intelligere. in illo etiam inſtanti di
lectio illa poteſt habere circũſtantiam debitam
eliciendo amorem qui natus eſt eſſe rectus circa
ſe. et poteſt habere circũſtantiam oppoſitam eli-
ciendo actũ circa ſe qui ẜm rectã rationem natꝰ
eſt elici circa deũ puta amando ſe ſupra deũ. igi-
tur in illo inſtãti potuit habere actũ perfecte cir-
cunſtantionatũ et etiam actũ defectuoſum a re-
cta rõne per ſuperabundantiam alicuiꝰ circũſtã
tie male: vel per defectũ alicuiꝰ circũſtantie debi
te in eſſe. vñ poſſibile fuit ꝙ in p̄mo inſtanti obij-
ceret̃ ſibi beatitudo: et ꝓ illo inſtanti illã appete-
ret ſine gratia. et hic actꝰ ponit̃ a quibuſdã p̄mũ
peccatũ angeli. q2 appetijt gloriam nõ per merã
dei gratiam ſed q̃ſi debitam ſibi ꝓpter excellẽtiã
ſuorũ naturalium. ¶ 2° ſic. ſi angelus nõ potuit
peccare in primo inſtanti ſui eſſe: aut hoc fuit q2
primus actꝰ nature producte imputat̃ producẽ-
ti: aut quia termini duarum mutationum. ſ. crea
tiõis et auerſionis nõ poſſunt eſſe ſimul: aut ter-
tio quia in primo inſtanti nõ potuit habere actũ
elicitum a deliberatiõe procedentem: aut quar-

to quia actus qui elicitur in primo inſtanti non
elicitur libere contingenter. ſed propter nullum
iſtorum negandum eſt angelum potuiſſe pecca=
re in primo inſtanti ſui eſſe. igitur. ⁊c̄. Maior pa
tet ex cōmuniter opinantibꝰ circa iſtam materiā
quorū omnes aliquam dictarū rationū aſſignāt
Sed minor probatur. nam prima ratio nō valet
nam maxima illa q̄ aſſumitur eſt vera de actu q̄
neceſſario concomittat̄ naturam. in talibꝰ enim
agens quantū dat de forma tantū dat de actu. ſ꞉
de actu qui ſequit̄ libertatem arbitrij ratio non
cōcludit. q꞉ non oportet ꝙ ille actus ſit ab eo q̄
producit naturam imo eſt a natura. de iſto igit̄
actu oportet probare ꝙ non poſſit eſſe defectuo
ſus in primo inſtanti. Nec ſimiliter valet ſecūda
ratio. diceret̄ enim ad maximam quam aſſumit
ꝙ termini duarū mutationum etiam ordinatarꝫ
ad inuicem: lꝫ non poſſint eſſe ſimul natura: ta=
men ſunt ſimul tempore vt patet de generatiōe
et alteratione. generatio enim preſupponit alte=
rationē nō tempore ſed natura. cōſimiliter illu=
minatio ſolis preſupponit ꝓductionem ſolis: et
tñ ſunt ſimul tempore. ſic in ꝓpoſito licet auerſio
naturaliter preſupponat ꝓductionem nature: tñ
pōt eſſe ſimul tp̄e. Nec iterū tertia ratio valet.
qm̄ angelus in primo inſtanti potuit hr̄e noticiā
de deo. ergo in primo inſtāti potuit conſiderare
circa deū ꝙ eius equalitas nō eſt appetenda. nō
apparet etiam ſi principiū fuiſſet ei reuelatū reſ=
pectu cōcluſionū ſupernaturaliū in inſtāti quare
in inſtanti nō potuiſſet inferre cōcluſionē cum ſi=
mul tp̄e poſſit cognoſci cōcluſio ⁊ principiū: licet
nō ſimul natura. Nō deniqꝫ valet quarta rō. q꞉
deꝰ ab eterno predeſtinauit hominem: ⁊ tñ libe=
re predeſtinauit. ergo nō aufert libertatē in actu
ponere ꝙ pō ſit ſimul tp̄e cum actu. Et preterea
actus nō elicit̄ libere niſi ꝓ inſtanti ꝓ quo elicit̄:
q꞉ nihil eſt cōtingēs qn̄ nō eſt. ergo accidit actui
ad hoc ꝙ ſit cōtingēs ꝙ potētia eliciēs precedat
ipm̄ tp̄e. ¶ 3° ſic. ꝓ quocūqꝫ inſtanti volūtas po
teſt hr̄e actū elicitū: pōt peccare q꞉ in illo pōt re
cte ⁊ non recte agere. et pōt pro tūc in vtramqꝫ
partē ꝯdictionis. ſed voluntas angeli in p̄mo in
ſtanti ſue creatiōis potuit elicere actū ſuū. cuius
rō eſt. q꞉ ſm̄ Aug. effectus pōt eſſe coeuꝰ ſue cau
ſe. et nō eſt minꝰ verū de cā naturali q̄ꝫ de cauſa
libera. ꝓ quocūqꝫ eni inſtanti pōt poni cā libera
pro illo pōt agere. cā aūt libera ꝓ quocūqꝫ inſtā=
ti agit: libere agit. Nec obuiat ſi ponat̄ quecūqꝫ
nālis inclinatio. q꞉ talis nō neceſſitat agēs liberꝫ
ergo ꝓ iſtāti in q̄ eſt: pt agere ⁊ nō agere. igr̄ libe
re agere. h̄ ille i forma. ¶ 4° ad idē arguit. Gre.

Mē qꝺ habuit angelꝰ qn̄ peccauit neceſſario req̄
ſitū ad hoc ꝙ poſſit peccare: habuit vel hr̄e po=
tuit in p̄mo inſtāti ſui eē. igit̄ ⁊ in p̄mo potuit pec
care. ꝯñā clara eſt. ſꝫ ꝓbatur añs. nam ex p̄te itel
lectꝰ equalē ⁊ eādem habuit noticiā vel hr̄e po=
tuit cū noticia ſit ꝓducibilis in inſtāti. ⁊ cuiuſlꝫ ta
lis oēs p ſe cauſe eē potuerūt in p̄mo inſtāti ſicut
pꝫ diſcurrēdo. ſimiliter eq̄ potēs ⁊ libera fuit vo=
lūtas in p̄ncipio ſic̄ et tūc vel nūc. Et qꝺ dictuꝫ ē
de noticia: cōfirmat̄ ex itentiōe Aug. ii. de ciuita
te dei. ca. 10. vbi dicit ꝙ nullo mō ſm̄ ſpaciū tem
poris priꝰ erāt ſpūs illi tenebre quos āgelos dici
mus. ſꝫ ſimul vt facti ſunt: lux facti ſunt. nō tñ ita
creati vt quocūqꝫ mō viuerēt: ſed ēt illuiati vt ſa
piēter beateqꝫ viuerēt. ab hac illuiatione auerſi
quidā angeli nō obtinuerūt excellētiā ſapientis
beateqꝫ vite q̄ ꝓculdubio nō eſt niſi eterna eter
nitatiſqꝫ ſue certa atqꝫ ſecura. Ex hijs pꝫ ꝙ ēt ſa
pientiā atqꝫ noticiā a q̄ mali ceciderūt: ipi in ſuo
initio habuerunt. qꝺ vero dictū eſt de poteſtate
atqꝫ libertate volūtatis: nō cadit in dubiū. ¶ 5°
arguit ſic. Xp̄s ſm̄ aiaꝫ meruit in p̄mo inſtāti ſue
creatiōis. g̃ poſſibile fuit ꝙ angelꝰ in p̄mo inſtāti
meruerit ⁊ ſimiliter ꝙ peccauerit. ꝯñā pꝫ. ſed añs
ꝓbatur ex intētione magiſtri. ſen. diſ. 18. vbi vult
ꝙ xp̄s ſm̄ aiam ab initio ꝯditionis meruit. nec ꝓ
ficere i meritis potuit ſicut ꝓbat ibidē auctoritā
te gregorij. nec pōt gloſari ab initio. i. immediate
poſt p̄mū inſtās. q꞉ ſi ſic: aut imediate poſt illꝺ in
ſtās meruit in iſtāti: ⁊ hoc nō q꞉ tūc iſtās eēt ime
diatū inſtāti. aut i tp̄e imediato illi inſtāti: et hoc
nō q꞉ tunc ꝓfeciſſet in merito cōtra magiſtrum.
¶ 6° arguit cōtra ꝓbationē cōcluſionis. Ad cū
tu arguis ꝙ ſi angelꝰ peccaſſet in p̄mo inſtāti: deꝰ
fuiſſet cā ſui peccati ⁊c̄. iſta rō nō valet. q꞉ ſi cōſe
quēs itelligat̄ ſic ꝙ deꝰ fuiſſet cā immediata ⁊ to
talis illius peccati: aut ꝙ fuiſſet angelo cā elicien
di illū actū malū: in quorꝫ altero ſenſu dꝫ ipſum
reputari incōueniens. et in quo ſenſu nō cōcedit̄
deū eſſe cauſaꝫ pctōꝝ: neget̄ ꝯñā illa. Nec valet
eius ꝓbatio q̄ aſſumit ꝙ oīs operatio q̄ ſimul ici
pit cū eſſe rei: eſt ei ab agēte a quo habet eſſe ⁊c̄.
dicitur enim ꝙ illa propoſitio ſi intelligat̄ de ope
ratione naturaliter ꝯñte: falſa eſt vt dicit ſe alias
probaturum. ſi autem intelligat̄ de operatiōe li=
bere elicita: nullam hꝫ apparentiam. et iſta iquit
riſio cōfirmat̄. nā hanc videt̄ Aug. ſentētialit̄ ne
gare. ii. de ciuitate dei. ca. 14. vbi dicit ꝙ illi qui
dicunt ꝙ diabolus nūqꝫ fuit cum angelis ſanct s
beatus. illa. ſ. beatitudine imperfecta nō excellē=
ti et eterna ſuo recuſans ſubditus eſſe creatori ⁊
cetera: nō cōſentiunt manicheis q̄ ſentiūt ꝙ ſuā

quandã propriam tanq̃ ex aduerſo quodã prin
cipio habeat naturam mali. ita q̄ ſm Augu. non
ſequitur q̄ ſi peccauit ab initio: fuerit ex aduerſo
malo q̄z principio ac per hoc ſimul ſtant q̄ pecca
uit ab initio: et tamen fuerit productus a bono
deo qui non fuerit predicto modo cauſa ſui pec
cati. Item quia ſi ratio illa valeret: ita poſſet ar
gui q̄ tunc de facto deus ſit cauſa cuiuſlibet pec
cati. quoniam nõ ſolum cum primo creat animã
ſed et ſemper poſtea donec illam cõſeruat in eē
eſt cauſa eius. q̄ ſi non ſequit̃ ex hoc ipſuz eē cau
ſam peccati: ſic nõ ſequit̃ ſi angelus tunc in p̄mo
inſtanti peccaſſet. ¶ 7° arguit Durandus cõtra
probationem concluſionis adductam ex dictis
Sãcti Thome. 2°. ſen. Qꝛ illa ratio d̄ficit i duo
bus. primo in hoc q̄ dicit q̄ in appetendo verum
bonum nõ eſt peccatum. contingit. n. peccare in
appetendo verum bonum ſi appetatur abſq̄ de
bitis circunſtãtijs. Itẽ quia ipſe Sãct⁹ Thomas
ponit alibi angelum peccaſſe appetendo verum
bonum. Secundo illa rõ deficit in hoc q̄ dicit q̄
veriſimile bonum nõ poteſt eſſe primũ apprehẽ
ſum ſub ratione qua ſimile. quia veriſimile bo
num nõ dicit̃ niſi quia eſt vero bono ſimile. et iõ
ſupponit cognitionem veri boni. iuxta quem ſen
ſum loquit̃ Auguſtin⁹. tñ talem apprehenſionem
veriſimilis boni eque parum ſequit̃ electio ma
la ſicut apprehenſionẽ veri boni. quia ille qui ap
prehendit aliquid quod nõ eſt verũ bonũ ſed ſi
mile vero bono: eque parum decipitur ſicut ille
qui apprehendit verum bonũ. et ideo ſi peccatuz
in electione ſequitur defectum in cognitione: ita
parum poteſt peccare vnus ſicut alius. ¶ 8° ar
guit idem contra primam ꝓbationem ſumptam
ex prima parte ſũme. Primo. Qꝛ q̄ actio que ſi
mul incipit cum eſſe rei attribuatur agenti vł ge
neranti et eidem imputet̃: hoc ſolum eſt in illis
in quib⁹ non eſt p̄ncipiũ actiuũ ſed ſolũ paſſiuuz
non liberũ ſed naturale ſicut in grauibus et leui
bus. quod patet. in eodẽ. n. inſtanti in quo eſt ig
nis illuminat domũ. et hec actio attribuitur ig
ni in quo eſt principium actiuum illuminationis
nec attribuitur generanti ignem niſi ſicut cauſe
remote. grauibus autem et leuib⁹ in quibus non
eſt actiuum principiũ ſui motus ſed ſolũ paſſiuũ
oportet q̄ ſit extra ipſa. et hoc eſt generans qđ
eſt ꝓxima cauſa per ſe mouẽs grauia et leuia. vt
docet Ariſtotiles. 7° phy. in quibus eſt etiam ſo
lum principiũ paſſiuũ nõ naturale ſed liberum.
Si tamen aliquod p̄ncipiũ paſſiuũ liberũ eē põt
actio nõ imputatur agenti. quia generãs nõ cau
ſat actionem niſi dando tale p̄ncipiũ. ſicut gene
rans non mouet graue niſi dando ei formã gra
uitatis ad quam naturaliter ſequit̃ eſſe deorſum
niſi ſit aliquid ꝓhibens. ſed ſi principiũ datum a
producente ſit liberũ: actio ſequitur ad tale pri
cipium per indifferentiam. propter quod deter
minatio actionis ad hoc vel illud bonum vł ma
lum: non poteſt imputari ꝓducenti ſed rei pro
ducte que ratione libertatis ſue ad alterum ſe d̄
terminat. igitur in illis ſoluz actio attribuitur ge
neranti vel producenti in quibus nõ eſt princi
cipium actiuum ſed ſolum paſſiuum naturale et
non liberum. ſed in angelo vel eſt principiũ acti
uum ſui velle: vel ſi ſit paſſiuum: eſt tamen libe
rum. quare primũ velle angeli non debet attri
bui deo creanti. Item quandocũq̄ actio que in
cipit cum eſſe rei attribuitur generanti: omnes
actiones eiuſdem rationis attribuuntur eidem
ſicut patet in grauibus et leuibus. non enim ſo
lum mouetur graue deorſum a generante quan
do fit: imo quãdiu eſt graue et eſt extra locũ ſuũ
mouetur per ſe a generante: per accidens autez
a remouente prohibẽs vt docetur. 7° phiſicoꝝ.
ſi igitur primum velle angeli attribuitur deo cre
anti: et omnia velle ſequentia attribuẽtur eidez.
et ita nũq̄ poterit angelus peccare quod falſuz
eſt. ¶ Contra ſecundam concluſionem arguit
Scotus p̄mo ſic. Prima opatio rei ſimul exiſtẽs
cum re: eſt a producente rem per te. ſz opatio an
geli nõ ſua nõ poteſt eſſe ſibi meritoria. ergo nõ
potuit mereri in primo inſtanti. ¶ 2°. Qꝛ i illo
inſtanti non põt angelus mereri in quo non põt
peccare. quia in quocũq̄ inſtanti potuit peccare
in eodẽ potuit mereri et econtra. ſed ꝑ te ange
lus nõ potuit peccare in p̄mo inſtãti ergo nõ po
tuit in illo mereri. ¶ 3°. Equaliter vel magis vi
detur req̄ri deliberatio ad bene opandũ ſicut ad
male. bona. n. opatio nõ põt eſſe niſi cõcurrẽtib⁹
circunſtãtijs debitis oĩbus: ſz mala opatio eē põt
quacũq̄ d̄ficiẽte. cũ ergo mala opatio angeli nõ
potuerit eē ſine d̄liberatione: ſeq̄tur q̄ nec bona.
deliberatio aũt tẽpus req̄rit: neq̄z videt̃ poſſe fie
ri i iſtãti. ¶ Cõtra tertiã ꝯcluſionẽ arguit Scot⁹
Primo. ſi boni angeli ſtati poſt vnũ actũ meriti
fuerũt beatificati: ſequit̃ q̄ etiã mali angeli poſt
vnũ actũ meriti d̄buerũt beatificari. ꝯſequẽs eſt
falſum: ergo et antecedẽs. ꝓbat̃ ꝯña. qꝛ ꝑ te oēs
angeli boni et mali habuerũt actũ meritoriũ i p̄
mo inſtãti ſue creationis. deus aũt vt Auguſtin⁹
dicit. 11°. de ciuitate dei nõ diſcreuit inter ãgelos
ante conuerſionem quorundam et auerſionem
aliorum. falſitas conſequentis patet. quia de fa
cto mali angeli non ſunt beatificati neq̄ tamen

iniuſte actum eſt cum illis. ¶ 2°. Quia boni angeli et mali equalem habuerunt moram vie. ſed mali angeli non fuerunt dānati in ſecundo inſtāti ſue creationis ſed in tertio ad minus. ergo neqꝫ boni angeli in ſecundo inſtanti ſue creationis beatificati ſunt ſed in tertio ſaltem. ſed in primo inſtanti creationis habuerunt actum meritoriuꝫ per te. ergo non ſtatim poſt vnum actum meritoriuꝫ premiati ſunt. ¶ 3°. Boni angeli et mali fuerunt adinuicē diſcreti in termino: ergo et i via. ꝯſequētia tenet. quoniam via ad terminum eſt meritum. ſi ergo bonis angelis vnus tantūmodo actus meritorius fuit via in primo. ſ. inſtanti: cum per te in eodem inſtanti mali angeli meruerint: ſequitur ꝙ boni a malis non fuerunt diſcreti in via ſed vniformes vtriqꝫ merēdo. ¶ 4° Peccatum malorum angeloruꝫ habuit multas morulas. quia mali peccauerunt multis ſpeciebus peccati. ſ. ſuperbia odio et inuidia. ſed vltimatum meritum bonorum angelorum non preceſſit peccatum malorum. ergo meritum vltimatum bonorum fuit poſt multas morulas. probatur minor per illud apocalipſis. 12° factum eſt ꝑlium magnū in celo. vbi dicitur ꝙ michael et angeli eius pugnabant contra draconem id eſt angelum malum et victoriam contra eum habuerunt. illud autem prelium non fuit niſi quia peccatum malorum angelorum incentiuum fuit tētationis bonorum. ex quo videtur ꝙ peccatum malorum preceſſit tentationem bonorum et ꝑ conſequens eorum meritum vltimatum quod in ipſa victoria habuerunt. ¶ Contra quartam concluſionem arguitur primo. Quia via ſubita et inſtantanea ſimul duratione eſt cuꝫ termino. nam ꝭm philoſophum. 2° phyſicoꝝ. generatio eſt via in naturam. et tamen ſimul in eodem inſtanti ſunt ſicut generatio et generatū eſſe: ſalua prioritate nature. ¶ 2°. Quia ꝭm Auguſtinū in primo ſuper geneſim ad litteraꝫ: informitas creature condite non preceſſit duratione eius formationem que deſcribitur per opera ſex dieruꝫ ſed ſolūmodo natura vel origine. ergo gratia que ſe habet ad gloriam ſicut informitas ad formationem: non preceſſit eam duratione.

QUantum ad articulum tertium primo notādū eſt ꝙ de merito et de premio angelorum aliter videtur Sanct⁹ Thomas ſentire i primo opere et aliter in ſecundo opere. ¶ Primo. quoniā in primo opere in hac. ſ. diſtinctione articulo. 3° ad. 5m. videtur tenere ꝙ angeli qui ceciderunt nunqꝫ beatitudinem meruerunt: licet omnes tā boni qꝫ mali in gratia creati fuiſſent. nam vt ipe innuit diſtinctione ſequēte articulo. 3°. ad. 5m. Et magis expreſſe in. q. de malo. q. 16. articulo. 4°. ad. 22m. non eſt neceſſe ꝙ habens gratiam ſemper illa vtatur neqꝫ ad id ex precepto tenet. qm̄ precepta affirmatiua non obligant ad ſemp. vnde non eſt neceſſarium ꝙ in quolibet inſtāti: habens grām mereatur vel peccet. Et idem videt ſentire in. q. de malo. q. 16. articulo. 4° ad. 11m. et 15m. et. 22m. In ſecundo vero opere. ſ. ꝑma pte. q. 63. articulo. 5°. ad. 4m. expreſſe tenet ꝙ omnes angeli et boni et mali beatitudinem meruerunt in primo inſtanti ſue creationis. ſed qꝛ mali angeli ſtatim poſt primū inſtans q̄ creati ſunt impedimentum beatitudini preſtiterunt: ꝑmiuꝫ non ſunt cōſequuti. ¶ Secūdo quia in primo opere tenet ꝙ in angelis bonis meritum non preceſſit premium duratione ſed natura tātūmodo vt patet diſtinctione ſequēte. q. 2a. articulo. 2°. in corpore et ad primū. In prima vero parte. q. 62. articulo. 4°. et articulo. 5°. ad. 2m. tenet ꝙ in angelis meritum duratione preceſſit premiuꝫ ¶ Tertio. Quia in primo opere videtur ponere tria inſtantia durationis: duo in quibus fuerūt viatores: et tertium in quo fuerunt in termino. in quorum primo omnes angeli creati fuerunt: nec tamen in ipſo boni meruerunt aut mali demeruerunt. in ſecundo vero inſtanti boni meruerunt et mali demeruerunt. in tertio vero boni ꝑmiati ſunt et mali ſunt dānati. In ſecundo vero opere vt prima parte locis preallegatis et articulo. 6°. eiuſdē. q. duo tantūmodo inſtantia ponit in angelis bonis in quoruꝫ primo creati ſunt et meruerunt: in ſecundo vero premium conſequuti ſunt. ſed in angelis malis videt tria inſtātia ponere. vnum in quo creati ſunt et meruerūt beatitudinem ſicut et boni. in ſecundo autē lapſi ſunt et demeruerunt. in tertio vero eternaliter dānati ſunt. Et licet de hoc tertio inſtanti nō ita manifeſte loquatur Sanctus Doctor ſequit tamen id ex dictis eius loco ſupra allegato de preceſſione meriti ad premium. vbi tenet ꝙ impoſſibile ſit angelū ſimul in eodem inſtanti eſſe in via et in termino. ſicut enim angelis bonis meritum eſt via: premium vero terminus: ita et malis demeritum eſt via: terminus vero eſt eterna dānatio. vnde ſicut angeli boni in vno inſtanti meruerunt et in alio ꝑmiū cōſequuti ſunt: et nō vtrūqꝫ habuerunt in eodem inſtanti ꝑut in. 2° ope. S. Doctor tenet: ita et ꝭꝫ hāc doctrinam oꝫ ponere

ꝙ in alio inſtanti mali angeli lapſi ſunt et deme
ruerunt et in alio pena eterna damnati ſunt. et
ſm hoc non eſt cōcedēda tertia propoſitio Sco
ti in hac diſtinctione. q. pma qua ſupponit ꝙ tota
mora vie prefixe omnibus angelis fuit equalis.
non enim angelis fuit via prefixa ſm moram tē
poris ſed ſm rationem meriti et demeriti circa
ſupernaturalia circa que ꝓprie et formaliter eſt
meritum. vnde bonis angelis via fuit vnum in=
ſtās meriti. nā ſtati poſt vnū actū meriti ſequutū
eſt pmiū. malis vero ꝗ poſt actum meriti impe=
dimentum premio preſtiterunt peccando: vſq
ad ſecundum inſtans demeriti incluſiue via fuit.
¶ Ad horum intellectū cōſiderandum eſt ꝙ qr
meritum vite eterne eſt per charitatem que per
ſe et formaliter tendit in deum inꝗ̄ eſt obiectū
beatitudinis ſupernaturalis ꝓut Sanct⁹ Tho=
mas dicit. 2ª. 2ᵉ. q. 24ª. articulo. 3°. et. 4°. ra=
tio meriti formaliter loquendo cōſiſtit in relatio
ne et ordine ad deum ꝓut eſt bonum et obiectū
ſupernaturale. vnde perfectio et complementū
actus meritorij eſt ꝙ terminetur in deū et in eo
vltimate ſiſtat. et quia quātitas vie i angelis ac=
cipitur ſm rationē meriti vel demeriti: cōſequēs
eſt ꝙ ſtatus vie illis prefixus ſit quouſq per pro
priam electionem vel in deum vltimate conuer
terentur per cognitionem et amorem vel a deo
vltimate auerterentur. ibi enim illis finita ē via
vbi eorum mens finem habuit proprie adheſio=
nis. hunc finem boni angeli habuerunt in primo
inſtanti creationis in quo et ſui noticiam et amo
rem habuerunt et illam ad laudem dei actualiť
et finaliter ordinarunt. mali vero angeli in pmo
inſtanti creationis noticiam ſui et amorem q̄q̄
virtualiter referrent in deum: cuꝫ omnis opatio
non contraria diuine dilectioni virtute dicať in
deum relata ac per hoc fuit illis meritoria: actua
liter tamen nō prorruperunt in laudem et glo=
riam dei ſed in conſideratione ſui et amore ſiſtē=
tes: in ſecundo inſtanti ex cognitione proprie ex
cellentie in ſuperbiam inciderunt et vſq ad ap=
petendam dei equalitatē ſe erexerūt. vnde Sā=
ctus Thomas in. q. de malo. q. 16. articulo. 6°.
ad. 14ᵐ dicit ꝙ diabolus peccauit circa ordineꝫ
naturaliū ad gratuita: quia non retulit amorem
ſue nature in deum. patet igitur ꝙ meritum ipſo
rum quod in primo inſtanti habuerunt: non ha=
buit ſuam perfectionem et conſumationem. et
et per conſequens non habuit complementum
ſtatus vie quod ſicut dictum eſt: accipitur in an=
gelis non ſecundum moram temporis ſed ſecū=
dū vltimatam meriti perfectionem. Uia quā te
nuit Sanctus Doctor in primo opere videtur
tenuiſſe. 11°. quodlibꝫ articulo. 8°. et licet hec via
ſit facilior intellectu et omnia incōuenientia que
occurrunt ſine difficultate euadat: quia tamē ea
que ſcripſit in ſecundo opere videntur eſſe vlti=
mate de eius intentione et quaſi per illa videtur
corrigere ea que aliter ſcripſerat in primo opere
ideo viam eius quam tenuit in ſecundo opere:
nos proſequimur licet in quibuſdam eius dictis
non modica videatur difficultas.

¶ Secundo Notandum eſt ꝓut Sāct⁹ Thomas do=
cet in. q. de malo. q. 16. articulo. 4°. in corpore.
et ad. 3ᵐ ꝙ primus motus angelice mentis a ſui
creatione fuit circa ſe per cognitionem et amorē.
iſte enim motus eſt angelo magis cōnaturalis.
eo ꝙ ipſius natura eſt ſibi obiectum magis pro=
portionatuꝫ et ſemper preſens. vnde et in libro
de cauſis dicitur ꝙ intelligentia per hoc ꝙ ſcit ſe:
ſcit ea que ſupra et infra ſe ſunt. et inde eſt ꝓut
Auguſtinus. 10. ſuper geneſiꝫ exponit ꝙ geneſis
primo cōmemoratur in primo die veſpere ſꝫ nō
mane quia ſcilicet angelus ſeipſum primo in ſeip
ſo cognouit. que cognitio veſpertina appellatur
comparatione cognitionis qua angelus conuer
ſus eſt totaliter in cognitionem et laudem crea=
toris que matutina cognitio ab Auguſtino ap=
pellatur. Et quoniāꝫ angeli creati ſunt cum grā
gratum faciente iuxta doctrinam Sancti Tho=
me que magis conſonat auctoritatibus ſanctoꝝ
conſequitur ꝙ conuerſio angeli in ſeipſuꝫ ſe cog=
noſcendo et amando: fuit meritoria vt pote grā
et charitate informata. Intelligemus ſiquideꝫ
ſm viam Sancti Doctoris ꝙ omnes angeli in
primo inſtanti quo creati ſunt: ſe cognouerunt
et dilexerunt ſub deo et propter deum ſimul cog
noſcentes ac diligentes naturaliter deum omni
um creatorem rectorem et conſeruatorem: quā
uis in ipſo primo inſtanti non omnes deum actu
cognouerunt aut dilexerunt ſupernaturali dile=
ctione ſcilicet tanꝗ̄ obiectum beatitudinis ſup=
naturalis ſed boni tantū. In ipſa autem ſui co=
gnitione ac dilectione: angeli tam boni ꝗ̄ ma=
li ſibi meruerunt beatitudinem. eo ꝙ huiuſcemo
di eorum operatio fuerit ſicut dictum eſt gratia
in qua creati ſunt informata. Nec eſt incon=
ueniens ꝙ operatio angeli qua in ſeipſum con=
uerſus eſt ſe intelligendo et amando: dicatur
fuiſſe meritoria. quia non per ſolam conuerſio=
nem vel motū liberi arbitrij actualiter in deum:
angelus aut homo meretur vitam eternam: ſed
per operationes et motus liberi arbitrij in crea=

turas ſi ex gr̄a et charitate procedant. tum quia non ſolus deus ex charitate diligendus eſt ſed et eius creature. vnde et cōmuniter doctores dicunt ſequentes Auguſtinū primo libro ꝺ doctrina xp̄iana: q̄ttuor eſſe diligēda a nobis ex charitate. ſ. de⁹. nos ipſi. et proximus. et corp⁹ nr̄z. tuz etiam quia non requiritur ad opus meritorium ꝙ actu ordinetur in deum: ſed ſufficit ꝙ in deum ſit ordinabile. huiuſcemodi autē eſt omne opus quod diuine dilectioni aut diuinis preceptis cōtrariū non eſt prout docet Sanctus Thomas 2ª. 2e. q. 24ª. articulo. 8°. et. q. 44ª. articulo 4°. ad. 2m. et in pleriſq; alijs locis. ¶ Sed ex p̄miſſis oritur dubium quod multū difficilem reddit viam Sancti Thome quā tenuit in ſecūdo opere. nam ſi omnes angeli boni et mali in p̄mo inſtanti ſue creationis beatitudinem meruerunt qua ratione nō omnes beatitudie premiati fuerunt in ſecūdo inſtanti ſed boni dūtaxat. preſertim quia iuxta Sancti Thome doctrinam p̄ma parte. q. 62. articulo. 5°. ſtatim poſt vnū actum meriti: angelus natus eſt premiū beatitudinis conſequi quod et angelis bonis de facto fuit vt ipſe ibidem tenet. ¶ Sed ad iſtud dubiū Sanctus Thomas reſpondet. q. 63. articulo. 5° ad. 4m. ꝙ deus vt Auguſtin⁹ dicit. xi°. ꝺ ciuitate dei non diſcreuit inter angelos ante auerſionez quorundam et conuerſionem alioꝝ. et ideo omnes in gr̄a creati. in primo inſtāti meruerunt. ſed mali angeli ſtatim impedimentum beatitudini preſtiterunt precedens meritum per peccatum mortificantes. et ideo beatitudine quam meruerunt ſunt priuati. ¶ Sed iſta ſolutio non videtur ſatiſfacere. quia ſicut in primo notabili deductum fuit: meritū comparatur ad premiū ſicut via ad terminū et ſicut mot⁹ ad formam que eſt terminus eius. ſed inter viam et terminū aut inter motum et formam que ipſum terminat: nichil cadit mediū neq; rei neq; durationis. ergo non videtur ꝙ angelus malus poſt meritum habitū beatitudinis: impedimentum potuerit ponere beatitudini peccando. quoniā hoc eſſe non poſſet ſine mora temporis vel durationis media int̄ meritum et premiū que tamen dari nō poteſt in angelis ſm viā Sancti Thome. ¶ Ad intellectum ergo premiſſe reſponſionis Sancti Thome cōſiderandū eſt ꝙ beatitudo ꝑprie et formalit̄ ſūpta: non eſt ſicut forma aut qualitas ipſi beato q̄ſi ab extra ſm ſe totam infuſa quemadmodum gratia aut charitas et huiuſcemodi dona ſupnaturalia: ſed eſt quedam ipſius beati operatio ab eo elicita lumine ſupernaturali glorie perfecta ⁊ illuſtrata quo beati mēs ſublimata: eleuat̄ vſq; ad apertam dei viſionem et eius ſicuti eſt fruitionem. vnde quia beatificatio hominis vel angeli conſiſtit ſubſtantialiter in ipſius operatione cognitiua et volitiua circa perfectiſſimū obiectū beatitudinis quod eſt deus: neceſſario requiritur ꝙ intuitus mentis hominis vel angeli beatificandi in ipſum deū videndū et amandū conuertatur. quēadmodum ſi res colorata videri debeat neceſſe eſt ꝙ videntis oculus in ipſam dirigatur neq; aliter viſio fieri poteſt. Et quoniam angeli boni ſtatim poſt p̄mū inſtās in quo in ſeipſos cōuerſi per cognitionem et amorē ſicut dictum eſt beatitudinem meruerunt: ad contemplandam et laudandam ſui creatoris mageſtatem mētis intuitum conuerterunt: ſtatim deum viderūt q̄ ſe requirentibus preſto erat et per apertam viſionem diuine eſſentie quam in ipſa cōuerſione ad deū habuerūt: beatificati ſunt. Mali vero angeli ex ipſa conuerſione in ſeipſos qua ſicut et boni in primo inſtanti beatitudinem meruerūt: ad laudem et contēplationem ſui creatoris vt par erat nō ſe cōuerterunt: ſed circa proprie excellētie conſiderationem plus debito perſiſtentes: in ſuperbiam ſe extulerunt et per inordinatum ſui amorem ad appetendam dei equalitatem in ſecūdo inſtanti ſe erexerunt priori merito per peccatum: impedimentū preſtantes. vnde quia mētis ſue intuitū ad deū non conuerterunt. dei eſſētiam videre nō potuerunt. quēadmodum ſi claudat quis oculos vel ad tenebras vertat: lumen ſolis videre nō poterit. ex quo ſequutū eſt ꝙ beatitudinez quā meruerūt nō ſunt adepti. nō eniz oculos auertētes aut nō ꝯuertētes ad deū: diuinā eius eſſentiā intueri poſſunt in q̄ intuitione ſicut dictū eſt beatitudo formaliter et p ſe cōſiſtit. Ex hijs reſpōdemus ad rōnem ſupra inductam ꝯtra ſolutionez Sancti Thome ꝙ recte ꝓcedederet ſi premiū beatitudinis eſſet terminus meriti ſicut forma naturaliter ꝯſequēs aut quaſi ab extriſeco totaliter a deo infuſa velut gr̄a aut charitas. ſic eni ſufficeret ad eius cōſecutionē: opus meriti ſine aliquo vlteri⁹ req̄ſito ex parte habētis meritū. ſed nō ſic eſt. nam vltra meritum: neceſſario requiritur ad mentis beatificationem q̄dā alia ipſi⁹ opatio ab ipo elicita quāuis lumine glorie ſublimato et adiuto. ſ. oculos mentis per intentionem et realem intuitū ad deum conuertere. in qua operatione ſicut dictū eſt beatitudo formaliter et eſſentialiter conſiſtit. hanc autem operationem mali angeli culpa ſua non habuerunt: voluntarie a deo ſe auertentes et circa ſe-

ipſos inordinate ac ſuperbe mentis aciem defi=
gentes. itaqꝫ per eos ſtetit ꝙ premium poſt me=
ritum ſicut boni angeli non ſunt adepti. ¶ Neqꝫ
debuit deus ipſam diuine eſſentie viſionē ac for=
malem beatificationem: ſine angelo ſe ad deum
conuertente et ipſam volūtarie eliciente: menti
eius per potentiam abſolutam infundere. Tum
quia conſiderata naturali capacitate itellectua=
lis ſubſtātie qua potens eſt ſubſtātiā actus beati
tudinis elicere lumie glorie illuſtrata et obiecto
preſente: magis eſſet naturam eius deſtruere ꝙ̄
perficere. Tum etiam. quia vt dicitur ſapientie
8°. deus omnia diſponit ſuauiter mouens et or=
dinans vniuerſa in fines proprios ſm eoruꝫ vir=
tutem et inclinationem. eſt autem ꝓprium intel
lectualis et rationalis nature: conſequi finē ſuū
per ꝓprios actus a ſe elicitos. imo vtriuſqꝫ pro=
prius finis et beatitudo in eius operatione cōſi=
ſtit formaliter qua maxime delectatur. neqꝫ ta=
men delectationē haberet adiunctam: niſi opa=
tio ab ipſius mente procederet. hec diximus cir=
ca intellectū in premiſſis verbis. Sācti Thome
ſine preiudicio melius ſentientis. Poſſet etiam
rñderi ad obiectionē ad minoreꝫ ꝙ inter vltimū
vie et terminum nō eſt dare mediū. et ita neqꝫ ē
dare medium inter meritum vltimatum ac con
ſumatum et premium: ſed meritum qđ mali an=
geli habuerunt in primo inſtanti non fuit ꝓprie
et formaliter loquendo vltimatum et conſuma=
tum ſicut deductū fuit in primo notabili. et ideo
nimirum ſi eorum merituꝫ non habuerit premiū
pro termino.

¶ Tertio Notandum eſt ꝙ in omni
re ſubſiſtente tria iſta quo=
dam ordine ſe conſequūtur. natura. virtus. ope
ratio. neqꝫ eſt aliqua res ſubſiſtens que aliq̄ iſto=
rū ſit deſtituta. virt⁹ eni emanat a principijs na
ture. operatio vero procedit a re mediante vir=
tute. aliquando tamen operatio procedit ex ſo=
la virtute nature ſm propriam inclinationē nul=
lo alio exteriori mouente aut impellente vel q̄=
modolibet inſtigante preter ꝙ̄ ab auctore natu
re. et talis operatio ſemper modum nature rei
conſequitur ⁊ ipſi nature imputatur vnde et na
turalis eius motus vel operatio dicitur. huiuſce
modi autem operatio ſemper recta eſt et ſuam
habens integritateꝫ niſi natura rei in aliquo pn
cipiorum aut eius virtus deficiens ſit. quod non
poteſt ꝯtingere ſine defectu virtutis agentis vel
producētis naturā qui nō pōt defectū contigen=
tem in pncipijs aut in virtute nature tollere aut
reparare: et tunc defectus in operatione etiam
auctori nature rationabiliter imputat᷑. Aliquan
do opatio rei cauſatur nō ſolū ex natura ac vir=
tute rei: ſed ex aliq̄ extrinſeco mouēte ſeu excitā=
te aut qualitercūqꝫ ad eam cōferēte: et talis ope
ratio nō appellat᷑ ſimpliciter motus vel actio cō
naturalis rei eo ꝙ eius cauſa nō ſit ſola virtus et
natura rei. et ꝑ cōſequens defect⁹ contingēs i ta
li opatione nō neceſſario reducit᷑ in naturā aut
virtutē rei ac ꝑ hoc neqꝫ retorquet᷑ in auctorem
rei cū ex alio vel alijs ad opationē conferētibus
poſſit cōtingere. Prima autē opatio angeli q̄ ſi=
mul incepit cum ei⁹ eſſe cū ſit ſubſtantia incorpo
rea et intellectualis nature: non videt᷑ ꝙ ab aliq̄
extrinſeco potuerit eſſe cauſata niſi a deo aucto
re qui omnia mouet et diſponit ſuauiter. i. ſꝫ mo
dum ꝓprie virtutis. ex quo ſequit᷑ ꝙ pma angeli
opatio fuerit illi cōnaturalis. i. ſm modū et vir=
tutē eius naturaleꝫ. vnde ſi huiuſcemodi opatio
eſſet deficiēs aut in ea peccatū incideret: merito
in naturam angeli ac ꝑ hoc in auctorē nature re
torqueri poſſet. nam ante eſſe angeli non fuit ali
quod motiuū ipſius aut defect⁹ ſue actionis cau
ſatiuū. ſuponit᷑ enim ꝙ pma actio inceperit cuꝫ
eſſe rei. ¶ Neqꝫ ex premiſſis ſequit᷑ ꝓut aliq̄ ma
le inferunt contra. S. T. ꝙ prima opatio angeli
non fuiſſet eius libero arbitrio imputanda et ꝑ
conſequēs neqꝫ illi fuiſſet meritoria ꝓcedens ex
gr̄a. q̄m nature intellectualis impulſus ad bonū
libertatē arbitrij nō tollit aut minuit ſed magis
iuuat. nā et ab ipſa natura liberū eius arbitrium
emanat et naturalis ordo ipſius in bonū ex ipſa
eius natura conſequitur. vt enim. S. T. dicit pª
pte. q. 6. arti. p°. amor vel iclinatio naturalis di=
uerſimode inuenitur in diuerſis naturis in vna
quaqꝫ ſm modū eius. vñ in natura intellectuali
inuenit᷑ inclinatio naturalis ſm volūtatē: in na=
tura autē ſenſitiua ſm appetitū ſenſitiuū et c. na=
tura. n. et voluntas ſic ordinantur vt ipſa volū=
tas etiam quedā natura ſit. Neqꝫ enim ad ratio
neꝫ liberi arbitrij pertiet ꝙ eque facile aut ꝓmp
te moueatur in malum ſicut in bonuꝫ. nā vt. Sā=
ctus. Tho. dicit de veritate. q. 22ª. arti. 5°. hoc
eſt nature cuiuſlibet create vt a deo ſit ordinata
in bonū naturaliter appetens illud. vnde et vo=
luntati ipſi ineſt quidam appetitus boni. neqꝫ a=
liquando in malum tendit niſi ſub ſpē boni. ma=
lum enim inuolūtarium eſt vt Dio. dicit. 4° ca.
de diuinis nominibus ſed ſufficit ad libertatem
ꝙ in hoc et in aliud bonum libere moueri poſſit
aut non moueri. alias in deo liberum arbitrium
nō eſſet q̄ peccatū aut malū agere nō pōt. vñ li=
cet volūtas angeli i pmo inſtāti nō potuerit vel=

le malū: potuit tñ velle alteꝝ bonū: ⁊ velle et nō velle id ipm bonū qđ voluit: et potuit illud amare ſic vel aliter ſm plures rōnes et circūſtantias qb⁹ amabile eſt. rōne cui⁹ libertatē et dominiū habuit ac electionē ſui act⁹ ac ꝑ hoc potuit illi eē meritoꝛi⁹. ꝑhec tñ ñ negam⁹ ꝙ liberꝝ arbitriū i nā creata flexibile ſit ad malū ſine dono ſupnaturali: ſꝫ negam⁹ ꝙ iſtā flexibilitatē habuerit angelus ꝓ primo inſtāti ſue creationis aut ꝓ pma ſui opatione que ex ſola nature inclinatione per actionem dei auctoris procedit vt premiſſum eſt.

Quarto Notandū ē ꝓ declaratione quarte ꝯcluſiōis ꝙ meritū et premiū ex oppoſito diſtinguūt ſm rōnem pfecti et imperfecti. et qꝛ oppoſita ſꝫ ꝙ oppoſita ſūt nō poſſunt eē ſimul: ſeqtur ꝙ meritū et pmiū ſimul eſſe nō pñt. Sed ꝯſiderandū eſt ꝑut. S. T. deducit pᵃ 2ᵉ. q. 67. ar. 3ᵒ. ꝙ imperfectio qñqꝫ ē de rōne rei et ptinet ad ſpēm ipi⁹. queadmodū defect⁹ rōnis ptinet ad rōnē ſpēi equi vel bouis. ⁊ qꝛ vnū et idē numero manēs nō poteſt transferri in aliā: inde eſt ꝙ tali iperfectione ſublata: tollitur ſpēs rei. ſicut iā nō eſſꝫ bos vel equus ſi eſſet rōnalis. qñqꝫ vero imperfectio nō ptinet ad rōnē ſpēi rei impfecte ſed accidit idiuiduo ſm aliquid aliud. ſicut hoi alicui accidit qñqꝫ defect⁹ rōnis vel ꝓpter ſōnū vel ebrietatē aut aliquā infirmitatē cōtingētē. et tali imperfectione remota: nichilomin⁹ ſba rei manet. ſicut autē impfectio cognitiōis eſt ð rōne fidei vñ et ponit ab aplo hebreorum. 11ᵒ. in ei⁹ diffinitione. ē eni cognitio ſine euidentia aut viſione. ꝗobrē ſimul eſſe nō pñt fides de deo et apta dei viſio: ſꝫ adueniēte clara dei viſione fides euacuat ꝑut apl's dicit pᵃ. coꝛi. 13. vñ et fides viatoꝝ eſt nō cōprehēſoꝝ: ita et impfectio quedā ptinet ad rōnem ſpēi meriti vt pote defect⁹ ꝯſecutionis premij et tēdentia in bonū nōdū adeptū et eē viā acquiſitionis termini. vñ et meritū ſeu mereri ſolis viatoꝛib⁹ competit et nullo modo cōprehēſoꝛib⁹ vt cōiter tenetur: niſi aliqs vt xp̄s ſimul ſit viatoꝛ et cōprehēſoꝛ cui meritū attribuit inqꝫᵐ viatoꝛ eſt nō vt cōprehenſoꝛ ꝓpter qđ meritū et premiū ſimul eſſe nō poſſūt ſed adueniēte premio qđ pfectum ē: euacuat rō meriti q̄ impfecta eſt. et ſicut de rōne q̄dditatiua meriti eſt iperfectio et ad ſolos ptinet viatoꝛes: ita et de rōne gr̄e ſm ꝙ ē pncipiū meriti: eſt ꝙ ſit impfecta et nō ꝯſumata et i ſolis viatoꝛib⁹ repit nec ſimul eſſe pōt cū gr̄a pfecta et ꝯſumata: ſꝫ iſta adueniēte: illa euacuat ſub rōne q̄ eſt principiū et cauſa meriti. qđ notāter adijcimus. qm̄ gr̄a et charitas q̄ habet in via ſm ſe et abſolute nō euacuat in patria ꝑut Apl's expreſſit pᵃ coꝛin. 13. dicēs. charitas nūqꝫ excidit. eo ꝙ de rōne ſpecifica gr̄e et charitatis nō ſit impfectio. verūtamē cū hoc ſtat ꝙ ad rōnem ſpecificā gr̄e et charitatis ptineat impfectio ſꝫ ꝙ ſunt pncipiū et cauſa meriti qđ de ſui rōne ſpecificam impfectionē dicit et in ſe et in ſua cauſa ꝓxima et in ꝓpo ſubo qđ eſt viatoꝛ. queadmodū et impfectio nō eſt de rōne abſoluta hominis ſed ē de rōne ei⁹ ante adultā etatē. Faciunt ad pmiſſa ea q̄. S. T. dicit. 3ᵒ ſen. di. 18. ar. 2ᵒ. ad. 2ᵐ. Et. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 13ᵃ. ar. 4ᵒ. ad 2ᵐ. et. q. 182. ar. 2ᵒ ad. 2ᵐ. Et de ve. q. 29ᵃ. ar. 6ᵒ. in. c. et ad. 6ᵐ. Et. 3ᵃ. p. q. 19ᵃ. arti. 3ᵒ. ad pᵐ.

Quantum ad articulū quartū rñdendū ē ad obiectiones aduerſarioꝝ. Et q̄dē ad pmū ꝯtra pmā ꝯcluſionē negat pma ꝯña. Et ad ei⁹ ꝓbationē dr̄ ꝙ nō fuit ex defectu libertatis ꝙ angel⁹ nō potuit eligere malū i pmo iſtanti ſui eē ſꝫ ꝓpt ordinē actus. Tū qꝛ pmo opoꝛtuit ꝙ ꝯſideraret id qđ ptinet ad ſuā nām et poſtmodū moueret i ſupnaturalia ꝑ ꝯuerſionē vl' auerſionē in q̄ ꝯſiſtit pctm̄. Tū etiā ꝓpt ordinē pmi act⁹ rei ad ipſam rei nām ꝑut ðclaratū fuit in tertio nōbili. Et accipit iſta rñſio ex dictꝭ. S. T. pᵃ. p. q. 63. ar. 4ᵒ. i coꝛ. Et in. q. ð malo. q. 16. ar. 4ᵒ. ad. 3ᵐ. Et ex ħ pꝫ falſitas ꝯñe ſecūde. nā nō eſt ſimile de pmo inſtāti ⁊ de ſequētib⁹. qꝛ opatio quā res hēt in pn⁹ ſui eē: ꝯgruit nature ipſi⁹ ac ꝑ hoc retoꝛquet i auctoꝛē nature. nō aūt ſic ē ð opationib⁹ poſtmodū ꝯñtib⁹. ſicut rñdet. S. T. ibidē in. q. ð malo ad. 4ᵐ

Ad. 2ᵐ ꝓcedim⁹ ꝯñā cū ſuo ꝯſequente. et ad ei⁹ iꝓbationē dicim⁹ pᵒ. ꝙ cōmittit in ea fallacia figure dictionis. nā mutat q̄s in q̄. 13. n. null⁹ poſſꝫ mereri niſi q̄ pōt iuſticiā amittere: non ſeqt ꝙ ꝓ quocūqꝫ iſtanti mereri pōt: poſſit iuſticiam amittere. Dicim⁹ ſecūdo ꝙ aſſūptū nō eſt vl'r verū etiā ſi nō eēt ibi mutatio vni⁹ pdicamēti in aliđ. nā Xp̄s peccare nō potuit aut iuſticiā amittere: et tñ potuit mereri dū eēt viatoꝛ. Itē et cōfirmati in gr̄a ꝑut cōiter tenet ð btā vgine et de aplis dū adhuc eſſent in via mereri potuerūt ſed nō potuerūt peccare. Ad. 3ᵐ dr̄ pᵒ. ꝙ ſtāte caſu: nullū tp̄s ꝯtinuū eēt int pmū iſtās creationis et ſecūdū quo habuit actū diligēdi deū. qm̄ opatiōes angeloꝝ pſerti intellect⁹ et volūtatis non meſurant tp̄e ꝯtinuo ſꝫ tp̄e diſcreto ſi plures ſint quod cōponit ex inſtantibus. vnde argumentū ꝓcedit ex falſo. Dicit ſcđo. ꝙ dato illo tēpoꝛe intermedio: omiſſio dilectiōis dei nō eēt angelo

peccatū q2 fuiſſet illi impoſſibilis ſup quo nō cadit preceptū vt Hieronim⁹ dicit. ¶Dicit tertio ꝙ licet duo act⁹ duoꝝ angeloꝝ ſint eiuſdē ſpeī: nō ſequiť vniuerſaliť ꝙ ſint eq̄lis durationis preſerti de actib⁹ quib⁹ circa corpa agunt. qm̄ angelus ē agēs volūtariū et pōt in inſtāti vel in tēpore opari ꝓut vult. ¶Ad. 4^m dr̄ ꝙ ꝓcedit ex falſo ſuppoſito q̄ſi omnis diuturnitas tēporis vl̄ durationis augeat intēſiue meritū et dignū faciat maioris premij intēſiue. quod falſum eſt vbi quātitas charitatis ex qua vtrūq₃ meritū elicitur ſit eq̄lis. nā rō et quātitas meriti ex charitate et ei⁹ quātitate penſanda eſt. vñ duo āgeli equali gr̄a pfecti: eq̄liter intēſiue merenť et eq̄li premio digni ſunt quātūcū₃ meritū vni⁹ maius ſit alio extenſione durationis. vñ arguēs fruſtra laborat in lōgo ſuo ꝓceſſu. ¶Ad. 5^m cōcediť pma ꝯña ſed negať ſecūda et ad ei⁹ probationē dicim⁹ ꝙ q̄cquid ſit de aſſumpto: in caſu tñ dato ꝯña eſt falſa .ſ. ꝙ in quocūq₃ tēpore finito āgel⁹ talis pōt mereri penā. a. licet poſſet mereri decē penas quaꝝ quelibet equareť pene quā angel⁹ meruit ꝓ peccato inſtātaneo. nā in caſu dato. a. poniť pena excedēs quodcūq₃ peccatū volūtatis create. q2 ponitur ꝙ ſit pena quā āgel⁹ non pōt recipe quātūcūq₃ peccet. ¶Ad. 6^m dr̄ ꝙ ꝓcedit ex falſo ſuppoſito .ſ. ꝙ homo vel angelus poſſ₃ hr̄e infinitos act⁹ et infinita merita in infinitis inſtātib⁹ in q̄ q̄libet tp̄s cōtinuū pōt diuidi. nā vt deductum fuit in pma diſtinctione hui⁹ ſecūdi: licet diuiſio continui poſſit ꝓcedere aut ꝓtendere in infinitum: omnes tamē partes p diuiſionē aſſumpte finite ſunt. Et preterea licet angel⁹ in quolibet inſtāti diuiſim poſſit habere aliquē actū: nō tamē in oibus cōiunctiꝫ. q2 neq₃ omnia inſtātia accipi poſſunt. ¶Ad. 7^m cōcedim⁹ totā deductionē loquēdo de quātitate pene extēſiua. ſi tamen mortale peccatū tēpore finitū ſit et actu et reatu. nā ſi infinitū ſit reatu ſicut cui non remittiť culpa: nulla ꝓportio eſt inť peccatū mortale et veniale q̄ ad tēpus debite pene ſicut nec inter finitū et infinitum. nā vt. S. T. dicit p^a. 2^e. q. 88. ar. 4°. omnia peccata venialia de mūdo nō poſſunt hr̄e tātū de reatu et p ꝯñs neq₃ de pena q̄m̄ vnū peccatū mortale. neq₃ de pena dāni neq₃ de pena ſenſus q̄m̄ ad vermē cōciencie neq₃ q̄m̄ ad ipſius pene durationē. ¶Ad. 8^m cōcediť tota ꝺductio. neq₃ auctoritas Aug. obſtat. qm̄ Aug⁹ itelligit ꝙ cum pm⁹ hō peccauit et receſſit a dō: ille trāſit⁹ ſeu receſſus nō ꝓceſſit ex ſapia vel ſtulticia tanq̄ ex q̄dā habitu p̄cedēte ⁊ mouēte; cū hoc tñ ſtat ꝙ pm⁹ homo i ip̄o receſſu ſtulte vel ſapiēter egerit nam et ſtulte egit q̄uis nō ex hitu ſtulticie. ſicut enim nō ois q̄ ignorāter peccat ex ignorantia peccat: ita neq₃ omis q̄ ſtulte agit ex ſtulticia agit. ¶Ad 9^m p3 rñſio ex reſpōſione ad. 4^m. ¶Ad. 10^m dr̄ ꝙ ex premiſſis nō ꝯcludiť ꝙ cōtinuatio actus obſit opanti. ſ ꝙ ꝯtingere pōt ꝙ aliq̄s nō ꝯtinuans vnū actū meritoriū pl⁹ proficiat plurib⁹ actibus meritorijs q̄ ſi vnū cōtinuauerat. nā in pluribus actib⁹ potuit magis ac magis feruenť opari ac p hoc magis ac magis in augmēto charitatis ꝓficere. ¶Ad. 11^m dr̄ ꝙ procedit ex falſo ſuppoſito .ſ. ꝙ opatio intellect⁹ et volūtatis in angelis menſureť tēpore ꝯtinuo. hoc aūt falſum ē ꝓut hitū fuit ſupra. diſ. 2^a. vñ inter inſtās in q̄ p caſum arguētis de⁹ ſuſpēderet actionē angeli et inſtās in quo pmo vellet habere aliquā actionē: nullū tēpus eſt mediū ꝙ poſſit dici occioſus. ¶Ad. 12^m. et. 13^m patet reſpōſio ex his q̄ dicta ſunt ad. 4^m. et. 5^m. ¶Ad. 14^m. dr̄ ꝙ talis volitio inſtātanea angeli pōt eſſe libere vel naturaliter ꝓducta. neq₃ valet ꝓbatio in ꝯtrariū ex auctoritate cōmētatoris. q2 cōmētator loq̄ť de mutationibus corporalib⁹ nō d̄ ſpūalib⁹ q̄les ſunt opationes itellect⁹ et volūtatis. vñ argumētū nō eſt ad ꝓpoſitū. et ideo nō ꝓſeq̄mur cetera falſa q̄ in lōgo ſuo ꝓceſſu aſſumit ¶Ad argumenta ſcdo loco facta ad p^m et 2^m et 3^m dr̄ ꝙ ꝓcedūt ex falſo ſuppoſito .ſ. ꝙ act⁹ volūtatis ꝓduciť et corrūpiť et intēditur ac remittiť partibiliť. i. p appoſitionē partī ad partē vel p ſubtractionē partis a p̄te. hoc aūt falſum ē ꝓut lati⁹ dictū fuit. li. p^o. d. 17^a. verū eſt tñ ꝙ viſio et locutio p accñs in q̄m̄ cōiungūť motui ⁊ tpi: poſſunt hr̄e ſucceſſionē hoc tñ eſt extra ꝓpoſitū nr̄m cū loquimur de cognitione et volitione angeloꝝ q̄ nō ꝯiūgūtur motui vel tēpori ꝯtinuo ¶Ad argumēta tertio loco īducta dr̄ ad oia ꝙ ꝓcedūt d̄ iſtanti tp̄is cōtinui. nos aūt pōim⁹ act⁹ itellect⁹ et volūtatis angeloꝝ mēſurari inſtātib⁹ temporis diſcreti cui⁹ vna pars ſiue vnū inſtās imediate et ꝯſequenter ſe habet ad aliud. vnde argumēta nō ſunt ad ꝓpoſitū noſtrū. auctoritas autem phi intelligitur de inceptione vel deſinitione rei que coniuncta eſt motui et tēpori continuo ſcḋm ordinem eſſentialem. ¶Ad argumenta q̄rto loco inducta p3 reſpōſio ex dictis. oia enim procedunt de inſtantibus temporis continui et ex hoc falſo ſuppoſito ꝙ intelligere et velle angelorum menſurentur vel tempore continuo vel inſtantibus tēporis continui. ¶Ad argumēta ꝯ ſingulas concluſiones. Ad primū cōtra id quod ſupponit pma ꝯcluſio: negať antecedēs. et ad ei⁹ ꝓbationē dicim⁹ ꝙ auctoritas Auguſtini nō eſt

ad ꝓpoſitū. nā Auguſtinꝰ ibi loqtur de beatitu=
dine ſtatus inocētie qꝫm ad certitudinez duratio
nis ꝑpetue. eſt eni mens Augu. ꝙ p̄mi parentes
beatiores erāt ante peccatū quibuſuis homini=
bus iuſtis in hoc mūdo poſt ſtatū peccati: qꝫm ad
vitā qua inocēter et ſine experimento penarum
viuebāt: et tamē qꝫm ad certitudinē ſui ſtatus et
beatitudinis inocentie beatiores ſunt hoīes iu=
ſti in hoc ſtatu eo ꝙ certam ſpem habent beati=
tudinis eterne ſi perſeuerauerint. primi autem
parētes in ſtatu inocētie nūquaz certi fuerunt qꝫ
diuturna vel vtrū eterna eſſet beatitudo quam
in ſtatu inocētie poſſidebant liberi ab omni mi=
ſeria et pena a errore. huiuſcemodi autē incerti
tudinem primi parentes habuerunt etiam i gr̄a
creati. ¶Ad. 2m concedimus p̄mam conſequen
tiam. et cū arguēs infert ꝙ ſi diabolus habuiſſet
gr̄am in ſui primordio: cognouiſſet ſe illaz habe
re. quia cognoſcendo naturam ſuaz: cognouiſſet
omnia q̄ in ipſo erant: reſpondemꝰ negando cō
ſequētiā. nam ex cognitione ſue nature: nō recte
infertur ꝙ cognoſceret ea que ſupra naturā ſuaz
ſibi inherēt. quia nature noticia non ducit niſi in
cognitionem naturaliū nō in cognitionez ſuper=
naturaliuz qualis erat gr̄a. Neqꝫ iterum ſequit̄
prout arguens infert ꝙ ex noticia gr̄e ſtatim ha=
beret noticiam beatitudinis. naz habens gr̄am
imo et in gr̄a cōfirmatꝰ beatus Paulꝰ dicebat.
oculus nō vidit neqꝫ auris audiuit neqꝫ i cor ho=
minis aſcēdit q̄ preparauit deus diligentibus ſe.
Neqꝫ preterea ſequitur vt arguens fallitur ꝙ ſi
diabolus gr̄am habuiſſet in primo inſtanti ſue
creationis quaſi delectatus in ipſa peccare non
potuiſſz. qm̄ ea ipſa rōne nullꝰ poſt adeptā gr̄az
peccare potuiſſet quod falſuz eſt. nō enim vt. S.
Tho. dicit in hac diſ. ar. 3°. ad. 5m. habens gr̄am
agit ex neceſſitate gratie ſic̄ nec ex neceſſitate na
ture que in bonū etiā ordinata eſt ſed ex liberta
te volūtatis etiā ſi nichil habeat retrahēs a bo=
no aut incitans ad peccādum. Neqꝫ iterum ſeq̄=
tur ꝙ habēs gr̄am ſemꝑ cogitet ſe gr̄az hr̄e: neqꝫ
etiam qn̄ actu oꝑat̄ ex gr̄a. vnde Argum ex mul=
tis falſis ꝓcedit. et per hec patet reſpōſio ad. 3m
¶Ad. 4m dicit̄ p̄mo ꝙ auctoritas Augu. debet
intelligi de gr̄a adultis collata et de cōmuni cur
ſu non qui deꝰ aliter facere poſſit. quēadmoduz
eſt de facto in pueris baptizatis ante vſum libe=
ri arbitrij et de ſanctificatis in vtero. ¶Dicitur
ſecundo ꝙ auctoritas Auguſtini vt eam expo=
nit. S. Tho. p̄a. 2e. q. 111a. arti. 2°. ad. 2m. ſic intel
ligitur ꝙ deus nō ſine nobis nos iuſtificat. quia
per motū liberi arbitrij dum iuſtificamur: dei iu=
ſticie cōſentimꝰ: ille tamē motꝰ nō eſt cauſa gr̄e
ſed effectus. vn̄ tota oꝑatio pertinet ad gratiaz.
hec ille. ex quibꝰ verbis accipit̄ ꝙ etiā in iuſtifica
tis habētibus vſum liberi arbitrij nō neceſſario
requiritur motꝰ volūtatis preueniens gr̄az imo
gr̄a preuenit motuz liberi arbitrij ad iuſtificatio
nem requiſiti. ¶Rn̄ſiones autem quas arguens
dat ad auctoritates q̄bus. S. Tho. probat ꝙ an
geli creati ſunt in gr̄a gratū faciēte: ſunt friuole.
nam primus intellectus quem habet in auctori
tate Auguſtini repugnat expreſſe textui imedia
te ſequenti vbi Auguſtinꝰ quaſi exponēs qđ ime
diate dixerat. ſimul in eis et cōdens naturam et
largiens gr̄am: ſic infert. vnde ſine bona volun=
tate hoc eſt dei amore nūq̄ꝫ ſanctos āgelos fuiſ=
ſe credendū eſt. amor autez iſte fuit amor caſtus
vt parum ſupra dixerat qui non eſt ſine charita=
te et gr̄a gratum faciente. Secūdus intellectus
eſt aperte cōtra mentē Auguſtini. Tuz quia gr̄a
de qua ibi loquitur: diſtinguit̄ cōtra naturam et
dona naturalia cū dicit. et condens naturam et
largiens gr̄am. vbi expreſſe loquit̄ de natura et
gr̄a tanq̄ꝫ de diſtinctis rebus. amor autem natu
ralis quātūcūqꝫ inocens et purus: ad naturaz et
naturalia angeli pertinet. Tum etiaz. quia vt al
legatū eſt Auguſtinus expreſſit illum amorē fuiſ
ſe caſtum quo boni angeli deo adheſerunt et a q̄
mali angeli ceciderunt. amor autē caſtus quo q̄s
deo adheret: ex vſu cōmuni ſanctorum doctorū
eſt amor procedens a gr̄a ⁊ charitate. ¶Gloſa
etiam quā dat ad auctoritatem Hieronymi: fri=
uola eſt et deſtruit textum. Tū q2 vbicūqꝫ in ſa=
cra ſcriptura vl' ſcōꝝ ſcriptꝭ piguedo. ſ. ſ. pōit̄: gr̄a
gratuz faciēs imo ⁊ ſupabūdās deſcribit̄. tū etiaz
quia verba illa dicta ſunt per ꝯparationē ad po
pulum iudeorū cui deus multa gratuita et miri=
fica ꝯtulerat pre ceteris nationibꝰ ſꝫ illud. pſal.
non fecit taliter omni nationi. vn̄ ⁊ piguedo ſpi=
ritus ſancti vbi allegat̄: nō naturalia dona q̄ oi=
bus cōmuniter dant̄ ſ; gratuita et ſupnaturalia
deſignat. ¶Ad argumenta cōtra ſecūdam par=
tem p̄me ꝯcluſiōis. Ad p̄mū dicit̄ ꝙ maior argu
mēti nō eſt vſqꝫq̄ꝫ vera: niſi nomie cauſe intelli
gat̄ om̄e illđ qđ ad actū q̄litercūqꝫ ꝯfert ſiue ꝑ ſe
ſiue ꝑ accn̄s ſiue cāliter ſiue occaſiōalit̄ ſiue vt cā
ſine q̄ nō. et ſub hoc itellectu minor ē falſa. nā i p̄
mo iſtāti creatiōis angelꝰ nō potuit hr̄e oīa req̄=
ſita ad actū pcti ad quē exigit̄ nāli ordine ꝙ p̄ce=
dat actꝰ rectꝰ ⁊ bonꝰ nature rei cōnaturalis vel
deffectꝰ ꝟtutis aut alicuiꝰ p̄ncipiorꝝ nature prout
i tertio nōbili ꝺclaratū fuit. Sic rn̄det. S. T. ad ſi
mile argumentum i. q. ꝺ malo. q. 16. ar. 5°. ad. 3m

¶Ad.2ᵐ dr̄ ꝙ propter ꝓmā rationem tactam i
argumēto:angelus i primo inſtanti peccare non
potuit.et ad eiꝰ improbationem dr̄ ꝙ maxima il
la locū hȝ in propoſito nr̄o. neqȝ obſtat ꝙ primꝰ
actus āgeli ꝓceſſit ex libertate arbitrij.nā cum li
bertas arbitrij repugnet coactioni nō nature: ni
chil ꝓhibet actum ſimul ⁊ procedere ex liberta=
te arbitrij et nāli ordine cōcomitare naturā ꝓut
ex dictis.S.Tho.deductum fuit in tertio nōbili.
¶Ad.3ᵐ negaẗ aſſumptum.libertas eni volun=
tatis nō cōſiſtit in poſſe velle aut agere bonum ⁊
poſſe velle aut agere malū.nam poſſe in malum
defectus potentie eſt et libertatis iuxta verbum
dn̄i dicentis qui facit peccatū ſeruus eſt pcti.ve=
ra autem libertas ſtat in poſſe agere vel nō age=
re ⁊ in poſſe agere hoc vel illud bonū.¶Ad.4ᵐ
diciẗ ꝙ ſi aſſis intelligatur de neceſſario requiſitis
ſiue intrinſecis ſiue extrinſecis angelo:falſuȝ eſt.
nam ſicut dictuȝ fuit ad pᵐ ad actum malum aut
defectuoſuȝ neceſſario preexigitur ꝙ preceſſerit
actus rectus vel nā aut virtus nature rei i aliquo
deficiens ſibi. quorum neutrū in prima creatiōe
angeli eē non potuit ꝓut deductum fuit i tertio
notabili.¶Ad.5ᵐ reſpondet .S.T.pᵃ ꝑ.q.63.
ar.5.ad.3ᵐ.ꝙ quicquid eſt i merito:eſt a deo. et
ideo in ꝓmo inſtanti ſue creationis angelus me=
reri potuit. ſed nō eſt ſimilis ratio de pctō quod
neqȝ a deo ē neqȝ in deū retorqueri pōt.in deum
aūt tanqȝ in primā cauſam nature rei oȝ reduce=
re primū ipſius rei actū. In.q.aūt de malo.q.16.
ar.4°ad .2ᵐ idē reſpondet expreſſius.ait eni ꝙ
alia rō eſt de merito ⁊ de pctō. nā meritū proce=
dit ex hoc ꝙ mēs rōnalis creature moueẗ a deo
qui a pricipio pōt eam mouere ad qō voluerit .ꝫ
ad peccandum mouetur mēs ratiōalis creature
a ſeipa que nō pōt ſe mouere niſi ꝫm exigentiam
nālis ordinis . ¶Ad.6ᵐ quod iducit cōtra ꝓba
tionē.S.T.dicimus ꝙ nō ſoluit rationē. nā non
obſtantibꝰ his que arguens adducit: ſtat in veri
tate eius aſſumptū. ſ.ꝙ oīs operatio q̄ ſimul inci
pit cū eē rei:eſt illi ab agente a quo hȝ eſſe. vnde
dicimus ꝙ aſſumptum eſt verū tam de opatione
naturaliter ꝯſite:qȝ de operatione libere elicita.
neqȝ arguēs aliquid in cōtrarium ꝓbat lȝ ꝓmit=
tat ſe alias ꝓbaturum.neqȝ auctoritas Auguſti=
ni ꝯfirmat eius ꝓpoſitum.nā et.S.T.pᵃ ꝑ.in eo
ipō loco et.ar° quo inducit rationē quam arguēs
pretendit refellere : adducit eam ipam auctori=
tatē Aug.ad ꝓbandum ꝙ tenentes demones in
primo iſtanti ſue creationis malos fuiſſe : nō ſūt
opinati ꝙ per naturā mali fuerint ſed ꝑ peccatuȝ
proprie volūtatis.fuit ergo intentio Aug.dicere
ꝙ taliter opinātes nō cōſentiūt manicheis q̄ po=
ſuerūt duo ꝓncipia:vnū bonū a quo oia bona et
alterꝫ malū a q̄ oia mala ꝓcedūt. hoc āt ml̄to dif
ferētiꝰ ē dictu ab eo qō.S.T.iſert ſi āgelꝰ potuiſ=
ſet peccare in ꝓmo inſtāti ſcȝ ꝙ deus bonus defi=
ciēs eſſet in ſua opatione producens naturā rei
aut virtutē eius defectuoſam vel corruptam ita
vt ꝓmo actu qui naturā conſequiẗ poſſet pecca=
re.vn̄ arguēs male ꝑcepit v̓ba.S.T. ¶Ad.7ᵐ.
qō eſt durādi reſpōdetur ad ꝓmum defectū quē
notat in ꝓbatione.S.T.ꝙ vbi.S.T.dicit ꝙ an
gelus peccauit in appetēdo verū bonū: intelligit
nō qȝtum ad ſubſtantiā actꝰ ſed in mō appetēdi
qr nō appetijt verū bonum ꝫm regulā et menſu=
ram debitaȝ. vn̄ in.q.de malo.q.16.ar.3° ad.pᵐ
dicit ꝙ diabolus cōuerſus eſt ad deū quātum ad
id qō apetijt qr bonum in ſe erat.ſed eſt auerſus
a deo qȝtū ad modū quo apetijt qr.ſ.auerſus eſt
ab ordine diuine regule. Et ad.2ᵐ inquit.malū
demonū fuit exceſſus cōuenientiū ipis inquātū
ſcȝ apetierunt beatitudinē ad quam ꝑueniſſent
ſi debito mō apetijſſent. vbi aūt.S.D.dicit ꝙ in
appetēdo verꝫ bonum nō eſt pctm̄:intelligit quā
tum ad ſubſtantiā actus ⁊ inquātū reſpicit obm̄.
¶Ad.2ᵐ defectū quē notat:negaẗ aſſumptum.
nā ille q̄ apprehendit qō non eſt verū bonū ſed ſi
mile v̓o bono:decipiẗ ſi apprehēdat illud vt verū
bonū.et i hoc ſenſu loquiẗ.S.T.¶Ad.8ᵐ quod
eſt eiuſdē cōtra primā probationē ſumptā ex pᵃ
ꝑ.ſūme:dr̄ ad primam obiectionem ꝙ aſſumptū
eſt falſum.imo ꝓpoſitio .S.T.eſt v̓a et in q̄bus
eſt ſolū principiū paſſiuū:⁊ in q̄bus eſt ꝓncipium
actiuum: ⁊ in q̄bus eſt ꝓncipium nō liberū : et in
q̄bus ē principium liberū:qȝuis aliter ⁊ alr̄ .qr i q̄
bus ē principiū paſſiuū vel actiuum non liberum
actio totaliter iputaẗ agēti.in q̄bus aūt eſt ꝓnci=
pium actiuū liberū:actio non ſolū imputaẗ agē=
ti vel auctori nature: ſed ēt ipſi nature et virtuti
eiꝰ tanqȝ cauſe ꝓxime. vn̄ exemplū de igne quod
arguēs affert ꝓ nobis facit. ¶Ad.2ᵃᵐ obiectio=
nē cōcediẗ ꝓma ꝓpoſitio ſi actiōes ſint eiuſdem
rōnis ⁊ quātū ad modū et qȝtū ad ſubſtātiā actꝰ
et tūc vltima ꝯſ̄a quā arguēs infert de velle āge
li eſt falſa.nā volitiōes angeli alie a ꝓma nō ſunt
eiuſdē rōnis cū ea qȝtū ad oia nā nulla ipaꝫ ē pri
ma.ꝓpter quā rōnem ꝓma volitio q̄ incipit cum
eē āgeli iputaẗ nature eiꝰ ⁊ ꝑ ꝯſ̄s auctori nature
¶Ad argumēta Scoti ꝯ ſecūdā ꝯcluſionē ad pᵐ
dr̄ ad minorē ꝙ ſupponit falſū.ſ.ꝙ opatio āgeli q̄
ſimul eſt cū eſſe eiꝰ nō ſit ſua.lȝ eni.S.D.dicat ꝙ
huiuſcemōi opatio ſit a ꝓducente rē:nō iō ſequiẗ
ꝙ nō ſit ēt ab ipa re libere elicita.nō ei cauſalitas

primi agētis excludit cālitatem ſecundorū agentiū preſerti nature itellectualis. ¶ Ad. 2m dr̄ ꝙ maior ē falſa. nā vt dictū eſt in rñſione ad. 5m ꝯ. 2am partē pme ꝯcluſionis: alia rō eſt de merito ⁊ de pctō. ¶ Ad. 3m dr̄ ꝙ añs vltime ꝯñe eſt falſū. qm̄ āgelus nō indiget deliberatiōe inqſitiua ad peccādū ſicē nec ad merēdū. hz eni āgelus electionē ſuoꝝ actuū non inquiſitiua deliberatiōe ꝯſilij ſed ꝑ ſubitā veritatis apprehenſionē. ¶ Ad argumēta ꝯ tertiā ꝯcluſionē ad pmū pz rñſio ex his q̄ dicta ſūt in. 2o nobili. ¶ Ad. 2m dr̄ ꝙ maior ē falſa, ꝓut declaratū fuit in pmo notabili. ¶ Ad. 3m dr̄ ꝙ ex vi argumētationis nō aliō ſequit̄ niſi ꝙ i primo inſtāti creatiōis angeloꝝ qō fuit via et bonis ⁊ malis: boni nō fuerūt diſcreti a malis qō et nos cōcedimus: et tñ cū hoc ſtat ꝙ boni a malis fuerūt diſcreti in via cōputando pro via bonoꝝ primū inſtans in quo meruerūt: ⁊ pro via malorū. 2m inſtās in quo peccauerūt. vt eni dictum ē in pmo notabili: via bonoꝝ habuit vnū inſtans dumtaxat: via aūt maloꝝ habuit duo inſtātia in quoꝝ primo meruerūt ſicut ⁊ boni: in ſecūdo vō demeruerūt peccādo. ¶ Ad. 4m dr̄ primo ꝙ loquēdo de primo peccato mali āgeli: maior argumēti ē falſa capiēdo morulas durationis. ſicut eī diabolus pmo peccauit vno actu pcti: ita et vna durationis morula. qr tñ vnū peccatuz naturali ordie cōſequit̄ ex alio ſicut inuidia ad ſuperbiaz ſimul in vno inſtāti potuit angelus peccare multis ſpecieb9 peccati. nā ſicut modus intelligendi angeli eſt ꝙ vna ſpē et vno actu cognoſcat rem et omnia que ipſam rem conſequūtur: ita ⁊ circa eius voluntatem modus cōnaturalis eſt ꝙ vno actu icurrat reatū plurium peccatoꝝ. vñ ⁊ Aug. dicit ad horoſiū ꝙ homo elatus ſuperbia ſuaſioni ſerpentis obediens: precepta dei contempſit. ¶ Dr̄ ſecundo ꝙ ſiue peccatum angelorum habuerit multas morulas ſiue vnam tm̄: minor ꝓpoſitio eſt falſa. qm̄ ſicut dictum eſt boni angeli ⁊ mali ſimul in primo inſtanti ſue creatiōis meruerunt ⁊ illud meritum fuit primuz et vltimum bonorum angelorum. ac per hoc preceſſit duratione pctm̄ malorum angelorum quod cepit in ſecūdo inſtanti creationis. neqꝫ valet probatio arguentis in contrarium. qm̄ intellectus quem ipe habuit in auctoritate apocalipſis ficticius eſt et abſqꝫ ratione adinuentus. non enim rationi cōſentaneum eſt ꝙ angeli boni in grā creati vt ipe arguens tenet tardiores eſſent in habendo vſū liberi arbitrij bonum ⁊ meritorium q̄ꝫ mali angeli malum ⁊ demeritoriuz. neqꝫ valet dicere vt arguens fingit ꝙ boni angeli habuerūt multa merita ⁊ primum ⁊ vltimatū. qm̄ vt. S. Tho. efficaciter probat loco pro cōcluſiōe allegato: ad vnū meritum vel demeritum angelorum ſequutum eſt eorum premium vel dānatio. vnde prelium factum in celo quo michael et angeli eius dicuntur pugnare cuz drachone non fuit tentatio aut incentiuum tentationis bonorum a malis. cum eo ipſo inſtanti quo mali peccauerūt: boni eternaliter beatificati ſunt. in beatis autem neqꝫ eſt clamor neqꝫ luctus neqꝫ dolor neqꝫ tentatio aut timor. qm̄ abſtergit deus omnem lachrimaz ab oculis eorum vt dicitur apoca. 21. ſed prelium illud methaphorice dictum eſt ipſa cōtrarietas et repugnantia inter malorum pctm̄ et ipius peccati bonorum deteſtationem: cuius prelij victoria intelligi poteſt ipſa bonorum cōfutatio qua malos angelos confuſos et vſqꝫ in infernum eternaliter proiectos obiurgati ſunt. ¶ Ad argumenta contra concluſionem q̄rtam ad. pm reſpōdemus dupliciter. Primo ꝙ ſicut. S. Tho. dicit pma diſtinctione huius ſecundi. q. pa arti. 2o ad. 3m nulla res permanens poteſt ſimul fieri et facta eſſe ſi fieri proprie ſumatur. ſed quedam ſunt que ſignificant ipſum factum eſſe per modum fieri ſicut cum dicitur motus terminari. ſimul enim terminatur ⁊ terminatus eſt ⁊ ſimul illuminatur et illuminatum eſt eo ꝙ illuminatio eſt terius motus vt in. 7o metha. commen. dicit ⁊ ſimiliter forma ſubſtantialis ſimul recipit̄ ⁊ recepta eſt. Et ō pō dei. q. vl' mā. 3. ar. po ad. 11m. in mutationibus momentaneis: ipſum factū eſſe dicit̄ fieri ſm ꝙ eſt in pmo inſtanti in quo factū eſt: ita dicēdum eſt ꝙ ſi via proprie ſumatur: ſimul cum termio eē non poteſt. ſed aliquis terminus eſt qui ſignificatur per modū vie inquantū accipitur in primo inſtanti ſui eſſe quaſi aliq̄d vie coniunctū ⁊ ratiōe talis modi ſignificandi dicit̄ ſimul eſſe via et terminus cum tñ non ſint ibi realiter ⁊ proprie duo quorum eſt ſimul eſſe ſed vnum tm̄mō quod eſt termin9 qui propter aliquam intellect9 apprehēſionē ſignificatur ꝑ modū vie. ¶ Secūdo reſpondemus ꝙ etiam ſm modū ſignificādi maior propoſitio nō hz veritatem quādo via ⁊ termin9 ex ſuis formalibus ⁊ ſpecificis rationib9 hñt oppoſitionem vt in propoſito noſtro ꝓut deductum fuit i quarto notabili. ¶ Ad. 2m dicitur ꝙ dictuz Augu. intelligitur de formatione eſſentiali ⁊ q̄dditatiua. gloria aūt dicit̄ gratie formatio accidētalis qr illam nobilitat ⁊ conſumat.

¶Diſtinctio quinta.

Circa quintam diſtinctionē q̄ritur vtrum āgelus peccādo appetijt eq̄litatem dei et arguitur ꝙ non. nam illō quod non cadit i apprehenſione: non cadit in appetitu quia bonum apprehenſū appetitum mouet. ſed creaturā aliquam eſſe eq̄lem deo non cadit in apprehenſiōe. implicat eni contradictionem. q2 neceſſe eſt finitū eē infinitū ſi equatur infinito. ergo angelus non potuit appetere equalitatē dei. ¶In oppoſitū arguit̄ ſic. gloſa ſuper illud pſalmi. que nō rapui tunc exoluebam: dicit ꝙ diabolus voluit rapere diuinitatem ꝛ pdidit felicitatem. ergo appetijt equalitatem dei. ¶In hac queſtione erunt quattuor articuli vt ſupra.

Quantū ad articulum primum ſit prima concluſio ꝙ peccatum angeli mali proceſſit ex inconſideratione. Hanc concluſionem tenet Sanctus Thomas in hac diſtinctione. q. pª arti. pº. Et pª par. q. 63. arti. pº. Et contra. gen. li. 3º caº 110. ¶2ª cōcluſio eſt ꝙ diabolus appetijt equalitatem dei non ſimpliciter quantum ad ſubſtantiam deſiderati vt ſcʒ vellet tantam bonitatem habere quātam deus habet. ſed ꝑm quid. ſ. quātum ad modum habendi. Hanc cōcluſionem tenet Sanctus Thomas in hac diſtinctione. q. pª ar. 2º. Et pª par. q. 63. ar. 3º. Et de malo. q. 16. arti. 3º. Et contra. gen. li. 3º caº 109. ¶3ª concluſio eſt ꝙ primum peccatum diaboli fuit ſuperbia Hanc concluſionem tenet Sanctus Thomas in hac diſtinctiōe. q. pª arti. 3º. Et pª par. q. 63. ar. 2º. Et contra. gen. vbi ſupra. ¶4ª concluſio eſt ꝙ angelus malus ſtatim poſt primum inſtās ſue creationis peccare potuit ꝛ peccauit. Hanc ꝯcluſionē tenet. S. Tho. pª par. q. 63. ar. 6º.

Quantū ad articulū 2m ponēde ſūt obiectiones aduerſariorum. Et quidē contra primam concluſionē arguit Aureolus probādo ꝙ incōſideratio intellectus non fuit cauſa primi peccati in voluntate angeli. et primo arguit ſic. ſi incōſideratio illa fuit cā q̄re lucifer peccauit: q̄ro q̄re lucifer magis habuit iſtā incōſiderationē ꝙ vnꝰ angelꝰ bonꝰ multo īperfectior eo in nālibus. aut a caſu: et ſic peccaſſet a caſu. nunc aūt pctm̄ eſt in his que fiunt a propoſito ꝛ ex deliberatione. aut fuit ex condicione nature: et hoc nō cum habuerit naturalia ſplendidiſſima et ꝯſiderationē ſplēdidiorem. aut fuit a voluntate ipſius volētis nō conſiderare quemadmodum voluntas alterius volebat conſiderare: et ſi ſic habeo propoſitum quia prima radix peccati fuit in angelo ex parte voluntatis et non ex parte intellectus. ¶Secūdo ad idem. quia ſi peccatum angeli fuiſſet incōſideratio de gratia: ſequitur ꝙ non fuiſſet peccatum. et ratio eſt. quia appetere bonum ſub ratione illa ſub qua eſt appetibile: non eſt peccatū. ſed beatitudo ꝑm ſe et propriam rationem eſt quoddam appetibile et non ꝑm rationem gratie. ergo appetere beatitudinem abſolute non conſiderando de gratia: non eſt peccatum. Cōfirmatur. q2 naturalis inclinatio eſt ad appetendum beatitudinem. ꝑm eni Augm omnes volumus eſſe beati Confirmatur 2º. q2 multum refert habere actū electionis indebite circunſtantionatū priuatiue et cōtrarie. hoc eſt aut elicere actum circunſtantionatum circunſtantia oppoſita: vel elicere actū carentem preciſe circunſtantia debita abſq3 hoc ꝙ ſit ibi circūſtantia oppoſita. ſicut aliud eſt velle eſſe beatum ſine gratia priuatiue vt gratia non cadat in electiōe nec oppoſitum: et aliud ſine gratia contrarie. quia oppoſitum cadit in electione. puta velle eſſe beatum ex proprijs meritis. licet igitur actus habens circūſtantiam oppoſitam ſit malus et demeritorius: tamē actus qui tm̄ caret circunſtantia debita nō eſt malus nec demeritorius niſi vbi eſt obligatio ad ſemper eliciendum cum illa circunſtantia. tunc enim eſſet peccatum omiſſionis. Sed quare vnus viator obligatur in omni actu appetendi beatitudinem actu conſiderare de gratia. Et preterea ſi nō ſemper tenebatur actu ꝯſiderare de gratia: habetur propoſitū. ſi ſic: igitur primum peccatum eius fuit omiſſiōis et nō ſuperbie contra te. Si enim non ſemper ſequitur conſiderare de gratia licet quandoq3 appetere beatitudinem in ſe non eſt de ſe malū: nō videtur ꝙ appetere hoc modo beatitudinem ſit peccatum. Cōfirmatur. ſi peccatum āgeli fuiſſet appetere beatitudinem cum oppoſito gratie: q̄re igitur in eo vere fuiſſet cōſideratio gr̄e. ſi vero tm̄ priuatiue: quare peccauit. ¶3º principalit̄

ꝙ incōſideratio non ſit radix peccati. quia ex ar-
ticulo pariſieñ. intellectu exiſtente in apice ratio
nis: voluntas poteſt in oppoſitum. ergo dato ꝙ
angelus ſumme conſideraſſet de gratia: potuit p
voluntatē elicere conformen vel difformen actū
¶ 4° ſequitur ꝙ primum peccatum angeli fue-
rit ignorantia. vel enim non tenebatur conſide-
rare de gratia: et tunc illud quod ſequebatur ex
illa inconſideratione non erat peccatuꝫ. ſicut ſi
nō teneor cōſiderare ad inebriandū me: illud qđ
ſequitur ex ebrietate non eſt peccatum. ſi enim
ebrius fornicetur: non peccat niſi per hoc ꝙ tene
batur ſe non ebriare. ſi autem tenebatur conſide
rare et ex non cōſiderare ſequebatur electio ma
la: ergo illa inconſideratio primo fuit peccatum
immo erat dupliciter imputabile. vt dicit ariſ. 3°
ethi. de ebrietate. hec aureolus in forma. ¶ Cō-
tra ſecundam concluſionem arguit Scotus pro-
bando ꝙ diabolus potuit appetere equalitateꝫ
dei abſolutam. Primo quia voluntas habet du-
plicem actum amandi. ſcilicet amorē amicicie et
actum concupiſcendi aliquid amato. et ſm vtrū
qꝫ actum habet totum ens pro obiecto. ita ꝙ ſi-
cut quodcunqꝫ ens poteſt amare amore amici-
cie: ita quodcunqꝫ ens poteſt appetere vel con-
cupiſcere ipſi amato. igitur angelus potuit ſeip-
ſum amare amore amicicie. potuit etiam ſibi cō-
cupiſcere quodcūqꝫ concupiſcibile bonum. ⁊ ita
cum equalitas dei ſit quoddam bonum concu-
piſcibile ſm ſe. igitur angelus potuit illud bonuꝫ
concupiſcere. ¶ 2° ſi equalitas dei eſſet poſſibi-
lis angelo: angelus poſſet eam concupiſcere pla
num eſt. ſed huiuſmodi impoſſibilitas non pro-
hibet quin angelus poſſet hoc velle. quia volun
tas poteſt eſſe impoſſibilium. 3° ethi. et damaſ.
ca° 38. Hoc etiaꝫ probatur. quia damnati odiūt
deum. iuxta illud. p̄s. ſuperbia eorum qui te ode
runt aſcendit ſemper. odiens autem vult oditū
non eſſe ſm ariſ. 2° ethi. igitur volunt deum nō
eſſe. ſed hoc in ſe eſt omnino impoſſibile ⁊ incom
poſſibile. igitur impoſſibilitas appetibilis nō ꝑ-
hibet quin poſſit appeti a volente peccante. Cō
firmatur. qꝛ voluntas peccans potuit velle deū
non eſſe. et potuit cum hoc velle illum gradum
et illam eminētiam dei eſſe i aliquo alio. ergo po
tuit illam velle eſſe in ſe ſicut in alio. Et ita po-
tuit velle ſibi illam eminētiam dei. ¶ Tertio ad
idem arguit aureolus. non minus eſt potens vo
luntas in appetendo q̄ꝫ intellectus in repreſen-
tando. immo aliqua que intellectus ſequens na
turam rei non poteſt componere: poteſt volun-
tas copulare ⁊ appetere. ſed intellectus poteſt re
preſentare ſimultatem cōtradictionis. vnde po-
teſt preſentare ꝙ eſſe et non eſſe ſunt contradi-
ctoria. ergo voluntas poteſt velle. Confirmat.
quia voluntas poteſt velle ꝙ cōtradictoria eēnt
ſimul vera. Confirmatur etiam. quia licet intelle
ctus ſequens naturam rei non poſſit compone-
re contradictoria cuius vt ſic eſt tm̄ formare pro
poſitiones indicatiuas: tamen intellectus qui ſe
quitur determinationem voluntatis cuius ē for-
mare vt ſic propoſitiones imperatiuas cuius eſt
actus liberi arbitrij: talis intellectꝰ videtur poſſe
formare vel componere ſimul contradictoria.
¶ Quarto idem ſic. non minus eſt potens volū
tas deliberatiua q̄ꝫ ſit voluntas non deliberati-
ua. ſed voluntas non deliberatiua licet nō diſcre
ta poteſt appetere contradictoria. vnde poteſt
eſſe impoſſibiliū. 3° ethi. quare et cetera. Dicetur
forte ꝙ ratio non concludit. non enim eſt ſimile
de voluntate deliberatiua et non deliberatiua.
qm̄ deliberatiua ſemper ſequitur rectam ratio-
nem. ſed recta ratio non eſt impoſſibiliuꝫ. Cōtra
quia hoc falſum ſuponit. quia voluntas delibe-
ratiua quandoqꝫ poteſt eſſe contra dictamen re
cte rationis. ideo dixi voluntate licet non diſcre
ta. ¶ Quinto idē arguit ſic. tu ponis ꝙ angelus
potuit appetere equalitatem dei indirecte puta
appetendo ſe habere gloriam a ſe. ex hoc arguo
ſic. ita implicat contradictionem ꝙ angelus ha-
beat gloriam a ſe: ſicut ꝙ ſit deus. igitur propter
implicationem contradictionis non oportet po
nere ꝙ angelus non potuerit appetere equalita
tatem dei. ꝯña patet. ſed antecedens probatur.
quia habere gloriam a ſe: eſt habere gloriaꝫ per
principia naturalia. ſed habere beatitudinem
vel gloriam per principia naturalia: arguit i an-
gelo infinitatem eſſentie ſue in ratione obiecti.
Arguit etiam omnipotentiam quare et c̄. hec il-
le in forma. ¶ Contra tertiam concluſionem ar
guit Scotus probando ꝙ non fuit primum pec-
catum diaboli ſuperbia multipliciter. Et primo
ſic. peccatum diaboli fuit maximum peccatum
quia irremediabile. ſuperbia autem nō eſt maxi-
mum peccatum quod patet. quia eius oppoſitū
ſcꝫ humilitas non eſt maxima virtutum. tum qꝛ
humilitas poteſt eſſe informis non autem chari
tas. igitur minus bonuꝫ eſt humilitas. tum quia
loquendo de virtutibus moralibus humilitas ē
quedam temperantia. omnis autem temperan
tia eſt minus perfecta virtus q̄ꝫ amicicia que eſt
perfectiſſima virtus ſub iuſticia. 8. ethi. igitur ⁊c̄.
¶ 2° quia ſuperbia conſiſtit in iraſcibili. nullꝰ au
tem actus iraſcibilis poteſt eſſe primꝰ. qꝛ iraſci-

bilis eſt propugnatrix concupiſcibilis . et iō paſ=
ſiones eius oriuntur ex paſſionibus concupiſcibi
lis.¶3°.quia ſuperbia videtur eſſe appetitus ex
cellentie.quia ſm Augu.l4.de ciuitate dei.quid
eſt ſuperbia niſi peruerſe celſitudinis appetitꝰ.ex
cellentia autem eſt reſpectu aliorum quibus ex=
cellit . Sed angelus non primo appetijt aliquid
in ordine ad alios.ſed prius appetebat aliquid i
ſe ꝙ̄ illud appeteret in ordine ad aliud ſicut ni=
chil eſt ad alterum niſi quod prius eſt ad ſe : ita
nullus appetit aliquid in ordine ad aliud:niſi qꝛ
prius appetit ſibi et per ꝯñs primo ſibi appete=
bat illam ꝙ̄ reſpectu aliorum.¶4° quia inferio
res demones non videntur apetijſſe dñium diſ=
conueniens eis . nec etiam conſenſiſſe dño luci=
feri.probabile enim videtur ꝙ magis appetierūt
eſſe ſub deo ꝙ̄ ſub lucifero. igitur primum pecca
tum non videtur in eis fuiſſe ſuperbia.¶5° quia
primus actus inordinatus voluntatis demonis
fuit velle amicicie reſpectu ſui. igitur nō fuit pro=
prie ſuperbia.antecedens probatur.quia nulluꝫ
nolle eſt primus actus inordinatus voluntatis.
quia nō poteſt haberi nolle niſi in virtute alicuꝰ
velle.Et ſi velle fuit ordinatum accipiēdo obie=
ctum cuꝫ circunſtantijs debitis:nolle qđ habere
tur ſibi ꝯñter eſſet ordinatum.eodem modo om
nis amor concupiſcentie preſupponit amorem
amicicie. et ſi amor amicicie eſſet ordinatus:tūc
amor vel velle concupiſcentie ꝯñs eſſet ordina=
tum.Nam ſi ordinate amo illud cui amo bonuꝫ
ordinate volo illud bonum cui volo bonum.ſe=
quitur igitur ꝙ primus actus inordinatus volū=
tatis fuit primum velle amicicie reſpectu eiꝰ cui
voluit bonum. hoc autem obiectū non fuit deꝰ.
quia non potuit deum inordinate amare ex intē
ſiore amore amicicie. Nam deus eſt tale amabi
le ꝙ ex tota ratione ſui vt obiectum eſt:dat com
pletam rationem bonitatis actui perfecte inten
ſo.nec eſt veriſimile ꝙ aliquid aliud a ſe nimis in
tenſe amauerit actu amicicie. tum quia iclinatio
naturalis magis inclinauit ad ſe ꝙ̄ ad aliqđ aliđ
creatum amandum ſic. tum quia non videtur ꝙ
aliquod aliud creatum ſic itellexerit ſicut ſe.tum
quia amicicia fundatur ſuper vnitate. 8.ethi.et
etiam amicabilia ad alterum procedunt ex ami=
cabilibus ad ſeipſum .9.ethi. igitur primus actꝰ
inordinatus fuit actus amicicie reſpectu ſui. ⁊ ſic
patet añs.ſed ꝯña ꝓbatur.qꝛ inordinatus amor
amicicie reſpectu ſui:non eſt ſuperbia proprie di
cta.ſed videtur reduci ad luxuriā. ſicut peccatuꝫ
quo quis inordinate delectatur in ſpeculatione
concluſionis geometrice:reducitur ad luxuriam

¶6° qꝛ preſumptuoſus videtur preferre ſe alijs
in bonis q̄ vere habet vel in his q̄ reputat ſe ha=
bere de ſe.Amor autem amicicie inordinate reſ=
pectu ſui nō videtur eſſe talis preſumptio . quia
eiuſdem rationis videtur eſſe in malicia immo=
derate ſe amare amore amicicie:et aliū puta ꝓ=
ximum . Sed amando aliū immoderate nullus
dicitur preſumptuoſus ſed magis luxurioſus. igi
tur nec ſic amando ſe. ¶7°.quia primum pecca
tum eius aut fuit velle aut nolle. non poteſt dici
ꝙ nolle.quia om̄e nolle preſupponit aliqđ velle .
a nullo enim refutatur aliquid niſi quia non po=
teſt ſtare cum obiecto volito vel cum aliquo ac=
ceptato tanꝙ̄ conuenienti.Et a ſimili om̄e nolle
inordinatum preſupponit velle deordinatum. ſi
dicatur ꝙ primum peccatum eius fuit velle : aut
ergo velle amicicie aut velle cōcupiſcētie.ſi velle
amicicie: probatum ē ꝙ illud fuit luxuria. ſi velle
cōcupiſcētie:igitur illud fuit etiam luxuria.quod
probatur.quia primum cōcupitum ab eo nō fuit
aliud ꝙ̄ beatitudo . quia cōcupiſcendo illam nō
peccauit niſi peccato luxurie. igitur ⁊c̄.maior pa
tet quadrupliciter.primo .nam primū concupiſ=
cere inordinatū: nō proceſſit ex affectione iuſti=
cie ſic̄ nec aliqđ aliđ pctm̄ ꝓcedit ex illa affectiōe
igiẗ ex affectiōe commodi . qꝛ ois actꝰ volūtatis
elicitus : aut elicitur ſm affectionem iuſticie aut
commodi ſm anſelmū de caſu diaboli.ca. 4.ſm
aūt anſelmum. maximum commodum maxime
appetitur a voluntate nō ſequente regulam iuſti
cie.et ita primo quia nihil aliud regulat illā volū
tatem nō rectam niſi appetitus inordinatꝰ ⁊ im
moderatus illiꝰ maximi cōmodi. Maximū autē
cōmodum eſt beatitudo pfecta.igiẗ et c̄.¶2° qꝛ
primū peccatum in ꝯcupiſcendo fuit aliqđ velle.
nihil eni refugit aliqđ a ſe hoc eſt ne ſibi adiūgaẗ
vł cōiūgaẗ niſi qꝛ eius oppoſitū cōcupiuit.aut igiẗ
illđ ꝯcupiuit amore honeſti:aut amore vtilis aut
amore delectabilis. Nō amore honeſti . qꝛ tunc
nō peccaſſet.nec amore vtilis.qꝛ ille non eſt pri=
mus amor .ex quo enim omne vtile reſpectu ali
cuius eſt vtile:nullus primo cōcupiuit vtile . ſed
illud ad quod eſt vtile.ꝓmo igitur peccauit amā
do aliqđ exceſſiue tanꝙ̄ ſumme delectabile.ſum
mū aūt delectabile ē beatitudo.igitur.¶3° om=
nis potentia appetitiua ꝯñs in actu actum appre
henſiue potentie:primo appetit delectabile con=
uenientiſſimū ſue cognitiue vel delectationem i
appetibili. qꝛ in tali appetitu maxime quietatur.
qđ patet de appetitu ꝯñte apprehenſionem guſtꝰ
vel auditꝰ viſus vel tactꝰ.quia quilibet talis ma
xime appetit obiectū pfectiſſimū potentie appre=

henſiue cuius actũ cõſequit̃ in appetendo. igitur
voluntas ſeparata ab omni appetitu ſenſitiuo:
primo omnino appetit illud qđ eſt cõuenientiſſi
mum intellectui cuius cõuenientiam ſequitur il
lud appetere. vel primo appetit delectationem ĩ
tali obiecto. et per cõſequens beatitudinem in=
cludentem obiectũ et actũ et delectationem cõ=
ſequentem. ¶ 4°. illud primo appetitur a volũ=
tate non regulata per iuſticiam: quod ſi eſſet: ſo
lum appeteret̃ et nichil aliud ſine illo. ſed tale eſt
delectatio. nõ enim excellẽtia nec aliquid aliud
ſi eſſet triſte appeteretur. ſed delectatio vel aliqđ
tale appeteretur. ergo videtur ꝙ primo concupi
uit beatitudinem. Sic igit̃ patet prima pars an
tecedentis. ſed ſecunda probatur. quia appetit⁹
beatitudinis nõ eſt proprie ſuperbia ſed ad pec
catũ luxurie reduci poteſt. licet enim ꝓprie luxu
ria ſit in actibus carnis: tamen omne delectabile
immoderate appetitum ĩquantũ delectabile: po
teſt dici luxuria ſi nõ eſt excellentia concupita. ſi=
cut nec fuit iſta appetitio beatitudinis. hec ille in
forma. ¶ Contra quartam cõcluſionem arguit
Gregorius probando ꝙ diabolus non peccauit
ſtatim poſt primum inſtans ſui eſſe: ſed fuit ali=
qua morula iter creationem et lapſum. ⁊ arguit
ſic. angelus in primo inſtanti fuit in gratia. igitur
nõ immediate poſt primũ inſtans peccauit. añs
tu cõcedis. Sed ꝓbatur cõſequentia. quia ſi gra
tia eius fuit in primo inſtanti. igitur et poſt pri=
mum inſtans cum nõ ſit dare vltimum inſtãs in
quo fuerit gratia in eo. ita ꝙ poſt nichil eius fue=
rit in eo. ſicut nec contingit in alijs rebus ſm po=
tentiam naturalem creatam quicquid ſit de po=
tentia dei abſoluta. ¶ Ad hoc eſt etiam auctori
tas origenis ſuper Ezechielem quam magiſter
recitat in. 3ª diſtinctione. ſerpens inquit eſt ho=
ſtis cõtrarius veritati: nõ tamen a principio nec
ſtatim ſuper pectus et ventrem ſuum ambulauit
ſicut Adam et eua non ſtatim peccauerunt. ex q̃
auctoritate concludit magiſter ꝙ aliqua morula
licet breuiſſima cecidit inter creationem ⁊ lapſũ
¶ 3°. arguit ꝙ. S. Tho. dicit incompoſſibilia et
dictis eius alibi repugnantia. quod probatur. qr
ſi angelus malus in primo inſtanti habuit aliquẽ
actum liberi arbitrij: aut habuit tunc actuꝫ meri=
torium aut demeritorium. patet per eum. ſi me=
ritorium: igitur ſm eum fuit beatus quod tamẽ
vitare itendit tanq̃ falſum. ſi demeritorium. igi=
tur tunc non habuit gratiam. quia cum demeri=
to non ſtat gratia. non enim fuit veniale pecca=
tum ſed mortale. ¶ Quarto. angelus in aliquo
inſtanti primo peccauit vt ipſe habet concedere
cum ponat ꝙ angelus producit actum ſuum in
inſtanti. aut igitur peccauit ĩ primo inſtanti aut
in aliquo alio. non in primo. quia tunc in primo
fuiſſet malus quod eſt erroneum. Et ipſe negat
et concedit conſequentiam. ergo in aliquo inſtã
ti ſequenti peccauit primo. ſed iter quelibet duo
inſtantia cadit tempus medium et mora. igitur
et cetera. nec valet reſponſio quam ipſe facit ad
hoc argumentum dicẽs ꝙ propoſitio aſſumpta
verum habet loquendo de tempore cõtinuo nõ
autem loquendo de tempore diſcreto. et cetera.
Quod enim hoc non valeat ad propoſitum ar=
guitur. Quero enim inquit ſuppoſito ꝙ tunc fue
rit tempus celi cõtinuum ſicut poſſibile fuit. aut
celum fuit ĩ eodem loco primo cum angelus fuit
primo creatus et cum primo peccauit: aut in alio
et alio. ſm ꝙ dicimus celum nunc eſſe in vno lo=
co et nunc in alio. ſi in eodem: igitur in eodem in
ſtanti temporis fuit creatus et fuit malus et non
fuit malus. quod eſt impoſſibile. Si in alio ⁊ alio
igitur temp⁹ medium lapſum fuit. ſiue igitur mẽ
ſurentur operatiões angelice tempore vel inſtã
ti temporis continui ſiue non. coexiſtunt tamen
ſi illud ſit. et per cõſequens inter creationem an=
geli et eius lapſum tempus fluxiſſet ſi tunc tale
fuiſſet quod eſt propoſitum. ¶ Quinto. quia pa
ri ratione ſi aliquam nouam noticiã habeat mo=
do angelus bonus vel malus: poſſet dici ꝙ im=
mediate poſt eius creationem habeat eam. et ꝙ
nulla mora vel tempus fuerit inter eius creatio=
nem et noticiam hanc. quod nullus diceret.
¶ Sexto. quia falſum aſſumit ꝙ angelus ꝑ quẽ=
libet actum meritorium conſequitur ſuam bea=
titudinem. et ſimiliter cum dicit ꝙ naturale ẽ an
gelo ꝙ naturalem perfectionem acquirat. non
per diſcurſum ſed ſtatim habeat et cetera. Nam
quicquid ſit vtrum naturalem perfectionem ac=
quirat per diſcurſum vel non: beatitudinem ta=
men ſupernaturalem nõ ſimul acquirit cum me=
rito. et licet gratia perficiat naturam. non tamẽ
facit ꝙ premium ſupernaturale naturaliter con=
ſequatur quodlibet meritum. nec etiam ex diſ=
poſitione diuina quodlibet meritũ ſequitur bea
titudo illa. ſed meritum et durationem eius iux=
ta diſpoſitionem diuine voluntatis. quale q̇dem
meritum non fuit in angelis malis. fuit autem in
bonis. Et hec eſt ratio ſm anſelmum de caſu dia
boli capitulo ſexto quare iſti conſequuti ſunt per
fectam beatitudinem non autem illi ſed perpe=
tuam damnationem. et in hoc ſecundus articu=
lus terminatur.

Quantuꝫ ad articulū tertiū primo notandū eſt pro declaratione prime concluſionis ꝙ vt. S. Tho. pulchre deducit in. q. de malo. q. pª arti. 3º in. cor. malum ſiue peccatum inquantum huiuſmodi cauſam per ſe habere non poteſt. nam malum inquantum malum: non poteſt eſſe intētum neqꝫ volitum ab agentē cum omne appetibile habeat rationem boni. qđ autem euenit preter intētionem agentis: non eſt eius effectus per ſe ſed per accidens. quemadmodum effoſſio ſepulchri per accidens eſt cauſa inuentionis theſauri quādo prouenit preter intentionem fodientis ſepulchrum. relinquitur ergo ꝙ ſolum bonum habeat cauſam per ſe. cauſa autem per ſe boni eſſe non poteſt niſi bonum. non enim arbor mala fructus bonos profert vt dñs dicit in euangelio. malum autem habet cauſaꝫ per accidens cum nō poſſit habere cauſam per ſe vt dictum eſt. et quia oīe per accidens reducitur ad id quod eſt per ſe: cauſa autem per ſe non eſt niſi bonum: conſequitur neceſſario ꝙ cuiuſlibet mali: bonuꝫ ſit cauſa per accidens. q̄uis enim malum quod eſt defectiuū bonum poſſit eſſe cauſa mali: et tamen oportet deuenire ad hoc ꝙ prima cauſa mali non ſit malum ſed bonum. Ad cuius intelligentiam cōſiderandum eſt ꝙ duplex eſt modus quo malū cauſatur ex bono. vno modo bonum eſt cauſa mali inquantum eſt deficiens. alio modo inquantum eſt per accidens agens. quod quidem in rebꝰ naturalibus de facili apparet. huius eniꝫ mali quod eſt corruptio aque: cauſa eſt virtus ignis actiua. que quidem non principaliter intendit et per ſe non eſſe aque: ſed principaliter intēdit formam ignis inducere in materiam: cui cōiungitur ex neceſſitate: non eſſe aque. et ſic per accidens eſt ꝙ ignis faciat aquam nō eſſe. Huius vero mali qđ eſt monſtruoſitas partus: cauſa eſt virtus deficiens in ſemine. Sed ſi queratur cauſa huius defectus qui eſt malum ſeminis: erit deuenire ī aliquod bonum quod eſt cauſa mali per accidēs et non inquātum eſt deficiens. huius enim defectꝰ qui eſt in ſemine: cauſa eſt aliquod principiū alterans quod inducit qualitatem cōtrariam qualitati que requiritur ad bonam diſpoſitionem ſeminis: cuius alterantis virtus quanto fuerit perfectior tanto hanc qualitatem contrariam magis inducit et per conſequens defectum ſeminis conſequentem. vnde malum ſeminis non cauſatur ex bono inquantum eſt deficiens: ſed cauſatur ex bono inquātum eſt perfectum ſed per accidens. In voluntarijs autē quodammō ſimiliter ſe habet ſed non quantum ad omnia. manifeſtum eſt enim ꝙ delectabile ſm ſenſum: mouet voluntatem adulteri et afficit eam ad delectandum tali delectatione que excludit ordinem rationis et legis diuine quod eſt malum morale. ſi ergo ita eſſet ꝙ volūtas ex neceſſitate reciperet impreſſionem delectabilis allicientis ſicut ex neceſſitate corpus naturale recipit impreſſionem agentis: omnino idem eſſet in voluntarijs ⁊ naturalibus. non eſt autem ſic. quia quātumcunqꝫ exterius ſenſibile alliciat: in poteſtate tamen voluntatis eſt recipere vel non recipere. vnde mali quod accidit ex hoc quod recipit: non eſt cauſa preciſe ipſum delectabile mouens: ſed magis ipſa voluntas. q̄ quidem eſt cauſa mali ſm vtrūqꝫ predictorum modorum ſcilicet ⁊ per accidēs et inquantum eſt bonum deficiens. per accidēs quidē inquantū volūtas fert in aliqđ quod ē bonum ſm quid: ſed habet coniunctum aliquid qđ eſt ſimpliciter malum. ſed vt bonum deficiēs inquantum in voluntate oportet preconſiderare aliquem defectum ante ipſam electionem deficientem per quam eligit ſm quid: bonum quod eſt ſimpliciter malum. quod ſic patet. In omnibus enim quorum vnum debet eſſe regula ⁊ menſura alterius: bonum in regulato et menſurato: eſt ex hoc ꝙ regulatur et conformatur regule et menſure: malum vero ex hoc ꝙ eſt non regulari vel menſurari. Si ergo ſit aliquis artifex qui debeat aliquod lignum recte incidere ſm aliquam regulam: ſi non directe incidat quod eſt male incidere: hec mala icīſio cauſabitur ex hoc defectu ꝙ artifex erat ſine regula et menſura. Similiter delectatio et quodlibet aliud in rebus humanis eſt menſurandum et regulandum ſm regulam rationis et legis diuine. vnde non vti regula rationis et legis diuine preintelligitur in voluntate ante inordinatam electionem. huiuſmodi autem quod eſt nō vti regula predicta: non oportet aliquam cauſam querere. quia ad hoc ſufficit ipſa libertas voluntatis per quam poteſt agere vel non agere. et hoc ipſum quod eſt non attendere actu ad talem regulam in ſe conſideratam non eſt malum nec culpa nec pena. quia anima non tenetur nec poteſt attendere ad huiuſmodi regulam ſemper in actu. ſed ex hoc accipit p̄mo rationem culpe: ꝙ ſine actuali conſideratione regule procedit ad huiuſmodi electionem ſicut ar-

tifex nō peccat in eo ꝙ nō ſemper tenet menſurā
ſed ex hoc ꝙ nō tenēs menſurā ꝓcedit ad incidē
dum. et ſimiliter culpa volūtatis nō eſt in hoc ꝙ
nō actu attendit ad regulam rōnis vel legis diui
ne: ſed ex hoc ipſo ꝙ non hñs regulam vel menſu
rā hmōi procedit ad eligendū. et inde eſt quod
Auguſtinus dicit vt i duodecimo de ciuitate dei
ꝙ voluntas eſt cauſa peccati inquantum eſt defi
ciēs. ſed illum defectum comparat ſilentio vel te
nebris quia ſcilicet defectus ille eſt negatio ſola.
hec Sāctus Thomas. Cum autem dicitur ꝙ bo
num eſt cauſa mali per accidens: intelligendum
eſt ꝓut ipſe ibidem exponit ad. 14^{m}. ſm accidēs
qđ accidit effectui. inquātum. ſ. bonum eſt cauſa
alicuius boni cui accidit priuatio que dr̄ malum.
¶ Ex premiſſis colligimus notanda ad ꝓpoſitū
noſtrū. Primo ꝙ malum nō habet cauſam p ſe
ſed cauſam per accñs dūtaxat. et loquimur nunc
de cauſa agente. Secūdo ꝙ cauſa per accidens
mali eſt bonum. Tertio ꝙ bonum eſt cauſa ma-
li. aliquando quia eſt deficiens quia. ſ. habet ali-
quem defectum adiunctum. aliquādo nō vt defi
ciens: ſed qꝛ eius effectui p ſe intento malū aut
defectꝰ coniungit et nō ꝓpter virtutem agentis
defectiuam. Quarto ꝙ in oībus regulatis ⁊ mē-
ſuratis malū eſt nō cōformari regule aut menſu-
re ſicut et eorū bonum cōſiſtit in eo ꝙ regule aut
menſure conformātur. Quinto ꝙ nō vti regula
rationis et legis diuine: preintelligitur in volūta
te ante inordinatam electionem. et huiuſcemōi
non vſus: non oportet aliam cauſam querere ꝙ̄
voluntatis libertatem qua voluntas abſq; alio
mouente poteſt agere vel non agere. Sexto ꝙ
non vti regula rationis et legis diuine ante ele-
ctionem inordinatam non habet rationem cul-
pe: ſed poſt ipſam electionem ſaltem ordine na
ture: habet rationem culpe omiſſionis. nam ſm
ſe et abſolute nō vti regula rationis vel legis di-
uine culpa non eſt aut malum. quia non tenetur
hō neq; poteſt ſemper actu attēdere ad huiuſce
modi regulas. ſed quia tenetur hō ex debito pre
cepti actiones ſuas et electiones conformare re
gule rationis et legis diuine; tenetur etiam pro
tunc. i. ſi eligit et ſm electionem agit: regulam ra
tionis ⁊ diuine legis cōſiderare ⁊ ad eam attēde
re. quod ſi non facit; peccat peccato omiſſionis.
nō qꝛ omittit ad p̄dictas regulas attendere ab-
ſolute loquēdo: ſed qꝛ eligit vel agit: ad ipas nō
attendendo ad qđ ex precepto tenebat. ¶ Hijs
prenotatis dicimus in ꝓpoſito nr̄o primo ꝙ ma
lus angelus peccauit primo peccato: inordinate
appetendo ⁊ eligendo ſibi bonum non ſm regu-
lam diuine legis neq; ad eam attēdens ad quod
tenebatur ex precepto ſue mēti a deo indito. Se
cundo. ꝙ primum peccatum angeli non fuit incō
ſideratio aut non attentio: ſed primum peccatū
eius fuit commiſſionis. habuit tamen culpā omiſ
ſionis adiunctam. non ſm ꝙ omiſſio eſt ſpeciale
peccatum quando. ſ. dimittitur aliquid fiendum
quod ſpecialiter preceptum eſt: ſed ſm ꝙ eſt cō-
dicio generalis omne peccatum cōſequens ꝓut
ſcilicet eſt dimiſſio alicuius circunſtantie in ope-
re obſeruande. quod et Sanctus Thomas no-
tat in hac diſtinctione queſtione prima articulo
tertio ad. 4^{m}. ad quod ſequutum eſt peccatum
inconſiderationis et non attentionis ad regulā
diuinam quod fuit peccatum omiſſionis. quia. ſ.
appetens et eligens bonum ſibi: non conſidera-
uit neq; attendit ad diuinam regulam ad quam
tenebatur attendere pro tunc et illi ſe conforma
re. Tertio. ꝙ non cōſiderare diuinas leges et ad
illas non attendere fuit malis angelis vel cauſa
ſine qua non vel magis concōmittanter ſe ha-
bens ad primum peccatum: nec tamen ex hoc ſe
quitur ꝙ in eis peccatum inconſiderationis pre-
ceſſerit peccatum electionis. nam cauſa ſine qua
non et concōmittans poteſt eſſe ſine culpa: effe-
ctu exiſtente culpabili. quoniam et ipſe virtutes
poſſunt eſſe male vtentibus occaſio vel cauſa ſi-
ne qua non peccandi vt ſuperbiendi. ſecundum
quem modum apoſtolus dicit ſcientia inflat. et
Augu. dicit in regula. ſuperbia bonis operibus
inſidiatur vt pereant.

Secundo. Notandū eſt prout Sā
ctus Thomas docet in
queſtionibus de malo queſtione vel materia ter
tia articulo ſeptimo in corpore ꝙ differunt neſ-
cientia ignorantia et error. neſcientia enim im-
portat ſimpliciter negationem ſcientie. ignoran
tia vero quandoq; ſignificat ſcientie priuationē
et tunc ignorantia eſt carere ſcientia quam quis
aptus natus eſt habere. eſt enim de ratione pri-
uationis ꝙ ſit in ſubiecto apto nato. quandoq;
autem ignorantia eſt aliquid ſcientie contrariū
vt cum aliquis habet habitum falſorum princi-
piorum et falſarum opinionum ex quibus impe
ditur a ſcientia veritatis. error autem eſt: appro
bare falſa pro veris. vnde ſuper ignorantiam ad
dit actum approbationis. nam poteſt eſſe igno-

rantia ſine eo ꝙ aliquis de ignotis ſententiam ferat vel ea approbet: et talis ignorantia nõ eſt error. tunc enim proprie loquendo dicitur quis errare quando falſam ſententiam fert d̃ his que neſcit. vnde error proprie loquendo ſemper habet rationem peccati. non enim eſt abſqꝫ preſũptione ꝙ aliquis de his que ignorat ſententiã ferat et maxime in quibus periculum exiſtit. neſciẽtia autem de ſe neqꝫ rationem culpe habet neqꝫ pene. poteſt enim aliquis neſcire ea que ad ipſum ſcire non pertinent vel q̃ nõ eſt aptꝰ natus ſcire. vnde et in angelis beatis eſt neſcientia vt Dionisius dicit. 6° capitulo eccleſiaſtice hierarchie. ignorantia vero de ſe rationem pene dicit. rationem autem culpe nõ omnis ignorantia habet. ignorare enim ea que quis non tenetur ſcire abſque culpa eſt etiam ſi aptus natus ſit ea ſcire. ſed ignorãtia illa qua quis ignorat ea que tenetur ſcire non eſt abſqꝫ peccato. Idem in ſentẽtia accipi põt ex alijs diuerſis locis doctrĩe Sãcti Doctoris. ¶ Ex hijs inferimꝰ ꝙ primũ peccatũ demonis non fuit ex errore aut ignorantia ſi ꝓprie capiantur. nam vt dictũ eſt: errare eſt approbare falſa pro veris. ſed ante primum peccatum non potuit eſſe in intellectu ãgeli aut falſitas aut falſitatis approbatio. naꝫ vt Sanctus Thomas deducit p̃ma parte. q. 58. articulo. 5°. angelꝰ naturaliter intelligendo quodquideſt rei: cognoſcit omnes eius proprietates et omnia que naturaliter rem ipſam conſequũtur vel ab ea remouentur non componendo aut diuidendo aut diſcurrendo de vno in aliud ſed per ſimplicem intuitum. vt autem philoſophꝰ dicit. 3°. de anima intellectus etiam hominis circa quodquideſt nõ poteſt eſſe falſus niſi per accidens componendo et diuidendo quod in angelis non contingit. vnde angeli circa cognoſcibilia naturaliter ab eis: errare non poſſunt ſicut neqꝫ circa quodquideſt. eo ꝙ omnia illa per ſimplicem intellectũ quidditatis cuiuſlibet rei angeli cognoſcant. Circa ſupnaturalia vero in angelis poteſt eſſe falſitas et error. quemadmodum eſt in demonibus ex peruerſitate voluntatis qua ſe et intellectus ſui iudicium a diuina ſapientia et ordinatione ſubducũt. ac per hoc de ſupernaturalibus et ignotis ꝑ naturalia que cognoſcunt: iudicare preſumunt. In bonis vero angelis huiuſcemodi error non contingit. quoniam habentes rectam voluntatem: non iudicant de hijs que ſupernãliter ad rẽ ptinẽt per ea que naturaliter de ipſa cognoſcunt niſi ſalua ordinatione diuina. vnde in eis nõ poteſt eẽ falſitas vel error. Facit ad premiſſa quod Sanctus Doctor ſcribit in. q. d̃ malo. q. 16. arti. 6°. cum autem in angelis etiam qui peccauerũt non fuerit peruerſa voluntas ante primum peccatum neqꝫ paſſio mentem obtenebrans: ſicut in nobis cum non habeant partem ſenſitiuam cuiꝰ ſunt paſſiones: non potuit in eis eſſe falſum iudicium aut temerariuꝫ. et per cõſequẽs neqꝫ error Neqꝫ in eis ante primum peccatum potuit eſſe ignorantia. eo ꝙ ignorantia proprie ſumpta ſm ſe eſt pena vt dictum eſt. et aliquando habet rationem culpe. pena autem culpam precedere nõ debuit. neqꝫ primum peccatum culpa aliqua precedere potuit. Et quia ſecundũ doctrinam philoſophi et Auguſtini quam Sanctꝰ Thomas ſequitur: omnem inordinatam electionem precedit aliquis in intellectu defectus: ſequitur ex premiſſis ꝙ primum peccatum demonis ex neſcientia vel inconſideratione ſequutũ ſit. nam omnis intellectus defectus eſt aut error aut ignorantia aut neſcientia vel inconſideratio. detentus ſiquidem circa proprie excellentie conſiderationem angelus qui peccauit et de ſe plurimum complacens ac de proprio cõmodo nimis ſolicitus: non conſiderauit dei virtutem neqꝫ gratie meritum neqꝫ beatitudinis dignitatem. vnde ſequutum ẽ ꝙ dona gratie proprijs meritis vſurpare putaret et diuine maieſtatis equalitatem appeteret. Si tamen large et improprie error accipiatur ꝓ quocũqꝫ intellectus defectu etiam actualis conſiderationis aut pro errore electionis qui conſiſtit in defectu vel inordinatione eligendi et conſequitur omne peccatum nam errat omnis qui malum agit: dici poteſt ꝙ primum peccatum angeli ex errore conſequutum eſt. et ſimiliter ex ignorantia capiendo ignorantiam large et improprie pro neſcientia vel pro incõſideratione. Cũ autem Sanctus Thomas dicit ꝙ primum peccatum angeli non fuit ex errore vel ex ignorãtia: loquitur de eis ſecundum primam et propriam acceptionem: non de ſecunda et impropria. vnde et in hac diſtictione. q. prima articulo primo in corpore concedit ꝙ in angelis potuit eẽ error electionis. ¶ Aduertendum tamen ꝙ licet Sanctus Thomas dicat in hac materia ꝙ peccatum angeli preceſſit inconſideratio vel non attentio ad diuinã regulam qꝛ om̃e peccatuꝫ i volũtate ꝑſupõit d̃fectũ aliquẽ i itellectu: nõ tñ eſt mẽs ciꝰ ꝙ ex ipſa incõſideratione tanqꝫ ex cauſa: directe

prouenerit peccatū mali angeli vt quidā putāt: ſed ꝙ ſe habuit antecedenter ad illud propter naturalem ordinem quo actus voluntatis preſupponit actum intellectus ꝛ defectus defectum. cauſa autem directe et per ſe motiua ad primuꝫ peccatum fuit angelo amor ſui conſequutus ex conſideratione proprie excellentie ſuper alias creaturas.

¶ Tertio propter quedam argumēta contra tertiam concluſionem duo notanda ſunt. Primum eſt ꝙ vt Sanctus Thomas docet. 2ª. 2ᵉ. q. 63. articulo. 3° in peccato duplex attenditur grauitas. vna quidē ex ipſa ſpecie peccati que ſumitur ex obiecto. quēadmodum dicimus adulterium eſſe grauius peccatū ſimplici fornicatione. alia eſt grauitas peccati que eſt ſm aliquam circunſtantiam vt loci vel perſone aut temporis vel etiam ſm maius nocumentum quod infert. prima grauitas eſſentialior eſt peccato et principalior. vnde ſm eam magis dicitur peccatum graue ꝙ̄ ſecundum aliam. et ſecundum primaꝫ grauitatem dicitur peccatum graue ex genere et ex ſpecie. ſecundum autem grauitatem ſecundam: peccatum dicitur graue ex circunſtantia aut euentu que ſe habent accidentaliter ad actum peccati. ¶ Secundum notandum eſt prout Sanctꝰ Thomas eodē libro dicit. q̄ſtione. 162. articulo. 6°. ꝙ in peccato duo ſunt ſcilicet cōuerſio ad cōmutabile bonum que materialiter ſe habet in peccato: et auerſio a bono incōmutabili que eſt formalis ꝛ cōpletiua ratio peccati. ex parte autem conuerſionis non habet ſuperbia ꝙ ſit maximum peccatorum. quia celſitudo quam ſuperbus inordinate appetit ſecundū ſuam rationem non habet maximam repugnantiam ad bonum virtutis. ſed ex parte auerſionis ſuperbia habet maximam grauitatem. quia in alijs peccatis homo a deo auertitur vel propter ignorantiam vel propter infirmitatem ſiue propter deſiderium cuiuſcūqꝫ alterius boni: ſed ſuperbia habet auerſionem a deo ex hoc ipſo ꝙ non vult deo et eius regule ſubijci. vnde Boetius dicit ꝙ cum omnia vitia fugiant a deo: ſola ſuperbia ſe deo oppōit. propter quod etiaꝫ ſpecialiter dicitur. Jaco. 4°. ꝙ deus ſuperbis reſiſtit. et ideo auerti a deo et eius preceptis quod eſt quaſi conſequens in alijs peccatis: per ſe ad ſuperbiam pertinet cuius actus eſt dei contemptus. et quia id quod eſt per ſe potius eſt eo q̄d eſt per aliud: conſequēs eſt ꝙ ſuperbia ſit grauiſſimum peccatorum ſecundū ſuum genꝰ: quia excedit in auerſione que formaliter cōplet peccatum. ¶ Ex his inferimus primo ꝙ licet primū peccatum demonis fuerit irremediabile: non ex eo habuit ꝙ fuerit grauiſſimum peccatorum ſecundum ſe et ſimpliciter loquendo. quoniam irremediabilitas non eſt differentia ſpecifica peccati: ſed ex accidentali circunſtantia ſubſequuta et preſertim in angelo malo in cuius peccato: eē irremediabile eſt circunſtantia proueniens ex condicione perſone et ſtatus. eo ꝙ vt Sanctus Thomas deducit prima parte. q. 64ª. articulo 2°. angeli ſic conditi ſunt et in tali ſtatu conſtituti ꝙ cui ſemel volūtate adherent: imobiliter adherent. et ideo ante adheſionem ſeu electionem libere poſſunt adherere huic et eius oppoſito in his que ſcilicet non naturaliter volunt. ſed poſt ꝙ̄ ſemel adherent: imobiliter adherent. Sicut igitur boni angeli ſemel id eſt per vnicum actum adherentes iuſticie: ſemper illi adherent et in illa ſunt confirmati: ita et mali angeli ſemel peccātes: ſemper peccato adherent et in illo ſunt obſtinati ac per hoc eorum peccatuꝫ eſt irremediabile. et inde eſt ꝙ ad vnicum actum meriti vel demeriti ſtatim conſequutū eſt in angelis eternum premiuꝫ aut eterna dānatio. propter quod Damaſcenus dicit. quod eſt homini mors: ē angelo caſus id eſt peccatum. quia ſicut omnia peccata mortalia hominum ſiue ſint parua ſiue ſint magna: ante mortem ſunt remiſſibilia: poſt mortem vero irremiſſibilia ſunt ꝛ perpetuo manent ita et poſt caſum angeli: peccata eius ſunt irremiſſibilia et perpetuo manent. ¶ Secundo inferimus ꝙ primum peccatum angeli habuit ꝙ fuerit maximum et grauiſſimum peccatoruꝫ ex parte auerſionis que eſt formalis et completiua ratio peccati quantum ad genus ſuum: et ex condicione et ſtatu perſone. Primum patet. quia primum eius peccatum fuit ſuperbia. ſuperbia autē vt deductum fuit ſupra: ex parte auerſionis habet maximā grauitatem pre ceteris generibus peccatorum. veruntamen quātum ad ſpeciē peccati non fuit maximum peccatorum. eo ꝙ in genere ſuperbie maius et grauius peccatum eſt ſecundū ſui ſpecieꝫ ſuperbia qua quis deum negat vel blaſſemat ꝙ̄ ſuperbia qua quis inordinate dei equalitatem non abſolute nec q̄m ad reꝫ appetitam ſed quantū ad modum habendi appetit qualis ſuperbia fuit primū peccatum demonis. nō eni appetijt eq̄lē eſſe deo ī natura neqꝫ ſimplicit' deo nō ſubijci: ſꝫ in hoc ꝙ btitudinē etiā ſupnaturalē abſqꝫ grā ꝛ abſqꝫ gratuita dei largitiōe

conſequeretur: non tamē abſqꝫ deo agente ſicut
cōmuniter operatur in omni natura tanqꝫ pͥma
cauſa. ¶ Secūdū patet. nam vt Iſidorus dicit
in. 2° libro de ſummo bono: tanto maius cog-
noſcitur eſſe peccatum: quanto maior qui pec-
cat habet. et rō dicti eſt. tū qꝛ facilꝰ pſit reſiſtere
pctō maiores ꝗ excedūt ſcientia ꝛ vigore. vñ dñs
dicit in euangelio ꝙ ſeruus ſciens voluntatē do
mini ſui et non faciens plagis vapulabit multis.
tum etiam propter ingratitudinem. quia omne
bonum quo aliquis magnificatur: eſt dei benefi-
cium cui homo fit ingratus peccādo. propter qđ
ſcriptum eſt ſapiētie. 6°. potētes potēter tormē-
ta patient. angelus autem inter omnes dei crea
turas et dignior natura et intellectu perſpicati-
or et ſcientia ac ſapientia preſtans conditus eſt
ac per hoc peccando plus ceteris creaturis igra
tus inuenitur et eius peccatum maius et grauiꝰ
reputatur.

QUãtum ad ar-
ticulum q̄rtū reſpondenduꝫ eſt
ad argumēta aduerſariorū. Ad
primū Aureoli contra primam
concluſionem dicitur ꝙ vt San
ctus Thomas ait cōtra gen. libro. 3° capitulo.
110. illius incōſiderationis ratio potuit eſſe volū
tas luciferi in propꝰum bonum intenſe conuerſa.
eſt enim liberum voluntati in hoc vł in illud ma
gis vel minus cōuerti. vt enim Sanctꝰ Doctor
inquit in hac diſtinctione. q. prima articulo pͥmo
in corpe: intellectus angeli licet ligari non poſſit
paſſionibus que in eo nō ſunt: poteſt tamen liga
ri inqꝫm conſiderando vnum retrahitur a conſi-
deratione alterius. eo ꝙ eius intellectꝰ ſimul plu
rium nō eſt. et preſertim huiuſcemodi ligatio cō
tingit quando mens nimis intenſe fertur in ali-
quid intelligendum. et ipſa perfectio luciferi in
naturalibus fuit illi occaſio ꝙ nimis intenſe et di
lectione et contemplatione in ſeipſum et in pro
prium bonum cōuerteretur. quemadmodum vt
Apoſtolꝰ dicit ſcientia inflat. et ipſe virtutes nō-
nūqꝫ occaſio ſunt male vtentibus ſuperbiēdi. vn
de predicta incōſideratio non fuit a voluntate
demonis nolentis cōſiderare regulaꝫ a deo pre-
ſtitutam vel inditam ſicut arguens falſo putat:
ſed a voluntate ipſius nō volentis eā conſidera
re. ¶ Ad. 2m dicitur primo ꝙ procedit ex falſo
preſuppoſito. ſ. ꝙ Sanctꝰ Thomas dicat incōſi-
derationem fuiſſe primum peccatū angeli. nuſqꝫ
enim id ipſe docuit aut voluit prout in primo no
tabili deductuꝫ fuit: ſed ꝙ fuerit occaſio ſiue cau
ſa ſine qua non primi peccati vel magis proprie
antecedēter vel concōmitāter ſe habens. Dicit
ſecundo ꝙ nō ſufficit ad vitandum peccatum ꝙ
quis appetat bonum etiam ſub ratione boni: ſed
requiruntur plures alie circunſtātie quarū omiſ-
ſio reddit ipſum appetere malum et peccatū. nā
vt Dioniſius dicit: bonum contingit ex integra
cauſa id eſt ex cauſis ipſius cum omnibus circun-
ſtantijs concurrentibus: malum autem ex defe-
ctu vnius contingit. et ideo licet beatitudo ſit
ſm ſe appetibilis: non inde ſequitur ꝙ licitum ſit
ipſaꝫ appetere quocūqꝫ modo aut ſine dbitis cir-
cunſtantijs et preſertim ſine regula ac menſura
a deo prefixa. ¶ Et ad primam confirmationeꝫ
dicitur ꝙ licet naturalis inclinatio ſit ad appeten
dum beatitudinem ſub ratione cōmuni: non ta-
men ſub ratione ſpeciali ſm ꝙ eſt bonum ſuper-
naturale et conſiſtit in viſione dei. ſm quem mo
dum poteſt quis mereri beatitudinem appeten-
do. prout Sanctus Thomas docet de veritate
. q. 22a. articulo. 7°. quamuis per actus natura-
liter inditos nullus proprie merer. ¶ Ad. 2am.
confirmationem dicitur primo ꝙ ad vitandum
peccatum non ſolum requiritur ꝙ actus electio
nis non ſit indebite circunſtantionatus contra-
rie: ſed etiam ꝙ neqꝫ priuatiue. non enim circun
ſtantia oppoſita vitiat actum preciſe: ſed etiā de-
fectus circunſtantie debite. Dicitur ſecundo. ꝙ
in primo peccato demonis actus electionis non
ſolum fuit indebite circunſtantionatus priuati-
ue ſed etiam contrarie. quoniam ex inconſidera
tione gratie dei ſequutū eſt ꝙ diabolus appete-
ret beatitudinē ex meritis proprijs quod repug
nat gratie. nam vt Apoſtolus dicit: ſi ex operibꝰ
iam non ex gratia. et ideo primum peccatū de-
monis fuit ſuperbia volens ex vi nature aut ex
meritis proprijs beatitudinē adipiſci. ¶ Ad. 3m
dicitur primo. ꝙ ſicut alias dictum eſt: articuli pa
riſienſes non nos ligant. non enim ſunt determi
nationes vniuerſalis eccleſie. preſertim quia vt
multi doctores et magni dicunt: illi articuli indi
gent in multis correctiōe. eo ꝙ nōnulli facti ſint
inſtigatione quorūdam capitoſorum non cōuo
catis omnibus doctoribus et magiſtris prout di
cit Godofredus de fontibus. veruntamen arti-
culus ſicut iacet poteſt habere verum intellectū
ꝙ ſcilicet intellectu exiſtēte in apice rationis qꝫm
ad vniuerſales regulas de operabili in vniuerſa
li vel qꝫm ad conſiderationem particularis ope-
rabilis in habitu. poteſt voluntas in oppoſitum.
ſed cū hoc ſtat ꝙ oē pctm̄ i voluntate p̄cedat ali-
qs effectꝰ i rōne ſaltē dfectꝰ actuał ꝯſiderationis

de operabili in particulari. ¶Ad. 4.[m] negatur
prima ꝯña. et ad eius probationem dicitur ꝙ an
gelus non tenebatur ante electionem conſide-
rare de grã: ſed tenebatur non eligere ſuã beati-
tudinem ſine conſideratione grẽ dei. et quia ſine
huiuſmodi conſideratione elegit: peccauit. et de
hoc latius dictum fuit in primo notabili. Quod
autem arguens dicit ꝙ ſi illa inconſideratio pec
catum non fuit ante electionem: ergo neqꝫ ele-
ctio que ex ea ſequuta fuit: falſum eſt. nam ha-
bere ſcientiam aut virtutes peccatũ non eſt: ex
quibus tamen oriri poteſt inflatio et ſuperbia.
exemplũ autẽ de ebrietate non eſt ad ꝓpoſitum.
tuꝫ quia ebrietas eſt ſꝫ ſe peccatũ et non ſolũ qꝛ
eſt cauſa peccati. tum etiã quia eſt cauſa directe
et per ſe peccati quod ex ea oritur. hec autẽ duo
deficiũt in propoſito noſtro. quia neqꝫ inconſide
ratio angeli de grã dei fuit de ſe peccatũ ante ꝑ-
uerſam demonis electionem: neqꝫ fuit huiꝰ ele-
ctionis cauſa directe et ꝑ ſe vt dictum eſt ſupra.
¶Ad argumẽta Scoti contra ſecũdam ꝯcluſio-
nem ad primũ dicit̃ ꝙ ſi actus volũtatis ſit vel-
le perfectũ. i. tendẽs ad conſecutionẽ voliti: obꝫ
eius eſt ens et bonũ poſſibile adipiſci nõ qđ ẽ im
poſſibile obtineri. creaturã autẽ eſſe equalẽ deo
ſimpliciter et abſolute nõ fuit bonũ poſſibile ab
ea adipiſci. et ita non potuit cadere ſub electio-
ne angeli. vnde argumẽtũ procedit ex falſo pre-
ſuppoſito ꝙ. ſ. velle cõpletuꝫ creature aut electio
habeat pro obiecto omne ens et bonum ſiue ſit
poſſibile obtineri ſiue non. ¶Ad. 2.[m] reſpondet
Sanctus Thomas in. q. de malo. q. vel materia
16ª. articulo. 3º ad. 9.[m] ꝙ volũtas que dicit̃ ipoſ
ſibilium non eſt perfecta voluntas tendẽs in ali
quod cõſequẽdum quia nullus tendit in aliquid
impoſſibile: ſed eſt quedã volũtas que dicit̃ vel-
leitas quia. ſ. aliquis vellet id quod extimat ipoſ
ſibile: ſed ſub hac ꝯditione ſi poſſibile ſit. talis ãt
non eſt volũtas auerſionis et ꝯuerſionis in qua
peccatũ et meritũ conſiſtit. ¶Ad ꝓbationem ex
auctoritate Damaſceni dicitur primo. ꝙ ſicut eſt
quoddã velle imperfectuꝫ qđ dicitur velleitas ſe
extendens ad impoſſibilia vt dictũ eſt: ita eſt et
quoddam nolle et odiũ imꝑfectũ implicãs dictã
velleitatem quod ſe extendit conſimiliter ad im
poſſibilia: et de tali odio intelligitur dictum pro
phete. vnde nõ eſt ad ꝓpoſitũ. ¶Dicit̃ ſecundo
ꝙ vt Sãctꝰ Thomas deducit. 2ª. 2ᵉ. q. 34ª. ar
ticulo ꝑmo deꝰ nõ poteſt odio haberi ſm ſe ⁊ ab
ſolute. nã non põt odio haberi inqꝫ[m] eſt actor et
cõſeruator rerum in eſſe. neqꝫ inqꝫ[m] deꝰ eſt et ſũ-
mũ bonũ. ſm quid tamẽ. ſ. inqꝫ[m] eſt quorundam
effectuũ actor qui volũtati deprauate repugnãt
vt. ſ. eſt inflictor penarũ et prohibitor viciorum
ac preceptoꝝ iſtitutor: poteſt a peccatoribꝰ odio
haberi. verũtamen et iſti qui qꝫ[m] ad iſtos effectꝰ
deum odio habẽt: neceſſario et naturaliter ipm
diligunt vt cõſiderant deuꝫ eſſe eorum actorem
et cõſeruatorem et beneficiorum datorem. nam
vt Dioniſius dicit. 4º. caplo de diui. no. in eo ꝙ
appetunt eſſe et viuere: deũ ipm appetũt et amãt
horum effectuum largitorem. Et per hec patet
reſpõſio ad confirmationem. aſſumit enĩ falſum
quia quod non potuit apprehendi vt poſſibile:
nõ potuit appeti ſibi vel alteri. neqꝫ ante ꝑmũ pec
catum potuit eſſe falſa exiſtimatio in ãgelo qua
reputaret vt poſſibile quod ſm ſe eſt impoſſibi-
le. ¶Ad. 3.[m] dicitur ad minorem ꝙ non ſufficit
ad hoc ꝙ voluntas aliquid velit volitione per-
fecta tendente ſcilicet ad id conſequendum ꝙ
qualitercũqꝫ repreſentetur ab intellectu: ſed re-
quiritur ꝙ repreſentetur vt poſſibile conſequen
dum quod non eſt in propoſito. nam nõ poteſt
repreſentari per intellectum ſicut neqꝫ concipi
ꝙ ſit poſſibile duo cõtradictoria eſſe ſimul vera.
vnde patet reſponſio ad primam confirmatio-
nem. ¶Ad. 2.[am] confirmationem dicitur ꝙ aſ-
ſumit falſum. nam multo minus intellectus ſe-
quens determinationem voluntatis in forman-
do propoſitiones imperatiuas poteſt compo-
nere vel formare ſimul contradictoria qꝫ intelle
ctus formans propoſitiones indicatiuas. eo ꝙ
propoſitiones imperatiue ſint magis determina
te et magis de proximo ſe habeant ad executio
nem operis cui directe repugnat ſimultas cõtra
dictionis: qꝫ propoſitiões indicatiue: ſicut et im-
perare magis qꝫ ſimpliciter denunciare vel oſtẽ-
dere aut repreſentare. vnde propoſitiones im-
peratiue implicant in ſe indicatiuas et non econ
tra. Ut enim Sanctꝰ Thomas docet ꝑma. 2ᵉ.
q. 17ª. articulo ꝑmo. imperare eſt actus rationis
implicans denunciationem vel intimationẽ ali-
cuius fiendi et addit ordinationem actualeꝫ ad
opus. imperans enim ordinat eum cui imperat
ad aliquid agendum intimando vel denuncian
do: et talis ordinatio cum intimatione exprimi-
tur per verbum imperatiui modi vt cuꝫ alicui di
citur fac hoc. propoſitiones autem indicatiue nõ
important motionem vel ordinationem actua-
lem ad opus: ſed oſtendunt et denunciant preci
ſe aliquid eſſe veruꝫ aut eſſe fiendum. et deinde
ſequitur acceptatio et electio voluntatis. et de-
mũ ſeqt̃ ipiũ rõnis q̃ ipatꝰ mouet̃ et ordinat̃ ad
exequẽdũ. ¶Ad. 4.[m] dr̃ ꝙ ſi in miore ꝓpoſitiõe

arguens vocet voluntatem non deliberatiuam
imperfectam voluntatem que.ſ.ad aliquid con=
ſequendum non tendit que conſueuit appellari
velleitas ideſt velle condicionatum et volunta
tem deliberatiuam volūtatem ꝑfectam tendētē
ad cōſequendum:maior ꝓpoſitio eſt falſa. ſi aūt
voluntatem non deliberatiuam vocet volunta=
tem perfectam ad conſequēdum volitum tendē
tem non tamen cum conſilio aut deliberatione:
minor propoſitio eſt falſa et cōtra philoſophum
3° ethicorum. nā quātumcunq; voluntas ſit in=
diſcreta:nullo modo poteſt appetere ſeu velle cō
ſequi qd̓ ſibi proponitur vt impoſſibile conſequē
dum q̄le eſt contradictoria eē ſimul vera. ¶Ad
5^{m} dicitur ꝙ Sanct⁹ Thomas non ponit ange
lum potuiſſe equalitatem dei appetere a ſe ſim=
pliciter et abſolute ita ꝙ nullo modo a deo nec
ſub deo imo hoc reputat vt impoſſibile cadere
in apprehenſione angeli vt expreſſe dicit in hac
diſtinctione.q. ꝑma articulo.2°.in corpore. Et
prima parte.q.63.articulo.3° in corpore. Et in
.q.de malo.q.16.articulo.3°.in corpe. Sʒ quod
Sanct⁹ Thomas tenet in propoſito eſt:ꝙ ange
lus appetijt gloriam ſeu beatitudinem superna=
turalem habere ſub deo et a deo datore tanq̄ ꝑ
ma cauſa ſicut cōmuniter omnia et in omni na=
tura operatur: non tamen ex grā vel miſericor=
dia ſed ex proprijs meritis vel nature excellen=
tis vel per opera naturalia acquiſitis abſq; habi
tuali grā:et hoc non implicat contradictionem
quemadmodum appetere equalitatem dei abſo
lutā vel eſſe deum vñ añs eſt falſum.et ad eius ꝓ
bationem negatur minor aſſumpta in ſenſu pre
miſſo.nam potuit deus de potentia abſoluta an
gelo vel alteri creature finite nature et potētie
conferre ꝙ per ſua naturalia abſq; habituali et
ſupernaturali grā per ſolum auxilium eius gene
rale poſſet attingere ad videndam eius eſſentiā
non enim hoc implicat contradictionem. ¶Ad
argumenta Scoti contra tertiam concluſionem
patet reſpōſio per ea que dicta ſunt in tertio no
tabili. ¶Ad.2^{m} dicitur primo ꝙ argumentum
ſupponit ꝙ in angelis iraſcibilis et concupiſcibi=
lis ſint diſtincte potentie habentes actus ſub=
ordinatos.hoc autem falſum eſt.nam vbi ſolus
appetitus eſt voluntas: non eſt iraſcibilis poten
tia diſtincta a concupiſcibili prout.Sanct⁹ Tho
mas deducit ꝑma parte.q.82. articulo. 5°. Di=
citur ſecundo et magis ad rem ꝙ illo modo quo
iraſcibilis et concupiſcibilis largo modo ponun=
tur in angelis:concedimus totum proceſſum ar
gumenti et ꝙ actus concupiſcibilis vt amor ſui
ſaltem ordine nature preceſſit in angelo actum
iraſcibilis.ſ.appetere plus vel altiori modo q̄ ſi=
bi debitum eſt:et tamen non inde ſequitur ꝙ ꝑ=
mum eius peccatum fuerit in concupiſcibili. non
enim ſi actus precedit actum : et peccatum pre=
cedit peccatum.concedim⁹ nāq; ꝙ in angelo in=
tenſus amor ſui preceſſit eius peccatum ſuper=
bie quo appetijt equalitatem dei:non tamen ip=
ſe amor intenſus fuit peccatum ſicut neq; incon
ſideratio vt ſepe dictum eſt ſupra. ¶Ad.3^{m} dici
tur primo ad minorem ꝙ excellentia alicui⁹ nō
ſolum poteſt appeti reſpectu aliorum ſed etiam
reſpectu ſui inq̄^{m} eius appetitus tendit in ꝓpriā
excellentiam vltra modum ſibi conuenientem.
vnde ⁊ tertia ſpecies ſuperbie ponitur cū aliq̄s
iactat ſe habere quod non habet . Dicitur ſecun
do ꝙ primum peccatum angeli fuit appetitus ex
cellentie proprie etiam reſpectu alterius.ſ. dei
inq̄^{m} appetijt excellere diuine inſtitutionis men
ſuram quod pertinet ad ſecundam vel tertiam
ſpeciem ſuperbie prout apparet ex his que San
ct⁹ Thomas d̓ducit.2^{a}.2^{e}.q.162. articulo.4°
¶Ad.4^{m} reſpondet Sanct⁹ Thomas prima
parte.q.63.articulo.8°. ad.2^{m} ꝙ ſuperbus ce=
teris paribus magis vult ſubeſſe ſuperiori q̄ in=
feriori:ſed ſi aliquam excellentiam conſequatur
ſub inferiori quam ſub ſuperiori conſequi nō poſ
ſit : magis eligit inferiori ſubeſſe q̄ ſuperiori . ſic
igitur non fuit contra ſuperbiā demonuʒ ꝙ ſub=
eſſe inferiori voluerunt in eius principatum con
ſentientes:ad hoc eum principem et ducem ha=
bere volētes:vt v̓tute nāli ſuam vltimam beati
tudinem conſequerentur. preſertim quia ſupre=
mo angelo nature ordine etiam tūc ſubiecti erāt
¶Ad . 5^{m} dicitur ꝙ primus actus inordinatus
voluntatis demonis fuit velle amicicie reſpectu
ſui non pure et ſimplicier ſed ſimul implicās vel=
le concupiſcentie quo ſibi appetijt equalitatem
dei.vnus enim act⁹ ſm̄ ſubſtantiam poteſt eſſe
amor amicicie et amor concupiſcentie. quemad
modum eſt vnus et idem motus ſm̄ ſubſtantiā
intendere finem et ea que ſunt ad fineʒ propter
finem et velle finem et amare id quod eſt ad fi=
nem propter finem.primum nāq; peccatum an=
geli fuit non ſeipſuʒ intenſe amare ſimpliciter et
abſolute ſed appetendo ſibi equalitatem dei. vn
de vnus et idem actus voluntatis ſm̄ ſubſtātiā
fuit amor amicicie et amor concupiſcentie ſʒ di=
uerſas rationes ad diuerſa obiecta . qui licet nō
fuerit preſumptuoſus ſm̄ rationem amoris ami
cicie ſecūdū ſe et abſolute loquendo: fuit tamen
preſumptuoſus et ſuperbus ex ratione amoris

cōcupiſcentie ſimul cum amore amicicie. pertinet enim directe ad ſuperbiā ꝙ quis amet ſe ad maius bonum ſeu appetendo ſibi maius bonum ꝙ̄ eius dignitas aut condicio poſtulat. vnde in proceſſu arguentis ꝯña eſt falſa. et ad eius ꝓbationem dicitur ꝙ ſi aſſumptū habet veritatem: eſt quādo inordinatus amor eſt pure et ſimpliciter amicicie non implicās amorē cōcupiſcentie. Et per hec pʒ reſponſio ad. 6m. et ad. 7m in quo arguens deceptus eſt putans ꝙ quia primū peccatum angeli fuit in appetēdo ſibi beatitudinem: ꝙ fuerit appetitꝰ immoderate delectationis ac per hoc ꝙ reduci deberet ad luxuriam. que imaginatio nō tam falſa eſt ꝙ̄ deridenda. nam cum beatitudo ſupnaturalis ſit bonū ſūme delectabile: non ꝯtingit circa eam imoderata delectatio. ſummū eni excedi nō poteſt: poteſt tamē cōtingere ꝙ ſumma delectatio et ſūmum delectabile imoderate appetatᷣ. vnde nos dicimꝰ ꝙ primum peccatum angeli fuit appetitus inordinatus non imoderate delectationis ſed imoderate tēdens in ſūmam delectationē. ita ꝙ inordinatio et immoderatio fuerit i modo appetēdi: nō in re appetita. nō enim appetijt rē non appetēdā. neqꝫ magis eam appetijt ꝙ̄ appetēda eſt cuꝫ beatitudo ſit bonū ſūme appetēdum. ſed inordinatio et imoderatio fuit in appetēdo rē ſūme appetēdam non eo modo et ſm regulā a deo preſtitutā ſ modo excedēte vires ſuas et mēſurā diuinā ex ꝙ pꝫ ꝙ pmuꝫ peccatū angeli fuit excellētia cōcupita et ꝯſequēs ꝙ fuerit directe peccatū ſuperbie. ¶ Ad argumēta cōtra quartā ꝯcluſionē. Ad pmum negatᷣ ꝯña. et ad eiꝰ ꝓbationē dicitur ꝙ non hēt locum in ꝓpoſito. ꝓcedit enim de inſtātibus tēporis cōtinui inter ꝙ eſt tēpus mediū. opationes āt intellectiue et volitiue angelorꝫ nō menſurātur tempore cōtinuo nec eius inſtātibꝰ ſ tēpore diſcreto qđ cōponitᷣ ex inſtātibꝰ imediate et conſequēter ſe habentibus. ¶ Ad. 2m ex auctoritate Origenis reſpondet. S. Tho. pma parte. q. 63 articulo. 6°. ad. 2m. ꝙ origenes dicit ꝙ ſerpens antiquus nō a principio nec ſtatim poſt ſup pectus ambulauit: ꝓpter pmum inſtās in quo malus nō fuit. et iſte eſt intellectꝰ magiſtri vbi eum allegat arguens. vnde illa verba dñi. homicida erat ab initio: ſic exponitᷣ. i. ſtatim poſt initium quod eſt in ſecūdo inſtāti. ¶ Ad. 3m dicitur falſū eſſe ꝙ. S. Tho. dicat incōpoſſibilia aut ſibi repugnantia. neqꝫ valet eius ꝓbatio. cōceditur enim ꝙ angelus malus in pmo inſtāti habuit actum liberi arbitrij meritoriū. Quo modo autē per illū beatus nō fuerit: dictū eſt latius diſtinctione precedēte in pmo notabili. ¶ Ad. 4m dicitur ꝙ reſponſio ibi poſita eſt bona. et ad eiꝰ improbationem dicimꝰ ꝙ cū angelus fuit primo creatꝰ et cū primo peccauit: celum fuit in alio et in alio loco ſuppoſito ꝙ celum ſimul cum angelis fuerit creatum et ſtatim moueri ceperit. et cum arguens infert: igitur tempus medium lapſum fuit: concedimus. ſed illud tempus non menſurabat operationes angelorum. neqꝫ fuit mediuꝫ inter inſtās creationis et inſtans lapſus angelorum que fuerunt in angelis conſequenter ſe habentia. tēpus autem mediū quo celum fuit in alio et alio loco dum angelus primo creatus eſt et dū primo peccauit: non arguit tempus medium inter creationem et lapſum angelorum. quoniā vt. S. Tho. docet opuſculo. 36°. de inſtantibꝰ capitulo. 4°. tempus quo menſurantur plures operationes angelorum et tempus noſtrum quod illud concōmitatur: in nullo proportionantur. naꝫ poteſt vna particula indiuiſibilis illius temporis: toti tempori noſtro cōmanere et vltra ſm moram quam faceret angelus ſuper idem intelligibile. ideo per naturam illius temporis non poteſt inferri ꝙ intelligere angeli menſuretur tēpore noſtro: neqꝫ etiam tempus noſtrū cōmetiatur vnicam eius intellectionem niſi ex ſuppoſitione. vt ſi ponatur vna particula illius temporis in quo intelligit vnum intelligibile: coexiſtere alicui particulari tempori apud nos. tunc enim ex ypotheſi: ſequeretur tempus noſtrum cōmetiri ipſi intelligere angeli non tanꝙ̄ propria menſura eius ſ tanꝙ̄ quid eam concōmitās. hec ille. Simile ponit primo libro ſententiarū diſtinctione. 37a. q. 4a. articulo. 3°. ad. 7m. vbi reſpondet ad cōſimile argumentum. Ex quibus patet ꝙ non ſolum duo inſtantia creationis. ſ. et lapſus angeli ſine tempore medio potuerunt cōmanere tempori quo celum motum fuit in alio et alio loco: imo vnum ſolum inſtans temporis angelorum poteſt cōmanere multo tempori noſtro. ¶ Ad. 5m negatur ꝯña. quoniam in caſu dato plures alie operationes medie fuiſſent inter creationeꝫ angeli et noticiam quam nunc de nouo habuiſſet. veruntamen ſi ſtatim poſt primuꝫ inſtans creationis angelus habuiſſet aliquam noticiam que vſqꝫ ad iſtud nunc duraret: nullum inconueniēs eſſet dicere ꝙ illa noticia eſſet imediate poſt eiꝰ creationem et ꝙ nulla mora vel tempus fuerit inter eius creationem et noticiam illam. ſed huiuſcemodi noticia nō diceretᷣ noua. ¶ Ad. 6m dr ꝙ vtraqꝫ ꝓpoſitio quā. S. T. aſſignat: ē vera et ſufficiēt ab eo ꝓbata et minꝰ ſufficienſ ab arguēte

impugnata. nā nec rōnem efficacē nec auctoritatem in cōtrarium arguens adducit: ſed a ſeipſo loquitur et de ſeipſo teſtimoniū pibet et teſtimoniū eius verum non eſt. Neqꝫ Sanctus Tho. in 2° opere vbi intentionem ſuaꝫ vltimate expreſſit: tenet ꝙ angelus beatitudineꝫ ſupernaturalē ſimul cū merito acquirit vt arguens ſōniat. neqꝫ alicubi dicit ꝙ grā pficiēs naturā facit ſm ſe et originalit ꝙ premiū ſupnaturale cōſeq̄tur naturaliter q̊libet meritū vt arguēs fingit: ſed illud facit naturalis ꝓprietas et ꝯdicio nature angelice cū qua a deo ꝯdita eſt ꝙ. ſ. pfectionē ſuā nō p diſcurſum acq̄rat ſꝫ ſubito et ſtatim ac per vnicum actū illam habeat. et quia grā pficit naturaꝫ ſm modū nature ſicut et oīs pfectio recipit in pfectibili: ideo nō ſolū pfectionē naturalem ſꝫ et ſupernaturalē ac gratuitam ſine diſcurſu cōſequit. itaqꝫ prima radix et origo eſt naturalis condicio et proprietas angelice nature prout. S. Tho. ꝺ ducit prima parte. q. 62. articulo. 5°. ¶ Ad argumentum ante oppoſitū reſpondet. S. Tho. in hac diſtinctione. q. prima articulo. 2°. ad. 2^{m} ꝙ ratio illa procedit de equalitate ſimpliciter quā non dicimus angelū appetijſſe. et in hoc articulꝰ terminatur.

¶ Diſtinctio ſexta.

CIrca ſextam diſtinctionem ſecūdi ſententiaruꝫ queritur vtrū angelus poſſit moueri localiter. Et arguitur ꝙ non. quia vt probat Ariſtotiles. 6°. phiſicorum nullum impartibile mouet. quia dū aliquid eſt in termino a quo non mouetur: nec dū eſt in termino ad quē ſed tūc mutatū eſt. vnde relinquit ꝙ omne quod mouet dum mouetur partim eſt in termino a quo et partim in termino ad quem. ſed angelus eſt impartibilis. igitur non poteſt moueri localiter. ¶ In oppoſitum arguitur ſic. Eiuſdem rationis eſt angelum beatū moueri et animam beatam moueri ſi neceſſe eſt dicere animā beatam moueri localit cum ſit articulus fidei ꝙ Chriſtus ſm animā deſcendit ad inferos. igitur angelus beatus mouetur vel poteſt moueri localiter. ¶ In hac q̄ſtiōe erunt quattuor articuli vt ſupra.

QUantū ad primum articulū ſit prima concluſio ꝙ angelus poteſt localr̄ moueri. Hanc ꝯcluſionē ꝓbat. S. T. libro pmo ſen. di. 37. q. 4a. arti. pmo. Et pma pte. q. 53. arti. pmo. ¶ Secūda ꝯcluſio eſt ꝙ angelꝰ eo modo q̊ mouet localiter pōt moueri de extremo ad extremū p mediū et nō per mediū ſi vult. Hāc ꝯcluſionem probat S. Tho. vbi ſupra ar. 2°. ¶ Tertia concluſio eſt ꝙ impoſſibile eſt angelū moueri localiter in iſtāti. Hanc ꝯcluſionē ꝓbat. S. T. vbi ſupra arti. 3°.

QUātum ad articulū ſecūdū arguitur ꝯ̄ ꝯcluſiones. et q̇dē ꝯ̄ pmā arguūt q̇dā ꝓbātes ꝙ impoſſibile ſit angeluꝫ quacūqꝫ virtute moueri localiter niſi ſolū p potētiam diuinā. Primo ſic. ſi hoc eſſet poſſibile: ſeq̄ret magnitudinē motū ⁊ tempus cōponi ex indiuiſibilibꝰ ꝯ̄ demonſtrata. 6°. phy. probat ꝯña. quia ſi idiuiſibile moueret p ſe: menſuraret totum ſpatiū ſuper quod mouetur ⁊ indiuiſibilia in illo eſſent imediata ſicut patet. ⁊ conſequenter magnitudo conſtaret ex indiuiſibilibus. et quia eiuſdem rationis ſunt motus ⁊ tempus quo ad diuiſionem cum magnitudine ex eo ꝙ eiſdem dimenſionibus diuidatur vt ibidem patet: ſequitur etiam ꝙ motus et tempus ex indiuiſibilibus componantur ¶ 2°. Si ſic: tūc angelus in ſuo motu nullam haberet reſiſtentiā et per ꝯñs nō eēt i illo motu aliq̄ ſucceſſio cū oīs ſucceſſio i motu ſit ꝓpt reſiſtētiā vt pꝫ. 4° phy. ca° de vacuo. et p cōmētatorem ibidē comē. 3°. ¶ 3°. Qꝛ tūc angelꝰ pfectioꝛ ⁊ maioris ꝩtutꝭ nō poſſꝫ ſe mouere velotiꝰ q̄ꝫ āgelꝰ minoris ꝩtutis. ꝯñs eſt falſū. ꝓbat ꝯña. qꝛ ſm hāc poſitionē: quilibet āgelꝰ poſſꝫ ſe mouere p quātācūqꝫ diſtātiā in quātocūqꝫ tpe. eo ꝙ nō eēt ſibi difficiliꝰ mouere ſe p magnā q̄ꝫ p paruā cū nullā hēat reſiſtētiā. et ita nō poſſꝫ ſe mouere velociꝰ vnꝰ q̄ꝫ aliꝰ. falſitas ꝯñtis ꝓbat. qꝛ ponat ꝙ duo āgeli vnꝰ fortioꝛ et aliꝰ ꝺbilioꝛ moueāt ſe q̄ꝫ citiꝰ poſſūt. ſi mouēt eq̄ velocit: ḡ ꝩtꝰ maioꝛ ⁊ mioꝛ agūt actiōes eq̄les i eq̄li tpe qn̄ agūt ſꝫ vltimū ſue potētie qꝺ nō ē itelligibile. et cū hoc ē ꝯ̄ phꝫ ⁊ cōmētatorē vbi ſup̄ et 7° phy. et multis alijs locis. ¶ 4°. Qꝛ ſeq̄ret ꝙ aliq̄ ꝩtꝰ mioꝛ ꝩtute āgeli poſſꝫ cū aliq̄ reſiſtētia velotiꝰ moueri q̄ꝫ āgelꝰ ſine reſiſtentia qꝺ eſt abſurdū ⁊ ipoſſibile. ꝓbat ꝯña. nā ſumat vnꝰ āgelꝰ q̄ moueat ꝺ t̄rra vſqꝫ ad ꝯcauū lune q̄ꝫ velotiꝰ pt

⁊ ponatur ꝙ in tēpoꝛe.a. cōſtat ꝙ aliqͣs ignis po
teſt per idē mediū vſqꝫ ad eundē locū moueri in
aliquo tēpoꝛe. ⁊ ſit illud.b. tūc aliqͣ eſt ꝓpoꝛtio
tēpoꝛis.a.ad tēpus.b.ſit gr̄a exēpli decupla. tunc
ſic. ignis decuplus ad ꝑorem pōt moueri in hoc
medio tpe decuplo minoꝛi ꝙ̄ ſit.b. igiꝝ in tpe eq̄-
li.a. ignis cētuplꝰ poteſt moueri in tpe minoꝛi ꝙ̄
.a. ⁊ cōſtat ꝙ ignis in ſuo motu habet reſiſtētiā
ex medio in quo mouetur: angelus aūt nullam.
¶ 5°. Qꝛ tūc eadē ratione aīa humana quando
vellet eſſe alicubi: pꝛimo moueretur ſicut angelꝰ
et ita eſſet pˢmū motū ex ſe in homīe cōtra deter
minationē ph̄i et cōmentatoꝛis. 4° phy. in mul-
tis cōmentis. vbi volūt ꝙ pꝛimū motū ex ſe ſit
cōpoſitū ex duabꝰ partibꝰ quarū vna mouet a-
liam. ¶ 6° arguūt alij ꝙ angelus nō moueat ſe-
ipſum. qꝛ ph̄s. 7° phy. ꝓbat ex intētione ꝙ oīe
qͦ mouet: ab alio ⁊ nō a ſeipſo mouetur. qͦ vti-
qꝫ eſſet falſum ſm te. et eo negato: non remane-
ret via ad ꝓbādum pˢmum motoꝛē eſſe omnino
imobilē. ¶ 7°. Qꝛ potentia actiua quīto et no-
no methaᶜ. diffiniꝝ ꝑ eē pncipiū trāſmutādi aliō.
nichil igitur trāſmutat ſeipm̄. ¶ 8°. Qꝛ ſi idem
moueret ſeipſum pˢmo ⁊ idē ſꝫ idē eſſet ſimul ſub
oppoſitis diſpoſitionibꝰ. ꝯſequēs eſt impoſſibile.
ſed ꝓbatur ꝯn̄a. quia ſemꝑ mouens eſt in oppoſi-
ta diſpoſitione ad motū et ecōtra. nam mouens
aſſimulat ſibi motum et trahit illud ad diſpoſitio
nem ſimilē ſibi. igitur motū eſt ſibi diſſimile dūm
moueꝝ. ⁊ ideo in pͦ de generatione dicꝝ ꝙ agēs
et paſſum ſunt diſſimilia in pꝛīcipio et ſimilia ī fi-
ne. ¶ Itē cōtra quoddā incluſum in probatiōe
ꝯcluſionis ꝙ. ſ. illud qͦ ꝓpe moueꝝ localiꝝ ac-
quirat vbi qͦ eſt qͦd diſtinctū ab ipſo loco argu-
it Gregoꝛius multipliciter. Pꝛimo ſic. ſi coꝛpus
motum localiter inqͦᵐ ſic moueꝝ: acquirit nouū
vbi intelligendo per vbi aliquā rem ſibi foꝛmali
ter inherētē ſiue ſit abſoluta ſiue reſpectiua. igiꝝ
perdit aliquod vbi. ita ꝙ ab aliqͦ vbi moueꝝ ad
aliud vbi: ſicut ab vno loco ad alium. et ſi ſic: vel
igitur moueꝝ de vno vbi in aliud in tpe: vel ī in-
ſtāti. neutro modo. igitur et c̄. Qͦ autē nō in tē-
poꝛe ꝓbaꝝ. quia ſi ſic: igiꝝ partibiliter ⁊ ſucceſſi
ue. i. pꝛius ſm vnā partē ⁊ poſteriꝰ ſm aliā. et pꝛi
us ſcōm partē ꝙ̄ ſm totū. vel igiꝝ ſm partes ip-
ſius mobilis vel ſꝫ partes vbi. et hoc vel ſꝫ par-
tes dimēſionales ſeu quas habet ſecundū exten
ſionem mobilis: vel ſcōm partes eſſentiales itri-
ſecas. ſ. ſm intēſionē queadmodū poniꝝ foꝛma qͣ
intēdiꝝ hr̄e tales partes nō ſitu diſtātes. Si dica
tur pˢmū. ſ. ꝙ mobile ꝑus ſcōm vnā partē ſui mo-
ueꝝ ab vbi qͦ hēt ꝙ̄ ſcōm aliā et ꝙ̄ ſcōm totum:
quero tūc de alia parte ipſiꝰ mobilis. aut enī ha-
bet adhuc ſuū vbi totū vel partē quā pꝛius habu
it: et tunc ſequiꝝ ꝙ ipſa quieſcet alia parte mota
actualiter qͦ eſt impoſſibile ſuppoſito ꝙ ipm̄ ſit
cōtinuū totū perfecta cōtinuitate. aut habet ali
quam partē vbi pꝛius nō tamē illā quā pꝛius ha
bebat quod nō pōt eſſe niſi habēdo aliquā quā
pꝛꝰ habebat alia pars mobilis: et tunc ſequitur
ꝙ illa pars vbi quā habet migrauit de ſubiecto
in ſubm̄ qͦ nō eſt poſſibile naturaliter. Si vero
detur ſecūdū. ſ. ꝙ mobile ideo partibiliter moue
tur ab vbi quia pꝛius ab vna parte dimēſionali
ipſius vbi ꝙ̄ ab alia: tunc qͣritur de illa parte vbi
in qua parte mobilis remaneat ſubiectiue per tē
pus illud in quo ab alia moueꝝ mobile. vel ſiqui-
dē in ea in qͣ pꝛimo erat: et ꝑ conſequēs illa pars
mobilis qͤſcit. et ſic vna parte quieſcēte moueꝝ
totū quod naturaliter nō ꝯtingit. vel in alia par
te mobilis: et tūc ſequitur ꝙ de ſubiecto in ſubm̄
migrauerit aut trāſierit. Si deꝝ tertiū puta ꝙ to
tum ipm̄ mobile ſimul pꝛꝰ moueꝝ ab vna parte
eſſentiali ipſiꝰ vbi ꝙ̄ ab alia qua pˢmo qꝛ illud v-
bi ſcōꝫ opinionē tuā nō hēt tales ꝑtes alioqui ſuſ
ciperet magis ⁊ minꝰ cuiꝰ oppoſitum dicit auctoꝛ
ſex pncipioꝝ. ¶ Preterea patet hoc eſſe falſum
rōne. naꝫ nūqꝫ aliqͦd coꝛpꝰ dicitur magis eē ī vno
eodē pˢmo et adeqͦto loco ꝙ̄ ꝑus fuit. nec minus
in vno tpe ꝙ̄ in alio. Secūdo qꝛ ſꝫ hoc ſequereꝝ
ꝙ qͣlibet pars mobilis aliquā eandem partē pꝛi
mi vbi quā habuit pꝛius licet nō omnem: habeat
poſt nec vbi ita intēſum. ⁊ ꝑ ꝯn̄s adhuc eſt in eo-
dem loco in qͦ pꝛius. non enim mutat vbi niſi mu
tando locū etiā ſm opinionē tuā. ex quo ſeqͭtur
ꝙ qͣlibet pars quieſcit. ¶ Eodē modo pōt argui
ꝙ nō acquirat nouū vbi partibiliter. quia vl' hoc
eſſet ſm partibilitatem mobilis: ita ꝙ vna pars
eius pꝛꝰ acqͦreret nouū vbi ꝙ̄ alia: et tūc ſequiꝝ
ꝙ vna pars moueꝝ alia nō mota. vel ſm partibi
litatē vbi pꝛeciſe ita ꝙ totū mobile ſimul pꝛꝰ ac
quirat vnā partē eſſentialē noui vbi ꝙ̄ aliam. qꝛ
de parte dimēſionali nō poteſt accipi. ⁊ tunc aut
ſimul cū ſecūda parte remanet pꝛima aut non. ſi
ſic: igiꝝ per tēpus habet eādē partē vbi. et ꝑ con-
ſequēs totū eſt in eodē loco pꝛimo in quo pꝛius
fuit. igiꝝ dū moueꝝ quieſcit. ſi nō: igitur in qͣlibet
inſtāti habet nouū vbi ⁊ perdit. ⁊ ꝑ cōſequēs nō
partibiliꝝ ⁊ ſucceſſiue moueꝝ ad vbi: cuiꝰ oppoſi-
tum dabaꝝ. relinquiꝝ ergo ꝙ mobile localiꝝ mo-
tum nō moueꝝ in tēpoꝛe ſeu partibiliter ⁊ ſucceſ
ſiue de vno vbi ad aliud. Qͦ autē nec in inſtāti
pˢmo ꝓbatur. et exēpli gr̄a ſit. p. aliqͦd coꝛpꝰ deſ-
cens in aliquo loco determinato et habens vbi

quod ſit.a.ꝛ incipiat.p.moueri ꝯtinue. ſi ergo in
aliq̄ inſtāti.p.mouet̃ ab.a.ſit illud inſtās.b. tunc
ſic.aut ꝑ inſtās.b. eſt in eodē loco ṗmo ipſum et
partes eiꝰ om̄es in q̊ erat tp̄e q̇eto: aut nō. ſi ſic:
igit̃ habet idē vbi.a.in inſtāti.b. ꝛ ꝑ ꝯñs ſimul eſt
mutatū ab.a.et nō mutatū ab.a. ſi nō:ergo ē mu
tatū ad aliq̇d noui loci vel magnitudinis.aut er
go ad aliqđ diuiſibile.a.vel preciſe ad aliquid in
diuiſibile.nō primū:q꞉ in motu ꝯtinuo cuiuſlibet
partis diuiſibilis:prius acquirit̃ pars ꝛ nulla to=
ta ſimul acquiritur.vt pꝫ ex.6°.phy. nec ſecūdū
.ſ.ad aliq̇d idiuiſibile: qm̄ tūc ſequitur ꝙ in mo
tu locali ꝯtinuo ſit dare ṗmuꝫ magnitudinis ad
qđ mobile eſt mutatū.et iuxta cōſuetuꝫ modum
loquēdi eſt dare ṗmū mutatū eſſe qđ nullū mo=
ueri vel nullum mutatū eſſe p̃ceſſit.q̄ reprobata
ſunt.6°.phy.ſm̄ hoc etiā tollit̃ om̄is motꝰ cōti=
nuus.nā oportet dicere ꝙ ſemꝑ mobile eſt totuꝫ
in termino a quo vel totū in termino ad quem.
¶2° ſic. Ponat̃ ꝙ.p.moueat̃ cōtinue et ſit.a.v=
num vbi a q̊ mouet̃ ſeu qđ ꝑdit in inſtāti.b. tunc
ſic.aut.p.acquirit in inſtāti.b. aliqđ vbi aut non.
ſi nō:igit̃ in iſtāti.b.nō ꝑdit.a. vbi. ſimul enim in
motu locali mobile ꝑdit terminū a quo ꝛ acq̇rit
terminū ad quē.ſi vero.in.b. inſtāti acq̇rit aliud
vbi nouū:ſit illud.c.et tūc q̄rit̃ vtrū. p.ꝑdit.c. in
inſtāti.b.aut in alio.ſi in alio: igitur.p. habet vbi
.c.ꝑ tēpus.et ꝑ ꝯñs vel in illo tp̄e ſimul mouetur
ꝛ quieſcit:vel mouet̃ et nullā talē rē ꝑdit. ac per
hoc nec etiam acq̇rit qđ eſt ꝓpoſitū.ſi vero in in
ſtanti.b.igit̃ in eodē inſtāti ꝑdit ꝛ acq̇rit vbi.c.ꝛ
ſimul eſt mutatū ab ipſo.c.ꝛ mutat̃ ad ipſum. et
vlterius ſequit̃ ꝙ in illo inſtāti habet.c.et nō ha=
bet.c.quod eſt ipoſſibile.pꝫ ꝯña ꝑ illā ꝯcluſioneꝫ
đclaratā.6°.phy.omne qđ mutatū eſt quādo ṗ=
mo mutatū eſt:ē in eo ad qđ mutatū eſt.et ſimili
ter ibi ꝓbat̃ ꝙ nullū qđ mutatū eſt qñ ṗmo mu=
tatū ē:eſt in eo a q̊ mutatū eſt. ¶Preterea i eo=
dem inſtāti.p.eſt ṗmo motū ad vbi.c. et ipſuꝫ.c.
eſt primo genitū.et in eodē inſtāti.p.eſt ṗmo mo
tum a.c.et ipſum.c.eſt primo corruptū. igit̃ ſi in
eodē inſtanti.p.eſt primo motū a.c.et ad.c.ī eo=
dē inſtanti.c.eſt ṗmo genitū et corruptū et eſt ꝛ
nō eſt. ¶Preterea ſm̄ hoc generatio et corrup
tio eiuſdē rei numero demōſtrate ſine medio ſi=
bi ſuccedūt et cōtinuātur.qđ ph̄s reputat impoſ
ſibile.8°.phy.et cōmētator cōmēto.63. ¶Pre=
terea ſi.p.in inſtāti.b.ꝑdit vbi.c.igit̃ vt ṗus ī eo=
dem inſtāti acq̇rit aliud vbi puta.d. et vltra ar=
guendo vt ṗus;ſeq̇t̃ ꝙ multa imo oīa vbi acq̇rit
ī iſtāti.b.et ꝑ ꝯñs totꝰ motꝰ ꝯtinuꝰ ipſiꝰ.p.fit ī v=
nico iſtāti qđ eſt ipoſſibile. ¶3°.Si a quolibꝫ vbi
.p.mouet̃ vel mutat̃.nō curo ꝓ nūc in iſtāti et a
q̊libꝫ mutat̃ in iſtāti:ſequit̃ ꝙ totꝰ motꝰ ꝯtinuus
ipſiꝰ.p.ꝯponat̃ ex mutatis eē p̃ciſe.et ſic tēpꝰ mē
ſurās ipm̄ cōponit̃ ex inſtātibꝰ. ꝯñs ē reprobatū
6°.phy. ꝯñaꝫ ꝓbo ſicut ꝓbata eſt ī ṗmo. diſ.17ª
in reprobatione vniꝰ opinionis. ¶2°.ṗncipalit̃
arguit̃ ꝯ opinionē tuā.celū ſm̄ ph̄m vere mouet̃
localiter:et tamē nullū vbi acq̇rit cū ipm̄ nō cir=
cūſcribat̃ neqꝫ ꝯtineat̃ loco.ꝛ ꝑ ꝯñs ſm̄ illā viam
nō habet in ſe aliqđ vbi. Cōfirmat̃ ꝑ auctorē ſex
principioꝝ q̄ expreſſe dicit vltimā ſperā nō habe
re vbi eo ꝙ nichil ipſam ꝯtineat. igit̃ nō om̄e qđ
mouet̃ localit̃ talē rē in ſe acquirit.ex quo vlteriꝰ
infero ꝙ cuꝫ nullo alio moto localit̃ experiamur
talē rē acquiri nec aliq̄ auctoritas aſſertione dig
na hoc dicat:irrationabiliter hoc dicit̃. ¶3°.Si
quodlibet mobile motuꝫ et c̄. ſequit̃ ꝙ localiter
motū ſimul moueret̃ motibꝰ diſtictis.et eſſet da
re quintū genꝰ motuū pret̃ illa q̄ttuor q̄ ph̄s po
ſuit.5°.phy.et que cōmuniter ponunt̃. ꝯña ꝓba
tur.nā qđ mouet̃ localiter de loco ad locū:acq̇rit
partibiliter locū ꝛ mouet̃ ſecundū locū.ſi ergo ſi
mul acquirit cōtinue vbi:mouet̃ ſm̄ vbi etiaꝫ.et
ſic duobꝰ motibꝰ diſtinctis qđ erat primū inferē=
dū. Rurſus ſm̄ te motꝰ ad vbi ꝑtinet ad p̃dica=
mentū vbi:motꝰ aūt ſm̄ locū vel ad locū cū vbi
nō ſit locꝰ:nō ꝑtinebit ad p̃dicamētū vbi. et con
ſtat ꝙ nō ad p̃dicamentū ſubſtantie vel q̄litatis
nec etiā quātitatꝭ cū nō ſit augmētū nec đcremē
tum nec mobile mutet̃ ſm̄ ꝓpriam quātitatem.
igitur oportet dare quintū p̃dicamētum in quo
motꝰ ille ponit̃.et certe difficile ne dicā impoſſi=
bile erit reperire ſaluato ꝯmuni numero predi=
camentoꝝ. ¶4°.Si ſic:igitur poſſibile eſt aliq̇d
in eodē tempore primo moueri cōtinue ſm̄ vbi
alicuiꝰ loci et quieſcere ſm̄ locū illū. et ecōtra q̇=
eſcere ſm̄ vbi ꝛ moueri ſm̄ locū.hoc autē falſum
eſt.nā q̇eſcere ſm̄ vbi nō eſt aliud q̄ꝫ ipſuꝫ ꝛ om=
nes partes eiꝰ eē vbi erat ṗus.et hoc ipſum: non
eſt aliud q̄ꝫ ipm̄ et om̄es partes eiꝰ eē in eodem
loco q̊ priꝰ.ſi ergo aliq̇d q̇eſceret ſꝫ vbi: q̇eſceret
ſm̄ locū.et econtra.ꝯña declarat̃ quia ſm̄ hypo
theſim:vbi eſt res eſſentialit̃ diſticta ac etiā ſb̄a
et ſitu ab ip̄o loco:nec aliquā cauſalitatē h̄ēt vnū
ſuꝑ alteꝝ quā deꝰ nō poſſit plene ſuꝑplere.pōt er
go deꝰ locatū trāſferre partibilit̃ đ ſuo loco ꝯſer=
uādo totalit̃ vbi in ip̄o locato. et eꝯ poterit ī lo=
cato inouare ꝯtinue vbi.et ip̄m ī eodē loco adeq̄
to et ṗmo retinere. ¶5° ſic. Si vbi ſit talis res:
poſſibile eēt ꝑ potētiā dei idē locatū eē in eodem
loco q̊ ṗus erat et nō eē vbi ṗꝰ.et eꝯ eē vbi ṗus ꝛ
nō in eo loco q̊ ṗus.q̄ nō ſunt itelligibilia. ¶6°.

ſi vbi eſt talis res: ãnichilet deꝰ vbi qđ hẽt ſortes
exñs in loco iſto demõſtrato. verbi grã. a. et nul=
lã aliã mutationẽ faciat in ſorte aut in alia re qđ
bene ẽ poſſibile ſue oĩpotẽtie: q̊ facto q̄rit̃ vtrum
ſortes ſit in. a. vel nõ. ſi nõ: ergo ſortes eſt mutatus
ſcđm aliquã mutationẽ. qꝛ ꝑꝰ fuit in. a. qđ eſt ꝯ
poſitũ. ſi ſic: igit̃ ad hoc ꝙ ſortes ſit in. a. nõ req̄ri=
tur aliq̄ alia talis res. ⁊ cũ nulla expientia dei ha
beat̃ nec dei reuelatio nec rõ aliq̄ ꝓpter quã de
beat poni: ſequit̃ ꝙ inutilit̃ ⁊ irratiõabilit̃ ponit̃.
¶ 7°. Qꝛ ſi ẽ talis res: aut ẽ abſoluta aut reſpe=
ctiua. nõ abſoluta: nõ enĩ ẽ ſbã aut quantitas aut
q̄litas ſicut pꝫ. nec reſpectꝰ qꝛ vt videt̃ nõ eẽt ni
ſi loci ad locatũ: vel ecõtra reſpectꝰ locati ad lo=
cũ: vel tã hic ꝙ̃ ille. nõ ꝑmũ nec tertiũ ſm illã vi=
am: alioqui locꝰ hr̃et vbi et poſſet ꝯueniẽter q̄ri
vbi ẽ locꝰ iſte. Et vltra etiã loci eẽt locus qđ opi=
nio tua nõ ꝯcederet. nec ſecũdũ dici poſſꝫ qđ tñ
tua opinio dicit. ꝓbat̃. qꝛ reſpectꝰ loci ad locatũ
eſt de genere relationis. igit̃ ⁊ reſpectꝰ locati ad
locũ. añs pꝫ. nõ enĩ ꝑtinet ad aliud p̄dicamẽtum
ſꝫ te. ꝯña ꝓbat̃. qꝛ vt dicit Augꝰ. 7°. de tri. ca°. 1.
⁊ phs in p̄dicamẽtis: oĩa relatiua dñr ad cõuertẽ
tiã. et ꝑ ꝯñs ſm doctrinã eoꝝ hñt reſpectꝰ mutu=
os. oẽs aũt mutui reſpectꝰ ꝑtinẽt ad idẽ predica
mẽtũ. ergo ſi vnꝰ eſt de p̄dicamẽto relationis: et
alter. ſed ſm te: vbi nõ eſt res p̄dicamẽti relatio
nis. igit̃ vbi nõ eſt talis res a loco et a locato di=
ſtincta. ¶ 8°. Oĩs q̄ſtio facta ꝑ interrogatiua ꝑ=
tinẽtia ad p̄dicamẽtũ vbi: q̄rit đ loco. ⁊ oĩs reſ
põſio data ad hmõi iterrogationẽ: rñdet đ loco.
igit̃ vbi erit locꝰ et ecõ. ꝯña pꝫ. et añs probat̃ quo
ad ꝑmã partẽ. nã iſte interrogationes equalent
in ſignificãdo. vbi eſt ſortes ⁊ in q̊ loco eſt ſortes.
et iſte ſimilit̃. quo iuit ſortes: et ad quẽ locuꝫ iuit
ſortes. et ſimiliter iſte: vnde venit ſortes: et a q̊
loco venit ſortes. nec aliud intelligit q̊s ꝑ vnam
ꝙ̃ ꝑ aliã vt puto quẽlibet ꝯfiteri. q̊ etiã ad ſcđaꝫ
partẽ pꝫ. nã idẽ penitꝰ reſpõdet q̊ dicit ẽ hic ⁊ q̊
dicit eſt in iſto loco. itẽ q̊ dicit illuc iuit vel illinc
venit. et q̊ dicit ad illũ locũ iuit ⁊ ab iſto loco ve=
nit. Cõfirmat̃. nã ſi q̊s iterroget đ ſorte vbi eſt ⁊
reſpõdeat̃ in eccleſia vel in ſcolis: ꝯuenient̃ rñde
tur. et bene ſi vere ibi ſit. ſic igit̃ in eccleſia in ſcol̃:
ſunt termini ꝑtinẽtes ad p̄dicamẽtũ vbi alioq̊n
nõ ſic ꝯueniẽter rñderet̃. igit̃ eiuſdẽ ẽ interroga=
tiuũ hoc aduerbiũ vbi: qđ iſta ſignificãt: hec aũt
ſignificãt loca ip̃a extrĩſeca: ⁊ nõ aliquã rẽ forma
liter loco vl̃ locato inherẽtẽ. ergo nec vbi de aliq̄ ta=
li re iterrogat et ꝑ ꝯñs nec aliq̄ talis ẽ vbi. ¶ 9°.
Qꝛ hec ẽ mẽs ꝯmẽtatoris. qđ pꝫ. nã. 5°. metha°.
cõmẽto. 23. vbi dicit ꝙ ſm ꝙ locꝰ hẽt locatũ eſt
p̄dicamẽtũ vbi. et. 4° phy. cõmẽto. 34° pluries
dicit locũ corꝑis locati eẽ vbi eiꝰ. vñ ait ꝙ phs i=
tẽdit diſtiguere iter locatũ eẽ in corꝑe qđ eſt vbi
eiꝰ ⁊ int̃ partẽ eẽ in toto. et eadẽ ṽba repetit i eo
dẽ cõmẽto. igit̃ ſm eũ corpꝰ in q̊ ẽ locatũ: eſt vbi
eiꝰ. ¶ 10. Qꝛ iſta ẽ itẽtio Boetij i libro ſuo đ tri=
nitate vbi ait ſic. vbi vel đ deo vel đ hoĩe p̄dica
ri põt. đ hoĩe vt in foro: đ deo vt vbiqꝫ. ſꝫ ita vt
non ſit ip̃a res id qđ p̄dicat̃: đ q̄ dr̃. nõ enĩ hõ ita
dr̃ eẽ in foro queãdmodũ eẽ albꝰ vl̃ lõgꝰ vel q̄ſi
circũfuſus ⁊ determiatꝰ ꝓꝑetate aliq̄ q̄ deſigna=
ri ſm ſe poſſit. ſꝫ tñ ꝙ ſit iformatꝰ alijs rebꝰ ꝑ hãc
ꝓꝑe p̄dicationẽ oñditur. q̊ ṽba ſic exponit cõmẽ
tator ibidẽ. vbi. i. locꝰ põt q̊dẽ p̄dicari et c̃. ⁊ ſeq̄t̃
ſꝫ ita dr̃ hõ eẽ in foro vel deꝰ vbiqꝫ vt quãuis in
p̄dicãdo ea dicat̃ ẽ: nõ tñ ita dr̃ q̄ſi ipſa res đ q̄ dr̃
ſit illud. i. habeat eẽ in illo qđ p̄dicat̃. et infra. ſic
igit̃ de hoc qđ dr̃ nequaq̄ꝫ homini inherẽs q̄ ipſe
vere ſit ꝓꝑetas grãmaticoꝝ vel dialeticoꝝ pro=
ꝑa ſignificatione notat̃. ſꝫ ꝑ hãc p̄dicationẽ: h̊ tñ
ꝯñs oſtẽdit̃. ſ. ꝙ circũfuſum ⁊ determinatũ ꝑ eſſe
in foro đ rebꝰ alijs ꝙ̃ ſit circũfuſio et determina=
tio vere ſit iformatũ. ⁊ hoc q̊dẽ ſenſu locꝰ đ hoi=
ne p̄dicat̃. ex his apparet euidẽter ſm intẽtioneꝫ
Boetij ꝙ vbi ſignificat locũ. ⁊ ꝙ ꝑ ꝓꝑam p̄dica=
tionẽ illiꝰ p̄dicamẽti: nulla ꝓꝑetas vel res ſubie=
cto iherẽs denotat̃ ſꝫ tñ extrĩſeca q̄ eſt locus. Si
aũt aliq̊s calũniet̃ ex hoc qđ ait iformatum alijs
rebꝰ: et velit iferre ꝙ ꝑ hmõi p̄dicationẽ ioportet̃
aliq̊d qđ ꝓꝑe informet locatũ ⁊ inhereat illi: at=
tẽdat qđ ſubdit ifra Boetiꝰ. ait enĩ ſimul đ actiõe
habitu vbi q̄ñ oĩs hec p̄dicatio exterioribꝰ datur
omniaqꝫ hec q̊dãmodo referunt̃ ad aliud. vbi cõ
mẽtator hec oĩa. i. hĩtus actiones đ q̊bꝰ loq̊mur
nũc et loca et tp̃a de q̊bꝰ p̄diximꝰ q̊dãmodo refe
runt̃ ad aliud. i. alijs ꝙ̃ his q̊bꝰ ſubſiſtẽs ẽ aliq̊d.
et infra. ſic igit̃ p̄dicatio alia ẽ q̄ vere inherẽs ibe
rere p̄dicat̃. alia eſt q̄ ꝙ̃uis forma inherẽtiũ fiat:
tñ iſta exterioribꝰ dat̃ vt ea nichil inherere intel
ligat̃. hec ip̃e. vbi pꝫ ꝙ nõ p̄dicat̃ ꝑ talẽ p̄dicatio
nẽ aliq̄ forma inherẽs ſubõ: ſꝫ res extrinſeca tñ.
hec ſunt argumẽta Gregorij i forma ꝯ ꝯcluſionẽ
⁊ ſuppoſitũ in ea. ¶ Cõtra tertiã ꝯcluſionẽ argu=
it corruptor veritatiſ q̊ ꝓbare nitit̃ ꝙ in ꝓbatiõe
ꝯcluſionis ꝯtineat̃ error. ſ. in hoc ꝙ dicit ꝙ poſſi=
bile ẽ angelũ trãſire đ extremo ad extremũ non
trãſeũdo ꝑ mediũ. dicit. n. ꝑmo ꝙ ex hoc ſeq̄tur
error cõdẽnatus pariſꝰ. ſ. ꝙ angelꝰ aliq̄ñ nuſquã
eſt. qđ eſt ꝯ euangeliũ. Mat. 13°. angeli inq̄t coꝝ
q̊ in celis ſunt. ¶ 2°. Qꝛ hoc ẽ ꝯ Damaſ. li. 1. ca°.
13°. circunſcriptibile eſt inquit quod loco vel tẽ
pore vel apprehẽſione cõprehẽdit̃. incircũſcripti

bile eſt ſolus deus. angelus enim ⁊ tēpore circū-ſcribit᷑ incipit enī eſſe. ⁊ loco ſimiliter vt predixi-mus ⁊ apprehenſione. nam ⁊ naturā ſuā inuicem ſciunt. ¶ 3°. Qꝛ hoc eſt contra phm̄ ſecūdo celi ⁊ mundi. omnes inquit homines cōſentiūt in lo-co huius corporis primi motus ꝙ eſt locus ſpiri-tuum. cū igitur greci et alij ex gētibus ꝗ cōfitent᷑ deum ⁊ eius potētiam creādi ⁊ nō ꝯfitentur hoc niſi inq̃ꝫᵐ res ſup quā nō cadit corpus nec ingre-ditur eam remotio: oportet ꝙ ſit in loco. ¶ 4° Quia tullius in libro de tuſculanis q̄ſtionib' lo-quēs de animab' miſeroꝝ ſeparatis dicit ſic. Si apud inferos miſeri nō ſunt: nec ſunt ꝗdē apud inferos nulli. vbi ergo ſunt illi quos miſeros exi-ſtimas aut quē locū incolūt. ſi enim nuſquā ſunt dū nuſquā eos pono: puto ergo nō eſſe eos ꝗdē. ergo a ſimili ꝗ ponit eos nuſquā eſſe: ponit eos nō eſſe. qui aūt ponit eos trāſire de extremo ad extremū ita ꝙ nō ſint aliquādo i medio: pōit eos aliquādo nuſquā eſſe. ergo aliquādo nō eſſe. hoc vero eſt cōtrariū fidei ⁊ bonis morib'. ¶ 5°. Qꝛ ſi hoc verū eſſet de angelis: pari rōne de anima-bus exutis. qḋ vtiqꝫ nō videt᷑. nā vt dicit Hiero-nimus in ep̄la ad paulā ⁊ euſtochiū de aſſūptio-ne beate ꝟginis Marie: ꝙ credendū eſt milia an-geloꝝ cū ſuis agminibus obuiā veniſſe beate ꝟ-gini in ſua aſſumptione etiā ipm̄ dn̄m nr̄ꝫ Jeſuꝫ xp̄m filiū eiꝰ. obuiatio autē eiꝰ nō eſt niſi in ſpa-cio medio. nec pōt dici hoc dixiſſe Hieronimum. qꝛ aſſūpta fuit in corpe: cū ipe dicat id incertū eē an ſic fuerit an abierit relicto corpore. Preterea nō videt᷑ illud factū eē diſpēſatiue. ſi eni ſubito ⁊ ſine trāſitu medij potuit ꝑuenire ad thronū glīe ſibi in eternis manſionibus ꝑ̄paratū: q̄ vtilitate trāſiuiſſet mediuꝫ tāte diſtantie. ¶ 6°. Qꝛ legi-mus de aīa beati martini epiſcopi ꝙ diabol' vo-luit eam detinere cū ꝑduceret᷑ in celū: ſed hoc nō potuiſſet eſſe niſi ꝑtrāſiſſet mediū ſpaciū. ⁊ ſi po-tuit ꝑuenire ad locū glorie ſine trāſitu medij q̄re trāſiuit mediū vbi paratū erat ipedimētū. ¶ 7° Qꝛ in officio cōmendationis mortuoꝝ dr̄. ſplē-didus angeloꝝ chorus occurrat. ⁊ infra. miniſtri ſathane iter tuū impedire nō audeāt. et in exeq-jjs mortuoꝝ cātat ecclīa. ſubuenite ſancti dei oc-currite angeli dn̄i et c̄. occurſus aūt ⁊ impedimē-tū nō poſſunt fieri niſi illis ꝗ trāſeunt ꝑ medium. pari rōne et angeli. et nō ē credēdū auctoritateꝫ officij cōdemnādā q̄ſi falſam erroneā aut vanaꝫ. ¶ 8°. Qꝛ ſint duo extrema. a. d. et ſit mediū. b. c. et trāſeat angelus ab. a. in. d. q̄ro vbi eſt dū trāſit nō in. a. qꝛ quādiu ē in. a. ꝗeſcit i. a. nec dū ē in. d. qꝛ dū eſt in. d. nō trāſit. ſed ꝙcito eſt in. d. ꝗeſcit. ergo dū trāſit: nuſquā eſt vel ē in. b. c. ſed nō ē di-cendū ꝙ nuſquā. qꝛ dicit Auguꝰ de imortalitate anime. ꝗcꝗd eſt: nuſquā eē nō pōt. reſtat ergo ꝙ angel' dū trāſit: ē in medio. ergo angel' trāſeun-do de extremo ad extremū trāſit ꝑ mediū. ¶ 9° Res mobilis magis idiget loco dū mouet᷑ ꝙꝫ dū quieſcit. hoc pꝫ ꝑ hoc qḋ dr̄. 4°. phy. ꝙ non q̄re-ret᷑ locꝰ niſi mot' aliꝗs eſſet ſm̄ locū. vbi cōmen-tator dicit ꝙ mot' magis ꝓprie ſignificat locum eſſe ꝙꝫ quies. et ita pꝫ maior. ſed minor ꝓbat᷑. ſ. ꝙ angelus indiget loco dū ꝗeſcit. pꝫ de ſe. qꝛ op-poſitū eſt cōdēnatū. ſ. ꝙ angelꝰ nō indiget loco. hec ille. ¶ Cōtra eandē ꝯcluſionē arguit Scot'. Primo ſic. qꝛ nulla pars tēporis pōt trāſire a fu-turo in preteritū niſi ꝑ tēpꝰ p̄ſens. ſꝫ ita videtur eſſe ordo inter partes loci ſicut int᷑ partes tp̄is. ergo nō poterit trāſire ab extremo in extremum niſi ꝑ mediū. ¶ 2° ſic. Ordo p̄fixus a ſupiori agē-te videt᷑ eſſe neceſſariꝰ cuilibet agēti inferiori qn̄ habet actionē ꝓ̄ciſe circa talia ordinata. exēplū. ordo formaꝝ naturaliū ſuccedētiū ſibi i genera-tione naturali: determinatꝰ eſt ab inſtituēte na-turā. et ideo reſpectu cuiuſlibet agētis naturalis neceſſari' eſt. ita ꝙ nullū agēs naturale pōt ime-diate facere acetū niſi de vino. igit᷑ cū a deo ſit or-do ꝑ̄ncipaliū partiū vniuerſi cuilibet agēti crea-to ⁊ virtuti actiue cauſate: videt᷑ ille ordo eē ne-ceſſarius qn̄ ꝺ̄bet agere circa illa quoꝝ ē talis or-do. igit᷑ angelus qn̄ mouet ſe ꝑ corpa quoꝝ ē ta-lis ordo: non pōt abſqꝫ omni ordine ꝺ̄ quocūqꝫ vbi in quodcūqꝫ vbi imediate trāſire tūc eni nul-la diſtātia vel diſticta viderent᷑ ipedire actiōes. ¶ Cōtra ~~quartā~~ ꝯcluſionē arguit Scot' triplici-ter. Primo cōtra poſitionē ꝯcluſionis. qꝛ dicit ꝙ videt᷑ ſibimet cōtradicere. ponit eni angelū eſſe in loco ꝑ opationē. aut ergo itelligit de opatione trāſeunte in corp': ⁊ tūc illa opatio erit in tēpo-re vel in iſtāti tēporis ꝯmunis. ſi aūt itelligat de opatione imediate. ſ. intellectione vel volitione illa opatio non eſt in aliꝗ tp̄e ſed in euo. igit᷑ et c̄. ¶ 2°. Qꝛ rō nō videt᷑ ꝯcludere. qꝛ tūc ſequitur ꝙ in vltimo inſtāti ꝓlationis ꝟboꝝ in ꝯſecratio-ne eſſet ibi vera forma panis ꝗ prefuit i toto tē-pore illiꝰ ꝓlationis. ſimilit᷑ tūc aer ꝗ erat in eē te-nebroſo ꝑ totū tēpus: ſequit᷑ ꝙ in vltimo inſtan-ti illuminatiōis illius aeris tenebroſi eſſet aer te-nebroſus. et ita ſequit᷑ ꝙ illuminatio nō fieret in inſtāti. et ſi dicas ꝙ illuminatio illa eſt terminus motꝰ localis ꝗ ſol fit p̄ſens medio: ꝯtra. ponatur ſol creat' de nouo ⁊ mediū p̄exiſtēs: modo etiaꝫ licet cū vbi termināte motū localē ꝯcurrat illu-minatio medij a ſole ſic facto p̄ſente: tū̄ illa illu- 3ᵃᵐ

minatio nõ ē ꝑ ſe termin⁹ mot⁹ localis ſed aliqđ
vbi acqſitũ ipſi ſoli. nec eni põt hoc euadi qui aer
quieuerit ſub eē tenebroſo vſq₃ ad p̄ſens inſtãs.
¶ 3°. Si oportet angelũ in quocũq₃ tpe quieuit
in vltimo illi⁹ tpis imutatũ eē in eodē vbi: igitur
nũq̄₃ mutaẛ nec in tpe ꝯtinuo nec i tpe diſcreto.
ꝓbaẛ ꝯña. qꝛ accipio aliquã ꝑtē tēporis in quo q̄
eſcit. ꝛ ꝑ ꝯſequēs in vltimo illi⁹ tēporis nõ ē mu=
tatus. ſi etiã in aliquo inſtãti tpis diſcreti debeat
moueri localiẛ: queriẛ aut illud ē imediatum in=
ſtãs nr̃o inſtãti terminãti tēpus q̄etis: aut media
tum. ſi mediatũ: igiẛ inter inſtãs nr̃m in quo fuit
angelus imutat⁹ ꝛ iſtud inſtãs: ē tēpus mediũ in
quo etiã quieſcit angel⁹. ergo in illo et cũ iſto in-
ſtãti vltimo tpis illi⁹ imutat⁹ erit angel⁹. et ita i
illo inſtãti mediato q̄ ponebaẛ moueri: nõ moue
tur nec mutaẛ. ſi aũt ē inſtãs imediatũ inſtãti no
ſtri tpis: q̄ro qđ reſpõdet ei in tpe nr̃o. ſi inſtans:
igiẛ in tpe nr̃o inſtãs ē imediatũ inſtãti: ꝛ ſic ē tē=
pus diſcretũ. ſi tēpus: igiẛ in illo inſtãti nõ mutaẛ
angel⁹ inſtãtanee. qꝛ illud inſtãs per te coexiſtit
parti tēporis nr̃i in qua vel cum qua põt ꝯtinue
moueri vel q̄eſcere. ¶ Cõtra eandē ꝯcluſionem
arguit Gregori⁹ multipliciẛ. Primo ſic. angelus
ſm tuã opinionē deſerit ſimul totũ locũ a q̄ diſce
dit. ſit ergo loc⁹ a quo diſcedit. a. ꝛ locus ad quē
accedit ſit. b. tũc angelus deſerit totum. a. ſimul.
igiẛ in inſtanti deſerit illũ. ſit igiẛ illud inſtans. c.
tũc ſic. aut angel⁹ in inſtãti. c. ē in loco. b. aut i lo=
co. a. hoc patet. qꝛ alias nõ mutareẛ ex. a. in. b. vt
ſupponiẛ. ſed ex. a. in aliũ locũ q̄₃. b. vł ſimpliciter
in nõ. a. ſi vero ē in. a. ergo nõ deſerit. a. totum ſi=
mul. qꝛ qđ totũ aliq̄d ſimul deſerit: ſimul deſerit:
ꝛ deſeruit. qđ aũt dimiſit aliq̄d: nõ ē in illo. igitur
ſi ē in. a. in iſtanti. c. nõ deſerit ſimul totũ. a. in in=
ſtanti. c. ꝯtra poſitũ. ſi eſt in. b. igiẛ in inſtãti. c. mu
taẛ ex. a. in. b. qꝛ nõ mutaẛ ex. a. niſi dum p̄ciſe di
mittit. a. imo nõ eſt aliud ipm dimittere. a. q̄₃ mu
tari ex. a. patet etiã in ſimili. quia dũ materia ſi=
mul totã vnã formã ſubſtãtialē deſerit ſeu ꝑdit:
aliã ſimul totã recipit. ideo dicim⁹ ꝙ in inſtãti ex
vna mutaẛ in aliã₃. ſic igiẛ in ꝓpoſito. ¶ 2°. Qꝛ
eſto ꝙ nec angelus nec ſu⁹ mot⁹ d̄pēdeat ex mo
tu celi: nichilominus tñ ſibi coexiſtit. vt vere dici
poſſit ꝙ dũ ſol ē in tali loco: angel⁹ ē in tali ſitu. ꝛ
dũ ſol mouebaẛ a tali loco ad talē angel⁹ moue=
baẛ a tali loco ad talē. ſuppoſito ꝙ mouebaẛ cõti
nue ab vno ad aliũ. ſic ḡ q̄cq̄d ſit d̄ illo tpe angeli
co: ſumo totũ tp̄s nr̃m i q̄ ſol tãdiu mouebaẛ q̄₃=
diu ãgel⁹ q̄eſcebat i. a. ꝛ totũ tp̄s in q̄ ſol moueba
tur quãdiu ãgel⁹ ē in. b. cõſtat ꝙ inẛ iſta duo tpa
nullũ tp̄s ē mediũ. copulanẛ ḡ ſ₃ cõmunē modũ

loquēdi in vno iſtãti. ꝛ ſit illud. c. tũc ſic. aut in in
ſtãti. c. angel⁹ ē in. a. tm̃. aut in. b. tm̃. aut i vtroq₃
aut in neutro. nõ in neutro ꝓpter rõnē₃ p̄dictã₃.
nec in vtroq₃: qꝛ nõ põt ſimul eē i duob⁹ locis ſ₃
opinionē tuã. ſi i. a. igiẛ in iſtãti. c. nõ ē mutat⁹ ex
. a. et cũ ſm te ſit dare ꝑmũ inſtãs in q̄ ē in termi=
no ad quē q̄ ē exēpli grã. b. aut illi iſtãti correſpõ
det i tpe nr̃o ipmmet inſtãs. c. aut aliud ſequēs.
ſi. c. igiẛ ē mutat⁹ ad. b. qñ nõdum mutat⁹ ē ab. a.
ac ꝑ hoc nõ ē mutat⁹ ex. a. in. b. ꝯ̄ poſitionē. ſi ve=
ro correſpõdet aliud iſtãs poſt. c. cum in tpe nr̃o
nõ ſint iſtãtia imediata: erit aliqđ tp̄s poſt in q̄
angel⁹ adhuc erit in. a. ꝛ ꝑ ꝯñs totũ tp̄s ante in=
ſtãs. c. nõ fuit totũ tp̄s in q̄ angel⁹ fuit in loco. a.
ꝛ tamē ſumptũ fuit totũ. relinq̄tur ḡ ꝙ angel⁹ in
inſtãti. c. nõ ſit in. a. erit igiẛ in. b. ex q̄ vlteri⁹ ſeq̄ẛ
ꝙ in toto tpe ante. c. fuit in loco. a. et in iſtanti. c.
terminãte illud tp̄s ē in loco. b. ac ꝑ hoc in inſtãti
eſt mutatus ex. a. in. b. qđ ē ꝓpoſitũ. nã q̄rentes
cõmuniẛ vtrũ angel⁹ d̄ loco ad locũ mutari poſ=
ſit in iſtãti: loquũtur d̄ inſtãti tpis nr̃i. vñ ſiue tali
inſtãti mēſureẛ mutatio illa: ſiue tãtũmodo ei co
exiſtat: idē ē. et ideo rñdere d̄ alio iſtãti vł tpe nõ
eſt ad cõmunē intētionē q̄rentiũ loq̄. ¶ 3°. cõtra
illud qđ ponit tua opinio. ſ. ꝙ eſt dare vltimũ in=
ſtãs in q̄ quieuit i termino a q̄ qñ dimittit totũ ſi
mul: arguit ſic. qꝛ iã ꝓbatũ eſt ꝙ i caſu poſito an=
gel⁹ ꝑ totũ tp̄s terminatũ ad inſtãs. c. fuit in ter
mino a q̄. et in iſtãti. c. nõ fuit in illo: ſed in termi=
no ad quē. ex hoc. n. p₃ ꝓpoſitum. nã ſi fuit aliqđ
inſtãs vltimũ ſue quietis in termino a q̄. vel fuit
imediate ante. c. et hoc nõ ꝯtigit. vel poſt ipm. ꝛ
ante. c. fuit tēpus mediũ in q̄ adhuc q̄euit in ter=
mino a q̄. ꝛ ꝑ ꝯñs illud nõ fuit inſtãs in q̄ vltimo
q̄euit in termino a q̄. nec valet hic refugere ad a
liqđ aliud inſtãs p̄ter tp̄s nr̃m cõmuniẛ nob̄ no=
tũ. cũ in om̄i q̄ete etiã mēſurata tpe nr̃o: id ipm
cogaẛ dicere ex rõne quã facit opinio tua. ¶ 4°.
Si i om̄i q̄ete ē dare vltimũ inſtãs: igiẛ cũ mate=
ria trãſmutaẛ ex vna forma ſƀali idiuiſibili ad a=
liã ſƀalē idiuiſibilē: erit dare vltimũ iſtãs in q̄ fuit
ſub forma a q̄ trãſmutaẛ. aut igiẛ in eodē inſtãti
eſt ſub forma ad quã: ꝛ p₃ ꝙ nõ. aut in altero ſe=
quēti. ꝛ cũ nullũ inſtãs ſequaẛ aliud iſtãs ſine me
dio: erit tp̄s in q̄ mã vtraq₃ forma ſƀali carebit.
¶ 5°. Qꝛ ſm hoc erit dare vltimũ inſtãs eē rei ꝑ
manētis poſt qđ nichil erit ꝯtra pħm. 8°. phy. et
ꝯtra ꝓbata i diuerſis locis phie. ¶ 6°. ꝯtra ratio
nē q̄ ꝓbas ꝯcluſionē. illa. n. aſſumit ꝙ ſit dare vl=
timũ inſtãs q̄etis i tali mutatione idiuiſibili. hoc
aũt negeẛ tãq̄₃ falſũ ꝛ iprobatũ iã. nec tua ꝓba=
tio valet. cũ. n. dicis ꝙ i oi inſtãti tpis mēſurãtis

quietē:mobile eſt in eadē diſpoſitione q̄ ꝑus. ꝛ ꝑ
ꝯñs in vltimo iſtāti hoc nō eſt verꝫ: ſꝫ tātūmodo
in quolibꝫ inſtāti in q̊ eſt verꝫ dicere ꝙ illud q̇eſ-
cit. ſꝫ p̄ter quodlibꝫ tale ē dare aliq̇d aliud inſtās
in q̊ nō eſt verū dicere ꝙ q̇eſcit: ſꝫ deſinit q̇eſcere
exponēdo ꝑ negationē p̄ſentis ꝛ poſitionē p̄teri
ti. et illud inſtās eſt illud q̇d terminat tale tēpus
et ideo nō eſt d̓ rōne q̇etis ꝙ in q̊libet inſtāti tē-
poris et c̄. ſꝫ ꝙ in q̊libꝫ in q̊ q̇eſcit ſeu poſteri⁹ in
q̊ eſt verū dicere ꝙ q̇eſcit. Jſtud apparet in ſimili
ex dictis tuis. nā ſm te: ita ē d̓ ratione mot⁹ ꝙ il-
lud q̇d mouet̄ ſe habeat alit̄ q̄ꝫ ꝑus: ſicut de rōne
q̇etis ꝙ ſe habeat ſimilit̄. ſꝫ nō in q̊libet inſtāti tē
poris mēſurātis motū ꝯtinuū: mobile ſe hēt alit̄
q̄ꝫ ꝑus. q2 nō in inſtāti initiāte: alioqui daret̄ pri
mū mutatū eē in tali motu q̇d ē impoſſibile. ꝛ ite
rū ſi in illo iſtāti ſe haberet aliter q̄ꝫ ꝑus: cū idip-
ſum inſtās ſit termin⁹ t̄pis mēſurātis q̇etem p̄ce-
dentē: ꝛ quādo poſt q̇etē mouet̄ aliq̇d motu cō-
tinuo: in illo habebit vltimo q̇etū eē. et ꝑ ꝯñs nō
ſe hēbit alit̄ q̄ꝫ ꝑu⁹ et ita ſeq̇t̄ ꝙ i eodē iſtāti ſe ha
beat alit̄ q̄ꝫ ꝑus et nō ſe hēat alit̄ q̄ꝫ ꝑus q̄ mutuo
ꝯtradicūt. ſunt ergo illa vera de iſtanti cōtinuā-
te tā in motu q̄ꝫ in q̇ete. in motu aūt ꝯtinuo: non
eſt verꝫ de iſtāti initiāte nec in q̇ete p̄cedēte mu-
tationē idiuiſibilē ſ; de iſtāti terminā te. ¶ 7°. ar-
guit ꝯtra ꝯcluſionē de directo ꝓbādo ꝙ angel⁹
poſſit mutari in iſtāti d̓ loco ad locū trāſeundo ꝑ
totū mediū et hoc ſic. Si aliq̇d graue deſcēderet
d̓ loco ad locū ꝑ vacuū: illud deſcēderet in inſtā-
ti. igit̄ angel⁹ poteſt ſe mutare de loco ad locum
in iſtāti ꝑ mediū. añs pꝫ ex. 4°. phy. capitulo de
vacuo. et ꝑ cōmētatorē ꝯmēto. 71. ꝯña ꝓbatur.
q2 tota cauſa veritatis añtis vt ibi patet eſt: q2
tunc in tali motu vel deſcēſu nullā reſiſtētiā inue
niret. cū igit̄ nullū corp⁹ reſiſtat angelo: et ange
lus poſſit ſe mouere ꝑ medium: ſequit̄ ꝙ poſſit ſe
mutare ꝑ mediū in iſtāti. ¶ Forte inq̇t dicet̄ ſicut
dicit q̇dā doctor ꝙ reſiſtētia ꝓpter quā ponitur
tēp⁹ in motu ē duplex. vna ē medij ad mobile: a-
lia mobilis ad motorē. et hec ē quotieſcūqꝫ mo-
bile eſt diſtictū a motore. nā eo ip̄o ꝙ mobile ē in
alio loco q̄ꝫ motor velit. q̇dā ibi attēdit̄ reſiſten-
tia. p̄ma tm̄ eſt in motu corporū ſimpliciū. ſecun
da tm̄ eſt in motu corporū celeſtiū ꝛ eſſet in mo
tu animaliū ꝑ mediū vacuū. ſꝫ vtraqꝫ ſimul eſt in
motu animaliū ꝑ mediū plenū. angel⁹ aūt dupli
cit̄ pōt moueri. ſ. in corp̄e aſſumpto: et in tali mo
tu apponit̄ tēp⁹ tā ꝓpt̄ reſiſtētiā mobilis ad mo-
torē qm̄ eſt diſtinctū ab eo et ē in alio loco q̄ꝫ ve-
lit ipſum eē. et ſimilit̄ medij ad mobile. et pōt an
gel⁹ moueri ꝑ applicationē v̓tutis ad diuerſa ſpa
cia. et hic ē etiā q̇dam reſiſtētia pro quāto ipſum
applicās ē alibi diſtictum ab eo cui d̓bet applicare
v̓tutē ſuā. et ꝓpter talē reſiſtētiā cadit tēp⁹ i mo
tu angeli: quāuis tēp⁹ alterius rōnis ab eo q̇d eſt
paſſio mot⁹ celi. Sed hec inq̇t reſpōſio falſa ē vt
michi apparet in eo q̇d dicit ꝙ q̊tieſcunqꝫ mobile
eſt diſtinctū a motore: ibi eſt reſiſtētia rōne cui⁹
apponit̄ tēpus. ſi eñi hoc eſſet verū: ſeq̇ret̄ ꝙ de⁹
nil poſſet mouere in inſtāti q̇d non reputo bene
theologice dictū. patet ꝯña. q2 om̄e q̇d mutaret:
eſſet ab eo diſtictū. ¶ Preterea ſeq̇ret̄ ꝙ q̇dlibꝫ
corp⁹ eq̇liter reſiſteret oīb⁹ āgelis quādo ab eis
moueret̄. q2 eq̇liter ab oīb⁹ diſtigueret̄. et ꝑ ꝯñs
nullus poſſet corp⁹ aliq̇d mouere in nō t̄pe. nec
idē corp⁹ ꝑ idē ſpaciū in minori t̄pe q̄ꝫ ali⁹. nec for
tiſſim⁹ angelorꝫ poſſet mouere ſperā lune velo-
cius q̄ꝫ pōt ille q̄ actu mouet eam. cū tñ ille ſꝫ reſ
pōſionē nō poſſit niſi in t̄pe mouere cū ſit virtutꝭ
finite. et ꝑ ꝯñs ſit dare minimū tēp⁹ in q̊ pōt illā
mouere. ¶ Preterea ſeq̇ret̄ ꝙ poſito vacuo ſi a-
liquod animal eēt in cacumine turris et inde ſe-
ꝓijceret ad terrā ꝑ vacuū: ꝙ nō deſcēderet in in-
ſtāti ſꝫ in t̄pe. q2 ibi mobile eēt diſtictū a motore
ꝛ eēt alibi q̄ꝫ vbi vellet motor ei⁹ illud eē. nā eēt
in turri ꝛ vellet eē in terra. ſꝫ ꝯñs falſum ē etiā ſꝫ
opinionē. nā dicit ꝙ tota cauſa q̄re i motu corpo
rū ſimpliciū ꝛ ſimilit̄ in motu naturali animaliū
q̄lis ē cū animal de alto cadit req̇rit̄ tēp⁹: eſt reſi-
ſtētia medij. medio igit̄ ſublato non mouebit̄ in
t̄pe. ꝯſtat autē ꝙ ſi aīal vltra vim naturalē deſcē
dēdi. ſ. grauitatē: applicat ſuā v̓tutē aīalē ad deſ
cēſum: nō ex hoc apponit̄ tēpus. cū etiā in pleno
nō ex hoc moueret̄ tardi⁹ q̇nimo velocitaretur
ad deſcēdēdū. q̇d aūt dr̄ ꝙ aīal moueret̄ in tēpo
re ꝑ vacuū: nō de naturali motu aut mixto ſꝫ de
volūtario ſeu animali itelligēdū ē. ¶ Preterea.
ſi ſola diſtictio mobilis a motore ſufficit ad reſi-
ſtētiā ꝓpter quā apponit̄ tēp⁹ in motu locali: ita
deberet eſſe in alijs motib⁹. et ꝑ ꝯñs nullū alte-
ratiuū poſſꝫ alterabile quātūcūqꝫ diſpoſituꝫ a ſe
diſtictū alterare in iſtāti. cui⁹ oppoſitū pꝫ etiam
ſm ſic opinantē in eadē q̄ſtione in illuminatione
medij et cauſatione ſpeciei in medio ꝛ viſiōis in
oculo. ¶ Secūdū etiā q̇d dicit opinio. ſ. ꝙ in mo-
tu locali angeli ꝑ applicationē v̓tutis: diſtinctio
ei⁹ a loco cui v̓tutē vult applicare ē ſufficiens reſi
ſtētia ꝓpter q̇d tēpus req̇rit̄ nō eſt bene dictuꝫ.
Tū q2 ad equalē diſtātiā omnes angeli eque ve
lociter poſſent ſe mouere: nec vnus alio veloci⁹
q̇d eſt incōueniēs ſuppoſito ꝙ nullus poſſit moue
ri in nō t̄pe vt vult ille doctor. Tū quia etiam in
vacuo angel⁹ nō poſſet ſe niſi in t̄pe mutare d̓ lo

co.quod nullus niſi abſurde videꝛ poſſe cōcede
re q̄ dicat ꝙ graue deſcēderet in nō tꝑe. Tū etiā.
qꝛ nō minus talis diſtictio loci cui vult applicare
ſe animal: debet eē ſufficiēs cauſa vt in eiꝰ motu
reqraꝛ tēpus vt in motu angeli. et ſic caſu poſito
pꝛiꝰ animal de turri ad terrā nō in iſtāti ſꝫ in tꝑe
deſcēderet. ſic ergo pꝫ ꝙ rñſio non eſt ſufficiens.
¶ 8°. arguit ſic. Si totū mediū ꝯtētum in iſta do
mo eēt corpꝰ gloꝛificatū dote ſubtilitatis q̄ vnū
corpꝰ alteri nō reſiſtit: et aliqđ graue poneretur
ſuꝑius ſibi relictū deſcēderet nō minus q̄ꝫ nūc de
facto qñ mediū nō eſt gloꝛificatū. ⁊ nō deſcende
ret in tꝑe ſꝫ in inſtāti eo ꝙ nulla eſſet reſiſtentia.
igitur angelꝰ pōt ſe mouere de loco ad locum in
inſtāti. pꝫ ꝯñа. quia nullā omnino patiꝛ reſiſten-
tiā: ſicut nec illud patereꝛ. ¶ 9°. Si homo vel an
gelꝰ haberet vnicū corpꝰ gloꝛificatū tam gloꝛia
ſubtilitatis q̄ꝫ agilitatis: poſſet id đ loco ad locū
mutare in inſtāti. igiꝛ angelꝰ nūc de facto pōt ſe
mutare ſic. Añs ꝓbaꝛ. qm̄ omnis cauſa ꝓpꝛ quā
requiriꝛ tēpus: deeſſet. nā ꝓpter dotē ſubtilitatꝭ
mediū nō reſiſteret mobili. ⁊ ꝓpter dotē agilita
tis mobile nō reſiſteret motoꝛi. ⁊ ꝑ ꝯñs nulla re-
ſiſtentia eēt ꝓpꝛ quā apponereꝛ tēpus. ¶ Secun
do ꝓbaꝛ. qꝛ ſecundū veritatē illi q̄ habebūt ta-
les dotes: poſt reſurrectionē poterūt in inſtāti
tranſire de loco ad locū. alioqui ſi non niſi in tꝑe
neceſſario: igiꝛ maiꝰ tēpꝰ apponerēt in trāſeūdo
ſpaciū maiꝰ q̄ꝫ in trāſeundo ſpaciū minꝰ. qđ ē ex-
preſſe ꝯtra Auguſtinū in q̄ſtionibꝰ đ reſurrectio
ne. vbi ait ꝙ corpꝰ glorioſuꝫ vtraq̄ꝫ īteruалla pa
ri celeritate ꝑtingit vt radiꝰ ſolis. ⁊ ꝑ exēpluꝫ ſuū
etiā pꝫ añs. ꝯñа pꝛincipalis nota ē in eo ꝙ in mo-
tione angeli nulla ſit omnino reſiſtētia. ¶ 10. cō-
tra ꝓbationē ꝯcluſionis arguit corruptoꝛ verita
tis ꝓbādo ꝙ ibi falſum aſſumaꝛ cū dꝛ ꝙ non eſt
poſſibile ꝙ aliq̄d in toto tꝑe p̄cedēti q̄eſcat ī vno
termino ⁊ poſtea in vltimo inſtāti illiꝰ tꝑis ſit in
alio termino. dicit eni hoc eſſe falſuꝫ in ſacramē-
to altaris. ꝯſtat eni ꝙ eſt dare pꝛmū inſtās in q̄ eſt
ibi pꝛmo corpꝰ xp̄i: cū foꝛma corꝑis ſit foꝛma q̄eſ
cens ⁊ fiat ſimul cū hoc ꝙ illud idē inſtās quod ē
pꝛincipiū tēpoꝛis mēſurātis eſſe corꝑis xp̄i in alta
ri: ē finis tēpoꝛis p̄cedentis in quo eſt ibi panis.
idē eni inſtās qđ eſt pꝛincipiū futuri: eſt finis p̄teri
ti. in q̄ toto tꝑe fuit panis. ergo cū in toto tēpoꝛe
in quo panis fuit: nō fuerit abiectio foꝛme panis
per trāſmutationē in aliam: manifeſtum eſt ꝙ in
toto tempoꝛe precedēti quieuit panis in foꝛma
ſua hoc eſt ſub foꝛma panis. et tamē in vltimo in
ſtanti illiꝰ tꝑis eſt ſub foꝛma corꝑis xp̄i. hec ille.
et in hoc ſecundus articulus terminatur.

QUātum ad ar-
ticulum tertiū pꝛimo notāduꝫ ē
ꝙ ſicut eſſe in loco equiuoce dici
tur de angelo et de corꝑe ꝑut đ
ductū fuit ſupꝛa diſti. 2ª ex dictꝭ
.S.T. ſub pꝛmo notabili: ita et moueri ſm̄ locuꝫ
equiuoce dꝛ de corꝑe et de angelo aut īmateria-
li ſb̄a. cōuenit eni vtriq̄ꝫ nomen motꝰ localis ſm̄
diuerſas rōnes. Tū pꝛimo. qꝛ motꝰ localis coꝛ-
poꝛis eſt actꝰ exiſtētis in potētia. motꝰ autē loca
lis angeli vel ſubē imaterialis: eſt actꝰ exiſtentis
in actu ꝑut. S.T. dicit pꝛmo li. ſen. di. 37. q. 4ª.
arti. p° in. c. Et pꝛma parte. q. 53. arti. p° ad. 2m.
Tū etiā qꝛ motꝰ localis corꝑoꝛis ē ꝓpter ſui in-
digētiaꝫ niſi ſit violētus. motꝰ aūt localis angeli
nō eſt ꝓpter indigētiā ſuā ſed ꝓpꝛ alterius indi-
gentiā vt ibi. S.T. inq̄t ad. 3m. Tuꝫ tertio. quia
motꝰ localis corꝑis ſemꝑ eſt ſucceſſiuꝰ et ꝯtinuꝰ
ſi ꝓpꝛie capiaꝛ: motꝰ aūt localis angeli nō ſemꝑ
eſt ꝯtinuꝰ ꝑut. S.T. in eodē articulo ꝓbat. Tū
quarto. qꝛ motꝰ localis corꝑis eſt ꝑ applicationē
ſue magnitudinis dimēſiue ad locū: motꝰ autem
localis angeli ē ꝑ applicationē ſue v̄tutis ad locū
Tū quinto qꝛ moueri localiꝛ: nō ꝯuenit corꝑoꝛi
dum eſt totaliꝛ in termino a quo aut in termino
in quē ſꝫ dū eſt ī intermedio loco. parti ī vno par
tim in alio. moueri aūt localiꝛ ꝯuenit angelo dū
eſt ſucceſſiue totꝰ in termino a quo et totꝰ in ter
mino in quē ſine intermedio ſi motꝰ eiꝰ nō ſit cō-
tinuꝰ. ip̄a eni ſucceſſio diuerſoꝝ locoꝝ ad q̄ v̄tu-
tem applicat: motꝰ angeli dꝛ. vnde mutatū eſſe ē
pars moueri in motu nō ꝯtinuo angeli: ſicut vni
tas eſt pars numeri. et ideo ſucceſſio diuerſoꝛuꝫ
locoꝛum etiam ſine medio: cōſtituit motum vt
ibi. S. Doctoꝛ dicit arti. 2° ad. 3m. Simile dicit p̄
mo libro ſententiarū diſtin. 37. q. 4ª. arti. pꝛmo
ad. 3m. Ex quibus inferimus ꝙ motus nō conti-
nuus angeli non conſiſtit in deſerendo vnuꝫ lo-
cum et intercipiēdo alium pꝛout aliqui nō recte
putant. ſimul enim et in eodem inſtanti angelꝰ
deſerit pꝛmum locum et acquirit ſecunduꝫ. motꝰ
auteꝫ eiꝰ eſſe non poteſt in inſtāti. loquimur nūc
de motu locali. ſed motus eius conſiſtit ſicut di-
ctum eſt in eo ꝙ ſucceſſiue eſt in vno et in alio lo
co. Et cum aliqui querunt vel mouetur angelus
in termino a quo vel in termino in quem vel in
intermedio loco. Reſpondemꝰ ꝙ ſi motꝰ ange
li ſit non continuus nec mouetur dum eſt in ter-
mino a quo preciſe neq̄ꝫ dum eſt preciſe in termi
no in quem neq̄ꝫ in itermedio loco: ſed mouetur
dum eſt ſucceſſiue in termino a quo ⁊ in termino

In quem cuius motus partes ſunt eſſe in termio a quo et eſſe in termino in quem ſibi inuiceꝫ ſuccedentia. vnde in huiuſmodi motu angeli: moueri non precedit mutatum eſſe quemadmodū in motu cōtinuo corporum: ſed mutatum eſſe ē pars motus vltima. ſ. et prima pars eſt vnde incipit moueri. Accipiuntur iſta ex dictis. S. T. p̄mo libro ſententiarum diſti. 37. q. 4ª. arti. p̄mo ad. 3m. et articulo. 2°. ad. 2m. Et p̄ma parte. q. 53. articulo p̄mo ad p̄mū. et articulo. 2°. ad. 3m. Ueruntamen ſi motus angeli ſit cōtinuus: moueri ipſius nō erit in termino a quo et in quem ſ; intermedio ſpacio dum eſt partim in vno et partim in alio. ipſa enim cōtinuitas motus impedit mobile moueri in aliquo terminorum. eo ꝙ nullum cōtinuum ſit in ſuo termino prout Sanct⁹ Thomas notat p̄ma parte loco ſupra allegato. nō enim linea eſt in puncto nec ſuperficies in linea. vnde demōſtratio Ariſtotelis in. 6°. phyſicorum qua ꝓbat nullum impartibile moueri: locum habet de motu cōtinuo angeli. cōcedit̄ eniꝫ ꝙ angelus dum mouetur motu cōtinuo partim eſt in termino a quo et partiꝫ in termino ad quē vt tamen partialitas nō refferatur ad ſubſtātiaꝫ angeli ſed ad locum. quia dum eſt in ip̄o moueri: eſt in parte primi loci quem deſerit et in parte ſecundi loci quem occupat.

Secundo Notandum eſt pro reſpōſione ad argumenta Gregorij cōtra ſecundam cōcluſionem ꝙ vt ph̄s docet. 8°. libro phiſicorum. inter omnes motus: ſolus motus localis eſt ſ̄m quem mobile nichil mutatur q̄tum ad eius intrinſeca ſed ſolum quantum ad aliquid extrinſecum. nam per motum alterationis fit tranſmutatio ſ̄m qualitatem. in motu augmēti et decrementi fit trāſmutatio ſ̄m quantitatem. que duo inſunt ſubiecto. tranſmutatio vero generationis et corruptionis attenditur ſ̄m formam que cōſtituit ſubſtantiam ſubiecti. motus autem localis tantummodo tranſmutat ſ̄m locum qui nō ineſt ſubiecto ſed cōtinet illud et menſurat extriſece. hāc ſententiam ph̄i d̄ motu locali ſequitur. S. Tho. in pleriſq; locis vt diſtin. ſequenti. q. 3ª arti. p̄mo ad. 3m. et diſti. 8ª. arti. 2°. in corp̄e. et diſtin. 12ª. articulo p̄mo ad. 5m. et diſtin. 14ª. in glo. li. Iteꝫ 3°. libro diſtin. 15ª. q. 2ª. arti. p̄mo ſub arti. p̄mo in corp̄e. et diſtin. 22ª. q. 3ª. arti. p̄mo ad p̄muꝫ. Item. 4°. ſententiaꝝ diſtin. 11ª. q. p̄ma arti. 3°. ſub arti. p̄mo. et diſtin. 44ª. q. 2ª. arti. 2°. ſub arti. 5° in corp̄e. Item p̄ma p̄te. q. 119ª. arti. 3°. in corpore. Et contra gen. libro. 3°. capitulo. 8°. ratione. 6ª. Item de potētia dei. q. 6ª. arti. 3° in corp̄e. Et d̄ malo. q. 16ª. arti. 10. in corpore et in multis alijs locis. Ex quib⁹ inferimus ꝙ ſ̄m doctrinam ph̄i et de mente. S. Tho. vbi nō eſt accidens inherens intrinſece rei locate. probatur hoc. quia vt allegatum eſt: per motum localem mobile nō acquirit aliquam rem ſibi inherenteꝫ intrinſece ſed extrinſece adiacentem. cum ergo vbi ſit aliquid acquiſitum ipſi mobili per motum localem: ſequitur ꝙ non ſit res ſibi intriſeca. Qd̄ autem auctor ſex principiorum dicit: locum eē in eo qd̄ capit et circūſcribit: vbi vero in eo qd̄ circūſcribitur et complectitur: ſi dictum ei⁹ teneamur ſuſtinere: debet intelligi non q̄tum ad eſſe ſubiectiue et inherenter ſed q̄tum ad eſſe denominatiue. locus enim ſ̄m id quod eſt id eſt in q̄tum eſt eſſentialiter ſuperficies denominat corpus locans et continēs. vnde diffinitur a philoſopho. 4° phyſicorum ꝙ eſt ſuperficies vel terminus corporis continentis. vbi vero denominat corpus locatum. denominatur enim corpus locatum ab eſſe in loco quod eſt proprie vbi prout accipitur ex dictis Sācti Thome in cōmen. ſuper. 11m methaphiſice lec. 12ª. in principio. Et p̄ma p̄te. q. 8ª. arti. 2° in corp̄e. vbi expreſſe dicit ꝙ eſſe i omni loco eſt eſſe vbiq;. et inde conſequitur ꝙ eſſe in loco eſt eſſe vbi: et eſſe in aliquo loco eſt eſſe alicubi et ſic de alijs differentijs. huiuſmodi autē eſſe non eſt aliquid intrinſecuꝫ rei locate ſicut nec forma. ſ. locus a qua fit denominatio. vnde vbi ſ̄m ꝙ eſt predicamentū non ſumitur nominaliter vt aliqui putant ſed aduerbialiter: non tamen vt tenetur relatiue aut interrogatiue. nō enim aduerbium ſumitur nominaliter niſi materialiter capiatur pro ipſa voce. que acceptio vbi non cōuenit ſecundū ꝙ eſt predicamentum. Aduertendum tamen ꝙ quia aduerbium ex ſui ratione eſt modus quidam vel determinatio verbi: quedā aduerbia poſſunt ex ſui nominis impoſitione importare ſimul et verbum et verbi modum vel determinationem: et hoc modo quando et vbi. ꝑut ſunt predicamenta ſignificant. quando enim ſignificat eſſe in tempore. et aliquādo: eſſe in aliquo tempore. et numq̄: in nullo tempore eſſe. et cōſimiliter vbi ſignificat eſſe in loco. et alicubi eē in aliquo loco. et ſurſum: eſſe in loco ſuperiori. et deorſum eſſe in loco inferiori. vnde Boetius in edictione ſeu cōmento capitulo de vbi et quando in predicamenta ait. non eſt autem idem tēpus et quando nec vbi et locus. ſed propoſito p̄us loco: ſi qua res in eo loco ſit poſita: vbi eſſe di

citur. et infra ſurſum enim eſſe et deorſum eẽ: vbi dicitur. verum eſt tamen ꝙ huiuſmodi aduerbia ſecundũ ꝙ ſignificant aut conſignificant verbum: tenentur cathegoreumatice et poſſunt reduci inter dictiones cathegoreumaticas ad genus verbi. vnde ſi propter hanc rationem quia ſcilicet tenentur quodam modo cathegoreumatice dicuntur trahi extra naturam aduerbiorum magis debent dici teneri verbaliter q̃ȝ nominaliter. ¶ Ad euidentiam autem premiſſorum conſiderandum eſt prout Sanctus Thomas pulchre deducit in cõmento ſuper. 5°. methaphiſice lectione. 7ª. et ſuper. 3°. phiſicoruȝ lectione. 4ª. ꝙ ens non contrahitur ad diuerſa genera predicamentorũ vniuoce ſicut genus contrahitur ad ſpecies. nam vt philoſophus probat. 3° methaphiſice ens in tota ſua cõmunitate ſumptuȝ genus eſſe non poteſt. contrahitur autem ens ad diuerſa genera ſecundũ diuerſum moduȝ predicandi qui conſequitur diuerſum modum eſſendi. quia vt philoſophus inquit loco allegato. 5° methaphiſice quot modis aliquid predicatur: totiens eſſe ſignificatur ideſt tot modis ſignificatur aliquid eſſe. vnde et decem genera entis dicuntur eſſe decem predicamenta quaſi ens in ea diuidatur et ad illa contrahatur per diuerſuȝ modum predicandi. et hinc eſt vt Sanctꝰ Thomas notat ſuper. 11°. methaphiſice lectione. 9ª. in fine ꝙ idem ſecundũ ꝙ diuerſimode de diuerſis predicatur ad diuerſa predicamenta pertinet vt de loco et de motu exemplificat. Modus autem predicandi tripliciter fit. Unus quidem modus eſt quando de aliquo ſubiecto predicatur id quod pertinet ad eius eſſentiaȝ: et ab iſto modo predicandi ſumitur predicamentum ſubſtantie. Alius modus predicandi eſt quo predicatur de aliquo id quod non eſt de eius eſſentia tamen inheret ei abſolute. et hoc dupliciter. vel vt conſequens materiam ſubiecti: et ſecundum hoc ſumitur predicamentum quantitatis. vel vt conſequens formam ſubiecti: et ſic ſumitur predicamentum qualitatis. aut illud quod predicatur de alio inheret ei et predicatur de illo nõ abſolute ſed in reſpectu ad alterum: et ſic ſumitur predicamentum relationis. Tertiꝰ modus predicandi eſt quando aliquod extrinſecum de alio predicatur per modum alicuius denominationis. Denominari autem ab aliquo extrinſeco cõtingit quadrupliciter. Uno modo ꝙ denominatio fiat a cauſa agente: et ſic ſumitur predicamẽtum paſſionis. nam patiens denominatur ab agentis actione. pati enim eſt actionem agentis vel aliquid per eius actionem ſuſcipere. Alio modo ꝙ denominatio fiat ab effectu: et ſic ſumitur predicamentum actionis. agens enim dicitur ab eo ꝙ aliquid infert patienti. Alio modo ꝙ fiat dñominatio a menſura extrinſeca. menſure auteȝ extrinſece ſunt due ſcilicet tempus et locus. ſm ergo ꝙ aliquid dñominatur a tempore: ſumitur predicamentum quando. ſecunduȝ autem ꝙ fit denominatio a loco: ſumitur predicamentum vbi et ſitus qui addit ſupra vbi ordinem partium in loco. Alio modo fit denominatio ab extrinſeco quod nec habet rationem cauſe nec menſure reſpectu eius quod denominatur: determinat tamen ſubiectum nature humane: et ſecunduȝ hoc ſumitur predicamentum habitus. ¶ Aduertendum tamen circa id quod dictum eſt de predicamẽto actionis et paſſionis ꝙ actio et paſſio poſſunt dupliciter conſiderari prout accipitur ex dictis Sancti Thome primo ſententiarum diſtinctione. 32ª. q̃ſtione ṗma articulo ṗmo in corpe. Et ſecundo ſententiarum diſtinctione. 40. q. ṗma articulo. 4°. ad primum. Et de potentia dei q̃ſtione. 7ª. articulo. 9°. ad. 7m. et. q. 8ª. articulo ſecũdo in corpore. Uno modo ſecunduȝ ꝙ ſunt quedam accidentia: et vt ſic reſpiciunt ſubiectuȝ cui inherent. quia accidentis eſt ineſſe. et ſub hac conſideratione actio et paſſio denominant intrinſece proprium ſubiectum. Alio modo poſſũt conſiderari ſecundũ formales et ſpeciales rationes inq̃ȝm ſcilicet actio et paſſio. et iſto modo ratio actionis accipitur in ordine ad patiẽs quod reſpicit vt terminum: et ratio paſſionis accipitur in ordine ad agens qđ reſpicit vt principiuȝ. vnde ab auctore ſex principioruȝ diffinitur actio ſecundũ quam in id quod ſubijcitur agere dicimur. paſſio vero diffinitur ꝙ eſt effectus illationq̃ȝ actionis ideſt agentis. et ſub hac cõſideratione: denominationes actionis et paſſionis fiunt ab extrinſeco ſecundũ modum ſupra aſſignatũ. ¶ Sed circa id quod dictuȝ eſt de vbi ꝙ ſcilicet denominat extrinſece rem locatam neq̃ȝ in ea ẽ ſubiectiue: oritur dubium. quia motus ſecunduȝ cõmuniorem opinioneȝ eſt ipſa forma ad quam terminatur ſecundũ ꝙ habet eſſe imperfectum et fluens. dealbatio enim eſt ipſa forma albedinis ſm eſſe incompletũ et fluẽs. et ſimiliter calefactio eſt forma caliditatis. vnde et motus vt ex 3°. et. 5° phiſicorum accipit᷑: denominat᷑ et ſpecificantur a terminis. cuȝ autem motus localis ſit ad vbi tanq̃ȝ ad terminum prout ph̃s. 5° phy. expreſſe dicit: ſequitur ꝙ motus localis ſit ipſa forma vbi. ſed motus eſt in mobili ſicut in ſubo. ſeq̃

tür ergo ꝙ ipſum vbi fm eſſe fluens et incomple tum ſit per totum motum ſubiectiue in mobili et per cōſequens ꝙ etiam in termino motus. ac per hoc conſequitur ꝙ vbi denominet rem loca- tam intrinſece ſicut ꝓprium ſubiectū. ¶Ad hāc dubitationē reſpōdemus ꝙ iſta ꝓpoſitio. motus eſt i mobili. dupliciť pōt intelligi. Uno mō ſubie- ctiue: ꝛ ſic nō eſt vlr vera niſi qn forma que ꝑ mo tum acquiriť: ſubiectiue recipitur in mobili vel i- exiſtenter. qđ verū eſt in alijs motib⁹ a motu lo- cali. in motu aūt fm locum vl' ad vbi fallit. eo ꝙ per motū localem inquantū hmōi nichil intriſe- cū rei mobili acquirať, ꝓut ex dictis phi et. S. D. in ꝓncipio huius notabilis allegatum ē. Alio mō poteſt intelligi motū eſſe in mobili denoiatiue. ꝛ ſic ꝓpoſitio eſt vlr vera. qꝛ oē mobile denoiatur mobile a motu. ꝛ ois forma fm quā eſt mot⁹ de- noiat ip̄z mobile fm ꝙ mobile eſt. ¶Si aūt que ratur in quo ergo ſicut in ſubiecto ſit motus loca lis dum mobile moueť localiter: dicim⁹ ꝙ capiē- do motum pro forma fm quā dr motus, ꝓut de motu loquimur in ꝓpoſito: motus localis nō eſt aliud fm eſſentiam ꝙ locus vel vbi ſub eſſe icon pleto. et vt ſic eſt in corpore cōtinente et locāte ſicut accidens in ſubo: denominat tamen ipſum mobile et locatum denominatiōe extrinſeca ſub ratione qua ē locus. fm quam rationem non re- quirit ſbm ſed reſpicit locatuz vt cōtentum. ſicut nec relatio vt relatio ē reſpicit ſubiectum ſed ter minum. vt enim Sāctus Thomas dicit opuſcu- lo. 52. de loci natura. vltimum continentis vt ē eius menſura intrinſeca dr ſuperficies. vt autem ē menſura extrinſeca locati dicitur locus. vnde ſi- cut mobile dum mouetur motu alterationis vt ſi calefiat: in ipſa motus ſucceſſione ſemper ma- gis ac magis acquirit de forma caloris ad quam tendit: ita mobile motu locali in ipſa motus ſuc- ceſſiōe magis ac magis acquirit de loco vel vbi ad quod tendit fm ꝙ magis ac magis ad illđ ap propinquat acquirendo locum et vbi ſemp ma- gis ac magis illi ꝓpinquum. ſicut ergo in termio motus nullam formam intrinſecam vel ſubiecti- ue inherentem acquirit mobile ſed ſolum extrin ſecam. s. locum vel vbi: ita et dum mouetur nullā formam intrinſecam mobile acquirit ſed ſolum extrinſecam. s. locum vel vbi q̄ vt dictum eſt ſub iectiue ſunt in corpore locante. ¶Ex p̄miſſis in- ferimus ꝙ vbi formaliter et quidditatiue nō eſt reſpectus, ꝓut aliqui putant ſed ē aliquid abſolu tum qđ cōſequiť aliquis reſpectus. et hoc ip̄m te nendum ē de omnibus ſex p̄dicamentis de qbus auctor ſex principiorum ſpālem fecit tractatum.

ois enim forma realis que formaliter ꝛ quiddita tiue ē reſpectus: ad predicamentum relatiōis ꝑ- tinet. vnde irrationabilis eſt et fundamento ac auctoritate carens diſtinctio quā quidam adin- uenerunt ꝙ. s. reſpectuum realium quidam ſunt de p̄dicamento relatiōis vt reſpectus intrinſec⁹ aduenientes: et alij ſunt ad genera ſex dictorum predicamentorum ꝑtinentes vt reſpectus extri ſecus aduenietes. nam vt bn̄ arguit herue⁹: pre- dicti reſpectus extrinſeci vel eorum eſſe aut cōſi ſtunt in ad aliud ſe hr̄e aut nō. ſi ſic: ergo ſunt de genere relatiōis. quia fm phm in predicamētis relatiua ſunt quorū eē cōſiſtit in ad aliud ſe hr̄e. ſi nō: ergo ſunt entia abſoluta. qꝛ oē quod ē: vel eſt ens ad ſe ꝛ ſic ē ens abſolutū: vl' eſt ens ad al- terū: et ſic ē ens relatiuū. ¶Preterea ſic qualitas ſic vel ſic ꝯſequēs ſuū ſbm vt neccio vl' nō neccio et hmōi nō variat genus qualitatis: ita videť ꝙ neq relatio vel reſpect⁹ ſic vel aliť cōſequēs ſuū fundamentū aut ſbm variat genus relatiōis. vn̄ oēs illi reſpectus reales quos ex conſequenti vel ex connotato important ſex predicamenta: ad genus et predicamētum relatiōis ꝑtinent: ꝛ res ipſoꝝ ſex predicamentorum ſunt quedam rela- tiua fm dici nō fm eſſe. ſicut enim reſpectus ſciē- tie ad rem ſcitam et reſpectus potentie ad obie- ctum fm quos dicunť relatiua fm dici ꝑtinet ad predicamētū relatiōis: ita reſpect⁹ importatus per quādo ad rem temporalem et per vbi ad rē locatam: ꝑtinet ad predicamentum relationis. ipſa autē abſoluta que per ſe et directe ſignificāt pertinēt ad predicamēta quando ꝛ vbi. Et cōſi militer dicendum eſt de alijs que cum iſtis cōnu merantur ſex principia. Unde neq ex doctrina ariſtotelis: neq ex ſcriptis Sancti Doctoris ac- cipi poteſt ꝙ aliqua relatio aut reſpectus realis in creaturis pertineat fm ſe directe ad aliud pre dicamentum preter ꝙ ad predicamentum rela- tionis quod quinto loco ponitur a philoſopho inter predicamenta in. 5° metha. et in libro pre- dicamentorum. vnde ꝛ phs. 5° metha. ca° ad ali quid: expreſſe ponit relationes ſiue reſpect⁹ acti ui ad paſſiuum ꝛ ecōtra pertinere ad genus ꝛ p̄- dicamentū relationis qđ appellat ad aliquid: cū tamen predicamenta actionis ꝛ paſſiōis fm q̄s accipitur reſpectus actiui ad paſſiuum aut econ- tra in numero ſex predicamentorum ponantur. Et inde eſt ꝙ Sāctus Thomas aſſignās ſufficiē tiam ꝛ diuiſionem predicamentorum. 5° metha. lec. 7ª. et. 3°. phy. lec. 4ª. vnū tātūmodo p̄dica- mētū. s. ad aliqđ ponit dici in reſpectu ad alterū. et ſufficientiam ac diuiſionem ſex p̄dicamētoruz

de quibus auctor ſex pncipiorum pſequitur: ac=
cipit non ſm diuerſos modos relatiuos aut ſm
diuerſa genera reſpectuū: ſ ſm diuerſos modos
predicādi denoīatione extrinſeca. Apparet igit
ꝙ opuſculum qđ nōnulli allegant de natura rela
tiōis vbi ſcriptū eſt ꝙ alique ſunt relationes vel
reſpectus reales nō pertinētes ad genus vl' pre=
dicamentū relatiōis qđ dr ad aliquid: falſo aſcri
bit. S. Tho. qđ et manifeſte oſtēdit ſtilus opis.
vñ et magiſter petrus de bergamo q in pricipio
tabule ab eo copilate opuſcula. S. D. diligētiſſi=
me exquiſita ac explorata premiſit: de dicto libel
lo nullam fecit mentionem neqꝫ inter opuſcula
. S. Tho. cōiter impreſſus reperitur.

Tertio Notandū eſt p ſolutione quo=
rūdam argumentorū put ex di
ctis phi. 8. phy. accipi pōt. Et multū expreſſe ex
dictis. S. T. 4° ſen. d. 44. q. 2^{a}. ar. 3° ſub. arti.
3° ad. 2^{m} et. 3^{m}. ꝙ reſiſtentia cōtingit ī motu du
pliciter. vel ex parte mobilis ad mouentē tm̄: vl'
etiā ex pte medij p qđ eſt motus vtriuſqꝫ. ex par
te mobilis ad mouentem cōtingit vel qr mobile
hꝫ virtutē inclinantem ad cōtrarium mot⁹ mo=
uentis ſicut pꝫ in motibus violentis: vel ſaltē qr
habet locū cōtrariū loco q eſt in intentiōe mouē
tis: cuiuſmodi reſiſtētia inuenit etiā corporū ce=
leſtiū ad ſuos motores. hic enī modus reſiſten=
tie cōſequitur omne mobile corporeū: neqꝫ eam
virtus motoris ſuperare aut auferre pōt etiaꝫ ſi
virtus ei⁹ ſit infinita: niſi auferat a mobili eſſe in
tali loco vel in tali ſitu. qđ fieri non pōt niſi amo
ueat ab illo ſua corporeitas per quā ei debet lo=
cus vel ſitus. ſicut enim albū reſiſtit nigro ratiōe
albedinis et tanto magis quanto albedo magis
diſtat a nigredine: ita corpus reſiſtit alicui loco p
hoc ꝙ hꝫ locū oppoſitū. et tanto ē maior reſiſten=
tia quanto eſt diſtātia maior. qñ ergo ī motu nō
eſt reſiſtētia niſi ex parte mobilis ſicut accidit in
corporib⁹ celeſtibus: tunc tēpus motus menſura
tur ſm proportionem motoris ad mobile. In il
lis vero motibus in quibus eſt reſiſtentia ex ipſo
mobili ⁊ ex medio: quantitas temporis eſt acci=
pienda ſm proportionem mouentis potētie ad
reſiſtentiam mobilis et medij ſimul. vnde dato
ꝙ totaliter medium ſubtrahatur vel non impe=
diat: non ſequitur ꝙ motus ſit in inſtanti: ſed ꝙ
tempus motus menſuretur tm̄ ex reſiſtentia mo
bilis. Ex quibus inferimus ꝙ licet medium per
quod fit motus angeli angelo non reſiſtat: mo=
tus eius localis non poterit eſſe in inſtāti, pp̄ter
reſiſtentiam locorum adinuicem a quo ⁊ in queꝫ
quorum eſt diuerſus ſitus. p quanto angelus ap
plicaturus virtutem ſuam loco ad quem: eſt ali=
bi ſcꝫ in loco a quo ab eo diſtincto. ¶ Aduerten=
dum tamen circa premiſſa verba Sancti Docto
ris ꝙ ipſe vbi allegatur: recitat poſitionem com
mentatoris Auenrois quam tenuit ſuper. 4° li.
phyſicorum. vnde non omnia ibi contenta San
ctus Thomas idurit quaſi fuerint de mente ſua
et preſertim ea que ibi recitantur de motu cor=
porum ſimplicium grauium et leuium ꝙ. ſ. in eo=
rum motu nulla eſt reſiſtentia niſi ex parte me=
dij. que quidem reſiſtentia eſt motui eorum con
naturalis. huius enim contrarium ipſe tenet ex=
preſſe ibidem ad. 3^{m} dicens vniuerſaliter loquē=
do de omni corpore ꝙ reſiſtētia quam facit cor=
pus mobile ex contrarietate quam habet ad lo=
cum quem intendit motor per motum: non po=
teſt totaliter ſuperari etiam a virtute infinita ni
ſi auferatur ab eo eſſe in tali loco vel in tali ſitu.
quod tamen a corpore remoueri non poteſt ni=
ſi auferatur ei ſua corporeitas per quaꝫ illi debe=
tur locus et ſitus. vnde et in commento ſup. 4°
phy. lec. 12. ipſam eandam poſitionem Auērois
pertractās: dicta eius omnino friuola eſſe dicit.
et ſignanter reprehendit ea que Auenrois dixe=
rat de reſiſtentia in motu grauium et leuium ꝙ
ſcꝫ non alia eſſet q̄ꝫ ex parte medij. vt enim ipe ar
guit contra eum: in grauibus et leuibus remota
forma quam dat generans remanet per intelle=
ctum corpus quantum. et ex hoc ipſo ꝙ quantū
eſt in oppoſito ſitu exiſtens: habet reſiſtentiā ad
motorem. non enim poteſt intelligi alia reſiſten
tia in corporibus celeſtib⁹ ad ſuos motores. vn=
de neqꝫ etiam in grauibus et leuibus ſequitur ra
tio Ariſtotelis ſm ꝙ ipſe dicit. et ideo melius et
breuius dicendum eſt ꝙ ratio Ariſtotelis indu=
cta: eſt ratio ad contradicendum poſitioni alio=
rum et non ratio demonſtratiua ſimpliciter. hec
ille. Idem dicit quodlibet. 9. arti. 9. ad. 3^{m}. In=
duxit autem Sanctus Thomas vbi allegatur in
4° li°. ſen. poſitionem commentatoris: quia ad
eius propoſitum etiam poſitio commentatoris
confert. erat enim ibi eius propoſitum ꝙ corpo=
ra glorioſa etiam ratione agilitatis non poſſunt
in inſtanti moueri impediente reſiſtentia que ac
cipitur ex parte ſit⁹ determinati in eo ꝙ corpora
quanta ſunt. quam reſiſtentiam Auenrois nō ne
gauit in corporibus mixtis ſimul cum reſiſtentia
ex parte medij.

QUantuȝ ad articulum quartũ reſpondenduȝ eſt obiectionibus aduerſarioꝝ. Et quidẽ ad p^{m} cõtra primã cõclusionẽ negatur ꝯñа. et ad eiꝰ probationem reſpondet. S. Tho. p^{a} ꝑ. q. 53. ar. p^{o} ad p^{m} ꝙ illa condicionalis eſt vera loquendo de indiuiſibili ſm quãtitatem: de genere tamen quantitatis cui reſpõdet locus de neceſſitate indiuiſibilis. angelus autem non eſt hoc modo indiuiſibilis ſed eſt indiuiſibilis extra genus quantitatis cui ſm ſe non reſpondet locus ſed ſm ꝙ eius virtus ⁊ operatio ad locum applicatur. vñ angelus indiuiſibilis in ſe põt applicare virtuteȝ ſuam ⁊ operationem loco vel ſpacio diuiſibili ſine eo ꝙ locus vel ſpacium ei commẽſuretur aut ecõtra. ¶Ad. 2^{m} negaꝛ ꝑma ꝯña. neqȝ arguens eã ꝓbat. vt enim deductum fuit in tertio notabili: lȝ motus angeli non habeat reſiſtentiam ex ꝑte medij: habet tñ reſiſtentiam locoꝝ adinuicem a quo ⁊ in quem quoꝝ eſt diuerſus ſitus. ratione cuius motus eius localis fieri nõ poteſt in inſtanti ſed ſucceſſiue. ¶Ad. 3^{m}. dꝛ primo ꝙ procedit de agentibus naturalibus q̃ agunt ſm vltimum ſui poſſe: motus autem localis angelorum ẽ voluntarius: et ideo nõ commenſuraꝛ eorum virtuti aut potentie ſed volũtati. vñ argumentum nõ eſt ad ꝓpoſitum. ¶Dicitꝛ ſecundo. ꝙ etiã ſuppoſito ſed nõ conceſſo ꝙ angeli mouerẽtur localiter ſm vltimum ſui poſſe: nõ ſequitur ꝙ angelꝰ inferior in equali tp̃e moueretur cum angelo ſuperiori. et ad ꝓbationeȝ arguentis dꝛ ꝙ arguẽs ſupponit falſum. ſ. ꝙ angelus in ſuo motu locali nullam habet reſiſtẽtiam cuius oppoſitum deductum fuit ſupra in tertio nõbili. ¶Ad. 4^{m}. rñdeꝛ cõſimiliter ꝙ argumẽtum procedit ex falſo ſuppoſito. tria eni falſa ſupponit. Primũ eſt ꝙ motꝰ angeli eſt ſine vlla reſiſtẽtia. Secũdũ eſt. ꝙ ſit ꝓportio tp̃is quo menſuraꝛ motꝰ localis ãgeli ad tempus quo menſuraꝛ motus localꝭ ignis vel alteriꝰ corporis. hoc aũt eſt falſũ. nã ſicut nulla eſt proportio motus ãgeli ad motũ corpis cũ ſint motꝰ diuerſarũ rationũ vt ſupra diſtictiõe ſecunda ꝓbatum ẽ: ita nulla eſt proportio temporis ad tẽpus. Tertium falſum ẽ. qꝛ ſupponit ꝙ motus localis angeli ſit ex vi nature ſm vltimum ſui poſſe quemadmodum motꝰ corporis naturalis qđ falſum eſt. verumtñ licet nulla proportio ſit motus angeli ad motum corporis vt dicatur vnus motꝰ velocior alio aut eque velox: poteſt tamẽ tp̃us motus ãgeli duoꝝ tñ nõ iſtãtiũ coexiſtere magno vel ꝑuo tp̃e mẽſurãte motus corpoꝝ ſm volũtatẽ angeli ſuã virtutẽ loco applicãtis ꝓut dictũ fuit. diſ. ꝑcedẽti in rñſione ad. 4^{m} ꝯ quartã cõclusionẽ. et iteꝝ põt angelus incipiens ſimul cum corpore moueri ab vno loco in aliũ tardius pertrãſire mediuȝ ſpaciũ ꝙ̃ corpus ſi motꝰ angeli ſit cõtinuus. nã volũtate ſua poterit ãgelus plus vꝫ minꝰ immorari in applicãdo ſuã virtutem ſpacio medio. et ideo ꝑma ꝯña huius argumẽti poſſet i aliquo caſu cõcedi. ¶Ad. 5^{m} dꝛ ꝙ ſi arguens loquaꝛ de aĩa humana cõiuncta corpori: argumentũ non militat. qꝛ in motu aĩe coniuncte corpori aĩa eſt primũ mouẽs nõ primũ motuȝ ſȝ corpꝰ. ſi autẽ loquaꝛ de aĩa ſeparata a corpore ſuppoſito ꝙ moueatur localiꝛ iuſſu dei: cõcedimus ꝑmam ꝯñam. Neqȝ obſtãt auctoritates p̃hi aut cõmẽ. nã illi loquũꝛ de motu q̇ eſt actꝰ impfecti ⁊ fit ꝓpter idigentiã mobilꝭ. motꝰ autẽ localꝭ aĩe ſepate neqȝ eẽt ꝓpꝛ eiꝰ indigẽtiã neqȝ eẽt actꝰ impfecti quẽadmodũ neqȝ motꝰ localis ãgeli ꝓut ex dictꝭ S. T. in ꝑmo nõbili deductũ fuit. et ꝓpꝛ hoc duȝ angelꝰ vꝫ aĩa ſepata moueꝛ localiꝛ: nõ eſt ꝓp̃e loquẽdo dare ꝑtẽ ꝑ ſe mouentẽ et ꝑtẽ ꝑ ſe motã ad mẽtẽ p̃hi. et ꝑſerti qꝛ motꝰ localꝭ ãgeli equoce dꝛ motꝰ cũ motu locali corpoꝝ ꝓut. S. T. dicit. li^{o}. p^{o} ſen. d. 37. q. 4. ar. p^{o}. Et. p^{a} ꝑ. q. 53. ar. p^{o} Et ꝑ hec pȝ rñſio ad. 6^{m} ⁊. 7^{m} ⁊. 8^{m}. ¶Ad $argu^{a}$ gregorij ꝯ qđdã iclusũ in ꝓbatiõe ꝯcluſiõis ꝙ. ſ. illđ qđ ꝓp̃e moueꝛ localꝛ acq̇rat vbi: nũc dicẽdũ ẽ. ꝫ primo ẽ aĩaduertẽdũ ꝙ vt deductũ fuit i ſecũdo nõbili: nuſq̃. S. T. docuit aut ſenſit ꝙ vbi ſit aliqđ accñs formalꝛ iherẽs mobili ſȝ locũ neqȝ ipi locato ꝫ ẽ accñs extrĩſecũ ⁊ ab extrĩſeco ipȝ denoians lȝ ip̃e iohãnes capreoli cũ nõnullis alijs nõ certe mẽtẽ p̃hi ⁊. S. D. capiẽtes opineꝛ vbi eẽ accñs itrĩſecum formalꝛ iherẽs rei locate. Et qꝛ ꝑma rõ gregorij ꝯ iſtoꝝ opinionẽ ꝓcedit quã nos falſã reputamꝰ ⁊ doctrine p̃hi ac. S. T. aduerſã: iõ ꝑmã eiꝰ argumẽtationẽ itactã relinqmꝰ eo ꝙ doctrine S. T. nõ aduſeꝛ. Illa ꝑterea q̃ gregoriꝰ adducit ſuppoſito ꝙ vbi acq̇raꝛ ſȝ magꝭ ⁊ minꝰ itẽſiue aut ſȝ ꝑtes eẽntiales: nõ ẽt militãt ꝯ. S. T. q̇ talẽ modũ acq̇rẽdi vbi nõ admitteret. ¶Ad illa ãt q̃ adducit volẽs ꝓbare ꝙ mobile ñ acq̇rit nouũ vbi ꝑtibiliꝛ: rñdemꝰ Ad p^{m} dicimꝰ ꝙ ꝑ motũ localẽ corporꝭ acq̇riꝛ nouũ vbi ꝑtibiliꝛ ſȝ ꝑtibilitatẽ mobilꝭ ⁊ ſȝ ꝑtibilitatẽ vbi ita ꝙ vna ꝑs mobilꝭ ꝑ̇us acq̇rit nouũ vbi ſignatuȝ ꝙ̃ alia pars ⁊ vnũ vbi priuſq̃ aliud vbi. Et cũ ex ꝑmo arguẽs iſert ꝙ vna pars mobilis moueꝛ alia nõ mota: negaꝛ ꝯña neqȝ ip̃e eã probat. qꝛ enim motus localis corpoꝝ eſt cõtinuus: ſimul dũ totũ moueꝛ: quelȝ pars moueꝛ.

ita ꝙ dū vna ꝑs ſubintrat aliqđ vbi: ꝑs ſibi imme
diata ſubintrat vbi imediate ꝯtingēs ꝑmū. et ſic
de ſingulis partibꝰ deſignatis ī mobili. et cū ante
rioꝛ ꝑs mobil' acq̇rit ꝓcedēdo aliđ nouū vbi: ꝑs
mobil' illā cōtingēs ſubintrat vbi qđ anterioꝛ ꝑs
deſeruit. vt gr̃a exēpli ſit mobile q̄ttuoꝛ hñs ꝑtes
nā nō refert ꝙ plures vl' pautioꝛes deſignent̃: et
ſint ꝑtes ille. a. b. c. d. ſit ēt magnitudo ꝑ quam fit
motꝰ q̄ttuoꝛ hñs ꝑtes illis eq̄les ⁊ ſint iſte. e. f. g.
. h. dicimꝰ ĝ ꝙ dū ꝑs mobil'. d. acq̇rit nouū vbi. e.
ꝑs mobil'. c. ſubintrat vbi qđ ꝑmo deſerit ꝑs. d. et
ꝑs. b. ſubintrat vbi qđ deſerit ꝑs. c. et ꝑs. a. ſubin
trat vbi qđ deſerit ꝑs. b. cū aūt āterioꝛ ꝑs mobil'
. ſ. d. acq̇rit nouuʒ vbi. ſ. f. ꝑs. c. ſubintrat vbi. e. qđ
deſerit ꝑs. d. et ſic ꝯſequēter alie ꝑtes ſignate ſub
intrāt ſucceſſiue ſingl'a vbi q̄ ꝑtes ſibi inuicē ꝯtin
gētes deſerūt. huiuſcemōi aūt ꝑtibilitas vbi ſm
ꝑtibilitatē mobil' accepta: nō attēdit̃ ſʒ ꝑtes eēn
tiales vt arguēs fallit̃: ſȝ ſm ꝑtes dimēſiōales q̄s
hʒ vbi nō ꝑ ſe ſʒ ꝑ accn̄s rōne magnitudis et loci
ī quo ē ſbiue. queādmodū albedo lʒ nō ſit q̄nta
ꝑ ſe: eſt tn̄ per accn̄s quāta ⁊ extēſa ſm quātitatē
et extenſionē ſubi. ſm quē modū vna albedo dr̃
maioꝛ aut minoꝛ alia qꝛ eſt in maioꝛi vel minoꝛi
ſuꝑficie. Cū aūt arguēs q̄rit vtrū ſimul cū ſecūda
ꝑte vbi remaneat ꝑma: dicimꝰ ꝙ ſic ſʒ nō ſub ea-
dē parte mobil' vt ſuꝑ in exēplo patuit. vñ mobi
le ſm ſe totū nō hʒ ꝑ tēpus eādē partē vbi ſʒ aliā
et aliā. Et certe arguēs fallit̃ in iſta argumētatio
ne ī duobꝰ. Pꝛimo qꝛ imaginat̃ ꝙ ꝑtibilitas ipiꝰ
vbi fiat ſm ꝑtes eēntiales qđ falſū ē. Secūdo qꝛ
imaginat̃ ꝙ mobile dū mouet̃: ꝑtrāſeat ⁊ acq̇rat
actu vbi indiuiſibilia qđ eſt falſū. nā cū motꝰ loca
lis coꝛpoꝝ ſit ꝯtinuꝰ ⁊ magnitudo ſuꝑ quā fit ſit
cōtinua: nullū vbi īdiuiſibile aut locꝰ aut ēt aliq̇s
pūctus īdiuiſibil' actu dari pōt ꝑter vltima pūcta
in linea recta a quo. ſ. et ī qđ: in q̇bꝰ tn̄ nō eſt mo-
tus ſʒ terius ⁊ pꝛīcipiū motꝰ. vñ ſʒ pħm. 6° phy.
quelʒ actualis ꝑtitio ſeu diuiſio vel mobil' vl' ma
gnitudis fit in ꝑtes quātas ⁊ diuiſibiles. Ea aūt
q̄ arguēs adducit ad ꝓbādū ꝙ mobile nō moue
tur in iſtāti: nō ſunt ad ꝓpoſitū cū nos nō pona-
mus motū localē neq; coꝛpoꝝ neq; ſpirituū fieri
in iſtāti. ❡ Ad. 2^{m} ꝑncipale dr̃ ꝑmo ꝙ celū eodē
mō quo mouet̃ localit̃ acq̇rit ēt vbi. nō ei mouet̃
localit̃ q̄ſi totū mutet locū: ſʒ qꝛ mutat ſm ꝑtes
iuxta doctrinā pħi. 4° phy. et ipo eodē mō acq̇-
rit vbi. Dr̃ ſecūdo ꝙ vt pħs inq̇t ꝑmo de celo et
mūdo: nō oīs motꝰ localis eſt ī loco vel ad locū:
ſʒ aliq̇s ē circa locū ſicꝰ motꝰ celi. ⁊ cōſimil'r nō oīs
motꝰ local' eſt ī vbi vel ad vbi. vñ ſi ꝓpꝛie ⁊ ſtri-
cte loq̇ volumꝰ cū dicimꝰ ꝑ motū localē acq̇ri ali

qđ vbi: ītelligimꝰ de motu locali q̄ eſt ī loco ⁊ ad
locū. et tn̄ gñaliter verū eſt ꝙ ſʒ ꝙ alicui coꝛpoꝛi
debet̃ motꝰ local': debet̃ ēt vbi. vñ ſicꝰ celū ꝑ mo-
tū localē dr̃ eē circa locū: ita ⁊ acq̇rit eē circa vbi.
❡ Ad. 3^{m} negat̃ ꝑma ꝯña. et ad eiꝰ ꝓbationē dr̃
ꝙ ſicꝰ latiꝰ deductū fuit ī ſecūdo nōbili: vbi ꝓpꝛie
et foꝛmalit̃ loquēdo īpoꝛtat eē in loco ⁊ ꝑ ꝯñs hʒ
ſe ad locū q̄ſi foꝛmal' effectꝰ. vñ ſicꝰ idē motꝰ ē ad
foꝛmā ⁊ ad eiꝰ foꝛmalē effectū eo ꝙ neccīo illā cō
ſequat̃ ſicꝰ idē motꝰ eſt ad quātitatē et ad eē q̄ʒtū
et ad q̄litatē ⁊ ad eē q̄le vt ad albedinē ⁊ ad eſſe
albū ⁊ ad caloꝛē ⁊ ad eſſe calidū: ita idē motꝰ lo-
cal' eſt ad locū ⁊ ad eē ī loco qđ eſt vbi. vñ pħs in
5° phy. et ī aliȷ̇s locis: aliq̄n vocat motū ad locū
aliq̄n motū ad vbi: ⁊ ſm hoc motꝰ localis redu-
ctiue ꝑtinet ad ꝑdicamētū vbi. et lʒ locꝰ ſub rōne
qua ē ſuꝑficies ſit de ꝑdicamēto q̄ntitatis: ſub rō
ne tn̄ qua locꝰ eſt et ꝯſeruās ⁊ ꝯtinēs locatū redu
cit̃ ad ꝑdicamētū vbi tāq; ꝑncipiū vel cā eiꝰ foꝛ-
mal'. ❡ Ad. 4^{m} negat̃ ꝯña. et ad eiꝰ ꝓbationē dr̃
ꝙ ꝓcedit ex duplici falſo ꝑſuppoſito. vnū ē ꝙ deꝰ
poſſit ſupplere vicē cuiuſcūq; cāūtatis ⁊ ꝯſeruare
effectū ſine oī cāūtate: hoc aūt falſū eſt de effectu
et cāūtate foꝛmali īmediatis. vñ quāuis ī triduo
moꝛtis xp̄i deitas q̄ eſt ī ſe vita: fuiſſet vnita coꝛpi
nō tn̄ dabat ei eē viuū qđ eſt effectꝰ foꝛmal': eo ꝙ
deitas nō potuit eē foꝛa coꝛpis. Aliđ falſū ꝑſuppo
ſitū ē ꝙ vbi ſit foꝛma ſbiue īherēs coꝛpi locato. hͦ
aūt pʒ falſū eē ex ſuꝑdictis ī ſecūdo nōbili. Et ꝑ
hec pʒ rñſio ad. 5^{m} ⁊ ad. 6^{m}. in q̇bꝰ caſꝰ poſitꝰ eſt
incōpoſſibil' īplicās ꝯdictoꝛia ad q̄ ſimul x̄ra face
re pō diuia nō ſe extēdit. ❡ Ad. 7^{m} dicimꝰ ꝙ vbi ē
res abſoluta q̄ʒtū ad ſui q̇dditatem lʒ hēat reſpe
ctū ānexū. neq; valet huiꝰ īꝓbatio. nā nō ſolū
tria ꝑdicamēta q̄ arguēs enumerat dicūt q̇ddita
tiue rē abſolutā: ſʒ et oīa alia ꝑdicamēta excepto
ꝑdicamēto ad aliq̇d. et de hͦ ſatis dictū eſt ī ſecū
do nōbili. vñ arguēs n̄ habuit mētē. S. T. in hac
ꝑte. ❡ Ad. 8^{m} dr̃ ꝙ qꝛ vbi ⁊ locꝰ inquātū locus ē:
inſeꝑabilia ſūt ab iuicē ⁊ idē motꝰ teriat̃ ad vnū
et ad aliđ ⁊ ſimul vtrūq; acq̇rit̃ ⁊ deꝑdit̃: iō ad
eaſdē ꝑtinēt īterrogatiōes et rñſiōes: nō tn̄ inde
ſequit̃ ꝙ oīno idē ſint. queādmodum ⁊ ſanitas ⁊
eſſe ſanū ad eaſdē poſſunt ꝑtinere īterrogatiōes
et reſpōſiones. vt ſi quis infirmū interroget q̇d
querat a medicis: reſpōdere poterit ⁊ ſanitatem
et eē ſanum. eo ꝙ vtrumq; ſe inuicem cōſequun-
tur ⁊ ſe inuicem ponunt et per eaſdem cauſas ac
media acquirunt̃ ⁊ deperdunt̃: nō tn̄ ideo ſequi-
tur ꝙ ſanitas ⁊ eſſe ſanum oīno idem ſint. ❡ Ad
9^{m} dr̃ ꝙ cōmentatoꝛ ſicꝰ et pħs aliquādo vident̃
accipere locū ⁊ vbi pꝛo eodē pꝛopter cauſas aſſi

gnatas:non tñ de mēte eoꝝ fuit ꝙ eſſent omni=
no idē. ¶Ad.10m dicimus ꝙ intentio boetij vbi
allegat̃ eſt q᷑ vbi quēadmodū ⁊ qñ non predicat
aliquid intrinſecū aut inherens rei quā dɔnomi
nat. ⁊ hoc nos concedimus: Attñ ex verbis eius
habetur ꝙ vbi ⁊ locus ſint omino idē: quicqd di
cat eius cōmentator qui potuit eſſe alterius opi
nionis vel loqui nō ſm ꝓprietatem formalis ra
tiōis vtriuſqꝫ. ¶Ad argumēta corruptoris veri
tatis cōtra ſecūdā cōcluſionē. Ad pm dr̃ ꝑmo ne
gādo cōſequentiam quā arguēs ipe nō ꝓbat. nō
eni recte ſequit̃ ſi angelus trāſit de extremo loco
in extremū locū nō per mediū: ꝙ aliqñ nuſqꝫ ſit.
immo i caſu dato ponit̃ angelus eſſe in vno loco
extremo ⁊ i alio ſucceſſiue. ſꝫ arguēs videt̃ deci=
pi putās ꝙ inter inſtātia quibus ponit̃ angelus i
extremis locis ſit aliqꝺ tēpus medium qꝺ eſt fal
ſum vt ſepe ſupra dictū ē. nā motus āgeli non ſꝑ
menſurat̃ tp̄e cōtinuo ſed aliqñ tp̄e diſcreto vt i
caſu dato. ¶Dr̃ ſecūdo. ꝙ quātū ex v̾bis euāge=
lij capit̃: nō pōt probari ꝙ āgeli ſint in celo ſicut i
loco. nā ſic ibi dr̃: angeli eoꝝ in celis: ita dr̃ vidēt
faciē patris mei q̄ in celis ē: et tñ nō inde ꝓbat̃ ꝙ
de⁹ ſit i celo ꝓprie ſicut locatū in loco. ¶Ad.2m
et quinqꝫ argumēta ſequētia eſt cōſimilis r̄ñſio.
nā ꝯñа qua ſingula innitunt̃ eſt falſa. ſ. ꝙ ſi angeli
trāſeūt de extremo ad extremū locū: aliqñ nuſqꝫ
ſint. verūtñ ex auctoritate damaſceni nō ꝓbat̃ ꝙ
angel⁹ ſit ꝓp̄e loquēdo in loco: ſꝫ ꝙ equoce ei de
beat̃ locus et corꝑi. nā in ꝑncipio eiuſdē capituli
ſic ait. āgelus corporalit̃ quidē in loco nō ꝯtinet̃:
verūtñ dr̃ eſſe i loco qꝛ adeſt itelligibilit̃ ſm ſuaꝫ
naturā. et nō eſt alibi ſꝫ illic intelligibilit̃ circūſcri
bit̃ vbi ⁊ operat̃. Auctoritas aūt phi nō cogit. nā
phs ibi loquit̃ iproprie de loco. nō eñ ponit ſpūs
vel āgelos eē i loco niſi ꝑ opationē nō localit̃. vñ
et. 4° phy. expreſſe dicit ꝙ aīa nō eſt i loco ꝑ ſe.
Auctoritas v̾o tulij cōtemnēda ē in hac ꝑte pre=
ſertim cū ſit erroneū qꝺ inducit ad dicti ſui ꝓba
tionē ꝙ. ſ. ſi apud inferos miſeri non ſunt ꝙ nulli
ſint miſeri: cū ſꝫ fidē teneam⁹ demones miſeros
qñqꝫ extra iferos fieri iuſſu vl̓ ꝑmiſſu dei: aut cor
pora vexādo aut alia opa vel miniſteria exercē=
do. Auctoritas aūt hieronimi in trāſitu beatiſſi=
me v̾ginis ⁊ ea q̄ de aīa beati martini ⁊ in officio
defunctoꝝ recitant̃: non obſtāt. Tū qꝛ nō nega=
mus āgelos aliqñ trāſire de extremo loco i extre
mū ꝑtrāſeūdo mediū: ſꝫ dicim⁹ ꝙ pōt ēt moueri
de extremo i extremū nō ꝑtranſeundo mediū ſi
vult. Tū etiā. qꝛ illi occurſ⁹ potuerūt eē nō ꝑtrā
ſeūdo mediū. ¶Ad.8m pꝫ r̄ñſio ꝑ ea q̄ dicta ſūt i
ꝑmo nobili. Augu⁹ āt vbi allegat̃ de imortalitate
aīe: nō accepit eē nuſqꝫ ſꝫ ꝓprietatē vocabuli. ſ.
ꝓ in nl̓lo loco eē ſꝫ large ꝓ in nl̓lo eē ꝑ aliquē mo
dū. qꝺ pꝫ. nā illꝺ dictū induat ad ꝓbādū ꝙ diſci=
plina ē alicubi. i. in hoīs aīo: quā tñ certū ē nō eē
ꝓp̄e i loco. ¶Ad.9m ꝯcedim⁹ totā deductiōeꝫ
nā nihil aliꝺ ꝯcludit q̄ꝫ ꝙ āgel⁹ dū mouet̃ localit̃
idiget loco qꝺ nos nō negam⁹. imo dicim⁹ ꝙ dū
angel⁹ localit̃ mouet̃ ē in loco ſꝫ modū ſibi debi
tū. ¶Ad argumēta Scoti ꝯ eādē ꝯcluſionē. Ad
pm dr̃ ꝙ ꝯcluſio nō recte ſeq̄t̃ ex ꝑmiſſis ꝑſertim i
ꝓpoſito nr̃o. lꝫ eñ ꝑtes loci ſic et ꝑtes tp̄is nr̃i ſe
ꝯſequant̃ ordine neccīo ꝓpt̃ eaꝝ ꝯtinuitatē: nō
inde ꝯcludit̃ ꝙ āgel⁹ vl̓ ſb̃a ſpūalis nō aſtricta le
gib⁹ loci aut tp̄is nr̃i ſeruet neccīo eundē ordinē
cū mouet̃ aut opat̃ i loco. ¶Ad.2m dr̃ ad mino
rē ꝙ lꝫ ordo ꝑtiū vniuerſi int̃ ſe ſit a deo ꝑfix⁹: nul
la rōe ꝯſeq̄t̃ ꝙ cuilꝫ agēti creato ſit ipſe idē ordo
ꝑfixus i agēdo: alias nō poſſet itellect⁹ creat⁹ cō
ſiderare ꝑtes vniuerſi niſi illo ordine ſeruato. vñ
nō poſſet intelligere cētrū terre ⁊ imediate poſt
ſperā celi niſi ꝑmo itelligeret ſingula elemēta eo
ordine q̄ ſita ſūt qꝺ ē deriſibile. qꝺ āt arguēs ꝓ in
cōueniēti adducit ꝙ. ſ. tūc nulla diſtātia ipediret
actōes āgeloꝝ: nos ꝯcedim⁹ nec illꝺ reputam⁹ i=
cōueniēs. ¶Ad argumēta Scoti ꝯ tertiā ꝯcluſio
nē. Ad pm dicim⁹ falſū eē ꝙ poſitio nr̃a de loco ⁊
motu āgeli ſibi ꝯdicat. neqꝫ valet ei⁹ ꝓbatio. dici
m⁹ eñ ꝙ āgel⁹ eſt i loco ꝑ opationē trāſeūtē i cor=
p⁹ vel locū. et cū inde arguēs ifert ꝙ illa erit i tp̄e
cōi. ſ. mēſurāte motū celi vel i ei⁹ inſtāti: negam⁹
ꝯñaꝫ: nec ipe ꝓbat. ¶Ad.2m negat̃ ꝯña i vtroqꝫ
exēplo: nā non ē ſimile. qꝛ ꝯſecratio corꝑis xp̄i ac
cepta ꝓ vltima trāſſubſtātiatiōe: ē terius cuiuſdā
mot⁹. ſ. ꝓlatiōis v̾boꝝ. et illuīatio aeris a ſole ē
terius mot⁹ local̓ ſolis. mot⁹ aūt localis āgeli nō
eſt terius alicui⁹ altius mot⁹ ꝯtinui ſꝫ ē ꝑ ſeipm a
nullo alio motu depēdēs. et iō non ē poſſibile ꝙ i
toto tp̄e ſit i aliq̄ loco: ⁊ i vltimo nūc illi⁹ tp̄is ſit i
alio: ſꝫ oꝫ aſſignare nūc in q̄ vltimo fuit i loco ꝑce
dēti. vñ r̄ñſio i argumēto data bona ē. Neqꝫ va=
lēt ei⁹ iprobatiōes. nō pa qꝛ. S. T. loq̄t̃ ſꝫ curſū
reꝝ a deo ꝑfixū q̄ nūc ē. ſm quē illuīationē aeris i
nr̃o emiſꝑio ſꝑ ꝑcedit mot⁹ local̓ ſolis cui⁹ illuīa
tio ē terius. nō tñ ipe negaret ꝙ ꝑ pōꝫ dei poſſet
dari caſ⁹ ab arguēte poſit⁹ in q̄ illuīatio aeris te=
nebroſi nō eēt terius mot⁹ local̓ ſolis ſic ꝓbabile
videt̃ q̄buſdā ꝙ fuerit i ꝑma reꝝ ꝯditiōe. nā vt vi
det̃: ſol creat⁹ fuit i ꝑma ꝑte nr̃i emiſꝑij ad oriētē
qꝺ ſi verū eſt: illuīatio aeris nō fuit tūc terius ali=
cui⁹ mot⁹ local̓. neqꝫ tūc ipa illuīatio fuiſſet ꝓp̄e
mot⁹ aut mutatio ſꝫ ꝙ mutari dr̃ rē alr̓ ſe hr̃e nūc
q̄ꝫ ꝑus: ſꝫ eēt qꝺdā creatū aut ꝯcreatū. Neqꝫ valet

ſecūda iꝓbatio. qꝛ licet illuīatio aeris tenebro
ſi ꝑ ſolē ſm curſum qui nūc eſt non ſit terius mo
tus localis ꝑ ſe. i. ſibi eſſentialis: ē tñ eiꝰ ꝑ ſe terius
qꝛ intētus ⁊ ordinatus a ꝑma cā vt eſſet terminꝰ
motus localis. cuiꝰ rōne recte pōt dici ꝙ in tēpo
re ꝑcedente illuiationem: ſol mouebaꝛ ad ipam
tanqꝫ ad terminū neceſſario cōſequentē. vñ non
eſt verū vt arguens dicit ꝙ in toto tpe ꝑcedente
illuiationem: aer quieuerit ſub eſſe tenebroſo. imo
ſm ꝙ ſol magis ac magis appropinquat ad emiſ
periuꝫ noſtrū magis ac magis fit diſpoſitio aeris
ad recipiendā formā luminis: ⁊ ita ſꝑ aliter ⁊ aliꝛ
ſe hꝫ. ꝓpter quod nō pōt dici eo ipo tpe ꝙ quieſ-
cat cū quieſcere in aliquo tpe ſit rē nō aliter ⁊ aliꝛ
ſed eodē mō ſe hr̄e. ¶ Ad. 3m negaꝛ ꝑma ꝯña. et
ad eius ꝓbationē dicimꝰ ꝙ nos nō ponimꝰ vt ar
guēs fallitꝛ ꝙ in aliquo inſtāti tpis diſcreti angelꝰ
moueꝛ localiꝛ ſed in aliqbus inſtātibus: icipit tñ
moueri in aliquo inſtāti. et cū arguēs vlteriꝰ qrit
vtrū illud inſtās ſit imediatū nr̄o inſtāti terianti
tpus quietis aut mediatū: dicimꝰ ꝙ ꝓprie loquē
do neqꝫ eſt illi mediatū neqꝫ imediatum. nā non
ſunt ꝓportionabilia cuꝫ ſint diuerſarū rōnū: ita
vt neqꝫ vnū alteri poſſit eē continuum aut cōti-
guū vł cōſequēter ſe hñs: lꝫ vnū alteri coexiſtat.
et iō neqꝫ eſt accipere tpus medium inter vnū et
aliud. et iō inanis ē arguētis ꝓceſſus ſuꝑ media-
tiōe vel imediatione dictoꝝ inſtantiū fundatus.
Nos aūt mediationē vel imediationē ponimus
nō inter inſtās tpis angeloꝝ et inſtās tpis nr̄i: ſꝫ
inter ipa inſtātia tpis angeloꝝ ſm ꝙ eoꝝ motus
eſt cōtinuus vel non cōtinuus aut includēs duo
inſtātia tm̄ vel plura. Cū autē arguēs querit qd
reſpōdet in tpe nr̄o inſtāti in quo āgelus incipit
moueri localiter: dicimꝰ ꝙ pōt reſpōdere vel in-
ſtās aliqđ ſignatū vel tpus. qm̄ vt dictū fuit i pre
cedēti diſtinctiōe ad. 4m cōtra quartā cōcluſio-
nē: vnū inſtans tpis angeloꝝ pōt cōmanere etiā
toti tpi nr̄o et vltra. ⁊ cū arguens infert. ſi reſpō
det inſtās: igiꝛ in tpe nr̄o inſtās eſt imediatū in-
ſtāti: negaꝛ ꝯña. nō eni ſequitur. ſi inter inſtās in
quo angelꝰ quieſcebat ⁊ inſtās in quo cepit mo-
ueri nō eſt dare tpus mediuꝫ: ꝙ neqꝫ ſit dare iter
inſtans tpis nr̄i in quo aliqđ corpꝰ quieſcebat et
inſtās in quo icepit moueri: cū nō ſit ꝓportio ſicͭ
dictū eſt iter inſtātia tpis nr̄i ⁊ inſtātia tpis āge-
loꝝ. qđ aūt arguēs ifert: ſi tps rñdeat inſtāti ꝑdi-
cto ꝙ. ſ. angelꝰ nō mutaꝛ inſtātanee. ſ. in illo vno
inſtāti: cōcedimꝰ. nā cōcluſio nr̄a ē ꝙ motꝰ loca-
lis āgeli eē nō pōt in iſtāti ſꝫ in tpe qđ plura inſtā
tia copulat. ¶ Ad argumēta gregorij ꝯ eādē ꝯclu
ſionē. Ad. pm dicimꝰ ꝑmo ꝙ nr̄a opinio nō ponit

vł loquēdo ꝙ angelꝰ deſerit ſimul totū locū a q̊
diſcedit. ſꝫ id ponit qñ motus eiꝰ eſt nō cōtinuus
ſꝫ ſi motꝰ eius cōtinuꝰ ſit: nō deſerit totū locū ſi-
mul ſꝫ ſucceſſiue. Qꝛ tñ ratio arguētis ꝓcedit de
motu angeli nō cōtinuo: dicimꝰ ſecūdo. ꝙ ſi deſe
rere totū locuꝫ ſimul ꝓprie capiaꝛ ꝓ nō eſſe iā in
eo loco: tūc in inſtāti. c. āgelus ē in loco. b. cū aūt
arguēs ex hoc infert: igiꝛ in inſtāti. c. mutaꝛ ex. a.
in. b. negaꝛ ꝯña. et ad eiꝰ ꝓbationē dicimus ꝙ vt
S. T. inqt. p° ſen. d. 37. q. 4. ar. p° ad. 3m. Et. p°
par. q. 53. ar. p° ad. pm. valeret ꝯña ſi motꝰ āgeli
poneretꝛ cōtinuus. nā qꝛ nullū cōtinuū eſt i terio
ſuo: iō nichil moueꝛ motu cōtinuo dū eſt in terio
a quo vel dū eſt in terio in quē. ſꝫ ſi motꝰ non ſit
cōtinuus: ꝑs motꝰ eſt in terio a quo ⁊ ꝑs motus
eſt in terio in quem. qꝛ ipa ſucceſſio diuerſoꝝ vbi
circa idē mobile: motus dr̄. vñ in quolꝫ illoꝝ vbi
res q̄ moueꝛ ſit: illa dr̄ moueri. arguēs aūt fallitꝛ
in ſuo proceſſu volēs argumētari de motu āgeli
nō cōtinuo et de tpe eiꝰ diſcreto ad ſimilitudinē
tpis nr̄i cōtinui ⁊ motꝰ cōtinui corpoꝝ: cū tñ tan
ta ſit eoꝝ drīa ꝙ ſicut dictū eſt ſuꝑ: vnū reſpectu
alteriꝰ equoce dicaꝛ vel tpus vel motꝰ. et iō nimi
rū ſi alia ⁊ alia ac etiā diuerſa vtriſqꝫ tribuantur.
¶ Ad. 2m dr̄ ꝙ vt. S. T. docet. p° ſen. diſ. 37. q.
4. ar. 3° ad. 7m lꝫ motꝰ āgeli motui corpis coexi
ſtat ⁊ ſimul ēt vterqꝫ incipiat: qꝛ tñ ſunt alteriꝰ ⁊
alteriꝰ rōnis ⁊ ſimiliter tpus ⁊ inſtās quo vterqꝫ
menſuraꝛ ē alteriꝰ ⁊ alteriꝰ rōnis ac ꝑ hoc impro
portionabilia: nō eſt incōueniēs ꝙ dū motꝰ āge-
li eſt i duobꝰ tm̄ inſtantibꝰ: motus corpis ſit in ifi
nitis: lꝫ quātūcūqꝫ duret motꝰ corporis tantum
dē duret ēt motꝰ angeli. imo et ꝙ qñ corpꝰ eſt in
medio inſtāti: āgelus in nullo loco ſit cū nō ſit ne
ceſſariū eū ſꝑ eē in loco. et ita ꝙ ſm coordinatio
nē illiꝰ tpis: nullū nūc āgelo rñdeat ſꝫ tm̄ euum.
ſm hoc ergo nō eſt neceſſe vt arguēs ſupponit ꝙ
ſꝑ ⁊ infallibiliꝛ veꝝ ſit ꝙ dū ſol moueꝛ a tali loco
ad talē: āgelꝰ moueaꝛ a tali loco ad talē. neqꝫ ēt
ꝙ motꝰ āgeli ſꝑ coexiſtat motui corpis lꝫ ſiml' in-
ceperint. et ita quāuis iter duo tpa in quoꝝ vno
ſol mouebaꝛ quādiu āgelꝰ qeſcebat in. a. et i alꝛo
qꝫdiu angelꝰ ē in. b. cadat iſtās vł tps mediū: nō
inde ſeqꝛ ꝙ illđ mediū cadat vel inꝛ tpa vel iter
iſtātia qbꝰ mēſuraꝛ motꝰ āgeli. cū ergo ponitꝛ ab
arguēte ꝑ caſum ꝙ duo tpa ꝑdicta qbus ſol mo-
uebaꝛ copulentꝛ ad inſtās mediū qđ ſit. c. et q̄rit
aut in iſtāti. c. āgelꝰ eſt i. a. tm̄ aut in. b. tm̄ ⁊c: dici
mus ꝙ pōt cōtingere ſi āgelus vult ꝙ in iſtāti. c.
ſit ꝑ coexiſtentiā: nō tanqꝫ in ꝓpria mēſura in. a.
aut ꝙ etiam ſit in. b. Et cū arguēs iferēs ꝯtra pri
mū querit vtrum inſtāti quo primum āgelus eſt

in termio ad quē correſpōdet in tpe nro inſtans
.c. aut aliud ſequēs: dicim⁹ ꝙ corrndet ei ꝑ exiſtē
tiā aliō vel inſtās vel tps. nā vt dictū eſt ſup: nō
eſt neceſſariū ꝙ inſtāti angeli reſpōdeat inſtans
tpis nri. nā pōt ēt illi correſpōdere tps. Et cū ar=
guēs cōtra īfert ꝙ tūc erit aliqō tps poſt īſtās. c.
in quo angel⁹ adhuc erit in. a. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ tps ante
inſtās. c. nō fuit totū tps in quo āgelus fuit ī loco
.a. et tñ ſumptū fuit totū per caſum: negaṫ ꝯña.
nā nūc arguēs q̄rebat de iſtāti tpis nri correſpō=
dente inſtāti angeli quo pmū fuit in termino ad
quē qui erat. b. et reliq̄rat inſtās vel tps quo fue
rat in. a. ac ꝑ hoc iā ſumptū fuerat totū tps ī quo
angel⁹ fuiſſet in. a. vñ falſum ē qō vlteri⁹ arguēs
infert ꝙ. ſ. in toto tpe ante. c. āgelus fuit in loco. a.
et in inſtāti. c. teriante illud tps eſt in loco. b. qm̄
vt diximꝰ: aliud inſtās poſt. c. correſpōderet ſtā=
te caſu inſtāti quo āgelus eēt in. b. et nō ipſum. c.
Falſū eſt pterea qō arguēs vltimo dicit ꝙ q̄ren=
tes cōiter vtrū angel⁹ poſſit localiter moueri in
inſtāti: loquanṫ de inſtāti tpis nri. imo recte q̄rē=
tes ⁊ intelligētes loquunṫ de inſtāti tpis angelo
rū. et iō rñdere de inſtāti vel tpe nro: non eſt loq
ad intentionē recte q̄rentiū ⁊ intelligentiū ſ; ad
intētionē nō valentiū corpa ⁊ ſenſibilia iſta trāſ=
cēdere. ¶ Ad. 3m dr ꝙ nequaq̄ fuit ꝓbatū quod
arguēs hic aſſumit. ſ. ꝙ per totū tps teriatum ad
inſtās. c. fuerit āgel⁹ in caſu poſito in terio a quo
et in inſtāti. c. non fuerit in illo ſed in termino ad
quē. imo vere reſpōſum eſt ꝙ tā in toto tpe vſq;
ad. c. q̄ etiā in inſtāti. c. angel⁹ fuit in terio a quo.
et in alio inſtāti poſt. c. fuit in terio ad quē. Cum
aūt arguēs querit de vltimo inſtāti ſue quietis ī
terio a quo vtrū fuerit imediate ante. c. vel poſt
dicim⁹ ꝙ neq; ante neq; poſt: ſ; ipz. c. fuit vltimū
inſtās ſue quietis. vñ argumentū ꝓcedit ex inſuf
ficiēti diuiſiōe ac ꝑ hoc nichil cōcludit. neq; cum
recurrim⁹ ad aliud inſtās vel tps preter nrm: eſt
fuga vt arguēs imaginaṫ nō valens ad ſpūalia ⁊
inſenſibilia mēte cōſcendere: ſ; eſt recta ītelligē=
tia et equa rerū cōparatio dū ſpūalia ſpūalibus
metimur q̄uis aīalis hō non ꝑcipiat. ¶ Ad. 4m
negaṫ ꝯña. q2 ꝓcedit ex falſo ſuppoſito. ſ. ꝙ mate
ria q̄euerit ſub pma forma vſq; ad vltimā ītrodu
ctionē ſecunde forme. cū eni nāliter noua forma
nō introducaṫ matie niſi p̄uia diſpoſitiōe habita
in mā ad illā que nō fit ſine motu alteratiōis vel
alio: nō pōt dici ꝙ mā ꝑ totū tps ante vltimā ſe=
cūde forme introductionē q̄eſcebat ſub pma for
ma. nā qō mutaṫ ⁊ alteraṫ a diſpoſitiōe in q̄ fuit:
nō q̄eſcit ſed moueṫ. moueri eni eſt aliter ⁊ alr ſe
habere nūc ⁊ pri⁹. ecōtra aūt quieſcere eſt nūc ⁊
pri⁹ eodē mō ſe hre. ¶ Ad. 5m negaṫ ꝯña. ꝓcedit
eni ex illo falſo ſuppoſito ꝙ. ſ. mā quieſcat ſub pri
ma forma vſq; ad vltimā ītroductionem ſecūde
qō ſi verū eēt dareṫ vltimū inſtās eē pme forme.
nā qō q̄eſcit ī toto aliquo tpe: q̄eſcit ēt in vltimo
inſtāti teriante ipm tps. q2 q̄eſcere in aliquo tpe
eſt in toto tpe et in quol; eius eodē mō ſe hre. et
iō nichil pōt in toto aliquo tpe quieſcere ſub vna
forma: ⁊ in vltimo inſtāti tps terminātē fieri ſub
alia forma q2 nō ſe hēret eodē mō in toto tpe ⁊ ī
quol; eius ⁊ ꝑ cōſequēs ñ quieſceret in toto tpe.
qō aūt moueṫ in toto aliquo tpe pōt fieri ſub no
ua forma ī vltimo inſtāti ipz tēpus deteriante. q2
cū moueri ſit aliṫ ſe hre nūc ⁊ pri⁹: nō eſt cōtra rō
nem ei⁹ qō moueṫ in toto aliq̄ tpe ī vltimo eius
inſtanti fieri ſub noua forma cū hoc ſit aliṫ ſe hre
q̄ pius. qō nō repugnat motui ſ; cōſonat ei qō di
cebaṫ ipm moueri in toto tpe qō eſt alr et alr ſe
hre ⁊ in tpe ⁊ ī vltimo inſtāti tps teriante. Et de
hoc. S. T. pª. ꝑ. q. 53. ar. 3° in. c. ¶ Ad. 6m. dr ꝙ
aſſumptū in rōne. S. T. veriſſimū eſt ⁊ ex ſignifi
catiōe teriorum ꝓbatū. nā qō in aliquo toto tpe
eodē mō ſe hz: nichil ipius tpis eſt ī quo nō eodē
mō ſe hēat ⁊ ita neq; mediū neq; vltimū inſtās.
nā q̄ totū dicit nichil excludit. et conſimiliter qō
moueṫ in aliq̄ toto tpe: in quol; eius inſtāti alr ⁊
aliṫ ſe hz q̄ pri⁹ et nullū inſtās ei⁹ eſt in quo non
aliter ⁊ alr ſe hēat q̄ prius. vñ pz ꝙ expoſitio ar=
guētis repugnat rōni teriorum ac ꝑ hoc ꝙ nō ſit
dignus rñſiōe aut diſputatiōe ſ; regulā phi. 4°.
metha. ridiculum eni eſt cum ſupponitur hoc eē
in toto tempore: exponere preterq̄ in iſto vl illo
inſtāti. nā ſi excipiṫ aliquod inſtans: non iam ve
rum erat hoc eſſe ī toto tempore vt ſupponitur.
quia vt dicebaṫ: qui totum dicit nichil excludit.
et hoc ipſum probat phs. 6° phy. ꝙ ſcz ſi aliquid
quieſcit in toto tempore: in quolibet ipius tem=
poris quieſcat. Quod autem arguens adducit
per ſimile in motu: non probat eius propoſitum.
nam falſum aſſumit ꝙ ſcz non in quolibet inſtan
ti temporis menſurantis motum cōtinuum mo=
bile ſe habet aliter q̄ prius. imo in ipſo inſtanti
initiante motum: mobile aliter ſe habet q̄ prius
quia tunc initiat motu; quem prius quieſcēs nō
initiabat. neq; ex hoc ſequiṫ ꝙ ſit dare in tali mo
tu primū mutatū eſſe. nā incipere moueri nō eſt
mutatū eſſe. q2 mutatum eſſe ex formali rōne di
cit terminū motus nō pricipiū. Neq; iter; valet
quod vlterius arguens infert. nam falſum aſſu=
mit ꝙ. ſ. idipm inſtās quo initiaṫ mot⁹: ſit terius
tpis menſurantis quietē pcedentem imo ē aliud
inſtans. vñ totū argumentum ex falſo procedit.

¶Ad. 7m dr̃ ꝙ aſſumptũ eſt falſum. et ad eiꝰ ꝓbationem dicimꝰ ꝙ phs vbi allegatur: loquit̃ ſm opinionẽ illoꝝ contra quos arguit. vñ ratio eius nõ eſt demõſtratiua ſed ad hoiem ad cõtradicẽdum. ſ. poſitioni aliorum q̃ illud cõcedebãt ꝓut S. Tho. exponit ſuper eo loco in cõmento. Auctoritas autẽ cõmentatoris in hac parte nõ nos cogit. nã vt ibi. S. Tho. dicit: dicta eiꝰ de reſiſtẽtia ĩ motu grauiũ ꝛ leuium omnino ſunt friuola. et de hoc latiꝰ dictum eſt in tertio nõbili. vñ reſponſio quam arguens dat bona eſt. Neqꝫ valet eius ĩprobatio prima. nã concedimus qđ arguẽs reputat incõueniens. ſ. ꝙ deus nullũ corpus mouere poteſt in inſtanti ſtante eius corporeitate. nã implicat cõtradictionem ꝓut ex dictis. S. T. accipitur. 4° ſen. d. 44. q. 2ª arti. 3° ſub ar. 3° in. cor. et ad. 4m. vbi expſſe dicit ꝙ q̃uis mouẽs ſit virtutis infinite: nõ ſequitur ꝙ moueat aliqđ corpus in inſtãti. quia lꝫ reſiſtẽtia qua mobile reſiſtit mouenti per contrarietatẽ quã hꝫ ad motũ talẽ rõne inclinatiõis ad cõtrarium motũ poſſit a mouente infinite virtutis totaliter ſuperari: tñ reſiſtẽtia quam facit ex cõtrarietate quam hꝫ ad locum quem intendit motor ꝑ motum: non põt totaliter ſuperari niſi auferat̃ ab eo eſſe ĩ tali loco vel in tali ſitu qđ tolli nõ põt niſi auferatur ei ſua corporeitas per quã debet̃ ei locus et ſitus. vñ quãdiu manet in natura corporis: nullo mõ põt moueri in inſtãti quantacũqꝫ ſit virtꝰ mouẽs hec ille. ¶Ad. 2am ĩprobationẽ negat̃ ꝯña. neqꝫ valet eius ꝓbatio. ꝓcedit enĩ ex falſo ſuppoſito. nã nos nõ ponimꝰ ꝙ diſtinctio mobilis a mouẽte ſit ſola cã neqꝫ p̃cipua qua motꝰ fieri nõ poſſit in inſtãti: ſed cauſa eſt reſiſtẽtia ꝛ incõtingentia ſituum aut terminoꝝ. ꝓut. S. Tho. inquit loco preallegato. et magis expſſe. 9°. qđlꝫ. ar. 9°. ad pm qꝛ. ſ. nõ contingit angelum aut corpus ab eo motũ eſſe in duobꝰ locis ſimul. vñ cõcedimus ꝙ nullũ corpus poteſt angelus mouere in nõ tp̃e. Alia aũt que arguens infert negamus nec ille ea probat. lꝫ enim nullus angelꝰ poſſit mouere corpora in inſtanti: nõ inde ſequit̃ ꝙ perfectior ꝛ ſuperior angelus nõ poſſit illud mouere in minori tp̃e q̃ꝫ inferior. nec etiã ſequit̃ ꝙ ſit dare minimũ tẽpus abſolute loquẽdo in quo angelus moueat q̃uis ſit dare minimũ tempus reſpectu virtutis angelice. ¶Ad. 3am ĩprobationẽ dicimꝰ ꝙ nõ nobis obſtat. cõcedimus enim ꝯñam: et ꝯñs ẽ veꝝ: neqꝫ valet eiꝰ improbatio: nã ſupponit falſum. nõ enĩ ea quã dicit eſt nr̃a opinio ſed contraria ſicut apparet ex tertio nõbili. ¶Ad. 4am ĩprobationẽ dicimꝰ ꝙ ꝓcedit ex illo falſo ſuppoſito ex quo ꝓcedit ſecũda. qđ aũt arguẽs inducit de illũiatiõe medij ꝛ de cauſatione ſpẽi in medio: dicimꝰ ꝙ nõ eſt ſimile vt ſupra dictũ eſt. qꝛ iſta nõ ſunt motꝰ ſed termini motꝰ vt ſupra dictũ eſt. nos aũt loq̃mur de motu locali angeloꝝ q̃ nõ eſt terius alterius motus. Et de hoc. S. Tho. pª ꝑ. q. 53. ar. 3° Et. p° ſen. di. 37. q. 4. ar. 3° Et. 9° qđlꝫ. ar. 9°. et 11° arti. 4°. ¶Ad ea q̃ inducit ꝯ̃ ſecundũ qđ nr̃a opinio dicit: negat̃ aſſumptũ. neqꝫ valẽt eiꝰ ꝓbationes. nõ prima. nã ꝯña eſt falſa. qꝛ vt parũ ſup̃ dictũ eſt: põt vnus angelꝰ velotiꝰ mouere corpꝰ q̃ꝫ alius ẽt ſi nullꝰ poſſit mouere in nõ tp̃e. Neqꝫ valet ſecũda. nã cõcedimus totũ ꝓceſſum. nec ẽ abſurdũ niſi nolẽtibus audire aut nõ valentibus intelligere. Neqꝫ tertia ꝓbatio valet. nõ enĩ ꝓbat ſuũ ꝓpoſitũ. nã cõcedimus qđ arguens non ſatis intelligẽs regulas phiſice diſcipline hꝫ pro incõuenienti. ſ. ꝙ aĩal cadẽs de turri ad terrã nõ in inſtãti ſed in tp̃e deſcẽderet. et illđ expreſſe cõcedit. S. Tho. 9° qđlꝫ. ar. 9° ad. 3m ¶Ad. 8m. negat̃ aſſumptũ quãtũ ad id qđ dicit de decenſu in inſtãti et ꝙ nulla eẽt reſiſtẽtia. ſicut illud expreſſe negat. S. Tho. loco ſup̃ allegato in. 4° li. ¶Ad 9m. dr̃ ꝙ añs eſt falſũ. nec valet eiꝰ ꝓbatio ṗma. nã aſſumit falſum. et ad eiꝰ ꝓbationẽ dr̃ ꝙ q̃uis mediũ nõ reſiſtat mobili neqꝫ mobile motori ꝑ cõtrarietatẽ quã hẽat rõne ĩclinationis ad cõtrariũ motũ: reſiſtit tñ ꝓpter cõtrarietatẽ quam hꝫ exiſtẽs ĩ vno loco ad locũ aliũ quẽ intẽdit motor per motũ. et de hoc. S. Tho. vbi allegatum ẽ in 4° li. Neqꝫ valet ſecũda. nã iteꝝ aſſumit falſum et ad eiꝰ ꝓbationẽ cõcedimꝰ ꝙ corpora glorioſa per dotẽ agilitatiſ maiꝰ tp̃s apponãt cetis paribꝰ in trãſeũdo ſpaciũ maiꝰ q̃ꝫ in trãſeũdo ſpaciũ minus. et ad auctoritatẽ Aug. rñdet. S. T. vbi ſup̃ in. 4° li. in rñſiõe ad. 4m ꝙ in ꝟbis Aug. par celeritas ẽ intelligẽda nõ ſimplr̃ ſꝫ q̃tũ ad hoc ꝙ eſt impceptibilis exceſſꝰ vniꝰ reſpectu altiꝰ: nõ ꝙ ſm ꝟitatẽ vna celeritas nõ ſit maior alia. ¶Ad 10m qđ eſt corruptoꝝ pꝫ rñſio ex ſolutiõe ad. 2m Scoti ꝯ̃ tertiã ꝯcluſionẽ. ¶Ad argumẽtũ ãte oppoſitũ rñdet. S. T. pª ꝑ. q. 53. ar. p° ad. pm. ꝙ rõ illa dupliciť deficit in ꝓpoſito. ṗmo q̇dẽ qꝛ demõſtratio Ariſ. ꝓcedit de ĩdiuiſibili ſꝫ quãtitatẽ cui rñdet locꝰ de neceſſitate ĩdiuiſibil' qđ nõ p̃t dici đ angelo. Secũdo. qꝛ demõſtratio Ariſ. ꝓcedit de motu cõtinuo. et ita nõ eſt ad ꝓpoſitũ loquẽdo de motu ãgeli nõ ꝯtinuo: ꝓcedit tñ de motu ãgeli ꝯtinuo quãtũ ad hoc ꝙ ãgelꝰ dũ ſic mouet̃: ꝑtiꝫ eſt in termino a q̊ ꝛ partim ĩ termino ad quẽ: vt tñ ꝑtialitas nõ referat̃ ad ſbam angeli ſꝫ ad locũ et ĩ hoc articulus terminatur.

¶ Diſtinctio ſeptima.

Circa ſeptimam diſtinctionē querit̃ p̄mo vtrū voluntas demonuꝫ ſit obſtinata in malum. Et arguit̃ ꝙ non. quia maioꝛ eſt miſericoꝛdia dei que ē infinita ꝗ̄ demonis malicia que finita eſt. ſed a malicia culpe ad bonitatem iuſticie nullus redit niſi per dei miſericoꝛdiam. ergo etiam demones a ſtatu malicie ad ſtatum iuſticie redire poſſunt ꝑ dei miſericoꝛdiam. ¶ In oppoſitum arguitur. quia in pſalmo dicitur ſuperbia eoꝛum qui te oderunt aſcendit ſemper. quod de demonibus exponit̃. ergo ſemper obſtinati in malicia perſeuerant. ¶ In hac queſtione erunt quattuoꝛ articuli vt ſupꝛa.

Quantū ad p̄imum articulum ſit pꝛima cōcluſio ꝙ angelus beat⁹ peccare nō pōt. Hanc cōcluſioneꝫ tenet. S. Tho. in hac diſtin. q. p̄ma. arti. p̄mo. Et p̄ma ꝑte. q. 62. arti. 8°. Et d̄ veri. q. vl̄ materia. 24. arti. 8°. ¶ Secunda concluſio ē ꝙ angelus malus ſeu demō habet volūtatem obſtinatā in malo. Hanc ꝯcluſionē tenet. S. Tho. in hac diſti. q. p̄ma. arti. 2°. Et p̄ma ꝑte. q. 64. arti. 2°. Et de veri. q. vel materia. 24. arti. 10. Et in. q. de malo. q. vel materia. 16. arti. 5°.

Quantum ad articulum ſecundū ponende ſunt obiectiones aduerſarioꝛuꝫ. Et quidē cōtra pꝛobationeꝫ pꝛime concluſionis que videt̃ fundari ſuper hoc ꝙ ſola viſio clara diuine eſſētie reddit videntē impeccabilē: arguit Adam p̄mo ſenten. diſtin. p̄ma multipliciter. Pꝛimo ſic. cōſtat inq̄t teſtimonijs ſanctoꝛū et experiētijs cōfeſſoꝛuꝫ et martyꝛum ꝙ illā libertatē habet volūtas reſpectu cuiuſlibet obiecti alterius a deo quādiu non abſoꝛbetur vſus rationis: ꝙ actū diligendi illud obiectum pōt ſuſpendere mediate vel imediate et nō ponere illū mediante iudicio deliberatiuo vel noticia cōpoſitiua vel diuiſiua. alioquin paſſio allectiua vt in venereis vel afflictiua vt ī martyꝛijs poſſet eſſe ita vehemēs ꝙ voluntas habita quantūcūqꝫ ꝑfecta deliberatione: eſſet inculpabilis hic ꝓſequendo vl̄ ibi fugiēdo ſeu deū abnegādo qd̄ nō cōcedit̃. ergo cū experiētia vbiqꝫ ſit pꝛo libertate voluntatis mediante deliberatione: nō eſt rationabile talem libertatem in ꝓpoſito reſpectu dei clare viſi ſi non cōfirmetur in bono a voluntate ſic vidētis negare. et vltra voluntas clare videntis deum: pōt ip̄m clare viſuꝫ nō diligere. ergo pōt illum odire vel aliq̄d illi diſplicibile velle et ſic volēdo peccare. ¶ 2° ſic. Si aliquid obſtaret ibi huic libertati: hoc videretur eſſe infinitas diligibilis. vel quia deficeret circa tale obiectū omne cur ſuſpēdendi dilectionē. ſed neutrum hoꝝ obſtat. Pꝛimū quidē non. Tū qꝛ in via tenemus firmiſſime deū bonitatē eſſe infinitam: et tamē contingēter et libere ipſum app̄henſum ſub ratione infinite bonitatis diligimus aliter nō mereremur ex hoc ꝙ ipſum ſic appꝛehēſum diligeremus. ſed potius ex hoc ꝙ ſic appꝛehēderemus qd̄ nō dicitur. Tū ſecūdo quia bonitas iſta infinita licet moueat voluntatē ſeu cōcauſet in ea dilectionem ſui: hoc tamē ſolum facit libere et cōtingēter. ſicut et quicquid oꝑatur ad extra. et ꝑ cōſequēs ex parte actiuitatis obiecti nō oꝛietur neceſſitas diligendi. nec etiā ex parte voluntatis date. quia illa nō cauſat dilectionē alicuius obiecti niſi mediante cognitione eius vel appꝛehenſione. ſed omnis cognitio vel viſio dei ī creatura finita eſt et nulla infinita. Tum qꝛ reſpectu dilectionis mere naturaliter a voluntate creabilis reſpectu dei clare viſi qualeꝫ opoꝛtet dare vt pꝛobatum eſt alias: non videtur ꝙ obiectum aliquid faciat vt obiectū vl̄ ex hoc ꝙ obiectū ē: niſi foꝛte ꝙ iam egit illius obiecti cognitionem: licet aliter in ꝓpoſito agat eo modo quo nichil poteſt agi niſi deus coagat. ſicut in alijs obiectum viſuꝫ non efficit amoꝛem ſed cognitio obiecti. vnde ſi deus cauſaret in lubꝛico ſpeciem vel viſionē pulcherrime mulieris ſine exiſtētia obiecti: ita inflamaretur eius appetitus bꝛutalis: et ſic voluntas moueretur ad cōſenſum: ſicut ſi realiter pꝛeſens eſſet: ſic inquit ita eſt in alijs ꝙ amabile non cauſat effectiue ſed ſolūmodo per modum finis ex hoc ꝙ eſt amabile amoꝛem ſui: licet effectiue cauſet cognitionem que eſt effectiua cauſa amoꝛis. ita videretur eſſe in ꝓpoſito de amoꝛe naturaliter cauſabili a volūtate creata reſpectu dei clare viſi. ergo cum cognitio illa ſeu viſio nō ipꝛopoꝛtionabiliter in agendo ſicut nec in eſſendo excedat viſioneꝫ obiecti reſpectu alterius a deo: vbi

tamen certū eſt volūtatē libere agere mediante
noticia deliberatiua p̄rehabita. ergo nō videtur
ꝙ voluntas neceſſitet omnino talē dilectionem
cauſare reſpectu dei clare viſi. Secundum vero
nō obſtat. ſufficiēs enī cur vel cauſa poſſet eē vo-
luntati experientia an poſſet a dilectione cauſā
da vel cōtinuāda dſiſtere ad horā. ¶ 3° ſic. De⁹
poteſt ad horā ſi ſibi placet dare alicui fruitioneꝫ
et certificare talē ꝙ poſt talem horā nō habebit
fruitionē illam. ergo talis poteſt velle carere illa
fruitione: etiam ſtātib⁹ viſione et fruitiōe adhuc.
quia nō eſt ſibi impoſſibile cōformare ſe deo ī vo
lito: et acceptare illud qđ de⁹ de ipſo ad horam
diſponit. ſed hoc eēt ſibi impoſſibile: dato ꝙ deū
clare viſum neceſſario diligeret. quia ſi deum ſic
clare viſum diligeret: neceſſario tunc haberet a-
morem ita efficacem erga ipſum et ita ad deſi-
uum ei ꝙ illo ſtāte nō poſſet velle carere eo ſine
quo illud amatū minime haberetur. ſꝫ tale ē cog
nitio et dilectio iam habita reſpectu talis obie-
cti. ergo illo velle tūc carere nō poſſet cui⁹ oppo-
ſitum ꝓbatū eſt. volito enim fine aliquo cum ef-
fectu. i. efficaciter et ſcito ꝙ tale vel tale requirit
ad eius cōſecutionē vel tentionē finis ſic efficaci
ter amati ſicut exemplificari pōt exēplo Anſel. đ
libero arbitrio capitulo. 5°. vbi dicit ꝙ aliqua eſt
volūtas. i. volitio qua volumus aliquid ꝓpter
ſe: vt cū volumus ſanitatē propter ſe: et alia cuꝫ
aliquid volum⁹ ꝓpter aliud: vt cum volum⁹ bi-
bere abſcintiū ꝓpter ſalutē. ſcito enim ꝙ potatio
abſcintij requirit oīo ſi habebit ſalus. vel retine
bitur ſi ſimul cum hoc volo efficaciter ideſt volo
omnino cōſequi ſanitatē vel tenere: illa volitio
neceſſitat me ad velle bibere abſcītiū. ergo ſimilr
in ꝓpoſito. ¶ 4°. Quia deus poſſet p̄cipere vo
luntati ꝙ conaret ſuſpendere amorē quo amat
deum clare viſum. ergo ipſa poteſt velle illum a-
morem ſuſpēdere. ſed hoc nō eſſet cōpoſſibile ſi
bi ſi deuꝫ clare viſum neceſſario diligeret et ſcire
dilectum ipm̄ nō poſſe haberi ſine amore et cog-
nitione ipſius tēporis. igitur et cē. ¶ 5°. Ar ſimi-
liter poteſt argui de aliquo moriente cum reatu
pene in purgatorio ſoluende. talem enim poſſet
deus ad punctū admittere ad preguſtationem
viſionis et beatifice fruitionis: et tūc oſtendere
ſibi ꝙ niſi eſſet debitū pene: ex tunc illā haberet.
et ꝙ in purgatorio deberet ſoluere penā debitaꝫ
interruptā tali beatitudine ſua et poſt redire in
ipſum. et cum talis eſſet in charitate poſſet ſe cō
formare deo in volito. et cogitare ꝙ iuſtū ſit ei p̄
uare ei ad tēpus dilecto ſuo et velle hoc cuꝫ deo.
ſed hoc vt preoſtēſum eſt non videretur: ſi clara

dei viſio neceſſitaret talem ad frutionem obiecti
viſi: ita ꝙ nullo modo ex quacūqꝫ cauſa poſſꝫ nō
frui eo quantū eſſet ex parte ſui. quia tūc ſimpli-
citer neceſſitaret velle ipſam fruitioneꝫ cōceptā
eſſe mediū ſine quo nō haberetur illud obiectuꝫ
amatum. ¶ 6°. Quia cū dei clara viſione ſtat ꝙ
de⁹ ꝯcipiat cōpoſitiue et diuiſiue ſub ratione diſ
plicabilis et etiam incōmodi veri vł eſtimati pu
ta ſub ratione punitiui vel ſubtrahentis auxiliuꝫ
deſideratum ſeu ſub aliqua alia ſimili condiciōe.
omne autē apprehenſum ſub ratione diſplicibili:
pōt volūtas nō velle. vnde aliqui ꝓpter penas
vel alia infortunia que incurrere ꝑmittuntur: rē-
nuunt deū. Quod cōfirmat. quia talē deus poſ-
ſet punire pena ſenſus vel dāni ſine eius ſufficiē-
ti demerito. et tunc talis poſſet offendi et impa-
tienter portare talē nō meritā afflictionē. et per
conſequēs nō diligere ſed potius offendi de pu-
niente. ¶ 7°. Quia obiectum infinituꝫ clare vel
obſcure viſum aut cognitū: nō mouet intellectū
aut volūtatem niſi finite: quia paſſiuū nō eſt re-
ceptiuū motionis niſi finite. nec mouet ad volen
dum ipm̄ ꝑ modū obiecti effectiue niſi cauſando
cognitionē ſui finitā que imediate actiue mouet
ad volitionē. igit ſolū finite forti⁹ mouet volun-
tatem ad appetēdum vel volendū ipſum ꝗ dele
ctabile finitū. capiat igit delectabile finitū in ea-
dem ꝓportione forti⁹ motiuū volūtatis ad vo-
lendū ipſum ꝗ fuit ꝑmū delectabile datū et ſit p̄
mum. a. ſecūdū. b. ſequit ꝙ ſi viſio obiecti infiniti
neceſſitat ad volitionem ipſius: ꝙ viſio propor-
tionabilis reſpectu. b. neceſſitabit poſt delibera-
tiuam cognitionē amare vel eligere ipm̄. ꝯñs eſt
falſum. igit et añs. falſitas ꝯſequētis patet. quia
vnū đlectabile finitū nō plus neceſſitare poteſt
voluntatē ad volendū ipſuꝫ ſtāte vſu et iudicio
rationis ꝗ aliud. igit et cē. ¶ 8°. De⁹ clare viſus
pōt odiri. igitur multo magis pōt non diligi. añs
probatur. quia cōſtat ꝙ aliquis iude⁹ odiuit xp̄ꝫ
ſicut patet ex teſtimonio chriſti in euangelio. ſed
potuit fuiſſe ꝙ deus alibi codeꝫ tempore ꝗ talis
iudeus odiuit hominē deum corporaliter viſum
alibi miraculoſe vidiſſet clare diuinitateꝫ. igitur
deus clare viſus fuiſſet oditus ab illo. ¶ 9°. Si
quilibet clare videns deum neceſſario diligeret
eum: tunc per ꝯñs clare videns deum eſſet cōfir
matus: quia non poſſet nō frui deo. ꝯñs eſt falſū.
quia conſtat ꝙ angeli mali non fuerunt cōfirma
ti ante lapſum. et tamen ſm̄ Auguſtinū. 2°. ſuꝑ
geñ. ad litteram capitulo. 13°. et libro. 4°. capi.
28. ipſi clare viderunt deum. et capi. 14°. ſcđi li.
hoc idem innuitur. ¶ 10. Si ex dei clara viſione

quis eſſet confirmatus:non poſſet ex tunc pecca
re.et p ꝯñs quilibet eſſet certus ꝺ eternitate ſue
beatitudinis.ꝯñs eſt falſuz. quia paulus et moy
ſes viderunt deū clare:et tamē neuter fuit certꝰ
de eternitate ſue beatitudinis:nec etiā confirma
tus ſeu impeccabilis.manifeſtū eſt enim ꝙ vter-
ꝗ ꝑdidit illam poſt extaſim.et etiam moyſes po
ſtea grauiter peccauit.et paulus licet ſibi cōſcius
nō eſſet:tamē ſine peccato ſe aſſerere non aude=
bat.¶11°. Nō minus libere et cōtingenter fruit
quis deo clare viſo ꝙ̃ vult beatitudinē apprehē=
ſam.omnes.n.naturaliter volunt beati eſſe ſm
Auguſtinū.13°.de trinitate capitulo.5°.et tamē
libere pōt quis nō velle beatitudinem apprehen
ſam.quia libere poteſt quis velle ſibi miſeriam
eternam.nā diabolus poteſt ſm rectam rationē
eligere ſuā miſeriam eternam. et per ꝯñs poteſt
libere velle eam.et ita pōt nolle beatitudinez ſi=
bi.aſſumptū patet.quia poſito ꝙ deus daret dia
bolo optionem an vellet eſſe ſicut nunc ē et ſem
per miſer vel ſimpliciter nō eſſe:quē caſū tractat
Auguſtinꝰ.3°.de libero arbitrio: tunc ipſe ſm re
ctam rationem deberet et eligere ſemp ſic miſer eē
ſeu ſic eſſe eligere deberet.igitur hoc eligere poſ=
ſet.¶12°. Viator poteſt velle non eē.et per ꝯñs
poteſt ſibi nolle beatitudinē.igitur eadē ratione
vidēs deum clare:pōt non velle deum vel nolle
ipſum.primū aſſumptū patet de achitofel.2° re
gum.et de Saul pmo regū.et de iuda et de alijs
qui ſe occiderūt.et pma ꝯña patet p Auguſtinuz
11° de ciuitate dei capitulo. 27.porro inquit taz
nemo eſt qui nō eē beatus velit.quomodo enim
pōt beatus eſſe ſi nichil ſit.ꝛ vltima ꝯña patet.qꝛ
nō manifeſta neceſſitate videns deū vult deum
clare viſuz: aut eum diligit quē velit ſibi bene eē
¶13°. Poſſibile eſſet ꝙ aliquis dānandus clare
videret deum.et tali ſic videnti deū: deꝰ reuela=
ret aliquā paruā penam ſibi futurā.et hoc poſito
talis eo ipō haberet dolorē aliquē.et p cōſequēs
ſuuz gaudiū precedēs ſi gaudebat neceſſario ali
qualiter minoraretur.quia aliter cuz illo gaudio
poſſz ſtare maxima pena qđ eſt impoſſibile. et ſi
propter tam paruum dolorem minoraretur ſuū
gaudium in aliquo:tūc propter maiorez dolorē
plus minoraretur.et ſic poſſet deus facere ꝙ ille
haberet tātū dolorē etiaz ſtante clara dei viſiōe:
ꝙ ille naturaliter excluderet omne gaudium cō
ſequēs illam viſionē.et tamē frui nō eſt ſine gau=
dio.et ſi excluderet fruitionē poſſet excludere di
lectionē dei vt videtur.¶14°. Si voluntas ne=
ceſſario diligit deum clare viſum. ergo clara vi=
ſio faceret voluntatem deſinere eſſe voluntatē.
ꝯñs eſt falſum.et tenet conſequētia per Auguſti
num.3° de libero arbitrio capitulo.2° vbi dicit.
ſi neceſſe eſt vt velim:non iam voluntate ſed ne
ceſſitate illud me velle fatēdum eſt. et ſicut non
voluntate ſeneſcimus ſed neceſſitate. ſed ꝙ nō
voluntate velimus quis vel delirus audeat dice
re. Item eodem capitulo dicit ꝙ nichil tam eſt
in poteſtate voluntatis ꝙ̃ ipſa voluntas. eo eni
prorſus nullo interuallo mox vt volumus p̄ſto
eſt.et poſt ſi fieri poteſt vt dū volumus nō veli=
mus:adeſt vtiꝗ voluntas volentibꝰ. nec aliud
quicquā eſt in poteſtate niſi qđ volenti adeſt.vo
luntas igitur noſtra nec voluntas eſſet niſi eſſet
in poteſtate noſtra. porro quia eſt in poteſtate
noſtra: libera eſt nobis.non enim ē nobis liberū
quod in poteſtate nō habemus: aut poteſt non
eſſe liberum quod habemus in poteſtate.prima
igitur ꝯña patet.igitur p nullam cognitionez ne
ceſſitatur voluntas ad diligēdum. ¶15°. Tunc
clare videns deum nō poſſet nō frui deo. ꝯñs eſt
falſum.quia quilibet beatus circa deum poſſz ſu=
am beatitudinē amittere.nam quilibet poteſt a=
liquem actum ſuum reſpectu alterius rei remit=
tere vel non habere.igitur poteſt nō habere bea
titudinem fruitiuam.hanc ꝯñam ꝓbo.quia ſi po
teſt aliquem actum libere dimittere vel remitte
re:tunc poteſt peccare habito precepto ꝙ nō re
mittat vel tollat ipſuz.et p ꝯñs poterit dānari et
nō frui.aſſumptū ꝓbatur de facto. quia angelus
raphael qui aſſumpto corpore fuit ductor tho=
bie minoris habuit volūtatem ambulandi: et a=
liquando intēſiorē aliquando remiſſiorem:aliqñ
voluit aliquando noluit. nam dum habuit volū
tatem ambulandi principaliter ambulauit: ꝛ nō
ſemper ambulauit nec ſemper eque velocit̄ am=
bulauit:ſicut nec thobias. igitur et ꝙ iuſte poſ=
ſit dari tale preceptum patet. quia beatus poteſt
facillime hoc implere. ¶16°. Qꝛ poſſibile eſt ꝙ
videnti deum clare: reuelaretur in verbo vel a=
lias ꝙ deus ſic videntis eſſet futurus perpetuus
afflictor.vel ꝙ nollet cōtinuare actum illius vi=
ſionis vel nollet ſibi dare aliquid aliud optatuz
puta eius fruitionem et ſimilia. ergo in tali caſu
videns deum clare:odiret deum licet de per ac=
cidens et non per ſe. ¶17°. Quia omnis poten
tia libere agens et contingenter poteſt de potē=
tia ſua abſoluta ceſſare ab actu ſuo quem ſic acti
ue elicit mediate vel imediate. ſed voluntas reſ
pectu cuiuſcunꝗ obiecti libere agit et contigen=
ter.ergo ſimpliciter de potentia ſua abſoluta po
teſt ceſſare ab actu ſuo.et ita videns deuz poteſt
ceſſare ab actu dilectionis et fruitionis. quia illū

actum actiue elicit. maior eſt manifeſta. minor
patet. quia voluntas non poteſt neceſſitari reſ=
pectu cuiuſcunq; ſaltim quin poſſit ceſſare ab a=
ctu quem actiue elicit mediante deliberatione.
hec et ſimilia argumenta facit Adam contra fun
damentum probationis prime concluſionis ſcili
cet ꝙ clara viſio dei non ſufficit ad confirmatio-
nem beatorum in bono. ¶Contra ſecundaʒ cõ
cluſionem et eius probationem arguit Scotus.
Et primo contra concluſionem in ſe probando
ꝙ obſtinatus dãnatus poſſit habere bonuʒ actũ
volendi. Primo. quia demones habent natura
lia integra ſm Dionyſium de diuinis nominibꝰ.
ergo eſt in eis naturalis inclinatio ad bonũ. igĩ
ſm illam inclinationem poſſunt aliquid confor=
miter velle recte rationi. quia potentia vt i natu
ra ſua mere conſideratur: poteſt aliquem actum
elicere conſonum naturali inclinationi. igĩ poſ=
ſunt habere actum non malum. quia non eſt con
trarium nature eorum. ¶2°. Quia dãnati ha=
bent vermem qui eſt remorſus de peccato eorũ.
remorſus autem ille eſt aliqua diſplicentia. que
diſplicentia nõ eſt actus malus moraliter. quia
licet poſſit difformari per circũſtantiam inordi=
natam: tamen ſiſtendo in hoc quod eſt nolle ſe
peccaſſe: nõ videtur formaliter eſſe malicia mo-
ralis. ¶3°. Quia ſi nolunt penam inq̃m eſt leſi-
ua nature: ſiſtendo tm̃ in hoc abſq; alia circunſtã
tia: non videtur eſſe actus moraliter malus. qꝛ
ſicut poteſt amare naturam ſuam nõ male mora
liter: ita poteſt odire cõtrarium ſibi. ¶4°. Qꝛ
homo exiſtens in vicio et peccato mortali: põt
ex puris naturalibus ſuppoſita generali influen=
tia dei habere velle perfecte bonum ſm omnes
circunſtantias. ergo multo plus hoc poteſt ange
lus obduratus ex puris naturalibus. ꝯña pro=
batur auctoritate Auguſtini de fide ad petrum
capitulo. 3°. vbi ait ꝙ ſi poſſibile eſſet vt huma=
na natura poſtq; a deo auerſa bonitatem perdi
dit voluntatis: ex ſe ipſa rurſus eam habere po
tuiſſet: multo poſſibilius hoc haberet natura an
gelica que quanto minus grauatur põdere ter=
reni corporis: tanto magis hac eſſet predita fa=
cultate. ¶5°. In angelis manent naturalia in=
tegra et ſplendidiſſima ſm Dionyſium. ſed be=
ne velle ſm nullam circunſtantiam in actu exce=
dit naturalem facultatem voluntatis ſicut nec
ſm ſubſtantiam actus. quia ille circunſtantie na
te ſunt conuenire naturaliter illi actui. quia per
rationem naturalem concluditur talis circunſtã
tia debere ineſſe illi actui. ſicut patet ꝑ rationes
philoſophorũ qui hoc probauerunt. illud auteʒ
naturaliter conſequitur aliquid quod probatur
ſibi debere ineſſe per rationem naturalem. igitur
ſicut actus volendi ſm ſubſtantiam actus nõ ex
cedit voluntatem angeli: ita nec ſm aliquam cir
cunſtantiam. igitur cum angelus poſſit in actuʒ
qui non excedit eius facultatem naturalem: ſe=
quitur ꝙ ille poſſit in actum moraliter perfecte
bonum. ¶6°. Intellectus angeli non eſt ita ex=
cecatus ꝙ erret circa principia pratica: quia illa
ſunt nota ex terminis ſicut etiam principia ſpe=
culatiua. igitur cum angelus poſſit terminos ap
prehendere et eos componere: poteſt veritati il
lius principij aſſentire. ex illo auteʒ principio po
teſt deducere concluſionem praticam neceſſariã
et ſi non cognoſcat diſcurrendo: poteſt conclu=
ſio ab angelo videri in principio ſicut a nobis ex
principio demonſtratiue probari vel deduci. igi
tur ſicut voluntas noſtra de tali concluſione de-
ducta ex tali principio poteſt habere volitionẽ
rectam: ita angelus ſequendo dictamen intelle=
ctus ſui poteſt habere volitionem bene circun-
ſtantionatam. ¶7°. Quia cõmuniter tenetur ꝙ
angelus ex puris naturalibus poteſt diligere de-
um ſuper omnia. et ad hoc teneretur ſi eſſet i pu
ris naturalibus in ſtatu vie. et per conſequẽs ad
hoc eſt naturalis inclinatio ipſius. cum igitur na
tura ſua remaneat integra. et ſimiliter ſua incli=
natio naturalis: ſequitur ꝙ adhuc poteſt deum
diligere. ſed actus diligendi ex quo tranſit ſuper
illud bonum: eſt ſine omni mala circunſtantia.
quia non poteſt nis intenſe diligi. igitur circa de
um poteſt habere actum diligendi moraliter bo
num. ¶8°. arguit Durandus ad ideʒ. Si demo=
nes non poſſunt bonum facere: hoc ineſſet eis
vel a natura: vel a culpa cõmiſſa: vel ab ordina
tione diuina. non a natura: quia natura bona eſt
Item quia ſi ſic: ſtatim omnes peccaſſent cũ ha=
buerunt naturam. nec a culpa quaʒ primo com-
miſerunt: quia illa non manet in eis actu. nec
ab ordinatione diuina. deus enim non ordinat
nec vult mala fieri ſed facta punit. igitur et c̃.
¶9°. idem arguit. Quia dato ꝙ angelus malus
non poſſit nolle quod ſemel voluit quod tamẽ
non eſt aſſerendum: nichilominus ꝙ non poſſit
aliquod bonum velle quod ſit bonum ex gene=
re et ex circunſtantijs. nec ratio perſpecta conui
cit: nec auctoritas. attribuere auteʒ hoc deo om
nino inconueniens eſt qui nec poteſt eſſe cauſa
vt aliquis male velit aut in male volito perſeue
ret. ¶Contra aliam partem concluſionis argu=
it Scotus probando ꝙ angelus obſtinatus nõ
neceſſario vult malum. Primo ſic. quia videtur

ꝙ voluntas ex ſua libertate poſſet non velle et nullum actum habere. quod probatur. quia ſm Auguſtinuз primo retractationū capitulo. 22° nichil eſt tam in poteſtate voluntatis ꝙ̄ ipſa voluntas. quod non videtur intelligendum de voluntate ꝙ̄m ad eius eſſe primum. quia ꝙ̄m ad eē magis eſt in eius poteſtate non voluntas ꝙ̄ voluntas. ſed intelligitur quantum ad operari. igitur voluntas magis eſt in poteſtate voluntatis ꝙ̄ aliqua potentia inferior. ſed voluntas poteſt aliquam potentiam inferiorem ſuſpendere ab omni actu. igitur et ſeipſam et ſic non neceſſario vult malum. ¶ 2°. Quia omne inclinatiuum voluntatis ad peccatum vel ad actum peccati: inclinat ad aliquem actum vnum in ſpecie. ille igitur habitus qui ponitur cauſa peccandi: aut inclinat tantū ad actum ſuperbiendi: aut tantū ad actū odiendi. ad quemcūꝗ autem actum ponatur inclinare: videtur probare ꝙ poſſibile ſit illum actū aliquando non habere. quia poteſt habere aliuз actum diſtincte et ex toto conatu et non poteſt ſimul habere duos perfectos actus. igitur nullus vnus actus eſt qui neceſſario ſit perpetuꝰ ex vehementi inclinatione ad ipſuз. et per conſequēs nec in cōmuni neceſſario ineſt ei actus malus ex habitu vel alio inclinatiuo. Confirmatur. qꝛ nullus habitus eſt ratio potentie agendi modo oppoſito proprio modo ipſius potentie quod probatur. quia cauſa ſecunda inquantū cauſa ſecunda: non determinat modum agendi cauſe prime ſed econtrario. igitur ſi voluntas non habituata poteſt non neceſſario velle: hoc enim eſt libertatis in ea: voluntas habituata non neceſſario volet hoc. ¶ 3°. Quia ſi loquamur de aliquo actu determinato: ſatis patet ꝙ ſi tantū habet aliquem habitum determinatum: ille inclinat ad aliqueз vnum actum in ſpecie. et ſic patet ꝙ poteſt habere alium actum in ſpecie ab illo: et pro tunc non habere alium. patet ratione non habendo quemcūꝗ alium ad quem non eſt talis habitus inclinans. ſi etiam habeat plures tales habitus inclinantes ad diuerſos actus in ſpecie: aliquis tamē habitus vehementiſſime inclinat: et poteſt non habere actum illius habitus maxime inclinātis. ergo poteſt non habere actum cuiuſcūꝗ alteriꝰ. Si autem loquamur de actu indeterminato ſiue vago: idem videtur ꝙ ſcilicet illa natura tam excellens habeat naturalem potentiam ad ſuſpendendum ſe ab omni volitione vel habere volitionem non malā malicia cōtraria bonitati morali: licet non habeat bonam bonitate completa morali que eſt ex omnibus circunſtantijs volitionis. vel ſi habeat actum circunſtantionatum quibuſdam bonis et deordinatuз quibuſdam malis non tamen oportet ꝙ ille ſemper ſit malꝰ. ¶ 4° Quia ſi obſtinati neceſſario male volunt et ſemper ſunt in actu volendi quia non habent aliqđ impedimentum: igitur ſemper male volunt. et ita in infinitum augēt maliciam ſuam. ſed ex lege diuine iuſticie: augmento culpe correſpondet augmentum pene. igitur in infinitum creſcit pena eorum. igitur nūꝗ erunt in termino pene eorum. et pari ratione poſſet charitas in bonis augeri. et ita nūꝗ erunt in termino beatitudinis ſicut nec mali in termino malicie. ¶ 5° Nullus intellectus eſt ita auerſus quin poſſit cogitare vel intelligere aliquod verum. quia prima pricipia omni intellectui ſunt nota ex terminis. ergo nulla voluntas eſt ita auerſa ab vltimo fine qui poſſit velle vltimum finem. tenet pña. Tuз per ſimilitudinem philoſophi. 2°. phiſicorum et. 7° ethicorum ſicut ſe habet principium in ſpeculabilibꝰ ſic finis in agibilibus. Tum ſecundo. quia omnis malus eſt ignorans. 3° ethicorum. ergo non eſt malicia in voluntate ſine errore in intellectu. igitur vbi intellectus non poteſt excecari circa obiectum aliquod intelligibile: ita nec volūtas poteſt ibi obligari circa illud appetibile vel amabile. ¶ Contra probationes concluſionis arguūt multi. et primo loco arguit Scotus probando ꝙ obſtinatio in demonibus non proueniat propt̄ imobilitatem apprehenſionis intellectꝰ angelici. Primo. quia opinio iſta ſupponit falſum ſcilicet ꝙ intellectus ſit ſufficiens motor voluntatis. ¶ 2°. Quia hoc falſum contradicit poſitioni dupliciter. Primo quidem. quia cum intellectꝰ angelicus ante peccatum fuerit rectus in apprehendendo. non enim pena preceſſit culpam. igitur mouit voluntatem ad aliquid recte apprehendendum nec potuit aliter mouere. quia intellectus mouet per modum nature. et per cōſequēs non poteſt mouere niſi ſm modum cognitionis quam habet. igitur mouit voluntatem ad recte volendum. igitur voluntas illa nūꝗ potuit peccare. ¶ 2°. Quia ſi ex ratione motoris et mobilis ſit talis proportio: voluntas non tantū eſſet imobilis poſt primam electionem voluntatis: ſed etiam in prima vel ante primam electionē. quia intellectus eorum ſicut imobiliter aliquid oſtendit poſt primam electionem: ita et ante eā. et ſi ipſe imobiliter apprehendens moueat appetitum immobiliter: igitur in primo actu mouebit immobiliter. et per conſequens non tantum poſt primum actum. ¶ 3°. Quia ex iſta via ſeqꝛ

tur ꝙ quilibet angelus eſt factus impeccabilis.
quia cum ſm te quilibet angelus fuit creatus in
gratia et ſic habuit aliquem actuꝫ in gratia .quia
non eſt veriſſimile ꝙ in primo inſtāti fuerit ocio=
ſus quia non fuit impeditus.et ſi fuiſſet tunc ocio
ſus peccaſſet forte peccato omiſſionis: nec ſimul
cum gratia peccauit planum eſt: igitur aliquan=
do ſm gratiam habuit bonam electionem et ple
nam:quia ſequentem perfectam apprehenſionē
intellectus. quia ſm te non eſt in eis niſi talis ap
prehenſio:et hec imobilis et non per diſcurſum.
igitur quilibet angelus in illa prima electiōe bo=
na firmauit ſe et factus eſt impeccabilis. ¶ 4°.
Quia differentia de voluntate hominis et ange
li non valet. quia et ſi angelus intelligat ſine diſ=
curſu quod homo intelligit per diſcurſum ſm te:
tamen intellectus hominis ita imobiliter adhe=
ret ei ad quod diſcurrit. ita eniꝫ certitudinaliter
hoc eſt non dubitando tenet concluſionem ad
quam diſcurrit:ſicut angelus tenet eam in princi
pio videndo eam ſine diſcurſu. igitur illa imobi=
litas intellectus humani hoc eſt certitudo:habe
ret eque imobilem voluntateꝫ ſicut illa alia que
ponitur in angelo. ¶ 5°. Quia negare omnem
diſcurſum ab angelis: non videtur probabile ſi=
cut dicit probaſſe in prologo ſententiarū. ¶ 6°.
Quia non tantum voluntas angeli dānati ē ob=
ſtinata:ſed etiam voluntas hominis dānati. et
oportet vtriuſq; aſſignare cauſam cōmunem ſe
cūdū ꝙ videtur dicere Auguſtinꝰ de fide ad pe=
trum. vbi vult ꝙ hec eſt vna cōmunis ratio qua
re deus ſimul iudicabit ſpiritus humanos et an=
gelos dānatos. ſed iſta via non ponit cauſam ob
ſtinationis hominis: quare nec dmonis. Minor
patet. quia anima coniuncta non habet cogniti=
uam imobiliter apprehenſiuam ſicut angelus. igi
tur oportet aſſignare cauſam huius obſtinatio=
nis in anima quando eſt ſeparata. igitur aut tūc
ante omnem actum elicituꝫ eſt obſtinata : et tūc
per conſequens cauſa aſſignata non eſt ſufficiēs
cauſa obſtinationis. quia antequam velit aliqd
ſecundū actum intellectus imobiliter apprehen=
dētis:eſt obſtinata. aut eſt obſtinata per aliqueꝫ
actum quem elicit ſeparata qui ſequitur appre=
henſionem intellectus imobilem. ſed ſecundum
non videtur conueniens. quia anima ſeparata
non demeretur ſed tantū per actus quos habu=
it in via recipit quod meruit vel demeruit. igitur
nullum actum tunc habet precedentem obſtina
tionem per quem reddatur obſtinata. Et poſ=
ſet confirmari per exemplum de Lazaro ꝙ mor=
tuo intellectus habuit apprehenſioneꝫ anime ſe=
parate:et tamen non imobiliter voluit. quia tūc
fuiſſet factus impeccabilis ſi bonus: vel obſtina=
tus ſi malus. quorum vtrūq; eſt falſum : niſi fin=
gatur ꝙ deus miraculoſe ſuſpendit eum ab ope
ratione qualis conſequitur animam ſeparatam
pro tanto quia preordinauit eum reſuſcitaturū.
ſed hoc non videtur probabile: quia multa dici=
tur narraſſe que viderat. ¶ 7°. Si voluntas pro
pter hoc ꝙ habet apprehenſionem imobileꝫ red=
dit ſe obſtinatam: vel hoc eſſet dum eſt in corpo
re: vel dum eſt extra corpus. non dum eſt in cor
pore: quia tunc habet apprehenſiuam mobilem
cum ſit viatrix. nec ſecundo modo quia in inſtā=
ti ſeparationis anima obſtinatur et dānatur : et
tamen nō tunc habet apprehenſionem imobilē.
quia illud eſt inſtans corruptionis totius com=
poſiti. et ideo in illo inſtanti non intelligit. ¶ 8°.
Cauſa totalis non aliter cauſat: niſi ipa ſecundū
ꝙ eſt cauſa aliter ſe habeat . et hoc quando non
ponitur aliqua diuerſitas ex parte paſſi vel aliq
rum impedimentorum extrinſecorum . Vel ſic.
voluntas non eſt cauſa ſue volitionis niſi vt pri
or ea naturaliter. igitur ſi non aliter ſe habeat vt
eſt prior ea naturaliter: non aliter ſe habet vt eſt
cauſa eius. ſed vt eſt prior naturaliter : non alit
ſe habet per hoc ꝙ eſt ſub actu volendi . quia ſic
ſe habet in actu primo. igitur per illuꝫ actum nō
ſe habet aliter in cauſando. igitur per actum ſub
quo ponitur non fit impeccabilis . ¶ Confirma=
tur primo. quia cauſa que ſecūdū ſe vniformiter
ſe habet ad plures effectus: per hoc ꝙ cauſat v=
num non aliter ſe habet reſpectu alterius. vt pa
tet de calore reſpectu plurium calefactionum. ſꝫ
voluntas eſt cauſa reſpectu plurium volitionū.
igitur per hoc ꝙ vnam elicit: non aliter ſe habet
ad eliciendum aliam. igitur ſi primam libere eli=
cit ita ꝙ reſpectu illius nō fuit impeccabilis : nec
per illam reſpectu alterius erit impeccabilis.
¶ Confirmatur ſecundo quia voluntas angeli
reſpectu illius actus qui ponitur cauſa obſtina=
tionis: ſe habet contingenter et ſolūmodo ne=
ceſſario ſm quid . quia eſt cauſa illiꝰ vt prior na
turaliter. et vt ſic contingenter elicit . ſed talis a
ctus non plus neceſſitat voluntateꝫ reſpectu al=
terius ꝙ̄ reſpectu ſui. igitur et c. ſed voluntas vt
prior naturaliter actu ſuo non vt exiſtens actua
liter ſub actu: eſt cauſa ſui actus. quod ex hoc ma
nifeſtum eſt. quia eſt cauſa libera actus ſui que li
bertas non eſt eius niſi vt prior eſt actu ſuo. quia
vt eſt ſub actu: habet actum vt formam natura=
lem. compoſitum autem eſt poſterius ſua forma
7°. methaphiſice. voluntas igitur non aliter ſe

habet in eliciendo actum niſi aliter ſe habeat in=
q̄m eſt prior actu. ſed per hoc ꝙ ponitur habere
actum inherentem ſibi ipſi: non eſt naturaliter
prior actu. quia aliter ſe habet quātū eſt ſub actu
q̄m ſcilicet ad aliquod accidens non tamen q̄m
ad naturam ſuam ſecundū quam eſt talis actus
primus qui eſt voluntas. igitur ipſa ſub quocun
ꝙ actu intelligatur: non aliter ſe habebit in elici=
endo actum alium vel habitum qui poteſt poni
in ea ſeparata qui non poteſt poni in ea coniun=
cta et ipſa oppoſito modo eliciens bonum actuꝫ
vel malum illi modo quo prius eliciebat. et ita ſi
prius contingenter egit: per nichil tale poſitum
in ea neceſſario eliciet. ¶ Confirmatur tertio. qꝛ
nulla cauſa ſecūda poteſt eſſe cauſa principalis
alicui cauſe: agendi modo oppoſito illi qui conue
nit principali agenti ex ſua cauſalitate. ſic enim
cauſa principalis non eſſet principalis. quia de=
terminaretur ad oppoſitum moduꝫ agendi ſuo
modo proprio a cauſa ſecunda. igitur cum volū
tas ſit principalis cauſa ſui actus: quicquid po=
natur in voluntate reſpectu actus eius: vel non
erit cauſa actus ſic eliciendi: vel ſi eſt cauſa ſecū=
da reſpectu voluntatis: non erit cauſa principa=
lis: ſequitur ꝙ voluntas per nichil aliud deter=
minaretur ad agendum. hec Scotus. ¶ Cōtra
eaſdem probationes arguit Gregorius de ari=
mino et quaſi in eadem ſentētia. vnde primo ar
guit ſic. Iſta poſitio aſſumit quoddam quod eſt
in ſe falſum et contra ſanctos ſcilicet de imobili
adheſione volūtatis angelice. Ait enim Damaſ=
cenus libro primo capitulo. 3°. ꝙ angelus eſt ſub=
ſtantia intellectualis ſemper mobilis arbitrio li=
bera. et paulo poſt ſubdit. arbitrio libera vertibi
lis ſecundū mentem volenter vertibilis. hoc au
tem veruꝫ nō eſſet ſi ſic imobilit adhereret. ¶ 2°
Quia ſecundū iſtam viam angeli beati ſunt in=
flexibiles et imobiles naturaliter ad malum cuꝫ
adheſerint iuſticie ſua voluntate. ſed hoc eſt ex=
preſſe contra Damaſcenum ibidem. ait enim de
ſanctis angelis. difficile mobiles ſunt ad malum
ſed non imobiles: nunc auteꝫ et imobiles ad ma
lum non natura ſed gratia. Et idem dicit Augu
ſtinus libro. 3°. contra maximum. et allegatur in
diſtinctione iſta. ¶ 3°. Quia vt dicit ſe probaſſe
diſtinctione. 3ª. mora aliqua fuit inter creationē
ante et eius peccatum. et conſtat ꝙ in illa mora
habuit aliquod velle. et deum pre ſeipſo dilexit.
ſi igitur eius voluntas ſic imobiliter adhereret:
nunꝙ peccaſſet quod eſt falſum. ꝙ autem an=
geli mali quandoꝙ dilexerint deum: patet per
Auguſtinum de fide ad petrum capitulo. 3°. di=
cit enim. deus angelos ita creauit vt etiam pre
ſe ipſis illum diligerent cuius ſe tales creatos o=
pere cognouiſſent et c̄. ¶ 4°. Conſtat ꝙ diabo=
lus non omne quod vult ſemper vult. imo nunc
vult vnum nunc aliud ſcilicet eius oppoſitum.
vnde vt dicitur: primo voluit Chriſtum mori:
poſtea voluit ꝙ non moreretur. vnde vxori pi=
lati ſuggeſſit vt impediretur paſſio chriſti. et ſa=
tis eſt veriſſimile ꝙ in eius voluntate ſit maxi=
ma mutatio contrariarum volitionum: licet om
nes male ſint et ad malum finem relate. ¶ 5°.
Quia iſta poſitio non poteſt aſſignare cauſam
obſtinationis hominum eandem cum cauſa ob=
ſtinationis demonum. nec aliam vt videtur.

¶ Contra eaſdem probationes arguit Aureo=
lus primo ſic. Quia nunꝙ intellectus imobilita
tur in aliqua concluſione reſpectu cuius oppoſi=
ti poteſt habere probationem aliquaꝫ magis p̄=
babilem. ratio eſt. quia intellectus mouetur ab
obiecto. et ideo fortius mouetur a fortiori obie=
cto. ſed in intellectu demonis poteſt concurre=
re ratio fortior et magis probabilis ad oppoſi=
tum concluſionis in qua dicis ꝙ fertur imobili=
ter. vnde poteſt ſibi clarius et fortius occurrere.
et magis probabiliter et efficaciter mouebit euꝫ
ꝙ eſt in ſtatu malo et peruerſo in continua dei
diſplicentia. igitur non videtur ꝙ ſit imobilita=
tus in oppoſito. ¶ 2° ſic. Intellectus eſt paſſi=
uus reſpectu obiecti. tunc ſic. obiectum quod ē
magis natum ducere potentiam ad oppoſitum
actum: non immobilitat in actu oppoſito illi. ſed
ſic eſt de diſplicentia dei. ipſa enim apprehenſa
magis nata eſt mouere intellectum demonis ad
reſiliendum ab ea cum ſit ſūmum deteſtabilium.
igitur non imobilitat in ea. ¶ 3°. Quia ratio tue
poſitionis peccat per fallaciam ſecūdū non cau
ſam vt cauſam. non enim ſequitur. non diſcurrit
igitur immobiliter apprehendit. quia non diſcur
rere non eſt cauſa immobiliter apprehendendi
vnde in principio falſo poteſt quis ſine diſcurſu
apprehendere concluſionem falſam. nec tamen
immobilitatem in ea. ¶ 4°. Quia in angelo ma
lo cum naturalia remaneant integra: ſunt om=
nes propoſitiones et omnia principia pratica.
et iſta accepta indicatiue licet non vt accipiun=
tur imperatiue et vt ſequuntur determinationē
voluntatis et mouent ad volitionem. vnde Sa
lomon peſſima enuntiabat de mulieribus: tamē
iuditio imperatiuo et deliberatiuo eligebat il=
la. ſic angelus malus poteſt dicere. peſſimum eſt

odire deum:et tamen actu arbitratiuo imperat contrarium. et iſti ſunt actus in quibus ſindere-ſis extinguitur in demone ¶ Contra eaſdem ꝓ-bationes arguit Durandus. Primo contra pro-bationem adductam de. 2°. ſententiarum. finis in-quit cui adheret immutabiliter voluntas angeli mali eſt ille cui adheſit primo peccando. ſed ille finis non eſt malus:quia non peccauit appeten-do aliquid malum de ſe: ſed appetendo bonum ex genere abſqꝫ debitis circunſtantijs. ergo vo-luntas angeli non adheret malo fini ſed bono. ex voluntate autem boni finis ex genere non eſt neceſſe procedere opus malū. quare et c. ¶ Itē dato ꝙ volūtas angeli adhereret malo fini de ſe non eſt neceſſe ꝙ a tali voluntate procedat opꝰ malum. quia a volūtate adherente recto fini: po-teſt procedere opus prauum cum non ſit actua-lis deductio in vniuerſali et particulari eorum q̄ ſunt propter finem elicienda. et ſimiliter eſt de voluntate adherente prauo fini. quia ex ipſa po-teſt bonum opus procedere ſi non deducatur ex illo fine. ſicut preſtituens ſibi adulterium tanq̄ fi-nem:poteſt dare elemoſynam non propter finē illum:et bene facit. non eſt autem neceſſe ꝙ vo-luntas demonis malo fini adherens:omnia que agit ex illo fine deducat. non enim angelus ma-lus in malo fine cui adheret: videt omnia que ad ipſum pertinent ſicut angelus bonus. ¶ Itē ſicut angelus non peccauit ex paſſione:ſic nec ex habitu. quia antequā peccaret malum habitum non habebat. nec ex electione ſed magis ex neſci-entia vel ex inconſideratione. ſicut ergo peccans ex paſſione:ceſſante paſſione penitet:ſic vt vide-tur demon ceſſante vt ſic dicam inconſideratio-ne qua peccauit:pēitere potuit. et cui adherebat poterit non adherere ¶ Item hoc quod dicitur ꝙ angelus poſt caſum fuerit in termino: certum eſt ꝙ non fuerit in termino ſue durationis cū ſit incorruptibilis. nec in termino electionis. aliqua enim volunt et eligunt angeli mali et boni que prius non volebant nec eligebant. et econtrario prius aliqua volebant ⁊ eligebāt q̄ modo nolūt. reſtat igitur ꝙ ſolum ſint in termino merendi et demerendi vt iam per actum quantuncumqꝫ bo-num ex genere et circunſtantijs non mereantur nec de congruo gratiam nec de condigno gloriā. nec per actum quantuncumqꝫ malum merentur ampliorem penam eſſentialē: licet forte aliquā penam accidentalem ampliorem mereantur ex multiplicatione damnatorum. ſicut beati angeli ampliorem gloriam accidentalem habent ex ſa-lute iuſtorum. ex hoc ergo ꝙ demones ſic ſunt in termino:non ſequitur quin poſſint aliquod bo-num facere q̄uis non eſſet meritorium. ¶ Secū-do loco arguit contra probationem aſſumptam de prima parte. et hoc ſic. Effectus inquit cōmu-nis requirit cauſam cōmunem. obſtinatio autem in malo eſt quid commune angelis malis et ho-minibus damnatis. ergo cauſa obſtinationis de-bet in eis eſſe ſecundum aliquid cōmune et non ſecundum illud in quo differt liberum arbitrium angeli a libero arbitrio hominis ſcilicet in imobi-liter adherere. ¶ Itē quia non videtur verum ꝙ angelus immobiliter adhereat his quibus ſe-mel adheſit. quia ſecundum te omnes angeli a principio adheſerunt bono. quia omnes merue-runt ſicut tu dicis. ſed mali poſt meritum preſti-terunt impedimentum peccando. et ita diuerte-runt a bono cui primo adheſerunt. et ſic hec duo dicta ſibi contradicunt. ¶ Item ſi natura angeli eſt talis ꝙ ſemel adherens alicui: non poteſt ab illo deflecti et ex hoc ſit obſtinatio demonum ꝙ non poſſunt aliquod bonum ex quo peccauerūt: per eandem rationem boni angeli eſſent confir-mati in bono: ita ꝙ peccare non poſſunt ex hoc ſolo ꝙ meruerunt. ſed hoc eſt falſum. quia ꝑ me-ritum non ſunt confirmati ſed per premium. er-go et illud ex quo ſequitur ſcilicet ꝙ naturalis motus adheſionis angeli ſit cauſa obſtinationis ¶ Item dato ꝙ demones immobiliter adhere-ant eis quibus ſemel adheſerunt: ex hoc tamen non ſequitur ꝙ non poſſint aliquod bonum vel-le vel facere:ſed ſolum ꝙ non poſſunt velle bo-num oppoſitum malo quod elegerunt. de alio autem bono non oppoſito illi malo non ſequitur. hec ille. Contra eaſdem probationes arguit cor-ruptor veritatis. ſed quia ad eius obiecta ſufficiē-ter reſpondit corrector:placuit illa hic omittere et ad illum remittere.

QUātum ad articulum tertium primo notan-dum eſt vt Sanctus Thomas inquit de veritate. q. 24ª. arti. 9°. ꝙ confirmatꝰ in bono ꝓprie dicitur qui habet in ſe ſufficiēs ſue firmitatis prīcipium. ſicut autem principium quo voluntas tē-dit in bonum eſt ipſa boni cognitio qua volunta-ti proponitur bonum ſꝫ quod Auguſtinus dicit ꝙ nichil eſt volitum niſi precognitum:ita ⁊ prin-cipium quo voluntas firmatur in bono ideſt fir-

miter bono adheret: eſt ipſa cognitionis firmitas et perfectio que ex euidentia ⁊ clara viſione ſummi ac perfecti boni accipitur. Et ſecūdum ꝙ huiuſcemodi clara viſio contingit vel per modū forme aut habitus immanentis vel per modum paſſionis tranſeuntis: ita et ipſa confirmatio voluntatis in bono conſequitur mobiliter vel immutabiliter. vñ quia beati in patria habent claram et euidentem ſummi boni idest diuine eſſentie viſionem eternaliter in eis manentem propter qđ vita eterna appellatur: ita ⁊ eorum volūtas eternaliter ⁊ immutabiliter confirmata eſt in bono. quēadmodum quia paulus ⁊ moyſes diuinā eēntiam aperte viderunt raptim ⁊ per modum paſſionis tranſeuntis prout communiter tenetur a doctoribus ſequentibus Auguſtinum. 12° ſuper geñ. ad. li. ideo et pro tunc confirmati poſſunt dici in bono raptim ac mobiliter. nō enim clara eorum viſione dei ſtante: peccare potuerūt: aut nō deum ſūmum bonum ⁊ oĩs bonitatis complementum amare. verum eſt tamen ꝙ cōfirmatio in bono ex formali ratione nominis que firmitatem implicat: non proprie dr̄ niſi de perfecte beatis. quod ⁊ vſus doctorum loquentium tenet. ſꝫ ad repellendas quorūdam inſtantias poſita eſt ſupradicta diſtinctio. quibus tñ ſufficiēter reſpōdetur ſi dicamus ꝙ fundamentum Sancti Thome ad ꝓbandā pmam cōcluſionē ſumptū ex clara diuine eſſentie viſione: tenet de firma ac immutabili et perpetua viſione qualis eſt in beatis.

Secundo. Notandum eſt prout Sanctus Thomas deducit de veritate q̄ſtione. 22. arti. 5°. in corpore. natura ⁊ voluntas hoc modo ordinantur vt ipſa volūtas etiam quedam natura ſit. qꝛ in omni quod i rebus inuenitur natura quedam dr̄. et ita in voluntate oꝫ inueniri non ſolum id quod voluntatis eſt: ſed etiaꝫ id quod nature ē. hoc auteꝫ eſt nature cuiuſlibet create vt a deo ſit ordinata in bonū naturaliter appetens illud. vñ et volūtati ipſi ineſt quidam naturalis appetitus boni ſibi conuenientis. et ꝓpter hoc hꝫ aliud appetere ſm ꝓpriam determinationem non ex neceſſitate. quod ei competit vt voluntas eſt. ſicut aūt eſt ordo nature ad voluntatem: ita ſe habet ordo eorum que naturaliter vult volūtas ad ea reſpectu quorum ex ſeipſa determinatur non ex natura. et iō ſicut natura eſt volūtatis fundamētum: ita appetibile quod naturaliter appetitur ē aliorum appetibilium principium ⁊ fundamētū. In appetibilibus autem finis eſt principium ⁊ fundamentum eoꝝ q̄ ſunt ad finem: cuꝫ ea que ſunt ad finem nō appetātur niſi ratione finis. et ideo quod voluntas de neceſſitate vult quaſi naturali inclinatione in ipſum determinata: eſt finis vltimus vt beatitudo et ea que ad ipſam neceſſario requiruntur antecedenter vel conſequenter ſicut eſſe. viuere. cognitio veritatis et alia huiuſmodi. ad alia vero non determinatur de neceſſitate naturali inclinatione ſed propria diſpoſitione abſq; omni neceſſitate. q̄uis autem quadam neceſſaria inclinatione vltimum finem velit voluntas: nullo tamen modo concedendum eſt ꝙ ad illud volendum cogatur. coactio enim nichil aliud eſt q̄ȝ violentie cuiuſdam inductio. violentum autem ſm phm̄. 3° ethicorum eſt cuius principium eſt extra nichil conferēte vim paſſo. ſicut ſi lapis ſurſum proijciatur: quia nullo modo quātum eſt de ſe ad hūc motum inclinatur. ſed cum ipſa voluntas ſit quedam inclinatio eo ꝙ eſt appetitus quidam: non poteſt contingere vt volūtas aliquid velit et inclinatio eius nō ſit in illud. et ideo non poteſt contingere vt voluntas aliquid coacte vel violenter velit etiam ſi aliquid naturali inclinatione velit. ¶ Ex quibus inferimus primo ꝙ cum voluntas dicatur libera eo ꝙ non neceſſitatꝰ prout Sanctus Thomas dicit loco proxime allegato in. arti. ſequēte. ſicut duplex eſt neceſſitas ſcilicet coactiōis ⁊ neceſſitas naturalis ordinis vel inclinatiōis: ita duplex eſt libertas voluntatis. vna a coactiōe: et hec ē propria voluntati inquantum voluntas eſt ⁊ ipſam conſequitur in omni ſtatu nature et reſpectu cuiuſlibet obiecti. alia eſt libertas qua volūtas dicitur libera a neceſſitate naturalis ordinis vel inclinationis: et iſta non eſt propria voluntati inquantum huiuſmodi neq; ipſam cōſequitur reſpectu quorumlibet obiectoruꝫ ſed reſpectu eorum dūtaxat que ſunt et ordinantur ad finem ad quem tamen neceſſariam connexionem aut ordinē nō habent. vnde et huiuſcemodi libertas diuine voluntati non tribuitur circa proprium et per ſe volitum qđ eſt ipſe. neq; ponitur in voluntate creata hominis vel angeli reſpectu vltimi finis clare viſi. ¶ Secūdo īferimꝰ ꝙ libertas qua dr̄ liberū arbitrium prout diſtinguitur a volūtate ſm differētiā actuū nō vt alia pō: ē libertas tā a coactione q̄ȝ etiā a nāli neceſſitate. et iō ꝓpe loq̄ndo liberꝝ arbitriū nō ē ō vltimo fine neq; ō hijs q̄ nāli inſtinctu aut ex neceſſaria inclinatione volumꝰ ſed ſolum de hijs que ſunt ad finem contingenter ſe habentia quorum eſt electio.

Tertio notandū eſt ꝓ declaratione concluſionū ꝙ ꝗuis nullius creature liberū arbitriū ſit naturaliter aut cōfirmatum in bono aut obſtinatum in malo: et tn̄ ſm diuerſitatē naturarū: diuerſimode vtrūqꝫ inuenitur quātū ad aliqd in angelis ⁊ in hominibus. qm̄ ea que accidūt aut ſupueniunt naturis rerū: ſapiūt ipſarum modū et cōdicionē. vnde et vnūquodqꝫ recipit ſm modum rei recipientis. ⁊ cuiuſlꝫ opatio procedit ab eo ſm modū ſue nature. vires eni vegetatiue ⁊ ſenſitiue ⁊ operatiões vite ad quas ſunt: pfectiori mō reperiūtur in hominib⁹ ꝙ̄ in brutis ꝙ̄to natura hois perfectior ē nā brutorum. et inde eſt ꝙ ēt ipſa dona gratuita quorū principiū eſt ab extra: aliter collata ſunt a deo hominibus ⁊ alit angelis ⁊ alio ac alio mō in vtriſqꝫ recipiunt et pmanent. vñ et angeli vt cōius ⁊ veri⁹ tenet: cōſequuti ſunt grãz et gliam ſm quantitatē naturaliū. hoies vero nō ſed ſm diuerſitatē conatus ⁊ meriti eiuſdem pfectionis ſpecifice exiſtētes quantū ad naturalia. Et licet tam angelis ꝙ̄ hominibus pfixa ſit a deo via ad merendū ⁊ terminus ad premiū cōſequendum: aliter tn̄ ⁊ aliter ſm modū vtriuſqꝫ nature. nam lōgior via data ē hominibus ⁊ multiplices rationes merendi ſm multiplicitatem naturarum et potentiarū quibus cōſtant. nimirum ergo ſi i angelis et in hominibus ſm diuerſam cōdicionem vtriuſqꝫ nature: aliter ⁊ aliter reperiat cōfirmatio in bono et obſtinatio in malo: lꝫ iſta neqꝫ ãgelo neqꝫ homini naturalit inſint vt dictū eſt. Ad cuius itellectum aiaduertendū eſt ꝙ ſicut de⁹ nō eſt cauſa p ſe ⁊ directe reprobatiōis maloꝝ ꝗuis ſit cā directe ⁊ p ſe predeſtinatiōis bonorum: ita directe et per ſe ē cauſa cōfirmationis hoim vel angeloꝝ in bono: obſtinationis vero illoꝝ non eſt p ſe ⁊ directe cā. obſtinatio eni ſm ſe malum ē et pricipaliter malum culpe cuius de⁹ cauſa p ſe nō eſt. Dicem⁹ ergo ꝙ circa cōfirmationem i bono et obſtinationē in malo deus ⁊ hō vel ãgelus diuerſo mō ſe hñt. nā deus ſicut dictum ē: non eſt cauſa effectiua directe ⁊ per ſe obſtinatiōis illoꝝ i malo ſed ē cauſa pmiſſiua tm̄ et quaſi remouēs prohibens. ſ. nō largiendo grãm que obſtinatione ꝓhiberet. hō autē vel angelus obſtinatus in malo ē directe ⁊ principaliter cauſa ſue obſtinationis. cōfirmationis vero eorum in bono: deus eſt pncipalis directe ac p ſe cauſa largiens ⁊ gratiā diſponentē ⁊ grãm meritoriam et grãm cōfirmantē. hō vero aut angelus in ſe cōſideratus eſt cā ſue cōfirmationis in bono: nō directe et per ſe ſed ſicut quodã mō diſponens ⁊ vt remouēs ꝓhibēs. Ex premiſſis duo inferimus. Primū ē ꝙ ꝗuis obſtinatio ſit aliquid cōmune hoibus et angelis obſtinatis: nō iō cogimur ponere in vtriſqꝫ eundē modū penitus obſtinatiōis aut ei⁹ cauſalitatis vt aliq arguūt: ſicut neqꝫ eūdem modū cognitiōis lꝫ vis cognitiua vtriſqꝫ ꝯueniat. neqꝫ liberū arbitriū eiuſdē rōnis lꝫ ſit vtriſqꝫ cōmune. immo magis ꝯſequēs eſt ꝙ ſm diuerſum modū vtriuſqꝫ nature: diuerſus ſit mod⁹ obſtinationis vtriuſqꝫ ⁊ eius cauſalitatis ſecundum ſpeciem. Ut enim Sanctus Doctor dicit prima parte. q. 64. articulo. 2° in corpore. angel⁹ apprehendit per itellectū different ab hoie. et ipſa etiã voluntas angeli differēter adheret rei a ſe volite. proportionat nãqꝫ vis appetitiua in oibus virtuti cognitiue appreheſiue a qua mouet. vñ qꝛ ãgeli noticiã hñt oim que naturalit ſcire pñt nō ratiocinãdo ſed itelligibiliter per modū quo nos habem⁹ noticiã primorū principioꝝ. ꝓpter qđ intellect⁹ eoꝝ fixe et immobiliter ſe hꝫ circa oia que naturaliter cognoſcit queãdmodum ⁊ nos circa pma pricipia naturalit nobis indita: iō et ipſoꝝ volūtas fixe ⁊ imutabiliter adheret circa ea ad q naturalis eoꝝ dilectio ſe extēdit. et ſicut ad cognoſcenda ſupnaturalia. i. que eoꝝ vim naturalē cognitiuã excedunt: angeli indigēt pncipio ⁊ auxilio ſupnaturali. neqꝫ ex ſe ipſis in apprehendēdo ſupernaturaliū veritatem indefectibiliter aut imutabiliter ſe hñt ſed circa illa errare pñt et decipi: ita ⁊ volūtas ipſorum circa ſupernaturalia appetenda ⁊ diligēda nō naturaliter et immobilit ac determinate ſe habet ſed pōt bene aut male appetere ⁊ amare. verūtamen qꝛ vt ſupra dictū eſt: oē quod aduenit alicui aduenit ei ſm modū ſue nature: et modus nature angelice ē quocūqꝫ ſe vertit p liberum arbitriū: immobiliter et perſeuerāter ſe vertere. queãdmodum ⁊ quicquid p intellectum ſemel apprehēdit immobiliter ⁊ inamiſſibilit apprehēdit: cōſequēs ē vt ãgeli ſe immobiliter pſeuerent vł in ꝯuerſiōe vel auerſiōe circa bonum ſupernaturale. vñ in hmōi ſupernaturalia appetenda: angeli ꝓpria volūtate ſe conuertunt. ſed ei imobiliter inherere ad qđ eorum volūtas ſemel ſe vtit: ineſt illis ex ꝓprie nature cōdiciōe prout. S. Tho. expreſſe dicit in. q. de malo. q. 16. arti. 15. ad. 4m. Secundum quod ex premiſſis inferimus eſt ꝙ quia omnis effectus directe et ſimpliciter prouenit ex cauſa per ſe: ex cauſa autem per accidens vel remouente prohibens non dr prouenire niſi indirecte et ſm quid

ideo in aſſignādo cauſam cōfirmationis i bono hoim ⁊ angeloꝝ. S. Tho. fundat dicti rōnē i dei dono ⁊ in diuina largitiōe per grām ⁊ per glīam preſertim q̄ in viſiōe dei cōſiſtit. ex q̄bus directe et ꝑ ſe ac ꝓncipaliter eoꝝ cōfirmatio in bono cauſat. in aſſignādo vero cauſam obſtinatiōis eoꝝ accipit ꝓbationis fundamentū ex ꝑte hoīm ⁊ angeloꝝ a quibꝰ prouenit directe et ꝑ ſe eoꝝ obſtinatio maxime ſꝫm ꝙ eſt peccatū ⁊ culpa. nō ꝙ eiꝰ mens fuerit nichil ex ꝑte dei ad obſtinationē cōcurrere aut ꝙ ſola naturalis cōdicio hoīm ⁊ angeloꝝ ſufficiens ⁊ totalis rō ſit ad determinādū et imobilitandū ac obſtinatū reddere liberū eorum arbitriū in malo vt aliqui ex malo itellectu et vtinā nō ex malo affectu dicūt. Vñ ⁊ in de. ve loco ſupra allegato pro ſecūda cōcluſione cōcludēs q̄ſtionis veritatem inq̄t. pꝫ igitur ex dictis ꝙ cā cōfirmationis demonū in malo eſt ex tribus. primū eſt ⁊ principale diuina iuſticia ꝑ quam ſcꝫ grā in ꝑpetuum ꝓuati ſunt qua a malo auerti et in bonum cōuerti poſſent. qꝺ autē dicit ꝓncipalit̄ debet intelligi ſꝫm ꝙ obſtinatio iplicat rationē pene: nō ſꝫm ꝙ hꝫ rationē culpe. Et in. q. de malo vbi ꝓ cōcluſione allegatum eſt: duplicē cauſā aſſignat obſtinationis demonū in malo. vnā intrinſecā. ſ. ex parte ſui: aliā extrinſecā. ſ. ex parte dei. ait eni in fine rñſionis pricipalis. ex parte vero cauſe extrinſece immutabiles ſunt. ſ. angeli vl̄ in bono vel in malo poſt primā electionē: q2 tūc finitur i eis ſtatus viatoris. vñ non pertinet ad rationē diuine ſapientie vt vlterius demonibus grā infundatur per quā reuocētur a malo prime auerſiōis in qua imobiliter perſeuerant et c̄. Et pª 2ᵉ. q. 79. ar. 3°. oſtēdit ꝙ cā excecationis ⁊ obdurationis creature in peccato nō ſolū eſt ipſe q̇ peccat ⁊ obſtaculū ponit grē: ſed etiā deus q̇ ſuo iudicio grām non apponit. Et. pª. 2ᵉ. q. 85. arti. 2° ad. 3ᵐ. in dānatis inq̄t manet naturalis inclinatio ad virtutem alioqui nō eſſet in eis remorſus conſcientie. ſꝫ ꝙ nō reducatur in actū: contingit q2 deeſt grā ſꝫm diuinam iuſticiam. Accipiuntur ſupradicta in hoc notabili ex dictis. S. Tho. in diuerſis locis ⁊ preſertim. pª par. q. 58. ar. 4° et. 62. ar. 5° et. 8° et. 64ª. arti. 2°. Et de. ve. q. 24. arti. 7°. et. 8°. et. 10. Et de pō dei loco proxime allegato.

¶ Quarto Notandū eſt ꝙ vt. S. T. inquit de. ve. q. 24. arti. 11° in. c. obſtinatio ex nominis ratione importat firmitatem in peccato per quam aliquis a peccato reuerti non poteſt. hoc autem dupliciter pōt intelligi. vno mō ita ꝙ vires proprie nō ſufficiāt ad hoc ꝙ a peccato quis totaliter liberetur: ⁊ ſic quilibet in peccato mortali exiſtens dr̄ nō poſſe a peccato ad iuſticiam redire. verumtamē ex tali firmitate in peccato: non dr̄ aliquis proprie obſtinatus. alio mō habet aliquis firmitatem i peccato ita ꝙ neq3 cooperari poteſt ad hoc ꝙ a peccato reſurgat. et ſiquidem dicitur nō poſſe ad id cooperari non ſimpliciter ſed quia non de facili cooperari poteſt: ſic dicit̄ quis obſtinatus nō ſimpliciter ſed imperfecte. et iſto modo pōt aliquis dici obſtinatus in ſtatu vie dū. ſ. per habitum vitioſum habet quis voluntatem firmatam in peccato ita vt debiles motus ⁊ difficulter inſurgant in eo ad bonum. quia tamē aliqui inſurgere poſſunt in eo: nō adhuc eſt ſimpliciter et perfecte obſtinatus. ſi vero nullo modo omnino poteſt quis cooperari ad hoc ꝙ a peccato reſurgat aut a malo auertatur: eſt ſimpliciter ⁊ perfecte obſtinatꝰ. hoc aūt non contingit aut angelo aut homini in ſtatu vie ſed poſtq̄ȝ ſunt in termino. Ad cuiꝰ itellectum conſiderandum eſt ꝙ via ⁊ terminus ad ſe inuicem reſpectiue dicūtur. dr̄ enim via quedā tendentia vel motus in terīm. terius autē finis et cōſumatio eſt vie. terminus autem cōſtitutus a deo creature rationali ⁊ itellectuali angelis. ſ. et hominibus: eſt vita eterna que in clara dei viſiōe cōſiſtit. ad quam tamen nō coacte aut naturali neceſſitate venirēt ſꝫ libero arbitrio quo eorum actiōes ab irrationalium creaturarum motibus diſcernunt̄ per grāꝫ dei adiuto ac ſublimato. ita vt etiā ab ipſo ſūmo et optimo fine ꝓpria electiōe ac libertatis iudicio deuiare poſſent ⁊ ſibi finem alium ac terminum vie cōſtituere. iuxta qꝺ ſapiens dicebat. deus ab initio cōſtituit hoīeꝫ et reliquit illū in manu cōſilij ſui. ante hoīem vita ⁊ mors bonum ⁊ malū qꝺ placuerit ei dabitur illi. via autē illis preſtituta a deo nō eſt aliud q̄ȝ motus vel tendētia ad vitam eternā attingēdā. huiuſcemodi aūt tendentia cōſiſtit in operando vel potius cooperando meritorie ad vitam eternam. q̄ȝdiu ergo homo vel angelus eſt in ſtatu vie: operari vel cooperari poteſt ad vitam eternam ꝓmerendam ac per hoc nō poteſt dici ſimpliciter obſtinatus vt ex dictis patet. ſimpliciter igitur et vltimate obſtinatus in malo homo vel angelus non dicitur niſi poſtq̄ȝ eſt in termino in quo amplius operari vel cooperari non poteſt ad vitam eternam vel proficiendo in bono vel recedendo a peccato. ¶ Ex quibus inferimus de mente Sancti Thome ꝙ principalis cauſa et vltimata obſtinationis ſimpliciter hominum vel angelorum quantum eſt ex parte ipſorum:

eſt quia peruenerūt ad terminū in quo nō iā eſt
motus aut mutabilitas a malo cū quo ad terīm
peruenerūt ſed qes in ipſo ꝛ firma adheſio. Qđ
aūt. S. T. inducit in pᵃ par. aut alibi ad ꝓbādaꝫ
obſtinationē angelorū ex eoꝝ natura'i cōdiciōe
quia. ſ. quod ſemel eligunt refutare non pñt ſed
ſemꝑ illi voluntate adherent: non inducit ab eo
tanꝗ̄ vltimata ꝛ pricipalis cā obſtinationis an=
geli ſit ipſa vnica electio in quātū hmōi. nō enim
id hꝫ electio ex ſua formali rōne ſicut pꝫ in homi
nibus et ēt in angelis malis in qbus ſm viaꝫ. S.
Tho. in ſecūdo ope: ponēde ſunt due electiōes.
vna bona et meritoria qua ſimul cum bonis an=
gelis meruerūt: et alia mala in ſecūdo iſtāti qua
demeruerūt ꝛ impedimentū pme electioni pſti=
terunt ipam mortificātes ꝑut latius dictū fuit ſu
pra. diſ. 4. ſub. pᵒ notabili. ſed pncipalis cauſa ē.
qꝛ a deo prefixus eſt nature āgelice terius ſui me
riti aut demeriti q̄ ſunt via poſt vnicā electioneꝫ
completā et vltimatā in rōne meriti vel demeri
ti niſi ſtatim ipedimentum pſtitiſſent. verū eſt tñ
ꝙ ipa preſtitutio vie ꝛ termini cōgruit cōdicioni
nature angelice: et ipſa nature cōdicio ſufficiens
eſt ad talē preſtitutionem ita vt vnū recte infe=
rat aliud et ecōtra. et inde eſt ꝙ. S. D. aliqñ aſſi=
gnat ꝓ cauſa obſtinatiōis angeli ſtatum ipius in
terio: aliqñ aūt naturalē eius cōdicionē in appre=
hendēdo ꝑ intellectū ꝛ in eligendo ꝑ voluntatē.
probatio tñ ſumpta ex ſtatu āgeloꝝ in terio: for=
maliter loquēdo eſt magis a priori ꝛ ſumit a cōi
cā in angelis ꝛ hoibus quibꝰ cōis eſt obſtinatio.
q̄uis ſpecifice loquēdo aliꝰ modus cauſalitatis
aſſignet vtrobiqꝫ vt tangebat in pcedente nōbi=
li ſm proportionem ad ipas eorum naturas.

Quinto Notandū eſt ꝑut accipit ex dictis. S. T. 2ᵒ. li. ſen.
diſ. 34. ar. 5ᵒ in. c. Et pᵃ. 2ᵉ. q. 85. ar. pᵒ. ꝙ malū
ſm ſe acceptū priuatio quedā eſt boni. ad rōneꝫ
aūt cuiuſlꝫ priuationis tria requirūtur. ſ. habitus
oppoſitus ꝛ ſubm tā habitus q̄ priuationis ꝛ ha
bilitas ſiue iclinatio i ſbo ad habitꝰ receptionē. Fꝫ
hoc ḡ triplex bonum pōt ꝯſiderari ad ꝓpoſitum
noſtrū. ſ. bonum quod eſt pfectio oppoſita ipi ma
lo. et ſubm pfectionis ac priuationis oppoſite. et
tertiū ipa inclinatio ſeu habilitas ad perfectionē
que cū ſit q̄dam quaſi inchoatio eius: et bonum
quoddā eſt. Qꝛ igit peccatū malum quoddam
eſt nature itellectualis ꝛ ratiōalis ꝛ priuatio bo=
ideo ni in ipa natura. ~~ſic per hoc~~ triplex bonum in na=
tura intellectuali vel rationali cōſiderari poteſt.
primum ē ipa natura quātū ad eius principia cō
ſtitutiua ꝛ proprietates naturaliter ex eis cauſa
tas. aliud eſt bonum virtutis et gratie cuius ipſa
eſt capax ꝛ ad quod naturaliter inclinatur. ter=
tium bonum eſt ipa nature inclinatio vel habili=
tas ad bonum virtutis ꝛ gr̄e ſuſcipiendū. primū
bonū peccatuꝫ ſeu culpa neqꝫ tollit neqꝫ minuit.
ſecundū bonum totaliter tollit. tertiū vero non
totaliter aufert ſed minuit: nō ꝑ ſubtractionē ali
cuius partis eiꝰ ſed ꝑ ipſius remiſſioneꝫ. ſicut eni
qualitates et forme nō augentur ꝑ additionē vt
dictum fuit in pmo. li. d. 17ᵃ. ſed ꝑ intenſionē: ita
etiā nō diminuunt per ſubtractionem ſed per re
miſſionē. remiſſio autem hmōi inclinationis ſeu
habilitatis eſt ſm elongationē ab actu. ſ. grā aut
virtute. hec autem elōgatio ꝓuenit ex peccato.
ex actibꝰ enim cauſant diſpoſitiones ad habitus
inclinātes ad ſimiles actus. vñ ex quolꝫ actu pec
cati cauſatur pronitas q̄dam et inclinatio ad ſi=
miles actus peccati. et qꝛ quanto aliquid magis
accedit et inclinat ad vnum cōtrarioꝝ: tanto
magis diminuit habilitas eiꝰ et iclinatio ad aliō
inde eſt ꝙ omne peccatum mortale diminuit in
clinationem ꝛ ꝓnitatem nature ad grām ꝛ vir=
tutem quibus contrariatur. verūtñ quia pecca=
tum ſeu culpa naturā non tollit aut diminuit: nū
q̄ ipſa habilitas ꝛ inclinatio nature totaliter au
ferri poteſt quātumcūqꝫ eius diminutio in inſi
nitum habiret. eo ꝙ ipſa habilitas vel iclinatio
nature ad grām et virtutem radicatur in princi
pijs eſſentialibus ipius nature. Sed ex hoc vi
detur difficultas inſurgere. quia cum habilitas ꝛ
inclinatio nature predicta ſit aliquid finitum ſi=
cut et eius ſubiectum: videtur ꝙ per continuam
diminutionem totaliter conſumi et deficere poſ
ſit ſm regulam phi. 3ᵒ phy. Ad hanc difficulta
tem ſoluendam cōſiderandum eſt ꝙ diminutio
alicuius forme vel habilitatis rei cōtingit dupli=
citer. vno mō per ſubtractionem ſue cauſe. quē=
admodum diminuitur habilitas calefaciendi in
corpore calido eiꝰ calore diminuto. Alio modo
per contrarij appoſitionem. ſicut aqua calefacta
habet naturalem aptitudinem vel habilitatem
ad infrigidandum. ſed quanto plus appoſitum
fuerit de calore: tanto minuitur habilitas eiꝰ ad
frigus. quando autem diminutio forme vel ha=
bilitatis fit per ſubtractionem ſue cauſe: tunc ha
bilitas ipſa vel forma per continuam diminutio
nem poteſt tandem conſumi. quando vero ha=
bilitas vel forma diminuitur per appoſitionem
cōtrarij: tūc quātumcūqꝫ appoſitū cōtrariū creſ=
cat et augeatur: nunq̄ habilitas ipſa vel forma
aut diſpoſitio ex toto corrumpitur aut totaliter
deficere poteſt niſi ſubiecto in quo originaliter

radicat̃ corrupto. ſicut quãtũcũqʒ calidũ creſcat
nõ põt corrumpere aut totaliter auferre aptitu=
dinẽ materie prime q̃ eſt incorruptibilis ad for=
mã aque. diminutio autẽ habilitatis q̃ eſt in nã
rationali vel itellectuali ad grãm et virtutes fit
per appoſitionẽ cõtrarij.ſ. vicij ꝛ peccati quod vt
premiſſum ẽ quãtũcũqʒ augeat̃ et multiplicetur
corrumpere nõ põt aut tollere ipſius habilitatis
ſðm qð eſt natura icorruptibilis. et iõ quãtũcũqʒ
inclinatio ipa et habilitas diminuat̃ et ſi ꝓcedat
in infinitum: nũqʒ totaliter corrũpi aut deficere
põt. Accipiũtur dicta in hoc notabili ex hijs que
S. Tho. ſcripſit locis in pncipio prenotatis. Et
de malo. q. 2ª arti. 12.

Quantuʒ ad ar-
ticulũ quartũ rñdendũ eſt obie
ctionib⁹ aduerſarioꝝ. Et quidẽ
ad argumẽta Ade cõtra primã
cõcluſionem: pʒ reſpõſio ex reſ=
ponſionib⁹ datis ad ipa eius argumẽta. li. p° diſ.
pª q. vltima. verũ qꝛ in hoc loco latius adducta
ſunt illi⁹ argumenta ꝛ nõnulle difficultates tan=
gunt̃ q̃ ibi tacte nõ ſunt et vt ordinẽ argumẽtoꝝ
ſeruemus: ad ſingula nõ piguit iterũ reſponde=
re. Ad primũ ergo eoꝝ dicim⁹ primo ꝙ pma cõ-
cluſio nõ fundat̃ vt ipe falſe ſupponit in ſola viſio
ne clara diuine eẽntie: ſʒ et in ei⁹ perpetuitate: et
in eo ꝙ angeli beati in terio ſunt nõ in via. nõ ei
ſola clara dei viſio inquantũ hmõi ſufficeret red
dere hoiem vel angelũ impeccabilem. nã ꝛ moy
ſes ꝛ paulus ex clara dei viſione quam habuerũt
nõ ſunt effecti impeccabiles. Dicitur ſecundo ꝙ
ſimilitudo in qua argumentum fundatur de deo
clare viſo ꝛ de quocũqʒ alio obiecto creato: non
tenet. quia deus clare viſus ſub ratione vltimi fi
nis et puri et ſummi boni: naturaliter ac neceſſa=
rio inclinat et mouet voluntatem ad ſui dilectio
nem. nõ ſic autem quodcũqʒ aliud obiectum ꝑut
in primo et ſecundo notabili deductum fuit. Et
preterea nõ adhuc argumẽtum cõcludit directe
cõtra cõcluſionẽ. nam ex eius proceſſu hoc recte
inferri poteſt ꝙ non ſit neganda libertas volun
tatis cum clara dei viſiõe quod ꝛ nos cõcedim⁹.
nõ enim neceſſitas naturalis qua ſummum bo=
num clare viſum mouet volũtatem ad ſe diligẽ=
dum: libertati volũtatis repugnat. qm̃ vt dictũ
fuit in ſecundo notabili: libertas que eſt propria
et connaturalis voluntati: eſt libertas a coactio
ne et violentia cui non repugnat neceſſitas na=
turalis. ¶Ad. 2ᵐ dr̃ ꝙ vtrumqʒ obſtat. neqʒ va
lent que in contrarium arguens dicit. non quidẽ
illa que adducit ad probandum ꝙ primum non
obſtet. Tum quia i via non ab omnibus cognoſ=
citur deum eſſe ſummam ꝛ infinitam bonitatem
et ſi a quibuſdam cognoſcit̃: hoc eſt vel ꝑ fidem
que cognitio eſt enigmatica ac per hoc nõ nata
ſic efficaciter mouere voluntatem queadmodũ
clara viſio. vel cognoſcit̃ per effectus quoꝝ ali=
qui poſſunt eſſe volũtati viatoris aduerſantes.
ſicut ꝙ eſt malorum punitor ꝛ prohibitor vicio=
rum quibus pleriqʒ hominum delectantur. Tuʒ
etiam quia ꝛ cognoſcentes in via deum eſſe ſum
mum bonum ꝛ infinitam bonitatem: cognoſcũt
ſimul et difficultatem in attingendo illum. pro=
pter quam voluntas eorum retrahi poteſt ab ip
ſius efficaci appetitu. Tũ preterea. qm̃ i via mo=
tus voluntatis etiam in ſummum bonum nõ po
teſt eſſe continuus et propter paſſiones ꝛ habi=
tus ad alia amanda inclinantes et propter ne=
ceſſitates vite occurrentes. in patria vero deus
a beatis videtur clare et aperte eſſe ſummum et
puraʒ ac infinitam bonitatem cui nichil mali ad
mixtum eſt propter quod amari non debeat. ꝙ
autem in via meremur: non eſt quia ſummũ bo
num et vltimum finem contingenter aut nõ ne=
ceſſario volumus: ſed ex hoc ꝙ credimus deum
eſſe ſummum bonũ et vltimum finem: et ſub hac
ratione deum ſuper omnia amamus. quod i via
neqʒ clare videmus neqʒ neceſſario aut natura=
liter amamus. Et de hoc. S. Tho. in de. veri. q.
22. arti. 7°. Jtem meremur in via etiam quan=
tum ad exercitium actus quod habemus cõtin=
genter non ex neceſſitate. nam poſſemus mentẽ
ad alia diuertere ad que mens noſtra trahitur ꝛ
inuitatur propter cauſas premiſſas. Quod au=
tem arguens dicit ꝙ quicquid deus aut bonitas
infinita operatur ad extra: contingenter cauſat
et non neceſſario: non eſt ad propoſitum. nam il
lud intelligitur de cauſalitate et operatione per
modum agentis non per modum finis: ſub qua
ratione dicimus in propoſito deum apprehen=
ſum vt ſummum bonum neceſſario mouere vo=
luntatem. et licet cognitio aut viſio dei in creatu
ra ſit aliquid finitum: ipſum tamen obiectum co
gnitum et viſum eſt quid infinitum et proponi=
tur voluntati mediante viſione vt bonum infini
tum. et ideo naturaliter et ex neceſſitate illã mo
uet non preciſe et formaliter ſub ratione qua eſt
quid infinitum ſed quia eſt ſummum bonum in=
finitum. quodcunqʒ vero aliud bonum creatum
proponit̃ voluntati vt bonũ finitũ. et iõ ipropor
tionabilit̃ excedit motio q̃ volũtas mouet̃ i deũ
clare viſũ vt ſũmũ ꝛ ifinitũ bonũ: motionẽ ei⁹ in

quodcūqꝫ aliud obiectum. Neqꝫ valet id quod arguens adducit ad probandum ꝙ. 2^{m} non obſtet. nā cum mens beati deū videntis ſit recta vt pote diuina lege ac ſapientia regulata: non pōt bonum iudicare ꝙ propter habēdam experiētiā quod curioſitatis eſt: ad tempus amore ⁊ fruitione dei priuetur. ¶ Ad. 3^{m} dr̄ ꝙ in caſu dato negāda eſt ꝯña. nec valet eius probatio. qm̄ volūtas creata nō tenetur cōformare ſe deo cōtra ipſius naturalem inclinationem. qr hoc nō eſt ſibi poſſibile ac per hoc nec cadit ſub p̄cepto. vñ et naturalibus neqꝫ meremur neqꝫ demeremur. imo inſequendo naturalem impetū cōformaret ſe deo qui illum ſibi indidit: et vellet qd̄ deus vult ipſū velle. nam deus vult ꝙ volūtas velit illud in qd̄ eam naturaliter inclinat. ſufficeret enim volūtatem cōformari deo in tali caſu patienter ſuſtinēdo carere poſt talem horam dei fruitiōe quēadmodū phs dicit in. 3° ethi. ꝙ ſufficit fortem ī periculo mortis nō triſtari etiam ſi nō gaudeat. Et preterea ēt ſi argumentū ꝓcederet: non militat cōtra cōcluſionem noſtram ꝓpter duo. primū ē. nam poſito ꝙ volūtas beati vellet poſt horā carere diuina fruitiōe vt ſe cōformaret diuine volūtati: illud eſſet voluntate deliberatiua vt ſe deo cōformaret cum qua ſimul ſtaret volūtas naturalis de fruendo deo tāqꝫ vltimo fine. quemadmodum et in chriſto ſimul erat voluntas naturalis volens non mori et voluntas deliberatiua volens mori. Secundum eſt. quia ſtante illo caſu: licet volūtas vellet poſt horam non frui deo quādo etiam ipſum clare non videret: ſimul tamen vellet pro tunc deo frui quia pro tūc deū clare videbat. neqꝫ vlla repugnantia eſſet inter iſta duo velle. ꝙ autem vellet poſt horam quando dei eſſentiam non eſſet viſurus deo non frui: cōcluſioni noſtre nō obſtat q̄ in clara dei viſione fundatur. ¶ Ad. 4^{m}. dicitur ꝙ aſſumptum ē falſum de potētia dei ordinata. qr tale preceptum eſſet fruſtra. nam nō poſſet voluntas cōtra naturam ſuam conari. et ſi de potentia dei abſoluta deus poſſet illud precipere: preceptum eſſet de re īpoſſibili et per ꝯñs non ligaret. ¶ Ad. 5^{m} patet ſolutio ex reſponſione ad. 3^{m}. ¶ Ad. 6^{m}. negatur aſſumptum. non enim beatus videns diuinam eſſentiam poteſt concipere deum ſibi odibilem vel diſplicibilem quātumcunqꝫ percipiat ipſum eſſe punitorem etiam ſui. nam viſio clara eius ſumme et perfectiſſime bonitatis obſtaret: cum etiam multi ſancti martyres et confeſſores in via nondum in gratia confirmati ſine odio et diſplicentia dei immo cum eius dilectione tolle-rauerūt penas ⁊ incommoda a deo ſibi inflicta vel permiſſa. huius exemplum etiam datum eſt nobis in iob. Quod autem arguens adducit de nōnullis blaſſemantibus deum propter penas ſibi inflictas: non video quid rationis aut vigoris habeat contra noſtram concluſionem que loquitur de beatis: niſi ſua mirabili dyaletica velit arguere a minori vel a ꝯtrario ꝙ beati deū odio habeant et blaſſement cum id faciant demones et peccatores. ¶ Ad. 7^{m} patet reſponſio ex hijs que dicta ſunt ad. 2^{m}. non enim finitas aut infinitas volitionis cauſat neceſſitatem aut contingentiam volendi: ſed bonitas ſumma et perfecta aut non ſumma et imperfecta obiecti. vnde argumentum non eſt ad propoſitum. ¶ Ad. 8^{m} dicitur ꝙ caſus poſitus eſt impoſſibilis. et dato ꝙ eſſet poſſibilis: reſpondendum eſt ſicut ad. 3^{m} ¶ Ad. 9^{m} negatur conſequentia. nam vt ſupra dictum eſt in primo notabili: non ſufficit qualiſcunqꝫ viſio dei clara ad confirmationem videntis in bono. Et preterea falſum eſt ꝙ angeli mali aliquando dei eſſentiam clare viderint. Auctoritates autem Auguſtini debent intelligi prout Sanctus Thomas inquit de veritate queſtione .8. arti. 3° ad. p^{m}. vel de cognitione angelorum in verbo non a principio ſue conditionis ſed ex tunc ex quo beati fuerunt. vel de cognitione verbi et rerum in verbo per ſimilitudinem in eis exiſtentem ſcilicet per ipſam angelorum eſſentiam et per ſimilitudines illis concreatas. Et per hec patet reſponſio ad. 10^{m}. ¶ Ad. 11^{m}. negatur minor. et ad eius probationem negatur aſſumptū loquendo de volitione per ſe. et ad eius probationem dicitur ꝙ in caſu poſito non eſt intentio Auguſtini ꝙ diabolus eligeret miſeriam per ſe ſꝫ per accidens tanqꝫ aliquid adiunctum rei volite per ſe. in caſu enim dato diabolus per ſe eligeret eſſe: ſed quia ſuo eſſe adiūgitur miſeria ex diuina iuſticia diabolus eligeret magis eſſe miſerum qꝫ nō eſſe. non quia vellet miſeriam que ſm ſe ineligibilis eſt: ſed quia vellet eſſe qualitercūqꝫ etiam cum miſeria. Et ſumitur iſta reſponſio ex dictis Sancti Thome. 4° li. ſen. diſ. 49. q. p^{a} arti. 3° ſub arti. 2° in corpore. et ad. 3^{m}. Et preterea falſum eſt ꝙ eque libere contingenter poteſt quis non velle beatitudinem apprehenſam ſicut poteſt velle ſibi miſeriam eternam. nam miſeria importat in ſe ſaltem materialiter aliquid boni ſcilicet eſſe et vitam. non enim miſeria eſt purum malum. neqꝫ ſecūdum doctrinam dioniſij īueniri poteſt purum malum. deſtrueret enim ſeipſum ⁊ iam non eſſet malum ſed nichil. vñ et

dānati qui ſunt in vltimo et maximo miſerie gra
du: aliquid boni participant inquantum ſunt et
viuunt: propter quod pōt eſſe eoꝝ miſera vita
appetibilis. ſꝫ beatitudo eterna ita eſt ſummum
bonū ꝙ ēt eſt purū bonū nichil mali hñs admix=
tū ꝓpter quod poſſit nō appeti. vñ argumētū nō
ꝓcedit a ſimili. Et ꝑ iſta pꝫ rñſio ad.12m. vtrūqꝫ
eni ⁊ velle nō eſſe ⁊ nolle beatitudinē ē oīno per
accñs. Et ꝺ hoc. S. T. 4° ſen. d. vltima. q. 2ª ar.
p° ſub ar. 3°. ¶ Ad. 13m dr̄ ꝙ in caſu illo: falſum ē
ꝙ gaudiū de viſione dei minoraret̃. tum quia cū
eſſet ſummū ⁊ naturaliter cōſequens viſionē dei
talē dolorem abſorberet. tum qꝛ gaudium ⁊ do=
lor eſſent de obiectis diuerſis ac ꝑ hoc nō ſibi re=
pugnarēt. tū etiā qꝛ videns clare deum: cognoſ=
ceret bonū ſibi eſſe q̇cquid deꝰ ſibi imponeret ēt
penalitates. ac per hoc ꝓ tūc nō doleret de eis.
quemadmodū ⁊ in via multi martyres nō ſolū
nō dolentes ſpū ſed etiā gaudentes ſuſcipiebāt
atroces penas ⁊ mortem propter xp̄ꝫ. ſ̄m illud
actuū. 5°. ibant apl̄i gaudentes a ꝯſpectu cōſilij.
qm̄ digni habiti ſunt ꝓ nomine ieſu cōtumeliam
pati. ¶ Ad. 14m negat̃ ꝯña. et ad eius probatio
nē reſpōdet. S. Tho. pª. ꝑ. q. 82. arti. p° ad. pm.
Et de. ve. q. 22. ar. 5. ad. pm in cōtrariū. ꝙ aucto
ritas Aug. dꝫ intelligi de neceſſitate coactionis.
neceſſitas aūt naturalis nō aufert libertatē vo=
lūtatis vt ipſemet in eodē libro inq̇t. ¶ Ad. 15m
negat̃ ꝙ cōſequens ſit falſum. et ad probationē
dr̄ ꝙ aſſumptū eſt falſum quātū eſt ex ꝑte volun
tatis beati. et ad eius ꝓbationeꝫ negat̃ cōſequē
tia. neqꝫ valet eius ꝓbatio. nam lꝫ beatus poſſit
aliquē actum circa aliam rē a beatitudine libere
dimittere vel remittere: nō tamen poteſt pecca=
re cū ſit cōfirmatus in gr̄a ⁊ charitate ⁊ in prudē
tia ⁊ ceteris virtutibus. vñ caſus ibi poſitus ꝙ. ſ.
beatus pōt remittere actū habito precepto diui
no ꝙ nō remittat: incōpoſſibilis eſt. eſt eni incō=
poſſibile in ſenſu cōpoſito ꝙ beatus nō impleat
preceptū dei. exemplū autē de angelo raphaele
nō eſt ad ꝓpoſitū cū illi actus eſſent de alia re a
beatitudine ⁊ de quibus nō habuit preceptū di=
uinū in cōtrarium. ¶ Ad. 16m. pꝫ ſolutio ex rñſio
ne ad. 13m. ¶ Ad. 17m dr̄ ꝙ minor eſt falſa vt ex
ſupra dictis pꝫ. neqꝫ arguēs illam ꝓbat. ¶ Ad ar
gumēta Scoti ꝯ ſecundā cōcluſionem p̄mo loco
adducta. Ad. pm rñdetur ex dictis. S. Tho. i hac
d. q. pª ar. 2° ad. pm. Et. pª ꝑ. q. 64. ar. 2° ad. 5m
Et de malo. q. 16. ar. 5° ad. pm. et ex hijs q̄ dicta
ſunt in. 5°. nōbili: ꝙ dictuꝫ dioniſij dꝫ intelligi de
bonis nature conſtitutiuis et de neceſſario cōſe=
quētibus quātū ad eoꝝ radicē: nō quātū ad oīa

bona ad que ſe extēdit facultas ſue nature. et iō
lꝫ in eis ſit naturalis inclinatio ad bonū: eſt tñ in
eis per habitū malicie deprauata ⁊ diminuta vt
nō poſſint velle benefacere licet poſſint aliquan
do bonum facere ex genere. vñ pōt duplex actꝰ
demonis conſiderari. vnus ꝓcedens ex volūta=
te deliberata: et is ꝓprie poteſt dici actus eius: ⁊
talis actus demonis ſemper eſt malus vel ex ge
nere vel ex circunſtantijs. nā ⁊ ſi aliquādo bonū
faciat: nunqꝫ tñ bene facit. ſicut dū veritatē dicit
vt decipiat. aliꝰ actus demonis eſt naturalis qui
bonus eſſe pōt ⁊ atteſtatur bonitati nature: ve=
rūtñ tali bono actu abutunt̃ ad malū. ¶ Ad. 2m
dr̄ ꝙ remorſus conſcientie in dānatis eſt actꝰ na
ture quātū ad ſui ſubſtantiā ꝓut. S. Tho. inquit
in hac. diſ. loco proxime allegato ad. 3m ſꝫ depra
uatur ex fine ⁊ circūſtantijs. et dato ꝙ remorſus
talis iportet diſplicentiā de peccato: nō ideo eſt
bonus actus moraliter. non eni diſplicet eis pec
catū ſ̄m ſe ſed ꝓpter penam quam pro peccato
patiunt̃. vñ diſplicentia et penitētia in eis nō eſt
bonus actus moraliter ſ̄ malus. nam ſimul cum
diſplicētia pene cōplacet ſibi turpitudo peccati.
ac per hoc nolle ſe peccaſſe non eſt in damnatis
bona voluntas prout. S. Tho. dicit. 4° ſen. di.
50. q. 2ª arti. p° ſub arti. 2° ad. 2m. neqꝫ damna
tus ſiſtit in hoc qꝺ eſt nolle ſe peccaſſe prout ar
guēs fallitur. quia vt dictum eſt: cum nolle ſe pec
caſſe propter penaꝫ: vult ſe peccaſſe propter pec
cati turpitudinem. Poteſt etiam dici ꝙ remor=
ſus conſcientie in demonibus non eſt actus eli=
citus a voluntate. neqꝫ proprie eſt diſplicētia cū
ſit actus conſcientie que pertinet ad intellectuꝫ.
vnde remorſus conſcientie proprie eſt reprehē=
ſio ⁊ redargutio vel accuſatio qua conſcientia re
darguit ⁊ accuſat peccatorem de malefactis. et
per hec patet reſponſio ad. 3m. ¶ Ad. 4m nega=
tur aſſumptū. et de hoc dici habet infra. diſ. 28.
et eius falſitas probatur ex auctoritate Aug. ab
arguente inducta in qua Augu. conſequentiam
intulit bonam ex antecedente tamen falſo ⁊ im=
poſſibili. per moduꝫ quo recte quis inferret. ſi ho
mo eſſet auis volare poſſet. ꝙ autem Augu. añs
ſue ꝯñe reputaret impoſſibile: patet euidenter
ex verbis immediate ſupra poſitis. ait enim. bo=
ne quoqꝫ voluntatis et cogitationis initium nō
homini ex ſeipſo naſci ſed diuinitus ei preparari
et tribui: in eo deus euidenter oſtēdit: quia neqꝫ
diabolus neqꝫ aliquis angelorum eiꝰ ex quo rui=
ne illius merito in hanc inferiorem ſunt detruſi
caliginem: bonam potuit aut poterit reſumere
voluntatē. qꝛ ſi poſſibile eſſet ⁊c. quaſi dicat non

eſt poſſibile. ¶ Ad. 5^{m} pꝫ ex reſpõſione ad p^{m} q̇d
dicendũ ſit ad auctoritatẽ dioniſij. Falſum ẽ pre
terea qď arguẽs in minori aſſumit in ſtatu natu=
re corrupte et maxime in peccatore et vicioſo in
quo naturalis facultas volũtatis ꝑ peccatũ leſa
eſt ⁊ debilitata ita vt ſine dei gr̃a bonũ velle ſ͛m
omnes circũſtantias nõ poteſt. ex deductiõe au
tem ꝑ rationẽ naturalẽ ꝙ circũſtantie morales
nate ſunt cõuenire actui rationalis vel itellectua
lis nature: non ꝓbatur ꝙ ſola facultas naturalis
volũtatis poſſit facere aut velle bonum etiã mo
rale ex oibus circũſtantijs debitis niſi forte ꝓ ſta
tu nature integre in quo neqꝫ hoies neqꝫ angeli
dãnati ſunt. ¶ Ad. 6^{m} dr̃ primo ꝙ lꝫ intellectus
angeli nõ erret circa ṗma ṗncipia pratica: errat
tñ circa ꝑticulare eligibile. qď lꝫ de ſe recte poſſit
inferri ex primis ṗncipijs: ipedit̃ tñ ex malicia vo
lũtatis depravate. vñ ois peccãs errat ſ͛m phm.
¶ Dr̃ ſecundo. ꝙ etiã ſi in demonibꝰ fieret recta
deductio ꝑ intellectũ ex ṗmis ṗncipijs ita vt nõ
ignoraret q̇d eligere et agere deberet: nõ eis ſuf=
ficeret ad bñ agendũ ⁊ diligendũ vt arguẽs vide
tur ſentire. imo in hoc fuit error pelagij q2 poſuit
hoiem indigere gr̃a dei ad cognoſcẽdũ quid agẽ
dum ſit: ſed nõ ad id cognitũ agendũ vel appe=
tendũ. fides autẽ catholica tenet ꝙ ſine gr̃a dei
nõ ſolũ neſcimus q̇d agere debeamꝰ vt apoſto=
lus inq̇t: ſed neqꝫ etiam bñ velle aut facere poſſu
mus. iuxta illud apl̃i Ro. 9. nõ eſt volentis neqꝫ
currẽtis ſed dei miſerẽtis. ¶ Ad. 7^{m} dr̃ ad mino
rẽ ꝙ ſicut dictum fuit in quito notabili: nã demo
nis mãſit integra quãtũ ad principia cõſtitutiua
nõ aũt quantum ad oẽm ipſius iclinationẽ natu
ralem niſi in radice. diligere aũt deũ ſuper omia
eo mõ quo remanet in demonibꝰ: eſt actꝰ natura
lis nõ ex electiõe demonis ꝓcedens neqꝫ ẽ mo=
raliter bonus. diligũt enim demones deũ ſuper
omnia inquantũ eſt cõſeruator ipius eſſe ⁊ natu
re eoꝝ. nõ ꝓpterea ꝙ in ſe bonus eſt et iuſtus et
virtutis regula imo ſub hac rõne deum odio ha
bent. vñ falſum eſt ꝙ actus diligẽdi in demonibꝰ
tranſit ſuꝑ deum bonũ ſine oi mala circũſtantia
Neqꝫ obſtat intẽſio naturalis dilectiõis. q2 cum
ſit ex vi nature: nõ ipſis ſed auctori nature iputa
tur. verũtñ hunc ipm actum ꝑuerſa eorum volũ
tate deliberatiua ꝑ malas circunſtantias depra
uant. ¶ Ad. 8^{m}. qď eſt durandi dr̃ ꝙ ſicut dedu=
ctũ fuit ſupra in tertio notabili: ꝙ demones poſt
primũ peccatum nõ poſſint bonum facere: eſt in
eis ⁊ ex culpa ſua cõmiſſa ⁊ ex ordinatiõe diuina
et ex ſue nature cõdicione. Neqꝫ valent ea q̄ ar
guens allegat in cõtrariũ. nã lꝫ natura demonũ

ſit bona ⁊ ab ea nõ habeant directe ⁊ ꝑ ſe ꝙ non
poſſint facere bonum: hñt tamẽ ex cõdicione na
ture ꝙ perſeuerent irreuerſibiliter i eo qď ſemel
eligũt ſiue bonum ſiue malum. et ita ꝑ accidẽs ⁊
occaſionaliter bonã naturam eẽ cauſam mali nõ
eſt incõueniens. et conſimili mõ bona ⁊ iuſta or=
dinatio diuina de nõ largiendo ipis gr̃am qua a
pctõ ⁊ a mala volũtate deſiſtant: eſt ꝑ accidens
et occaſiõaliter cã eoꝝ perſeuerãtie in malo. cul
pa aũt eoꝝ primo cõmiſſa: ſemper i diabolo ma
net quantũ ad appetitũ: licet nõ credat ſe poſſe
id qď appetijt obtinere, ꝓut. S. Tho. dicit. p^{a} par.
q. 64. ar. 2° ad. 3^{m}. manet preterea in eis ṗma
culpa virtute ⁊ reatu. ac ꝑ hoc ois alterius culpe
põt eſſe cã. ¶ Ad. 9^{m} pꝫ ex ſupradictis ꝙ ⁊ ratio
et auctoritas ad id tenendũ conuincit: nec certe
arguens id dixiſſet ſi Aug. legiſſet de fide ad pe=
trũ. ca. 3. vñ vltra eius dicta i reſpõſione ad. 4^{m}
Scoti recitata parũ infra ſic ait. oſtẽdit deus vñ
bona volũtas hominibꝰ detur: quã ſic amiſerũt
angeli cũ haberent: vt amiſſam deinceps habe=
re non poſſent. ſupra etiã ante illa verba ſic dicit
pars itaqꝫ angeloꝝ que a ſuo creatore deo volũ
taria prorſus auerſione diceſſit: eq̇tatis ſuperne
iudicio initium ſue dãnationis in ipſa auerſione
volũtatis inuenit: quã deus ſic totam ꝑ̃cepit re=
manere ſupplicio: vt etiã ignem ei eternum pre=
pararet in quo omnes illi preuaricatores angeli
nec mala poſſint vnqꝫ volũtate carere nec pena
ſed ꝑmanente in eis iniuſte auerſionis malo: per
maneat etiam iuſte retributiõis eterna dãnatio
¶ Ad argumẽta Scoti ſecũdo loco cõtra conclu
ſionem inducta. Ad. p^{m} dr̃ ꝙ aſſumptum eſt fal=
ſum. neqꝫ valet eius ꝓbatio. tum quia ex verbis
Aug. inferri nõ poteſt ꝓpoſitum arguentis. non
eni ſequit̃. ſi nichil magis eſt in volũtate q̄ꝫ velle
ꝙ oẽ velle ſuum ſit in eiꝰ facultate vt poſſet illud
elicere ⁊ ſuſpẽdere. tũ etiã q2 velle neceſſariũ ne
ceſſitate naturali: nõ repugnat facultati ⁊ liber=
tati q̄ eſt propria voluntati prout dictum fuit in
ſecũdo notabili. vñ lꝫ omne velle ſit in facultate
et libertate volũtatis: non ideo ſequitur ꝙ actꝰ
volendi vltimum finem clare viſum non ꝓcedat
ex voluntate neceſſario ita ꝙ illum nõ poſſit ſuſ=
pendere. nam cum neceſſitate naturali qua ipm
volũtas elicit: ſtat ꝙ ex facultate ⁊ libertate ſua
ideſt nõ coacte ipm eliciat. ¶ Ad. 2^{m} dicitur pri=
mo ꝙ licet habitus ſuꝑbie inclinet directe et ime
diate ad ſuperbiendum: non inde ſequit̃ ꝙ actꝰ
aliorum peccatorum nõ ſimul ſtent cum actu ſu=
perbie. nam actus plures diſtincti ſpẽ pñt ſimul
eſſe qñ ordinem hñt inter ſe aut vnum ṗncipiũ

ex quo oriunť. vnū eni peccatū inducit ad aliud
et ipm ad aliud. vñ incōueniēs nō eſt ꝙ in demo
nibꝰ ſimul ſit actus ſupbie ⁊ odij ⁊ inuidie ⁊ alio
rū peccatoꝝ. eſt eni ſuperbia initiū oīs peccati vt
dr̃ eccleſiaſtici. 10°. ❡ Dr̃ ſecūdo. ꝙ argumētum
ſicut iacet nō aliud cōcludit: ꝗ̃ ꝙ nullus eſt actꝰ
malus q̄ ſit ꝑpetuo in demone. hoc aūt cōcluſiōi
nō aduerſatur que nō dicit demones hr̃e volun
tatē actualiť obſtinatā i oī actu peccati. ❡ Ad cō
firmationē reſpōdet. S. T. de. ve. q. 24. ar. 10.
ad. 2m. ꝙ lꝫ nature corporali non poſſit effici ali
quid cōtrarium naturale niſi nā eius totaliť cor
rumpať eo ꝙ natura corporalis eſt determinate
vnius gn̄is: ſicut aque nō pōt fieri calor natura-
lis niſi in ea corrūpať ſpēs aque: nature tñ ſpūa-
li q̄ eſt facta oīm capax ⁊ indeteriata quantū ad
aliquod eē ſuū ſm ꝙ phs dicit. 3° de aīa ꝙ aīa eſt
quodāmodo oīa: poteſt aliquid aliud etiam cō-
trarium fieri naturale per hoc ꝙ illi adheret. vn
de quāuis inclinatio volūtatis naturaliter ſit ad
vnum: tamen cōtrarium poteſt ꝑ amorem effici
naturale ei intantū ꝙ nō reuertatur ad priſtinā
diſpoſitionem niſi aliqua cā hoc agēte. et iſto mō
peccatū efficiť quaſi naturale ei q̄ peccato adhe-
ret. vnde nichil ꝓhibet liberum arbitriū ꝑpetuo
in peccato remanere. hec ille. ❡ Pōt tertio reſ-
ponderi ꝙ argumentū ꝓcedit tanꝗ̃ ſi nos dice-
remus ꝙ ſolus habitus malus cauſat obſtinatio
nē in demone. hoc aūt falſum ē vt ex ſupradictis
apparet. vñ argumentum procedit ex falſo ſuppo
ſito. Et per hec pꝫ reſpōſio ad. 3m. ❡ Ad. 4m reſ
pōdet. S. Tho. in hac. diſ. q. pa. ar. 2°. ad. 5m. ꝙ
obſtinatoꝝ culpa ſemper creſcit nō quātum ad
intenſionem malicie ſed quātū ad multiplicitatē
actus. pena etiam eēntialis eoꝝ non creſcit ſed
accidētalis ſicut nec p̄mium bonorum. et de tali
excreſcētia malicie ⁊ pene ꝓcedit argumentum.
ſi aūt arguens intelligat de augmēto quantū ad
intenſionem: ꝯña eſt nulla. ❡ Ad. 5m. dr̃ ꝙ ex ꝓ-
ceſſu argumēti nō aliud cōcludiť ꝗ̃ ꝙ voluntas
demonis non eſt ita auerſa ab vltimo fine quin
poſſit illū velle ⁊ amare. quod ⁊ nos nō negamꝰ
loquēdo de fine vltimo in cōi. ſm quam rationē
eſt primum p̄ncipium i appetibilibꝰ ⁊ agibilibus.
naturaliť enim demō appetit ſuam beatitudinē
et ſuū bonum ⁊ optimū. huiuſcemodi tñ bonū ⁊
finis ac beatitudo in ſpāli. ſ. diuina eēntia aut eiꝰ
viſio: non ē primū pricipiū in appetibilibꝰ inditū
naturaliť mēti intellectuali, put. S. Tho. dedu-
cit in plurībꝰ locis. et magis diffuſe de. ve. q. 22.
ar. 7°. et ideo appetitus demonis in illud nō ferť
naturaliť. imo deprauatus malicia fertur in eius
odiū ⁊ inuidiā. actus aūt bonos bonitate natura-
li ⁊ ad quos nā ipſa necēio inclinat: nō negat. S.
Tho. in demonibꝰ ſicut pꝫ in hac. diſ. q. pa. ar. 2°
ad. 2m et. 3m. Et. pa p. q. 64. ar. 2° ad. 5m. Et de
ve. q. 24. ar. 10. ad. 17m. Et in. q. de malo. q. 16.
ar. 5° in. c. et ad. pm. et ad. 14m et ad. 18m et ar° ſe-
quēte in. c. et ad. 5m et. 6m in cōtrarium. ❡ Ad ar
gumēta cōtra ꝓbationes cōcluſionis. ad pm Sco
ti dr̃ ꝙ aſſumptū ē falſum. imo rō. S. Tho. verū
ſupponit ꝙ. ſ. intellectꝰ ſit ſufficiēs volūtatis mo-
tor i ſuo gn̄e quātū ad determinationē actus. nā
quātū ad exercitiū vel vſum: nō ponit. S. Tho.
intellectū mouere volūtatem ſed magis ecōtra.
put apparet ex pluribus locis doctrine ſue. ⁊ pre
ſertim. pa p. q. 82. ar. 4°. Et. pa 2e q. 9. ar. p°. Et
de. ve. q. 22. ar. 12. Et i. q. de malo. q. 6. ar. vni-
co. ❡ Ad. 2m negať iterū aſſumptū. et ad p̄mam
eius ꝓbationem dr̃ ꝙ ſi arguens loquať de p̄mo
actu itellectus angelici ⁊ eius volūtatis quē an-
gelus habuit in p̄mo inſtanti ſue creatiōis vt vi-
deť: cōceditur totus ꝓceſſus ſed negatur vltima
ꝯña. nō enim ſequiť. ſi volūtas angeli rectam et
bonā ſemel habuit electionē: ꝙ nunꝗ̃ āplius pec
care potuit. nā vt in q̄rto notabili deductū fuit
viſio clara diuine eſſentie imobiliter ⁊ ꝑpetuo ac
in ſtatu termini adepta reddit ꝑ ſe voluntatem
ſic vidētis impeccabilē: nō ipſa vnica eiꝰ electio.
❡ Ad. 2am ꝓbationem dicitur ꝙ ꝓcedit ex falſo
intellectu in dictis. S. Tho. nō eni eſt mētis eiꝰ
probare imobilitatem volūtatis poſt primā ele-
ctionē per imobilitatem itellectus tanꝗ̃ ꝑ cauſā
ſed ꝑ ſimile. qꝛ quātū ad hoc cōſimiliť ſe hñt itel-
lectus ⁊ volūtas angeli. cauſe aūt per quas imo
bilitas volūtatis ꝓbatur: tacte fuerunt ſupra de
mēte. S. T. in tertio nōbili. ❡ Ad. 3m pꝫ ſolutio
ex his q̄ dicta ſunt in q̄rto nōbili. et magis diffuſe
di. 4a ſub. p°. et ſecūdo nōbili. ❡ Ad. 4m dr̃ ꝙ ar
guēs non ſatis habuit mentē. S. T. vbi aſſignat
drĩam inter voluntatē angeli ⁊ volūtatē hoīs ꝑ
hoc ꝙ eſt cū diſcurſu ⁊ ſine diſcurſu itelligere. nō
eni. S. D. dicere intēdit ꝙ itellectꝰ hoīs mobiliť
ſe hꝫ circa oīa q̄ per diſcurſū cognoſcit vt arguēs
male itellexit: ſꝫ aſſignat drĩam inter itellectū an
gelicū ⁊ humanū ꝑ hoc ꝙ intellectꝰ humanꝰ pōt
decipi ⁊ errare circa alia a p̄mis p̄ncipijs ꝑ ſe no-
tis. qꝛ apprehēdit illa ꝑ diſcurſū ⁊ nō ſtatim illa vi
det in ipīs p̄ncipijs. ex quo fit ꝙ pleruꝗ̃ erret nō
recte diſcurrēs. et qꝛ ex alijs ſupuenientibꝰ vl' cā
erroris ſublata rectificare pōt diſcurſū: inde ē ꝙ
primā apprehēſionē ꝑdere pōt et ſecundā tenere
ac ꝑ hoc mobiliť circa illas ſe hr̃e. itellectꝰ aūt an
gelicꝰ qꝛ cognitionē nō hꝫ per diſcurſū eoꝝ que

VERSITAT

vim nãlem ei⁹ nõ excedunt ſed nãliter cognoſcit
ea ſtati cognitis p̄mis p̄ncipijs: iõ circa naturalit̃
ab eo cognita nũq̃ꝫ errat aut decipit̃. et ꝑ ꝯñs cir
ca illa nõ hꝫ mobilẽ apprehẽſionẽ vel cognitionẽ
Et ꝙ iſte fuerit verus ſenſus in v̈bis. S. Tho. pꝫ
euidẽter de. ve. q. 24. ar. 10. in. c. vbi eãdem rõ=
nem tãgens quã arguẽs allegat ex p̄ma parte ſũ
me: inquit. ꝯ. 3[m] hꝫ etiã remedium ꝙ hõ illud qđ
accipit. ſ. ꝑ diſcurſum nõ totaliter accipit ſed qua
ſi per viã inq̃ſitionis ⁊ collatiõis. vñ qñ ratio ĩ ali
quo errat ex quocũq̃ꝫ ille erroꝛ cõtingat: põt tol
li ꝑ contrarias rõcinationes. et inde eſt ꝙ homo
a pctõ põt deſiſtere. hec ille. ecce ꝙ nõ fuit mens
. S. T. dicere ꝙ oĩa q̃ intellect⁹ human⁹ cognoſ=
cit ꝑ diſcurſum mobiliter apprehẽdit: ſꝫ ꝙ multa
mobilit̃ apprehẽdit eo ꝙ ꝑ diſcurſum cognitionẽ
illoꝛum accipit. intellectus aũt angelicus oĩa ap
prehendit ĩmobiliter q̃ eius naturalẽ capacitatẽ
nõ excedũt. eo ꝙ nihil eoꝝ cognoſcit ꝑ diſcurſũ.
¶ Ad. 5[m] negat̃ aſſumptũ. neq̃ꝫ illud ſatis ꝓbat
vbi arguẽs allegat. ¶ Ad. 6[m] negat̃ minoꝛ. ĩmo
via. S. Tho. ponit cauſas obſtinatiõis ꝯmunes
angelo et homini dãnatis ſicut apparet ĩ locis ſu=
pra allegatis ꝓ cõcluſione. p° ſen. et de. ve. et de
malo. Itẽ cõtra. gen. 4° li° ca. 93. et. 95. arguẽs
aũt nõ videt̃ legiſſe oĩa ſcripta. S. T. ꝙ ſi in pri=
ma parte ſũme cauſam aliquã tetigit differentie
recte ⁊ rationabiliter factũ eſt. qm̃ vt deductum
fuit in tertio nõbili: lꝫ alique cauſe obſtinationis
ſint cõmunes hominib⁹ et angelis: ſpeciales tñ
cauſe aſſignari pñt vtriſq̃ꝫ. vñ patet ꝙ. S. T. ni=
chil intactũ reliquit cauſas cõmunes ⁊ ſpeciales
aſſignãs. Qđ aũt arguens dicit qꝛ aĩa coniuncta
nõ hꝫ cognitiuã ĩmobiliter apprehenſiuã ſicut an
gelus: falſũ eſt ſi accipiat̃ ꝓ ſtatu termini vbi lo=
cũ hꝫ obſtinatio tã in angelis q̃ꝫ in hoĩbus. Ad id
aũt qđ querit de aĩa ſeparata: dicimus ꝙ loquẽ=
do ſaltim de prioꝛitate nature ante oẽm actum
elicitũ aĩa ſeparata ẽ obſtinata. tũ ex rõne ſtat⁹
in termino. tũ ex oꝛdinatiõe diuine iuſticie, et cũ
inde infert ꝙ tũc cã aſſignata in. p° ꝑte ſũme non
eſt ſufficiens: cõcedimus ſic etiã dictũ fuit ſupꝛa ĩ
tertio notabili. neq̃ꝫ iõ arguẽdus eſt. S. T. inſuffi
cientie cũ ipſe ibi et alibi oẽs cauſas obſtinatiõis
ſufficiẽter tetigerit. nõ eni cogitur doctoꝛ oĩa in
oĩbus locis ſcribere aut reſumere. neq̃ꝫ etiã ſi aĩa
ſepata eẽt obſtinata ꝑ actum elicitũ: ſequit̃ vt ar
guens putat ꝙ demereretur ſicut neq̃ꝫ demere=
tur per multas prauas operationes quas dãna
ta in iferno elicit ſed ſunt ſtatũ dãnationis cõſe=
quentes. de hoc tñ alias dicendũ erit. Exemplũ
aũt de lazaro ſatis ineptũ eſt cũ nõ fuerit in caſu
quo arguẽs loquit̃ in ſtatu termini cõpletiue. vñ
ſine miraculo potuit nõ hr̃e ĩmutabilitatẽ ſue ele
ctionis vel operatiõis quã hñt aĩe ſeparate non
rediture ad ſtatum vie. Et ꝑ hec pꝫ rñſio ad. 7[m]
¶ Ad. 8[m] negat̃ aſſumptũ loquendo de cã per ſe
et foꝛmali. lꝫ ei volũtas ſit prioꝛ ſua volitiõe: nõ
tñ ipſa prioꝛitas eſt cã per ſe ⁊ foꝛmalis volitiõis.
et iõ q̃uis poſt actũ volẽdi elicitũ nõ aliter ſe ha
beat volũtas ĩ prioꝛitate: põt alit̃ ſe habere quã=
tũ ad ĩmobilitatẽ vel ĩpeccabilitatẽ. ¶ Ad pri=
mã cõfirmationem dr̃ ꝙ maioꝛ ꝓpoſitio hꝫ veri
tatẽ qñ cauſa nullã diſpoſitionẽ acq̃rit per hoc ꝙ
cauſat vnũ illoꝝ effectuum queadmodũ contin
git in exẽplo ab arguẽte dato. ſed ſi talẽ diſpoſi=
tionẽ acquirit: nõ vniformiter ſe hꝫ ad alios effe=
ctus p̄ſertim ad oppoſitos. ſicut pꝫ in agentibus ĩ
quib⁹ per act⁹ gñatur habitus. iõ enim habitus
diffinit̃ a phõ ꝙ eſt difficile mobilis: qꝛ acquirẽs
habitũ nõ eodẽ mõ ſe hꝫ ad oppoſitos actus an
te habitũ ⁊ poſt. ⁊ ſimile eſt ĩ ꝓpoſito nr̃o. acce
dit p̄terea ⁊ inſtitutio diuina ꝓpter quã nõ eodẽ
mõ ſe hꝫ voluntas angeli ante electionẽ et poſt.
¶ Ad. 2[am] cõfirmationẽ negat̃ minoꝛ p̄mi pro=
ceſſus. nã actus q̃ neceſſitat volũtatem ãgeli reſ
pectu alterius ſimilis nõ potuit neceſſitare volũ
tatẽ reſpectu ſui cũ nõdum eẽt. poſitus aũt ĩ actu
potuit volũtatem neceſſitare reſpectu alteri⁹ cũ
iã actu eſſet. Ad alia aũt que recitat de prioꝛita=
te: pꝫ reſpõſio ex dictis. Cũ aũt arguẽs dicit ꝙ ac
cidẽs nõ variat aut ĩmutat naturã: falſum eſt in
multis. et p̄ſertim hoc hñt habitus et cõſuetudo
que ſcḋm phꝫ mouẽt per modũ nature. Vñ. S. T.
de. ve. q. 24. arti. 10. ad. p[m] ſic dicit. q̃uis menti
ratiõali ſcḋm ſuã inſtitutionẽ cõſiderate peccatuꝫ
ſit ꝯtra naturã: ſcḋm tñ ꝙ iam adheſit peccato effe
ctũ eſt ei quaſi naturale vt Aug⁹ dicit in. li° de ꝑ=
fectiõe iuſticie. phs ẽt dicit in. 9° ethi. ꝙ quando
hõ de virtute in vitiũ tranſit: fit quaſi alius eo ꝙ
quaſi in aliã naturã tranſit. hec ille. Et in reſpon
ſiõe ad. 3[m] inq̃t. cã per ſe peccati eſt volũtas. que
q̃uis a principio ad vtrũlibet ſe haberet equalit̃
tñ poſtq̃ꝫ peccato ſe ſubiecit: efficit̃ ei peccatũ q̃ſi
naturale et ex hoc ĩmutabiliter quãtum eſt de ſe
manet ĩ illo. Et ad. 5[m] ait. cum peccatum ſit men
ti rationali quaſi naturale effectum: illa neceſſi=
tas non erit coactionis ſed naturalis inclinatio
nis. Et ad. 14[m]. peccatũ inq̃t libero arbitrio ad=
ueniẽs: nõ adimit aliq̃d eſſentialiũ. qꝛ ſic ſpẽs li=
beri arbitrij non remaneret. ſed ꝑ peccatũ aliq̃d
addit̃. ſ. limitatio quedã liberi arbitrij cum fine ꝑ
uerſo q̃ ei quodãmõ naturalis efficitur et ex hac
neceſſitatem hꝫ ſicut ⁊ alia q̃ ſunt libero arbitrio

naturalia.hec ille.Ex q̄bus pꝫ reſpõſio ad omẽs
cõfirmationes. Tertia aũt cõfirmatio falſũ aſſu
mit vt ex predictis apparet. ¶Ad argumẽta gre
gorij cõtra eaſdẽ ꝓbationes. Ad.pm dr̄ ꝙ aucto-
ritas damaſceni dꝫ intelligi de ãgelo quantũ eſt
ex nã ſua ⁊ ante adheſionẽ volũtatis ꝑ ꝓpriã ele
ctionẽ. vñ et rõnẽ dicti ex ꝯdicione nature ibidẽ
aſſignat dicẽs.oẽ enim creabile:eſt ⁊ vertibile.ꝙ
aũt dictũ damaſceni non debeat itelligi poſt ele
ctionẽ:manifeſte accipit̃ ex v̾bis eiꝰ parũ iſra. cũ
eni dixiſſet ꝙ nã creabilis hꝫ facultatẽ manendi
et ꝓficiẽdi in bonũ ⁊ ad malũ vertẽdi:ſtati adie-
cit de ãgelo.inſuſceptibilis eſt penitẽtie qꝛ incoꝛ
poꝛeus.hõ eni ꝓpter coꝛpis infirmitatẽ peniten
tia fungit̃.hec ille.ex q̄bus v̾bis ſequit̃ ꝙ nõ peni
tet eiꝰ qđ ſemel fecit aut elegit. et iõ argumentũ
nõ eſt ad ꝓpoſitũ noſtrũ q̄ ponimꝰ impeccabili-
tatẽ in ãgelis bonis ꝑ grãm nõ per naturã. vñ et
de.ve.q.24.ar.7° deteriatio eſt.S.D.ꝙ nulliꝰ
creature liberũ arbitriũ nãliter eſt cõfirmatum i
bono ſed ꝑ donũ grẽ vt in.ar° ſequente deducit.
¶Ad.2m dr̄ ꝙ angeli dicuntur imobiles ad ma-
lũ q̃tũ eſt ex nã ſua ⁊ ſm id in quo creati ſunt ſꝫ
ꝙ dicunt̃ a damaſceno difficile mobiles ad malũ
eo ꝙ creati ſunt in grã lꝫ non ꝯfirmati.ſꝫ poſt cõ-
firmationẽ ꝑ beatitudinẽ adeptã nõ ſolum ſunt
difficile mobiles ad malũ ſed ẽt imobiles. vñ im
mediate poſt v̾ba ab arguẽte allegata inquit da
maſcenꝰ.nũc aũt et imobiles ſunt nõ nã ſed grã
et ſoliꝰ boni dei acceſſiõe.et de malis ãgelis i fine
capituli ait.poſt caſũ eni nõ eis ẽ pnĩa queãdmo
dũ nec hoïbus poſt moꝛtẽ. ¶Ad. 3m pꝫ rñſio ſic
ad.3m Scoti ꝯ probatiões ꝯcluſiõis. ¶Ad.4m
dr̄ ꝙ dictũ illud.S.T.ſ.cui ſemel angelus adhe-
ret ꝑ voluntatẽ ſꝑ adheret: itelligit̃ de hijs q̄ fa-
cultatẽ eiꝰ naturalẽ nõ excedũt :⁊ de adheſiõe cõ
pleta ⁊ foꝛmali q̄ accipit̃ ex intẽtiõe finis ſicut ac
cipit̃ ex dictis eiꝰ.pª p.q.64.ar.2°. Et dẽ malo
.q.16.ar.6.in.c.et ad.pm et.2m et ad.pm et.3m et
4m in ꝯtrariũ. Vñ et ibidẽ nono loco arguit illđ
idẽ argumẽtũ in ſnĩa qđ arguens hic oppoſuit de
tp̄e paſſiõis xp̄i.et rñdet ſic. Ad.9m dicendum ꝙ
effectꝰ paſſionis xp̄i ꝑtinet ad ſupnaturalẽ cogni
tionẽ circa quã diabolus errare potuit. vñ argu-
mẽtũ nõ eſt ad ꝓpoſitũ. ¶Ad.5m negat̃ aſſum-
ptũ.eſt eni falſũ ꝓut ex p̄miſſis in tertio nõbili et
in reſpõſionibꝰ apparet. ¶Ad argumẽta Aureoli
cõtra eaſdẽ ꝓbatiões. Ad.pm dr̄ ꝙ minoꝛ ẽ falſa
de ratiõibus q̄ nõ excedũt eiꝰ facultatẽ naturalẽ.
falſũ eſt ẽt qđ arguẽs videt̃ ſupponere ꝙ.ſ.diabo
lus hẽat rõnes quibꝰ cognoſcat ſe eẽ in ſtatu ma
lo et ꝑuerſo. vt ei.S.T.dicit in.q.de malo.q.16.

ar.6.ad.8m diabolꝰ nõ ſentit ſe eẽ male qꝛ culpã
ſuã nõ apprehẽdit vt malũ:ſꝫ adhuc obſtinata mẽ
te ꝑſeuerat i malo.Et ꝑ hec pꝫ reſpõſio ad.2m lꝫ
eni diſplicẽtia quã angelꝰ hꝫ de deo nata ſit q̃tũ
eſt de ſe mouere itellectũ demonis ad reſiliendũ
ab ea ſi ab illo apprehenderet̃ vt malũ:qꝛ tñ non
ſic apprehendit̃ ab eo nõ ẽ nata mouere itellectũ
eiꝰ ad reſiliẽdũ. ¶Ad.3m. pꝫ ſolutio ex rñſiõe ad
4m Scoti ꝯ ꝓbatiões ꝯcluſiõis.Et p̄terea falſũ ẽ
de ãgelo ꝙ circa nãliter ab eo cognoſcibilia i pri-
cipio falſo apprehẽdat cõcluſionẽ falſam ꝓ vera.
falſũ eſt ẽt in nobis ꝙ ſtãte p̄ncipio falſo : nõ ſtet
imobilitas cõcluſiõis falſe i eo apprehẽſe. verũtñ
caſus arguẽtis eſt ipoſſibilis.nõ eni poſſibile ẽ ꝙ
intellectꝰ ẽt nr̃ aliqđ de p̄mis p̄ncipijs apprehen-
dat falſũ pro v̾o cũ ſint nãlit̃ cognita circa q̄ nõ
cõtingit errare ꝓut ph̃s dicit. 4° metha.⁊.3° de
aïa. ¶Ad.4m dr̄ ꝙ lꝫ in angelo malo nãlia ma-
neãt itegra q̃tũ ad ſuã entitatẽ:⁊ intellectꝰ ma-
neat iteger q̃tũ ad cognitionẽ ſpeculatiuã ⁊ cir-
ca effectiuã vel praticã q̃tũ ad actũ app̄hẽdẽdi ⁊
iudicãdi in vl̃i: eſt tñ leſus ⁊ deprauatꝰ circa iudi
ciũ praticũ in ꝑticulari ꝑ eiꝰ maliciã.et iõ itellectꝰ
errare põt in iudicãdo de ꝑticularibꝰ p̃ſertim cir
ca ſupnaturalia vel circa nãlia i oꝛdine aut i reſ-
pectu ad ſupnãlia.itaq̧ nõ eſt i demonibꝰ electio
mala ſine aliq̃ apprehẽſiõe falſa. ꝓut.S.T.exp̃ſſe
dicit i hoc ꝓpoſito.i.q.de malo.q.16.ar.6.ad.6.
in ꝯrium. ¶Ad argumẽta durãdi ꝯ eaſdẽ ꝓbatio
nes.Ad.pm negat̃ minoꝛ.lꝫ eni id qđ diabolꝰ ap
petijt p̄mo pctõ nõ ſit malũ ſꝫ ſe:factũ eſt tñ ma
lũ ex ꝑuerſo mõ appetẽdi illđ. vt eni.S.T.dicit.
pª 2e.q.19.ar.2°.q̃uis obm voluntatis ſit bonũ
ex gñe: efficit̃ tñ malũ ſi nõ hẽat debitas circũſtã
tias. vñ ſicut ibi dicit:velle facere aliq̃d ſm ſe bo-
nũ qñ nõ dꝫ fieri:nõ eſt velle bonũ. Et huic atte
ſtat̃ dioniſiꝰ dicẽs ꝙ bonũ cõtingit ex itegra cã.i.
oïbus circũſtãtijs debitis cõcurrẽtibus.malũ aũt
ex quocũq̧ defectu. qđ aũt arguẽs dicit ex volũ-
tate boni finis ex gñe nõ neccĩo ꝓcedere opꝰ ma
lũ:verũ eſt ꝑ ſe.et tñ ex bono fine ex gñe:malo ãt
ſm debitas circũſtãtias: neceſſe ẽ ꝓcedat opus
malũ q̃tũ eſt ex rõe circũſtãtiaꝝ. ¶Ad.2m dr̄ ꝙ
aſſũptũ ẽ falſũ ſi ſit finis vltimꝰ ſic in ꝓpoſito nr̃o.
neq̧ valet ꝓbatio.tũ qꝛ falſũ aſſumit loquẽdo đ
fine vltimo. tũ qꝛ ex bono fine nũq̧ opus prauũ
ꝓcedit ꝑ ſe ſꝫ occaſionalit̃ ⁊ ꝑ accidẽs.neq̧ eꝯ ex
malo fine bonũ opus ꝓcedere põt ꝑ ſe iuxta ver
bũ dñi mathei. 7° nõ põt arboꝛ bona fructꝰ ma-
los facere:neq̧ arboꝛ mala fructꝰ bonos facere.
nunq̇d colligũt de ſpinis vuas aut de tribulis fi-
cus:q̇ſi dicat nõ. et lꝫ volũtas angeli mali nõ vi-

deat oia in malo fine cui adheret. nā eius nō eſt videre aut cognoſcere: appetit tñ et eligit oia i ordine ad pūerſū vltimū finem cui adheret. ¶ Ad 3m negaꝫ aſſumptū in eo qꝺ dicit angelum malū nō peccaſſe pmo ex elatiōe. hoc eni falſū eſt ꝓut deductū fuit ſup̄. diſ. 5a ſub pmo nōbili. et fuit tāte efficacie eiꝰ electio pūerſa ꝙ cauſauit adheſionē habitꝰ ad qꝺ cōdicio ſue nature adiuuit vt ex ſupradictis pꝫ. ¶ Ad. 4m dr̄ ꝙ angelꝰ malꝰ poſt caſum fuit in terio merēdi ꝛ demerēdi vt arguēs dicit. et vltra hoc fuit in terio cuiuſcūqꝫ bone operatiōis electiue. eo ꝙ oīs huiuſcemōi opatio eſt i eo i ordine ꝛ ꝓportiōe ad pūerſū finē cui ſp adheret vt dictū eſt. ex quo ſequiꝫ ꝙ nullū bonū velle aut facere poſſit volūtate electiua. ¶ Ad ea aūt que ſecūdo loco arguit ꝫ probationē ſumptā ex prima pte. Ad. pm pꝫ reſpōſio ex his q̄ dicta ſūt ad. 6m Scoti. ¶ Ad. 2m pꝫ reſpōſio ex his q̄ dicta ſunt ſupra in quarto notabili. et magis late diſtinctione quarta ſub primo et ſecundo notabili. ¶ Ad. 5m dicitur ꝙ procedit ex falſo ſuppoſito quaſi nos dicamus ꝙ obſtinatio demonum ſequatur ex hoc ſolo ꝙ peccauerūt: et confirmatio bonorum angelorum ꝙ bonum egerūt et meruerunt. hoc autem falſum eſt vt ex ſupradictis apparet. dicimꝰ tamen ꝙ peccatum demonum fuit cauſa meritoria et diſpoſitiua ad eorum obſtinationem. et conſimiliter bona voluntas et bona operatio bonorum angelorum fuit cauſa meritoria et diſpoſitiua confirmationis eorum. ¶ Ad 6m. dicitur ꝙ argumentum procedit de alijs ab vltimo fine. ſed ex peruerſa adherentia ad malum vltimum finem neceſſario ſequitur ꝙ nichil boni velle aut facere poſſint. eo ꝙ omne agēs regulat et ordinat omnia que vult et agit in ordine et proportione ad vltimum finem qui eſt regula et menſura omnium ſuorum actuum. ¶ Ad argumentum ante oppoſitum reſpondet Sanctus Thomas. pa parte queſtione. 64. arti. 2o ad. 2m ꝙ miſericordia dei liberat a peccato penitentes. illi vero q̄ penitentie capaces non ſunt immobiliter malo adherent et per diuinam miſericordiam non liberantur.

ITerū circa diſtinctionem ſeptimā queritur vtrū angelus moueat celum vel quodcunqꝫ corpus per ſolum intellectum et voluntatem ſine alia virtute motiua media. Et videtur ꝙ non. quia angelus in quacunqꝫ diſtantia poteſt velle et intelligere rem quācunqꝫ. ſed non poteſt mouere quamcunqꝫ rem nec in quacūqꝫ diſtātia. ergo et cetera. ¶ In oppoſitum arguitur ſic. oīs actio eſt ab aliqua virtute. ſed in angelo non eſt alia virtus q̄ꝫ intellectus ꝛ voluntas. ergo oīs actio angeli ē per voluntatem et intellectum preciſe. ¶ In hac queſtiōe erūt quattuor articuli vt ſupra.

QUātum ad articulum primum ſit prima concluſio ꝙ motus vel actio angeli circa corpora eſt per eius intellectum et voluntatem et non ꝑ aliam pōm angeli mediā que ſit motiua aut executiua. Hanc concluſionem tenet Sāctus Thomas prima parte queſtione. 79. arti. po ad. 3m. Item de ſpiritualibus creaturis articulo. 6o ad 8m. Item de malo queſtione. 16. arti. po ad. 14m Et de potentia dei queſtione. 6. arti. 3o in cor. Itē quodlibet. 6o queſtiōe. pa arti. 2o. Itē opuſculo. 11o in reſpōſionibus ad lectorem venetum arti. 3o ¶ Secunda concluſio eſt ꝙ licet corpora obediant angelis ad nutum quantum ad motū localem: non tamen ſic obedit eis materia corporalis in motu ad formam. Hanc cōcluſionem tenet Sanctus Thomas prima parte queſtiōe 65. arti. 4o in. c. et. q. 110. articulis. 2o et. 3o. Et in hac diſtinctione. q. 3a arti. po in. c. Et de potētia dei. q. 6. arti. 3o. Et de malo. q. 16. arti. po ad 14m. et arti. 9o. Et quodlibet. 9o. ar. 19.

QUātum ad articulum ſecūdum recitande ſūt obiectiōes aduerſariorꝫ. Quippe cōtra determinationē ſupradictam arguit aureolus. Primo ſic. quia ſm commentatorem primo tractatu de ſubſtantia orbis ꝛ. 12. metha. commento. 35. in ſubſtantijs abſtractis et ſeparatis non ſolum eſt

potentia volitiua et cognitiua ſed etiam poten=
tia motiua in loco. Et poteſt ratio ſm eius inten
tionē ſic formari. Subſtantia intellectualis eo ꝙ
intellectualis: habet deſiderium. ſed vnde habet
deſiderium: habet ꝙ habeat virtutem motiuam
in loco vel ad locum. igiť et cetera. maior patet.
quia oēm apprehenſionem ſequiť deſideriū. Mi
nor ꝓbatur. q2 deſiderium eſt ad vniendū cum
deſiderato. ad hmōi autem vnionem requiriť ne
ceſſario actus motiōis. igitur. vnde in omnibus
ſubſtātijs motiuis ſunt iſta tria. et ſm ꝙ apprehē
ſio ſiue imaginatio ē perfectior vel imperfectior
ſm hoc deſiderium ⁊ motus ſunt pfectiora ꝓpor
tionabiliter. ſi aūt aliqua haberent deſiderium ⁊
nō haberent virtutem motiuā qua poſſent cōſe=
qui deſiderium illud eſſet imperfectū: et natura
feciſſet aliqd fruſtra ⁊ deficeret in neceſſarijs. Di
cet forte ꝙ l3 ſit in eis potētia motiua: tñ illa non
eſt alia ab intellectu ⁊ voluntate. ſed ſicut ad in=
tellectionem ſequiť volitio quam intellect⁹ im=
primit in voluntate: ita volitionem ſequitur im=
mediate poſitio obiecti voliti extra. ita ꝙ in ſub=
ſtantijs ſeparatis qñ volūtas vult tale quid: ſta=
tim poniť in effectu a volūtate eliciēte illud. S3
cōtra hoc arguiť. Tum q2 incidit i articulū excō
municatu3 pariſius qui dicit ꝙ angelus moueat
corpora per intellectū ⁊ volūtatem ſolū: error.
Tū q2 ſi motio in loco qua angelus mouet cor=
pus eſſet a volitione: aut eſſet a volitiōe vt ē im
periū nullo exequente: aut vt eſt imperium ipa=
met exequente: vel vt eſt iperiū aliquo alio exe=
quēte. pmus modus eſt ipoſſibilis. vt. ſ. mot⁹ fiat
nullo exequēte. nec ſecūdus modus. q2 velle vo
lūtatis nihil aliud eſt ꝙ̄ imperiū. puta volo ꝙ fe
ſtuca moueať. nō eſt aūt idem iperiū ⁊ executio.
qḋ patet. q2 tunc volūtas ferretur ſup̄ ſeipam vt
exequens eſt. nec terti⁹ modus pōt dari ꝙ execu
tio ſit ab illo mobili. qm̄ tūc tale idem moueret
ſe. ergo o3 dare neceſſario ꝙ potentia motiua ſit
alia a mobili. et a volūtate ⁊ a volitiōe. Confir=
matur. q2 alias actus voluntatis eſſet ꝓductiu⁹
qḋ eſt falſū vt patet. nā p⁹ ethi. et. 9. metha. dicit
phs ꝙ operatiōes intellectus ⁊ volūtatis ſunt ī
neſita ꝙ ab ipis nō ſunt alia opata. ¶ 2° ſic. Po
tentia motiua in loco imediate exequēdo nō eſt
in nobis volūtas nec intellectus. igiť nec i ange=
lo. tenet cōſequētia. q2 ex hac ſimilitudie i nobis
reperta arguit aduerſari⁹ putās ꝙ ſicut in nobis
nō eſt alia pō motiua pter intellectū et volunta=
tem: ita nec in angelo. aſſumptū ꝓbatur et ſuppo
ſito ꝙ idē ſit in nobis qñq3 motus volūtarius et
naturalis qḋ poſſibile ē et de facto cōtingit. ſicut
mot⁹ palpebrarū et cordis q eſt reſpirare. potes
eni volūtarie reſpirare: et tñ cogeris neceſſario
reſpirare. ſunt tñ qdam motus omnino volūta=
rij. qdam aūt omnino nāles. nūc oſtendo ꝙ mo=
tus iſte q eſt naturalis ⁊ cum hoc volūtarius nō
ſit imediate a volūtate ſic. Ceſſante pmo agēte
neceſſario ceſſat motio q attribuiť illi potētie vl'
ceſſat ei⁹ effect⁹. ſed itellectu et deſiderio et ima
ginatiōe ceſſante: nō ceſſat motus reſpirationis
nec palpebrarū. igiť et c. ¶ 3°. Q2 phs. 7° ethi.
dicit. ꝙ virt⁹ motiua ē inobediēs itellectui ⁊ vo
lūtati ſicut p3 in paraliticis. et cōparat illā potē=
tiam appetitui incōtinentis. tūc ſic. impoſſibile ē
ꝙ pō eliciat actū et ꝙ act⁹ ille non ſit in ei⁹ obe=
dientia ſed ſit totaliter ſiue principaliter elicitus
ab ea. ¶ 4° pō motiua ponit ob3 ſuū in eē reali.
ponit eni3 motū. ſed pō intellectiua vel volitiua
nō ponit ſic ob3 ſuū in eē reali. ex hoc eni ꝙ res ē
volita vel intellecta: non h3 res ꝙ ſit poſita in eē
reali. igiť ⁊c. ¶ 5° ſic. Actus genere differētes: re
ducūť ad potētias gñe differētes. ſed itelligere ⁊
velle ex vna pte et mouere ſm locū ex alia ſunt
act⁹ differētes gñe. q2 itelligere ⁊ velle ſunt act⁹
vitales: nō autem mouere ſm locū. igiť hec ille.
¶ 6° arguit henricus. 13° quodl3. q. 6. ꝓprium
eſt inquit deo ꝙ ſola voluntate ꝓducit res. ergo
hoc nō debet attribui angelo nec homini. nō eni
ex hoc ꝙ angelus vel hō volunt aliqd ſtatim illḋ
eſt factū. ſed poſt volūtatem requiritur alia vis
motiua que de proximo producit opus. pmum
ergo principiū motus in nobis ē intellect⁹ repre
ſentans appetibile. ſecūdu3 eſt volūtas determi
nans ⁊ imperans virib⁹ motis. tertiū ſunt vires
motiue. vñ angelus mouet per intellectū vt p pri
mū principiū. per volūtatem tanꝙ̄ per pncipiū
medium. ſed per vim motiuam tanꝙ̄ p pncipiū
proximum. ¶ 7° arguit Godofredus pmo quol3
. q. 4. q2 in ſolo deo nō differt velle ⁊ agere. ergo
in angelo virt⁹ motiua eſt alia a volūtate. ¶ 8°
arguit idē ſic. Sicut potentie apprehenſiue ē ap=
prehendere actum exterius tranſeūtem et i hoc
dirigere appetitum: ita actus appetitus eſt velle
talē actum ⁊ imperare ꝙ fiat. ſed velle vel impe
rare ꝙ aliquid moueatur: nō eſt mouere vl' actū
elicere vel exequi. ergo in angelo preter volūta=
tem requiritur alia virtus motiua exequens mo
tum imperatum a voluntate. ¶ 9°. Quia ange=
lus ſm intellectum ⁊ volūtatem equaliter ſe ha
bet ad propinquum et diſtans. ſed ſm potentiā
qua mouet corpus: non equaliter ſe habet ad ꝓ
pinquum ⁊ diſtans q2 ibi eſt vbi operatur. opor=
tet ergo ponere aliquod principium actiuū pre=

ter intellectū ⁊ volūtatem. ¶ i°. pōt argui contra ꝯcluſionem. nā. S. Tho. de potētia dei. q. 6. ar. 3° in ſolutiōe ſecundi dicit cōtrarium cōcluſionis. ait eni ſic. forme rerū naturaliū in mente angelica exiſtentes ſunt magis actuales ꝗ̄ forme q̄ ſunt in mā. et ꝓpter hoc ſunt imediatum principium operatiōis que ē intelligere. operatiōis vero que ē actio materiā tranſmutans nō ſunt immediatū principium ſed mediante volūtate. et volūtas mediāte virtute. et virtꝰ imediate mouet motū localem quo motu mediante eſt cauſa alioꝝ motuum et eſt cauſa aliqua inductiōis forme in materia. Item in ſolutione. 3ª dicit ſimile. et ſic videt̄ ꝙ cōcluſio principalis nō eſt de mente eius. vel ſi ſic: tunc contradicit ſibiipſi. ¶ ii°. Quia. 9° quodlibet. q. 10. in ſolutione ſecūdi ſic dicit. angelus agit in hec corpora mouendo ea localiter per imperium. ſed hoc imperium non ē ſine virtute actiua quam oportet aliquo mō cōtingere corpus motum cum mouens et motum oporteat eſſe ſimul vt ꝓbatur. 7° phy. hec ille. ex quibus videt̄ dicere cōtrarium concluſionis.

¶ Contra ſecundā concluſionem arguit Durandus. qꝛ videtur ſufficere ꝙ agens quantum ad illud quod agit aſſimiletur facto quantum ad illud quod actionem agentis terminat. principiū enim actiōis et terminus videntur ſibi inuicem reſpōdere per ſe: cetera autē per accidens. hoc autem eſt ſola forma ex parte vtriuſqꝫ. ſ. agentis et facti. ideo et cetera. ſic enim coincidunt agens et finis in idem ſm ſpeciem inquantū forma agētis que principiat actionem eſt eiuſdem ſpeciei cum forma facti que actionem finit et terminat. ¶ Iſto etiam mō ſufficit ꝙ factum preexiſtat in virtute facientis. nam et corpora celeſtia immediate cauſant in iſtis inferioribꝰ formas aliquas puta lumen in aere et in aliis corporibꝰ dyaphanis: cum quibus tamen in materia non communicant: aut quia materiam non habent vt poſuit commentator: aut quia illa materia eſt alterius rationis: communicant tamen cum eis in lumine mediante quo agūt quicquid agunt. nō oportet ergo ꝙ mouens ad formam ſit compoſitum aut quod eſt virtute eius ſit totum compoſitum quantū ad materiam ⁊ formam: ſed ſufficit ꝙ ſit forma eiuſdem rationis cum ea quam inducit. ſicut calor ſi per ſe ſubſiſteret virtute diuina vere calefaceret: vel ꝙ in virtute eius ſit forma quam inducere debet.

Quātum ad articulū tertiū ꝑmo notādū eſt ꝙ duo ſunt que difficultatem afferunt prime cōcluſioni. Unū eſt. quia motio qua angelus mouet corpus eſt actio tranſiens in aliquid extrinſecū. intelligere autē et velle ſunt actiōes imanentes non tranſeuntes, ꝓut phs docet. 9° metha. oportet igitur vt videtur: ꝙ in angelo ſit aliqua alia virtus qua imediate corpora attingat ⁊ moueat. Aliud eſt. quia ſi per intellectum ⁊ volūtatem ſine alia virtute aut potentia media moueret corpora: ipſa motio non aliud eſſet ꝗ̄ intelligere et velle angeli. ex quo ſequeretur ꝙ quicquid angelus vellet mouere: moueret. et per cōſequens ꝙ poſſet mouere totam molem terre ab vno loco in aliū et vnū elementū in locū alterius transferre: quod videt̄ abſurdum. nam tanꝗ̄ ꝓprium ſoli deo propheta Dauid cecinit. omnia quecunqꝫ voluit dn̄s fecit i celo et i terra et cetera. ¶ Pro prima difficultate diſſoluenda cōſiderandum ē ꝙ vt deductum fuit. li° p° diſ. 27. q. pª ſub primo notabili: differentia inter actiones tranſeuntes et imanentes nō accipitur formaliter loquendo ex parte ſubiecti in quo ſunt: ſed ex parte obiecti vel termini circa que ſunt. dicūtur enim actiōes immanentes: qꝛ ex ſua formali ratiōe nō habēt pro obiecto et termino rem extrinſecam agenti circa quam aliquid reale efficiant. actiones autē tranſeuntes dicunt̄: quia ex ſua rōne formali habent ꝓ obiecto et termino rem extrinſecam agēti in quam aliquem effectū habēt realem. vnde quia intelligere et velle nō habent ex ſua ratiōe formali obiectū vel terminū extrinſecū agēti circa q̄ aliquid realiter efficiant queādmodū calefacere et ſecare: ideo in loco preallegato phs vocat intelligere et velle actiōes immanentes: nō quaſi eius intentio ſit ꝙ repugnet eis actiōes eē tranſeuntes cū non habeant ex ſua rōne formali ꝙ nichil reale efficiant vel cauſent in rem extrinſecam agenti. alias verū nō eſſet qđ ſcribit̄ geñ. p° dixit deus fiat lux et facta eſt lux. neqꝫ illud ꝓphete. verbo dn̄i celi firmati ſunt. Dicimus ergo ꝙ intelligere et velle licet nō babeant ex ſui formali rōne ꝙ tranſeant in materiam exteriorē: nō tn̄ hoc illis repugnat ſed pn̄t eſſe actiōes trāſeūtes. vnde ⁊ in nobis ad imperiū rōnis qđ importat actū intellectꝰ elicitū cū implicatiōe actꝰ volūtatis: mouent̄ vires ſenſitiue et ipſa corporis membra que ſunt mā extrinſeca. ꝓpter qđ huiuſcemodi imperium ē actio trāſiens. Et ſi dicat̄ ꝙ

mēbꝛa coꝛpis mouent̃ ad iperiū intellectꝰ ⁊ volūtatis nō imediate ſꝫ mediante virtute motiua exiſtēte in muſculis et neruis vt pħs inquit libro de aialibus. Reſpōdemus dupl'r. Primo ꝙ virtus motiua nō ē virtꝰ ipius intellectꝰ ⁊ voluntatis cū nec in eis ſit ſubiectiue neqꝫ ab eis oꝛiatur neqꝫ in eis radicet̃. radicatur enim i eſſentia aīe a qua imediate oꝛit̃ ſicut ⁊ alie potētie. ⁊ ſubiectiue exiſtit i muſculis ⁊ neruis. nō ergo vere ac ꝓprie dici pōt ꝙ intellectꝰ ⁊ voluntas mouēt mēbꝛa coꝛpoꝛis executiue ꝑ virtutem motiuaꝫ que ſit ipoꝛum potētia diſtincta tū ab eis. ¶ Foꝛte dicet̃ ꝙ lꝫ vis motiua in nobis nō ſit ꝓpꝛie loquendo virtꝰ intellectꝰ ⁊ volūtatis: recipit tū pꝛimo et imediate ipſoꝝ imperiū: quo recepto exequitur illud mouēdo mēbꝛa coꝛpoꝛis iuxta moduꝫ imperij. ita ꝙ nō ſufficeret rōnis iperiū ad executionē motꝰ membꝛoꝛū niſi vis motiua poſt iperiū mēbꝛa moueret. ¶ Sed iſtud rōnabiliter dici nō pōt. qꝛ id eſſe nō poſſet niſi vel qꝛ ex intētione ⁊ rōnis oꝛdine huiuſcemodi imperiū dirigeretur ꝑmo ⁊ per ſe ad virtutem motiuam q̄ſi illi ꝑciperet̃ ꝙ mēbꝛa moueret: vel qꝛ ex quodā naturali ipetu ad iperium itellectus et volūtatis: ipa vis motiua concitaret̃ ad mēbꝛa mouendū. ſed pꝛimū videt̃ abſqꝫ rōne dictū. qꝛ in nobis talem intentionē aut oꝛdinē nō experimur: cū tū intentiōes volūtatꝭ noſtre nō ſint nobis occulte: neqꝫ mentis noſtre ꝑcepta ex intentiōe impoſita: nos lateant. Neqꝫ. 2m dici pōt. qꝛ cū vis motiua ſit virtꝰ coꝛpoꝛea: neqꝫ agere neqꝫ pati pōt ſine coꝛpoꝛe. vñ naturaliter recipere nō pōt impꝛeſſiōeꝫ vel motionē intellectꝰ et volūtatis niſi ſimul cuꝫ coꝛpoꝛe ac ꝑ hoc eoꝛū iperiū ſimul perueniet ac attinget ⁊ ad vim motiuā et ad coꝛpoꝛis mēbꝛa ac ꝑ hoc intellectꝰ et volūtas ſimul ſuo imperio vtrūqꝫ executiue mouēt ⁊ non pꝛimū vim motiuam q̄ꝫ mēbꝛa. Ad cuius intellectū aīaduertēdū eſt ꝙ virtꝰ motiua in nobis nō dicit̃ virtꝰ media inter mentē ⁊ membꝛa ex parte mētis. ſ. intellectus ⁊ volūtatis quaſi pꝛimo ⁊ imediate recipiēs ipſoꝛū impꝛeſſionē ⁊ motionē: vt deinde ipa vis motiua ꝑ imperiū rōnis ⁊ volūtatis mēbꝛa coꝛpoꝛis moueat: nam hoc fieri nō poſſet niſi altero duoꝝ modoꝝ quos impꝛobauimꝰ. ſed dr̃ media ex parte mēbꝛoꝛum: eo ꝙ ipa diſponat et habilitet ad exequendū mētis imperiū et vim mouēdi eis intrinſece tribuat. vt eni. S. Tho. dicit. pª p. q. 78. ar. pº ad. 4m vis motiua nō ſolū eſt i appetitu ⁊ ſenſu vt in imperante motū: ſꝫ etiā eſt i ipſis ꝑtibus coꝛpis vt ſint habilia ad obediēdū appetitui aīe mouētis. cuiꝰ ſignū eſt. ꝙ qñ mēbꝛa remouent̃ a ſua diſpoſitiōe nāli: nō obediūt appetitui ad votū. hec ille. Et ꝯfirmat̃ per ea q̄ dicit i de malo. q. 16. ar. pº ad. 14m ait eni. nō aūt ē incōueniens ꝙ āgeli aliq̄ coꝛpa ſolo iperio volūtatis moueant motu dūtaxat locali. videmꝰ eni ꝙ aīa humana ſolo itellectu ⁊ volūtate mouet coꝛpus ſibi vnitū. hec ille. nō ei diceret ſolo itellectu et volūtate: ſi pō motiua quā ipe. S. D. inter potētias aīe ponit: eēt media ad mouendū in reſpectu ad itellectū ⁊ voluntatem ⁊ nō ſolū ex parte mēbꝛoꝛū coꝛpis. ex huiuſcemodi aūt mediatiōe nō ſequit̃ ꝙ vis motiua ꝑmo ⁊ ꝑ ſe recipiat ipꝛeſſionē aut imperiū intellectꝰ ⁊ volūtatis q̄ꝫ membꝛa coꝛpis: aut ꝙ ipm iperiū ad motionē mēbꝛoꝛū imediate nō attingat. ſic neqꝫ ſequit̃ ꝙ influētia celeſtis nō ꝑtingat vſqꝫ ad ipam plantā et ad eiꝰ germinationē imediate: lꝫ huiuſcemōi germinatio fiat mediāte virtute germinatiua ⁊ ꝯſeruatiua loci. ¶ Rñdemus. 2º ꝙ ēt ſi intellectꝰ ⁊ volūtas mouerēt mēbꝛa coꝛpis mediāte ꝟtute motiua ad quā motio intellectꝰ et volūtatis pꝛimo et imediate ꝑueniret: adhuc ſequit̃ ꝓpoſitū nr̃ꝫ. nā ipa virtꝰ motiua oīm extrinſecū eſt itellectui et volūtati. quāobꝛē motio ſeu iperiū intellectꝰ et volūtatis attingēs imediate virtutē motiuaꝫ actio trāſiens dici dꝫ. et ſicut virtꝰ motiua in iſto caſu imediate moueret̃ ad iperium rōnis et volūtatis: ita ēt et qđcunqꝫ coꝛpꝰ vel mēbꝛū coꝛpis immediate moueri pōt ad dictū imperiū. nō eni intellectui ⁊ volūtati q̄tū eſt ex ꝑte ſua ē difficilius mouere imediate mēbꝛum coꝛpis ſimul cuꝫ ſua virtute q̄ꝫ ipam virtutē ſolam. Et ꝑterea ad ſolū imperiū rationis ⁊ volūtatis ſine alia ꝟtute motiua: appetitꝰ ſenſitiuꝰ mouet̃ ad appetēdum vel cōcupiſcendū. imo et qñqꝫ motꝰ appetitꝰ ſenſitiui ſubito cōcitat̃ ad ſolā apꝛehenſionē imaginationis vel ſenſus ꝓut. S. T. deducit ex dictis phi. pª 2e q. 18. ar. 7. ergo cōſimiliter nihil ꝓhibet ad ſolū iperiū intellectꝰ ⁊ volūtatis alias res et coꝛpoꝛa moueri ſine alia virtute media ꝑſertim in nā que nō eſt aliđ ſubſtātialit̃ q̄ꝫ mēs ſic eſt nā angelica. ¶ Ad. 2am difficultatē rñdet. S. T. loco ſupꝛa allegato ꝑ cōcluſiōe in qđ lꝫ: ꝙ cū virtꝰ ſit media iter eſſentiā ⁊ opationem: oꝫ ꝙ virtꝰ et opatio cuiuſlꝫ rei ꝓpoꝛtionet̃ eius eſſentie. vñ et ſupioꝛis angeli cuiꝰ eſt eēntia nobilioꝛ: eſt ēt ꝟtꝰ efficatioꝛ ſic ad intelligēdū: ita ēt ad agēdum in res exterioꝛes. et ſm hoc actio āgeli limitat̃ ad aliquē effectū qꝛ nec virtutē nec eſſentiā hꝫ infinitā. Eandē ſñiam ponit de malo. q. 16. ar. 9º ad 7m ait ei. angeli ⁊ ſi celos moueāt: nō tū ſequit̃ ꝙ poſſint alr̃ mouere ꝑ ſꝫ modū ꝓpoꝛtionatū na-

ture ipſorum. angelꝰ enī nō eſt ſua volūtas ſicut deus ſed hꝫ voluntatē in natura determinatā ⁊ ſm modū eiꝰ voluntas effectū ſortit. deus autē qui eſt ſua volūtas: indifferenter pōt facere oīe illud qꝺ cadere pōt ſub volūtate. hec ille. In reſponſis vero ad lectorē venetū. opuſ. 11° ar. 5. reſpōdet ſic. virtutes creaturarū ſe extendūt ad naturales effectus: et iō angeli corꝑa mouere pñt ſm motus cōuenientes naturis eorum. alijs aūt motibus ea mouere non pñt ſm ꝓpriam virtutē ſed hoc diuinitus miraculoſe fieri pōt. poſſet autē fieri nō ſolū virtute angeli ſed etiā virtute hominis ꝙ aliqua pars terre ꝑ violentiam ſurſum ferat. ſed ꝙ totū vnū elementū extra ſuū ordinē naturalē ponat: nō credo ſubiacere angelice poteſtati. et ꝙ virtus angeli ſit infinita inferiꝰ: non eſt ſic itelligendū quaſi nō determinet ad determinatos effectꝰ: ſed qꝛ in ſuis effectibꝰ ꝓducendis nō patit laſſitudinē aut defectū. hec ille. Idē in ſententia dicit de malo. q. 16. ar. 10. ad. 8m.

Secundo. Notādum eſt ꝙ vt phs dicit libro. 3° de aīa: intellectꝰ ſpeculatiuus extenſiōe ad opus fit praticus. vñ intellectꝰ praticus ⁊ ſpeculatiuꝰ nō noīant diuerſas potētias ſꝫ vnam ſm actꝰ diuerſos ⁊ ad diuerſos fines dupliciter noīatam. dr ei intellectus ſpeculatiuꝰ: qꝛ rerū naturas ⁊ ꝓprietates ac differētias ſpeculat illas intelligendo ⁊ cognoſcēdo: ita ꝙ eius ꝓprius actꝰ eſt intelligere cognoſcere cōtemplari ⁊ ſimiles ſine intentione vel ordine ad opus. intellectꝰ aūt praticus dr quaſi oꝑatiuus. praxis ei grece oꝑatio dr latine. dr aūt intellectꝰ praticus vel operatiuꝰ: eo ꝙ intellectionē vel cognitionē quam hꝫ de rebus ad opus extrinſecū ordinat. huius aūt intellectꝰ ꝓprius actꝰ ſeu operatio ē imꝑare. imperiū aūt ꝑ vt. S. Tho. docet. pa 2e q. 17. ar. 5. in. c. nihil aliꝺ eſt ꝗ̃ actꝰ rōnis ordinātis et dirigētis cū quadā motiōe ad aliquid agendū. motio aūt que i actu imperandi implicat nō ſolū eſt ipius intellectus ſed ēt volūtatis. nā primū mouens i viribus aīe aut nature itellectualis create ad exercitiū actꝰ eſt volūtas. vñ hoc ipm ꝙ rō mouet imperando eſt illi ex v̾tute volūtatis ꝓut ipſe. S. D. deducit loco ꝓxime allegato ar° p°. Cū ergo intellectus ſit pō et virtꝰ aīe: cōſequitur ex premiſſis ꝙ intellectꝰ praticus in quātū hmōi: ſit nō ſolum vis aut potētia apprehēſiua ⁊ cognitiua ſed ēt motiua. ꝙ ſi in nobis ꝑter huiuſcemōi vim motiuam intellectus ⁊ volūtatis requirit alia potētia et vis motiua exiſtens in muſculis et neruis ad hoc ꝙ mēbra corꝑis moueant ad iperium aīe: hoc non eſt ꝓpter inſufficientiā volūtatis ⁊ intellectus pratici quātū eſt ex ꝑte ſue v̾tutis motiue: ſꝫ id exigitur ad diſponēda ⁊ habilitanda mēbra vt imperio aīe obediāt ſicut in ꝑmo notabili deductum fuit ex dictis. S. T. motio enī et ipreſſio agentis nō recipit niſi in patiēte diſpoſito vt phs ait. 2° li° de aīa. vñ vis motiua exiſtēs ſubiectiue in mēbris corꝑis: magis iportat vim paſſiuā quātū ad actꝰ a rōne imꝑatos qua. ſ. mēbra reddunt mobilia ⁊ habilia ad hoc ꝙ moueant ab aīa ꝗ̃ actiua: lꝫ quātū ad aliquos actꝰ nāles actiue ſe habeat. Ex ꝑmiſſis pōt accipi cōcordantia in dictis. S. T. q̄ prima facie ſibi inuicē repugnare vident. nā in pleriſ ꝗ locis vt allegatū eſt ꝓ prima cōcluſione. S. D. tenet ꝙ in angelis nō ſit alia pō diſtincta preter intellectū et voluntatem. et per cōſequēs ꝙ vis motiua nō ſit i eis potētia diſtincta ab itellectu ⁊ volūtate. Sꝫ in de pō dei. q. 6. ar. 3° ad. 2m. videt dicere ꝙ volūtas angeli mouet corpus ad motū localē mediāte virtute motiua que imediate mouet. ait enī ſic. forme rerū naturaliū in mēte angelica exiſtētes ſunt magis actuales ꝗ̃ forme q̄ ſunt in mā. et ꝓpter hoc ſūt imediatū principiū perfectioris operatiōis q̄ eſt intelligere. operationis vero q̄ eſt actio materiā trāſmutās: nō ſunt imediatū principium ſꝫ mediante voluntate et volūtas mediante virtute. et virtus immediate mouet ad motum localem que motu mediāte eſt cā motuū et eſt cā aliqua inductiōis forme in mām. hec ille. Idē videt tenere. 9° quolꝫ. ar. 10. ad. 2m. ait enī. angelꝰ agit i hec corꝑa mouēdo ea localit per iperiū. ſꝫ imperiū nō dr hic ſine v̾tute actiua quam oꝫ aliq̄ mō cōtingere corpus motū cū mouēs et motū oporteat eē ſimul vt ꝓbat in. 7° phi. hec ille. Dicemꝰ ḡ vtraq; dicta cōcordando ꝙ in his duobꝰ locis vltimo allegatis. S. T. vocat v̾tutē motiuam ⁊ actiuā vel itellectū praticū vel ipꝫ iperiū rōnis ⁊ volūtatis. qꝺ vt dictū ē: iplicat i ſe itellectꝰ ⁊ volūtatis vi ⁊ motionē. vñ et i qꝺlꝫ. 9° ꝓxime allegato cū dixiſſet ꝙ āgelꝰ agit i hec corꝑa mouēdo ea localit ꝑ imperiū: notant adiūxit. ſꝫ iperiū nō dr hic ſine v̾tute actiua. qꝛ vt dictū ē: iperiū vim motiuā ⁊ actiuā in ſe hꝫ. cui cōſonat qꝺ ſcribit in reſpōſionibꝰ ad lectorem venetū. opuſ. 10. ar. 3° inq̄t ei. ſi v̾o hoc vertat in dubiū qꝺ dr eos. ſ. angelos mouere celeſtia corꝑa ſuo iperio: irratiōabilis dubitatio videt. nō enim pñt mouere aliqꝺ corpus ꝑ cōtactū quātitatis cū ſint incorporei ſꝫ ꝑ cōtactū v̾tutis. nihil aūt in āgelis altꝰ ꝗ̃ eorū intellectus: cum ⁊ ipſi a Dioniſio intellectus vel mentes nominent. vnde eoꝝ motiōes a virtute

intellect⁹ ꝓcedunt. ipa autē cōceptio itellectus ſm ꝙ hēt efficaciā aliqd trāſmutādi: impiū nominaṫ. vñ ſi mouēt: nullo modo niſi p impiū mouere pñt. hec ille. Neqꝫ obſtat qd in qōlibꝫ loco allegato dicit ꝙ. ſ. oportet ipam ꝟtutē actiuā aliq̄ modo ꝯtingere corp⁹ motū. nā cū huiuſcemodi motio nō fiat p influxū ꝟtutis angeli in corpus: ꝯtact⁹ ipe nō pōt itelligi niſi p opationē ⁊ effectū et ſm rōnem ordinis. nā vt Augu⁹ inqt: ſimultatem quaꝫ facit ſitus in corporibus: facit ordo in ſpiritualibus ſubſtantijs.

¶ Tertio Notandū eſt pro declaratione ſecūde cōcluſionis ꝙ licet materia vel corp⁹ nō obediat ſubſtātie ſpirituali create ad nutū in tranſmutatione ad formā intriſecā ſiue ſubſtantialē ſiue accidētalē: alique tñ huiuſcemodi trāſmutationes fiūt in materia aut corporibus p virtutē ſubſtātie ſpūalis create mediāte motu locali quo adhibēt naturalia actiua paſſiuis: ad quas explendas vel ipa naturalia agētia nō valerēt: vel nō tali modo quo ad locū et tēp⁹ et alias circunſtātias ſine coopatione ſubſtātie ſpūalis. Ut eni. S. T. docet ꝺ pō dei. q. 6ᵃ. arti. 3ᵒ in. cor. Et cōtra gē. li. 3ᵒ. ca. 103. qñ angeli boni vel mali res naturales adhibent ad aliqs determinatos effect⁹ ſm trāſmutationē formalē: vtunṫ eis qſi inſtrumētis. queadmodum medic⁹ vtiṫ velut inſtrumētis aliqbus herbis ad ſanādū infirmū. ex inſtrumēto aūt procedit effect⁹ nō ſolū ſue naturali virtuti correſpondens ſꝫ etiā effect⁹ aliqs ad quē ꝓpria ꝟtus non ſe extēdit inqꝫᵐ agit in ꝟtute pncipalis agentis. inſtrumētū nāqꝫ agit nō ſolū in ꝟtute ſua ſꝫ et in ꝟtute ipſiuꝫ mouētis. calor eni naturalis nō poſſet in aiali cōuertere nutrimētū in carnē niſi virtute anime vegetabilis q̄ vtiṫ ipſo calore tanqꝫ inſtrumēto. neqꝫ ſerra et ſecuris poſſūt facere lectū vel ſtatuā niſi inqꝫᵐ agunt vt mote ab agente p artē. ars eni non ſolū imitaṫ naturaꝫ: ſed et qdam pficit q̄ natura facere nō pōt, ꝑut phs docet. 2ᵒ phiſicoꝝ. nō ē ergo inconueniēs ponere ꝙ ipſa corpora naturalia inqꝫᵐ ſunt mota a ſpūali ſubſtātia ſortiāṫ maiorē ⁊ altiorē effectū qꝫ ſi ſola ſua ꝟtute agerēt. vñ et gen. 6ᵒ ſup illud. gigantes erāt ſup terrā in dieb⁹ illis et c̄. qdā gloſa dicit. nō eſt icredibile hmōi hoīes. ſ. gigātes a quibuſdā demonib⁹ eē pcreatos q̄ mulierib⁹ fuerūt incubi. gigātes aūt magnitudine et virib⁹ pcellebant cōiter ceteros homines p ſolū viri et mulieris coitū generatos. iuxta qd et de huiuſcemodi gigātib⁹ ibidē ſubdiṫ. poſtqꝫ. n. ingreſſi ſūt filij di ad filias hoīꝫ illeqꝫ genuerūt: iſti ſūt potētes a ſclo viri famoſi. verūtamē ꝓpṫ tales altiores effect⁹ vel qꝫᵐ ad ſbaꝫ facti vl' qꝫᵐ ad modū fiedi: dici nō pōt ꝙ materia vl' corp⁹ obediat ſubſtātie ſpūali create ad nutū qꝫᵐ ad trāſmutationē formalem. nā huiuſcemodi effect⁹ ꝓducere nō pñt niſi virtute et opatione naturaliū agētium. materiā aūt vel corp⁹ alicui agēti obedire ad nutū: ē ad ſolū eius impiuꝫ imediate trāſmutari. obediētia eniꝫ ex rōne nominis i reſpectu ad ipiū vl' pceptū dr.

Quantuꝫ ad articulū quartū reſpōdendū ē obiectionib⁹ aduerſarioꝝ. Et qdē ad pmū Aureoli ꝯtra pmā concluſionē dr ꝙ reſpōſio ibi data ē bona et ſufficiēs. Neqꝫ valēt eius iprobationes. Nō pma. qꝛ vt ad eā rñdet Durād⁹: ſenſus ver⁹ articuli eſt: ꝙ dicere angelū ſola volūtate mouere corpa qſi ad libitū volūtatis vt. ſ. oia quecūqꝫ vult moueat: eſt error. qꝛ hoc legiṫ in ſcripturis ſacris tanqꝫ ꝓpriū dei. hic aūt ſenſus nō repugnat ꝯcluſioni nr̄e q̄ dicit angelū mouere corpora nō p aliā potētiā qꝫ p intellectū et volūtatē. non eni ex hoc ſequiṫ ꝙ oia q̄ vult āgel⁹: p libito voluntatis moueat qd ꝯtendit articulus. ¶ Neqꝫ valet ſecūda iprobatio. dicim⁹ eni ꝙ motio qua angel⁹ mouet corp⁹: eſt a volitione vt eſt iperiū ipamet exequēte qd eſt ſecūdū mēbrū diuiſiōis. et ad ei⁹ improbationē dicim⁹ pmo falſum eē ꝙ velle volūtatis non ſit aliud qꝫ impiū. nā vt. S. Tho. deducit pᵃ. p. q. 17ᵃ. ar. pᵒ. impare act⁹ elicitus ē rōnis nō volūtatis: licet pſuponat actū volūtatis q̄ eſt velle. Et qꝫuis impiū nō ſit vniuerſaliter et ꝯuertibiliter idē qd executio: in agētib⁹ tñ p ſolū intellectū et volūtatē quales ſunt angeli: impiū ē idē qd executio actiua. Neqꝫ valet iprobatio argnētis. tū qꝛ falſum eſt ꝙ voluntas impet ſibi ipſi cū impiū vt ſtatī fuit dictū: ſit act⁹ rōnis eliciṫ⁹ nō volūtatis. volūtas eni mouet ſe ad actū et ferṫ ſupra ſe. nā vult ſe velle: et tamē ꝓprie loquēdo nō ſibi impat ꝫ magis a rōne imperaṫ. tū etiā qꝛ dato ꝙ volūtas ferreṫ ſupra ſeipſam per impiū: nō reputam⁹ inconueniens ꝙ vt ſic ſupra ſeipſam ferretur vt exequens actiue.

¶ Ad. 2ᵐ negatur ꝯña. neqꝫ eſt verum vt arguens fingit ꝙ ex ſimilitudine in nobis reperta. S. Tho. arguat ꝙ in angelis non ſit alia potentia motiua pter itellectū et volūtatē: cū magis i plurib⁹ locis doceat pter intellectū et volūtatē eē in hoīe virtutē motiuā ſubiectiue exñtem in muſculis et neruis corpis. ſicut pꝫ pᵃ. p. q. 78. ar. pᵒ. i. c. et ad. 4ᵐ. Et opuſ. 43. ꝺ potētijs aīe. ca° 5°.

¶Ad.3m. dicimus ꝙ nichil concludit cõtra nos.
nõ enim aliud ꝓbat ſi aliqd ꝓbet: niſi ꝙ vis mo=
tiua ſit in nobis alia potẽtia ab intellectu et vo=
luntate quod nos nõ negamꝰ. ¶Ad. 4m dicitur
ꝙ minor eſt falſa in angelis. et ad eius probatio
nem dicimꝰ ꝙ licet res nõ ſit poſita in eſſe reali ex
hoc ꝙ eſt volita et intellecta ſimplici intellectio
ne ſeu apprehẽſione ſpeculatiua et ſimplici voli=
tione: habet tñ ꝙ ſit poſita in eſſe reali ex actu in=
tellectꝰ pratico q̃ eſt impiũ et ex actu voluntatis
mouẽte ad opꝰ. ¶Ad. 5m. dicit̃ ad minorẽ ꝙ li=
cet vera ſit in nobis: in angelis tñ vera nõ eſt in
quibus vt Dioniſiꝰ dicit. 4° caplo de diuinis no
minibꝰ: intellectuales ſunt omnes eorũ ſubſtan=
tie virtutes et opationes. ¶Ad. 6m Henrrici dr̃
pmo. ꝙ ex aſſumpto ſicut iacet nichil cõcluditur
ↄtra nos qui non ponimꝰ angelos ꝓducere res
in eſſe ſine media ꝟtute alicuius agentis natura
lis cũ non ponamꝰ eos imediate mouere vl' trãſ
mutare ad formã ſicut patet in ſecũda concluſio
ne. ¶Dicit̃ ſecũdo. ꝙ ſi ꝓducere res capiat̃ pro
qualitercũqȝ eas mouere: ſi aſſumptũ accipiatur
in eo ſenſu quo dictũ eſt in reſpõſione ad pmum
Aureoli debere intelligi articulũ pariſienſem: nõ
repugnat nr̃e cõcluſioni. ſi aũt aſſumptũ intelli=
gatur ꝙ ſit ꝓpriũ deo ſola volũtate ꝓducere res
ideſt ſine media ꝟtute motiua eas mouere: falſũ
eſt. neqȝ ad iſtũ ſenſum valet aliqd ꝓbatio argu
entis ſicut patet intuẽti. ¶Ad. 7m dr̃ ꝙ ſi añs ca
piatur vniuerſaliter ita vt omne velle ſit agere ⁊
ecõtra: verũ eſt ſed cõſequẽtia eſt nulla. ſi autem
accipiat̃ indiffinite: ſic falſum ẽ. nam aliqđ velle ẽ
in angelo qđ eſt agere cũ impio rationis. ſ. velle
mouere corpus. ¶Ad. 8m dicit̃ ꝙ minor eſt falſa
neqȝ arguẽs eam ꝓbat. ¶Ad. 9m dicit̃ ꝙ maior
ꝓpoſitio habet veritatẽ de actu intellectꝰ et vo=
luntatis ſimplici. i. non ordinato ad opus. naȝ ꝑ
actum ordinatũ ad opus ſicut ẽ imperiũ: ſemper
angelus ꝓpinque ſe habet ad corpꝰ ab eo motũ
imo eſt ſimul cũ eo per cõtactũ virtutis et opera
tionis que ꝟtus non eſt alia realit̃ ab intellectu
et volũtate. ¶Ad. 10m et. 11m patet reſponſio ꝑ
ea q̃ dicta ſunt in ſecũdo notabili. ¶Ad argumẽ
tũ Durãdi cõtra ſecundã cõcluſionẽ dicit̃ ꝙ ſi in
maiori capiatur illud qđ actionem agẽtis termi
nat tanq̃ terminꝰ quod: vera eſt ſȝ tunc minor ẽ
falſa. non eni ſola forma iſto modo terminat a=
ctionem agẽtis. qm̃ vt ꝓbatur. 7° metha qđ fit
aut generat̃ non eſt ſola forma ſed compoſitum
quod habet ſufficientem ſimilitudinem ad agẽs
q̃m ad totũ quod eſt. ſi autẽ maior intelligat̃ de
illo quod terminat actionẽ agẽtis tanq̃ forma:
non eſt ſimpliciter vera. nõ eni aſſimilatio ſm ſo
lam formã ſufficit inter agẽs et patiens creatuȝ.
nam licet ratio agẽdi ſit forma: agẽs tamẽ opor=
tet eſſe ſuppoſitum vel compoſitũ ſicut et produ
ctum vel factũ. Neqȝ valet ꝓbatio arguẽtis quã
adducit de corporibꝰ celeſtibus. q2 licet corpora
celeſtia et corpora inferiora non cõmunicent in
materia eiuſdem rationis: cõmunicant tamẽ in
hoc ꝙ vtraqȝ ſunt quid compoſitum et ſubſiſtẽs
cuius ratione vnuȝ eſt quod agit aliud quod pa=
titur. forma enim ſola vt ſic: non proprie eſt qđ
agit aut quod fit vel patitur. ¶Ad argumentuȝ
ante oppoſitum patet ſolutio ex reſponſione ad
9m qđ eſt Henrrici. Et in hoc articulꝰ terminat̃.

¶ Diſtictio octaua.

Irca o=
ctauam diſtictio
nem querit̃ vtrũ
demones natu=
rali virtute poſ=
ſint cogitatiões
hũani cordis co
gnoſcere. Et ar=
guitur ꝙ ſic. quia
ea que ſunt in in
tellectu nr̃o: ſũt
ſimiliora angelo q̃ȝ ea que ſunt in phãtaſia: cum
hec ſint itellecta in potẽtia tm̃: illa vero in actu.
ſed ea que ſunt in phantaſia poſſunt cognoſci a
demonibꝰ ſicut corporalia cum phãtaſia ſit vir=
tus corporis. ergo et c̃. ¶In oppoſitũ arguit̃. q2
quod eſt proprium dei non cõuenit angelis bo=
nis aut malis. ſed cognoſcere cogitationes cor=
dium eſt proprium dei ſm illud. 3° regum. 8°. tu
ſolus noſti cor filiorum hominuȝ et c̃. ¶In hac
queſtione erunt quattuor articuli vt ſupra.

Uantũ ad pri=
mum articulũ ſit pma concluſio
ꝙ nullus angelus bonꝰ aut ma=
lus ex ſola naturali ſua virtute
põt cognoſcere ꝓprie et diſtin=
cte cogitationes ꝓut ſunt in ipſo intellectu: et af
fectiones prout ſunt in ſola volũtate. Hanc con
cluſionem tenet. S. T. pma. ꝑ. q. 57. ar. 4°. Et
de veri. q. 8a. ar. 13°. Item de malo. q. 16. ar. 8°.
¶Secũda cõcluſio eſt. ꝙ demones poſſunt imu
tare phãtaſiã vel imaginatiuã virtutẽ hoĩs. Hãc
ↄcluſionẽ teñt. S. T. pa. ꝑ. q. 111. ar. 3°. Itẽ đ malo
. q. 16. ar. 11. Eãdẽ ſentẽtiã teñt pa. 2e q. 81. ar. 2°.

QUantuꝫ ad ar-
ticulū ſecundū arguit̃ cōtra con
cluſiones. Et ꝑmo quidē contra
ꝑmam ꝯcluſionē contra quā ar-
guit Scotꝰ multipliciter ꝓbādo
ꝙ vnus angelꝰ pōt naturaliter videre cogitatio
nes alterꝰ angeli: et ꝯſequēter multo fortiꝰ cogi
tationes hominis. Et arguit ꝑmo ſic. qꝛ non vi-
detur quare aliq̄d actu itelligibile eſſet p̄ſens in-
tellectui paſſiuo et nō poſſet ipm̄ imutare. nec vi
detur maioꝛ rō quare angelꝰ ꝑ volūtatē ſuā ma-
gis poſſet occultare intellectionē vel intētioneꝫ
ſuā q̄ꝫ eſſentiā ſuā. quare etiā angelꝰ aliꝰ cui vult
occultare intētionē ſuā nō pōt videre illam vo-
litionē ſi ponat̃ occultari: niſi dicat̃ ꝙ intellectio
occultat̃ per volitionē et volitio illa ꝑ aliā voli-
tionē et ſic in infinitū. Confirmat̃. qꝛ eſſentia an
geli ē ſibi intimioꝛ q̄ꝫ ſua intellectio: et tn̄ non ob-
ſtante illiꝰ intimitate vnꝰ angelꝰ videt eſſentiā
alterꝰ. igit̃ pōt videre intellectionē ſeu cogita-
tionē alterꝰ. ¶ 2°. Qꝛ vnus angelꝰ videt ſpēs
in intellectu alterꝰ exiſtētes. et ꝑ ꝯſequēs vi-
det illud qđ repreſentāt ille ſpēs. et ita nō pote-
rit euꝫ latere obiectū qđ ꝑ ſpēm ille angelus cog
nouit. ¶ 3°. Qñcūqꝫ duo intelligibilia cōparant̃
ad eundē intellectū nō alligatū v̓tuti phātaſtice
magis actuale et ꝑfectiꝰ nō excedēs facultatē na
ture illiꝰ eſt magis itelligibile ab illo intellectu.
ſed ſpēs q̄ eſt in itellectu angelico eſt intelligibi-
lis ab alio angelo virtute naturali illiꝰ. ergo mul
to magis ille ꝯceptꝰ determinatꝰ quē exprimit ꝑ
intellectionē. qꝛ ille ꝯceptꝰ determinatꝰ eſt ꝑfe-
ctioꝛ et magis intelligibilis. et itellectꝰ cuiuſlibꝫ
angeli hēt ſpēm ꝓ omni intelligibili exiſtente in
alio. nec eſt alligatꝰ virtuti phātaſtice. igit̃ ſi cog
nouit ſpēm in alio angelo: cognouit ꝯceptū quē
format ꝑ actū intelligēdi cuiꝰ illa ſpēs eſt ratio.
¶ 4°. Qꝛ aut eſt vnꝰ actꝰ intelligēdi omniū ſin-
gulariū vniꝰ nature ſpecifice aut alius et alius. ſi
idē: et ille eſt naturaliter omniū. eſt eni eoꝝ in-
q̄ꝫm precedit actū volūtatis ipſiꝰ intelligētis. qꝛ
ꝑ actū intelligēdi p̄cedit omnē impatā itellectio
nē et volitionē. ergo nō pōt ille actꝰ eſſe vniꝰ ſin-
gularis qui ſit alterꝰ ſingularis. ſicut nec aliqua
cauſa naturalis pōt eē q̄ꝫm eſt de ſe vniꝰ effectus
ad quē naturalit̃ oꝛdinat̃ qui ſit alterꝰ. et ſi vna
actione eſt oiuꝫ effectuū: neceſſario ē ſimul oiuꝫ.
ſi igit̃ ille actꝰ nō pōt ſimul eſſe oium: nō pōt in-
q̄ꝫm naturalis eē vnꝰ et idē oium. qꝛ tūc inq̄ꝫm ta-
lis: poſſet eē ſimul oiuꝫ. ſi eſt aliꝰ et aliꝰ: igit̃ vnus
angelꝰ vidēs iſtū actū et illū eſſe aliū et aliū in in-
tellectu alterꝰ angeli: pōt diſtīcte videre cuius
obiecti ē ille actꝰ et cuiꝰ ſit iſte. et ſic nō latebit eū
qꝛ ſingulare ꝯſideret iſte ꝓpter idētitatem actꝰ
nō variati in iſto. eſſet eni aliꝰ actus. ¶ 5°. Quia
omnē actū voluntatis mee pōt intellectꝰ meus
noſſe. ſed aliꝰ intellectꝰ ꝑfectioꝛ creatꝰ pōt in il-
lud obm̄ in qđ pōt intellectꝰ meus ſi nō impedia
tur determinatꝰ oꝛdo ad alia itelligibilia: nec de
fectꝰ in ꝓportione p̄ſentie. intellectꝰ aūt ſepara
tus ē eque ꝑfectꝰ ſicut ꝯiunctus vel ꝑfectioꝛ ⁊ nō
determinat̃ ab aliquo oꝛdine ad nō cognoſcēdū
oꝑationes alterꝰ itellectꝰ vel volūtatis. nec p̄-
ſentia neceſſario deficit. qꝛ illa pōt eſſe ſine lapſu
alioqui angelꝰ nullā poſſet habere debitā p̄ſen
tiam reſpectu alterꝰ a ſe cum nulli illabat̃: quia
hoc repugnat creature. ¶ 6°. Qꝛ intellectꝰ ſepa
ratꝰ magis ē natꝰ cognoſcere intima rei ſp̄ualia
q̄ꝫ extrīſeca. ergo intimitas quā habet oꝑatio in-
tellectꝰ et volūtatis ad intelligētem vel volētē
nō impedit. ¶ 7°. Potētia q̄ hēt aliqđ cōmune
ꝓ obiecto ꝑmo ⁊ adeq̄to: pōt ex ſuis naturalibꝰ
in omne ꝯtentū ſub eo. ſicut pꝫ de viſu q̄ ex puris
naturalibꝰ pōt in omne ꝯtētū ſub coloꝛe qui eſt
ꝑmū obm̄ et adeq̄tū eiꝰ. ſed obm̄ ꝑmū et adeq̄-
tū intellectꝰ angeli eſt ens inq̄ꝫm ens. cogitatio-
nes aūt et volitiones angeli ſunt q̄dam ꝯtenta
ſub ente. igit̃. ¶ 8°. Qꝛ cōmentatoꝛ. 2° metha.
cōmēto ꝑmo aſſignat duplicē cauſaꝫ q̄re aliq̄d ē
qđ nō poſſumꝰ cognoſcere. et dicit ꝙ vna ē d̄bili
tas potētie: alia ē paruitas entis. exēplū d̄ p°. ꝓpt̃
hoc eni nō poſſumꝰ cognoſcere ſꝫ eū ſubas ſepa
tas: ꝓpt̃ itellectꝰ debilitatē. exēplū d̄ ſecūdo. qꝛ
iō relatiōes rōnis et materiā et cetera talia non
poſſumꝰ cognoſcere: nō ꝓpt̃ intellectꝰ debilita-
tē: ſꝫ ꝓpt̃ paruitatē obi. ſ nulla iſtaꝝ cauſaꝝ ē in
ꝓpoſito. nō. n. cogitatiōes ſunt ip̄ꝛopoꝛtionate
itellectui ꝓpt̃ hoc ꝙ v̓tꝰ eiꝰ ſit debilis et modica
in reſpectu ipoꝝ. qm̄ plus excedit ſb̃a vniꝰ āgeli
itellectū alterꝰ q̄ꝫ eiꝰ cogitatio. nec ſūt cogitatio
nes ita ꝑue ētitatis ꝙ itellectꝰ āgeli nō poſſit in eas
cū poſſit i q̄ntitatē ⁊ mltas alias q̄litates q̄ ſūt mi
noꝛis ētitatis q̄ꝫ ſint cogitatiōes āgelice. ¶ 9° Qꝛ
eiuſdē rōnis ē itellectꝰ vniꝰ angeli et itellectꝰ al-
terꝰ. ſ vnꝰ angelꝰ pōt ꝑ ſuū itellectuꝫ naturalit̃
cognoſcere cogitationes ſuas. igit̃ et aliꝰ angelꝰ
poterit cognoſcere illas. ¶ 10. Qꝛ om̄e actiuum
ꝓpoꝛtionatū d̄bito paſſiuo et ſufficiēter approxi-
matū: pōt agere in ipm̄. ſꝫ om̄e ens in actu ē acti-
uum ꝓpoꝛtionatū itellectui angelico vt paſſiuo.
ḡ pōt agere i ipꝫ. ¶ 11°. Qꝛ ſic ſe hēt ſēſus ad ſēſi-
bilia: ſic ſe hēt itellectꝰ ad itelligibilia. ſ nullū ē ſē
ſibile i qđ ſēſus nō poſſit ferri nālit̃. igit̃ nec ē aliqđ

intelligibile in quod nõ poſſit ferri naturalit̃ in-
tellectus. minoꝛ patet ꝑ phꝫ. 2° de aïa. vbi vult
ꝙ ſi eſſet aliquod ſenſibile quod nõ ꝑciperet̃ ab
aliquo quinqꝫ ſenſuũ: neceſſario opoꝛteret dare
6ᵐ ſenſuꝫ. Confirmat̃. qꝛ non videt̃ ꝙ illud qð
eſt maxime intelligibile poſſit ſubterfugere itel-
lectũ nullo modo impeditũ. ſed cogitatio ẽ ens
maxime intelligibile cũ ſit abſtractiſſima a mate
ria. et intellectus angeli eſt maxime remotus ab
omni ipedimẽto. igit̃ et c̃. ¶12°. omne itelligibi-
le in actu exñs preſens itellectui ꝑfecto nõ depẽ-
denti a phãtaſmatibꝰ põt ab illo cognoſci. qð di
co qꝛ intellectꝰ noſter pro ſtatu iſto nõ intelligit
aliquid niſi ꝑ cõparationem ad phãtaſmata quã
tũcũqꝫ ſit ſibi p̃ſens. ſed cogitatio vel cõceptꝰ in
vno angelo quantũcũqꝫ claudat̃ ꝑ voluntatem
eſt intelligibile in actu et ꝓpoꝛtionat̃ intellectui
alteriꝰ. igit̃ poteſt ab illo cognoſci. ¶13°. ſi ange
lus poſſet alteri occultare cogitationẽ ſuaꝫ: eadẽ
ratione poſſet illi occultare eſſentiã ſuã ne vide-
retur ab illo. ꝯñs eſt falſum. ꝯña ꝓbat̃. qꝛ eſſẽtia
angeli ſibi ipſi eſt intimioꝛ q̃ꝫ pꝛopꝛia cogitatio.
¶14°. qꝛ non ſubeſt impio volũtatis create a-
ctio agẽtis naturalis approximato paſſo. ſicut ꝙ
ignis nõ calefaciat lignũ nõ ſubeſt impio volun-
tatis create. ſed intellectio angeli eſt naturaliter
intelligibilis et ẽ motiua itellectus alteriꝰ angeli.
ergo nõ põt volũtas vniꝰ angeli occultare ne in-
telligat̃ ab alio cõceptus ſuus. ¶15°. ſi voluntas
vniꝰ angeli poſſet cõcludere conceptũ ſuũ ne vi
deat̃ ab angelo ꝑfectioꝛi: poſſet eadẽ ratiõe clau
dere cõceptũ ſuũ ne itelligeret̃ a ꝓpꝛio itellectu.
ꝯñs eſt falſum. ꝓbat̃ ꝯña. qꝛ minus põt volũtas
impedire ne itellectꝰ ꝑfectioꝛ et magis diſpoſitꝰ
moueat̃ ab intelligibili p̃ſente: q̃ꝫ impedire intel
lectum impfectioꝛẽ et q̃ non eſt ita diſpoſitus vt
moueat̃ ab intelligibili vel ab eo patiat̃. ſ intel-
lectus ſupioꝛis angeli ẽ perfectioꝛ q̃ꝫ intellectꝰ il-
lius ſic occultantis. eſt etiã magis diſpoſitꝰ vt ab
illo intelligibili patiat̃. qꝛ itellectꝰ ꝑfecte intelli-
gens aliqð obm: non põt ꝑfecte ſimul intelligere
intellectionẽ illius obi. qꝛ nõ itelligit intellectio-
nem niſi ꝑ actũ reflexũ. et ꝑ ꝯñs nõ intelligit ꝑfe-
cte illã intellectionẽ dũ eſt. qꝛ tũc haberet ſimul
duas intellectiones et actꝰ intelligẽdi ꝑfectos. ſ
alius angelꝰ põt intelligere illã ꝑfecte actu recto
intelligẽdi. ¶16°. nõ minus eſt occultabilis actꝰ
voluntatis q̃ꝫ actꝰ intellectꝰ imo magis. ſꝫ actus
volũtatis non põt occultari intellectui alterius
angeli. igitur nec actus intellectus. pꝛobat̃ mi-
noꝛ. quia ſi claudit vel occultat volitionem ſuaꝫ
alteri: aut hoc facit ꝑ illã met volitionem aut per

aliam. nõ ꝑ eandẽ volitionem: qꝛ illa poſita in eẽ
eſt multiplicatiua ſui et motiua potẽtie ſibi pꝛo-
poꝛtionate. qꝛ ⁊ hoc eſt de rõne minus ꝑfectoꝝ.
ſi ꝑ aliam volitionẽ: tũc querit̃ de illa an occulta
tur vel nõ. ſi ſic: ergo ꝑ aliã et ſic in infinitũ. ſi nõ:
igitur eſt deuenire ad vnã q̃ eſt manifeſta. et per
ꝯñs intellectio vel ꝯceptꝰ non põt eẽ occultatus
per volitionẽ. ¶17°. arguit quidã alius ſic. omne
actiuũ totale vel partiale reſpectu vniꝰ paſſiui:
põt eẽ cauſa partialis reſpectu cuiuſlibet paſſiui
eiuſdẽ rationis et reſpectu cuiuſlibet effectꝰ eiuſ-
dem rõnis. ſ vna intellectio angeli põt eẽ cauſa
partialis reſpectu actꝰ reflexi in eodẽ angelo nã
põt intelligere ſe itelligere. igit̃ illa itellectio põt
eſſe cauſa partialis reſpectu alteriꝰ angeli ſi debi
to modo approximet̃. et eodẽ modo eſt de intel-
lectione nr̃a ac etiã de affectione. ¶18° quilibet
angelꝰ põt naturaliter cognoſcere diſtĩcte et in-
tuitiue cuiuſlibet alterius angeli et hominis eẽn
tiam et intellectũ ac volũtatem. igit̃ quilibꝫ põt
cognoſcere cuiuſlibet angeli et hominis cogita-
tiones et volitiones. ꝯña videt̃ clara. qꝛ non mi
nus cogitatio et volitio ſunt de ſe actu intelligi-
biles: q̃ꝫ intellectꝰ et voluntas imo plus. nã nos
per huiuſmodi oꝑationes deuenimus in noticiã
potentiaꝝ tanq̃ꝫ in minus nota ꝑ notioꝛa. aũs ꝓ
batur. quia q̃libet angelus cognoſcit eẽntiã ſuaꝫ
intuitiue. igit̃ et quilibet ſupioꝛ cognoſcit eẽntiã
inferioꝛis ituitiue. patet ꝯña. qꝛ omne itelligibile
vel cognoſcibile ab inferioꝛi: põt eſſe cognoſcibi-
le a ſupioꝛi eque ꝑfecte vel ꝑfectiꝰ. Et ſimili mo-
do ꝓbat̃ de voluntate et intellectu: et ita etiaꝫ d
homine. qm̃ et hõ eſſentiã aïe ſue nouit ituitiue.
¶19°. arguit ſic. ſicut ſe hẽt viſibile ad viſum: ſic
intelligibile ad intellectũ. ſed om̃e viſibile põt vi
deri a potẽtia viſiua ꝑfecta ſi d̃bito modo appro-
ximet̃. ḡ om̃e itelligibile põt itelligi ab itellectu
angelico q̃ eſt potẽtia itellectiua ꝑfecta. ¶Con-
tra eandẽ ꝯcluſionẽ arguit Durãdꝰ et potiſſime
ꝯtra fundamẽtũ ꝓbationis. dicẽs ꝙ illa ꝓbatio
multas patit̃ calũnias. Primo. qꝛ dato ꝙ volũ
tas hoïs vł angeli ſoli deo ſubiaceat q̃ ad cãlitatẽ
non tñ ſequit̃ ꝙ ſoli deo ſubiaceat q̃ ad cognitio
nẽ. alioqui nõ cognoſceremꝰ ea q̃ a ſolo deo crea
ta ſunt vt celũ et aſtra et materiã p̃mã et hm̃oi.
¶2°. qꝛ dato ꝙ volũtas ſoli deo ſubiaceat quo
ad motionem: nõ tamẽ ſequit̃ ꝙ nõ ſubiaceat a-
lijs q̃ ad cognitionẽ. qꝛ ꝑ eandẽ rõnẽ motꝰ celi q̃
eſt a volũtate angeli mouẽtis: nõ eẽt notꝰ nob̃.
¶3°. qꝛ ratione libertatis volũtatis nõ põt nos
latere motꝰ ipſiꝰ. qꝛ libertas eiꝰ nõ eſt ab alteriꝰ
cognitiõe ſ ab altiꝰ coactiõe. ¶4° ſi cogitatiões

noſtre laterent angelum quia dependent a vo=
lũtate: per eãdem rõnem ⁊ operationes trãſeun
tes in materiam exterioꝛem que impantur a vo
luntate laterent ipm̃. non enim eſt differentia in
his et illis quo ad cognitionẽ angeli cui eque no
ta ſunt ceteris paribꝰ intrinſeca ſicut extrinſeca.
eo ꝙ nõ accipiat cognitionẽ a ſenſibilibꝰ. ¶ 5° qꝛ
indeterminatio volũtatis nõ põt hoc facere. qꝛ
et ſi volũtas indeterminata ſit reſpectu futuroꝝ
tñ reſpectu pꝛeſentiũ q̄ vult ⁊ cogitationum ad
quas actualiť mouet determinata ẽ. et ideo hec
rõ ſufficeret ad ꝓbandum ſolum ꝙ angelus per
certitudinem nõ cognoſceret cogitatiões ⁊ affe=
ctiones noſtras futuras. ſed nõ ſufficit ad ꝓban
dum ꝙ nõ cognoſceret cogitatiões et affectiões
pꝛeſentes. ¶ Cõtra ſecũdã ſimiliter arguit Au=
reolus ⁊ Scotus ꝓbando ꝙ angelus non poſſit
immutare phantaſiã humanam illo mõ quo po
nit ſecũda cõcluſio. Quia fictio eſt illud quod di
cit de oꝛdinatiõe phantaſmatũ ⁊ tranſpoſitione
eoꝝ per angelum. aut eni angelus mouet ſpẽm ⁊
ponit eam extra ſpiritum: ⁊ tunc accidẽs migrat
de ſubo in ſubm: aut mutat localiter ipm̃ ſpiritũ.
quomõcunqꝫ aũt muteť ſpũs: ſemper ſunt in eo
ſpẽs pꝛedicte. aut offert ſpiritum in quo eſt vna
ſpẽs et abſcõdit ſpm̃ in quo ẽ alia ſpecies: et hoc
non poteſt intelligi niſi ponať ꝙ ille ſpecies ha=
bent diuerſa ſubiecta et exigunt aliam ⁊ aliã par
tem ſpũs pꝛo ſubiecto. ſed hoc eſt inconueniẽs.
tum qꝛ non poſſet recipi tanta multitudo ſpecie
rum in tam parua quãtitate ſpirituũ exiſtẽtium
in parua cellula. tum qꝛ tũc qui habet maius ca=
put poſſet plus phantaſiari. tum quia tunc ex ali
quo numero ſpecierũ poſſet occupari tota quan
titas illoꝛum ſpirituum ⁊ omnes ꝑtes repleri. et
tũc ſequitur ꝙ hõ poſtq̃ acquiſiuiſſet certã mul=
titudinem ſpecierum: non poſſet plus addiſcere
nec pꝛoficere. qꝛ nõ poſſet plures ſpẽs recipere.
hec ille.

QUãtum ad ar=
ticulũ tertium notandum ẽ pꝛi=
mo ꝙ i diuerſis locis: diuerſa ra
tio aſſignatur a. S. D. quare an
gelus bonꝰ vel malus cognoſce
re nõ poteſt naturaliter cogitationes coꝛdium i
ſeipis. i. intra mentẽ niſi ſit aliqḋ extrinſecum ſi=
gnũ in quo deſigneneť. nam in hac diſtinctiõe ar.
5. ad. 7m aſſignat ꝓ ratione libertatem volũta=
tis quia. ſ. volũtas eſt libera et dñã ſui actus. In
pa p. q. 57. ar. 4° aſſignat ꝓ rõne dicti: qꝛ volun
tas rõnalis creature ſoli deo ſubiacet et ipẽ in ea
ſolus opari põt. In de. ve. aũt. q. vel mã. 8. arti.
13° aſſignat ꝓ rõne. qꝛ angelus nãliť cognoſcit p
foꝛmas ſibi inditas q̄ ſunt ſimilitudies rerũ in nã
exñtiũ. motꝰ aũt volũtatis nõ hꝫ depẽdentiã ad
aliquã cauſam nãlem ſꝫ ſolũ ad cãm diuinã que i
volũtatẽ ſola ipꝛimere põt. vñ motꝰ volũtatis ⁊
coꝛdis cogitatio: nõ põt cognoſci in aliq̄bus ſimi
litudinibꝰ reꝝ nãliũ ſꝫ ſolũ in ipa eẽntia diuina q̄
in volũtatẽ ipꝛimit. In. q. xo de malo. q. 16. aro
.8. in. c. aſſignat ꝓ rõne. qꝛ motꝰ volũtatis depẽ
det ex ſũmo oꝛdine reꝝ q̇ eſt ſũmum bonũ. id ãt
qḋ cadit ſub oꝛdie ſupioꝛis cauſe: nõ põt cognoſ
cere iferioꝛ cã ſed ſolũ ſuperioꝛ cã mouens et ille
qui moueť. Sed pꝛima coꝛin. 2° ꝓ ratione dicti
aſſignat. qꝛ ea q̄ in coꝛde ſunt: nemo ſcit niſi q̇ in=
tus eſt in coꝛde. ãgelus autem bonus vel malus
nõ illabitur coꝛdi vel mẽti intellectualis creatu=
re ſꝫ ſolus deus q̇ intra mentẽ opať dans eẽ ⁊ cõ
ſeruãs in eẽ. ¶ Sꝫ certe iudicio meo nulla p̄miſ=
ſarũ rõnum faciat intellectũ: neqꝫ calũnias q̄ren
tiũ ⁊ arguentiũ plene euacuat. Nõ pĩma rõ. nã li
bertas volũtatis ẽm ꝓpꝛiam rõnẽ coactiõi op=
poniť alicuiꝰ cauſe mouẽtis. dř eni volũtas libe=
ra eo ꝙ ab aliquo agẽte cogi nõ poſſit: ſed ex hoc
nõ impeditur quin ab aliquo intellectu etiã nõ ſi
bi cõiuncto cognoſci poſſit. nã neqꝫ voluntas dř
libera eo ꝙ in poteſtate eiꝰ ſit cognoſci vel non
cognoſci ab aliquo itellectu. alias ab omibus co
gnoſcereť a quibus ipa vellet: et a nullo cognoſ=
cereť a quo ipſa cognoſci nollet. Neqꝫ valet di=
cere ꝙ lꝫ nõ ſit in poteſtate voluntatis ipam ẽm
ſe cognoſci aut nõ cognoſci ab itellectu: eſt tñ in
eiꝰ poteſtate motꝰ eiꝰ ⁊ cogitatiões mẽtis i ſeip=
ſis cognoſci vel nõ cognoſci ab alio. Tũ qꝛ nõ ſo
lũ motus ⁊ actus volũtatis dicunť liberi: ſꝫ etiã
ipa volũtatis potẽtia. imo et libertas volũtatis
in ipa põ radicatur que tñ ſaltem ab itellectu an
gelico cognoſciť nãliter ẽt ipa nolẽte. Tũ etiã. qꝛ
vt i nobis experimur: nõ ſp cogitationes nr̄e aut
volũtatis intẽtiones fiũt note his q̄bus voluntꝰ
vel qꝛ eas nõ capiũt: vel qꝛ abſentes ſũt: vel ꝓpť
alias multiplices cauſas. ꝙ aũt volũtas eſt dñã
ſuoꝝ actuũ: ad hũc ſenſum dř. quia põt elicere ⁊
imperare aut nõ elicere vel impare actus ſuos.
nõ ꝙ in eiꝰ poteſtate ſit ꝙ ab aliȷs cognoſcantur
vel non cognoſcantur. alioquin non ſolum actꝰ
interioꝛes et eliciti ſed etiam actus exterioꝛes ⁊
impati a nemine cognoſcerentur niſi pꝛo volun
tatis libito. nã vtroꝝqꝫ actuũ volũtas dř eẽ dñã.
¶ Neqꝫ ſecũda rõ aſſignata videť ſufficere. nã
nõ neccĩo exigiť ad hoc ꝙ aliq̇d cognoſcať: ꝙ co
gnoſcens illud moueat aut circa illḋ opereť. imo

ecōtra reqrit̄ ꝙ id qđ cognoſcit̄ moueat itellectū
cognoſcētē et in illū ſuo mō opet̄ preſerti ſi ſit ab
ipſo cognoſcibili recipiens. quia vt accipit̄. 3° de
anima cognitio fit q̄ſi ꝑ motū rerum in itellectū.
appetitio autē econtra fit ꝑ motū appetitꝰ in res.
vnde nichil videt̄ agere vł obſtare ad hoc ꝙ mo
tus volūtatis cognoſcant̄ ab aliquo: ꝙ in ipſam
voluntatē poſſit cognoſcēs opari vel non opari.
¶ Neq; tertia rō ſatiſfacit. tū q2 ꝓpter eādē rō
nē nō poſſet angelus cognoſcere naturam volū
tatis et itellectus neq; ſpēs intelligibiles in ipſo
extītes. qđ etiā a. S. D. falſuȝ reputat̄ ſicut appa
ret ex dictis eiꝰ preſertim locis ſuꝑ allegatis pro
cōcluſiōe. pª p. et de. ve. et de malo. ꝓbatur ꝯñ a.
qm̄ neq; nā intellectꝰ ꝛ volūtatis neq; eius cōna
turales ꝓprietates neq; ſpēs i mēte angelica cō=
create: hn̄t depēdentiā ab aliq̄ cā naturali agen=
te cū ſint a ſolo deo ꝑ creationē. tū etiā q2 actꝰ in
tellectꝰ et motꝰ volūtatis: ad aliquas cauſas nā
les videt̄ hr̄e dependentiam q̄ ſunt ipe potētie
nāles ſpēs intelligibiles ꝛ obm̄ cognitū. Ex iſtis
ſiquidē cauſis: actus ꝛ motus intellectꝰ ꝛ volun=
tatis nāliter ꝓcedūt. nā nō ſupnaturalit̄ aut vio
lēter neq; ēt a caſu: poſitis ipis cauſis in eſſe. Et
preterea futura cōtingentia ad vtrūlȝ: nullā hn̄t
dependentiā ad cauſas nāles determiatas: ꝛ tn̄
plurima ex illis ſtati ꝙ poſita ſunt i actu et eē hn̄t
in rerū nā: cognoſcunt̄ in ſeipis ab intellectu āge
lico ꝑ ſpēs ſibi concreatas ꝓut dictū fuit ſuꝑ. diſ.
3ª. ergo ſimili mō dici poterit ꝙ cogitatiōes coꝛ=
diū in actu poſite et vt eē hn̄t in rerū nā: cognoſ=
cunt̄ ab āgelis i ſeipis ēt ſi nō haberēt cauſas nā=
les a q̄bus dependerēt. cognoſcerent̄ eni in ſeip
ſis lȝ nō in ſuis cauſis. ¶ Neq; quarta rō aſſigna
ta in. q. de malo videt̄ ſufficiēs. q2 multa ſunt q̄
dependēt ex ſolo ſūmo oꝛdine rerū hoc ē ex ſola
diuina ꝓuidentia ſine cauſis medijs: q̄ tn̄ ab itel=
lectu angelico nāli cognitiōe noſcunt̄: ſicut celi ꝛ
ſtelle ꝛ ꝑtes ꝑ̇ncipales vniuerſi. itē ꝛ miracula ſi=
cut ſtatio ſolis tp̄e ioſue. ꝛ retroceſſio tēpoꝛe eze
chie. eclipſis cōtingēs tp̄e paſſionis xp̄i. q̄ poſita
in actu: mēti āgelice nota fuerūt. vn̄ lȝ angeli na=
turali cognitiōe oꝛdinē ſupꝛemū ꝛ diuinā ꝓꝛoui=
dentiā cognoſcere nō poſſint: cognoſcūt tn̄ res a
ſūmo oꝛdine ꝓuiſas poſtq̄ in eē actu poſite ſunt
Et idē videret̄ dicēdū de cogitationibꝰ coꝛdiū.
¶ Neq; quinta ratio aſſignata videtur ſufficiēs.
nam ad cognitionē habendam de re aliqua: non
neceſſario requiritur ꝙ cognoſcēs illabatur ipſi
vel intra ipſam fiat. qm̄ vt dictū eſt ſupra: cogni
tio nō fit per motum cognoſcētis ad rem cogni=
tam. neq; per hoc ꝙ intra ipſam fiat. ſed magis

econtra per hoc ꝙ res cognita intra cognoſcen=
tem fiat vel ꝑ ſe vel per ſuam ſimilitudinem. vn=
de ſine illapſu angeli i mentem rationalem alte=
rius angeli vel hominis: poteſt mens rationalis
et eius actus ꝛ motus ab angelo cognoſci ꝑ ſpe=
cies concreatas quibus intra mētes angeloꝛum
poſſunt fieri preſentes ſicut per ſuas ſimilitudi=
nes. queādmodum cognoſcūtur ꝛ ſubſtantia et
potentie ꝛ ſpecies intelligibiles licet non illabat̄
illis. ¶ Videtur ergo nobis ꝙ ratiōes ſupꝛa aſſi
gnate magis ſint ꝛ inducantur a. S. D. vt ratio=
nes congruentie q̄ȝ vt cōcluſionem efficaciter ꝓ=
bātes. cuius ſignum eſt ipſarum multiplicitas et
diuerſitas. nobis autem ſuppoſita veritate con=
cluſiōis ex ſacra ſcriptura vt hieremie. 17° pꝛauū
eſt coꝛ hominis ꝛ inſcrutabile quis cognoſcet il=
lud. ego dn̄s ſcrutans coꝛda ꝛ ꝓbans renes. Et
pª coꝛin. 2° inquit apl̄s. que ſunt hominis nemo
nouit niſi ſpūs hominis qui in ipſo eſt. Et actuū
pꝛimo. tu dn̄e qui noſti coꝛda hominum ꝛc̄. pꝛo
nunc nulla ratio certioꝛ et magis ſufficiens ſe of=
fert ad id ꝓbandum q̄ȝ diſpoſitio diuine pꝛouidē
tie que ſicut dedit voluntati poteſtatem natura
lem ꝙ a nullo agente vel mouente etiā ſuperiori
et foꝛtioꝛi ſimpl̄r cogi poſſit: ita dedit ei nālē po=
tentiam ac poteſtatem occultandi et reuelandi
affectiōes ſuas et cogitationes mentis pꝛo libi=
to: ita vt nullus intellectus pꝛeter diuinum ipſa
nolente eas intra mentem cognoſcere poſſit ni=
ſi per aliquod ſignum exterius innoteſcāt. et ad
hūc ſenſum tendere videtur ratio quarta ſupꝛa
aſſignata ex queſtiōibus de malo. ex ſummo eni
rerum oꝛdine ideſt ex diuina pꝛouidētia que ab
intellectu creato compꝛehendi non poteſt: pꝛo=
uenit hec volūtatis facultas ac pꝛopꝛietas ꝙ ſci
licet a deo ſolo ꝛ ab ipſius mente affectus eius ꝛ
coꝛdis cogitationes dependeant ꝛ quantum ad
eſſe et quantum ad cognoſci. ita vt inferioꝛ cau=
ſa a pꝛima: illas cognoſcere non poſſit ipſa volū
tate nolente. vnde Sanctus Thomas in q̄ſtio=
nibus de malo queſtiōe. 16. arti. 8° arguit ſic. 15°.
loco. Contra. non occultat eas totaliter remouē
do. quia ſic nichil cogitaret. nec iterum faciendo
eas diſtare. quia diſtantia coꝛpoꝛalis non impe=
dit cognitionem angeli. nec etiam aliquid inter=
ponendo quia nihil aliud eſt in anima quod la=
teat demonem. ergo nullo modo voluntas po=
teſt ſuas cogitationes demoni occultare. ecce ar
gumentū: ſequitur reſponſio. Ad. 15m dicendum
ꝙ nullo illoꝛum modoꝛum voluntas occultat co
gitatiōes hominis: ſȝ dicitur eas occultare quia
ex hoc ipo occulte ſunt: ꝙ ex voluntate ꝓcedūt.

becille. quaſi ex condicione et proprietate natu
rali habeat voluntas ꝙ eius affect⁹ et cogitatio
nes mentis occulte ſint intellectui creato non ſi
bi coniuncto ſuppoſito: ipſa nolente manifeſta
re. Hijs autē conſonat prima ratio ſuperius aſſig
nata ex primo ſentētiaꝝ que fundat̄ in libertate
volūtatis et in dominio ſui actus. vt intelligam⁹
libertatem et dominiū nō ſolum ad eligendum
hoc vel illud vel non eligēdum: et ad eliciendū
aut imperandum hunc vel illum actū vel nō eli
ciendum aut imperandū: ſed etiā ad occultādū
vel manifeſtandū affectiones ſuas et cogitatio
nes ac concept⁹ mentis. vt ſic libertas volunta
tis et dominiū ſui actus: magis late capiat̄ ꝙ̄ in
p̄ma inſtātia cōtra p̄mam rationem. Conſonat
etiā hijs ſecūda ratio ſumpta ex p̄ma pte. et. 5ª.
ratio ſumpta ex cōmēto in epiſtola ad cori. ꝙ̄ᵐ
ad id ꝙ act⁹ et mot⁹ mētis deo latere nō poſſint.
eo ꝙ eſt cauſa opans intra ipſam mētē nō ſolum
dans naturā et cōſeruās in eſſe: ſed etiā mouens
et cauſans omnes mot⁹ et act⁹ mentis ꝙ̄ᵐ ad id
qd entitatis et bonitatis habēt. iuxta illud apli.
non eſt volētis neq; currētis ſed dei miſerētis.
et alibi. nō ſum⁹ ſufficiētes cogitare aliqd ex nob
quaſi ex nobis ſ; ſufficiētia nr̄a ex deo eſt. cauſa
nāq; agens p intellectū et voluntatē ſicut eſt de⁹
cognoſcit omnes effectus ſuos. et ſm hoc dice
mus ꝙ licet ex hijs duab⁹ rationib⁹ nō probetur
efficaciter ꝙ nullus intellect⁹ creat⁹ pōt cognoſ
cere effectus et cogitationes alterius mētis: pro
batur tamē efficaciter ex illis ꝙ deus illa cognoſ
cat. Et ad hoc p̄ncipalit̄ videt̄. S. Doc. hāc rō
nem inducere. nā quāuis nō neceſſario ſequatur
ꝙ intellect⁹ cognoſcēs aliqua: in eis vel circa illa
operetur: et ꝙ ſi nō ſic operat̄: illa nō cognoſcat:
ſequitur tamē neceſſario ꝙ ſi illa aut in eis vl' cir
ca illa opatur: eorū cognitionē habeat ſi ſit agēs
per intellectum et voluntatem.

Secundo Notandum eſt p de
claratione ſecūde cō
cluſionis. ꝙ cognitio nr̄a ſm ſtatū preſentis vite
eſt p imutationē potētie cognitiue de potētia ad
actū. eo ꝙ de ſe ſit in potētia ad intelligibilia et
tanq̄ tabula raſa in qua nichil eſt depictū prout
dicitur in. 3° de anima. imutatio autem potentie
cognitiue: ſm duo p̄ncipaliter fit quemadmodū
dupliciter eſt in potētia. vno modo ꝙ̄ᵐ ad exer
citiū actus vt ad cognoſcere vel non cognoſce
re. alio modo ꝙ̄ᵐ ad ſui actus determinationē
ſeu ſpecificationē que eſt ab obiecto ſicut ad co
gnoſcere hoc vel illud. quēadmodū viſus q̄nq;
videt actu ⁊ q̄nq; nō videt. et q̄nq; videt albū ⁊
q̄nq; videt nigrū. p̄ma imutatio fit a volūtate cu
ius eſt mouere omnes vires anime ad exercitiū
ſui actus vt Anſelmus dicit in libro de ſimili. ex
ceptis viribus vegetatiue partis que noſtro im
perio nō ſubduntur. vtimur enim alijs potentijs
anime cū volumus. ſecūda autem imutatio po
tentie cognitiue fit ab obiecto vel per ſeipſum
vel mediāte ſua ſpecie ſenſibili aut intelligibili.
ad vtrāq; autem imutationem requiritur inten
tio que eſt actus appetitiue virtutis. que vt Au
guſtinus dicit. 11° de trinitate capitulis p̄mo ⁊. 2°.
coniungit obiectum et actum quo cognoſcitur:
potētie cognitiue. cognoſcimus eni ſiue ſenſu ſi
ue intellectu: quia intendimus cognoſcere. ⁊ cog
noſcimus hoc vel illud: q2 hoc vel illud cognoſ
cere intendimus. ex quo ſequitur ꝙ imutatio de
potentia ad actum et ꝙ̄ᵐ ad exercitium actus et
ꝙ̄ᵐ ad actus determinationem: non ſolum attē
ditur ſm vim cognitiuam ſed etiam ſm appeti
tiuam. volumus enim et intendimus nunc cog
noſcere et cognoſcere hoc vel illud quod prius
non intendebamus. Aduertendū tamē ꝙ vis
appetitiua cognitioni coniuncta: eſt duplex. v
na ſenſitiua que eſt virtus organi corporei cu
ius actus poteſt directe ex corporali tranſmuta
tione cauſari quemadmodum ex cōcurſu calidi
ſanguinis circa cor: cauſatur in appetitu ſenſitiuo
paſſio ire que eſt appetitus vindicte et ad proſe
cutionem inſtigat. et ex retractione ſanguinis a
corde: conſequitur in appetitu paſſio timoris q̄
inclinat ad fugam. alia eſt vis appetitiua intelle
ctiua. ſ. voluntas. que quia nō habet organū cor
porale: ex imutatione corporali nō imutatur ni
ſi indirecte et diſpoſitiue. effectiue autem imuta
ri poteſt vel ab ipſo homine ſm ꝙ voluntas ſe
ipſam mouet: vel a deo qui interius operatur.

Ex premiſſis inferimus ad ꝓpoſitum noſtrū
ꝙ demones vtrāq; partem ſenſitiuam et cogni
tiuam et affectiuam poſſunt in nobis immutare
ſm duplicem modū imutationis ſupra poſitum.
poſſunt enim imutare et mouere potentiā cog
nitiuam: exhibendo humanis ſenſibus ſpecies
ſenſibiliū vel de nouo aliqua corpora illis p̄ſen
tando p motum localem ſm quē corpora natu
raliter eis obediūt: vel ſpecies in ſenſibus prius
receptas cōponendo et ordinando aut diſiungē
do tranſmutatione locali: et hoc quo ad primū
imutationis genus. poſſunt etiam intentionem
et motum appetitus diuerſimode imutare et de
ocio ad actum et de vno in aliud: et hoc ꝙ̄ᵐ ad
ſecūdū imutationis gen⁹. qliter āt huiuſcemodi
imutationes ab angelo bono vel malo fiant: tra

dit. S. Tho. in locis pro concluſione allegatis.
QUantum ad ar
ticulum quartum reſpondendũ
eſt obiectionibus aduerſarioꝛuꝫ
cõtra ꝯcluſiones. Et q̃deꝫ ex ſu=
pra notatis põt accipi reſponſio
ad omnia argumẽta ꝯtra ꝑmam ꝯcluſionẽ: verũ
tamẽ vt ad foꝛmã arguẽdi reſpõdeamus: ad ſin
gula ſuo oꝛdine dicemꝰ. ¶ Ad primũ dicit᷑ ꝙ ꝓ=
cedit ex falſo ſuppoſito. ſ. ꝙ cogitatio vnius ange
li ſit naturaliter p̃ſens intellectui alteriꝰ. cũ aũt
arguẽs dicit ꝙ nõ videt᷑ maioꝛ ratio quare ange
lus ꝑ volũtatem ſuã et c̃. dicimꝰ ꝙ imo eſt maioꝛ
ratio q̃ ſumit᷑ ex diuina oꝛdinatione et ꝓuidẽtia
ꝓut dictũ fuit in ꝑmo notabili. ¶ Ad ꝯfirmatio=
nem dicimꝰ ꝙ cõmittit᷑ in ea fallacia ſꝫm nõ cau=
ſam vt cauſam. nõ eni maioꝛ vel minoꝛ itimitas
eſt cauſa ꝑ ſe ꝙ aliq̃d magis vel minꝰ videat᷑. in=
timioꝛ eſt enim aĩa noſtra intellectui nr̃o q̃ꝫ res
coꝛpoꝛalis exterioꝛ: et tamen res coꝛpoꝛalis eſt
obiectum ꝑ ſe cognoſcibile ab intellectu noſtro
non autem ipſa anime eſſentia q̃ꝫ^{m} ad cognitio=
nem quid ẽ ſꝫm quã non cognoſcit᷑ niſi ꝑ actus et
actꝰ ꝑ obiecta. vnde phs dicit. 3° de anima ꝙ aĩa
intelligit ſe ſicut et alia qꝛ ꝑ ſpẽs alioꝛum. ¶ Ad.
2^{m} reſpõdet. S. T. ꝑma. ꝑ. q. 57. ar. 4°. ad. 2^{m}
Et de veri. q. 8^{a}. ar. 13°. ad. 2^{m}. et. 3^{m}. ꝙ et ſi vnꝰ
angelꝰ ſpẽs intelligibiles alteriꝰ videat: nõ tamẽ
ſequit᷑ ꝙ vnꝰ cognoſcat quomodo aliꝰ illis intel
ligibilibꝰ ſpeciebꝰ vtit᷑ actualit᷑ ꝯſiderãdo. tũ qꝛ
nõ oĩa actu cogitamꝰ quoꝝ ſpẽs apud nos ha
bemꝰ. tum etiã qꝛ ex vna ſpẽ intellectꝰ in diuer=
ſas cogitationes procedit. ſicut ꝑ ſpẽm hominis
varia de homine poſſumus cogitare. Jdẽ in ſen
tentia reſpõdet de malo. q. 16^{a}. ar. 8°. ad. 2^{m}. et
5^{m}. ¶ Ad. 3^{m}. negat᷑ ꝯñ̃a. q̃m ille ꝯceptꝰ licet ſit
magis determinatꝰ q̃ꝫ ſpẽs intelligibilis: nõ ẽtũ
intelligibile ꝓpoꝛtionatũ intellectui alteriꝰ an=
geli niſi ex oꝛdinatione volũtatis angeli in quo
eſt ꝯceptꝰ deo ſic diſponẽte vt dictũ eſt in primo
notabili. et ꝑ ꝯñ̃s excedit eiꝰ naturalẽ facultatẽ.
¶ Ad. 4^{m}. dicit᷑ ꝙ de pluribꝰ ſingularibus aliq̃ñ
eſt vnꝰ actꝰ intelligẽdi aliq̃ñ plures ſꝫm ꝙ in eis
poſſunt ꝯſiderari et q̃ ꝓpꝛia ſunt et q̃ cõmunia.
et tamẽ q̃ñ eſt alius et aliꝰ actꝰ: nõ ſequit᷑ ꝓpoſi=
tum arguẽtis. nã rõ eius falſum ſupponit. ſ. ꝙ vnꝰ
angelus videat iſtũ actũ et aliũ alterius angeli.
hoc eni eſt qḋ negamus. vnde arguẽs petit prin
cipiũ. ¶ Ad. 5^{m} dr̃ ad minoꝛẽ ꝙ in ꝓpoſito nr̃o
deficit ꝓpoꝛtio debiti oꝛdinis et p̃ſentialitatis.
quia cogitatio coꝛdis vniꝰ angeli neqꝫ habet na=
turaliter debitum oꝛdinẽ ad intellectuꝫ alterius
angeli neqꝫ eſt ſibi naturaliter preſens. ſed hmõi
oꝛdo et preſentialitas depẽdet ex volũtate an=
geli cogitantis. nõ ꝓpter illapſum vt male intel
ligit arguẽs: ſed ꝓpter diuie ꝓuidẽtie oꝛdinatio
nem. ¶ 6^{m}. cõcedimꝰ. nõ enim ꝓcedit ꝯtra nos
cũ non ponamꝰ ꝙ intimitas quam habẽt cogita
tiones et affectiones coꝛdiũ ad mentẽ in q̃ ſunt:
impediat ꝙ ab alio intellectu nõ cognoſcantur.
¶ Ad. 7^{m}. dicit᷑ ꝑmo. ꝙ maioꝛ habet veritatem
ꝯ debitis circũſtantijs ꝯcurrentibꝰ quarũ vna
et precipua eſt in obiecto cognoſcibili. ſ. eiꝰ actua
lis preſentialitas apud itellectũ ꝑ ſe vel ꝑ ſuam
ſimilitudinẽ. quã p̃ſentialitatẽ cogitationes et af
fectiones coꝛdiũ non habẽt ſꝫm ſeip̃as niſi ex vo
luntate a q̃ ꝓcedunt. Dr̃ ſecũdo ꝙ minoꝛ ꝓpoſi
tio vt iacet eſt falſa. nõ eni ens inq̃ꝫ^{m} ens eſt pri=
mũ obiectũ et adequatũ intellectꝰ ãgelici. alias
eſſentia diuina et omnia q̃ in ip̃a ꝯpꝛehẽduntur
eſſent obm̃ adequatũ itellectꝰ angelici qḋ falſuꝫ
eſt et ab oĩbꝰ negat᷑. alioquin intellectꝰ angeli
cus cõpꝛehẽderet totalit᷑ diuinã eſſentiã. omnis
eni potẽtia cõpꝛehẽdit ꝓpꝛium et adeq̃tũ obm̃.
¶ Ad. 8^{m} dr̃ ꝙ cõmentatoꝛ nõ tetigit ibi omnes
cauſas quare aliq̃d nõ cognoſcat᷑. naꝫ alia cauſa
eſt defectꝰ ꝓpoꝛtionis et p̃ſentialitatis. coloꝛ. n.
oculo meo abſens nõ videt᷑ ab illo: aut ꝓpter de
fectũ ſue entitatis: aut ꝓpter defectũ ipſius oculi
ſed ꝓpter ipſius abſentiã. qui defectꝰ põt reduci
ad entitatis paruitatẽ capiẽdo entitateꝫ obiecti
non ſolum qua eſt in ſe ſed qua mouet actu po=
tentiã. ¶ Ad. 9^{m} dicimus ꝙ quicq̃d ſit de maioꝛi
nam nõ eſt vera. quoniã ſicut vnus angelus ſpẽ
differt ab alio: ita et eoꝛum intellectꝰ differunt:
et tamen conſequentia non valet. naꝫ licet duo
intellectus eſſent eiuſdem rationis ſpecifice vt
in hominibus: non ſequitur ꝙ quicquid et qua=
litercũqꝫ vnus cognoſcit: cognoſcat et alius. vn
de dicimus ꝙ exiſtentibus duobus intellectibus
eiuſdem rationis ſpecifice: omne quod ab vno
eoꝛum cognoſcitur: natum eſt ab alio cognoſci.
ſed non ſequitur ꝙ eodem modo propter diuer
ſitatem q̃ꝫ^{m} ad indiuiduationem. dicimus ergo
ꝙ cogitationes intellectꝰ humani nate ſunt cog
noſci ab alio intellectu angelico vel humano ſed
non per ſeipſum ſine alio ſicut cognoſcuntur ab
intellectu cuius ſunt ſed ipſo volente et oꝛdinã=
te. ¶ Ad. 10^{m} dicitur ad minoꝛem ꝙ eſt falſa vni
uerſaliter ſumpta ſicut iacet vt dictum fuit in reſ
ponſione ad. 7^{m} deficit etiam minoꝛ in propoſi=
to noſtro. quia cogitationes vnius intellectꝰ nõ
ſunt ſufficienter approximate itellectui alteri niſi

ipſo volẽte ⁊ ordinãte. ¶ Ad.11m dicim⁹ ꝙ quantũ eſt ex vi ꝓceſſus nõ aliud ꝯcludit ꝙ̃ ꝙ cogitatiões ⁊ affectiones cordiũ pñt cognoſci naturaliter ab aliꝗ intellectu qđ et nos concedimus. qꝛ ab itellectu diuino ⁊ ab itellectu a quo formãtur aut eliciunt̃. ¶ Ad cõfirmationẽ pꝫ reſpõſio ex ſepe dictis. non eñi ſufficit ad hoc ꝙ aliqđ actu cognoſcat̃ ꝙ ſit ſm̃ ſe maxime itelligibile ⁊ põ non impedita: ſed requirit̃ debita eius ꝓportio ⁊ preſentialitas ad potentiã cognitiuã. alias ab omni intellectu videret̃ ⁊ cõprehenderet̃ diuina eẽntia. et oculus noctue directe ⁊ ꝑfecte videret lumẽ ſolis qđ falſum eſt. verũtñ ex defectu huiuſcemodi ꝓportionis et pñtialitatis in ꝓpoſito nr̃o põt dici intellect⁹ ãgelicus ipeditus. ¶ Ad.12m dr̃ ſicut ſepe dictũ eſt ꝙ lꝫ cogitatio vel concept⁹ clauſus ĩ vno angelo ꝑ eius volũtatem ſit itelligibile ⁊ nõ excedens virtutẽ cognitiuã alteri⁹ angeli quantũ eſt ex rõne ſue nature: qꝛ tñ nõ ẽ pñs alteri angelo ꝑ ſe vel ꝑ ſuam ſpẽm niſi ꝑ voluntatẽ angeli cui⁹ eſt: iõ niſi ipſo volẽte ab alio angelo cognoſci non põt actu. ¶ Ad.13m negat̃ ꝯña. nõ eñ volũtas angeli hꝫ facultatẽ a deo occultãdi eſſentiã ſuã ne videat̃ ab alio. queãdmodum hꝫ facultatẽ occultãdi cogitatiões ⁊ affectiões cordiũ. nec valet ꝓbatio. qm̃ ſicut reſpõſum eſt ad primũ: itimitas maior vel minor nõ eſt ſufficiẽs cã occultatiõis ꝑdicte. facultas aũt volũtatis illa occultandi non cõſiſtit neceſſario ĩ aliquo poſitiuo. dr̃ eñi voluntas occultare qꝛ nõ vult reuelare ſeu manifeſtare. et de hoc magis dicet̃ ĩ reſpõſione ad.16m. ¶ Ad.14m patet reſpõſio ex ſupradictis. falſũ eñ ẽ ꝙ ſine volũtate angeli ſit cogitatio cordis ſui approximata itellectui alterius ¶ Ad.15m negat̃ ꝯña. et ad ei⁹ ꝓbationem dicit̃ ꝙ ſupponit falſum. ſ. ꝙ cõceptus vnius angeli ſit preſens itellectui alterius ãgeli perfectioris. qđ eſt falſum vt ſepe dictum ẽ. niſi angelus cuius eſt cõceptus velit illũ ſibi preſentẽ fieri. itellectui autem angeli cuius ẽ ille conceptus eſt pñs non ſolum ſubiectiue ſed ẽt obiectiue mediãte ſpẽ obiecti ꝑ cuius imutationem intellectus ſaltẽ reflexe cognoſcit ꝓprium actuꝫ et cõceptum. ¶ Ad.16m negatur minor. et ad eius ꝓbationem dicim⁹ ꝙ procedit ex falſo ſuppoſito. ſ. ꝙ occultatio volitionis angeli vel homis fiat neceſſario per aliquem actum volũtatis poſitiuum. hoc autem falſũ eſt. nam ſufficit actus priuatiuus aut negatiuus. vt enim Sanctus Thomas dicit in. q. de malo. q. 16m arti. 8° ad.15m vel.16. voluntas dicitur occultare cogitationes hominis vel ãgeli: quia ex hoc ipõ occulte ſunt: ꝙ ex voluntate procedunt. vnde non exigitur ad hmõi occultationem aliqua volitio voluntatis. quia ipſe cogitationes ⁊ affectiones ex ſeipſis occulte ſunt inquantum a voluntate procedũt ſine aliquo ſigno corporeo vel exteriori. et ideo non amplius requiritur niſi ꝙ voluntas nolit illa manifeſtare. ¶ Ad.17m. dicitur ꝙ ſupponit duo falſa. vnum eſt ꝙ intellectio vnius angeli ſit eiuſdem rationis cum intellectione alterius angeli. hoc enim eſt falſum. nã ſicut ſinguli angeli differunt adinuicem ſpẽ: ita ⁊ eorum intellectiones et ſpẽs intelligibiles ⁊ ipſi intellectus. aliud falſum ſupponit ꝙ. ſ. intellectio vnius angeli ſit debito modo approximata alteri angelo. hoc autem eſt falſum vt ſepe dictũ eſt. ¶ Ad.18m patet ſolutio ex reſpõſione ad.13m vnde ꝯña quam arguens reputat claram eſt nulla. neqꝫ valet eius probatio. quia non ſufficit ꝙ aliquid ſit etiam maxime intelligibile ſm̃ ſe ad hoc ꝙ a quouis itellectu cognoſcatur: ſed requiritur debita proportio et preſentialitas ad potẽtiam cognitiuam prout dictum fuit in reſponſione ad 9m et.11m. ¶ Ad.19m patet ſolutio ex reſponſione ad.11m. ¶ Ad argumenta durandi contra ꝓbationes eiuſdem concluſionis patet quid dicẽdum eſt ex dictis in primo notabili. ¶ Ad argumentum contra ſecundam concluſionem dicim⁹ ꝙ angelus nõ ponit ſpeciem ſenſibilem extra ſpiritum vitalem: neqꝫ facit illam migrare de ſubiecto in ſubiectum: ſed diuerſimode ſpiritum mutando localiter poteſt diuerſis modis componere et ordinare ipſas ſpecies vt ſic diuerſimode ſe offerãt phãtaſie aut imaginatiue virtuti. nec iſtõ impedit ꝙ ſpecies predicte ſemper ſunt in ſpiritu vitali ſubiectiue. Et cum arguens improbat ꝙ plures ſpecies poſſunt eſſe in diuerſis partibus ſpirituũ tanꝙ̃ in ſubiectis: dicimus ad primã improbationem ꝙ illud eſſet inconueniens ſi ſpẽs ſenſibiles eſſent in dictis ſpiritibus ſm̃ eſſe reale et naturale. ſed cũ non ſint in eis niſi ſm̃ eſſe intentionale: nullum inconueniens eſt ꝙ in parua quantitate ſpirituũ ſit magna multitudo ſpecierum prout deductum fuit. li. p° diſ. 35. vnde ceſſant alie improbatiões ſequentes que procedũt ex hoc fundamento falſo ꝙ inconueniẽs ſit multitudinem ſpecierum eſſe in parua aut etiam in eadem parte ſpirituũ. ¶ Ad argumentum ante oppoſitum reſpondet. S. Tho. pa par. q. 57. ar° 4° ad.3m ꝙ licet ea que ſunt in intellectu noſtro ſint angelis ſimiliora quantum ad rationem entitatis ꝙ̃ ea que ſunt ĩ phantaſia vel in appetitu ſenſitiuo: ſunt tamen diſſimiliora in eo ꝙ ſunt in virtute corporea et ſequuntur impreſſionẽ cau-

ſe corporalis. vnde quia angeli cognoſcunt res corporales et diſpoſitiones earum: poſſunt per hoc cognoſcere quod eſt in phantaſia et in appetitu ſenſitiuo. nõ autem ſic illa que manent in ſolo intellectu et voluntate que nõ ſubduntur naturali cognitioni angelorum. et in hoc articulus terminatur.

Circa queſtionem vtrum angeli habeant corpora celeſtia naturaliter eis vnita diuerſa fuit opinio etiam inter doctores theologos. Hieronimꝰ nãq; ſequutus origenẽ vt. S. T. refert opinatus eſt corpora celeſtia eſſe animata quorum animas dixit ipſos angelos. Auguſtinus vero id ſub dubio reliquit. 2° ſuper geneſim ad litteram et in. enchi. Damaſcenus vero in. 2° li. expreſſe tenet celos eſſe inanimatos. ita ꝙ angeli vniuntur eis non ſicut forma vnitur materie ſed ſicut motor mobili. et hec eſt cõmunis ſententia theologorum quam Sanctus Thomas tenet in hac diſtinctione. arti. p°. Et. pª parte. q. 70. arti. 3°. Item de ſpiritualibus creaturis. arti. 6°. Et cõtra. gen. li. 2° ca° 56. et in pluribꝰ alijs locis. Aureolus autem pretẽdit probare preſertim ex quibuſdam dictis cõmentatoris Auenrois angelos motores orbium habere ſe ad orbes ſicut eorū forme: nõ quantum ad primum effectum forme qui eſt dare eſſe: ſed quãtum ad quoſdam alios effectus conſequentes naturas orbium vt quãtum ad motum circularem et quantum ad figuram ſpericam et ad debitam quantitatem ⁊ quãtũ ad denſitatem ⁊ raritatem et hmõi que vidẽtur conſequi ex formis. ¶ Sed quia cõmẽtator in primo celi ⁊ mundi expreſſe dicit ꝙ corpus celi reſpectu ſubſtãtiarum ſeparatarum que celos mouent equiuoce dicitur materia cum materia proprie dicta quam informat et perficit forma. eo ꝙ corpus celi ſe habet vt ſubiectum actu exiſtens reſpectu ſubſtãtiarum ſeparatarum. Item ſuper. 7° metha. dicit ꝙ virtus formatiua ſeminis non agit niſi per calorem qui eſt i ſemine. nõ ita ꝙ ſit forma in eo ſicut anima in calore naturali: ſed ita ꝙ ſit ibi incluſa ſicut anima eſt incluſa in corporibus celeſtibus. vbi aperte negat: animam in corporibus celeſtibus quam vocat ſubſtantiam ſeparatam eſſe in eis ſicut forma. vnde et in. 11° metha. ponit in corporibꝰ celeſtibꝰ duos motores. vnum coniunctum quem vocat aïam et alium ſeparatum qui mouet vt finis ꝑut Sãctus Thomas refert de ſpiritualibus creaturis arti. 6° ad. 10m. ideo ex quibuſcunq; verbis commentatoris bene intellectis non plus haberi poteſt niſi ꝙ ſubſtantie ſeparate vniuntur corporibus celeſtibus vt motores tm̃. cum enim ipſe ponat intellectum poſſibilem non vniri noſtris corporibus formaliter ſed eſſe quid ſeparatum et immixtũ ſicut apparet ex eius dictis ſuper. 3° de anima: irrationabiliter dicitur ꝙ ſubſtantias ſeparatas ſcilicet angelos que ſecũdum ſe ſunt magis abſtracte a materia: poſuerit vniri materie celeſti vt forme. Et preterea quicquid dicat Auẽrois in propoſito hoc: non nos cogit cum manifeſte conuincatur erraſſe circa modum ponendi ſubſtantias ſeparatas et circa earum motionem ac cauſalitatem prout Sanctus Thomas deducit in ſecundo ⁊ tertio libro contra gẽtiles. quãobrem viſum eſt nobis indignum eſſe ac ſuperuacuum argumenta petri aureoli ſuper hac materia recitare: cum neq; ex verbis commentatoris neq; ex alijs fundamentis aliquid efficacie videantur habere. et maxime quia vt ipſe fatetur poſt omnes eius rationes: dubium relinquitur an angeli vniantur corporibus celeſtibus vt forme etiam equiuocando de forma vt ipſe equiuocat. Quod autem dicit rotunditatem et quantitatem ac raritatem et denſitatem et huiuſcemodi proprietates conuenire corporibus celeſtibꝰ a ſubſtantijs ſeparatis ſibi vnitis: falſum eſt. immo omnia illa accidentia conſequuntur ex forma ſua ſpecifica que alia eſt ab angelis ſeu a ſubſtantijs ſeparatis motoribus. oĩa eni illa ſunt corporibus celeſtibus concreata. ponere autem angelos eſſe creatores alicuiꝰ rei erroneum eſt. vnde inter illa que Aureolus cõmemorat ſolus motus eſt ab angelis dependens et alia que motum per ſe conſequuntur.

❡ Diſtictio vndecima

Circa vndecimam diſtinctionem. Queritur vtrū angeli proficiant in cognitione per mutuam locutionē. Et arguitur ꝙ nō. quia omnis locutio videtur fieri per verba q̄ ꝯſeruiūt auditui: vł per nutus ſeu facta que deſeruiunt viſui. hij enim duo ſenſus ſunt diſciplinabiles vt dicitur ī de ſenſu et ſenſato. ſed nichil tale poteſt eſſe in angelis cum ſint incorporei in ſe nec ex corporibus cognitionem accipiant. igitur et cetera. ❡ In oppoſitum eſt ſcriptura que introducit angelos ſibi mutuo loquentes. Zacha. 2° alius angelus aggrediebatur in occurſū eius ſcilicet prioris angeli. et dixit ad eum curre et loquere ad puerum iſtum. igitur ⁊ cetera. ❡ In hac queſtione erunt quattuor articuli vt ſupra.

Quantū ad articulum primum ſit prima concluſio. ꝙ angelum loqui angelo nichil aliud eſt q̄ȝ angelum ordinare conceptum mentis ſue ad alium vt illi īnoteſcat. Hanc cōcluſionem tenet Sanctus Thomas in hac diſtinctiōe lec. 2ª ar. 3°. Itē pª p. q. 107. ar. p°. Et de. ve. q. 9ª ar. 4°. ❡ Secunda concluſio eſt. ꝙ angelus loquens nichil influit ī angelum cui loquitur neq̄ȝ aliquam ſpeciem cauſat de nouo in angelo cui loquitur. Hanc concluſionem tenet Sanctus Thomas in locis preallegatis. et preſertim in ſolutionibꝰ argumentorum. ❡ Tertia concluſio eſt ꝙ vnus angelus illuminat alium quātum ad duo. primum eſt intellectus ꝯfortatio: ſecūdum eſt veritatem particulatim ⁊ diſtincte ꝓponere iuxta capacitatem angeli illūiati. Hanc cōcluſionem tenet. S. Tho. in hac. diſ. loco ſupra allegato. ar. 2° Item pª p. q. 106. ar. p°. Et de. ve. q. 9. ar. p°. ❡ Quarta cōcluſio eſt ꝙ illūiatio vniꝰ angeli ꝑ aliū eſt de rōnibus diuinorū operum: nō de ipſa diuina eēntia ſm ſe vel de attributis aut relationibꝰ vel ꝑſonis. Hāc concluſionē tenet. S. T. loco ꝓxime allegato. pª p. ad. pm. Et in hac. diſ. in. c. et ad. pm Et in de. ve. loco preallegato ad. 9m ⁊ ad. 13m.

Quantū ad articulum ſecundum arguitur cōtra primam cōcluſionem. cōtra quam arguit gregoriꝰ de arimino dicens: ꝙ ſm iſtū modū ſequitur ꝙ quilibet angelus naturaliter videat ſeu intuitiue intelligat cogitatiōes alterius: cuius oppoſitum dicit ſe probaſſe. et patet ꝯña. nā ex quo angelus per ſuā cogitationem cauſat ꝓciſe ꝑ modum obiecti cognitionem ſue cogitatiōis in alio ita naturaliter poteſt alius hmōi cognitionē intelligere ſicut ipſammet eſſentiā angeli cuiꝰ eſt illa cogitatio aut aliquam aliam rem que ſui noticiā naturaliter ⁊ preciſe per modū obiecti cauſat in eo. ſed hoc ꝯñs eſt falſū. igit̃. ❡ 2° arguit durādus cōtra probationē concluſiōis adductam de 2° ſen. quia illa ſigna q̄ vnus angelus naturalit̃ cognoſcit ī alio: aut ſunt ſignificatiua naturaliter aut ex inſtitutiōe ſiue ad placitū. primum nō poteſt dici ſcȝ ꝙ ſint ſigna ſignificatiua naturaliter. quia ea que ſignificant naturaliter: oſtendunt ſolum naturales animi paſſiones ſeu affectiōes ſic̄ gemitus infirmorum dolorem. et ſic de alijs. naturales autem motus volūtatis angeli: quilibet angelꝰ cognoſcit ſine ſigno multo plenius q̄ȝ quicunq̄ȝ medicus infirmitatem hominis. eo ꝙ quilibet angelus plene nouit naturam alterius. et ꝑ conſequens naturales affectiōes. et ideo ad hec demonſtrāda non oportet eſſe aliqua ſigna. Itē per ſigna naturalia nō fit proprie locutio vt magis patebit et de ſe ſatis manifeſtum eſt. non enī dicimus infirmum gementem eſſe loquentē. Itē nec huiuſmodi ſigna ſunt ſignificatiua ad placitum: quia quecūq̄ȝ ſunt naturalit̃ in angelo: ſunt in eo inuariabiliter ⁊ imutabiliter. ſi enī in corporibus celeſtibus non eſt variatio niſi ſm motum localem: nulla autem ſm formam ſubſtantialem aut accidentalem naturaliter inherētem: quod dico propter lumē quod luna variabiliter a ſole recipit: quia a ſe illud naturaliter nō habet: multo fortius in angelis nulla eſt variatio nulla mutatio quo ad ea que naturaliter eis īſunt. ſi ergo per talia fieret locutio: ſemper loquerentur ⁊ de eiſdem cum ſemper ſint ī eis eadem ſigna. ſignū enim quādiu eſt: repreſentat id cuius ē ſignum. hoc autem eſt inconueniens et contra rationem locutiōis que fit per ſigna que ſignificant ad placitum ſiue ex inſtitutione. quia talia ſunt in poteſtate loquentis vt fiant vt in nutibus et verbis. qr loquens per ea poteſt loqui et non loqui. Itē locutionem que eſt per ſigna que ſignificant ex

inſtitutiōe: nullus intelligit niſi ille qui nouit ad
quid ſignificādum ſignū eſt impoſitū. ſicut pure
latin⁹ nō intelligit locutionez ꝑ verba greca nec
ecōtrario. ſi ergo ſigna ꝑ que loquitur āgelus an
gelo ſignificent ad placitum: oꝫ angelos ſibi inui
cem loquentes ſcire prius ad quid ſignificādum
ſigna illa ſunt impoſita vel inſtituta. et ſi illa iſti=
tutio facta eſt ꝑ vnum angelū ſolū: q̄liter inoteſ=
cet hoc alijs nō apparet. qꝛ ſi ꝑ locutionē: tūc locu
tio p̄cederet ſigna ꝑ que fit quod eſt incōueniēs.
nec poſſumus fingere in angelis id quod ē in ho
minibus. ſ. ꝙ mater oſtendit et tradit puero pa=
nem dicendo pain ꝛ ſic docet eū quid illa vox ſi=
gnificat: ita angelus oſtēdit alteri angelo rē ali=
quam applicando ſignū qđ eam ſignificat. hoc ei
fingi non pōt. ſi autem illa inſtitutio fiat concor=
diter ꝑ omnes angelos ſimul: oꝫ ꝙ cōceptus om
niū de tali inſtitutiōe ſit notus oībus: et ſic ante
oēm locutionem cōceptus vnius angeli erit no=
tus alteri. et eadē ratione omēs conceptus ange
lorum erunt omnibus noti angelis. et tunc non
oportebit pōere locutionē in āgelis. q̄re p̄dicta
opinio nō videtur cōueniens. ℂ 3° arguit. Quia
lꝫ ad locutionem exteriorem requirant̄ duo quo
rum primū eſt ꝙ res inoteſcat ꝑ alterum. res eni
que in ſeipſa cognoſcitur nō innoteſcit vt ſic per
locutionem: ſicut color qui videtur in pariete. ſe
cundum ē ꝙ ſic cognoſcatur non ꝑ quodcūqꝫ al=
terum: ſed ꝑ alterum quod ſit ſignum ꝛ in ratio=
ne ſigni: tñ ad locutionem interiorem non requi
rūtur predicta duo. dicimus eniꝫ ꝙ homo ſibijp=
ſi loquit̄ qñ cogitat de aliqua re dato ꝙ illa res
nō innoteſcat ei etiam ꝑ quecunqꝫ ſigna ſed ſolū
per ſuam cogitationem. ſed dr̄ loqui alteri qñ
do cogitationem vel affectionem ſuam dirigit i
ipſum dato ꝙ illa cogitatio vel affectio ſit ſm ſe
nota illi alteri. ſicut hominem mentaliter orantē
dicimus loqui deo inquantum cogitationem vel
affectionem ſuam dirigit in deum q̄ tamē ſine ſu
pradicta directiōe nouit quālibet cogitationem
et affectionem hominis. ℂ Cōtra ſecundam cō=
cluſionem arguit Scotus multipliciter. Primo
ſic. quia ſi angelus loquens nichil cauſat in intel=
lectu audientis ſed ſolum exprimit conceptum
in ſeipō qui videtur ab alio ſicut in libro: cū iſtud
expreſſum poſſit a quolibet angelo equaliter vi=
deri: ſequitur ꝙ angelus exprimens illum con=
ceptum equaliter loquitur omnibus angelis vel
cuilibet angelo. ℂ 2°. Quia difficile eſt videre
quomodo iſte qui nichil cauſat i alio loquitur al
teri. nulla enim videtur rō quare alius nunc ma=
gis itelligat q̄ꝫ prius ſi nihil aliud fiat in eo. ℂ 3°
Quia abſurdum hoc videtur in illuminatione.
nam conſtat primum angelum imediate illumi=
nari a deo: et deus illuminans nichil facit in ſe: ſꝫ
totum quod facit eſt in intellectu vel angelo illu
minato. igitur veriſſimile eſt in alijs illumina=
tionibus inferioribus ꝙ angelus illuminans nō
cauſat aliquid in ſe per hoc ꝙ eſt illuminans: ſed
totum quod facit eſt in intellectu illuiato. ℂ 4°
Omnis loquens intellectualiter cauſaret imme
diate in eo cui loquitur conceptum illius de quo
loquitur ſi poſſet. ſed angelus hoc poteſt reſpe=
ctu alterius angeli. igit̄. maior ꝓbatur. quia qđlꝫ
agens naturale ſtatim induceret ſi poſſet illđ qđ
principaliter intēdit. minor ꝓbatur. quia illđ qđ
ſufficienter eſt in actu p̄mo reſpectu alicuius effe
ctus: poteſt illum effectum cauſare i paſſo vel re
ceptiuo proportionato et approximato. angelus
aūt habens noticiam itellectualem reſpectu ali=
cuius obiecti puta. a. eſt ſufficienter in actu p̄mo
ad cauſandum cognitionem intellectualem vel
actualem intellectionem ip̄ius. a. igitur poteſt il
lū effectum cauſare in quolꝫ intellectu receptiuo
illius effectus. intellectus aūt alterius angeli nō
concipientis diſtincte. a. receptiuus eſt. igitur in
illo pōt angelus noticiā ip̄ius. a. cauſare. Maior
patet. quia prima extrema proportionis actiui
et paſſiui ſunt vniuerſaliſſima abſtracta a quocū
qꝫ paſſiuo. quia illa paſſio eſt in particularib⁹ ſub
vtroqꝫ extremo per rationem communem. pro=
batur minor. angelus habet in ſe actum cognoſ=
cendi. a. et ſpēꝫ que ponitur neceſſaria ad cogni=
tionem. et per illud quod habet poteſt facere in=
tellectum ſuum i actu ſecundo cauſando in ſe in=
tellectionez. a. ſicut effectum. ſequitur ergo ꝙ in
intellectu paſſiuo angeli qui eſt eiuſdem ratiōis
cum intellectu ſuo poteſt hoc cauſare et cetera.
ℂ 5°. Angelus inferior cognoſcit ſeipſum intuiti
ue per eſſentiam ſuam. igitur et ſuperior cognoſ=
cit illum inferiorem per eſſentiam ſuam intuiti=
ue. probatur ꝯña. quia omne obiectum cognoſci
bile ab inferiori poteſt eſſe obiectum cognoſcibi
le a ſuperiori eque perfecte. nulla enim cognitio
abſtractiua alicuius obiecti; perfectior eſt intuiti
ua. quia cognitio abſtractiua per ſpeciem poteſt
eſſe de re non exiſtente nec in ſe preſente. et ita
non perfectiſſime attingit cognitum. non autem
oportet angelos eſſe ſibi inuicem imediatos lo=
caliter ad hoc vt ſuperior intelligat inferiorem
intuitiue. ergo dato ꝙ diſtent localiter: ſuperior
intuitiue cognoſcit inferiorem. ſed illa cognitio
non eſt per aliquam ſpeciem que poteſt eſſe re
non exiſtente. igitur illa eſſentia cognita nichil

eiuſdem rationis vel alteriꝰ gignit in medio. qꝛ
medium nõ eſt capax intellectionis vel ſpẽi me-
re intelligibilis. igitur a ſimili ſi in ãgelo ponitur
aliquid actu itelligibile natum gignere aliquam
noticiam licet non intuitiuam in intellectu paſſi-
uo vel receptiuo: poteſt de illo gignere in intelle
ctu angeli diſtantis actualem noticiam ſui nichil
gignendo in medio. ¶6°. qꝛ ſi angelus audiens
non habet ſpẽm illius ſuperioꝛis de quo loquẽs
loquitur: intellectus ſuus receptiuus tam ſpeciei
ꝙ actus caret vtroqꝫ: ⁊ intellectus angeli loquẽ
tis eſt ſufficienter in actu pꝛimo ad gignitionem
vtriuſqꝫ. qđ patet de ſpẽ. quia ſpecies intelligibi-
lis põt gignere ſpẽm intelligibilem eiuſdem rõ-
nis. ſimiliter pꝫ de actu qui eſt ſpecies intelligibi
lis que eſt in loquente pꝛincipiũ cognoſcendi id
cuiꝰ eſt ꝙ põt eſſe ratio gignendi actualem itelle
ctionem eiuſdem obiecti in alio intellectu capaci
eiuſdem. hec Scotus in foꝛma. ¶Contra tertiã
concluſionẽ arguit Durandus pͥmo pꝛobando
ꝙ oẽs angeli illuminantur imediate a deo ⁊ non
vnus ab alio cauſaliter ſed per quandam ꝯñam
quod ꝓbat ſic. Jlla que ptinent ad cognitionem
glorioſam: pertinent ad ſolũ deum tanꝙ ad cõ-
foꝛtantem naturam et ꝓponentem obiectum. ſ;
illa de quibꝰ eſt illuminatio ſunt hmõi. pertinẽt
eni ad cognitionem beatam ꝙuis nõ ad illam in
qua cõſiſtit eſſentialis beatitudo ſed ad illam in
qua conſiſtit accidentalis beatitudo. ergo perti-
net ad deum tanꝙ ad ꝓponentem obiectum et
cõfoꝛtantem itellectum. nõ enim videtur ꝙ bea
titudo vnius eſſentialis aut accidentalis depen
deat ab alio ꝙ a deo. ¶2°. qꝛ cum dicit Dioniſiꝰ
aliquos angelos imediate illuminari alios autẽ
mediate: exponendum eſt nõ per cauſalitatem
ſed ꝑ quãdam cõſequentiam. cum eni iſta de q̄-
bus angeli illuminantur nõ ſunt ſm ſe pñtia co-
gnitioni angelice: fiũt ei pñtia per hoc ꝙ deus
eis talem cognitionem tradidit. et quia omnes
angeli cõtinuantur in irradiatiõe diuini luminis
ſiue naturalis ſiue ſupadditi: ideo qđ preſentaẗ
pꝛimo oꝛdine cuiuſdã cõſequentie pñtaẗ oibꝰ.
et ideo a deo oẽs illuminanẗ et ſimul tempoꝛe ſ;
pꝛius vnus ꝙ alius natura vel dignitate. et ita
vnus mediante alio mediatione cuiuſdam cõſe
quentie. hec ille. ¶3° arguit cõtra pꝛimum duo-
rum ſm que attenditur illuminatio impꝛobãdo
pꝛimam partem cõcluſionis qua dr ꝙ vnus an-
gelus illuminat aliũ confoꝛtando virtutem eius
intellectiuam. et cõtra hoc arguit ſic. Omnis cõ
foꝛtatio eſt ꝑ aliquam actionem. ſic enim minus
calidum cõfoꝛtatur ex pꝛeſentia magis calidi dũ
magis calidum agit in minus calidũ intendens
ipm. qualiter enim per ſe confoꝛtabit illud qđ ni-
chil agit. cũ igitur lumẽ intellectuale vnius ange
li nihil agat in lumen alteriꝰ. nec impꝛimendo lu
men: qꝛ hoc ſolum eſt a creante. nec intendẽdo
ipm: quia non recipit magis ⁊ minus. ſequitur ꝙ
nullo mõ. Foꝛte dicetur negando illud qđ aſſu-
miẗ. ſ. ꝙ lumen intellectuale angeli non poſſit eẽ
intenſius et remiſſius. Sed cõtra hoc arguiẗ. qꝛ
cum virtus itellectiua angeli cõſequatur ꝑ ſe ad
eſſentiam angeli: nõ eſt ꝓbabile ꝙ ponatur poſſi
bilis intenſio in lumine intellectuali niſi ponere
tur in eẽntia angeli qđ nullus ponit. Et cõfirma
tur. qꝛ in nobis non diciẗ ꝙ intellectus poſſibilis
aut agens q̄ ab Ariſtotele vocatur lumen. 3° de
aïa: recipiat magis aut minus. ¶4° ſic. oẽ illud
qđ intendit ꝑ ſe aliquam foꝛmã: poteſt ſimilẽ ſm
ſpẽm ꝓducere. quia vt dr. 2° ethi. Ex eiſdẽ au-
getur habitꝰ et generaẗ. ſed vnus ãgelus nõ po-
teſt pꝛoducere lumen alterius. ergo nec intende
re. Dicetur foꝛte ꝙ nõ omne illud qđ poteſt ali-
quam foꝛmã intendere: põt eãdem vel ſimilem
cauſare. qđ declaratur ꝑ ſimile in quantitate. qꝛ
virtus creata poteſt extendere quantitatem exi
ſtentem ſine ſubiecto vt pꝫ in ſacramẽto: ⁊ tamẽ
nõ poteſt facere vł cauſare quãtitatem ſine ſub-
iecto. ſimili mõ dicetur ꝙ lumen vniꝰ angeli põt
intendi ꝑ lumẽ alterius licet nõ poſſit ab eo cau-
ſari. ſed hoc nõ valet. qꝛ oẽ quod põt extendere
aliquam quantitatem: põt cauſare ſimilẽ ſm ſpe
ciem. Nec valet inſtantia de extenſione quãtita
tis in ſacramento ſine ſubiecto. qꝛ licet agens na
turale quod põt eam extendere: nõ poſſit cauſa-
re quantitatem habentẽ eundem modum eſſen
di: põt tamen cauſare quantitatem ſimilem ſm
ſpẽm. et hoc ſufficit ad ꝓpoſitum. qꝛ cum lumen
vniꝰ angeli nõ poſſit cauſare lumẽ ſimile lumini
alterius angeli: nullo mõ poterit ipm intendere.
¶5° arguit ſic. lumẽ angeli ſuperioꝛis eſt alteriꝰ
ſpẽi a lumine angeli inferioꝛis ſ; opinionem tuã
qui ponis oẽs angelos ſpẽ differentes. talia aũt
nõ ſunt nata intendere ſe mutuo ꝑ ſe ſaltim niſi
vnũ haberet virtutem cauſandi aliud qđ nõ eſt
ponendũ in angelis. Si dicaẗ ꝙ non oꝫ lumẽ di-
uerſoꝝ angeloꝝ eſſe diuerſum ſpẽ: quãuis lu-
mẽ vniꝰ habeat maioꝛem efficaciam ꝙ lumẽ al-
terius ꝓpter diuerſaꝫ cõdicionem ſubiecti i quo
recipitur ſicut patet de caloꝛe in igne et in aere.
Cõtra hoc arguitur. quia inconueniens eſt ꝙ ꝓ-
pꝛietates q̄ per ſe cõſequuntur eſſentias ſpẽ dif-
ferentes quales ſunt eſſentie angelice ſm te: nõ
ſint ſpẽ differẽtes. Foꝛte diceẗ ad iſta argumen-

ta ꝙ vnus angelus illuminat aliū nō quidē confortando lumē ipſius per modū intenſiōis ſʒ concurrendo cū ipſo ad vnam intellectionem que ē perfectior ex cōcurſu duplicis luminis q̄ ſi alterū ſolū cōcurreret. ſicut eſt ꝑfectiꝰ lumē poſitis duabus candelis q̄ poſita vna tm̄: q̄uis lumē vnius candele nō intendat lumen alteriꝰ. ita per hunc modū cōcurrente duplici lumine angeli ſuperioris ⁊ inferioris ad intellectionē angeli inferioris intellectio eius eſt perfectior: et aliqua pōt intelligere que non poſſet ex ſolo ſuo lumine. ſed iſtō omnino videt̄ improbabiliter dictū ꝙ lumen intellectuale vniꝰ concurrat ad intellectionem alteriꝰ. cū enim lumen intellectuale angeli non ſit aliud q̄ eius intellectꝰ: oportet ꝙ vtrūq lumen vel vterq intellectꝰ ſe habeat ad intelligere eodem mō. ſ. elicitiue et receptiue cū ſit actio immanens in agente: vel receptiue tm̄. ſed neutro iſtorum duorum modorū pn̄t ſe habere intellectus duoꝝ angeloꝝ ad vnum itelligere. quia ſemper ſequeretur ꝙ vnū intelligere eſſet in duobus angelis qđ eſt impoſſibile. ¶ Vlterius reprobat ſecūdam partem dicte cōcluſionis. ſ. ꝙ vnus angelus illuminat aliū ꝓponēdo ei veritatem quam intelligit particulando ⁊ diuidendo eam ad hoc vt capi poſſit ab angelo inferiori. quia talis explicatio veritatis itelligibilis: nō eſt accipienda ex parte rei cognite que ſm ſe manet eadem et in nullo mutat̄. nec ex parte actus intelligendi ſuperioris angeli quaſi ſuperior āgelus mutet ſuū modū intelligendi. ſꝑ enī intelligit ſm modū ſue nature. ſed ē intelligenda ex parte ſigni mediāte quo veritas cognita ab angelo ſuperiori: proponit̄ angelo inferiori. hoc enī mō et non aliter doctor particulat ſuum conceptum. ꝓponere autē ſic veritatem alteri: ꝑtinet ad locutionē que fit per ſigna vt prius dictum fuit. locutio autem iterior nō fit per ſigna ſed ꝑ hoc ſolū ꝙ vnus angelus ordinat conceptū ſuum ad alterum: hec ille.

¶ Cōtra eādem cōcluſionem ⁊ quaſi per eadem media arguit Aureolꝰ primo ſic. Ab eodem agēte res cauſat̄ ⁊ intendit̄. vñ quia charitas eſt per ſolam creationē: ideo intēditur ꝑ ſolam creationem vel ſolū creatorem. ſed ſm te lumē angeli ē a ſolo deo per creationē. ergo a ſolo deo poteſt intēdi. Dicet̄ forte ꝙ ratio nulla eſt. q: videmus ꝙ dimenſiones interminatas non pōt dare materie aliqđ agens creatū: et tñ agēs creatum poteſt illas intēdere. Cōtra. nō eſt verum ꝙ dimenſiones interminate intēdantur: ſʒ quantitas que erat in potentia ad terminationem: deducit̄ de potētia materie ad actum. ſed lumē nō eſt in potētia angeli vt de angelo poſſit educi. q̄re oportet ꝙ intēdat̄ ⁊ perficiat̄ a ſolo deo. ¶ 2º Quia iſta poſitio vl' imaginatio eſt mathematica. imaginat̄ enim ꝙ lumē angeli ſit q̄dam qualitas radioſa qđ falſum eſt. talis enim q̄litas nō inuenit̄ in ſubſtantia ſpirituali. ſed lumē in ea nō ē aliud q̄ vigor intellectꝰ. Dicet̄ forte ad oīa iſta ꝙ iſta intēſio luminis nō eſt intelligēda mō predicto ꝙ ſcʒ vnꝰ angelꝰ intendat lumē alteriꝰ: ſed iſto mō q: ſ. ſuperior coagit lumini inferioris. ſic ꝙ ignis appoſitus paruo igni adiuuat ipm̄: ita angelus ſuperior per ſuū lumen adiuuat lumē inferioris: vt ſi inferior nō poſſit intelligere vnam concluſionē quā ꝓponit ſibi ſuperior: ſtati ille ſuperior iuuat eum ſuo lumine q̄ſi coagēdo. Cōtra. quia illō lumē eſt lumē intellectꝰ agētis. ſed poſito ꝙ meus intellectꝰ agēs eſſet pn̄s tuo: nō ꝑpt̄ hoc te adiuuaret ad intelligendū vnam cōcluſionē. Itē hec lumina hn̄t ſua poſſibilia diſtincta. q: lumen iſtiꝰ hʒ ꝓ adequato poſſibili intellectū poſſibilē eiuſdē. ergo lumē angeli ſuperioris nō eſt actiuū reſpectu intellectꝰ poſſibilis angeli inferioris. hec i forma.

¶ Cōtra ~~tertiam~~ cōcluſionē arguit idem Aureolus ꝓbando ꝙ illuminatio poſſit eſſe de illis ⁊ reſpectu illoꝝ q̄ vident̄ in verbo. Primo. q: alia eſt noticia rei in ſe in ꝓprio gn̄e. alia eſt noticia rei in verbo. alia habitudinis rei ad verbū. q̄tū igitur ad primam noticiam nō pōt fieri illuminatio rei in verbo: nec quantū ad ſecundā: ſʒ bn̄ quātū ad tertiam. angelus enī inferior videt verbuʒ dei beatifice. et videt res in ſe. ſed ex iſtis duabꝰ nō neceſſario cōſurgit noticia habitudinis quam hʒ res ad verbū vtrū. ſ. habeat ad ipm̄ habitudinem vt ad cauſam extra rē vel alio mō. angelus igit̄ ſuperior pōt ei oſtēdere illam habitudinem et hoc mō fiet illuminatio de his q̄ vident̄ in verbo. Exemplū. ponat̄ ꝙ vna cōcluſio dependeat a duobꝰ principijs. et ꝙ aliquis cognoſcat illā cōcluſionē per diuerſas demōſtrationes cōſtantes ex illis principijs. ponat̄ etiā aliꝰ qui concluſionē iſtā ſciat depēdere ex vno principio tm̄: et iō tm̄ ſciat illā ꝑ vnā demōſtrationem ex vno vl' ex primo pn̄cipio: tūc ille primꝰ q̄ cognoſcit illam ꝯcluſionē ꝑ duo pricipia: pōt docere aliū et dicere. vide quomō ēt hec cōcluſio deducit̄ ⁊ demonſtrat̄ ex iſto alio pn̄cipio. et tūc ille cognoſcit aliq̄ mō aliqđ qđ ante nō cognoſcebat. ſic in ꝓpoſito angelus ſupior videns quomō hec veritas dependet ex illa veritate qđ iferior nō cognoſcit dicit. vide quomō hec veritas rei increate depēdet a veritate icreata et a verbo et ſm quam habitudinē. et tūc ille videt. et hoc mō dr̄ illuīari. hec ille.

¶Cõtra eãdem cõcluſionez arguit Egidiꝰ de ro
ma volẽs ꝓbare ꝙ angeli inferiores illuminant
a ſuperioribus per hoc ꝙ faciunt ipſos videre in
deo illa eadem que vidẽt ſuperiores. Primo ſic.
ſi angeli ſupiores illuminarent inferiores de ali=
quibus effectibus ⁊ illos effectus nõ viderẽt infe
riores in deo: tũc ſuperiores nõ docerent inferio
res niſi qꝛ inferiores eis crederẽt: nõ ꝙ viderent
in ipſo deo vel in ipſa cã illos eoſdẽ effectꝰ quos
ſupiores vident. ¶2°. Qꝛ illuiatio in angelis ẽ
de aliqbus futuris cõtingentibꝰ ꝑtinentibus ad
ordinẽ gr̃e. talia aũt futura cũ ſint cõtingentia: i
nulla cã ſunt deteriata niſi in ſolo deo. ſed ſi an=
geli inferiores nõ videant talia futura in ipõ deo
neſcient ea ſed poterunt credere vel opinari ea
futura eſſe. illuminatio ergo patrie ſm hoc non
eſſet aperta et clara nec ſm ſcientiam ſed ſolum
ſm credulitatem. quod cum ſit incõueniens po=
nere: oportet nos dicere ꝙ in ipſo deo inferiores
angeli videant illa eadem de quibus illuminan=
tur a ſuperioribus. quod omnino conſonat ver=
bis Dioniſij. 7° ca° celeſtis hierarchie vbi vult ꝙ
purgatio et perfectio et illuminatio in angelis: ẽ
diuine ſciẽtie aſſumptio. illa ergo eadem q̃ ſunt
determinata in diuina ſcientia et in ipſo deo in=
cipiunt videre inferiores illuminati a ſuperiori=
bus. illuminatio ergo eſt acceptio diuine ſcien=
tie quia eſt acceptio ſcientie in ipſo deo. hoc etiã
concordat communi modo loquendi. quia illu=
minatio vt cõmuniter ponitur: eſt quidam mo=
tus et quedam reductio in deum. ſuperiores er=
go illuminant inferiores quia reducunt ipſos in
deum faciendo ibi eos aliquos effectꝰ cognoſce=
re quos prius non cognoſcebant.

Quãtum ad ar=
ticulum tertium primo notan=
dum eſt pro declaratione cõclu
ſionum ꝙ locutio in nobis ſm ꝓ
priam nominis ſignificationem
eſt quedam conceptus mentis expreſſio vel ma
nifeſtatio per verbum. et quia verbuz apud nos
eſt duplex. ſ. interius quod a mente formatur et
intra mentem manet: et exteriꝰ quod lingua ꝓ=
fertur: ideo et locutio proprie dicta duplex eſt in
nobis. quedam interior qua quis ſibiipſi loqui=
tur formando verbuz de re quam intelligit. alia
eſt exterior qua quis loquitur alteri formando
verbum voce et lingua prolatum. ſed quia ra=
tio locutionis a manifeſtatione conceptus men
tis ſumitur: inde eſt ꝙ extenſo nomine ipſa locu=
tio trahitur ad omnem huiuſcemodi mẽtis ma=
nifeſtationem ſiue fiat per verbum voce prola=
tum vel ſcriptum: ſiue etiam fiat ſine verbo vt
nutu vel quouis ſigno ſiue etiam opere. et ali=
quando trahitur ad denominandam manifeſta
tionẽ etiam ſi nõ ſit proprie alicuius cõceptꝰ mẽ=
tis. ſm quem modum dictũ eſt Chain. gene. 4°
vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra.
et de innocentibꝰ cantat eccleſia in homelia. de=
dicatur nouus ab infantibus ſermo. loquuntur
ſanguine quod lingua non poſſunt. occiſi predi=
cant quod viui non poterant. quia vero in an=
gelis fit ad alterutrum manifeſtatio mentis cõ=
ceptus per verbum ⁊ etiam ad nos: ideo in ange
lis ponitur eſſe locutio qua ⁊ ſibi inuicem ⁊ nobis
aliquando loquũtur. et ſicut in nobis duplex eſt
locutio ſcꝫ interior per verbum mentale: et exte
rior per verbum voce aut ſcripto prolatum vel
etiam nutibus aut ſignis explicata: ita et in ange
lis diſtingui poteſt locutio duplex et interior et
exterior. Quis enim angeli cum ſint incorporei ꝑ
proprium lingue membrum verba formare non
poſſint: poſſunt tamen et in aſſumptis corpori=
bus et per corpora etiam non aſſumpta ſed ad
libitum tranſmutata verba formare ⁊ voces re=
ſonare et nutus aut queuis alia ſigna propone=
re quibus nõ ſolum hominibus ſed etiam ſibi in
uicem cõceptus mentis oſtendant ac per hoc ex
teriori locutione vtantur. cum enim legimus in
ſcriptura ſacra angelos hominibus locutos: pu
tandum non eſt ipſam quorundam locutionem
ceteros angelos penitꝰ latuiſſe. nam licet ange=
lus naturaliter ⁊ a ſe non cognoſcat conceptum
mentis alterius dum manet intra mentem: co=
gnoſcit tamen illum quando foris per aliquod
corporeum et ſenſibile explicatur ⁊ maxime per
modum locutionis. Verũtamen preter iſtũ mo
dum exterioris locutionis que fit per verba aut
ſigna corporalia et ſenſibilia eſt in angelis ⁊ aliꝰ
modus exterioris locutionis quo ſibi inuicem et
nobis loquuntur. omnis enim manifeſtatio con
ceptus mentis que fit in angelo ad alterum a ſe
eſt eius locutio exterior etiam ſi non fiat ꝑ verba
aut ſigna ſenſibilia ſed per verba aut ſigna preci
ſe mẽtalia. i quocũqꝫ ſiquidẽ loquẽte illa locutio
tm̃mõ interior vocat̃: qua ſibi ipĩ ſoli loquit̃: ca=
piendo locutionem interiorẽ proprie. aliquan=
do tñ large accipit̃ etiã ſi ad alterum ordinetur.
ſm quẽ modũ accipit. S. T. locutionẽ interiorẽ
pª ꝑ. q. 107. ar. p°. ad. 2^{m} et. ar. 4° ad. p^{m}. et in q̃=
buſdam alijs locis ꝓ omni locutiõe q̃ ſine ſenſibi
li vel corporeo ſigno fit.

¶ Secundo Notandū eſt ꝙ locu
tiones angeloꝝ neqꝫ
ſunt de his q̄ nālit̄er angeli cognoſcunt: neqꝫ de
his quorum cognitio aut viſio directe ꝑtinet ad
beatitudinē. nō eni angeli ꝓficiunt aut in nāli co
gnitione quā totā ſimul ī ſui creatiōe habuerunt
quātū ad habitū ꝑ ſpēs inatas: aut in beatifica vi
ſione qua vt Auguꝰ dicit. 15. de. tri. ca^{o} 16. omnez
ſcientiā noſtram vno ſimul cōſpectu videbimus
et erit formata creatura q̄ formabil' fuit vt nichil
iam deſit eiꝰ forme ad quam ꝑuenire deberet. vñ
et beatifica viſio eternitate que tota ſimul eſt dr̄
mēſurari. de his enim q̄ ad beatificam ꝑtinent vi
ſionē ſcriptū eſt Hieremie. 31°. nō docebit vltra
vir ꝓximum ſuū et vir fratrē ſuū dicens cognoſ=
ce dñm. oēs enim cognoſcēt me a minimo eoruz
vſqꝫ ad maximū ait dñs. erunt igitur locutiones
angelorū ad inuicē ⁊ de diuinis miſterijs ac effe=
ctibꝰ quoꝝ noticiam nō oēs habent ex ipa viſiōe
beatifica: ⁊ de cogitatiōibus ⁊ affectibꝰ cordium
quos vt dictū fuit in q̄ſtione precedente: natura
liter angeli alter in altero nō cognoſcūt. Qualit̄
aūt huiuſcemōi locutiōes inter angelos fiant ita
vt ab eis q̄bus loquunt̄ audiant̄ et percipiantur
difficile eſt videre. eo ꝙ ab angelis loquētibꝰ: ni
chil pōt in alijs cauſari vel ad alios ꝑuenire quo
vel audire vl' ad audiēdū excitari poſſint. nā ipa
verba loquētis ſunt ſpūalia ⁊ extra mētē loquē=
tis nō emiſſa qñ nobis ꝑ inſtrumēta corporū nō
loquunt̄: nec fingi pōt aliqđ mediū deferēs. Itē
dato ꝙ verba angeli loquētis ad angelū audien
tē tranſmitti poſſent: nō facile eſt videre quomō
ab eo percipiant̄ preſertim ſi angelus loquēs eſt
ſuperior. qꝛ cū verba ⁊ cōceptus angeli ſupioris
ſint ab eo magis in vniuerſali q̄ꝫ in iferiori: nō vi
det̄ ꝙ angelꝰ inferior audiēs ſenſum verboꝝ co=
gnoſcat. qꝛ oīa q̄ angelus cognoſcit: itelligit per
ſpēs inatas. q̄ cum ſint minoris capacitatis in ife
riori angelo: nō videt̄ ꝙ per eas poſſint cognoſ=
ci v̄ba ſuperioris āgeli q̄ ſūt maioris capacitatis
et vniuerſalitatis. Et de locutione q̄ eſt illuīatio
qñ. ſ. angelꝰ loquit̄ et reuelat angelo aliq̄d de ra
tionibꝰ effectuū ⁊ miſterioꝝ dei: ē difficilior du=
bitatio. nō ei videt̄ ꝙ vnꝰ āgelꝰ poſſit aliū illuia=
re niſi vl' tradēdo ei nouū lumē nature vl' gr̄e: aut
prius habitū augmentando quoꝝ vtrūqꝫ eſt im
poſſibile. qm̄ vnuſquiſqꝫ angelꝰ ⁊ nālia ſua et lu
mē gr̄e hꝫ a ſolo deo. q̄ꝫobrem in aſſignādo mo=
dū locutiōis ⁊ illuiatiōis angelorū ad inuicē: oēs
fere doctores theologi varie ſenſerunt. Sꝫ certe
modus quē. S. T. tradit ceteris ꝓbabilior eſt ⁊
vniuerſas calūnias que obijci pñt ſufficiēter eua
cuat. et qꝛ illuiatio addit ad locutionē nā oīs il=
luminatio angeloꝝ ad inuicē eſt locutio ſꝫ nō ecō
uerſo: iō primo referemus modū locutionis quē
. S. T. aſſignat. et tradit̄ ab eo expreſſiꝰ q̄ꝫ alibi
in hac. diſ. ar. 3° ad 4^{m}. ait eni. angelus precipue
beatꝰ ſꝑ eſt in actuali cōſideratiōe ſui ipſius et ꝑ
ꝯñs eoꝝ que ad ipm ꝑtinent quorum omniū ipe
eſt rō cognoſcendi. nihil eni ꝓhibet plura intelli
gi ſimul q̄ vna rōne cognoſcunt̄. q̄ꝫcito aūt vnus
angelꝰ ordinat locutionē ſuā ad alterū: efficitur
locutio eius de ꝑtinentibꝰ ad illū: et ita ab eo co
gnoſcit̄. et inde pꝫ quomō vnꝰ angelꝰ plures ſibi
loquētes audire pōt: et vnꝰ ſctūs plures eū iuo=
cantes. hec ille. In q̄bus verbis. S. D. tāgit duo
quibꝰ reſpōdetur ad difficultates ſupra tactas ⁊
ex ꝑte angeli loquētis ⁊ ex ꝑte angeli audientis.
Erat difficultas ex ꝑte āgeli loquētis ꝑ quē mo=
dū cōceptū ſuū alteri angelo exponat et quomō
ipm excitet ad attēdendū ⁊ audiendū. Ad hanc
aūt difficultatē pꝫ reſpōſio ex p̄miſſis v̄bis cū di=
cit. S. D. ꝙ angelus loquēs ordinat locutionem
ſuā ad alterū. ita ꝙ ordinare conceptū ſuū ad al
terū vt illi inoteſcat: eſt illū ſibi ꝓponere ⁊ expri
mere. neqꝫ ſic oꝫ dare mediū deferēs. qꝛ ꝑ huiuſ=
cemodi ordinationē angelꝰ loquēs imediate ſe
hꝫ ad alium. et ipe eius cōceptus imediate ſe ha
bet ad itellectum āgeli cui loquit̄. nam vt. S. T.
dicit ibidē ad. 3^{m} referens verba Augu. quod fa=
cit in corꝑalibus ſitus: hoc facit in ſpūalibus or=
do. nō eni angeli ſunt ad inuicē diſtantes ſitu. vñ
non exigit̄ aliqđ mediū per qđ deferatur locutio
vnꝰ ad alterū: ſꝫ ſufficit ad hoc ſolus ordo intē=
tiōis vnius ad manifeſtādū alteri. et hic ordo hꝫ
rōnē vocis ſiue nutꝰ intelligibilis. ꝑ quē vt. S. T.
dicit. p^{a} ꝑ. q. 107. ar. p^{o} ad. 3^{m} mens āgeli excitari
p̄t ad audiēdū ⁊ attendendū queadmodū per ſi
gnū ſenſibile excitat̄ ſenſus. Vñ et de. veri. q. vl'
mā. 9. ar. 4° ad. 6. inquit. angeli ex hoc ipo ꝙ ſe
ad alios vertunt dū ſunt in actu aliquarū forma
rū in ordine ad alios ꝑ voluntatē: quodā mō ex=
citant alios ad eis intendendū. Et in reſpōſiōe
ad. 9^{m} ait. q̄ꝫuis in āgelis nō ſit locutio exterior
ſicut in nobis ꝑ ſigna ſcꝫ ſenſibilia: eſt tñ alio mō.
vt ipſa ordinatio cogitatiōis ad alterū: exterior
locutio i angel' dicat̄. hec ille. Et in reſpōſiōe ad
12^{m}. nutꝰ inq̄t ⁊ ſigna hoc mō pñt in āgelis diſtin
gui. vt ſignū dicat̄ ipa ſpēs: nutꝰ aūt ordiatio ad
aliū. ẜ poſſibilitas hoc faciēdi dr̄ lingua. hec ille.
¶ Difficultas āt ex ꝑte āgeli cui fit locutio: ē per
quē modū angelꝰ cui aliꝰ loquit̄ locutionē eiꝰ au
dit ac ꝑcipit. H difficultas ſoluit̄ ex p̄miſſis v̄bis.
S. D. cū dicit. q̄ꝫ cito aūt vnus angelus ordinat

locutionē ſuam ad alteꝝ: efficit̃ locutio eiꝰ de p=
tinētibus ad illū et ita ab eo cognoſcit̃. q̄ſi ratio
ꝓpter quā locutio vniꝰ angeli ab alio pcipit̃ ⁊ cō
ceptꝰ eiꝰ cognoſcit̃: ſit q꞉ eſt de ptinētibꝰ ad ipꝫ.
fit aūt ad ipm ptinēs: ex eo ꝙ angelꝰ loquēs talē
locutionē et mētis ſue cōceptū ad ipm dirigit et
ordinat. p quē modū vt hic. S. Doc. tāgit et ma
gis diffuſe. li. 4° ſen. diſti. 45. q. 3ª. ar. p°. ſancti
orōnes nr̄as ad eos directas cognoſcunt. nā eo
ipſo ꝙ ad eos fundunt̃ orōnes: fiūt d ptinētibus
ad eos ac p hoc ſtati cognoſcunt̃. Et licet ſancti
vt cōmunit̃ dr̄ ex auctoritate Augu. et Gregorij
in verbo vidēt orōnes ad eos porrectas: nō ob=
ſtat ꝓpoſito nr̄o. tū q꞉ rō qua vidēt illas in ver=
bo: eſt q꞉ ſunt de ptinētibꝰ ad eos. et huiꝰ ſignuꝫ
eſt ꝙ tunc qñ fiunt vidētur a ſanctis in v̄bo ⁊ nō
ante. tū etiā q꞉ poſito ꝙ in v̄bo nr̄as orōnes nō
viderēt: p aliū modū eas cognoſcerēt: vel p ſpēs
ſibi infuſas vel p reuelationē angeloꝝ aut alias.
vnde et illuminationes et locutiones angeloruꝫ
nō percipiūtur ab angelis illuminatis et audien
tibꝰ viſione q̄ vidēt verbū prout. S. T. docet in
locis ſupra allegatis ꝓ quarta ꝯcluſione: ſꝫ p re=
uelationē angeloꝝ loquētiū et illuminantiū. vñ
vt. S. Tho. dicit pª. p. q. 107. ar. p°. ad. 3m. etiaꝫ
in ſtatu nature cōdite: angeli ſibi inuicē loqui po
terāt. et nunc etiā mali angeli ſibi inuicē loquūt̃.
ex quibꝰ videt̃ ꝙ ſit naturalis ac generalis cōdi=
cio angeloꝝ bonoꝝ et maloꝝ ꝙ cognoſcāt ea q̄
ad ipſos ptinēt ſiue ex naturali ordine ſiue ex or=
dine diuine iuſticie aut ꝓuidētie. ¶ Secūdū pre
miſſa patet ſolutio ad ea q̄ ſupra videbant̃ diffi=
cilia. nam ſm p̄dictū modū dicēdi. S. Thoe non
oportet ꝙ ab angelis loquētibꝰ deriuet̃ aliquid
p influxū vel alias ad alios q̄bus loquūtur. qm̄
vt ex dictis. S. Tho. deductū eſt: ſufficit ad exci
tandū angelū audientē ipſa loquētis volūtas et
intētio qua cōceptū mentis ſue ordinat vt alte=
ri inoteſcat. et ſufficit audiēti angelo ad hoc ꝙ al
terius locutionē pcipiat ꝙ ſit aliq̄d de ptinentibꝰ
ad ipm. ſicut eni ex ordine diuine ꝓuidētie p ſo=
lum impiū intellectꝰ et volūtatis: angeli mouēt
corpa motu locali corpibus eoꝝ impio obedien
tibus ꝓut dictuꝫ fuit diſti. 7ª. q. 2ª. ita ex ordine
et diſpoſitione diuine ꝓuidētie factū eſt vt ange
lus cōceptū ſuū manifeſtet alteri et ſibi loquat̃ ⁊
eius mētē excitet ad attēdendū p hoc ꝙ angelꝰ
loquēs idipꝫ vult et cōceptū ſuuꝫ ad alteꝝ diri=
git. et hoc q̄ꝫm ad p̄mā difficultatē ſupra tactam.
¶ Ad. 2am dicendū ē ꝙ licet angeli ſupiores ſint
magis pſpicaces q̄ꝫ iferiores ita vt p ſpēs ⁊ ꝯcep
tus magis capaces ⁊ vl̄iores poſſint cognoſcere
illa q̄rū nālit̃ ſunt cognoſcitiui: nichil tñ ꝓhibꝫ ꝙ
ad iſtructionē iferioꝝ poſſint formare ꝯceptꝰ mi
nus vl̄es et magis explicitos et d̄terminatos ſꝫ
ꝙ capacitatibꝰ iferioꝝ cōgruit. quēadmodū apd̄
nos licet magiſter p p̄cipia p̄ma vl̄ magis vl̄ia
poſſit cognoſcere plures v̄itates: nō iō minꝰ pōt
illa p̄ncipia vl̄ia ad magis particularia et etiam
ad ſenſibilia et ad exēpla d̄ducere ſm ꝙ videt cō
gruere capacitati diſcipuloꝝ. q̄ eni pōt qd̄ magis
eſt: pōt et qd̄ eſt minus. ¶ Ad euidētiā aūt aſſig=
nationis. S. Tho. d modo illuminationis ange=
loꝝ: cōſiderādū eſt ꝓut ipe dicit. pª. p. q. 106. ar.
p° in. c. ꝙ lumē ſm ꝙ ad itellectū ptinet: nichil ē
aliud q̄ꝫ manifeſtatio veritatis ſm illud epheſeo
rū. 5°. om̄e qd̄ manifeſtat̃ lumē eſt. vñ illumina=
re nō eſt aliud q̄ꝫ manifeſtationē veritatis agni=
te alij tradere. dr̄ ergo vnꝰ angelꝰ aliū illumina
re: inq̄ꝫm ei manifeſtat veritatē quā ipe nouit. ma
nifeſtatio aūt veritatis fit ſm duo q̄ ad itellectio
nē cōcurrūt. hec aūt ſunt v̄tus itellectiua et ſpēs
vel cōceptꝰ rei intellecte. vñ vnꝰ angelꝰ dr̄ aliuꝫ
illuminare: et inq̄ꝫm corroborat ac fortificat vi in
tellectiuā angeli illuminati: et inq̄ꝫm proponit ei
ſpēs ſiue cōceptꝰ ſue capacitati ꝓportionatos q̄
bus veritatis cognitionē quā ſibi manifeſtare in
tēdit apprehēdat. ſunt eni quedā veritates d di=
uinis opibus ac miſterijs quas angeli inferiores
neq̄ꝫ vidēt in verbo neq̄ꝫ p ſpēs ſibi inatas cōpre
hēdere poſſūt eo ꝙ illaꝝ nō ſunt nāliter repſen=
tatiue. d quibꝰ ab angelis ſupioribꝰ dn̄r doceri et
illuminari. vigorat̃ aūt et fortificat̃ virtꝰ intelle
ctiua angeli illuminati p angelū illuminātē: nō
infundēdo ſibi aut nouā et pſpicaciorē vi intelli
gēdi aut p̄us habitā et ſibi inatā eſſentialit̃ augē
do q꞉ hoc ſoliꝰ dei ē cuiꝰ ē et creare: ſ᷑ cōuertēdo
ſe p volūtatē ad angelū illuminandū intentione
manifeſtādi illi aliquā veritatē ſibi notā. huiuſce
modi aūt conuerſio fit p hoc ꝙ angelꝰ illumināſ
vult ꝙ cōceptꝰ ſuus aut veritas ſibi cognita māi
feſtet̃ āgelo illūinato. nichil. n. aliđ ē aliquē ꝯuer
ti ad aliū p volūtatē: q̄ꝫ velle aliq̄d circa illū. vñ
q꞉ eo ipo ꝙ āgelꝰ ſupior illūinans vult ꝙ āgelꝰ in
ferior cognoſcat aliquā v̄itatē: ſtati illā cognoſ=
cit ad quā tñ capiēdā v̄tꝰ eius itellectiua p̄us nō
attingebat: dr̄ eiꝰ intellectū aut vi intellectiuā vi
gorare et fortificare. cōfert etiā ad hm̄oi cōforta
tionē et vigorationē: q꞉ angelꝰ illuminans ſic di
ctū ē: ꝓponit intellectui angeli illūinati quaſdaꝫ
ſpēs et ꝯceptꝰ ſue capacitati ꝓportionatos q̄bꝰ
d̄ueniat i cognitionē v̄itatꝭ māifeſtāde. eſt. n. hic
modꝰ vigorādi et adiuuādi itellectū alteriꝰ: cōis
magiſtro vel docēti qui vniuerſalia ad particula

ria deducēdo et implicita explicādo et cōfuſa determinādo cauſat ꝙ intellect⁹ diſcipuli poſſit attigere et cognoſcere veritatē quā ſine iſtis nō poterat. ꝓponit aūt angel⁹ illuminās ſpēs et cōceptus angelo illuminato ſue capacitati cōgruentes: nō per immiſſionē vel influxū aut illapſum: neqꝫ ipſos formādo intra mentē angeli illuminati: ſed ꝑ hoc ꝙ illos in ſuo intellectu format. naꝫ ex hoc ipſo angelus illumīādus eos videt et cognoſcit ea rōne quam ſupra tetigim⁹: q2.ſ. ſunt aliquid ad ipm ꝑtinēs. Jtaqꝫ dupliciter vigorat̃ ⁊ fortificat̃ vis itellectiua angeli illuminati ꝑ angelum illuminantē. vno modo ex hoc ipo ꝙ angelus illuminans vult ꝙ mēs angeli illuminati pertinguat ad cognoſcendū veritatē quā illi intendit manifeſtare. nā eo ipſo ꝙ hoc vult: ſtatim ſicut dictū eſt alteri fit manifeſta. et q2 illā ꝑus cognoſcere nō poterat: cōſequit̃ ꝙ eius intellectus vigorat⁹ ē poſtꝗ id voluit angelus illuminans. Alio modo ꝑ hoc ꝙ angel⁹ illuminās ꝓpōit angelo illuminato cōcept⁹ ſue capacitati ꝓportionatos. nā ꝑ illos iuuat̃ eius intellect⁹ vt poſſit ꝑtigere ad cognoſcēdū qđ ꝑus nō poterat. Quod autē. S. Tho. dicit in de ve. vbi ſupra. arti. ꝑmo ꝙ iferiores angeli cōfortant̃ mēte ex eorū coniūctione et cōtinuatione ad ſupiores: intelligēduꝫ eſt nō ꝺ coniūctione et ꝯtinuatiōe ſituali aut ꝑ illapſuꝫ: ſꝫ ꝺ ꝯiūctiōe et ꝯtinuatiōe ſꝫ ꝓpinꝗtatē ordinis iꝗ̄ᵐ vn⁹ cōceptū ſuū ordiat ad aliū. vñ ibidem. S. Doc. ſeipm exponēs adiungit. ꝙ quideꝫ continuatio eſt per intuitū intellect⁹. Et in reſpōſione ad. 4ᵐ neqꝫ oportet inquit ꝙ hoc modo cōiūgatur illuminās illuminato ꝙ in ei⁹ mēte illabat̃: ſꝫ quaſi ꝯtinuati ad inuicē ꝑ hoc ꝙ vn⁹ alium intuet̃. Et pᵃ. ꝑ. vbi ſuꝑ loquēs de hac coniunctione ait. ſicut eni ꝟtus imꝑfectioris corpis ꝯfortat̃ ex ſituali ꝓpinꝗtate ꝑfectioris corpis vt minus calidū creſcit in calore ex pſentia magis calidi: ita ꝟt⁹ intellectiua inferioris angeli cōfortat̃ ex ꝯuerſione ſupioris angeli ad ipm. hoc eniꝫ facit in ſpūalib⁹ ordo ꝯuerſionis: qđ facit in corporalib⁹ ordo localis ꝓpiquitatis. hec ille. hmōi aūt ordo ꝯuerſionis ē vt ſupra diximᵘ: ꝑ volūtatem inꝗ̄ᵐ vult ordinare ꝯceptū ſuū vt alteri innoteſcat. vñ cū. S. Doc. de. veri. q. 9ᵃ. ar. 4ᵒ ad 11ᵐ. dixiſſet ꝙ ꝯcito angel⁹ ſe ordinat ad alium angelū ſm actū alicui⁹ forme: ille angel⁹ cognoſcit ei⁹ cogitationē: ſubiūgit. et hoc qđē dependet ex volūtate angeli. ¶ Pꝫ igit̃ ꝙ ſm iſtuꝫ moduꝫ dicēdi ꝺ locutiōe et de illuminatiōe angelorum ad inuiceꝫ: nullas anguſtias patimur ex calūnijs ꝗs aduerſarij nobis obijciūt. neqꝫ. n. ſic dicēdo ponimus ab angelo illuminātē fieri in āgelo illuminato nouū lumē grē vl' nature aut glie: neqꝫ prius hītū formalit̃ et eſſentialit̃ augeri. qđ. S. T. expreſſe cauet pᵃ. ꝑ. q. 106. ar. pᵒ. ad. 2ᵐ. Et ꝺ ve. q. 9ᵃ. ar. pᵒ. ad. 2ᵐ. Neqꝫ iterum ponim⁹ angelū illuminātē trāſfundere in illuminatū vel in eo cauſare nouas ſpēs vel ꝯcept⁹ ꝑut etiā. S. T. cauet de veri. vbi ſuꝑ ad. 10ᵐ. vt enī ibidē dicit et infra ar. 4ᵒ. ad. 11ᵐ. ex eiſdē ſpēbus ꝗs prius habebat intellect⁹ angeli illuminati effict̃ modo ꝓdicto pluriū cognoſcēs. quēadmodū et nr̄ intellectus ꝯfortat⁹ lumine diuino vl' angelico: ex eiſdē phātaſmatib⁹ ꝑuenire pōt in pluriū cognitionē ꝗ̄ ꝑ ſe poſſet. pōt tñ dici ꝙ angel⁹ illuminās cauſat in angelo illuminato aliꝗs ꝯcept⁹ et aliqrū noticiā non ꝑ influxū aut illapſum neqꝫ per ꝓpriā et directā efficientiam: ſed magis per modū cuiuſdā ꝯſequentie. inꝗ̄ᵐ ex hoc ꝙ angelus illuminans format in ſeipo determinatos ꝯcept⁹ et illos ordinat ad angelū cui loquit̃ volēs ꝙ ab eo audiātur et ꝑcipiātur: ꝯſeqt̃ ꝙ angel⁹ audiēs illos cognoſcat et etiā formet i ſe ꝯſimiles ꝯcept⁹ vt ſic ꝑ illos alicui⁹ ꝟitat' noticiā hēat quā p⁹ nō hēbat. Et ꝯſimili modo ōbꝫ itelligi qđ. S. T. dicit ꝺ. ve. . q. 9ᵃ. ar. pᵒ. ad. 2ᵐ ꝙ. ſ. ab angelo illuminātē nō fit lumē nouū grē vl' nature i angelo illūiato niſi ꝑut ē participatū. dr̄. n. lumē ēē participatū ab āgelo illuminātē ñ ꝑ influxū vl' trāſfuſionē vl' ꝑ modū efficiētie quēadmodū caliditas i ligno ē participata ab igne: ſꝫ ꝑ modū ꝯñe quēadmoduꝫ dictū ē ꝺ ꝯceptib⁹. nā et hmōi lumē in ipis ꝯceptib⁹ dr̄ participari ſic in iſtrumento ꝑut. S. Doc. ibidē dicit. lumē. n. itellect⁹ vt ſuꝑ dictū ē: nō eſt aliud ꝗ̄ ipa ꝟt⁹ itellectiua et manifeſtatiua. vñ ꝑ hoc ꝙ ꝯcept⁹ vl' ꝓpoſitio hēt vi manifeſtādi aliquā veritatē: dr̄ in ſe hr̄e lumē itellectuale participatū ab illo itellectu a ꝗ ꝑ aliquē modū dependet. vñ q2 āgel⁹ illuminat⁹ hēt ſꝫ modū ſuꝑ aſſignatū ab āgelo illuminātē ꝙ cognoſcat ſuos cōcept⁹ et alios ꝯſimiles i ſeipo formet qb⁹ fiat illi manifeſtatio alicui⁹ ꝟitatis ꝑus ignote: dr̄ hr̄e lumē participatū ab āgelo illuminātē. et hoc ē qđ. S. Tho. ꝯcludens eandē reſpōſionē ait. vñ ꝑ hoc ꝙ ſupior angel⁹ ſuum cognitū alteri angelo demōſtrat: eius intellect⁹ cōfortat̃ ad alia cognoſcēda ꝗ prius nō cognoſcebat. et ſic nō fit in āgelo illuminato nouū lumē nature vl' grē: ſꝫ lumē qđ ꝑus inerat ꝯfortat̃ ꝑ lumē ꝯtētuꝫ in cognito ꝑcepto a ſupiori āgelo. hec ille. ꝙ aūt āgel⁹ illuminat⁹ formet ꝯſimiles ꝯcept⁹ his ꝗs ſibi ꝓponit angel⁹ ſupior notat̃ dicit. S. T. loco ꝓxie allegato ad. 7ᵐ in qt eni. Ad. 7ᵐ dicēdū ꝙ illud lumē angeli ꝗ illu

minari dicit̃: nõ eſt ꝑfectio eſſentialis ipſiꝰ ange-
li ſed ꝑfectio ſecũda q̃ reducit̃ ad genꝰ accidẽtis.
neqꝫ ſequit̃ ꝙ accidẽs ſe extẽdat vltra ſubꝫ. qꝛ il-
la cognitio qua illuminat̃ ſuperioꝛ angelus: non
eſt in angelo inferioꝛi eadẽ numero ſed ſpẽ et rõ
ne inꝗꝫm eſt eiuſdẽ ſpẽi. ſicut et eadẽ ſpẽ nõ nume
ro lux eſt in aere illuminato et in ~~aere~~ ſole illuminan
te. hec ille.

Quãtum ad ar-

ticulũ quartũ reſpõdẽdum ẽ ob
iectionibꝰ aduerſarioꝝ. Et qui-
dem ad p̃mũ qꝺ eſt Gregoꝛij cõ
tra p̃mam ꝯcluſionẽ negat̃ ꝯña.
et ad eiꝰ ꝓbationẽ negat̃ iteꝝ ꝯña. nã cogitatio
angeli loquẽtis nõ ꝓponit̃ vt obm̃ cognoſcibile
alijs angelis ab eo cui loquit̃. ac ꝑ hoc neqꝫ fit p̃-
ſens mẽtibus illoꝝ quemadmodũ mẽti eius cui
loquit̃. neqꝫ eſt ſimile de eſſentia angeli ſicut di-
ctũ fuit ſupꝛa diſti. 8a. ſub pꝛimo notabili et i reſ-
põſione ad p̃mũ. ¶ Ad. 2m qꝺ eſt Durãdi dicit̃
ꝙ ſigna locutionis q̃. S. T. ponit in angelis ſunt
metaphoꝛica ſicut patet ex inductis ꝑ eum in ſe-
cundo notabili. vbi dictũ ẽ ex verbis eius ꝺ veri.
ꝙ ſignũ in angelis dr̃ ip̃a ſpẽs: nutus aũt oꝛdina
tio cõceptꝰ ad aliũ: ſꝫ poſſibilitas hoc faciẽdi dici
tur lingua. argumẽtum aũt ꝓcedit de ſignis pꝛo
pꝛie dictis q̃ pꝛincipaliter ſunt ad aliquid ſignifi-
candũ. in q̃bus tenet diſtictio ꝑ arguẽtem indu-
cta. verũtamẽ qꝛ ſpẽs intelligibilis põt accipi vt
ſignũ ꝓpꝛie dictũ: ꝗꝫm ad ipſas ſpẽs dicimꝰ ꝙ re-
pꝛeſentant naturalit̃ illa q̃ ꝑtinent ad ꝑfectã cog
nitionẽ angeli cui ſunt ĩnate. ſed qꝛ aliquoꝝ cog-
nitio vt cogitationũ coꝛdis et quoꝛundã diuino
rum effectuũ ac miſterioꝝ non ꝑtinet ad perfe-
ctionẽ aliquoꝝ angeloꝛum niſi mediãte volunta
te et oꝛdinatione angeloꝝ ſibi loquẽtium et oꝛ-
dinem diuine ꝓuidẽtie exequentiũ: ideo ꝗꝫm ad
hm̃oi cognoſcibilia ſpẽs intelligibiles dicuntur
ſm̃ ſe ſigna repꝛeſentatiua naturalit̃. ſed ꝗꝫm ad
applicationẽ vel vt ita loquar ad exercitium: vo
luntarie repꝛeſentant ad iſtũ ſenſum qꝛ ex volũ
tate angeli loquẽtis depẽdet ꝙ pꝛedicta ſcibilia
pertineant ad perfectionem cognitionis in an-
gelo cui loquitur. ex quo conſequit̃ ꝙ ip̃e ſpecies
dictoꝛum ſcibilium ſint illoꝛum repꝛeſentatiue.
et idem ſuo modo dici poteſt de nutibus quali-
tercũqꝫ ponantur in angelis. Neqꝫ eſt inconue-
niens ꝙ aliquod ſignũ ꝗꝫm ad aliquid ſui vel qꝺ
pꝛeſupponit repꝛeſentet voluntarie et ꝗꝫm ad a-
liquid ſit naturaliter repꝛeſentatiuum. quemad
modũ gemitus infirmoꝝ voluntarij ſunt ꝗꝫm ad
clamoꝛis manifeſtationeꝫ. nam volũtarie ab in-
firmis voce ſonoꝛa vt frequenter emittuntur. et
tamen poſtꝗꝫ emiſſi ſunt: naturalit̃ ſignificãt in-
firmoꝝ doloꝛem. ¶ Ad. 3m dicit̃ ꝙ non eſt ſimile
de locutione que fit deo et ꝺ ea q̃ fit angelis. nã
quia deꝰ omnia nouit etiã intima coꝛdium: ideo
homo vel angelus non loquit̃ deo ad hoc ꝙ ali-
quid pꝛius ignotũ cognoſcat. ſed angeli vt ſup̃
dictum eſt cogitationes coꝛdiũ ex ſeipſis nõ cog
noſcunt: et ideo ad eoꝝ noticiam opꝰ eſt locutio
ne modo ſupꝛa expoſito ꝑ directionẽ et oꝛdina-
tionem angeli loquẽtis. ¶ Ad argumẽta Scoti
ꝯtra ſecundã ꝯcluſionẽ. Ad pꝛimũ negatur ꝯña.
qm̃ expꝛeſſio conceptꝰ angeli loquẽtis nõ equa-
liter ſe habet ad om̃es. nam ad eũ vel ad eos q̃-
bus loquit̃: ẽ directꝰ et oꝛdinatꝰ ſed nõ ad alios.
vt enim ſupꝛa dictũ eſt in notabilibꝰ: ex ipſa vo-
luntate et intẽtione angeli loquẽtis dirigẽtis et
oꝛdinantis ꝯceptũ ſuũ ad alteꝝ: depẽdet audiẽ-
tis ꝑceptio et auditio. ¶ Ad. 2m patet reſpõſio
ex ſecũdo notabili. vbi dictũ ẽ ꝑ quẽ modũ fit an-
geloꝝ locutio et qualẽ modũ cauſandi hẽat an-
gelus loquẽs in angelo cui loq̃tur. ¶ Ad. 3m dici
tur ꝙ aſſumptũ ẽ falſum. et ad eiꝰ ꝓbationẽ dici-
tur ꝙ licet deꝰ a quo p̃mus angelꝰ imediate illu
minat̃: nichil faciat in ſe de nouo: oſtẽdit tamen
angelo illuminato ꝺ nouo aliq̃d in ſe ab eterno
p̃exiſtens ꝑ quod aliquã veritatẽ cognoſcit quaꝫ
pꝛiꝰ nõ nouerat. oſtẽſio aũt huiuſcemodi fit per
volũtatẽ et directionẽ dei illuminãtis. que licet
ſit in deo eterna: reſpectus tñ ad angeluꝫ illumi-
natũ eſt nouus. quemadmodum dici debet de
omni oꝑatione et cauſalitate dei ad creaturas.
quia vero in angelis operationes non ſunt eter
ne ſicut nec ipſa eoꝛum natura: multa ꝺ nouo ac-
cidere poſſunt ac per hoc fit aliquid in angelo il-
luminante quod pꝛius non pꝛefuerat ſm̃ quod
dicitur alium angelum illuminare modo ſupꝛa
expoſito. ¶ Ad. 4m concedimus totum pꝛoceſ-
ſum. nichil enim contra nos concludit imo ma-
gis pꝛo nobis qui ponimus angelum illuminan
tem cauſare noticiam conceptus ſui in alio ange
lo ſm̃ modum aliqueꝫ cauſalitatis quẽ ſupꝛa te-
tigimus: ꝗꝫuis nõ per modũ influxus vel imiſſio
nis ſiue impꝛeſſionis aut trãſmutationis vel di-
recte et totalis efficiẽtie. quem modũ cauſalita-
tis. S. T. negat fieri ab angelo illuminante circa
angelũ illuminatũ. ¶ Ad. 5m negatur ꝯña. et ad
eius pꝛobationem dicitur ꝙ aſſumptũ eſt falſuꝫ
vniuerſaliter ſumptum ſicut iacet. ſi eniꝫ verum
eſſꝫ: ſequeret̃ ꝙ ſicut nos cognoſcimꝰ res m̃ales
per q̃dditates tanꝗꝫ ꝑ ꝓpꝛia obiecta: ꝙ deus et

angelus ſic etiã cognoſcerẽt illas. quod autẽ ar-
guens introducit de cognitione intuitiua et ab-
ſtractiua non eſt ad propoſitum. naꝫ nos non po
nimus ꝙ angelus loquens gignat aliquid in me-
dio per quod angelꝰ inferioꝛ cognoſcat concep-
tũ ſuũ ſicut male intellexit arguẽs. et ideo ad ſen
ſum ſupra expoſitũ ꝯcedimꝰ ꝙ in angelo inferio
ri cui alius loquit̃: gignit̃ aliqua noticia ꝑ volun
tatẽ et oꝛdinationẽ angeli loquentis. ¶ Ad. 6ᵐ
dicimꝰ ꝙ angelꝰ audiẽs ꝑ ſpẽm quã habet inatã
cognoſcit illud de quo loquẽs loquitur. vt. n. S.
Tho. dicit de veri. q. 9ª. ar. 4º. ad. 11ᵐ. vnuſquiſqꝫ
angelꝰ ꝑ ſpẽꝫ inatã ꝑ quã aliũ ãgelũ cognoſcit: co
gnoſcit omẽ illud qꝺ in alio angelo cognoſcit. vñ
arguẽs procedit ex falſo ſuppoſito quaſi nos ne-
gemꝰ ſpẽm in angelo audiẽte q̃ cognoſcat locu-
tionẽ alterꝰ qꝺ eſt falſum. ꝯcedimus itaqꝫ ꝙ in-
tellectꝰ angeli audiẽtis ex vi locutionis ãgeli lo-
quẽtis et ꝑ ſpẽm quã habet inatã eſt receptiuus
alicuꝰ noticie et actꝰ intelligẽdi. ac ꝑ hoc ꝙ an-
gelus loquẽs eſt rõ gignendi huiuſcemodi actũ
⁊ noticiã in audiẽte modo ſupra expoſito. ¶ Ad
argumẽta Durãdi ꝯtra tertiã ꝯcluſionẽ. Ad pri-
mum dicit̃ ꝙ q̃cq̃d ſit de maioꝛe ꝓpoſitione naꝫ
non ẽ vlr̃ vera: negat̃ tamẽ minoꝛ ꝓpoſitio. ẽ eni
falſa ſicut patet ex ſecũdo notabili. ¶ Ad. 2ᵐ dr̃
ꝙ expoſitio arguẽtis ea facilitate cõtẽnenda eſt
qua ab eo dr̃. deſtruit eni textũ Dioniſij ſicut ma
nifeſte apparet intuẽti. et eſt ꝯtra cõmunẽ intel-
lectũ doctoꝛũ theologoꝝ. multuꝫ eni extoꝛte et
extra modũ loquẽdi ſapientũ eſt ꝙ dicat̃ vnꝰ an
gelus illuminare aliũ ꝓpter hoc p̃cise ꝙ oꝛdine
nature vel dignitate pꝛius illuminat̃ a deo q̃ꝫ a-
lius: cũ tamẽ ambo illuminẽt̃ imediate a deo. pa
ri enim modo diceret̃ ꝙ vnꝰ angelus beatificat
aliũ et ſupioꝛ inferioꝛẽ. qm̃ nõ minus dici poſſet
ꝙ ſupioꝛ angelus p̀us natura et dignitate beati-
ficatur a deo: q̃ꝫ ꝙ pꝛius natura et dignitate illu-
minat̃ a deo vt arguẽs dicit. vnde ſicut illud eſt
falſum et abſurduꝫ apud theologos ita et iſtud.
¶ Ad. 3ᵐ dicit̃ ꝙ ꝓcedit ex falſo preſuppoſito ꝙ
. ſ. S. T. dicat angelũ ſupioꝛẽ illuminare inferio-
rem nõ per aliquã actionẽ ſeu nichil agendo: hoc
enim falſum ẽ. nam vt aperte ꝯſtat ex dictis eius
vbi allegat̃ ꝓ cõcluſiõe et ex alijs ſupra notatis
. S. Tho. ponit in angelo illuminante triplicem
actionem. ſ. volitionẽ qua vult ꝙ angelꝰ inferioꝛ
cognoſcat veritatem quã illi reuelare intendit. ⁊
oꝛdinationem qua oꝛdinat cõceptum ſuum ad
aliũ vt ab eo percipiatur. et iterũ actionem qua
foꝛmat quoſdam cõceptus magis particulares
et diſtictos prout congruit capacitati eiꝰ cui loq̃

tur. Arguens autem deceptus eſt putãs ꝙ quia
. S. Doc. dicit. ꝙ angelus ſuperioꝛ neqꝫ infundit
lumen angelo inferioꝛi neqꝫ lumẽ eius nature vl̃
gr̃e facit eſſe intẽſius: ꝙ ideo ponat illuminatio-
nem fieri ſine vlla ipſius actione quod ẽ falſum.
ſi eni angelus ſupioꝛ nichil ageret: falſe diceretur
aut ſaltem metaphoꝛice ꝙ alium illuminaret.
Et vlteriꝰ dicimꝰ ꝙ licet lumẽ intellectuale ãge-
li inferioꝛis nõ augeat̃ ꝑ angelũ ſupioꝛẽ intẽſiue:
augetur tamẽ extẽſiue ex parte obiectoꝝ. nã per
actionẽ angeli ſupioꝛis: virtꝰ intellectiua angeli
inferioꝛis ad plura cognoſcẽda de diuinis effecti
bus et miſterijs ſe extẽdit q̃ꝫ pꝛius. dictũ eſt aũt
in ſecũdo notabili ex verbis. S. Tho. ꝙ lumẽ in
tellectus preſerti in angelis eſt v̾tus eius mani-
feſtatiua. vnde qꝛ ꝑ angelũ illuminãtẽ fiũt q̃daꝫ
nota et manifeſta angelo illuminato q̃ pꝛius nõ
erant: manifeſtũ eſt ꝙ lumẽ eius itellectuale ex-
tenſiue auget̃. Et ꝑ hec patet reſpõſio ad. 4ᵐ et
5ᵐ. ambo eniꝫ ꝓcedũt ex falſo ſuppoſito ꝙ. ſ. nos
ponamus illuminationẽ angeli inferioꝛis fieri ꝑ
intẽſionẽ ſui luminis vel ꝑ ꝯcurſum duoꝛum lu-
minũ angeli. ſ. ſupioꝛis et angeli inferioꝛis qꝺ eſt
fictitium. ¶ Ad argumẽtum eiuſdẽ cõtra ſecũdã
partem concluſionis negatur aſſumptuꝫ q̃ꝫᵐ ad
ſecundam partem diuiſionis. imo dicimꝰ ꝙ expli
catio veritatis intelligibilis eſt capienda ex par
te actus intelligẽdi et cõceptus ſupioꝛis angeli.
neqꝫ valet huius improbatio. nam vt dictũ fuit
in ſecundo notabili: licet angelus ſupioꝛ cognoſ-
cat aliquam veritatem ꝑ actum et ꝑ conceptum
magis vniuerſalẽ: non inde ſequitur ꝙ nõ poſſit
ipſam eandem veritatẽ explicare ꝑ actus et con
ceptꝰ magis particulares et diſtinctos ad alium
inſtruenduꝫ ſicut ibi ſub exemplo magiſtri et diſ-
cipuli deductum eſt. per ſpẽs enim magis vl̃es ⁊
ex conceptibus maioꝛis capacitatis poteſt ange
lus quaſi foꝛmãs ſilogiſmum et deducens ex pri
mis principijs ꝓpoſitiones et ꝯcluſiones minꝰ
vl̃es iferre. ¶ Ad argumẽta Aureoli ꝯ eãdem cõ
cluſionẽ pꝫ ſolutio ex ſupdict̃ r̃nſionibꝰ. ꝓcedũt
enim ex falſa imaginatione non capiendo men-
tem Sancti Tho. ¶ Ad argumentum Aureoli
contra quartam concluſionem dicitur ꝙ proce-
dit ſm̃ ſuam imaginationem nichil probans de
his que dicit. et certe imaginatio eius parum ha
bet etiam apparentie. non enim illuminatio an-
geloꝛum ad inuicem eſſet tanti operis et momẽ-
ti q̃ꝫᵐ doctoꝛes theologi magnifaciunt et preſer-
tim Dioniſius de celeſti hierarchia: ſi ꝑ illumina
tionem nullã aliam noticiam hr̃et angelus infe-
rioꝛ a ſuperioꝛi q̃ꝫ habitudinis rei ad verbuꝫ. aut

ꝙ rem cognitam ꝑ vnum principium cognoſcat etiam per aliud. vnde huiuſcemodi fictio ea facilitate contemnitur qua dicitur et non probatur.

¶ Ad argumenta Egidij contra eandem cõcluſionem. Ad primum dicitur primo ꝙ non reputamus inconueniens ꝙ noticia quam inferiores angeli habent per illuminationem ſuperiorum ſit noticia creditiua non ſimpliciter ſcientifica. nã huiuſcemodi noticia cum ſit quaſi noticia quam diſcipulus accipit a magiſtro: non neceſſario exigit aſſenſum ſcientificum ſeu euidentiam: ſed ſufficit aſſenſus per certitudinem creditiuus q̄ etiã ſufficit reſpectu principiorũ in ſcientia ſubalternata. huiuſmodi autem aſſenſus certitudinalis prouenit et a deo principaliter reuelante q̄ mentem angeli illuminati certificat. et ex ipſa conditione illuminationis que cum ſit a deo originaliter et a bono angelo imediate: ſimul et occulta reuelat et de reuelatis certificat. poteſt etiã huiuſcemodi certitudo aſſenſus cauſari ex viſione quarundam rerum in verbo inq̃^{m} angelus illuminatus cognoſcit illa de quibus illuminatur cõſona eſſe rebus ipſis quas videt in verbo. ¶ Dicitur. 2°. negando ꝯſequentiam. nam ſm modũ illuminationis ſupra in notabilibus pretactum: angelus inferior confortatus in ſuo lumine ꝑ angelum ſuperiorem: videt non ſolum ea de quib9 illuminatur: ſed etiam eorum cauſas que repreſentantur per ſpeciem intelligibilem ſimul cũ ipſis effectibus vel miſterijs per eandem vim et ex ea ratione qua ipſi effectus et miſteria. quemadmodum per ſpecies cõnaturales et inatas cognoſcuntur naturaliter ſimul et res et cauſe rerũ.

¶ Ad. 2^{m}. dicitur ꝙ quicquid ſit de maiori nam non eſt ſimpliciter vera. quia etiã de preteritis poſſunt fieri illuminationes angelorũ quemadmodum et hominibus prophetie: dicimus tamẽ ad minorem ꝙ licet angeli inferiores non videant futura contingentia imediate in deo: vident tamen illa in deo mediate. quia mediantibus ſuperioribus angelis qui ea vident imediata reuelatione in diuina eſſentia et illa tradunt inferioribus tanq̃ a deo et diuino lumine reuelata quod et inferiores cognoſcunt et illa a ſuperioribus ſicut a deo reuelata accipiunt. vt ſic nulla opinionis dubitatio ſed omnimoda certitudo in eis relinquatur. Neq; eſt neceſſarium ꝙ exiſtentes in patria de omnibus que cognoſcunt habeant apertam et claram viſionem ſm ſcientiam. nam neq; de omnibus etiam que ꝑtinent directe ad beatitudinem poteſt haberi ſcientia cũ non omnia habeant cauſas et principia ſicut ſunt perſone ⁊ relationes diuine et huiuſmodi alia. Neq; iterũ oportet ꝙ illuminatio que fit in patria ſit aperta et clara viſio qualis eſt viſio verbi et eorum q̄ videntur in verbo. quoniam et ea que cognoſcũtur ab angelis cognitione veſpertina prout diſtiguitur a matutina: cognoſcuntur clara et aperta viſione cum ſit imperfecta ſm Auguſtinum. 4°. ſuper geneſim ad litterã. Ad auctoritatem vero Dioniſij reſpondet Sanct9 Thomas de veri. q. 9ª. arti. ꝑmo ad. 15^{m}. ꝙ in verbis Dioniſij ſciẽtia dicitur diuina nõ quaſi in deo imediate accepta: ſed quia ex diuina illuminatione originẽ habet qua. ſ. imediate illuminat primum angelum. reductio autem in deũ que cõmuniter ponitur fieri per illuminationem: non eſt quaſi angeli ſuperiores reducant inferiores in deum faciendo ꝙ in deo videant aliqua que prius non videbãt vt arguens male intelligit: ſed illa reductio ẽ q2 reducunt illos ad cognoſcendum et attẽdendũ ea que vel precepto diuino edita ſunt vel a deo primo et principaliter reuelante originẽ habẽt. neq; eſt hoc ſpeciale in illuminatione angelorũ ſed et per quãcũq; veritatem agnitam: illã ſciẽs in deum a quo omne verum eſt et dependet reducitur. preſertim in angelis qui omnẽ noticiã quam acquirunt et omnia que cognoſcunt: reffegrunt ad laudem creatoris.

¶ Ad argumentum ante oppoſitum reſpondet Sanct9 Thomas in hac diſtin. lectione. 2ª. articulo. 3°. ad. 2^{m}. ꝙ licet in angelis non poſſint eſſe verba vel nutus ſenſibiles aliquo mẽbro corporeo expreſſi: ſunt tamen in eis nutus et verba intellectualiter expreſſa prout in ſuperioribus expoſitum eſt. Et in hoc articulus terminatur.

ℭ Diſtictio duodecĩa

Circa di
ſtinctionē duo=
decimam queri
tur vtrũ omniũ
corporalium ſit
vna mã. Et ar=
guit ꝙ ſic. diuer
ſus actus ſit ĩ di
uerſa potētia et
vnus in vna. ſ3
omnium corpo
rum eſt vna forma ſalicet corporeitas. ergo om
nium eſt materia vna. ℭ In oppoſitum arguit.
quecunq3 conueniunt in materia ſunt tranſmu=
tabilia ad inuicem et agunt et patiuntur ad inui=
cem vt dicitur primo de generatione. ſed corpo
ra celeſtia ⁊ inferiora non ſic ſe habent ad inuicē.
ergo eorum non eſt vna materia. ℭ In hac que
ſtione erunt quattuor articuli vt ſupra.

Quãtum ad ar=
ticulum primum ſit prima con=
cluſio ꝙ in celo eſt veraciter ⁊ ꝓ
prie materia que ē pars corpo=
ris celeſtis intrinſeca ⁊ eſſentia
lis. Hanc cõcluſionem tenet Sanctus Thomas
in hac diſtinctione queſtiõe. pª arº pº in. c. et mul=
tum expreſſe in reſpõſione ad. 3^{m} vbi ꝓbat ꝙ di=
uerſe ſunt materie ꝑme corporum inferiorum et
corporum ſuperiorum diſtincte ſeipis ſm analo
giam ad diuerſos actus. Eãdem cõcluſionem te
net. pª par. q. 66. arti. 2º. Item in commento ſu
per primum de celo et mundo lectiõe. 6ª. ℭ Se
cunda cõcluſio eſt ꝙ materia corporum celeſtiũ
eſt alterius ratiõis ſ3 genus phiſicum a materia
corporum inferiorum. Hanc cõcluſionem tenet
Sanctus Thomas vbi ſupra.

Quantum ad ar
ticulum ſecundũ arguit contra
cõcluſiones. Et quidē cõtra pri=
mã concluſionem arguit duran=
dus. res inquit que procedũt a
deo: incidũt in compoſitionē maiorē vel minorē
ſm earum maiorem vl' minorem diſtantiam ad
primã cauſam. angeli eni vt ꝓpinquiores cauſe
prime nõ incidunt in aliquã cõpoſitionem intrin
ſecam ſue eẽntie. neq3 eni hñt pluralitatē partiũ
eiuſdem rationis vt ſunt partes quãtitatiue ĩ to
tis omogeneis: nec diuerſarum vt ſunt materia
et forma: incidũt tñ in compoſitionem quãdam
extrinſecam que eſt huius ad hoc. componũtur
enim cum ſuis accidentibus. ſed ipſa eſſentia an
geli intrinſece non eſt cõpoſita. corporalia vero
que magis diſtant a deo: preter compoſitionem
extrinſecam incidũt in cõpoſitionem ĩtrinſecam
ſed differēter. quia corpora incorruptibilia ſicut
perfectiora: incidũt ſolũ in cõpoſitionē intrinſe=
cã que ē ex ꝑtibus eiuſdē ratiõis. ſunt eni quanta
et quel3 pars eſt eiuſdem ratiõis cũ toto vt vult
ariſ. 2º celi ⁊ mundi. gñabilia vº ⁊ corruptibilia
tãq3 ſũme diſtãtia: incidũt in oẽs has cõpoſitio=
nes. et ꝑter hoc in illã que eſt ex partibꝰ diuerſa=
rum rationũ que ꝓprie dicuntur partes eſſentie
ſicut ſunt materia ⁊ forma etc̃. ℭ 2º ſic. ſm com
mentatorē tranſmutatio fecit ſcire materiã: ope
ratio vero formã. et merito. q2 ſicut operatio eſt
entis in actu: ſic motus ⁊ trãſmutatio ſunt entis
in potētia inquantũ hmõi. potentia aũt reſpicit
materiã ſicut actus formã. Ex hoc põt ſic argui.
oẽ illud quod h3 materiã q̃ eſt in potētia ad eſſe
põt trãſmutari de nõ eſſe ad eẽ et de eẽ ad nõ eẽ.
ſed oẽ qđ h3 materiã partem cõpoſiti: h3 mate=
riã que ē in põ ad eſſe. ergo oẽ quod h3 mãm ꝑtē
cõpoſiti eſt tranſmutabile a nõ eſſe ad eẽ ⁊ econ=
tra ab eſſe ad non eſſe. et ſic eſt generabile ⁊ cor=
ruptibile. Maior p3 primo quãtũ ad primũ mē=
brũ. ſ. oẽ quod habet materiam que eſt ĩ potētia
ad eẽ põt trãſmutari a nõ eſſe ad eẽ. hoc eni ſta=
tim p3 ex diffinitione motus ⁊ tranſmutationis
ſc3 ꝙ ſunt actꝰ entis in potētia: et ex diffinitione
potētie paſſiue quã ponit. ariſto. 5. metha. ſ. ꝙ ē
principiũ trãſmutandi ab altero quãtũ ad illud
qđ eſt in potētia. Et ꝑ rationē. q2 ens in pura po
tētia ad eẽ: de ſe nõ h3 actu eſſe. et iõ quantũ ē de
ſe põt carere quol3 eſſe actuali loquēdo diuiſim.
pari autē rõne p3 ꝙ põt tranſmutari ab eẽ ad nõ
eẽ. q2 motꝰ vel mutatio ſunt a cõtrarijs ĩ contra=
ria. et ab eẽ ad nõ eẽ et ecõtra. Qđ cõfirmatur ꝑ
dictũ ariſ. 9. metha. q̃ dicit ꝙ eadē eſt potētia cõ
tradictoriorꝫ. et ſic p3 maior. ſ. ꝙ omne quod ha
bet materiam q̃ eſt pura potētia ad eẽ: põt tranſ
mutari ab eſſe ad nõ eẽ et econtra. Minor ꝓbat
ſc3 ꝙ omne qđ h3 materiam q̃ eſt altera pars cõ=
poſiti: h3 materiã que eſt pura potentia ad eſſe.
q2 nihil vnũ cõſtituitur a duobꝰ entibꝰ in actu vl'
entibꝰ in potentia: ſed oportet alterum eſſe ſolã
potentiã: alterũ vero actũ. propter quod mate=
ria q̃ eſt alťa pars cõpoſiti ſimpliciter noiat purã
potētiã ad eſſe ⁊ ſic patet minor. ſequit ergo cõ=

cluſio ꝑncipalis ꝙ omne qđ habet materiā q̄ eſt
altera pars cōpoſiti ſit trāſmutabile de nō eē ad
eſſe et ecōtra. et ita eſt generabile et corruptibi=
le qđ de celo dici nō pōt. ¶ Sed forte diceret ali
quis ꝙ celū eſt trāſmutabile a nō eſſe in eē et ecō
uerſo: ſed ſolū diuina virtute nō autē actiōe na=
ture. et ita non eſt generabile ꝛ corruptibile per
naturā. ſed hoc nō valet. qꝛ cū potētia paſſiua di
catur relatiue ad actiuā potentiā vt patet ex eiꝰ
diffinitione: manifeſtū eſt ꝙ naturali potētie ma
terie oportet correſpondere potētiam actiuam
naturalem et nō ſolū potētiam diuinā. potentia
eni paſſiue materie q̄ eſt ſolū in relatione ad po
tentiā diuinā nō eſt naturalis ſed obedibiľs. et
ideo cū in omni materia q̄ eſt pars compoſiti ſit
potentia paſſiua naturalis ad trāſmutationem
vt ꝓbatū eſt: patet ꝙ omne qđ hēt materiā par=
tem ſui: eſt traſmutabile de nō eſſe ad eſſe et ecō
tra nō ſolū ꝟtute diuina: ſed ꝑ agēs naturale. qđ
non pōt dici de celo. nō ergo habet materiā par=
tem ſui. ¶ Sed ad hoc forte dicet̄ vt dicūt qdaꝫ
ꝙ potētia ꝓprie et ꝑ ſe nō eſt ad non eſſe ſed ad
eſſe. quia potētia ꝑ ſe eſt ad actū. nō eſſe vero nō
dicit actum ſed priuationē actꝰ. Et ideo poten=
tia nullo modo eſt ad nō eſſe niſi ꝑ accidēs qua=
tenus eſt ad plura eē ſibi inuicē incōpoſſibilia. ꝓ
pter qđ materia nō eſt potētia ꝯtradictionis ad
eſſe et nō eſſe niſi qꝛ ꝑmo eſt potētia ad formas
contrarias vel incōpoſſibiles. ſi igitur ponat̄ ali
qua materia q̄ ſit ad vnū eſſe tm̄ ſicut materia ce
li nō eſt in potētia ad aliā formā: patet ꝙ habēs
talē formā nō eſt trāſmutabile de eſſe ad nō eſſe.
qꝛ oporteret ꝙ iſta materia cuꝫ nō ſit ſuſceptiua
alteriꝰ forme: omnino exiſteret ſine forma. ꝑ ean
dē rōneꝫ talis materia nō eſſet trāſmutabilis ad
eſſe niſi poneretur ꝙ prius ordine temporis talis
materia eſſet ſine forma et deīde tranſmutaret̄
ad hāc formā qđ eſt īpoſſibile. ¶ Sed iſtud non
valet. qꝛ licet potētia ꝑ ſe ſit ad eē ſeu ad actum:
tamē potētia pura nō đterminat ſibi aliquē actū
ſed ꝙᵐ eſt de ſe īdifferēs eſt ad oēm actū q̄ ē actꝰ
ſimpliciť. ꝙuis eni illud qđ ē eſſentialiť quidam
actꝰ poſſit determinare ſibi quoſdā alios actus
ad quos eſt in potētia ſicut forma ignis determi
nat ſibi calorē: tamē illud qđ ē pura potētia ſim=
pliciter nullū actū ſibi pōt determinare. qꝛ oīs
determinatio eſt ꝑ actū. propter quod materia
que eſt altera pars cōpoſiti ſubſtantialis cum ſit
pura potētia ſimpliciter: nō poteſt ſibi determi=
nare aliquam formā ſed eſt capax omnis forme
ſubſtantialis. Et cum nō poſſit omnes ſimul ha
bere: trāſmutabilis eſt de eſſe ad nō eſſe et econ=
tra de nō eſſe ad eſſe. quod nō pōt dici niſi đ ma=
teria generabilium et corruptibilium. ꝓpter qđ
in ſolis generabilibus et corruptibilibꝰ videtur
eſſe materia q̄ eſt altera pars cōpoſiti ſubſtātial'.
et c̄. ¶ 3° arguit ſic. qꝛ ratio ꝓ cōcluſione addu=
cta nō valet. rō enim illa ad hāc formā reducitur.
celū vel eſt materia tm̄ vel forma tm̄ vel cōpoſi=
tum. nō pōt dici ꝙ ſit materia tm̄. qꝛ nō eēt ens
actu. nec forma tm̄. qꝛ forma ꝑ ſe ſubſiſtens eſt
actu intellecta. ergo relinqtur ꝙ ſit cōpoſituꝫ ex
materia et forma. ſed hec ratio non valet. quia
diuiſio ſubſtātie ꝑ materiaꝫ et formā et cōpoſitū
ſi materia ꝛ forma proprie accipiātur prout ſunt
partes compoſiti: non ſe extendit ad oēs ſub=
ſtantias. angelus eniꝫ nec eſt materia nec forma
vt ſunt partes compoſiti: nec compoſituꝫ ex eis.
et ſimiliter dicam đ celo. diuiſio enim illa tota ſe
extendit ad generabilia et corruptibilia in qui=
bus materia eſt ſubiectum tranſmutationis: for
ma vero eſt terminus. compoſitum vero qđ di=
citur generari inꝙᵐ ſubiectum fit ſub termino. ſ.
materia ſub forma. ſi vero accipiatur forma lar=
ge pro oī eo qđ habet ſimilitudinem aliquā cum
forma: ſic angelus cum ſit ſpiritualis creatura ha
bens aliquam ſimilitudinem cum aīa que etiam
ſpiritꝰ eſt: pōt dici large forma. et eodem modo
celum cū ſit corpus ſubiectū quātitati et diapho
neitati et motui: pōt dici materia. nā ſubm ad ali
quod genꝰ cauſe materialis reducit̄. et talē mate
riam. ſ. ſubm actu dicit phs. 8°. methaᶜ. eē in celo
vt apparet ibidē intuēti. dicit eni celū eē materiā
motꝰ localis cōſequēter equiparās materiā celi
materie accidētiū q̄ nō habēt materiā ex qua ſed
in qua. ſ. ſubm. cōcludēs finaliter ꝙ quecūqꝫ ſine
trāſmutatione ſupple ꝑ ſe qꝛ loquitur đ accidēti=
bus ſunt aut nō ſunt: nō ē hoꝝ materia ſupple ex
qua. qꝛ ꝑus dicit ꝙ habēt materiaꝫ in q̄. ſ. ſubm.
qꝛ ꝑ ſe exiſtere nō pn̄t. et ideo trāſmutant̄ ꝑ acci
dens trāſmutato ſubiecto in quo ſunt. ſi qua er=
go ſunt que ſunt intrāſmutabilia per ſe et per ac
cidens vt corpora celeſtia: ipſa nō habent mate
riaꝫ ex qua nec in qua. ſed ipſa ſunt materia in q̄
eſt motus. hec ille. ¶ Contra eandeꝫ cōcluſionē
arguit Aureolus multipliciter. Primo ſic. quia
phs dicit. 8°. methaᶜ. ꝙ tranſmutationem ſubſtā
tialem conſequūtur alie trāſmutationes. aliā ve
ro trāſmutationē nō oportet ꝙ ſequat̄ trāſmu=
tatio ſubſtātialis. et ideo ꝯcludit ꝙ nō ē neceſſe
ꝙ illud qđ hēt materiā ad vbi: hēat mām que eſt
ſbm generationis. inuēs ibi ꝙ corpꝰ celeſte nullo
modo habeat materiā đ genere ſubſtātie. vbi cō
mētator cōmē. 4°. iō videmꝰ ꝙ corpꝰ celeſte nō

corponit̃ ex materia que eſt in potentia et for-
ma q̄ eſt i actu. ¶2°. Et idē patet ex p̄mo phy.
et. 7° metha. dico aūt materiaꝫ ꝑ quam res pōt
eſſe et nō eſſe. ſed celū nō habet potētiā ꝑ quam
poſſit eſſe et nō eſſe cū ſit incorruptibile vt patet
in fine p̄mi celi. igit̃ et c̄. ¶3°. patet idē per illud
9°. metha. vbi dicit ꝙ eadē eſt potētia cōtrario
ruꝫ ſiue ꝯtradictorioꝝ. et ꝑ hoc ſubdit ibidem ꝙ
ipoſſibile eſt ꝙ in eternis ſit potentia niſi ad vbi.
vbi dicit cōmētator cōmēto. 7° ꝙ in talibus cor-
poribus nō eſt potētia ad corruptionē. ergo nec
ad fatigationē. ¶4° idē apparet ex dictis cōmē-
tatoris p̄mo celi cōmento. 5° vbi infert ꝙ ſi cor-
pus celeſte ſit cōpoſitū ex materia et forma: con
tinget ꝙ ſit generabile et corruptibile. et ifra. iſte
locus ē fortior omniū locoꝝ faciētiū errare ꝙ cor
pus celeſte ē cōpoſitū ex materia et forma. ¶5°
Et cōmentator p̄mo celi ꝯmēto. 10. dicit ꝙ hoc
bene apparet ꝙ corpus celi nō eſt cōpoſitum ex
materia et forma ſed ē ſimplex. forme enī q̄ ſunt
in materia cōtrarie ſunt. et ſi eſſꝫ forma in mate
ria ſine ꝯtrario: tūc natura ocioſe egiſſet. cum in
iſta natura nō ſit aliq̄ oppoſitio omnino. ſi enī ſub
ſtantia materie ē in potētia: et fuerit aliqua ma-
teria in aliq̄ cuiꝰ potētia nūq̄ꝫ exit in actū: poten
tia illa omnino ē ocioſa et ſupflua. ſi enī non erit
generatio et corruptio: nō ſtabit opatio iſtiꝰ vir-
tutis. ſ. potētie. opatio enī iſtiꝰ potētie q̄ eſt ex ea
ſicut abſciſio ex acumine gladij: eſt generatio et
corruptio. ſi igit̃ iſta potētia eſſet ſine generatio-
ne et corruptione: cōtinget ꝙ aliq̄d erit ens ſine
actione ꝓpria ꝓpter quā fuit ens qđ eſt omnino
impoſſibile. ¶6°. arguit̃. qr. 2° celi et mūdi cō-
mēto. 4° dicit idē ꝙ ſi celū eſſet cōpoſituꝫ ex mā
et forma: eſſet generabile et corruptibile. et ifra
dicit. ꝙ ꝓpt̃ hoc corpꝰ celeſte caret potētia oīno.
et infra cōmēto. 41. dicit ꝙ ſi corpa celeſtia eēnt
eadē genere ⁊ plura ſpē: eſſent cōpoſita ex mate
ria et forma diuerſa. et ſi eſſet ita: eſſent genera-
bilia et corruptibilia. et c̄. ¶7°. Et p̄mo celi cō-
mēto. 95. dicit ꝙ corpꝰ neutrū caret ſubiecto et
ꝯtrarietate. et ita dicit ꝙ corpꝰ celeſte nō eſt ma
teria aliq̄ habēs formā. qm̄ ſi ita eſſet tunc eſſet
graue vel leue. ¶8°. Et in de ſubſtātia orbis di-
cit idem ſic. corpꝰ celeſte eſt ſimplex nō cōpoſitū
ex materia et forma. nulla enī eſt potentia in eo
omnino. omne enī in quo eſt potētia q̄ eſt in ſub
ſtātia illa eſt ad duo cōtraria. et breuiter iſtum li
bellū videtur edidiſſe ꝓ intentiōe iſta. vnde. 2°
celi et mundi cōmēto. 4°. dicit ꝙ corpus celeſte
caret potētia omnino. et hoc amplius declarabi
tur in de ſubſtātia orbis. hec ille. ¶9°. arguit ſic.

multitudo non ē ponēda niſi ratio euidēs et ne-
ceſſaria illud ꝓbet aliter ꝑ pautiora ſaluari non
poſſe. deꝰ enim et natura nichil faciūt fruſtra. ſꝫ
materiā pōere in celo nulla videt̃ neceſſitas. da
enim ꝙ ſit. aut hoc erit eoꝝ corporeitas aut quā
titas q̄ forte ꝓpria eſt materie aut qualitas ſenſi
bilis. aut quia formas abſolutas neceſſe eſt eſſe
intellectuales. aut qr illa corpora eſſent nobilio
ra q̄ꝫ anime q̄ corporibus vniunt̃. aut hoc eſt mo
tus ad vbi. aut alteratiōis varietas. qr luna nūc
eſt clara nunc obſcura. aut hoc eſt auctoritas ſcri
pture et dicta ſanctoꝝ. ſed nullū iſtoꝝ neceſſario
cōcludit materiā eſſe in celo. igit̃ et c̄. ꝓbatur mi
nor. materiā enī eſſe in celo: nō ꝯcludit corporei
tas. forma. n. dat eſſe corpeū nō materia. ¶Nec
2° illā ꝯcludit quātitas. licet enim quātitas int̃-
minata inſit rōne materie: tamen quantitas ter
minata ineſt rōne forme. in celo autē eſt tātūmo
do quātitas terminata. ¶Nec. 3° q̄litas ſenſibi
lis ꝯcludit ibi eſſe materiā. ſola enī illa qualitas
que magis facta aliq̄d abijcit a ſbā: ꝓprie arguit
materiā. hm̄oi aūt qualitates nō ſunt in celo. nō
enim poteſt augeri nec minui vt patet p̄mo celi.
nec in ſua natura variari. igit̃ ibi nō ſunt acciden
tia ſm̄ q̄ fit trāſmutatio in ſbā ſeu in alijs ꝓprie-
tatibus ꝓprijs. omnia ergo accidētia que in celo
ſunt: ſunt accidētia q̄ cōſequunt̃ rōne forme non
q̄ inſunt ratione materie vt dicit cōmentator in
de ſubſtātia orbis. q̄dam enī ſunt accidētia paſ-
ſiua in q̄bus eſt alteratio: et talia nō ſunt in celo.
quia alteratio ſm̄ ꝙ trāſmutat ſubm̄: videt̃ eſſe
ꝓpria corporibus q̄ miſcent̃ cum potētia et ſunt
corpora generabilia et corruptibilia. aliud vero
genus eſt accidētiū quod nō mutat ſbām deſerē
tis. et primū horū eſt motus localis et raritas ⁊
dēſitas et diaphoneitas. et hec ſunt in corporibꝰ
celeſtibꝰ et inferioribꝰ licet ſm̄ prius et poſteriꝰ.
¶Nec. 4°. ꝓbatur intellectus eſſe materiā rō-
ne intellectualitatis q̄ conſequit̃ formas abſtra
ctas. tū qr non eſt veꝝ ꝙ omnis forma abſtracta
a principio materiali ſit nature intellectualis. ha
bitꝰ enī morales in nobis ſunt abſtracti hoc mo-
do a materia: et tamē non ſunt intellectualis na
ture. Preterea. ſeparatio illa a materia quā con
ſequitur intellectualitas nō eſt a materia altera
parte cōpoſiti ſed eſt a quātitate. omnis enī for-
ma incorporea habet opationem ꝓpriam nobi-
liorem opatiōe quacūq̄ꝫ forme corporee. illa aūt
non pōt eſſe opatio ſenſitiua. qr illa arguit quan
titatē. nunc aūt celū nō eſt ſubſtātia incorporea.
¶Nec. 5° exceſſus nobilitatis arguit in celo ma
teriam: nō enim eſt incōueniēs ꝙ illud quod eſt

ſimplicit' nobili⁹ altero ſit ignobili⁹ in aliq̄ condi
cione. ſic eni celū ē nobilius verme in imutabili=
tate: tamē eſt ignobili⁹ eo. nec ē nobili⁹ aīa. non
eni eſt in vltima ſui diſpoſitione et pfectione niſi
in ordine ad alterꝝ. ¶ Nec. 6° motus ad vbi ar
guit materiā eſſe in celo. q2 mot⁹ ille nō ineſt rō=
ne materie abſolute ſed rōne corporeitatis na=
ture. igit̄ corporea abſq3 hoc ꝙ habeat materiā
pōt eſſe in loco. igit̄ moueri ad locū et talis na=
ture habebit potentiā ad vbi q̄ eſt corporeitas:
ſ3 nullo modo potētiā ad formā ſubſtātialē. hec ē
intētio phi. 8° metha^c. ¶ Nec. 7° cōcludit ineſſe
materiā alteratio q̄ apparet in luminoſitate ſicut
in luna. hec eni variatio nō transmutat naturā
celi intrinſece nec in aliq̄ accidēte ei ꝓprio natu=
raliter. nō eni luminoſitas adueniēs lune abijcit
aliq̄d a ſba ei⁹ niſi priuationē. et hec eſt rō cōmē=
tatoris. 8° metha^c cōmē. 4°. ¶ Nec vltimo ꝓ=
bant ibi eē materiā auctoritates ſcripture vl' ſan
ctoꝝ. nō quidē auctoritas ſcripture. nā in geneſi
vbi agit̄ de reꝝ ꝓductione: nō dr̄ ꝙ firmamētū
ſit factū de aliq̄ puta de medio aquaꝝ: ſed dicit i
medio aquarum. nec dicit ꝙ luminaria ſint facta
de aliq̄ puta de firmamēto: ſed dicit ꝙ ſunt facta
cū firmamēto. ſicut p oppoſitum dr̄ ꝓducat terra
herbā virentē et c̄. et formauit de⁹ hominē de li=
mo terre. ibi eni inuit̄ ꝙ virētia reptilia ⁊ iumēta
et homo facta ſunt d terra vt de materia. ſed ex
circūſtātia ſcripture patet ꝙ celū quidē fuit crea
tū ſecūda die et nō factū de aliq̄. facile enim erat
ſcripture inuere fiat firmamētū de medio aqua=
rū ſi factū poſuit de materia. ¶ Vlterius nec di=
cta ſanctoꝝ cōcludūt in celo eſſe materiam. vñ
cū Ambroſi⁹ et Augu⁹ et alij doctores puta Da
maſcen⁹ et magiſter ponūt in celo materiā: ſi ta=
les auctoritates ſint repugnātes ꝓpoſitionib⁹ p
ſe notis: mouere nō debēt pro eo ꝙ in hac mate=
ria magis loquūt̄ vt alioꝝ opiniones recitātes
q̄ vt doctoꝝ ſuā ſentētiā ſtatuētes. qđ bene appa
ret. q2 quilibet eoꝝ ſequit̄ in hac materia phiam
eius cui⁹ ſectator erat in phicis. vnde ſepe in ta=
lib⁹ cōtradicūt. illā eni materiā de qua dicūt ce=
los eſſe factos: aliq̄ dicūt eſſe ignē ſm opinionē
Platonis q̄ poſuit celū et ſidera eſſe nature ig=
nee. Alij dicūt materiā iſtā fuiſſe q̄ſi chaos confu
ſum et in vna q̄dē parte rariorē in alia vero den
ſiorem. Alij ponūt materiā illā fuiſſe aquā. dicūt
enim celū ſidereū factū eē de aquis. q2 igitur ſan
cti ſic ad inuicē diſcordāt et diuerſorum philoſo=
phoꝝ ſentētias coiecturāt: ſatis innuitur nobis ꝙ
dicere hoc vel illud nō tāgit fidē nec veritatē ſa=
cre ſcripture. vnde alibi Aug⁹ ponit angelos ha
bere corpa. qđ vtiq3 dicit ſectando in hoc ſenten
tiam Platonis q̄ fingit eos habere corpa. ¶ Cō
tra eandē concluſionē arguit Godofredus ꝑmo
quodlibet. q. 2°. Primo ſic. illud qđ eſt pura po
tētia ad eſſe ſimpliciter nichil actualitatis inclu=
dēs: eſt indifferēs ad eſſe et nō eſſe q̄m eſt de ſe.
ſed materia ꝑma eſt hmōi ſi ꝓprie ſumat̄. igitur
eſt indifferēs ad eſſe et nō eſſe. et p ꝯñs illud qđ
hēt materiā: habet in ſe ꝑncipiū p quod eſt in po
tentia ad eſſe et nō eē. et ſic eſt generabile et cor
ruptibile. et ideo ponere ꝙ corpus habēs mate=
riā partē ſui ſit incorruptibile p naturā: eſt cōtra
dictio. celū autē ponit̄ illo modo incorruptibile.
igitur. ¶ Sed dices ꝙ hoc eſt intelligēdū de ma
teria inferioꝝ q̄ eſt alia a materia celi: nō ꝓpter
rem additā: q2 illa materia nichil addit ſup iſtā
ſed ꝓpter habitudinē ad formā pfectiorē q̄ ſint
forme inferioꝝ. Cōtra. q2 quod eſt in pura potē
tia: impoſſibile eſt ꝙ includat habitudinē ad for
mā determinatā imo eſt idifferēs ad omnes for=
mas. ſed materia ꝓprie dicta eſt hmōi. ergo im=
poſſibile ē materiā includere habitudinē ad for=
mā determinatā. ¶ 2° arguit ſic. Q2 illa mate=
ria eſſet fruſtra. q2 opatio talis materie eſt gene
ratio et corruptio et trāſmutatio de forma in for
mā. ergo materia nō pōt eſſe niſi in eo qđ eſt ge=
nerabile ⁊ corruptibile p naturā. ¶ 3°. Iſta tria
ſūt inſeparabilia. materia. cōtrariū. ꝑuatio. vn=
de vbicūq3 eſt vnū: ſunt alia duo. cū eni materia
ſit in pura potētia ad omnes formas: ad hoc ꝙ
determinet̄ ad eſſe: idiget forma. et q2 forma nō
pōt ſtare cū alijs: dicit̄ contraria alijs. et ſic mā ⁊
cōtrariū ſunt ſimul. et p cōſequēs ꝑuationes om
niū formaꝝ ſunt ſimul cū materia. illa aūt q̄ cōi=
cant in materia: ſunt ad inuicē trāſmutabilia ſm
phm ꝑmo de generatione. ergo ſequit̄ ꝙ celum
erit trāſmutabile ad formā inferioꝝ et econtra.
¶ Dicet̄ forte ꝙ illud verū eſt de his q̄ cōmuni=
cant in materia inq̄m eſt ſubiectū trāſmutatiōis
nō autē de illis q̄ cōicant in materia q̄m ad eēn=
tiā materie. Sed hoc nō valet. q2 ſi verbum phi
ſit intelligēdū illo modo ꝙ cōmunicatio in mate
ria ꝓut materia eſt ſubm trāſmutationis eſt cau
ſa trāſmutationis adinuicē: tunc q̄n phs dicit ꝙ
cōmunicātia in materia ſunt adinuicē trāſmuta=
bilia: erit petitio ꝑncipij. q2 idē eſſet ac ſi diceret
ꝙ quecūq3 cōmunicāt in materia ꝓut ſunt tranſ
mutabilia: illa ſunt adinuicē trāſmutabilia qđ ni
chil eſt dicere. et ideo cū in celo nō ſit ꝑuatio nec
cōtrarietas: manifeſtū eſt ꝙ nec materia. hec il=
le. et c̄. ¶ Cōtra ſecūdā ꝯcluſionē arguit Duran
d⁹. Primo. q2 ſm ꝓbationē illi⁹ ſequitur ꝙ ſicut

coꝛruptibiliũ et icoꝛruptibiliũ nõ ẽ eadeꝫ mã: ita
nec ipoꝝ incoꝛruptibiliũ adiuicẽ. ſꝫ erũt tot ma-
terie ṗme quot coꝛpa celeſtia. qꝺ pꝫ ſic. mã vniꝰ
coꝛpis celeſtis aut eſt in põ ad foꝛmas alioꝝ coꝛ
poꝛũ celeſtiũ aut nõ. ſi ſit in põ ad foꝛmas alioꝛũ
coꝛpoꝝ celeſtiũ: cũ eas actu nõ hẽat: eſt ſub pꝛi-
uatione eaꝝ. mã aũt ſub ṗuatione: eſt pꝛincipiuꝫ
coꝛruptionis vt tu dicis. ergò coꝛpꝰ celeſte eſſet
coꝛruptibile. qꝺ cũ ſit impoſſibile: relinqꝛ ꝙ mã
vniꝰ coꝛpis celeſtis nõ ẽ in potẽtia ad foꝛmas a-
lioꝝ. ſꝫ mã ẽ in potẽtia ad foꝛmas omniũ illoꝛuꝫ
quoꝝ ẽ mã cõis. ergo coꝛpoꝝ celeſtiũ adinuiceꝫ
nõ eſt aliq̃ mã cõis: ſꝫ erit mã vnicuiqꝫ ſibi ꝓpꝛia
rõne differẽs a mã alteriꝰ. et ita ṗter mãꝫ coꝛpo
ruꝫ coꝛruptibiliũ erũt tot materie ṗme quot ſũt
coꝛpa incoꝛruptibilia. qꝺ videꝛ valde icõueniẽs
qꝛ tũc coꝛpa celeſtia differrent genere. ℭ 2° ſic.
Impoſſibile ẽ ea que ſunt diuerſaꝝ rõnuꝫ: eſſe in
equali gradu ꝓpinq̃tatis ad deuꝫ. ſicut impoſſi-
bile eſt diuerſas ſpẽs numeroꝝ ẽẽ in eq̃li diſtan-
tia ad vnũ. ſi igiꝛ mã coꝛpoꝝ celeſtiũ ſit alterius
rõnis a materia iferioꝝ: ipoſſibile ẽ ꝙ ſit in equa
li gradu: ꝫ neceſſario ſunt in diuerſitate graduũ.
cũ igiꝛ mã generabiliũ et coꝛruptibiliuꝫ ſit pura
potẽtia ad ẽẽ et ad oĩa q̃ ad ẽẽ conſequunꝛ: im-
poſſibile ẽ ꝙ mã gen̄rabiliũ ⁊ coꝛruptibliũ ſit pu
ra potẽtia ad eſſe ⁊ ad reliq̃ q̃ ad ẽẽ cõſequũꝛ. qꝛ
in pura potẽtia nõ ſunt gradus ſicut nec in puro
actu ſꝫ erit neceſſario actꝰ vel hñs actũ. ſꝫ vtrũqꝫ
hoꝝ ẽ impoſſibile. qꝛ quocũqꝫ eoꝝ dato: ſequiꝛ
ꝙ ex ipa et foꝛma nõ fieret vnũ ꝑ ſe. et ita celum
nõ eſſet ꝑ ſe vnũ qꝺ ẽ incõueniẽs. ℭ Foꝛte diceꝛ
ad ṗmã iſtaꝝ rõnũ ꝙ coꝛpa celeſtia cõicant i mã
et tñ nõ ſunt adinuicẽ trãſmutabilia: nec ꝓṗe mã
vniꝰ dꝛ ṗuata foꝛma alteriꝰ. qꝛ trãſmutatio fit in
ter ꝯtraria et non inꝛ ſimilia. cõitas eni materie
ad diuerſas foꝛmas ex q̃ ꝓuenit ꝙ poſſit ad eas
trãſmutari: eſt ad diuerſas foꝛmas ſꝫ gradꝰ ſpe-
cificos. cũ igiꝛ coꝛpa celeſtia nõ differant ſpẽ nec
foꝛme eoꝝ ſꝫ ſolo numero: nõ ſunt adinuicẽ trãſ-
mutabilia nõ obſtãte cõitate materie. nec mate-
ria vniꝰ ẽ ꝓpꝛie in potẽtia ad foꝛmã alteriꝰ cum
foꝛma oĩum ſit vniꝰ rõnis. et ꝑꝯñs nõ dꝛ ꝓpꝛie
pꝛiuata. ℭ Ad. 2^am^ ſimiliꝛ foꝛte diceꝛ ꝙ materia
celi et coꝛpoꝝ inferioꝝ ſunt in diuerſitate gradu
um ꝑ hitudinẽ quã hẽt ad actꝰ diuerſoꝝ graduũ
et nõ ꝑ hoc ꝙ altera ſit pura potẽtia altera vero
actꝰ vel hñs actũ imo vtraqꝫ ẽ pura potẽtia in q̃
eſt dare gradꝰ nõ ꝫm ſe et abſolute ſed ꝑ habitu
dinẽ ad diuerſos actꝰ. ℭ Sed quicq̃d ſit ꝺ reſpõ
ſione ad ṗmã inſtãtiã q̃ videꝛ ſatis ꝓbabilis: reſ-
põſio tñ ad. 2^am^ rõneꝫ nõ valet ꝓpꝛ duo. ṗmo qꝛ
ſi hitudo ad actꝰ diuerſoꝝ graduuꝫ ſufficeret ad
ponẽdũ gradus in materia vel in pura potẽtia:
ſic in materia aque cũ ſit in potẽtia ad foꝛmas ae
ris vel ignis eſſꝫ diuerſitas graduũ ſicut eſt diuer
ſitas eoꝝ qꝺ nõ eſt verũ. ℭ Secũdo. qꝛ in his q̃
ſunt diuerſaꝝ rõnuꝫ nec ſunt ꝺ genere relationis
opoꝛtet ponere diuerſitatẽ graduuꝫ intriſece et
abſolute: ⁊ nõ ſolũ extriſece et relatiue. qꝛ gradꝰ
qui attendunꝛ in aliq̃ relatiue ⁊ extriſece: ſũt gra
dus ꝫm dici et nõ ꝫm ẽẽ. ſꝫ materia nõ eſt ꝺ gene
re relationis. ergo diuerſitas graduũ in ea debꝫ
attẽdi intriſece in ea et nõ ſolũ extriſece ꝑ ſolam
habitudinẽ ad actꝰ diuerſoꝝ graduuꝫ. ℭ Foꝛte
diceꝛ aliter. qꝛ in pura potẽtia paſſiua ſicut ẽ ma-
teria eſt dare gradꝰ et in potẽtia et in actu ſimi-
liter: accipiẽdo purũ actũ ꝓpoꝛtionabiliꝛ ad pu
rã potẽtiã ꝺ q̃ loquimur. ſicut eni mã eſt pura põ
ita foꝛma ẽ purꝰ actꝰ. materia eni ſic ẽ pura potẽ-
tia ꝙ nec ẽ actꝰ nec hẽt actũ partẽ ſui eſt tñ vnibi
lis actui. et ſimiliꝛ foꝛma ſic ẽ actꝰ ꝙ non eſt potẽ
tia nec hẽt potẽtiã partẽ ſui eſt tñ vnibilis poten
tie. cũ igiꝛ in foꝛma q̃ ſic eſt purꝰ actꝰ ſit dare gra
dus diuerſaꝝ rõnum nec tñ ꝓpter hoc opoꝛtet
ꝙ ſit potẽtia vel hẽat potẽtiã partẽ ſui: ſic in pura
potẽtia poſſibile ẽ dare gradus diuerſaꝝ rõnuꝫ:
nec tñ ꝓpter hoc opoꝛtet ꝙ aliq̃ potẽtia ſit actus
vel habeat actũ partẽ ſui. ℭ Sꝫ iſta rñſio nõ va-
let. qꝛ impoſſibile ẽ eſſe gradũ in ĩfimo ſimpliciꝛ:
ſicut impoſſibile ẽ eſſe gradũ in ſupꝛemo ſimpli-
citer. ſꝫ in tota vniuerſitate entiũ: materia ṗma q̃
eſt ens in pura potẽtia ſimpliciꝛ eſt ĩfima ſimpli-
citer ſicut deꝰ eſt ſupꝛemũ ſimpliciꝛ. inter hec eni
extrema tota vniuerſitas entiũ includiꝛ. ergo ſi-
cut in deo et in diuina natura nõ ẽ poſſibile dare
gradus: ſic nec in mã q̃ eſt pura potẽtia. in inter-
medijs aũt aut in actibꝰ creatis ẽ dare diuerſita-
tẽ graduũ. hec ille ℭ Cõtra eandẽ arguit Aureo
lus Pꝛimo ſic. qꝛ ſi materia inferioꝛũ et ſuꝑioꝛuꝫ
ſint alteriꝰ rationis cũ vtraqꝫ ſit in pura poten-
tia: nõ habebũt ꝑ q̃d diſtinguãtur. oĩs eni diſti
ctio ẽ ꝑ aliquã actuationẽ. et ideo cõmẽtatoꝛ. 11°
metha^e^. dicit ꝙ mã ṗma eſt vnũ numero ꝑ abla-
tionẽ oĩum foꝛmaꝝ. qꝛ nõ hẽt vñ diſtinguaꝛ. et
2° metha^e^. dꝛ ꝙ in fundamẽto materie nichil eſt
diſtictũ. ℭ Nec valet qꝺ quidaꝫ dicũt ꝙ he due
materie diſtinguũꝛ ꝑ diuerſos reſpectꝰ ad diuer
ſos actꝰ et foꝛmas. mã eni non ẽ aliq̃d nec reſpe
ctus ꝫm cõmẽtatoꝛẽ. p° phi. neceſſe ẽ ergo ꝙ ſi a-
liq̃ diſtinguãꝛ reſpectiue ꝙ diſtinguãtur intriſe-
ce ꝑ ꝓpꝛiã naturã. ꝫ neutra mã hꝛet hoc poſito
ꝓpꝛiã naturã. repugnat eni materie hꝛe ꝓpꝛiaꝫ
naturã determinatã. ℭ 2°. Qꝛ materia eſt i po-

tētia cōtradictionis. 9° methaᶜ. vñ oīe qđ ē in
potētia ad aliquē actū: nō determinat ſibi illum
actū nec oppoſitū eiꝰ alias nō eēt in potētia. et ſi
hoc cōcedaꝶ: tūc celū nō erit naturaliꝶ incorrup
tibile. qꝛ materia eiꝰ ſaltē erit in potētia ad ꝓua
tionē forme celi. Et ſi dicaꝶ ꝙ nō eſt agēs potēs
reducere illā potētiā in actū: ſequūꝶ duo incōue-
nientia. ꝓmū eſt ꝙ ſaltē celū nō erit q̄ꝫm eſt ex ſe
incorruptibile. imo ex intrīſeco et ex ſuis ꝓncipi-
js erit corruptibile: licet ex extrīſeco et defectu a
gētis nō ſit corruptibile. Secundū ē. ꝙ deꝰ et na
tura feciſſent illā potētiā fruſtra ſi nō ſit agēs po-
tēs eam reducere ad actū. ¶ 3° arguit. qꝛ vel il-
la materia q̄ eſt ſub forma ſolis erit nō ſolū alte-
riꝰ rōnis a materia generabiliū et corruptibiliū
īmo et a materia lune et aliaꝝ ſtellaruꝫ: et ſic tot
erunt materie quot ſunt celi et quot ſunt ſtelle.
vł ſi dicaꝶ ꝙ mā oīum celeſtiū corpoꝝ ſit vniꝰ rō
nis: ſeq̄tur ꝙ poterūt adinuiceꝫ trāſmutari. et ſic
q̄libet ſtella erit ens corruptibile cū materia cu-
iuſlibet ſit ꝓuata forma aliarū ſtellaꝝ. ¶ 4° ar-
guit. qꝛ ſaltē vniꝰ celi ē vna materia ⁊ vniꝰ rōnis
et ꝑ ꝯñs materia vniꝰ partis eſt ī potētia ad for-
mā alterius partis. et ꝑ ꝯñs q̄libꝫ pars orbis erit
corruptibilis ꝓ eo ꝙ ſua materia erit ſubiecta ꝓ-
uatiōi et ꝑ ꝯñs totꝰ orƀ. ¶ 5°. qꝛ vbicūq; Ariſto.
diffinit materiā: dicit ꝙ materia ē pura potentia.
vñ. 2° methaᶜ dicit. in fundamēto nature nichil
eſt diſtictū. et. 7° methaᶜ. dicit ꝙ materia nō eſt
q̄d nec q̄le nec quātū et c̄. et infra in eodeꝫ libro.
dico aūt materiā ꝑ quā res pōt eē et nō eē. et in-
fra. dico aūt materiā q̄ cū nō ſit res cuiꝰ eſt mate
ria niſi in potētia et c̄. igiꝶ vel Ariſtotiles ignora
uit illā materiā celi. vel ſi ſic: oportet ꝙ ei compe
tat diffinitio quā ꝺdit vbiq; de mā. hec Aureolꝰ.
¶ Cōtra eandē ꝯcluſionē arguit Egidius multi-
pliciter. Primo ſic. materia ſ̄ꝫ ſe ē potētia pura.
ſed actꝰ eſt q̄ diſtiguit. tolle igiꝶ actū et tolles di
ſtinctionē. et qꝛ mā celi eſt pura potētia. et ſimiłr
mā iſtoꝝ inferioꝝ ſi abſoluanꝶ ab oī forma hec ⁊
illa: nō habebūt ꝑ q̄d diſtiguantur. qꝛ in pō pura
nulla pōt eē diſtictio. ¶ 2°. Qꝛ ſi ſint due mate-
rie ꝓme alteriꝰ rōnis: tūc vna illaꝝ plus diſtabit
ab actu ꝓmo q̄ eſt deꝰ q̄ꝫ alia. ſꝫ hoc ē impoſſibile.
qꝛ vna potētia pura nō pōt ampliꝰ diſtare ab a-
ctu poſitiuo q̄ꝫ alia. ¶ 3°. Qꝛ mā ꝓma eſt mediū
inter ens et nichil. et ſic ſua ſubalitas ē pūctalis.
qꝛ in ea gradꝰ repiri nō poſſunt. qꝛ ſi ſic: aut hoc
eēt qꝛ vna mā plꝰ hr̄et de entitate q̄ꝫ alia: vel ex
eo ꝙ vna plus ꝺficeret q̄ꝫ alia. ſi ergo mā celi dif-
fert a mā inferioꝝ: tūc hoc erit ꝓmo modo vł ſe-
cūdo mō. nō ꝓmo mō: qꝛ tūc mā celi nō eēt mā.
qꝛ nō eſſꝫ mediū inꝶ ens ⁊ nichil. ſꝫ erit media in-
ter ens ⁊ mām. nec ſecūdo mō. qꝛ tūc nō erit mā
inter ens et nichil. ¶ 4°. arguit. qꝛ illa ſunt eiuſ-
dē rōnis: q̄ ꝯueniūt in eadē differētia ſƀali. ſꝫ oēs
materie ꝯueniūt in eadē differētia ſubſtātiali. qꝛ
ſicut differētia ſubſtātialis cōſtitutiua hoīs ē rō-
nale: ita differētia ſubalis materie ē pura pō ſ̄m
cōmētatorē. ¶ 5°. Qꝛ nūq; aliq̄s ſctōꝝ aut do-
ctoꝝ aut ꝑhoꝝuꝫ poſuit duas materias ꝓmas ꝑ
eſſentiā differētes et alterius rationis.

Quantuꝫ ad ar-
ticulū tertiū ꝓmo notāduꝫ eſt ꝙ
mā ꝓma ex ꝓprio et ꝓncipali ſig
nificato dicit potētiā pure paſſi-
uā receptiuaꝫ ꝓmo et ꝑ ſe forme
ſƀalis et cōſequēter aliaꝝ formaꝝ et actuū. et ex
hoc cōſequiꝶ ꝙ ſit ꝓmū ſubm omniū quoꝝ ē mā.
ita ꝙ rō materie ꝓme ꝑ ſe et q̄dditatiue duo iſta
importat ꝙ. ſ. ē pura pō paſſiua forme ſubalis re
ceptiua: et ꝙ eſt ꝓmū oīum ſubm. ex vtriuſq; aūt
rōne ꝓbari pōt ꝙ mā corporū celeſtiū et mā cor
poꝝ inferioꝝ ē alteriꝰ et alteriꝰ rōnis phiſice. ex
rōne q̄dē ſue potētialitatis id ꝓbaꝶ. qm̄ pō mate
rie ꝓme corpoꝝ inferioꝝ. ſ. elemētoꝝ et elemēta
toꝝ ē potētia iterminabilis ꝑ nām. i. nō totaliter
ad actū reducibilis ſuſceptiua pluriū formarum
ſibi inuicē ſuccedētiū quarū nulla totā eiꝰ capaci
tatē aut replet aut ꝑficit. ex q̄ fit vt mā ꝓma cor-
poꝝ inferioꝝ ſit pō ad eſſe et ad nō eē formarum
ſubſtātialiū. ita ꝙ poſt eē cuiuſlibet forme ē in pō
ad ipſius nō eē. et poſt nō eſſe ē in pō ad eē ipſiꝰ.
pō autē materie ꝓme corpoꝝ celeſtiū eſt ecōtra-
rio pō termiabilis ꝑ naturā nō ſuſceptiua pluriū
formaꝝ ſibi inuicē in eadē parte materie ſuccedē
tium. neq; ē potētia ad eē et ad nō eſſe formarū
modo ꝑexpoſito: ſed ē cōiuncta ſemꝑ actui cuiꝰ
capacitas actu forme ſubſtātialis a ꝓma ſui crea-
tione repleꝶ ſic vt nichil potētie in ea vel in aliq̄
eiꝰ parte relictū ſit qđ ꝑ aliā formā ſubſtātialē ꝑfi
ci et actuari poſſit. Ex rōne autē ꝓmi ſubi idē pro
baꝶ. nā mā ꝓma corpoꝝ inferiorū eſt ꝓmū et ime
diatū ſubm nō ſolū forme ſƀalis cui eſt actu con
iūcta: ſꝫ etiā ꝓuationis oīuꝫ aliarū formarū. et qꝛ
ꝓuatio eſt negatio in ſubō apto nato: ſeq̄tur vl-
teriꝰ ꝙ ſit ꝓmū ſubm trāſmutationis formarum.
ita ꝙ eadē materia numero qñq; ſubijciꝶ trāſmu
tationi ad vnā formā qñq; trāſmutationi ad al-
terā. materia vero ꝓma corporū celeſtiū ē ſubm
forme ſubalis cui ſemꝑ eſt actu cōiūcta: ſed nō ē
ſubiectum priuationis alterius ſubſtātialis for-
me. eo ꝙ non ſit apta nata recipe aut plures for-

mas ſubſtãtiales viciſſim aut aliã formã ſubſtãtialẽ ab ea cui ſemel eſt actu cõiuncta. ex quo ſequitur ꝙ materia ꝑma corpoꝝ celeſtiũ non ſit ſubm trãſmutationis formaꝝ ſubſtãtialiũ: quãuis ſubiectũ ſit trãſmutatiõis ad vbi. Videt̃ autẽ ꝙ ſm aliquã ſui partẽ ſit ſubm trãſmutationis ad formã accidẽtalẽ ſumpto nomie trãſmutatiõis large ꝓ inouatione termini mutationis. nã in ꝗbuſdã corporib⁹ celeſtib⁹ contingit variatio ſm formã lucis. ſicut apparet qñ luna eclipſat̃ aut aliqui planetaꝝ. lux eñi accidẽs reale eſt eẽ reale habẽs in corꝑe lucido vel illũinato, ꝓut. S. Tho. ꝓbat i diſti. ſequẽte. Et pᵃ. p. q. 67. ar. 3° Et illud ſatis īnuit phs. 9° methaᵉ. caᵒ. ac vero magis et c̃. vbi dicit ꝙ nichil ꝓhibet aliꝗd incorruptibiliũ eẽ in potẽtia ad ꝗlitatẽ vel ad vbi. qđ. S. Tho. exẽplificãs inꝗt. vt luna eſt in potẽtia ꝙ ſit illuſtrata a ſole: et ſol eſt in põ cũ ẽ in oriẽte: ꝙ ſit in occidẽte

¶ Aduertẽdũ aũt circa ꝑdicta ꝙ materia prima corpoꝝ inferioꝝ aliter ẽ ſubm forme ſubſtãtialis et aliter eſt ſubm trãſmutationis formaꝝ. nã primum cõuenit materie imediate et ex rõne ꝓprie quidditatis inq̃ꝫᵐ. ſ. eſt ꝑ ſe et eſſentialit̃ pura potẽtia: ſecundũ aũt cõuenit materie prime non ex rõne ſue eſſentie inq̃ꝫᵐ. ſ. eſt pura potẽtia paſſiua alias omni ꝑme materie cõueniret qđ falſum ẽ ꝺ materia corpoꝝ celeſtiũ: ſꝫ cõuenit ſibi inq̃ꝫᵐ talis mã prima eſt q̃. ſ. eſt apta nata ſubijci cõtrarijs qualitatib⁹ paſſiuis cuiuſmodi ſunt humidũ ⁊ ſiccũ rarũ et mole et hijs cõſimiles ꝗb⁹ mediantibus mã ꝑma nata eſt trãſmutari ab agẽte naturali ad formas ſbales cõtrarias aut diuerſas.

¶ **Secundo** Notãdũ eſt ꝙ lꝫ mã prima aliter et alr̃ ſit ſubm forme et ſubm trãſmutationis formaꝝ vt in fine ꝑcedẽtis notabilis dictũ fuit: nõ tamẽ eſſe põt ꝙ aliq̃ corpora cõicent in materia eiuſdẽ rõnis ſm ꝙ eſt ſubm forme qui etiã cõmunicent in mã eiuſdẽ rõnis ſm ꝙ eſt ſubm trãſmutationis ad formas. Probat̃ hoc. q̃r formas cõicare i materia eiuſdẽ rõnis ſm ꝙ materia eſt ſubm forme eſt ipſas poſſe recipi in eadẽ materia ſucceſſiue ⁊ eandẽ mãm illis viciſſim ſubijci. ſed hm̃oi viciſitudo formaꝝ circa eandẽ materiã: eẽ nõ põt naturaliter niſi ꝑ trãſmutationẽ ipſi⁹ materie non ſolum a forma in formã ſubſtãtialẽ: ſed etiã ꝑ tranſmutationẽ materie ſm qualitates actiuas ⁊ paſſiuas ꝗbus et agẽs nãle diſponit et mã ipa diſponitur refferẽdo ſingula ſingulis. nõ enim fit ex ꝗlibet quodlibꝫ ꝓut phs dicit ꝑmo phi. ſed ex diſpoſito. vñ et omnẽ generationẽ ſubſtãtie: naturaliter ꝑcedit alteratio qua materia diſponitur ſm ꝗlitates naturales ad recipiẽdũ formã. Et ꝓterea quãlibet formã ſubalẽ cõſequũtur ꝑ ſe proprietates accidẽtales. ſicut formã ſubalẽ ignis: leuitas. et formaꝫ terre: grauitas et ſic de ceteris. eadẽ ergo trãſmutatione q̃ materia tranſmutat̃ viciſſim a forma in formã ſubalẽ: neceſſario trãſmutat̃ ex ꝯñti ſm accidẽtales ꝓprietates q̃ ꝑ ſe cõſequũtur ipas formas ſubales. Inepte ergo ⁊ nõ ſine repugnãtia dicit̃ a ꝗbuſdã ꝙ corꝑa celeſtia et inferiora cõmunicãt in mã eiuſdẽ rationis ſm ꝙ eſt ſubꝫ forme: nõ tñ cõmunicãt in mã eiuſdẽ rõnis ſm ꝙ eſt ſubm trãſmutationis formaꝝ. Neq̃ꝫ dictũ iſtoꝝ ſaluari põt vt alij putãt dicentes ꝙ ad hoc ꝙ mã ſit eiuſdẽ rõnis ſm ꝙ eſt ſubꝫ forme: nõ aliud reꝗrit̃ niſi ꝙ habeat eandẽ rõnẽ potẽtialitatis eo ꝙ mã dicat̃ ſubꝫ forme inq̃ꝫᵐ ẽ potẽtia ſꝫ ad hoc ꝙ mã ſit ſubm trãſmutationis formaꝝ vltra hoc qđ eſt eſſe purã potẽtiã: exigit̃ ꝙ hẽat ꝑuationẽ forme ãnexã. nõ eniꝫ fit trãſmutatio materie niſi ad formã quã nõ hẽt quã tamẽ eſt apta nata hr̃e. vñ q̃r materia corpoꝝ celeſtium nõ habet ꝑuationẽ ãnexã eo ꝙ toti⁹ ſue potẽtialitatis capacitas ſit repleta et ſatiata per formã quã hẽt: ideo q̃ꝫᵐ ad eẽ ſubm trãſmutationis formaꝝ nõ eſt eiuſdẽ rõnis cũ mã corpoꝝ iferiorum q̃ ſemꝑ hẽt ꝑuationẽ ãnexã ꝓpter quã vt inquit phs machinat̃ ſemꝑ ad maleficiũ appetens trãſmutari ad formas quas nõ habet: eſt tñ apta nata hr̃e. Rõ inquã iſtoꝝ nõ min⁹ repugnat q̃ꝫ alioꝝ dictũ. Primo. q̃r licet rõ materie ꝑme ſm ꝙ eſt ſubm forme ſit rõ pure potẽtie et nõ includat formalit̃ ãnexionẽ ꝑuationis forme: cõmunicatio tñ pluriũ formaꝝ in eadẽ mã aut eandem mãm eſſe ſubm pluriũ formaꝝ: eſſe nõ põt naturaliter vt ſupra dicebat̃ niſi ꝑ trãſmutationẽ materie ꝺ forma in formã. qm̃ cũ eadẽ mã nõ poſſit ſimul eẽ ſubm pluriũ formaꝝ ſubaliũ: oportet ꝙ ſucceſſiue illis ſubijciatur. hm̃oi aũt ſucceſſio ſine trãſmutatione eẽ nõ põt. vñ rõ iſtoꝝ redit in eãdeꝫ repugnãtiã quã hẽt dictũ ꝑmoꝝ. Secundo quia nõ min⁹ repugnat dicere ꝙ mã corpoꝝ celeſtiuꝫ eſt repleta et ſatiata forma ita ꝙ tota ſue potẽtie capacitas eſt ꝑ formaꝫ actuata et ꝑfecta: et ſimĺ cũ hoc dicere ꝙ ſit eiuſdẽ rõnis q̃ꝫᵐ ad eſſe ſubm forme cũ materia corpoꝝ inferioꝝ cuius potentie capacitas nũq̃ꝫ eſt ꝑ formã ex toto aut repleta aut ꝑfecta vel ſimpliciť actuata. nam vt premiſſũ ẽ: idẽtitas rõnis materie ſm ꝙ eſt ſubꝫ forme: ſumit̃ ex idẽtitate ſue potẽtialitatis. eo ꝙ materia ꝑ id qđ ẽ potẽtia: ẽ ſubm forme. Cũ ꝗ ex dictis ipoꝝ ſit alia et alia rõ potẽtie i hac et i illa materia: ſeꝗt̃ ꝙ hec materia et illa ſit alteri⁹ ⁊ al

terius rõnis ſm ꝗ eſt ſubm forme. ac ꝓ hoc ꝗ im plicat cõtradictionẽ dicere materiã corpoꝝ celeſtiũ eẽ ꝑ formã ꝑfecte actuatã ita vt ei⁹ potentie capacitas ſit totalit̃ ſatiata et repleta: et cũ hoc dicere ꝗ ſit eiuſdẽ rõnis q̃ꝫ ad eſſe ſubm forme cũ materia corpoꝝ inferiorum.

¶ Tertio Notãdũ eſt ꝗ plura corpa cõicare in materia vel hr̃e vnã mãm cõmunẽ: dupl'r põt itelligi. Uno mõ ꝗ eadẽ mã numero ſit cõis plurib⁹ corpib⁹ ita ꝗ ſucceſſiue ſit ſuſceptibilis pluriũ formaꝝ ipſorum. ſꝫ quẽ modũ phs dicit ꝑmo ꝺ gen̄. et .10. methaᶜ ꝗ q̃cũꝗ cõmunicãt in mã ſunt trãſmutabilia adinuicẽ. et in iſto ſenſu licet oia corpa inferiora videlicet elemẽta et elemẽtata cõmunicẽt in mã: non tñ corpa celeſtia. nõ eni materia vni⁹ celi ſuſceptibilis ẽ forme alteri⁹ celi aut ecõtra. nam ab ipſa corpoꝝ celeſtiũ creatione: ſic materia vniuſcuiuſꝗ ꝑ ſuã formã eſt ꝑfecta et actuata ac terminata ꝗ nõ eſt in ipa põ naturał ad aliã formam. Alio mõ põt intelligi ꝗ plura corpa cõicant in mã vł hñt mãm cõmunẽ: q꞉ .ſ. in oibus illis mã eſt eiuſdẽ rõnis ſm gen⁹ phiſicũ hñs in oibus eandẽ rõnẽ potẽtie et ꝑmi ſubi. ꝛ in iſto ſenſu oia corpora celeſtia cõicant in mã cũ in oibus ſit eadẽ rõ potẽtie et vna rõ ſubi reſpectu forme. materia nãꝗ omniũ corporũ celeſtiũ: eſt ꝑ vnã formã ſubalẽ ſibi ꝯcreatã totalit̃ ꝑfecta et actuata ſic vt nichil potẽtialitatꝭ in ea relinquat̃ qđ repletũ et actuatum ac terminatũ nõ ſit. propt̃ qđ nulli⁹ alterius forme ſubalis ſuſceptibilis ẽ ꝑ naturã. neꝗ in ipſa eſt nãlis potẽtia ad nõ eſſe p⁹ eſſe aut ecõtra. Itẽ materia cuiuſlibet corpis celeſtis eſt ꝑmo et ꝑ ſe ſubm forme ſbalis: nõ tamẽ eſt ſubm ꝑuationis ſbalis forme. nõ eni materia alicui⁹ celi ẽ apta nata ſuſcipe viciſſim plures ſbales formas. ac ꝑ hoc neꝗ eſt ſubm trãſmutationis formarũ. et ſub hoc intellectu nõ eſt vł̃r verũ ꝗ oia corpora q̃ cõicant in materia: ſunt trãſmutabilia adiuicẽ. et hui⁹ rõ eſt q꞉ materia nõ hẽt ꝑ ſe et q̃dditatiue ꝗ ſit ſubm trãſmutationis ſucceſſiue ſm formas ſubales ex eo ꝗ materia eſt aut ex eo ꝗ mã prima vel pura potẽtia eſt vł etiã q꞉ cõis ſit pluribus: ſed ex eo ꝗ naturalit̃ ẽ apta nata ſubiici diuerſis formis ꝛ ẽ ꝑuationi ſubta. nã ꝑuatio ẽ i ſubiecto apto nato. vñ licet mã corpoꝝ celeſtium ſit ſm ſe mã ꝑma et pura põ et cõis oib⁹ corpib⁹ celeſtib⁹ cõitate ſm gen⁹ phiſicũ: nõ inde ſeq̃tur ꝗ ſit ſubꝫ trãſmutatiõis ſm diuerſas formas celeſtes. neꝗ ꝑ ꝯñs ꝗ corpa celeſtia ſint trãſmutabilia adinuicẽ, ꝓpterea ꝗ cõicãt in mã eiuſdẽ rationis phiſice. eo ꝗ hec ipoꝝ mã nõ eſt naturalit̃ apta nata ſubiici diuerſis formis ſbalib⁹ neꝗ ẽ ſubiecta ꝑuationi huiuſcemodi formaꝝ. vñ auctoritas phi ſupra inducta nõ ẽ accipiẽda ſub hoc ſenſu ſed ſub ꝑmo ꝑciſe. loq̃bat̃ eni ibi ꝺ corpib⁹ generabilib⁹ et corruptibilibus. vñ et in .8° methaᶜ de corpibus celeſtib⁹ dicit ꝗ vel nõ hñt mãm vel nõ qualẽ hñt gñrabilia ꝛ corruptibilia. Qđ aũt in ꝑmiſſis dictũ ẽ ꝗ materia corpoꝝ celeſtiũ nõ hẽt potẽtiã ad eẽ poſt nõ eẽ vel ad non eſſe p⁹ eẽ itelligẽdũ eſt ꝺ põ nãli q̃ .ſ. ꝑ agẽs naturale reduci põt ad actũ: nõ aũt ꝺ põ ad eẽ et nõ eẽ q̃ ad actũ reduci põt ꝑ creationẽ ꝑciſe vel ãnichilationẽ q̃ dici põt potẽtia obediẽtialis. nã ad huiuſcemodi indifferẽtiã eẽ vel nõ eẽ: nichil cõfert potẽtia materie: cũ etiã angeli q̃ non ſunt cõpoſiti ex materia et forma: habeãt iſto modo indifferentiam ad eſſe et non eſſe.

¶ Quarto Notãduꝫ ẽ ꝗ ſicut corpa corruptibilia et corpa incorruptibilia licet cõueniãt in gñre logico q꞉ cõueniũt in vna rõne vł intẽtiõe corpis q̃ eſt eẽ cõpoſitũ ex mã et forma et hr̃e trinã quãtitatis dimẽſionẽ: nõ tñ cõueniũt in gñre phiſico eo ꝗ nõ cõueniũt in vna nã reali corpeitatis. ſm quẽ modũ phs dicit .10. methaᶜ ꝗ corruptibilia et incorruptibilia differũt pl⁹ q̃ꝫ gñre. ita et mã corpoꝝ incorruptibiliũ et mã corpoꝝ corruptibiliũ lꝫ dicant̃ cõuenire in gñre logico q꞉ in vna rõne cõi q̃ eſt eẽ purã potẽtiã: et tñ in gñre phiſico nõ cõueniũt. nõ eni ẽ vna mã aut põ a pte rei cõis corporib⁹ corruptibilib⁹ et corpib⁹ incorruptibilib⁹ neꝗ ſi corpa icorruptibilia celoꝝ reſoluerent̃ diuina ꝟtute: reſoluerent̃ in mãm ꝑmã in quã corpa corruptibilia reſolubilia ſũt ſꝫ i aliã alteri⁹ rõnis. Qualit̃ aũt poſſint eẽ due materie ꝑme realit̃ diſticte et diuerſoꝝ generũ cũ eẽntia materie ꝑme ſit pura põ: dubitationẽ hẽt. Ad cui⁹ intellectũ cõſiderãduꝫ eſt ꝗ lꝫ purus act⁹ ſimpl'r plurificari nõ poſſit ſꝫ ſit vn⁹ tãtũmodo q̃ eſt de⁹: et tñ põ pura ſimpl'r: plurificari põt. et rõ diuerſitatꝭ ẽ. q꞉ act⁹ pur⁹ ſimpl'r ꝑm⁹ hẽt in ſe omnẽ rõnem et oẽm gradũ actualitatis ac ꝑfectionis qđ vni ſoli cõuenire põt nõ plib⁹ nã nõ hr̃ent q̃ diſtiguerentur cũ ois diſtinctio ſit ꝑ actũ imo ꝛ ꝑ diuerſũ gradũ actualitatꝭ. plura aũt q̃rũ q̃lꝫ hr̃et i ſe oẽm rõneꝫ ꝛ oẽꝫ gradũ actualitatꝭ: eẽnt eiuſdẽ grad⁹ in ꝑfectiõe et actualitate ac ꝑ hoc diſtigui nõ poſſent neꝗ dici plures actus. ſꝫ põ pura nõ dicit in q̃ꝫ hmõi oẽm imperfectionẽ ſimplicit̃ neꝗ oẽꝫ gradũ potẽtialitatꝭ. lꝫ dicit q̃dditatiue ꝛ eẽntialiter potẽtiã nõ hñtẽ actũ ꝑtẽ ſui neꝗ actui ꝯiũctã nec ꝑ actũ ꝑfectã. hoc aũt nõ ẽ hr̃e oẽm iperfectionẽ

aut oēm gradū potētialitatꝭ. Et p̄terea p̄mꝰ actꝰ purꝰ nō eſt vnibilis alteri a q̊ poſſit plurificari ſicut pura potētia q̄ qꝛ eſt vnibilis actui: pōt ſꝫ eiꝰ diuerſitatē plurificari. ¶ Ad cuiꝰ intellectū conſiderādū eſt ꝙ potētia p̄ſerti paſſiua: id qᷓ eſt dr̄ ad actū vt ph̄s docet. 5° metha͗ neqꝫ hēt rōnem entis etiā in potētia niſi qꝛ eſt potētia ad actuꝫ. ꝓpter qᷓ rō potētie et gradꝰ ſue potentialitatis accipit̃ ab actu ad quē eſt. nā ab illo a q̊ aliq̄d hēt ꝙ ſit ens: hēt et rōnē et gradū ꝓp̄e entitatis. mā igit̃ p̄ma cū ſit eēntialit̃ potētia: ꝓpriā rōnem et omnē gradū potētialitatis hēt ab actu ſubſtātiali ad quē eſt potētia. ita ꝙ illa materia p̄ma minꝰ habet ꝺ impfectione et ſupiorē gradū hēt potentialitatis: q̄ ad pfectiorē ac nobiliorē actū. ſ. formā ſubſtātialē ordinat̃. ecōuerſo aūt illa mā prima q̄ ad actū ſubſtātialē minus pfectū ordinat̃: maioris ē impfectionis et inferiorē gradū habet potētialitatis. vn̄ illa materia p̄ma eſt oino impfecta et hēt omnē rōneꝫ et gradū potētialitatis: q̄ eſt ad actū ſubſtātialē oiuꝫ infimū et oiuꝫ impfectiſſimū. Pꝫ igit̃ ꝙ nō ē idē dictu materiā p̄mā eſſe purā potētiā qᷓ eſt eē nō cōiūctā actui neqꝫ actū hr̄e partē ſui: et ipam hr̄e oēm gradū impfectionis et potētialitatis. nā p̄mū cōuenit materie p̄me ꝑ priuationē et remotionē actꝰ ad quē ē: ſecūdū vero cōuenit illi ex habitudine et ordine ad ꝓp̄um actū ad quē ē. ¶ Ex p̄miſſis cōcludimꝰ ꝙ cū actꝰ ad quē dr̄ materia p̄ma corpoꝝ celeſtium. ſ. forma celeſtis: et actꝰ ad quē dr̄ mā prima corporū inferioꝝ videlicet forma elemētarꝭ ſint diuerſi genere phiſico et hēant diuerſos gradus actualitatis: ꝙ ipſe materie p̄me q̄ ſunt potentie ad iſtos actꝰ diuerſum gradū habeāt potētialitatis ſ̄m genꝰ phiſicū nō obſtāte ꝙ vtraqꝫ ſit potētia pura. ¶ Ex q̄bus apparet falſum eē fundamētum q̊rundā ꝙ. ſ. in pura potētia nō poſſunt dari gradꝰ eo ꝙ pura potētia in genere entiū ſit infimū. queadmodū in actu puro q̄ ē omniū entiuꝫ ſupremū: gradus dari nō poſſunt. patet nāqꝫ ex ſupradictis ꝙ pura potētia gradꝰ pōt hr̄e nō ex ſe ſed ex habitudine et ordine ad actū ad quem eſt. nā vt ſupra dicebamꝰ: ad hoc ꝙ pura potentia dicat̃ et ſit: nō plus requirit̃ q̄ꝫ ꝙ ſit potentia actui nō cōiūcta neqꝫ habeat actū partē ſui. hec aūt ſtare poſſunt cū diuerſis gradibꝰ potētialitatis q̄ ſumunt̃ ex diuerſa habitudine potentie ad diuerſos actꝰ. q̄ diuerſitas habitudinis dari pōt in potētia non cōiuncta actui neqꝫ actū habente partē ſui inq̄ꝫᵐ eſt actui vnibilis. nō eni huic potētie repugnat aliā et aliā habitudinem habere ad diuerſos actꝰ: quamuis alia ⁊ alia huiuſcemodi habitudo ſit quedam determinatio ipſius potētie. quia non qualiſcūqꝫ determinatio repugnat tali potētie ſeu potētie pure: ſꝫ illa p̄ciſe q̄ potētiā facit vel arguit eſſe actu. ex ſola aūt habitudine ad formā vel actū: materia aut potētia nō habet eſſe actu. vn̄ nō eſt verum ꝙ potentia pura inq̄ꝫᵐ hm̄oi: ſit infimū entiuꝫ infra qᷓ et nichil nullū ſit dare mediū. q̄m vt deductum fuit: inter puram potētiā ſ̄m aliquē gradū potētialitatis et nichil: dari pōt pura potētia inferioris gradꝰ. ſ̄m quem modū inter purā potētiā materie p̄me corporuꝫ celeſtiū ⁊ inter nichil: eſt mediū. ſ. pura potentia materie p̄me corpoꝝ inferioꝝ. queadmodū int̃ ens actu ſ̄m aliquē gradū actualitatis vt int̃ corpus mobile ſ̄m motū localē preciſe et inter potētiā purā: eſt dare mediū. ſ. ens actu ſ̄m inferioreꝫ gradū actualitatis. ſ. corpꝰ mobile ſꝫ omēs ſpēs motus. ¶ Animaduertēdū tn̄ ꝙ cū dicimꝰ in materia p̄ma ſeu in pura potētia poſſe accipi diuerſos gradꝰ potētialitatis ex habitudine vel ordine aut ꝓportione ad formā vel actū: ordo vl̕ habitudo aut ꝓportio nō dicit relationē vel reſpectū de genere relationis: ſꝫ dicit ipſam cōnaturalitatē potētie materie ad formā ſ̄m quā dicimus ꝙ potētia materie eſt ad ꝓp̄am formā. vt ſit ſenſus ꝙ qꝛ potētia materie p̄me corpoꝝ celeſtium eſt naturalit̃ potētia ad formas celeſtes ⁊ nō ad formas elemētares et ecōtra: potētia materie inferioꝝ corpoꝝ eſt naturalit̃ potentia ad formas elemētares et nō ad formas celeſtes ex ordinatione dei creātis: ideo hec et illa materia ſunt alteriꝰ et alteriꝰ rōnis phiſice. vn̄ ceſſat obiectio q̊rundā arguētiū ꝙ qꝛ relatio vel reſpectꝰ de genere relationis eſt poſterior mā prima nā cōſequitur vnionē forme ſubſtātialis in materia: nō poſſit eſſe rō diſtinctionis materie p̄me ſ̄m ꝙ eſt pura potētia nōdū forme cōiuncta. patet eni ex dictis ꝙ iſti fallunt̃ putantes ꝙ habitudo vel ordo materie p̄me et potētie pure ad formā vel actuꝫ: ſit reſpectꝰ de genere relationis qᷓ verū nō eſt: ſꝫ eſt ipſa natura potētie ſ̄m ꝙ eſt ad ꝓp̄am formā nō ad aliā. quā naturā vel naturalē inclinationem ſeu appetitū vocamꝰ ordinē aut habitudinē per quādā accomodationē a rebꝰ actu exiſtentibus in quibus hoc ꝙ vna aliā ſibi determinat vl̕ ad aliā dicit̃: eſt ꝓpter ordinē vel habitudinem vnius ad aliā. ſicut enim potētia pura vel materia p̄ma nō eſt cognoſcibilis ex ſe ſed per formaꝫ vel per res actu exiſtētes: ita neqꝫ nominabilis eſt niſi per analogiā ad formā vel per modū cuiuſdam accomodationis ſ̄m aſſimilationem ad res actu exiſtentes. vn̄ vtimur quādoqꝫ ad eius

cognitionē habendā vocabulis non ſm ꝓprieta
tem aut integrum ſenſum verborum.

QUantuz ad ar-
ticulū quartū reſpōdendū ē ob-
iectionibus aduerſarioꝝ. Et q̄-
dē ad primū Durādi cōtra p̄mā
ꝯcluſionē dr̄ ꝙ ꝓcedit ex falſo fū
damēto q̄. ſ. ſm maiorē vel minorē diſtātiam re
rum a p̄ma cauſa: ſit in eis maior vel minor cōpo
ſitio. ſi eni hoc verū eſſet: ſeq̄ret̃ ꝙ terra et cete-
ra elemēta cōpoſitiora eſſent corporibꝰ elemēta
tis cuz minꝰ participēt de ꝑfectionē prime cauſe
ac ꝑ hoc magis ab ea diſtēt. nō eniz maior et mi-
nor cōpoſitio arguit de per ſe maiorē et minorez
diſtātiam a cauſa p̄ma: ſ maior et minor ꝑfectio
ſm gradꝰ nature. vnde et hō minus diſtat a deo
ꝙ̄ plāta vel mineralia: quāuis cōpoſitior illis ſit
plures habēs potētias nāles ac ỽtutes. vt. n. S.
Tho. dicit. pª. ꝑ. q. 77. ar. 2° in. cor. minus bene
diſpoſitꝰ eſt infirmꝰ qui nō pōt ꝑfectā cōſeq̄ ſani
tatē ſed aliquā modicā cōſequit̃ paucis remedi-
js: ꝙ̄ q̄ ꝑfectā pōt cōſequi ſanitatē licet remedijs
multis. et inde ē qđ ph̄s inq̄t. 2° li° de celo ꝙ ea
q̄ ſunt in rebꝰ infima nō pn̄t ꝑfectā cōſeq̄ bonita-
tem ſ aliquā impꝑfectā cōſequunt̃ paucis motibꝰ.
ſuꝑiora vero his ꝑfectā adipiſcunt̃ bonitatē mo-
tibꝰ multis. nō eni ỽtus vnita ſemꝑ ſuꝑior ē vir-
tute multiplicata: niſi ad plura vel ad eq̄lia ſaltē
ſe extēdat vt ibi. S. T. notat i reſpōſiōe ad. 2m.
patet igit̃ ꝙ imaginatio arguētis ſuꝑ falſo funda
tur. ¶ Ad. 2m dr̄ ꝙ dictuz cōmētatoris nō debet
intelligi q̄ſi ſola trāſmutatio vel motꝰ faciat ma-
teriā cognoſci nā ex alijs vt ex forma corporeita
tis et ex quātitate et ex q̄litate ſenſibili deprehē
di pōt: ſed intelligi debet ꝙ ex trāſmutatione p̄-
mo homines deuenerunt in cognitionē materie
tanꝙ̄ ex effectu magis manifeſto. Ad argumēta
tionē vero ex dicto cōmētatoris formatā dicitur
ꝙ ſi in maiori ꝓpoſitione capiat̃ potētia ad eſſe
ſimplr̄ et abſolute ſiue ſit ipſi eſſe cōiūcta ſiue nō
ſit ei cōiūcta maior non eſt vniuerſaliter vera. et
ad eiꝰ ꝓbationē in p̄dicto ſenſu negat̃ aſſūptuz.
nō eni diffinitio motꝰ et trāſmutationis ē ꝙ ſunt
actꝰ entis in potētia ſimplicit̃: ſed in potentia ad
terminū motꝰ vel trāſmutationis ſm quā tranſ-
mutatur. vn̄ nō neceſſario ſequitur ꝙ ſint actus
entis in potētia ad eē et nō eſſe ſubſtātiale vl̄ ad
eſſe cui potētia nō eſt cōiuncta ſeu quod nōdum
habet. ſubiectū eni actu exiſtēs ꝙ̄m ad eſſe ſubſtā
tiale: ſi moueatur vel trāſmutet̃: eſt ens in potē-
tia reſpectu termini talis motꝰ vt qualitatis vel
quantitatis aut vbi. diffinitio aūt potētie paſſi-
ue poſita a ph̄o in. 5° methaᶜ datur de potētia nō
cōiuncta actui: ideo nō eſt ad ꝓpoſitū. Et ad ꝓ-
bationē ꝑ rōnem: dr̄ ꝙ ſi in aſſūpto nō hr̄e eē de
ſe intelligat̃ effectiue aut formalit̃: aſſūptuz ē ve
rum ſ; nō cōtra nos. cōcedimꝰ eni ꝙ materia pri
ma corporꝝ celeſtiū nō habet de ſe effectiue aut
formalit̃ eē actu: ſ ex hoc nō ſequit̃ ꝙ ſit in poten
tia ad eē et ad nō eē. ſi aūt nō hr̄e de ſe eſſe itelli
gat̃ q̄ꝛ. ſ. eſt ens in potētia nō cōiuncta actui vel
nōdum hn̄s eſſe actu: aſſumptū ē falſum. nā ens
in pura potētia ad eē ꝙ̄m eſt de ſua rōne q̄dditā-
tiua pōt dari ꝙ ſit cōiunctū ipſi eē ita ꝑfecte ꝑ vir
tutē agētis et ꝑ forme actuationē vt nō iā ſit i po
tētia ad nō eſſe ſ hēat ꝑpetuo actu eē intrāſmu-
tabilit̃. Neqꝫ ē verū ꝙ omnis motꝰ ſit a cōtrari-
js in cōtraria: ſed ſolꝰ motꝰ corporꝝ generabiliū
et corruptibiliū. nā motus circularis neqꝫ habet
cōtrariū neqꝫ eſt a cōtrario in cōtrariū ꝓut ph̄s
dicit p° đ. ce. et mū. ¶ Ad cōfirmationez dr̄ ꝙ di-
ctū Ariſtotelis eſt itelligēdū de potētia actui ad
quē dr̄ nō cōiuncta ſicut patet ỽba eiꝰ intuēti. vn̄
. S. T. exponēs verba ph̄i ꝑ arguentez allegata
ait. loquit̃ hic ph̄s de potētia paſſiua ſm quā ali-
quid dr̄ poſſibile eē et nō eſſe vel ſimplicit̃ vl̄ ſꝫ
q̄d. et ꝙ đ tali potētia ph̄s ibi loquat̃ apparet ma
nifeſte ex eo ꝙ ſubiūgit eodē caplo. 5. neqꝫ vtiqꝫ
motꝰ. vbi exp̄ſſe dicit ꝙ licet id qđ mouet̃ motu
ſempiterno vt eſt celū nō ſit in potētia ad talem
motū ſ ad eiꝰ terminū: nichil ꝓhibet ipm̄ habe-
re māꝫ. ex quo pꝫ ꝙ nō oīs potētia ē potentia
cōtradictionis ad eē. ſ. et nō eſſe. nā mā q̄ eētia-
liter ē potētia: nō negat̃ a ph̄o eſſe in corporibꝰ
ſempiternis in q̄bus eodē caplo negat eſſe potē
tiā cōtradictionis. patet igitur ꝙ arguens maio
rem ſuē argumentationis nō ꝓbet. circa ꝓbatio
nem minoris ꝓpoſitionis dicimus ꝙ licet mate-
ria q̄ eſt altera pars cōpoſiti ſit pura potentia ſꝫ
eius quidditatiuā rationem: nō inde ſequit̃ ꝙ ſit
in potentia ad nō eſſe vt arguens imaginat̃: ſed
ſaluatur eiꝰ potentialitas reſpectu eſſe quod iā
habet. vnio enim materie ad formam ꝑ quā ha-
bet eſſe: nō tollit a materia rationē potētie ſicut
nec a forma rationē actus. vnde et cōpoſituz ex
materia et forma: cōpoſitum dr̄ ex potētia et a-
ctu. ſic itaqꝫ licet materia corporis celeſtis ꝑpe-
tuo ſit coniuncta ꝓprie forme et eſſe: nō ideo ſe-
quitur ꝙ ex ſui ratione non ſit potētia ad ipſum
eſſe quod habet: ac per hoc ꝙ corpus celeſte ſit
compoſitum ex potentia et actu. ſtat autem reſo
lutio in hoc ꝙ materia prima nō ſolum dicit̃ eſſe
pura potentia reſpectu eſſe et actus quez nō hēt

ſed etiā reſpectu act⁹ quē habet. nō eni ex vtriuſ=
ꝗ̄ cōiunctione tollit alicui⁹ eoꝝ ꝓpria ratio. De
reſpōſione autē prima quā arguēs tangit curan=
dū nobis non eſt. ſecūda autē reſpōſio bona ⁊ ſuf
ficiens eſt. neq̄ valet ei⁹ improbatio. nā potētia
pura in q̄ᵐ hm̄oi nō excludit habitudinē et dter=
minationē ad ꝓpriū actū ẜm rationē ei⁹ phiſicā.
ꝓut deductū fuit in quarto notabili. vñ nō eſt ve
rū ꝙ vt ſic idifferēs ſit ad omnē actū: quāuis hu=
iuſmodi indifferētiā habeat ẜm ei⁹ cōmunē rōnē
logicam. cū autē arguēs dicit ꝙ omnis determi=
natio ē per actū: debet addi vel ꝑ habitudinem
aut ꝓportionē ad actū quā pura potētia nequa=
q̄ excludit vt ꝓbatū eſt in dicto notabili. ❡ Ad
3ᵐ. negat̄ aſſūptū. imo rō ꝓ cōcluſione adducta
eſt valida a ſufficiēti diuiſione. et ad ei⁹ improba
tionē dr̄ ꝙ licet materia ẜm eē ſemꝑ ſit pars cō=
poſiti: pōt tñ cōſiderari nō vt ſic ſ; q̄ᵐ ad id qđ ē
in ſe et ſic capitur in ꝓpoſita ratione. forma autē
nō capit̄ determinate pro parte cōpoſiti ex mā ⁊
forma vt male intellexit arguēs: ſ; generalit̄ pro
actu qui eſt ſb̄a vel de ſub̄a rei qui ſe extendit ad
omnes ſubſtātias. et iſto modo angel⁹ eſt eſſen=
tialiter forma q̄dam. vnde ex ratione ꝓ cōcluſio
ne adducta vere intellecta ſequit̄ ex ſufficienti
diuiſione ꝙ celū ſit ſubſtātialiter vel materia vel
forma vel compoſitum ex materia et forma. et ꝑ
conſequēs ꝙ diuiſio illa non tota ſe extendat ad
generabilia et corruptibilia vt arguens falſo pu
tat. Neq̄ dicimus ꝙ in predicta argumētatiōe
forma aut materia accipitur ſimilitudinarie ſed
vere modo ſupra dicto. et ideo euaſio arguentis
capiendo improprie ſubiectum pro materia fri=
uola eſt. neq̄ vbicūq̄ ph̄s loquitur đ materia ce
li: capit materiam ꝓ ſubiecto actu ente quicquid
ſit de loco per arguentem allegato. ſicut patet ṗ
mo libro de celo et mūdo capl̄o. ꝙ autē nō ſolum
vnus eſt. vbi expreſſe dicit ꝙ celū eſt ſenſibile. et
omne ſenſibile habet eſſe in materia. Et infra eo
dem capitulo ſic dicit. celum quidem ſingularium
et eorum que ex materia. Itē. 12° methaᵉ in ca=
pitulo. 2°. § . omnia vero. inquit. oīa vero ma
teriam habent quecūq̄ tranſmutantur: ſed aliā
et ſempiternoꝝ. Itē. 8° libro methaᵉ capitulo ṗ=
mo inq̄t. ſenſibiles aūt ſubſtātie omnes materiā
habent. celū autem cōſtat ſubſtātiā; eſſe ſenſibi=
lem. ❡ Ad argumēta Aureoli cōtra eandē cōclu
ſionem. Ad ṗmū dicitur ꝙ ex auctoritate ph̄i ibi
inducta nō aliud concluditur q̄ ꝙ non eſt neceſ
ſe illud quod habet materiam ad vbi habere ma
teriā que eſt ſubiectum generationis ſicut iṗe ar
guens fatetur ⁊ hoc nos cōcedimus: ſed nō inde

recte infertur ꝙ corpus celeſte nullo modo ha=
beat mā; de genere ſubſtātie vt arguēs male in=
fert. aliud certe ē dictu nō hr̄e materiā q̄ ſit ſub̄m
generationis: et aliud nō hr̄e mā; de genere ſub
ſtātie. nā materia ṗmo modo dicta arguit iṗam
eſſe ſubiectū trāſmutationis ſubſtātialis: nō aūt
materia ſecūdo modo dicta. alias ipſe arguens
in errorem manifeſtū incideret. qui in. 8ª diſtin.
hui⁹ ſecūdi tenet ꝙ angeli ſunt compoſiti ex mā
et forma. et ita ꝙ in eis eſt mā de genere ſubſtan=
tie. ſi ergo mām̄ eſſe ſubiectū generationis idem
eſſet qđ materiā eē de genere ſubſtātie: ſequeret̄
ꝙ angeli eſſent generabiles et ꝑ conſequēs cor=
ruptibiles ẜm doctrinā ph̄i. quorū vtrūq̄ ē erro=
neum. Auctoritas aūt cōmentatoris nō recipit̄
in hac parte cum in hoc conuincat̄ erraſſe. ❡ Ad
2ᵐ dr̄ ꝙ ph̄s vbi allegat̄: loquit̄ de materia geñ
rabiliū et corruptibiliū nō de mā ſimplicit̄. quā=
uis poſſet dici ꝙ in dicta auctoritate eē et nō eſſe
capiūtur generaliter ꝓ eſſe et nō eſſe ſubſtātiali
vel accidentali. vnde et mā celi eſt ꝑ quā celum
pōt eſſe et nō eē accidētalit̄ vt q̄ᵐ ad vbi quāuis
non ẜ; eē ſubſtātiale. ❡ Ad. 3ᵐ patet reſpōſio ex
hjs que dicta ſunt ad. 2ᵐ Durādi. dictū autem
cōmentatoris nō eſt ad ꝓpoſitū. ❡ Ad. 4ᵐ. et
5ᵐ. et. 6ᵐ. et. 7ᵐ. et. 8ᵐ. que fundantur ex dictis
cōmentatoris: reſpondemus ꝙ eius auctoritas
non nos cogit in hac materia vt dictū eſt. ❡ Ad
9ᵐ. dicitur ꝙ minor eſt falſa. et ad eius probatio
nem quo ad primū negatur aſſumptū. neq̄ va=
let eius probatio. nam licet forma corporeitatis
det eſſe corporeum formaliter: non tamen ſine
materia. niſi eni forma vniretur materie cū quā=
titate nō daret eſſe corporeum. ❡ Itē negat̄ aſ=
ſumptū quo ad ſecundum. nam licet terminatio
quantitatis ſit per formā: non tamē id eſt niſi in
materia. ❡ Item aſſumptū quo ad. 3ᵐ eſt falſū.
et ad eius ꝓbationem dicitur ꝙ fictio quedā ar=
guentis eſt nullū habens fundamentum. ꝙ. ſ. ſo=
la illa qualitas arguit materiā; que magis facta
abijcit a ſubſtantia. non enim q̄litatem abijcere
vel non abijcere a ſubſtātia ponit vel tollit ma=
teriam: cum ſit dabilis qualitas in re materiali q̄
etiā magis facta non abijcit a ſubſtātia. ſicut lu=
men in aere et nigredo in cute magis facta a ſo=
le. Eſt etiā expreſſe contra ph̄m qui vt allegatū
eſt ſupra vniuerſaliter loquens primo de celo et
mundo dicit ꝙ omne ſenſibile in materia exiſtit.
Et in capitulo ſequente. §. manifeſtum igitur.
dicit ꝙ in omni corpore naturali ſenſibili mate=
ria eſt. Et. 6° methaphiſice expreſſe dicit ꝙ ens
phiſicum ſeu naturale eſt ſicut ſimum quod dicit

formam in materia. Exemplum autez de rarita=
te ⁊ denſitate: ipm arguentē cōuincit: cū ex ipſarū
diffinitionibus neceſſario mām exigant. nā rarū
diffinit̃ qđ hʒ modicū de mā ſub magnis dimēſio
nibus. denſum autē qđ habet multū de materia
ſub paruis dimenſionibus. ¶ Neqʒ aſſumptum
quo ad quartū valet. et ad eiꝰ ꝓbationem dr̃ ꝙ
procedit ex falſo intellectu rōnis. S. T. nō enim
.S. Tho. fundat rōnem ſuam in hoc abſolute ꝙ
oīs forma abſtracta a mā ſit nature intellectua=
lis: ſed cum hac limitatione ꝙ ſit forma ſubalis
et ſubſiſtens. de hac eni erat eius ꝓpoſitum cum
celū ſit quedam ſba ſubſiſtens. et de tali forma ē
propoſitio vlr̃ vera. oīs nāqʒ forma ꝑ ſe ſubſiſtēs
de gn̄e ſube abſtracta a mā eſt intellectualis. vn̄
exemplū de habitibꝰ moralibꝰ vel ſi aliud detur
de formis accidentalibus non eſt ad ꝓpoſitum.
¶ Ad cōfirmationem negat̃ aſſumptū. imo mā
a qua requirit̃ abſtractio quā cōſequitur intelle=
ctualitas: eſt mā que ē altera pars cōpoſiti ſimul
cū quantitate q̄ ſine mā naturaliter eſſe nō pōt.
vnde cū arguēs fateatur hic celū nō eſſe incorpo
reū: neceſſario ſequit̃ ꝙ materiam hēat. ¶ Neqʒ
valet inſtātia de exceſſu nobilitatis. qm̄ ſi celum
eēt ſuba imaterialis: eſſet intellectualis vt ꝓba=
tū eſt: et in ꝑfectiori gradu q̄ʒ aīa humana. qꝛ eēt
magis a mā abſtracta. eo ꝙ neqʒ haberet mām
partē ſui neqʒ eēt materie vnibilis ac ꝑ hoc neqʒ
in aliq̄ operatiōe dependeret a mā. aīa aūt licet
nō habeat materiā partē ſui: eſt tn̄ materie vnibi
lis ⁊ multas oꝑationes hʒ quas exercet cum mā.
¶ Aſſumptū etiā quo ad. 6^{m}. falſū eſt. qm̄ motꝰ
localis ꝓprie dictus nō eſt ſine quantitate corꝑa
li vt ex. 6° phy. ꝓbatur. quātitas aūt corꝑalis eē
nō pōt ſine mā. neqʒ ipſa corporeitas. vn̄ inepte
dr̃ ab arguēte ꝙ motus localis inſit rōne corpo=
reitatis et nō ratiōe materie. Diſtictio autez de
alteratiōe q̄ abijcit a ſuba ⁊ q̄ nō abijcit quā indu
cit ſeptimo loco: nichil cōfert ad ꝓpoſitum ſuum
vt dictū eſt. ¶ Inſtātia aūt quā facit vltimo loco
parui pōderis eſt. ſiquidē vanū eſt arguere ꝙ ali
quid nō ſit qꝛ ex auctoritate ſcripture ſacre non
hētur. et ſimili mō poſſet argui ꝙ neqʒ terra neqʒ
aliqđ elemētū hʒ materiam qꝛ ſcriptura nō dicit
ꝙ facta ſint ex mā. ¶ Qđ aūt adducit de diſcor=
dia philoſophoꝝ et ſanctoꝝ doctorum circa ma
teriā primā: magis eſt ad eiꝰ oppoſitū q̄ʒ ad pro=
poſitū. quia licet in aſſignando modum et natu=
rā materie ꝑme fuerit diſcordes: oēs tn̄ tā phī q̄ʒ
theologi materiā poſuerunt partē ſubalem vni=
uerſoꝝ corporum: excepto Auenroyz et eiꝰ ſeq=
ces. et certe mirabilis eſt phīa arguētis q̄ ponēs

angelos cōpoſitos ex mā ſup̄. diſ. 8ª. quos tn̄ ipſe
fatet̃ incorporeos: negat mām a corꝑibus celeſti
bꝰ quos q̄ntos ⁊ corporeos eē nō dubitat. ¶ Ad
argumēta Godofredi cōtra eādē cōcluſionē. Ad
p^{m}. dr̃ ꝙ maior vlr̃ ſūpta ꝓut iacet ē falſa. nō enī
hʒ ṽitatē niſi de pō pura q̄ nō ſꝑ eſt cōiūcta actui
et ē ſbta priuatiōi. talis aūt pō pura nō eſt mā pri
ma corpoꝝ celeſtiū. et de hoc dictū eſt diffuſius i
ꝑmo ⁊ quarto nōbili. vn̄ ſolutio ibi data ſuſtineri
pōt. et ad eiꝰ iꝓbationē negat̃ aſſumptū. nā vt
deductū fuit in q̄rto nōbili: habitudo ad formam
determinatā determinatiōe gn̄is phiſici nō repu
gnat potētie pure. ¶ Ad. 2^{m} negat̃ aſſumptū. et
ad eiꝰ ꝓbationē dr̃ ꝙ maior eſt falſa loquēdo de
mā corporū celeſtiū. neqʒ arguēs eā ꝓbat. nō enī
gn̄atio et corruptio vel trāſmutatio de forma in
formā eſt de rōne ꝑ ſe aut ꝓpria paſſio matie pri
me inquātū hmōi: ſ3 cōſequit̃ ipſam q̄ſi ꝑ accidēs
rōne ꝑuatiōis adiūcta. et qꝛ huiuſcemodi ꝑuatio
ſcʒ ad formā ſbalē nō reperit̃ niſi in mā ꝑma cor=
porū iferioꝝ: iō ipa ſola eſt ſubm gn̄ationis ⁊ cor
ruptiōis vel tranſmutatiōis ad formā. ¶ Ad. 3^{m}
dr̃ ꝙ maior nō eſt ṽa niſi in gn̄abilibꝰ et corrupti
bilibꝰ. et ad auctoritatē phī dictū eſt i tertio nōbi
li ꝙ intelligit̃ de cōicatione in materia q̄ ſʒ ſe eſt
ſubm trāſmutatiōis vel ſm ſe ē ſuſceptibilis plu=
rium formarū ſucceſſiue. qualis cōicatio in mate
ria nō conuenit corporibus celeſtibꝰ ſed inferio=
ribus preciſe. vn̄ reſpōſio ab arguēte inducta bo
na eſt: ita tn̄ ꝙ reduplicatiua. ꝓut. capiat̃ expoſi=
tiue nō in vi reduplicationis. ſ. cauſatiue. neqʒ va
let eiꝰ improbatio. qꝛ aſſumit falſum. nō enim di
ctū phī predicto mō expoſitum: eſt petitio prici
pij imo eſt ꝓbatio ꝑ cauſam. nam cā qua aliqua
ſunt trāſmutabilia adinuicē: ē qꝛ cōicant in mā q̄
eſt ſubm trāſmutatiōis. neqʒ eſt idē dictu aliqua
in matia q̄ eſt ſubm trāſmutatiōis cōicare: et eſſe
tranſmutabilia adinuicē. q̄ʒuis vnū in alio ṽtute
cōtineat̃. ſic nō eſt idē dictu materiā eē principiū
patiēdi: et cōpoſita ex matia eē adinuicē paſſibi=
lia. et ꝑſertim qꝛ aliq̄ ſūt adinuicē trāſmutabilia
rōne cōtrarietatis q̄ nō explicat̃ ꝑ hoc ꝙ dr̃ māʒ
eē ſubʒ trāſmutatōis. ¶ Ad argumēta Durādi ꝯ
ſecūdā cōcluſionē. Ad. p^{m} dr̃ ꝙ rn̄ſio ibi poſita ſuf
ficiēs ē adiūctis his q̄ dicta ſūt in tertio notabili.
¶ Ad. 2^{m} dr̃ ꝙ rn̄ſio ibi data ē bona ⁊ declarat̃ ꝑ
ea q̄ dicta ſūt in q̄rto nōbili. neqʒ valet eiꝰ ꝑma i=
probatio. qm̄ gradꝰ in pōlitate matie nō accipiū
tur ex q̄cūqʒ diuerſa hitudine ad formā vel actū
ſʒ ex diuerſa habitudine ſm rōnem ⁊ modū pōli=
tatis matie inquātum eſt p^{m} ſubm cōe ſm genus
phiſicū. iſto āt mō nō ē diuerſa hitudo pōlitatis

materie ad formã aeris ⁊ ad formã ignis aut ad
ceteras formas corpoꝝ inferioꝝ. imo eſt vna ha
bitudo ⁊ vnus modꝰ potẽtialitatis materie pri=
me ad oẽs huiuſcemõi formas inquantũ ad oẽs
illas eſt in põ ſubiecta priuatiõi ad eſſe ⁊ nõ eſſe.
et iõ ſm earũ diuerſitatẽ nõ accipiunt diuerſi gra
dus i mã prima illis cõi. Neqꝫ ſecũda iprobatio
valet. Tum qꝛ aſſumptũ nõ eſt verũ niſi de his
quoꝝ rõ quidditatiua nõ accipit ab aliquo extri
ſeco. põ autẽ pura materie prime id qꝺ eſt: eſt ad
formã et actũ: ideo ratio eiꝰ accipi nõ põt niſi ex
forma vel actu. Tum etiã. qꝛ licet diuerſitas gra
duũ in materia pͥma hac ⁊ illa. ſ. corporũ celeſtiũ
et corpoꝝ inferioꝝ: ſumatur ab extriſeco. ſ. a for=
ma vel actu: nichilominꝰ gradus diuerſus potẽ
tialitatis intrinſecus eſt huic ⁊ illi. qꝛ ipa ratio et
natura potẽtialitatis que eſt intrinſeca materie
vtriqꝫ: eſt alia ⁊ alia. ita ꝙ ſi poſſibile eẽt iſtam et
illã materiã fieri ſine formis: diſtinctos gradꝰ po
tentialitatis in ſe haberẽt ſm analogiã ad aliũ ⁊
aliũ actũ. vnde. S. Tho. in hac. diſ. ar. pͦ ad. 3m.
infert ex dictis Auicene ꝙ diuerſe materie ſeipis
diſtinguunt ſm analogiam ad diuerſos actꝰ ꝓ=
ut in eis diuerſa rõ poſſibilitatis inuenit. queãd=
modũ lꝫ relatio habeat ſpẽs ⁊ differẽtias ab ex=
trinſeco. ſ. a fundamẽto: nichilominꝰ ſpẽs ⁊ diffe
rẽtie gñis relatiõis intrinſece ſunt illi ⁊ alie qͥddi
tatiue ⁊ formalit a ſpeciebus ⁊ differentijs fũda=
menti. Reſpõſio aũt que ab arguẽte ponit quã=
tũ ad propoſitum facit ſuſtineri põt: ꝗuis nõ ſit
ſimilis rõ de actu puro ⁊ de pura potẽtia ſicut pa
tuit in quarto notabili. vbi pꝫ etiã reſpõſio ad re
plicã arguẽtis. ¶ Ad argumẽta Aureoli cõtra eã
dem cõcluſionem. Ad primũ negatur aſſumptũ.
et ad eiꝰ ꝓbationem pꝫ reſpõſio ex ſupradictis.
qꝛ diſtinctio materie pͥme corpoꝝ celeſtium et i=
ferioꝝ ſumitur ex diuerſitate actus ad quem eſt.
neqꝫ obſtat ꝙ vtraqꝫ ſit pura potẽtia vt deductũ
fuit in quarto notabili. Auctoritates aũt cõmen
tatoris intelligẽde ſunt de materia pͥma corpoꝝ
inferioꝝ in qua nõ ſunt diſtincti gradus poten=
tialitatis. nã ipſe nõ poſuit materiã in corporibꝰ
celeſtibꝰ. vnde reſpõſio ibi data bona eſt accipiẽ
do reſpectũ large ſicut dictũ fuit in quarto nota=
bili. lꝫ eni materia prima nõ ſit reſpectus neqꝫ de
ſe ſit aliqͥd actu: eſt tñ aliquid in potẽtia. vñ non
repugnat ei habere naturã potẽtialitatis ſꝫ quã
diſtingui põt et ab actu ⁊ ab alia materia aliã ra=
tionẽ potẽtialitatis habẽte. ¶ Ad. 2m reſpõdet
ſicut reſpõſum eſt ad. 2m Durandi cõtra pͥmam
cõcluſionem: ꝙ phs loquitur de materia corpoꝝ
inferioꝝ ⁊ de potentia nõ ſemꝑ coniuncta actui.
reſpõſio aũt quam arguẽs dat: inſufficiens eſt et
parui momẽti vt ipſe bene ꝓbat. ¶ Ad. 3m dicit
ꝙ materia omnium celeſtium corporũ eſt vnius
rõnis ſm genus phiſicũ. et cum ex hoc arguens
infert ꝙ poterunt adinuicem tranſmutari: nega
tur ꝯſia. non enim oĩa que cõmunicant in mate=
ria eiuſdem rationis quocũqꝫ mõ: ſunt adinuicẽ
trãſmutabilia: ſed ſi cõicent in materia pͥmo mõ
poſito in tertio notabili vt ibi deductum fuit. Et
per hec pꝫ reſpõſio ad. 4m. ¶ Ad. 5m. dr ꝙ ex au
ctoritatibus phi ibi allegatis nichil concluditur
cõtra nos. cõcedimus eni ꝙ materia eſt pura po
tẽtia ſm eſſentiam ſuã et ꝙ in ea vt ſic nichil eſt
diſtinctum: ſed nõ inde ſequitur ꝙ materia cor=
porũ celeſtium ⁊ materia corporum inferiorum
ſint eiuſdem rationis. non enim eſt vna materia
realis aut ſm genꝰ phiſicum que diſtinguat per
materiã corpoꝝ inferiorum ⁊ per materiã corpo
rũ celeſtium: lꝫ vtriuſqꝫ ſit vna cõis ratio ſm ge=
nus logicum. Auctoritates aũt ex. 7o metha. ma
gis ſunt ad oppoſitũ arguentis ꝗ̃ ad eiꝰ ꝓpoſitũ.
nã vbi dr ꝙ materia non eſt quid. i. ſuba. nec qͥle.
nec quãtũ ⁊c. dr ꝙ eſt aliquid. i. ſubm primũ oĩm
iſtoꝝ. quod aũt dicit nõ eſt quid nec quantũ ⁊c.
intelligit in actu ⁊ determinate. iõ dicit. quibus
eſt ens determinatũ. per alias autẽ duas aucto=
ritates habet ꝙ eſt ens in potẽtia. verũtñ in eo=
dem. liͦ 7o phs tractat de materia corpoꝝ iferio
rum nõ principalit de materia corpoꝝ celeſtiuꝫ.
et ideo dicit ꝙ mã eſt ꝑ quam res põt eſſe ⁊ non
eẽ. neqꝫ ideo ſequit vt arguẽs ſõniat ꝙ Ariſtote=
les materiã celi ignorauerit cũ expreſſe de ea lo=
cutus ſit in locis ſupra allegatis ad argumenta
Durandi contra primam cõcluſionem. diffinitio
autẽ quam phs aſſignat materie prime vniuerſa
liter ſumpta: nõ eſt ꝙ ſit in potẽtia ad eſſe ⁊ non
eẽ: vel ꝙ per eã poſſit res eſſe ⁊ nõ eſſe. nam hoc
nõ conuenit materie ꝑ ſe ſed quaſi ꝑ accidens ra
tione pͥuationis vt dictum fuit ad. 2m Godofre=
di. deſcriptio aũt propria quam phs aſſignat de
materia prima: eſt ꝙ ſit pura potentia et pͥmum
ac propriũ ſubm forme ſubalis vt patet ex pͥmo
phiſicorum. ¶ Ad argumenta Egidij cõtra eãdẽ
concluſionem. Ad primum patet reſponſio per
ea q̃ dicta ſunt ad primũ Aureoli cõtra ſecũdam
cõcluſionem. et magis diffuſe ex quarto notabi=
li. per q̃ etiã patet reſpõſio ad. 2m. ¶ Ad. 3m dici
tur ꝙ aſſumptũ nõ eſt vlr verũ. nã non eſt de ra=
tione materie prime per ſe et quidditatiue ꝙ ſit
mediũ inter ens et nichil: niſi forte ſm rationem
logicã cõiſſimã. et de hoc dictũ fuit in quarto nõ
bili. ¶ Ad. 4m dr ꝙ ſi i maiori rõ accipiat phiſice

maioꝛ ꝓpoſitio eſt vã qñ illa cõueniunt in eadẽ differentia ſpecifica vel ſaltẽ generica ſm genus phiſicũ ⁊ tunc minoꝛ ẽ falſa. qm̃ eẽ puram potentiã: nõ eſt differẽtia ſubalis oĩs materie prime niſi ſm rõnem logicã. ſm võ rõnẽ phiſicã alia eſt rõ pure potẽtie maťie corpoꝝ celeſtiũ: et alia materie corpoꝝ inferioꝝ. prout declaratum fuit in notabilib⁹. quẽadmodũ nõ eſt vna forma corporeitatis ſʒ alia et alia in oĩbus corpibus, put. S. T. inquit. pᵃ p. q. 66. ar. 2° ad. 3ᵐ ¶ Ad. 5ᵐ. dr ꝙ lʒ ſcti doctores et phi nõ poſuerit expſſe duas materias pmas: poſuerũt tñ eas iplicite iquãtũ poſuerunt corpora ſupceleſtia eẽ incoꝛruptibilia p naturam: et corpora inferiora eſſe gñabilia ⁊ coꝛruptibilia: nã ex eo ſequiť neccio ꝙ non eſt aliq̃ materia pma horum et illoꝝ corporũ. qm̃ ex ratione materie ſm ꝙ eſt ſubta priuationi vel non hʒ priuationẽ ad eẽ: ſumitur rõ coꝛruptibilitatis vel incoꝛruptibilitatis corpoꝝ. ¶ Ad argumentũ anteoppoſitum reſpõdet. S. Tho. pᵃ p. q. 66. arti. 2° ad. 3ᵐ. ꝙ forma corporeitatis nõ eſt vna in oĩbus corporibus cum nõ ſit alia a formis quibus corpa diſtinguunť. et i hoc articul⁹ teriatur.

¶ Diſtinctio. xiij.

Circa decimã tertiam diſtinctionẽ ſecũdi ſententiarũ queritur vtrũ materie informitas preceſſerit duratiõe eius formationem. Et arguiť ꝙ ſic. quia materia potioꝛ ẽ accidente cum ſit pars ſubſtãtie. ſed de⁹ poteſt facere ꝙ accidẽs ſit ſine ſubiecto vt patet in ſacramento altaris. ergo potuit facere ꝙ materia ſit ſine forma. ¶ In oppoſitum arguitur. quia imperfectio effectus atteſtatur imperfectioni agentis. ſed deus eſt agens pfectiſſimũ. dicitur enim de ipſo deutero. 32° dei perfecta ſunt opera. ergo opus ab eo creatũ nũq̃ fuit informe. ¶ In hac queſtione erunt quattuoꝛ articuli vt ſupra.

Quãtum ad articulum primum ſit prima concluſio ꝙ materia pma etiã de põ dei nõ põt eſſe actu in rerum natura ſine forma. Hãc cõcluſionẽ tenet. S. Tho. in hoc. 2° ſen. diſ. precedente. ar. 4°. Et. pᵃ p. q. 66. ar. p°. Item qõlʒ. 3° ar. p°. Et de põ dei. q. vel mã. 4ᵃ ar. p°. et in multis alijs locis. ¶ Secũda cõcluſio eſt ꝙ prim⁹ et imediatus actus materie pme eſt forma ſubſtantialis. ita ꝙ nullũ accidens ipſam in mã precedit. neqʒ aliqđ mediũ intercidit per quod forma ſubalis vniať materie vt forma. hoc eſt dictu ꝙ forma ſubalis informat pmo materiaʒ primam nudã ab oĩ alia forma ſubali vel accidẽtali. Hãc cõcluſionem ponit. S. Tho. pᵃ p. q. 76. arti. 3° et. 4° et. 6° et. 7°. Et in. q. de aĩa. q. 9ᵃ. Itẽ qõlʒ. 2° ar. 6°. ¶ Tertia cõcluſio eſt ꝙ nullũ accidens abſolutũ immediate inheret materie pme ſed cõpoſito vel forme ſubſtantiali. Hanc cõcluſionẽ tenet. S. Tho. in multis locis. et preſertim. pᵃ p. q. 77. ar. 6. Et in. q. de aĩa. ar. 9°.

Quantum ad articulũ ſecundũ arguiť cõtra cõcluſiões. Et quidẽ cõtra pmam arguũt multi. ſed ſpecialiter recitabo argumẽta Scoti et Gregoꝛij. lʒ multi dudũ cõtra illam arguerint quoꝝ argumẽta diſſoluit ſufficienť coꝛreptoꝛ coꝛruptorij. Scotus ſiquidẽ arguit ſic. quia oẽ abſolutum pri⁹ alio abſoluto ⁊ diſtinctũ realiť ab illo: põt eẽ ſine contradictione abſqʒ illo. ſed mã eſt entitas abſoluta diſtincta a realitate forme ⁊ ẽ prioꝛ ea. igiť nõ eſt cõtradictio ꝙ ſit ſine ea. Maioꝛ pʒ ex rõne prioris de cui⁹ rõne eſt ꝙ poſſit eẽ ſine poſteriori niſi ſit prioritas originis icludẽs ſimultatẽ coꝛrelatiõis. et iõ in maiori addiť ꝙ ſit abſolutũ. Minoꝛ quantũ ad pmam ptem ſui ſupponiť vera. ſ. ꝙ ſit alia realitas materie a forma abſoluta. eſt et prioꝛ forma nõ ſm pfectionẽ ƀ ſm originẽ. qꝛ oẽ receptiuũ eſt pri⁹ recepto ſaltẽ prioritate originis. et ẽt fundamentũ eſt pri⁹ fundato in eo. mã aũt recipit formã et forma fundať in mã. vñ mã dr fundamentũ nature. 2° metha. igitur. ¶ Cõfirmatur p auguſtinũ q̃ dicit i multis locis ꝙ creatio pus origine teriatur ad materiã q̃ ad formã. ¶ 2°. Quicq̃d de⁹ cauſat i creaturꝭ reſpectũ abſoluti p cãm q̃ non ẽ de eẽntia rei: põt cauſare ſine illa. qꝛ nõ eſt cõtradictio ex parte rei ꝙ ſit ſine illa cã que non eſt de eẽntia eius. et prima

cā hʒ cauſalitatē illius cauſe. ſed forma nō eſt de eſſentia materie. ſunt eni primo diuerſa. nec etiā qđcūqʒ eē qđ ponat̄ cōicare materie: ē de eētia materie. q2 tunc mā transmutaret̄ in formam qñ transmutaret̄ de forma in formā. igit̄ quicqđ ponit̄ deus cauſare in mā per formā: pōt ſine forma illud cauſare in mā. et ita pōt dare ſibi eē ſine forma. ℭ3°. Quicqđ deꝰ īmediate cauſat ſiue creat pōt īmediate cōſeruare. ſed deus īmediate creat materiā. q2 ſi mā eſt aliquid in entibꝰ: non ſubeſt cauſalitati nature ſʒ eſt a ſolo deo creante. igitur eque poterit īmediate cōſeruare materiā. ſʒ qcquid deus pōt īmediate conſeruare: pōt eſſe per ſe ſine oī alio. q2 nullū aliud eſt de ratione eiꝰ. vñ pōt cōſeruare rem per ſe ſine oī alio qđ nō eſt de eiꝰ eētia. ℭ4°. Nō eſt neceſſe deū velle aliqđ extra ſe neceſſitate abſoluta. neqʒ oʒ ꝙ ſi velit aliquid extra ſe: ꝙ neceſſario velit aliud niſi ſit neceſſitas ex pte cōnexionis volitorū. ſed in mā nō eſt abſoluta neceſſitas ad formam. igit̄ ad hoc ꝙ velit materiā: nō eſt neceſſe ꝙ velit formā eſſe in mā. Minor ꝓbatur. quia qcquid determinat ſibi genus aliqđ: determinat ſibi ſpēʒ ſub genere. vñ ꝙ aliquid determinet ſibi genꝰ et nō aliquid ſub gñe: impoſſibile eſt. vt ꝙ aliqđ determinet ſibi ꝙ ſit aīal et nō aliquam ſpēm aīalis eſt īpoſſibile. ſʒ mā non determinat ſibi neceſſario hāc formā vl̄ illam. vñ nullā neceſſario ſibi determinat. igitur nec abſoluta neceſſitate determinat ſibi formā. ℭCōfirmat̄. q2 qđ cōtingenter ſe hʒ ad quodlʒ alicuiꝰ generis abſoluti: cōtingenter ſe hʒ ad totū illud genus abſolutū. q2 ſi eſſentialiter dependet a mā illius gñis: oʒ ꝙ eſſentialiter dependeat ab vno et non a pluribus eiuſdem generis. quia tunc vno iſtorum non exiſtente: adhuc eſſentialiter dependeret ad aliud. et ſic eſſet ſine illo ad quod eſſentialiter dependeret. cum igitur materia contingenter reſpiciat quālibet formam: ſeqtur ꝙ cōtingenter ſe habet ad totum genus forme. hec argumenta ponit. 2° ſen. ℭ5°. arguit in queſtionibus ſuper metha. li° 7. quia ſm te pīma mā eſt īmediate ſuſceptiua oīm formaꝝ ſubſtantialiū ⁊ īmediate ē pars cōpoſiti. ſʒ deſtructo cōpoſito: poſſibile eſt ptes remanere. 7. metha. et hoc etiam contingit naturaliter ſi dictum Thome eſt verum. igitur et cetera. ℭ6°. Quia non repugnat ſm ſe perpetuo et incorruptibili eē ſine corruptibili. materia eſt huiuſmodi. p° phyſicorum. ℭ7°. Quia p° phyſicorum dicitur principia non ſunt ex alijs nec ex alterutris. igitur habent proprium eſſe: vel eis non repugnat eſſe. ℭ8°. Quia ſi deus facit materiam mediante forma quaſi cauſa ſecunda: et tamen ſine illa nō poteſt eam facere: tunc ipſe cum cauſa ſecūda excedit ſeipſum preciſe ſumptum. hoc autem eſt incōueniens. igitur et cetera. ℭ9°. Quia materia dicit aliquem gradum actualitatis. ergo ſm illum poterit eſſe actu licet non in actu. ꝯñia patet. añs probatur multipliciter. ſupponit nāqʒ duas diſtinctiones. quarum vna eſt de actu ⁊ alia eſt de potentia. ℭPrima diſtinctio de potentia eſt. ꝙ aliquid dicitur eſſe in potētia dupliciter. primo mō vt terminus potentie ſiue ad quem eſt potentia vt albedo generāda. et dicitur potentia obiectiua: quia obijcitur et precedit quantācunqʒ actionē. alio modo vt ſubiectum potentie ſiue in quo eſt potentia vt ſuperficies dealbanda. et dicitur potentia ſuſceptiua vel ſubiectiua: quia non eſt ad eſſe ſui ipſius: ſed ad ſuſceptionē alterius ordinatur. Et per oppoſitum dicitur actus dupliciter ſcʒ obiectiuus ⁊ eſſentialis ſicut entitas intrinſeca cuiuſlʒ entis: ⁊ formalis ſiue formatiuꝰ. et hoc ſiue ſit eſſentialis qui dicitur actus primꝰ: ſiue accidentalis qui dicitur actus ſecūdus. ℭ2ª diſtinctio eſt. ꝙ ſtricte ⁊ ꝓprie loquendo: aliud eſt eſſe actum: quia hoc appropriatur forme. et aliud eſt eſſe ſub actu: quia illud appropriatur materie vt eſt altera pars compoſiti. et aliud eſt eſſe ī actu: quia hoc cōuenit ipſi compoſito ſingulari ſaltem in corporalibꝰ. et aliud eſt eſſe actu: quia hoc circuit oē ens et poteſt dici de omnibus actu extra nihil exiſtentibus in quibus eſt ratio entitatis. His ſuppoſitis probatur añs premiſſum. ſ. ꝙ materia ſʒ ſe dicit aliquem gradum actualitatis ita ꝙ repugnat ei eſſe in potētia primo modo dicta. ℭPrimo quia talis potentia nō eſt ſubiectum transmutationis ſed terminus a quo. ℭ2° quia talis potētia ſm numerum actuum numeratur ex. 3° phy. eadem autem materia eſt vna numeroſitate eētie reſpectu formaꝝ oppoſitarū. ergo ſibi cōuenit actꝰ oppoſitꝰ tali potētie. ℭ3°. q2 pō ſecūdo mō dicta q̄ cōuenit mātie: fundat̄ in aliq̄ actu ſm cōmen. 3° phy. lʒ non ī actu de ſe. hec autē eſt mā. ℭ4°. q2 recipere nō cōuenit alicui niſi habēti priꝰ in ſe aliquā entitatē poſitiuam. ſʒ materia eſt fundamentū oīs realitatis poſitiue ⁊ pñcipiū receptiuū: lʒ recipiat eo mō quo eſt in potētia ſecūdo mō. ℭ5°. q2 materia eſt eſſentialiter diſtincta a forma. ſed diſtinctio eſt realis relatio. igitur vtrūqʒ extremū eſt ens reale actu licet nō in actu ſtricte loquendo. ℭ6°. quia materia ſm ſe eſt terminus productionis diuine. ſ. creatiōis. potentia autem primo mō non eſt terius ad quē ℭ7°. quia materia eſt pars eſſentialis cōpoſiti.

ſed pura potentia nullo mõ eſt pars compoſiti. Si dicatur φ ſub forma fuit creata: contra. quia aut ſub vna: et tunc nõ fuit pura ſed ſignata. aut ſub pluribus: et tũc nõ fuit vnum creatũ ſ3 plura creata. et ſic p3 añs illud aſſumptũ. ¶ 10° arguit. Mã prima eſt ſm ſe ens. igit põt ſm ſe eſſe. añs pbatur. p° q2 mã eſt pricipiũ p ſe. p° phy. ſecũdo q2 eſt cã p ſe. 2° phy. et. 5° metha. tertio. q2 ſbm traſmutatiõis nãlis. hoc autẽ neceſſe ẽ eẽ ens. q2 in hoc differt a creatiõe ipſa gñatio. q2 etiã agẽs naturale hoc reqrit. Hec ſũt argumẽta Scoti cõtra pmam cõcluſionẽ. ¶ Cõtra eãdẽ concluſionẽ arguit Gregori9 de arimino. Oẽ poſſibile eẽ verũ põt verificari p diuinã põm. alias aliqđ verũ verbũ eſt et ipoſſibile apđ deũ. ſ3 mãm eẽ ⁊ nullã formã eẽ q̃uis ſit falſu3: ẽ tñ poſſibile eẽ verũ cũ nullã implicet contradictionẽ. igit ⁊c̃. ¶ 2°. Si hoc nõ eẽt deo poſſibile: ſequit φ nõ quãl3 creatura3 de9 poſſet ſine alio extrinſeco cõſeruante p ſe tm̃ cõſeruare. pñia iſta p3. qm̃ φ vna res nõ poſſit et nãlit exiſtere ſine alia ab ea eẽntialit diſticta ⁊ nõ ſibi itrinſeca: nõ ẽ niſi vel q2 illa ẽ effect9 nãlis ipſi9. ſic ſol nõ põt eẽ nãlit qñ lumẽ ſit ab illo diffuſũ. vel q2 eſt q̃dã ppia paſſio cõſequẽs. ſic dicimus φ ignis nõ põt eſſe ſine calore. vel q2 eſt cã ipm in eẽ cõſeruãs. ſic lumẽ nõ põt nãlit exiſtere nõ exiſtẽte luminoſo corpe a quo cõſeruat in eẽ. S3 pter primum non ipedit ppoſitũ. tũ q2 forma nõ eſt effect9 matie illo mõ. tũ q2 per diuinã põm pt quel3 talis cã ſine hmõi effectu exiſtere. vt p3 de ſole tp̃e mortis xp̄i qui nõ pfudit lumẽ in aere. p3 ẽt de igne i camio q̃ illos tres pueros nõ calefecit aut aliqualit in eos egit. Nec pter ſecundũ. q2 nulla ẽ forma tã nãliter ⁊ neceſſario cõſequẽs aliqđ ſubm: qñ ſine ipõ de9 poſſet ſubm cõſeruare. ſicut expſſe hri põt a btõ Auguſtino i epl'a ad cõſentiũ q̃ eſt. 73. in nũero eplarum vbi ait. v3 diuina põ de iſta viſibili atq3 tractabili nãli mã corpoꝝ quibuſdã manentib9 auferre quas voluerit q̃litates ⁊c̃. Et cũ ſtatim ante dixiſſet φ de9 carnẽ noſtrã põt ppetuo ſine corruptiõe ſeruare ſic ⁊ pueros in camino ſine leſione ſeruauit. et poſuit quãdã rñſione3 qua dici poſſet: nõ carni illoꝝ viroꝝ additã fuiſſe incorruptionẽ: ſ3 ipſi igni detractã fuiſſe corrumpẽdi facultatẽ. verba ſua ſunt. nõ hoc dicit eſſe impoſſibile ſ3 dixit hoc adhuc pus dicto mirabilius eſſe φ ſimul ignis cõburebat ligna ⁊ nõ vrebat illoꝝ corpa. et mox ſequunt verba allegata. ita φ nõ ẽ dubiũ alicui diligẽter cõſideranti qñ Augu. velit ibi aſſerere deũ poſſe ſi vellet facere ignẽ eſſe ſine calore et quãl3 rẽ abſq3 ppria qualitate ⁊ qual3 paſſione naturaliter pñte. relinquit ergo φ ſi materiã non poſſet ſine forma facere: φ hoc ſit iõ quia p formã materia cõſeruatur in eſſe. et ſic p3 pña. ſed falſitas cõſequẽtis d3 cuilibet catholico eſſe certa. quia nõ minus quãl3 rem deus põt abſq3 alio extrinſeco cõſeruante cõſeruare: q̃3 poſſit abſq3 alio pducẽte pducere. ſic enim ab ipõ ita et per ipſum ſunt oĩa. et omnia in ipſo cõſtant ſm apoſtolũ. Cõfirmatur. q2 alias deus indigeret creatura et iuuaret per eã in cõſeruando aliquã creaturã qđ videtur derogare oipotentie dei. vñ ſic dicit Aug. p° li° de. li. arbitrio. ca° 2°. φ ille nõ deũ oipotentem credit: qui vlla credit eũ adiutum creatura in creãdo. non quaſi ipẽ ſibi nõ ſufficeret: ita certe videtur φ nõ plene credatur oipotens ſi non vllam quãl3 creaturam ſine alteri9 adiutorio cõſeruare poſſit. ¶ 3°. Nõ minus eſt hoc deo poſſibile: q̃3 φ accñs ſit ſine ſubiecto qđ tamẽ fit p dei potentiam in ſacramẽto altaris. multa etiã miracula ⁊ ſupra naturam legimus diuinitus facta ex quibus cõſideratis ⁊ creditis: nõ debet aliqs dubitare hoc deũ poſſe. et ideo Augu. in epl'a allegata cũ induxiſſet miraculum de igne in camino ait. qui iſta nõ credũt: multũ de diuina poteſtate diffidunt. nec cũ eis vel ad eos ſermo nũc nobis eſt. qui aũt iſta credunt: ex his etiã illa coniiciant que fideliter querũt. ¶ 4° arguit cõtra pbationẽ concluſiõis qua dr. ſi materia eſſet ſine forma tũc eſſet actu ſine actu quod implicat contradictionem. et pña patet. quia ipm quod eſt actus: ẽ forma et ẽ. iſta inquit ratio nõ valet. q2 ſi intelligat eſſe actu gñaliter pro omni eo de quo contingit per ppoſitionem de preſenti ⁊ de ineſſe vere enũciare eſſe verbi gr̃a dicendo hoc eſt. et p oppoſitũ illud dicatur eſſe in potẽtia de quo nõ cõtingit per huiuſmõi propoſitionẽ ſed tm̃ per illã de poſſibili enunciare eſſe vt pote dicẽdo hoc poteſt eſſe. ſi inquã ita intelligat eſſe actu et p actũ intelligatur forma: pñs non eſt impoſſibile nec implicans contradictionem. ſi autem intelligatur eſſe actu ſpecialiter pro eo quod eſt ens actu primo modo ⁊ eſſentia integra ⁊ perfecta in ſpecie vel perfectio alterius cum illo perfectam eẽntiam in determinata ſpecie conſtituens: et p oppoſitum ens in potentia dicatur illud quod et ſi ſit ens actu primo modo: eſt tamen quedã partialis et incompleta eſſentia perfectibilis ⁊ quaſi complebilis per aliam vt ſit eſſentia integra ⁊ perfecta in ſpecie: tunc ipa conſequentia non valet. quoniam tunc materia non eſſet ſine actu. materia enim poteſt dici ens actu primo modo licet non ſecundo mõ. et hoc in caſu vbi eſſet ſine

forma ſbali. Et ꝙ materia ſit ens actu primo mō probat Gregori⁹ quītuplicit̃. Primo mō ſic. ſba corporalis ꝑ ſe ſubſiſtēs nāliter gn̄ata eſt. igitur mā eſt. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ens actu p̄mo mō. an̄s notum eſt ſenſui. videm⁹ enī ignem nāliter genitum ⁊ plantas ⁊ multa alia. ꝯn̄a ꝓbatur. qꝛ oīs hmōi ſubſtātia naturalit̃ genita hꝫ aliquā partē eſſentialē q̄ prefuit ſue gn̄ationi. ⁊ talē nos vocam⁹ materiā. cū igit̃ impoſſibile ſit totū eē niſi pars eius ſit: ſequitur ꝙ mā eſt. Secundo ꝓbat hoc auctoritate theologica. nā ſc̄m theologiā mā fuit creata nec fuit deo coeterna. igit̃ mā nō eſt tm̄ ens i pō. ꝯn̄a tenet. qꝛ alioqui nō alit̃ eēt ens ꝗ̄ erat āte creationē. nam et anteꝗ̄ crearet̃ fuit in pō vt eſſet et potuit eſſe per potentiā creatoris tm̄. et ita etiā nūc ſi eſſet tm̄mō in potētia: nō eſſet niſi per potentiam creatoris. an̄s pꝫ per Auguſtinū in libro de fide ⁊ ſymbolo. ca° p°. nullo mō inqt credēdū eſt ipſam materiā de qua factus ē mūdus: ꝑ ſeipſam eē potuiſſe tāꝗ̄ coeternā et coeuā deo. et infra. certiſſime credit̃ oīa deum feciſſe ex nichilo. qꝛ etiā ſi de aliqua mā factus ē mundus: eadē ipſa mā de nichilo facta eſt. Tertio ꝓbat hoc auctoritate philoſophica. nā phī ponunt materiaꝫ ingenerabilē. et ſi ſic: igit̃ nō tm̄ pōt eē ſc̄m phīaꝫ ſed eſt. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ ſi non eſſet ſed tm̄mō poſſet eē et ſc̄m phīam nō poſſet eſſe ꝑ creationē: igit̃ ꝑ generationē ⁊ ꝑ conſequēs non eſſet igenerabilis. ¶ 4° Qꝛ cōmētator. 4° metha. cōmē. 15. ait. ꝙ nō eſt actu ē nō ens. ſꝫ mā nō eſt nō ens. igitur ē actu. ¶ 5°. Qꝛ ſc̄m hoc nulle eſſent cauſe intrinſece et ꝑ cōſequens non eſſent quattuor genera cauſarū. et multa alia ſeq̄rent̃ cōtra philoſophicas veritates. hec ſūt argumēta Gregorij. ¶ Cōtra ſecundā cōcluſionem arguit Gregori⁹ ꝓbando ꝙ cū vna res corrūpit̃ ⁊ alia gn̄atur: nō corrūpitur quātitas p̄cedens nec acquirit̃ noua. ponatur inquit gr̄a exempli ꝙ ex aliquo aere demonſtrato generet̃ ignis. ſi ergo tota quātitas aeris corrumpit̃: aut corrumpit̃ in tp̄e et partibiliter aut tota ſimul et in inſtanti. nō p̄mo mō vt dicit ſe ꝓbaſſe. nec ſecūdo mō. qꝛ vel corrumperet̃ tota ſimul in inſtāti corruptiōis forme ſbalis aeris et generationis ignis: vel ante illud inſtans. nō ante: qꝛ aer remaneret poſt abſq̄ quātitate. vel ſi noua generabit̃: illa remanebit vſq̄ ad inſtās corruptiōis. et cum ſemꝑ vſq̄ ad illud inſtās aer fiat rarior et augeatur eius quantitas: illa fieret maior ꝗ̄ fuit cū p̄mo genita ē et remanebit ꝑ totuꝫ tempus rarefactiōis ſue. et ita poterit remanere prima q̄ ponit̃ corrupta. imo multo rōnabilius hoc de illa cōceditur. aut nō remanebit vſq̄ ad illud inſtans ſed corrumpet̃ et noua generabitur: imo certe in quolꝫ inſtanti oportebit dare ꝙ noua quātitas generet̃: et tunc dicit ſequi oīa incōuenientia q̄ deduxit cōtra ſimilem imaginationē de formaꝝ intenſione p̄mo libro. Nec pōt dici ꝙ ꝑ totū tempus precedens duret eadē quātitas aeris: ⁊ in inſtāti corruptiōis aeris ſimul tota corrumpat̃. ꝓbatur. qꝛ in illo inſtāti nō corrūpit̃ raritas aeris. igit̃ nec ei⁹ quātitas. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ vel raritas aeris nō eſt alia res a quātitate: vel ſi ſit alia nō minus ē poſſibile ꝙ eadē quātitas que eſt i corrūpendo remaneat poſt ei⁹ corruptionē in genito ꝗ̄ ꝙ remaneat eadē raritas. certum ē. an̄s ꝓbatur. et ſuponit̃ vnum demōſtratū in. 6. phy. ſ. ꝙ oē quod mutatū eſt qn̄ primo mutatum eſt: ē in eo ad qđ mutatū eſt. qđ gn̄aliter verum ē in quolꝫ gn̄e motus vel mutatiōis. et ſupponat̃ etiam ꝙ mā aeris cōtinue rarefiat abſq̄ interruptiōe quouſq̄ veniat ad maximā raritatē quam habebit in hmōi gn̄atione. Et iſtud ſuppoſitū eſt neceſſariū ſuppoſito ꝙ ſemꝑ ſit preſens actiuū qđ rarefaciat et dꝫ ignem gn̄are. aut igitur mā aeris erit primo mutata ad ſūmam raritatem quā habebit in inſtanti gn̄ationis: aut in alio inſtanti ſequenti: aut in precedenti. nō pōt dici ꝙ in precedenti. qꝛ nō ceſſat materia rarefieri quouſq̄ habeat̃ raritas ipoſſibilis forme aeris. et ſimiliter. qꝛ eadem ratione poſſent terminari cetere trāſmutatiōes aeris quibus diſponitur ad formam ignis. et ſic ſequens generatio non eſſet terminus precedentis trāſmutationis. Et iterum per totum tempus ſequēs eſſet actiuū ſufficiēter ꝓximū paſſiuo. et in debitis diſpoſitiōibus ad agendum abſq̄ impedimento: et tn̄ non ageret quod eſt cōtra naturā. ſi vero materia erit primo trāſmutata ad illam in inſtāti gn̄ationis: igitur tunc erit illa ſeu tūc habebit illā qđ eſt ꝓpoſitū. et idē ſequit̃ ſi in inſtanti ſequenti. qm̄ et ſi nō ad ſummā erit in illo inſtanti mutata: qꝛ tn̄ cōtinue durat rarefactio vt ſuppoſitū eſt: tūc p° erit mutata ad aliquā certā ſūmā: et tūc illā hēbit ⁊ poſt i tp̄e ſequēti. ſuppoſito ei inqt ex ꝓbatis in p̄mo ꝙ in itēſiōe forme ꝑs prior remaneret cū ſequēte. ſi qs aūt velit dicere ꝙ rarefactio nō durat vſq̄ ad inſtās corruptiōis: aliq̄ tn̄ alteratio vt deſiccatio vl̄ calefactio durat: ꝗ̄uis ſic dicēs irrōabilit̃ loq̄ret̃ nichilomin⁹ nō ipedit̃ ꝓpoſitū. qm̄ idē arguit̃ de q̄lꝫ alia q̄litate. ⁊ q̄cūq̄ ponat̃ remanere i gn̄ato mł̄to rōnabili⁹ hoc ponit̃ de q̄ntitate. ¶ Fortaſſis dicet̃ ꝙ ꝗ̄uis vbi ſimplr̄ ē itēſio forē abſq̄ alia trāſmutatiōe ānexa: ꝑs p̄cedēs maneat cū ſeq̄nti b⁹: vbi tn̄ ꝯcurrit alia trāſmutatio: ꝯtigit oppoſitū

aliqñ lꝫ per accidẽs: verbi gr̃a ſi corruptio ſubie
cti forme q̃ intendit̃ interueniat. ſic aũt eſt in ꝓ=
poſito. qꝛ ſubm ptiale quãtitatis ⁊ oim̃ qualita=
tũ eſt forma ſbalis. et io quia ipſa i illo inſtãti cor
rumpit̃: ſimul etiã corrumpit̃ quãtitas et oĩs q̃li
tas ei⁹. et ſicut tunc inducet̃ forma alia ſbalis vt
ignis in exẽplo dato: ſic etiam iducuntur cõgrue
⁊ cõueniẽtes quãtitates ⁊ qualitates. in illo igit̃
inſtãti vtiqꝫ mã mutata eſt ad qualitatẽ aliquaꝫ
vt arguit̃: ſed tñ ad totalit̃ nouam. et ſic de quã=
titate ⁊ qualꝫ qualitate dicet̃. nec habebit̃ ꝙ ea=
dẽ quãtitas vel qualitas q̃ fuit in corrupto rema
neat in gñato. Cõtra hoc arguit̃. qꝛ forma ſbalis
rei corrũpende: nõ prius corrumpit̃ ꝙ̃ in ei⁹ mã
ſint inducte diſpoſitiões incõpoſſibiles ſibi pro=
pter quarũ preſentiã ipa corrumpit̃. neqꝫ etiam
poſtꝙ̃ inducte ſunt: ſed tũc pmo. igit̃ in inſtanti
ſue corruptiõis ſunt in mã quãtitas ⁊ qualitas q̃
preſuerũt. añs eſt ex ſe euidẽs. ꝯña ꝓbatur. ex eo
ꝙ diſpoſitiones q̃ inducunt̃ tanꝙ̃ ſequele forme
gñate ſi que tales ſunt: nõ ſunt cauſe corruptiõis
alterius forme ſbalis. quinimo pus natura vl' cã
corrumpitur illa ꝙ̃ iſte inducant̃. vñ et ipſa cor=
ruptio forme precedẽtis eſt diſpoſitio quodãmõ
ad formã ſequentẽ. i. mã ex hoc ꝙ priuatur prio
re forma: diſponit̃ ad ſequentẽ. inductio vero no
ue forme ſbalis prior eſt ſaltẽ cauſaliter iductiõe
accidentiũ cõſequentiũ eam. nõ igitur huiuſmo=
di diſpoſitiones ſequentes ſunt hec propter quas
forma corrumpit̃ ſed pcedentes que tũc primo
ſunt in gradu incõpoſſibili ipſi forme. fundamen
tum aũt reſponſionis date. ſ. ꝙ forma ſubalis ſit
partiale ſubm accidentiũ: falſũ eſt vt dicit ſe pro
baturũ. ¶ 2° principaliter arguit ſic. agens natu
rale gñatiuum alicui⁹ ſube: diſponit materiã ge=
neratiõi forme diſpoſitionib⁹ conuenientib⁹ for=
me in ſuo eſſe. igit̃ diſpoſitiões pre inducte rema
nent cũ ipſa forma. igit̃ et quãtitas. nã ipſa ẽ vna
de diſpoſitionibus formarũ naturaliũ. añs pꝫ ad
ſenſum. ꝯña ꝓbatur. ¶ Tũ qꝛ non eſt aliqđ agẽs
quod ipſas corrumpat: cum ipm̃ generãs vincat
actionẽ cuiuſlꝫ cõtrarij. et iſtas ipãs faciat. ¶ Tũ
quia fruſtra deſtruerent̃ ex quo ſimiles oꝫ iteruꝫ
cauſari. Cõfirmatur. quia nullus vnꝙ̃ artifex et
agẽs ſm̃ artem deſtruit diſpoſitiões artificiales
quas facit. nec ẽt quas iuenit pri⁹ factas i ſua mã
ab alio artifice ſi quas iueniat dũmõ ſint conue=
nientes forme artificij quã intẽdit. ꝙ ſi quis age
ret: nõ artificioſe ageret ſꝫ inſipiẽter et ſupflue et
nõ ſm̃ artẽ ſed potius cõtra artem agere dicere=
tur. Cõſtat aũt ꝙ natura i ſuis operatiõibus nõ
minus ſupflua fugit ꝙ̃ ars. ¶ Tũ tertio. qꝛ ſi ta=
les diſpoſitiões nõ remanerẽt i ſuſceptiõe forme
a mã: nullũ generãs diſponeret mãm inducẽdo
cõuenientes diſpoſitiões: ſꝫ ſolũmõ corrũpendo
cõtrarias ⁊ diſcõuenientes. cuius oppoſitũ vide=
mus ad ſenſũ. nã ignis nõ ſolũ corrũpit frigidita
tẽ ligni ſicci ſꝫ auget ⁊ intẽdit ei⁹ ſiccitatẽ. et qđ=
lꝫ elementũ agẽs in aliđ ſymbolũ auget in eo q̃li
tatẽ. ¶ Tũ quarto. qꝛ ſequeret̃ ꝙ mã ſm̃ ſe pciſe
eſſet ſufficiẽter diſpoſita ad ſuſcipiẽdũ imediate
qualꝫ formã indifferenter. ita ꝙ ſi p potentiã dei
ipa eſſet ſeparata p ſe ⁊ nullã haberet formã acci
dentalẽ aut ſbalem: quãcũqꝫ formã ſubalem nul
la preueniente diſpoſitiõe imediate ſuſciperet ſi
eſſet agẽs ꝓpinquum potẽs formã inducere. Ex
quo ẽt ſequit̃ ꝙ nunc de facto ipa eſt ſm̃ ſe ꝓpin
qua mã et ꝓpriũ ſuſceptiuũ oim̃ formarũ ⁊ non
ſolũ remotũ. hoc aũt eſt cõtra phm̃. 8° metha. et
cõtra cõmẽ. 2° metha. cõmẽ. 32. et. li° 12. cõmẽ.
11. et. 22. et multis alijs locis vbi diſtinguit mãꝫ
propinquã a remota. et materiam ꝓpriam vni⁹
gñis formarum a mã propria alteri⁹. Et voluit
ꝙ mã naturaliter quaſdaꝫ formas nõ recipit niſi
quibuſdã alijs mediantib⁹. et ſi nũꝙ̃ hoc dixiſſet
nos ita videm⁹ ad ſenſum. ¶ Tũ quinto. quia ſi
tales diſpoſitiões pueniẽtes nõ manẽt in inſtã=
ti gñationis forme ſequit̃ ꝙ exiſtẽte aliqua mã ſũ
me diſpoſita ad vnam formã verbi gr̃a terre: po=
terit naturaliter itroduci forma alia oĩno diſpa=
ta et reqrens contrarias diſpoſitiones verbi gr̃a
forme ignis. iſtud aũt nullus phyſice loquẽs di=
ceret. ꝓbatur ꝯña. nã ponat̃ ꝙ aliqđ fruſtrũ ligni
diſponat̃ ad formam terre et ſit aliquis ignis di=
ſtans q̃ cõtinue moueatur v̾ſus hoc lignũ ⁊ mo=
ueat̃ ſic ꝙ in eodẽ inſtanti quo corrumpit̃ forma
ſbalis ligni: ipe pmo ſit in debita diſtãtia ad agẽ=
dũ in mãm illã. et volo ꝙ iſte ignis ſit potentior
ꝙ̃ agẽs illđ qđ diſponit ad formã terre: tot⁹ caſ⁹
ſic pꝫ poſſibilis ẽ. hoc poſito cõſtat ꝙ aliq̃ forma
ſbalis iducet̃ in mã illa. Tũ qꝛ mã non põt nãlit̃
exiſtere ſine forma ſbali. Tũ qꝛ ẽ ibi agẽs nãle ſuf
ficiẽs ad agẽdũ. et ipa ẽ ſufficiẽs receptiuũ forme
et i debita diſtãtia ad agẽs: ſꝫ nõ inducet̃ for̃a ter
re. ꝓbatio. qm̃ in iſto iſtãti corruptõis forme ſba
lis ligni p te nõ eſt aliq̃ diſpoſitio ad formã terre
in mã illa ꝙ̃uis pfuerũt multe. et p ꝯſequẽs ipa ꝓ
tũc nõ ẽ magis diſpoſita ad formã terre ꝙ̃ ad for
mã ignis: ꝙ̃uis pri⁹ fuerit magis diſpoſita ad for
mã terre. cũ ergo ignis ſit eq̃ ſufficiẽter ꝓpinqu⁹
⁊ ſit potẽtior ad agẽdũ ſuppoſita eq̃li diſpõne ma
terie ſeq̃t̃ ꝙ iducet i mãm formã ignis. ¶ 3° pnci
palit̃ arguit ſic. Nulla q̃litas rei corrũpẽde cõue
niens forme inducẽde: corrũpit̃ naturalit̃ cũ illa.

forma dꝫ induci. igitur nulla quantitas rei corrū
pēde corrumpit̃ cum ex ea alia naturalit̃ gñat̃.
ꝯña ꝓbatur. tum qꝛ omnes q̄ ponunt eādē nūe-
ro qualitatem remanere in gñato que p̄fuit i cor
rupto: ponūt etiā ꝙ eadē q̄titas maneat ſꝫ eēn-
tiam lꝫ ſit aliqñ maior vel minor. nō tñ oēs q̄ po-
nūt eādem quātitatem manere ponūt idem de
qualitate. vñ magis videt̃ hoc ponendū de quā
titate q̄ꝫ de qualitate. tū qꝛ eadem cā eſt vtrobi-
q̄ꝫ. ſ. cōuenientia ad formam gñandam. nulla ei
forma ſubalis eſt q̄ nō requirat nāliter materiāꝫ
quantā. aña probatur ex auctoritate phi. 2°. de
gñatione. ca° 2°. vbi vult ꝙ in elemētis hñtibus
ſymbolum: facilis eſt gñatio vnius ex alio. et aſſi
gnat cauſam. qꝛ facilius inquit eſt vnū q̄ꝫ multa
tranſmutare. verbi grā. ex igne quidem erit aer
altero tranſmutato. ſ. humiditate. et ibi ꝑ longū
proceſſum vult ꝙ ſola cōtraria qualitas corrum
pat̃: ꝛ ſymbola q̄ eſt cōueniēs vt cōis remaneat.
et ibidē etiā cōmentator: gñatio inquit hoꝝ que
cōtrariantur ſm vnam differētiam erit per cor-
ruptionē vniꝰ cōtrarietatis. verbi grā ꝙ ignis fit
aer corrupta ſiccitate remanēte caliditate. ꝛ hec
eſt facilior generatio. Hanc rōnē totam facit in
virtute idē cōmentator in de ſuba orbis. ca° p°.
vbi ait. dimenſiōes ſimplices q̄ appellant̃ corpus
ſimplex: nō denudant̃ a prima mā ſicut nec alia
accidētia cōia oibus corporibꝰ cōtrarijs aut duo
bus eoꝝ aut plus. verbi grā. diaphoneitas i qua
cōicant ignis ꝛ aer et aqua. Et pauloante p̄mit-
tit ꝙ cū Ariſ. inuenit oēs formas cōicari in dimē-
ſionibꝰ non teriatis: ſciuit ꝙ mā nunq̄ꝫ denudat̃
a dimenſionibus nō terminatis. et ꝑ totum capi
tulū tenet iſtā cōcluſionem. Et ſimiliter. p° phy.
cōmento. 63. et multis alijs locis. nec alicui qui
dicta eiꝰ ſuꝑ hoc viderit pōt dubium eē quin ip̄e
fuerit huius ſentētie. hec Gregoriꝰ. ¶ Cōtra eā-
dem ſecūdam concluſionem arguit Aureolus ꝙ
eadem quātitas numero maneat in gñato ꝛ cor
rupto et ꝙ nulla de nouo generet̃ nec corrūpat̃
Primo qꝛ quantitas q̄ ponit̃ de nouo generata
aut educit̃ ſm oia ſui de vno ꝛ eodē realiter: aut
de alio ꝛ alio. ſi p̄mo mō: hoc eſt ipoſſibile. qꝛ vl'
reciperet̃ in illo penitus eodē ꝛ indiuiſibili: ꝛ tūc
mā nō extenderetur. vel ſꝫ aliq̄d ſui reciperetur
in eo realit̃: et tūc nō reciperet̃ in eo ex quo edu-
citur qđ eſt falſum. qꝛ eius ē actus cuius eſt potē
tia. ſi vero det̃ ſecundū membrum. ſ. ꝙ quātitas
ſm ſuum eſſe educit̃ de alio et alio ip̄ius materie
tūc habet̃ ꝓpoſitum. qꝛ tunc in mā erit dare aliđ
et aliud p̄cedens quātitatem. Et tūc quero aut
iſta alietas erit in mā per quantitatem priorem
et hoc eſt ipoſſibile: qꝛ ſic eſſent in mā ſimul due
quātitates. ſ. precedens ꝑ hoc ꝙ eſt partibilis: ꝛ
alia de nouo gñata. nec per ſeip̄aꝫ pōt habere ta
lem alietatem: qꝛ tūc materia habebit ꝑ ſe dimē
ſiones ex quo hꝫ partibilitatē. ergo reſtat ꝙ nul-
la quātitas omnino noua poſſit induci in matia.
¶ 2°. Qꝛ quantitas de nouo aduenīēs materie
aut inuenit eā diuiſibilem aut indiuiſibilem. ſi di
uiſibilē: ergo precedit quātitas. ſi indiuiſibilē: er-
go accidens diuiſibile erit in ſubiecto indiuiſibili.
Cōfirmatur. qꝛ ſicut tota quātitas ſupponit totā
materiam: ſic quodlꝫ quātitatis quodlꝫ materie
¶ 3°. Qꝛ terminus a quo ꝛ terius ad quē nō ſūt
eiuſdē ſpēi niſi ſit motus intenſionis aut remiſſio
nis. ſed quantitas quam ponis corrumpi et illa
quam ponis nouiter generari ſunt eiuſdem ſpe-
ciei. ergo impoſſibile eſt ꝙ ſint due quantitates
et ꝙ in generatione acquiratur noua quantitas.
¶ 4°. Quia tunc generatio non eſſet finis alte
ratiōis vel terius ſi quātitas et ꝯſiter oia accidē
tia de nouo generarent̃ et oia accidentia acquiſi
ta per alteratione corrumperent̃ in inſtāti gene
ratiōis. qꝛ nullum accñs corrumpit̃ in fine altera
tiōis per quā acquirit̃. in illo enim inſtāti ꝑficit̃.
igit̃ ſi tūc corrumperet̃: in eodē inſtāti eſſet ꝛ nō
eſſet. ſed ꝑ te forma ſubſtātialis nō gñatur niſi ac
cidētia inducta ꝑ alteratione corrumpant̃. et in
illo inſtāti gñatur qñ accidentia illa corrumpun-
tur. ergo forma nō gñatur in fine alteratiōis. vel
ſi ſic: ſequit̃ ꝙ forma generet̃ quādo accidētia idu
cta ꝑ alteratione adhuc manent qđ eſt ꝓpoſitū.
hec ille. Itē vlterius pōt argui cōtra cōcluſionē
iſtā ex dictis. S. Tho. Nā ip̄e ponit in multis lo
cis ꝙ quantitas interminata nū q̄ꝫ ſeparat̃ a mā
et ꝙ manet eadē in generato et corrupto. quod
pꝫ. 4° ſen. diſ. 12. q. 1. ar. 2°. Item diſ. 44. q. 1.
ar. p°. Itē. 11° quolꝫ. q. 6. Itē i ſcripto ſuꝑ boetiū
de trinitate in illa q̄ſtiōe q̄ querit vtrū varietas
accidentium poſſit eſſe cauſa pluralitatis ſm nu
merum. et in multis alijs locis. ¶ Cōtra tertiam
concluſionē arguit Gregorius ꝓbando ꝙ cuiuſ-
libet forme mere corporalis ſola materia ſit pri-
mum ꝛ imediatum ſubiectum. Primo ſic. per il-
lud ſui tm̄: compoſitū eſt ſubiectū forme ſiue ſba
lis ſiue accidentalis: per quod cōpoſitum ipſum
anteqūꝫ illam hēret erat in pō receptiua ad illam.
hoc pꝫ. qꝛ cuiꝰ eſt pō eſt actus. ſed ꝑ ſolā materiā
cōpoſitum erat in pō receptiua ad formaꝫ qualꝫ
corporalē quā hꝫ. ergo ꝛc̄. Minor ꝓbatur multi
plicit̃. Primo quidē auctoritate cōmē. p° ca° de
ſuba orbis vbi ait ꝙ ſubm tranſmutatiōis nō eſt
ſba ſimplex in actu. qꝛ tūc eſſet ipoſſibile. i. carēs

potētialitate et nō receptiuū et c̄. et infra dicit ꝙ Ariſtotiles inuenit ꝙ ſubta omniū accidētiū ſūt i= diuidua ſubē q̄ ſunt in actu de qb⁹ fuit declaratū ab eo eſſe cōpoſita ex formis et ſubo qd eſt in pō. et accepit etiā ſignū ex hoc ꝙ ſubm recipit accidē tia cōtingētia in eo ꝙ nō eſt ſimplex. i. ſignū p qd Ariſto. cognouit ſubm accidētiū corporaliū non eſſe ſimplex in actu: qꝛ recipit accidētia cōtingen tia. vñ arguit. qm̄ ſi eſſet ſimplex actu: nō poſſ; re cipe accidētia. pati. n. eſt cōtrariū ipi actui. hec cō mētator. hic aduerte ꝙ Ariſto. ex eo ꝙ vidit ſub= ſtātias exñtes in actu recipe accidētia cōtingen= tia: cognouit ipas nō eſſe ſimplices et eē cōpoſi= tas ex ſubo in potētia. et rō eſt. qꝛ pati repugnat actui. igiť nō ſm formā q̄ eſt act⁹ ipm cōpoſitu; ē in potētia ad accidētia. et p eandē rōnem nec ad aliā formā cui⁹ receptio eſt paſſio. qd dico ad dif ferētiā formarū ſpūaliū. ¶ Scđo ꝓbať mior. qm̄ alias ſequereť ꝙ forma eēt ꝑncipiū patiēdi ⁊ trāſ mutādi ab alio. ac p hoc pō paſſiua. qd nō cōueni enter dr̄. ¶ Tertio qꝛ tūc trāſmutatio nō pl⁹ fa= ceret nos ſcire materiā ꝙ formā: ſi forma eēt ſbm trāſmutationis ſicut materia. iſta rō nō ꝓbat de quātitate. qm̄ ipa nō recipiť de nouo in materia. ſed ꝙ ei⁹ ſubm ſit ſola materia: ꝓbať p hoc ꝙ ipa alias migraret de ſubo in ſbm. qd patet. qꝛ ſi non ſolū mā ſed etiā forma eēt ſubm quātitatis: cum nulla forma ſit eterna in mā ſꝫ vna ſuccedat alij: quātitas nūc eēt ſubiue in vna forma et nunc in alia. ¶ 2° arguit ſic. In homine ſola mā eſt ſub; omniū formaꝝ corpaliū. igiť in oibus reb⁹ corpa libus ſola mā eſt ſbm ꝑmū taliū formaꝝ. ꝯña eſt euidens. qm̄ non min⁹ mā eſt ſufficiēs in alijs ad recipiēdū ꝙ in hoīe. añs ꝓbať. qꝛ nec forma ſub ſtātialis hoīs eſt ſubm accidētiū corpaliū cū ipſa ſit ſpūalis ⁊ nulla alia forma ſbalis ſit i eo vt nūc ſupponiť: nec etiā aliqd accidēs ē ſubm alterius accidētis ſicut pz. 4° metha. in illa pte. oino ve= ro deſtruit ſubam et c̄. vbi vult Ariſto. ꝙ accidēs vnū nō accidit alteri niſi p tāto dicať vnū accide re alteri: qꝛ ābo accidūt tertio. ſ. ſubo. vnde hec ſunt verba ei⁹. accñs eni accidēti non accidit niſi qꝛ ambo eidē accidūt. et ſatis ꝑpe p⁹ ꝓbat iſtud p hoc qꝛ nō ē rō q̄re potius vnu; accidat alteri ꝙ ecōtra. vñ ait. nec itaqꝫ albo aliqd accñs ē vt mu ſicum. nichil eni magis illi ꝙ illud huic accidit. pz ergo ꝙ in hoie formaꝝ accidētaliū ſola mā ē ſub iectū. ꝙ autē ipa ſola ſit ſubm forme ſbalis pz ex hoc. qꝛ i ipo nō ē niſi vna forma tm̄ ſbalis vt ſup= pono. igiť illi⁹ nulla forma ſbalis ē ſubm. conſtat aūt ꝙ nulla forma accñtalis ei⁹. igiť ſola mā. Hec Gregori⁹. ¶ Cōtra eandē arguit Aureol⁹. Pri= mo. qꝛ cōmētator in d̄ ſba orbis dicit ꝙ Ariſto. in uenit ſubiecta oim accidētiū q̄ ſunt ſube eē cōpo ſita ex forma et ſubo qd eſt i pō. cui⁹ ſignū accipit ex hoc. qm̄ ſi eēnt ſimplicia: nō poſſent recipe ac= cidētia. pati eni eſt ꝯtrariū ipi actui. igiť patet ꝙ Ariſto. ſm cōmētatorē attribuit cōpoſito recep= tionē accidētiū ex pte materie vel rōne materie. ¶ 2° ſic. Eius eſt act⁹ cui⁹ ē pō. ſꝫ mā p ſe ꝑmo eſt in pō ad oīa decē ꝑdicamēta vt phs dicit. 7°. metha. et cōmētator ibidē cōmen. 8° vbi dicit ꝙ mā p ſe nō eſt q̄le nec quātū nec aliqd decē ꝑdi cametoꝝ. qm̄ eſt in pō ad oīa decē predicamēta vt declaratū eſt in phiſicis. ꝙ ſ. ipa ē ſubm oium decē ꝑdicametoꝝ. igiť. ¶ 3°. Qꝛ. 5° metha. vi= deť cōmentator ponere mām decē ꝑdicametoꝝ eē vnā. et. 2° celi et mūdi dicit. ꝙ corpus qd eſt in pō qd vocat mām: non eſt aliqd decē predica= mentoꝝ: cū impoſſibile eſt ipm eē abſtractū a decē ꝑdicamētis. p hoc innuens ꝙ mā q̄ eſt ſimplr i pō et purū terminabile: ē ſuſceptiuū omniū forma= rū tā ſbaliū ꝙ accidētaliū. igiť. ¶ 4°. Nā altera tio q̄ eſt in talib⁹ accidētalib⁹ nō pōt hr̄e formā p ſubo nec cōpoſitū. cui⁹ rō ē. qꝛ mot⁹ ꝓſupponit mobile et ſubm. et iō mot⁹ nō adimit neqꝫ peri= mit ipm ſubm. talia aūt accidētia ꝑimunt formā ſbalē ⁊ cōpoſitū deſtruūt. ſicut pz de alteratione q̄ fit circa frigiditatē aque. abijcit eni; finaliť for= mā aque ſicut qñ ex aq fit criſtallus. mot⁹ autem cū nō abijciat ſubm: nō pōt talis alteratio eſſe in alio ꝙ in mā et p ꝯñs ⁊ termin⁹ ei⁹: cū mot⁹ ⁊ ter min⁹ ei⁹ aſpiciāt idē p ſubo ꝑmo. hec ille.

Quantu; ad articulū tertiū ꝑmo notādū eſt ꝙ aliud dictu eſt aliqd eē in pō vel in pura pō: et aliud eē potētiā vľ eſſe purā potētiā. nā aliqd eē in pura pō: ē nōdū eē actu in reꝝ nā ſꝫ eſſe i ſola po= tētia ſuaꝝ cauſaꝝ. ſm quē modu; dicim⁹ ꝙ dies craſtin⁹ et antixp̄s et hō generādus aut domus edificāda ſunt in ſola vľ in pura potētia. eē autē aliqd purā potētiā ex vſu loqntiū phoꝝ ⁊ theo= logoꝝ: nō dicit illud nōdū eē in rerū nā aut eē in potētia cārū pciſe aut nō hr̄e aliquā entitatē: ſꝫ dicit illd nō eē actū neqꝫ actū hr̄e partē ſui aut na ture ſue intriſecū. ſm quē modū mā ꝑma exñs in reꝝ nā forme vnita et p formā actuata: dr̄ in ſe ⁊ in nā ſua eē purā potētiā. vñ mā ꝑma ſic exñs i re rū nā: nō ꝑpe dr̄ eē in potētia ſꝫ eſt in actu et hēt eſſe actu p formā: et tm̄ eſt pura potētia in nā ſua ita ꝙ ſua entitas ē pura potētia. ſi eni actu nō eēt in reꝝ nā: nō eēt realiť et in reꝝ nā pars eēntiaľ

rei cõpoſite ex materia et forma. neqꝫ eēt realiť in reꝝ nā pncipiū rei mālis ſimul cū forma. et ꝑ ꝯñs neqꝫ res māles eēnt in reꝝ nā cōpoſite actu ꝑ ſe et ſbaliť ex mā et forma qđ eſt contra veram phiam vt pꝫ ex p° et. 2° phi. neqꝫ iteꝝ mā eſſet ſubm ꝑ ſe mutationū ſubaliū ꝑut dr. 5° metha. ſi aūt nō eēt in nā ſua pura potētia: ex vniōe materie cū forma nō fieret vnū ꝑ ſe. qꝛ nichil vnum ꝑ ſe cōſtituiť ex duob' actib' vel actu exñtib' in nā ſua: ſꝫ oꝫ alteꝝ eē ſolā vel purā potētiā ſm ſe: alteꝝ vero act' ꝑut phs docet in p° phi. et. 7° ꝛ 8° metha. ¶ Ex iſta diſtictione et forte nō ſine illa accipiť ſenſus imaginationis q̃rūdā opinantiū ꝙ ꝑ potētiā diuinā pōt mā pma eē actu in rerū natura ſine forma. ē eni imaginatio iſtoꝝ ꝙ qꝛ cōpoſitū ex mā ꝛ forma i reꝝ natura exñs extra cauſas ſuas agētes ſeu ꝓductiuas actu ꝛ realiter cōſtituiť ex materia et forma tanꝗ ex duabus partib' realib' et ſubalib': ꝙ vtraqꝫ iſtarū partiū ē aliqđ actu in reꝝ nā. alias ipm cōpoſitū nō eēt aliqđ exñs in reꝝ natura. nā ſi ptes omes ꝑ ſe ꝛ ſubaliť cōſtituētes aliqđ totū nō ſunt actu in reꝝ nā: neqꝫ ipꝫ totū cōſtitutū pōt eē ens actu exñs in reꝝ nā. nō eni totū eſſe pōt ſine partibus ipm ꝑ ſe et ſubaliť cōponētib'. ex quo ſeqꝛ ꝙ mā pma q̃ eſt vere et realiť pars eſſentialis cōpoſiti ex materia et forma exñtis in rerū natura: nō ſit ens in potētia ſolū. qꝛ ens tātūmodo in potētia: nō eſt aliqđ in ſeipo in rerū natura ſed in cauſis ſuis ꝑciſe vt pmiſſum ē. ſꝫ qđ nō eſt aliqđ in ſe in rerū natura: nō pōt eē pars realiť cōſtitutiua et eſſentialis alicui' cōpoſiti in rerū natura exiſtētꝭ qꝛ qđ non ē aliqđ in rerū natura: eſt ſimpliciter nō ens: licet ſm qđ ſit ens. ſ. in potētia. ſequitur ergo ꝙ materia q̃ eſt altera pars ſubſtātialis cōpoſiti exiſtētis in rerū natura: eſt in ſe aliquid in rerū natura. et ꝑ ꝯñs ꝙ nō eſt ens ſimpliciter in potētia ſed ē aliquid in actu. et vſqꝫ ad hoc nos iſtorum imaginationi cōſentimus. diſſentimus tñ quia illi intelligunt de actu entitatiuo q. ſ. conuenit rei ꝑ ꝓpriā entitatē: nō de actu formali ſeu qui ē ꝑ formā: nos aūt ponimus materiā pmā eē in rerū natura in actu formali et ꝑ actū forme. et negam' in materia prima actum entitatiuum ꝛ quecūqꝫ aliū actū eſſēdi abſqꝫ forma. Procedūt autē iſti in ſua imaginatione vlteri'. dicunt enī ꝙ quia materia prima ē quedam entitas et q̃dā realitas abſoluta et diſtincta ab entitate et realitate forme alias cōpoſituꝫ ex materia et forma nō componeretur per ſe ꝛ ſubſtantialiter ex duabus entitatibus realib' ac per hoc neqꝫ ipſuꝫ cōpoſitum eſſet ens reale: ꝙ de' ſaltē per potentiā abſolutā pōt creare et conſeruare materiā pmā in eſſe ſine forma. quia omnē entitatē abſolutā poteſt de' cōſeruare in eſſe exiſtētie abſqꝫ q̃cūqꝫ alia entitate abſoluta ab illa diſtincta et preſertim ſi talis entitas cōſeruata ſe habeat ad aliam ſicut pri' ad poſteri' queadmodū in propoſito quia materia pma ē prior forma ſbali natura et origine. ¶ Et ſi obijciať cōtra eos qꝛ materia pma de ſe eſt in pura potētia cui' actus ē forma neqꝫ habet eſſe actu niſi per formaꝫ: vnde dicere ꝙ habet eſſe actu in rerū natura ſine forma: eſt dicere ꝙ ē in actu ſine actu et ꝙ hēt eſſe actu ſine eē actu qđ implicat cōtradictionē: Reſpōdēt ꝙ eſſe aliquid in potētia: eſt dupliciť. Uno modo in potētia obiectiua. alio modo in potētia ſubiectiua. Eſſe in potētia obiectiua vt iſti intelligūt: eſt eē obiectū vel termin' ſue ꝓductionis in potentia tñ nō in actu. queadmoduꝫ homo generād' añ ſui generationē pōt dici obm vel termin' in potētia ſue generationis ea rōne qꝛ pōt generari. eē vero in potētia ſubiectiua: ē eē in potētia ad aliqđ ſuſcipiēdū vł eē ſuſceptiuū alteri'. Et ꝑſimiliť diſtingūt de actu ꝙ eſſe in actu ē dupliciť. ſ. obiectiue et eſſentialiť ſiue entitatiue correlatiue ad potētiā obiectiuā: et eſſe in actu formali correlatiue ad potētiā ſubiectiuā. diciť aūt aliqđ eſſe in actu obiectiue ſm iſtos: qñ actu eſt obm vel terminus ſue ꝓductionis. et qꝛ vt ē talis terminus habet in reꝝ natura ſuā eſſentiā et entitatē: diciť etiā eſſe in actu entitatiuo ſeu eſſentiali. eſſe aūt in actu formali: eſt vt dicunt eē actu ꝑ formā vel per aliqđ formale: ea rōne qꝛ potētia ſubiectiua eſt ſuſceptiua forme vel alicui' act' formalis. ſuppoſita hac diſtinctione de potētia et d actu dicūt iſti ꝙ ſi de' crearet mām ſine forma: materia eſſꝫ ens in potētia ſubiectiua qꝛ eſſꝫ in potētia ad ſuſcipiēdū formā. et ꝑ ꝯñs non eēt in actu forme neqꝫ hřet actu eſſe formale: et tñ nō eſſet in potentia obiectiua ſꝫ in oppoſito actu obiectiuo. ſ. entitatiuo et eēntiali. q act' vt dicūt nō conuenit materie ꝑ formā cuꝫ vtriuſqꝫ ſit entitas et eēntia diſtincta. ſed hřet huiuſcemodi eſſe actu ex natura ſua eo ipſo ꝙ de' illā crearet i reꝝ natura. vñ pꝫ dicunt iſti ꝙ materiā hře hmōi actū entitatiuuꝫ ſine forma: nō implicat cōtradictionē. ¶ Sꝫ certe iſtoꝝ imaginatio licet videať ingenioſa: deficit dupľr. Primo in eo ꝙ attribuūt materie pme aliū actū magis eēntialē et magis imediatum ꝗ̄ ſit act' forme qđ falſum ē. nā cū materia pma ſit q̄dditatiue et eſſentialiť pura potētia ſm verā phi doctrinā: id qđ eſt: ē ad actū nō indifferēter ſꝫ ad actū ꝓpriū. cuiuſlibet eni potētie eſt ꝓ=

ꝑrius actꝰ quē ꝑmo et imediate ex propria rōne reſpicit prout habet̃ ex dictis phi ex. 2° de aīa et 9° methaͤ. ſȝ ꝓprꝰ actꝰ materie ꝑme et ad quē ex ſui nā ꝑmo ⁊ imediate ordinat̃: ē forma ſubaͣlis. ergo mā ꝑma nō hēt actū: neqꝫ actu eē pōt ſine forma ſbalī. nichil eni ē in actu ſine ꝓꝑo actu. Probat̃ minor ex eo qꝺ phs dicit ꝑmo phicoꝝ ꝙ. ſ. mā ꝑma ex nā ſua nata ē appetere formā. qꝺ nō eſſȝ niſi forma eſſet ꝓꝑus eiꝰ actꝰ. vn̄ et ibidē ꝑmittit ꝙ mā ꝑma eſt pō: forma vero actꝰ ſeu endelichia. Itē in. 8° methaͤ. phs reputat q̄ſi fatuā dubitationeȝ q̄ q̄rit̃ ꝓpt̄ q̄d ex materia et forma fit vnū ꝑ ſe: dicēs ꝙ huiꝰ alia rō q̄rēda nō ē. ſ. ab intriſeco: niſi qꝛ hoc q̄dē ē materia: illud vero forma. et hoc q̄dē pō: illud vero actus. ꝑ hoc ſignificās ꝙ forma ē ꝓꝑus actꝰ materie et materia ē ꝓpria ipſiꝰ potētia. alias reſpōſio phi nō ſatiſfaceret q̄ſtioni. ex q̄bꝰ cōcludit̃ ꝙ cum nulla potētia poſſit fieri actu ſine ꝓꝑo actu nā includeret contradictionē ꝙ materia ꝑma nulla virtute poſſit actu fieri ſine forma q̄ eſt ꝓꝑus eiꝰ actꝰ. ¶ Sȝ cōtra iſta forte q̄s obijciet qꝛ forme īmateriales et ſpūales ſicut ſubē ſeparate grā et charitas et ſimiles nō ſunt actꝰ materie. ergo nō eſt vlr̃ verū ꝙ forma ē ꝓprꝰ actꝰ materie. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ neqꝫ materia ē ꝓpria potētia forme. ac ꝑ hoc ꝙ fundamētū predicte rationis nō ſit vſqꝫq̄qꝫ verū. ¶ Sed ad hoc dupliciṫ reſpōdemꝰ. Primo. qꝛ cū materia prima ſi ꝓꝑe capiat̃ ſit pars ſubalis cōpoſiti: auctoritates phi et dicta in ꝓpoſito nr̃o verificātur vlr̃ ꝺ forma q̄ eſt pars ſubalis rei cōpoſite ex mā et forma. ita ꝙ oīs huiuſcemodi forma eſt ꝓꝑus et ꝑmus actꝰ materie. et ipſa mā vlr̃ ē propria ipſiꝰ potētia. et ſic ceſſat obiectio de formis īmaterialibꝰ. ¶ Reſpōdet̃ ſecūdo. qꝛ licet actus ꝑmꝰ et imediatꝰ potentie materie ſemꝑ et vlr̃ ſit forma qꝺ ſufficit ad ꝓpoſitū nr̃m: nō tn̄ oīs forma ſemꝑ et vlr̃ ē actꝰ materie. et rō diſſimilitudinis ē. qꝛ mā ꝑma ex ſe et in nā ſua ē pura pō et q̄d imꝑfectū ac iforme. et ideo ad hoc ꝙ ꝑficiat̃ ⁊ ſit in actu: neceſſario indiget ꝓprio actu et ꝓꝑa perfectione q̄ eſt forma ſbalis. vn̄ eiꝰ actualitas ꝑ ſe et ex ſui rōne depēdet a forma tanqꝫ a ꝓꝑo et ꝑ ſe actu. forma aūt in nā ſua ē actꝰ ac ꝑ hoc hēt rōnem ꝑfecti. quāobrē nō neceſſario depēdet a mā neqꝫ ea indiget tāqꝫ ſuſceptiuo niſi ſit aliq̄ forma imꝑfecta q̄ ꝑ ſe et ſine ſubō eē aut ſubſiſtere non poſſit q̄les ſunt forme ſbaꝝ mālium ꝺ q̄bꝰ verū ē vlr̃ ꝙ ſunt actꝰ ꝑmꝰ et imediatꝰ materie. ¶ Secūdo deficit imaginatio iſtoꝝ. qꝛ iudicāt de entitate materie ſicut ꝺ entitate forme aut rei ſubſiſtētis in q̄ fallūtur. putāt eni ꝙ qꝛ forma poſita in reꝝ nā ꝑ quācūqꝫ ꝟtutē eſt actu: ꝙ pari mō materia ꝑma poſita in reꝝ nā eo ipō ꝑ ſolā ſuā entitatē abſqꝫ oī alio eſſȝ in actu. nō aduertētes ꝙ entitas ⁊ nā forme ſit actꝰ. ac ꝑ hoc ꝙ nō repugnat ſibi abſqꝫ alia re eē actu ꝑ ſuā entitatē. entitas aūt ⁊ natura materie ꝑme ē pura potētia paſſiua cui repugnat eē aliq̄ modo actū et preſerti actū eſſendi: cū eſſe ſit actualiſſimū vt Boetiꝰ dicit li°. de hebdoma. vn̄ eſt īpoſſibile etiā ꝑ potentiā dei ꝙ entitas et nā materie ꝑme ponat̃ in reꝝ natura ſecluſo q̄cūqꝫ alio. nulla eni rōne materia prima fieri pōt in actu eēndi ꝑ ꝓpriā entitatē q̄ eſt pura pō paſſiua. implicat eni ꝯtradictionē ꝙ pura potētia paſſiua aut ſit actꝰ eēndi aut ꝙ ꝑ ipaȝ ſecluſa oī alia re aliq̄d fiat in actu eēndi vel ꝙ ipſa ꝑ ſeipſam ꝑ̄cīſe hēat eē actu. vn̄ falſuȝ et fictiū ē entitatē materie ꝑme q̄ eſt pura pō paſſiua: dicere eē actū entitatiuū ſeu eſſētialē. ¶ Dicimꝰ ergo ꝙ mā ꝑma eſt alia entitas realis realiṫ ſeu eſſentialiṫ diſticta ab entitate forme et ꝙ poteſt ꝑ potētiā dei creari vel potiꝰ cōcreari et pōt poni in reꝝ natura et ꝺ facto ē aliq̄d in reꝝ nā: ſȝ totū hoc nō ſine forma. vn̄ eo ipſo q̄ materia ꝑma ponit̃ ꝑ quācūqꝫ potētiā vt terminus creationis aut aliq̄d ens vel aliq̄ entitas extra ſuas cauſas ꝓductiuas: ponit̃ ſimul cū forma ⁊ eſſe terminū creationis ꝑ formā ⁊ cū forma et hr̃e eē actu per formā. q̄m ſine forma ꝑ nullā potētiā pōt poni in rerū natura neqꝫ eē terminꝰ creationis. pȝ igit̃ ꝙ imaginatio ponētiū materiā ꝑmā ꝑ ſolam ſuā entitatē poſſe actu eē in reꝝ natura abſqꝫ omni forma: implicat cōtradictionē. Sicut eni quantitas ꝑ aliquā ꝟtutē pōt eē terminꝰ vel cōterminꝰ ſue ꝓductionis et pōt fieri imo ꝺ facto ē aliquid in reꝝ natura et hēt entitatē realiṫ diſtinctaȝ ab entitate et eēntia figure cū ſit alteriꝰ predicamēti: et tn̄ ꝑ nullā virtutē etiā diuinā pōt eſſe actu i rerū natura ſimpliciṫ abſqꝫ figura q̄ eſt eiꝰ ꝓꝑus terminꝰ: ſic ſuo modo ſentiēdū eſt ꝺ mā reſpectu forme q̄ eſt ꝓprius et imediatꝰ eiꝰ actꝰ et terminus ac rō eſſendi. ¶ Ad ꝑ̄dictoꝝ maiorē euidentiā iuuat cōſiderare ꝙ actꝰ in vniuerſo eſt triplex genere capiēdo genꝰ large. ſ. forma. eē. et agere. forma eſt actꝰ materie ſi ſit ſubalis: vel actꝰ ſubi ſi ſit accidētalis. eſſe ē actꝰ rei exiſtētis et effectꝰ formalis forme. vn̄ et Boetiꝰ dicit li° ꝺ tri. ca. 3° ꝙ omne eē eſt a forma. loq̄mur aūt hic ꝺ eē exiſtētie. agere vero ē actꝰ agētis. iſti aūt tres actus ſe hn̄t ꝑ ordinē. qꝛ agere ꝑ̄ſupponit eē. ſicut eni res ſe hēt ad eē: ita ſe hēt ad agere. eſſe aūt ꝑ̄ſupponit formā ſicut effectꝰ cauſam. vn̄ forma eſt actꝰ ꝑmus oīuȝ. quāuis aūt int̄ hos actꝰ ſit cōnexio ſȝ

ordinē premiſſum:nō tñ eodez modo ex vtraqȝ
parte.nā agere neceſſario hēt ſibi adiūctū eē. ni=
chil.n.agit qđ nō hēat eſſe actu.imo vnūquodqȝ
agit ꝭz ꝙ ē actu.eē xō non neceſſario hēt ſibi ad=
iunctū vel cōnexū agere. pōt eni res eē abſqȝ eo
ꝙ agat actu.inť eſſe vero et formā ē ſimilis cōne=
xio ꝗ̃ᵐ ad hoc qꝛ ex vtraqȝ parte eſt cōuertibilis
ꝭz actualē exiſtiam.neqȝ eni ē forma ſine eſſe:ne=
qȝ eſt eē actu ſine forma.omne eni qđ hēt eē: hēt
formā.⁊ oīe qđ hēt formā:hēt eē.et hui⁹ ratio ē.
qꝛ vt tactū fuit ſupra: eē exiſtentie ſe hēt ad for=
mam ſicut effect⁹ formalis ad ſuā cauſam q̄ ꝑ nul
lam potētiā ſeparari poſſunt ꝗ̃ᵐ ad exiſtētiā.

¶Secundo Notādū eſt ꝓ declaratione ſecūde cōclu=
ſiōis ꝙ ſicut nō eſt q̄rēda alia rō q̄re forma vniať
materie niſi qꝛ eſt ꝓp̄us ei⁹ actus et mā ꝓp̄a for=
me potētia ꝓut ex dictis ph̄i in p̄cedēti notabili
deductū fuit: ita nō eſt q̄rendū mediū neqȝ dan
dū ē ꝑ qđ forma vniať materie.qm̄ eo ip̄o ꝙ for=
ma ē ꝓprius et cōnaturalis act⁹ materie et mā ē
ꝓp̄a ei⁹ pō:cōſequiť ꝙ forma ꝑ ſeipſam et non ꝑ
aliqđ mediū materie vniať. ſi eni aliqđ medium
intercideret quo mā et forma eſſent adiuicē vni=
ta vel vnibilia: ex illo poſſet accipi rō ~~vni⁹~~ ip̄aꝝ.
et nō ſufficeret ꝙ vnū eſſet alteri⁹ ꝓp̄a potentia
et aliud ꝓp̄us ei⁹ act⁹ cōtra ſentētiā ph̄i. ¶Sed
ſciēdū eſt ꝙ mediū vnionis inter aliq̄ dupliciter
dř. Uno modo ꝓp̄e et ſtricte qꝛ.ſ.mediū incidit
inter vtrūqȝ ſiue ſitu ſiue ſm̄ eē vel ꝑ informatio
nem:et iſto mō mediū vnionis dř illud qđ p̄mo
et imediate vtrūqȝ vel alteꝝ extremoꝝ cōtigēs:
ip̄ſa extrema adinuicē cōiungit ad inſtar bitumi
nis vel claui.ſm̄ quē modū ſuꝑficies incidit me=
dia inť albedinē et parietē albū.et quātitas me=
diū quoddā eſt inť figurā et ſb̄am quātā.et đ hu=
iuſcemodi medio itelligiť ſecūda cōcluſio. nā vt
.S.T.deducit pᵃ.ꝑ.q.76. ar.7°. qꝛ forma ꝑ eſ=
ſentiā ſuā eſt act⁹ materie:ꝑ ſeip̄az vniť materie.
nec eſt aliq̄d aliud vniēs niſi agēs qđ introducē=
do formā facit mām eē actu. nichil eni cadit me=
diū inter potētiā et actū ꝓp̄um ꝓut ph̄s dicit.8°
metha.ᵉ Alio mō dř mediū vnionis min⁹ ꝓp̄e oē
illud qđ ad vnionē aliq̄rū cōfert etiā ſi iter illa nō
incidat mediū aliq̄ p̄dictoꝝ modoꝝ.ⁱ iſto modo
dici pōt ꝙ forma ſb̄alis ꝑ aliqđ mediū vniť mate
rie p̄me:qꝛ forma nō vniť cuilz materie indifferē
ter:ſꝫ ꝓp̄a forma vniť ꝓp̄e materie ſibi ꝓportio
nate.mā aūt fit ꝓp̄a forme huic vł illi ꝑ ꝓp̄as diſ
poſitiones qb⁹ fit ꝓportionata huic forme vł il=
li.¶Hmōi āt diſpoſitiōes duplř ſe hn̄t ad formā
q̄dā.n.p̄cedūt i mā formā itroducēdā: q̄s agēs ⁊
mouēs ad talē formā itroducit māz alterādo cō
trarijs q̄litatib⁹ his ſub qb⁹ mā ſtat cum forma
quā actu hēt.nā nūqȝ mā oi forma expoliať. his
diſpoſitiōib⁹ ꝑ actionē agētꝭ magꝭ ac magis factꝭ
et diſpoſitiōib⁹ p⁹ exñtib⁹ magis ac magis remiſ
ſis:mā ip̄a magis ac magis diſpōiť ⁊ fit ꝓportiōa
ta ad formā itroducēdā q̊uſqȝ ꝑueniať ad gradū
diſpoſitionū q̊ ad forme itroductionē nāľr neceſ
ſitat. Uerbi gr̄a.ignis agēs i aerē vt formā ꝓp̄az
in māz aerꝭ iducat et ſibi ſimile geñret:aerē ip̄z al
terat q̄litates ignis vt caliditatē et ſiccitatē i ip̄o
ꝓmouēs et itroducēs ſimľ et q̄litates aerꝭ minu
ens et q̊ ad aliq̊s grad⁹ corrūpēs. ꝑ quē moduz
mā aerꝭ ad ſuſceptionē forme ſb̄alis ignis grada
ti diſpōiť q̊uſqȝ i termino alteratiōis q̄litates ig
nis ꝑ xtutē ignis agētꝭ itātū intēdūť: ꝙ ꝑ earum
actiōez q̄litates ꝓp̄e aerꝭ neceſſario corrūpūť ſi=
mul cū forma ſb̄ali aerꝭ cui q̄litates ignis vltimo
gradu intēſe repugnāt.ex q̊ fit vt eadē neccītate
forma ſb̄alis ignis i māz itroducať ad quā ip̄e q̄li
tates ignis diſponebāt. ¶Alie ſūt diſpoſitiōes q̄
ordie nature ꝯſequūť itroductionē forme i māz
q̄.ſ.ſimľ cū ip̄a forma itroducūť ſimiles ſeu eedē
in ſp̄ē diſpoſitiōib⁹ formā ſb̄alē p̄cedētib⁹ đ q̄bus
nūc diximꝰ nō tñ eedē numero. Prime diſpōnes
diſponūt ꝗ̃ᵐ ad fieri. vñ p⁹ cōpletā alťationē nō
āpliꝰ manēt ſ ſimľ cū for̄a p̄cedēte corrūpūť:ita
vt forma ſb̄alis ignis nudā māz attigat et ꝑficiat
Secūde āt diſpoſitiōes diſponūt ꝗ̃ᵐ ad eē. naz
his ſtātibꝰ:forma quā ꝯſequūť i mā ſtat et cōſer
uať i eē: et illis penit⁹ nō ſtātibꝰ forma deſinit eē.
¶Sꝫ ꝯ̄ iſta obijciť.qm̄ ſi q̄litates ignis p̄cedētes
et alterātes ac diſponētes māz aeris ad ſuſcep=
tionē forme ſb̄alis ignis itēdunť vſqȝ al vltimuz
gradū q̊ cōpetit forme ſb̄ali ignis i q̊ et alteratio
terminať et mā aeris corrūpiť et forma ignis in=
troduciť:ſeq̄ videť ꝙ forma ſb̄alis ignis attigat
i mā ip̄as ignis q̄litates vltimo gradu itēſas.qm̄
ſic dictū ē:i eodē iſtāti q̊ huiuſcemodi q̄litates vł
diſpoſitiōes ad vltimū gradū itēſiōis ꝑueniūt: ⁊
forma aeris a mā expelliť ⁊ ip̄a forma ignis itro
duciť.qꝛ corruptio vni⁹ ē geñratio alteri⁹.Et cō
firmať.qꝛ cū diſpoſitiōes p̄cedētes vltimo gra=
du itēſe forme ſb̄ali ignis nō repugnent ſ magis
cōgruāt:nō ſatꝭ apparet ꝑ q̊d corrūpanť itrodu=
cta forma ſb̄ali ignis ad quā diſponebāt. ¶Et p̄
terea in hn̄tib⁹ ſimbolū faciľ ē trāſit⁹ ꝓut ph̄s di
cit.2° đ generatiōe. ea rōne ꝙ q̄litates ſimbole
manēt et nō fit ꝭz eas trāſmutatio vt ibidē ph̄s
inq̄t.nō ḡ adueniēte forma ſb̄ali ignis oēs q̄lita=
tes aerꝭ corrūpūť. ¶Ad hāc obiectionē rñdem⁹
ꝙ corruptio q̄litatū acc̄italiū duplř ꝯtigit. Uno